

علیشیرین

مخ

نشرگه قیار لاوچی؛
لغت، آیت، حدیث
و عربچه عبارہ لرنی
شرح حلاوچی:
سید تاج الدین
تاشقین بھائی

۱۴۰۲

Amir Alisher Navoiy

Vasa
Nam

2023

علیشیرین

مخ

۱۴۰۲

علیه السلام
امیر المومنین

خ

نشرگه تیارلاوچی؛ لغت، آیت، حدیث و عبارت لرنی شرحلاوچی:

تاشقین بهایی

۱۴۰۲

کتاب بیلگیسی

کتاب آتی: خمسہ

مؤلف: امیر علی شیرنوايي

نشرگه تيارلاوچى؛ لغت، آيت، حديث و عبارہ لرنى شرحلاوچى: سيد تاج الدين تاشقين بهايي

مقوا طرحى و کتاب بېتلرينى ترتيبگه سالووچى: جلال بهايي

خطاطلر: عبدالحکيم کریمزاده و عبدالعزيز رؤوفى

بېش مثنوى و لغتنامه باش ورقلريده گى صورتلر: نوایي کلیاتى نینگ پاریس نسخه سیدن

ناشر: خراسان نشریاتى

چاپ پېرى: تهران

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

اللَّهُمَّ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

خط: کریم
۱۴۰۰

کتاب مندرجہ سی

I-XXXVIII	سؤز باشی
۱۸۲-۱	حیرةالابرار
۴۴۶-۱۸۵	فرهاد و شیرین
۶۰۸-۴۲۹	لیلی و مجنون
۸۲۶-۶۱۱	سبعة سیار
۱۱۵۰-۸۲۹	سد اسکندری
۱۲۵۰-۱۱۵۳	لغت، آیت، حدیث و عبارتہ لہ شرحی

سۆزباشى اؤرنیده

نوايي خمسه سی نینگ يره تیلیشى

علیشیر نوايي «خمسه» سی نینگ يره تیلیش جریانی، جهان ادبیاتی ترقیاتیده گی اېنگ مهم و نایاب حادثه لردن بیریدی. ابوالقاسم فردوسی «شاهنامه» اثرینی، نظامی گنجوی «خمسه» سینی ۳۰ ییل دوامیده و امیر خسرو دهلوی «خمسه» سینی ۱۰ ییلدن کۆپراق زمان مدتیده یازگن بۆلسه لر، نوايي اؤز «خمسه» سی نینگ بیرینچی مثنویسی «حیرت الابرار» گه ۱۴۸۳ ییلده کیریشیب، آخرگی داستانی - «سد اسکندری» نی ۱۴۸۵ ییل باشلریده یازیپ توگللهدی و اثرنینگ آخریده، بوتون «خمسه» نی یازیشگه همه سی بۆلیب ایگی ییل وقتی کبتگینی قید اېته دی.

نوايي حیاتی نینگ اېنگ ثمره لی چاغی ۱۴۸۳—۱۴۸۵ ییللردن عبارت، چونکه بویللر آره سیده نوايي نینگ آلدیگه قۆیلگن و بوتون عمریده اونگه اېریشیشنی آرزو قیلگن اولکن مقصدی - محتشم خمسه اثری يره تیلدی. نوايي نینگ اؤقتیریشیچه بو اثرنی اؤزی نینگ قانداشلیرى بۆلمیش ایگی بویوک ادیب - حکیم نظامی گنجوی و امیر خسرو دهلوی لر نینگ خمسه اثرلریگه جواب طرزیده یازگن، يره تیلیش مدتی نقطه نظرده نوايي اؤز بابا لریدن اؤتیشگه موفقیت قازانگن. گرچند نوايي خمسه دېک محتشم و کتّه حجملی اثرنی ایگی ییلدن بیرمونچه کۆپراق مدتده توگتگن بۆلسه هم، اونینگ بوشی تصادفی طرزده عملگه آشمه گن، بلکه بو اشتیاق یاشلیکدن اونینگ قلبیده بارلیگی خمسه گه کیریش بابلریگه اؤشه استاذ و رهنمالریگه مراجعت قیلگن بابلریده:

کیچیک اېرکنیمدن کېلیب قاشیمه اولوغ مدعا سالدینگیز باشیمه*.

* قۆلینگیزده گی کتاب، ۸۴۳-بیت.

دېب، اؤقتيره دى و خمسه نى يره تيش بيلن اؤشه دايمى مدعا و آرزولريگه اېريشه-
دى.

شرق ادبياتى، اينىقسه فارس-تاجىك و تورك ادبياتيده نوايىگچه اؤنلې شاعر
نظامى گنجوي خمسه سيگه جواب ايتيشگه اورينگن لر، ليكن اولردن فقط امير
خسرو دهلوي موفقيتگه اېريشدى، خلاص. باشقه بو ايشگه اورينگن شاعرلر بيرته
ياكه ايكيته داستانن عبارت اثر يره تيب، اولوغ شيخ نظامى جوايىگه عاجز و خمسه
يره تيش مسابقه ميدانده يېنگيلىب قالديلر. نوايى اؤزى نينگ تذكيره سى - مجالس -
النفائسده اولردن بعضيلرينى ذكر قيلگن كه بيز هم بو اؤرينده اولرنى اېسلې اؤته ميز:

(۱۴-۱۵) عصرلرده "خمسه" نينگ بعضى داستانلريگه جواب يازگن ايجادكارلر
حقيده تۇختب اؤتماقچى بۇلسك، عبدالله هاتفي نينگ داستانلرى اولگيلرنيكىدن
مشهورراق. او تورت داستاننى يازيب تامامله گن، بولردن بعضيلرى نشر اېتىلگن. او
«خمسه» باشلشدين آلدن تاغه سى عبدالرحمن جامي يانيگه باريب، اوندن فاتحه
سؤره دى. جامي اونگه فردوسي نينگ «بير شعرينى بېريب، شونگه نظيره يازيب
كېل»، - ديدى. هاتفي بو سيناودن يخشى اؤته دى، شونده گينه جامي اونگه فاتحه
بېره دى. او «ليلى و مجنون»، «هفت منظر»، «تېمورنامه» داستانلرينى يازگن. حياتى -
نينگ آخريده شاه اسماعيل صفوي نينگ حربى يوريشلريگه بغيشلنگن «شاهنامه»
يازه باشله گن، اما بو اثر تاماملنمى قالگن. شاعر ۱۵۲۱ يىلده وفات اېتگن.

خمسه يره تيشگه اورينگن شاعرلردن ينه بيرى - كاتبي تورشيزي دير. بو شاعر
حقيده هم عليشير نوايى انچه قيمتلى معلوماتلر قالديرگن. نوايى اونى: "اؤز زمانى -
نينگ بې نظيرى"، دېب يوكسك بها بېره دى. اونينگ مثنويلريدن كؤره، غزليات و
قصيدهلر دېوانى مشهورراق، ديدى، او تجنيسلر ايشله تيشده، قؤش قافيه لى و قؤش
وزنلى شعرلر يازيشده ماهر بۇلگن. شاعر عمرى نينگ آخريده «خمسه» يازيشگه
كيريىشگن، اما توگه تالمه گن. اونينگ «گلشن ابرار» و «ليلى و مجنون» داستانلرى
قالگن. بو شاعر عمرى نينگ آخريده استرabadده وبا كسلیدن وفات اېتگن. اوليمى
آلدیدن قويمده گى قطعه نى ايتيب كېتگن:

ز آتشین قهرِ وبا گردید ناگهان خراب
استرابادیکه خاکش بود خوشبوتر ز مُشک
اندرو از پیر و برنا هیچ کس باقی نماند
آتش اندر بیشه چون افتد نه تر ماند نه خشک*

ینه بیر شاعر اصلی استرابادلی بؤلگن بدرالدین هلالی دیر. بو ایجادکار ۱۵ عصرنینگ ۷۰ ییللریده توغیلگن بولیب ۱۵۲۹ ییلده قتل ایتیلگن. "خمسه" داستانلریگه جواباً یازیلگن ۲ته داستاننی بار: "صفت العاشقین" و "لیلی و مجنون".

مولانا علی آهی. مشهدلیک حقیده علیشیر نوایی «مجالس النفایس» ده قوییده گی خبرنی بهره دی: «مولانا علی آهی - مشهددیندور، «خمسه» مقابله سیده نیچه مثنوی ایتیدورکیم، چون مقابله غه کپلتورسه، گویاکه بؤلمس، اول جهتدن شهرت توتمه یدور. «خیال و وصال» آتلغ کتابیده بیر بیتنی بار، مگرکیم ملهم غیب آنینگ تیلیگه شعرنی بابیده سالغاندیرکیم:

شعرنی که بود این نقطه ساده ماند همه عمر یک سواده*

نوایی اونینگ خمسه دن نیچه داستان یازگنی حقیده هیچ نیمه ایتمه یدی، فقط شعرلری حقیده اونینگ اؤز اثریدن آلگن بیت بیلن بها بیریپ قویه دی.

علیشیرنوایی مولانا فصیح رومی حقیده هم قیسقه معلومات بیریپ، اوننی: «دانشمند کیشی اپردی... خواجه سلمان نینگ مصنوع قصیده سیگه تتبع قیلیدور... حضرت شیخ نینگ (یعنی نظامی نینگ) «مخزن الاسرار» یغه جواب ایتیدور»، دیدی-ده، اوندن بیر بیت مثال کپلتیره دی:

هر نفسی کز تو کسی بشنود بیشک ازو هم نفسی بشنود***

* نوایی مکمل اثرلری توپلمی، ۱۳-جلد، ۱۰-بیت.

**اؤشه اثر، ۱۶-بیت.

***اؤشه اثر، ۳۵-بیت.

نوايي بو شاعر حقيده گي معلوماتيني: «اونينگ قبرى هراتده»، - دېب توگته دي. دېمک، او اوشه دورده وفات اېتگن و احتمال باشله گن «خمسه» سيني تمام قيلالمله گن دير.

خواجه عمادنينگ «ليلی و مجنون» داستانيگه نوايي بها بېريب: «مثنويسيده خيله رنگ و زينت بار»، - دپیدی و غزليده هم استعدادی بارليگيني ايتيب، قويده گي مطلع نی کپلتيره دي:

برد سوي لب زبان و شعله زد در جان من کرد ظاهر لمعه او آتش پنهان من*
امير شيخ سهيلي - عليشير نوايي نينگ دوستلريدن. نوايي اونينگ تاجيک و اوزبېک تيللريده يازگن شعرلريگه يوقاري بها بېره دي: «اشعاري اېل آره سيده شهرت توتتی»، دپیدی.

اونينگ «ليلی و مجنون» داستاني بارليگيني ايتيب، اوندن ليلي نينگ آزيب کپتگنليگيني چيرايلى تعريف اېتگن بير بيتيني کپلتيره دي:

گویی زرخش ز حال گشته مانند آن سيب سال گشته**

شهاب الدين جامي نينگ توغيلگن و وفات اېتگن ييللری حقيده انيق معلومات يوق. فقط خوانداميرنينگ "مکارم الاخلاق" يده شهاب الدين جامي نينگ عليشير نوايي مصلحتيگه کوره "ليلی و مجنون" و "خسرو و شيرين" داستانلرينی يازگنليگی حقيده معلومات اوچره يدي.

کؤپ منبعلرده "مخزن الاسرار" تيپيده داستان يازگن مؤفلر: آصفی هروي، نرگسي، غياث الدين سبزواري، فصيح رومي، سعيد قاسمي و "ليلی و مجنون" تيپيده داستان يازگن مؤفلر: شيخم سهيلي، علی آهي، خواجه عماد لاري، خواجه حسن خضرشاه لر قيد اېتيلگن دير.

* اوشه اثر، ۱۵۳ - بیت.

** اوشه اثر، ۶۷ - بیت.

دېمک، خلاصه قىلىپ شونى ايتىشىمىز ممکن که، (۱۴-۱۵) عصرلرده هرات ادبي محيطيده خمسەچىلىک عنعنەسى کوچلى بۇلگن، هر بير تلنت اېگەسى آزمى-كۆپمى درجەدە اېلگە تىلگن هر بير شاعر "خمسە" گە قۇل اوريپ اۆز استعدادىنى سىنب كۆرىشگە، اۆز مهارتىنى خلققە كۆز-كۆز قىلىشگە، اديبلر آره سيدة شهرت قازانىشگە حرکت قىلگن. اما اولرنيىنگ كۆپچىلىگى بويوك نظامى گنجوي نينگ اۆلمس اثرلريگە نظيره قىلىپ يازر اېكنلر بو موضوعنى يىنگى مضمون بىلن باييتيشگە عاجزلىك قىلدىلر. اولرنيىنگ داستانلرينى خلق قبول قىلمەدى. كۆپچىلىگى اونوتىلىپ كېتى و يره تگن چله-چولپى اثرلرى بيزگە يېتىپ كېلمەدى.

شرق ادبياتيده خمسەچىلىک عنعنەسى اولوغ نظامى بىلن باشلەنىپ، هند يريم اراليدە دوام اېتديرىلىپ، خراسان پايتختى بۆلميش هراتدە يکونلندى دېسک، تۇغرى كېلەدى، چونکه بو ايگى-اوچ عصرده، اولر-نظامى و دهلوي خمسەلريده انعكاس اېتديرىلگن حادثه و واقعهلر، يىنگى تاريخى واقعهلر و خلق بديعي ايجادى و اېرتکلرى بىلن بايىپ، هرات ايجادكارى، جمله دن نورالدين عبدالرحمن جامي و امير نظام الدين عليشير نوايي منه شو امكانيتلردن كېنگ فايده له نيىپ، اۆز اثرلرينى آلدینگىلردن كۆره بايراق مضمون بىلن يره تدىلر، گرچند نوايي اۆزى نينگ خمسە-سى تركيبده بېشله اثرى باشلەنىش و توگەنىش بابلريده هم اۆز ايجادى نينگ استاذلرى و مددگارلرى صفتيده نظامى، دهلوى و جامي لرنى تىلگە آلگن بۆلسەده، اولرگە نسبتاً كۆپراق معلومات تۇپلپ، بوايشگە اورينگنى و بير اورجىنال، بولرنيىنگ همه سيدن فرقليراق اثر يره تگىنىنى يشيره آلمەيدى و كۆپ موردلرده اولرگە تنقيدى و هرتامانلمه راق فکر بىلديريشدن هم قالمەيدى، بونينگ اۆزى نوايى، نظامى و دهلوى خمسەلرينى پخته اؤرگە نيىپ، حادثه و منظره لرنى يىنگى بۇياقلر و علمى-تاريخى معلوماتلر بىلن باييتگىدن درك بېرەدى. سد اسكندرى داستانى ده قويدەگى بيتلر بىلن اۆز دعواسىنى آقلەيدى:

نظامي که نظم اهليغه شاه اېدی
 کتاییده دېر چاغ نشانين انینگ
 که نسل ايچره یوق اېردی پیوند انکه
 بو سودا سالیب جسمیغه پیچ-پیچ
 مگر بیر کون آودین آلیب کونگلی بهر
 کوروندی یولی اوزره ویرانه یی
 تاشی خسته لر کونگلی ینگلیغ سینوق
 بو ویرانه ایچره شه بختیار
 کوررکیم، قویوب حمل بیر حامله
 یاتیب آلیده طفلی زار و زبون
 بولوب شام رحلت انانینگ کونی
 اونیکه بوکیم ییغله ماغنی قاتیب
 سالیب چون الرغه نظر فیله قوس
 بویوردی که، محرموش اېل یتیلر
 اوزی طفلنی آلدی اعزاز ایله
 سکندر اتب، اوغلی بیلدی انی
 مورخ ینه نوع هم سوردی سؤز
 که داراغه بېردی قیزین شاه روم
 بیر ایش بولدی کیم، بی مدارا انی
 همانا که سور ایله گن تون - سحاب
 چووقت اولدی، فاش ایله دی اول صدف
 ینه بویله سؤز داغی مذکور اېرور
 که عالمده ایکی سکندر اېمیش
 بیرى اول که، دارا بیله قیلدی رزم
 و لیکن بو فرصت که دانای دهر
 که جام صفا اوردی اېلگه صلا

بو شه سرگذشتیدین آگاه اېدی
 بو ینگلیغ دېدی داستانین انینگ
 مراد اېردی عالمده فرزند انکه
 گم اولمس اېدی اول تمناسی هیچ
 طرب بیرله ایلب اېدی عزم شهر
 یومورگن فلک ظلمی کاشانه یی
 ایچی ماتمیلر ایچیدېک بوزوق
 صباسیرینی سوردی بی اختیار
 قرین قالمه یین روح انکه جسم ایله
 چېکېب گه-گهی ییغله غان ینگلیغ اون
 کېلیب گاه و گاه یوق - اؤغول نینگ اونی
 انا سوگی آنی مگر ییغلاتیب
 دېگیل توشتی کونگلیگه نار مجوس
 اؤلونکی همول یېرده دفن اېتیلر
 قیلور اېردی پرورده یوز ناز ایله
 اؤلرده ولیعهد قیلدی انی
 که نسبتده داراغه یتکوردی سؤز
 یسب زیب ایله، اویله کیم نخل موم
 اتاسیغه قیتردی دارا انی
 صدقه تۆکوب اېردی دُر خوشاب
 دُری کیم، جهان تاپتی اندین شرف
 که «تاریخ فارس» ایچره مسطور اېرور
 که ایکسی دورانده داور اېمیش
 بیرى بوکه سد باغله یو اېتتی عزم
 بېرور اېردی بو قصه دین اېلگه بهر
 که جامیغه یتکورمه سون حق بلا

سكندر ايشى اېردى منظوم انگه
منگه هم چو مشغوللوق بو اېدى
بو يېرده مېنى چونكه عجز اېتتى لال
سكندرگه ايگى اېكننى عدد
«اول ايشلر-دېدى،-بېرگه واقعدورور
اينگدېك كه اصلين نظامي دېدى
كيم اول فيله قوس اؤغلى اېرميش يقين
قيليندى چو تحقيق تدقيق ايله
بو ينگليغ بيان اېتتى تاريخ سنج
سكندرنى تاپتى ملك فيله قوس
آچيب بخشش و بذل ابواينى
ملوكانه ترتيب و آيين بيله
قيليب حفظيغه كېچه-كوندوز قيام
بېرب پرورشقه مناسب خورش
انى اسرهمه ي كاخ و ايوان ارا
نېچوك كيم تېنگيز دُر شاهانه سين

بارى حالتى اېردى معلوم انگه
تواريخ آليمده اؤترو اېدى
اؤيوب يېرنى، دانادين اېتتىم سوال
چو آلينده تحقيق اېدى، قىلدى رد:
گواهي اينگ نص قاطعدورور»
همول نوع فرزانه جامي دېدى
اېمس اهل تاريخ ترديدى چين
قيله اېمدى تدقيق تحقيق ايله
كه چون ياور اؤلدى سراي سېنج
يَسَب ملكين انداق كه زيبا عروس
توزه تى بسى سور اسبابىنى
ياروتتى كوزين اول جهانين بيله
فزونراق اېتب دم-بدم اهتمام
مناسب خورشدين تاپيب پرورش
يَسَب يېر كؤنگول ايچره، بل جان ارا
تېنگيزيوق كه، كان لعل يكدانه سين*

بيله ميزكه نوايى دولت و سياست ايشلرى بيلن دايمي بند بؤلگن و اؤزى نينگ
ايتيشيچه «باش قاشيگودېك فرصتى بؤلمه گن» بېر شرايطده بونده ي شاهكار يره-
تيشى آسان ايش اېمس، چونكه ايجادي ايش اوچون فكري تينچليك و راحت
يېر ضرورليگى برچه كه معلوم:

ايتور يغه چونكه قؤيولدى كؤنگول
ايتمه ي اؤن ييت توتولدى كؤنگول
كيم بار اېدى باشيمه كؤپ محنتيم
يؤق اېدى باش قاشيغه لى فرصتيم**

* قؤلينگيزده گى كتاب، سد اسكندرى، ۷۳-۸۷۵ بېتلر.

** شو كتاب، ۱۷۶ - بېت.

منه شونده ی قلیب، مشقتلی ایش و اینتیلشله نهایتیده خمه تورکی ادبیات
کینگ وادیسیده قوریلگن ایلک رفیع قورغان صفتیده میدانگه کپلدی و نوایی
اېسه بو بلند قورغان نینگ ایلک و سؤنگگی معماری بولیب ادبیاتیمیزنینگ اېنگ
بلند چوقیسی بولیب قریب آلتی عصر اؤتیشی ییلن همان صلابت و عظمتی عصرلر
سهین آشیب بارماقده :

قالمه دی چون اؤزگه منگه چاره یی قلعه یسردېک تاپیان خاره یی
قله چو هم عالی اېدی، هم وسیع اوستیگه قؤیدوم بو بنای رفیع*

نوایی خمه سی نینگ ترکیبی قسمی

خمه کؤپچیلیک نوایی شناسلیک منبعلرده، «بشلیک»، «بش گنج»، «بش
داستان» توشونچه لری ییلن عین معنی ده قۇللە نیلیب کپلماقده. اوشبو فکر ناتوغری
اېکنی خمه نینگ بش قسمی (حیرت الابرار، فرهاد و شیرین، لیلی و مجنون، سبعة
سیاره و سد اسکندری) اوستیده قیسقه چه تۇخته لیب اؤتگنیمیزده اؤز اثباتینی تاپه -
دی.

۱. حیرة الابرار :

نوایی «خمه» سی نینگ ایلک مقّدمه قسمی بولیب، مذکور اثر «خمه» اوچون
غایوی-مضمون نقطه نظریدن یؤنه لتیرووچیلیک اهمیتیگه ایگه. اونده گی خلاصه لر
و بیان ایتیلگن فکرلر، کامل انسانگه خاص نایاب فضیلتلر تلقینی «خمه» نینگ
باشقه قسملرینی مکمللشتیرووچی رولنی اوینه ییدی. اثر ۶۳ بابدن ترکیب تاپیب،
اونینگ ۲۱ فصلینی عنعنوی مقّدمه بابلر، ۴۰ بابینی -۲۰ مقالت و ۲۰ حکایت،
قالگن ایگی بابینی اېسه -خاتمه و بیر حکایت تشکیل اېته دی. اثرنینگ اؤز ایچکی

*قۇلینگیزده گی کتاب، ۳۱-بیت.

بۇلىنىشلىرىگە اېگە بۇلگن عنعنوي-مۇقىمە بابلىرى، انسان نىنگ اجتماعي حياتده گى اۇرنى و معنوي كمالاتيگە بغيىشلىگن مڧالت ھمدە اولردە گى فكىرلرنىنگ تصديقى اوچون كېلىتىرىلگن حكايتلىرى ھم ماھىت اعتبارى يىلن بوتون «خمسە» نىنگ باشلىمەسى سەنەلەدى. مۇقىمە بابلىر بىر-بىرى يىلن منطق يوزەسىدن باغلىق بۇلىپ، اولرنى اوچ گروھگە اجرەتیش مەكىن:

الف) ھمد، مناجات و نعتلر (۱-۱۱-بابلىر) بوندە ايگى ھمد، تۇرت مناجات و بېش نعتگە اۇرىن بېرىلگن.

ب) اولوغ سلفلر، زمان ھكىمدارى و سۇز تعريفى (۱۲-۱۶-بابلىر). مذكور بابلىرنىنگ دستلېكىسىدە ايگى اولوغ خەمسە نويس نظامي گنجوي و امير خسرو دهلوي، كېيىنگى تۇرتتەسىدە اېسە نورالدين عبدالرحمن جامي، سۇز تعريفى و سلطان حسين بايقرا ھقيدە فكىر يوريتىلەدى.

ج) كۇنگىل تعريفى، اوچ ھىرت و بھاءالدين نقشبند ھمدە خواجە عبيدالله احرار ولي وصفى (۱۷-۲۱-بابلىر).

«حيرة الابرار» قاموسي اثر بۇلىپ، اونىنگ اساسي قىسمىنى تشكىل اېتووچى مڧالت و حكايتلردە، نوايى نىنگ اخلاقي-معنوي، اجتماعي-فلسفي ملاحظەلىرى و سياسي قرەشلىرى، عموماً آلكندە اۋشەدوردە ھاكم بۇلگن اسلامي دنيا قرەش اۋز افادەسىنى تاپگن. «ايمان شرحيدە»، «اسلام بابيدە»، «سلاطين ذكريدە»، «رياكارلىك-فريبگرلىك ھقيدە»، «خير و احسان و صفيدە»، «ادبلىلىك عادتى ھقيدە»، «قناعت ھقيدە»، «وفا ھقيدە»، «عشق اۋتى تعريفيدە»، «راستلىك ھقيدە»، «علم آسمانى نىنگ يولدوزلىرىدېك بلند مرتبەلىلىكى ھقيدە»، «قلم و قلم اھللرى ھقيدە»، «بولوتدېك فايده كېلىترووچى آدملىر ھقيدە»، «آسمان نىنگ توزىلىشىدن شكائت»، «جھالت مىي»، «خودنامخنت صفت ھقيدە»، «بھار يىگىتلىكى نىنگ صافلىكى ھقيدە»، «فلك غەمخانىسى ھقيدە»، «خراسان نىنگ مثلى يۇق ولايتى ھقيدە»، «مقصەد نىنگ اۋتلىگنلىكى ھقيدە» يازگن مڧالتلىرى و اولرگە ضم قىلىنگن حكايتلىرىدە، نوايى بار فلسفى و علمى امكانلىرىنى قاغازدە نقش

اېتگن حتى اوندە آدرس سيز خطبه لرييلن اؤشه اؤز دوريده گى بعضى ظلم و استبداد و فسق و فسادنى قتيق قاره لهدى:

اي که، قوي ايله دى دولت قؤلونگ	ظلم سري توشتى وليکن يؤلونگ...
ظلمينگ ابرورکوندوز و فسقينگ کچه	ظلم ايله فسقينگ نچه بؤلغه ي نچه
ظلم اؤزونگه فسق دور، اى هوشيار	گم قيل انى، بؤلسه سنگه هوش يار
چونکه فرح بزيمغه جزم ايله دينگ	عيش و طرب عزميغه بزم ايله دينگ
قصر که، بزم انده مهيا بؤلوب	زينتى فردوس معلا بؤلوب
پرده لرى رشته سى اېل جانيدىن	لعلی و شنگرفى اولوس قانيدىن
شمسه سى اېل مالى بيله زرنگار	اېل در و لعلی بيله گوهر نگار
خشتينى مسجد بوزوبان کپلتوروب	تاشينى اېل مرقديدىن يبتکوروب
انده توزوب مسند شاهنشهى	عيش و طرب جامى اوچون مشهى*

اولوغ شاعر نينگ پادشاه هم بير فرزندى، اونينگ جسميده هم تورت عنصر متحد دير، بعضاً اؤشه لر جذبه قليب باسر-توسرينى هم بيلمه ي قاليشى ممکنلىگى احتمالدن ييراق اېمسلىگى حقيده فکريوريتيشى، اونينگ زمانه شاهی غضبیدن اؤزىنى سقلش اوچون احتياطکارليگىنى بيلديره دى. سلاطين باييده گى اوچينچى مقالته مملکت باشليغى نينگ فضيلت و نقصانلرينى بديعي تصويرلش مىلى حکمرانلىک قيله دى. مقالته اؤرته گه قۇيىلگن ملاحظه لر نينگ تصديقى صفتيده اؤقووچيگه «شاه غازي و طلا کمپير» حقيده گى شعري حكايت تقديم اېتيله دى. اوندە نقل قىليني شچه، شاه غازي نينگ يوريشلريدن بيريده مملكتده يشه ياتگن بير كمپير نينگ يگه و يگانه اؤغلى شهيد بؤله دى. تخت اېگلنگندن كپين، پادشاه شهيد بؤلگن ييگيت و اونينگ آنه سىنى اونوته دى. باقووچى سىنى يوقاتگن كمپير مادى جهتدن انچه قينه له دى، كوني نينگ اؤتيشى آغيرلشيب قاله دى. كونلردن

* قۇلينيگيزده گى كتاب، ۶۳- بېت.

بیریدە پادشاه‌نینگ مشت‌پر آنە یشە‌یاتگن یورتگە کەلشی حقیقە‌گی خبر کەمپەرگە
یەتە‌دی و او هم حکمران استقبالیگە چیقە‌دی. مونکیللە‌گن، عصاسیگە تیە‌نگن
کەمپەر شاه‌غازی‌نینگ یۆلینی تۆسە‌دی و اونی ظالملیکە‌دە عیبە‌یدی. اۆتمیش
واقە‌لرینی تۆغری اېسلە‌ی آلمە‌گن حکمدار شریعت قاضیسیگە مراجعت قیلیب،
مسألە‌نی یېترلی اۆرگنیش لازمیلیگینی ایتە‌دی. تفتیشلردن کەین، کەمپەر حق بۆلیب
چیقە‌دی. بوندە‌ی وضعیتدن ناقولە‌ی احوالگە توشگن تاجدار آتدن توشە‌دی، بیر
قۆلیدە یلنگاچ قیلیچ، ایکنچى قۆلیدە اېسە‌ آلتین تۆلە‌ همیاننى توتگن حالە‌
کەمپەرگە قرە‌تە‌ ایتە‌دی: اې آنە، اۆغلینگیز خونینی ایستە‌نگ، خون ییلن، ایستە‌سنگیز
پول بولنی آلینگ!. پادشاه‌ ییلن صادر بۆلگن بوندە‌ی حیرت‌آمیز منظرە‌ کەمپەرگە
قتیق‌ تأثیر قیلە‌دی. او شاه‌گە مراجعت اېترکن، ایتە‌دی: سېن عادل انسان اېکنسن.
اگر مېن اۆز تیری‌کچیلیگیمنى اۆزیم تشکیل قیلە‌ آلگنیمدە‌ اېدی، اۆغلیم‌نینگ
خونیدن عدالتینگ اوچون کەچگن بۆلردیم. بیراق، بوگون مېنینگ اقتصادی
احوالیم تنگ بۆلگنی اوچون همیاننى تئلشدن باشقە‌ چارە‌م یۆق. حکایتگە
شوندە‌ی خاتمە‌ یسە‌لە‌دی:

شە‌ دە‌دی: «شرع اېتسە‌ بو ینگلیغ ادا یاغلیغ ایلە‌ باغله‌دی بۆینینی رست تیغ‌ بېریب زالغە‌ بې‌ وهم و بیم دە‌دی: «قصاص ایلە‌سنگ‌ آلینگە‌ باش مېن اېدیم اول امرده‌ بې‌ اختیار تیغنی اول عدل ایلە‌ انصاف تند توشتی ایاغیگە‌ بۆلوب عذرخواه گر ییگیتیم قیلدی فدا جان سنگە‌ مېندین اگر بۆلدى عیان اضطراب وه بو نې‌ اظهار خجالت بۆلور زال کەچیب دعوی و دستانیدین طرفە‌ بو کیم، خسرو عادل انی	شرع نبی حکمیغە‌ جانیم فدا) یوز همیان‌نینگ دغی بۆینینی سست بیر ساری داغی تۆکوبان گنج و سیم سیمنى آل، گر غرضینگ دور معاش هر نې‌ سېن اېتسنگ‌ منگە‌ نې‌ اختیار) زال حزین تیشلریدېک قیلدی کند دە‌دی که: «ای خسرو انجم سپاه مېن قرى جانى دغى قربان سنگە‌ لطف ایلە‌ عفو اېت که، مېن اۆلدوم خراب) بو نې‌ دېگن لطف و عدالت بۆلور یۆق که اۆغول قانیدین، اۆز جانیدین عدل ایلە‌ اول دورده‌ ایلب غنى

زالنى انجم كىيى سىم روان زالِ فلكدېك قىلييان نوجوان
سىم كوچىدىن بۇلوبان سىمىر خلق لقب ايلب انگه «زالِ زر»
زالِ فلكدىن نېچە كۆرسنگ الم شه چو قىلور عدل، نوایی، نې غم*

شاهىنىڭ آتدن توشىپ، عصاگە سوينگن كىمىر يانىگە كېلىشى، اونىڭ عرض
و دادىنى تىنگلىشى، بىر قۇلىدە قىنىدىن سوغىرىلگن قىلىچ و ايگىنچى قۇلىدە طلا تۇلە
خلتە چەنى توتىپ تورىشى-بولرىنىڭ برچەسى اولوغ شاعرىنىڭ كىتابلار
صحىفەسىدە قالىپ كېتكەن شىرىن آرزولرى دىر.

«حيرة الابرار» اولوغ شاعرىنىڭ كامىل انسان خصوصىدەگى فلسفىي مشاهدەلرى
محصولى صفتىدە وجودگە كېلگەن اثر بۇلىپ، اونىڭ اۆزىگە خاص قورولمەسى
«خمسە» دەگى كېنىگى داستان قىملىرىگە نور بېغىشلاپ تورگەن قوياشنى اېسلىتەدى.
داستاندە حق، عالم، آدم مناسبتلىرى، ايمان-اعتقاد، بشرىت ترقىياتى، اونىڭ
اۆتمىشى، بوگونى، كېلەجگى سىنگرى انسان عقلى نىڭ عصرلر دوامىدە فكرلشگە
اونداوچى معمالرى خصوصىدە اولوغ شاعرىنىڭ متفكرانه قرەشلىرىگە بدىعى زىب
بېرىلىشى، اثرىنىڭ كىشىنى تفكر عالمىگە اوندوچى غايتدە سىرمىمۇن حياتى
تمثىللر بىلەن مكمىللىشتىرىلىشى قوياشنى ايرىلگەن ذرەلرگە خاص منورلىك
نمۇنەلرى بۇلسە، كېنىگى مثنوىلردە اۋشە اۋلمس غايەلرنىڭ يەنە دە صىقل تاپىشى
اېزگولىك نورىدىن نباتات عالمى نىڭ جانلەنىشى، فسونگرلىك كسب اېتىشىنى
يادگە سالەدى**.

* قۇلىنگىزدەگى كىتاب، ۶۷-بىت.

** رحيم واحدوف و حسن الدين اېشانقۇلوف. اۋزېك ممتاز ادبىياتى تارىخى، اۋزېكستان يازوۋچىلار
اويوشمەسى نىشرياتى، تاشكېنت، ۲۰۰۶-يىل. ۳۲۵-بىت.

۲. فرهاد و شیرین:

«فرهاد و شیرین» - عشقی سرگذشت داستانی علیشیر نوایی «خمسه» سی نینگ دستلبکی داستانی دیر. فرهاد، خسرو و شیرین محبتی ماجرالری مسلمان خلقلر آغزه کی و یازمه ایجادیاتیده کینگ ترقلگن سیار سوژه سنهله دی. اولوغ شاعر «خمسه» سی نینگ ایگینچی قسمی «فرهاد و شیرین» داستانی اوچون هم، عنعنه گه کؤره، منه شو ابرتک و افسانه لرگه مراجعت ایتله دی. نوایی نینگ فکریچه، نازک و نفیس نقشلر سالیب تۆقیلگن ایپک متاع بیلن اوینی بېزه ش اوچون، اولاً، اؤشه اوی نینگ طرحی هم دید بیلن زینتلنگن، پُخته اؤیلنگن بۆلیشی لازم. داستان مؤلفی شعرخوان حکمیگه حواله ایتگن تمثیل نېگیزیده اؤزی قلمگه آلگن کۆچووچی واقعه لر تیزیمینی نظرده توتته دی. بونینگ باعشی شوکه مذکور موضوع بیلن علاقه دار دلکش نظم نمونه لری ایجاد ایتلگن بۆلیب، اونینگ افسانه سی هم اېشیتگووچی نینگ طبیعگه غایتده موافق دیر. مسأله نینگ نازک نکته لرینی تېره ن انگله گن شاعر «فرهاد و شیرین» داستانیده اؤزیگه مراجعت ایتیب قوییده گی بیتلرنی بیتته دی:

بورون جمع اېت نې کیم بۇلغه ی تواریخ	باریده ایسته بو فرخنده تاریخ
تاپیلغه ی شاید انداغ بیر نېچه سۆز	سؤزایتور اېلگه اولیان توشمه گن کۆز
انی نظم اېت که طرحینگ تازه بۇلغه ی	اولوسقه میل بې اندازه بۇلغه ی
یؤق اېرسه نظم قیلغاننی خلایق	مکرر ایله مک سېندین نې لایق
خوش اېرمس اېل سؤنکینچه رخش سورمک	یؤلی کیم اېل یوگورمیشور یوگورمک
بیراوکیم بیر چمنده سایر اېردی	نېچه کیم گل آچیلغان کوردی، تېردی
همول یېرده اېمس گل ایسته مک خوب	بو بوستان صحنیده گل کۆپ، چمن کۆب *

* قۆلینگیزده گی کتاب، ۲۰۶-بیت.

یوقاریده مذکور ایتیلگن بیتلردن معلوم بولیشیچه، نوایی داستاننی اوزیگه استاذ دېب بیلگن بابالری اسلوبیده اېمس، بلکه اوزیگه خاص اسلوبیده بیان قیلگن، یعنی نظامی و دهلوی لرگه اوز ایجادى اسلوبى بیلن جواب بېرگن، موضوعگه تېگیشلى حادثه - واقعه لر و حیات و طبیعت منظره لرینی اوزیگه خاص بدیعی بویاق و تصویرلریلن انعکاس اېتدیرگن.

اولوغ شاعریمیز خمسه ده گى برچه داستانلری قهرمانلرینی انسانپرورلیک غایه - لریلن تربیه له یدی، کمالگه ییتکزه دی، چونکه اسلام تعلیماتی کولنکه سی آستیده یشب ایجاد اېتیشیگه قره مه ی، اوزی تصوف و عرفان ایلغارلریدن بولگنی باعث، برچه قهرمانلری درد و محنت و مشقتلر آغوشیده عمر کېچیریپ، حتی اؤلیمگه راضی بولیب، اوز جانلریگه قصد قیلگن تقدیرده هم، اولرنی اؤلیمدن قوتقریشگه اورینه دی، بونده ی حیاتبخشلیک غایه لر کمدن کم ایجادکارلر ایجادیده کوزگه تشلنه دی و بونی انسانپرورلیک نینگ اېنگ عالی درجه سی دپیه بهالش کبره کدیر.

معلوم که نواییدن آلدینگی خمسه یره تگن نظامی و دهلوی اثرلریده خسرو و فرهاد بیر قبیله آدمی، لیکن خسرو - پادشاه و فرهاد اېسه اونینگ فرمانی آستیده گى سرکرده و ایگیسی هم شیرین نی سېوه دی، فرهاد خسروگه رقیب بولیب میدانگه چیقهدی، اوشه دور شرایطینی کوزدن کېچیرسک، بو امکانشیز بیر حادثه لیگیگه ایشانچ حاصل قیله میز، چونکه شاه طایفه گه رعیت هیچ قچان رقیبلیک قیلیشگه جسارت قیله آلمه یدی و اولرهم فرهادنی بو عشقکه لایق حسابله میدیلر، بیراق نوایی اثریده اېسه فرهاد شاهزاده و خسرو اېسه شاه. بیرى سېوگیلیسى عشقیده شاهزاده - لیک و ولیعهدلیکدن واز کېچیب درویشوار حیاتی تنله گن و شیرین کؤنگلینی اوز مهارتی، تلنتی و دانالیگی بیلن اوزیگه جذب اېتگن. خسرو اېسه حقیقی و الهی عشقدن محروم، شیرین نی قؤلگه کېلتیریش اوچون کوچ و قوشینگه سوينگن و حيله و فريب و جادو - جمبلنى ایشگه سالیشدن هم قیتمه یدی. نوایی نظردن فرهادنینگ عشقی پاک و حقیقی عشق دیر و خسرو اېسه شهوانی غریزه لرینی قاندیریش اوچون شیرین نینگ خاله سی مهین بانو ملکیکه قوشین تارته دی و

نهایتده اونی مغلوب اېتگن پیتده اؤز اؤغلی تامانیدن قتل اېتيلهدی. آلدینراق ایتگنیمزدېک، اېرتکلرنی نوایی اؤز تصوفی دیدلری بیلن شو قدر اؤزگرتیرگن که حتی خسرو بندیده ایاق- قؤلی زنجیربند قیلینگن فرهادنی تیریک اسریدی و حقیقی عشق ممتاز نماینده سی صفتیده اثر قهرمانیگه ایلنتیره دی، حتی اونی بنددن آزاد اېته دی، بونده ی انسانپروانه خصلتنی ادبیات تاریخیده کمدن کم اؤچره ته میز.

خلاصه قیلیب ایتگنده، داستانده فرهاد حیاتی نی اؤشه توغیلیشیدن تا اؤلگینیچه، نوایی اؤزی ایسته گنیدېک کوزه تیب، اونی کامل انسان صفتیده تربیه لب، قهرمان قیلیب الهی عشق سلطنتی تختیگه اؤتیرغیزه دی و اؤزی نینگ بارچه تصوفی تعلیماتینی اونینگ تیلیدن تبلیغ قیله دی و اؤز کامللیگینی فرهاد وجودیده تمثیل قیله دی.

۳. لیلی و مجنون:

نوایی خمسه سی نینگ اوچینچی اثری دنیا مقیاسیده مشهور یازو وچیلر اثرلری بیلن مقایسی اؤرگه نیلیب کېله یاتگن و حتی نوایی وفانیدن یریم عصر اؤتمه ی، اروپا اېشیکلرینی آچیب کیرگن مشهور «لیلی و مجنون» تراژیدیک داستانی دیر. اونینگ مضمونی ایتیلیشیچه اسلامدن کپینگی عربستان مملکتی قبیله لریده یوز بېرگن واقعه دن آلینگنلیگیگه قره مه ی، او اېرتککه ایلنگن خلق داستانلریدن آلینگن، لیکن نوایی اونی تصوف و عرفان تعلیماتی بیلن صیقللب، اونگه عموم انسانلیک، صافلیک و صداقت نینگ بیواسطه تمثالی بؤلیمیش کامل و الله گه اېریشکن انسانلر سیمالرینی - قیس، لیلی، نوفل کبی کیشیلر آرقه لی ادبیاتگه آلیب کیره دی. داستان- نینگ باش قهرمانلری - قیس و لیلی نی توغیلیشیدن تا اؤلیمیگچه یؤلداشلیک قیله دی، اولرگه حقیقی و مقدس سېوگی تعلیماتینی بېره دی واولرنی اؤز مقصدیگه موافق یؤنلتیره دی.

علیشیر نوایی «خمسه» نینگ بو داستانینی ایجاد اېته یاتگنیده، نظامی گنجوی، امیر خسرو دهلوی، اشرف مراغوی، شیخم سهیلی لر نینگ شو موضوعده یازیلگن

اثرلری بیلن یقیندن تئیش ایدی. بویوک سلف و تپنگداشلری نینگ اوشبو موضوعگه عاید مثنویلریگه یوکسک احترام بیلن بها بپرگن اولوغ شاعر «لیلی و مجنون» داستانی یازیشدن کوزله گن مقصدی بو افسانوی سوژهنی ینه ده تکامللشتیریش، اونگه صیقل بپریم، ینگچه جلا بخش ایتیش اېکنلیگینی قویده گی مصرعلریده عکس ایتیره دی:

اولده کؤپ ایله دیم تأمل	تا کؤنگلومه کیردی بو تخیل
کیم، گنجه ده گنجلر یاشورغان	هر گنجیگه کیم یسه دی قورغان
یا هند نژادی هندوییزاد	کیم، قصرلینی قیلدی آباد
هم قلعه اوچون کپره کدورور شهر	هم قصرغه باغ وسبزه دین بهر
بؤلسه مېنگه فرصت اول قدر چاغ	کیم، شهر ایله طرح سالیان باغ
باغینی ریاض خرم ایتسم	شهرینی سواد اعظم ایتسم
بو نوع ایدی دایما خیالیم	تا بؤلدی قصادین اول مجالیم
کیم، ایگی بورونغیغه قویوب گام	کام اولدی منگه روا سرانجام*

بو کؤچیریلگن اقتباس نینگ دستلبکی بیتیده شاعر کؤنگلیگه منه شو اوی کېلگونیکه قدر جوده تېره ن ملاحظه یوریتگینی افاده اېته دی. شبهه سیزکه بو تخیل «لیلی و مجنون» داستانی نینگ ایجادی پلانی نینگ عمومی رېجه سی ایدی. بونده ی اشاره لر پرچه نینگ کپینگی مصرعلریده ینه ده تېره نراق بدیعی انعکاسینی تاپگن. جمله دن، «گنجه ده گنجلر یاشورغان»، - دېگنده، اولوغ شاعر نظامی گنجوی نینگ «پنج گنج»ینی نظرده توته دی. هر گنجدن یسلگن «قورغانلر» اېسه اؤشه گنجینه ترکیبیده گی داستانلردیر. عین مثنویلری بیلن نظامی گنجوی شرق خلقلری آره سیده مشهور بؤلگن سیار سوژه لرنی بیر جایگه تۆپله دی، اولرگه بدیعی

* شو کتاب، ۶۳-بیت.

لباس کیدیریپ، هر بیرینی اولکن بیر قۇرغان کبی مکمل بدیعی اثر حالیده یازمه ادبیات عالمیگه آلیب کیردی.

خسرو دهلوی هم اؤز نوبتیده اؤشه «قۇرغانلر»نی ینگى گؤزل قصرلر بیلن آباد قیلدی. علیشیر نوایی منطقی-بدیعی تفکرینی تدریجی رواجلنتیرر اېکن، قصرنی کؤزنی قمیشتیرووچی باغ و بوستانلر بیلن بېزهش لازمليگینی تأکیدلهیدی. علیشیر نوایی نگاهیده، لیلی و مجنون نینگ دردچیل عشقی سرگذشتیگه بغیشلنگن نظامی گنجوی داستانى بیر قۇرغان بۇلسه، خسرو دهلوی مثنویسی اونگه ینهده کؤرکمليک بخش اېتگن قصردير. اولوغ شاعر اؤزی نینگ تورکیده بنیاد قیلنگن داستانى حقیده هم بدیعی مشاهده یوریتیشنی اونوتمهیدی. علیشیر نوایی نینگ آیتیشیچه، اؤز قلمی تحفه قیلگن داستان اؤشه «قلعه» لر ایچره «سواد اعظم» - اولکن شهر همده قصرلر حسنیگه حسن قۇشووچی «ریاض خرم» - گُلب-یشنه گن باغ- دیر. بیتلرده کپلتیریلگن بوندهی عجایب تمثیللر واسطه سیده علیشیر نوایی سلفلر یره تگن اثرلردن یوکسک بدیعی ذوق آلیب، تأثیرلنگینی، اولر استقبالیده توریب، اؤشه مثنویلر «پنجه سیگه پنجه اوریشگه» یراقلى داستان یازیشدهی غایت مرگب وظیفه نی بۇنینگه آلگنليگینی اؤقووچیلرگه ارمغان قیله دی.

علیشیر نوایی «لیلی و مجنون» داستانى نینگ خاتمه سیده هم سلفلری ایجادی همده اؤز اثرى نینگ فضیلتلری خصوصیده قیاسی بدیعی مشاهده یوریته دی:

مېن خسته که بو رقمنی چېکتم	تحریری اوچون قلمنی چېکتم
یازماقته بو عشق جاودانه	مقصودوم اېمس اېدی فسانه
مضمونیغه بۇلدى روح میلى	افسانه اېدی ایننگ طفیلی
لېکن چو رقمغه کېلدى مضمون	افسانه انگه لباس موزون
بو اېردى غرض کیم اول گروهی	کیم سؤزده عیان قیلیب شکوهی
بو نامه اوچون بۇلوب رقمکش	صفحه یوزین اېتیلر منقش
گر نکته لری جهاننى توتتى	غوغالری انس و جاننى توتتى
چون فارسی اېردى نکته شوقی	آزراق اېدی انده تورک ذوقی

اول تیل بیلە نظم بۆلدى ملفوظ کیم فارسی انگلر اۆلدى محظوظ
مېن تورکچه باشلەبان روايت قیلدیم بو فسانه نى حکايت
کیم، شهرتى چون جهانغه تۆلغه‌ی تورک اېلیگه داغی بهره بۆلغه‌ی*

مذکور بیتلرده اولوغ شاعر اوشبو سیار افسانوي موضوع نینگ بدیعی تلقینی خصوصیده گی ایگی مهم جهتگه اؤقووچی اعتبارینی قره‌ته‌دی. دستلب اثر مؤلف نینگ بو «جاودانه» عشق حقیده داستان یازیشدن مدعاسی شونچه‌که افسانه سۆزلش بۆلمه‌ی، بلکه بغریده تورک خلقی «ذوقی» نى یشیرگن دورنینگ اولوغ دردلرینی بدیعی عموملاشتیرووچی بیر داستان یازیشدن عبارتلیگینی یانیق سطرلرده افاده‌لشگه اېریشه‌دی. «افسانه انگه لباس موزون» مصرعی آرقه‌لی تورکی داستانده قدیمی موضوع هر جهتدن ینگچه بدیعی جلا تاپگنلیگه اشاره قیلینه‌دی. بو حالت، اینیقه، قهرمانلر ایچکی کپچینه‌لری تصویریده یقال نمایان بۆله‌دی. اثرده گی طبیعت منظره‌لری هم داستان اشتراکچیلری نینگ مرکب روحی حالتی بدیعی افاده‌سیگه خدمت قیلدیریله‌دی.

«لیلی و مجنون» داستانی «خمسه» ترکیبیده گی نسبتاً ایخچم مثنویلردن بیرى بۆلیب، ۳۸ بابدن عبارت. اثر نینگ دستلبکی تۆقیز بابی عنعنوي مقّدمه (حمد، نعت، نظامی، دهلوی، جامی، سلطان حسین بایقرا، بدیع الزمان میرزا مدحی و «اول تون مهابتی تعریفی») بۆلیب، ۱۰-بابدن اثر اساسی واقعه‌لری نینگ بدیعی افاده‌سی باشلنه‌دی. مثنویده قلمگه آلینگن لیلی و مجنون فاجعوی عشقی سرگذشتلری تصویرى سپویشگنلر نینگ وفاتی ییلن انتها تاپه‌دی. داستان نینگ سؤنگی اوچ بابی اونینگ خاتمه‌سی دیر. اونده «عشق تعریفیده کیم...»، شهزاده سلطان اویس بهادیر مدحی، همده اولوغ شاعر «درد نوحه‌سی» دپیه اعتراف اېتگن «لیلی و مجنون» واقعه‌لری یکونیکه بغیشلنگن بابلرگه هم اؤرین بېریلگن.

* شو اثر، ۶۰۷-بیت.

۴. سبعة سيار:

عليشير نوایی نینگ «سبعة سيار» (يېتى مسافر، سياح) داستانى اولوغ شاعر «خمسه» سى تركيبيده گى مثنويلردن توزيلىشىگە كۆره توبدن فرق قيله دى. داستان- نینگ توزيلىشى «مينگ بير كېچە» و «طوطينامه» اثرلىگە اؤخشىب، اونىنگ بابلىرى واقعه ايچيده واقعه طرزىده جايلىشتىرىلگن. ۱۴۸۴ يىلده اولوغ شاعر نىنگ اعترافىگە كۆره بار-يۇغى تۇرت آيدە يىكونلنگن داستان نىنگ حجمى بېش مينگ يېت اطرافىده دىر. بهرام گۇر و اونىنگ معشوقه سى دلارام نىنگ سېوگى سرگذشتلىرى اثر نىنگ قالبلاوچى، يېتى اقليم يۇلیدن كېلتىرىلگن يېتى مسافرنىنگ يېتى رنگده گى قصرده اجتماعى-سياسى، اخلاقى-فلسفى معمالردن بحث اېتووچى واقعه لرى قالبلىنووچى حكايىلر دىر.

اثر نىنگ باش قهرمانى بهرام شرق خلقلىرى ادبياتىده جوده كۆپ مراجعت اېتىلگن عنعنوي سيمالر قطارىگە منسوب. اونىنگ ضمىرى قديمى ميفولوژىگە بارىب تقيلىشى بىلن بير قطارده، تارىخىي منبعلىرىنىگ گواھلىك بېرىشىچە، ساسانى حكمدارلردن وهرام ۵ (حكمرانلىگى ۴۳۸-۴۱۸) بىلن هم باغلىق دىر. عليشير نوایی «تارىخ ملوك عجم» اثرىده بهرام نىنگ گۇر آوىگە مىلى كۆپراق بۇلگنى اوچون خلق آره سىده «بهرام گۇر» لقبى بىلن تىنلگنلىگىنى اعتراف اېته دى. شونىنگدېك، مؤلف بهرام نىنگ شجاعتلىلىگى، جسورلىگى بىلن علاقه دار تارىخىي معلوماتلرنى هم كېلتىره دى. اونگە كۆره، ساسانى حكمدار يزدجرد وفات اېتگچ، اوندن ظلم كۆرگن ارکان دولت مملكتنى اونىنگ اؤغلى بهرامگە تاپشورىشنى ايستمەيدىلر. اردشير نسلیدن كسرا ناملى كيشىنى تختگە اؤتقزەيدىلر. بوندن خبر تاپگن بهرام نعمان بىلن يزدجرد سلطنتىنى اېگللىشگە حركت قيله دى. ارکان دولتگە اونىنگ اوچون تاج و تخت آته ميراث اېكنلىگىنى تاكيدله يدى. بهرام و كسرا اؤرتە سىده تلاش بۇلگن سلطنت تاجىنى ايگى آچ ارسلان آره سىگە قۇيشگە و بو آچ آفتلرنى محو اېتگن قهرمان مملكت پادشاهى بۇلىشىگە قرار قىلىنه دى. كسرا باش

سلامتليگىنى غنىمت بىلىپ بو ايشدن واز كېچەدى. بهرام اپسە ارسلانلرنى ھلاک قىلىپ مملەت تاجىنى باشىگە كىيەدى و عدالتلى سياست يورغىزەدى*

اولوغ فارس شاعرى ابوالقاسم فردوسى نىنگ شاھنامە تركىيىدە گى بهرام حقىدە - گى داستانى، نظامى گنجوي «پنج گنج» ى نىنگ تورتىنچى داستانى «هفت پىكر» دە او لوحەسى قلمگە آلىنەدى. بوندە گى كىزىك نىنگ نامى فتنە بۇلىپ، او بهرامگە فقط كىيك نىنگ آياغىنى اونىنگ قولايىگە باغلىشنى شرط قىلىپ قۇيەدى. امير خسرو دهلوي «خمسە» سىدە گى «هشت بهشت» داستانىدە اپسە بهرام نىنگ كىزە گى صفتىدە تىتىلگن دلارام او چاغىدە آتە كىيكىنى آتە كىيكە، آتە كىيكىنى اپسە آتە كىيكە ايلنتىرىشنى طلب اېتەدى. ھر ايگەلە ايجادكار اثرىدە گى كىزىك سىماسى مغرورلىگى باعث جزالەسە - دە، اۆلىمگە حكم اېتىلمەيدى. آرەدن انچە وقت اۆتگچ، اولر بهرام بىلن قىتە تاپىشەدى. عىشیر نوایی زمانداشلىرىدن اشرف مراغوي «خمسە» سى تركىيىدە ھم بهرام گور سرگذشتلىگە بغيشلنگن «هفت ابرنگ» ناملى داستان موجود. اثرنى قىياسى اۆرگنگن تىقلى ادبياتشناس س. حسنوف قۇيىدە گى عموملىشمە - خلاصەلرینی بيان اېتەدى: «اشرف نىنگ «هفت ابرنگ» اثرى عىلحەدە سوژە و كامپوزىشن توزىلىشگە اېگە بۇلىپ، نظامى، خسرو دهلوي و عىشیر نوایی داستانلىرىدن كېسكىن فرق قىلەدى. كۆپلە شاعرلرنىنگ تىبى اۇچون اساس بۇلگن بهرام و آزادە حقىدە گى افسانە اپسە اثردە اۆز عكسىنى تاپمەگن. بونىنگ اساسى سىبى، يوقارىدە ايتكىمىزدېك، اشرف انە شو افسانە اساسىدە بهرام نىنگ اۆز كىزەگىگە بۇلگن محبتى حقىدە اثر يەرتىشنى اۆز آلدەدە مقصد قىلىپ قۇيەيدى. او عادل شاه بهرام حقىدە داستان يەرتماقچى. شونىنگ اۇچون ھم بهرام نىنگ كىزە گى بىلن آودە بۇلىپ اۆتگن واقەلرگە اشرف تۇختەمەي، بهرام تارىخىگە اعتبار بېرەدى»**.

* عىشیر نوایی. مەكمل اثرلر تۇپلىمى. اۋن بېش تاملىك. ۱۴ - تام، تاشكېنت، ۱۹۶۷، ۲۱۸ - بېت.

** حسنوف س. نوایی نىنگ يېتى تحفەسى. تاشكېنت: غ. غلام نامىدە گى نشرىيات مطبعە بىرلشمەسى، ۱۹۹۱. ۳۹ - بېت.

عليشير نوایي اولوغ سلفلری اثرلرینی تېرەن اۋرگنېب اۋزی نینگ اجتماعي- سياسي، اخلاقي-فلسفي قرەشلىرىنى داستانده افاده لىش نيتيده عنعنەگە صادق قالگن حالده، ينگيچە روحده گى داستان يازيشگە اينتيله دى. اولوغ شاعر نینگ بو سعى- حرکتلى داستان نینگ ناملنیشیدن کۈزگە تشلنە دى:

لطف بو نظم ارا بغايتدور غرض اما يېتى حکايتدور
چونکہ قايل يېتى مسافر اېدى کہ الر سیر ايشيگە ماهر اېدى
بۇلدى چون بورقم ايشى تيار قۇيدوم آتینی «سبعه سيار»*

بويوک سۆز صنعتکارى نینگ اثر خاتمه سیده گى اعترافىگە کۆره، اوشبو داستان کۆپ قیرەلى معنا و مضمون بیلن باييتیلگن بۇلیب، اونده گى اساسي مقصد يېتى حکايتده اۋز افاده سینی تاپگن. بونینگ سببی ایجادکار تنله گن حکايت سۆزلالوچیلر سیر و سیاحت ايشيگە ماهر بۇلگن، دنیا کۆرگن مسافر-درویشلردیر. شو باعث داستان ایجاد ایتیلگچ، شاعر اونى «سبعه سيار» - يېتى کپزووچى، سیر قیلووچى دېب نامله یدی.

عليشير نوایي «سبعه سيار»ى نینگ ينه بیر اۋزیگە خاص مهم جهتی قالبلاوچى حکايه سنلگن بهرام و دلارام عشقي سرگذشتلى نینگ يېتى حکايه بیلن صنعتکارانه بیر بوتونلیک حاصل قیلیشیده نمایان بۇله دى. اونگە کۆره، عیش-عشرت، مى خورلیک و آوگە بېریلگن شاه بهرام دشته مصور مانینی اوچرە تیب قاله دى. مانی خواجه سی چنگ چلیشه مشهور بۇلگن پری چهره دلارامنی ختای دولتی نینگ بیر ییللیک خراجی عوضیگە ساتماقچی اېکنلیگینی ایتیب، شاهگە کنیزک نینگ صورتینی کۆرسته دى. بهرام صورتنی کۆریب قیزگە غایبانه عاشق بۇلیب قاله دى و ختای ملکيگە آدملىرىنى یوباریب بیر ییللیک خراج عوضیگە دلارام نینگ وصلیگە اېریشه دى. بهرام مهوشی بیلن بیرگە آو قیلر، اونینگ قۇلیدن باده ایچر، چنگده یاقیملى نغمه لر چلگن سویوکلیسی نینگ صنعتیدن ذوق-شوققه

* شوکتاب، ۸۲۴-۸۲۵-بیتلر.

تۇلر، خلص، وقتىنى خشنودلىك و بختيارلىك بىلن اۆتكزر اېدى. شو طريقه شاه بهرام مملكت، سپاه ايشىنى اونوتهدى، اېل-اولوس اونگه ملامت قيله باشلەيدى. يقىنلرى شاهنى بو كۆنگىلسىزلىكلردن واقف قىلىشهدى. حكمدار دلارام سىنگرى پرى چهره لر و صليگه اېرىشىش اوچون پادشاهلىك واسطه اېكنلىگىنى اؤىلب «ترك عشق اېتگه لى» بهانه قىديره باشلەيدى. مهوشى بىلن آوگه چىققن شيره كيف شاه قرشىسىده حاضر بۇلگن كيكنى قندهى آتيشنى اوندن سؤرهيدى. دلارام كيكنى نىنگ ايگى آياغىنى بند اېتىب، كېن اونی بۇغىزلىشنى تكليف قيلهدى. بهرام آتگن دستلبكى اؤق كيكنى نىنگ بير آياغىدن اؤتىب ايگىنچىسىگه قدهلىشى نتيجه سىده اؤلجەگه توزاق قۇيىلەدى. كېنگى اؤق بىلن شيره كيف حكمدار كيكنى بۇغىزلەيدى. بهرام سېوگىلىسىدن مقتا و كوتەدى، بيراق دلارام بير ايش بىلن منتظم شغللىش نىنگ نتيجه سى شوندهى بۇلىشىنى بىلدىرهدى. شاه غضبلەندى. اونىنگ حالتىدهگى اؤزگريشنى كۆرگن دلارام مثال طريقه سىده اؤزى چنگ چلگىندە، برچە نىنگ هوشى آغىب قالىشىنى ايتەدى. حكمدار نىنگ قهر-غضبى يندە ننگەلەندى و سېوگىلىسى نىنگ باشىنى كېسىشنى بويورماقچى بۇلەدى. بيراق اطرافىده گىلرنىنگ عيال كيشىگه تيغ كۆترىش ممكن اېمىلىگىنى معلوم قىلىشى دلارام نىنگ جانىگه آرا كىرەدى. بهرام نىنگ بو يروغى بىلن دلارامنى اؤز ساچلرىگه باغلب دشتگه تشلب كېتەدىلر. سرايگه قىتىب تانگ آتتىرگن شاه معشوقەسىنى سؤرهيدى. بۇلىب اۆتگن واقعه لردن خبر تاپگچ، قىلمىشىدن اضطرابگه توشەدى، حتى، اؤزىنى اۆلدىرماقچى بۇلەدى، بيراق شاهلىك غرورى يۇل قۇيمەيدى. بهرام اؤزىنى اداره اېتالمەى ايگى كون هوشسىز ياتەدى. اؤزىگه كېلگچ، دلارامنى ايزلشگه توشەدى. شاه صحرادن سېوگىلىسى نىنگ اؤلىگىنى ويا تىرىگىنى تاپە-آلمەيدى. چادر قورىب اؤشە يېردە تونشگه تۇغرى كېلەدى. بهرام دهشتلى توننى دلارام نىنگ سىماسىنى كۆز آلدىگه كېلتىرگن حالده چېكسىز صحرا و اوزون تون بغرىدەگى چادرده اۆتكزەدى. حكمدار سېوگىلىسىنى قۇمسەيدى، وجدان عذابىدە قىينەلەدى، اؤزىنى-اؤزى اورىب اينگرەيدى، نهايت، تانگگە يقىن هوشىدن كېتەدى. بهرامگە تابع شاهلر و بېكلر سراسىمەگە توشىب اولوغ حكمدارنى

شهرده گی بیر باقچه آلیب کبله دیلر. اونینگ مهلك عشق، ظالم فراق عذابیدن جسم
و عقلی امان قالمهیدی:

گه-گهی چکسه ابردی ناله زار جسم زاری تا پر ابدی آزار
سؤزی ایچره یوق ابردی هوش اثری یوق ابدی اؤز دېگانیدین خبری
خیلیده کیمده-کیم بار ابردی بیلک ارچه ییغلب، یوودیلهر آندین ایلک*

ارکان دولت تورت یوز طیبینی چقیریب بهرامنی دوالش لازملیگینی ایتهدیلر.
حکیملر شاه عشق دردیگه مبتلا بؤلگنینی معلوم قیلیشه دی. اولرینگ فکریچه،
عشق دردی-اؤت، طیبیلر معالجه سی اېسه - خس دیر. شونده ی اېکن، اؤتنی خس
بیلن دفع اېتیب بؤلمه ییدی. شونده ی بؤلسه -ده، جد و جهد بیلن بهرام جسمیگه
صحت کیریشی ایلینجیده حکما سعی -حرکتده بؤلهدیلر. «ایگی بیل ترک خورد و
خواب ایل، ایش سرانجامیغه شتاب ایل» قیلینگن طیبیلر معالجه سی اؤز تأثیرینی
کؤرسته دی. شاه بهرام نینگ سوداییلیگی انچه برهم تاپه دی. حکمدارنی بو درددن
ینه ده خلاص اېتیش اوچون حکیملر تکلیفی بیلن یېتی اقلیم پادشاهی یېتی قصر
بنیاد اېتیشگه کیریشه دی. شاه بهرام نینگ اؤزینی اولگیدن هم ساغلام حس قیله
باشله ییدی. اولکن عمارتله قوریب بیتکزیلگندن سؤنگ، طیبیلر مصلحتی بیلن مانی
اولرنی یېتی رنگده نهایتده مفتونکار قیلیب بېزه ییدی. شاه بهرام اولردن ذوقلنپ
کوندن-کون دردینی اونوته باشله ییدی. اونینگ تماميله ساغه ییشی اوچون قصرلرنی
بېزه ش ایشلری نهایه لنگچ، یېتی اقلیم شاهی اؤزلری قوردیرگن یېتی قصرده
قیزلرنی جایلاشتیریشلری، شاه بهرام هفته نینگ هر کونینی بیر قصرده
خورسندچیلیک بیلن اؤتکزیب، یېتی گوزلنی اؤز نکاحیگه آلیشی مقصدگه موافق
دېب تاپيله دی.

* شوکتاب، ۶۷۶-بیت.

«سبعه سيار» داستانیده گی قاپلاوچی حکایه نینگ سؤنگگی بابی منه شو
اۋرینده نهایه لیب، اثر نینگ اساسی قسمینی تشکیل ایتووچی یېتی مسافر
حکایتلریگه اۋرین بېریله دی.

علیشیر نوایی «سبعه سيار» ده اولوغ سلفلری اثرلرینی یوقاری بهالب، شو ییلن
بیرگه اولر نینگ داستانلریده گی حقیقتدن بیراق بؤلگن بعضی لوحه لرگه هم اۋزی-
نینگ مناسبتینی ییلدیردی. اولاً، استاذلر بدیعی تفکری نینگ محصولی بؤلگن
بهرامده «مایه درد»-انسانگه خاص بؤلگن حقیقی سېوگی موجود بؤلمه سه-ده، اونى
عشق ارا تېنگسيز دېه اعتراف اېتیلیشى شاعر اعتراضیگه سبب بۆله دی:

بیری بوکیم یوق انده مایه درد قیلدیلر عشق سؤزیدین انی فرد*

اولوغ شاعر نینگ ایگینچی اعتراضی «هفت ابرنگ» و «هشت بهشت» ده قلمگه
آلینگن بعضی لوحه لر نینگ حیاتی اېمسیلیگی ییلن باغلیق:

ینه بیر بوکه انده بعضی ایش ظاهراً نامناسب توتمیش**

علیشیر نوایی «خمسه» سی نینگ اۋزه گینی انسان کامل نینگ جسمانی-معنوی
بلاغتیده ی همه زمان و مکانلر اوچون بیرده ی قدرلی بؤلگن موضوع تشکیل اېتر
اېکن، مؤلف هر بیری حجماً، مضمون و ماهیتاً بیر داستانگه تېنگ کېلووچی «سبعه
سیار» ترکیبیده گی شعری قصه لرده اۋشه موضوع نینگ معین الماس قیرەلرینی
یاریتیشنی نیت قیله دی. شاعر داستانیده اۋشه قصه لر حیات قازانیده یېتیلیب
پیشگن، هر بیری نینگ عبرتلی سرگذشتلری موجود بؤلگن مسافر درویشلر تیلیدن
کېلتیریله دی.

هر حالده سبعه سيار یېتته علیحده موضوعلرده گی داستان بۆلیشیگه قره مه ی،
اۋزار بیرلشگن بیر بوتونلیکنی - بهرام نینگ عشق سرگذشتینی تشکیل اېته دی.

* شوکتاب، ۶۳۶-بیت.

** ایضاً، ۶۳۶-بیت.

۵. سدِ اسکندري:

نوایي نینگ يورت آبادلیگی، تېنگلیک و عدالتنی نأمینلش، تاج و تخت اوچون کورهش و برچه اختلاف و نفاقلرگه برهم پېریش کبی عموم انسانی غایه لرینی انعکاس اېتدیرگن سدِ اسکندري اثری خمسه نینگ اېنگ سؤنگگی و یکونلاوچی داستانی دیر.

اولوغ شاعر «خمسه» ترکیبده گی باشقه اثرلریده بو مسأله گه علیحده اعتبار بېریب، نوشیروانِ عادل، سلطان محمد خوارزمشاه، شاهِ غازي، چین خاقانی، خسرو پرویز، بنی عامر و حی قبیله سی باشلیقلری، ابن سلام، بهرام سینگری کتّه-کیچیک حکمدارلر سیماسینی ایجاد اېتدی. مذکور اثرلرده اؤشه حکمدارلرینینگ یخشی عمللری یوکسک صنعتکارلیک بیلن وصف اېتیلگن بؤلسه، اولرینینگ طبیعتیده گی ناقصلیکلر تنقید آستیگه آلیندی. «حیره الابرار» داستانیده «اسکندرنینگ یېتی اقلیم ممالکینی پنجه تصرفیگه کیورغانی و خالی ایلک بيله عالمدين رحلت مرکین سورگانی» (۱۴- مقالیدن سؤنگ کېلتیریلگن حکایت) نی عبرت نمونه سی قلیب کؤرستگن بویوک متفکر «سدِ اسکندري» ده عادل و معرفتلی، معنوي بیتوک شاه سیماسینی اسکندر تمثالیده مجسملشتیردی. بو بیلن شاعر «خمسه» ترکیبده گی باشقه داستانلریده ایلگری سوریلگن اجتماعي-سیاسي قره شلرینی «سدِ اسکندري» داستانیده ینه ده تکامللشتیریب، اؤزی آرزو قیلگن حکمدارینینگ مکمل سیماسینی اثر قهرمانی مثالیده بدیعی تصویرله دی.

اسکندر تاریخي شخص بؤلیب، او عصریمیزدن آلدینگی ۴ عصرده (۳۵۶-۳۲۳) یشه گن بویوک جهانگیرینینگ شرقده گی نامیدیر. شرق خلقلری آره سیده بو اولوغ سرکرده اسکندر ذوالقرنین، اسکندرِ رومي، اسکندر مقدونی ناملری بیلن اته لگن. الیکساندر نامی شو سؤزگه تلفظ جهتیدن اویغون «اسکندر» سؤزی بیلن افاده لنگن بؤلسه، «رومي» و «مقدونی» اونینگ وطنینی انگلتگن. «ذوالقرنین» اسکندرنینگ الهیلشتیریش زمینیده اونگه نسبتاً بېریلگن صفت بؤلیب، ایگی

شاخلى دېگن معنانى بىلدىرىدى. مۇنبەلەردە مەلۇمات بېرىلىشىچە، شاھ جودە قەدىم زامانلاردا يەقىن شەرقىدە ەھىي قەدرەت نىنگ تەمثالى سەنەلىب، مەبۇدەلەر سىنگىرى شاخلى طەرزىدە تەصور قىلىنگەن. اسكەندەر مەقدونى نىنگ تەربىيەسى بىلەن اونىنگ استاذى ارسطو (۳۸۴-۳۲۲) شەغلەنگەن. عصرىمىزدەن اولگى ۳۳۶-يىلدە آتەسى فەلىپ اۆلدەرىلگەچ، الكساندر تەختگە چىققەدى. ۲۶ ياشىدا دارانى بىنگىب، اېراننى اېگەللەيدى. كېيىنچەلىك او ماوراوانەھر و ەندۇستاننى ضبط اېتەدى. دۇندەن ەندە درياسىگەچە بۆلگەن كەتە حدودىدە اولكەن مەملەكت بىرپا اېتەدى، نەھایت، عصرىمىزدەن اولگى ۳۲۳-يىلدە، ۳۳ ياشىدا وفات اېتەدى.

شرق يازمە بىدىيى ادبىياتىدە اتاقلى فارس-تاجىك شاعىرى ابوالقاسم فەردوسى اىلك بار اسكەندەر حەقىدە داستان ايجاد اېتەدى. اثرىنىنگ باش قەھرىمانى «شاھنامە» تەركىبىدەگى بىر قەتار ساسانى حەكمدارلەرگە بىغىشلەنگەن داستانلاردا گى يەتكەچى سىمالردەن كېسكىن فەرق قىلمەيدى. شاعر بويۇك جەھانگىرگە بىغىشلەنگەن اوشۇ مەثنوىسىدە اونىنگ داراگە قەرشى جەنگى، انسانلارنى ياۋج-مأجۇجلەردەن خەلاص اېتىش اوچۇن غاۋ قۇرىشى سىنگىرى لۇھلەر بىلەن اسكەندەرنى عدالتلى و نەجاتكار حەكمدار قىيافەسىدە تەسۋىرلەسە- دە، سەركەردە نىنگ كۆپلەب جەنگاور يۇرىشلىرى نىنگ سەببى، ماھىتى و عاقبەتنى آچىپ بېرمەيدى. (۱۲۱۱-۱۲۰۳)-يىللاردا اولۇغ شاعر نەظامى گەنجوى «پەنج گەنج»ى تەركىبىدەن اۋرىن آلگەن «اسكەندەرنامە» داستانىنى ايجاد اېتەپ، خەمسە چىلىكەدە اسكەندەرنىنگ جەھانگىرلىك يۇرىشلىرى و حەكمرانلىكىگە بىغىشلەنگەن عەلىحە داستان يازىش غەنەسىنى باشلەپ بېردى. (۱۳۰۰-۱۳۰۱)-يىللاردا امىر خەسرو دىھلوى «خەمسە»سى نىنگ سۇنگى داستانى «آيينە اسكەندرى» ايجاد اېتەلدى. عەلىشىر نوايى «سەد اسكەندرى» داستانىنى ۱۴۸۴-يىل نىنگ سەپتامبەر آيلرىدا نەھايەسىگە يەتكەزدى*. اۋشە يىل نىنگ ۲۸-دەسامبەرىدە عبدالرحمەن جامى «خەردنامە اسكەندرى» داستانىنى يازىپ تۇگەتەدى.

* باتىر ولىخۇجە يوف. «مەمتاز سىمالر»، تاشكەنت، ۲۰۰۲، ۱۷۹-بەت.

عليشير نوایي «سِدِ اسكندري» داستانی اوچون اسكندر ذوالقرنین نینگ
 جهانگیرلیک یوریشلری تاریخینی اساس قیلیب آلسه-ده، اولوغ شاعر اثریده
 تاریخی اسكندر-اسكندر مقدونیدن توبدن فرق قیلووچی ینگى باش قهرمان
 سیماسینی یره تدی. بویوک متفکر اؤز دوریگه قدر یازمه و آغزه کی بدیعی ادبیات-
 نینگ تورلی ژانرلریده صیقللشیب، تکامللشیب بارگن اسكندر سیماسی و اونینگ
 حکمرانلیگی، جنگاور یوریشلری نینگ بدیعی لوحه لریدن ایجادی فایده لندی.
 شونینگدېک، بو اثر «خمسه» ترکیبیده گی باشقه مثویلرده ایلگری سوریلگن
 یتکچی غایه نی تکامللشتیرووچی، ژانر حسابلگن «خمسه» نینگ یکونلاوچی
 داستانی بؤلگنی اوچون اونینگ توزیلیشی نوایانه بدیعی تفکر ییلن علیحده ماهیت
 کسب ایتدی. «سِدِ اسكندري» ده نظری-اخلاقی داستان سنلگن «حیره الابرار» و
 خالص واقعه لر تیزیمیگه اېگه داستانلر «فرهاد و شیرین»، «لیلی و مجنون»، «سبعة
 سیار» اثرلریگه خاص توزیلیش نینگ اؤزارا بیرلشووی کؤزگه تشلنه دی. داستان-
 نینگ اساسی واقعه لری اسكندرنینگ توغیلیشی، فیله قوس اونی ولیعهد دېب اعلان
 قیلیشی، تربیه له گن آته سی (فیله قوس) وفاتیدن سؤنگ، اسكندرنینگ تختگه
 چیقیشی لوحه لرینی اؤزیده مجسملشتیرگن ۱۵- بابدن باشلنه دی. بو باب اثر اساسی
 واقعه لری تیزیمی نینگ مقدمه سی سنه له دی. کپینگى ترتیبه کپلووچی هر تورت
 باب مضموناً بیر-بیری ییلن عضوی باغلنگن بؤلیب، اثر نینگ علیحده بیر قسمینی
 تشکیل اېته دی. اونده اسكندرنینگ سرگذشتلریگه عاید بیرار بیر لوحه نی
 تصویرلشدن آلدین حکمدار نینگ توغری یؤل توتگینی نظری جهتدن اساسلش
 اوچون اولگی اوچ بابدن معلوم بیر مسأله خصوصیده گی شاعر نینگ ملاحظه لری
 (مقالت، چنانچه، همت، عدالت، عفو خصوصیده)، اونی تصدیقلاوچی بیرار
 حکایه یاکه مثل و ارسطونینگ عین مسأله گه عاید قره شلری کپلتیریله دی. اثرده گی
 هر تورت باب نینگ داستان نینگ بیر قسمینی تشکیل ایتیشی اسكندر سرگذشتیدن
 بحث اېتووچی بابلرنینگ سؤنگیده کپلتیریلگن لوحه گه یکون یساووچی ساقی،
 مغنی و شاعر نینگ اؤزیگه مراجعتی اؤرین آکگنلیگیده هم کؤریله دی.

سکسان تۆڤیز بابدن تشکیل تاپکن داستان نینگ مقّدمه سی سنلگن (اساسی واقعه لر بدیعی تفصیلاتی نینگ باشلیشی نقطه نظریدن) ۱۵- بابده علیشیر نوایی تلقینیده گی اسکندر، تاریخی اسکندر-الکساندر مکیدونسکی دن تامامیله فرقلی اېکنلیگیگه اشاره قیلینه دی. معلوم که، تاریخی منبعلرده اسکندر ذوالقرنین نینگ نسل-نسبی خصوصیده تورلیچه معلوماتلر اوچریده ی. بعضیلر اونی اېران شاهی دارا-۲ نینگ اؤغلی دېسه، باشقه اثر مؤلفلری جهانگیر نینگ شجره سینی مصر فرعونلریگه باریب تقییشینی قید اېته دی. علیشیر نوایی داستانیده گی اسکندر اېسه اسرهب آلینگن فرزند، اونینگ نسل-نسبی معلوم اېمس. اثرده تصویرلنیشیچه، شکاردن قیته یاتکن روم و روس پادشاه سی فیله قوس آتی نینگ سرکشلیگی طفیلی اېندی گینه توغیلگن، یاردم بؤلمه گنی اوچون مدارسیزلیب چله جان حالیکه کېلگن چقه لاقنی قؤلگه آله دی. اونگه اسکندر نامینی بېریب، اؤغیل و ولیعهد دېب اعلان قیله دی. حیره الابار «نینگ «ادب دأبی» ده گی بابیده اؤرته گه قوییلگن طلبلرنینگ عملده گی اجراسینی اسکندر نینگ جسمانی-معنوی شکللنیش جریانیده هم حس قیلش ممکن. اسکندرگه تعلیم و تربیه بېریش اوچون زمانه سی نینگ اېنگ زور دانشمندلری جلب قیلینه دی.

نقوماحس آلینده دستور اېدی که حکمتقه عالمده مشهور اېدی*

اسکندر بیلن ارسطو هم سباق اېدی. اونینگ معنوی-معرفی شکللنیش ییللری انه اؤشنده ی محیطده کېچدی. او زمانه سی نینگ یکتالری-علاّمه دورانلریدن انسانشناسلیکنی، انساننی قدرلش علمینی اؤزلشتیردی. طرفین سعی و حرکتلر طفیلی زمان اسکندری:

باری علم ارا، اؤیله، صاحب کمال که کامل اینگدېک تاپیلماق محال**

* شو کتاب، ۸۷۵-بیت.

** شو کتاب، ۸۷۵-بیت

-مرتبه‌سیگه کۆتريله‌دی. اولوغ شاعر اثرلری نینگ اساسی واقعه‌لری تۆقیمه‌سیگه تله‌ی حکمت و حکایتلرنی کیریتگن‌که، بو عین بدیعی یره‌تمه‌لرنینگ منطقی بۆلیقلیگی، غایوی مضمونی نقطه‌ نظریدن تأثیرچن بۆلیشینى تأمین اېتگن. ایتیلگنلر جهتیدن «اسکندر و گدالیکنی اختیار اېتگن شهزاده ملاقاتی» طرزیده ناملش ممکن بۆلگن شعری حکایت اهمیتلی. مغرب دولتلیدن بیرینی اؤز تصرفیگه آلگن جهانگیر عادتیکه کۆره اؤشه یورت شاهلیردن (یاخود اؤشه حکمدارنینگ اولادلیردن) بیریکه تختنی تاپشیریشی کپره‌ک اېدی. ملازملری مناسب نامزاد تاپمه‌ی قیتیشه‌دی. اسکندرنینگ تکراراً طلبلری عاقبتیده گورستاندن گوشه تاپگن، افتاده‌حال کینگن، همه یاغی کیر شهزاده‌نی اونینگ حضوریکه آلیب کپلیشه‌دی. اسکندرنینگ پادشاه‌نینگ تختینی اونگه تاپشیریش بابیده‌گی اورینیشلری بی‌فایده کپته‌دی. چونکه شهزاده فقیرلیکنی شاهلیککه المشتیریشنی ایسته‌مه‌یدی. اسکندر اؤز قراریده توریب آلگچ، شهزاده اونینگ آلدیده قوییده‌گی تورت شرطنی کۆنده‌لنگ قویه‌دی:

بیری اندین اؤلدی حیات ابد	که یۆقتور انینگ انتهاسیغه حد
ینه بیر: ییگیتلیک که تاپمه‌ی خلل	قریلیق بیله بۆلمه‌غه‌ی اول بدل
ینه بیر: غنای مَعْبَد دورور	که آلینده افلاسقه رد دورور
ینه: شادلیغ کیم، یوق آنینگ غمی	عدم بۆلغه‌ی اول سورنینگ ماتمی*

طبیعی‌که، اوشبو شرطلرنینگ اجراسی بیر اېمس، مینگلب اسکندرلرنینگ هم قۆلیدن کپلمه‌یدی. گرچه علیشیر نوایی اؤز اسکندریگه جهانگیرلیک بابیده مغلوبیتنی روا کۆرمسه‌ده، اما معنوی-عرفانی عالمده اونى قۆللب-قوتلش بویوک متفکرنینگ هم قۆلیدن کپلمه‌یدی. گدالیک-فقر یۆلینی تنله‌گن شهزاده آلدیده معرفى-روحي مغلوبیتگه دوچ کپلگن اسکندرنینگ تیلیدن قوییده‌گیلرنی شاعر تن آلدیره‌دی:

* ایضاً ۸۸۲-بیت

که بو دیر ارا تاپسنگ آگاهلیق سنگه فقر بپردی، منگه شاهلیق
اگرچه مېنی ایلده دی ارجمند سنگه بپردی همتنی مېندین بلند)*

علیشیر نوایی نینگ اؤلمس «خمس» سی اونینگ یکونی داستانی «سد اسکندری» ده همان یېچیمینی تاپمه گن بونده ی جومباقلر بېنیهاییه کؤپدیر. تحلیل اېته یاتگنیمیز حکایتده گی دستلکی سوال اسکندرنی داودیره تیپ قویگن اېدی. اسکندر حضوریه گه کبله یاتگن شهزاده ایکی قولىده ایکی کله سویگینی هم اوشلب کبلگن اېدی. او قرشیسیده شاهانه صلابت ییلن اؤتیرگن اسکندرگه معنالی نگاه تشر اېکن، بیرینچی سوالینی اؤرتیه گه قویه دی: کله سویکلریدن قی بیرى شاهنیکى و قیسیسى گدانیکى؟ جواب- سکوت. درویش منطقی- معرفى شدتگه ضرب بېرر اېکن، سؤره یدی:

«...چو اؤلگنده بیردور بو ایکی متاع تیریکیلیکده نېوچون قیلورلر نزاع»**

انسانیت اولادی قچان بو جومباقنى ایجابی حل قیله دی، یالغیز پروردگارگه گینه عیان، خلاص. علیشیرنوایی اسکندر تقدیریده گی ایکی قطب- جسمانی (جهانگیرلیک دعواسیده گی جنگلر) و معنوی- معرفى مناظره نی یانمه- یان قویب بدیعی افاده لشدیه دوام اېته دی. یورته ایمان و عدالت ییلن حکمرانلیک قیله دیگن شاه نینگ بؤلیشی شرط. ایگینچیدن، بدیعی ادبیاتده یشب کبله یاتگن مرکز لشگن دولت غایه سی بارکه، علیشیر نوایی هم اونگه خیرخواهلیک قیله دی. بیراق بو باره ده گی کوره شلر جنگسز کپچمه یدی. جنگ- ویرانه لیک، بې گناه آدم لر قانی- نینگ تۈکیلیشیگه باعثدیر. بونی سی علیشیر نواییگه معقول اېمس. اثر دوامیده بیر- بیریه گه ضد انه شونده ی تویغولر مؤلفنی اؤز شکنجه سیگه آله دی. «سد اسکندری» ده اؤشنده ی تنگ وضعیتدن نازک چقیب کپتیلگن اؤرینلر ییلن بیرگه، ایگیله نیشلر، چلکشلیکلر هم کؤزگه تشله نیب قاله دی.

* شوکتاب، ۸۸۲- بیت.

** ایضاً، ۸۸۲- بیت.

عليشيرنوایي اسکندرنی هم، بعضیلری اسکندر بیلن زمانداش بؤلمه گن، بیراق اولر اثرده زمانداش قیلینگن یونان مشهور فیلسوفلرینی هم، اؤز دینی و فلسفی قره- شلریگه هماهنگ طرزده نکته رانلیق قیلدیره دی، یونان نینگ بویوک فیلسوف و دانشمندلری تیلیدن اؤز فکری خزینه سینی قاغازگه تۆکه دی، سلفلریگه قرشی، اسکندرنی اولیاء، حتی پیغمبر درجه سیگه کؤتریب، اونده بیراله ی کوچ موجودلیگیگه ایشانچ بیلدیره دی:

بؤلوب سیر اتمامی تاپقچ مقام	ایشی هم سلوک ایچره بؤلدی تمام
ولایت مقامیده تاپتی اوزین	نبوت چراغی یاروتتی کوزین
کؤزی بؤلغاچ اول شعله دین نورلوق	سوو اهلیغه رفع اؤلدی مستورلوق
قه یان باقتی، کؤردی نی کیم بار ابدی	انگه بارچه مخفی پدیدار ابدی*

بوکتاب حقیده

امیرعلیشیرنوایي نینگ خمسہ اثری دینی-تصوفی تعلیمات نینگ اساسی بیر مضمونی بؤلیم، ۲۰-عصر نینگ اؤرتهلریگچه، دینی-عنعنوی مکتب و مدرسه-لر نینگ درسلیگی صفتیده اؤقیرلادی، بو عننه تورکستان حدودیده یوز بېرگن اؤزگیشلر و نهایتاً تورکستان پرچه له نیب، علیحده جغرافی حدودلرگه بؤلینیپ کپتیشی بیلن ترک ایتیلدی، اؤزبکستان، قزاقستان، تورکمنستان، قیرغیزستان و عموماً شوروی حاکمیتی آستیده قالگن حدودده نوایي نینگ بیرقار اثرلریگه نسبتاً قره شلر کمونستیک دنیا قره ش نینگ بیر قسمیگه ایلندی و دنیا مقیاسیده تن آلینگن نوایي اثرلری تحلیل و تفسیر قیلینیشی فقط کمونستیک قره ش بیلن عملگه آشدی وینه بیر آفت بوندن عبارت ابدی که نوایي اثرلری باشقه ممتاز ادبیات نمونه لری

* شوکتاب، ۱۱۱۰-بیت.

سینگری کريل الفباسیگه اؤزگرتیریلدی. اوندەگى لفظى صنعتلر، سؤز و حرف اؤيىنلرى، عرب الفباسى قتغن قيلينگنى باعث اؤرگه نيلمەى قالدی، چونکه نوایى اثرلرى، جمله دن خمسە نى عرب الفباسىنى بيلمسدن توشونيب بؤلمه يدى، بو عرب الفباسى اؤزبېك تىلى اوچون ماس دېگنيمز اېمس، خمسە ده منه شو الفباگه باغليق صنعتلر كؤپليگى باعث عرب املاسىنى بيلمسدن اونى توشونيش امكانسىز دېگنيمزدير. نوایى خمسە اثریده سؤزلر، اولرده گى حرفلر و حتى حرفلر يازيليش شكللرينى طبع و حياتده گى كؤپ نرسه لرگه اؤخشتگن، بو اؤخشه تيشلرنى سابق شوروى حدودیده و حاضرگى مستقل جمهوريتلرده فقط برماق بيلن سنلگودېك عالمز زورييلن توشونيشلرى ممكن، بيراق عادى سوادلى انسانلر بو حقدن محروم قاليب كېلماقده لر. مثال اوچون حيرة الابرارينگ مقدمه باييده «بسم الله الرحمن الرحيم» نينگ حرفلرى تحليلينى كريل و ياكه لاتين الفباسیگه سواد چيقرگن ياش اولادى قەيپردن بيلسين!:

يا كه دېگه ی لا نې بؤلور جز بلا	«با»سى ابادين اورر اول صلا
يوز كېمه نينگ آفتى هر پرّه سى	«سين»ى نهنگ ارقاسى نينگ ارّه سى
يولى هموم آنينگ و يېلى سموم	«سين»بيله «ميم»ى يۇليده كؤپ هموم
يؤل باشيده ياتيان آغزين آچيب	«ميم»ى ييلانى دميدىن اوت ساچيب
آلتى جهتدين چېكيان تيغ تيز	اوچ «الف»، اوچ «لام»ى ساليب رستخيز
رُمح اوچى دېك هر بيرى خونريز اؤلب	«حې»لر اوچى قتل ايشيده تيز اؤلوب
فاش اؤلوب اندين ضرر بېكران	«را»لرى كيم ظاهر ايتيب اقتران
مهلكه قلبى ارا قلاب كاش	«ها»سى هلاك ايتگه لى قلابوش
بلكه بقا زرعى اوچون داسينى	«نون»چېكياب اېل سهمى اوچون ياسينى
يعنى ايت آلّيمده حياتينگ فدا	«يا»سى مخالف سارى حرف ندا
تاشلر اؤلمه ی كه كېسوك باشلر	نقطه لرى اول يؤل ارا تاشلر
جزملر انده زره اوزره زره	«ميم»لر انده گره اوزره گره
ظاهر اؤلوب اېلگه تشدۇ بيله	هر سارى «تشديد» تعدد بيله

هر نېچه کیم ناظر مقصود اؤلوب
 لیک قچان قطعی غه اهل قبول
 «با» سی بورون «با» ی بشارت دورور
 «سین» ی سلامت یولی نینگ زینه سی
 «میم» ی آچیب منزل مقصدغه یؤل
 هر «الف» ی کیم پیری دور جان ارا
 «لام» لری بارچه لوای ظفر
 «ها» سی هویتنی قلیب جلوه گه
 روضه جنتغه ایشیک «را» لری
 «میم» که «نون» دین قیلیان انتها
 «یا» بیله «میم» ی قلیب اظهار یم
 نقطه و تشدید انکه چقماق و تاش
 جزمی سالیب طوق کونگول بؤینیغه
 هم حرکاتیدین اعانت یتیب
 هم سکناتی قلیب افشا سکون

اهل نظر کؤزیگه مردود اؤلوب
 عزم قلیب ایله سه اول یان نزول
 شمره سی کیرمکه که اشارت دورور
 بلکه سعادت یوزی آینه سی
 بلکه بو منزل ارا سرچشمه اول
 شمع اؤلوب اول تازه شبستان ارا
 بیریپ انکه جلوه هوای ظفر
 «لام» ی بیله قایل «المُلکُ وَلَه»
 غنچه وحدتغه بیشیک «حا» لری
 جانغه قویوب منت بی متها
 ایله گه لی غرقه بحر کرم
 قیلماق اوچون پرتو «الف» شمعی فاش
 نقطه بقا دُرینی جان قوینیغه
 یتگه لی مقصودقه تحریک ایتیب
 انده توقّف قه بؤلوب رهنمون*

نوایی خمسه سی بونگه اؤخشش مثاللرگه غریق توله. فرهاد اسمی ترکیبده گی
 حرفلر و اونینگ قوشیلیشیدن لاتین حرفلریا که کریل حرفلریلن فرهاد توزیلیش
 امکانسیدیر:

انکه فرزانه فرهاد اسم قویدی
 فراق و رشک و هجر و آه ایله درد
 بارین استاد عشق ایتگچ مرگب
 حروفی مأخذین بېش قسم قویدی
 بیرار حرف ابتدادین ایله بان فرد
 تَرگب دین بو اسم اؤلدی مرتب**

نوایی خمسه نینگ بعضی بابلری عنوانیده گی نثری بیانیده هم منه شونده سؤز و حرف
 اؤیتلریدن فایده لنگن دیرکه اولرنی کریل و لاتین حرفلری زمینده توشونیش

*شو کتاب، ۱-۲-بیتلر.

**شو اثر، ۲۱۹-بیت.

محال: «مخالفت مذمتیده کیم، «مخ» حسد بيله «الفت» دورور و «مخل» اندیشه بيله «آفت» کورونورکه، عکسین توتسه، مصادقت یوز بهرور و ترکین توتسه، سعادت سرمنزلیغه بیتکورور»*

یاکه حرفلرینک اؤخششی اېمس بلکه تلفظینی نظرده توتیب، بعضی لفظی صنعتلر قؤللنگینگه هم گواه بوله میز، قوییده گی مثالده «زعفران» - گیاه و «ضعفران» - ضعیفلیکنی برطرف اېتووچی معنی سیده کریل و لاتین حرفلریده بیرخیل یازيله - دی، حالانکه عرب املاسیده اولر فرقلی یازيله دی:

ینه روضه نینگ سبزه سی زعفران ایسی خسته لر جسمیدین ضعفان**

بو خصوصده گی مثاللرینک همه سینی کیریتماقچی بولسک گیمیز چوزیلیب کپته دی، شونینگ اوچون یوقاریده کپلتیریلگن مثاللرنی یپترلی دېب بيلمه میز.

بیز بو کتاب متنی عامه باب نسخه سینی تیارلشده افغانستان بیلیملر اکادیمییسی تامانیدن ۱۳۶۹ ییلده رحمتلی عبدالغفار بیانی اهتمامی بیلن *** فوتو آفست نشری، کامل یشین، یوسفوف، اویغون، عزت سلطان، عزیز قیوموف، نظروف، خیرموف، سلیمانوه، غنیه و کریموفلر تحریریتی بیلن ۱۹۸۷- ییلده «فن» نشریاتی تامانیدن تاشکېنتده نشر اېتیلگن علیشیرنویي مکمل اثرلر تۋپلمی، شو تۋپلم اساسیده تیارلنگن ۱۹۹۲- ییل الکترون نشرلری (خمسه ترکییده گی هریر اثرینک مستقل نشری)، لاتین حرفیده یازیلگن الکترون منظوم نسخه لر و نثري بیانلر، همده خمسه - نینگ پاریسده سقلنه یاتگن قؤل یازمه نسخه سی (نوایی ایگی جلدلیک کلیاتی نینگ بیرینچی جلدی) دن فایده لندیک و هر قنده ی خطا و شبهه لی یپرلرینی امکانی باریچه توزه تیشگه اولگوردیک.

* شوکتاب، سدا سکندی، ۹۰۸- بیت.

** ایضاً، ۸۹۲- بیت.

*** بوکتاب ۱۹۰۴ ییلده قاضی محمد غلام رسول خواجه اهتمامی بیلن تاشکېنتده تاش باسمه شکلیده نشر اېتیلگن نسخه نینگ فوتو آفست نشریدیر.

خمسه ده گى اثرلر نىنگ ترتىبى:

علىشیرنوايى خمسه سى ترکیبده گى بېشته مستقل اثرنى ايگى خيل ترتیب بیلن بیرجلدلیک کتاب شکلیده کپلتیریلگن حالتینی اوچره تدیک، تاشکېنت و باشقه تورکستان شهرلریده ۲۰- عصر ایلک ییللریده نشر ایتیلگن تاش باسمه نشرلر، همده شولر اساسیده نشر ایتیلگن افغانستان ییلملر اکادیمیسی نینگ نشریده ترتیب بیلن - حیره الابرار ایلک کتاب؛ لیلی و مجنون ایگینچی کتاب؛ فرهاد و شیرین اوچینچی کتاب؛ سبعة سیار تورتینچی کتاب و سد اسکندری بېشینچی کتاب بولیب خمسه ترکیب کیریتمیلگن، بیراق پاریس قولیازمه نسخه سیده، تاشکېنت «فن» نشریاتی تامانیدن ترقه تیلگن نوايى مکمل اثرلری تۋپلمیده خمسه - ۱. حیره - الابرار؛ ۲. فرهاد و شیرین؛ ۳. لیلی و مجنون؛ ۴. سبعة سیار؛ ۵. سد اسکندری اثرلریدن ترکیب تاپگن، کتابخوانلر شبهه سینی برطرف قیلش اوچون بیز نوايى نینگ اۋز سۋزلى اساسیده ترتیبگه سالدیک:

و ^(۱) «حیرت» قه سالدیم کۈنگول رغبتین	انگه غالب ایتیم اولوس حیرتین
چو ^(۲) «فرهاد» غه بۋلدوم اندیشه ور	توز ایتیم بسی تاغ - اولوب تیشه ور
چو ^(۳) «مجنون» حدیثغه توزدوم فنون	بسی خلقنی قیلدی شیدا جنون
ینه ^(۴) «سبعة» غه طبعیم اولغاچ قرین	اېشیتیم یېتى چرخدین آفرین
^(۵) سکندرگه تیل تارتیب آزر کیبی	دېدیم آنی «سد سکندر» کیبی
تناسب بيله عقل نام آوری	دېدی آتینی «سد اسکندری» *

لغت، آیت، حدیث و عربچه عبارلر شرحی:

اۋزبېکستان اوچون خمسه ترکیبده گى برچه سۋزلىر - لغت حسابلنهدی، چونکه اولر نوايى قولله گن سۋزلىر نىنگ اکثریتینی الله قچان ارخییک دېب، استعمالدن چىقرگنلر،

* شو کتاب، ۱۱۴۲ - بیت.

عربچه و فارسچه سۆزلرهم اولر اوچون مطلق بیگانه، آیت و حدیث و عربچه عبارلرنینگ فرقیگه باریش هم قیین ایش، بیراق افغانستان اؤزبیکلری فارسچه بیله- دیلر، آیت و حدیث و عرب تیلی تعلیماتی مکتبلر درسلیک پروگرامیدن اؤرین آلگنی باعث، کؤزلری اولریلن آشنا و شو سبیدن نوایی اثرلری، جمله دن خمسەنی اؤقیش و توشونیشده آزرالق قینه له دیلر، متیمیز افغانستانلیکلر اوچون بؤلگنی باعث، بیز جوده ساده، برچه گه توشونرلی سۆزلرنی ایضاحلشدن واز کپچدیک. علیشیرنوایی دین عالمی بؤلگنی سبیلی خمسە گه کؤپچیلیک آیت و حدیثلرنینگ یا مسقیم متینی آلیب کیرگن و یا هم تلمیح صنعتی واسطه سیده اشاره قیلیب اؤتگن دیرکه بولرنینگ معنی سینی بیلمسدن خمسە مقصدلرینی توشونیش قیین. بیز کتاب آخریده بېرگن لغت، آیت و حدیث و عربچه عبارلر شرحیده منه شو ایتگنلریمیزنی نظرده توتگنمیز.

هردایم شونی تأکیدلب اؤته میز که نوایی نی، اثرلری آرقه لی خلققه تنیتماقچی بؤلسک، اونینگ اثرلرینی تۆپلم (کلیات) شکلیده اېمس، بلکه هریر اثرنی اؤز نامی بیلن تیارلب، اونگه کېره کلی شرحلرنی آخریده بېریب، نشر اېتسک، عامه خلق اوندن فایده لنده دی و توشونده دی، بیراق تۆپلم توزیش و نوایی اثرلری ایضاحی اوچون لغتلر توزیش، فقط عالمر و کتابخانه لرگه قیلینگن خدمت حسابلنده دی، عامه خلق اونینگ بهره سیدن محروم بؤلنده دی.

اوشبو کتابده بېریلگن لغتلر فقط نوایی نیمه معنی ده قۇلله گنی اساسیده بېریلگن، هلیگچه نوایی اثرلری اوچون توزیلگن سۆزلیکلرگه کیریتیلمه گن بعضی سۆزلرگه دوچ کېلدیک، حتی تورلی نسخه لرده املاسی هرخیل یازیلگنیگه قره مه ی لغتچی عالمر نظریدن قالیب کېتگن اېکن، مثال اوچون «آسابقور» سۆزینی آله یلیک. بوسۆز تورلی نسخه لرده «آسابقور»، «اسابقور»، «عصابقور» شکلرده اوچریدی، اصلی «آسابقور» بؤلیب، قدیم تورکی خلقلر و موغوللر خانلری مهمانلری نینگ آلدیگه قۇیيله دیگن شاهانه یېمکلردن بیری- «کته تنیگه سالینگن قوی نینگ بوتونله ی پیشیریلگن کبابی» معنی سینی انگلته دی و متندن هم شومعنی چیقهدی :

بیراو آلیغه خوان چو کپلتورگه سېن کیشی بیر، ولی اؤن قوی اؤلتورگه سېن
پیاپی آسابقورنی ایل ب روان یېمکدین بؤلوب عاجز اول ناتوان*

خلاصه شوکه ایگی مینگ و ایگی یوزته اطرافیده گی لغت، آیت، حدیث، و
عربچه عباره لر ایضاحیگه کتاب سؤنگگی بېتلریدن اؤرین بېریلگن، بو ایشیمیز بیلن
خمسه خوان کیشینی تشقري منبعلردن فایده لهنیش احتیاجینی قاندرگن بؤلهمیز،
دېب اؤیله یمن، بیرکون کھلیب، نوایی و باشقه ممتاز ادیبلریمیزنینگ برچه اثرلرینی
شونده ی شرحی بیلن نشر اپتیشنی آرزو قیله من.

منتدارچیلیک:

اوشبو کتابنی آیلر تینمه ی، ایشلب تیارله گنیم جریانیده، ترغیب و تشویق اپتووچی
برچه دوستلر، اینیقسه، دوستیم الحاج قاضی غلام سخی «حبیب» دن، اوشبو اثر
لغتنامه سینی توزیش جریانیده بیرقنچه عباره لرنی ترجمه قیلیشده یاردم بېرگنی
اوچون چین کؤنگیلدن منتدارمن، قلین دوست و قدردان ایناغم تنیقلی شاعر،
ژورنالیست و یازووچی حرمتلی محمد عالم کوهکن دن، کتاب نینگ نشر اپتیلمه گن
نسخه سینی حوصله و دقت بیلن اؤقیب، بعضی املاء خطالری حقیده گی فکر و
ملاحظه لرینی انترنت ترماقلری آرقه لی مېنگه یوبارگنلری و بو فکر و ملاحظه لر
انابتگه آلینیشی بیلن کتاب کمچیلیکلری درجه سینی توشیریشگه حصه قوشگنلری
اوچون صمیمانه ممنونیت بیلدیره من. شونینگدېک ایش جوده اولوغ و مېن اؤته
مشغول بؤلگن دملرده، حرمتلی و عزیز شاگرد و دوستیم پوهنوال محمد اشرف
شریفی گه حیره الابار و لیلی و مجنون بؤلیملری نینگ تایپ کمچیلیکلرینی توزه
همده معظم استادیم حرمتلی پوهنوال دوکتور محمد عالم لیب دن نوایی کلیاتی -
نینگ پاریسده سقلنه یاتگن قؤولیازمه سی نینگ فوتو پی.دی.اف نسخه سینی
یوبارگنلری اوچون منتدارچیلیک بیلدیره من.

* شواثر، ۱۰۴۱-بیت.

کتاب عنوانی و باشله‌نیشی ده‌گی «بسم‌الله» کتیه‌لرینی چیرایی خطلری بیلن
یازگن خطاط دوستلریم- عبدالحکیم کریمزاده و عبدالعزیز رؤوفی جنابلریگه هم
تپنگری تعالی درگاهیدن ساغلیک و سلامتلیک و ایشلریگه آمدلر تیه‌یمن.

کتاب‌نینگ چاپی اوچون مالی یاردم کؤرستگن حرمتلی هر بیر عزیزیمیزنی
علیشیر نوایی روحینی شادقیلگن ادب‌سپور انسانلر صفتیده آلقیشلب، اوشبو مدنی
حامیلیکنی تشکیللشتیرکن فعال مدنی‌چی شاعریمیز- محمد هاشم همدم‌نینگ
قؤشگن اولوشینی هم اونیتالمه‌ییمیز البتّه.

سیدتاج‌الدین تاشقین بهایی

میمنه- ۱۴۰۱/۱۱/۱۰

میسر علی شیرنوی

ح

حیرت الابرار

بسم الله الرحمن الرحيم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
هر دُر انگه جوهرِ جاندين فزون
رشته‌سی خود عقدِ جهان رشته‌سی
گنج بقا ذکرِ گه اول کیم یتیب
رشته اېمس، طرفه کمندی دور اول
قیسی کمند، اولمه‌دی هرگز کمند
بل اریغی دور که آقر جان سویی
اول سو یقاسیده الف‌دین شجر
یؤق که اوشول رشته گوهر بها
یا که بولر برچه‌سی تاویل ابرور
بلکه بو قندیل ارا ایلب عیان
یؤق که ابرور مخزن وحدتقه یؤل
لیکن ابرور هم قتیق و هم مخوف
قیلغوچی بو بادیه قطعی غه میل
عزمیغه چون قویدی قدم اهل رد
«با»سی ابادین اورر اول صلا
«سین»ی نهنگ ارقاسی‌نینگ اره‌سی
«سین» بيله «میم»ی یؤلیده کؤپ هموم
«میم»ی ییلاتی دمیدین اؤت ساجیب
اوج «الف»، اوج «لام»ی سالیب رستخیز
«حی»لر اوجی قتل ایشیده تیز اولوب
«را»لری کیم ظاهر ایتیب اقتران
رشته‌غه چپکتی نیچه دُر یتیم
قیمت ارا ایگی جهان‌دین فزون
دېمه جهان رشته‌سی، جان رشته‌سی
بو دُر ايله رشته‌نی تسبیح ایتیب
دولت و دین صیدیغه بندی دور اول
روضه فردوس غزالیغه بند
یؤق دېمه کیم جان سویی، حیوان سویی
شمره‌سیدین اول شجر اوزره ثمر
گنج الهی‌غه ابرور اردها
عرش معلا ارا قندیل ابرور
باغ احد فاخته‌سی آشیان
یؤل و نی یؤل، اسرو یقین یؤل دور اول
اؤیله که عاجز دورور اندین وقوف
اهل قبول و رد ابرور ایگی خیل
رهبر توفیق‌دین اولمه‌ی مدد
یا که دېگه‌ی لا نی بؤلور جز بلا
یوز کېمه‌نینگ آفتی هر پرّه‌سی
یؤلی هموم آنینگ و یبلی سموم
یؤل باشیده یاتیان آغزین آچیب
آلتی جهت‌دین چپکیان تیغ تیز
رُمح اوجی دېک هر بیری خونریز اولیب
فاش اولوب اندین ضرر بېکران

«ها»سی هلاک ایتگه لی قلابوش
 «نون» چکیب اهل سهمی اوچون یاسینی
 «یا»سی مخالف ساری حرفِ ندا
 نقطه لری اول یؤل ارا تاشلر
 «میم»لر انده گره اوزره گره
 هر ساری «تشدید» تعدد بيله
 هر نیچه کیم ناظرِ مقصود اؤلوب
 لیک قچان قطعی غه اهل قبول
 «با»سی بورون «با»ی بشارت دورور
 «سین»ی سلامت یولی نینگ زینه سی
 «میم»ی آچیب منزل مقصدغه یؤل
 هر «الف»ی کیم پیری دور جان ارا
 «لام»لری بارچه لوای ظفر
 «ها»سی هویتنی قلیب جلوه گه
 روضه جتغه ایشیک «را»لری
 «میم» که «نون»دین قلیبان انتها
 «یا» بيله «میم»ی قلیب اظهار یم
 نقطه و تشدید انکه چقماق و تاش
 جزمی سالیب طوق کونگول بؤینیغه
 هم حرکاتیدین اعانت یتیب
 هم سکناتی قلیب افشا سکون
 سایی چون پویه غه گامین آچیب
 باش-ایاغی باشتین-ایاق جان بؤلوب
 عزمیده اول قومغه داغ اوزره داغ

مهلکه قلبی ارا قلاب کش
 بلکه بقا زرعی اوچون داسینی
 یعنی ایت آئیمده حیاتینگ فدا
 تاشلر اؤلمه ی که کسوک باشلر
 جزم لیر انده زره اوزره زره
 ظاهر اؤلوب ایلگه تشدد بيله
 اهل نظر کوزیگه مردود اؤلوب
 عزم قلیب ایله سه اول یان نزول
 شمره سی کیرمکه اشارت دورور
 بلکه سعادت یوزی آینه سی
 بلکه بو منزل ارا سرچشمه اول
 شمع اؤلوب اول تازه شبستان ارا
 بیریب انکه جلوه هوای ظفر
 «لام»ی بيله قایل «الملک و له»
 غنچه وحدتغه بیشیک «حا»لری
 جانغه قویوب مت بی منها
 ایله گه لی غرقه بحر کرم
 قیلماق اوچون پرتو «الف» شمعی فاش
 نقطه بقا دُرینی جان قوینیغه
 یتگه لی مقصودقه تحریک ایتیب
 انده توقفه بؤلوب رهنمون
 گردیدین اطرافیغه جانلر ساجیب
 باشدین-ایاغ جان نی که جانان بؤلوب
 قطعیده بو خیلغه باغ اوزره باغ

حکمتی اول قهر ارا، بو لطف ارا
تا اگر اؤت سالسه جلالیتی
ایسته بان، ای خسته نوایی، نوا
یؤل یمان و یخشیسیدین ییمه غم
«خَيْرَ ثَنَاءٍ لِّمُفَضِّلِ الْكَرَمِ»
اوشبو که تؤلغه ی ایکی مهمانسرا
لطف ایله اورغه ی سو جمالیتی
بؤیله سفرغه قیلور ابرسنگ هوا
بسم الله، دېگیل و قویغیل قدم
کیم کرمیدین ابرور ابل محترم

اول خالق حمدی کیم، مخلوقات تصویر یغه انینگ قلمی صنعی چهره گشا
دورور و مصنوعات تحریر یغه انینگ خامه حکمتی جمال افزا و هر کؤنگول
غنچه سیغه بیر حسن گلی ساری انینگ سلسله شوقیدین وابسته لیق و هر کؤز
اختریغه بیر قاش هلالی ساری انینگ رشته محبتیدین پیوسته لیق

حمد انکه کیم واجب بالذات ابرور
وحدت ذاتیغه قویاش دېک تانوق
جسم سپهرینی مسیر اېتگوچی
گلشن فیروزه نی چککن بلند
هر ساری انجم گلی کیم آچیلیب
منطقه بیرله فلک لاجورد
سالمق اوچون طاس سپهر ایچره شین
تخته کلبی چرخ منقش انکه
تون کون ایله مهره نمودارلیق
دهرده هر نقشی صواب و قصور
کؤرگوزوبان نقش خسیس و شریف
چون آچیان صبح عذاری گلین
اول یوز اؤلوب دهرغه کافوریز
حامد انینگ ذاتیغه ذرات ابرور
ذره دین افزون و قویاشدین یاروق
روح قویاشینی منیر اېتگوچی
گلریدین مهرنی گلدسته بند
کؤککه بو گلدسته سیدین ساچیلیب
صنعی بساطیده ایکی تخته نرد
آی و قویاشدین قیلیان کعبتین
برج حسایدین ایکی شش انکه
انجم ایله تخته صدفکارلیق
بارچه سی بو نرددین ایل ب ظهور
مثل قضا و قدر ایگی حریف
زلف اېتیب اول یوز اوزه تون سنبلین
اوستیده اول زلف بؤلوب مشکریز

آق و قرا اوزره بہرہب اشتہار
چون یسہبان حجرہ تارِ دماغ
رشتہ انگہ تارِ عنایت بؤلوب
اندین آلیب نور کؤنگول مسکنی
عشق ایلین ییتکوروبان تند و تیز
ہم اوچوروب زہد و ورع خرمنین
باغِ خرد نخلینی خاشاک اہتیب
درد و بلا اؤتینی تیز ایلہبان
وصل سحابین چو قلیب قطرہبار
حسن قویاشین قلیب آفاق سوز
دہمہ قویاش، روضہ رضوان دہگیل
جلوہسی جان گلشنی آرایشی
ذاتیغہ جز لطف و صفا بہرمہیین
اول چو وفا رنگیدین آزاد اؤلوب
کیمگہ وفادین بہریان چاشنی
کیم کہ ایشی غیرِ وفا قیلہیین
عشقنی جان رشتہسیغہ بند اہتیب
وادی ہجر ایچرہ سالیب کؤپ خطر
لالہسینی شعلہ آہ ایلہبان
لالہ بیلہ سبزہسی بو نوع بوم
اول ییل اہمسدور بو بیابان اؤتی
کیمنی کہ بو شعلہ بیلہ کویدوروب
کیمنی کول ایلب بو سموم بلا
چون سالیب اول کؤزگو اراتاب و نور

مشک ایلہ کافورینی لیل و نہار
عقلدین اول حجرہدہ یاقیب چراغ
شعلہ انگہ نورِ ہدایت بؤلوب
لیک اوچوروب عشق اہلیدین انی
عقل الاچوغین اہتیب ریز-ریز
ہم ساووروب صبر و سکون مسکنین
بحرِ بلا موجینی کولاک اہتیب
تیز نی کیم، چرخ ستیز ایلہبان
ایلہبان اول اؤتقہ سکون آشکار
پرتوینی ایلہدی عالم فروز
روضہ ایچیندہ گل خندان دہگیل
کؤرمگی محزون کؤنگول آسایشی
لیکن انگہ بوی وفا بہرمہیین
اہلِ وفا جانیغہ بہداد اؤلوب
بیر نفس آلمہی کؤزیدین یاشنی
بہرہ انگہ غیرِ جفا قیلہیین
وصل کؤنگول تاریغہ پیوند اہتیب
خار و گیاہینی قلیب نیشتہ
سبزہسینی زہرِ گیاه ایلہبان
یہلی اہمس ممکن انینگ جز سموم
بیل بو بیابان اؤتی - ہجران اؤتی
کؤک کہ ہم اول ییل کولینی ساووروب
درد و بلا کؤزگوسی تاپیب جلا
عشق یوزیگہ بہرہب اندین ظہور

دايره‌نى جز بو صفت توزمه‌يين سلسله‌نى بير-بيريدين اوزمه‌يين
 بير-بيرىگه بؤيله توزوب مرحله سلسله‌غه باغلييان سلسله
 ايله‌دى ساكن كرّه خاكنى ساير ايتيب دوره افلاكنى
 تا كه محيط اؤرنىغه افلاك ابرور مركزى آئينىگ كرّه خاك ابرور
 لطفى بيله بارچه‌غه موجودلوق قهريدىن-اؤق بؤلگوسى نابودلوق

اؤلغى مناجات

حق نينىگ اؤليتيدىه كيم، خرد انكه ثانى بيلمس، بلكه اؤل و آخر اېلى ثنا
 دېسه‌لر انكه لايىق ثانى تاپيلمس و ممكنات گلشنيدىه‌غى گللر نينىگ عدم
 شېستانيدىن وجود گلستانىغه كېلمگى نينىگ صفتى و كاينات بازاريدىه‌غى
 دؤلر نينىگ خفا سحابيدىن ظهور درياسىگه توشگنى نينىگ معرفتى

اې سنىگه مبداده ابددېك ازل ذاتِ قديمىنگ ابدى لَمْ يَزَلْ
 نې بؤلوب اؤلده بدايت سنىگه نې كېلىب آخرده نهايت سنىگه
 اؤل اؤزونىگ، آخر و مابين اؤزونىگ بارچه‌غه خالق، بارىغه عين اؤزونىگ
 انده كه بار ابردى نهان بو جهان نې ساچبيان كون يوزى برگِ سمن
 نې آچبيان كؤكده شفق لاله‌لر نې ياغيب انجمدين انكه ژاله‌لر
 نې يير و نې يير يوزيده بير كيشى نې كؤك و نې غيرِ ستم يير ايشى
 حسن اؤتى هنگامه‌فروز اؤلمه‌يين عشق اېلىگه مايه‌ى سؤز اؤلمه‌يين
 يارومه‌يين شمع ايله كاشانه‌يى كويمه‌ى انينىگ عشقيده پروانه‌يى
 جلوه‌ ناز ايله‌مه‌يين گل هنوز زمره چېكمه‌ى انكه بلبل هنوز
 دېمه كه نرگس كؤزى مستِ خراب بلكه دم گلشنيدىه مستِ خواب
 خم‌باشى مغ ديريده آچيلمه‌يين اهلِ ورع خرقه‌ گرو قيلمه‌يين
 عشوه بيله مغبچه‌ مىفروش زهد اېلىنى ايله‌مه‌يين دُردنوش

كۆرگوزوب آرام و سكون بحر ذات
سېن اېدينگ و بس، ينه موجود يۇق
مظهر اؤلوب حسونگه مرآت غيب
ناظر اؤزونگ اېردينگ و منظور اؤزونگ
يبرليک اېدى و عددې يۇق اېدى
يۇق اېدى خود علمينگ گه اجمال ذات
ليک اؤشول چهره عشاق سوز
قىلدى مظاهرده خيال ظهور
جلوه حسونگه چو يۇق اېردى حد
آچتى بو گلشننى كه رنگين اېرور
جلوه حسن اؤلغهلى ظاهر انگه
واسطه بو اېردى كه قىلدينگ تمام
بۇلدى صفا وجهيده هر اخترى
مهر يوزين آيينه رنگ ايله دينگ
كۆكنى قىليب صفحه مينو كىيى
باغچه سين دهرينگ اېتتينگ نزه
صنعونگ اېتيب كاننى ملّم گهر
تاپتى ياغين رشته سى چون بحر صاف
يېل بيله چيرمشتوروبان تيره گرد
مونچه غرايب كه مثال ايله دينگ
گنجينگ ارا نقد فراوان اېدى
طرفه كلامينگه داغى كامل اول
كۆنگليگه قىلدينگ چو يقين گنجى قسم
«كرمنا» كېلدى مناقب انگه

موج عيان ايله مهين ممكنت
جلوه قىليب اؤزونگه اؤز حسونگ-اؤق
جلوه قىليب انده خيالات غيب
عشقينگه خوش حسونگه مغرور اؤزونگ
يبردين اؤزگه احدى يۇق اېدى
مانع تفصيل شيون و صفات
كيم انگه هر لمعه دور آفاق سوز
تاپقهلى اول حسن كمال ظهور
كۆزگو كېرك بۇلدى انگه بې عدد
هر گل انگه آيينه چين اېرور
بۇلدى بو مرآت مظاهر انگه
كۆكنى تۇقوز لوحه آيينه فام
كۆزگو كىيى حسونگ اوچون مظهرى
يوزده كسوفين انگه زنگ ايله دينگ
ايله دينگ اول صفحه نى كۆزگو كىيى
پنجره سى بۇلدى مسدس گره
حكمونگ اېتيب تاغنى مرصع كمر
يېل ايليگين قىلدينگ انگه حله باف
چرخ دېك اېتتينگ انى گيتى نورد
بارچه نى مرآت جمال ايله دينگ
ليک باريدىن غرض انسان اېدى
سرّ نهانينگه داغى حامل اول
جسمينى اول گنجگه قىلدينگ طلسم
«أحسن تقويم» مناسب انگه

معرفتینگ کیم قیلہ آلمہی صفت قیلدینگ انی عارف اول معرفت
 علميغہ ہر ذاتنی خیل ایلہ دینگ ذاتیغہ عالمی طفیل ایلہ دینگ
 یارب، اوشول گنج کہ محرم انگہ کیمسہ اہمستور، مگر آدم انگہ
 ایلہ نوایی نی بورون آدمی کیم بؤلہ آلمہی بو حرم محرمی
 آنچه کہ رازینگہ امین قیل انی ہر نی قیلورسہن ینہ سہن بیل انی

ایکینچی مناجات

مخلوقات زیباری نینگ جلوہ ظهوریدہ کیم، خالق اشیا عظمتی درگاہیگہ
 اندین سودی یبتمس و موجودات رعنا لری نینگ حادثہ فتوریدہ کیم،
 واحد دانا جبروتی بارگاہیغہ کیمسہ اندین زیانبودی تصور اہتمس

ای باری موجودغہ سہندین وجود بلکہ وجود اہلیغہ فیاض جود
 کتم عدمدین نی کہ موجود اؤلوب ساجد اؤلوب، سہن انگہ مسجود اؤلوب
 کیم کہ باشی سجده دہ - مسجودی سہن کیم کہ یوزی قبلہ دہ - معبودی سہن
 مونچہ کہ افلاک سبک سنگ اہرور یا کرہ خاک کهن لنگ اہرور
 سہندین الر جنبش و آرامی ہم اویلہ کہ، ایجادی ہم، اعدامی ہم
 گنبد مینا بیلہ طاق سپہر کیم انگہ شمع انجم اہرور، شمسہ - مہر
 درکیدہ قاصر بؤلوبان حسلری چون کؤروبان عقل مہندسلری
 بؤلمہدی یوز آنچه غہ معمارلیق صنعتینگ استادیغہ دشوارلیق
 یا دہسنگ اول وضع غہ یبتسون خلل قہرینگہ باردور بو خلل فی المثل
 تند بیل آلیندہ آووج خاک دہک ایلدیریم اؤتروسیدہ خاشاک دہک
 صرصر قہرینگ چو بؤلوب کوہکن تاغ بولوت ینگلیغ اؤلوب نعرہ زن
 ساورولوبان کؤک بیر اہتک کول کیبی قؤزغالب انجم بیر آووج گل کیبی
 میل عدم دشتیغہ ایل ب زحل پر بوتوب اہگنیدہ نہچوک کیم جُعل
 قطع حیاتین کؤروبان مشتری تختہ و تابوتی بؤلوب منبری

تیز ایتیان قتلیغه بهرام تیغ
 بویه قرا کون ارا مهر منیر
 زهره اوشاتیب دف ایله چنگینی
 تیر ایلیگیده نی قلم، نی رقم
 اهلِ عدم شامیغه ظلمت فزای
 اؤت چبکیان شعله بیباکنی
 ییل کؤک ایله ییرنی تباه ایله بان
 بحرغه بیر ولوله و اضطراب
 بیر قوچوب اؤرنیدین اؤلوب حمله گرد
 آدمی اول دمدنه آنینگدېک عدم
 بیر توتوبان اوج و فلک ته توشوب
 اؤت قیلیان بحرده غواصلیق
 چرخ مساسیده بولوتدېک غریو
 تاغ و فلکلرده طراقا طراق
 بیر نېچه دم بارچهغه بو رستخیز
 اول چو اېسیب تازه و گر خود کهن
 تېنگری قالب باقی و دیار یوق
 ارض و فلک یوقیدین و باریدین
 نی عظمت ایچره انکه سود اؤلوب
 سؤز «لَمَنِ الْمُلْكُ» اؤلوب اول دم انکه
 یارب، اگر یتسم اوشول کونکه جزم
 اول نفس ایمان منکه همراه قیل
 رحمتِ عامینگی نثار ایت منکه

تارتیان اؤز حالیه هردم دریغ
 تیره بؤلوب اویله که بیر قرص قیر
 نوحه کؤکیده توزوب آهنگینی
 بلکه رقم آیت «جَفَّ الْقَلَمُ»
 تحت شعاع ابدی ایچره آی
 چورکه بان انجم ییله افلاکنی
 اویله که مظلوملر آه ایله بان
 کیم تېگب اختر یوزیگه هر حباب
 کیم ایتیب انده فلک لاجورد
 کیم بو دم آدنده وفا و کرم
 گه بو چقیب یوقاری، اول گه توشوب
 تاغ ایتیان چرخ اوزه رقاصلیق
 دیوزده اویله که کورگنده دیو
 بارچه طراقیده عیان الفراق
 تا که فنا صرصری اېسگونچه تیز
 بیر دم ارا «كَانَ كَأَن لَّمْ يَكُنْ»
 یار مؤبد بؤلوب اغیار یوق
 بارچه نینگ اخفاسی و اظهاریدین
 نی جبروتیغه زیان بود اؤلوب
 کیم انکه دور ملک مسلم انکه
 یا که بورون ایله سم اول یولغه عزم
 کؤنگلوم ارا محو سوی الله قیل
 لطفِ عمیمینگ منکه یار ایت منکه

اوچونچی مناجات

اول معنیده کیم، عالم و آدمنی وجود کاشانه سیدین عدم فراموشخانه سیغه
 سالماق وجود مطلقدین اؤزگه وجود توتمس و بو معیننی وجود اهلی اندین
 اؤزگه وجودقه مطلقا یاووتمس و عصیان ظلمتیده ایاقدین توشکنلرگه خلاصه
 عالم شفاعتی دستگیر دورور و اول شفیع شفاعت قیلغلرغه خالق عالم و آدم
 شفاعت پذیر

ای قیلیان قهر ایله لطفونگ شعار
 یوق ابدیلر هر نې که بار ایله دینگ
 هم تۆقوز افلاکنی چپکتینگ رفیع
 گر فلکیات و عناصر دورور
 کانی و حیوانی، اگر خود نبات
 بارچه سینی گرچه لطیف ایله دینگ
 قطره غچه قلم زخاردین
 آنی مونگه، مونی انگه بند ایتیب
 واسطه لر بۆلدی عیان تو به تو
 تا تیکلیب اوشبو بییک بارگاه
 آنچه بۆلوب وسعت و آرایش
 بارچه سینی بوزماق اگر ایسته سنگ
 گرچه ابرور عقل هراسان بسی
 چون قیلیان قدرتینگ اظهارینی
 اېمدی که جنبش قه کلب بحر جود
 کیم که حساب ایله سه لر موتیدین
 قالبی نینگ دفتری اجزا بۆلوب

بارنی یوق ایله مک و یوقنی بار
 فهم و خرد باریغه یار ایله دینگ
 هم کره خاکنی یایدینگ وسیع
 بارچه ثمین قدر جواهر دورور
 هر بیرى بیر گوهر عالی صفات
 بارچه دین انسانى شریف ایله دینگ
 ذره غچه شمس زکاردین
 بیر-بیریگه بارچه نی پیوند ایتیب
 بیر-بیریگه باغلیان مو به مو
 بۆلدی مهیا بو اولوغ کارگاه
 کیم سر مو یوق ینه گنجایشی
 باشتین-ایاق زبر و زبر ایسته سنگ
 اول دغی آلینگده دور آسان بسی
 بیرسی نینگ قویمه غونگ آثارینی
 ظاهر ایترسن چو عدمدین وجود
 مینگ ییل و اؤن مینگ ییل اؤتوب فوتیدین
 جزولری لایتجزا بۆلوب

ظاهر اولور «بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ»
 «يَوْمَئِذٍ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِيهِ»
 نې کون اوښول آه و ندامت کونی
 اوّل و آخر اېلی زار و اسیر
 بو چېکېب اؤز دردی اوچون وای-وای
 قیسی فغان کیم، جزع محشر اول
 نامه لر اېل آلیغه پراڼ بؤلوب
 بارچه سی عصیان بيله بدخویلوک
 قیزغه انا باقمه ی، اوغولغه اتا
 هر ساری جرم اهلی گروهه-گروه
 هر بیري بیر هیأت هایل بيله
 هم تموغ اؤتی سالیان رستخیز
 هم گل فردوس بؤلوب جلوه گر
 کون قیزیغیدین قیلیان مغز جوش
 کوپروک اؤلوب اویله که تار خیال
 کوچلنیان پنجه و بازوی عدل
 حاکم عادل بؤلوبان حکمران
 اوج توتوب شعله جبارلیق
 هم متفکر بؤلوبان اولیاء
 غیر نبي عربي اول نفس
 گاه صراط اوستیگچه روی اوروب
 سالیان آغزیغه بییک همتی
 یوق که همین امت گمراهنی
 هر نې تمنا که رسول ایله بان

جلوه قیلور «حُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ»
 «يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ»
 آه و ندامت نې، قیامت کونی
 هر بیر اؤز احوالیغه تارتیب نفیر
 ییغلب اول اؤز محتنیغه های-های
 قیسی ییغی کیم، فزع اکبر اول
 کورمگیدین اېل یوره گی قان بؤلوب
 بدخویلوک یوق که، سیه رویلوک
 بارچه سی نینگ آغزیده وا حسرتا!
 یوکلنیان جرملری کوه-کوه
 باغلیب اغلال و سلاسل بيله
 کورمگیدین اېل سؤنگکی ریز-ریز
 حسرتی دوزخ اؤتیدین هم بتر
 کوک که چېکېب اهل قیامت خروش
 لیک خیالی که اول اوغهی محال
 اسره بان آیین ترازوی عدل
 «دَامَ لَهُ الْمُلْكُ، وَ لَهُ الْحُكْمُ شَانُ»
 موج اوروب لُجّه قهارلیق
 هم متحیر قالیان انبیاء
 کیم بؤلوبان خلق شفيعی و بس
 لحظه یی میزانغه تک و پوی اوروب
 زمزمه «امتی و امتی!»
 بلکه تیلب ما خَلَقَ اللَّهُ نِي
 بارچه سینی تنگری قبول ایله بان

بۇلسە نې مقصودغە مىلى انینگ
 يارب، انینگ حقى كه قىلدينگ نصيب
 كيم بو صفت انجمن غم ارا
 كيم انى عالمغه شفيع ايله گونگ
 بۇلغوسى جرم اهلينى ايستر زمان
 امتيدىن كېلسە بير اول نوع خيل
 عمریده كېلمەى بيريدىن بير عمل
 جانلرى اندوه اوتيدىن غم ارا
 ايسته سه اول قوم خلاصينى هم
 حقدىن اۇلوب برچه طفيلى انینگ
 مرتبه يى كيم سنگه بۇلدى حبيب
 غم دېمەين، مجمع ماتم ارا
 سوزونگ كه لطفونگنى مطيع ايله گونگ
 ايسته مگى و كرمينگ توأمان
 كيم باريغه بۇلسە جزا چاه و ويل
 غير خطايى كه، تاييب دين خلل
 يوزلرى عصيان توتونيدىن قرا
 كوزيگه اوچرەت مېن عاصينى هم

تۆرتونچى مناجات

كرم درياسى وصفیده كيم، عنایت نسيميدىن موجغه كيرسه، عصيان خس و
 خاشاकिन قيراغلرغه ايتورور و كوه گناهدىن لنگر سالغىلرنىنگ گرانجانلىق
 كېمەسين بير پر كاه دېك مقصود ساحليغه يېتكورور

اې كرمينگ آليده كوه گناه
 نېچه كه جمع اۇلسە سمان كوه-كوه
 جمله جهان اهلى خطا قىلسەلر
 نامەنى آق ايله مك آسان سنگه
 تون كه توزوب شعبده هنگامەسين
 لطف قوياشيغه چو بېردىنگ ظهور
 چون صنمى ايله دى يېل كينيدىن
 يېلنى قىليب چابك بُرقع ربای
 عفو چراغى قچان اۇلغەى ياروق
 جرم اۇتيغه بۇلمە سه گر شعله تيز
 يېلگه اوچوب اۇيله كه بير پر كاه
 يېل قاشيده انكه نې بۇلغەى شكوه
 جرم بيلن نامه قرا قىلسەلر
 كيم يوق اوشول امرده نقصان سنگه
 قىلدى قرا اهل جهان نامەسين
 مهر ايله قىلدينگ بارى ظلمتنى نور
 گلنى نهان سنبل مشكينيدين
 كېچه سوادیده عيان قىلدينگ آى
 قيلمە سه عصيان تونى عاصي يازوق؟
 ابر كرم قیده بۇلور قطره ريز؟

قیلمه سه آلوده اېتک خرقه پوښ
 ییقمه سه می ايله بان اېلنی اسیر
 زهد ايله قومی که ورع قیلدیلر
 هر عملی کیم کیشی خیر ايله گه ی
 ايله مه گن می بيله آلوده لب
 مونده جمیل ایسته مه گن هیچ کس
 گوشه ویرانه نی قیلغن پناه
 هر کیشی بیر قطع تمتع قیلور
 اهل ورع گر باری مزد آلسه لر
 ايله مگینگ عفو خطا پس قنی؟
 لطف و کرم بحری لبالب توروب
 برچه لرین تشنه لب اؤلتورمگینگ
 ممکن ابرور مو اېکین آیا بو ایش؟
 هر کیشی عاصی و گنه کارراق
 اهل ورع اجری بؤلوب گر بهشت
 اول تاپیان روضه نی اېتسه فراغ
 لطف و کرم گنجینی نېتکونگدورور؟
 بیر نېچه محتاج و اسیر و گدا
 قیتسه خوان نعمینگدین سېنینگ
 خوان انکه یایغیل که ابرور مشته ی
 اؤتسه قوروب قالغن اېکیندین بولوت
 انسب انکه لقمه که اول آچ ابرور
 بو باری افسانه بېهوده دور
 یارب، اوررده کرمینگ بحری جوش

حاجت اېمس بحر عنایتقه جوش
 لطف ایلگی کیمکه بؤلور دستگیر؟
 قیلغن اوچون مزد طمع قیلدیلر
 کامی بو کیم روضه ده سیر ايله گه ی
 تانگله قیلور باده کوثر طلب
 انده قیلور حور جمالین هوس
 قصر مرصع تیلر آرامگاه
 مزدینی یوز آنچه توقع قیلور
 نامه سیه خیل باقیب قالسه لر
 بحر کرم بیرله عطا پس قنی؟
 بیر نېچه لب تشنه نینگ آغزی قوروب
 یا بو تېنگیز تېگه سیدین سورمگینگ
 ايله گه سېن سېن هر ایش، الا بو ایش
 عفو ايله رحمتقه سزاوارراق
 کویسه تاموغ اؤتیغه عصیان سرشت
 دوزخ ارا بؤلسه مونگه درد و داغ
 کیمکه عطا و کرم اېتکونگدورور؟
 یوزلری سیلی گنه دین قرا
 حاشا، لطف و کرمینگدین سېنینگ
 تۆق یېمس، ار یېسه بؤلور ممتلی
 بحر اوزه یا اسره دی یا یاغدی توت
 اولی انکه تۆن که یلغاچ ابرور
 کیم که سېن امیدیسېن آسوده دور
 چېکسه لر اول خیل فغان و خروش

گرچه گنه‌نینگ حد و پایانی یوق
چون چېکیان لطف سراپرده‌سین
بؤلسه نوا بیرله باری محترم
اېرمس انگه حور ايله جنت هوس

ایله‌مه‌سنگ رحم هم امکانی یوق
کېچسنگ الر کرده و ناکرده‌سین
ایله‌مه محروم نوایی نی هم
سېن انگه بؤلغیل که، انگه اوشبو بس

اولغی نعت

اول حضرت‌نینگ نوری قدمیتیده کیم ذات بحری‌نینگ اولغی جنبشیده
اول در بی‌ها لمعه‌سی خفا رشته‌سین اوزدی و اول گوهر یکتا اشعه‌سی لمعه
کؤرگوزدی و درج‌دین درجغه انتقال اېتتی تا صفی‌الله‌دین عبدالله‌غه یېتتی

اې قیلیبان لمعه نورونگ ظهور
نورونگ‌که تاب ایگی جهان‌دین بورون
زاویه جسمغه هر ذات‌دین
تاپتی ازل صبحی چو بزمینگ چراغ
بؤلدی سنگه آدم سبقت‌نما
نسلیده هر کیم انگه پیوند اولوب
کیم که مونگه دعوی حجت اېتر
اؤزگه دلیل ایسته‌سه طبع سقیم
بارچه‌سی احمدده تاپیب عز و شان
«حای محبت سنگه-اوق دور نصیب
هر نی که حق وجهی ارا مبهم اول
شاهد اېتیب چهره بو کؤزگو انگه
ایله‌دی چون آدم خاکی ظهور
نور دېمه، بارقه سרمدی

انده که نی سایه بار اېردی، نی نور
هر نی یوق اندین بورون، اندین بورون
روح یاقیب شمع بو مشکات‌دین
نی‌تانگ اگر یاروسه یوزمینگ چراغ
اول اؤغول، سؤنگره گر اولسه اتا
بارچه‌سی فرزندینگ‌که فرزند اولوب
«کُنتُ نبیاً» انگه حجت اېتر
بس دورور آدمده «الف»، «دال» و «میم»
اؤغلیده اوچ حرف اتادین نشان
کیم سېنی حق دېدی اؤزیگه حبیب
ظاهر اېتیب یوزده حبیبی هم اول
اول نی قیلیب، کؤرگوزوبان بو انگه
سالدی انگه پرتوین اول پاک نور
بارقه یوق، شععه احمدی

بۇلدى چو آدمده بو پرتو نهان
 اېگنيگه ياپيلدى دواج شرف
 تخت رسالت اوزه شاه اۇلدى اول
 ايستهدى حوا ييله چون اتصال
 پاك و جميل ايلهدى حوا يوزين
 شيثغه چون بۇلدى ينه منتقل
 رشته سيدين چون بو گهر بۇلدى كم
 تا اتادين اتا، انادين انا
 بۇلدى رسالت دُرۈنينگ مخزنى
 بۇلغچ-اؤق اول دُرغه صدف پرده پوش
 اېمدى كه رفع اېتتى يوزيدىن نقاب
 غم تونينى نور سرشت ايلهدى

انده نهان، ليك يوزيده عيان
 قىلدى مكان باشيغه تاج شرف
 خيل ملايكة پناه اۇلدى اول
 ايلهدى حواغه بو نور انتقال
 اؤيله كه حق پرتوى حورا يوزين
 آينى قىلور اېردى يوزى منفعل
 بير صدف اۇلدى ينه گوهر شكم
 بير انا كيم يوق اېدى انداق ينا
 بلكه نبوت گلى نينگ گلشنى
 توشى جهان بحريغه جوش و خروش
 توغمهدى انداق ينه بير آفتاب
 بير يوزينى باغ بهشت ايلهدى

ايگينچى نعت

انينگ نورس نهالى جهان گلشنين سرسبز قىليب، قيرق ييلغچه اندين حيا و
 ادب گللى آچىليب، اندين سؤنگره نبوت ميوهسى بېرگنى، دغى شاخ و
 برگين سدره شاخيدىن اؤتكريب، ايگى عالم اهلى نينگ سايه رحمتيغه

كيرگنى

اې كؤرونوب غره كيبي طفلزاد
 انس و ملك جاني و جانانهسى
 مهد سنگه لوحه فيروزه رنگ
 سېن كيبي بو گلشن ارا تازه ورد
 صورت ارا طفل، ولى عقل كل
 اخترينگ اول تون كه طلوع ايله بان

طفل رهينگ چرخ قديمي نهاد
 ايگى جهان گوهر يكدانهسى
 كيم حركتدين انكه بؤلمهى درنگ
 عمریده كؤرمهى فلک سالخورد
 قولونگ ارا غير يل لم يقل
 چرخ سلاميغه ركوع ايله بان

کفر بیهک تاغیغه سالیب شکست
 مگە دە دین اهلغه مکت بۆلوب
 مختلف احوال اۆلوب اهل قریش
 گراتادین یۆق اېسه بهرەنگ نې تانگ
 گوهر ذاتینگه صدفسیز نې بیم
 درغه شرف بار اۆزی نینگ ذاتیدین
 گرچه که مینگ در چیقروور بیر صدف
 قیسی دُر اول، دُرچ وفا گوهری
 اختیاریدین مهرغه فرخنده لیق
 مهر مطیع امر و مثالی بیله
 گرچه تجارتقه بۆلوب مایه سنج
 کۆز توتوب اهل نفع و بصارت انگه
 ناقهغه مرکبلیغیدین کۆپ سرور
 دېب لقین اهل تجمل امین
 چونکه شبانلیق اېتیب اۆز پیشه سین
 سوت کۆرونوب شکریده خوشگوار
 زهر جفا کۆپ اېزیلیب جامیغه
 نېچه اچیغ ییغله غودېک ایش یېتیب
 شام نفاق اهلی چو ایلستیز
 اول قیلیان صبح کیبی نوشخند
 «عَظَمَ قَدْرَهُ» - بو نې خُلُقِ عَظِيمِ
 «هَادِيْنَا كَوَكْبَ اِقْبَالِهِ»

بیرگه بۆلوب پست بت و بت پرست
 عَزَا ايله لاتغه عزلت بۆلوب
 بعضی اۆلوب غمزده، بعضیده عیش
 آدم اؤغول بۆلسه، کیم اؤلغه ی اتانگ؟
 ایتتی صدف، چیقتی چو در یتیم
 تانگ یۆق انگه عار صدف آتیدین
 بیر دُر ايله مینگ صدف ایلر شرف
 قیسی گهر، برج حیا اختری
 بدر و هلال ایلب انگه بنده لیق
 شق بۆلوبان بدر هلالی بیله
 کیم قرا توفراغیدین آئینده گنج
 امت اېتیب سود و تجارت انگه
 اؤیله که توشگنده ملک اوزره نور
 اندین اۆلوب همدمی روح الامین
 جدی وطن ایلب اسد بیشه سین
 گرچه خرد پیری انگه شیرخوار
 شیر و شکر طعمی بېریب کامیغه
 لطفی شکرخنده بیله دفع اېتیب
 باشیغه انجم دېک اېتیب سنگریز
 خیر دعاسی بیله دېب اېلگه پند
 «كَرَّمَ وَجْهَهُ» - بو نې نفسِ کریم
 صَلَّ عَلَیْهِ وَ عَلَیْ آلِهِ

اوچونچی نعت

اول نبوت قویاشی نینگ سایه سیزلیغی نینگ پایه سی، بلکه قویاش بؤلّمک
انینگ سایه سی و بېش برماغیغه قلم توتمه ی اقالیم سبعة نی یک قلم قیلغنی،
بلکه جمیع ملل اوراقیغه نسخ قلمی چپکنی

ای شرف اوجیده یوزونگ شمع مهر
سایه لیغینگ بؤلّمه سه گر ورزشی
طرفه که شمعینگه بییک پایه دین
مهر که چهره نگدین انکه نور دور
سېن که یوز آنچه سنگه حق بپردی نور
سایه اگر بؤلّمه دی شخصینگه یار
شمعینگه چون نور قدم سایه دور
سایه صفت کبلدی سنگه انبیا
جلوه حسن ایله سه مهر شریف
ذاتینگ ابدی گوهر علوی نژاد
قیده سواد ایتگه لی چپککه ی رقم
بؤلّمه دی گر خامه باشین یارماغینگ
قویمه دی گر بو قلمینگ بیر نقط
یوز قرالیق خامه کییی قیلدی فاش
تیغ سیاست باشین ایتتی قلم
ایتسه قلم قیده غم اولدی سنگه
خطینگه باش قویدی عجم تا عرب
اوپمه دی ایلگینگنی چو نالان قلم
کیم یوزین ایل ب قرا غمناک ابرور

سایه دېک اول شمع غه نیلی سپهر
توشمک ایاغینگغه نبدین دور ایشی
عار اولوبان شمع کییی سایه دین
تېگره سیدین سایه سی مهجور دور
تانگ یوق اگر سایه دین اولسنگ نفور
سایه قدرینگده دورور هر نی بار
نور دور اول کیم انکه همسایه دور
یعنی ابرورلر قویاشینگدین ضیا
باعث اولور سایه غه جرم کثیف
توتمه دی بیر سایه سی بیرله سواد
قالدی چو محروم ایلگینگدین قلم
یاردی قمر خامه سینی بارماغینگ
لیک ملل نسخیغه کؤپ چپکتی خط
کیم که خطینگدین چقروور بؤلدی باش
کیم که چقردی رقمینگدین قدم
چونکه جهان یک قلم اولدی سنگه
توتمه سنگ ایلگینگه قلم نی عجب
ماتمی ایلبتور آنی بو الم
شقی اېمس کیم، یقاسی چاک ابرور

توتمه غانینگ اندین ابدی خامه نی
 نامه قرا قیلغه لی بۆلдіک سریع
 ای یاوومه ی نامه غه خامه نگ سېنینگ
 حق ازلی رحمت جاویدی سېن
 کیم که عمل نامه سین ایل ب قرا
 کیمنی که گمره قیلیان طالعی
 ظلمت کفر اول که بۆلوب جمع انگه
 برچه ملل غه چو یوروب همّتینگ
 لات که اندین ابدی دین غه بلا
 کفر ایلگه اول که بار اپردی منات
 کفر باشین کبستینگ ایتیب قهر فاش
 خسته نوایی ساری نظاره قیل
 ایت بو عنایت بیله حاصل انی

کیم اول ایتیتور قرا کۆپ نامه نی
 نامه سیه لرغه چو سېن-سېن شفیع
 خامه یوق و حق ساری نامه نگ سېنینگ
 نامه قرا قیلغان ایل امیدی سېن
 سېن کیریب آنینگ قرا جانی ارا
 جاده شرعینگ اۆلوب شارعی
 هر «الف» اسلامینگ ارا شمع انگه
 «لام» ایل «تی» دین لت اوروب ملّتینگ
 سېن اوشاتیب پایه سینی بۆلدی لا
 بۆیینی سېن سیندوروبان بۆلدی مات
 باشیغه فر قالمه دی، جسمیغه باش
 کفر انانّتی غه چاره قیل
 زمره اسلام ارا داخل انی

تۆرتونچی نعت

اول رسالت سپهری نینگ رفعتیده و برچه عالمی سپهر دېک احاطه قیلغان
 قدرتیده و اصحابی بابیده کیم هر بیر یگه اول سپهرده بیر کوکب
 رخشنده لبق صادق دورور که، «أَصْحَابِي كَالنَّجُومِ» بو مضمونغه ناطق دورور

ای نفسینگ مایه اعجاز اۆلوب
 گاه تکلم سنگه معجز کلام
 نکته فصاحتده منقّح سنگه
 صحت حکم ایچره حدیثینگ صحیح
 نطق ارا چون ظاهر اۆلوب معجزینگ
 ذاتینگ اۆلوب بحر جواهر نشان

روح قدس نطقونگه همراز اۆلوب
 نظم کلامینگ باری معجز نظام
 شاهد دعوا: «أَنَا أَفْصَحُ» سنگه
 عرض فصاحتده کلامینگ فصیح
 اهل فصاحت بۆلوبان عاجزینگ
 سۆز ارا بحرینگ کفی گوهر فشان

كف نې كه، بحرى بؤلوب اول پنج شاخ
 خمسه صلاتينگه چو نوبت بؤلوب
 كفر قؤل و پنجه سینی رنجه بیل
 فقر ارا اول پنجه قبول اېتتی رنج
 پنجه اسلام چو محكم سالیب
 دېمه ایلېك، تیغی كه بیر بارماغی
 تانگ اېمس ار اول كف معجزنمای
 ناقه سی بیر اوزره چو رفتار اېتیب
 امری اېتیب نخل قدین خوش خرام
 خصمیدین اؤلغنده انگه پرده غار
 ایلهمه سون دېب بیل ایله پرده سیر
 پرده سی جان رشته سیدین تار اؤلوب
 قؤیدی چو اول دام ایله اول دانه غار
 غارده یاری بیله اول تیز هوش
 كفر چو اعلاي لوا ایله بان
 کیم، ایکی تن دین بیرین اېت تاجور
 قسمتی اولغی نینگ اؤلدی عذاب
 بو كه كلام الله انگه دور نصیب
 سوره دېمه، «قاف» ایله «نون» یا كه «صاد»
 سنبلې دېك بارچه پریشان اېدی
 مکه نی چون قیلدی جدا دیردین
 بؤلدی ولی منظره دین بت فگن
 نعلینی گر تاج شرف قیلدی عرش
 روح اېدی اول بحر نبوت دُری

یېتّی حباب اول سوغه بو یېتّی کاخ
 پنجه اسلامغه قوّت بؤلوب
 باعث ایننگ رنجیغه بو پنجه بیل
 لیک حقیقتده ابرور پنج گنج
 كفر یېتّی قورغانیدین خمس آلیب
 آینی ایکی بؤلدی اشارت چاغی
 قیلغچ اشارت ایکی ایریلسه آی
 هر ایزی «شَقُّ الْقَمَر» اظهار اېتیب
 اویله كه قیلغهی بت سرکش خرام
 آغزیده اؤرگمچی بؤلوب پرده دار
 بیضه سیدین توگمه تاقیب انده طیر
 توگمه لری گوهر شهوار اؤلوب
 کور كه نې دولت قوشین اېتتی شکار
 تاغ ایچیده اویله كه آلتون-کوموش
 نصرت اوچون دین غه دعا ایله بان
 بیرى ابوجهل و بیرىسی عمر
 بؤلدی ایکینچیده دعا مستجاب
 کیم یوق انگه معجزه اندین غریب
 یعنی كه هر حرفیغه آنینگ سواد
 جامع انگه جامع قرآن اېدی
 تیغ سویى بیرله یودی غیردین
 سؤنگره نبی حق اېویده بت شکن
 قیلدی علی نعلی غه اېگینی فرش
 تورت رفیقی تنی نینگ عنصری

نقدِ کرامی اول و تاجر انگه وادي هجرتده مهاجر انگه
 دین غه یېتیب رخنه چو کفاردین سديغه نصرت کوروب انصاردين
 اهلی و اولادی و اتباعیغه آلی و احفادی و اشیاغیغه
 تېنگری تعالی کرمیدین قرین یوز تحف رحمت الی یومِ دین

بېشینچی نعت

معراج کېچه سی تعریفیده کیم، کریمه: «سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى» انگه مصدق
 دورور و «بَعْدَهُ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى» ایننگ ثبوتیغه
 ایگی گواه صادق

بیر کېچه ظلمت قه قالب کاینات مهر نهان اویله که عین الحیات
 گرچه که اول چشمه نظردين قاجیب خضر کؤک اوزره قطراتین ساجیب
 تون قیلیان گردینی عنبر سرشت بوتراتیان بیرگه نسیم بهشت
 بیر کروي شکل ایله مجمر بؤلوب کېچه سوادى انگه عنبر بؤلوب
 اؤت کیبی بیر مجمری آستیده مهر یاییب اېتک مجمره اوزره سپهر
 یاغیان آرام و سکون یاغینی پست قلیب حادثه توفراغینی
 بو کېچه اول سرو گلستان انس روشن اېتیب شمع شبستان انس
 وصل خیالیدین اېتیب کؤنگلی خوش بحردېک اول جوش ایله ایلخ خروش
 کیم یېتیب اول سایر علوي مقام ایلگیده بیر طایر علوي خرام
 پویه ده کؤک سیريچه آرام انگه یېردین اؤلوب کؤک کچه بیر گام انگه
 قاصدِ قدسي چو سلام ایله بان حق ساریدین عرضِ پیام ایله بان
 دېب کیم، ایا مخزنِ اسرارِ شوق حقدین ابرور وصلینگه اظهارِ شوق
 چونکه نبی مژده جانان تاییب مژده جانان چو تاییب جان تاییب
 پیکی انی قؤلده بان آتلندوروب رخسینی کېلگن ساری-اؤق یاندوروب
 سایر اؤلوب راکبِ فرخ جمال طایر اؤلوب مرکبِ فرخنده فال

گردی بيله باره سرعتنما
 اول مه شېگرد بولوب جلوه ساز
 چون پېتيان كوك ساری توسن انگه
 تير قلمزن چو تاپيب اول شرف
 زهره طرب بربطینی ساز اېتیب
 سایه سیدین مهر چيقرمه ی جمال
 مهريده بهرام كه يك رو بولوب
 موکيدین پایه تاپيب مشتري
 شمعی زحل ظلمتینی نور اېتیب
 هم حمل و ثور بهريب جان انگه
 هم تانگیان آليده جوزا کمر
 شیر یولیدین توتوبان گوشه یی
 پله یولی گردیدین اکسیرسنج
 قوس توتوب چله دعاسی اوچون
 دلوغه یوسف کیبی سالمه ی نظر
 ییل کیبی چون قطع بروج ایله بان
 فرش ی بولوب عرش ایله لوح و قلم
 رفرف اوزه پویه قلیب چون کشاد
 قالمه دی یولیده چون اصلا مکان
 آلتی جهت قیدیدین اخراج اولوب
 یوقلوغ ایاغی بيله سالیب قدم
 اوزلوگیدین نقش و نمودار یوق
 چون اوزینی ایلب اوزیدین خلاص
 انده پېتیب گم بولوبان اوتروسی

یپتکوروبان عقل کوزیگه عما
 جلوه گهی بارچه شبستان راز
 آی بولوبان اوتکه لی روزن انگه
 بوقلمونلوغنی قلیب برطرف
 زمزمه تهنیت آغاز اېتیب
 تحت شعاع ایچره نېچوک کیم هلال
 تیغی شرف یوزیگه کوزگو بولوب
 یولیده بیر پایه بولوب منبری
 زنگی شیرنگی کافور اېتیب
 جان اېتيان ایکیسی قربان انگه
 هم سرطان توز بولوبان جلوه گر
 سنبله رخشیغه بولوب توشه یی
 عقرب ارا نوش و دوا، نیش و رنج
 جدی بهريب قله غداسی اوچون
 حوت ده یونس کیبی قیلمه ی مقر
 عرش فُصیلی غه عروج ایله بان
 قویماق اوچون رخی الرغه قدم
 همره و رهروغه اېتیب خیرباد
 قیلدی مکان بادیه لامکان
 تورت گهر ترکی انگه تاج اولوب
 انده كه یول و قدم اولوب عدم
 نقش و نموداریدین آثار یوق
 پرده عزتده قلیب اوزنی خاص
 هر نېچه کوز سالسه، بقا کوزگوسی

چون بؤلوب اول کوزگوده صورت نما
 اختريغه چون ييتيان مونچه اوج
 حق تيليدين اُمتين ايستب تمام
 همره انگه قالب خاكي نسب
 کيم تن انگه باشتين-اياق جان ابدی
 ايگي جهان رحمتيني قازغانيب
 روشن اؤلوب يوزيدين اول بارگاه
 غنچه باريب، تازه گلستان کليلب
 بارغني و کپلگني بير آن اؤلوب
 قیده خوارق بيله معجز دورور
 بارغن و کپلگن انگه جزو صغیر
 قطع بؤلوب چون بو همایون سفر
 تخت اوزه عالم شهي ايلب مقام
 شرعی تيلي نامه بياضين اوقوب

کوزگوسيدین تشقري قالغن فنا
 ظاهر اؤلوب بحر عنایتقه موج
 حق دین اؤلوب بارچه مرادیغه کام
 گر دپسه لر بار ابدی یوقتور عجب
 جانی داغی واصل جانان ابدی
 هر نیمه کیم قازغانیب، آلیب یانیب
 سورمه قیلیب گردینی بو کارگاه
 ذره باریب، مهر درخشان کلیلب
 عقل بو منصوبه ده حیران اؤلوب
 عقل ایننگ ادراکیده عاجز دورور
 کیم اېمس اول جزو تجزي پذیر
 رخصت آلیب هادی فرخنده فر
 عالم ایشیگه بېریان انتظام
 تیغی سویی کفر سوادینی یوب

حضرت شیخ نظامي مدحیده کیم، نظم ملکیده زور بازو سر پنجه سی بيله
 پنج گنج نقود و جواهرین آلدی و امیر خسرو تعریفیده کیم، بو جواهر و
 نقود طمعیدین پنجه ایننگ پنجه سیغه سالدی

خیل فصاحت باشی نینگ افسری
 کان فضیلت گهریغه امین
 خلوتی نینگ کهگلی عنبر سرشت
 گرچه کونگول کلبه سی دېک مختصر
 مسجدی قندیلی سپهر اثر
 کعبه اوییدین بیر آچوق باب انگه

گنج یقین افسری نینگ گوهری
 بحر بلاغت ارا در ثمین
 ثورت حدی ضمنیده سبکیز بهشت
 ایگی جهان انده بؤلوب جلوه گر
 شعله بو قندیل ارا مهر منیر
 سجده چاغی هیأت محراب انگه

گنجه وطن، کونگلی ایننگ گنج خیز
فکرتی میزانی بؤلوب خمسه سنج
کفه میزان انگه افلاک اؤلوب
تارتسه یوز قرن خرد خازنی
خوان لطایفقه سؤزی منقسم
ناظم اؤلوب سؤز دُر سیرایغه
«قُدس سرّه» - نې معانی دور اول
آتی که بېش حرف قیلورلر خطاب
اوشبو عدد بیرله آتی گوهری
مظهر ایتیب چون الفین اسم ذات
دُرلریدین ییر یوزی مملو بؤلوب
چون قیلیان سؤز یوزی آرایشین
غیر همول هندوی چابکسوار
خنجری نینگ برقیدین اؤت چاقیلیب
قَی سری اؤت دېک یوز اوروب تند و تیز
اوشبو ممالکده که معمور ابدی
هندوی چابک دېمه کیم، رای هند
نظمی سوادى ارا هر داستان
گنجه شهی گنج فشان، پیرو اول
خسرو اؤلوب ملک ایتیب آباد هم
رنج تاغین قازماق ایننگ پیشه سی
عشق اؤتی آتشگهی جانی ایننگ
شمع کیی بزم فروزنده اول
گنجه قویاشی که، کؤترگچ علم

خاطری گنجور و تیلی گنج ریز
«خمسه» دېمه، بلکه دېگیل پنج گنج
باتمانی تاشی کره خاک اؤلوب
چېکمه گهی آنینگ کؤپیدین آزینی
در معانیغه تیلی منتظم
چرخ «نظامی» یازیب القایغه
روح قدس فیضی نشانی دور اول
مینگ بیر ابرور ایله سنگ آنی حساب
حق نینگ اؤلوب مینگ بیر آتی مظهری
اؤزگه عدد حرفینی اسم صفات
بلکه فلک دُر جلی هم تؤلوب
قؤیمه ی اهل آرایشى گنجایشین
کیم چیقرب خنجرِ هندي عیار
رخشیده غی تیزلیک اؤتجه قیلیب
سالیان اول کشور ارا رستخیز
قیلدى تصرف نې که مقدور ابدی
کلکی اوچی مملکت آرای هند
اؤیله که بیر کشور هندوستان
شه بو سؤز اقلیمی ارا، خسرو اول
یالغوز خسرو دېمه، فرهاد هم
تاغی ایننگ نظم و تیلی تیشه سی
غم تېنگیزی اشکِ روانی ایننگ
بزم فروزنده و سؤزنده اول
ایله دی سؤز مملکتین یک قلم

بۆلمه‌دی بیر ملک سری کینه‌خواه
بیر می ايله باده‌پرست اؤلمه‌دی
قیسی شبستانغه که، اول قیلدی عزم
اول بېزه‌بان «مخزنِ اسرار» یدین
مثنوي اسلوبی مسلم انکه
کۆپ کیشی هم قیلدی تتبع هوس
بیر کیشیدین اؤزگه که، انداق کیشی
کیم بو دغی چېکمه‌دی اول یان سپاه
کیم بو هم اول می بيله مست اؤلمه‌دی
بزمی بیریده بو داغی توزدی بزم
بو یاروتوب «مطلع انوار» یدین
پیرو و مانند بو بیر هم انکه
سروو گل اؤتروسیغه کپلتوردی خس
بېرمه‌دی یاد اېسکی فلک گردشی

صفا جامی نینگ صافي آشامی مولانا نورالدین عبدالرحمن جامی مدّ
ظَلَّه‌العالی وصفی کیم، وصف‌قه سیغمس و تعریفی کیم، تعریف‌قه راست
کېلمس و اول حضرت التفاتی نینگ قویاشی بو خاکسار تیره روزگار حالینغه
پرتو سالغن نینگ اظهاری و اول قویاش تربیتیدین بو توفراققه ظاهر قیلغن
گل و نسرین، بلکه گوناگون ریاحین آثاری و «ثُخْفَةُ الْأَحْرَار» تحفی
مطالع‌ه‌سیدین محزون کونگول طربی و حَیْرَتُ الْأَبْرَار لآلی و جواهرین نظم
رشته‌سیغه تارتماق نینگ سببی

اول که بوکون قطب طریقت دور اول
کۆکسی حقایق دُری گنجینه‌سی
عالی انکه یبّتی فلک‌دین محل
مدرسه قدس ایننگ مسکنی
جلوه‌گهی گلشن چرخ برین
قصر کلامی چقیب انداق بلند
انده شیاطین خسیغه یوق ثبات
گنبدی حجره‌ده ذاتی نهان
قیسی جهان، عالم کبری دېگیل
کاشف اسرار حقیقت دور اول
کۆنگلی معانی یوزی آینه‌سی
یبّتی فلک مشکلی آلیده حل
خانقه انس ایننگ مأمنی
آبخوری چشمه عین‌الیقین
کیم انکه گردون ساله آلمه‌ی کمند
بس که اوروب خیل ملایک قنات
اؤیله که کۆک گنبدی ایچره جهان
قدرت الله تعالی دېگیل

خرقه انینگ جسمیده قپتان بؤلوب
خرقه بيله تاپمه غنی اختصاص
چونکه توجّه ده قوی سالسه فرق
سیرده کیم چرخنی ایل ب خجل
وقتی قویاشین چو قلیب پرده پوش
پرده یسب حالت پنهان اوچون
ظلمت ایتیب جمع دواتی انینگ
قطره سیدین کیم که بؤلوب کامیاب
نظمی اقالیم جهانتی توتوب
فیضی گدا و شه ارا منتشر
لیک منگه آلیده عجز و نیاز
مهریدین آفاق ارا گر نور دور
قوش کؤپ اؤلور باغ حریمغه خاص
نامه غه کیم راقم ایتیب خامه سین
مهر طلوع ایله دی چون تاغ اوزه
گلبن اوزه هر نی گل آچتی چمن
بزمده بیر کون یوزیدین نور ابدی
توشتی چو رهرو بيله پیروغه سؤز
کیم نی صفت عالم ارا سالدی شین
لیک بو اؤن طرفه که، تاپمیش جمال
گوهری یوق «مخزن الاسرار» دېک
اؤزگه صنم لر هم ابرور جلوه ساز
اول ایکی سیدین بیری گوهر فشان
اول بیرسی داغی بؤلوب نور پاش

قپتانی تن، جسمی انینگ جان بؤلوب
تننی ریا تونیدین ایتیمک خلاص
سایر روشن روش انداق که برق
طی قیلیان عرض «کَطِي السَّجَل»
کلکی قرا ابردېک ایل ب خروش
صفحه یازیب سطر ایله کتمان اوچون
معنی اؤلوب آب حیاتی انینگ
عمر مؤبد قیلیان اکتساب
نثری دغی کشور جانی توتوب
خدمتیغه شاه و گدا مفتخر
بارچه اولوسدین بېریان امتیاز
ذرّه انینگ مهریده مشهور دور
بلبل ایله گلگه بؤلور اختصاص
کؤرمه دی مېن کؤرمه یین اېل نامه سین
توشتی برون پرتوی توفراغ اوزه
اول انینگ همدمی بؤلدی تیکن
هر ساریدین نادره مذکور ابدی
یبتی نظامی بيله خسروغه سؤز
ایکی سی نینگ خامه سیدین خمستین
ایکی بورونغیسیده بار اؤزگه حال
اختری یوق «مطلع الانوار» دېک
بارچه سی نینگ حسنیده زیب مجاز
گوهریده نور یقین دین نشان
نوری ارا پرتو تحقیق فاش

نکته سو ینگلیغ ابریتور تاشنی
 بولسه حقیقت گهریدین بیراق
 رشته غه چون ظاهر ابرور تار و پود
 اوتتی چو القصه بیر آی، ایگی آی
 خدمتین ایتیم که، تمنا ابدی
 کولگو بيله قیلدی اشارت منگه
 کیم آلیبان باشتین ایاغیغه باق
 آلیغه جان نقدینی ساجتیم روان
 باشتین-ایاق گوهر شهوار ابدی
 نفع تایب کیم که بولوب مستفید
 اول ایکینی تاپسه بولور مونده-اوق
 شوقیده کؤکسومنی شکاف ایله دیم
 چون اوقوماق زمزمه سی بولدی بس
 کیم بو یؤل ایچره که الر سالدی گام
 فارسی اؤلدی چو الرغه ادا
 فارسی ابل تاپتی چو خورسندلیق
 اول ایکیگه فاتحه اوقوب سؤروب
 باطن ایله قیلمه سه اول ایگی رد
 مهن که طلب یولیده قؤیدوم قدم
 یولده سه، بو یولده نظامی یولوم
 نکته سرودیده روا بولمه غه ی
 ابلتسه جاه اهلیغه مفلس پناه
 مُشک که هرگز تبریدین عار اېمس
 باغ عناصر که، ابرور دلکشای

تاپسه حقیقت اوتیدین چاشنی
 رشته سوزین سوزله مه گن یخشیراق
 دُرسیز انگه رنگی و نقشی نی سود؟
 بیر کون اولوب بخت و خرد رهنمای
 ایلگیده کؤردوم نېچه اجزا ابدی
 تحفه بيله بپردی بشارت منگه
 قیل نظر اوراقیغه باشتین-ایاق
 آلدیم و اؤپتوم، داغی آچتیم روان
 قیسی گهر، «تحفه الاحرار» ابدی
 مختصر اول ایگیدین، اما مفید
 مونده تحف کؤپ که، اول ایگیده یوق
 جلدیغه کؤنگلومنی غلاف ایله دیم
 کؤنگلوم ارا دغدغه سالدی هوس
 بیر نېچه گام اولسه منگه هم خرام
 تورکی ایله قیلسم انی ابتدا
 تورک داغی تاپسه برومندلیق
 فاتحه بو بیرى منگه بیتکوروب
 ظاهر ایله بو بیرى قیلسه مدد
 باردور امیدیم که، چو توتسم قلم
 قؤلده سه، خسرو بيله جامی قؤلوم
 بو که نوایی غه نوا بولمه غه ی
 تاپسه قبول اول هم اولور اهلِ جاه
 لعلغه هم خاره دین آزار اېمس
 جدول دیواری ایننگ چاردای

بۇلسە اۋت و سو و هوا دلپذير
سرو و گل و لاله خريدارى بار
بۇلسە خز و اطلس و اكسون لباس
لعل ايله ياقوت و دُر اىستر بها
اوچ قدح صاف ايله شه بۇلسە خوش
ايت كىيى چون پستليغيم چاغلهديم
بۇلسە الر عازم دشتِ عدم
كهفِ بقا ايچره الر بۇلسە گم
اول ارا توفراق هم ابرور ناگزير
ليك اۋتونينگ دغى بازارى بار
ايت جلى قيلماققه يرر هم پلاس
ليك سماننى نې چېكر كهربا
لايى دغى قالسه چېكر دُر دكش
اۋزنى بىيكلر ايبىگه باغلهديم
مېن هم اۋلهى سايه كىيى همقدم
مېن هم اۋلهى رابعهم كلبهم

سۆز تعريفده كيم، بشر وجودى سپهرى نينگ كواكب جهانتابى و انسان
ذاتى معدنى نينگ جواهر سيراىى دورور و سعد كوكبلر نينگ بير-بىرى بيرله
قرانى يخشى اثر كۆرگوزور يدين و ثمين جواهرلر نينگ بير-بىرىگه اقترانى
دلپذير كۆرونور يدين، نظم تركيبين نثر ترتيبينه ترجيح قيلماق

سۆز گهر يغه ابرور آنچه شرف
تورت صدف گوهرى نينگ دُر جى اول
باغچه دهر كه يوز تازه گل
كتم عدم گلشنى ايچره نهفت
چون بو نسيم اېستى ازل تاغيدىن
قيسى نسيم اول كه ابرور گل فشان
بو ايگى ي فراغنى قچان ذوفنون
دهر مقيّد ييله آزادهسى
زاده سيدىن زاده بۇلوب بې عدد
وصف نې نوع اۋلغهى انگه اېل سۆزى
جان اۋلوب اول، روح انينگ قالبى
كيم بۇله آلمس انگه گوهر صدف
يېتى فلک اخترى نينگ بر جى اول
تايتى قيان كيم نظر اېتتى كۇنگول
غنچهلر اېردى باريسى ناشگفت
مونچه گل آچيلدى جهان باغيدىن
برگ گل و نسترندىن نشان
بير-بىرىگه قۇيسه بۇلور «كاف و نون»
بارچه ابرور «كاف» ايله «نون» زادهسى
زاده گه هم والد اۋلوب، هم ولد
هر نې سۆز ايتيلسه ابرور چون اۋزى
كيم تنيده روح، انينگ طالبى

بارچە كۆنگول دُر جی ارا جوهر اول
 گر خود ابرور خنجر پولاد تیل
 تیل بو چمن نینگ ورق لاله سی
 سۆزدین اؤلوك نینگ تنیده روح پاک
 تیرگوزوب اؤلگننی کلام فصیح
 باعث اؤلوب شه سۆزی بیدادغه
 سۆزدین ایتیب اؤتغه عزیمت خلیل
 تېنگری که، انساننی قیلیب گنج راز
 غنچه آغیزلیق صنم نوش لب
 لعلی می عقلنی مست ایله سه
 صورت ایله بؤلسه مه آسمان
 گر چیرایی رشک قمر بؤلمه سه
 ایله مه سه غمزه نی ناوک فگن
 بؤلمه سه غارتگر و طناز هم
 لیک تکلم چاغی ایل ب عتاب
 فتنه قیلیب وعده و پیغام ایله
 کورگوزوبان لابه ملاحه اوزه
 کیم اېکین اول شعله غه یاقیلغوچی
 گر بؤلوبان حسن ایله عابد فریب
 آیتسه بو حسن و ملاحه بيله
 سالغوسی جنس بنی آدمغه اؤت
 هر دم ایتیب اېلنی هلاک اؤرته گه ی
 بزمده هر مطرب دستان سرا
 نقشده هر نیچه تلالا دېسه

بارچه آغیز حقّه سیده گوهر اول
 سفتی دغی اینجولری سۆزنی بیل
 سۆز دُریدین بؤلوبان ژاله سی
 روح دغی تن ارا سۆزدین هلاک
 اؤزیگه «جانبخش» لقب دېب مسیح
 تهمت اؤلوب اؤرتده جلا دغه
 سۆز یوکیگه حامل اؤلوب جبریل
 سۆز بيله حیواندین انگه امتیاز
 سۆزدین اگر ایله سه، خاموش لب
 مست نی کیم، باده پرست ایله سه
 صورت دیوار همان، اول همان
 لعل لبی تْنِگ شکر بؤلمه سه
 قیلمه سه کیرپیک صفینی صف شکن
 چین بيله حسن اؤلسه انگه ناز هم
 تلخ حدیث اؤلسه و شیرین جواب
 عقلنی مست ایله سه دشنام ایله
 لابه سی توز سپسه جراحت اوزه
 یا بو جراحتقه دوا قیلغوچی
 بؤلسه ملاحه بيله حسنیغه زیب
 نکته نی آیین فصاحت بيله
 نی بنی آدم، باری عالمغه اؤت
 بلکه بشر خیلینی پاک اؤرته گه ی
 چېکسه ترنم بيله دلکش نوا
 یا عمل ایچره تندرنا دېسه

بارچه سیدین هزل ابر اهل عقول
 یا بو نوا ضمنیده اسره ب محل
 کیم انکه الفاظ اولوب آتش فشان
 بزمده اول لحظه علانی کور
 کورکه نیچوک دور یقا چاک ایله مک
 دانه و دُر سوزینی افسانه بیل
 مونچه که شرح ایتی قلم سوزگه حال
 سوز ارا یالغان کیبی یوق ناپسند
 اؤرنیده تیشلر دُر منظوم ابرور
 ورد و شجر شاهد ابرور باغ ارا
 مونده پریشانلیغی ناخوش قلیب
 نوع بشر باشیغه رب غفور
 شاه که گلشنی بساط ایله گهی
 هر کیشی اوز پایه سی بیرله مقام
 اېمدی که می زایل ایتیب هوشنی
 قول بیگ ایله توزدی اوزون ماجرا
 عرصه ده شطرنجی اول کیم تۆکر
 چونکه بیراؤلتوروبان هر طرف
 هر یان ایکی صف ایکی مصرع کیبی
 هر بیر بیر طرفه معما بؤلوب
 فکری صحیح ابلگه بساطیده آت
 دفتر نظمیده چو شیرازه دور
 اوزدی چو شیرازه سینی دفتری
 نظم انکه گلشنه آچیلماغلیغی
 گر خود اوزاق چپکسه بؤلورلر ملول
 چپکسه نوایی سوزیدین بیر غزل
 بېرسه اولوس کؤنگلیگه مونگدین نشان
 کوی خرابات ارا غوغانی کور
 اؤزنی فغان بیرله هلاک ایله مک
 سوزنی جهان بحریده دردانه بیل
 نثریده دور، نظمیه بار اوزگه حال
 ایلر انینگ نظمینی دانا پسند
 چون ساچیلور قیمتی معلوم ابرور
 لیک اؤتون سلکیده دور تاغ ارا
 انده مرتبلیغی دلکش قلیب
 قویدی تفاوت بیله تاج ظهور
 بزم توزوب، عزم نشاط ایله گهی
 توتسه ابرور انجمن ایچره نظام
 شه یانیغه تارتتی چاووشنی
 قیده حلاوت ینه اول بزم ارا؟
 نېچه بیغاچ پاره سی دور کیم اؤکر
 تېرسه بساط ایچره انی ایکی صف
 تورت صف اولسه، ایکی مطلع کیبی
 آتله انینگ ضمنیده پیدا بؤلوب
 قیلسه پریشانلیغ اؤلوب انده مات
 گل ورقی گلشن ارا تازه دور
 بیل اوچورور هر ورقین بیر سری
 نثر قرا یبرگه ساچیلماغلیغی

بؤلمه سه اعجاز مقامیده نظم بؤلمس ابدی تہنگری کلامیده نظم
نظمده هم اصل انگه معنی دورور بؤلسون ایننگ صورتی هر نی دورور
نظم که معنی انگه مرغوب اہمس اہل معانی قاشیده خوب اہمس
نظم که هم صورت اہرور خوش انگه ضمئیده معنی دغی دلکش انگه
یارب انی خلق دل افروزی اہت خسته نوایی غه دغی روزی اہت

بیر نپچه سؤز اول معنیده کیم، سؤزده گی معنی جانی دورور کیم، سؤز
قالبی آنسیز قالبی دورور کیم جانیس و انی تاپماق ایشینی کیشی بیلمس،
بلکه انی تاپقن کیشی تاپیلمس و اہل گزاف ناانصافیغیغہ منصف بؤلماق،
بلکه اؤز گزافیغہ انصاف بیریب، الرینگ عذرین قیلماق

اول کیشی سؤز بحریده غواص اہرور کیم گہر معنی انگه خاص اہرور
فیض حریمیده تجلی انگه کیم یاروبان مشعل معنی انگه
سؤز مینی اول کیشی آشام اہتیب کیم دُر معنی صدفین جام اہتیب
روح صفالیق نی عجب راح دور تیرہ کؤنگول کنجیگہ مصباح دور
لب بلب اول می بیلہ خُم سپہر آغزیده غی کیریچ انگه خشت مهر
غرقہ ایننگ بحریغہ اہل جهان کؤزدین اہتیب آنی لطافت نہان
قطرہ سینی هر کیشی نوش ایلہ بان نشئہ سیدین خُم کییی جؤش ایلہ بان
نپچه کہ فیضی بیلہ عالم تؤلوب قطرہ ای بحریدین ایننگ کم بؤلوب
مہن کہ بو می نشئہ سیدین مست مہن دیر فنا اہلیغہ ہمدست مہن
انداق اہرور گرم دماغیم مہنینگ کیم یاقیب اول شعلہ چراغیم مہنینگ
گرچہ اہتیب جام ہدایت منگہ سؤزده سکوت اولدی بغایت منگہ
لیک بیرار وقت باریب اختیار می ایلگیمدین چیقرب اختیار
عرصہ عالمغہ صبادہک باریب مہردہک آباد و بوزوق اختاریب
ایلگیمہ توشمہ ی باری آفاق ارا بلکه تۆقوز چرخ کهن طاق ارا

اؤيله حریفی که، چو بزم ايله سم
نظم بيک مسنديده اؤلتوروب
بزمده شاهانه يسب ساز و برگ
سؤز ميدين آليمه دريای ژرف
هر نفس ايلب تؤله اول جامنی
تورک سرودی بيله ساليب قؤلوم
اول قيله آلمه سه هم آوازلیق
بؤلمه سه بير جاميم ايچر جرأتی
بزم مراديمنی سپهر بلند
يؤق ابدی ابرکين مو بورون هم کيشی
يا بؤلوبان بارچه سی عزم ايتیلر
منگه بو بی کسلیک اېمس ابردی بس
طبع کج و بارچه تکلم نماي
انگله مه بين سؤزده تويوق بحرینی
لفظلری بی مزه، ترکیبی سست
بارچه سیغه دعوی معنی خاص
روضه نظم اؤلغه لی رنگين منگه
بار ابدی مشاطه طبعیم ایشی
شانه اوروب سنبل گيسوسيغه
قان یاش ايله عارضینی آل ايتیب
لفظ لباسين تیکیان رنگ رنگ
کيدوروبان حله موزون انگه
قيلسم ايتیب باشتين-اياق جان انی
چون انگه بو خیل جفاگر يېتیب

ايچگه لی بو باده نی عزم ايله سم
آليمه نظم اهلی تومن مينگ توروب
باشيم اوزه اېگری قؤیوب نیم ترک
ايلگيمه زورق کيی جام شگرف
سپقريب اول باده گلغامنی
قيلسم ادا هی تولوگوم، هی تولوم
قيلسه اياغو بيله دم سازلیق
بؤلسه بيرار جرعه چېکر قوتی
قيلمه دی بو تحفه بيله ارجمند
کیم بو می ايچمک ابدی ابرکين ایشی؟
بزمغه مېن يېتمس اېکچ کپتیلر
کیم چيقيان هر سری بير هيچکس
نغمه چب و بارچه ترنم سرای
قیسی تويوق، بلکه قوشوق بحرینی
ناسره معنی و ادا نادرست
خاصلريم تاپمه ی الردين خلاص
هر ني يؤلوقتی صنم چين منگه
بېرمک الر حسنی نینگ آرايشی
سورمه چېکيب نرگس جادوسيغه
يوزيده کؤز مردمینی خال ايتیب
کييمک اوچون اول صنم شوخ و شنگ
زيور ايتیب يوز دُر مکنون انگه
حجله ناز ايچره خرامان انی
حله لرین غارت و تاراج ايتیب

جسمیده نې حُلّه قۇيوب، نې حریر
 ظاهر اېتیب ییغله غودېک حال انگه
 طرفه بو کیم، شعر قۇيوب آتینی
 طرفه راق اول کیم، تانیریمنی بیلیم
 وه که منگه جلوه گر ایلر چاغی
 کؤنگلومه کؤپ تیغ جفا اوردیلر
 قالمه دی چون اؤزگه منگه چاره یی
 قُلّه چو هم عالی ابدی، هم وسیع
 سوغچه خارا ییله بنیاد انگه
 خندقینی وهم ایننگدېک قازیب
 نې توییگه نقب بؤلوب سودمند
 مأمّن اول خیل پریزاد اېتیب
 تیکمک اوچون جسم و اوچورماققه باش
 تاشی ایننگ تقوی جانکاھدین
 ناگه انگه یاووسه بیر بی ادب
 الله، الله، بو نې افسانه دور
 عُرْبده کؤپ بؤلدى، مگر مست مېن
 اېرمس اېسم مست، نې دور مونچه لاف
 بو نېچه تندین که شکایت دېدیم
 بارچه سی نینگ نکته سی رنگین اېرور
 اؤزده یوق اېردیم بو سؤز ایتور زمان
 تېره نوایی و نوا دېمه گیل
 صوتونگ اېرور باشتین-ایاق هرزه قۇپ
 بارچه گدا آلیده بؤلغیل گدا

اؤزینی بېداد ایله ایل ب اسیر
 کیدوروبان اېسکی قرا شال انگه
 یتکوروبان کؤککه مباحاتینی
 حق دین اویالمه ی، منگه ظاهر قیلیب
 ایسته بان احسان داغی، تحسین داغی
 دېمه کؤنگول، جانیمه یتکور دیلر
 قلعه یسردېک تاپیان خارهی
 اوستیگه قۇیدوم بو بنای رفیع
 کؤککه دېگین پاره پولاد انگه
 کیم که باقیب قعریگه عقلی آزیب
 نې یتیان کنگره سیغه کمند
 جانلرین اول خوفدین آزاد اېتیب
 انده قیلیب تعبیه کؤپ اوق و تاش
 اؤقلری هم آه سحرگاھدین
 تاش ایله اؤقدین انگه یتگیه ی تعب
 کیم بو فسانه دېسه دیوانه دور
 یا که جنون قیدیغه پابست مېن
 محض جنون بؤلمه سه، مونچه گراف
 انگله مه یین هرزه حکایت دېدیم
 نظملى دلکش و شیرین اېرور
 بارچه الر یخشی اېرور، مېن یمان
 هر نې اېمس بؤلسه روا دېمه گیل
 باشلیغه اېرورول، ایاغلارین اؤپ
 تا سنگه شه قرینی بېرگه ی خدا

سلاطين خيلى نينگ سرافرازي و خواقين ملكى نينگ گنج پردازى
 مُعَزَّالسُّلْطَنَةِ وَالْأَلَمِيَّةِ أَبُو الْغَازِي سُلْطَانُ حُسَيْنِ بَهَادَرِ خَانَ خَلْدَاءَ اللَّهُ مُلْكُهُ
 وَ سُلْطَانُهُ وَ أَوْضَحَ أَعْلَى الْعَالَمِينَ بِرَّهُ وَ إِحْسَانُهُ مَدْحِي كِيَم، گويا تيل بيله
 مدحین دېمک محال دورور، بتخصيص کیم قلم تیلی مدحیده لال دورور

قیسی شه اول خسرو عالم‌پناه
 قصری یتى گنبد گردان کلب
 خان کلبیان هم اتا، هم آت انگه
 تورک و موغول قوللری خانلر ایننگ
 قوللوغی خانلرغه کلب فرض عین
 شاه ابوالغازی خورشید رای
 چرخ برین تختی اوچون پایه‌یی
 ابر کفی بحر جواهر نثار
 مهر کمر بندیده یاقوت اولوب
 نې دور، اگر حوت اېمس خنجری
 قوس انگه بیر یا که چو تارتیب کوچون
 تورک فلک چون انگه گاهی یتیب
 چرخ مدور انگه قلقلان کلب
 بولدی بو قلقلان یوزیده کهکشانشان
 نیزه‌سی دور چرخده ابرمس شهاب
 لعلی ته‌نقره قیلورغه شفق
 قهری اؤتی چیتی مخالف‌گداز
 بارقه خنجری آفاق‌سوز
 ایلگی سخاوتدین اولوب زرفشان
 کؤنگلی بیلک گوهریدین گنج‌خیز

عالم و آدم انگه ملک و سپاه
 یتى اتاسیغه دېگین خان کلب
 فقر آتی بیرله مباحات انگه
 ملک‌دهی، ملک‌ستانلر ایننگ
 خانلر و شهرلر شهی سلطان حسین
 رایتی نینگ مه‌چه‌سی خورشید سای
 شمس خور تاجیغه پیرایه‌یی
 تیغی بو دریا سویغه جویبار
 یانیده‌غی خنجر انگه حوت اولوب
 قبضه‌ده گوهردین انگه مشتری
 آستی فلک طاقیغه منشور اوچون
 تېره‌ته آلمه‌ی نېچه کیم زور ایتیب
 قبه‌سی خورشید درخشان کلب
 قینی مرصع قیلیچیدین نشان
 قوس کییی یاقین انگه سیم ناب
 رنگی و افشانغه قویاش زورورق
 لطفی یبلی اېستی رعیت‌نواز
 شمشع ساغری گیتی‌فروز
 لطفی تطف بيله گوهرفشان
 ایلگی سخاوت کفیدین گنج‌ریز

هم کرمی بحر ایله کان آفتی
 لیک قچان قهری اؤتی چېکسه باش
 رزم کونی بؤلسه تېمور ایچره غرق
 راست خزان برگلری سو ارا
 تیغ تېمور پنجه ارا چون توتوب
 شعله تیغین دېمه گیل چرکسی
 چون توشوبان نیزه عدو فرقیغه
 توشگچ انینگ ابر کفیدین بو برق
 اشهی رنگ ایچره بؤلوب برق فام
 مضمّر ایاغی، ایلگیده صبا
 هر ساری کیم پویه قلیب تیز و تند
 جنیده گردون کؤروبان توسنین
 خرمن اویی بؤلمه سه نهوچون مدام
 ایسته سنگ اول خرمن و اؤیدین نشان
 سپکریمک ایچره که انینگ یوق حدی
 یورغله ماق وقتی چو سالیب ایاغ
 لیک باریش وقتی یوگورگن زمان
 سیر چاغی توشه کؤزی هر ساری
 ایش کونی بورخش اوزه جولان اوروب
 رزم ایشی چون قالمه سه میدان ساری
 توشه و رستم کیبی قیلسه خرام
 هم باشیدین قویسه آلیب تاج زر
 چیقسه اوروش بکتر و خفتانیدین
 باغ ارم صحنیده بزم ایله سه

هم غضبی ملک جهان آفتی
 عفوی سحابی یتیان قطره پاش
 جوشن زرکار قدم تا به فرق
 یا که عدو چهره سی کؤزگو ارا
 تیغی همانا بو تېموردین بوتوب
 چېکتی زبانه همول اؤت شعله سی
 اؤخشه بان اول لحظه بلا برقیغه
 توده کول و تاغ ارا یوق هیچ فرق
 رنگ نی کیم، پویه ده هم برق گام
 آتی بو معنیدین اؤلوب بادپا
 توسن افلاک اؤلوب آلیده کند
 اوی که یوروب ینچر انینگ خرمنین
 دایر اېتر سیر و توز اېتمس خرام
 بس بو نشان سنبله و کهکشان
 گنبد گردون کیبی هر گنبدی
 کبک دري آلیده انداق که زاغ
 تاغ همان آلیده هامون همان
 سالیب ایاق مینگ ییغاچ اندین ناری
 یوز تومن اعدا چېریگین سیندوروب
 عشرت اوچون قویسه یوز ایوان ساری
 تخت اوزه جمشید دېک اېتسه مقام
 هم بیلیدین یېشسه مرصع کمر
 کیسه طرب حله و کتّانیدین
 باده ناب ایچگه لی عزم ایله سه

خمسە	امیر علی شیر نوایی	حیرةالابرار

قيلسه نوازنده لر آهنگ رود	اهل غنا تارتسه دلکش سرود
ساقی گلچهره توتر بیرله قوش	ایله سه بزم اهل یغه تاراج هوش
شهر ادبدین تیکیان ییرگه کوز	سورمه سه، بیگلرگه نی امکان سوز
انجمنی گلشن گردون بولوب	انده قویاش ساغری میدین تولوب
زهره سرودینی متاع ایله بان	بدر بو مجلسده سماع ایله بان
بلکه عطارد کیی هردم سهیل	ظاهر ایتیب مدح اداسیغه میل
بزمی بولوب گلشن اخضر کیی	قرص گزک هر سری اختر کیی
مسندی اوزره اوزی جمشیددپک	یوق که سپهر اوجیده خورشیددپک
اېل کوزینی پرتوی روشن قیلیب	بل قرا توفراغنی گلشن قیلیب
جود ایلیگی اهل غنا باشیغه	قیسی غنا شاه و گدا باشیغه
باد خزاندهک درمی زر ساجیب	ابر بهاری کیی گوهر ساجیب
تا که خزان ییلی زرافشان ابرور	ابر بهاری گهرافشان ابرور
اول بیریدپک ابلگه زرافشانلیغ ایت	بو بیر یینگلیغ گهر افشانلیغ ایت
بحر فلکدین سنگه گوهر خراج	گوهر ذاتینگ باری عالمغه تاج
تاجینگه ترصیع ابد زیوری	اوجی اوزه بحر بقا گوهری

کۆنگول تعریفده کیم، کۆنگول تیله گندپک قیلیمه یدورور و اینینگ
وصفین صاحب دل لیککه موصوف بولنن کیشیدین اؤزگه کیشی بیلیمه یدورور.
کۆنگولسیر راقم خامه سین رقمکش قیلماق و بو رقم سوادى بيله کۆنگلین
خوش قیلماق

صبح ازل قیلدی چو دهقان صنع	آدمی خاکینی گلستان صنع
اېستی نسیمی بو گلستان سری	سنبل و سرو و گل و ریحان سری
کیم بو ریاحینغه بیتیشتی فتوح	اویله که تن گلشنیغه کیردی روح
اېرمس ابدی انده غرض هیچ گل	غیر کۆنگول کیم، غرض اېردی کۆنگول

اي که کۆنگول وصفی بیان ایله دینگ
گلشن جسمینگ ارا گل غنچه سی
غنچه اېمس کیم، بو کۆنگول قان ابرور
یوق که، بو بیرشکل دورور رنگ و بو
گر بو دورور هر نیمه کیم جانی بار
هم آنی دجال تاپیب، هم نبی
گر بو اېسه خواجه، اوزین متصل
بو خود اېمس جزم سېن ایستر کۆنگول
بوکه کۆنگول دېرسېن ابرور بو یوره ک
کۆنگول ابرور بلبل بوستان راز
رایحه جنت اعلی هم اول
سالک انی عرش معلی دېدی
عین نراهنده بو اعظم جهان
کعبه که، عالم نینگ اولوب قبله سی
کیم بو خلاقه ابرور سجده گاه
تاپقوچه گنجینه اسرارلیق
کعبه غه هم قطع منازل قلیب
هم یتیمان اهل مناجات ارا
گه بولوبان معتکف خانقه
گاه کیریب دیر فنا ساری مست
گاه قلیب شمع غه پروانه لیک
گاه وصال ایچره بولوب عیش ساز
گر کوروبان چابک سیمین تنی
درد و بلا تاغیده فرهاد اولوب

سېن بو کۆنگولنی نی گمان ایله دینگ
بوتسه گمان اېتمه کۆنگول غنچه سی
یا بویه لیب، قان ارا پیکان ابرور
هر نی کبره ک بولسون، اگر بولسه بو
جسمیده بو غنچه صفت قانی بار
عیسی ایله تېنگ مو بولور مرکبی؟
قیسی کۆنگول بیرله دېگه ی اهل دل؟
گر بو کۆنگول بولسه سېن اندین تۆنگول
اسم کۆنگول بیرله انگه مشترک
قدس حریمیده بولوب جلوه ساز
پرتو مصباح تجلی هم اول
صوفی انی عالم کبری دېدی
بارچه جهان اهلی کوزیدین نهان
قدری یوق انداق که کۆنگول کعبه سی
اول بیرى خالق قه ابرور جلوه گاه
کۆپ قلیبان سالک اطوارلیق
دیرغه هم طی مراحل قلیب
هم توشوبان کوی خرابات ارا
شیخ انی طاعت قه قلیب روبره
مغېچه آلیده بولوب بت پرست
گاه پری عشقیده دیوانه لیک
گاه فراق اؤتیغه ایلب گداز
خنده شیرین بیله شور افگنی
تیرناغ انگه تیشه پولاد اولوب

يا يُولُوقوب ماهرخ دلکشی
عشقیده سرگشته چو گردون اؤلوب
ساکن اؤلوب اؤتده سمندر کییی
غرق هوا ابر گهر سنج دېک
وادیی قالمهی اول انگه یېتمه گن
عارض اؤلوب جمله حالات انگه
عالم ارا هر نې کؤروب، کسب ایتیب
کیمگه بو عالم سری آچیلسه یؤل
اول که یېتیب مخزن رأفت انگه
تخت صفا بؤلدی ایننگ مسکنی
یؤلیده جان و کؤنگول ایلب فدا
گر ایتگین توتماق اېمس دسترس

دشت ملاحت ارا لیلی وشی
درد بیابانیده مجنون اؤلوب
غوطه اوروب سو ارا گوهر کییی
توفراق ایچینده یاتیان گنج دېک
قطعیده تکمیل سلوک اېتمه گن
تا بؤلوبان کسب کمالات انگه
تا لقبی عالم کبرا یېتیب
عالم ارا اهل دل اول بؤلدی اول
بؤلدی بو عالمده خلافت انگه
صوفی صاحب دل انی بیل انی
جان و کؤنگول دین انگه قیل اقتدا
توشسه نوایی سری بیر رشته بس

اولغی حیرت

کؤنگول نینگ عدم تونیدین قوتولوب، وجود صبحیغه همنفس بؤلوب، ملک
عالمی بهارستانی نینگ رنگا-رنگ ازهارى و گوناگون اشجارین تماشا قیلغنی
و الرنی «سَبَّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى» امری بیله قیوم حقیقی تسبیحیغه مشغول
اېرکنین بلیب دماغی باغیده حیرت گللی آچیلغنی و اول گلر عطری
دماغیدین هوش آلیب بېهوش ییقیلغنی

صبح دور، ای ساقی، ایتیب مهر فاش
تانگ قوشی چون بېردی پیام صبح
صبح صفالیق میدین مست اولهی
بېردی سحر حلّهی زر رشته تاب
یازدی فلک طاقیغه کلک قضا

توت منگه بیر جام نېچوک کیم قویاش
نوش اېته یین بیر-ایگی جام صبح
تانگ قوشیغه نالده همدست اولهی
قالمه دی تون پرده سیدین رشته تاب
آیت «وَالشَّمْسُ» بیله «وَالضُّحَى»

صوفي صبح ايله بان اول دم ظهور
 شام سوادى اثرين تيره خاك
 چرخ كه دهر اوزره ابدى مشك ريز
 نيلوفر چرخ توكوب ژاله سين
 عاج اولوبان پنجره آبنوس
 كويدى قوياش اوتيغه ظلمت تونى
 جلوه بولوب گم كچه طاووسيدى
 كوز آچيبان خواجه عدم شاميدى
 شام عدمنى سوروب انداق كه دود
 ظاهر اولوب اوزيگه بېگانه وار
 هر نفسى صبح كى سارغارىب
 يوز تومن اعجوبه تماشا قىليب
 فكرتى قىلغن سايى كوپره ك خيال
 بولمه دى اول پرده ده چون كشف راز
 كسر حريميده مقام ايله دى
 ياس ايله اوز عجزىنى قىلغچ ادا
 كيم قوپ و سير ايله بو گلشن سارى
 قوپتى و قويدى چو بير-ايكى قدم
 قيسى ارم، گلشن مينوسرشت
 هر شجرى سدره غه باش ييتكوروب
 برگلى كوك كه قىليب سرزنش
 سرولى سرکش و زنگارگون
 مهر چنار آفتى نينگ رنجه سى
 سرغريب اول محنت جانكاه ايله

يائدى سپهر اوزره مصلاى نور
 صبح سوپورگوسى بيله قىلدى پاك
 بولدى همول مشك اوزه كافوريز
 آچتى سحر باغى سريخ لاله سين
 اوت ساچيبان مجمره سندروس
 اوچتى هوا اوزره نجوم اوچقونى
 نور كهتیب گللى كوزگوسيدى
 جان تاپيبان تانگ اېلى پىغاميدى
 اېستى دماغىغه نسيم وجود
 يوز اوروبان هر سارى ديوانه وار
 تانگ يېلى دېك هردم اوزيدىن بارىب
 سړىنى بيلمكىنى تمنا قىليب
 انگله بان اوز كامىنى كوپره ك محال
 كوپ قىليب اظهار سجود و نیاز
 عجز و تحيرغه قيام ايله دى
 قىلدى انكه هاتف غيبي ندا
 ايله نظر سبز روشن سارى
 بولدى عيان روضه باغ ارم
 گلشن مينو دېمه، باغ بهشت
 شاخين انينگ شاخىگه چيرمشتوروب
 سايه سیده مهر تاپيب پرورش
 هر بيرى كوك بارگهيغه ستون
 پنجه سىنى عاجز ايتيب پنجه سى
 كويدوروبان آنى قيزيق آه ايله

صندلی نینگ عطری مسیحا دمی
سو بولوبان رایحه سیدین گلاب
ساقی سپیدارنینگ انداق که سیم
سیم انگه چون ساق سمن سا بولوب
چرخه کیم شاخ صنوبر یېتیب
سرو و سپیدار صفی متصل
طرفه بو کیم باشیده گل آچیلیب
سبزه سی نینگ رنگی زمرد کیی
هر ساری بیر حوضه آینه رنگ
جلوه گر اول کوزگوده جان صورتی
روحه اریغ سوییدین قوت اولوب
گل ایاغیغه سو قویوب باشینی
زینت اوچون قیلغلی خلخال انگه
بکرصفت غنچه بولوب پرده چه
شاهد گل حسن و نمایش اوچون
دُر سالیبان شبنم و اېسگچ نسیم
سبزه و گل عکسی توشوب سو ارا
گل اوزه شبنم چو توشوب هر ورق
سنبلی پېچان بولوب افعی مثال
زهر ایله یاشیل بولوبان پیکری
توگمه که آستیده گمان اېتی خیل
نشر اوررغه چیده مهی خاردین
سرو ایاغیده خرامان تذرو
جلوه قلیب هر ساری طاووس مست

اندىن اولوک مثل مسیح آدمی
سایه سی توفراغنی قلیب مشک ناب
گرد اینگ سیمیغه قویمه ی نسیم
یفراغی ته نقره مینا بولوب
توگمه لرین انجم اوچون خود اېتیب
سرو و سپیدار انی ایل ب خجل
اول گل ایاغیغه داغی ساچیلیب
رشته سیده توگمه زبرجد کیی
کیم نمیدین توتمه یین آینه زنگ
دسته بولوب انگه اریغ هیأتی
ریزه تاشی لعل ایله یاقوت اولوب
باشینی قوی کیم، بو اوشاق تاشینی
یوق که بو نقد اولغلی پامال انگه
رشته بختیدین آچیلمه ی گره
خوان آلیب ایلگیگه گشایش اوچون
برگ شگوفه توكوبان انده سیم
عارض و خط اویله که کوزگو ارا
کوزگوزوب افروخته یوزده عرق
غنچه اینگ نیشیدین آزرده حال
بلبل اینگ باشیده افسونگری
زهر دورور قیلغن ایاغیغه میل
بلبل اېتیب داعیه منقاردین
شعله تذرو اولدی اینگ دودی سرو
گلر و گلبن تاپیب اندىن شکست

تالنی ینگی شاخ ایله برگی غلو
 باغ حکیمی حیل و مکر ایله
 نرگس اريلمه ی مرضیدین اریغ
 کؤز تیکیان سوغه و رنگی سینیب
 هر ساری رنگ زر ایتیب آشکار
 رندِ مقمردېک ایتیب لاله شین
 گل اول اویونغه چو هوس کؤرگوزوب
 ژاله بنفشه غه اوروب تاشینی
 کؤرگوزوبان برق بولوتدین درخش
 قیلغه لی امواتنی احیا نسیم
 قطره سی کوثر سوییدین هم فره
 اول بو ارم طوفیده بی حال اولوب
 هر طرفی کیم باقیب اول روضه نینگ
 نیچه نظر بولسه تماشا طلب
 تاپمه دی سر رشته نی چون فکرتی
 عقلی ایشین یأس جنون ایله دی
 کیم بو گلستان کیم ابرور بو جهان
 بوتمک اؤزی خود اېمس امکان انکه
 سالدی نهادیغه بو حیرت خروش
 کیم نې دورور حیرت بی فایده
 سر حقیقتدین اولوب بهره ور
 دُر کیی بیتگچ قولایغه بو سؤز
 فاخته دین قمری و بلبل گچه
 برچه سی قیومی غه ذا کر ابدی

ایله دی دیوانه ژولیده مو
 سالیب ایاغیغه سودین سلسله
 کؤزلری عینِ یره قاندین سرغ
 سبزه نی سو ایچره بلیغ ساغینیب
 نامیه پیکي غه همیشه بهار
 طاسی ارا ژاله بؤلوب کعبتین
 جییده غی خورده لرین اؤتقوزوب
 باغلب کؤک یاغلیغ ایله باشینی
 قطره خضر چشمه سیدېک روح بخش
 فاش ایتیب انفاس مسیحا نسیم
 توفراغی جنت گلیدین هم نزه
 زایل اولوب هوش و تیلی لال اولوب
 کؤزگه غرایب کؤرونوب بیرگه مینگ
 بوالعجب اوزره کؤرونوب بوالعجب
 حیرت اوزه قیلدی غلو حیرتی
 وسوسه هوشینی زبون ایله دی
 بلکه جهانی گل ایچینده نهان
 گر بو اېمس کیم اېسه دهقان انکه
 کیم دېدی اول حیرت ایچینده سروش
 سنگه بو حیرت بیله نې فایده
 ایله بصیرت کؤزی بیرله نظر
 نور هدایت بیله آجتی چو کؤز
 بلکه شجر یفراغیدین گل گچه
 هر بیر انینگ شکریغه شاکر ابدی

گر يېل اگر سو بؤلوبان نغمه ساز
چېکتی بو حیرت بيله اؤتلوق خروش
سالدی دماغیغه بو خاموشلوق
ساقی، يیتوبدور ينه جسمیمگه تاب
تا تاپیان هوش تکلم توزه ی
سؤز چمنی ایچره نوا کؤرگوزه ی
صانع ايله هر بیريگه اؤزگه راز
کیم باری گویا ابدیلر، اول خموش
آه بخاری بيله بی هوشلوق
یوزومه اور، باده سوییدین گلاب
سؤز چمنی ایچره نوا کؤرگوزه ی

ایکینچی حیرت

اول همایون بال قوش نینگ ملک عالمی گلستانیدین ملکوت عالمی
شبستانیغه هوا قیلیب، اول رفیع منازل نینگ شمع و مشاعلین زبانه تیلیدین
«وَاذْكُرْ اِسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ اِلَيْهِ تَبَتَّلًا» حکمی بيله خالقِ اصلي ذکر یگه ذا کر
اېرکین معلوم قیلیب، حیرتدین بیر عالمدین ينه بیر عالمغه بارغنی و بو
حیرت ينه انی ببخودلوققه سالغنی

تورکِ ختن تاپتی چو زیبا جمال
اوردی نفس نفحه عنبر نسیم
توکتی جهان گلبنی برگِ سمن
لعبتِ چین چهره نهان ایلهدی
رایحه دین ایلهدی بو سوده مشک
اؤیله که اول یبس چو تأثیر ایتیب
پرده گی اؤلدی اېکین ایچره کرک
بوم که عزمِ فلک اؤلدی انگه
کؤک اؤلنگ اطرافیده هرگونه ورد
بو کپچه کیم یوز تعب اؤلدی انگه
ایلر ابدی چرخِ مشعبدشعار
کؤک بو مشعبدنینگ اؤلوب چادری
مشک فشان بؤلدی نسیم شمال
یاپتی ورق صفحه عنبر شمیم
آچتی فلک باغچه سی نستر
زلفین آچیب مشک فشان ایلهدی
انجم شبرگرد دماغینی خشک
چېکره تیاب کؤزلری اویقو کتیب
اوچتی آچیب پرده لرین شب پرک
دایره دین آی دفک اؤلدی انگه
انجم ايله دایره لاجورد
بیر-بیریدین بوالعجب اؤلدی انگه
هر نفسی اؤزگه طلسم آشکار
اختر اؤلوب لعبتِ سیمین بری

هیأتِ طولانی ایله کهکشان
 دېمه کتابه فلک ایوانیغه
 قیلدی چو زینت بیله باغ سپهر
 طایرِ قدسی ینه ایستب نوا
 قالبِ خاکی قالیان خاک اوزه
 روح قناتی بیله طایر بؤلوب
 اوشبو جنان روضه سی نینگ طایری
 ذاتی انینگ جوهری اپردی بسیط
 حلقه بؤلوب جوهرِ علوی خرام
 حلقه دېمه، بلکه مدور لگن
 مشعل اؤلوب هجر شبستانیغه
 نوری بېریب کلبه غه شمع فراغ
 هیأتی گه دایره مانند اؤلوب
 گاه بؤلوب پیکری انداق که تیل
 چون ینه بیر روضه نی قیلدی وطن
 قاشی فسونگر، کۆزی طناز هم
 طره سی مرغوله سیده یوز گره
 شاهد اۆزی اپردی، نواساز اۆزی
 رنگی ییگیتلیک میدین آل اؤلوب
 ظاهر ایتیب ضعف سؤنگکلر انگه
 رگزن اؤلوب مطربِ حجاموش
 اۆزی هم اول رگلر ایله همصدا
 چون ینه بیر حجره ساری چپکتی رنج
 اسم اؤلوب اول حجره ده منشا انگه
 چرخه سیر ایتگه لی یۆلدین نشان
 رهرو اؤلوب چرخ شبستانیغه
 اختری نینگ هر گلینی رشک مهر
 اوچتی دغی اول ساری قیلدی هوا
 چیقتی فلک اختری افلاک اوزه
 چرخ شبستانیغه سایر بؤلوب
 بۆلدی چو اولغی چمن سایی
 عالم انگه مرکز اؤلوب، اول محیط
 خاتم انگه نقطه سفلی مقام
 شمعی انینگ مشعله انجمن
 شمع گدا کلبه ویرانیغه
 شمعی قوی کیم، گهر شبچراغ
 صوت انگه تسبیح خداوند اؤلوب
 ایتور اوچون حق قه ثنا متصل
 ساکن ابدی بیر بت سیمین بدن
 اول بیر ایتیب عشوه، بو بیر ناز هم
 مشکدین ایلپ قمر اوزره زره
 ساقی اۆزی، زمزمه پرداز اۆزی
 همدی بیر پیر کهنسال اؤلوب
 کیم کۆرونوب جسمیده رگلر انگه
 رگلر ارا قان یوقیدین ناله کش
 رگلر و رگزن قیلیان شکر ادا
 انده ابدی نادره نکته سنج
 رشته در خط بیله انشا انگه

موم کيی طبعی انینگ دلپذیر
سو کيی هر ظرفه آهنگ ایتیب
خامه سیدن نامه سیاه اولمه یین
چون ینه گلشنی مقام ایله دی
انده نهان اپردی پری پیکری
گوهری سرچشمه جاندين یاروق
هیأتی آیینه گیتی نما
چرخ اوزه پروازی ملایک صفات
چشمه سینی چونکه مسیحا تاپیب
چشمه ارا آب حیاتی انینگ
پیکریدین ظاهر اولوب چشمه لیغ
یوق که بو خط باشتین-ایاق تیل بولوب
چونینه میدان ساری کورگوزدی خیز
قهری اوتی چپکسه چو دود غضب
جمله عالمغه ایشی قهر اولوب
تیغ سالیب هر ساری اچغیدین
اېل باشی نینگ کاسه سیدین جام انگه
هم اوقی تیره کچه انجم ربای
رُمحی بیله اوقلری، بل تیغی هم
چون ینه بیر مرحله غه چپکتی رخت
اؤزی ملکوش، کیمی حله سان
منبر شش پایه اوزه اولتوروب
چهره نی آچماق کچه عادت انگه
دولت سرمد کيی فرخ جمال

بارچه نگیندین بولوبان نقشگیر
اؤزینی اول ظرف ایله هم رنگ ایتیب
یازغنی جز حمدِ إله اولمه یین
هر چمنی ایچره خرام ایله دی
دُرچ سپهر ایچره ثمین گوهری
هرنی یوق اندین یاروق، اندین یاروق
کوزگوسی آیینگ تاپیب اندین جلا
خط شعاعی انگه هر یان قنات
پاک دمیدین اولوک احیا تاپیب
کچه سوادى ظلماتی انینگ
خط شعاعی انگه هر یان اریغ
هر تیلی حق ذکرگه قایل بولوب
تَهْمَتْنی تارتیب ابدی تیغ تیز
هر شرری یوز ییل اولوب ذوذب
اچغیدین باشتین-ایاق زهر اولوب
قان دېمه کیم، زهر تامیب تیغیدین
می پیریده قان بولوب آشام انگه
هم قیلیچی زخمی بولوب ینگی آی
تیلر اولوب دېگه لی شکر نعم
ساکن ابدی صحنیده بیر نېک بخت
خواه ردا ییل انی، گر طیلسان
زهد شکوهی یوزیدین ییلگوروب
مشعل اولوب نور سعادت انگه
عقل مجرد کيی فرخنده فال

کشور انگه نور و صفا خطه‌سی
 چون ینه بیر دیر ساری قیلدی سیر
 هر ایشیده صبر تمنی انگه
 تیره‌جبین اؤیله که محنت کونی
 دیر سبکروغه نگهبان بؤلوب
 تامینی بو دیرنینگ ایلب مطاف
 ایلگیده کیم سبحة‌نی ایلب مدیر
 چون ینه بیر قلّه‌غه ایلب قرار
 برجیغه بو ییتی فلک‌دین عروج
 خندق‌نینگ عمقیغه اندازه یوق
 روزنه هر برجی ارا غرفه‌یی
 طرفه بو کیم سیر قیلیب بردوام
 حال تیلی بیرله مقال ایله‌بان
 چون باریدین یوقاری اوردی علم
 کوردی اؤشول خطه‌نی بتخانه‌یی
 انده نی رهبان ابدی، نی برهمن
 هر بتی بتگرغه پرستشده مست
 مونچه غرایبغه که قیلدی گذر
 بارچه‌سیده ذکر و سجود انگله‌دی
 یوزلنیل اؤز حالیده غیرت انگه
 کیم‌باری ذاکر ابدی، اول گنگ و لال
 قیلدی ینه حیرتی بیحد انی
 ساقی، ابرور جسمیم اینگدېک ضعیف
 جامغه مېن خود قویه آلمان آغیز

انشی اېتیب حمد و ثنا خطبه‌سی
 کوردی که بیر هندو ابرور پیر دیر
 صبر کیی ایشیده تائی انگه
 لنگ‌خرام اؤیله که فرقت کونی
 لیک بطی‌سیر و گرانجان بؤلوب
 قرن اؤتوبان ایلب انی بیر طواف
 تیلنی قیلیب ذاکر حی قدیر
 تاپیب ایننگ دورینی محکم حصار
 بلکه ایننگ باییده «ذات‌البروج»
 برجی اؤن ایگی، انگه دروازه یوق
 جلوه‌گر اول غرفه ارا طرفه‌یی
 سیرلری لیک اؤن ایگی مقام
 حمد کریم متعال ایله‌بان
 یوقاریغی پایه‌غه قویدی قدم
 هر بتی‌نینگ هیأتی دردانه‌یی
 لیک باری بتلر ابدی سیمتن
 اؤیله که بت سجده‌سیده بت‌پرست
 ایلهدی عبرت کۆزی بیرله نظر
 معرفت‌الله‌غه شهود انگله‌دی
 بیرگه مینگ اؤلدی ینه حیرت انگه
 بارچه‌سی مجموع و اول آشفته حال
 هوش زوالی بیله بیخود انی
 کیم نفسیم چیققلی ابرمس حریف
 پخته بیله آغزیمه آنی تامیز

اوچونچی حیرت

اول آشفته حال مسافرنینگ ملکوت عالمی شہستانیدین بدن ملکی
 شہرستانیغہ نزول قیلغانی و اول کشور اہلی نینگ ہم «فَاذْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ»
 بؤیروغی بیلہ قادر مطلق یادی بیرلہ ابرکنین بیلیب، حیرت اؤتی اشتعال
 ایتیب، وجودی اول اؤتدین کول بؤلوب، فنا ییلیگہ بالکل ساوورولماق بیلہ
 ایگینچی فنا مقامین حاصل ایتیب، اندین سؤنگ حقدین بقای کاملی
 یتیب خواجه نینگ اول ملکہہ خلافت تختیغہ قرار توتقنی

مہر چو مشرق ساری اوردی علم	آلدی جہان مملکتین یک قلم
توسنِ گردونغہ مینر میل ایتیب	چیقتی افق جانیدین سبکریتب
چونکہ بییک بؤلغوچہ قیلدی شتاب	سالدی حرارت بیلہ عالمغہ تاب
خواجه کہ حیرت میدین مست ابدی	مستلیق اویقوسیغہ ہمدست ابدی
سالدی قویاش تابی چو مغزیگہ جوش	سپسکنیان کیردی دماغیغہ ہوش
اسرو اچیغ می بیلہ مخمور اؤلوب	بلکہ قیزیق اؤت بیلہ محرور اؤلوب
غربت اؤتی ہردم اؤلوب شعلہ زن	توشتی خیالیغہ ہوائِ وطن
یانہ سفر رنجی قبول ایلہدی	منزلِ عزمیغہ نزول ایلہدی
چونکہ جہان عرصہ سیدین تاپتی بہر	کپلدی انینگ آلیغہ بیر طرفہ شہر
ہر یانی اعجوبہ غہ حد ناپدید	طرفہٗ بیحدغہ عدد ناپدید
صنع ایلگی بلچیغین ایلب خمیر	لطف ایلہ ایلب انی ہیأت پذیر
ایگی ستون اوزرہ قلیب تعبہ	اندہ کؤپ اعجوبہ ایتیب تعمیہ
وضعینی اول دم کہ مرتب قلیب	تؤرت جواہرنی مرگب قلیب
ایگی انگہ گوہرِ علوی نژاد	ایگی ینہ جوہرِ سفلی نہاد
اؤیلہ تعادل کہ بؤلوب تؤرت ضد	بارچہ ترگب یوزیدین متحد
مسجد و بازار و محلات انگہ	کؤچہ و بوستان و خرابات انگہ

اۋتیغە موسی اۋتی ینگلیغ ضیا
 سوی لطاقتدە زلال بهشت
 کشوری نینگ قلبیدە بیر تختگاه
 تختیغە هر حال که طاری بؤلوب
 اندە صلاح اۋلسە، باریدە صلاح
 اوجیدە بیر قصر که معمار صنع
 وضعیدە حیران خرد خردە بین
 قصر اوزە بیر گنبد عالی اساس
 هر نې رقم گنبد گردون ارا
 قصریغە بیر طرفە ایشیک آچیلیب
 بؤلوب ایکی لعلدین ابواب انگە
 فرشی که یاقوت ایله مربوط اۋلوب
 هر نې که ماکول ایله مشروب ابرور
 شهرغە بو یؤل بیلە ایلب خرام
 فضلەلری دفعی اوچون ایکی یؤل
 لعل ایشیگی اوزرە ایکی بادگیر
 هم کیریان، هم چیقیب اندین نسیم
 گنبد رکنیغە مخارج بؤلوب
 اوشبو ممر بیرلە نسیم شمال
 شاه ریاضیغە هم ایلب مرور
 شاهغە بیر نایب حکمت مآب
 دقت ارا فکری قیان کیم کتیب
 فکرتی هر امـ رده فرخنده رای
 شاه انی اۋز ملکیدە دستور ایتیب

ییلی مسیحا دمی دېک جان فزا
 توفراغی گل، نفحه سی عنبرس رشت
 بؤلماق اوچون خسرو کشور پناه
 جملە اقالیمیدە ساری بؤلوب
 بؤلمەسە صالح، باریسی بی فلاح
 ایلب انی مقسم پرگار صنع
 لال قلیب طرحیدە نقاش چین
 گنبد گردون بیلە راسا براس
 بارچه سی بو گنبد موزون ارا
 کیم در و گوهر اوییدین ساجیلیب
 هر ساری دندانە در ناب انگە
 درلری یاقوت ارا مضبوط اۋلوب
 کیم ییگەلی، ایچگەلی مرغوب ابرور
 شہراہلی نینگ قوتی بؤلوب صبح و شام
 جانب اسفل دین اۋلوب ظاهر اول
 هیأتی مطبوع، اۋزی دلپذیر
 تاشیدە گجکارلیغی سادە سیم
 شهر یولیدین یولی خارج بؤلوب
 شهر ایلینی ایله بان آسودە حال
 بیتکورویان بزمیغە یوز مینگ سرور
 کشوری اطرافیدە اول کامیاب
 نقطه موہومنی یوز قسم ایتیب
 رایى باری عقدەدە مشکل کشای
 ملکینی اول عدل ایله معمور ایتیب

یوقاریغی قصر اوزه فرخ وزیر
 قصرده بېش رحبه مهیا انکه
 لیک بو بېش رحبه ده بېش کاردان
 هر بیرى بیر روضه ده تاپیب محل
 بیرى نظر علمینى ادراک ایتیب
 بیرىگه ایش بو که ایشیتگچ سماع
 بیرىگه قیلماق بؤلوبان طعم درک
 بیرىگه هر رایحه ایل ب اثر
 بیرىگه گل و خار مؤثر بؤلوب
 باصره و سامعه و لامسه
 هر نې که عالمده بؤلر مدرکى
 قصر که دهلیزی تاپیب نقش چین
 هر نې که ظاهر بؤلوبان بېش حواس
 بارچه جواهرنى ییغیب کپلتوروب
 اندین ایکنیچیگه تاپیب انتقال
 اندین اوچونچى بؤلوبان نقدسنج
 چون ینه بیرىگه بؤلوبان منتقل
 هر نې تصرف قولى آنینگ یېتیب
 ضبط ایتیان نایب روشن ضمیر
 عزم ایتیان درگه اقبالغه
 عرض قلیب بارچه نى شاه آلیده
 شه بو خزاین غه چو حاضر بؤلوب
 رد قلیبان هر نې که مردود ابرور
 حضرت عزت قه نیاز ایله بان

ساکن و اهل امریغه فرمان پذیر
 بؤلغه لى هر سارى تماشا انکه
 بیر-بیریدېک هر بیرى بسیاردان
 اؤز فنیده بیر-بیرىگه یوق بدل
 عین صفادین نظرین پاک ایتیب
 قیلغه ی انى دقت ایله استماع
 نوش حیات اؤلسون، اگر نیش مرگ
 خواه قوروق نافه و گر مشک تر
 ساووغ، ایسیغدین متأثر بؤلوب
 ذایقه و شامه بیل خامسه
 کیمده که ادراک مونگه یوق شکی
 ساحتیده ساکن اؤلوب بېش امین
 اؤز ایشی گنهیده بؤلوب ره شناس
 بورناغی خازن قولیغه تاپشوروب
 کیم بؤلوبان خازنى آنینگ خیال
 حافظ اؤلوب هر نې انکه ییتسه گنج
 اول متصرف بؤلوبان متصل
 بارچه نى دستورغه تسلیم ایتیب
 نقد ممالکنى نېچوک کیم وزیر
 یوز قویوبان کعبه آمالغه
 دادگر ملک پناه آلیده
 دقت ایله بارچه غه ناظر بؤلوب
 آیریب اول تحفه که مقصود ابرور
 تحفه لرین واسطه ساز ایله بان

تا يېتيب اول لحظه ندانی قبول
 بدرقه راه نجاتی بؤلوب
 خواجه که کوردی ینه مونداق جهان
 فکر نهنگیغه ینه قوت اؤلوب
 فکرت اؤتی کؤک که چکيب دودینی
 چونکه بو حیرت ارا رنج و عنا
 حقدین اؤلوب تازه وجودی انکه
 شمع بقا چون یاروغ ایلب کوزین
 فتح اؤلوب اول ملک ایله کشور انکه
 ملک اؤزی و تخت اؤزی و شاه اؤزی
 نفسقه چون عارف اؤلوب مو-بمو
 ساقی، آلیب کبل قدح خوشگوار
 تا چکیان بیر ایکی جام شگرف

تایبان اول تحفه طریق وصول
 موجب رفع درجاتی بؤلوب
 ذرده گون، قطرده دریا نهان
 لجه حیرت ارا مبهوت اؤلوب
 حیرتی نابود ایتیان بودینی
 فانی ایتیب خواجهنی بلکیم فنا
 تازه وجود ایچره شهودی انکه
 انگله بان اول سلطنت ایچره اوزین
 بلکه جهان ملکی مسخر انکه
 بارچه اؤزی، بارچه دین آگاه اؤزی
 فیض اؤلوب «قَدْ عَرَفَ رَبَّهُ»
 بیرگه آلیب تارته ی انی خواجه وار
 خواجه مدیحیده سوره ی نیچه حرف

خواجه بهاوالدین نقشبند قُدس سرّه مدحیده کیم، صنع نقاشی حکمت
 خامه سی بیله روزگار صحیفه سیده ایننگ وجودی نقشین اسلامي طرح
 ایتتی و صورت ارشادی بیله کفر اهلی کؤنگلی ورقیدین ختایی و فرنگی
 نقشی کبتتی و خواجه عبیدالله سَلَمَهُمُ اللهُ غه نیاز عرضی کیم، اول
 حضرت قه خلف مطلق، بلکه خلیفه برحق دورور

خواجه که نقاش سپهر بلند
 ایله دی اوراق منقش بسی
 لیک ایننگ نقشی کییی دلنواز
 ثابت ایننگ کؤنگلی ارا نقش جود
 نقشیغه تېنگ توتمه ی اوزین نقش چین

بؤلغه لی بیر صفحه سیغه نقشبند
 نقش رقم ایله دی دلکش بسی
 چکمه دی تا خامه سی دور نقش ساز
 محو اؤلوب اول صفحه ده نقش وجود
 عالم اؤلوب ایلگیده نقش نگین

بؤيله نكين نقشىگه فرمانبرى
 سعى ايله بو گنبدِ بسيار نقش
 نقشىنينگ آليده نمودار اوزه
 مونچه عجب نقش بيله ارجمند
 جانغه چكيب رنج و عنا نقشيني
 جاني چو اول نقش مكاني بؤلوب
 طرفه بو كيم نقشگه كوز سالمهين
 كؤنگلى چكيب مسكن ارا نقش سیر
 سیر انگه بو طاقِ منقش اوزه
 چون ايزى نينگ نقشىغه سورتوب جين
 روضه جنتقه چو ايلب خرام
 اول كه بو آفاق ايچيده طاق ابرور
 چرخ نگون درگهيده خاكروب
 يوز قؤيوبان قوللوغيغه شاهلر
 خدمتيدن هر كيشى آگاه اؤلوب
 نېچه توشوب اېگنيگه قيلسنگ قياس
 زرق ايله تغيير لباس اېتمهين
 صحبتيده هر نېچه بېشك و ريب
 گوشه خلوت ارا توتمهى قرار
 اطلس گردون بيله مينگ زيب و فر
 ليك اوشل تورقهسى هر تار ايله
 ملك جهان مزرعى دهقانى اول
 يوق كه ممالك كه نگهبان اؤلوب
 رقعهلرى يېتسه ني شه قاشيغه

مونچه عجب نقش ايله ديو و پرى
 هر نېچه كيم ايله بان اظهار نقش
 نقش بؤلوب صفحه ديوار اوزه
 كيمسه اېمس غير شه نقشبند
 سيزماق اوچون انده فنا نقشيني
 نقشدين اؤزگه بارى فاني بؤلوب
 جانيده جز نقش بقا قالمهين
 سیرده يوق كؤنگلى ارا نقش غير
 نقش كفى لوحه زرکش اوزه
 روشن ايتيب كؤز فلک نقشين
 حالى انينگ اؤرنیده قايم مقام
 طاق ني كيم، مرشد آفاق ابرور
 بلكه جيني بيله خاشاكروب
 بزميده بېخود اؤلوب آگاهلر
 گرچه گدا معنى ايله شاه اؤلوب
 خازن عرفان كفيدن يوز لباس
 تفرقه خز و پلاس اېتمهين
 جلوه قليب شاهد رعناى غيب
 اؤزىنى قيلمهى ياشورون آشكار
 تؤرمه تؤنى آستیده كؤك آستر
 فقرده يوز مرشد اوچون سلسله
 بلكه جهان ملكى نگهبانى اول
 بارچه سلاطين اوزه سلطان اؤلوب
 ايش انى قؤيماغليغ اؤپوب باشيغه

انگلب انی باش اوزه تاج یقین
 شهغه دېمه، لطف چاغی تاجبخش
 حق سۆزینی اېلگه قیلورده ادا
 چون چالینیب نوبتِ قدریغه کوس
 خاطر اؤلوب مهرِ جهانتاب انگه
 هر بیری عالم اېلیگه رهنما
 بارچه سلوک اهلِیغه رهبر بؤلوب
 تیره نظرلرغه پېریب نور و تاب
 گرچه تجارت بؤلوب آیینلری
 یوکلریده تحفه نُقْدِ فنا
 سیملری بارچه فنا کانیدین
 چون کییوروب هر ساری رختِ نجات
 آغوچی گر وهم زیان بود ایتیب
 تاکه جهان قصری نینگ امکانی بار
 قۇیمه سون ایوانِ جهاننی تهی
 همتیدین بیزنی هم ایتسون خدای
 هر سۆزی اول تاج اوزه درّ ثمین
 بلکه گدالرغه داغی تاجبخش
 تېنگ کۆرونوب آلیده شاه و گدا
 شهرلر اؤلوب نوبت ایلە خاکبوس
 اوج شرف انجمی اصحاب انگه
 دېمه جهان اهلی که، اهلِ سما
 یؤل اېلیغه تیره تون اختر بؤلوب
 هر بیرسی اویله که نجم و شهاب
 بؤلمه دی بیر ملکده تسکینلری
 هر بیری اول نقددین ایستب غنا
 دُرلری یۇقلوق سویی عمانیدین
 بند بؤلوب چارسوی کاینات
 لیک بو سودا چو قلیب سود ایتیب
 اوستیده آنینگ فلک ایوانی بار
 دېدبهُ کوسِ عیداللهی
 فقر یؤلیده غنی، ایمانغه بای

اؤلغی مقالت

ایمان شرحیده کیم، «الْإِيْمَانُ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ وَ بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَ شَرِّهِ» دېمکدین مقصود بو کلمات ایمس و اگر اهل ظاهر مونی ایمان دېسه، اهل معنی دېمس و ألوهیت دریاسیغه شنالغ عجزین ظاهر قیلماق و ملایکه هواسیده بیر نېچه قنات اورماق و کتب اوراقیده بیر نېچه حرف سورمک و رسل جادهسیده نېچه قدم یوگورمک و قیامت قایم بؤلوریده قیام کؤرگوزمک و قدر بابیده علی قدر حال ترنم

توزمک

کیم که جهان اهلیده انسان ابرور اول که حد و رسم قویر منطقی ایگیسی انسانغه بؤلوب حد تام نوعینی ناطق بيله حیوان قیلور سېن دغی انسان مونی قیلسنگ گمان مونی که انسان متفاوت ابرور پس کیشی جزم ایلهسه انسان انی بؤلمه دی بس ناقص و کاملده فرق بو صفت انسانده تاپیلمس فلاح پس انی انسان اته غیل بی ریا بؤیله بویوردی نبی هاشمی پس انی انسان دېمک اؤلغه ی روا ای که، سنگه ایله دیم انساننی شرح آلتی دورور شرعه گویا عدد ایلهسه بو آلتی بيله اختصار

بیل که نشانی انکه ایمان ابرور تا بو که حیوانی بيله ناطقی زمره انسان ارا ایلر خرام ناطق و حیوانینی انسان قیلور بیل که همان سېن-سېن و حیوان همان تېنگری کلامی خبر اندین بېرور یخشی-یمان ایچره تفاوت قنی تاپمه غه ی ابل عالم و جاهلده فرق منطقی ایلبدور انی اصطلاح کیم ایشی دور صبر ایله شکر و حیا کیم بو اوچ ایمان نینگ ابرور لازمی کیم ایشی ایمان بيله تاپقه ی نوا اېمدی اېشیت کیم قیله ی ایماننی شرح هر نی که مؤمن غه کېره ک معتقد آلتی جهتدین انکه بؤلغه ی حصار

کیم بو حصار اۆلسە انینگ مأمنی
 نقدینی بو حادثە بېراھیدین
 اۆتکریان خیر و سلامت بیلە
 مقصدِ اصلي غە خرام ایلەگە ی
 انگلەدینگ اجمال ایلە تاویلینی
 آلتیدین اولغی کە مقصود ابرور
 ایتە موجود کە، عینِ وجود
 ذاتی وجودیغە بۆلوب مقتضی
 اندین اۆلوب منحن ایلە مرتفع
 ذاتیغە دریایِ قدم چون تاشیب
 هر نې کە قایم، اۆزی قیوم اۆلوب
 بارچە جهان اھلیغە ذاتی نہان
 بارچەنی ہم، قیلغوچی نابود اۆزی
 ایکی جهان ملکی مسلم انگە
 آلتیدین ایگینچی ملایکینی بیل
 بیل کیم ابرور زایرِ افلاک الر
 هر بیر اولی اجنحہ طاووس اۆلوب
 تابِ محبت چاغی اول اجنحہ
 بیر بیلە تاپمە ی بو جناح انقطاع
 نې قدمی امرسیر آلیب، نې دم
 پاک و مجرد باری نینگ جوهری
 خلدِ برین قوشلریدېک شوقناک
 بیر قوش الر ایچرە کە تاپمە ی بو ذوق
 لعندە اوچ حرف کە بار آشکار

اوغریدین ایمن بۆلوبان مخزنی
 بلکە اۆکوش بیم گذرگاھیدین
 قالمەیین اول یۆلدە ملامت بیلە
 قُرب حریمینی مقام ایلەگە ی
 اېمدی اېشیت هر بیر تفصیلینی
 بیلیمک ابرور حقنی کە موجود ابرور
 هر نې کە موجود انگە فیاضِ جود
 نقص کمالیدین اۆلوب منقضى
 منحنط اگر مرتفع اول مخترع
 بیر یان ازل، بیر یان ابدین آشیب
 بۆلغوسی اول، بارچەسی معدوم اۆلوب
 مظهرِ اسما و صفاتی جهان
 بارچەباریب، بۆلغوچی موجود اۆزی
 اۆزگە جهان بار اېسە اول ہم انگە
 بارچەغە تصدیقِ وجود ایلە گیل
 نفس نینگ آلاشیدین پاک الر
 دانہ تسبیح انگە مأنوس اۆلوب
 اۆتلى طغیانى اوچون مِروحه
 بیر نې کە، مثنیٰ و ثلاث و رباع
 بارچە وجود اولیدین تا عدم
 توفراق و سو و ییل و اۆتدین بری
 امر اداسیدین اۆلوب ذوقناک
 فاختە ینگلیغ تاپیان بۆینی طوق
 هر بیرینینگ دامنەسی حلقه وار

هر بیرى نینگ حلقه سی تاپیب وصول
 انگله اوچونچى کتب آسمان
 قیسی کتب، هر بیرى دریای ژرف
 بحر دېمه، هر بیرى بیر طرفه کان
 گر اوچى اوچ شمع منور بؤلوب
 بؤلسه موالید ثلاث اول اوچى
 بل یېتى آبا مونگه ام الكتاب
 سبع مثاني نې که، هر سوره سی
 باشیده هر سوره سی تذهیب ایله
 باغ انگه هر صفحه گلشن مثال
 باغ دېمه، بلکه فلک، نې فلک
 بل انگه هر دایره عشر گرد
 حق سؤزی هر جزو ورق تا ورق
 مثل انگه معدوم و مشابه عدیم
 بیل ینه تورتونچى رسل معشرى
 بارچه سی حق امر ایله نهین توزوب
 حجت اگر ایسته سه هر تیره ذات
 ظاهر اولوب بارچه غه صدق مقال
 گرچه پیمبر باریغه اسم اولوب
 زمرة اول کلبیان انیا
 سؤنگره رسل کیم، نې که حقدین یېتیب
 سؤنگره اولوالعزم که ایلب جدال
 بارچه سی نینگ اعظمی و افصحی
 کؤنگلی حق ارسالیغه راسخ بؤلوب

طوقده ملعون بؤلوب اول بوالفضول
 تنگری سؤزی بیل باریسی بی گمان
 هر سؤزی بو بحرده در شگرف
 لعل ایله گوهرغه سراسر مکان
 لیک بیرى مشعل خاور بؤلوب
 بو یېتى آبانینگ ایشین قیلغوچى
 سبع مثاني تاپیب اندین خطاب
 دولت و دین خطه معموره سی
 درگه کاشی انگه ترتیب ایله
 جدولی اطرافیده روشن زلال
 سطرلری هر ساری صف-صف ملک
 رتبه ارا بیر فلک لاجورد
 بارچه حقایق، بلکهیم بارچه حق
 قایلی انداق که قدیم، اول قدیم
 هر بیرى بیر بحر صفا گوهرى
 ابلگه بارى حق یولینی کؤرگوزوب
 هر بیرى سی کؤرگوزوبان معجزات
 شایبه کذبغه یوق احتمال
 لیک الر جنسی هم اوچ قسم اولوب
 وحى ایله رویادین اولوب پیشوا
 بارچه سینی خلقه ارسال ایتیب
 دعوت دین قیلغهی و حکم قتال
 انگله که کبلمیش نبی ابطحي
 دینی رسل دینیغه ناسخ بؤلوب

کفر قرانغوسیده هر مرسلۍ
 قیلغچ انینگ شرعی قویاشی ظهور
 ختم انگه آیین رسالت تمام
 کبلدی بېشینچی انگه یومُالحساب
 معتقد اولماق که قیامت بۇلور
 شادلیق اصحاب یمین غه رقم
 اهل شمال ایچره توشر ماجرا
 تۇغری ترازوغه بۇلور ایگی باش
 کۆپروک اوزه خلق هراسان بۇلور
 دوزخ اۋتی دودیغه یوق انتها
 ییتی باشی گنبد دۋاردېک
 دېمه تاموغ ییتی ابشیگین آچیب
 گلشن فردوس ارا ناز و نعیم
 حوری انینگ روح مصور کیی
 ساکنیغه جام بقادین امید
 سادس انگه کبلدی حدیث قدر
 صاف و تۆله بۇلغەلی جام الست
 هر نې بو مجلس ارا تاپتی وقوع
 مست اگر تارتتی ناخوش صدا
 بعضی اگر کعبه ساری قیلدی عزم
 بادیهده اول چېکیان یوز عنا
 مست چیقیب مغیچه می پرست
 زاهد اگر بۇلدی باریب دُردنوش
 بارچهسی حق علميغه معلوم اېدی

دینی بیلە یاروتوبان مشعلی
 قالمهیین اول مشعله لر ایچره نور
 دین انینگ اسلامی و بس والسلام
 دېمه حساب، ایت که یومُالعذاب
 قیلغیدین اېلگه ندامت بۇلور
 صفحهلری لوحیغه یتمه ی قلم
 نامه لری یوزلری ینگلیغ قرا
 بیر ساری گوهر ینه بیر ساری تاش
 بیرگه قتیق، بیرگه آسان بۇلور
 خلق هلاکیغه بۇلور اژدها
 ییتی آغیز هر بیرسی غاردېک
 کیم ییتی آغزی انینگ اۋتلر ساچیب
 آنچه که یول تاپمه ی اراده نسیم
 قد و لبی طوبی و کوثر کیی
 قیسی بقا، بلکه لقادین امید
 بیل ازلی ثبت نې کیم خیر و شر
 بۇلغوچه اول میدین ابد اهلی مست
 خواه اصول انگله و خواهی فروع
 مطرب اگر ایلهدی دلکش نوا
 بعضی اگر دیر ارا توزدی بزم
 بۇلدی مونونگ مسکنی دیر فنا
 قیلدی صلاح اهلینی رسوا و مست
 فاسق اگر بۇلدی کھلیب خرقةپوش
 لوحه محفوظده مرقوم اېدی

نې تاپيان يخشی عملدين بهشت
 اول که قلیب تېنگریگه مینگ ییل سجود
 مغچه لر دیره قیلغان هلاک
 کیمگه که بو آلتیغه بار اعتقاد
 هر نهچه کیم نامه سیه بولسه اول
 تانگ یوق اگر عفو اولوب امید انکه
 لیک بو درد اوتی ابرور جان گداز
 بو بیری اوز حالیه ماتم توتوب
 کیم بو بیک پایه که قیلدیم بیان
 یتیمگی هم کیمسه که مطلق اېمس
 کافر و مؤمن ساری قیلسنگ ساغینچ
 کویدوروبان خلقنی بیم و امید
 مخلص ایشی برچه غه نیتده دور

نې سالیان دوزخ ارا فعل زشت
 بولسه شقی ازلی قیده سود
 بولسه سعید ابدی قیده باک
 هم بو صفت بیرله که قیلدیم سواد
 غرقه دریای گنه بولسه اول
 توتسه ایلک رحمت جاوید انکه
 اوشو گداز ایچره کویوب اهل راز
 اول بیری ترک باری عالم توتوب
 کیمگه یتیر-یتیمسی اېمس عیان
 یتیمسی هم جزم و محقق اېمس
 نې انکه یأس و نې مونونگ کونگی تیچ
 تا خود ابرور کیم شقی و کیم سعید
 تاپماق انی لیک مشیتده دور

سلطان العارفین نې غمگین کؤروب، مریدینه سوال تیلی آچیلغنی و اول

شافي جوابلر بيله اندوهلوق کونگلین خالی قیلغنی

قیغولوق اولتورمیش اېدی بایزید
 «کای فلک اوجیده خرامینگ سېنینگ
 کونگلونگ که نې ایشدین اېکین بو تعب
 پیرتوکوب اشک و چېکیب اوتلوق آه
 کیم بو جهان ایچره که، اېل دور غلو
 هرکیشیگه خوش کورونور اوز ایشی
 مونده کیشی بارینی ییلمان یقین
 سؤرغوچیغه ظاهر اولوب اضطراب

سؤردی غمی کیفیتین بیر مرید
 عرش فضا سی اوزه گامینگ سېنینگ
 بو تعبینگ غه نې ایش اېکین سبب؟
 دېدی که: «بو غم ایشیم اېتمیش تباه
 اېل توله، اما کیشیدین دور خلو
 بیرکیشی یوق کیم، دېسه بولغهی کیشی
 بار اېسه، اوتگلر ارا بار اېکین»
 دېدی که: «ای مرشد عالیجناب

اېلده كيشى يوق دېمك اۋلدى سۈزونگ
 شيخ دېدى: «اى ايشى گمراهلىق
 مېن دغى يوزمىنگ مېن سرگشته دېك
 بولمسه ايمان بيله كېتمك ايشى
 عالم ارا مونچه صغار و كبار
 بارچه بو غم تيغيدىن افگار بيز
 كيم ايچى بو غصه ده قان بولمده دى
 كيم چو وداع ايله گوسى جان انگه
 چونكه جهان اهليغه بو بولسه حال
 سايل ايتيب بويله در نكته گوش
 يارب، اوشول تحفه نى آخر نفس
 قوللوغونگ كه محكم ايت ايمانينى
 ساقى، اۋلومېن، مې ايمان كېتور
 قويمه بو كون جاميمه دوران مېي

داخل اېمس سېن مو بو اېلگه اۋزونگ؟
 تاپمه غن ايش سريدين آگاهلىق
 اشكى بغير قانيغه آغشته دېك
 انگله كه، آنى دېسه بولمس كيشى
 مېن بولەى و، سېن بول و هر كيم كه بار
 بارچه بو ماتمغه گرفتار بيز
 كيمسه كه بو نكته عيان بولمده دى
 همره اۋلور يوقسه يوق ايمان انگه
 سۈزده كه دېمېن نې محلّ سوال»
 آغزى صدف آغزى دېك اۋلدى خموش
 ايله نوایى بيله همراه و بس
 ايله گيل ايمانيدېك ايمانينى
 جسميمه ايمان ميدين جان كېتور
 جانيم آل، آغزيمغه قوى ايمان مېي

ايگينچى مقالت

اسلام بابيده كيم، «الف» لرى امنيت باغى نينگ سرولرى دورور و «سين» ي
 سعادت قصرى نينگ كنگره سى و «لام» ي لطافت گلچهره سى نينگ سنبل
 زلفى و «ميم» ي محبت مشعل نينگ نورى و اول سرولر سايه سيده يېر
 توتماق و اول قصر كنگره سيغه طلب كمندىن سالماق و اول سنبل زلفى
 حبل متين قيلماق و اول مشعل نورى بيله كۈز ياروتماق نينگ ترغيبى

عالم ارا خلقنى يزدان پاك
 بو بيريسين عابد اصنام بيل
 كفر اېلى يۋل تاپتى ملامت سارى
 اهل نجات اېتتى و اهل هلاك
 اول بيريسين زمره اسلام بيل
 زمره اسلام سلامت سارى

اول بیرگیه وِیل اوی بیؤلدی مقام
 کشورِ اسلام که معدود ابرور
 باشتین-ایاق بارچه مسلمان اہمس
 شرطلری باردورور اسلام نینگ
 مسلم ابرور «مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ»
 کؤرکه، بو ایش کیم ایلگی دین کبلور
 تیلنی خرد لال تاپر بو محل
 اویله که بو شرطلر امکانی بار
 بېش یسه میش تېنگری تبارک انی
 انگله غیل ارکانینی بی اشتباه
 یانه محمدنی انگه بیل رسول
 الله، الله، بو نی ایکی کلام
 لوح اوزه اول مونی یازیب قلم
 حلقه خاتم کیی چرخ برین
 یا که بو خط زیور خاتم بؤلوب
 نافیه «لا» سیدین ایتیب «لا إله»
 «إِلَّا اللَّهُ» - ایله بان اثباتینی
 بو که رسول اولدی محمد انگه
 امر ایله نهیی نی بیان قیلغلی
 خیرِ رسل بؤلماغی تېنگریگه خواست
 ثانی ابرور انده ادایِ صلات
 اولی آنینگ که طهارت دورور
 اول دېمه کیم، میل قلیب سوغه سېن
 بؤیله طهارتنی قیلور هر خسیس

زمره اسلامغه دارالسلام
 خلقی انینگ هر نی که موجود ابرور
 کیم که مسلمان مونی یالغان دېمس
 کیم انی بیلمس بیرسی عام نینگ
 یوز، ایلگ و تیل بو ایش ایچره زبون
 یا که بو سؤز کیم تیلیدین آچیلور
 یوق که تیل-اوق لال، ایلک داغی شل
 شرطدین ابرو داغی ارکانی بار
 دېسه بؤلور خمس مبارک انی
 اولی «إِلَّا اللَّهُ» ایله «لا إله»
 بېر مونگه تانوغلوغ و قیلغیل قبول
 کیم ایکی عالمغه دور اندین نظام
 جنت اېشیگیده داغی بو رقم
 اول بؤلوبان یوزیده نقش نگین
 خاتم گردون یوکیدین خم بؤلوب
 نفی نی کیم، ممکن ابرور ماسوا
 عین وجود انگله تیان ذاتینی
 یوزلنپ اقبالی مؤبد انگه
 لطف ایله قهرینی عیان قیلغلی
 هر نی رسالت که قلیب بارچه راست
 لیک اداسیده ابرور مشکلات
 بیل که طهارت نی عبارت دورور
 بېر نېچه عضو اول سو بیله یوغه سېن
 اؤزگه طهارت داغی باردور نفیس

بو که صفا چشمه سیدین ذوقناک
 تن غه یوماغلیقده مهارت بېریب
 جاننی سالیب بؤیله طهارت ارا
 کؤزنی اریغ اشک زلالی قلیب
 اؤزلوک اویین اؤزگه حرام ایله بان
 قویغه سېن انده اؤنگ ایاق ایلگری
 اېو اییه سی بؤلسه و سېن یخشیراق
 بؤلسه قیامینگغه ستون شیوه سی
 سجده ده تیره ب قویوبان بیرگه باش
 واجب و فرضینی رعایت قلیب
 گر بو صفت سجده بیله پاک چهر
 صبح قیامت نی تانگ اېتسنگ ظهور
 ثالث اېرور فرض ادای زکات
 مونده دغی ایگی صفت دور طریق
 فرعی بو کیم، ظاهر شرع رسول
 بېرگوچی گر بار اېسه صاحب نصاب
 زرع ایله دکان و حواشی دغی
 هر نی متاعی که، زکاتین بېرور
 گیلی و مقداری معین انینگ
 مصرفی سېکیز کیشی دور بردوام
 فرع بو دور اول که، دېدوک آنی اصل
 مقصد اصلی غه شروع ایله مک
 بؤلغینی بېرمک و شکرانه هم
 کؤنگلی قچان قیلسه ذخیره هوس
 ایله گه سېن لوحه خاطرنی پاک
 جانغه داغی بؤیله طهارت بېریب
 کیم یوزیده نقطه چه قالمه ی قرا
 بلکه کؤنگولنی داغی خالی قلیب
 تېنگری اویی ساری خرام ایله بان
 غیر خدا قویمه غه سېن ایچگری
 بلکه توتوب اېو بیله سېن لیک قیراق
 رکعتینگه سقف نگون شیوه سی
 سرغریبان چهره نېچوک کیم قویاش
 سنت اداسینی بغایت قلیب
 بیرگه داغی کیرگه سېن انداق که مهر
 باشتین-ایاق مهر کیبی غرق نور
 حق نی که بېرمیش سنگه مال و جهات
 بیرسی اصل و بیرى فرع، ای رفیق
 هر نی بیان ایله سه قیلسنگ قبول
 قیرق درم دین بیرین ایل حساب
 بلکه خدم بیرله مواشی دغی
 شرع طریقی بیله بیل کیم اېرور
 کمى بیله کیفی مېرهن انینگ
 کیم انگه دور شرح ایله ناطق کلام
 قیلماق اېرور بارچه سیدین اؤزنی فصل
 هر نی انینگ غیری رجوع ایله مک
 بېرمک اگر خود تاپیلور یانه هم
 بؤلماق انگه فقر و فنا گنجی بس

خمسە	امیرعلیشیرنوايي	حیرةالابرار

بۆلمەسە كۆنگلىدە درم نقشى داغ
 لعل غمى بغرىنى قان قىلمەسە
 مىنگ يېتىيان اسرەمەسە بىرىنى
 گىنج تاپىپ چېكەمەسە ويرانىغە
 ھەر نې يېتەر بېرسە، توگوب ياپمەسە
 كىم كە انگە بىل بو چاغلىغ دورور
 رابە انگە صوم دورور قاچمە غىل
 مەدەنى خالىلىق ايله قىل تۇلا
 صوم حدىشىدە بو دور دور مجملی
 ايله دى اسناد اۆزىگە اجرىنى
 امر قىلىپ بېرسە جزا چون خدای
 توتسنگ انى اولچە سزاوارى دور
 صومى اېمس داغى مشقت نھى
 بو دغى اوچ قسم ايله دور منقسم
 كىم چو سحر كۆرگوزور انوارىنى
 اكل ايله شرب ايله مەگەى روزەدار
 كىم بو صفت صوم كە تاپتى رقم
 ساير اعضاغە خلل يېتمەك
 ھەر بىرى اۆز شغلىدە زاھد بۇلوب
 بارمەغەى و كۆرمەگەى و توتمەغەى
 ليكن اوچونچىسى بو دور كىم، كۆنگول
 پاك و روانبخش ھواسى آنىنگ
 مخزن اسرارِ إلهي ھم اول
 دفع قىلىپ زنگ خيالاتنى

قىلمەسە دُر پرتوینى شېچراغ
 دُر غمى اشكىنى روان قىلمەسە
 يوكلەسە اۆز بۇيىغە تقصیرىنى
 بېرسە قۇيوب مەننى جانىغە
 بېرگەلى شکرانە ینە تاپمەسە
 گىنج داغى تاپسە يراغلىغ دورور
 توتقىل و نفىغە آغیز آچمە غىل
 نېچە خلا اندە صفادىن ملا
 كىم انى حق دېب دورور «الصَّومُ لى»
 یۇقسە اول-اؤق قىلغوسىدور زجرىنى
 دېمەكوسى روزە يىل اؤن ايگى آى
 صرفەنى يىلگىل كە سېنىنگ سارى دور
 مژدەدە بۇلسە «أَنَا أَجْزَى بِهِ»
 اولى بو رسم ايله دور مرتسم
 چېككۆچە كون غربغە رخسارىنى
 ليك ايكىنچىگە بو دور اعتبار
 بۇلغەى اضافت نېچە ایش اندە ھم
 شرع خلافيغە شروع اېتمەك
 منع خلاف ايچرە مجاهد بۇلوب
 ایتەمەگەى، اېشىتمەگەى و يوتەمەگەى
 چونكە اېرور مەھبۇ انوارِ كۇل
 جلوه گە فیض فضاى آنىنگ
 آينە چەرە شاهی ھم اول
 اسرەماق اول نوع بو مرآتنى

کیم انګه جز دؤست ظهور اېتمه گه ی
هیچ صور نقشېغه بېرمه ی مدار
اوشبو صفت یوق که، سحر تا به شام
خامس انګه قبله غه سالیب قدم
بؤیله سعادت قه الر کیم یتیب
بیری بو کیم، اول که بؤلوب مستعد
بؤلسه یؤل امنیتي واقع انګه
برچه یؤل اسبابی مهیا قلیب
فرضلیغین اؤزیګه جزم ایله گه ی
لیک ایکینجی بو که، اهل فنا
دوست توشوب خاطر ویرانیغه
هوپی چېکب، یؤلغه توشوب بیل کیبی
مینګ ییغاچ ار اورغوسیدور گامینی
نې انګه زاد و نې انګه راحله
دشت انګه گلشن، گل و نسرين - تیکن
هر نې سموم انده اېسیب رنگی آل
بؤیله سموم ایچره یتیب اول سلیم
اول چمن اشجاری مغیلان بؤلوب
حق انګه رحمتی دلیل ایله بان
تا که انی یتکوروبان اول دلیل
طوفیده اول صدق و صفا کېلتوروب
دوست اویدیه چو بؤلوب مهمان
بلکه بو مهمانی اؤزی کېلتوروب
مونچه سعادتقه ایتیب سرفراز

بلکه انینگ غیری خطور اېتمه گه ی
غیر بو نعمتدین اؤلوب روزه دار
قوی سحر و شامی کیم، بردوام
بؤلماق ابرور زایر بیت الحرم
بادیه نی ایکی صفت قطع ایتیب
یعنی اؤلوب جاه و تمول ممد
عارضه یی بؤلمه سه مانع انګه
همره مشفق داغی پیدا قلیب
فرض اداسین قیله عزم ایله گه ی
کیم اؤزیګه فقرنی بیلگه ی غنا
شوق و طلب اؤت سالیبان جانیغه
عشق اؤتیدین تېلبره گان اهل کیبی
باغله بان اول قدم احرامینی
نې انګه مرکب، نې انګه قافله
یؤل ایکی یانیده مغیلان چمن
بارچه گل و لاله اوچورغن شمال
اؤیله که گلزار اراسینده نسیم
انده قویون سرو خرامان بؤلوب
شعله نی گلزار خلیل ایله بان
اویگچه کیم، قویدی بناسین خلیل
بارچه شرایطنی بجا کېلتوروب
هر نې کېره ک حاضر ایتیب میزبان
اېویگچه همره اؤلوب یتکوروب
کیمسه نی بو یؤلده فنا و نیاز

فاني اولوب کیم که نیاز ایلهدی تهنگری انی کاشفِ راز ایلهدی
 فارغ اتر بادیه قطع اهل مال اهل فنا قطعیده بار اوزگه حال
 نې تاپیب اول نعمت و نازی بیله آنچه تاپیب یوز بو نیازی بیله

ابراهیم ادهم نینگ کعبه غه نماز بیله بارغنی و رابعه عدویه غه کعبه نینگ نیاز

بیله کبلگنی

قیلدی چو ادهم خلفی ترکِ جاه تاج فنا باشیغه قویدی إله
 بپردی فنا ییلیگه ملک و حشم بادیه نینگ قطعیه قویدی قدم
 بولدی مصلیٰ نې سالیب سجده ساز هر قدم ایلب ایکی رکعت نماز
 قالدی بو یؤل قطعیده اؤن تورت ییل مدحیغه هر خار و گیه چبکتی تیل
 مگه طوافیغه چو قیلدی حرام یوق ابدی اؤز اؤرنیده بیت الحرام
 چبکتی فغان کیم، بو نې دور، یا إله هاتفی اون بپردی کیم: «ای پیر راه
 بادیه قطعیه دورور بیر عجوز شوق و محبت یوکیدین قدی کوز
 ضعفدین اول بولمیش ابدی ناتوان کعبه انینگ طوفیغه بولدی روان»
 ایلهدی حیران انی بو واقعه باقسه کپین کوردی کپلور رابعه
 دبدی کیم: «ای عرش مطافینگ سېنینگ کعبه قیلیب عزم طوافینگ سېنینگ
 کؤر که جهان ایچره سالیسېن نې شور» رابعه دبدی انگه کیم: «قیلمه زور
 شور سېنینگ دور باری عالمده ییل بادیه قطعی اوچون اؤن تورت ییل»
 دبدی براهیم که: «ای پاک رو بلکه ملک خیلی دېک افلاک رو
 نېدین اېکین بو که منگه یېتتی رنج مېن چېکیان رنج سنگه بولدی گنج»
 رابعه دبدی انگه: «آگاه بؤل کیم نېچه ییل بادیه ده بارچه یؤل
 بولدی ایشینگ عرض نماز ایلهمک شیوه منگه عرض نیاز ایلهمک
 سنگه ثمر بپردی نماز و ریا بیزگه بو بر بپردی نیاز و فنا»
 باقمه، نوایی، ینه ناز اهل یغه عرض نیاز ایله نیاز اهل یغه
 ساقی، آلیب کبل قدح و قیلمه ناز کؤر که، نې مشتاق دور اهل نیاز

بېر توله کیم، ایچسون انی بیر حریف خاصه منگه کیم، باریدین مېن ضعیف

اوچونچی مقالت

سلاطین بایده کیم، «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ» امری ايله حق سبحانه و تعالیٰ خسرولیق خودین الرنینگ خلافتی باشیغه قویدی کیم، عدالتلری «عینی» نینگ چشمه زلالی ملک بوستانین سیراب قیلغی، تا بو بوستاندین امنیت و فراغت گللی آچیلغی و الر ظلم باغیده می ایچیب گل ساچرلر، بلکه میدین هر دم اؤزگچه گل آچرلر

ای فلک اوجیدین اؤتوب رفعتینگ
تختینگ اؤلوب دولت جاوید ملک
تاج باشینگدین بؤلوبان سربلند
سیمنی القابینگ ایتیب محترم
خطبه جاهینگنی اؤقوب مشتری
مهر بؤلوب سایه نشینینگ سپینگ
ملک سلیمان اوزه اشارت نمای
مسند جمشید اوزه ایلل مقام
خاتم عدلینگغه سپهر بلند
خطبه جاهینگ قدر انشا قلیب
حق که سالیب سایه رأفت سنگه
ایله دی آلینگده بییکلرنی پست
خلقنی آلینگده قلیب ناتوان
خدمتینگه ایلنی زبون ایله دی
بیل مونی کیم، سېن داغی بیر بنده سېن
اېرمس الر توفراغ و سېن نور پاک

آی و قویاشدین چالینیب نوبتینگ
سایه چترینگ ارا خورشید ملک
تخت ایاینگدین اؤلوب ارجمند
سکه قدرینگغه کواکب درم
کرسی نوح پایه انینگ منبری
آی یوزیده مهر نگینینگ سپینگ
باشینگه سالمه ی کوله که جز همای
تاپمه ی ایلینگدین اؤپرین غیر جام
«راستی و رستی» بیلن نقشبند
«يَا أَمْرُ بِالْعَدْلِ» ايله طغرا قلیب
روزی ایتیب تخت خلافت سنگه
دهر زبردستلرین زیر دست
برچه سیغه ایله دی حکمونگ روان
قدلرین آلینگده نگون ایله دی
کؤپره گیدین عاجز و افکنده سېن
خلقت الرغه و سېنگه تیره خاک

برچه جوارح بيله اعضاده تېنگ
 ليک هنر ايچره، کمال ايچره هم
 هم روش عدل و هم انصاف ارا
 شرع طريقده عبادتده هم
 سېن توشوبان يول نهجی دین ييراق
 بو که سنگه تېنگری بېرب امتياز
 تختنی شخصينگه مکان ايله دی
 مونده دغی قدرتين افشا قلیب
 بیلدوروب اېلگه حق و برحقليغین
 ليک بو اقبال نینگ اؤتروسیده
 امر قیلیدور نېچه خدمت سنگه
 يیری انینگ نعمتیغه شکر اېرور
 شکر قلیب ايله مه سنگ اُشتلم
 سؤنگره رعیتنی ودایع دېدی
 گرچه که، حق امری فراوان اېرور
 بؤلدی رعیت گله و سېن شبان
 قوینی شبان اسرهمه سه آی و ییل
 باقمه سه دهقان چمنین تون و کون
 بؤرینی داغی گله دین دور قیل
 غم یېسنگ اول گله منافع بېرور
 گله توگنسه و قوروسه شجر
 ایسته سه تاپشورغیننی کردگار
 کؤز آچ، اگر خود بار اېسنگ ره شناس
 کیم نې کیشی کیم، سنگه محکوم اېرور

صورت نوعی و هیولاده تېنگ
 خُلق خوش و لطف مقال ايچره هم
 حلم و حیا و باری اوصاف ارا
 حق یؤلیده تقوی و طاعتده هم
 کؤپره گی سېندین یوروبان یخشیراق
 سلطنت اوجیده قلیب سرفراز
 ملک اوزه حکمونگنی روان ايله دی
 حکمت ايله قطره نی دریا قلیب
 انگله تییان قادر مطلقليغین
 بؤیله بیک مرتبه قرشوسیده
 روزی اېتیدور نېچه صنعت سنگه
 کیمسه که شکر ايله سه کؤپره ک بېرور
 دېب اؤزی کیم، «لَا زِيدَنَّكُمْ»
 خرم انی ییل که، بو غمنی ییدی
 بارچه سی بیر یان و بو بیر یان اېرور
 اول شجر مشر و سېن باغبان
 آچ بؤریلر طعمه سی دور باری ییل
 نخل ترین انگله قوروغن اؤتون
 سو بېریان باغنی معمور قیل
 باغ گل و میوه نافع بېرور
 خود سنگه قالمس ینه نفع و ثمر
 فکر قیل اول دم که، جواينگ نې بار؟
 ایش روشن ايله انینگدېک قیاس
 ظلمونگه بی چاره و مظلوم اېرور

گرچه که، یوق شوکت و سرمایه‌سی
 نېکه که، چون حشر کونی ذوالجلال
 انګه عوض دور، سنگه شرمندۀ ليق
 تیل چېکيب اول خنجر پولا ددېک
 سنگه بنفشه کيبي قد نګون
 انګه نشاط و سنگه اندوه و غم
 هر نې خطا قیلغینګ اؤلغچ حساب
 تېنګری بو دردینګه دوا ايله مس
 گرچه سینوق ايګنه حق الناس دور
 قيلمه سه مظلوم گناهینګ بحل
 عفوين اینګ توتمه سنگ امید سپن
 کیمګه تیکن بیرله قیلیسپن ستیز
 کیم که بؤلور بیر شررینګ فاش انګه
 کیمګه که بیر رشته یتوردونګ زیان
 ای که، قوي ايله دی دولت قؤلونګ
 ظلمونګ اېمس اېردی خلایقه کم
 ظلم اؤزونګه فسق دور، ای هوشیار
 چونکه فرح بزمیغه جزم ايله دینګ
 قصر که، بزم انده مهیا بؤلوب
 پرده لری رشته سی اېل جانیدین
 شمسه سی اېل مالی بیله زرنگار
 خشتینی مسجد بوزویان کېلتوروب
 انده توزوب مسند شاهنشهی
 بزمده ساقیلر اؤلوب جلوه ساز

سپندین اېرور آرتوق اینګ پایه سی
 ظالم و مظلومنی ایلر سوال
 انګه بییکلیک، سنگه افکنده ليق
 آچیلیان سوسن آزاد دېک
 باش کؤتره آلمه ی اویاتدین زبون
 اول سنگه انداق که، انګه سپن بو دم
 بؤلگوسیدور هر بیريګه یوز عذاب
 اوشبو جهتدین که، حق الله اېمس
 بغرینګ ارا خنجر الماس دور
 دوزخ ارا دور وطنینګ متصل
 بیل که تموغ اؤتیده جاوید سپن
 اورغوسیدور کؤکسونګه یوز تیغ تیز
 دوزخ اؤتی بؤلگوسی پاداش انګه
 قتلینګه اول رشته نی بیلگیل ییلان
 ظلم ساری توشتی و لیکن یؤلونګ
 کیم قیله دورسپن انی اؤزونګه هم
 گم قیل انی، بؤلسه سنگه هوش یار
 عیش و طرب عزمیغه بزم ايله دینګ
 زینتی فردوس معلاً بؤلوب
 لعلی و شنگرفی اولوس قانیدین
 اېل دُر و لعلی بیله گوهر نگار
 تاشینی اېل مرقدیدین یتکوروب
 عیش و طرب جامی اوچون مشتهی
 اهل غنا هر ساری دستان نواز

هر نې که مرغوبی بؤلوب نفس نینگ
 تیل باری اول دهب که دېمک خوب اېمس
 عربده دین اؤزگه اېشیتمه ی قولاق
 هوی و غلودین بو نشاطینگ کونی
 بس که سماع و غزل و قول و صوت
 اهل ورع کیم، تاپیب انده وجود
 اول که بو طاعت بيله تفضیح انکه
 تاکه قویاش جرمی بؤلوب نور پاش
 شام جهان صفحه سین ایل ب قرا
 راست یریم تونگه دېگین حال بو
 جام بو احوالینگه قان ییغله بان
 قاقیب آووج سنج و قلیب نعره کوس
 سېن چو بؤلوب سرخوش و خلوتگرای
 بزمده غی قاری و گر خود ییگیت
 شینده قاپلان دین اگرچه فزون
 هر بیرسی یوز طمع خام ارا
 هر ساری بیر مست اؤلوب آرام جوی
 مستلیق اویقوسی چو ایل ب هجوم
 صبح چو ظاهر قلیب انوارینی
 آنچه که سلطانی اؤلوب چاشتگاه
 کؤزلریدین اویقو چو معزول اؤلوب
 آچیان اېلگه ستم ابوابینی
 بؤلدی چو اسباب مهیا ینه
 یوق که زمانه شهی بو شیوه لیک

تاپیلیب اول بزمده بیر یوق که مینگ
 کؤزکوروبان آنی که، مطلوب اېمس
 کامی اوچون توتمه ی ایلک جزایاق
 انگله مه یین کیمسه مؤذن اونی
 بؤلوبان اول کونگی نماز اېلگه فوت
 چنگ رکوع ایچره صراحی سجود
 نقل بؤلوب دانه تسبیح انکه
 محفل عیشینگده بو ینگلیغ معاش
 پرده ظلمت چو یاپیب اېل ارا
 هم سنگه، هم خیلینگه احوال بو
 شمع کویوب، اشک فشان ییغله بان
 کؤک که چکیب ناله و افغان خروس
 انده قلیب هر نې تیل ب نفس و رای
 میدین اؤلوب هر بیرى بیر تېله ایت
 نفس ایتی نینگ ایلگیده لیکن زبون
 یاییلیان کشور اسلام ارا
 بیر بت گلرخدین اؤلوب کام جوی
 بارچه اؤلوکدېک یاتیب اول خیل شوم
 هر یان آچیب لمعه رخسارینی
 اویقوده سلطان بيله خیل و سپاه
 هر بیرى بیر ظلمغه مشغول اؤلوب
 قیلغه لی پیدا طرب اسبابینی
 کیردی طرب بزمیغه غوغا ینه
 اؤز خوری حالیه اولوغ تا کیچیک

هر كونی بو شنعت ایله تونگیچه
 ای خلفا اؤرنیده مسند نشین
 قاعده مونداغ مو بؤلور، دې اخى
 حق سېنى عدل اېتگه لی سلطان اېتیب
 اول سېنى مأمور عبادت قلیب
 نېچه بو بېخودلوق ایله ییل و آى
 عمر بو ایشلر سؤنگیچه کېتتى توت
 چون حشم و خیلدين ايریلغە سېن
 نې عمل خیر سنگه دستگیر
 ظلمنى ترک ایله و داد ایله گیل
 ظلمونگ اېرور کوندوزو فسقینگ کېچه
 گە-گهی یاد ایله ندامتنی هم
 جرم و گنه دین کیشی معصوم اېمس
 حق نینگ اېرور سهوسیز ایش لازمی
 سهوونگگه دې عذر، توهم بيله
 کیمنى که بېدادینگ اېتیدور اسیر
 رای ایله ظلمتنی منیر ایله مک
 تیغ اگر چېکسه نېچوک کیم قویاش
 شهلر ارا بؤيله صفت کم دورور
 هر کېچه بو غفلت ایله کونگیچه
 کور اؤز ایشینگى و الرینگ ایشین
 بیر اؤز ایشینگ نینگ غمی هم یې اخى
 ظلم ایله سېن خلقنى ویران اېتیب
 سېن لعب و لهونى عادت قلیب
 وای، اگر کېلمه سنگ اؤزونگگه، وای
 مرگ نهیى باشینگ گه یېتتى توت
 دې که، بو اعمال ایله نې قیلغە سېن؟
 نې ستمینگ کورگوچی پوزش پذیر
 مرگ کونیدین داغی یاد ایله گیل
 ظلم ایله فسقینگ نېچه، بولغە ی نېچه
 قیسی ندامت که، قیامتنى هم
 ترکینى توتماق دغى مذموم اېمس
 سهو اېرور لازمه آدمى
 ظلمدين اېت توبه تظلم بيله
 بؤل انگه عدل ایلگى بيله دستگیر
 لطف ایله عالمنى اسیر ایله مک
 ایله مک آنینگ سؤنگیده مهر فاش
 کیم شه غازیغه مسلم دورور

شاه غازي قهرى نینگ صرصرى بیر سرکش خوشه نى برباد اېتیب، عدلى نینگ

سویى اول خوشه بوتگن بوزوغ مزرعه نى آباد قیلغنى

انده که غازي شه فرخنده بخت
 یوز، ایکی یوزچه کیشی بیرله قزاق
 تاج آله بین دېب تالاشور اېردى تخت
 گه یېرى خوارزم اېدى، گه اداق

ناوکی دشمن یوره گین قان اېتیب
 بار اېدی ذاتیده سزاوارلیق
 عدل اېشیگین اېلگه کشاد ایلهدی
 توزدی بوزوقلرنی عمارت بیله
 بدعت و فسق اهلی بؤلوب منزوي
 بیر کون اېدی سیرغه عزمی درست
 ناله و افغان چېکیان تارتيب آه
 قیلغوم اگر عدل اېسه، مرعي بوکون
 شرط بو کیم ایلهمه محکم عتاب
 شه دېدی: «گر دعوی اېسه قانیمه
 ایلهدیلر بؤلدی چو بو نکته جزم
 ایگیسی چون یانده شیب اؤلتوردیلر
 معرکه ده زال بیله رستمی
 زال دېدی کیم: «قزاق اېرکنده شاه
 بار اېدی مېن تولغه جگرگوشه یی
 باغیم ارا سرو سهی شیوه اول
 شاه قیلیچی جگریم قیلدی چاک
 تیغ ایله یاریب جگریم یانینی
 آیتتی قاضی: «کېتور، ایکی گواه
 دېدی: «گر ایکی تانوغ اېتسم هوس
 بؤیله چو ایکی تانوغ اؤتکردی زال
 قاضی اؤلوب عدل حریمغه خاص
 شه دېدی: «شرع اېتسه بو ینگلیغ ادا
 یاغلیغ ایله باغله دی بؤینینی رست

تیغی عدو باشینی پران اېتیب
 کیم حق انگه بېردی جهاندارلیق
 تخت اوزه اؤلتوردی و داد ایلهدی
 ظلمنی دفع اېتتی عدالت بیله
 عدلی شریعت قؤلین اېتتی قوي
 شیفته زالی اېتگین توتتی رست
 دېدی که: «اې شاه شریعت پناه
 سېنینگ ایله دعوی شرعي بوکون
 محکمۀ شرعه بېرگیل جواب»
 شرعي اېسه متتی دور جانیمه»
 قاضی اسلام حضوریغه عزم
 هر ساری حیرت بیله اېل توردیلر
 باشلری اوزره اؤکولوب عالمی
 تیغ چېکیب کیم، چېکر اېردی سپاه
 بل جگریم مزرعیدین خوشه یی
 بلکه قوروق نخلیم ارا میوه اول
 اول جگریم پاره سین اېتتی هلاک
 بېرگه آقیزدی جگریم قانینی»
 تا قیله یین حکمنی بې اشتباه»
 هم انینگ - اؤق عدلی و انصافی بس»
 بؤلدی مقرر خسرو فرخنده فال
 قیلدی روان حکم: دیت یا قصاص
 شرع نبی حکمیغه جانیم فدا»
 یوز همیان نینگ دغی بؤینینی سست

تیغ بېریب زالغە بې وھم و بېم
 دېدی: «قصاص ایله سنگ آلینگدە باش
 مېن اېدیم اول امرده بې اختیار
 تیغنی اول عدل ایله انصاف تند
 توشتی ایاغیگە بۆلوب عذرخواه
 گر ییگیتیم قیلدی فدا جان سنگە
 مېندین اگر بۆلدى عیان اضطراب
 وه بو نې اظهار خجالت بۆلور
 زال کېچیب دعوی و دستانیدین
 طرفه بو کیم، خسرو عادل انی
 زالنې انجم کیبی سیم روان
 سیم کوچیدین بۆلوبان سیمبر
 زال فلکدین نېچە کۆرسنگ الم
 ساقی گلچهره، کپتور جام عدل
 عدل ایاغین توت که، بۆلوب شادایچهی

بیر ساری داغی تۆکوبان گنج و سیم
 سیمنی آل، گر غرضینگ دور معاش
 هر نې سېن اېتسنگ منگە نې اختیار
 زال حزین تیشلریدېک قیلدی کند
 دېدی که: «ای خسرو انجم سپاه
 مېن قری جانی دغی قربان سنگە
 لطف ایله عفواپت که، مېن اۆلدوم خراب»
 بو نې دېگن لطف و عدالت بۆلور
 یوق که اؤغول قانیدین، اؤز جانیدین
 عدل ایله اول دورده ایلب غنی
 زال فلکدېک قیلیان نوجوان
 خلق لقب ایلب انگە «زال زر»
 شه چو قیلور عدل، نوایی، نې غم
 کۆر که، نې گلر آچر انجام عدل
 عادل دوراننی قیلیب یاد ایچهی

تۆرتونچى مقالت

ريايى خرقه پوشلر سلوكيده كيم، اؤز قاشلريده خرقه تلبيسلريغه حقيقي لباس آت دورور و حقايق و معارفلى عوامغه لباسات. و حقيقي باده نوشلر روشيده كيم، خرقه وجودلى فنا ايلگى زوريدىن چاك دورور و مسيحادېك جانبخش نفسلى روح مقدس كيى پاك و محل طوفلى ساحتى افلاك

اي بۇلوبان صنعت ايله خرقه پوش
خرقه اوزه بخيه كه هر يان چېكيب
رقعه دورى بو مُرُقعده كۆپ
ايپلر انگه رسته تلبيس اؤلوب
ازرق اوزه كيم بۇلوبان بخيه ساز
اوشبو فلک اوزره ردا صبحدم
اېسكى عمامه كه بۇلوب پيچ-پيچ
قيسى عصا حيله اوييگه ستون
سبحه دېمه، بت كه يۇنوب بت تراش
مؤذنى قَرَابَه كَفَّار انگه
اول ييغاچى كيم، انى مسكواك اېتيب
نامه ادمار دېگيل آغزى رست
هر يان اياغيده كه نعلين اؤلوب
طرفه سقالين آسيان كولگودېك
اؤچكؤچه هم يۇق ايشيده تۇغريلق
اؤچكؤ تيلب خيلغه برگ و نوا
اؤزىنى بارىغه شفيق ايله بان

شام و سحر ذكر ايله ساليب خروش
زهد و ريا وسله لريدين تيكيب
برچه درم آستىغه تيكمك كه جوب
ايگنه انگه سَبَلَت ابلېس اؤلوب
انجم نحس فلک نقشباز
صبح كه، كاذب انگه بۇلميش علم
پېچدين اؤزگه نيمه يۇق انده هيچ
كاش سينيپ اول، بو اوى اؤلغه نگون
دانه يسب، هر نې قالب ريزه تاش
رسته بۇلوب رسته زنار انگه
آغزى لعابى ييله ناپاك اېتيب
اؤپمك اوچون اېتيب اؤز آغزىغه چست
اهل صفا هزلى اوچون شين اؤلوب
اېگرى ييغاچ اوزره چيقيب اؤچكودېك
اول توتوب اؤغرى، بو قىليب اؤغريلق
گر گله مينگ بۇلسه بۇلوب پيشوا
هادى اؤلوب قطع طريق ايله بان

تاغ ايله توزنی تون و کون باشقريب
 کورگوزوبان بو داغی خلیغه یؤل
 وادیِ ظلمت ارا اول طرفه خیل
 مفسقهیی تاپیان ایتیب پناه
 خانقاه ایچره که سالیب بوریا
 مسجدی ارکانی بؤلوب مختلف
 مست - مغ اشجاریدین ابواب انگه
 شیخ بو محراب ارا طاعت قلیب
 بؤلوب انگه جمع خلایق مرید
 شیخ قدین خم قلییان «نون» کیی
 اهل سلوک ایچره معارف دهبان
 هرزه مزخرفنی که بنیاد ایتیب
 بیرین ایتیب زور ايله خلوت نشین
 اهل ریاضتدین اتب بیرینی
 واقعه گر خود انگه یالغان دهبان
 خلوت ارا قیلغوچی محرم اوزین
 لته که محکم توگوبان بنگ انگه
 «خضر پیمبر» قویوبان آتینی
 یوق که همین خلوتی اهلیغه بس
 رتبه ده انداق انگه اعلیٰ مقام
 قالمهیین اول پایه کیم، اول ایتمهیین
 ناگه اگر نغمه چکیب بیر نیی
 نغمه خارج که قلیب استماع
 دپسب وصحه چکیب انداق که پیل

خیلینی یؤل عقبه سیدین اؤتکریب
 یؤل که، باریبان تموغ اؤتیغه اول
 یؤل ایتوروب ايله بان اؤت ساری میل
 آتینی معبد اتب و خانقاه
 رنگ انگه زرق اؤلوبان، بو ریا
 قبله جنوبی طرفی منحرف
 قجه ترسا قاشی محراب انگه
 هر نی که شیطان دهب اطاعت قلیب
 لیک باری شیخقه لایق مرید
 اؤلتوروبان گوشه ده ذوالنون کیی
 آنی - محقق، مونی - عارف دهبان
 اهل ارادته هم ارشاد ایتیب
 بیرین ایتیب کوچ بيله عزلت گزین
 بیریکه دهب واقعه تعبیرینی
 اول دغی تعبیرینی هزیان دهبان
 خضر بيله توتقوچی همدم اوزین
 بیتکوروبان بنگ یاشیل رنگ انگه
 واقعه دهب - هرزه خیالاتینی
 شیخقه هم اوشبو خضر هم نفس
 کیم بؤلوبان چرخ انگه ادنا مقام
 عرض کرامتنی پسند ایتمهیین
 مست قلییان آنی حالت میی
 سبکریب و آهنگ ایتیب اول دم سماع
 چنگ که نفس آلیده خوار و ذلیل

اهل ارادت داغی بو طور ایله
هرزه خیالات ایله حال ایله بان
حالدده اصحاب داغ پیردېک
یاوه کۆپ ایتورده بیرى چرچرک
بو بیرى وجد ایچره تیلین لال ایتیب
بو توتوبان کۆز اوچیدین آنی پاس
زرق اؤتیدین هر بیرى دوزخ کیى
هر بیرى آنچه اورونوب بی ملال
بارچه غه مقصود بو کیم - اهل جاه
شیخنى سجاده ارشاد اوزه
فقر و قناعتدین اؤلوب سربلند
بارچه لرین اهل یقین ساغینیب
ظاهر ایتیب شیخ قاشیده نیاز
تا بیلیم آخر انی سلطان ملک
عرض نیاز ایله بان اؤلغه ی مرید
هدیه، تحف تارتقه ی و مال هم
بؤلسه بولر بیرله برومندلیق
سبحان الله، بو نی نفس لئیم
روزی اوچون مونچه فسونسازلیق
بو اهل ابرور بارچه یمان دین-یمان
باطن اؤلوب فاسد و ظاهر صلاح
روحنی نفس آلیده قول ایله بان
دیوایله شیطان اوروب ایچینه جوش
کؤنگلک ارا مشک و عییر طرب

تېگه سیگه ابرورلوبان دور ایله
دورنی فانوس خیال ایله بان
بی مزه لیقده بریسی پیردېک
چرخ کۆپ اورماقده بیرى فرفرک
اول بیر اوزین واله و بی حال ایتیب
اول قیلیان وجدینی موندین قیاس
لیک برودتدین اؤلوب یخ کیى
کیم، ییقیلیب قۇپقه لی تاپمه ی مجال
کؤرسه لر اول شیخ ایله بو خانقاه
خیلنی هم ذکر ایله اوراد اوزه
وجد ایله حالتدین اؤلوب بهره مند
حال ایله اول وجدنی چین ساغینیب
فاقه لرینه بؤلوبان چاره ساز
خیلی دعا بیرله نگهبان ملک
پایه لرین هر نفس ایتگه ی مزید
مستغل و کینت و سویورغال هم
ییتگه ی الر نفسیغه خورسندلیق
نفسنی قۇیغیل، نی عذاب الیم
منصب اوچون مونچه دغابازلیق
کیم که یوق اندین یمان، اندین یمان
تاشی مصلّا و ایچی مستراح
حله نی دجالغه جُل ایله بان
تنغه ملایک پریدن پرده پوش
کؤنگلیده یوز ایت اؤلوب و گندرب

گرچه بۆلور قلب درم روی کش
لیک تموغ هم بو نېچه غش قه حیف
گر کۆروب اؤتدین بنی آدم عذاب
آدم ارا کۆر نی تفاوت دورور
روضه سۆزی داغی دېمسدور بیرى
ای کۆنگول، اول اېلگه جهانلر فدا
کیم قیلیبان ایکی جهان ترکینی
غصه جهان ایچره چکیب جان اوچون
ییلگه بېریب دفتر سالوسنی
مسجد و میخانه انگه یاقمه یین
سیلکیان اېل یخشی-یمانیغه یینگ
جان و جهانی کۆروبان خاکچه
بارلیغ اسبابینی فانی بیلیم
کۆیدوروبان چون بو خیالاتنی
کۆزگوده چون غیردین اؤلمه ی اثر
بلکه بو نابود خیالات انگه
باشدین ایاق هر بیرى کۆزگو بۆلوب
کۆزگو و شاهد کۆرونوب هر طرف
هر ساری کیم ناظر اؤلوب حق کۆروب
توز یؤل ایله قاطع وادی الر
اول که قالبی ظلمت هجران ارا
خضر دېک اول قوم توتوب اېلگه قؤل
مانع اؤلوب غیرت آگاهلیق
ظلمت الر اؤتیغه بیر دود آه

اندىن آیرماق بۆلور اؤت بیرله غش
اؤت دغی بو خیل دغل وش قه حیف
اؤتقه بولردین بۆلوبان هم عذاب
قبله انگه، تېنگرى مونگه بت دورور
کویگه لی هم لایق اېمسدور بیرى
دېمه جهانلر، دې که جانلر فدا
ایکی جهان دېمه که، جان ترکینی
جاننی فدا قیلغه لی جانان اوچون
اؤتغه سالیب خرقة ناموسنی
دیر بیله کعبه ساری باقمه یین
انگلب اولوس یؤقی و بارینی تېنگ
کون و مکان نقدینی خاشاکچه
یؤقلوق اؤتی ایچره اوزین کول قیلیب
یاروتوب اول کول بیله مرآتنی
چهره مقصود اؤلوبان جلوه گر
قیسی خیالات که، ذرات انگه
شاهد مقصودغه اؤترو بۆلوب
کۆزگه یمان کۆرمک اؤلوب برطرف
قیلغوچینی فاعل مطلق کۆروب
کیم ایتوروب یؤلینی هادی الر
یا آزیقیب وادی حرمان ارا
کۆرگوزوبان منزل مقصدغه یؤل
خضرغه هم قیلغه لی همراهلیق
یؤللریده خضر بیر اخضر گیاه

کۆزلریده قطره که غلتان بۆلوب
 گردلری کۆزگه بۆلوب توتیا
 چرخ بيله انجم بېدادگر
 مهر بيله بدر منازلنورد
 ايله سهرلر هر ساری عزم شگرف
 قیده توقفه تاپیب اتّصاف
 شخصلری زاویه خاک اوزه
 شرع اقالیمیده روشن طریق
 بو یؤل اؤلوب سیرده میدانلری
 طاعت ایتیب هر بیرى تا جانی بار
 هر نې قلیب فهم نبی سنتین
 نیچه که اعمال ایتیان پیچ-پیچ
 جد بيله ایل ب کوروبان سراسری
 نې که قلیب قصد انینگ امری-اؤق
 کیم که خیالیغه کبلور ماسوا
 ای که بو گوهرغه تیلرسپن مکان
 خضرغه یوز چشمه حیوان بۆلوب
 امرلری مسنی قلیب کیمیا
 قهرلری اؤتیغه دود شرر
 لطفلری گلشنیده ایکی ورد
 یوزلری نینگ قطره سی دریای ژرف
 ضمنیده هر حرف وقار ایچره قاف
 سیرلری گلشن افلاک اوزه
 کیم خط موهومدین اؤلیمیش دقیق
 بلکه بو میدان ارا جولانلری
 جان چکیان آنچه که امکانی بار
 قیلغچ ادا جانغه قویوب متین
 هیچ کلب هر بیرى آلینده هیچ
 عجز ايله یوز عذر قؤلوب بیر سری
 اوچماق امیدى و تموغ بیمى یؤق
 لاف محبت انکه اهرمس روا
 بیل که انینگ کانى ابرور تابکان

مقرب باري خواجه عبدالله انصاري سؤزی کیم، نهایت سلوکدین

صاحب خبر ابردى و اؤز سلوکی نهایتیدین خبر بېردى

اول که انى قبله دېر اهل هرات
 اهل عیان سالک اطواری اول
 دېدى بو کیم، ایش منگه طاعت دورور
 دوزخ اؤتى بیمى هم اهرمس غرض
 بیم ايله کیم حقنى پرستش قیلور
 دېمه هرات اهلى، بارى کاینات
 اسمده عبدالله انصاری اول
 تېنگرى نینگ امریغه اطاعت دورور
 نې بو که جنت انکه بؤلغه ی عوض
 نفس نجاتینی تیل ب ایش قیلور

کیم چېکر امید ایله فرسوده لیک
 حق دین انی و مونی مهجور بیل
 مېن که ایشیم بۆلدى پرستش مدام
 بنده لیک امریغه چو مأمور مېن
 گرچه انکه لایق اېمس طاعتیم
 قیل دېدی کیم، قیلماق اېرور ورز شیم
 اوچماغ و زاهد، تاموغ و بوالهوس
 ساقی، اول اوچماق سویینی بېدرنگ
 یار یوزی یادی بیلله شاد اؤله ی
 قصدی اېرور روضه ده آسوده لیک
 مزد اوچون ایگیسینی مزدور بیل
 بیم و امید ایگیسی بۆلمیش حرام
 تون-کون ایشیم بو اېسه معذور مېن
 بۆلمه سون آنسیر اېسه بیر ساعتیم
 رد و قبولی بیلله یوق هیچ ایشیم
 بۆلسه هوس یار نوایی غه بس
 توت که، اېرور دوزخ اؤتی انده رنگ
 دوزخ ایله روضه دین آزاد اؤله ی

بېشینچی مقالت

کرم و صفیده کیم، قلبی درم مرگی دورور، بلکه رحمت شجره سی نینگ
 برگی و بخل کیم، سخا قلبیدین خالی بۆلسه، نهایتسیر بلا بۆلور و بذل
 صورتی کؤرگوزمه سه، مروتدین حدسیر خلا و اسراف نفی کیم، هر یانیدین
 باقسه آفت بېحد اېرور و اتلاف مذمتی کیم، کؤپرک حرفی لافدین خبر

بېرور

ای توشوب اېگینگ که کرم کسوتی
 پنجه ننگ اؤلوب سیم فشانلیق قه فاش
 سیم ایله ایلگینگ که عداوت بۆلوب
 چون کفینگ آلتون ساچیب انداق که برق
 باشینگ اوزه جود و سخا افسری
 گوهر ذاتینگ تاپیب آنچه شرف
 قدرینگ اؤلوب طارم اخضر کیبی
 باشینگ اوزه اختر دولت طراز
 قالمه یین ایلگینگه درم قیمتی
 مشرق و مغربده نېچوک کیم قویاش
 انده فنا، مونده سخاوت بۆلوب
 برق حیادین بۆلوبان تېرکه غرق
 افسرینگ اوستیده کرم گوهری
 کیم ییتی کؤک حقه سین ایل ب صدف
 در و گوهر ساچماغینگ اختر کیبی
 فرق اوزه «فی» نقطه سیدېک جلوه ساز

فرقِ شریفینگ غه لوای کرم
ایکي قؤلونگ قلزم و عمانِ جود
کفلرینگ آیینی چو بېرمک بؤلوب
بو که سنگه تېنگری عطا ایله دی
هر سرِ مو جسمینگه بیر تیل بؤلوب
جود و سخاوت چاغی بخل اېتمه گیل
بخل ابرور بارچه صفتدین خسیس
گرچه سخاوت سنگه آیین ابرور
بو درِ سیرابنی خوار ایله مه
نېچه سخا اشرفی اوصاف دور
عقل که تعریف اېتر اوصافنی
کؤنگلونگ اینگدېک نېگه کینگ قیلغه سېن
بذل و کرم شیوه سی نینگ حالی بار
ای که سنگه تېنگری نصیب اېتتی جاه
بیل که سخا قیلغه لی کیم دور محق
ساقماق آووج بیرله گهر آت اوچون
عقل حساییدین ابرور بس بیراق
بؤلدی بوايش مست ایله مجنون ایشی
کیم که کېره ک جامِ پیایی انکه
دیو اگر یوتسه می خوشگوار
بند مجانین غه گر آلتون ابرور
سعی ایله بندین چو ایاقدین آچر
سیم اونیدین وحش و سباع اېتسه رم
لاله و گل کیم، ساوورور دیوباد

باش اوزه انداق که «الف» دین علم
هر بیریکه اولچه که امکانِ جود
قؤل مونگه حاتم، انکه بېرمک بؤلوب
قسم کرم بیرله سخا ایله دی
بؤلمس ایننگ شکر ایله عذرین قؤلوب
شکر زمانی داغی بخل اېتمه گیل
لیک سخا جوهری اسرو نفیس
باشینگ که بو درِ بيله تزین ابرور
بخل حساییده شمار ایله مه
مفرط اگر ایله سنگ اسراف دور
بخل بيله تېنگ توتر اسرافنی
کیم در و خرمهره نی تېنگ قیلغه سېن
لیک نېچوک کیم کېره ک اشکالی بار
بېردی کرم قیلماق اوچون دستگاه
سیم بېرورگه کیم ابرور مستحق
نقد اېتک بیرله مباحات اوچون
بخل بو جودونگدین ابرور یخشیراق
مست ایله مجنون نېگه بؤلغه ی کیشی
مست اؤلوبان چون توگنور می انکه
ملک سلیمان تیلر اېتگه ی نثار
زیب انکه لعل و درِ مکنون ابرور
ایسته سه قارون انی تشلب قاچر
مونگه سخا آت قویالی، یا کرم؟
قویسه بؤلور مو ایننگ آتین جواد؟

چون دېدی ټنگری که، «کُلُوا وَاشْرَبُوا»
 بولدی یقین کیم بو سخاوت اېمس
 آنی داغی دېمه سخا کیم کیشی
 بېرمگیده مرعي اېرور اعتدال
 یایر انګه سفره که، اول آچ اېمس
 آت انګه تارتر که، یوز ایلقیسی بار
 هم بیارور لعل بدخشان سری
 خضرغه یتگچ توتر آب حیات
 شمعی کوندوز یاروتور بې عدد
 مشکنی هر کچه ساچر بې درنگ
 مشتھی اېل یوز اېسه نان بېرګه لی
 اوږله بولوتدېک که قوروق باغ اوزه
 جرعه اوچون جان بېربان دردنوش
 اهل وبا تارتيب اجل ساغری
 بو ایگی بیر نوع سخاوت اېرور
 آنی دغی قیلمه سخا داخلی
 خلق جهاتیغه طلبگار اېتر
 ظلم و تعدی و وسایل بيله
 کامی اولوس مالینی آلماق اېرور
 هم ساچری مهمل و هم تېرمگی
 چاه قازر غصه چېکيب سال و ماه
 آلماق اېرور قصد انګه بېرمک غرض
 آلماغیدین غیر زیان بود یوق
 آنی دغی دېمه سخي کیم، کیشی
 یانیده دېدی که، «وَلَا تُسْرِفُوا»
 اهل سخا مونی سخاوت دېمس
 نېچه که اسراف اېمسدور ایشی
 لیک اېمس موقعیده بذل مال
 بېرور انګه تون که، یلنغاچ اېمس
 سیم انګه بېرور که، یوز ایلقیسی بار
 هم کپتورور زیره نی کرمان سری
 مصر شکر ریزیغه حب نبات
 مهر ضیاسیغه بېره ی دېب مدد
 تون ساچیغه بېرمک اوچون بوی و رنگ
 لقمه تاتورمس تيله بان ممتلی
 یاغمه ی اوْتوب، سونی توکر تاغ اوزه
 جام توین کپ که قویر میفروش
 کان ارا یاقوت قویوب جوهری
 اوْرته سیده سهل تفاوت اېرور
 کیم کیشینی طامعہ کاملی
 هر نی که، کوردی طمع اظهار اېتر
 وعده و پیغام و دلایل بيله
 گر آلور، اما ینه بېرګه بېرور
 هم آلوری هرزه و هم بېرمگی
 توفراغی دفعیغه قازر اوْزګه چاه
 بو هم اول ایګیدېک اېرور بیر مرض
 طرفه بو کیم بېرمگیدین سود یوق
 تا تيله مس بېرمک اېمسدور ایشی

هر نېچه کیم، مستحق اؤلسون عزیز
 آنی اخی هر کیشی ایتور سخی
 کؤر که فسونگر چو اوزه تتی فسون
 تیلنی چو مېتین اوزه تیب اؤت سالور
 شمع چېکيب تیل چو اوزه تتی نوا
 اؤت که زبانه انگه معلوم اېرور
 صبح دم اورماقده مگر دېدی سؤز
 آنی سخی انگله غیل، ای هوشمند
 حالی اگر یخشی دورور، گر تباه
 هم نې که حق بېرسه قناعت قیلور
 ایلگیده گیدین نې که ملحوظ اېتر
 بحرغه یېتسه تیلهمس شبنمی
 مستحقى چون طلب اظهار اېتر
 اول که سوال اېتمه سه هم چون ییلور
 اهل طلب باشیغه تېکورسه تیغ
 اؤيله که مېتین اورر اؤز خنجرین
 باشی یلنگ بؤلسون، اگر اهل تاج
 اؤز پېریده یوز تومن، ار بیر دم
 اولچه کؤرر ایلگیده حق مالینی
 صرف قیلور سود ايله سرمایه سین
 باقمه یین اؤز لطف ايله احسانیه
 فهم اېتر اول نکته نی کیم بی خطا
 بو کرم و بذل انگه کپش اېمس
 ای که سخا کؤییده آوباش سېن

ایسته مه گونچه انگه بېرمس پشیز
 بیل که سخی اول خود اېمس دور اخی
 آلدی ییلان مېره سین ایل ب زبون
 خاره دین الماس ايله یاقوت آلور
 شام دیاری اوزه چېکتی لوا
 تېمور و خاره دمیدین موم اېرور
 کیم قویاش آلتونیغه یاروتتی کؤز
 کیم انی دولت قیلیان سربلند
 کیمسه دین اېتمس طمع مال و جاه
 هم نې که امر اېتمیش اطاعت قیلور
 بیر ایلگی قیسقه نی محظوظ اېتر
 زخمنی کؤرسه ایه مس مرهمی
 اولچه که مقدوری دور ایتار اېتر
 فاقه و فقرینی رعایت قیلور
 هر نې که بار ایلگیده قیلمس دریغ
 کان انگه ایتار اېتر اؤز گوهرین
 مکرمّت ایلر چو کؤرر احتیاج
 بذل ایشیده تنگ کؤرر اهل کرم
 انگله غیج آشفته بیرو حالینی
 تا که قیلور حاصل انینگ وایه سین
 مئینى هم قؤیر اؤز جانیه
 اېلگه مسبیدین اېرور اول عطا
 اول ارا پېرده سببی بېش اېمس
 تېلبه و اوسروک کیی زریاش سېن

نقدنی گلدېک داغی ساوورمه غیل
هر نې که بو صفحه ده آیین ابرور
غنچه کیی خورده نی قیلمه توگون
بخل ایله چون یوتی صدف در صاف
چرخ که، مهر آلتونین ایلر نهان
یاشورور انجم درمین تورک مهر
چونکه خزان ایلگی ساچر زورورق
ای که دفین گنج اوزه سېن اژدها
قتلینگه بهرام فلک ناگهان
ظلم ایله قانینگ آقیزب رنج ارا
قاتل گردون چو بولوب قانلیغینگ
یویسېن ایلک قانینگ که، یعنی که نې؟
آرزو ایلې نېچه کان نقدینی
جانینگ اوچون مخزن اېشیگینی آچ
دانه که انبارغه تسلیم ابرور
مزرعه بذله ساچماغنی توز
اېکمک اېمس، بارچه بو کیم تورغه سېن
نې بوکون اېکیسه، بو مقبول ابرور
دنیا ابرور مزرعه فاخره
مونده اېکیب انده اؤررسېن یقین
مونده اېکینلرکه تفاوت دورور
ترک طمع قیل که سخا اول اېمیش
بېرکه لی آلماق ایشیدین بول ییراق
اول که کرم دریغه دریا اېدی

غنچه کیی داغی گره اورمه غیل
بارچه سخا اهلغه تلقین ابرور
تانگله چوساچقونگ نې که توگدونگ بوکون
قیلدیلر آلماغیده کوکسین شکاف
یوزینی آنینگ قرا ایلر جهان
بېرکه کوهر باش توبن آنی سپهر
کور که قویاش رشکی بولور هر ورق
انگله که، بو گنجینگ ابرور خون بها
تیغ چېکب آغوسی گنج نهان
لعل روان قویغوسی اول گنج ارا
بولگوسی اول گنج اوزه ویرانلیغینگ
قصد اېته سېن جانینگه، یعنی که نې؟
ترک اېته سېن جوهر جان نقدینی
نقدین آلیب ساچ و اؤز اؤرنیغه ساچ
ضایع اؤلوردین انگه یوز بېم ابرور
کیم بیریگه تېنگری بېرور یېتی یوز
ارپه و بوغداي ساچیان اؤرغه سېن
کیم انگه تانگله کونی محصول ابرور
«الدُنْیَا مَزْرَعَةُ الْآخِرَةِ»
جهد اېت کیم بولمه غه سېن خوشه چین
یخشیراغي جود و سخاوت دورور
بذله صرف اېت که عطا اول اېمیش
بېرمک اوچون آلمه غنینگ یخشیراق
بحر انینگ دریده پیدا اېدی

غزوہ دہ نیروی یداللہ انگہ خلق لقب ایلب اسداللہ انگہ
ختم اولوب آتیغہ سخا و کرم دہدی کرم بیرمک اہمستور درم
اندہ کرم دور کہ طلب بیلیمہ گہی کیمدہ درم بیلسمہ طمع قیلیمہ گہی

حاتم طای حکایتی کیم، ہمت و سخا اہلیغہ پیشوا اپردی و انینگ
مہمانلیغی تعظیمیغہ باش ایندورمہ گن گدا ہمتین کؤروب انصاف بپردی

حاتم طای غہ بیر آزادہ وش تا کہ سخا بؤلدی کفینگ ورزشی
دہدی کہ: «بیر کون قیلیان جشن عام مطبخ ارا یوز تہوہ قربان اہدی
بزم ایچیدین دشت ساری بیر نفس سیردہ کؤردوم بیر اسیر محن
جسمی اویین ایلہ بان اول یوک نگون ہر قدم آغونچہ تینیب مدتی
سالدی اول اہمگک اؤتی کؤنگلومگہ تاب «کای قدین اہمگک یوکی پست ایلہ گن
دشت ارا گویا کہ خبر بیلیمہ دینگ دعوت اہتیب اسرو فراوان بوکون
تشلہ تیکن، گلشن عزتقہ ییت مہندہ چو فہم اہتتی بو نوع اضطراب
«کای سالیان حرص ایاغینگغہ بند وادی غیرتغہ قدم اورمہ غن
سہن داغی چہککیل بو تیکن محنتین بیر درم آلماق چہکیان دست رنج
دہدی کہ: «ای ہمتینگ آزادہ کش کؤردونگ اہکین مو بیر اؤزونگ دہک کیشی؟
ایندہب اہدیم بادیه اہلین تمام قوی و قوزی بیحد و پایان اہدی
کسب ہوا ایلہ مک اہتیم ہوس بیر قوچاق آرقہ سیغہ یوکلب تیکن
تیرکہ بان اول اویگہ عصا دین ستون ہر نفس اورغونچہ اؤتوب فرصتی
لطف و ترحم بیلہ قیلیم خطاب جسمیدہ غم خاری نشست ایلہ گن
حاتم اویی ساری گذر قیلیمہ دینگ؟ قیلدی یمان یخشیننی مہمان بوکون
چہکمہ مشقت، قوہ و دعوتقہ ییت» باش کؤتریب کولدی و بپردی جواب
آز و طمع بؤینونگہ باغلب کمند کنگر ہمتغہ علم اورمہ غن
تارتمہ غیل حاتم طای متین یخشیراق اندین کہ بیرو بہرسہ گنج»

اول که بو ینگلیغ سؤزی موزون اېدی مېندين انینگ همتی افزون اېدی»
 همت اگر بؤلسه نوایی سنگه بنده دورور حاتم طایی سنگه
 ساقی، ایاق توت، کرم اظهار قیل بذلنی حاتمغه نمودار قیل
 ییزده چو می وجهیغه کم دور درم کملیق ابرور ییزدین و سېندین کرم

آلتینچی مقالت

ادب دأبیده کیم، کیچیکلرگه موجب سعادتمندلیغ و اولوغلرغه باعث سر
 بلندلیق دورور و تواضع وصفیده کیم، «دال» دېک قدینی خم قیلغن
 قدمین دولت فرقیغه قؤیر و حیا ضیاسیده کیم، هر کیشی کیرسه رحمت
 یاغینلری بیرله سیراب بؤلور

اې طلب اوئیده نشست ایله گن قدینی خدمت یوکی پست ایله گن
 اېل یؤلیده گرد اؤلوبان درد ایله کبر کؤزین کور اېتیب اول گرد ایله
 اشک ریاضت که ساجیب هر سری اندین اؤچوب نفس و هوا اؤتلی
 آه و ندامت که چکیب صدق ارا کذب یوزین دودیدین ایل ب قرا
 صدق ایله هر گرم نفس کیم اوروب ریو و ریا خرمنینی کویدوروب
 قیلمه ی اؤزین رخصت ایشیگه ثمر «میم» عزیمت بیله باغلب کمر
 صرصر غیرتنی چو بنیاد اېتیب حرص و طمع رختینی برباد اېتیب
 بؤیله طریقی که قبول ایله دینگ کوی طلب ساری نزول ایله دینگ
 لیک بو یؤل قطعیده شرط طلب بیل که تواضع بیله کېلمیش ادب
 چونکه تواضعغه خم اؤلدی هلال بؤلدی فزونراق انگه هر کون کمال
 «یا» غه تواضع صفتی بېردی دست قدر ایله مصحف اوزه تاپتی نشست
 چرخ تواضع اوزه تا خم دورور تابع امری باری عالم دورور
 یا کییی قاش کیم بو دورور شان انگه جانین اولوس ایله دی قربان انگه
 اېلگه شرف بؤلمه دی جاه و نسب لیک شرف کېلدی حیا و ادب

چونکه ياغين منبعی اۇلدى حيا
 بۇلمس ادبسیز کیشیلر ارجمند
 ترک ادبدین بیرى کولگو دورور
 قهقهه دین کبک نوا کپلتوروب
 غنچه کولوب بۇلدى آچیلماق انگه
 برقنى کولگو ییقیان تاغ ارا
 صبح که بو شیوه پسند ایله بان
 کولگو که اؤز حدیدین اۇلدى ییراق
 روشن ایتیب شمعنى هر تون ییغی
 قیلدى بولوت اشکی بیله دُر نثار
 مست که ییغله یوروی اؤزدین کپتیب
 کیمده ادب کولگوکه آچمس آغیز
 قهقهه کیم هزل ایننگ یاری دور
 هر کیشی کیم هندو اؤلور هزل ارا
 هرزه ابرور چونکه مشعبد سؤزی
 اول که سقال باغله بان ابل کولدورور
 قیلماق اوچون کؤزگه فزون کؤرکینی
 کولگو اوچون کپلسه اولوس قاشیغه
 مسخره کیم کولگو اوچون باج ییر
 شکلده چون مسخره وش کپلدى بوم
 هزلغه لؤلى ایلیک ایتسه ستون
 مونچه مذلت باریسی بوالعجب
 جلوه گر اۇلدى چو قویاش رأیتی
 مضحک ابرور مست چو ایلر خروش

قطره سی توفراغنى قیلور کیمیا
 پست اېتر اول خیلنى چرخ بلند
 کولگو ادب ترکیگه بېلگو دورور
 باشیغه اول کولگو بلا کپلتوروب
 ییتى آچیلماقده ساچیلماق انگه
 بلکه قلیب ییر قویى توفراق ارا
 مهر اؤتى دُرینی سپند ایله بان
 ییغله ماق اندین کؤپ ابرور یخشیراق
 اېلگه بېریب غنچه نى خندانلیغی
 بۇلدى چاقین کولگوسیدین خاکسار
 اشک نیازی گنهین پاک ایتیب
 لیک حیا ابری اېمس قطره سیز
 قوربقه صوتی بیله رفتاری دور
 یوزینی قیلماق کپره ک اول قرا
 اؤز تیلینی کؤر که کپسر هم اؤزی
 کولگو سقالیغه اؤزی کپلتیرور
 باشیغه میمون چو قویر بؤرکینی
 کولمس اولوس یالغوز ایننگ باشیغه
 بیر درم آلغونچه ایکی کاج ییر
 اورماغیغه قوشلر اېترلر هجوم
 اؤزینی کوچ بیرله قیلور سرنگون
 دفع بۇلور کپلسه حیا و ادب
 ییر توییگه کیردی کپچه ظلمتی
 سؤزنى تأمل بیله دېر اهل هوش

تولكو و ايت كولگو اېشىگين آچر
 بو كه تواضع دورور آتى انینگ
 گرچه خرد وصفیدین اؤزگه دېمس
 هر كیشی نینگ طورىغه لایق كېرەك
 قولغە كه بېك قىلسە تواضع فزون
 سجده گدا آلىدە اېرمس كرم
 طفل اوچون قۇپماق اېمستور ادب
 اول متكبر بۇلور و سېن يېنگىل
 گرچه ادب شرطى بغايت كېرەك
 رتبه ده سېندین كیشى كیم بۇلسە پست
 گر سنگه خود تابع و خدام اېرور
 فرض و سنن اولچە اېرور دلپذیر
 هر نې الر قىلسە خلاف حساب
 حشرده دور چونكه خطابى سنگه
 ليك رعايتلری بۇینونگده دور
 واجب اېرور بارچه سیغه یارلیق
 بو صفت امید ایله كیم بیم اېرور
 گر اېرور اطفال و عیالینگ سېنینگ
 اولچە اېرور طفلغە شایسته ایش
 قطره غە چون تربیت اېتتى صدف
 بیرىسى قۇیماقلیق اېرور یخشی آت
 اسمده كۇپ كېلدى تفاوت پدید
 قیلماق اېرور بیرى معلم طلب
 ایتگه تعلّمده چو بۇلدى کمال

شیر كۇرونگچ اولوس اېودین قاچر
 ياكە ادب كېلدى صفاتی انینگ
 بارچه اولوس شأنیده بیردېك اېمس
 صورتى حالىغه موافق كېرەك
 رشتە رنج اؤزیگه ایلر اوزون
 بیل كه كرم دور انگه بېرمك درم
 پیرلر اول ایشنى دېمستور ادب
 بو ایكى ایش اېل نېگه قیلغەى دېگىل
 هر كیشى طوریده رعایت كېرەك
 كۇرسنگ اؤز ایلگینگده انى زیر دست
 قیغولرى كۇنگلونگه ناکام اېرور
 بارچه غە اؤرگتمك اېرور ناگزیر
 فرض دورور ایله مگینگ احتساب
 هر نې سوال اؤلسە جوابى سنگه
 رقعە روزیلری قۇینونگده دور
 یخشی-ییمان ایشده خبردارلیق
 اوشبو جماعتغە بو تعظیم اېرور
 بو دور الرغه داغى حالینگ سېنینگ
 بیل كه كیچیکلیكتە اېرور پرورش
 اېل باشیغه چیققوچه تاپتى شرف
 كیم دېسەلر اېتمه گەى اندین اویات
 بیرى حسین اؤلدى، بیرىسى یزید
 قیلغەلى تعلیم انگه علم و ادب
 صید انینگ آغزیدین اؤلدى حلال

عالم اول ايت کيم نجس العين ابرور
 گرچه انگه شفقت ابرور سودمند
 مهر ايله زجرى که توقع دورور
 زوجه کيم اول بولسه انيس حرم
 نفقه بيله نفسنى توتمه دریغ
 ايله مه گیل حله سینی رنگ-رنگ
 انگله سنگ آتلنغوچه حالاتینی
 قيلمه روان یار ايله اغیار ارا
 اول که چیقیب کیردی ینه قوینونگه
 غازه بيله قیلدی چو یوزنی قیزیل
 ساجباغینی تاب ايله چون سالدی بند
 وسمه ساری تاپتی چو وابسته لیق
 مونچه قباحه بيله باقیب توروب
 اوشبو بولور غیرت و مردانه لیق
 اول کون اگر چیقسه قوی و قيلمه زور
 هر نی کیم اول شرع دین ایتتی عدول
 بیرى ابرور مکرمت والدین
 بو ایکی نینگ خدمتینی بیر بیل
 باشنی فدا ايله، انا قاشیغه
 ایکی جهانینگه تیلرسپن فضا
 تون-کونونگ که ايله گه لی نور فاش
 سؤزلریدین چهکمه قلم تشقري
 بولسون ادب بیرله باری خدمتینگ
 سؤنگره رحم نینگ صله سین قرض بیل

اوغلینگه جهل اولسه عجب شین ابرور
 تېگورور افراطی و لیکن گزند
 طفلغه سپندین بو تواضع دورور
 شرع طریقى بيله توت محترم
 جانینگه افراط ايله هم اورمه تیغ
 کیسه دغی حجره ده توتسون درنگ
 گر ابر اېسنگ توتمه انینگ آتینی
 تعییه کوی ايله بازار ارا
 بیل که آلیسپن عجب ایش بوینونگه
 یوز قرالیق فکریده دور جزم بیل
 نفس و هوا بوینیغه سالدی کمند
 بولدی ایکی فتنه غه پیوسته لیق
 پرسنگ اجازه انی آتلنتوروب
 رشک و حمیت بيله افسانه لیق
 کیم چیقیب ابودین وطنی بولسه گور
 ابرمس ادب ايله سنگ آنی قبول
 بیل که مونونگ قیلماغی دور فرض عین
 هر نهچه افراط اېسه، تقصیر بیل
 جسمنی قیل صدقه انا باشیغه
 حاصل ایت اوشبو ایکیسیدین رضا
 بیرسین آی انگله، بیرسین قویاش
 خطلریدین قویمه قدم تشقري
 خم قیل ادب «دال» ی کیبی قامتینگ
 رحم اوشول طایفه غه فرض بیل

سایر ناس ایچره اولوغ تا کیچیک
 کیم که اولوغراق انکه خدمت کهره ک
 کیمنی که قیلسنگ متوسط خیال
 خدمت ایله ایله مه توقیر هم
 توتقیل اینگ حرمتی ایچره ضرور
 عزتی حددین کم ایهه خوب اېمس
 یا که سپنی گردش چرخ بلند
 گرچه که، شه بزمی ابرور دلربا
 مرهمی ضمنیده ابرور ریشلر
 گل کورونور یانیده یوز خاری بار
 تېله که اؤت شکلی گلستان ابرور
 طفل ییلان نقشیه مایل دورور
 بحرده توشه دُر خورشید رنگ
 انگله بو قانون ایله شه خدمتین
 سود ابرور نهچه که بولسنگ بیراق
 کیمکه فنا گنجیدین آگاهلیق
 خدمت اگر بؤینونگ که بی اختیار
 مختصر ایله ی، ایشیت اجمالینی
 تاپسنگ شه خدمتیغه انتساب
 نیت اینگ بیرله بورون راست قیل
 ینه بو دور کیم، تانی خدمت چاغین
 ینه بو کیم، یخشی-یمان دېمه سؤز
 ینه بو کیم رنج اېتر، گر تعب
 تاشقی لیغینگ نینگ بو صفت حالی بار

یاخود ارا یېرده وسط چرگه لیک
 اول که کیچیکراق انکه شفقت کهره ک
 اسره اینگ حرمتیده اعتدال
 شنت ایله ایله مه تحقیر هم
 قاعده نکتہ «خیرالامور»
 حدیدین آرتوق دغی مرغوب اېمس
 ایله سه شه خدمتیغه ارجمند
 واجب ابرور ایله مک اندین ابا
 نوشی ایچینده تیکیلور نیشلر
 بار ایهه بیر عیش، مینگ آزاری بار
 توشه خلاصی قچان امکان ابرور
 زهرینی بيلمس که هلاهل دورور
 ضمنیده دور غرقه و کام نهنگ
 عیشیدین آرتوق غم ایله محنتین
 طرفه بو کیم، بولمه غنینگ یخشیراق
 ملک قناعتده انکه شاهلیق
 توشه قیلورده سنگه نی اختیار
 فهمینگ که ظاهر قیله ی احوالینی
 ثورت ایش اېتگیل اؤزونگه ارتکاب
 غیرین اینگ کؤنگلی که بېخواست قیل
 ایله، ولی ایله مه گندېک ساغین
 اېل یمان و یخشیهه سالمه کؤز
 اسره یمان-یخشیهه شرط ادب
 بولسه تقرّب اینگ اشکالی بار

بو نېچه ایش بؤلسه میسر سنگه
 بو باری جزوی دورور، ای ناتوان
 بؤلسه غنا شیوه سی عارینگ سېنینگ
 انده دورور شرط تواضع سنگه
 چرخ کیبی اېتسه زبردستلیق
 اېتسه غم و غصه یوکی تاغدېک
 ایله مه مک ژاله کیبی یاغسه تاش
 وضع تواضعده وفا ایله مک
 تا بو وسیله بیله تاپیب قبول
 دولت ایله یاروغه ی اختر سنگه
 کلّی ابرور اول که، اگر ناگهان
 فقرایيگه توشسه گذارینگ سېنینگ
 اؤتروسیده قطع توقع سنگه
 پیر قویسیده تيله مک پستلیق
 بؤلماق ایننگ آستیده توفراغدېک
 راست بنفشه کیبی یوقاری باش
 دأب ادب بیرله حیا ایله مک
 مقصد اصلي ساری بؤلغه ی نزول

نوشیروان نینگ حیا باغیده نرگس کؤزیدین کؤزی نینگ نرگسی اویالیب
 نرگس کؤزلوک گلرخیدین کنار ایسته مه ی، کناره ایسته گنی

شاه اېمس اېرکنده انوشیروان
 غنچه کیبی کؤنگلی توله قان اېدی
 بیتتی غم و محنت بی مر انگه
 بیر چمن ایچره توزوبان خلوتی
 کامغه میل ایله دی چون کامگار
 سونغچ ایلک دلبر مونس ساری
 ایلگینی چپکتی متغیر بؤلوب
 «کیم بونی قول سونماغ و چپکمک اېدی»
 «کیم بو وصال ایچره که واقع دورور
 عین حیا بیرله فتوت انگه
 نرگسینی تؤل دوروبان یاشیدین
 تانی آخر بو اریغ نیتی
 بؤلدی بیراو عشقی بیله ناتوان
 لیک غمی خورده سی پنهان اېدی
 تا که وصال اؤلدی میسر انگه
 گلرخ ایله قیلدی عیان صحبتی
 ایله دی تسلیم اوزین گلغذار
 توشتی کؤزی بیر بته نرگس ساری
 دېدی سمنبر متحیر بؤلوب
 پاسخینی شاه مؤدب دېدی
 نرگس شهلا کؤزی مانع دورور»
 بېرمه دی اول امرده قوت انگه
 قویتی دغی کپچتی اول ایش یاشیدین
 بؤیله حیا شیوه سی خاصیتی

خمسه	امير عليشير نوايي	حيرة الابرار

جمله عالم ارا شاه ايله دی
عیش، نوایی، نهچه دلکش دورور
ساقی، ادب شرطینی آماده توت
تانی ایچ، دهب سینگه مهن یوز توتته ی
عدلینی عالمغه پناه ايله دی
لیک ادب بیرله حیا خوش دورور
آلیمه توقوز یوکونوب باده توت
تامسه توقوز، آقسه خود اوتوز توتته ی

بئینچی مقالت

قناعت بابیده کیم، عین جوعدین آیریلسه، زمزم نجات قناتی، بلکه سلسبیل
حیات ساری اوچماق نینگ قناتی دورور و پریشان طمع کیم، مذلت زهری
طعمی مذاقکه یبتکورور و قانع کیم، کؤزی اوزره قان موج اورسه، عزتی بار
و طامع کیم، آلتون مسند اوزره آرام توتسه، مذلتی بار

کیمگه که ایش بؤلدی قناعت فنی
گنج و تجملنی غنا بیلمه گیل
نقد قناعتغه چو یوق دور فنا
کلبه ده درویش که، قانع دورور
چونکه طمع بؤلدی گدالر ایشی
شه چو طمع قیلدی ابرور لقمه خواه
شاه اول اېمس کیم باشیغه قویدی تاج
قوشلر ارا شاه که، عنقا دورور
بار دور اگر فکر ايله تاپسنگ وقوف
طعمه غه هدهد نی که محتاج ابرور
هندوی لالع باشیده تاج کور
ییتسه اراذل کفیدین باج انگه
شاه باشی نینگ شرفی تاج اېمس
بیل که، انی قیلدی قناعت غنی
بلکه غنا گنجی قناعتی بیل
جهد ایت و بو نقد ايله تاپخیل غنا
فایق ابرور شهغه که، طامع دورور
بیل که گدا دور طمع اېتکن کیشی
قانع درویش ابرور پادشاه
شاه انی بیل کیم، یوق انگه احتیاج
نکته یی بو امرده پیدا دورور
قانع و عنقاغه موافق حروف
پیک بیل، ارچه باشیده تاج ابرور
آنی قرا پول ساری محتاج کور
کوک ساری تشر نیمه دور تاج انگه
انگله انی شاه، که محتاج اېمس

شاه اگر اول بؤلسه، که محتاج دور
 شاه دېسنگ کیمده کؤروب تاجنى
 شاه انى بيل کيم، باشى قلیاقدہ
 بؤلمه سه هم شکر ايله قانع بؤلور
 کيم که قناعتدين ابرور حجتى
 تاپسه قناعت سارى هر کيمسه يؤل
 ملک ايله اؤزنى دېمه گيل ارجمند
 چرخ که بير قرص ايله توزدى معاش
 ايله دى حق وضعيده نادر انى
 شمع که اؤز ياغى بيله قاورولور
 روشن ابرور کؤز، که توتر کام انگه
 چونکه آغيزنينگ يېمک اؤلدى ايشى
 کيمسه نېچه زيب و طمعدين ييراق
 گوهر و دُرنى قولاق آزارى بيل
 آلتون ايسيرغه که قولاق آغريتور
 نکته دُرین بيل قولاق آرايشى
 تاپسه کيشى باديه ايچره زلال
 سوغه سفال ايچره حلاوت دورور
 کؤزگو جماليغه نفس بؤلمه سون
 تشنه که اول سو بيله ايستر فرح
 کيم قوروغ اؤتمک سوغه تۇغره ب يېسون
 آشيغه کيم سالسه قيليب زينت ايش
 بارچه نخود اؤرنیگه در خوشاب
 يوزيده زر رشته بؤلوب زعفران

حرف ايله محتاجده هم تاج دور
 شه دېلى بو وجه ايله محتاجنى
 بذل اېتر آفاق بېرور چاقده
 بذل ايشيدین نفسغه مانع بؤلور
 يخشى-ييمانغه يۇق انینگ حاجتى
 شاه بو تقدير ايله اول بؤلغهى، اول
 ملک قناعت بيله بؤل سربلند
 باغله دى آي جرمينى کؤکسيگه تاش
 نې که قيلايين دېسه قادر انى
 چرخ انگه فانوس کيى ابرورولور
 گوشه محراب ايکى بادام انگه
 حربى اوچون چېکتى ايکى صف تيشى
 ضمنيده آسایش ابرور يخشيراق
 سؤزنى قولاقنينگ دُر شهواری بيل
 زرحل اؤتوک دور که، اياق آغريتور
 کېنگ اؤتوک اؤلدى آياق آسایشى
 آلتون اياق قیده و سينغن سفال
 کؤزگوگه کول بيرله طراوت دورور
 دسته سى آلتون گر اېمس بؤلمه سون
 قیده کيرر کؤنگليگه آلتون قدح
 قرص خور و چشمه حيوان دېسون
 زردک و شلغم کيى آلتون-کوميش
 ريزه چغندر يېريگه لعل ناب
 قرص قمردين طبق اوستيده نان

سبزه سی نان اوزره زمرد بؤلوب
 تېنگری اوچون، کبل اوزونگ انصاف بیر
 گرچه که بار انده ظرافت بسی
 چینریدین تیشگه هم آزار اؤلوب
 چونکه یبیلدی بو تکلفلوق آش
 معده ارا چونکه بو دعوت ییتر
 معده اؤزی خوردیده غی آشنی
 ایتمه کیم، طعمه قابل دور اول
 کیمسه بو اجزاغه سَنَر چون بها
 هضم هم اؤلسه اگر انصاف دور
 کیم که ابرور مخزن قارون ایننگ
 بذل دبان گنج ایشیگین آچمه سه
 فایده سیز قیلمه سه ظاهر کرم
 آچغه ییمک بیرسه، یلنغاچغه تۆن
 قانع اېسه آنچه که مقدور ابرور
 اول که تجمل انکه واقع اېمس
 کؤردی اېسه منعم اتلاف خو
 تاپمه ی ایننگ مخزنیغه دسترس
 سرو یانیده چیقروور خاشه سین
 کیمک اوچون اېگنیگه تاپمه ی پلاس
 کیمگه که اندېشه بو صورت بؤلور
 بورج ایشیدین اؤزگه چوفن تاپمه دی
 ایله دی چون وجهنی خاک سیاه
 بورج اېتیب و صرف اېتیب اتلاف ایله

تره سی خوان ایچره زبرجد بؤلوب
 کیم کیشی آچ اؤلسه نې نوع آنی بیر
 دُرلری تیشلرگه دور آفت بسی
 یوتماغیدین خود بؤغوز افکار اؤلوب
 آش دېمه، بلکه نېچه پاره تاش
 دې کیم انی معده نېتیب هضم اېتر
 هضم قیلور یوق که اوشاق تاشنی
 باشدین-ایاق زهر هلاهل دور اول
 اؤلتوروبان اؤزنی بېرور خونبها
 کؤر که، نې افراط ایله اسراف دور
 ملک جم و تاج فریدون ایننگ
 فایده سیز دُر و گهر ساچمه سه
 بېرمه سه بیر بذله غه یوز مینگ درم
 یوز تیله گنلرگه مینگ و بیرگه اؤن
 تېنگری و خلق آلیده معذور ابرور
 آنچه که بار صرفیغه قانع اېمس
 ایلر ایننگ شیوه سینی آرزو
 بذل ایله اسرافینی ایلر هوس
 رخس خرامیده سورر لاشه سین
 اېلگه تیلر، بېرسه منقش لباس
 اول انکه بورج ضرورت بؤلور
 آلدی، ولی بېرگه لی تن تاپمه دی
 وعده اېتیب قیلدی غلو قرض خواه
 بارچه نی ایلر تلف اسراف ایله

يااولوس ايچره يوزى سويين ساحيب
 مونچه و يوز مونچه ييتيان الم
 تركِ قناعت انى ايلب جلا
 اول كه قناعتنى قليب دست پيچ
 ايگى قرا پول چېكيان دست رنج
 تينچ كۈنگول بيرله قتيقسيز اوماچ
 كوندوز اۋكوش رنج ايله مزدورلوق
 به كه طمع طاقينى تارتيب بلند
 اې خوش اول آيينِ فنا كۈزله گن
 كۈنگلى اگر باغِ تمنا قليب
 گنبد انگه گنبدِ نيلوفري
 طاقِ معلّٰى انگه گردان سپهر
 كون بۈلوبان وردِ گلستان انگه
 انجم شېگردغه بۈلمه‌ى قرار
 چرخ و شفق بزميده فانوسِ آل
 بۈيله خيالات ايله قانع بۈلوب
 قيلسه تصور بيله خورسندليق
 گر خوداۋلوب همتى نينگ رخشى تيز
 بۈلسه بيبك چرخ ايله اختر انگه
 كۈرسه جهاننى بير آوۈچ خاك چه
 بېرمه‌سه كۈك قصرىغه ويرانىنى
 پاره يوره ك قانى بۈلوب قوت انگه
 خار و قميش نينگ توييدىن لقمه خور
 بۈلسه تابانى دغى هر سارى چاك

يا آليان باشين و بير يان قاجيب
 ليك انگه بۈلوب ينه يوز مونچه كم
 كېلتوروبان باشيغه يوز مينگ بلا
 حالىغه بو پيچ ييتوشگه‌ى مو هيچ
 يخشراق اندين كه، شه انعامى گنج
 به كه بيراو متّى بيرله كولاج
 كلبه‌غه بېرمك كېچه معمورلوق
 ايله‌سه مزدورلوغين يوز نژند
 ملكِ قناعتده سرا كۈزله گن
 گلشنِ اخضرنى تماشا قليب
 روضه‌سى صحنِ فلکِ اخصري
 شمسه‌سى اول طاق اوزه رخشنده مهر
 آى بۈلوبان شمع شېستان انگه
 شمع نينگ اطرافيده پروانه وار
 اۋيله كه منقاش انگه جرم هلال
 ايستريدن نفسىغه مانع بۈلوب
 يادى بيله اېتسه برومندليق
 قيلسه بيبك پويه قيلورغه ستيز
 تۈده كول ايچره نېچه اخگر انگه
 طوبى ايله سدره‌نى خاشاك چه
 طاقِ فلک كه ييقوق ايوانىنى
 بلكه فرح كسيىغه ياقوت انگه
 ليك بېرب طعم انگه گلشكر
 پير يوزيگه عبرت اوچون خنده ناك

خرقه سی نینگ چاکلرین بیلسه اول
 پستینی اعلیٰ بیلە تېنگ قیلە سە
 کلبە سی آی شمعیدین اۆلسە یاروق
 آق یماغ و اېگنیدە کۆک خرقە سی
 هر ساری ویرانیدە بۆلسە شگاف
 راحت اوچون باش که قۆیوب تاش اوزە
 قیش کونی یتگورسە ساووق تاب انگە
 یاز تاپە آلمە ی چو ایسیغدین پناه
 فقر بېریب مخزن قارون انگە
 ایله بان آیین قناعت انی
 چون بو جهان ایچرە طمعکارلیق
 حشرده داغی قۆیوب اندین عذاب
 بلکه بۆلوب فقرده سرمایە سی
 دنیا و عقباده برومند اۆلوب
 اول که ایتیب ترک قناعت شعار
 عز تیلە سنگ ایله قناعت طمع

گلشن توفیق نسیمیغە یؤل
 شالینی دیبا بیلە تېنگ قیلە سە
 اېشیگی یېل ایلگیدین اۆلسە آچوق
 خوشراق انگە صبح و فلکدین بسی
 ستر اوچون اؤرگمچی انگە پردە باف
 فر همای ایستە مە ی اول باش اوزە
 دفعیغە گلخن کولی سنجاب انگە
 سایە اوچون کۆپروک انگە خوابگاه
 فاقە بۆلوب ملک فریدون انگە
 دهرده مستغنی اولوسدین غنی
 اېل کۆزیدە بېرمە ی انگە خوارلیق
 کۆنگلیدە یوق دھشت یوم الحساب
 کیم قویاش اوجیغە توشوب سایە سی
 کیم که حق احسانیغە خورسند اۆلوب
 ایلب انی اول طمع اېل ایچرە خوار
 مسند عزت اوزە دور متقنع

قانع جوانمرد ایله طامع جهانگرد همراهیغی و بیرى نینگ فراغت گنجی
 حرصیدین مذلت رنجیغە قالب، بیرى نینگ قناعت رنجی چېکردین فراغت
 گنجیگە یتگنی

فارس نواحیسیدین ایگی رفیق
 بیرى ازل قسیمیغە قانع اېدی
 بارور اېدیلهر قیلیان پویه فاش
 یاریمی یېردە، یاریمی یوقاری

ایله دیله چین ساری عزم طریق
 قسیدین آرتوق بیرى طامع اېدی
 بۆلدى عیان یؤل اوزە بیر سادە تاش
 اول یاریمیدە که، بۆلوب تاشقاری

نکتہ یی بس طرفہ قازیلغن ابدی
 «کیم کیشی گر اہمگک اوتین یاندورور
 اندہ بیتیکلیک دورور افسانہ یی
 بار کہ، آستیدہ ابرور طرفہ گنج
 ہر کیشی بو رنج دین اؤلسہ ییراق
 طامع اوقوغچ مٹھتک بؤلوب
 گنج تمناسیغہ بہرکیتی تیش
 قانع اول ایشگہ چو نظر ایلہدی
 دہدی بو نہی محنت جانکاه ابرور
 کیم ساری کیم تہنگری نینگ احسانی بار
 یؤل دین آلیب کپچہ تانگ آتقونچہ بہر
 شہرغہ اہل کیرگہ لی کوپ یؤل ابدی
 بار ابدی دروازہ غہ سورمک همان
 بو اہل ارا رسم بو اہریش کہ، شاہ
 اسرہب انی شہر اہل دین یاشورون
 ایلر اہمیشلر انی مسند نشین
 آنی ہمول رسم ایلہ خیل و سپاہ
 یاری کہ، رنج اؤزیگہ آلیب ابدی
 رنج بیلہ بیتتی چو اؤز جانیغہ
 خطقہ باقیب کؤردی بو مسطور ابرور
 آنی قناعت قیلیان شہریار
 قیلہ، نوایی، طمع اہل دین درم
 ساقی، اہتیمہن طمع اول بادہ دین
 جرہ سیدین سالک راہ اہت مہنی

چون اوقودیلر - بو یازیلغن ابدی:
 تاشنی ینہ یوزیغہ ایلندورور
 کیم بو نواحی ارا ویرانہ یی
 آغہی آنی ہر کیشی کؤرسہ بو رنج
 صبر و قناعت باریدین یخشیراق»
 طامعہ عرقی متحرک بؤلوب
 بؤلدی انگہ تاش توہین قازماق ایش
 قیلہدی پروا و گذر ایلہدی
 گنج قناعت منگہ ہمراہ ابرور
 تاش یاریلیب چیقماغی امکانی بار
 صبحدم آلیدہ عیان بؤلدی شہر
 اول کہ بورون کیردی، ولی اول ابدی
 ہر ساریدین خلق یوگورمک همان
 قیلہ بقا ملکی ساری عزم راہ
 کیم کہ سحر شہرغہ کیرسہ بورون
 باشیغہ تاج، ایلگیگہ سالیب نگین
 قیلدیلر اول ملک و سپاہ اوزرہ شاہ
 گنج تمناسیغہ قالب ابدی
 تاشنی اہووردی ینہ بیر یانیغہ
 «خام طمع دہردہ رنجور ابرور»
 مونی طمع رنجی قیلیب خاکسار
 بار اہسہ بہرسنگ خود ابرور اول کرم
 کیم آلور آز و طمع آزادہ دین
 ملک قناعت اوزہ شاہ اہت مہنی

سېکيزينچې مقالت

وفا بابیده کیم، «واو» ی سیمرغ «سین» ی نینگ ضمنیده ده یکی دېک نهان
دورور و «فا» سی قاف تاغی آستیده غی «فا» دېک عیان و «الف» ی کیمیا
توبیده گی «الف» نشانه سی و نقطه سی مهر گیاه بته سی نینگ دانه سی. پس
بولر نی طمع قیلغن کیشی نینگ ایشی سو سطحیده یوگورمک بؤلغه ی و قرا

یبرده کیمه سورمک

چرخ توقوز دُر جی که زرکار ابرور
هر دُر ی نینگ لمعه سی شمع فراغ
هر بیر ی نینگ قیمتی کاندین فزون
اول که لقب قویدیلر «افلاک» انگه
قَی بیر ی کیم اوکسوک ابرور پاکیدین
هر نې جواهر که، خیال ایله گه ی
یوز تاپیلور، بیر دېسه بو کان ارا
غیر همول دُر که، جهانتاب ابرور
بیر دُر اگر ایله سه ظاهر جمال
سؤرسه آتین اهل صفا جوهری
بو در نایاب وفا مو اېکین
مهر گیاه دېمه که، عنقا دور اول
مهر عذاری اوزه خط غبار
توشه بیراو ایلگیگه در یتیم
هر کیشی هم کیم بو گهر بار انگه
هر کیشینی کؤرسه، اوزین یار اېتر
اول کیشی رذل اولسون، اگر بختیار

جوفیده یوز مینگ دُر شهوار ابرور
نې دُر و نې شمع، دُر شب چراغ
کان دېمه کیم، کون و مکان دین فزون
انجمی یوز مینگ گهر پاک انگه
عاجز ابرور عقل انینگ ادراکیدین
جوهری عقل و سوال ایله گه ی
یوز دېسه مینگ آنچه بو عمان ارا
کیم بو تېنگیز قعریده نایاب ابرور
ایکسی جمع اولماق اېمس احتمال
آه چکب دې که، وفا گوهری
گر اول اېمس، مهر گیاه مو اېکین؟
جوهر فرد و در یکتا دور اول
تون ساچی نینگ تابیده مشک تتر
بار دور انینگ جوهر جانغیم
رنج و عنا دایم ابرور یار انگه
مهر و وفا گوهرین اظهار اېتر
کیم مونگه یوق شفقتیده اختیار

اؤيله كه خورشيد ابرور عينِ نور
ابر كه هر قطره گهر دور انگه
گل نې بيلور كيم، نېگه دور زيب باغ
اؤت ابرور اؤز حرقتيدين بېخبر
هر كيشي كيم جز بو گهر يوق انگه
هر نېچه كيم، بو گهری دور شريف
كيم بو گهر هر كيشيدین بؤلدى فاش
هر كيشيگه قیلدى بيراو بير وفا
نېچه ثمر ساچماق اېسه شاخ ايشی
كان نېچه بذلِ گهرِ پاك اېتر
شمع ياروتوب اېو ايچ و تاشینی
خاصه بو دوران كه، محبّت قولى
چونكه قویاش باشدین-ایاق بؤلدى مهر
خامه وفادين بیتیدی ماجرا
چه باشيگه ابرورلوبان چرخ تیز
وه كه فلک تا كه سبك سنگ ابرور
مهر اېليگه جور مو اېردى اېکين؟
لطف و وفا يولیده بؤلغانغه گرد
كيم كه وفا اوزره بېريب باش انگه
يا بو زمان اهليغه بو بؤلدى بهر
کیمگه بيراو توتسه گل تازه روى
بوکه عوض، بېرمه گه ی اول جز تيکن
خلق ايشيگه گر بو نمودار ابرور
بیر کيشی انداق کيشی کيم بیر کيشی

کؤزنى ياروتماقده انگه نې شعور
گل آچيلوردین نې خبر دور انگه
نېوچون اېتر عطری معطر دماغ
باده غه مست اېرکنيدين نې خبر
فاش اؤلور انداق كه، خبر يوق انگه
خاصيتی دور انگه بېحد کثيف
باشيغه ياغدى گهر اؤرنیغه تاش
مخلصى يوق دور کؤروبان مينگ جفا
کؤپرک آتر تاش انگه تېرگن کيشی
آلغوچی کؤپرک يوره گين چاک اېتر
اېو ايه سى کؤپرک اوزوب باشینی
سيندى انینگ پنجه سيدین بير يولى
يېرگه کيوردی انی هر تون سپهر
مفتي گردون يوزين اېتتى قرا
باغله بان اول بؤينين و ايلب ستیز
دهر انینگ آليده کهن لنگ ابرور
قاعده بو طور مو اېردى اېکين؟
يوق اېدى اېرکين مو عوض، غير درد؟
سرزنش-اؤق مو اېدى پاداش انگه؟
نوش آليبان قويماق اېل آغزيغه زهر
گلشنِ رضوان چه انگه رنگ و بوى
بیر دېمه گیل، بلکه دېگیل يوز تيکن
بیر کيشی تاپماق ايشی دشوار ابرور
توزگه ی انینگ بيرله مُودّت ايشی

يېتسە فلکدین ستم و خارِ درد
 بۆلسە زمان خنجریدین یارەیی
 ھەر نې یېتر دھـر ملالی انگە
 ھەر کیشیگە یېتسە فلکدین غمی
 راز لېن تیککن ایپین سۆکمەسە
 درد یاقیب شعلە نابودینی
 تیغ بلا کۆکسینی چاک ایلەگە
 صرصر غم جانیگە اورغن سپەر
 پس کیشیگە عمر خوشی یار اېمیش
 یار کە، آیین وفا یوق انگە
 شمع کە یوق اندە ضیا توشەسی
 یار کە، بار اندە وفا - یار بیل
 ھەر کیشی عالمدە ابرور یارسیز
 یوق ھنری یالغوز اېسە، اۆز کیشی
 فرد کیشی دوردە تاپمس نوا
 یارسیز اېل آھی غم اندود ابرور
 طاق کیشی عیشی اوین بیل نگون
 سینسە عقاب اېگنی اوزە بیر قنات
 سالمس اۆیون نرد بساطیدە شین
 تاش کە چقماقدین اۆلغە ییراق
 بیر-بیریگە چون یېتیشورلر دمی
 سینسە قلم نینگ شقیدین بیر اوچی
 یا کە سینگار گوشەگە محتاج ابرور
 دُر نېچە کیم، عیدین اۆلدی ییراق

بیر نفس اېتگە ی انگە اظهارِ درد
 مونگلشېب اندین تیلەگە ی چارەیی
 ایلەگە ی اۆز کۆنگلینی خالی انگە
 بۆلمەسە ھمدردی انینگ ھمدمی
 ھەر نې کە کۆنگلیدە ابرور تۆکمەسە
 چرخدین اۆتکرگە ی انینگ دودینی
 درد انی بیر دمدە ھلاک ایلەگە
 خرمنِ عمرینی ساوورغن سپەر
 یار دېگن یار وفادار اېمیش
 شمع کیبی دور کە، ضیا یوق انگە
 اۆتسيز ابرور اۆیلە کە، موز شوشەسی
 عمر دېگن یار وفادار بیل
 بیر صدفی دور درِ شھوارسيز
 قیدە کیشی سانیدە یالغوز کیشی
 یالغوز آووچدین کیم اېشیتیش صدا؟
 یانسە ییغاچ یالغوز ایشی دود ابرور
 اویگە قچان حامل اۆلور بیر ستون؟
 تیز اوچر، لیک انگە بیر دم حیات
 بۆلسە انینگ طاسیدە بیر کعبتین
 تیرە توتر ایگلەسین اول فراق
 روشن اۆلور اۆتلیردین عالمی
 عاجز اۆلور نامە رقم قیلغوچی
 بیل کە کمانکش انگە حلاج ابرور
 لعل ھم اۆلسە یانیدە یخشیراق

جمله جهان شهليغيدین عاری بار
 شاه که یوق همدم و یاری ایننگ
 قیلسه بیراو همئفس و یارلیق
 یار ابرور انداق گهر بی بها
 اوشبو صفت یار که، مرقوم ابرور
 بؤلسه دغی تاپماغی آسان اېمس
 خیل ملک ایچره اگر بار دور
 بؤلدی پری هم بو صفتدین بری
 گر سنگه بار اېرسه، بو سؤزده خفا
 تاپماق انی گرچه که، دشوار اېکین
 وصلی ایننگ کیمکه که بؤلغه ی نصیب
 هرکیشی بیر یار ایله دور کؤنگلی شاد
 وصلی ایله کیم که ابرور بهره مند
 کیم که وفا کؤردی جفا قیلمه دی
 جاننی سنگه تاپشوره یین، ای صبا
 بؤل قویون و باشیغه ابرورول بسی
 مېندین انکه عرض دعا ایله گیل
 دېمان آلب کبل چمنی وردینی
 خدمتیده گر تاپه آلسنگ مجال
 اوّل ایاغیغه توشوب پست بؤل
 صبح نسیمی کیبی بؤلمه خموش
 ایت کیم، ای باشتین-ایاق روح پاک
 نیچه وصالینگنی تیلب زار اوّله ی
 بغریم اوّلوب کوه بلا لاله سی

کیم که گدا دور دغی بیر یاری بار
 کؤنگلیده کؤپ بؤلگوسی باری ایننگ
 بؤلگوسی کؤپ غمغه سبکبارلیق
 کیم انکه محتاج نی شه، نی گدا
 وای که بو دورده معدوم ابرور
 جنس بشر ایچره خود امکان اېمس
 چرخ عروجی دغی دشوار دور
 آدمی اوّلماغنی نی بیلگهی پری
 قیسی پری چهره ده کؤردونگ وفا؟
 بؤلسه دغی آدم ارا بار اېکین
 شأئیده دور آیت «فَتْحُ قَرِيبٌ»
 خیل ملایکدین انکه «اِنْ يَّكَادُ»
 جانیم ایننگ باشیغه بؤلسون سپند
 اوّروسیده غیر وفا قیلمه دی
 اېلت ایننگ آلیده قیلمه ی ابا
 جان دغی قوینونگده نیچوک کیم خسی
 یؤلیده جانیمنی فدا ایله گیل
 کؤزومه یبتکور یولی نینگ گردینی
 آنچه که مېندین دېگه سېن عرض حال
 اوّلیده توفراغ ایله همدست بؤل
 شام شمالی کیبی تارتیب خروش
 جسم سنگه روح که، روحی فداک
 نیچه فراقینگغه گرفتار اوّله ی
 کؤزدین آقیب هر سری پرگاله سی

جانیم اۆلۈب ھجرینگ ایله دردمند
آنچه سېنى ایستەبان اوردوم قدم
سېنى تېلب ھر نېچه کۆردوم شكنج
سبزه دېدیم، سنجتى نشتر مېنى
لاله دېبان کۆكسومه کۆردوم توگن
کیم که انگه ایله مه دیم جان دریغ
ھر کیشی کیم، قۆیدوم ایاغیغه باش
وای که، یوز تاش ارا یالغوز باشیم
هم بو نفس باشیمه ییت، رحم اپتیب
گر بو تمنانی قبول ایله سه
تورمه و زنهار ییتیشگیل منگه
تا چیقیان اۆترو یوز افغان قیلەى
توشسه کۆزوم ییغلهى و جانانه غه
جاندىن آلیب درد بو درمان بیله
گر منگه بو کام قریب اۆلمه سه
دشت فنا ساری خرام ایله سم
ھر کیشی هم قیلسه وفا جامی نوش
ایله سه بو ایشده تتبع منگه
کیم انگه کیم قیلسه جهانین فدا
چېکسه یوکیں آنچه که تۆقوز سپهر
دېسون انی گوهر کان وفا
شکرین ایننگ ورد زبان ایله سون
بار دور امیدیم که، بو دولت چاغی
جاننى فدا اپتسه بو جانانیغه

رگلر اجلدین انگه پیچان کمند
کیم طلبینگده قدم اۆلدى عدم
گنج تېلب یېتمه دى جز درد و رنج
لعل دېدیم، اۆرتە دى اخگر مېنى
گل تېله بان کۆنگلومه تاپتیم تیکن
قیلمه دى جور اولچه که امکان دریغ
ژاله کیبی باشیمه یاغدوردی تاش
چرخ ساغینمیش که، ابرور یوز باشیم
سۆنگره نې آسېغ کېلورونگ مېن کېتیب
مهر بوزوغ ساری نزول ایله سه
خضر حیاتی بو خبر بیل منگه
قیسی فغان، بلکه فدا جان قیلەى
جان بېره یین آلیده شکرانه غه
بارمه یین آخر دمی ارمان بیله
دولت دیدار نصیب اۆلمه سه
ملک عدم ایچره مقام ایله سم
کۆنگلی محبت مییدین اورسه جوش
اندین ابرور مونچه توقع منگه
اپتسه ایننگ مهریده جانین فدا
اول دغی بیر ذره چه کۆرگوزسه مهر
کان وفا یوق که، جهان وفا
کۆنگلینی مهریگه مکان ایله سون
بۇلغەى ایننگ صدقه سی مېندین داغی
قۇیغەى ایننگ مئتنی جانیغه

خمسە	امیرعلیشیرنوايي	حیرةالابرار

ایله سه لر ایگی طرفدین وفا ییتگهی الر جانیه آنچه صفا
کیم صفتی سیغمه غهی اوراق ارا دېمه یین اوراق که، آفاق ارا

ایگی وفالیق یار بیر-بیریسی وفاسیغه باشلریدین کپچگنی و الر برکتیدین
یوز مینگ باش قیلیچدین و قیلیچ قیندین قوتولگنی، بلکه قینگه توشگنی

انداق ایشیتیم که شه کامران
فتح اقالیمغه قیلغیده عزم
فتح ایله نصرت چوانگه بېردی دست
چونکه عدو کفر اېلی اېردی تمام
کثرتیدین دشتی توتغن قتل
باش توشوب اول رودده سای تاشیچه
هر سری قان تۆکمک ایله تیغ تیز
اوشبو محله ایکی بیچاره یار
توشی سپاهی بیرسین چاپقه لی
قتل ایشیگه چون یانیدین چېکتی تیغ
کوردی چو تیغ آستیده قۆلداشینی
کیم سنگه مقصود اگر باش اېرور
چون انگه یوزلندی قۆیوب یارینی
قیسیغه ایلهی دېسه اول ظلم فاش
تند بۆلوب قاتل پولاد چنگ
قی بیرینینگ قتلیغه قیلغچ شتاب
کیم مېنی قتل ایله بورون تیز بۆل
بذل قیلورلر اېدی بیر-بیرگه باش
مکث اېدی بو نوع اراده بیر زمان

تورت اولوس خانی تېمور کۆره گان
هند سوادیده قتیق بۆلدی رزم
چرخ عدو قلیگه سالدی شکست
بېک دېدی کیم قیلسون اولوس قتل عام
قان ایله شنگرفدین آقیزدی نیل
باش کپسیان هر کیشی اؤز باشیچه
جمله عالمده سالیب رستخیز
بۆلدی قتال اهلیمه ناگه دچار
شاه یساقیدین امان تاپقه لی
باشین انینگ چاپماق اوچون بېدریغ
یاری شفیع اؤلدی آچیب باشینی
قۆی انی، بو باش انگه پاداش اېرور
یاری هم اېتتی بو سؤز اظهارینی
یاری قۆیر اېردی ایاغیه باش
دېدی: ایگینگیزنی چاپه ی بېدرنگ
یانه بیرى ایلر اېدی اضطراب
تا که مېن اؤلگونچه تیریک بۆلسون اول
باشلریغه تیغ اوچون اېردی تلاش
کیم اېل ارا توشی ندا الامان

بیر-بیریگه کپچتی الر جانیدین
 فاش ایتیب اول صدق و مودت خواص
 هم اهل و، هم اوزلری بولدی خلاص
 سپن دغی قیل باشینگ و جانینگ فدا
 مهر و وفا شرطی بیله بار اېسنگ
 وعدہ نیچه اېمدی وفا قیل منگه
 شاه دغی کپچتی اولوس قانیدین
 سبھه نوايي، سنگه یارې خدا
 ساقی، آلیب کهل قدحی یار اېسنگ
 آغزیمه جان یتتی دوا قیل منگه

تؤقوزونچی مقالت

عشق اؤتی تعریفیده کیم، شعله سی بلا صحراسی نینگ لاله لری و اخگری
 بلاکش کؤنگول پرگاله لری دورور و محنت قرا شامی انینگ توتونی و بو
 شام نینگ محترق کوبلری انینگ اوچقونی دورور و حسن انواری کیم،
 مونچه اؤتغه باعث، انینگ برقیدین بیر لمعه و مونچه حرارتگه موجب،
 انینگ قویاشیدین بیر اشعه دورور

آدم خاکینی چو صبح الست
 حکمت ایلگی بیله توفراغینی
 قیسی ارم، روضه خلد برین
 قوشلری هر لحظه یوز افسانه دېب
 صحنی فلک باغی دېک آراسته
 عارضی گلرنگ گل تازه سی
 قامت اؤلوب سوسن آزاد انگه
 زلف انگه سنبل مشکین بؤلوب
 یوزده قویاش چشمه سی دېک آب و تاب
 کؤزدین اؤلوب نرگس فتانلری
 خط بؤلوبان سبزه خرم انگه
 حسن و جمال انده گماندین فزون
 ایله دیلر روح می بیله مست
 توزدیله انداق که ارم باغینی
 روضه نی کیم، جلوه گه حور عین
 هرکیشی کیم، یانه سؤروب، یانه دېب
 هر گلی آنینگ مه نا کاسته
 گل اوزه گلگونلوق انینگ غازه سی
 بلکه سهی سرو ایله شمشاد انگه
 یوز بیله اېنگ لاله و نسرین بؤلوب
 غبغ اوشول چشمه سوییدین حباب
 لبدین اؤلوب غنچه خندانلری
 تېر اؤلوب اول سبزه ده شبنم انگه
 هر نی گمان ایله سنگ اندین فزون

لیک نې بو حسن اؤلوبان دلفریب
 بلبل عشق اؤلدى چو دستانسرا
 چون نظرى گل گه توشوب زار اؤلوب
 مسكن اوچون بؤلدى چو گلبن نشین
 جانى ارا عشق اؤتیدین توشى تاب
 عشق چو تاراج شکيب ايلهدى
 جلوه قيله باشلهدى چون گل انگه
 کويمک ايله چېکتى ایننگدېک خروش
 کېلدى چو بو حرقت و محروقلوق
 عشق چو طغیان کمال ايلهدى
 حسن دغى جلوه قیلیب دلپسند
 توشى جهان ملکيغه غوغای عشق
 عشق نې اؤت اېردى که قیلغچ هجوم
 پشه دېک اول دوددین ایتتى ملک
 عقل جینیده سواد اېتتى فاش
 دیرده هم اندین اوزون ماجرا
 مى اؤتى بت یوزیدین اورغچ علم
 انده که مصحف ورقین کويدوروب
 دیرغه مسجدنى حقیر ايله بان
 خرقة تقوى نى قیلیب ایتگه جُل
 کفر سوادیغه چو آچیب کتاب
 مسجد ارا باده عصیان ساتیب
 اؤت سالیبان گلشن ارا گل بیله
 باغ نې واقف که، نې گل دور بو گل

نې بو جمال آلیان اېلدين شکيب
 کیردى تماشاگه بو بوستان ارا
 شوق اؤتیدین جانى خبردار اؤلوب
 جانیکه اؤت یاقتى گل آتشین
 کؤنگلیده غم شعله سیدین اضطراب
 گل دغى اظهار فریب ايلهدى
 قالمهدى امکان تحمّل انگه
 کیم اؤتیدین توشى چمن ایچره جوش
 بؤلدى عیان عاشق و معشوقلوق
 عاشق اوزین شیفته حال ايلهدى
 زلفغه تاپشوردى بلادین کمند
 بؤلدى زمان اهلیگه یغمای عشق
 دود و شرر بؤلدى سپهر و نجوم
 چرخده فانوس دېک اؤلدى فلک
 روح کؤزیدین دغى آقیزدى یاش
 کعبه لباسى دغى اندین قرا
 کويدوروب اول شعله ده مصحفنى هم
 رحلنى اؤت یاقماق اوچون سیندوروب
 کفرغه ایماننى اسیر ايله بان
 رقعهلری هر سارى جُل اوزره گل
 بارچه صمدنى صنم ایلېب خطاب
 گوشه محراب ارا کپ اؤرناتیب
 میکه کنجین یاروتوب مل بیله
 کپ قچان آگه که، نې مل دور بو مل

روح بو گل خارىغە پابست اۋلوب
 عقل سراسيمه ايشى مختلف
 دېمە خرف، ابلە و نادان دېگيل
 قىدە كە عشق اۋتى بۈلوب شعلە كىش
 غير كۈنگول خطە معموره سى
 قيسى كۈنگولنى كە، مكان اېتى عشق
 بۆلمە سە عشق ايگى جهان بۆلمە سون
 عشق سىز اول تن كە، اينىگ جانى يۇق
 راجح اېتر عشق اۋتيدىن چاشنى
 عشق اېرور در و كۈنگول درج انگە
 قيسى قوياش، بزم فروزنده اۋت
 تن كە سۈنگك هياتيدىن اوى دورور
 عشق عيان قىلماق اېرور حسن ايشى
 هر نېچە كيم حسن دلاويزراك
 لطف و طراوت نېچە كيم گلده كۆپ
 آه چېكر بۆلسە كۈنگول زخمناك
 مشكل اېمس عشقه جان اۋرتە مك
 عشق اېريتور عقل ستمكارەنى
 بير شررى زهد جهانىغە بس
 پيل بۆلور عشق انگە كېلتورسە زور
 عاشق اۋزىن كيم دېسە، عاشق اېمس
 اول كە كېزىب حسن پسند ايلە گەى
 آنى كۈنگول دېمە كە بير پاره تاش
 اۋزنى تكلف ييلە غمناك اېتىب

جان دغى بو مل ايسيدىن مست اۋلوب
 قيسى سراسيمه كە، مسخ و خرف
 نادان يۇق، غول بيابان دېگيل
 كول اۋلوب اول اۋت اوزە خاشاك وش
 كيم كويوبان بۆلدى بو اۋت كۆرەسى
 اۋتدين انى لعلغە كان اېتى عشق
 ايگى جهان دېمە كە، جان بۆلمە سون
 حسن نى نېتسون كيشى كيم، آنى يۇق
 اېل شهيغە عاشق قلاشنى
 بلكە قوياش عشق و كۈنگول برج انگە
 دېمە فروزنده كە، سۈزنده اۋت
 گر اېمس اۋت، نېوچون آنى كويدورور
 اۋيلە كە اۋت شمع ايلە ياققەى كيشى
 عشق اۋتى اېل كۈنگلى ارا تيزراك
 حسرتيدىن غلغە بلبلدە كۆپ
 شعلە بىيكرق اورر اۋت بۆلسە چاك
 اۋتغە نې دشوار جهان اۋرتە مك
 شعلە نېچوك كيم، سو قىلور خارەنى
 برق ايلە نېتگەى كۆپ اۋلوب خار و خس
 پيل اياغى آستيدە انداق كە مور
 بارچە كيشى عشقه صادق اېمس
 سۈنگرە كۈنگولنى انگە بند ايلە گەى
 نې قىزىغەى شمع اۋتيدىن خارە تاش
 ماتمى يۇق، ليك يقا چاك اېتىب

تاشی ملک شیوه تلیس ایله
 ظاهریده صدقیدین آرایش
 یاریدین اول کاملر ایلر طلب
 گه لب لعلیدین ایتیب جان طمع
 وصف قلیب گه تن گلفامینی
 هزل کتابی کیی خطیده زیب
 شعبده گر شیشه سی دېک تاشی صاف
 بو اېسه عاشق، ابرور اؤلتور گولوک
 عاشق انی بیل که، ابرور دردناک
 اؤزلوگیدین عشق انی پاک ایتیب
 درد یاشورماق یوزین ایلر سرغ
 تار کیی ضعف تن زاریده
 آرقه سیدین عشق که، یوز غم اؤکوب
 درد یوکیدین بولوبان خم قدی
 چرخ کیی جسمی سراسر توگان
 کؤکسی شگافی بولوب آتش فشان
 کؤنگلکیگه پاره توگانیدین اؤرون
 غیر خیالین چیقرب جانیدین
 نکته ده مایل تیلی هر سؤزگه یوق
 کؤزده کؤروب یار یوزی حیرتی
 کؤنگلیده گی یار غمی رشکیدین
 قیسی طرف کیم، انکه باریب نظر
 بلکه بولوب اؤزلوگی هم برطرف
 کیم بو صفت عشقده مغلوب ابرور

لیک ایچی متفق ابلیس ایله
 باطنیده فسقیدین آرایش
 کیم کؤرونوب ذکریده ترک ادب
 جان دېمه بین اولچه که، امکان طمع
 تن دېمه، هر عضوی نینگ اندامینی
 معنی انکه فحش و فسون و فریب
 ضمنیده یوز مکر ایلر زرق و گراف
 باشدین-ایاق جسمینی کوی دور گولوک
 هم تیلی، هم کؤزی و هم کؤنگلی پاک
 بلکه فنا اؤتیغه خاشاک ایتیب
 اشک آقیزماق کؤزین ایلر اریغ
 هر بؤغونی بیر گره اول تاریده
 هر گره ی بیر غم ایاغین توگوب
 دردده غی «دال» انینگ همقدی
 محنتی شامیغه تانوق هر توگان
 شام بلاسیغه سحر دین نشان
 خرقة ادباریغه تېوروک یؤرون
 مملو ایتیب جانینی جانانیدین
 جانیده جانان غمیدین اؤزگه یوق
 کوی دوروبان کؤنگلینی کؤز غیرتی
 قان تۆکوبان هر سری کؤز اشکیدین
 دوست جمالی بولوبان جلوه گر
 کؤزکه سالیب، یار کؤروب هر طرف
 هر نې که اندین کپلور، اول خوب ابرور

عشق انگه کیم، بۆيله نشست ايله گه ی
 زهد حریمی ساری خاص اۆلمه سون
 گر ییغیلیب اهل سلامت انگه
 وعدۀ جنت بيله آووتسه لر
 مرتد اۆلوب ايله سه طاعت ینه
 قیلسه بلا زخم لری چاره سی
 تن قوشیغه خرقة نی دام ايله سه
 خلوت ارا تاپسه ییوست دماغ
 قیلسه گذر کۆی و خیابان ساری
 دشته آتلیغ کۆرونوب خیل-خیل
 ناگه اۆشول خیل ارا قاتلوشی
 یوز گل آچیب می اۆتی رخساریدین
 حسنی اۆتی شعله سی گلزار اۆلوب
 خال نی کیم، دفع قیلورغه گزند
 قاشلری آی اوزره معنبر هلال
 یوق که اولوس قتلیگه اول قاشلر
 حسن ظهوریده گره قاشیده
 سنبل زلفی گره اوزره گره
 صف شکن اول تورک بناگوش اۆلوب
 ناز ايله اۆتلوغ کۆزی هر یان باقیب
 دودی اول اۆت نینگ صف مژگان ارا
 سورمه سیز اول کۆز قرا و پرفسون
 لعلیده خوی قطره سی غلتان تامیب
 خطینی هر ساری حیات اهلی بیل

اۆزلوگیدین فارغ و مست ايله گه ی
 عشق اۆتیدین جانی خلاص اۆلمه سون
 ايله سه لر زجر و ملامت انگه
 عشق اۆتیدین کۆنگلینی ساووتسه لر
 تقوی ايله قیلسه قناعت ینه
 بوتسه عنا اۆقلری نینگ یاره سی
 دانه تسبیح ايله رام ايله سه
 کسب هوا قیلغله لی ایستب فراغ
 اۆتسه مصلاً بيله میدان ساری
 ظاهر ایتیپ بارچه سی جولانغه میل
 حسن و ملاححت مییدین سرخوشی
 ظاهر الردین بیرى دستاریدین
 هر ساری گلزاریده گلنار اۆلوب
 اۆتیده کۆز مردمی هر یان سپند
 عقلنی دیوانه قیلیب هر هلال
 مشورت ایتمک که قۆشوب باشلر
 زیب اوچون اول شمره که، «نون» باشیده
 قیسی گره کیم، زره اوزره زره
 قتل خیالیغه زره پوش اۆلوب
 زهد و ورع خرمنیغه اۆت یاقیب
 چون یبتیان بارچه سین ایل ب قرا
 آندین اۆلوب کۆزگه جهان سورمه گون
 یوق که بقا چشمه سیدین جان تامیب
 خضرلر اؤلغان ظلمات اهلی بیل

قطره لر اول غبغب دلخواه ارا
هر سر مویی چکریان جان رگین
حله گلرنگ بيله قامتی
تند سمندی کورونوب برق گام
کویمک و اشک اولسه نې تانگ ابلگه فاش
گلدېک اېتک سنجیب و پیراهنی
یاغلیغی نقشی که بولوب گل نشان
گلنی که دستاری اوزه بند اېتیب
بو نې نمودار جمیل، ای کونگول
کویدوروبان عقلنی چابکلوگی
بویه بلالر بيله جولان ارا
توفراق اولوردین تاپه آلمه ای امان
دیو نژادی که، قیان گام آلیب
اوستیده گی قاتل چابک سوار
اول دم اگر شبلی و ذوالنون ابرور
دین چکریان ماتمیغه های-های
روح الامین اول ساری چون باقیان
انده نې عقل ابلگه نې تقوی بولور
کورمه گن ابل تاپقه ای اول اوتدین امان
اوتقه توشوب پاک بولور کیم که غش
کیم که بو کویمک انگه عادت دورور

چشمه سوییدین سیزیب اول چاه ارا
کافر زلفی اوزوب ایمان رگین
سرو که گل اولغهی انینگ خلعتی
سرعتی سیر ایچره بولوب برق فام
مرکبی برق اولسه و راکب قویاش
تؤن اېتگیدین کورونوب سوسنی
سوسن و گل اوزره بولوب گل فشان
سرو سپیدار اوزه پیوند اېتیب
بلکه گلستان خلیل، ای کونگول
تیره تیبان روحنی نازکلوگی
ییتسه کیشی باشیغه میدان ارا
رخشی ایاغیده زمین و زمان
یوق که بشر، خیل ملک قوزغالیب
اؤلتوروبان خلقنی دیوانه وار
بیر نیچه آشفته مجنون ابرور
پیر خرد طفل دېک انگشت خای
آغزیدین آنینگ شولاکای آقیان
تقوی ایله عقل دېگن نې بولور
کورمک و کول بولماق اېمس هم یمان
پاکراک اولغهی اؤت ارا پاکوش
دنیا و عقباده سعادت دورور

شیخ عراقی شامده حسن شمعی گلین کۆرگچ، پروانه دېک توتشقنی و
شعله سی انکار تیکنلرین کویدوروب، منکرلر باشیغه آشقنی

اول که فنا کوییده باقی ابدی
کۆنگلی انینگ مخزن اسرار عشق
عشق اوتیدین انکه مۇخمر سرشت
لیک بو عشق اوتینی دعوا بیلە
مصر نېچه وقت انکه ابردی مقام
والي ابدی شامده بیر تختگیر
انگله دی کیم، شیخ کبلور اول طرف
ایله دی حکم اویله که، یخشی-یمان
اۆزی دغی والی کشور پناه
شیخ قه اول خیل چو یاووشتیلر
یولی اوزه بارچه قویوب باشینی
بار ابدی والی غه بیر انداق اؤغول
لطف و ملاحظده جهان آفتی
شام سوادیده مه انور اول
ملک عرب ایچره عجبیدن-عجب
مصر دیاری ارا حب نبات
شیخ کۆزیگه چو کۆروندی اول آی
چاک ایتیان خرقة ارشادنی
شیخ قه توفراق اولوبان خیل و شاه
عشق ارا کیم شیخ قه اول حال اولوب
عشق که هر شایبه دین پاک ابرور
شیخنی کیم عشق اوتی قیلدی هلاک

فخر زمان شیخ عراقی ابدی
نطقی انینگ ابر گهربار عشق
عشق حروفیدین انکه سرنوشت
یاییب ابدی پرده تقوا بیلە
صبحدمی قیلدی قویوب عزم شام
اویله که تون ملکیده بدر منیر
بیلدی اؤز احوالیغه آنی شرف
چیقسون انکه اوترو ایشیتگن زمان
چیقستی یاییب چرخنی گرد سپاه
بارچه سی مرکبلریدین توشتیلر
گردگه مانع قیلیان یاشینی
کیم انکه یوز مصر شهی ابردی قول
دېمه جهان آفتی، جان آفتی
مصر ایلگه یوسف پیغمبر اول
واله انکه هم عجم و هم عرب
شام سوادیده خود آب حیات
قوییدی ایاغیغه یوز و، چېکتی وای
اوزدی چېکب سبحة اورادنی
لیک بؤلوب شیخ انکه خاک راه
حیرتیدین کبلگن اولوس لال اولوب
هر نې که قیلسه کیشی نې باک ابرور
شعله سی اول خیلنی کویدوردی پاک

اۋتى كۈنگوللرگه خبر ايلهدى
تيره بان اۋرتنمگيدىن بۇلدى فاش
والي ايچيدىن اوروبان اۋت علم
عشقده پاك اۋلسه كيشى بو صفت
حسن حقيقتىنى گر اۋتروده كۈر
چون غرض اول حسنه بۇلدى شهود
مونده كيشى قیده و بي باكلېك
عشق سېنى قىلسه، نوایی، هلاک
ساقى، اۋلوبېن، مېنگه توت جان سويى
تايقا و كۈكسوم اېتىب چاك ايچهى

آهى بغيرلرگه اثر ايلهدى
پاكيلىگى اېلگه نېچوك كيم قوياش
شيخ مريدى بۇلوبان اۋغلى هم
خاصيت اۋلور بو صفت عاقبت
خواه انى كۈزگوده، گر سوده كۈر
كۈزگو و سوغه اراده نې وجود
ممکن اېمس عشقه جز پاكيلىك
پاك اېسه اول عشق اۋلومدين نې باک
صافي و پاك، اۋيله كه حيوان سويى
هر نېچه كيم بۇلسه، تۈله پاك ايچهى

اۋنونچى مقالت

راستلىق تعريفده كيم، وجود اويى بو توز ستون بيله برپاي و اول اوى
شبستانى حريميده بو شمع انور مجلس آراي بۇلور و اېگرىلىك نفى ده
كيم، اگر اېگرى كيشى زلف دېك سيمبرلر يوزيده يېر توتر كيم، باشى
كېسگولوك دورور و اگر اژدها دېك گنج اوستيده حلقه اورر كيم،

اۋلتورگولوك

هر كيشى كيم، توزلوك اېرور پيشه سى
اۋق كه، توز اۋلدى طيرانى انينگ
يۈل نېچه توز، يۈلچيغه مقصد قريب
نى توز اوچون ايسترانى اهل حال
نيزه بۇلوب توزلوگيدىن سربلند
شمع بۈيى توز كېلىب ايوان ارا
اېگرى اوچوش بيرله چو كۈپ ايله نيب

كجرو اېسه چرخ نې اندیشه سى
بۇلسه يېر اېگرى، نې زيانى انينگ؟
خملغيدين توشه ييراق يۈق عجيب
چون توز اېمس، اېگرى كۈرر گوشمال
چيرماش اوچون بندگان قاليب كمند
شاهد بزم اۋلدى شبستان ارا
قیده كه پروانه باريب اۋرتنه نيب

سروکیم، اول تۇغرى چېكىب قامتين
 چيرمشیيان سنبل تر باغ ارا
 توز دورور اېگری قیلی تا ساز ابرور
 بۇلدى چو مسطر خطیغه توز رقم
 بیر خطی گر اېگری توشر بیر نقط
 قیسی پری پیکر حوري نژاد
 کیم اؤت ابرور چهره گلرنگ انگه
 گل اوزه هر خوی گهر ناب اولوب
 هرساری مشک اوزه خط مشک سود
 آغەلی اهل کونگلینی لطف مزاج
 بۇلسه لطافت نېچه کیم، آنی بار
 لیک اېمس بۇلسه قدی سرفراز
 چېکمه سه توز سرو خرامانی
 اؤینه مه غەی جانینی هر زار انگه
 توزمه سه محرابینی اهل نیاز
 راست قلم خلق ابرور لر سلیم
 راست دور اول کیم نظری تۇغرى دور
 بۇلسه ایلیک اېگریلیک ایچره سمر
 کؤز که ابرور اېگری انینگ خلقتی
 بیردین اؤگون چون نیمه موجود اېمس
 اول که سلیمان اېدی آتی انینگ
 سلطنت دهر اوزه مسندنشین
 قبضه حکمیده جهان کشوری
 فرش سراپرده سی یازی یابان
 کؤرمه یین آسپ خزان آفتین
 اېگریلیک انینگ یوزین ایل ب قرا
 اېگری بۇلور اېمدی که، ناساز ابرور
 باشینی آلمس رقمیدین قلم
 نسخه ده هر صفحه ده دور اېگری خط
 بلکه انگه حور و پری خانه زاد
 دهرنی کوی دورگه لی آهنگ انگه
 بلکه بو خوی دین گل سیراب اولوب
 خوی نمی ظاهر قیلیب اول اؤتغه دود
 اؤت بیله سوغه بېریان امتزاج
 حسن و جمال آنچه که، امکانی بار
 بۇلمه سه گلزاری ارا سرو ناز
 آتمه سه توز ناوک مژگانینی
 بۇلمه غەی اهل کونگلی گرفتار انگه
 اېگری باقیب راست اېمس دور نماز
 اېگری دورور خط که، اېمس مستقیم
 کیم ایلیگی اېگری دور اول اؤغرى دور
 اهل انی کېسمکده توز اېتگه ی مگر
 بیرنی ایکی کؤرمک ابرور صنعتی
 کؤرگن انی ایکی ابرور شرک و بس
 بحر نبوت در ذاتی انینگ
 سلطنتی بیرله نبوت قرین
 امریغه انسان کیبی دیو و پری
 قوش پریدین باشی اوزه سایان

صحنِ هواده توشه‌لیب مفرشی
 دیو و پری زمرهٔ آدم بیله
 کیم که ابرور قیصر و خاقانِ عهد
 تختی اوروب پایه سپهر اوجیغه
 بارگهی طارم اخضر کیبی
 جم بیله ضحاک چه جاهی ایننگ
 خیل و تبع هرمز و خسرو انکه
 لیک سلیمان‌غه نیچوک کیم زمان
 انکه دغی گردش چرخ برین
 اول نیمه کیم، هر کیشی خانلیق تاپیب
 خطدین اولوب انده دغی بو شرف
 طرفه بو کیم، خطین ایننگ روزگار
 قیلمه‌سه بو مهر خطی یارلیق
 توزلوک اولوب آخر انکه دستگیر
 هر کیشی کیم، ایسته‌سه توزلوک که غور
 بیر بو که، توز بولسه کیشی‌نینگ سؤزی
 بیر بو که، یالغانغه تأسف بیله
 یخشی دور اولغیسی خود بی‌گمان
 هر کیشی یالغاننی دپسه، لیک کم
 طرفه زمان اهلغه بیز مبتلا
 کیم که قیلور چینلیک الردین هوس
 بوکه ابرور کفر اہلی‌نینگ ملکی چین
 لیک بو چینلیک که، حق اہتمیش عطا
 اول که خطا سؤزیگه آیین ابرور

عزمده ییل خیلی جنیت کشی
 تابع امری اہدی خاتم بیله
 قیصر و خاقان نی، سلیمانِ عهد
 تاجی سالیب سایه‌نی مهر اوجیغه
 خیلی بو طارم اوزه اختر کیبی
 ایگی سکندرچه سپاهی ایننگ
 ملک سلیمان‌چه قلمرو انکه
 خاتم ایله حکم ایتیب اہدی روان
 سلطنت ایچره بیریپ انداق نگین
 حکمی ایننگ بیرله روانلیق تاپیب
 خطی بولوب گوهر و خاتم صدف
 «راستی و رستی» ایتیب آشکار
 شاهغه یوق غیر گرفتارلیق
 توزلوک ایله خلق انکه فرمانپذیر
 انگله‌دیک آنی کیم، ابرور ایگی طور
 یوق سؤزی کیم، هم سؤزی و هم اؤزی
 توغری دېگه‌ی سؤزنی تکلف بیله
 لیک ایگینچیسی هم اہرمس یمان
 بولغه‌ی اہدی کاش بو دورانده هم
 کیم یوق الر آلیده چین‌دېک بلا
 قاشلری اوستیده تاپر چین و بس
 کور کیم، ابرور غیرتِ خلد برین
 کور که اولوس آلیده اول دور خطا
 زعمیده اول کیم، بو خطا چین ابرور

کیم که بو دورانده قیلور راستلیق
 دور چو کجلیک که قیلور اقتضا
 توز ایشی یوق گنبد دوارنینگ
 اول کیشی کیم، توزلوک ابرور شان انگه
 خامه که، توزلوک که ابرور رهنمون
 توزلوک ایله چون «الف» اوردی صلا
 توز چپکیلور بارگه اوزره طناب
 توزلوک ایله چونکه شهاب اوردی گام
 کبلدی ییلان جسمیده پیچ و شکنج
 ابرگریلیگیدین کورونور ینگى آی
 مونچه که چیرماش ییله دستار دور
 یوق-یوق، اېمس بویه که قیلدیم رقم
 ابرگری و توز وصفی محقق دورور
 شمع که، توزلوک بيله مسرور اولور
 برق که، ابرگریلیک اولوبتور خویی
 تا رجه چپکمس پیریگه باغبان
 ماله سیز اول تخم که، دهقان ساچر
 نیچه مسطح اېسه کوزگو یوزی
 خود یوزی گرچه مصیقل دورور
 توز کورونور مهر چو تورغن سوده
 باشتین-آیاق کیمسه که، توز دور سؤزی
 اول دغی بو ایگیسی بی اختیار
 اول که حبیبیم دېدی خالق انی
 چونکه اینگ بارچه سؤزی حق دورور

یوقتور ایشی غیر کم و کاستلیق
 سېن تيله سنگ راست، اېمستور رضا
 کیم خطی توز کېلمه دی پرگارنینگ
 دشمن ابرور گردش دوران انگه
 کپسیلیان باشی بولور سرنگون
 کور که آنی آستیغه آلمیش بلا
 کور که ابرور باشدین-ایاق پیچ و تاب
 اؤرته دی اؤت باشدین-ایاغین تمام
 مھر دور آغزیده و آستیده گنج
 انده که بولمیش قدمی چرخ سای
 باش اوزه چیقماقچه سزاوار دور
 بلکه ابرور برچه سی سَهْوَالَقْلَمْ
 باطل ابرور ابرگری و توز حق دورور
 گرچه کویر باشتین-ایاق نور اولور
 گرچه یارور، لیک بارور یپر قویی
 باغ همان زییده جنگل همان
 سونی تېنگ ایچمس نیچه یکسان ساچر
 توز کورونور شاهد مهر و یوزی
 گرد عذار انده مَطَوَّل دورور
 ابرگری بولور اوشرک اورغن سوده
 یا بو که یالغان و یاووز دور سؤزی
 کیمسه که تقدیر ارا نی اختیار
 دېرلر اولوس مخبر صادق انی
 اؤتروسیده اېل سؤزی «صَدَق» دورور

قیسی حبیب اول که، فلک خاکی دور
ایستب انینگ دینینی بیلگچ یقین
صدق ایله اورغنده صلا اُمّتی
قالسه عذاب ایچره باری کاینات
بلکه چو تارتیب علم اهتدا
کذب کپتورگن تیلی یا کلکیدین
سهوایله یالغان دېمک ابرمس حساب
اول که شعار ایله دی یالغان دېمک
نېچه که جهد ایله سه کاذب کیشی
غافل اېسه خلق بو احوالدين
اېلگه نېچه مخفي اېسه بو صفت
کذب قیلور بورناغی صبح آشکار
کیمسه گه هر شیوه ده قلابلیق
هر کیشی آنت ایچتی شرارت بيله
کیم که اوزی ایله دی یالغان سوزین
رنجغه سالغان بو خسارت انی
کیمسه گه یالغانچی دېبان قالسه آت
صدق خطابی ینه یانمس انگه
کیم که چینی اېل ارا یالغان دورور
نېچه ضرورت ارا قالغان چاغی

سدره و طوبی خس و خاشاکی دور
اُمّت اؤلورنی رسلِ مرسلین
اَیتتی «کَذَّابُونَ لَا اُمّتی»
بار دور انینگ اُمّتی اهلِ نجات
ایسته بان امتلیغینی انیا
خارج اېتیب اؤزنی رسل سلکیدین
بیلگچ انی چونکه قیلور اجتناب
بؤلمس انی ابر و مسلمان دېمک
بیر-ایگی دست ایلگری بارغهی ایشی
واقف ابرور تېنگری خود اول حالدين
ظاهر ابر یالغان اؤزین عاقبت
نورینی کؤر کیم، نېچه دور پایدار
اندين ابرور یخشی که، کذابلیق
کذب اېسه دفع اؤلدی کفارت بيله
کذب دېر اېل، چین دېسه، قالغان سوزین
ایله مس آزاد کفارت انی
بو آت ایله چارله سه لر اؤز و یات
چین دېسه هم، خلق اینانمس انگه
یالغانی چینلیک که نی امکان دورور؟
چین دېمس ابرسنگ، دېمه یالغان داغی

د راج نینگ يالغانی چين اؤرنیغه ايتوریدیڭ حادثه دامیغه توشگنیده، چين
سؤزنی شیر يالغان ساغینیڭ، فریادیغه یېتمه گنی و انی بلا دامیدیڭ خلاص
اېتمه گنی

بار اېدی بیر بیشه ده بیر تند شیر
چون بؤلور اېردی باله لب ذوقناک
تیشله بان اول مایه پیوندینی
بار اېدی دُراجی اؤشول بیشه ده
شیر که تیشلب باله سین دمبدم
ییتگچ انینگ باشی اوزه ناگهان
وهم ایله سېسکنمک اؤلوب شیر ایشی
تیش بیله ایلب باله سی یاره سین
دایم انکه بو غم ارا غم اېدی
کؤنگلی بو ایشدین بؤلوب آزارلیق
دېدی که مېندین سنگه یوق قصد و کین
وهمنی قوی، همدم و همرازیم اؤل
مېن دغی لحنینگ اېشیتیب شاد اؤلە ی
شرط بو کیم ییتسه گزندى سنگه
لطف قؤلین حالینگه همدست اېته ی
کؤرگوزوب اخلاص ایشیده اختصاص
شیر کؤپ افسون بیله چون قیلدی جهد
انداق ارا یېرده عیان بؤلدى مهر
قیده که آرام توتوب شرزه شیر
باشیغه پرواز ایله گردش نمای
شیر اېشیتیب آنینگ الحانینی

وحشت ارا کؤک اسدی دېک دلیر
مور باله سین قیلور اېردی هلاک
آغزیده اسرر اېدی فرزندینی
شیر ژیان وهمیدین اندیشه ده
بیشه ده هر یان قؤیر اېردی قدم
فر اېته اوچسه اېدی اول ناتوان
اؤلتورور اېردی باله سیغه تیشی
یاره اېتیب اؤز جگری پاره سین
غم نې که، ماتم اوزه ماتم اېدی
باشله دی دُراج بیله یارلیق
ایمن اؤل و بیل مېنی داغی امین
عیش و طرب وقتی نواسازیم اؤل
نغمه نگ ایله قیغودین آزاد اؤلە ی
سالسه فلک حيله سی بندى سنگه
خصمنی بیر پنجه بیله پست اېته ی
سېنی عدو دامیدین ایله ی خلاص
صدق ایله دُراج دغی قیلدی عهد
کیم حسد اېلتور اېدی اندین سپهر
گردیده دُراج اوچوبان دلیر
اؤیله که سلطان باشی اوزره همای
فهم قیلیب صوتیده يالغانینی

دېر اېدی، يالغان دېمه کيم شوم اېرور
 پند اېشیتمس اېدی دراج مست
 بېر کون انینگ قصديغه بېر صیدگر
 دانه بيله سو ساری قیلغچ خرام
 قیچقیریبان دام ارا اول مبتلا
 شیر قولاغیغه یېتیب اول مقال
 کؤپ اېشیتیب اېردی بو يالغانینی
 هر نېچه کيم راست فغان ايله دی
 مخلصيغه ايله مه دی التفات
 هر کیشی کيم راستنی بېخواست دېر
 سؤزده، نوایی، نې دېسنگ، چين دېگیل
 ساقی، آلیب کېل قدح دلپذیر
 بزم نینگ اسبابینی قیلغیل نسق

کذب توز اېل آئیده مذموم اېرور
 کذب دین اېتمس اېدی افغانی پست
 حادثه دامین یاییب اېردی مگر
 تارتنی صیاد انینگ اوستیگه دام
 نېچه دېدی، تات مېنی توتیلا
 صوتینی دایمغی دېک اېتنی خیال
 اویله گمان اېتنی چين افغانینی
 صدقینی هم کذب گمان ايله دی
 تا که انکه منقطع اؤلدی حیات
 آیتسه يالغان داغی اېل راست دېر
 راست نوا نغمه غه تحسین دېگیل
 ايله مېنی جرعه سیدین شیرگیر
 حاضر اېتیب سیخ و کباب و طبق

اؤن بیرینچی مقالت

علم سپهری نینگ بلند اخترلیغیده کیم، جهل تونینی یاروتماق اوچون عینی
 قویاشدین و لامی آیدین و میمی کوندوزدین نشانه ایتور و جهل شامی تیره
 منظرلیغیده کیم، غفلت چهینی ذلالت کېچه سیده ظاهر قیلیب، بو کېچه ده
 شقاوتدین فسانه ایتور و عالم نینگ باوجود فلاکت قویاشدېک سر بلندلیغی و
 جاهل نینگ باوجود گنج و مال توفراغ ارا نؤندلیغی

دهر ایشی تا خلق ايله بولمیش ستیز
 تا که جهان ظلمنی قیلیمیش پسند
 رذلغه رفعت، بیلک اهلغه رنج
 فعلی یمان تاپسه رفیع ايله بان

خوار دورور عالم و جاهل عزیز
 پیرگه توشر میوه، ییغاچ سر بلند
 تاغ اوزه خارا و بېر آستیده گنج
 حکمیغه عالمی مطیع ايله بان

اۋیله که کیوانِ نحوست شعار
 نبوچون ابرور مشتری آندین قویی
 یخشینغه اندین غم و آزار ابرور
 اول که صدف دېک نېچه تیره جبین
 کیم که بؤلور دُر کیبی صافی و پاک
 قلّه قاتیغلیققه چو باغلب کمر
 لعل دېک اول کیم، گهر پاک اؤلوب
 بؤلدی کیمور هندوی آتش پرست
 اۋت که عیان قیلدی گل آتشین
 کیم انکه هم اصل یمان، هم قدم
 اول که سؤزیگه بؤلوب آزاده قول
 قوش که بغیر یارماق اؤلوب کام انکه
 اول که چکبک نغمه دلکش هزار
 هر کیشی زمزم سوییدین کپلتوروب
 می که تؤلوب فسق بیله جام انکه
 کؤکته که کوزگودېک اؤلوب نور و تاب
 تون کولیدین ایله بان آینه رنگ
 هرزه رو اۋلدی کؤپلک قحبه وار
 درد ایله پروانه توتوب توننی پاس
 ظلم دورور اوشبو که بیر ناتوان
 عین فلاکتدین ایاغی یلنگ
 تهوهرب ایاغینی ایننگ هر تیکن
 اۋق ارا دنباله پیکان کیبی
 اېسکی سه پیچی باشیده کولگولوک

کیم یبری دور گنبد نیلی حصار
 قیلمه سه یخشینی یمانین قویی
 باغده گل هم نفسی خار ابرور
 تؤلدوروبان قوینیغه در ثمین
 ایله بان الماس ایله بغرینی چاک
 تیغی بؤلوب چهره خراش قمر
 کوه بلا آستیده غمناک اؤلوب
 مسند یاقوت اوزه تاپتی نشست
 کول اوزه دور خاک مذلت نشین
 تاج ایله طاووس کیبی محترم
 طوطی گویا کیبی بؤینیده غل
 شاه ایلگی اوستیده آرام انکه
 کول ایچیده گلخنی و خوار و زار
 گندره بان شیشه ده بس کیم توروب
 هر لب میگون لییدین کام انکه
 یایب انی آه تفی دېک سحاب
 آی یوزی چون شبنم ایله تاپتی زنگ
 حله دورور جسمیده نقش و نگار
 جانیده اۋت، جسمیده اېسکی پلاس
 علم تیلب شهریدین اۋلغهی روان
 تونی یوقیدین تنی داغی یلنگ
 هر تیکن اوستیده مکرر تیکن
 خار ایچینده الف اۋلغان کیبی
 دام کیبی باشدین ایاغی تیلوک

طايرِ مقصود تيلب كام ايله
 اېگنیده اوراق و کتابی ایننگ
 قوشدېک اؤلوب سیر میسر انگه
 آچ اېتيان قارینی محتاجلیق
 جسمینی چون ضعف اېتیب انداق که نال
 هر نې بېتیب، قانع اؤلوب یؤل یوروب
 مقصدی بیر خطّه که کورمه ی اؤزی
 خلق کؤپ و یوق بیر یاری ایننگ
 کؤچه کؤپ و اېو کؤپ و بازار هم
 غربت اؤتی کؤنگلیگه کار ايله بان
 سیر اېتیب اقشامغچه بی توشه یی
 ضعف ايله هوشی اؤزیگه کېلمه یین
 تانگله قلیب سیر مدارس ارا
 قیده که اؤز حالینی تأویل اېتیب
 صرف اېتيان عمر هوایی ورق
 نې تاپیلیب کوندوز ایننگ مسکنی
 غربت ارا حالی یمان دین یمان
 عجز بؤلوب تیل ایشی تقریریدین
 بؤیله غم و محنت دوران چېکب
 مدرسه کنجینی غم آباد اېتیب
 بؤیله مینگ اېمگکده گی بی چاره دین
 بعضی اؤلوب، بعضی ایتیب هر طرف
 آز ایش ايله بعضی اېتیب اکتفا
 اېورولوبان دایره ماه و سال

دانه اشکی دغی بو دام ايله
 قیلغله لی تحصیل شتابی ایننگ
 اېگنیده اوراقی بؤلوب پر انگه
 طعمه غه محتاج اېتيان آچلیق
 خامه کیی تیل چېکب، ایل ب سوال
 تا اؤزین اؤز مقصدیغه بیتکوروب
 توشته دغی کورمه یین آنی کؤزی
 کؤزدین اوچوب شهر و دیاری ایننگ
 بیلمه یین اول کیم، قیان اورغهی قدم
 جانینی یالغوزلوغی زار ايله بان
 چون بؤلوب اقشام توتوبان گوشه یی
 تانگ غچه اویقو کؤزیگه کېلمه یین
 مدرسه لر ایچره مجالس ارا
 کیم اېشیتیب هزل ايله تجهیل اېتیب
 تا آلیان صرف هوایی سبق
 نې بیلینب کېچه ایننگ مأمنی
 هر نې یوق اندین یمان، اندین یمان
 اؤیله که خامه تیلی تحریریدین
 اؤن و اؤن بېش ییل یوگوروب، جان چېکب
 تانگدین آقشامغچه فریاد اېتیب
 اؤز وطن و ملکیدین آواره دین
 بعضی اېتیب داعیه سین برطرف
 بعضی اؤزیگه توتوبان کؤپ جفا
 ظاهر اؤلوب بیر-ایکی صاحب کمال

قرن ايله دوران تاپيان اقتران
 كۈنگلى بۇلوب مسكن و ماواي علم
 عبري و يوناني و سرياني هم
 كۈنگلى اويين علم ايتيان بير جهان
 نطقى كه اظهار معاني قليب
 چون توكوبان خامه شقيدىن قرا
 نسخه سوادى ظلماتى اينىگ
 مشكل افلاك بۇلوب بې جدل
 جمله رقم كلكىگه مرقوم اۇلوب
 دين ايشيده جهل و هوا دافعى
 يۇق كه بو ائتين انى ثالث ديبان
 گرچه فلكدىن تاپيان هر كمال
 شام ييتيب چاشتغه، يۇق كام انگه
 طرفه بو كيم، جاهل قاتلوشى
 دين و ديانتده يۇق آيين انگه
 ييل كيى ساوورماغ و ناخوشليغى
 باصره شمعين اۋچوروردېك كرىه
 عالم ارا قهر الهي بۇلوب
 قتل بۇلوب عادت و خويى اينىگ
 باطنيده دود كيى تيرهلىق
 دونليغيدىن ايت بيله يكسان بۇلوب
 طرفه راق اول كيم، بو جهالت بيله
 چرخ انى صاحب جاه ايله بان
 اۋت كيى هر نېچه كه سرکش بۇلوب
 تا بۇلوبان بير كيشى صاحبقران
 قطره كيى پيكري دريائى علم
 هندي اگر سؤرسه، بيليب آنى هم
 قطرده اول نوع كه دريا نهان
 زيور اسرار نهاني قليب
 آب حيات اول ظلماتى ارا
 معنى اۇلوب آب حياتى اينىگ
 بو على فكرتى آلىنده حل
 بارچه علوم آلىده معلوم اۇلوب
 اۋيله كه غزالى ايله شافعى
 بلكه نبى اۋزيگه وارث ديبان
 ليك فلاكت هم انگه بركمال
 چاشت ميسر ايسه، يۇق شام انگه
 كۈرمىگى ناخوش، دېمگى ناخوشى
 بل نه ديانت انگه، نې دين انگه
 اۋت كيى كويدورمك و سرکشليغى
 عقل حياسين كېتوردېك سفيه
 خلق ايله خلق - ايگى گواهى بۇلوب
 مرگ رگى هر سر مويى اينىگ
 ظاهریده شعله كيى خيرهلىق
 بل ايت اينىگ قاشيده انسان بۇلوب
 جهلنى قۇي، مونچه رذالت بيله
 تابع انگه خيل و سپاه ايله بان
 خلعت انگه حله زرکش بۇلوب

گرچه ییلان دېک ضررِ عام انگه
 نېچه تیکان ینگلیغ اېتیب تیزلیک
 قتل ایشیگه گرچه قیلیچ دېک سمر
 نېچه صنم خالی کییی تیره دل
 شنعی هر نېچه دېگندین اوزون
 اول بیرى اول فضل و فصاحت بیله
 طرفه راق اول کیم، مونگه بیر اعتبار
 مونونگ آتین خلق امیر ایله بان
 انگه مونونگ خدمتی لازم بؤلوب
 کور نې ملک و شنی قیلیب نفسِ دون
 گرچه که اوڻ قتله تردد قیلیب
 آلیده بیر قتله بؤلوب بار انگه
 سؤرغله لی چون بېک که تنزل بؤلوب
 چونکه دعا ختمینی ایل ب قؤپوب
 بسط قیلیب بېخود اؤز و یات ایله
 تېنگری اوچون، کور که، بو نې حال ابرور
 اول نې تفرعن، بو نې نکبت بؤلور
 جاهل اگر اول دور و عالم بو دور
 علمنی کیم واسطه جاه اېتر
 عالم اگر جاه اوچون اولسه ذلیل
 علم ایله کیم جاهغه میل ایله بان
 ایت که ابرور جیفه ده مقصود انگه
 دون که تاپیب علم ریاست اوچون
 عالم اگر قطع امل ایله سه

گنج فریدون اوزه آرام انگه
 تانگ ایلیدین باشیگه گلریزلیک
 ایل ب انی شاه مرصع کمر
 جلوه سی گل برگی اوزه متصل
 لیک بؤلوب حشمتی اندین فزون
 بو بیرى بو فعل و قباحت بیله
 کیم یوزانینگدېکنی قیلیب خوار و زار
 ابلنی بو آت بیرله اسیر ایله بان
 بلکه ایشیگه ملازم بؤلوب
 دیو لعین آلیده خوار و زبون
 حاجب و دربانى تشدد قیلیب
 روزی اؤلوب دولت دیدار انگه
 خواجه دعاسیغه تسلسل بؤلوب
 اویگه عزیمت قیلیبان بیر اؤپوب
 مجلس اېتیب شرح مباهات ایله
 شمه تعریفده تیل لال ابرور
 اؤرتله لریده بو نې صحبت بؤلور
 عالم اېمس، اؤزیگه ظالم بو دور
 اؤزینی و خلقنی گمراه اېتر
 علمی ایننگ جهلیغه بؤلغه ی دلیل
 بحر سویین خوڤیغه طفیل ایله بان
 بؤلسه مرصع جلی نې سود انگه؟
 خلعت اېتیب حله نجاست اوچون
 علمیه شایسته عمل ایله سه

سالمهسه كۆز جيفه دُنيى سرى
 آنى شرف گوهرى نينگ كانى بيل
 كان اؤزى و يوز سرى گوهر انگه
 كانيده گوهرلى هم برچه پاك
 كيم كه بو اقبال انگه بۇلغهى نصيب
 اېگنيدى گر خرقيه سى يوز چاك ابرور
 كونگه كه عريانلىق ابرور زيتتى
 خوشراق ابرور شهد كدودين ييراق
 ابر كيشيگه خلعت ايله نې شرف
 قيسى چييين كسوتى زركار دور
 باقمهسه توز دُنيى فاني سرى
 گوهر و كان، هر نې دېسنگ آنى بيل
 چرخ اؤزى و هر طرف اختر انگه
 چرخيده اخترلى هم تابناك
 سالمهسه دُنيى سرى كۆز، نې عجيب
 گل كه تۇنى ييرتوغى نې باك ابرور
 تيره بۇلور، بۇلسه بولوت خلعتى
 مُشك اگر نافهسى يۇق يخشिरاق
 دُرغه نې نقصان ييراق اؤلسه صدف
 يېرى دورور قيدى كه مردار دور

امام فخر رازي بيله سلطان محمد خوارزمشاه ارا حمّامده آشناليق شمعى
 ياروغنى و امام سؤزيدين سلطان نينگ استغنادين ايليک يوغنى

زمره راز اھليغه مسند نشين
 قيلدى چو خوارزمى آرامگاه
 سؤرغەلى اول چونكه قدم قويمەدى
 شهنى پشيمان قليب ابردى اوياى
 بۇلدى بسى پرده ده گفت و شنود
 بار ابدى حمّامده بير كون امام
 بير-بيرى بيرله بۇلوبان مختلط
 «كه بۇلوب ابل علمينگ ايله بهرور
 كيم نېچه اول كونده ملال اۇلغوسى
 شاه چو بو نكتەنى قيلدى سوال
 كيم: «سنگه كيم حشر سؤزى كام ابرور
 دهر امام الأُممى فخر دين
 كؤرمگيگه كېلمەدى خوارزمشاه
 علم شكوهى مونى هم قويمەدى
 ليك امام ايله مەدى التفات
 پرده چو قويمەدى ارادين نې سود
 شه داغى حمّامغه قيلدى خرام
 شاه سوال ايتتى بۇلوب منبسط
 آيت قيامت ايشيدين بير خبر
 هر كيشيگه انده نې حال اۇلغوسى؟»
 بۇيله جواب ايتتى صاحب كمال
 بيل انگه مانند بو حمّام ابرور

انده گدا شه بيله يکسان بؤلوب
 شاه و گدا بارچه سی عریان بؤلوب
 جاه و جلال اهلی سېننگدېک باری
 ایچکری و بار و یوقی تشقاری
 علم و عمل اهلی مېننگدېک تمام
 هر نې ییغیب همره ایتیب والسّلام
 یوق سنگه سلطانلیق ایله سود کؤپ
 لیک منگه علم ایله بهبود کؤپ
 علم، نوایی، سنگه مقصود بیل
 اېمدی که علم اؤلدی، عمل ایله گیل
 ساقی، اؤشول باده نی توتقیل مدام
 اېچسه کیشی بؤلغه ی انکه خاک راه
 کیم کؤروبان سجده غه توشگه ی امام
 ایتمه خوارزم که خوارزمشاه

اؤن ایگینچی مقالت

قلم شقی نینگ گوناگونلیغی و اهل قلم شقی نینگ بوقلمونلوغی و قیسی
 خطوط کتابتیغه شروع قیلماق اعمال نامه سیغه موجب قرالیک دور و کاتبه
 خط مبتالیک و قیسی حروفقه رجوع قیلماق صحیفه رخسارغه موجب آقلیق
 دورور و راقمنه سفید اوراقلیق

اول نې عجب پیکر مطبوع ابرور
 کیم اونی خوش، دقتی مصنوع ابرور
 نوکی نُقط نقشی نگارنده سی
 تیرناغی مسطر رگی خارنده سی
 قوش دېک اؤلوب وضع ونمودار انکه
 نکته ساچیب هر ساری منقار انکه
 طعمه سی ظلمت، وطنی نور اوزه
 مشک ساچیب صفحه کافور اوزه
 چابک و موزون حرکاتی ایننگ
 اوچقه لی یوق لیک قناتی ایننگ
 قوش دېمه گیل، ایت معنیر ییلان
 دېمه معنیر که، فسونگر ییلان
 شاهد انکه جلوه ده پرانلیغی
 ایلک-ایاغنینگ داغی پنهانلیغی
 تیل اوزاتیب فاش اؤلوب اندین فسون
 دېمه ییلان، اژدر ابرور گنج سنج
 دود چقیب آغزیدین اژدر کیبی
 اژدر اېمس کیم، اېمس اژدر سلیم
 دهرده کیم کوردی ییلان دین فسون؟
 مضمهر ایننگ جوفیده یوز طرفه گنج
 دودی ارا هر شبه گوهر کیبی
 بلکه دېگیل آنی، عصای کلیم

یؤقسە، نېدین یوتتی جهان سحرینی
 نې تن ارا بۆلدى ضخامت انگە
 دېمە عصا، بلکە انى خامە دې
 خلقتى هر خلقدین اول بۆلوب
 عرش اوزه کرسی بۆلوبان جایگیر
 لوحده هر نقش که، بۆلمیش رقم
 مونچه شرف کیم، انگە موجود ابرور
 مقبل و مردودی ابرور نېچه خیل
 اول ابرور کاتب دارالقضا
 شاهد عادل انگە یالغان تانوق
 ظاهر ایننگ خاین مطلقلیغی
 کلک اوچین ایتیکلیک ایله نیش ایتیب
 ناحق اوچون یازیب اوزون ماجرا
 بارچه خیانتتى دیانت بیلیب
 بنده قیلیب چون توزوب افسادنى
 بېرمەسە عیسیٰ مجرد درم
 خوشە اوزوم کیم، کیشی رشوت دېسە
 عقد خلیفە قیزی هندو بیله
 مزد تیلپ حجت کابین اوچون
 کیم که بو صورتقه سورر خامەسین
 سؤنگیسی مفتی حیل پيشه بیل
 کؤنگلیده اېگری نې غرض کیم توزوب
 کییدوروبان جورغە خور کسوتین
 هرزه نوا ایچره قیلیب زهر فاش

بلکە معانى و بیان سحرینی
 نې بو ضخامته وخامت انگە
 نوکین ایننگ نقشگر نامە دې
 وصفی کلام ایچره مسلسل بۆلوب
 کرسی اوزه لوح اقامت پذیر
 یازغوچی بیر-بیر قلم اولمیش قلم
 کاتبی مقبول ایله مردود ابرور
 کیم باریسی قیلدی کتابتغه میل
 ایش انگە ناشرغە بېرمک رضا
 تهمت اېترگە درم آغان تانوق
 حق کیى روشن برى ناحقلىغى
 صدق و دیانت یوزینی ریش ایتیب
 اؤز یوزیدېک صفحەنى ایلپ قرا
 بارچه دیانته خیانت قیلیب
 سرو بیله سوسن آزادنى
 یازیب ایننگ عقدیده تۆقوز حرم
 کویدوروبان باغینی جنت اېسە
 انگە سو ایچمک بیر ایاق سو بیله
 قیدلر اول صفحەده تحسین اوچون
 بیل که قرارتور یوزیدېک نامەسین
 حیلە بیله مکر انگە اندیشه بیل
 صورت فتواسیده توز کؤرگوزوب
 هر نه خشن بۆلسە، حسن خلعتین
 مخفی ایتیب شمع توبیده قویاش

رشته تزوير اؤلوب اؤزيگه قيد
لا و نعم بيرله خطا يا صواب
كؤرونوبان كؤزيگه اول ايكي كم
صفحه شبستان كيبي آراسته
ليك باقيب، قيلسه تأمل كيشي
هر طرب ايچره كؤرونوب يوز محن
سرو و گيه اؤق ايله نشتر چيقب
عين شريعت باري غبن بلا
كيم كه بيزر صفحه ني بو نامه دېك
بيري ينه عامل ديوان بؤلوب
چرخ ايتيان اسم عملدار انگه
اول بو عمل بيرله ايچيب جام مي
چون عملي بيرله نواساز اؤلوب
خامه اوچين دوده ارا ايله بان
كلكي اولوس اؤرته مگيگه اؤتون
غافل اول ايشدين شه دولت پناه
حاكم ايتيب ملك كه غارتگري
ظلم ايتيب اول كاسب و دهقانغه هم
قيسي ولايتغه كه، عزم ايله بان
گرخود اول اوي صاحبي حافي ابرور
مي بيله بوزغچ قري نينگ حاليني
چه دهغي تخم ارپه سيني آتي ييب
حاصل اؤشول اويگه بلا داريان
يیغله ماغ و آه ايله افغان ساليب

ليك اراده مجرم اؤلوب عمر و زيد
يازيب انگه وَاللّٰهُ اَعْلَمُ جواب
تارتیب الر شرکتيغه حقني هم
مهرلر انده مه ناکاسته
اصل خياليغه تخيل كيشي
هر گل ايچيدين چيقيان يوز تيكن
سنبل و گل دود ايله اخگر چيقب
توزلوک اوزه هر خطي آنينگ خطا
بؤنين انينگ اوزسه بؤلور خامه دېك
ديو انينگ اعمالیده حيران بؤلوب
بهره قيليب اوشبو عمل دار انگه
كلكي صريريدين انگه لحن ني
اول ني اوني خانه برانداز اؤلوب
دوده سي عالمي قرا ايله بان
اؤتکريب اول اؤتي فلکدين توتون
دولتي ارکاني بؤلوب رشوه خواه
بوزغلي اسلام ايويني کافري
کاسب و دهقان ني كه، سلطانغه هم
اېل حرم و باغیده بزم ايله بان
ايستري اول مي صافي ابرور
شاهد اوچون هم يياريب زاليني
اويده تاووغلرني سوروک تاتي ييب
قيسي بلا، بلکه وبا داريان
اول ياغين و ييل بيله طوفان ساليب

كېنت نینگ اربابی بیر ایگی عوان
 بیر-بیری بیرله بؤلوشوب اؤيله دوست
 دوستغه شه مالینی ساتیب نهفت
 سرخط الر آلیده پران سالیب
 سرخط ایتیب بیرگه بېش و اؤن رقم
 نېچه ستم قیلغوچی آباد اؤلوب
 بؤلسون انینگ خامه سیدېک فرقی شق
 سارتقه گرچه بو بارور یخشیلر
 گرچه که بو نېچه عدد بؤلدی رد
 اولی دور منشی گوهرفشان
 رقعه سیدین شاد اسیر فراق
 نامه سیدین تیل تاپیان سؤز نصیب
 صفحه سیدین ناطقه کولگو ارا
 هجر قرا شامیده صبح نجات
 لیک نشان مژده جانی بؤلوب
 ظلم ارا مظلومغه خط امان
 نفعده اول نوع که مهر منیر
 شکل هلال اوجیده طغرا انگه
 هر نې که بو شیوه ده مکتوب ابرور
 اول که طریقی بیتیمک دور کتاب
 نکته و تاریخ و حکایات هم
 طرفه غزل روضه جنت مثال
 کلکی قرا رشته غه گوهر چکیب
 آی کیی یوز صفحه و خط انده خط

ظلمده بو خواجه، الر پهلوان
 کیم کیشی کیم کورسه دېگهی مغزو پوست
 بارچه اؤن آلتوننی بیر آلتونگه مفت
 ریزه رعیت اوزه تاوان سالیب
 کیم حق انینگ ایلگینی قیلغهی قلم
 بارچه ستم چپک کوچی برباد اؤلوب
 آسلییان جسمی نېچوک کیم ورق
 تورک ايله هم یخشی بارور یخشیلر
 اهل قبول اؤلدی بو نېچه عدد
 کیم گهی اول رقعه یازر، گه نشان
 نامه سی خود رقعه سیدین یخشیراق
 اؤيله که گل صفحه سیدین عندلیب
 طوطی اوشول نوع که کوزگو ارا
 ظلمت فرقت ارا آب حیات
 عیش خطی ذوق نشانی بؤلوب
 ظالم ایتیب وهم انی کورگن زمان
 قدرت ارا اؤيله که چرخ اسیر
 لون شفق باشیده والا انگه
 قیلسه تأمل کؤپی مرغوب ابرور
 نظم ايله نثر اؤيله که در خوشاب
 شعرده هر نوع مقالات هم
 طرفه غزل دېمه که، مُشکین غزال
 بلکه کېچه تاریغه اختر چکیب
 خال انگه هر ساری مُشکین نقط

صفحه‌لری هر بیرى گلزاردېک
 کۆر نېچوک اؤلغەى بو چمن ايچره ورد
 سطرلر انده گل و سرو و سمن
 لفظلر انده گل نسرین بؤلوب
 بیتلری اؤيله که بیت‌الحرم
 گر بو سواد اؤلمه‌سه نېتگه‌ی کیشی
 اول که بو تحریر و ورق اسره‌غه‌ی
 بو باریسی فرع ابدی اصل اونی بیل
 یازغه‌لی آیات «کلام فصیح»
 انده داغی یازسه «تفاسیر» هم
 گه بیتسه «تذکره‌الاولیا»
 بیر نفس «احیا» بيله تاپیب فتوح
 قیلسه «فتوحات» نی گاهی سواد
 یازغه‌لی چون آلسه، حسین «کیما»
 چون «نفحات» ايله‌سه، یازماق قبول
 کلکی «شواهد» سری بؤلسه کفیل
 بؤلسه «حقایق» نی که چپکسه قلم
 ناظری کۆنگلین چو منیر ایتسه فیض
 کیمگه بو اشغال رقم بار اېسه
 تېنگری نصیب ایلب انگه شادلیق
 خامه‌سینی صفحه طراز ايله‌سون
 هر کشی کیم، خط ارا چپکسه اول

جدولی اطرافیده دیواردېک
 دایی چو بار آلتون ايله لاجورد
 هرایکى سطر اؤرتە‌سی دلکش چمن
 معنی انگه میوه شیرین بؤلوب
 هیأت موزونی سواد ارم
 نظمین آلیب، قی ساری کپتگه‌ی کیشی؟
 سهو و خطادین آنی حق اسره‌غه‌ی
 کیم کیشی‌نینگ کلکی اوزون چپکسه تیل
 قیلغه‌لی تحریر «حدیث صحیح»
 مونده شروح ايله‌سه تحریر هم
 گه رقم ایتسه «قصص‌الانبیا»
 جهل‌دین اؤلگن تن ارا بېرسه روح
 تاپسه فتوحاتیدین اېل یوز کشاد
 تاپسه اولوس قلب مسین کیما
 «نفحه‌انس» ایتسه کۆنگولگه شمول
 شاهد مقصودغه بؤلسه دلیل
 یازسه «معارف» نی که قیلسه رقم
 راقمی‌نینگ روحیغه هم بیتسه فیض
 صحت و حسن خط انگه یار اېسه
 بېرسون اولوسدین خط آزادلیق
 صفحه‌سیدین سهونی آز ايله‌سون
 بؤلسون انگه منزل مقصدغه یؤل

ياقوت نینگ حسن خط جھتيدىن درويش و پادشاه قاشيده تعظيمى آرتغنى
و قلمرو سوادى نینگ اهلى حرمت رقمى انىنگ صحيفه حالىغه تارتغنى

باغ فنا گلبنیده شُهره ورد
نفس و هوا دیویغه بېرمککه تاب
بیر کون اۆتوب دارِ خلافت ساری
معتصم بالله ایتیب کۆپ نیاز
تختی اوزه آنی چیقاریب توروب
دُرَج بیر اېردی دغی گوهر ایکی
شیخ دېب آدابِ طریقتده سۆز
هر یان ایاق اوستیده آزاده لر
شیخغه چون اېل ساری توشتی نظر
قۇپتی روان ظاهر ایتیب اضطراب
کای ایاغینگ توفراغی آگاهلر
قیدین انکه بۇلدى بو عالی مقام
شیخ دېدی: قیسی بییک عزّ و جاه
کیم باری مصحف بیتیمک دورایشی
چون قیلور اول حق سۆزینىگ زینتی
بیلگچ انی مرشد آگاهدین
صورتِ خط لطفیدین اول پاک دست
بیل که، نوایی، نې سۆز اېتسنگ رقم
ساقی، آلیب کېل می یاقوت رنگ
توت منگه اول باده نی کیم، قوت اېته ی

اول که انکه گلشن اېدی سُهره ورد
اوج حقیقت فلکیده شهاب
اویله که حق رحمتی آفت ساری
کعبه غه اول نوع که اهلِ حجاز
چون آنی اۆلتورتوب، اۆزی اۆلتوروب
برج بیر و اوستیده اختر ایکی
لیک خلیفه تیکیان بیرگه کۆز
دېمه گیل آزاده که، شهزاده لر
کۆزیگه یاقوت کۆرۈندی مگر
حیرت ایتیب، قیلدی خلیفه خطاب
قوللوغونگه فخر ایتیان شاهلر
کیم بو صفت ایله گه سېن احترام
موندىن اۆتر کیم، انکه بېرمیش إله
اویله که انداق بیته آلمس کیشی
واجب اېرور بیزگه انىنگ حرمتی
حکم جلوس اۆلدى انکه شاهدین
بۇلدى قلمرو شهیغه هم نشست
حق سۆزیدین اۆزگه گه اورغیل قلم
قوی خطِ بغدادگچه بی درنگ
کاھربا رنگینی یاقوت اېته ی

اؤن اوچونچی مقالت

سحاب دېک نفع رسانلر بايیده کیم، عرق پيشانی بيله رياحين زييالری باشیغه
گوهرافشان بؤلورلر و بولوت ارا برقدېک خندانلیق یوزلریده پیدا و شبنم
تؤکولگن چناردېک آبله کف دست بيله یبرگه پست بؤلغن خس و خاشاکنی
سیراب قیلورلر. و چناردېک دلسوزلیقلری احوالریده هویدا

ای بؤلوبان صبح کیی سیم پاش
صبح کیی خلق یوزیگه کولوب
ژاله کیی خاره اگر یاغدیك
اورسه باشینگ تیغ ایله مجلسده جمع
خامه کیی باشینگه گر ایتسه شق
تیغ ایله ییتگن سایى کؤکسونگ گه چاک
دور ایچینگنی نیچه قانلیق قیلیب
نفعدین ابل وردی دعا جانینگه
قیده ادا ایله گه سېن بو سپاس
نفع ییتورمک که شعار ایله دینگ
نفعینگ اگر خلقه بېشک دورور
قطره یی گر بحرغه ساجتی سحاب
نخلغه دهقان چو بېرور پرورش
بو کیم اېرور سقف غه حامل ستون
بېرسه چو شاهد قاشیغه وسمه زیب
خال که رخسار اوزه مرغوب اېرور
اول که ضرر شیوه سینی طور اېتر
اول که اوشاتور باسیبان شیشه نی

مهرینگ اؤلوب عام نېچوک کیم قویاش
چرخ کیی ابل باشیغه اېرورولوب
باشنی نهان ایله مهین تاغدېک
جمع کؤزین یاروتوب، انداق که شمع
سېن قیلیب اول شق بيله زیب ورق
سېن بېریب انداق که صدف دُر پاک
نافه کیی عطرشانلیق قیلیب
«يَمَكْتُ فِي الْعَرْضِ» سېنینگ شانینگه
کیم سېنی دېب خیر بشر، خیر ناس
اؤزونگ گه اول نفعنی یار ایله دینگ
بیل که بو نفع اؤزونگ گه کؤپرک دورور
بحر قیلور قطره سینی در ناب
بؤلور انگه میوه و گل بېرمک ایش
بؤلمه سه سقف اول هم اېرور سرنگون
وسمه نی اول قاش - اؤق اېتر دلفریب
اول دغی رخساره بيله خوب اېرور
اېلگه دېمه کیم، اؤزیگه جور اېتر
قیلمس ایاق زخمیدین اندیشه نی

شعله توشوب خسغه که تارتر علم
 پشه که اهل بؤینیده بؤلدى مغل
 چون کؤپلک قصدیغه عزم ایتتى یاش
 بومنى تېمککه نې قوش کیرسه چُست
 اېکسه غنى تخم قیلیب اېلگه زور
 کیم که فلک ساری آتر تاشینی
 سفله نشانسی شرارت دورور
 بؤلسه کیشی مدبر اگر بختیار
 مشکنى نافه نېچه مستور اېتر
 کیمگه که بالذات سخاوت دورور
 حق که بیراو خلقتینی قیلدى پاک
 میوه غه مغز اؤلسه بؤلور پوست هم
 یخشی-یماندین برى اېرمس جهان
 چونکه یمان کؤپرک اېمیش، یخشی آز
 حق سؤزی دون خلقدین امکان اېمس
 چونکه اېرور اصلی یمان ناپسند
 دون که یمان فعلی انگه خوش دورور
 بؤلدى چو اهل قیلغنیغه عیب جوی
 عیب کؤزی چونکه بؤلور تیز بین
 اول که خیالی باری فاسد دورور
 لعل حسابیده توتر خارهنی
 هم کؤرونور ایگنه سنانچه انگه
 کؤرسه بیراو خوانیده قرص فطیر
 اېل کفیده آبله دین تاب یېر

چون آنی کویدوردی اؤچر اؤزی هم
 بؤلدى تپانچه بیله اؤق مضمحل
 یېرگه اورر بؤرکین، آچیب اؤزی باش
 تېگن ایاق دور که، قیلور دام رست
 تخمینی تاراج قیلور خیل مور
 تاش ایله آزرده قیلور باشینی
 شعله غه بالطبع حرارت دورور
 اؤزیگه بو امرده نې اختیار؟
 عطری انی خلق ارا مشهور اېتر
 فقر و غنادین نې تفاوت دورور
 سېومه سه ناپاک اېل آنی نې باک
 کیمسه گه هم دشمن اؤلور دوست هم
 لیک یمان ظاهر و یخشی نهان
 جزم که، آز اؤلغوسیدور یخشی راز
 دیو تیلی لایق قرآن اېمس
 ایله مس اول یخشینی اصلا پسند
 جزم که اېل یخشسی ناخوش دورور
 ممکن اېمس بؤلمه ماغی عیب گوی
 زهر کؤرر گرچه اېرور انگین
 بارچه صلاح اهلغیه حاسد دورور
 اینجو سانر بارچه صدف پاره نی
 هم بیلینور رشته ییلاچه انگه
 دېر انی کؤک صحنیده بدر منیر
 آنی حسددین دُر سیراب دېر

تون قراسین صبح صفا ساغینور
 اہل میننی لعل روان چہ توتر
 کورسہ بیراو کوز یاشینی در ناب
 تاپسہ مذہب بیراو ایوانینی
 ہرکیشی گل ایسلہ سہ، خار اول چہکر
 اہلگہ نشاط اؤلسہ، انگہ درد اہرور
 یخشینغہ دور اہل حسد زحمتی
 گلگہ کہ یوز حسن و لطافت دورور
 خضر دین ابلیس اہرور اعمی کیبی
 مہر کہ روشنلیق اہتر فاش انی
 سو کہ بہرور اہلگہ اؤلوم دین امان
 غول کہ مأوasi بیابان اہرور
 لیک قویاش جوہری چون کہلدی پاک
 توشسہ خزف آستیغہ رخشان گہر
 کوننی یاروتتی رسول عرب
 ای کہ نبی قولی بیلہ شادسپن
 حق کہ فلک طاقی بنا ایلہدی
 گلشن دورانغہ بہرپ زب و فر
 بو چمن اؤلماغیدہ موجود انگہ
 زمرہ انسان ارا ہم کاملی
 اول کہ کمال اہلیدین اکمل دورور
 مہر نبوت بو کمالی بیلہ
 ایتتی سپنینگ شامینگ گہ مصباحلیق
 نفع یتورمکنی چو قیلدی قیاس

بوم پرین فر ہما ساغینور
 طرفہ بو کیم، حسرتیدین قان یوتر
 رشتہ کیبی غمدین اورر پیچ و تاب
 کویدورور اول اؤت بیلہ ویرانینی
 بادہ بیراو چہکسہ، خمار اول چہکر
 درد انینگ جانینغہ درخورد اہرور
 نقدنینگ اؤغریدین اہرور آفتی
 عطری جُعل جانینغہ آفت دورور
 راست زمرد بیلہ افعی کیبی
 کیمگہ گنہ کورمہ سہ خفاش انی
 تیرہ قیلور اؤتغہ یتیشگن زمان
 گلشن انینگ کوزیگہ زندان اہرور
 بؤلسہ بولوت نوریغہ مانع نی باک
 قیدہ گہر قدریغہ اندین ضرر
 نبتگہی اؤزین تیرہ قیلیب بولہب
 اہلگہ ضرر خوفیدین آزادسپن
 جوفیدہ بو دیر فنا ایلہدی
 ہر گلینی ایلہدی تابندہ خور
 بار اہدی انسان گلی مقصود انگہ
 کہلدی مشقت یوکی نینگ حاملی
 شاہ رسل احمد مرسل دورور
 اوج کمال اوزرہ جلالی بیلہ
 قیلدی سپنینگ شانینگ گہ مداحلیق
 کور کہ، قیاس ایتتی سپنی خیر ناس

اول كه ثناخوان انگه سبحان اؤلوب
 اوشبو بيبك مرتبه قدرینی بیل
 شكري نې دور - نفع فزون ايله مك
 بؤلماق اگر كۆپ اېسه هم بذل ساز
 خير ميسر گر اېمس اېل بيله
 گنج بېرب بؤلمس اېکين توتسه كۆز
 سۆز بيله كفر اهلی مسلمان بؤلوب
 هم سۆز ايله اېلگه اؤلومدين نجات
 بير سۆز اېتيب آنچه بليتني دفع
 معدن انسان گهری سۆز دورور
 سۆز بيله نفع اؤلمهسه اېل پيشهسی
 كۆنگلی كیشی خوشلوغيدین خوش كېرەك
 آدمي اېرسنگ دېمه گیل آدمی
 اول كه كیشی اؤلمگيدین شاد اېرور
 قیسی بیرین کیم كه تصور اېتر
 ليک يراو قيلسه روان بخشليق
 نطقى بيله يېتمهسه بخشايشی
 چون سېنى حق نادره سان ايله دی
 هر كیشی بو امرغه منسوب اېرور
 ايگي جهان تختی بيله افسری
 یوق بو صفتدين نیمه مرغوبراق
 کیم بېربان قيلمه ماق آلماققه خوی
 بېرمک ایشی خاطریدین كېتمه مک
 تاپقیننی ساجدی اېل اوزره سحاب

اول سنگه مداح و ثناخوان اؤلوب
 بؤيله اولوغ منزله شکرینی قیل
 بذل کمندینی اوزون ايله مک
 بېرگه لی عار ايله مه مک بؤلسه آز
 نفع تېگورمک هم اؤلور تیل بيله
 اولچه قیلور وقتیده بیر یخشی سۆز
 سۆز بيله حیوان دېگن انسان بؤلوب
 هم سۆز ايله تاپیب اؤلوک تن حیات
 کیم ساجیبان گنج یېتیشمه ی بو نفع
 گلشن آدم ثمری سۆز دورور
 یخشی كېرەك كۆنگلیده اندیشه سی
 ناخوش اگر بؤلسه، مشوش كېرەك
 آنی كه یوق خلق غمیدین غمی
 گورکن و غاسل و جلاد اېرور
 طبعغه کۆر کیم، نې تنقّر اېتر
 روح کیسی سۆز بيله جان بخشليق
 ذکرى اېرور طبعغه آسایشی
 دهر اېلیگه نفع رسان ايله دی
 بارچه اولوس كۆنگلیگه محبوب اېرور
 بیل كه اېرور بیر سری، بو بیر سری
 ليک بیر ایش موندین اېرور خوبراق
 نفع رسان بؤلماق و یوق نفع جوی
 بېرمک و آلماقنی خیال اېتمه مک
 کیم آنی حق ايله دی گردون جناب

مور تہرر ہر نہی کہ، ساچقہی کیشی
چون ساچر اہل اوزرہ شگوفہ درم
یہل کہ ییغر ہر نہی اول ایلر نثار
شیشہ کہ رخسار اوزہ سپیگہی گلاب
چونکہ سوپورگو ییغر اینک دلیل
زلفی صنملریننگ اہرور مشک پاش
بؤلدی بو سنبل ایسیدین خوشہ چین
بیل ینہ بیر مرتبہ موندین بلند
قیسی دور اول بذل آچوق یوز بیلہ
بذلده کیم لطفنی قیلمس خطا
تاس ارا گر میوہ اہرور دلفریب
بؤلسہ نہچہ حسن و صباحت بیلہ
آلتون اگر تاجغہ زینت دورور
خوان مۇعفر گر اہرور دلپسند
اول کہ بو اخلاق ایلہ ایلر خرام
بلکہ کدورتنی صفا ایلہ گہی
آنی بشر خیلی نینگ انسانی بیل
انگلہ کیشیلیکنی مسلم انگہ

بؤلدی تیریگ گورگہ کیرمک ایشی
حق انگہ نہی برگلر ایلر کرم
اندین اہرور دربدر و خاکسار
طاق اوزہ اسرلر انی آرزولاب
یاتماق ایشیک کینیدہ خوار و ذلیل
کیم آنی رخسار اوزہ اسرر قویاش
کیم قرا توفراغ کیبی دور مشک چین
کیم انگہ یؤل تاپماق اہرور ارجمند
توتماق اچیق بادہ چوچوک سؤز بیلہ
ظاهر اہتر بیر یؤلی ایگی عطا
اوستیدہ گلر اہرور آرتوقسی زیب
زار قیلور اہلنی ملاحت بیلہ
اوستیدہ دُر بؤلسہ نہی نسبت دورور
خوشراق اہرور سپسہلر اوستیگہ قند
یپتسہ جفا ایلہ مہ گہی انتقام
نہچہ جفا اہتسہ، وفا ایلہ گہی
آدمیلر آدمیسی آنی بیل
یوز کیشیلیکچہ ایش اہسہ ہم انگہ

ایوبِ خلف ناخلف اوغری نینگ اہگریلیگین توزگنی و گمراہلیق ظلمتیدہ

انگہ یؤل کؤرگوزگنی و اول شیخ سلسلہ سیغہ کیریپ، عیارلیق کمندین

اوزگنی

بیر کبچہ ایوبِ خلف مستِ راز
اشک دُری بحر یغہ پابست اہدی

تؤکر اہدی شمع دہک اشکِ نیاز
کویمک ارا شمع غہ ہمدست اہدی

خلوتیده مسکنی بیر برج ارا
 بو کچه بیر کیسه بر نقب زن
 برچه کچه بیر تو بین ایل ب خراش
 انگله بان ایوب آنی، دم اورمه دی
 اوغری او شول حفره ایچیدین چیق ب
 آنچه نی کیم ابلته آلور چاغله بان
 نقبه کیرگچ کیچیک ابردی تیشوک
 تار اینی سیچقانه سالیب ابردی غم
 کوردی چو ایوب که عاجز دور اول
 کیم یوک اولوغ دور داغی نقیینگ کیچیک
 آنچه که بیراهلیق اول کورگوزوب
 کیمکه که کورگوزسه لر، اول نوع یول
 اوغرینی اول حال زبون ایله بان
 جانیغه بیر اوت سالیبان سوز و درد
 اېگنیده گی یوکنی بو اوتغه اوروب
 مضطر ایتیب رنج و ملالت انی
 نعره چکیب سیل کیبی تۆکتی یاش
 اول کرم و عفو تیلین لال ایتیب
 شیخ کرم بیرله آریتی یاشین
 انگله بان اول درد ایله حالت انگه
 کویدی سلوک اوتیغه جانی ایننگ
 او زلوقی چون کویدی نهچوک کیم خسی
 کامل انگه بپردی چو بو پرورش
 نبتی نوایی قویوبان تېلبه لیک

درِ ثمین اویله که بیر درج ارا
 بولمیش ابدی مسکنیگه نقب کن
 حفره سیغه چیتی سرای ایچره باش
 طاعت ایتیب، اوزیگه کلتورمه دی
 هر نی تاپیب، اوده تمامین ییغ ب
 بپرک تانگیب آرقه سیغه باغله بان
 سیغمه دی کیم بحد اولوغ ابردی یوک
 قویروغیغه باغله دی غربال هم
 قویتی ایشیک آچی و کورگوزدی یول
 یول ساری کبلگیل که آچیق دور ایشیک
 شیخ بو ینگلیغ انگه یول کورگوزوب
 اوزگه یولیدین چقه آلهی مو اول؟
 قدین آغیر حمل نگون ایله بان
 کیم کویوب اندین فلک لاجورد
 او زلوقی نینگ هم یوکنی کویدوروب
 خس کیبی اورتب بو خجالت انی
 شیخ ایاغیغه فدا قیلدی باش
 لطف یوکی جسمینی بی حال ایتیب
 لطف ایله توفراغدین آلدی باشین
 خرقه فقر ایتتی حوالت انگه
 اویله که، محو اولدی نشانی ایننگ
 تاپتی اول اوت بیرله یاروغلوق بسی
 ایله دی بیر عفو بیله مونچه ایش
 سېن دغی اورسنگ بیر ایتک که ایلک

ساقی، ایلیک توت، گنھیم عفو ایتیب
بات بؤل و بیر جام ایله یتکور فتوح
کیم چیقہ دور جانیم آغیزغہ یتیب
صبر ايسہ ایوب چہ یوق عمر نوح

اؤن تۆرتونچى مقالت

افلاک هیأتی شکایتیدہ کیم، هر بیرسی درجی کؤرونور و هر کوکی بیر
گوهر پاک، اما حقّی دورور زهرناک، بلکه زهری زهرِ هلاک و جهان
لعبتی کنایتیدہ کیم چابکی کؤرونور مطبوع و موزون اما زالی دورور ایشی
مکر و فسون و فسونی حدیدین فزون و اول حقہ لآیسی مضرتیدین قلم
تیلی لال و بو زال نینگ جمعی زوال دورور

چرخ ابرور شعبده سنج، ای کؤنگول
شعبده سی وهم و گماندین فزون
چرخ اوروبان ریو ایله نیرنگ ساز
خرقه سیده بخیه دین انجم نشان
مشعل خور بیرله که، دوران قلیب
اؤتکریب اول خرقه اراسیدین اؤت
یوق که چو صبح آغزینی کولگو آچیب
اؤیله که اول اؤتی نینگ اوچقونلری
بلکه قاوورچاقچی کیی حیلہ گر
میخ و ستونسز تیکیان چادرین
انده بؤلوب جلوه گر انجمن
مونچه که لعبت چیقریب سیمگون
یوق که پریخوان دېک ایتیب جسم شق
بؤیله پریخوانلیغ ایله اختری
دېمه پریخوان که، ابرور پیر زال
تاپمه فریبی بیله رنج، ای کؤنگول
شعبده دین داغی فزونراق فسون
اؤیله که کؤک خرقه بیله طاس باز
بؤییدہ بیر پاره یماق کهکشانشان
طاس ارا اؤت خرقه ده پنهان قلیب
کؤرگوزوبان صبح یقاسیدین اؤت
حیلہ بیله آغزیدین اؤتله ساچیب
خرقه سی اوزره ساچیلیب هر سری
کؤرگوزوبان چادریدین مینگ صور
دوری ایتیب چادرینینگ پیکرین
هر ساری یوز لعبت سیمین بدن
قصدی باری اېلگه فریب و فسون
تیغی بیله قانی هلال و شفق
جمع اؤلوبان گردیده یوز مینگ پری
قدی بؤلوب دلّه صفتلیققه دال

انجمی تزویرده یاشی ایننگ
 هم تۆکوب اهل قانینی تدبیر ايله
 خسرو لر قتلی اوچون تیز هوش
 دهر عروسین که، تماشا قیلیب
 قۆنینده مشاطه لیغی بېلگوسی
 ايله بان اول شوخنی آراسته
 غازه اوروب عارضیغه گل بيله
 لاله بيله چهره سین آل ايله بان
 وسمه چېکیب، سبزه بيله قاشیغه
 سرودین ایلگیگه نگار ايله بان
 غنچه ارا آغزینی پنهان قیلیب
 نرگس شهلا دین ایتیپ کۆز انگه
 نرگسیگه غمزه و ناز اؤرگتیپ
 چونکه بېزه ب خلد برین دېک آنی
 جلوه بېریب اهل زییالیغین
 مونچه فسون کیم، قیلیب اظهار انگه
 تانی هر کیم که کؤروب زار اؤلوب
 چون کؤروب اول زالنی بیر رستمی
 ظاهر ایتیپ اؤرته ده دلّاله لیق
 اول قدر افسون نهفت ايله بان
 محکم اتر چاغده الر عقدینی
 مَهر معجّل بو دم ار جان بؤلوب
 شاهد رعنا که، تاپیب بؤیله دست
 عجز و زبونلوق کؤروب آیین انگه
 صبح بیاضی دېمه باشی ایننگ
 هم آلیب اهل جانینی تزویر ايله
 خسرو هم دېمه که، فرهادکش
 مکر ايله مشاطه لیق افشا قیلیب
 صبح سپید-آبی، قویاش - کۆزگوسی
 صبح دمی چون گل نوحاسته
 زلف اؤروب اېگنیگه سنبل بيله
 داغینی اول چهره غه خال ايله بان
 معجر ایتیپ، شبنم ايله باشیغه
 سونی انگه آینه دار ايله بان
 سؤز چاغی اول غنچه نی خندان قیلیب
 سوسن رعنا تیلیدین سؤز انگه
 غمزه سینی شعبده باز اؤرگتیپ
 خلد نی کیم، لعبت چین دېک آنی
 ظاهر ایتیپ هر ساری رعنا لیغین
 بؤلماق اوچون خلق گرفتار انگه
 عشقی کمندیغه گرفتار اؤلوب
 بؤلدی هواسیده اسیر غمی
 آیتمه دلّاله که، محتاله لیق
 کیم اول ایگی طاقنی جفت ايله بان
 مَهر ایتیپان جوهر جان نقدینی
 تانگله مؤجّل انگه ایمان بؤلوب
 عاشقینی ايله دی شاهد پرست
 دعوی اېته باشله دی کابین انگه

مَهرِ معجّل تيله بان جان آلب
 جان بيله ايماننى چو تاراج ايتيب
 آنى چيقرغچ، كييوروب يانه نى
 انگه داغى تركِ وفا ايله بان
 طرفه بو كيم، يوز كهليان مينگ كېتر
 بؤيله بؤلوب كهلمگ و كېتمك ايشى
 دور ايشى بو نوع تخيل تاييب
 سلسله بو نوع ازل تا ابد
 گريوز و گر مينگ فلک ايلب تباه
 منطقه سى بيرله معدل خطين
 كورمك ايله فهم قيلور بارچه اېل
 دوره سيدين خواه كون و خواه تون
 محتيدين مهر يوزى سارغاريب
 صبح تونين چاك ايتيب آنينگ غمى
 او تنى ايسيتمكدين ايتيب بيقرار
 دغدغه سى سونى جهانگرد ايتيب
 بحر انينگ قصدى بيله زهر فام
 كاننى انينگ ظلمى قيليب تيره بخت
 دُرغه جفاسى بؤلوبان آنچه فاش
 لعلغه نيشى تېگيب آنچه عيان
 اويله بولوت حالى غميدين تباه
 چشمه كوروب بس كه هم اندين ستيز
 بلبل انينگ اندوهيدين دردناك
 تازه توگن ظاهر ايتيب لاله دين

سونگره مؤجل تيلب ايمان آلب
 دهر ابويدن آنى اخراج ايتيب
 اوز قيليان، بير ينه بيگانه نى
 اوزگه گه داغى بو جفا ايله بان
 مينگ چو كېتر، كېنيچه يوز مينگ پېتر
 كېتگوجى بو بزمغه كېلگن كيشى
 آه كه بو دور تسلسل تاييب
 كېلگوجى و كېتگوجى بېحد و عد
 آه جفاسيدن انينگ يوز مينگ آه
 يعنى او شول ايگى حمایل خطين
 كيم نېگه باغلبدور ايكي بيرده بېل
 تاييب اوزين زير و زبر تون و كون
 بلكه ينگى آي هم اوزيندين باريب
 شام لباسينى قيليب ماتمى
 يېلنى يوكورمكدين ايتيب خاكسار
 صرصرى توفراغنى خود گرد ايتيب
 زهر اثرى ايلب انى تلخ كام
 اويله كه قان باغلب ايچى لخت-لخت
 كيم بؤلوب اوز حاليله بير قطره ياش
 كيم بؤلوب اوز زخميله بير قطره قان
 كيم بؤلوب اوز درديغه بير تيره آه
 بير كوز اوْلوب، اوز غميدن اشك ريز
 اندين اوْلوب گل تونى يوز بيرده چاك
 اول توگن قانغه بؤيب ژاله دين

شیشه کۆزیدین آقیزیب قانینی
 گرچه اولوس جانی ارا اؤت سالور
 لیک بو هم کیم توتوبان یار اؤزین
 ظاهر ایتیب نشو نما نیچه کون
 بیرنی قیلور جاهده قارون کیبی
 اوشبو ایشی داغی موافق اېمس
 اؤیله گمان ایله که چرخ دنی
 عالم اېلی یخشی اگر دون اېرور
 چونکه بو نوع ایلهدی اېل حالینی
 یخشینی بیباکدین ایلر جدا
 اېمدی که ایریلدی شریف و خسیس
 قی بیر کی، بار اېدی کۆپرەک دنی
 کیم شهبه دین ایله مهین دُرنی فرق
 گلشن دهر ایچره که، هر بی بصر
 قۆیدی انینگ بزمیده گاه فرح
 گلنی که پاکیزه سرشت انگلهدی
 خار بلا بیرله ایتیب مبتلا
 اول تبری کیم، رند قیلور جرعه دان
 قیده ادیم یمن ادراک ایتیب
 اول که کیریپ تیغ دېک اېل قانیغه
 اؤق کیبی توزلر باری اندین ذلیل
 طرفه بو کیم، یخشی دېگیل گریمان
 خنجر بېدادنی قیلغانده تیز
 کیمنی که تخت اوزره قیلور ارجمند

می اؤتیدین کۆیدوروب اېل جانینی
 بېرگینی برچه کیشیدین آلور
 کۆرگوزور اېل حالیه غمخوار اؤزین
 اېلنی قیلور کامروا نیچه کون
 بیرنی رفعتده فریدون کیبی
 بلکه مینگیدین بیر لایق اېمس
 کیم کۆرونور دورده پروېزنی
 بارچه غه اول چنبر ارا یېر بېرور
 دایر اېتر هر ساری غربالینی
 پاکنی ناپاکدین ایلر جدا
 قالمه دی بیر پایه ده دون و نفیس
 قیلدی انی لطف ایله کۆپرەک غنی
 فرقین انینگ دُزلر ارا قیلدی غرق
 بار اېدی نرگس کیبی کؤته نظر
 سیم طبقلر اوزه آلتون قدح
 زیور گلزار بهشت انگلهدی
 اوزدی و ساووردی و قیلدی جلا
 مُشک ختن ایلهدی انده نهان
 ایلهدی قربان انی یوز چاک ایتیب
 رتبه ده سالیب آنی شه یانیغه
 کیشیدین اخراج بؤلوب میل-میل
 مهلت اگر بېرسه بیر آزاراق زمان
 یخشی-یمان بیرله تېنگ ایلر ستیز
 تخته اوزه عاقبت ایلر نژند

کیمکه که بیر تخته کیز ایلر پناه
 کیمکه که بیر جام توتر نوش بهر
 یوق کیشی اول جامنی نوش اېتمه گن
 هر کیشی شائین که، رفیع ایلهدی
 قیلدی ینه جور بيله زیر دست
 دهرده اول خیل که، شاه اېردیلر
 بیرنی قتل ایلهمه بین قؤیدی مو؟
 کؤر که قیان باردی فریدون و جم
 سلم و منوچهر ايله نوذر قنی؟
 قنی جهان داوری چینگیزخان؟
 بیرکه وفا ایلهمه دی چرخ دون
 دولت و اقبال بيله بؤلمه شاد
 هیچ دورور حاصل و باقیسی هیچ
 سېنی اول اېتگونچه زبون، سېن بورون
 تا که نې ایلگینگده دورور آلمه ی اول
 هر نې بار ایلگینگده پراکنده قیل
 پنجه خورشیددېک، ایلگینگنی آچ
 اول سېنی ایلر چو تهی دست بیل

انگه دغی تخت قیلور خوابگاه
 عاقبت الامر اېزر انده زهر
 سؤنگره بو زهر ايله خروش اېتمه گن
 امریغه عالمنی مطیع ایلهدی
 دست-بدست ایلهدی توفراقه پست
 دادگر و ملک پناه اېردیلر
 زار و ذلیل ایلهمه بین قؤیدی مو؟
 ایرج و هوشنگ ايله ضحاک هم
 بهمن و دارا و سکندر قنی؟
 قنی جهان خانی تېمور کؤره گان؟
 کیمنی که چېکتی، ینه قیلدی نگون
 مهریگه هم ایلهمه گیل اعتماد
 کچ باریدین بات، ولی قؤیمه کچ
 ايله، انی فقر ايله خوار و زبون
 بارچه سیدین سیلک اېتک و تارت قؤل
 اؤز ایلگینگدین انی شرمنده قیل
 انده نې کیم سیم اېسه، عالمغه ساچ
 بیلگچ اؤز-اؤزونگنی تهی دست قیل

اسکندرینک یېتی اقلیم ممالکین پنجه تصرفیغه کیورگنی و خالی ایلک

بيله عالمدين رحلت مرکبين سورگنی

چونکه سکندر شه اقلیمگیر
 قالمه دی بیر بیر که یوروب آلمه دی
 حیطة حکمیغه کیریب بحر و بر

بؤلدی جهان ملکیده صاحب سریر
 بیر که یوروب آلمه دی بیر قالمه دی
 قبضه امریغه توشوب خشک و تر

خطبه اوقوب گنبد اخضر اوزه
 قوللوغینی شهرل ایتیب اختیار
 هم شه اولوب، هم ولي و هم نبی
 ذاتیغه جمشیدلیغ آیین بولوب
 هم یتتی کؤک حکمی میسر انگه
 بؤیله همایون فر فیروزبخت
 کوردی عجب عجز ایله بی چاره لیق
 نې حکماسی بولوبان دستگیر
 بارچه سی قالیب بو یشیل باغ ارا
 اؤرتهدی چون بؤیله زوالی ایچین
 کیم بو نفس کیم باره دورمېن ذلیل
 قیسیغه کیم شرط حمیت دورور
 کیم منگه چون طایر بوستان قدس
 آه ایله عالمی قرا ایله بان
 قبرغه چون باشله غونگوزدور یولوم
 تا کیشی کیم قیلسه نظر اول ساری
 ییلگهی انی کیم یتتی کشور شهی
 جسمیده جان یوق بو مکاندین بارور
 کیم که جهان ملکی هوس دور انگه
 تارت، نوایی، بو جهاندین ایلیک
 ساقی، ابرور کام دلیم مستلیق
 لطف ایله بېر ایلگیمه می جوهری

سگه عدلین اوروب اختر اوزه
 قوللوغی شهرلرغه بولوب افتخار
 حکمت ایله هم توز اولوب مشربی
 کوزگو انگه جام جهانین بولوب
 هم یتتی اقلیم مسخر انگه
 دیر فنادین چبکر اولغنده رخت
 آلیغه توشتی عجب آواره لیق
 نې خدم و بنده سی فرمان پذیر
 عازم اولوب اول قرا توفراغ ارا
 بو سؤز ایله ایله دی خالی ایچین
 نوبت شاهي منگه کوس رحیل
 مېندین انگه اوشبو وصیت دورور
 قیلسه هوا یاد ایتیب ایوان قدس
 خوابگهیم نعلش ارا ایله بان
 نعلش یانیدین چیقیرینگ بیر قولوم
 عبرت ایله باققهی اوشول قول ساری
 یتتی فلک مشکلی نینگ آگهی
 خالی ایلیک بیرله جهاندین بارور
 اوشبو ایلیک تجربه بس دور انگه
 قیسی جهان، جوهر جاندین ایلیک
 مانع ابرور لیک تهی دستلیق
 می نې که، آیینه اسکندری

اۋن بېشينچى مقالت

جهل مېي نينگ دُردكشلى شأنيده كيم، صلاح خرقة لرى معصيت ايلگيدين
چاك دورور. و مې جهلى نينگ سرخوشلىرې بابيده كيم، هر بيرى ميخانه
اېشيگيده مست و بې باك يورور و ييقوق ميخانه الرغه تخت جمشيد آسا و
سينوق پيمانه الرغه جام جهان نما و ندامت اشكى ياغيني كيم، گناه
شعله سين اوچورور و توبه برقى اوْتى كيم، معصيت خرمنين كويدورور

اې طربينگ جامغه همدستلىق
او كسومه يين عيش مدامينگ سېنينگ
كپ دېك ايچينگكه ساليان باده جوش
باده ساليب جانينگكه جوش غرور
فسق و فجور ايلگى چو آغزينگ آچيب
نې سنگه او لمك غميدىن ماتمى
يېتسه اجل محتسبى نېتگه سېن
اورسه جفا تاشى بو كُپكه توروب
جسمينگكه داغ او رته سه هر داغ اوزه
ظرف سفالينگنى اوشاتغانى دېك
بو كه مې جهل ايچه سېن بې حساب
نېچه سېنينگ مستليغينگ آي و ييل
مست كه فعلى بارى مهمل دورور
كوى باشيدىن چو بولور تېلبه فاش
اول كه ايچيب باده نې پيمانه دين
منگله يى كيم تامغه تېگيب، قان بولوب
اېلگه قليب حمله يمان ايت كيى

جهل خماريدىن ايشينگ مستلىق
جام جهالت ييله كامينگ سېنينگ
كُونگ لونگه اول جوش ايله هر دم خروش
يوق سنگه كپ ينگليغ اوزونگدين شعور
كپ كيى غفلت ميدىن كف ساجيب
نې سنگه پيمانه تولردىن غمى
دفعيغه تدبير نې نوع اېتگه سېن؟
تشله سه هر پاره سيني سيندوروب
توكسه مينگنى قاره توفراغ اوزه
لعل مينگ ايله سه يېر قانى دېك
بولگوسى بير كون سنگه بو احتساب
آي ايله ييل مستليغينگدين آييل
كوى نينگ اطفالغيه مهزل دورور
ياغدورور اطفال انگه هر سارى تاش
مست چيقر كويگه خُمخانه دين
باشيده دستارى پريشان بولوب
قيسى يمان ايت، قاپاغان ايت كيى

جسمینی اوسروکلوک اېتیب دمېدم
 سيل سويين تاپسه ايچيب، مل کيبي
 اوچره سه عالم گل و تاشی انگه
 تاشيدین اطفال گهي بوتره بان
 گه ييقيليب، گه قۇپوب اول هر نفس
 بۇيله که قۇپوب ييقيليب پي به پي
 مي قيليان بېهوده حالين ايننگ
 جۆلهه غرواشيده آهاردېک
 قى سقالين هر نېچه ناپاک اېتیب
 مستليک اويقوسى چو زایل بۇلوب
 نې تاپيان باشيده دستاريني
 تۇنينى اېلتیب ينه بير راهزن
 قين قاليان قۇلده پيچاغين ساليب
 تۇن اېتگی بلچيغ اۇلوب، آلى اۇل
 نېچه که مطلوب اۇلوبان اوى انگه
 رعشه ساليب تيتره مک انداميغه
 کشرليغه محکم اېتیب قۇليني
 اۇغرى تۇنين سۇيغن اېمس اېردى بس
 اول کيشى دېک انگله که درمان اوچون
 اېورولوبان باشى، آزيب هوشى هم
 هر سارى بو نوع توشوب گام انگه
 مونچه مشقت ييله رنجورلوق
 دېمه خمار، آنى دېگيل يوز بلا
 کۆر که نې کيرمک بۇلور اؤز قانيغه

هر سارى قۇيسه قدم اول سارى خم
 ساي تاشيني تاپسه اېتیب گل کيبي
 يۇق آليب آتماقچه تحاشى انگه
 گه ييقيليب مست و ملنگ اؤينه بان
 مست ساليب هر سارى قۇل هر نفس
 بيرتا ييقيلغنده باسيب آنى مي
 قى قليب آلوده سقالين ايننگ
 يۇق که زغن پريده مرداردېک
 ايت يله ماق بيرله ينه پاک اېتیب
 کۆز آچيان باده غه مايل بۇلوب
 نې کۇروبان بېليده ديناريني
 اؤيله که سۇيغه يلر اۇلوکتين کفن
 کفشى دغى بير توشوب و بير قاليب
 آلى اۇل، اما ايننگ آليده کؤل
 بۇلمه يين اوى غير اوزون کوى انگه
 آغزى عجب طعم بېريب کاميغه
 نېچه تيلب تاپمه يين اېو يۇليني
 قالغين احداد هم آليب عسس
 چاک اېتر اۇق زخمينى پيکان اوچون
 ياشونوب اېگنيگه بناگوشى هم
 کۆر که نې شکل اۇلغهى و اندام انگه
 بير سارى و بير سارى مخمورلوق
 جمع اۇلوب و آنى قليب مبتلا
 باق که نې بېداد اېرور اؤز جانيغه

بو خود ابرور اوشبو صفت طرفه حال
 کیم ابرور اوشبو ایشی قلاشلیق
 کؤنگلیگه کیرمه ی بو ملالت ایننگ
 قیلمه ی اثر مونچه قباحث انگه
 زال قیزی هر نچه کیم بؤلسه زشت
 شاعر کج طبعنی دې کیم نې یبر
 ایت که قران آشیغه تېگوردی تیل
 اول که اولوس قتلیغه جلاد ابرور
 بؤلوس اېدی گلخنی انبارکش
 اول که کیمور ساتماغین ایلر شعار
 جغد که آباد ارا منحوس ابرور
 می نې عجب تننی ییاب ایله سه
 اوینی ییقیب سیل اېتر اېلنی جلا
 باده که ییقماق ساری-اؤق میلی دور
 قیسی بؤلور جسم اوینی کیم، جان اوینی
 سیلغه هر ساری که طغیان ابرور
 باده غه کؤرگوزسه کیشی خیره لیق
 تامسه چراغ اؤتیغه بیر قطره سو
 خاصه چراغی که، کیشی صبح و شام
 مشعل اؤتیغه سو اگر بیر ایاغ
 تیره بؤلور سو بیله مشعل اؤتی
 منقل یؤق کؤره ابرور گر تنور
 قویسه سو آتشگهی ایچره مجوس
 هر کیشی هم قیلسه بو سودین طرب

طرفه راغی بو که اول ایل ب خیال
 رند و قلندروش و اوباشلیق
 جانینی آلمه ی بو خجالت ایننگ
 مونچه قباحتر اباحت انگه
 بار دور ایننگ کؤزیگه حور بهشت
 سحر دور آلینده نې مهمل که دېر
 یوز قرالیق بیرله دورور یوز قیزیل
 اوغلینی اؤلتورسه دغی شاد ابرور
 بؤلومه سه مردار ایسیدین طبعی خوش
 یوز قرا بؤلماقدین انگه قیده عار
 لیک بوزوق کنجیده طاووس ابرور
 سیل نې تانگ اوینی خراب ایله سه
 خاصه که ویران اوی و سیل بلا
 جسم اوینیگه بیل که بلا سیلی دور
 جان اوینی هم دېمه که، ایمان اوینی
 شاه ایله درویش اوینی یکسان ابرور
 عقل چراغیغه بېرور تیره لیق
 اویده یاروغلو قدین ایلک اؤزگه یو
 می سوییدین قویغه ی انگه جام-جام
 قویسه اؤچر کؤر که، نې بؤلغه ی چراغ
 دېمه که مشعل اؤتی، منقل اؤتی
 سو که بېتر قالمس انگه تاب و نور
 صندلی بیر دمده بؤلور آبنوس
 خانه سیاه اؤلماغی ابرمس عجب

سو دېمه گيل آنى كه بير اؤت اېرور
 شعله كيم، اول اؤرته گه ي افلاكنى
 اې كه وجودونگ اويى خاشاك اېرور
 نېچه بو خاشاك كه اؤت اورماغينگ
 درد اؤتى دور باده و حرمان سويى
 اورمه اول اؤتنى خس و خاشاكنگه
 گرچه سودېك صافي و موزون اېرور
 هر سو كه قينر سو اېرور كؤرمگى
 هر نېچه اؤتغه ايليك اورسه كيشى
 كيم كه قيزيغ سوغه ايليگين اورر
 حاصل انينگ اؤتى اؤت و سويى اؤت
 كيم كه بو تؤرت اؤت ارا بؤلغه ي اسير
 قيسى بدن ايچره بو تؤرت اؤت يانيب
 يؤق كه بؤلوب تؤرت عناصر عدم
 اؤت كه بو نوع اولسه حرارت انگه
 برقنى پست اېتمه دى طوفان سويى
 سو كه بو اؤت جانيعه آفت دورور
 بواؤت اؤلوب، اشك ياغر چاغى دفع
 قيدده تاپر قطره بو ينگليغ كيشى
 كيمنى پشيمانلىق اېتيب اشك پاش
 كؤزكه حيا اشكى تؤكر چون سحاب
 توبه انى انگله مه تعريف ايله
 ياخود انگه كيم، مدد اېتمس بيليك
 يا كه قچان عربده بنياد اېتر

كيم يېتى كؤك خرمنينى كويدورور
 توشسه نې قويغه ي خس و خاشاكنى
 زار تيننگ خود بير آووج خاك اېرور
 نېچه بو توفراغنى ساوورماغينگ
 يؤق كه تاموغ اؤتى و طوفان سويى
 قويمه بو سونى بير آووج خاكنگه
 سولوغيدىن اؤتلوغنى افزون اېرور
 نسبت اېمس اؤت بيله كويدورمگى
 يېتمك و كويديرمك اېمستور ايشى
 هر نېچه كيم ايلگى يېتر اؤلتورر
 رنگى اؤت و لمعه دلجويى اؤت
 برق گذرگاهيده يانغه ي حرير
 تؤرت عناصر تفيدىن اؤرتنيب
 عقل و حس و دين ايله اسلام هم
 نې سو اېتر دفع شرارت انگه
 گل اؤتين اؤچورمه دى نيسان سويى
 توبه چاغى اشك ندامت دورور
 يؤق كه بو اؤت دوزخ اؤتى داغى دفع
 نفع چاغى قيلغوچى دريا ايشى
 گوهر مقصود انگه هر قطره ياش
 قطره سى نينگ هر بيرى دور در ناب
 كيم بېريلور كيمسه كه تكليف ايله
 عهديده مصحف سارى اېلتور ايليك
 دفعينى ايلرگه قسم ياد اېتر

بارچه قضا اؤتيغه خس دور بولر
 کيم که قضا ايلگيده بي اختيار
 توبه ابرور جرمغه تايماق وقوف
 يا که قيلور وقتده بي راهليق
 بيلسه که حق حاضر ابرور بارچه وقت
 کؤنگلي ارا توشسه ملالت اؤتى
 ييتسه بو حالتده تفکر انگه
 سابقه لطف الهي ييتيب
 اؤزلوکيدين قيلسه جدا حق انى
 «تُوبُوا إِلَى اللَّهِ» ايله تاپسه فتوح
 حق بو کرم قيلمهسه نيتسون کيشى
 توبه ايمس ييتمه يين الهام غيب
 آدمي اؤز جرميغه مختار ايمس
 امر بؤلوب توبه دېسه چين دورور
 توبه غه هر کيمگه که توفيق ابرور
 اؤزلوک ايله توبه تباھى دېگيل

توبه حسايبده ايمس دور بولر
 توبه قيلورده انگه ني اختيار
 آليده غي يؤوليني کؤرمک مخوف
 بؤلماق اول ايش عيبيغه آگاهليق
 قيلغانيغه ناظر ابرور بارچه وقت
 جانيني کويدورسه خجالت اؤتى
 قيلغانيدين بؤلسه تنفر انگه
 جاذبه نامتناهي ييتيب
 قويمهسه اؤز حاليغه مطلق انى
 بؤلسه بو توبه که، تاپيدور نصوح
 اؤزلوکى بيرله نېچوک ايتسون کيشى
 کيم که اؤزى قيلسه اوشتماق ني عيب
 توبه سيدين داغى خبردار ايمس
 گر آنى حفظ ايتمه سه لر سيندورور
 سينمس انينگ توبه سى تحقيق ابرور
 قيلماغيدين توبه الهي دېگيل

بنی اسرائيلي رندنينگ اؤزلوکيدين توبه سى اويى ارتقاعى قسم قافى

تاشلرى بيله فلک که چيقتنى و مى سيلابى اول بنانى ييقتنى

بار اېدى رند بنى اسرائيلي
 مى بؤلوبان قوت حياتى انينگ
 جسمى سبو چېککه لى کامل بؤلوب
 تارتبيان اېل ظرفينى ميخانه دين
 ييتمه سه گر جرعه لايى انگه

باده اوچون ميکده لر سايلى
 خلق ايچيده ميمنه آتى انينگ
 ميغه اؤز آتى کيى حامل بؤلوب
 جرعه ته يين چېککه لى پيمانه دين
 بؤلوبان اول لحظه بلابى انگه

کۆپ قیلیان توبه، ولی سیندوروب
بس که قیلیب توبه ده نقص آشکار
بیر سحری قیلدی هوای صبح
هاتفی اون چېکتی که، ای بوالفضل
سپن تيله دینگ بیزگه رضا بولمه دی
چونکه بیزینگ ساریدین اولدی طلب
رند ایچیگه توشوبان تاب شوق
هر دم اولوب قسمی حضور و صفا
هر نې که ییللر تیلل ایلل نیاز
توبه ساری چون اؤزی ایلل نشست
حق چو آنی توبه غه محرم قیلیب
اؤزدین اېسه توبه بولور اؤیله سست
جرم نوایی نی کۆپ اېتمیش ملول
ساقی، ایاق کېلتور و توت بیزگه بات
عذر دېسم، بؤغزومه قویغیل یقیب

کۆنگلینی توبه ایشیدین تیندوروب
توبه قیلوردین بولوبان توبه کار
یبتی عنایت ایشیگیدین فتوح
توبه قیل اېمدی که یبتیشتی قبول
غیر رضا حکم قضا بولمه دی
کېل بېری کیم، بولدی محل طرب
اشک بولوب جسمیگه گرداب شوق
توبه سالیب کۆنگلیگه نور و صفا
بارچه غه بیر دمه بولوب سرفراز
شیشه کیبی توبه سی تاپیب شکست
سد سکندر کیبی محکم قیلیب
حق دین اېسه توبه بولور بؤیله رست
یارب، اؤزونگ توبه بېریب قیل قبول
عهد باشین، توبه ایاغین اوشات
قویغله لی کؤکسوم اوزه لیکن چیقیب

اؤن آلتینچی مقالت

خودنما مخت و شلرنینگ دنیا زینتی اکتسابیده حيله سازلیقلری و جان فدا
محنتکشلرنینگ دین قوتی حسابیده سراندازلیقلری. و غذا میدانی ساحتی
وصفیده کیم، اېر بيله نامرد بیر-بیریدین آیریلور و شهادت قانی تعریفیده
کیم، گنه دودیدین یوزی قرارغلرنی سرخرو قیلور

اې سوروبان عین جلادت ارا
برقدین اول رخشینی کم بيلمه یین
کؤرمه یین از بس توتوب اؤزین بییک

رخشنی میدان شجاعت ارا
کؤزیگه رستم نی دغی ايلمه یین
اؤز باشیدین کؤک که دېگین تورت ایلک

پویه چاغی رخشی اؤلوب کوه تن
 کبر ایتیان ابل بيله فعلین دو رنگ
 ایت ایتی قاپلان کیبی قوتی ایننگ
 چین که تاپیب قاشی اوچیده نشست
 کبر ایله هر ساری گره قاشیغه
 عجب ایله هر قاشی اوچیده گره
 گرچه انکه اول سبب احترام
 حلقه اوروب کوی ایتی طوقیغه طعن
 ظلمده ضحاکلیغی بیلگورروب
 شرع خلافینی چو فاش ایله بان
 بلکه چو بدعتنی قلیب اشتغال
 ظلم خدنگینی چو پران قلیب
 ایگی بروتی قلی هر یان غلو
 آغزی که بیر نکته دهمه ی جز خلاف
 بۆلدی سقال پرده سی چون برطرف
 باشته اۆته غه بۆلوبان جلوه گر
 اول دهب انی شهپر روح الامین
 پرلرینی بوم باشیدن سؤیوب
 آرقه غه دستاری اوچی تپککنی
 بۆرکی اوچین ایچکری بوککن عیان
 تۆنی ایپک بۆلمه سه، کۆنگلی حزین
 یوزیده زربفتدین ایستب نشان
 بلکه لباسینی پرند ایتمه یین
 کۆنگلک ایتیب ناز و هوسدین کتان

اوستیده قاپلان کیبی اول پویه زن
 قلّه ظلم اوزره نیچوک کیم پلنگ
 کبر ییلی باد بروتی ایننگ
 چرخ دنی طاقیغه سالیب شکست
 اؤزگه تفرعن سالیبان باشیغه
 اؤیله که هر یان قولاغیده زره
 طرفه که هم بدعت اؤلوب هم حرام
 حلقه دهمه کیم، بۆلوبان طوق لعن
 ایگی ییلان اېگنیده حلقه اوروب
 یوزده سقالینی تراش ایله بان
 لایق اؤلوب، قیرقر اوچون اول سقال
 یوزینی پیکانیغه سوهان قلیب
 نفس و هوا قوشلریغه حلقه مو
 بارچه بنای زرخ و اؤزگه لاف
 انده زرخ ظاهر اؤلوب هر طرف
 دینین ایننگ باشتین اوچورماققه پر
 تشلب انی گرچه بلیس لعین
 افسر طاووس ایننگ آتین قؤیوب
 تپره نوری بیرله اوروب گردنی
 حرص و هوا قوشلریغه آشیان
 جنس ختای بۆلمه سه قاشیده چین
 هجو بیترگه ورقی زرفشان
 بستر ایتیب تۆنغه پسند ایتمه یین
 قیسی هوس، پر مگسدین کتان

پر مگس هم دېمه، شبنم دېگيل
 بېليگه زررشته قورين بند اېتیب
 ياغليغی اول حله زررشته کش
 تون يوزی آلتون بيله جدول انگه
 رخس اوزه اورغن اېگری زرنگار
 طرفه عبایي انگه ايستب کونگول
 مونچه و يوز مونچه ظرافت بيله
 ديو جماليني پری دېک يسب
 جلوه قلیب شاهد رعنا کيی
 چون تېگوروب باده دماغیغه نشو
 نېچه لوند آليده بارچه نجس
 گلخن و يوز زاغ نجس خواردېک
 نکته ياقردېک انگه بېحد دېبان
 اول قلیبان اُشتلم و خیل ريو
 بارچه انی بېگيم و ميرزا دېبان
 مونچه فضیحتلیق اېمس اېردی بس
 چونکه چاغیرنی قلیبان زهر مار
 پیر-ايچری بارچه حرام و حرش
 چون چېکیان ايگی توله جام صاف
 تاغ کيی تیغ چېکيب بې دریغ
 گرز ايله بهرام باشين ینچيان
 پیلغه یوق پشه چه قدر و بها
 صفحه رمال قاشیده پلنگ
 رعدنی دېب بزمیده تئبک اونی

تېرلیک انینگ اوستیگه بیرهم دېگيل
 بلکه ظرافت بيله تکبند اېتیب
 کیم انگه جانلر چېکیان رشته کش
 بلکه اوتوک تَقّه سی زرحل انگه
 بلکه جییلکار انگه گوهر نگار
 رنگه سقرلات بيله دال و گل
 قیسی ظرافت که، قباحث بيله
 خارنی گلبرگ تری دېک يسب
 باده ايچیب گلرخ زیبا کيی
 سوز متعاقب دېمه یین غیر حشو
 بیریده نې عقل و نې ادراک و حس
 یا زغن اطرافیده مرداردېک
 بېحد و اندازه خوش آمد دېبان
 خیل شیاطین اؤزی اؤرتده ديو
 خلْقینی خوش، حسینی زیبا دېبان
 کیم اوره آلمه ی چاغیر اؤلمه ی نفس
 طعمه ییلان اېتین اېتیب اختیار
 بو یېمک-ايچمکدین انگه پرورش
 لاف ايله هر دم اوشاتیب بیر مصاف
 بیتکوروب آی خودیغه هر لحظه تیغ
 نیزه بيله صورتیغه سنچيان
 پېسه ايپکچه کؤزیگه ازدها
 ریزه سو قورتی و ییلاتی نهنگ
 برق - کبابی اؤتی نینگ اوچقونی

كۆنگلونگ اوييدين بريسین سورگهسپن
هر نیمه کیم، شرع خلافی دور اول
حرص و هوس خلعتینی چاک ایتیب
سالیان اېگنینگ گه رضا کسوتین
اؤزنی غزا ایشیده چست ایتگهسپن
كۆنگلونگ ارا همت اگر بار اېسه
حق یولیده باش قویوب و جان چېکب
تېنگری اوچون کیرسنگ اگر قانینگه
ای که یېتیشتی بو سعادت سنگه
قۆپ و بو یول عزمینی مردانه قیل
یېتسه-اؤق اول پویه ده جسمینگ توشی
جانینگه پیکان اجل یاغماغین
تیغ کیم اول قتلینگ اوچون چېکسه تیل
قیلغیل اگر کؤزونگه کیرسه غبار
مرگ سمویدین اگر یېتسه بیم
جسمینگ گه تیغ آچسه اؤلوم روزنی
قان که سیل الله ارا دور سیل
دین یولیده قانغه بویلغن بدن
کیم که، شهادتغه مجاهد دورور
تیره اېسه هر نېچه دود گناه
میغنی بوستان اېلی سورغن کیبی
جرم تونی گرچه که جاوید ابرور
لیک مجاهدغه کیرهک کیم غرض
کیم که غنیمت اوچون ایلر غزا

بلکه فنا اؤتیغه کویدورگهسپن
تۆککهسپن ار باده صافی دور اول
تننی رضا چشمه سیده پاک ایتیب
چېککهسپن اوستونگ گه غزا کسوتین
بېلنی جهاد امریده رست ایتگهسپن
ذاتینگ ارا جرأت اگر یار اېسه
محنتینی تا ابرور امکان چېکب
مئینی قویغهسپن اؤز جانینگه
کیم ابرور امکان شهادت سنگه
جانینگ اگر یوز اېسه، شکرانه قیل
ییلگیل انی گلشن دولت قوشی
بیر باری رحمت بولوتیدین یاغین
جوهرینی بحر کرم موجی بیل
سورمه غفرانچه انی اعتبار
بیل انی عیسی نفسیدین نسیم
روحونگ گه جنت یولی ییلگیل انی
قطره سی اوچماق گلیدین دور دلیل
قان دور انگه حله گلگون کفن
قانی قیزیل یوزیگه شاهد دورور
بیل که سورر آنی شهید اورغن آه
ابرنی طوفان یېلی سورغن کیبی
تیغ شهادت انگه خورشید ابرور
بؤلمه سه جهد ایچره غنیمت عوض
منع شهادت انگه بس دور جزا

اول که جهاد ايله سه تالان اوچون
 قالسه تيريك غزو اېلى ميدان ارا
 غزوده کيم اؤلمه سه تارتيب تعب
 اسمغه صفدين کيشي اؤتکره گام
 صفدين اگر قالسه کين نې دېين
 اؤلجه اوچون اول که جلادت قيلور
 آماق اوچون بؤلمه سه غازيغه کين
 کيمگه که جاناندين ابرور جان عزيز
 اول که ابرور غزو ايشي عادت انگه
 ليک شهادت ساري توتسه اميد
 اول که مباحات اوچون ايستر مصاف
 انگه ابرنليکدين اني بي نصيب
 سونقر اگر تورنه ني آولر کوني
 طعمه که نرماده زغن ياد اېتر
 يخشي اېمس گر قيليب ايتور کيشي
 کيمگه که ابرليک اثری يار دور
 کؤرمه گن ابرليکدين اؤزين بهره مند
 وقتي بيله قيلدی خروس اون عيان
 غير غزا کيمگه که دلخواه اېمس
 گر ايشي تعريفده تارتر نوا
 لله اېسه يخشیراق اېلدين قيراق

صايم ابرور نعمت الوان اوچون
 اؤلمک ابرور چشمه حيوان ارا
 آب حیات ايچره ابرور تشنه لب
 بيل آني مسجده ريايي امام
 کېلدي نسا قبله صفيدین کين
 مزدغه قرآن ني تلاوت قيلور
 حيف دور اؤلتورماق اني بيل يقين
 حيف که قيلغه ني جانان عزيز
 بؤلمه سه اقبال شهادت انگه
 بيل آني هر معرکه ده بير شهيد
 تا چيقيان معرکه دين اورسه لاف
 ني دېسه نامرد اېمستور غريب
 يوزني آلور بير داغي چيقمس اوني
 تاپغوچه جيفه نېچه فرياد اېتر
 کؤر ني بؤلور قيلمه بين ايتور ايشي
 بير دېمس، ار قيلغني مينگ بار دور
 بيرني دغي قيلمه سه يوز دېر بلند
 تينمه دي بير لحظه کوروک ماكيان
 کؤرسه اؤزين اؤرتده لله اېمس
 بيل اني رعنايغ و نفس و هوا
 حق چو بيلور بيلمه سه اېل يخشیراق

عبداللہ مبارک نینگ برقع بیلہ جہاد میدانغہ کیریب، فتح جمالیدین برقع
آلغنی، و حسن ربیع اول جمالنی کؤروب حیران قالغنی

قیلدی روایت حسن ابن ربیع
کیم بار ابدی معرکه پیکار ایلہ
کفر سپاهی صفیدین پر دلی
کیرمیش ابدی کین ایلہ میدان ارا
دین چیریگی قتلغہ تیغین ییلب
کافر قاتل چو زبردست ابدی
کیم که خرام ایلہدی میدانغہ
نېچه مسلماننی چو قیلدی شهید
کیم صف اوچیدین سوروبان بیر دلیر
مهر کیبی کؤک تېمور ایچینده غرق
چهره سینی برقع ارا یاشوروب
قهر ایلہ کافرغہ یتیشگن زمان
چونکه اوزاتتی انی دوزخ ساری
قیتتی کېلگن یؤلی بیرلہ یوروب
دین سپھی صفریغہ توشتی جوش
یبتتی عدو عزتیغہ خوارلیق
غازی اوزین چونکه عیان قیلمہدی
مېنده سالیب شوقی انینگ اضطراب
تیغی هم اېگنیده حمایل ابدی
دېدیم، ایا غازی نصرت قرین
اؤلگوم اوشول چهره هواسی اوچون
تېنگری آتین چونکه سماع ایلہدی
غزو مصافیده بو امر بدیع
زمره اسلامغہ کفار ایلہ
بلکہ اجل خنجری دېک قاتلی
سالمیش ابدی رخشینی جولان ارا
نعره اورر اېردی مبارز تیلب
هرکیشی بیر ضربه سیدین پست ابدی
کیردی اؤزی کوچ بیلہ اؤز قانیغہ
بؤلیمیش ابدی دین چیریگی ناامید
کیردی کییک قصدیغہ انداق که شیر
لمعه سالیب تیغی انینگ دېک که برق
عشق اؤتی ینگلیغ یاشورون کویدوروب
حمله همان اېردی و ییقماق همان
اؤیلہ که مذبوحنی مطبخ ساری
کېک خرامین بیر-بیر مانگدوروب
هر ساری تکبیر ایلہ چیقیتی خروش
کفر لواسیغہ نگونسارلیق
کیمسه انینگ کیم اېکنین بیلمہدی
تاپتیم انی هر ساری ایلب شتاب
برقعی هم یوزیگہ حایل ابدی
تیغ ایلہ ضربینگغہ تومن آفرین
برقعینگ آج، تېنگری رضاسی اوچون
چهره سیدین پرده وداع ایلہدی

عزّ و شرف تاجیغه تارک اېدی
قؤیدوم آتی نینگ ایاغیغه جبین
کؤرمگینگ که جان بېریب اهل جهان
پرده حجابینی یوزونگدین آریت
دېدی حسن: ایلهمه گیل اجتهاد
جمله حالیمدین اېرور آگه اول
تانیهسه، اول کیم، منگه مقصود اېرور
هر کیشی کامی تیلهمه یاردین
لیک جهاد ایچره بو اصغر دورور
تېنگری نوایی غه یتورگهی جزا
ساقی آلیب کپل قدح اېل جانی دېک
خسرو غازي کفیدین بېر نید

تارک دهر ابن مبارک اېدی
دېدیم: ایا ناصر شرع مبین
نېدین اېرور چهره نی قیلماق نهان؟
صف ارا سور، اېلگه اؤزونگنی تانیت
اول که ایننگ عشقیده قیلدیم جهاد
قیسی قدم اورسم اېرور هممه اول
تانیهسه عالم اېلی سود اېرور
یار ایشی مخفی کپرهک اغیاردین
نفس بيله ایلهمه گن اکبر دورور
کافر نفسی بيله قیلهمه غزا
تا سومورهی دشمن دین قانی دېک
ایچمگیدین ایلهمه اؤزومنی شهید

اؤن یېتینچی مقالت

بهار ییگیت لیگی نزاھتیده کیم، ریاحین ناز پروردلرین ملون حله لر بيله
آراسته قیلور و ییگیتلیک بهاری لطافتیده کیم، ریحانی خط بيله عارض
گلین گل و ریحانغه اؤت سالغودېک پیراسته اېتر و خزان قریلیغی برودتیده
کیم، گلستان اشجاری بيله قوشلری آندین بی برگ و نوا دورور و قریلیق
خزانی شدتیده کیم، بدن گلستانی نینگ تازه گللری اندین برباد و هوا

چون حمل ایوانینی یاروتتی مهر
اېستی نسیم سحري مشک پاش
شاخنی پیر یوزیگه گیسو قیلیب
بؤلدی چو فراش نسیم شمال
سو یوکیدین قد قویی مایل انگه
دهرغه مهر ایلهمه دی ظاهر سپهر
باغده فراشلیغین قیلدی فاش
بلکه بو گیسونی سوپورگو قیلیب
سپیتی بولوت هم سونی سقا مثال
برق برنجینه حمایل انگه

چون سوپورولدی و سو سپیلدی باغ
 باش چقره باشله دیلر باغدین
 ایله دیلر بیر یوزی اوزره هجوم
 هر بیر ییر طفل سمن بوی دېک
 حسنلری عشوه و ناز ایله بان
 فرش بؤلوب، سبزه مینوسرشت
 شاهد گل حسیده یوز آب و تاب
 غنچه طفل ایشی آوونماق بؤلوب
 کورگوزوبان لاله اویون ایچره جوش
 باغده گل طفللری هر طرف
 کپلتوروب اطفال اویونیه کونگول
 تازه گیہ طفلغه مانند اولوب
 انجمدېک گنبد دوّار اوزه
 هر ساری نظاره غه طفل بهار
 یوق که سوروک گلرخ دوشیزه دور
 میل قلیب حسن غه افشا اوچون
 جلوه اول بو دور اشجار غه
 بیر نهچه کون گردش لیل و نهار
 لاله و گل بستری توفراق اولوب
 شقه شنگرفی بؤلوب سرنگون
 باغ که تون آق و قیزیل ایله بان
 در پیریگه برچه زمرد کلب
 آق گل ایله گلشن آینه رنگ
 شاخ شجر خرقه سی اخضر بؤلوب

بؤلدی ریاحینه محل فراغ
 باغ دېمه کیم، قرا توفراغدین
 گلشن چرخ اوزره نهچوک کیم نجوم
 طفل دېمه، شاهد گلروی دېک
 عطرلرین غالیه ساز ایله بان
 خیل ریاحین انکه حور بهشت
 شبنم اوروب، عارضی اوزره گلاب
 اؤینه ماغی بارچه یاشونماق بؤلوب
 ییل اوچوروب کله سیدین کله پوش
 ایگی چمن دین که چېکیب ایگی صف
 لیک اویون هر ساری «گلهچه گل»
 بیلگه بؤغوندین انکه تک بند اولوب
 خیل شگوفه دېمه، اشجار اوزه
 آحتی ییغاچ پنجره سیدین عذار
 باشلریده معجر پاکیزه دور
 بارچه بییک پیرگه تماشا اوچون
 خیل ریاحین بیله گلزار غه
 اؤتکریبان نوبت حسن بهار
 شاخده گل اؤرنیه یفراغ اولوب
 شاخ لواسی باری زنگارگون
 اول قیزیل آقینی یشیل ایله بان
 لعل نینگ اؤرنیه زبرجد کلب
 نم اثریدین بؤلوبان بارچه زنگ
 خرقه بیله خضر پیمبر بؤلوب

سايه سوادى ظلماتى ايننگ
 باغ كه بو حسن و لطافت بيله
 توتتى يشيل حله كير شيوهسى
 هم بولوبان توگمه زركار انگه
 آبي اولوب توگمه زر پيكرى
 شيرهده زرد آلو ايتيب قند حل
 رز چمنى طرفيده هر گوشه يي
 باغ اولوب اشجار و ثمردين توله
 بلكه بولوب روضه گلستانيدېك
 چون اوزوبان ميوه لرين باغبان
 صحن گلستان كه، ثمر يوق انگه
 در تاپه آلمه ي شجر اوز تاجيغه
 گلشن اوزوب نقد نهاندين كؤنگول
 ضعف بولوب ميوه سى يوق شاخ ايشى
 بويله كؤنگولسيزلىق ايله زارلىق
 برگ عذارى يرقانى بولوب
 شاخ بولوب عاشق محزون كيى
 دال بو دعوغه پریشانليغى
 تالغه خزان ناوكى پران بولوب
 كؤرمه سريغ رنگ ايله يفراغنى
 توشمه سه يفراغدين اوت باغ ارا
 پس يوق ابدى باغ ارا بو رستخيز
 شاخنى بي برگ قيله باشله دى
 رنگ و صفا قالمه دى يفراغ اوزه

شبنم اولوب آب حياتى ايننگ
 شاهد رعنا كيى آفت بيله
 توگمه لرى بولدى ايننگ ميوه سى
 هم در و گوهرغه نمودار انگه
 آق و قيزيل آلمه در و گوهرى
 يوق كدو امرود كدوى عسل
 لعل ايله دردين آسيليپ خوشه يي
 كاملى دېك فضل و هنردين توله
 يوق كه خردمند كيشى جانيدېك
 باغ بولوب انجمى يوق آسمان
 بير صدفى دېك كه گهر يوق انگه
 بارچه باريب حادثه تاراجيغه
 نقد ني كيم، ميوه جاندين كؤنگول
 سسته ييب انداق كه، كؤنگولسيز كيشى
 يېتكوروبان نخلغه بيمارلىق
 آبكشى رشته جاني بولوب
 رنج و سريغ يوز بيله مجنون كيى
 عشقدين آشفته و حيرانليغى
 جسميده هر يفراغى پيكان بولوب
 كيم غم اوتى كويدوره دور باغنى
 شاخ اوتون دېك نېگه بولدى قرا
 كيم يېتيان صرصر دى برگريز
 برگنى هر سارى آليب تاشله دى
 ياتتى اولوكلر كيى توفراغ اوزه

بیل سپهی باغنی تاراج ایتیب
 هر ساری میوه ییغاچی جدولی
 بارچهسی عریان و سراسر قرا
 بیل ستمیدین باری تارتیب نفیر
 برگ دېمه، هیمه مطبخ دېگیل
 دوزخ اولوب گلشن جنت سرشت
 گلشن عمر ایچره خزان و بهار
 عمر قویاشیغه چو بۆلدی محل
 غنچه کولر بۆلدی عدد دین فزون
 جلوه قیلیب هر گل نوباهوسی
 اوینه ماغ و ییمک اولوب کام انکه
 مغزیغه سالغونچه خرد شمعی نور
 تازه نهالی بۆلوبان سربلند
 انگلب انی کیم، یوزی گلرنگ ابرور
 نرگسیگه شیوه ناز اورگتیب
 جانلر ایتیب صید جفاسی بیله
 کۆزنی تیل اویقوغه رام ایتگه لی
 چهره اوزه اؤت سالیان جامدین
 بزمده کیم، لبنی می آلود ایتیب
 لعلی اؤتین تیز ایتیان می بیله
 بوایکی اؤت دېک قنی اؤت شعله خیز
 خط ارا کیم، لعلین ایتیب خنده ناک
 چېکتی چو خط سبزه سی گل اوزره صف
 باغ شگوفه بیله گل ترک ایتیب
 برگچه کیمک ساری محتاج ایتیب
 صف بیله هندو که چېکرلر جلی
 رود سوییدین باری زنجیر ارا
 اؤیله که بیر خیل یلنغاچ اسیر
 شاخ دېمه، کنده دوزخ دېگیل
 دوزخ ایننگ قاشیده باغ بهشت
 هم بو گلستان بیله بیر حکمی بار
 حیق قوسی بیت الشرفیدین حمل
 گل آچیله باشله دی حد دین بورون
 غنچه ده دلکش کؤرونوب یاهوسی
 یوق بو ایکی شغل دین آرام انکه
 کؤنگلیگه توشگونچه خرد دین شعور
 ساده دماغی بۆلوبان هوشمند
 غمزه سی خونریزو کۆزی شنگ ابرور
 شیوه سینی شعبده باز اورگتیب
 قاش ایله کیرپیک اؤق و یاسی بیله
 اویقوننی کۆزلرگه حرام ایتگه لی
 دود چیقрмаغ اوچون اسلام دین
 جان و خرد هوشینی نابود ایتیب
 اؤیله که رخساری اؤتین خوی بیله
 کیم انکه تېککن سایى سو بۆلسه تیز
 خضر سوییدین قیلیب، اېلنی هلاک
 سبزه لیک و گل لوک اولوب برطرف
 برگ بیله میوه غه نوبت ییتیب

خَفْتِيدِينَ طبع نفور ايله بان
يوز مينگ ايسه جهل و خطا خرمنی
گلشن خلعتده بؤلوب هر شجر
طور باری دفع جنون ايله مک
بیرنی تفاسیر قلیب بهره مند
بیرگه بؤلوب مدرسه آرامگاه
چون تۆکولوب میوه عهد شباب
قد شجری غم ایلیدین تاپتی خم
قالمه دی تن نخلیده برگ هوس
یوز که یسب گونه برگ خزان
کۆزلر ایتیب ایلوری کنجین تلاش
کۆزکیریب ابو کنجیگه رنجور اوچون
اعمی اوچون قیلغه لی کسب ضیا
کۆزگه چو اؤچتی بصردین چراغ
ایکی بوکولگن قد و مد عصا
قالمه ی آغیز دُرچیده در ثمین
آغیز اؤلوب دُرچ، ولی دانه سیز
هم تیشی تسبیحیده بیر دانه یوق
آرقه خطی اوزره بؤغونلر انکه
آق توکی اعضا ارا یوز ساریدین
باشی قویی مرگنی قیلماققه یاد
بیر نهچه کون هم بو صفت جان چبکیب
تا که اجل قاصدی فرمان چاغی
آه که بو بزمغه هر کیم یهتیب

حلم ايله ادراک ظهور ايله بان
مشعل علم کول ایل بانی
علم و ادب میوه سیدین بارور
دأب باری کسب فنون ايله مک
بیرنی احادیث ایتیان ارجمند
بیریگه خلوتگه اؤلوب خانقاه
باردی بقا گلشنیدین آب و تاب
چهره گلی برگ خزان بؤلدی هم
بلکه اوچوردی انی ساووغ نفس
کولگه لی اطفال بؤلوب زعفران
پرده آسیب اول ابو ایشیگیده قاش
قاشلرانگه حاجب اؤلوب نور اوچون
بیر دور اگر توفراغ، اگر توتیا
شیشه عینک دور انکه ايسکی داغ
چرخ نگون بیرله خط استوا
تیشلری «سین»، لیک کشش بیرله سین
تیشلر اؤلوب «سین»، ولی دندانه سیز
هم آغیز ایشیگیده دندانه یوق
رشته زنج اوزره توگونلر انکه
یاد بیریب بارچه کفن تاریدین
قدی نگون قیلماق اوچون خیرباد
قان یوتوب و ناله حرمان چبکیب
تیندوروبان کؤنگلینی اندین داغی
نوبت ايله بو قدح آشام ایتیب

اول که ایچیب بو قدح تلخ فام
 مست خرام ایلب اؤزین بیلمه یین
 ایلنی بو می ایله دی بیر-بیر عدم
 آه که عمر اؤتتی جهالت بیله
 عمر کونی اویقوده قالدیم تمام
 انده که قیلماق کبره ک ایش، قیلمه دیم
 باردی تیریکیلیک چاغی بود و نبود
 ایش قیلور ایامیده گمره بؤلوب
 وقت کم و یؤل اوزون و می اچیق
 بؤلمه سه گر بخشش رحمت فزای
 عمر کونین قسمت ییتیتور قضا
 اؤن غچه غفلت بیله پابستلیق
 اؤتوز و قیرق ایچره ابرور عیش و کام
 قیلمه دی ایلکیده ترقی کیشی
 ییتیش ارا واجب ابرور تورماغینگ
 توقسان اگر بؤلدی ییقیلماق کبره ک
 عمر طبعی کیشیگه بؤلسه کام
 عمر طبعی دېمه، گر عمر نوح
 یخشیراق اول عمر دین اؤلماق ییراق
 عمر ابرور تقوی و طاعت اوچون
 طاعت و تقوی نهچه کیم خوش دورور
 خوش کورونور قیلسه ییگیت عیش و ناز
 خاک پلک ایله سه قد خم انگه
 کیم که ییگیتلیکده سرافراز دور

مست عدم کؤییگه ایلب خرام
 بارغنین سؤنگ خبری کېلمه یین
 نوبت ابرور ییزگه داغی دمبدم
 قالدیم اؤلوم وقتی خجالت بیله
 اېمدی که اویغاندیم، اؤلوب ابردی شام
 ایش قیله آلمس کونینی بیلمه دیم
 اؤزنی هم اؤلتورسم اېمس اېمدی سود
 ایش چو ایلکی دین باریب آگه بؤلوب
 اسرو قتیغ حال ییتیدور قتیق
 وای مېنینگ حالیمه مینگ قتله وای
 هر چاغی بیر ایشگه قیلور اقتضا
 جهل ییگیرمه گچه و مستلیق
 وه که منگه اول داغی ابردی حرام
 آلتیمیش و بارچه تنزل ایشی
 سکسان ارا فرض دور اؤلتورماغینگ
 یوز ارا جان ترکینی قیلماق کبره ک
 ایستر اؤلوب، هر ساری قیلغه ی خرام
 بار اېسه، توفیق دین اؤلمه ی فتوح
 عمر نې کیم، اندین اؤلوم یخشیراق
 تېنگری بویورغانغه اطاعت اوچون
 لیک ییگیتلیک چاغی دلکش دورور
 کور نې کورونگه ی اگر اېتسه نماز
 آنی رکوع اېتسه مسلم انگه
 بو که باشین یېرگه قویر آز دور

قری که ضعف ایله دی باشین نگون
باش که توشر پیر اوزه بی اختیار
قری که قدیغه خم اؤلدی وقوع
طاعت انی ییل که قیلور نوجوان
لیک بو وابسته توفیق ابرور
توز قیله آلمس ایلک ایلستون
سجده قیلورده انکه نی اختیار
ایش قیله آلهی مو اېکین جز رکوع
قیلمه سه نبتگهی قری ناتوان
کیمگه که سررشته تحقیق ابرور

امام معصوم زین العابدین نینگ صغیره معصومه سی نینگ کبرالشان کلامی،

اگرچه اول صغیره دین معصوم اپردی

اول که فلک که سوروب اپردی گمیت
ختم نبوتقه بؤلوب نور عین
بس که عباداتیدین ارباب دین
بیر کونی بیر طفیلین آلیب قاشیغه
اؤیله که قانون اؤت بؤلور
ظاهر اؤلوب طوریده آثار مهر
بار ابدی بیر نادره فرزند انکه
پرده عصمت ارا رخشان قویاش
کوردی اتاسین که، سپور یاشینی
چهره اوزه یاشینی کورگیچ امام
قیلدی تصور یوزیده اشکدین
شفقت ایله مهر قیلیب آشکار
جندۀ مهد ارا عاجز تنی
مهری ایننگ گر بو صفت فاش ابدی
سپن که ایچیم اؤرته دی مهرینگ تفی
بؤلدی چو ظاهر سنگه معذور توت
مشعلۀ انجمن اهل بیت
شمع ولایت علی ابن حسین
آتینی ایتیب زین العابدین
مهر ایلگیگین سورتر ابدی باشیغه
طفل ساری اېلگه محبت بؤلور
ایلر ابدی هر نفس اظهار مهر
جان و کؤنگول رشته سی پیوند انکه
عمری زمانیدین اؤتوب آلتی یاش
یاش تۆکوبان قیلدی گره قاشینی
ایسته دی قاشیغه قیلیب احترام
کیم مگر اول ییغلر ابدی رشکدین
دېدی کیم، اول طفل دورور شیرخوار
رحم ایتیان مهر ایله سپودوم انی
اوشبو جهتدین ابدی کیم، یاش ابدی
چونکه اولوغراق سپن ابرور مخفی
غیرت ایله رشک طریقین اونوت

بو سؤز ايله كؤپراق اولوب دردناك
 كيم بو جهتدين اېمس اېردى غمिम
 بير كون اېشيتتيم كه تكلم ارا
 كيم منگه محبوب حق اولدى و بس
 غيريني كوردوم كه سېورسېن بو دم
 غير ايله چون بؤلدى انينگ شركتى
 سجده نېچوك بؤلغه ي انينگ باشيغه
 بؤلسه صمد بيرله صنم جلوه ساز
 چون بو تكلمنى اېشيتتى تمام
 ييغلهدى حق شكريني واجب بيليب
 طفلغه حقدن چو هدايت دورور
 قويدى ييگيتليكته نوایي سجود
 ساقى، اوشول مى كه خراب ايله گهى
 توت كه بؤلوبمېن خزف و ناتوان
 آيتى دريا قاشيده در پاك
 بل ينه بير غمدين اېدى ماتميم
 بارور اېدى آغزينگه بو ماجرا
 غير سارى ميلغه قيلمان هوس
 قيلدى ايچيمنى متغير بو غم
 جانيمه اؤت سالدى انينگ غيرتى
 كيم تاپينور حق بيله بت قاشيغه
 قبله ده بؤلغه ي مو روا اول نماز
 ضبط قيله آلمه دى اشكين امام
 اؤپتى باشين خير دعاسى قيليب
 هر نې قيلور تقوى و طاعت دورور
 چون قريدى اېمدى ندامت نې سود
 شيخنى كيفيتى شاب ايله گهى
 ايله مېنى طاعت اوچون نوجوان

اؤن سېگيزينچى مقالت

فلک غمخانه سیده کیم، مالى پراکنده الم دورور تکلف بيله مسرور بؤلماق و
 جهان ويرانه سیده کیم، مالى هم اول رقم دورور کؤنگول اويين معمور
 توتماق و هر نفس کیم حیات گلشنيدن نسيم دورور، قدرين بيلمک و هر
 دم کیم عمر گلیدین شمیم دورور شکرين قيلماق و تا بدنده حق امرى
 اطاعتیغه قوت بار، اطاعتنى مغتنم کؤرماق و تا اصحاب وصالى ممکن
 دورور، ايلیکدين بېرمه ی، اؤزنى خرّم توتماق

دهر كه هوش اهليغه زندان اېرور
 طبعنى بنديغه خمول ايله مه
 بؤلغن انگه شيفته نادان اېرور
 عقلنى چاهيده ملول ايله مه

کیم، سنی چون دایره دهر بند
 پس نې دور اول غمدين اولوب دردناک
 اولمک اوچون مونچه نې دور ماتمینگ
 بولسه غمینگ جانینگه سالمه الم
 رنجینگ اوچون جسمینگه سالمه شکنج
 داغ کوروب کؤکسونگه ایسته فراغ
 نېچه جفا ایتسه فلکدين اونوت
 ایشگه نېچه صعلیق امکان ابرور
 گر وطنینگ شام دورور، گر هری
 شاد انی بیل دهرده کیم غم ییمس
 چونکه جهان باغی وفاسیز دورور
 باغ که، وردیغه بقا بولمه غه ی
 توتقه لی آرام نې لایق بو باغ
 عمر که خارج دورور او تگن ایشی
 کپلمه گنیدین داغی عاقل دېمس
 تانگله بيله چون تونا کون دور عدم
 ماضی و مستقبلینگه بویه حال
 حال که بولدی سنگه بیر آن و بس
 کپلمه گن و کبتگینگ ابرمس حساب
 قیسی نفس عیشغه تاپسنگ محل
 هر نفسینگ جوهری ابرور نفیس
 جوهرینی او یله گر انمايه بیل
 لیک قویاش جوهریدین بو شریف
 جرمینی آنینگ کوروب اهل جهان

آخر اېتر توفراغ ارا شهر بند
 اؤزنی اولومدين بورون اېتمک هلاک؟
 توتقوسی ماتم سنگه خال و عمینگ
 بیر غم ابرور، پس ییمه گیل ایگی غم
 ایله مه بیر رنجینگنی ایگی رنج
 قویمه ملالت بيله داغ اوزره داغ
 هر نېچه کیم، کلی ابرور سهل توت
 کیم انی آسان توتر، آسان ابرور
 شام و هری فکرگه قیلمس کری
 دهر ایشی چون غم ییگه لی ارزیمس
 عمر گلی انده بهاسیز دورور
 ورد که باغیغه وفا بولمه غه ی
 اول گل ایله قیده معطر دماغ
 هر نې که او تتی انگه یېتمس کیشی
 نې دېسون اول ایشنی که، معلوم اېمس
 بیل که سنگه قالدی بو کون، بل بو دم
 حالینگه هم نېچه خیال محال
 انده نې غمگینلیک اېترسېن هوس
 حالینگه رحم ایله و چېکمه عذاب
 انگله غنیمت که، ابرور بې بدل
 کیم سنگه اول بیر نفس ابرور انیس
 کیم انگه کون لعلینی همسایه بیل
 لطف ایچیده اول مونگه بولمه ی حریف
 کؤزگه لطافت مونی ایلب نهان

آئینگ اۆلۈب كېلەك و كېتمەك ایشی
 كۆیدورۇب اول اېلنى انینگدېك كە خس
 دېمە نفس، جوهر ذات اوشبو دور
 بۆلدى انینگ يىرلە تىرىك بارچە ذات
 بلكە اولوس بۆلسە انینگ آگهى
 اندین اگر روح تاپر اېردى تن
 گرچە اول انفاس مسیحا دورور
 آنسيز اېرور روح بیلە بارچە ذات
 پس مونى انفاس مقدس دېگيل
 بۆیلە غنیمت سنگە دور، همنفس
 آندین اۆلۈب سیر و ثباتینگ سېنىگ
 سېن انى رنج و غم ایلە اۆتكرب
 بېرىب انگە غفلت ایلە خوارلىق
 فاسد اېتىب هرزە مقالات ایلە
 بۆلمە ینە بۆیلە مۇددى انگە
 حق سنگە لطف ایلەدى اول طرفە حال
 كېل قۇیوبان جھل خردمند بۆل
 كۆر سنگە حقدين نې كرملىر دورور
 بو كە سېنى خالق كون و فساد
 لطف بیلە ایلەدى انسان سېنى
 بېردى كۆرر كۆز و اېشيتور قولاغ
 انداق ایللىك داغى كە، توتقەى طعام
 يوز نعمت قيلماق اوچون شرب و اكل
 مجمل ایلە اۆتدى قلم ياديدین

بو كە اۆتوب گردیگە يېتمەى كیشی
 اېل اۆلۈبان بۆلمەسە بو بیر نفس
 جوهرى یۇق، آب حیات اوشبو دور
 كۆرمە عجب گر دېسم آب حیات
 اوشبو نفس دور دم روح اللہى
 اوشبو نفس بىرلە تىرىك دور بدن
 مرتبە اندین مونگە اعلى دورور
 مونسیز اېمس كیمسەگە ممکن حیات
 بلكە مقدس دېمە، اقدس دېگيل
 آنسيز اېمس دور سنگە بیر دم نفس
 سیر و ثباتینگ نې، حیاتینگ سېنىگ
 یوز الم و ماتم ایلە اۆتكرب
 حشو تكلّم بیلە مردارلىق
 ضایع اېتىب فكر محالات ایلە
 ایلەمە بو ظلم و تعدى انگە
 اندین اویال، یۇق اېسە حقدين اویال
 بیر نفسى مستمع پند بۆل
 نې قدر احسان و نعملىر دورور
 قيلمەدى حيوان و نبات و جماد
 دین یۆلیدە قیلدى مسلمان سېنى
 ایتور تیل، عطرنى انگلر دماغ
 انداق ایاق داغى كە، قیلغەى خرام
 هر بیرسیگە ینە بیر طعم و شکل
 عاجز اوچون شرح ایلە تعدادیدین

قیلدی کرم آنچه مُلَوْن لباس
 مرکبَلر قُلَّه و هاموننورد
 باغلر اول نوع که خلدِ برین
 جلوه بيله هر بتِ سیمینبری
 قصر بُولوب چرخدین اعلیٰ انگه
 سیم و درم نقدی عدددین فزون
 بو بری انعام و عطا بیر طرف
 کیم بو صفت گوهرِ رخشنده‌نی
 درج وجودینگه نهان ایله‌بان
 بارچه جهان‌دین قلیب اشرف سېنی
 تاپشوروبان در امانت سنگه
 مونچه نعم بېردی و قیلدی رقم
 هر نې که خوانِ نعم آچیدورور
 شکری که آنینگ حد و پایانی یوق
 بارچه‌نی قویدوق مونی-اوق آیت و بس
 کیرمگی بیر نعمت ابرور مغتنم
 بیر ابرور قوتِ حیاتینگ سېنینگ
 بو ایگی نعمت که نمودار دور
 ممکن اېمس جان اگر اېتسنگ فدا
 انگله‌ی آلورسېن حکم اېتسنگ تمیز
 حق چو عزیز ایله‌دی خوار ایله‌مه
 جان بيله سېن تا نفس امکانی بار
 هر نفسینگ حالیدین آگاه بؤل
 باشتین ایاغیغچه قیل صرفِ حق

کیم عددین عقل اېته آلمس قیاس
 وهم سمندی کیی گردوننورد
 سولری اول طور که ماءِ معین
 کورگوزوب اول روضه‌ده حور و پری
 سو و ییغاچ کوثر و طوبیٰ انگه
 دُر بيله گوهر داغی حددین فزون
 جوهرِ عقل اؤلدی ینا بیر طرف
 قیسی گهر، دُرِ درخشنده‌نی
 درجی اول نقد ایله کان ایله‌بان
 ایله‌دی رازیغه مشرف سېنی
 قیلدی کرم تاجِ کرامت سنگه
 مونی که: «بِالشُّکْرِ تَدُوْمُ النَّعْمُ»
 شکری‌بری‌نینگ سنگه واجب دورور
 کیمسه ادا ایله‌مک امکانی یوق
 کیم بو نفس کیم، سنگه دور هم‌نفس
 اؤیله که کیرمکلیگی چیقماغی هم
 ینه بیر قوتِ ذاتینگ سېنینگ
 هر بیریکه شکر ییری بار دور
 ایگی نفس شکرینی قیلماق ادا
 کیم حق اېتیدور نفسینگ عزیز
 غیر انینگ شکریغه یار ایله‌مه
 قدرینی بیلگیل که، نفس چه نې بار
 بلکه انگه هوش ایله همراه بؤل
 تېنگری سنگه یار، اوقوسنگ بو سبق

غفلت اگر بۆلسە بو ایشدین دمی
 اۆزنی قیلیب غافل و آشفته حال
 گرچه انگه منفعتی بۆلمه سون
 یخشیلیک ار ایله مه سنگ ایش چاغی
 بۆلمه سه تریاک ایله جانینگه بهر
 انده قیو امر که دلکش دورور
 اسره اۆزونگنی بیراو آزاریدین
 ایلنی اۆزونگ جانیدین ایمن ایت
 قیلمه اولوس عرض و عیالیغه قصد
 بیر نفسی قیغودین آزاد بؤل
 باغ ارا کۆرسنگ گل نوحاسته
 چارله مراعات ایله اصحابنی
 جانی الر مقدمیدین گلشن ایت
 بذل طریقینی شعار ایله گیل
 جانینگ اگر کام اېسه اخوانینگه
 جانی بو جمعیت ایله شاد قیل
 بو ایش اوچون چېکتی سپهر برین
 کیم ایکی همدمنی قرین انگله سه
 قطع ایتیب اول نخل برومندنی
 بیرینی هجران طرفی باشله غه ی
 چرخ ایشی چون بو اېمیش عاقبت
 پس گل ایله سوسن آزاد هم
 کیم بو چمن ایچره خرامان اېرور
 هر کیشی کیم، بار اېسه یاری انگه

کیم یوق انینگ دېک کیشیگه ماتمی
 هر نېگه کیم، ایله گه سېن اشتغال
 جهد ایت کیم، معصیتی بۆلمه سون
 ایله مه گیل باری یمانلیق داغی
 سالمه غیل اچغ بيله جامینگه زهر
 بارچه دین احباب یوزی خوش دورور
 کیمسه گه آزرده لیق اظهاریدین
 اۆزنی طرب مسکنیده ساکن ایت
 ایله مه اېل جانی و مالېغه قصد
 یار و مصاحبلر ایله شاد بؤل
 بارچه اوچون صحبت ایت آراسته
 اینده تکلف بيله احبابنی
 کۆزنی الر چهره سیدین روشن ایت
 هر نې که بارینگنی نثار ایله گیل
 صرف ایت و قوی منتینی جانینگه
 سؤنگی پریشانلیغیدین یاد قیل
 هر ینگى آی هیأتیدین تیغ کین
 وصل اېویده عیش گزین انگله سه
 کېسگه ی اوشول رشته پیوندنی
 بیرینی فرقت طرفی تاشله غه ی
 ایلر اېمیش سؤنگره بو ایش عاقبت
 نارون و سرو ایله شمشاد هم
 بارچه سی بیر-بیریگه مهمان اېرور
 هر کیشی کیم، یار اېسه باری انگه

کام بيله وصلنى ايلب هوس	تاپسه بو کاميغه دمی دسترس
بوینيگه قانیم مېنى یاد اېتمه سه	روحوم اوښول یاد ايله شاد اېتمه سه
بوډلدى اېسه وصل ارا کامی انگه	ایسته سه فى الجملة دوامی انگه
حقه تیلین شکر گزار ايله سون	شکر طریقینی شعار ايله سون
شاید اوښول شکر ايله بیر نېچه دم	اورغی اوښول وصل ايله بیر نېچه دم
کامینی قیلسون حق انینگ بردوام	جانیه بېرسون بو دوام ایچره کام

**چین مرغزاری نینگ مشکین غزالی نینگ شیر شکارلیغی و مجروح
صیدلر نینگ انینگ دامیغه گرفتارلیغی و شیر پنجه سیدین الرنینگ اجل
توفر اغیغه هموارلیغی**

بار اېدی چین ملکیده بیر نازنین	عاجز انینگ نقشیده نقاش چین
عارضی گلزار ختن دین مثال	کۆزی بو گلزار ارا مشکین غزال
صورت چین چهره انور انگه	مشک ختن زلف معنبر انگه
غمزه بی باکیگه جانلر اسیر	بلکه ختا ملکیده خانلر اسیر
چین غه خطر غمزه سی طراریدین	دین غه خلل طره سی زناریدین
اهل جهان حسنی نینگ آفته سی	شاه زمان زلفی نینگ آفته سی
بیر نفسی اورمه یین آنسیر نفس	ممکن اېمس کیمسه گه جانسیر نفس
گلرخ اېتر اېردی چو میدانغه عزم	قیلماق اوچون گوی ايله چوگانغه عزم
همره اوله آلمس اوچون خان انگه	قوشمیش اېدی نېچه نگهبان انگه
کیم کیشی آنینگ طرفی سالسه کۆز	یاخود انینگ جانبیدین دېسه سۆز
عرض قلیب جرمینی نوآب خاص	حکم طریقی بيله تاپقه ی قصاص
کون اېمس اېردی که، نېچه دردناک	بؤلمس اېدی اوښو بلادین هلاک
بیر کون انینگ عشوه سیدین عاشقی	عشق و محبت یولیده صادقی
ییللر انینگ حسرتیدین قان یوتوب	قان نی بؤلور، ساغر هجران یوتوب

خس کيبي بير گوشه ارا ابردی پست
 باده چو کوچلوک ابدی، عاشق ضعیف
 چېکتیلر اول خیل مُوگَل انی
 کوردی چو خان نېچه اسیر تعب
 کیم: «باريسين پير بيله هموار اېتينگ
 یوزلری بلچيغدين اولوب تشقري
 اېل داغی اول قهردين آلهی حساب
 اهل جفا امرنی چون بیلدیلر
 تاغ ارا یاشوندی چو زرین غزال
 خانگه مگر دشت ساری ابردی بزم
 می باشیده، عشق اؤتی خود جانیده
 کېلدی یؤل اول پیرگه کیم اول دای ابدی
 انگله غچ اول ایشنی شه کینه ور
 تا کیم الردين که، قضا قیلدی رست
 دای ارا بير خیلنی کوردی اسیر
 بارچه ندامت بيله افغان چېکيب
 غیر همول عاشق آزاده وش
 ضعف و سريغ یوز بيله حالی یمان
 تېنگريگه هر لحظه ثنا ايله بان
 کیم بو نفس کیم چيغه دور جان منگه
 عمریغه قالگنده ایگی-اوچ نفس
 تیلیده یار ابردی و سؤزیده یار
 کورگچ انی حاکم بېدادگر
 مهلکه دین آنی خلاص ايله دی

کیم باشیغه سپکریتيان يېتي مست
 چُست ییقیلدی بؤله آلمه ی حریف
 خان قاشیغه نېچه نی، اول انی
 حکم سیاست بيله قیلدی غضب
 دای ارا اولتورتونگ و دیوار اېتينگ
 خلق کوروب عبرت ايله هر سری
 اولغه ی الر داغی چېکيب کوپ عذاب»
 هر ني که حکم اېتي، روان قیلدیلر
 مشک ختن ساچتی نسیم شمال
 آتلیان شهر توشي قیلدی عزم
 شهرينگ آشوبی داغی یانیده
 هر ساری یوز ناله بيله وای ابدی
 اېلنی قؤیوب، ايله دی اول یان گذر
 بؤلگوسیدور عشق طریقیده چست
 هر بیری اؤز حالیه تارتیب نفیر
 اېمدی که افغان توگنېب، جان چېکيب
 کیم بؤلوبان عشق بلاسیغه خوش
 اؤيله که دیوار آره سیده سمان
 شکر طریقینی ادا ايله بان
 یار غمی ايله میس آسان منگه
 ذکر اېتيان یار حدیثی و بس
 آغزیده یار ابردی و کؤزیده یار
 کونگلیگه اول عشق اؤتی قیلدی اثر
 یار حریمی ارا خاص ايله دی

عشق بلاسی ارا شکر اپتی اول
اسره، نوایی، بو نفس مغتم
ساقی، اولوبمهن می رنگین اوچون
چینی ایاغلا بیلہ مست اپت مہنی

کؤر نی بییک مرتبہ غہ یپتی اول
لیک دہگیل هر نفسی شکر هم
می دہمہ کیم، بیر صنم چین اوچون
چین ایلیدہک بادہپرست اپت مہنی

اؤن تۆقوزونچی مقالت

خراسان نینگ عَدِيمُ الْمَثَلِ كشوری بیانیده کیم، «ارَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ اَلَّتِي لَمْ
يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ» کریمه سی آیتی دور انینگ شأنیده، بتخصیص هرات
دارالسلطنه سی نینگ امن آبادی توصیفیده کیم، «وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا»
مضمونی حدیثی دورور، انینگ تعریفیده و گرچه حدیقه یی اپردی، اما
قوروب اپردی و لیکن شاه جویبار عدلی انی رشکِ خلدِ برین قیلدی و
گرچه معموره یی اپردی، اما بوزولوب اپردی و لیکن شهنشاه احسانی
معماریدین غیرتِ نگارخانه چین بؤلدی

خالقِ اشیا که جهان ایله دی
یپتی فلکنی که، قلیب مُستدیر
آلتیسی گر شمع درخشنده دور
اوچ قوی، اوچ یوقاری قیلدی شتاب
شمع قیو شمع که، فکرت تونی
مشعله یوق کیم، درِ تابان دہگیل
کؤک یپتی اقلیمیده سلطان هم اول
چون سالیب اؤرتنچی فلک اوزره نور
اویله که کؤک یپتی تقسیم ابرور
هر بیرسیگه بیریدین تقویت
مهر چو اول آلتیغه فایق دورور

چرخنی پیدا و نهان ایله دی
هر بیر ییر شمع ایله بؤلدی منیر
لیک بیر مشعلِ رخشنده دور
شعله تورتونچ اوی ارا سالدی تاب
هر بیر ییر مشعله نینگ اوچقونی
دُر دہمہ گیل، مهر درخشان دہگیل
بلکه الر بارچه تن و جان هم اول
روشن ایتیب نکته خیرالأمور
بیل که جهان هم یپتی اقلیم ابرور
هر بیر ییریدین تاپیان تربیت
انده غی اقلیم انکه لایق دورور

کۆزگه کواکب بۆله آلغهی مو فاش
تۆرتونچی چرخ که مأوایی دور
یبرده بو اقلیم ابرور دلپذیر
بۆلدی چو موضوع مساحت فنی
زینت ارا روضه رضوان دور اول
ساحتی تۆرتونچی فلکدین وسیع
خطه سیده شهر عددین فزون
شهرلری لطف ایله خلد برین
تاغلری آلینده فلک ساده دشت
هر بیرینینگ جوفیده یوز طرفه کان
چشمه سیدین بۆلمه دی ظاهر سوی
دشترلی سطح ایله آینه رنگ
سزه سیدین گلشن میناغه رشک
یبتی فلک نقدیغه گنجینه اول
انگه جهان کؤکسی کلبیدور صفات
کیم که کؤنگول وصفیده برهان دبدی
مونی همول کیم اوزین آگاه دهر
نې عجب اولسه کؤنگول اؤرنیغه شاه
بۆلدی کؤنگول اؤرنیده بۆلماق ایشی
خوب اېسه نې عیب کؤنگوللرگه اول
زینتی انداق که، بدن پیکری
ایتمه کشور، دې که باغ ارم
دوره سی اول نوع که پیک خیال
چرخ نگون سطحینی هنجار اېتیب

انده که فاش ایله سه نورین قویاش
هم اوشول اقلیم مرباسی دور
کؤکته قویاش طارمیدېک بی نظیر
دبدیلر اقلیم چهارم انی
روضه نی قوی ملک خراسان دور اول
رتبه سی یبتینچی سمادین رفیع
هر بیرینینگ زینتی حدین فزون
خوبلر اول خلد ایچیده حور عین
بارچه غه کؤک قلّه سیدین سرگذشت
کانین اېتیب طرفه جواهر مکان
کاندین آقوب، بلکه جواهر سوی
سزه اول آینه غه هر ساری زنگ
توفرغیدین عنبر ساراغه رشک
یبتی اقلیم تن و سینه اول
انده کؤنگول خطه پاک هرات
آنی بدن ملکيگه سلطان دبدی
بارچه جهان کشوریغه شاه دهر
چونکه ابرور شاه بیرى قلبگاه
کیم کؤنگول اندین اوزه آلمس کیشی
بیر-بیریدین کبلدی کؤنگوللرگه یؤل
وسعتی انداق که، کؤنگول کشوری
دېمه ارم، ایت که یبت الحرم
یوزیل انینگ دورینی کبزمک محال
مهره خورشید ایله هموار اېتیب

تو فراغینی مشک سرشت ایله بان
 قورغانی نینگ پیکری انداق حصین
 دوریده هر برجیغه انداق عروج
 ارکی بیکرهک توقوز افلاکدین
 کنگریده مهر کیی تابلر
 لوحه سی زینت بیله کاشی نورد
 پیل فلک کیرگوچه دروازه سی
 بیر توبیگه خندق انداق کیریب
 قلعه سیده حصن فلکدین علو
 تورت طرف جدول بازار انگه
 هر نی خریدار گمان ایله بان
 قیمتی اجناس بیله هر دکان
 رخت که بزاز تبریب رنگ-رنگ
 حقه گوهر بیله هر جوهری
 کیرسه چقیریؤل تابه آلمه ی کونگول
 مسجد جامع ینه بیر عالمی
 شهر جهان، انده بو هم بیر جهان
 چرخ اوزه زینه انینگ منبری
 آی کبچه قندیل جهانتاب انگه
 شهری ارا بویه بنا بی حساب
 هر نیچه کوز توشگوچه دیوار بست
 تاپقه لی تعیین محلات بهر
 شهرلر آتینی محلات ایتیب
 الله-الله، نی هری، بو هری
 هیأتینی رشک بهشت ایله بان
 کیم اویاتیب قلعه چرخ برین
 کیم قالیبان آستیده «ذات البروج»
 اویله که گردون کره خاکدین
 بارچه ملک خلیغه محرابلر
 کاشی انگه یوز فلک لاجورد
 طاق سما طاقی نینگ اندازه سی
 کیم انی بیر مظهر سیدین آیریب
 شهریده انجم سپه ی دپک غلو
 کیرگن اولوس بارچه خریدار انگه
 ساتغوچی یوز آنچه عیان ایله بان
 خالی ایتیب حوصله بحر و کان
 اطلس افلاک کیی تنگ-تنگ
 چرخ ایله ظاهر قلیبان اختری
 سیریده سودایی بولوب عقل کل
 طاقی ینه بیر فلک اعظمی
 ایگی جهان بیر-بیری ایچره نهان
 پایه سی اول یبرگچه کیم مشتری
 قوس قزح هیأت محراب انگه
 قلعه سی نینگ تاشیده خود نی حساب
 بارچه ده معموره یی ابلگه نشست
 اهل محلات اییریب، شهر-شهر
 بولدی چو یوز شهر هری آت ایتیب
 بیر-بیریدین طرفه آنینگ هر بیری

ایکي ثوابت فلکیدین نشان
 آنچه خوانق باری معمور انگه
 هر اولاشور نانی ایننگ قرص مهر
 غلغلۀ ذکر فلکدین اوتوب
 مدرسه لر هر بیرسی ارجمند
 طرحده صنع ایلگی مهندسلی
 فایده غه اهلی چو آجیب ورق
 طاقلری رفعتیغه یوق حدی
 گنبدی کاشیسیده کون عکسی فاش
 هر ساری گلدسته سی انداق بلند
 خیل ملک قبه سی نینگ زایری
 قبه بؤلوب عرش مقدس انگه
 هیأتی مخروطی ایله مستطیل
 میلی بیله مهچه سی تار تیب علم
 مؤذنی هر تون قویی شمعین توتوب
 چرخ مروری بیله تعجیلیدین
 هر ساری بیر مسجد عالی اساس
 رفعت انگه چرخ معلی کیبی
 فاخته قندیلیده خلوت نشین
 جمع ایچیده تقوی و طاعت اہلی
 بېش نوبت غلغله کیم، یوق حدی
 باغلری هر بیر جنت مثال
 غیر مکرر باری سرمنزلی
 بارچه چمنلر گل و گلزارلیق

ایکي خیابانی ایکی کهکشان
 کیم تاپه آلمه ی کیشی مقدور انگه
 آغن انی سایل قدخم سپهر
 قیسی فلک، خیل ملکدین اوتوب
 پایده ده کؤک مدرسه سیدپک بلند
 روح قدوس فیضی مدرسلری
 گرچه عطارد اېسه ایتیب سبق
 اویله که کؤک گنبدی دېک گنبدی
 اویله که کؤک گنبدی ایچره قویاش
 کیم ایتیان فکریده گلدسته بند
 اویله که سرو اوزره چمن طایری
 بیر قفسه چرخ مقرنس انگه
 عرش ستونی بؤلوریدین دلیل
 ظاهر ایتیب نکته لوح و قلم
 شمع کواکبنی فلک یاروتوب
 منطقه خطی سیزیلب میلیدین
 زیتینی عقل اېته آلمه ی قیاس
 چرخ دېمه، مسجد اقصی کیبی
 عرشده اول نوع که روح الامین
 بلکه ملک خیلی جماعت اہلی
 غلغله یوق، دبدبۀ احمدی
 روضه غه هر گوشه سیدین گوشمال
 عیش و طرب منزلی هر منزلی
 هر چمنی یولی گرہ کارلیق

هر گرهيده گل و گلشن داغی
گللری نوعینی نې دېی آنچه گل
نخلینی دهقان که برومند اېتیب
هر شجر و یوز گل ایله شیوهسی
صحنیده یوز گل چیقریب بیر ییغاچ
قوشلری یوز نوع خوش الحان باری
سو طرب انگیز چکبک غلغله
عیشغه ترغیب کلب اول ندا
قصرلری بارچه رفیع و متین
زینت ارا اویله که چینی پرند
طاقیغه کؤک پایه سیدین نردبان
حد جنویسیده بیر طرفه رود
چرخ دېمه ی کیم، یوزیده هر حباب
حد شمالیسی ساری ایگی نهر
ایکسیده طعم زلال حیات
خضر سوی دېک انکه روشن زلال
خطه سیغه اویله معظم سواد
مصر و سمرقند نې مانند انکه
کیم انی حق اسره سون آفاتدین
مونداق اېمس اېردی و اېرمس شکی
مونچه شرف تاپتی شه انصافیدین
خسرو غازي شه روشن روان
ایله دی شاگردلیغین چون هوس
عدل طریقغه قویوب گامنی

یوق که مسدس که، مثن داغی
آنچه نې گل کیم، سنه ی آغانچه گل
شاخیگه یوز میوه نی پیوند اېتیب
طرفه که یوز نوع بولوب میوه سی
هر گلی نینگ عطری باریب بیر ییغاچ
سبزه و گل اوزره خرامان باری
اویله که عشرت نفسی بلبله
باغ دماغین تره تیب اول صدا
کلک اوشاتیب نقشیده نقاش چین
نقشیده نقاش قضا نقشبند
کنگری دوریده زحل پاسبان
رود نې کیم، لجه چرخ کبود
گنبد فیروزه دین آلمه ی حساب
اول ایکیدین خرّم و سیراب شهر
روضه ده غی تورتگه اندین اویات
نطق مسیح آنده نسیم شمال
کیم انکه هر گوشه بیر اعظم سواد
ضمنیده یوز مصر و سمرقند انکه
ایمن اېتیب بارچه بلیاتدین
مونچه نې کیم اېرمس اېدی ده یکی
اول که خرد لال ابرور اوصافیدین
عدلیغه شاگرد انوشیروان
یوز ایشیدین بیلدی بیر ایشنی و بس
عدل ایله اؤرگنمه دی اسلامنی

یؤق بو که یوز قاعده دلیذر
 قالدی و اول عدل ایله تاپتی حیات
 بو که ابرور عدلغه اندین بلند
 قالسه تانگ ابرمس بنی آدم ارا
 تا بنی آدم بيله عالم ابرور
 عدل ایله عالم یوزین آباد قیل
 حکمونگ ارا عالم و آدم دغی
 سلطنت امریده بری ناگزیر
 قویدی قیامتغه دېگین یخشی آت
 دینده غی یوز قاعده دلیسند
 آتی یوز آنچه باری عالم ارا
 عالم ایچینده بنی آدم ابرور
 خلق ایله عالم ایلینی شاد قیل
 یؤق که بو ایگی ینه عالم دغی

**بهرام نینگ می مستلیغیدین بختی کؤزی اویقو میلی قیلیب، مملکتی بناسی
 اول سیلدین ییقیلغنی و مظلوملر فریادیدین اویغانیب تدارکین قیلغنی**

قویدی جهان ملکینی چون یزد جرد
 باده غفلت انی مست ایله دی
 شه چوبؤلور باده ایچیب مست خواب
 خسته کؤنگول آوله ماق اېتمه ی هوس
 باده ایچیب، قیلغوچیلر شور و شر
 آو ارا بیر کون آزیقیب بی گمان
 چاتمه دېمه، هجر قرا شامی دې
 عاشقار کؤنگلی ابوی دېک ییقوغ
 ظلم اوقی تېشگنلری معلوم انگه
 بارچه یلنگ حادثه تاراجیدین
 بیرقوروق اؤتمک بيله سو کېلتوروب
 شاه چو احوالینی قیلدی سوال
 شه دېدی: بو فاقه و عجز و نیاز
 دېدی: بورون یخشی اېدی حالیمیز
 ایله دی بهرام تنعمنی ورد
 مست نی کیم، باده پرست ایله دی
 مستلر-اؤق ملکین اېترلر خراب
 شیوه انگه دشته آو اپردی بس
 ایله دیلر ملکینی زیر و زبر
 بؤلدی بیراو چاتمه سیغه مهمان
 ظلم و تعب قوشلری نینگ دامی دې
 تیرلری هر طرفیدین چیقوغ
 باش سیغوروب بیر نېچه مظلوم انگه
 بارچه نگون ظلم ایلگی کاجیدین
 اېو اییه سی باشله دی خدمت توروب
 دېدی: بو دور کیم کؤره سېن بارچه حال
 نېدین ابرور، راست دېگیل بارچه راز؟
 ظلم خراب ایله دی احوالیمیز

شاه اولوس حالیدین آگاه اېمس
 خیلی آچیان طمع آغزینی کېنگ
 شه کوزیگه اؤتروده کاشانه یی
 دېدی: بو ویران نې اېدی بورنه چاغ؟
 اېسکی درخت و گل نوخیز انکه
 دخل و زراعت بيله اول طرفه نهر
 قالمه دی کاریز ایشی قیلماققه زور
 چون قورودی سو، قورودی باغ هم
 اېوسووه ماغ نینگ کوچی هم قالمه دی
 باغ و سرا بارچه بؤلوب بیرگه توز
 حادثه تاراجی یېتیب مالغه
 شه بیلپ اول پرده ده بو تار و پود
 غم قیلیچی بغرین اېتیب چاک-چاک
 غفلتی اوسروکلوگیدین اویغانیب
 ساوودی کؤنگلیگه باری عیش و لهو
 ظلم اېلیگه فکر زوال ایلده دی
 حق بيله چون قیلدی بو نیت درست
 دېدی که، کاریزنی ایلپ شگاف
 اېو اېگه سی تېنگریغه ایلپ نیاز
 ظلم قؤیوب، عدل دورور نیتی
 شه غه بو سؤزدین دغی تنیه اؤلوب
 آتلیبان ملکیده داد ایلده دی
 عدل ایننگ کؤنگلیگه قیلغچ گذر
 خسرو غازي که، اېمستور دمی

جز می و مطرب انکه دلخواه اېمس
 ایلهدیلر ملکنی یېر بيله تېنگ
 اوچرهدی و هر اویی ویرانه یی
 دېدی: سرای اېردی و دورینده باغ
 ایگی تېگیرمان سوی کاریز انکه
 مزرعه نی کېنت قلیب، بلکه شهر
 چرخ انکه کوز تېگوروب، بؤلدی کور
 قالمه دی گل، گل نې که یفراغ هم
 بلکه بو ایش قیلغوچی هم قالمه دی
 ظلم و طمع بؤلدی، ولی بیرگه یوز
 قالدوق اؤکوش عجز ايله بو حالغه
 جانیغه اؤت توشتی و باشیغه دود
 یاقین اېدی غصه دین اؤلغه ی هلاک
 جانی خمار اؤتی بيله اؤرتانیب
 بیلدی اېرور هر نې قیلور بارچه سهو
 کؤنگلیده کؤپ عدل خیال ایلده دی
 کیم تیله بان مژده بیرا اېتی چست
 چیقدی سو حیوان سوییدېک پاک و صاف
 دېدی همانا که شه عیش ساز
 کیم بو اثر ایلده دی خاصیتی
 قیلدی غنی اول کیشی عذرین قؤلوب
 بارچه غمین خلقنی شاد ایلده دی
 کشوریگه قیلدی همول دم اثر
 کیم یېمه گهی، ملک و رعیت غمی

ملکی نې تانگ، گر ابرور آباد انینگ
تا ابد اؤلسون باری کامی روا
خسته نوایی غه هم اندین نوا
ساقی، آلیب کبل قدح دلپسند
توت منگه، دېب شاه دعاسین بلند
جان که چېکر ظلم، دمی شاد اېتهی
خلقى نې حیرت، گر ابرور شاد انینگ
تن اوین اول سو بیله آباد اېتهی

یگیرمینچی مقالت

اول مقصود اداسیده کیم، اگرچه بو لطایف مجموعه سی سفینه یی دورور،
ظرایف تحفیدین مشحون و بو ظریف سفینه سی جونگی دورور فواید
لالی سی انده گوناگون و لیکن چون طبع دریاسیدین اول ساحلغه کبلگن
نفایس دورور و ذهن شبستانیدین اول جلوۀ ظهور قیلغن عرایس، بو
جهتدین سلطان بدیع الزمان بهادر دام حیاتۀ ایاقیغه کیم، سلطنت
باغچه سی نینگ اولغی وردی و خلافت چمنی نینگ بورون قد چېککن سرو
نازپروردی دورور، نثار قیلیدی و عقد ازدواجیغه تارتیلدی کیم، بو نصایح
کؤنگلیده قالغی و بو جواهرنی قولانغیغه آلهی

عالم ارا هر نې هویدا دورور
قیده ظهور ایله سه ماهیتی
سری انینگ ضمنیده پیدا دورور
مضمّر ابرور ذاتیده خاصیتی
کبلدی قویاش خاصیتی نور و تاب
بؤلدی بولوت نطفه سی در خوشاب
کانغه ابرور گوهر یکتا خلف
بحرغه هم عنبر سارا خلف
بو خلف انسانغه هم انسان ابرور
شه غه شه و خانغه دغی خان ابرور
کان کیی کورگن شه آزاده نی
کوردیک انینگ گوهری شهزاده نی
گرچه بو کان ایچره در شاهوار
خیلی ابرور کیم، باریسین کردگار
پایه ارا صاحب تاج ایله سون
مهروش و چرخ دواج ایله سون
اول که ولی گوهر یکتا دورور
بارچه سیدین پایه ده اعلی دورور
بیل که ابرور مایه امن و امان
خسرو جم قدر بدیع الزمان

ذاتی نزاھتده ملايک صفات
 ذاتی بشر، ليک صفاتی ملک
 محض لطافتدين اولوب خلقتی
 اي کھليان نطق ايله وصفينگ محال
 اولچه سېنينگ حلم و وقارينگ دورور
 مهر که اېل وصفيدين اؤتميش ايشی
 آب حیات اېلگه دېمک جان بېرور
 آینی یاروغ، چرخنی دېمک بلند
 مدح ايله چون ممکن اېمس مدحتينگ
 واقف اېرورسېن که شه کامگار
 دهر نې کیم، تانگله هويدا قیلور
 تانگله یوق، اندین بولور ایش دفترین
 غیب خیالاتیده یوز مینگ صور
 مونچه کمالات ايله حکم ايله میش
 کېلگیل و آلیمده سراسر دېگیل
 شهغه سؤزومدين بار اېسه اعتبار
 ییل مونی کیم، عمر وفاسیز دورور
 توشدېک اېرور دهرده ناکام و کام
 دهر بناسینی خراب انگله غیل
 جمله جهان فانی مطلق دورور
 جسم اویي نینگ طرحینی سالغوچی اول
 عالم ارا تا که تیریک دور کیشی
 بؤلمه سه حق یادیدين آگاهلیق
 بؤلسه گدا تېنگریدين آگه لیغی

پاک صفاتی بيله یوق هیچ ذات
 بلکه صفاتی بيله ذاتی ملک
 خلق جهان اهلیغه حق رحمتی
 ناطقه وصفينگده بولوب گنگ و لال
 مېن کبی اېل مدحتی عارينگ دورور
 نورین انینگ نې اؤکه آلهی کیشی
 بو سؤز انگه باری نې تعریف اېرور
 طبعی بلند اېلگه اېمس دلپسند
 اؤزگه جهتدين قیله یین خدمتینگ
 کیم انگه کؤپ مخفی اېرور آشکار
 راعی بو کون فکر ايله پیدا قیلور
 بیر-بیر اؤقوبتور اوزاغ و کون برین
 خاطری کؤزگوسیده دور جلوه گر
 کیم نې که کؤنگلونگه کېلور یخشی ایش
 بؤلمه سه مسموع مکرر دېگیل
 گر سنگه هم پند دېسم ییری بار
 دولت ايله جاه بقاسیز دورور
 کؤز یوموب آچقونچه اؤتوبدور تمام
 نې کورونور انده سراب انگله غیل
 باقي مطلق تيله سنگ حق دورور
 روح انگه بېرگوچی و آلهوچی اول
 حق بيله بؤلماق اېرور انسب ایشی
 ییل که گدالیکچه اېمس شاهلیق
 بار دور انگه ایکی جهان شه لیغی

هر نې که بو صفحه ده تحریر ابرور
 آلینگه کېلسه تېله مس ایش بسی
 اېتسه ظفر بیللمه ایلک کوچیدین
 شه لیغینگه ایلهمه گیل اعتبار
 کور که نې بیر لحظه ده بولدی قتل
 قیلدی عدم منزلی کاشانه سی
 یا نې صفت تارتتی ضحاک رنج
 قهریدین ار شیر ژیان کوردی بیم
 خیلینگه کیم، سېندین اېمس جسم و روح
 حقدین ابرور بو نعم بوالعجب
 اېتتی سبیل ققه سېنی بختیار
 مونداق ایلهمه بو نېچه نادان سنگه
 اویله که قانون ریاست دورور
 سنگه که حق لطف اېتیب تاج و تخت
 حکمونگه عالمی زبون ایلهمه دی
 مونچه کرم شکرینی گر بیللمه سنگ
 ظاهر اېتیب غفلت و مغرورلوق
 قهر یبری بار مو، یا یوق دېگیل
 بیتسه غضب تند یبلی نېتگه سېن
 ایلر اېسنگ فسق ایلهمه عصیان انگه
 خلقدین اول ایشده خجالت دورور
 ایشده که اېلدین سنگه بار انفعال
 ایستر اېسنگ مقصد اصلیمه یوز
 شه که نجات اویيگه ایستر پناه

راقم انگه خامه تقدیر ابرور
 حقدین ابرور ایلهمه نالش بسی
 بیل ظفر و فتحنی بېر کوچیدین
 حق غضب و لطیفه قیل اعتبار
 طیر ابا بیل ایلهمه اصحاب فیل
 هر بیرسین بیرگینه قوش دانه سی
 تېنگری نصیب اېتتی فریدون غه گنج
 اوزدی باشین اوی سوتی ایچکن یتیم
 عقل ایلهمه ایمان اېشیگیدین فتوح
 رزق لریغه سېنی قیلدی سبب
 قسمت اېترگه سنگه نې اختیار؟
 بولمه سه لر بنده فرمان سنگه
 بارچه سیگه بیم سیاست دورور
 قیلدی کرامت اوکوش اقبال و بخت
 اېل قدین امرینگه نگون ایلهمه دی
 هر نې که امر اېتتی ادا قیللمه سنگ
 ایلهمه سنگ امریغه مأمورلوق
 مېن انی دېگونچه، اوزونگ اوق دېگیل
 ملک انینگ ملکی قیان کېتگه سېن؟
 ایلهمه اگر بار اېسه پنهان انگه
 خالق اگر کورسه نې حالت دورور؟
 تېنگریگه ظاهر اېسه بولغه ی نې حال؟
 جاده شرع محمدنی توز
 اوشبو یول اول اویگه ابرور شاهراه

اېگری کېلور خطی چقیرغچ قلم
 شرع طریقینی شعار ايله گیل
 شاه که ایش عدل ايله بنیاد اېتر
 کافر عادل انی آباد اېتیب
 شه که اېرور عدل ايله دوران انګه
 کیم یورو مېک ایپ اوزه کام ايله دی
 کامینګ اوچون توز بول و عدل ايله ایش
 عدل که اوچ حرف ايله مقرون اېرور
 عینی انینگ مهری اېرور تابناک
 دالی دغی دولت و دین تاجی دور
 حورغه گیسو قویغی لامی بیل
 تاجنی کی، مهر ايله کؤزنی یاروت
 هر نېچه مظلوم سؤزی تاپسه طول
 ظلم او تیدین قیلسه فغان دادخواه
 قؤیمه غیل اول سایه ده قیغو انګه
 اېمدی که، مظلوم سؤزی چیقتی توز
 نفس کیم، اول عیش مدام ایسته گه ی
 گنج اوزه ایستر که، بیلان تاپسه بهر
 چېکمه انینگ کامینی ایستب عذاب
 نېچه اولوغ اېرسه گنه خرمنی
 جرم او تی کیم، شعله سی پیوست اېرور
 لطف و کرم گرچه اېرور دلپذیر
 هر کیشی عالم ابلیده خوب اېمس
 یخشی-یمانګه چو تېنگ او لدی کرم

سطر یولی جاده سیدین قدم
 عدل ايله ملکونګه مدار ايله گیل
 عدل بوزوق ملکنی آباد اېتر
 مؤمن ظالم انی برباد اېتیب
 بؤلدی صراط او تمگی آسان انګه
 عدلی چو توز بؤلدی خرام ايله دی
 او قده اگر عدل یوق، اېتمس روش
 هر بیريګه او زګچه مضمون اېرور
 ظلم قرا شامینی قیلما ققه پاک
 دین بيله دولت اېلی محتاجی دور
 عز و شرف قوشلری نینگ دامی بیل
 سؤنگخی متین حبلنی ایلګینګه توت
 طول حیات ایسته سنگ، اولمه ملول
 سایه عدلینګ ارا بېرگیل پناه
 شمع توین قیلمه قرانغو انګه
 ظالم اگر نفسینګ اېرور، کورمه یوز
 سنگه گنه، او زیګه کام ایسته گه ی
 اندین اېمس بهره، ولی غیر زهر
 توبه بيله قیلغیل انګه احتساب
 اېلګه بېرور آه و ندامت انی
 عذر سرشکی سوییدین پست اېرور
 قهر و سیاست هم اېرور ناگزیر
 هر کیشی نینگ هر ایشی مرغوب اېمس
 بؤلدی یمانګه کؤپ و یخشیغه کم

لطف نسیمین طرب انگیز قیل
 نېچه مرضغه گر ابرور سود قند
 ماده کیم، بېرمه سه مرهم کشاد
 برماق اوچی بیرله چو چیقمس تیکن
 بولسه کبره ک فکر ایله شاه زمان
 ایکیسیدین بیر کیبی آلسه حساب
 کیمسه نی بات ایله مه گیل ارجمند
 میل اوزه چیقماق انکه کیم وایه دور
 پایه دین آرتوق کیشی اورسه قدم
 طفل هیجا بیلمه ی اؤقور چون سواد
 کیمنی که انسان دېسنگ، انسان اېمس
 نخل صفت شمع ایله موز شوشه سی
 کیمنی که ایله ی دېر اېسنگ محرمینگ
 غفلت اراخوش کؤروبان خوش دېمه
 توشته نې حوری که پری سان ابرور
 آژ ایش اوچون تند عتاب ایله مه
 باک یؤق ار کېچره ک اؤلور قتل ایشی
 سوده حباب اؤلسه دمنگدین خراب
 یخشی اېسه عفو سیاست چاغی
 گرچه گواه ایله دی ثابت گناه
 هر کیشی نینگ کیم، سؤزی یالغان اېسه
 قصد ایله یالغان دېمه دی راستگوی
 تون بيله تا صبح موافق دورور
 توتمه توزوب کین و عداوت فنی

تیغ سیاستی دغی تیز قیل
 نېچه گه هم زهر ابرور سودمند
 نشتر-اؤق ایلر انکه دفع فساد
 ایگنه بيله قوتولور اندین بدن
 یخشیغه یخشی و یمانغه یمان
 مملکتی ایچره توشر انقلاب
 هم ینه آژ ایش ایله قیلمه نژند
 چیقماق و توشمکلیک اوچون پایه دور
 بیم ییقیلماق دور و رنج و الم
 قیل اؤقورین زیر و زبر اعتقاد
 شکلده بیر، فعلده یکسان اېمس
 مونونگ اؤت انینگ سو ابرور خوشه سی
 کؤپ سینه مه ی ایله مه گیل همدمینگ
 واقف اؤلوب سؤنگره پشیمان بیمه
 اویغاغ اېتر فهم که شیطان ابرور
 قتل و سیاستده شتاب ایله مه
 اؤلسه سؤزونگ بیرله تیریلمس کیشی
 ممکن ابرور مو یسه ماغلیق حباب؟
 لیک کبره ک ایشده فراست داغی
 آژ مو اؤتر شرعه یالغان گواه؟
 ایله مه باور، نېچه کیم چین دېسه
 چین دېمه دی سعی ایله کذاب خوی
 اولی کاذب، سؤنگی صادق دورور
 اؤزگه کیشی جرمی بيله اؤزگه نی

راعی اېسنگ توت بو نفس یخشی پاس
 رایینگ گه هر امری که، کېلدى صواب
 ذوق اېسه طبعینگه صلاحی بيله
 ايله مه اؤز رایینگ گه کؤپ اعتقاد
 شه که رایینی کؤپ اېتتی پسند
 گرچه توکلسیز اېرور عزم سست
 بؤلمه ملول اؤلسه کېنگشده تلاش
 ایلر ایشینگ گه چو بؤلور دسترس
 گلگه سحر وقتی بېرور جلوه باغ
 اؤز ایشینگ گه هر نېچه کؤپ بؤلسه میل
 ناصح صادق که اېرور بېغرض
 قیلسه غلط رفق ايله قیلغیل دوا
 ایش کونی قۇیغنده عدو ساری یوز
 حمله کېتور رزمده تقصیرسيز
 شام اجل اویدده یاتمس کیشی
 ایگی قدم یانغوچه یتگچ الم
 نېچه که حق لطفیدین اؤلدى ظفر
 اؤيله معاش ايله که، چېکسنگ سپاه
 جهد اېت کیم، اورمه سون اؤلغچ نبرد
 قیلمه دی مینگ دشمن کین خواه اؤقی
 غالب اېسنگ رزمده بېگانه غه
 هر نې که بو نامه ده مسطور اېرور
 ایشته اگر شه غه شبیه اؤلغه سېن
 کؤرمه گه سېن یؤل ارا رنج و ندم

هر قۇینی اؤز ایاغی بیرله آس
 مشوره سیز اېتمه قیلور غه شتاب
 اېل سؤزی ضمنیده فسادین تيله
 معتمد اېل راییدین ایسته کشاد
 رأی کؤرر اېل تیلیگه سالدی بند
 مشوره سیز قیلمه توکل درست
 اسرو اوزون داغی کېره کمس کېنگاش
 وقتیدین اؤتکر مه آنی بیر نفس
 کېچگه یتوشسه تېرر اؤغلان اوشاغ
 تېنگری ایشینگه انی قیلغیل طفیل
 بیل انکه عالمده تاپیلمس عوض
 تېنگریگه دور کیم غلط اېرمس روا
 توره بيله بورنه یسالینگنی توز
 بیل که کیشی اؤلمه دی تقدیرسيز
 عمر کونی گورگه باتمس کیشی
 سعی قیل و ایلگری قوی بیر قدم
 سعینی هم بیل سبب معتبر
 خلق دعاسی سنگه بؤلغه ی پناه
 آه ییلی کؤزونگ گه ناگاه گرد
 اول یره کیم، ايله دی بیر آه اؤقی
 قتلغیه سعی اېتمه بو شکرانه غه
 بارچه غه شاه ایشلری دستور اېرور
 «الْوَلَدُ سِرُّ اَبِيهِ» اؤلغه سېن
 هر قدمی اؤرنیگه قۇیسنگ قدم

زاده مرید و آتانی پیر بیل هر ایشیده حکمیغه تأثیر بیل
 بؤلمه بو پیر آلیده تقصیرلیق ایستر اېسنگ دولت ایله پیرلیق

خواجه محمد پارسادین حج اهلی دعا استدعا قیلماق و اوغلی خواجه

ابونصر انینگ استدعاسی بيله دعا قیلماق

حق یؤلیده خواجه قدسی جناب
 نعلی ایزی گنبد دوآرسا
 گرچه اؤزی نادره عصر اېدی
 فقرده اول بیر شه آزادخو
 خواجه گه چون مگه ساری بؤلدی عزم
 ایلب اتا سالک اطوارلیق
 اول که قؤیوب بادیه ده هر قدم
 چون نهچه کون بادیه قطع اېتیلر
 خلق حج ارکانینی ایلب تمام
 یخشی-یمان مرشد و سالک داغی
 ایسته دیلر فانی و باقی جناب
 خلق نیازینی ادا قیلغه لی
 مونچه اولوس ایچره که کؤز تیکتیلر
 چونکه بو ایش خواجه گه تاپتی وقوع
 ایتتی کیم، اول منگه فایق دورور
 کیمسه که یؤق رهبری بو یؤل ارا
 یؤق اېدی بو یؤلده منگه رهنمای
 بؤلدی مېنینگ ایشیم انگه پرورش
 یؤل ایتری مېنی هراسان قیلیب

راقم «قدسیه» و «فصل الخطاب»
 اول که لقب کېلدی انگه پارسا
 اوغلی انینگ خواجه ابو نصر اېدی
 اول شه آزاده و شهزاده بو
 خواجه ابو نصر داغی بؤلدی جزم
 اوغلی قیلیب محرم اسرارلیق
 بو هم اېتیب پویه قدم بر قدم
 منزل مقصدلریغه یېتیلر
 تاپیان اول طوف ایله عالی مقام
 یؤق کیشی اوړنیغه ملایک داغی
 هر تیلگی حق قاشیده مستجاب
 بارچه خلایقنی دعا قیلغه لی
 خواجه ساری بارچه رقم چېکتیلر
 خواجه ابو نصرغه قیلدی رجوع
 بؤیله بلند ایش انگه لایق دورور
 ممکن اېرور آزماغی هر قؤل ارا
 تېنگری مېنی قیلدی انگه رهنمای
 پرورشیمدین انگه ایش قیلماق ایش
 یؤلنی هراسیم انگه آسان قیلیب

مېنده خواطردین اؤلوب یوز فتور
 اوزوم اوچون، آنینگ اوچون مېنده غم
 بؤيله دېبان قیلدی اشارت انگه
 آچتی ایلک اشک تۆکوب شمع وار
 رحمت و عفو ایسته مک آیین ایتیب
 سؤنگی دعا بو ابدی کیم، یا اِلَه
 یلمس اېسم مېن تیلک آیینی
 سعی ایتیان اؤيله اتادېک کیشی
 یارب، اول آمین و دعا حرمتی
 کیم بو اتا بیرله اؤغولنی مدام
 اؤزگه اؤغوللرنی هم اېت محترم
 جمله عالمغه الر اختیار
 شاه دعاسیده توگندی کلام
 ساقی، آلیب کېل قدح بادهیی
 تا بؤلهیین مست صباح و مسا

انده سلوک ایچره شهود و حضور
 اول گم ایتیب حقده اؤزین، مېنی هم
 عذرغه نې حدّ عبارت انگه
 یا ایچی کویگنده نېچوک کیم چنار
 خواجه توروب ییغله بان آمین ایتیب
 دېرمېن اویاتدین سنگه ایل ب پناه
 ايله مه ضایع انینگ آمیننی
 یتتی بو غیرتغه اؤغولنینگ ایشی
 یا اول اؤغول بیرله اتا حرمتی
 دولت و دین تختیده توت مستدام
 انگه اؤغول، مونگه اینیلرنی هم
 عالم اېلی ایچره شه و شهریار
 اېمدی نوایی غه ابرور باده کام
 شه توتسون، یا انی شهزادهیی
 نېچه ریا بیرله بؤله ی پارسا

بو فقر کلبه سینی عجز و انکسار توفراقلرین چهره چوروک سمانی اوزه
 پیشانی عرقین آقیزماق بيله کهگل اېتیب، یوز آه و سؤز بيله سووهماق نینگ
 اتمامی و بو فنا خرقة سینی ضعف و افتقار یماقلرین کیرپیک سینوق
 ایگنه سیگه اشک اوزون تارین تاقیب، یوز درزدوزلیق بيله یمه ماق نینگ
 اختتامی و اول معمارلیق خجالتیدین عذر حجره سیغه یوز اورماق و بو
 خیاطلیق عذریدین خجالت یاقه سیگه باش یشورماق و حق معموره
 احسانیدین مسکن عفو تيله ماق و خزانه لطفیدین خلعت بخشش ایسته ماق

چون مېن شیداوش آشفته حال
 کیم نېچه کون رنج نهاني چېکه ی
 نامه اوچون خامه تراش ايله دیم
 صفحه اوزه کلکیم اؤلوب نقشبند
 اویله که نې نغمه ده چېکه ی صفر
 نې اونین انداق که، قلیب استماع
 بو نې اونې صومعه خاک ارا
 سالدی بشر خیلیده غوغا بسی
 هم بشر اېشیتگیچ اؤلوب دردناک
 هم اوچوبان خیل ملکدین حیات
 صوتیدین ارناخوش اگر خوب اېدی
 اېمدی که بو گلرخ زیبا عذار
 قیلدی چو مشاطه چرخ اهتمام
 پرتویدین چون یارودی مشرقین
 چرخ دبیریغه اوشالیب قلم
 خازن گردون یتیمان قاشیمه
 ساچغ اوچون کېلتوروبان جان بيله
 بویله تمناعه سینگوردوم خیال
 آب حیات ایسته ی و جانی چېکه ی
 خامه اوچون نامه خراش ايله دیم
 نې اونې دېک چېکتی صریرین بلند
 اندین آشوردی نې کلکیم صریر
 زمره صوفی ارا توشگهی سماع
 بلکه تۆقوز گنبد افلاک ارا
 خیل ملک ایچره علالا بسی
 درد ايله ایل یقاسین چاک-چاک
 زخم یېگن قوش کیی سالیب قنات
 ملک و ملک اهلغه آشوب اېدی
 تاپتی خط و خال ايله نقش و نگار
 بۆلدی ایکی هفته لیک آی دېک تمام
 توشتی ینه یېر-کؤک ارا شور و شین
 محبره نینگ کینیکه سالیب قلم
 مهر بيله اهورولوبان باشیمه
 انجم نقدینی تۆقوز خوان بيله

خيلِ ملك اوزره درم ساچبيان
 حرمتيمه گرد کيبي يېر قۇپوب
 آليمه يوز گنج قطار ايله بان
 باشيم اوزه لعل ساچيب کانيدين
 مېن متفکـر بو تحيّر ارا
 کيم بو ورقلرنی که، خامه م مېنينگ
 بو قدر اعزازگه قيلمس کری
 هم يمان اېرمس، ولی مونچه اېمس
 معنی اگر خوب اېسه، ترکیبی یوق
 ايتوريغه چونکه قۇيولدی کۇنگول
 کيم بار اېدی باشيمه کؤپ محنتيم
 اول چاغدين کيم، ورقِ آسمان
 صبح اېتر هر ساری ياغدو بيله
 تون ياشورور شُقه عنبروشين
 راست اؤشول چاق قچه کيم، بو علم
 قيلماق اوچون تيره شفق حرفيني
 چرخ قيلور ظاهر اېتيب کوكيين
 مېنده بو مابن اېرور زارليق
 بير دم اولوس محنتيدين کام يوق
 کېلگوچی بو خسته غم آباديغه
 بير سوروک البته کؤروب کېتمه يين
 اؤت ساليان خاطر ويرانيمه
 ايش بويوروب اؤيله که آسان اېمس
 عذر دېمک بارچه غه قتيغ کېليب

دُر و گهر نقدینی هم ساچبيان
 باشيمه ايلانيب اياغيم اؤپوب
 بارين اياغيمـغه نثار ايله بان
 دُر تۆکوبان آليمه عمانيدين
 بل متحیّر بو تفکّر ارا
 قیلدی قرا اؤيله که نامه م مېنينگ
 بلکه اېمس، خوردیده مينگدين بيري
 يخشی دورور وصف دېگونچه اېمس
 صورتی دلکش اېسه، ترتیبی یوق
 ایتمه ی اؤن بیت توتولدی کۇنگول
 یوق اېدی باش قاشيغه لی فرصتيم
 دوده غه زرينخ قيلور شُستمان
 تون قراسين پاک سوپورگو بيله
 صبح چيقرور علم زركشين
 اؤزين اېتر سنجق ملک عدم
 شام قۇشر دوده غه شنگرفيني
 دُرغه مکمل قرا چادرشين
 خلق جفاسيغه گرفتارليق
 بير نفس اېل جوريدين آرام يوق
 کېتمگی خود کېلمه ی انینگ ياديغه
 تا که بورون ايگی سوروک يېتمه يين
 تانگدين اقشامغه يېتيب جانيمه
 بوتمگی عقل آليده امکان اېمس
 نېچه چوچوک سؤز دېسه، اچيغ کېليب

بذل اگر بار اېسه افلاکچه هر فلكی آليده خاشاکچه
 هر کيشی کوزين که طمع آچتی کښک هر قطره و دریا ابرور آليده تښک
 آلب و اظهار شکایت قلیب کؤپنی از اؤرنیده حکایت قلیب
 هر بیريگه اؤزگچه سؤز مدعا اؤزگچه سؤز دېمه که، یوز مدعا
 بار اېسه رستمچه بیراو قوتی حاتم طاییچه انینگ همتی
 ایلگیده قارونچه بؤلوب گنج و مال تاپماق ابرور خلق رضاسین محال
 مېن که بولرینینگ بریدین فردمېن ضعف اویدیه همفیس دردمېن
 مونچه غم و محنت ایله باوجود مونچه تردد بیله گفت و شنود
 ضعف طبعی خود اؤلوب بیر ساری بارچهلری بیر ساری، بو بیر ساری
 کوندوز آلب آنچه ییوست دماغ کیم کېچه اویقو بیله تاپمهی فراغ
 کوندوزی کیم، بؤلدی ینه حال بو کېچه که بؤلدی ینه احوال بو
 کیمگه که فرصت بو صفت بؤلسه تار نظم خوش اندین قچان امکاني بار
 مېن چو دېدیم عذر ابرورمېن معاف بؤلمهسه بو نظم دُری اسرو صاف
 رشتۀ اوقات چو کوتاه اېدی کېلمه دی اول نوع که دلخواه اېدی
 چون بو صفت دور بری آیین انگه قیدین ابرور مرتبه چندین انگه
 کیم اېل ارا بؤیله توشوب های و هوی هر ساری سالغهی بیر اوزون گفت و گوی
 بؤلسه اېدی آنچه منگه دسترس کیم کېچه - کوندوزده بیر - ایگی نفس
 رفع اؤلوبان محنت و فرسوده لیق بیتسه اېدی کام ایله آسوده لیق
 گوشۀ خلوت ارا ایلب نشست طبعی قیلم اېدی فکرت پرست
 نظم دُری ایستریگه خاص اؤلوب بحر تخیل ارا غواص اؤلوب
 قیلم اېدی اولچه خرامیم دورور آلم اېدی آنچه که کامیم دورور
 بیلگهی اېدی کیمگه که معنی بؤلور کیم روش نظم دېگن نې بؤلور
 اول بیریدین چونکه تهی قالدی جیب کیرمهسه جیب ایچره بو بیر هم نې عیب
 مېن بو نوا بیرله ترنم سرای کیم دېدی ناگه خرد پاک رای

کبی قلمینگ عجز مدادی ارا
 حقدین اؤلوب ضعفینگه قوت قرین
 بو که بیان ایله دینگ اهرمس ییراق
 دېسنگ اېدی هم تيله گندېک بلند
 مونچه مو بولغهی اېدی بازار انگه
 بؤيله که سوداسی جهان ایچره دور
 اندین ابرور کیم، بو جهان زیوری
 قیلدی شرف کسینی شاه آتیدین
 اول که شرف بحری انینگ ذاتی دور
 ای سؤقولوب سکه عدل آتینگه
 حلقه ایتیب کؤکنی اویاتینگ سپینگ
 مېن کیم و مدحینگنی بیان ایله مک
 قطره کبرهک انگلهسه اؤز پایه سین
 لیک نې ایش کیمگه که، تقدیر ابرور
 اؤت ارا پروانه غه دیوانه وار
 تېلبنینگ اطفال تاشی یاره سی
 شعر که هم توشتی مېننگ شانیمه
 نې دې آلورمېن توزوبان برکینی
 گرچه خیالیمغه کېلور گاه-گاه
 شعر دور اول کیم دېمگی سود اېمس
 اول که غزل چهره سیگه بېرسه زیب
 چین دېمگی هرزه و هزیان باری
 کیمگه که عمریده بو واقع دورور
 اولی ابرور اول که، اوروب گام فقر

باش قویوب انصاف سوادى ارا
 صورت انصافینگه یوز آفرین
 کیم دې آلورسېن موندین یخشیراق
 بؤلسنگ اېدی ایسته گودېک دلپسند
 جمله آفاق خریدار انگه
 شور و شری کون و مکان ایچره دور
 گوهر ارا بحر ایله کان زیوری
 مهر و کرم ظلِ إله آتیدین
 گوهر اوشول بحر ارا آتی دور
 خطبه دولت اؤقولوب ذاتینگه
 خاتم خورشید اوزه آتینگ سپینگ
 ذره غه چرخ اوزره مکان ایله مک
 بحر ایله تېنگ توتمهسه سرمایه سین
 انگه شروعیده نې تدبیر ابرور
 کیرمگیگه قیده ابرور اختیار
 یېمگیدین بار مو دورور چاره سی؟
 اول اؤت و بو تاش دورور جانیمه
 ممکن اېمس خود توتاریم ترکینی
 کیم نېچه بو دغدغه عمرکاه
 کؤپ دېسه، خود غیر زیان بود اېمس
 انگلب انی طبع کش و دل فریب
 طرفه بو کیم، یخشیزی یالغان باری
 عمرانگه مینگ ییل اېسه ضایع دورور
 کوی فنا ایچره چکېب جام فقر

دنيا ايشى ميلينى آز ايله سم
 شربت اېسە، اول يۇل ارا رغبتيم
 سيم كېرەك بۇلسە قىلورغە فراغ
 خلعت دولت يلنگ اېگنيمده گرد
 سايە اوچون چترنى قيلمەي پسند
 سیرده هر بير قدیم يوز يىغاچ
 يالینگ اياغيم ته يیده خارلر
 رخنە سینوق باشیمە هر تاشدین
 کۆزدە سرشکیم در شاهانه سی
 چون بو قوش اول دانه بیله رام اؤلوب
 کؤکسومه غم خنجری سالغن شکاف
 پویه قابارچوق بیله ایل ب نثار
 یا دُر اشکیم که، یؤل اوزره توشوب
 زخملریم قانی بؤلوب قطره بار
 آه اؤتی اوچقونلری کیم چرخ اوروب
 هر شرری لاله غه یفراغ انینگ
 رنج سالیب جسمغه فرسوده لیق
 یؤل ارا بیر تاغ اېتگین تاپیان
 اویقوغه قۇیماق تیلەسم یېرگه باش
 بیر اوزه توفراغ بؤلوب بستریم
 ایگی ایاغیم که، یوروردین تالیب
 بو که الر عشقیچه یوز جانیمه
 کېلدی و مېن کیمسه غه فاش اېتمه دیم
 ایگیسی حیرتده بو حالت بیله

عقبی اوزون یؤلینی ساز ايله سم
 بۇلسە یوره ک قانی مېنینگ شربتیم
 اول هم اؤلوب تن داغی هر ساری داغ
 ایگی ایاغ سیریم اوچون رهنورد
 پویه ارا رخشغه یوق پای بند
 تاج شرف باشیمه ژولیده ساچ
 سلسله فقریمه مسمارلر
 حقیقه لی اؤزلوک طریی باشدین
 بارچه فنا قوشلری نینگ دانه سی
 رشته جسمیدین انگه دام اؤلوب
 درد اېلیگه جسم اوین ایل مطاف
 مقدمیمه یوز گهر آبدار
 قانلیق ایاغیم ته ییغه یاپوشوب
 درد و بلا دشتین اېتیب لاله زار
 لاله یاپورغاغینی ییل ساووروب
 تیره اؤچوک جزوی اؤلوب داغ انینگ
 یۆلدە دمی ایسته سم آسوده لیق
 جسمیمه افلاک اېتگین یاپیان
 تکیه خارا منگه بیر خاره تاش
 سایه دېک اوستیگه یاتیب پیکریم
 قۇنینغه فرهاد ایلە مجنون آلیب
 دردیچه مینگ خاطر ویرانیمه
 ناله چېکیب وصل تلاش اېتمه دیم
 اؤزلری عشقیده خجالت بیله

انگلب ابرور عشق مسلم منگه
عشق چکيب پايه م انینگ دېک رفيع
کيم منگه کؤک پيريله يکسان بؤلوب
همتيم اول اوجده سيلکيب اېتک
قیلسه شبستان شهودوم ظهور
طير دېمه، هر ساری خفاش دې
دېب چو آچيب دیده عبرتنی کېنگ
ایسته بان اؤتمک بار و یؤقدین دلیر
کؤنگلوم اېتیب بؤيله مقام آرزو
همّت اوچوب روضه خرم ساری
یوزده ملکوش بؤلوب، اما نهفت
یؤق که بو ایگی بؤلوبان جفت و بس
هر کیشی کیم، بؤلسه، ایچیده نهان
باطن ارا باشلهسه یوز مکر و ريو
هر نې الر سالسه تمنا منگه
تېنگری اوچون ای کؤنگول، انصاف بېر
مېن که بو نفس ایلگیده افگارمېن
ظاهريم اوقاتی یماندین-یمان
بیغله سم اؤز خاطر ناشادیمه
اشکنی فرضاً که قیلە ی بحر صاف
نې یوروی آغە ی کېمه دېک پیکریم
ظاهر حالیمده بشر صورتی
معنی ایچینده کیشیلکدین ییراق
اؤزنی صفا اهلی قچان بؤلسه جمع

اول بیرسی، بو بیرسی هم منگه
درد قلیب کؤنگلوم اینگدېک وسیع
چرخ آچوق گلشنی زندان بؤلوب
کیم یاروتوب گردی بيله کؤز ملک
خیل ملایک انگه جمع طيور
انجم و کؤک حقه و خشخاش دې
بار ایله یؤق، یؤق ایله بارینی تېنگ
اؤيله که سید حسن اردشیر
لیک بؤلوب، نفسغه کام آرزو
نفس چکيب چاه جهنم ساری
دیو ایله شیطان بؤلوب ایگیسی جفت
اؤزلی دېک یوز توغوروب هر نفس
دیو ایله شیطانی جهان در جهان
فتنه قلیب مونچه شیاطین و دیو
طرفه بو کیم، بارچه مهیا منگه
دیندین اگر نفس چقمرس نې دېر
مونچه بالارغه گرفتارمېن
باطنیم احوالی خود آندین یمان
یېتمه گوسی اول دغی فریادیمه
کؤکسومه سالیب کېمه ینگلیغ شکاف
کوه گنه دین بؤلوبان لنگریم
صورت جسمیمده کیشی هیأتی
بلکه ارامیزده مینگ ییللیک فراق
روشن و توز کورگوزوب انداق که شمع

كۈنگۈل ارا چىرمىشيان يوز يىلان
 اولچە كە مېن-مېن دېمەسم يىخشىراق
 ظلمت ارا باطينم و ظاهريم
 كيم مېنى اهل اهل يقين انگلەغەى
 عاشق غمناك دېگەيلر برى
 كۈزنى اۋكوش سەى ايله ضبط اېتگە مېن
 آه مېنىڭ حاليمە يوز قتله آه
 كېلمەى و يادىمغە زمان حيات
 بارچە ايشىم خامە قرا ايله مك
 خامە تىلىمدىن هم اۋلوب خىرەراق
 توشمەسەلر لُجَّه رحمت ارا
 يارب، اگر بۇلدى كلامىم اوزون
 يىخشى اېسە، بېر سۈرۈغومدىن امان
 هم يمانىم لطف بىلە يىخشى قىل
 جلوه بېر اهل كۈزىگە هم خوب انى
 ھەر نېچە كىم، جرموم اېرور پىچ-پىچ
 كىلىك ايله نېچە منگە بۇلسە بىم
 بىلكە خواطر اېلىدىن قۇزغلان
 يىخشىلر اۋلسون، بو يماندىن يىراق
 طرفە بو كىم، اۋىلە تىلب خاطریم
 تقوى و طاعتغە قرین انگلەغەى
 كۈنگلى كۈزى پاك دېگەيلر برى
 يېتسە كۈنگۈل ضبطىغە ايش نېتگە مېن
 توتمەسە اىلگىم كرم اىلب إله
 قىلغىم ايش كېلمەگن اندىن اويات
 نوكى بىلە نامە قرا ايله مك
 نامە يوزومدىن هم اۋلوب تىرەراق
 قىدە يويولغەى بو ايكىدىن قرا
 موندىن هم جرم قىلىمېن فزون
 بۇلسە يمان باشتىن-اياغىم يمان
 بۇلدى چو اول يىخشى قبول ايله گىل
 قىلغىل اولوس كۈنگلىگە مرغوب انى
 لىكن اېرور رحمتىڭ آلېندە ھىچ
 سېن كرم ايله كىم، اېرورسېن كرىم

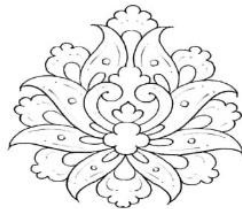
اول قول حكايىتى كىم، اياغى تايىلىب، اياغلىق آشىنى شاه نىنگ باشى

كاسە سىغە اوردى و كرمىلىغ شاه آلىدە اۋز آشىن پيشوردى

بار اېدى بىر خسرو صاحب كرم
 خدمت ارا بار اېدى بىر قول انگە
 بىر كۈن انىڭ بزمىدە شىلان چاغى
 نكبت اياغىغە اوروب تاشنى
 كىم كرمىدىن اېل اېدى محترم
 پاىئە خدمتدە بكاوول انگە
 شاه غە هم اشتها اۋلغان چاغى
 شە باشىغە تۈكتى ايسىغ آشىنى

اېل دېدیلر، حالی انی اؤلتورور
 شاه باقیب کوردی چو ناشاد انی
 دېدی وزیر: «ای کرمینگ بی دریغ
 شاه دېدی لطف بیله ذوقناک
 کیمسه اؤلوکنی ینه اؤلتورمه دی
 هر کیشی خلق ایچره گنهکارراق
 یارب، ایننگ دېک کرم ایتگوچی شاه
 هر نېچه کۆپ بؤلسه گناهیم مېنینگ
 خجلت ایله قالمه دی خود جان منگه
 گرچه ایمان قابل لطف و کرم
 مېن کیم و بحر کرم ایتمک هوس
 شکر که، احسانینگ اؤلوب یاوریم
 حیرت ابرار کؤروب ذاتینی
 نکته تاریخی که، احسن اېدی
 کیم اؤقوسه، یا قیلور ابرسه سواد
 تېنگری ایشین کام و مراد ایله سون
 اېمدی، نوایی، می شکرانه ایچ
 ساقی، آلیب کېل تۆله پیمانه یی
 تا انی کۆپ-کۆپ آلیبان سیقاره یی

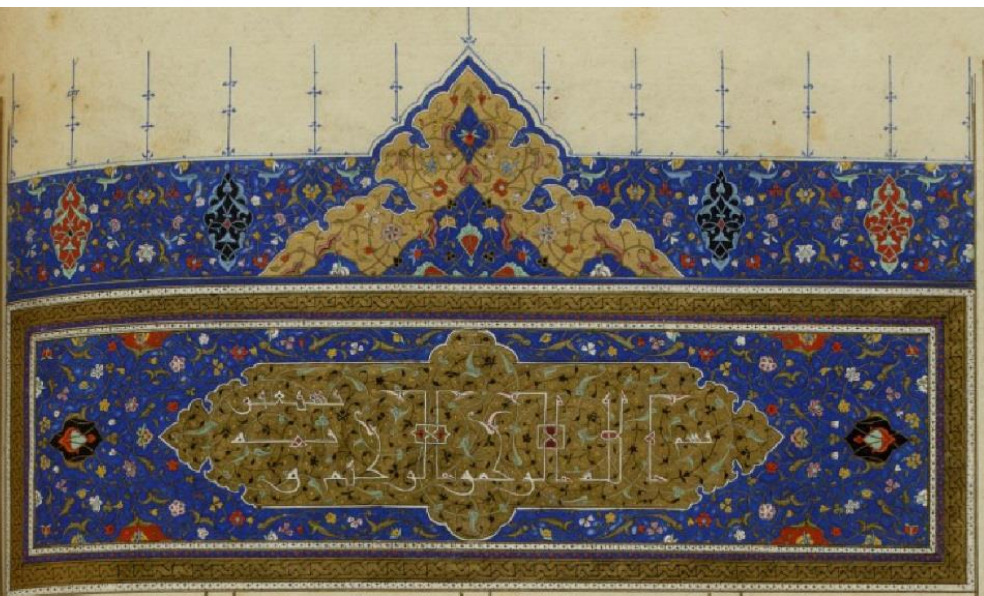
کیم بو گناهیغه جزا اول دورور
 لطف ایتیان ایله دی آزاد انی
 یوق اېدی شائیده ایننگ غیر تیغ
 کیم: «انی خود خجلت ایتیدور هلاک
 تیغ سیاست باشیغه سورمه دی
 عفو و عنایتگه سزاوارراق»
 یوزمینگ ایشیگینگده ابرور خاک راه
 شکر که، بار سېندېک الهیم مېنینگ
 یېری دورور ایله سنگ احسان منگه
 لیک ایمان بیر یولی نومید هم
 بحر اگر اول دور منگه بیر قطره بس
 تاپتی نهایت ورقین دفتریم
 «حیرتالابرار» دېدیم آتینی
 سېکیز و سېکیز یوز و سکسن اېدی
 روحوم اگر قیلسه دعا بیرله شاد
 روحینی جنت ارا شاد ایله سون
 هر نېچه بؤلسه تۆله پیمانه ایچ
 یوق، غلط ایتیم، تۆله خمخانه یی
 کۆپ-کۆپ ایچیب بیردم اوزومدین باره یی

وسیر علی شیر نولپی

خم

فرهاد و شیرین

بخدمت فتح ابواب المعاینه آجب اول کج قیلن بوکیده ییم تیرا کارنیش کو پرک مو پس پر نیما کوپ آلا غنیم مد مانع ایتیمه در نشانیق قه کلکم فاش قیلن تنایس سزین کو کلکده یین آلمه آبر غاج بدل ایلا بوسینه نوادین شه آک داعی قیلن تاج تارک درین تیل کو زلار یکا سر زمان تاش تکلم معین سر مایه ایسه انی پسینه و زغان اینی قش کشته بورنجن صغیر یکیم در دباغی تخیر اونی سر برک کل اندا قوشی نیک نغمه جی سهران سرودی بو تو بکین لاریدن خنجه در د کو بولدی صغیر سیکه ایتد اسی فی غزن سرودی شمع فراغی دیما دتانی کم برق در افشان	نصیب ایت کو کلکده فتح ابواب آنی نصیبیم ایلا نیکم بارامیدیم موس پر کج کور غده دس پس پر خیمه کوپ آغا غنجه قانع ایتیمه تیلیم یی داعی کو سر پاش قیلن ساچمغان پس لار تو فغان ایز ساله نو اسپز لار غده قارما قیل موادین قول آکسم ایلا بو پس برک ویکل اصل ویا قوشی قان تاش فی در نظم ایسا لار سپر ایلد بوشوق و ایتدانی نیک الف لاری سرود قد لاری بی دیک صنوبر و ش و لام لاری غنجه زلف لار طره سی کلخ و کشن ایز کایا باعث مدستی داعی ایتدین طره او دیما جی قیوم مطلق صفاتی طره ایز کانی نیک بیایینه اقرار سوار چا اسپل شک رودی چقب دل خنجه لار در تیشین قنصر پر لار اول خالق شاسی فی درنی شمع در شب چراغی دیما ی رقی در افشان مهر خشان	کوز و سکا اول ایشیک قیلن پر ایت نجه کم ایستاسام نغمه و جاسم انجا سیکور تو کومنی کم سیراق دور بوخسرن پر لار کلکده سکا غنجه سال بودر لار کم کوز و منی اندین جت سیک بو یور ساکن ساچا غن منی فی نغمه کد لار غده داعی اندین خطایس انجا عشق امیننی قیل آرزو مند آلا ر غده آشکارا و نهانی زمانه در جی اندین تو لا قیل شایع سموم سموم برسم که بولیش بولیت لار غده منوب گوانان کو نجن ایتی کلشن عشق ویکل حسن ایتین ایلاب جهان سوز طلوع ایتی چاول خشنه و خورشید	اینگ نغنی خنجه کلکده یی کلید ایت قیان باقم کوز و سکا ایلا غنم تو کومنی سالن کیم خشران دور نجه کیم ساچام ایلمک کایا ناسال نیک ایلمک سید عالم خنجه سیک حقا روزی نو ایلکین مو غن غننی لار غده داعی ایتی تو ایتا پر اینک پر لار لاری غنم برود مند کوزا چره ایشیک دیک سپر ایل ایتی کلک جوشنی اندین استلا قیل جخته کورکان ایلا کتوت خنجه عیان سر لاله سپید عشق داعی تخیر وودی پر پر سیریل اندا سوم سموم جی یق کیم شمع آه اولوسر کو کلکده اندین کجده یی مو غن ویکلشن نیک حرمین خنجه در افشان بولار فی اندین ایتی عالم اندوز غنم شایع بولدی شمع جادیم

بسم الله الرحمن الرحيم

بحمدك فتح ابواب المعاني
 كوزومگه اول اېشيك قفلين پديد اېت
 آچيب اول گنج قفلين بو كليدیم
 نېچه كيم ايسته سم نقد جواهر
 تېررگه هر نفس كوپراق هوس بېر
 انگه تېگور قؤلومنى كيم ييراق دور
 نيمه كۆپ آلماغيمغه مانع اېتمه
 بو مخزن بيرله كؤنگلومگه غنا سال
 دُرافشانليققه كلکیم فاش قىلغىل
 بو دُرلر كيم كؤزومنى اندين آچتينگ
 تمناسين حزين كؤنگلومدين آلمه
 بويورسنگ ساچماغين مېن بېنواغه
 آيورغچ بڭل ايله بو بېنوادين
 گدارلرغه دغى اندين عطا بېر
 شه آلسه داغى قىلسون تاج تارك
 انگه عشق اهلينى قىل آرزومند
 دُرین قىل كؤزلىرگه هر زمان ياش
 الرغه آشكارا و نهانى
 تكلم اھليغه سرمايه آيله
 زمانه دُرچينى اندين تولا قىل

نصيب اېت كؤنگلومه فتح اؤلكم آنى
 اينىگ فتحىغه كلكىمنى كليد اېت
 نصيبم ايله نې كه بار اميدیم
 قيان باقسم كؤزومگه ايله ظاهر
 هوس بېرگچ آلورغه دسترس بېر
 قؤلومغه سال انى كيم يخشىراق دور
 نېچه كۆپ آلغيمغه قانع اېتمه
 نېچه كيم ساچسم ايلگيمگه ينا سال
 تيلمنى داغى گوهرپاش قىلغىل
 مېنينگ ايلگيم بيله عالمغه ساجتينگ
 ساجيلغن بيرله توفراغ ايچره سالمه
 چيقر يوز بېنوا ايلگين هواغه
 نواسيزلرغه قارماتقىل هوادين
 غنيلرغه دغى آنى توتا بېر
 قول آلسه هم انگه بؤلسون مبارك
 اينىگ بيرله الرنى هم برومند
 و ليكن لعل و ياقوتينى قان ياش
 كؤز ايچره اشكدېك اسرهتقىل آنى
 نې دُر نظم اېتسەلر پيرايه آيله
 فلک جوفينى اندين امتلا قىل

انی سیندورغن اېلنی قیل شکسته خجسته کۆرگن اېلگه توت خجسته
 بو شوق داستانې نینگ «الف» لری سروقدلر بؤییدېک صنوبروش و «لام» لری
 بنفشه زلفلر طره سی ینگلیغ دلکش اېرکنيگه باعث فهرستیده حق آتیدین طغرا و
 دیباچه سی قیوم مطلق صفاتی بيله مطراً اېکنی نینگ بیانی

بو رنگین صفحه، بلکیم درد باغی
 تحیر اؤتی هر برگ گل انده
 قوشی نینگ نغمه سی هجران سرودی
 شماليغه سموم هجر همراه
 بوتوب گلنلریدین غنچه درد
 که بولمیش بو بلیتلرغه منسوب
 که بؤلدى صفحه سی نینگ ابتداسی
 که انسان کۆنگلین اېتتى گلشن عشق
 نې مخزن، هر دُری شمع فراغی
 و لیکن حسن اؤتین ایلج جهانسوز
 دېمه ی اؤت آنی کیم، برق درخشان
 طلوع اېتتى چو اول رخشنده خورشید
 ایننگ نوری چو پرتو قیلدى ظاهر
 قویاش معشوق وهر ذات اؤلدى عاشق
 چو پیدا بؤلدى بو احباب و محبوب
 بولر بارینی پیدا ایلگن عشق
 نېدین عاشقنى اؤرتت شین معشوق
 ایکسی بلکه عین عشق، فافهم
 عجب صورت که بیر نقاش ماهر
 عیان هر لاله سیده عشق داغی
 تحسّر دودی هر بیر سنبل انده
 آقر سو برچه سیل اشک رودی
 سموم هجر یوق کیم، شعله آه
 چقیب اول غنچه لردین آتشین ورد
 اولوس کۆنگلیغه اندین کېلدى مرغوب
 تضرع بیرله اول خالق شناسی
 بو گلشن نینگ حریمین مخزن عشق
 نې دُر، نې شمع، دُر شېچراغی
 بولرنی اندین اېتتى عالم افروز
 دېمه ی برق درخشان، مهر رخشان
 عدم شامیغه بؤلدى شمع جاوید
 باری ذرات بؤلدىلر مظاهر
 دېمه هر ذات، ذرات اؤلدى عاشق
 جهان بازاری ایچره توشتی آشوب
 بیرین اول بیرگه شیدا ایلگن عشق
 چو عاشق مونده کېلدى عین معشوق
 توگندی بارچه سوز، والله اعلم
 بؤلور یوز نوع صورت بیرله ظاهر

اۋزی نقش و اۋزی منقوش و نقاش
 نېته ی اسراریدین دیوانه بۆلدوم
 نوایی، تېلبه لیکنی برطرف قیل
 تعالی الله، نې حیی و قادر پاک
 صفاتی عقل شخصیغه سالیب پیچ
 قیلیب چون برق ذاتین مظهر کل
 فنا طوفانی اېلیتیب بارین آنینگ
 شهودی عقل درکیدین مبرا
 نشانی بی نشانلیقدین ییراقراق
 ازلدین بېحد آشیب ابتداسی
 دمی کیم قهری اۋتی توتمه ی آرام
 گهی کیم علم دریاسی تاپیب موج
 قضا فرهادی امری رهنمونی
 پیتورگنگه بلا تاغیده بېداد
 انی غم تاغیده آواره ایلب
 نېچه بۆلسه ختا ملکیده خاقان
 بدن ملکین قیلیب القصه مأمور
 کۆنگول قصریغه بۆلغچ نقش پرداز
 قیلیب حکمت خرد سقراطی قسمی
 نې مهوش حسنیغه کیم بېردی تزیین
 چو ایلب غمزه سی جانلرغه تاراج
 شفق گلگونیه خورشید اېتیب رنگ
 کېچه شبدیزین ایلب تنگ بسته
 قدر شاپورین انجمدین صدفکار
 کیشی بوسرنی مېندېک قیلمه دی فاش
 دېدیم، چون هوشدین بېگانه بۆلدوم
 ینه بیر لحظه سۆز باشیغه کېلگیل
 که عقل کل انکه دېب: «ماعر فناک»
 چو ذاتین فکر اېتیب تاپیب اۋزین هیچ
 جهان عقل خاشاکی بۆلوب کول
 جهانده قویمه یین آثارین آنینگ
 وجودی درک شعیبدین معرا
 مکانی بی مکانلیقدین قیراقراق
 ابددین اسرو تاشیب انتھاسی
 اېریب کۆک اۋیله کیم بیر قورغاشون خام
 یېتی قات یېر توبی قالب تۆقوز اوج
 زبون آلینده گردون بېستونی
 لقب ایلب زمانه ایچره فرهاد
 قیانی تیشه سیدین پاره ایلب
 سالیب یمی انینگ بغری ارا قان
 وزیر عقل ملک آراسی معمور
 قیلیبان کارگاهی مانوی ساز
 یسب جان گنجیگه پیکر طلسمی
 انی ایلب جهان اهلایه شیرین
 قیلیب وصلیغه خسرو لرنی محتاج
 ینه جُل چرخ اطلس، کهکشان تنگ
 ینگی آیدین قیلیب سطلیغه دسته
 انکه چرخ و شفق شنکرف و زنگار

فرهاد و شیرین	امیرعلیشیرنوايي	خمسه

اجل شیرویه سی تیغین قلیب تیز
نکیسای زمانغه چون بپریم ساز
چو تارتیب زهره لحنِ باربدنی
اؤکوش فرهاد و شیرین ایله سنگ جمع
و گرمینگ بېستون دېک قیلینگ ادراک
سالیب چون قهر استغناسی پرتو
نې کیم لطفی نسیمی بیرله موجود
اگر موجود و معدوم اؤلسه عالم

قتیلی یوز تومن انداق که پرویز
زمانه اهلین ایلب عیش پرداز
آلب بهرام و شلردین خردنی
شبستانیده بیر پروانه و شمع
یؤلیده بیر کبسک، بل بیر آووج خاک
کلیب کم ذره لردین داغی خسرو
بؤلوب قهری شراری بیرله نابود
انگه ایجاد و اعدامی مسلم

مناجات انسان نینگ عدم نهانخانه سیدین وجود کاشانه سیغه کبلمکده عدم
اختیاریدین نشانه دېمک و وجود شاهراheidین عدم خوابگاهینه بارماقده وجود
اضطرا ریدین فسانه آیتماق و گناه قیلورده بی گناهلیغین دیوانه وار دعوا قیلماق
و دیوانه زنجیرین ساغینغندېک بو دیوانه لیغ دفعین شرع سلسله سی بيله رفع
کلی قلیب جنون عذری اوچون اهل هوش سلسله سیغه تارتیلماق

الهی، انده کیم یوق ابردی بودوم
نې روحوم گلشنیدین درد پیدا
وجودیمده عناصر بند تاپمه ی
اؤتومده یوق تیریکلیک مهرِ تابی
بؤلونمه ی توفراغیم گردِ فنا دین
نې تن، نې تنده باش، نې باش ارا کوز
نې جان و انده نې یوز دردِ جانسوز
نېچوک کیم یوق کونگول یوق غمدین آزاد
وجود ایچره یوق آلایش الرغه

عدم اویقوسیده ابردی وجودوم
نې جسمیم توفراغیدین گرد پیدا
تیم ایچره سؤنگک پیوند تاپمه ی
سویوم یوقلوق بیابانی سرابی
نسیمی یوق وجودومده هوادین
نې یوز، نې یوزده لب، نې لب ارا سوز
نې کونگول، نې انگه مینگ نیش دلدوز
بؤلوب یوق جان دغی یوق قیغودین شاد
عدم کنجیده آسایش الرغه

^۱ - خسرو پرویز عصریده گی اتاقلی چنگ چلووچی مطرب نامی.

بارين اول اويقودين اويغاتينگ آخر
 بو يۇقلرغە يۇق ابردى رسم و راىي
 باريسين بير-بيرىگە بند قىلدينگ
 اۋزونگ سوردونگ رقم تاپقچ بو نامە
 نصيب ايتتىنگ انى قىلغندە جانلىق
 رحم ايچرە غذا هم اول كە معلوم
 بو زنداندين كە جسمين رنجە ايلب
 قىليب حس و قوادين آنى مأيوس
 آچ اۋلسە يۇق تىلى ايسترگە مأكول
 تۇق اۋلغچ دفعيغە يۇق عقلى يارى
 ايشى مجنون كىيى بند ايچرە تاپاك
 نې منع نالە غوغاسيغە آنينگ
 نېچە يىل رنج و محنت ساندین آرتوق
 بو صنعتلر قىليب عالمغە ساتتىنگ
 بو يېرگە تېگرو كيم بۇلدى شمارى
 بو حالت ايچرە توتمەى آنى معذور
 بو ايش دور طرفە كيم اېگرى و گر راست
 كە گر اېگرى و گر راست كلک تقدير
 سنگە اول كاتب ايلگيدە قلمدېك
 رقم چېكمككە كاتب يۇنسە خامە
 شعورى بار مو ايلگيدە قلمنينگ
 گر اول تحرير خط دور، گر نقط دور
 شعورى يۇقلوغى بس دور گواهى
 انگە بس يۇق ابدى بو بېنوالىغ

يىغيان بير-بيرىگە قاتتىنگ آخر
 نې امكان خود كيم اۋلغەى مدعاىي
 اۋكوش حكمت بيلە پيوند قىلدينگ
 شقي ياخود سعيد اېرکنگە خامە
 تومن مينگ عجز بيرلە ناتوانلىق
 هواي دلکشا هم اول كە معلوم
 چىقردىنگ يوز تومن اشكنجە ايلب
 هم ايتتىنگ مەهد زندانيدە محبوس
 بۇلوب اۋز حالىغە يىغلرغە مشغول
 نې اول قوت كە بۇلغەى اختياري
 اگر دايە يومەى جسميني - ناپاك
 نې ستر عورت اعضاسيغە آنينگ
 نې دې كيم، هر نې دېسم آندين آرتوق
 كيم، آنى آدمي خيلىغە قاتتىنگ
 انگە يۇق ابردى هيچ ايش اختياري
 ينە قىلدينگ نېچە امرينگە مأمور
 قۇيە آلمس قدم بۇلمەى سنگە خواست
 ازلدە ايله مېش آليغە تحرير
 قلم نوکی ارا بلكيم رقمدېك
 اۋشول دم كيم قىلور تحرير نامە
 و يا اول خامە نوکيدە رقمنينگ
 بيلور كاتب كە توز دور يا غلط دور
 كە بو ايشدە قلمنينگ يۇق گناهى
 قلمدېك سرنگونلوق يوز قرالىغ

که هر قیلغنه حجت هم توترسپن
 بپورسپن گاه انکه دوزخ بيله بيم
 بوسؤزنى توتمه سنگ، يا رب، مسلم
 ازل صبحيده ملحوظونگنى کپلتور
 نې قیلغن ایش گر ابرمس انده مکتوب
 و گر اول لوح اوزه بؤلسه محرر
 نې دپرسپن پس بو جمع بېنواغه
 نوایی، خامه دېک تارتیب اوزون تیل
 دمی یوق یاوه ایتوردین قرارینگ
 جنون زنجیریغه پابستسپن مو؟
 نېچه دیوانه لیغ فرهاد ینگلیغ
 قرا تیلنى دېمکدین بیر زمان چېک
 قلم سورمه بو نوع افسانه لرغه
 جنوندین سؤزگه بیر دم بؤلمه ی آگاه
 الهی، باقمه غیل مجنونلوغومغه
 یوزوم سرغرتیان نامه م قراسی
 عنایت عینیدین خامه م سری باق
 یوزوم لطفونگ سوییدین تازه قیلغیل
 می نطقوم طربخیز ایله، یا رب
 کپتور ایلگیمگه داغی جام توفیق
 سؤزوم راحین قیلیب روشن صفادین
 بو حجت ایچره دقت هم توترسپن
 قیلورسپن گاه جسمین اؤتقه تسلیم
 ینه بار طرفه راق موندین سؤزوم هم
 اراغه «لوح محفوظ» ونگنى کپلتور
 نې کیم قیلسنگ ابرور عدلینگه محسوب
 ازل تقسیمیدین بؤلدى مقرر
 گناهی قیلمه یین قالغن بلاغه
 نې دپرسپن، آخر اؤز حدینگى بیلگیل
 جنون ایلگینگدین آلمیش اختیارینگ
 اگر مجنون اېمس سپن، مستسپن مو؟
 چېکب تیل تیشه فولاد ینگلیغ
 دېسنگ کیم بارمه غه ی باشینگ قلمتېک
 اگرچه یوق قلم دیوانه لرغه
 گر آرتوق سؤز دېدیم: استغفرالله
 کرمدین چاره قیل محزونلوغومغه
 قرارتیب نامه نى خامه م قراسی
 قیزیل ایله یوزوم، نامه منى هم آق
 سؤزوم کوسین بلند آوازه قیلغیل
 نې کلکیم شکرریز ایله، یا رب
 پېتور کؤنگلومگه داغی راح تحقیق
 شفاعت جامی پیتکور مصطفى دین

اول قویاش رخساری وصفیده کیم، تون کبی گیسو قویاشیغه سایه سالدی و
 «وَالشَّمْسُ» بیله «وَاللَّيْلُ» سوره سینی انینگ یوز قویاشی بیله زلفی تونینگه
 اوخشتیلغنین هر بیر بییک پایه آلدی، اگرچه اول قویاشقه سایه یوق
 ابردی و اول کچه گه منزل قویاش اوستیده-اوق ابردی «وَصَلَّى اللّٰهُ عَلٰی
 شَمْسِ جَمَالِه و ظِلِّ کَمَالِه»

محمد «کاف» و «نون» غه قره العین نبوت کشوری نینگ تختگیری سریریغه توقوز افلاک اولوب فرش سالیب هم عرش و هم کرسیگه سایه دېمه سایه، دېگیل کیم ظلِ رافت چو اول حق ظلی بولماق پایه تاپتی یوزی گیسونی چون پیرایه ایلایاغین اوپگه لی گر توشتی گیسو معبر زلفیدېک کم سایه بولغهی گل اوزره سنبلی آچماق عجب دور چو ایلای حلقه لر اول زلف پیدا و یا اول مصحف اوزره کلک تقدیر اېمس مهر اوزره کوکب - قیل تأمل بولوب رخساریغه هر ساری گلر دېمان گل بنده سی دور بؤینی باغلیغ قوچاق بیرله تیکن بس دور کماهی قدی خم بولدی گویا بو محندن تیکن بولماقته اعداسیغه خونریز گر ایلگی خامه ساری قیلمه یین میل

طفیلی کون اولوب، یوق-یوق که، کونین رسالت تختی نینگ صاحب سریری توقوز افلاکنی قویغیل، دېگیل عرش بولوب کرسی انینگ تختیغه پایه نی ظل و قیسی رافت، نور رحمت قچان سایه، اوزیگه سایه تاپتی اول آقشام کون یوزیگه سایه ایلای بولور دایم چراغ آستی قرانغو که اول خورشیدغه همسایه بولغهی قویاشقه سایه چیرم شاق عجب دور بولوب مهر اوزره کوکبلر هویدا قیلیب عرش اوزیغه انجم نی تحریر یوزی گلزاری آچمیش هر طرف گل جېلیلیک برچه گردن بسته قوللر گدایی دور تونی هریان یماغلیغ گدالیق طوریده آنینگ گواهی تونی ییرتوغلری هم بو تیکن دین قیلیب بطحاده نوکین خامه دېک تیز قویوب خطیغه باشین یوز تومن خیل

نېچه چاک گریان قیلدی خامه
 آچیب آغزین قیلدی دېب دستبوسی
 چو بو دولته بولمه ی کامران اول
 دېمه نالی که صحت تاپمه یین هیچ
 اېمس تیرناغی اوزره خامه گر شق
 ایلیک تیغین که تارتيب فی الاشاره
 بولوب قرص مه تاباننی ایکی
 قیلیب چون روزه کونگلین نانغه مایل
 یېمک کامینی کونگلیدین یوق ایلب
 کواکب آییغه دیوانه آنینگ
 مونگه دیوانه لیغ سالیب تک و تاز
 چو شرعی شارعی خطین قیلیب فاش
 بو خطدین تاش انگه کیم پویه اېتمک
 قویر اسرار اویی چون اېگری گامین
 یولیده اېگریلر اسرار اویدېک
 بو شارع بیرله تاپقن یول یراقی
 تۆکوب اشکینی افغان قیلدی خامه
 میسر بولمه یین بو آرزوسی
 قرا آغریققه بولدی ناتوان اول
 توشوبتور رسته جانیه یوز پیچ
 بولوب برماغی نوکیدن قمر شق
 قمر قلقانین ایلب ایکی پاره
 کیشی انداق که بولغه ی ناننی ایکی
 ایکی بولغچ تاپیب کام ایکی سایل
 ملکدېک ذکر ایله کونگلین توق ایلب
 ملایک شمعیه پروانه آنینگ
 انگه پروانه لیغ هر ساری پرواز
 ایاق اندین چقیرغن تاپمه یین باش
 یوگورمک بیرله یوق منزلغه یېتمک
 یول اېتمس قطع تیز ایلب خرامین
 یرهب اولتورگه لی پروار اویدېک
 یېتیب منزلغه انداق کیم براقی

اول شهسوار وصفیده کیم، قرانغو تونده تیره خاکدان دین براق برقوش اوزره
 چیققنی «مَنْ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ» دین مخبر اېردی، بلکه اول راکب نینگ پاک
 ذاتی آستیده غی پاک آتی، بيله «نُورٌ عَلَى نُورٍ» دین خبر بېردی و بو نورلر
 ملکوت شېستانینی منور و ملک بوستانینی رشک سپهر اخضر قیلدی

اول اقشام کیم، یوزیگه لعبت چین
 نسیم اول مشک ایسین بوتراتتی هر یان
 یاشوندی مشک ایچینده چین غزالی
 اېشیب مرغوله یایدی زلف مُشکین
 هوا رعنا لریغه ساتتی هر یان
 دېمه چین کیم، فلک زرین غزالی

قيو زرین غزاله، تورک چین دې
 قویاش سوگی ایشی کیرگچ اراغه
 نې سوگ و نې قرا، اقبال شامی
 بؤلوب هر شبنمی ناهید ینگلیغ
 یاروغلوق مونچه یوق انجمغه مقدور
 بو اقشام اول چراغ عالم افروز
 سالیب بیر گوشه ده پرتو نهانی
 که یبتي اول برید حامل راز
 بیر پیک نظر دین تیزدوراق
 یبتیشگچ پیک شرح حال قیلدی
 «که یبتسون عالم اهلیدین نهانی
 بو سؤز محبوب ایشیتگچ لال بؤلدی
 قؤپوب آت اوزره انداق سېکریدی بات
 هم اول حمله رخس برق خودین
 قمرغه چون خرامی توسن ایلب
 عطارد باد پاییدین بؤلوب شاد
 یبتورگچ زهره گه دولت رکابی
 قویاشقه چون سوروب گردون خرامین
 چاپیب بهرام غه رخشین چو یکسر
 توشوب چون مشتری ساری مروری
 قالب یبتینچی قورغان پاسبانی
 کیریپ چون سېگیزینچی طارم ایچره
 حمل مانگره ب قویوب ثور آلیده باش
 طرب ایلب دما-دم ایکی پیکر

قرا توفراقه کیرگن مه جبین دې
 فلک لعبتلی کیردی قراغه
 جهان نینگ اسرو فرخ فال شامی
 یاروب هر اختری خورشید ینگلیغ
 آچیب رخساری شمعین یوز تومن حور
 ایچینده وصل شمعی اؤتیدین سوز
 کیم، ایلب میزبانلیغ امهانی
 قؤلینده بیر براق برق پرواز
 بیر رخس گماندین گرموراق
 حق استدعاسینی ارسال قیلدی
 محب سروق تیغه محبوب جانی
 نوید وصلدین بی حال بؤلدی
 که حیران قالدیلر هم پیک و، هم آت
 اؤتوب توفراق و ییل و اؤت و سودین
 یوزی خورشیدی آنی روشن ایلب
 بېریب اوراق و اجزاسینی برباد
 دفین ییرتیب قدومی احتسابی
 اویاتدین بیر قویی ایلب مقامین
 بؤلوب اول نحس اصغر سعد اکبر
 قویاشنی یاشوروب هر لمعه نوری
 اؤتوب چابکسوار آسمانی
 تاپیب هر دم اوزین بیر عالم ایچره
 که بؤلسک ایگیمیز قربان سنگه کاش
 قؤیرغه آلیده باشین مکرر

تایب قوتلیغ انداق نېچه خرچنگ
 توتوب محصولِ حرزین خوشه خرمن
 اوزین قاشیغه چون قربان قلیب یا
 دېمه دلو ایچره سو کیم، کوثرِ راح
 بولردین چون بییک تارتیب عَماری
 الردین یوقاریاق چون قلیب میل
 قنات بیرله یولی گردین قلیب پاک
 بېریب چون عرشِ قه ذاتی تفاخر
 چو کرسی تۆریدین پیرایه تایب
 یوقارراق کورگوزوب چون رخسِ ناورد
 توشوب اندین بییک چون اتفاقی
 سمندین تشله گچ اول معنوی گنج
 قووانیب پای بوسی بیرله رفرف
 اېتک سیلکیب، ایاق تارتیب باریدین
 اېتک ینگدین ایلیک تارتیب ایاق هم
 تنیدین تۆرت گوهر نقشی باریب
 دېمه کیم تۆرت و آلتیدین مبرا
 چیقاریب اوزلوگی توفراغیدین گرد
 مکانی بۆلمه یین جز بی مکانلیق
 چو قالمه ی نې نشانی، نې مکانی
 نسیمین ظاهر ایلب وصل باغی
 چېکیب دم اژدهای گنج مقصود
 چو قیلدی جلوه شادوروانِ وحدت
 عنایت ایلگی عالم دین نهانی

که تارتیب پنجه سیدین شیرِ نر چنگ
 چیانغه کفه نینگ آستیده مسکن
 قلیب جدی انکه شاخ و پی مهیا
 تایب حوت اوزنی اول بحر ایچره تمساح
 ثوابت دُرلرین ایلب نثاری
 اؤپوب یؤلین ملایک یوز تومن خیل
 بو ابلدین قالمه یین اول یۆلده خاشاک
 بۆلوب عرش افسر، اول افسر اوزه دُر
 بییک لوح و قلم دېک پایه تایب
 چیقاریب لامکان میدانیدین گرد
 باریب انداق که تېره نمه ی براقی
 سمندیدېک توتوب پیکین دغی رنج
 ملایک پیر اؤپوب آلیده صف-صف
 قویوب یوز بی نشانلیق هر ساریدین
 ایاق بیرله ایلیک باریب قیراق هم
 بؤیی آلتی جهت تۆنین چیقاریب
 که بېش و ایگیدین داغی معرا
 نې اوزلوک کیم، اوزیدین هم بۆلوب فرد
 نشانی قالمه یین جز بی نشانلیق
 تایب مقصد مکانیدین نشانی
 تایب مقصود ایسی یوقلوغ دماغی
 یوگورتوب ایله بان بودینی نابود
 نسیم وصل آچیب دامانِ وحدت
 حریم وحدت ایچره چېکتی آنی

سوپورگچ «ماطغی» توفراغین اول باغ
 انگه بو سورمه بؤلغچ قره‌العین
 اوزین گم ایله‌بان، لیکن تاپیب حق
 وجودی کۆرمه‌دی جز حق وجودی
 سرودی نغمه و لحنی کماهی
 چو ایلب حق تیلیدین اول شفاعت
 تاپیب چون وصل ایتیب مونداق هوس هم
 یانیب چون مونچه ملک و حشمت آلیب
 بارورده قالب خاکینی تارتیب
 بؤلوب بارغنده درّ لایق تاج
 یانیب گلشن اگرچه غنچه باریب
 باریب کهل‌مکلیگی درکی قیلینمه‌ی
 الهی، بو نبوت تاجی حقی
 کیم انداق کیم تیلب امت گناهین
 نوایی نی دېمه‌ی، بیر بی‌نوانی
 ایننگ امتلیغنه قابل ایله
 گر اېلگه بحرِ غفرانینگ هوس دور
 چپکیلدی نرگسیگه گُحل «مازاغ»
 نصیب اؤلدی مقامی «قاب قوسین»
 کۆرونمه‌ی کیمسه حق‌دین ایرو مطلق
 توزولدی حق کلامیدین سرودی
 شفاعت ایله‌مک اُمّت گناهی
 بؤلوب هم حق جوابیدین اجابت
 هوس قیلغنه تاپیب دسترس هم
 تنی یانیب و لیکن جانی قالب
 کهلورده روح افلاکینی تارتیب
 ولی قیتیب نېچوک کیم بحرِ مواج
 کۆز آچقونچه کھلیب، یومغونچه باریب
 بورون مو باردی، یا کهلدی ییلینمه‌ی
 ایننگ بو سرعتِ معراجی حقی
 سېن اېتتینگ عفو الر فعلِ تباھین
 اؤکوش جرم و گنه‌غه مبتلانی
 شفاعت قیلغن اېلگه داخل ایله
 چواول‌خس دور، انگه‌بیر قطره بس دور

قلم وصفیده بیر نېچه قلم سورمک و اول رقمکش تعریفین رقمغه کېتورمک که،
نظم کشوری سوادین یک قلمه قلیب اپردی و «پنج گنج» اوراقیغه گهرپاش
رقمی تارتیلیب اپردی و اول راقم بابیده هم که مونونگ خطّ معنيسين
رقم-برقم بیلدی، بلکه قلم-بقلم نقل قیلدی «بَيَّضَ اللَّهُ تَعَالَى أَوْرَاقَ جَرَايِمِهَا»

قلم کیم رهنوردِ تیزتک دور
مگر وهم ادهمی دور تیز رفتار
چقیب اوستیگه برماق شهسواری
چاپرده قویروغین ایلب علم اول
دېمه شبدیز، بیر قوش دور خوش آواز
شبه منقاریدین هر ساری ظاهر
نې قوش کیم، قوشده یوق بو نوع جسمی
تیغه ضعف غالب، کورمهیین رنج
آنینگ بو گنجیدین تاپمه‌ی کیشی کام
اگرچه گنجه‌ده آرامی آنینگ
کونگول کنجین قلیب گنج معانی
ایکی لبدین ایشیکلر ایله‌بان اول
ولی معمارِ حکمت‌سازی آنینگ
انگه کیم‌اوغریلیق رسمین قلیب فاش
یاغیب چون تاشی هر یان آشکارا
آته‌ی دېب‌خاره، گنج‌آغزینی آچمه‌ی
توتوب گوهرلری یکسر جهانی
یوق، اول گوهر که چون توفراقه قالغه‌ی
آنینگدېک گوهری کیم جلوه چاغی
ازلدین منزلی فوق‌الفلک دور
نې ادهم، جرده شبدیز رفتار
بؤغون بېل‌باغی و تیرناق عذاری
قولاغیدېک ایاغیدین-باش قلم اول
قناتسیز ایله‌بان هر ساری پرواز
ولیکن اول شبه ساحیب جواهر
حکیم صنع آنی ایلب طلسمی
ولی جوفی ارا یوز معنوی گنج
نېچوک کیم گنج‌پاشی گنجه آرام
ولی گنج اوزره دایم گامی آنینگ
آغیز ابوابی صوتیدین نهانی
که هر کیم تاپمه‌غی اول گنج ارا یول
بوروندین قیلدی سنگ‌اندازی آنینگ
یېتیب افلاک سنگ‌اندازیدین تاش
تایب احباب‌گوهر، خصم خارا
وگرآچیب، نې گوهرلر که ساچمه‌ی
نېچوک کیم خیل اختر آسمانی
ایاغ آستیغه چون قالغه‌ی، اوشالغه‌ی
مزین بؤلغه‌ی اندین اېل قولاغی

نې اول زينت كه آسپلغه ی قولاقټين
دُری کیم چون قولاقنی قیلدی مسکن
کونگول دُرجین دېمه ی بولغه ی لبالب
کیم اول گوهر دین آلسه خلق هر دم
کیشی مونداق بوله آلمه ی گهریز
نې هندو، طوطی شیرین مقال اول
توشوب عالمغه طوطیدېک بیانی
بویغه نظم سالغن حلّه اخضر
ایننگ ظلماتی هندوستانی آخر
اگر بلبل دېسنگ، هندوستان - تون
بو انداق تون ارا شبخیز بلبل
دېمه بلبل، دې آنی ققنوس زار
اگر ققنوس چېکیب یوز ناله جانسوز
دېمه اوق، بلکه هر بیر برق آهی
سالیب یوز شعله هر دم خرمنیغه
معانی بحر یغه انفاسیدین موج
تکلم رشته سیغه نظمیدین دُر
سواد نظم انکه ابر بهاری
سراسر اول بولوت گوهر ارا دور
سواد دېمه کیم، مشکین سحابی
بو دُر کیم وصفی سیغمه ی سوزگه هرگز
تیلی دُرپاش، اوزی پاکیزه گوهر
نې گوهر، بلکه علم و فضل کانی
اېمس گر تاغ، پس شدت قلیب بیغ

وگر آچپلسه آیریلغه ی قولاقټین
کیریب قیلغه ی کونگول دُرجینی مخزن
کیم اول دریاگه سالغه ی دُرنی تالب
یوزییلده بولمه غه ی مینگدین بیری کم
مگر اول هندویی زاد شکرریز
نې طوطی، بلبل شوریده حال اول
یېتیب گردونغه بلبلدېک فغانی
دېمه طوطی، دېگیل خضر پیمبر
روان سوز چشمه حیوانی آخر
قرا ظلمت دېمه، عنبرفشان تون
شبستان ایچره شورانگیز بلبل
تایب لحنیدین آنینگ ققنوس آزار
انکه مینگ ناله اوقی بارچه دلدوز
که سېکریب اؤرته بان مه تا به ماهی
اؤزی نینگ یوق که، عالم خرمنیغه
که اول موج آستیغه قالب تَقوز اوج
فلک بغریغه اول دُردین تفاخر
بولوب اېل باشیغه گوهر نثاری
که نیسانی بولوت ینگلیغ قرا دور
بولوب هر قطره انده در نابی
لطاقتدین کورونمه ی کوزگه هرگز
خراج ملک، یوق کیم ریزه گوهر
دېمه کان کیم، دېگیل کوه معانی
نېتیب گردونغه هر دم یېتکوروب تیغ

اېمس آسان بو میدان ایچره تورماق
 توته ی کیم قیلدی اؤز چنگینی رنجه
 کبره ک شیر آلیده هم شیر جنگی
 یوق ابرسه جمع بولسه بارسدېک یوز
 اگرچه ییلدین ابرمس بحرغه باک
 تېگر دریاغه صرصر قوزغلانی
 نظامی ابردی انداق پیل والا
 کبره ک هم پیل ابرور، بو نکته معلوم
 اگرچه پشه نینگ خرطوم می هم بار
 چو سورتر پیل خرطومینی درهم
 بوکون اول پیل و بو هندو ابرور ییل
 کیچیک گر ابرسه ایل اندیشه سیدین
 الا تا ابر نیشان زنده پیلی
 بو ایگی پیلنی غفران پرست ایت
 نوایی غه دغی شوکت ییتورگیل
 که بولسون بو ایکی پیل زمان دېک
 که تاپیب مست بولماق پیشه سین اول
 کبل ای ساقی که توشمیش جانیمه جوش
 الر عشقیده نوش ایل ایکی جام
 نظامی پنجه سیغه پنجه اورماق
 نې کیم اوردی انینگ چنگیگه پنجه
 اگر شیر اولمه سه، باری پلنگی
 الر دین حاصلی یوق، غیر پوف یوز
 ولی مینگ چاک اولور چون بولدی کولاک
 ولی هر ییل اسیب چه یقتمس آنی
 که چپکتی گنج و گوهر پیل بالا
 که سالغهی پیل خرطومیغه خرطوم
 ایل آزاریغه نیش شومی هم بار
 بولور زخمیغه یوز مینگ پشه مرهم
 کیچیکره ک بولسه هم، لیکن ابرور ییل
 ابرور هندوستان نینگ پیشه سیدین
 کیر برگستوان چرخ نیلی
 می رحمتدین ایگی پیلنی مست ایت
 بو ایگی ییلدین قوت ییتورگیل
 قیو پیل زمان، پیل دمان دېک
 مسخر ایله سون سوز پیشه سین اول
 کتور بو ایکی یادی بیرله بیر قوش
 توته ی جامی می مدحین سرانجام

حضرت شیخ الاسلامي مولانا نورالدين عبدالرحمن جامي مَدَّ ظِلَّهُ مدحیده کیم
 بو لب تشنه وادي حیرتقه مونینگدېک معنی باده سی نینگ جامی انینگ همتی
 میخانه سی نینگ سوچیلریدین دم-بدم تۆلدى و انینگ دعاسی پیمانه سی نینگ
 ساقیلریدین لبالب بۆلدى

ایکی پیل اؤلسه خسرو یا نظامي
 محبت جامی دُرْد آشامی اول دور
 کۆروب سرمست جام وحدت آنی
 چواول می دُرْدیدین بۆلمیش خروشی
 می تحقیق اېتر حالتده آشام
 بۆلوب ظاهر فنا تمثالی اندین
 فنا اول نوع اېتیب نفع وجودی
 بۆلوب انداق فنا دشتیده معدوم
 بو خطقه نقطه کیم موجود اېمستور
 فنا ملکیده جسمی اؤیله فاني
 جهاننی کیم قیله آلغهی توهم
 اوزین خود بیر جهان بېگران بیل
 جهان ایچره جهان کیم تاپتی مکت
 جهان یوق، عالم کبرا دې آنی
 که هرني عالم صغری ده موجود
 باشی کیم ترک تاجیدین برومند
 لباس فقری کهنگره ک یوز جهانندین
 ضمیری لَجَّه زَخَّار معنی
 اؤزی دریا، سؤزی دُرْدېک مهیا
 کبلیب دریانسب، گوهر حسبلیق

اېرور یوز پیل چاغلیغ پیل جامي
 همانا زنده پیل جامي اول دور
 دېمیشلر زنده پیل حضرت آنی
 صفا اهلی دور آنینگ دُرْدنوشی
 چېکېب لاجره گر گردون اېرور جام
 توتوب عالمی عالم خالی اندین
 که یېر تاپیب نبود اؤرنیده بودی
 که سیر شاهراهی خط موهوم
 خرد آئینده جز نابود اېمستور
 که فهم ایلِب سواد اعظم آنی
 که بۆلغهی نقطه موهوم ارا گم
 کمالاتین اؤزیدېک بیر جهان بیل
 سالیب ایکی جهان اهلیغه حیرت
 جهانده مقصد اقصا دې آنی
 باری بو عالم کبری ده موجود
 بۆلوب تاجیغه گردون توگمه مانند
 جهان سلکی کبلیب بیر رشته آندین
 کلامی گوهر شهوار معنی
 ینه معنیدین اول دُر ایچره دریا
 ایشیده نیچه باقسنگ بوالعجلیق

قلم بحری کفیده طرفه ایش دور
عجب ابرمس قمیش بولماق شکرریز
اوچیدین هم گهر عالمغه ساجیب
سراسر گویا اول نئی گهر دور
آغیزلر ایچره لذت شکریدین
قولاغنی بو گهر فرسوده قیلیمه
شکر اول نوع تاپمه کام ادراک
الا، تا کیم گهر سیراب بولغهی
سؤزین توت گوهر کان معانی
نوایی کیم مرید و بنده سی دور
همول گوهر بیله کؤنگلین یاروتقیل
کلامین اول گهر دېک ایله رنگین
کېتورگیل، ساقی اول جام کرامی
چو پیر دیر می قیلدی حواله

مگر دریا ارا بوتگن قمیش دور
و لیکن بو قمیش بولمیش گهرریز
ایچیدین هم شکر دکانی آجیب
غلط قیلدیم، لبالب نیشکر دور
قولاقلر ایچره زینت گوهریدین
آغیزنی اول شکر آلوده قیلیمه
گهر بو طور کېلمه ی روشن و پاک
شکرینگ شیره سی جلاب بولغهی
شکر جلابلیغدین اسره آنی
ارادت یولیده افکنده سی دور
همول شکر بیله کامین چوچوتقیل
حدیثین اول شکر دېک ایله شیرین
که توتسون رندلر سرخیلی جامی
ایچرمېن گر ابرور گردون پیاله

بو پریشان اجزانیگ که گل آتشین اوراقیدېک دهر گلستانی بلبلرینی
هزارداستان بیله اوتلوق فریدغه سالدی - برگیدین شعله و خرده سیدین شراره
کؤرگوزماقیغه باعث نی بولغنغه قلم سورمک و بو آشفته اوراق نینگ که چرخ
برین اجزاسیدېک جهان دشتی مجنونلرینی مینگ بلاغه داستان قیلیب
سوزناک فغانغه اوچره تتی - شفقیدین یالین و اختریدین اخگر یاروتماغیغه
موجب نی ابرکننی رقم اورماق و اوزین بلبل مجنوندېک گلرخ لیلی سی فراقیغه
سالیب غم تاغیده فرهاد بیله هم آواز قیلماق

مُشعبد چرخ ارا هر سحر سازی
اگر اول پیکر اولسون زشت یا خوب

که بیر طغراغه نقش اېتگهی طرازی
و گر مکروه بولسون، یوقسه مرغوب

که گر اول انګه اېتمس تأمل شروع اېتمکليګی امکان اېمستور
 ینه بير بو که هيچ ايش حادث اولمس منګه کيم بو تمنا بولدی پيدا
 دُر و گوهر خيالن جانغه سالدی بويوردی سالماق آچيب پيچ و تايين
 بلا تاغيغه زور اظهاری بيرله قلم برگ و گل نسرينغه سورمک
 مونګه داغی ضرور اېردی تعقل ضروري بولدی اوضاعيغه تغير
 ینه باعث بو کيم، عشق بلاشور تسليم خود بار انينګ تعريفده لال
 حزين جانيمده بار اېردی بلایي بيراو عشقی ساليب جانيمغه اندوه
 بولوب ظلمی اوتيدين خسته جانيم بيراو یوق، کافر قاتل نهادی
 کوزی نينګ کفریدين يوز جانغه آفت سپاه ظلم ايله چون کېلتوروب زور
 کوزی سالغچ کونګول کنجیغه آشوب توشوب عالم ارا غوغاسی هريان
 فرنگ اهليده ظلمی نينګ فغانی شفق گون می ساری چون قول اوزاتيپ
 کېليب اول بولغچ اېل قتليغه مایل چو باغلب بادپا جولانيغه بېل
 ضمير اوراقيده قيلمس تخيل خرد آلينده بو پنهان اېمستور
 بيراوګه کيم انګه بير باعث اولمس که شوقی ايله دی کونګلومنی شيدا
 مونونګدېک بحر بې پايانغه سالدی فلک برجیغه اورګمچی طنائين
 کېتورمک نقب قاقم خاری بيرله رقم فرهاد ايله شیرين غه سورمک
 چيقرماق بير تيکندين يوز تومن گل که دلکش بولغهی اوشبو صفحه تصوير
 بير اوتدين ايلب اېردی جانيمه زور قيله ی خامه م تيليدين شرح احوال
 بلالغ عشق ايله هريان هوایی مشقت تاشی يوکلب کوه تا کوه
 قراريب دودی بيرله خان و مانيم پريوش، ديوظلمی، حورزادی
 تومن مينګ کشور ايمانغه آفت جهان ملکيګه ساليب غارت غور
 بولوب کيرپيکلری صبر و خردروب جهان ملکيده واويلاسی هريان
 ختا و چين ده جوری قوزغلانی چو اخسوملب قوياش جامين اوشاتيپ
 اجل تيغ و کفن ايلب حمایل فلک اوراقين اېلتيپ هر طرف بېل

جنوندين عقل گُش، بل دُرْدگُش هم
 مېنِ محزوننى عشقِ برق رفتار
 فلک ظلم ايله بان مېن مبتلاغه
 ايچيمنى درد ايتيب محزون انينگدېک
 بُولوب ويرانه کُونگلوم غم قوشيدين
 جنون کُونگلومنى دشتِ غمغه ساليب
 نې محزون خاطریمغه وصلی ممکن
 بار ابردى درد قاتل، عشق بې باک
 وفاسيز، طبع سيز نا اهل انگا خوش
 ملک خيلى يېسه اشکیم اوچون رشک
 سرشکیم عشقيده گوهر شمایل
 نېته ی، مينگ زيب وزينت بيرله طاووس
 بير آي کيم بُولغه ی اول ساليب منگه درد
 منگه ايلب غم و محنتنى مونس
 آليب انجم کيى صبر و قراریم
 چو مونداق نېچه مشکل اوزره مشکل
 که گر حکمت بيله فکر مفيدى
 کُونگول عشق اھليغه مينگ پاره خوش تور
 بو غمدین مېنده قالمه ی عقل و هوشى
 که ای کنج ملالت نينگ خمولى
 چوسېن موندین بورون خامه نگ قليب تيز
 نېچوک کيم خضر ظلمتدين نهاني
 يسادينگ روضه زرکار طرحین
 خلایقغه ساچيب درّ ثمينلر

پرى رخساره، بل ديوانه وش هم
 اول آفت اؤتيغه ايلب گرفتار
 که ايلب مبتلا انداق بلاغه
 که محزون بُولمه غه ی مجنون انينگدېک
 ملامت تاشى ياغيب توش-توشيدین
 نې غم، هر لحظه بير عالمغه ساليب
 نې هجريده اؤتوم بير لحظه ساکن
 بولردین تندراق معشوق چالاک
 وفا اهلى بيله بالطبع ناخوش
 تۆکوبان اول پرى هر ديو اوچون اشک
 ولى اول بدگهرلر سارى مايل
 که بُولغه ی هم نشين بوم منحوس
 جهان پيما و هرجايى و شېگرد
 اؤزى هر اويده بُولغه ی شمع مجلس
 قرا ايلب کېچه دېک روزگاریم
 منگه يوزلندى تحقيق اؤلدى حاصل
 قيلينمس، يۇقتورور جاندين اميدى
 چو معشوق اهل اېمستور، چاره خوش تور
 بو نوع اېتتى ندا ناگه سروشى
 توشوب درد و بلا کُونگلونگ قبولى
 سمن برگينى قيلدينگ سنبل آميز
 اولوسقه ساچتينگ آب زنده گانى
 چيقردينگ «حيرت الابرار» طرحین
 ملايکدين اېشيتتينگ آفرينلر

اگرچه ایتوریده رنج تاپتینگ
 نېچه کون کیمسه کورگن بیرله رنجی
 که بولغهی انده یوز مینگ در رخشان
 قیزیل آلتون سریغ زرنیخدین کم
 قویوب مونچه نقود و گنج شاهي
 تاپیب بیر قلب سیم و ایله بان بت
 دیان گاهی بت سیمینر آنی
 اویالمهی حقدین ایلب قبله گاهینگ
 بو دنیاده سېنی زار ایله بان اول
 بولوب دنیا و دینینگ جهلدين هیچ
 اوشاتیب بتنی، ایمان گنجی تاپقیل
 چو بت سیندی و کفرونک ییلگه بیردینگ
 قویوب ویرانه لرده تېلبه لیکنی
 ینه بیر کانی قازماغلیقه میل اېت
 بو کان قازماقنی اول کیم قیلدی پیشه
 سنگه بو تیشه ورلیک بولسه مطلوب
 بو کان عشقیده تیشه ننگ خارریز اېت
 قوپوب فرهاد بیرله هم مصاف اول
 بو ایشده نې تهین بیر لحظه، نې تین
 اگر فرهاد اولدی کؤپ چکيب رنج
 نوا تاپیب بو ینگلیغ گنجدين هم
 حزين فرهاد شغلين ایله شیرین
 که اول شیرین غه بو یانداشسه بیر دم
 بولوب اول گنج صورت دلفریبینگ
 ولی کور کیم نې ینگلیغ گنج تاپتینگ
 کیورسه ایلگیگه اول نوع گنجی
 در رخشان کیبی لعل بدخشان
 کوموش قدری قرا توفراغدين هم
 که اندین یاروبان مه تا به ماهي
 انگه یوق تاش و در ایچره تفاوت
 زمانی لعبت مه پیکر آنی
 اوتوب افلاکدين عشقیده آهینگ
 قیامتده گرفتار ایله بان اول
 کبل اېتمه جهل و مونداق جهلدين کېچ
 قویوب بو جهل، عرفان گنجی تاپقیل
 مسلمان بولدونگ ار خود کافر اېردینگ
 ینه بیر گنج ساری سون ایلکنی
 قازیب احباب ارا نقدین طفیل اېت
 کبره ک خارا فگن ایلگیده تیشه
 ابرور فرهاد هم صحبتلیغی خوب
 انی فرهاد تاشی بیرله تیز اېت
 ایتیک مېتین بيله خارا شکاف اول
 یېتور مېتینی نینگ اؤرنیغه مېتین
 سنگه حق بیرگهی اولمسدين بورون گنج
 خلاص اولغهی سېن انداق رنجدين هم
 که تاپقه یسېن نگاری اویله شیرین
 اینگ شیرینلیغيدین کېلمه گهی کم
 یېتیب هم گنج معنيدین نصیبینگ

قيو گنج، اول كه آلدینگ بېشیدین بیر
 ابرور سېندین طلب، بیزدین هدایت
 چو هاتفدین یېتیشتی بو نویدیم
 قوئوب وسواس و سودالرنی بیر یان
 توشوب توفراغ ایچیگه زار و مهجور
 سپهر آئنده انداق کیم آووج خاک
 دېمکه عرض حالیمنی اویالیب
 کوروب توفراغده اول مهر جهانتاب
 کولوب چون صبح مهر اظهار قیلدی
 دېدی: حالینگ نې دور، شرح ایله بیر-بیر
 چو بۆلدی بارچه احوالیمغه واقف
 نې کیم اولغی هاتف حکم سوردی
 قبول اېتیم توتوب انفاسی پاسی
 چو اول باشلب مسیح آسا کلامین
 دعا یوق کیم، اجابتدین نشان اول
 منگه چون یېتتی بو دولت نشانی
 قرا توفراغ اوزه اول ابر پر بار
 که اوتتی پایه سی دریا و کاندین
 چو مېن توفراغ یبردین کؤک که یېتیم
 اېشیک یارماققه چون سوندوم ایلکینی
 کبتور، ساقی، قدح خلوتده بیر دم
 چو جامی دن یېتیشتی بۆيله کامی

ایکینجیسین آلورغه ایله تدبیر
 گدالیغ سېندین و بیزدین عنایت
 اوزومدین اوزگه نوع اۆلدی امیدیم
 یېتیشتم پیر درگاهيغه گریان
 کوزوم چون تاپتی اول توفراغدین نور
 و یاخود طوبی اطرافیده خاشاک
 شکوهی جسمیمه تیتړتمه سالیب
 مېنی تیتړتمه دین انداق که سیماب
 غمیم شامینی صبح آثار قیلدی
 چو سوردی دفعه-دفعه توشتی تقریر
 منگه خود بۆلدی اول ایکینجی هاتف
 ایکینجی هاتف آنی-اؤق بویوردی
 روان قیلدیم دعانینگ التماسی
 دعا اول دېب، ملایک ایتیب آمین
 اجابت بیرله بلکیم توأمان اول
 آچیلدی هر یان ابواب معانی
 توروب قیلدی اوزین اول نوع دُربار
 نې دریا و نې کان کیم، آسماندین
 پیر اؤپتوم داغی اؤز حجره مغه کېتیم
 یاپیلغچ اول، حق آچتی یوز اېشیکنی
 چو کېلتوردونگ اېشیکنی باغله محکم
 انینگ یادی بیله توت ییزگه جامی

بو اقبال ورقلری نینگ مقابله سی و بو سعادت طرحلری نینگ مطارحه سی و
 خیال بحریده معانی تحفی سوداسی اوچون مساحت قیلماق و هر فسانه
 سفینه سین ورق-ورق، بلکه هر تاریخ جُنْگین صفحه-صفحه اختریب دریازده
 اجناسقه رد ایلگین اورماق و معانی آقمشه سی نفایسین بو لطافت حمله سی
 عرایسی اوچون غیب تجاریدین حیات تقدین بپریب سودا قیلماق و جان
 رشته سی و کیرپیک ایگنه سی بیله لباسِ نمایش و خلعتِ آرایش تکیب بو ابگار
 قدلریغه سالیب جلوه بېرماق

منگه چون طالع فرخنده کوکب
 ملک اول پری بیرله سوپوردی
 بؤلوب سقف اؤرنیغه اوج مقرنس
 سالیب مجمرغه تون عودی قمارى
 بو نزهت گه مېنینگ آرامگاهیم
 هم ایلب صبح صفحه مدین صفا وام
 رقم عزمیغه یؤنغچ خامه باشین
 هنوز اېتمه ی قلم یازماقنى عادت
 جهاننى یوزلریدین شاد ایلب
 که تېنگرى هرني کامینگ دور بیتورسون
 فلک ینگلیغ بیک همت بو بؤلغه ی
 فلک سورتوب جینلر همتینگه
 که کؤزنى بس رفیع ایوانغه سالدینگ
 اگر توفراغ توتسنگ بؤلسون آلتون
 کیشی کیم ایچسه همت بزمیدین جام
 نې قوش کیم بؤلسه همتدین قناتی
 آچیب همت قناتین نسر طایر

بو اوج اوزره بساط اېتى مرتب
 فلک انجم سرشکیدین سو اوردی
 بساطی اوزره یایدی چرخ اطلس
 اؤتى خورشید اؤلوب، انجم شرارى
 سپهر ایلب جینین خاک راهیم
 هم آلیب رنگ خامه نوکیدین شام
 عطارد ییغدی ساچیلغن تراشین
 اېشیکدین کیردی اقبال و سعادت
 منگه کیرگیچ مبارکباد ایلب
 نې کیم ایسترسېن آلینگه کېتورسون
 قویاش ینگلیغ اریغ نیت بو بؤلغه ی
 قویاش دېب آفرینلر نیتینگه
 بیکره ک تۆپه نینگ توفراغین آلدینگ
 آقیزسنگ قطره یی خوی - دُر مکنون
 تاپر اول جامدین کامین سرانجام
 اېمس پست آشیانغه التفاتی
 اېرور گردون شېستانیغه سایر

کیم اؤلسه همت ایلکیدین کشادی
 بیکیلک کبلی همتدین نشانه
 هوا توتتی چو ایل ب پشه تعجیل
 هوای مشک اوردی کؤک ساری یوز
 چو نقاب ایتتی بیر قازماقنی پیشه
 چو سبن هم بؤیله همت ظاهر ایتتینگ
 و لیکن تهنگریغه ایل توکل
 که چون بو اویده قیلغونگ نقش دیا
 اگرچه نظم دلکش توشسه مسموع
 بورون جمع ایت نې کیم بؤلغهی تواریخ
 تاپیلغهی شاید انداغ بیر نېچه سؤز
 انی نظم ایت که طرحینگ تازه بؤلغهی
 یوق ابرسه نظم قیلغاننی خلاق
 خوش ابرمس ایل سؤنگینچه رخس سورمک
 بیراو کیم بیر چمنده سائر ابردی
 همول بیرده ابرمس گل ایسته مک خوب
 چو بو سؤزلرگه فکر ایتتی ضمیریم
 قیل ب کؤنگلومنی بو اندیشه شیدا
 نظر ایل بارین اولدین آخر
 تاپیلدی آنچه سؤز کیم، کامیم ابردی
 بو دُرلر چونکه منظوم اولغوسیدور
 که بو بحر ایچره کیم پایان انگه یوق
 بیتیشگن ایل نېچه دُر آلغن ابرمیش
 که چون مهن زار بې سرماییه بیتیم

نې تاپسون کیم، تاپیلغندور مرادی
 که همتسیزنی پست ایتتی زمانه
 انگه عاجز دورور توفراغ اوزه پیل
 قرا شامین یاروتتی نېچه یولدوز
 تیریکله ی گور ارا کیرمیش همیشه
 تردد یوق که، مقصودونگه بیتینگ
 اینگدېک ایل اولدین تأمل
 کبرک اوی طرحی داغی بؤلسه زیبا
 اینگ افسانه سی هم بؤلسه مطبوع
 باریده ایسته بو فرخنده تاریخ
 سؤز ایتور ابلگه اول یان توشمه گن کوز
 اولوسقه میل بې اندازه بؤلغهی
 مکرر ایله مک سبندین نې لایق
 یولی کیم، ایل یوگورمیش تور یوگورمک
 نېچه کیم گل آچیلغن کوردی، تپردی
 بو بوستان صحنیده گل کؤپ، چمن کؤپ
 کوروندی بارچه معنی دلپذیریم
 تواریخ ایله دیم هر ساری پیدا
 بؤلوب باشدین-ایاق آلیمده ظاهر
 قویولدی آنچه می کیم، جامیم ابردی
 قولاق سالغنه معلوم اولغوسیدور
 بیتیشمک قعریغه امکان انگه یوق
 نې عالیقدر دُرلر قالغن ابرمیش
 تیریب بو دلرباغه زیور ایتیم

بو گلشنی که رشکِ نقشِ چین دور
 بؤلوردین دهر بوستانیده موجود
 که عشق اهلیدین اؤلغهی داستانی
 ولی چپککنلر اوشبو جامدین راح
 که ملکی انداق و آیینی مونداق
 گهی شبذیرِ عالمگردیدین دهب
 نشاطی بزمیده خوانلر مرصع
 ایچیب گه باربد لحنی بیله می
 بزرگ امید حکمت جویی آنینگ
 تاپیب گه مریم آغوشیده آرام
 بؤلوب شیرین غه عاشق پادشه وار
 یقین دور کیم بو شاه نازپرورد
 اراده تپک بیر-ایگی داستان هم
 که بیر خاراشکاف کوهساری
 نچه کون وصل اوچون ایلب تک و دو
 اگرچه کلک نقش ایلب نگارش
 ولی نظمیده هر استاد ماهر
 که درکیدین ابرور اندیشه حیران
 الر نظمینی آئینده مهن زار
 ضرورت کیم سالیب بیر اؤزگچه طرح
 اگرچه یوق تورور دُزلوق تلاشی
 نچه کیم اؤتلوق اؤلسه لعل پاره
 دېمه چقماق تاشی کوه اندوه
 بو کوه غم ارا درد و محندن

نسیمی هم، گلی هم آتشین دور
 اېمس دور غیر سوز و درد مقصود
 محبت خیلیدین قالغهی نشانی
 سراسر بؤلدیلر خسروغه مداح
 سپاهی انداق و تمکینی مونداق
 زمانی گنج بادآوردیدین دهب
 نی خوانلر، قصر و ایوانلر مرصع
 گهی شاپور دستان دهب پیایی
 نی حکمت جو، خوش آمدگویی آنینگ
 شکر حلواسیدین گاهی آلب کام
 گاه اول محبوب اؤلوب، گاهی پرستار
 ابرور درد و بلا آیینیدین فرد
 دهب و فرهاددین ایتیب نشان هم
 بؤلوب شیرین غمی نینگ بیقراری
 انی هم اؤلتوروب تاش ایچره خسرو
 تاپیدور داستان مونداق گزارش
 چپکیدور آنچه قیمتلیغ جواهر
 هواس و عقل حکمت پیشه حیران
 چو فهم ایتیم که کؤپ کورگومدور آزار
 بو محنت نامه نی قیلغومدورور شرح
 ابرور تاش اؤلسه هم چقماق تاشی
 قچان بو تاشدېک بېرگهی شراره
 غم و اندوه انده کوه تا کوه
 گزیریم قیده بؤلغهی کوهکن دین

نظامي دېدى، خسرو بۇلدى پيرو
تناسب تاپيب اول ايگى يگانه
مېن محزونغه كيم عشق ايتتى بېداد
مناسب دور اگر تارتيب نوانى
يازيب جان مصحفيدىن ايگى آيت
خراشیده فغان چېكسم غم انگيز
چو اولغى فصیح گنجہ پرورد
دېدى: فرهاد بير خاراكن اېردى
مگر شیرین غه بۇلدى آرزویی
بو ايش استادین ایستر اېردى اول حور
پريوش دېدى كيم، كېلتورگيل آنى
انگه چون پرده لر كېنىدىن اول آي
اونين آينىگ اېشيتكچ خسته فرهاد
قرار و صبرى ايتتى، هوشى كېتتى
و ليكن ساحر هندوستانی
چوتاپتى خامه سى تحریرى تعجيل
بيرر سؤزنى اگر ايتيب موافق
چو اصل و گوهریغه سوردى خامه
كيم اول نسبتده سلطانلردین اېردى
حدیثیده نشان پرهنرلیق
ولى نوعی كه انسان عادتى دور
كه هر ايش سارى كيم، طبع اۇلدى مایل
هوس تارتيب سنان چون كېلتوروب زور
بۇلور مغلوب، كيم بۇلسه هوس كیش

اگر اول شاه اېدى، بو اېردى خسرو
دېدىلر بارچه خسرودين فسانه
ساليب غم تاغیده انداق كه فرهاد
دېسم فرهاد محزون داستانى
ديبان فرهاد و شیرین دین حکایت
بو سوهان بيرله قىلسم تیشه سين تيز
رقمزد قىلدى بو افسانه درد
و ليكن اؤز فنیده يكفن اېردى
چيقرماق خاره ايچره طرفه جویی
كه تعريف ايتتى اول محزوننى شاپور
باريب شاپور كېلتوردى رواني
تکلم بيرله بۇلدى كارفرمای
بۇلوب عاشق، چېکيب افغان و فرياد
انگه يېتتى ايشى آخر كه ييتتى
يازرده بو ملامت داستانى
بو ايشگه بېردى كۆپ تغيير و تبديل
بورونغى نامه غه قىلدى مطابق
بو ينگليغ گوهرآرا قىلدى نامه
ختا ملكیده غى خانلردین اېردى
جینیده شکوه تاجورلیق
ايننگدېك كيم بشر خاصيتى دور
اېرور اؤتكرمک اندین اؤزنى مشکل
بورون ایلر خردیننگ کؤزلرین کور
بو ايشته تېنگ دورور سلطان و درویش

ایننگ ذاتیغە چون طبع مھوس
 کوروب خاقان چین فرزندین اول طور
 چو کوردی ممکن ابرمس ترک عادت
 اول ایشدین نیچە بۆلدى فکرت آهنگ
 ضرورت بیرلە جاندین اوزدی پیوند
 چو اول عالمده اوردی سیر اوچون گام
 بو میدانغە چو اشرف سوردی مرکب
 ینە بۇلغن اپکن بو نامە مرقوم
 اوچاو کیم چپکتیلر بو جام صافی
 چو خسرو سوردی بو رنگین فسانە
 منگە هم چون بو پاک انشا کوروندی
 نی سۆز کیم بیلیمگە یلر ابتداسین
 گر ایمان ایلگە رحمتدین نشان دور
 اگرچه شمس نی آلتون کورر حس
 بپرور محنت تونیکە شمع یاغدو
 منگە کیم سالدی شام غم نهان سوز
 باشیده بۆلمەسە زرین لوایی
 امیدیم اول که، بو شمع طرازی
 قویاشدېک چرخ ایوانین یاروتقەی
 کبتورگیل، ساقی، اول شمع درخشان
 که مهر اېتگچ عیان تاغ اوزره انوار
 تناسب سیز هنرلر قیلدی مونس
 کۆپ اېتتی منعیغە هم لطف و هم جور
 که ذاتی دور شقاوت یا سعادت
 کوروندی سلطنت ناموسیغە ننگ
 دېدی: قیلسون سفر فرزانه فرزند
 اول ایشلر باشیغە توشتی سرانجام
 بو سۆزنی اؤزگە نوع اېتتی مرتب
 ولی راقم اېمستور یخشی معلوم
 بو ینگلیغ دور گزارش اختلافی
 دېدی سۆز اولیدین هم نشانه
 بدایتدین دېمک اولی کوروندی
 خوش ابرمس نیچە خوب اېتسنگ اداسین
 و لیکن چون الف سیز دور یمان دور
 ولی چون شیندین ایریلدی بۆلور مس
 چو اؤچتی شعلەسی بۆلدى قرانغو
 دېسم کیم یاروتە ی بو شمع جانسوز
 شبستانغە نېتیب سالغە ی ضیایی
 که بۆلدى جان اویى نینگ جلوه سازی
 که آنینگ پرتوی عالمی توتقە ی
 دېمە ی شمع درخشان، مهر رخشان
 چیقە ی تاغ اوزره مېن هم کوهکن وار

تيزرو خامه نى مسطر شاهراهيغه كييورمك و ساده رو نامه ميدانينى شاه مدحى
 ايتورغه كيپرېك بيله سوپورمك، بلكه آبدار نكته دين سو اوروب اول خامه نى
 مداحلردېك بو ميدانغه ساليب معركه توتمك و بو گرم معركه بيرله هر مداحى
 كه بير شاه اوچون مدح ايتيبتورور معركه سين ساووتماق

قضا كلكى چو تارتيب نقش دلکش
 سپهر اجزاسينى بي رشته و بند
 كه هر جزويغه چون كيم بولدى طالب
 چپكيب كوك نينگ ستونسيز بارگاهين
 جهانده ظاهر ايلب كوپ ظرايف
 طوايف چونكه بولدى مختلف وش
 بولرغه واجب ابردى انتظامى
 بو ايشگه انبيانى قىلدى ارسال
 الردين سونگ سلاطين تاپتى تعظيم
 نېچوك كيم انبيا راس و رئيسى
 رسول خيليغه سرخيل سپه اول
 سلاطين نينگ هم انداق سرفرازى
 غزا ميدانى ايچره حيدرآيين
 نبى شرعيغه بېرگن زيب و زين اول
 زهي عالم صدف، ذاتينگ - درِ پاك
 قوياشدين هم ياروغ راي منيرينگ
 مرصع مسندينگ اعلى جماندين
 شكوهونگ جبهه سيدين چون ثريا
 چو قهرينگ تندبادى اېستى، عالم
 يېتېب چون گلشن لطفونگ شميمى

جهان اوراينى قىلدى منقش
 اينگدېك بير-بيرىگه بېردى پيوند
 خرد طبعيغه حيرت بولدى غالب
 مهيا قىلدى عالم كارگاهين
 جهان اهلين داغى قىلدى طوايف
 بويېردېك پست، اول اؤتدېك تند و سرکش
 عدالت وجهيدين بېرمك نظامى
 كه بولغەيلر اولوسقه دين سارى دال
 كه بېرگەيلر الر اميد ايله ييم
 محمدنينگ ابرور ذات نفيسى
 الر بارى سپه، خيل ايچره شه اول
 ابرور گويا ازلدن شاه غازي
 رواج شرع ارا پيغمبرآيين
 سلاطين سرورى سلطان حسين اول
 اينگدېك كيم، قوياش دريغه افلاك
 فلكدن هم بيك عالي سريرينگ
 فلک فيروزه يى كيم توشميش آندين
 يېتى قطره عرقدېك يېتى دريا
 بساطين تاغلردن قىلدى محكم
 كورونوب اېلگه اؤت جنت نسيمى

آی و کون باغی جاهینگدین ایکی گل
 کواکب بیرلە اول تون رنگی درهم
 قیلیچینگدین هم اهل غمگین و هم شاد
 قیلیب موج بلا هم ظاهر اول سو
 خدنگینگ مرگ طیریدین نشانه
 ولی اول آشیانغه بۆلمهیین رام
 بۆلوب اخضر سنانینگ سرو مانند
 یشیل ایلب انی زهر هلاهل
 صف هیجا که اوق کهلگهی یاغیندېک
 چاقین یوق، رشتە اقبال و تأید
 سمندینگ اول سحاب برق رفتار
 زمانه ابلقی ینگلیغ خرامی
 خرامی اؤرگه چیقماقته توتوندېک
 قویون یوق کیم هیون دیوزاد اول
 زمانی کیم جهانغه توشگهی آشوب
 چقیب چرخ اوزره هیجا اهلی گردی
 ایکی صف هر بیر بیر کوه بیداد
 جهانی تیره گرد ایلب قرانغو
 کاوورگا دهر ارا سالیب غریوی
 اوقی انداق که صرصر لاله ابلتیب
 بهادورلر فلکدېک برچه خونریز
 عدم قورغانیغه قاجیب امانلیق
 سېن اول ساعت صلابتدین سپهری
 معاذالله، گردوندېک جنایینگ

تون اول گلشنده مشکین فام سنبل
 تۆکولمیش گویا سنبلغه شبنم
 سودین دور ملک هم ویران، هم آباد
 بۆلوب هم فتح رخساریغه کوزگو
 عدو جسمینی ایلب آشیانه
 اوتوب بیتگیچ زمانی، توتمه ی آرام
 انینگ اوستیده برگ بید پیوند
 بۆلوب برچه خلاف اهلیغه قاتل
 کمندینگ تشله غن شکلی چاقیندېک
 بۆلوب محکم ظفر بؤینیغه جاوید
 که سرعتدین قدم تا فرق رفتار
 یورورده شرق تا غرب ایکی گامی
 اېگرمک وقتی دشت اوزره قویوندېک
 دېمان کیم دیوزاد اول، دیوباد اول
 زمین بیرلە زمانغه توشگهی آشوب
 قالب گرد ایچره چرخ لاجوردی
 سراسر تیغی آنینگ تیغ فولاد
 سنانلر شمعی سالیب انده یاغدو
 نېچوک کیم مست بؤلغهی نره دیوی
 شفقنینگ جامیدین پرکاله ابلتیب
 شهاب آسا سنانلر ایله بان تیز
 فلک عالم ارا ساجیب یمانلیق
 قؤلونگده تیغدین رخشنده مهری
 تحرک تاپسه عزم ایلب رکابینگ

سورروب هر لحظه بیر یان تارتیبان تیغ
 سالیب هر ساری تیغ لالابالی
 قیلیب اول نوع تیغ بی‌مدارا
 قویاش باتقه‌ی عذارین درهم ایلب
 یانیب میدانین ایتسنگ عزم ایوان
 توتوب جمشید تختی اوزره آرام
 قویوب آغزینگه اول جام کیانی
 نی ملکی کیم آلیب اول رزم ایچینه
 دېمان هر ملکینی بیر پادشاغ
 چوبخشش تاپیب انداغ ملک و جاهی
 گدادین بؤلمه‌سون آزرده رایینگ
 الا تا پادشه‌لیغ باقی اؤلغه‌ی
 بنای سلطنت ذاتینگه باقی
 بو ساقی ایلکیدین جامینگ پیایی
 کبتور، ساقی، شراب ارمنی‌ساز
 قیل اول‌نوش و بېرکیم، مېن قیله‌ی نوش

شکوهی تندلوقته اؤیله کیم میغ
 عدودین قیلغه‌سېن عالمی خالی
 جهان ایچره قیامت آشکارا
 فلک قاققه‌ی روان قدین خم ایلب
 توشوب ایوانغه سیلکیب گرد میدان
 تیلب خورشید ینگلیغ لعلگون جام
 ایچیب کیم بولسون آب زنده‌گانی
 بغیشلب برچه‌نی بو بزم ایچینه
 هر ایگی ملک بلکیم بیر گداغه
 بولوب اول دم گدا هم پادشاهی
 ابرور چون پادشه‌لر هم گدایینگ
 طرب بزمیده مهوش ساقی اؤلغه‌ی
 سعادت مهوشی بزمینگده ساقی
 زلال خضر اول جامینگ ارا می
 توت آنی شاه مدحین ایلب آغاز
 قوش ایچسنگ توت‌که، مېن داغی ایچه‌ی قوش

سلطنت سپهری نینگ مهر رخشنده‌سی و خلافت تاجی نینگ لعل درخشنده‌سی،

جهانبانلیغ جسمی نینگ روح نازنینی و کشورستانلیغ عینی نینگ مردمک

جهان‌بینی، عالم خلقی نینگ رفیعی و زمان اهلی نینگ بدیعی، یعنی سلطان

بدیع‌الزمان بهادر مدحیده: خَلَدَ اللهُ مُلْكُهُ وَ اَبَدَ دَوْلَتَهُ

ازل صبحی که قیلدی خامه صنع
 ابد شامیغچه نی بولسه موجود
 قرح کشقه خرابات اولدی مرقوم
 تحرکسیر خراشی نامه صنع
 یازیلدی اول ورقده بود و نابود
 ورع کشغه مناجات اولدی مرقوم

گداغه ناتوانلیغ بۆلدى روزى
 بىراوگه قسمت آز بۆلدى بغایت
 الر کیم تاپتى كۆپ حقدين عطالر
 بولر ایچره دغى كۆپ دور تفاوت
 شهى کیم تېنگریدین بې سعى و کوشش
 جهانغه باعث امن و امان اول
 قچان اندین کیم ایتسنگ دهر و دارا
 همایون اسمی مجمل بۆلدى تاویل
 مونونگ ضمیمه نې تاپمیش ازلدین
 آتی اؤن حرف ایله بۆلدى مرگب
 ازلدین بیر عطاغه دال هر حرف
 ابرور «ب» - برّ و احسانینگ دلیلی
 اکیچی حرف دولتدین ابرور دال
 اوچونچی یمن دین ایتیپ نشانه
 بۆلوب تورتونچ انگه «عین» عدالت
 ینه بیر راستلیغدین ایتیپان راز
 ینه بیر لطفدین ایلب خبردار
 بیرى یېتى عدددین تاپتى تقسیم
 ینه بیردین بۆلوب ملت کرامی
 ینه بیر جلوه سین ایلب مکرر
 ینه بیر بو ندادین ایلب آگاه
 ایننگ ترکیبیگه بو اؤنچه حالت
 دلیل اؤلدى بو صورتلرغه آتی
 ایننگ ذاتیغه دُر بیرله نې نسبت

غنیغه کامرانلیغ بۆلدى روزى
 بىراوگه بخشش اؤلدى بې نهایت
 ابرورلر عالم ایچره پادشالر
 بیرى یزدان پرست اؤلمیش، بیرى بت
 بارى شهردین آرتوق تاپتى بخشش
 بدیع الدهر و دارای زمان اول
 شریف القابى بۆلغه ی آشکارا
 قیلايين اېمدى بیر-بیر آنى تفصیل
 دېيىن مشروح خالى هر خللدين
 بو دور ترتیب اگر قیلسنگ مرتب
 عطایانینگ دلیلی حرف-بهر حرف
 گهردېک بحرِ عمانینگ دلیلی
 تاپیب دین و دیانت اندین اقبال
 که تیندى مقدمی بیرله زمانه
 قیلیب هم عمری طولیغه دلالت
 امانت باغیده سرو سرافراز
 لطافت گلشنیده بهره بردار
 که قیلیمش حق نصیبینگ یېتى اقلیم
 که سېندین دور مسلمانلیق نظامی
 که بیر تېنگری دورور یارینگ مقرر
 که بۆلمیش قسمتینگ: «نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ»
 قیلور، قیلسنگ تأمل، یوز دلالت
 و لیکن بحرِ معنی در ذاتی
 بو معنیدین که، باردور دُرغه قیمت

دُرِ ذاتی بؤلوب دریایِ افلاک
 بو بحر افلاکیدین رخساری خورشید
 گهی کیم سیندوروب تاجِ کیانی
 توزوب صحبت «بهشتِ ثانی» ایچره
 انی مجلس دېمه، عالی سپهری
 دېمه مهر آنی کیم، مهرِ سبک‌خیز
 نشاط افزایراق ناهیددین کؤپ
 قویاش بیر قتله هر کون کؤکنی سائر
 قویاش هر دوریده بیر تیره اقشام
 اگر کؤک سرعتیدین سیر ایتیب مهر
 مغنیلر نشاط‌افزا نوادین
 ظرافت حالتیده بذله‌گولر
 بؤلور چون شه طرب بیرله قدحکش
 بهریب یوز گنج یخشی سؤزگه ببخواست
 یمان مېن ایتیم تاپیب سؤزوم پیچ
 قویاشدېک عالم‌آرا بزم چاغی
 قیان کیم برق تیغی شعله ساجیب
 دېمس مېن کیم، کبسیب اوقی زرهنی
 سنانی چون بیتیب سهم قصادېک
 اؤزی هر ساری کیم سورگچ غضبناک
 ظفرغه سورمه رخشی‌نینگ غباری
 الا، تا کیم قویاشدین بؤلغه‌ی انوار
 جهان ملکي انگه بؤلسون میسر
 بهریب دوران قویاش ینگلیغ کمالی

که هر دُرّی ابرور بیر اخترِ پاک
 یوز اوزره قطره‌لر برجیس و ناهید
 آلیب ایلگیگه جام خسروانی
 می ایچسه «باغ نو» ایوانی ایچره
 قدحدین دوریده رخشنده مهری
 نې انداق تیزرو، نې عشرت‌انگیز
 سریع‌السیراق خورشیددین کؤپ
 بو مجلس چرخین اول یوز قتله دایر
 مونونگ هر دوریدین روشناق ایام
 مدیری هر دم آنینگ بیر پریچهر
 چکبک ناهیدنی هر دم هوادین
 عطاردقه قلیب هر دم غلولر
 طرب کیفیتیدین بؤلسه سرخوش
 یمان سؤزنی قلیب اصلاح ایله راست
 انینگ بزمیده سؤز اؤتمه‌ی یمان هیچ
 جهانغه اؤرت سالیب رزم چاغی
 عدونینگ پیکریدین باشی قاجیب
 تخیل تاریدین آچیب گرهنی
 عدو قدّینی ایلب حلقه یادېک
 قلیب اول صف یقاسین سر-بسر چاک
 قویاشقه شعله تیغی‌نینگ شراری
 یاروق قیلغه‌ی جهان ملکینی هموار
 قویاش تاجی انینگ باشیغه افسر
 فلکدین بؤلمه‌سون، یا رب، زوالی

کېتور، ساقی، قدح خورشیدینی بات ایچه ی شهزاده یادی بیرله، هیهات
که هجریدین ایننگ محزونمېن اسرو بوله ی بېهوش کیم، مجنونمېن اسرو

بو دیبای چینی یوزین ختایی ساز نقشلر بيله منقش قیلماق و اول ختایی
نقشلرنی مانوی طراز گلر بيله دلکش بېزه‌ماق و بو گلستان صحنیده خاقان چین
مسندی احتشامین یایماق و ایننگ احتشامی حدیقه‌سی نسب گلی و فرزند
مېوه‌سیدین اؤزگه جمیع ازهار و فواکه بيله مزین اېرکینن آیتماق و درد باغی
غنچه‌سی و بلا چمنی شگوفه‌سی، یعنی شهزاده فرهادنینگ عدم شېستانیدین
وجود گلشنیغه کېلگنینی قلم بلبلی تیلیدین سیره‌ماق

بو چینی حلّه‌غه بؤلغن رقمکش که چین ملکی که، رشک نقش چین دور
شهی اېردی معظم خانی آنینگ ایکی عالمچه ملکی وسعت ایچره
سپاهی بیر یوزیده قوم حسابی تجمل انده افریدونچه یوز مینگ
علوی درگهی گردون مثالی موغول قوللر کیبی آئینده خانلر
کفی‌نینگ بذلی عماندین هم افزون دېمه کاندین، دېگیل امکاندین آرتوق
زمانه طاقی آفاق ایلب آنی ایننگدېک فرد اېتیب چرخ کهن‌گرد
مکمل مهر درّی بیرله تاجی مرادی باغی یوز گلدین برومند
یوزیدین روشن ایلب نور کونین یوزین بو طرح ایله قیلدی منقش
سواد غیرت خلد برین دور دېمه خانی آنینگ، خاقانی آنینگ
یېتی گردونچه تختی رفعت ایچره نی قوم، گردون اوزه انجم حسابی
خزانه مخزنی قارونچه یوز مینگ قیو گردون که، اندین داغی عالی
بؤلوب کْشوردهی کْشورستانلر جواهر ساچماغی کاندین هم افزون
نی کیم یوق آندین آرتوق، آندین آرتوق بری خانلر ارا تاق ایلب آنی
که بیر فرزنددین هم ایله‌بان فرد ایننگ بیر اؤزگه دُرگه احتیاجی
ولی اول اؤزگه گلگه آرزومند انگه کؤزدین اوچوب بیر قره‌العین

ديبان کيم: «چون جهان نينگ يۇق وفاسى
 بقا ايوانى كۆپ عالي اېمستور
 كيشى گر قىلسه مينگ يىل پادشاليق
 چو تارتر عاقبت جام فنانى
 شهى كيم، كۆك كه چيقيقه تخت و جاهى
 بقا توفراغيدىن سيلكر زمان يېنگ
 نې چېككه ي كۆك كه باشين تاجدارى
 ولد دور اول دُر و، والد صدف دور
 صدف يۇق، بحر ارا گر بولمس اينجو
 نې اچيغ سو كه مست وحشت آيين
 چمنده سرو بس رعنا شجر دور
 شجر كيم جز لطافت شيوه سى يۇق
 ياغيندىن گر بولوت يېتكورمه سه سود
 چاقين كيم يارودى انوارى آينىنگ
 اگر اؤت اؤچسه بولمس غصه يوتماق
 مېن اؤلدوم اول تېنگيز كيم گوهرى يۇق
 تېنگيز يۇق كيم، غدير وحشت انگيز
 بو اؤتلوغدىن اېرور بغيريمده داغيم
 زهې حسرت كه، مېن يىللر يوتوب قان
 بو فاني ديردين بولغچ خراميم
 اياق قۇيغهى فراش و بسترىمغه
 شېستانيم ارا آرام قىلغهى
 منگه ييغماقته يېتگهى محنت و رنج
 اعادى طعن و افسوسين مو ايتهى

اېمس محكم عمل قصرى اساسى
 حوادثدين جهان خالي اېمستور
 جهان ملكيگه ايلب كدخداليق
 بارور دم فهم اېتر بير دمچه آنى
 گدا كيم، تخته كيز بولغهى پناهى
 بو داغى اول ايكيسى تېنگ دورور، تېنگ
 يۇق اېرسه بير دُر اندين يادگارى
 صدف، يعنى اتا و دُر خلف دور
 انى بيل، بير نهايتسىز اچيغ سو
 لبيده كف، يوزيده موجدين چين
 يۇق اندين نفع، چونكيم بې ثمر دور
 اؤتون اؤرنيده دور گر ميوه سى يۇق
 هواده اول همان و بير قلين دود
 چو اؤچتى، قالمه دى آثارى آينىنگ
 چو اخگر قالدى آسان دور ياروتماق
 و يا اول اؤت كه آينىنگ اخگرى يۇق
 قيو اول اؤت كه، ياوشاندين بولور تيز
 قوروتماسون ديبان دوران اؤچاغيم
 بولوب چين و ختا ملكيده خاقان
 كېلب بېگانه يى توتقه ي مقاميم
 ايليک سونغهى سپاه و كشورىمغه
 زمانه صبح عرضيم شام قىلغهى
 انگه سپرغه قالغهى مخزن و گنج
 اېرنليک ننگ و ناموسين مو ايتهى

اوغولسیزلیغیدین اۆلدی بو شكنجیم
 بو قتیغ ورطه ده ایلگیمنی توتقه ی
 بو اپردی متصل گفت و شنیدی
 بۆلوب کۆز یاشیدین هریان گهرپاش
 بو مقصودی اوچون ساجیب درملر
 اوغولسیزلرنی هم ایلب نوالیق
 بولردین برچه کام و مدعاسی
 بۆلوب غافل که، نې کیم کلک تقدیر
 کیشی هر مدعاده کیم کۆرر سود
 بسا گوهر که رنگی احمر اپردی
 کۆپ اصفر لون ساز ایتی زمانه
 کیشی کامیده سود ابرمس چو معلوم
 چو خاقانینگ بو اپردی مدعاسی
 شېستانیده توغدی بیر ینگى آى
 آچیلدی باغیده بیر آتشین ورد
 کیوردی ایلگیگه دوران نگینى
 یوزینده عشق اسراری یازیلغن
 نگین و لعل یوق، درّ شب افروز
 ایشیلگن رشته سی تاب وفادین
 کوزیده اشک سیلیدین اثرلر
 محبت نوری آئینده هویدا
 فلک دېب درد اېلى نینگ شاهى آنى
 توشوب عشق اهلى ایچره هر طرف جوش
 وفا خیلیده غوغا شادلیغیدین
 که حق دفع ایله گهی بو درد و رنجیم
 کۆزومنی بیر خلف بیرله یاروتقه ی
 خداییدین اوغول اپردی امیدى
 گهردېک کۆزگه ایستب اؤزگه بیر یاش
 قیلیب کۆپ نذرلر، ایلب کرملر
 اتاسیزلرغه هم ایلب اتالیق
 بو کیم، بۇلغه ی بیر اوغول نینگ اتاسی
 رقم چېکتی، اېمس امکان تغیر
 یقین ابرمس انی تاپماغده بهبود
 کۆروندی لعل و، توتقچ اخگر اپردی
 کۆروندی زوررق، اپردی زبانه
 رضا اولی دورور بۇلغنه مقسوم
 اجابت قُربینی تاپیب دعاسی
 ینگى آى یوق که، مهر عالم آرای
 دېمه ی کیم، ورد، بلکیم شعله درد
 نگین اؤرنیده لعل آتشینى
 ایچینده درد تعویذی قازیلغن
 دېمه دُر، گوهری - لیکن جهانسوز
 تېشیلگن بغری حكاك قضا دین
 دمیده آه دودیدین خبرلر
 جمالیده وفا طغراسی پیدا
 ملک دېب درد اؤتى آگاهی آنى
 چو توغدی اؤتده سیر ایلر سیاوش
 ییری-بیرگه مبارکبادلیغیدین

اتا اول دُرغه چون نظاره قیلدی
 ساجیب آنچه جواهر عالم ایچره
 یسب کشورنی آیین بیرله بارچه
 بو ینگلیغ حکم عام ایلب ندی وار
 یسلسون بارچه آیین بیرله زیبا
 نې دیا بارچه سی سنگین و دلکش
 قیلیب بو نوع زینت بیرله آیین
 خلاق هر نې قیلسه تېرگه مک یوق
 توزوب بیر جشن کیم چرخ کهن سیر
 اینگدېک کورمه یین بزم کیانی
 فلکدېک خوان فزونراق انده حددین
 آلیب کشور اېلی نینگ احتیاجین
 اولوس توتمه ی طربدین بیر دم آرام
 طرب غوغاسین اول کُشورده چاغلب
 قیلیب یغما خلایق دین کُرانه
 یوزینده کیمسه چیندین تاپمه یین بهر
 قیلیب محو اېل ایچیدین باده قیغو
 کُتور، ساقی، چکبک یرلر اوچون اون
 مېنی چین اهلی ینگلیغ می پرست اېت

صدفدېک آغزی کولمکدین یاییلدی
 که اندین بحر و کان قالب غم ایچره
 بو آیین تحفه چین بیرله بارچه
 «که چین ملکیده بولسه هر نې دیوار
 توتولسون باریغه اکسون و دیا
 ختا صورتلری بیرله منقش»
 تمام چین نی صورتخانه چین
 نې قیلغنی یمان قیلدینگ دېمک یوق
 اینگ دوریده بو طاق کهن دیر
 یوزیدین بیرچه هم بېرمه ی نشانی
 قویاش قرصی کیبی نان خود عدد دین
 بغیشلب اېلگه اوچ ییللیق خراجین
 ولی اسره ب طرب طوریده اندام
 مشقت کاروانی رخت باغلب
 توتوب عیش انده منزل جاودانه
 مگر دشتی یوزی لیک اول دغی شهر
 قرا قیغونی دفع ایلب قیزیل سو
 منگه تۆیدین اولوش بېر، جام گلگون
 تۆله چینی ایاغلیر بیرله مست اېت

شەزادە فرەھادقە «الْأَسْمَاءُ تُنَزَّلُ مِنَ السَّمَاءِ» حکمی بیلە عشق سپەری اوجیدین نامدارلیق نصیب بۇلماق و شوق گلشنیدە غنچە اپرکندە گلدېک کۈنگلکی چاک، بلکە بلبل دېک کۈنگلی غمناک بۇلماق و درد معلمی مکتبیدە عشق کتبیین لفظ بە لفظ، بلکە محبت اوراقین حرف بە حرف اۋقوماق و دلاورلیق میدانیدە شجاعت ورزشینی قیلیچ دېک تیز اېتیب اۋق دېک توز اېتمک و زمان کینەورلریدین خوددېک سرآمد و نیزەدېک سرافراز بۇلماق

زیبا بزمینگ الحاننمایى
 که چون خاقان غە تېنگرى بېردى فرزند
 جمالى بىرلە کۈنگلین ایلەبان خوش
 جمالیدین کۈرونکچ فرّ شاهي
 قۇیوب یوز همت و اقبال و دولت
 بو جوهرلرغە چون اسناد تاپتى
 بو فرنى هادى بخت اېتگچ ارشاد
 حریر و حلّە ایچرە باغلەبان چست
 بو نوع اېرمس اتا قۇیمەدى آتین
 انگە فرزانه فرهاد اسم قۇیدى
 فراق و رشک و هجر و آه ایلە درد
 بارین استاد عشق اېتگچ مرگب
 ملالت مەھیدە زار اېتتى آنى
 معالقصه چو تاپتى مەھد مسکن
 عروس چرخ تون-کون دایە کردار
 بېشیک دوریدە چینی و ختایی
 کۈزىنینگ نازى اېلدىن اېلتیب اویقو
 کۈرونمەى اۋزگە یاشلردېک صفاتی

بو ینگلیغ بۇلدى سۆز داستانرایى
 بۇلوب اول ھدیە بىرلە شاد و خورسند
 آتین قۇیماق سارى بۇلدى رقمکش
 بو فردین یارودى مە تا بە ماهي
 همول فر سایەسیدین تاپتى زینت
 مرگب ایلەگچ فرهاد تاپتى
 روان شەزادە آتین قۇیدى فرهاد
 مرصع مەھد ایچیندە تانگدیلر رست
 که کۈرگچ عشق انینگ پاکیزە ذاتین
 حروفى مأخذین بېش قسم قۇیدى
 بىرار حرف ابتدادین ایلەبان فرد
 ترگبدين بو اسم اۋلدى مرتب
 بو قید ایچرە گرفتار اېتتى آنى
 قفس دولت ھمایىغە نشیمن
 بۇلوب هر طورى حالیدن خبردار
 بۇلوب یوز نوشلب داستانرایى
 انگە اویقو کېتورمک که نواگو
 کۈزىگە بۇلمەى اویقو التفاتی

سوتی کیم، ساغیان آغزیغه دایه
 انگه ایچمک بؤلوب ناکام ینگلیغ
 نی قطره سوت ایچورگیچ دایه عشق
 تاپیب هر قطره بیر دُر دین نشانی
 ایچرده موردین اؤکسوک غذاسی
 بیراو کیم عشق دین بؤلغه ی انگه قوت
 بو ینگلیغ چون بیر اؤلدی یاشی آنینگ
 قدم اوردی و ترک مهّد قیلدی
 چو اوچ یاشیغه چبکتی دور افلاک
 سؤزی باری بؤلوب افسانه عشق
 عجب دور اوچ یاشیده کوزگه اطفال
 قالب بو ایشده اهل حیرانی آنینگ
 اتا بو نوع کورگیچ ایش حسابین
 کبّتوردیلر حکیم نکته دانی
 فلک مشکللری حل فکرتیدین
 قویاش ینگلیغ یاروغ رأی منیری
 قیو علمی که یوق اندین نهانراق
 سوروب هیأت ساری چون فکرتی رخش
 و گر حکمتده رایى جسم ایتیب قسم
 طبعی و ریاضی و الهی
 بؤلوب یونانده حکمت وردی آنینگ
 یاروتقیچ بزمنی دانای عالم
 قیلپ تعلیمیغه یوز نوع تأکید
 «الف»، «بی» دېگیچ استاد ابتدادین

که جسمی اندین آلهی قوت و مایه
 مویز و شیرۀ بادام ینگلیغ
 بؤلوب بیر گوهر سرمایۀ عشق
 و لیکن بارچه سی درّ معانی
 تاپیب قوت آنچه کیم، ارسلان بالاسی
 سوت ایچسه دُر بؤلور، قان ایچسه یاقوت
 شرف دریغه یبتتی باشی آنینگ
 قویوب اېمگک یورورگه جهد قیلدی
 تکلم قیلدی انداق کیم درّ پاک
 مقام و مسکنی کاشانه عشق
 نېچوک کیم اؤن یاشیده اؤزگه اطفال
 سپهر و مهر سرگردانی آنینگ
 مناسب انگله دی علم اکتسابین
 بیلک بیرله جهان ایچره جهانی
 فلک که مشکل آنینگ دقتیدین
 ولی اندین یاروق مافی الضمیری
 انینگ قاشیده یوق اندین عیانراق
 سپهر اجزاسین ایلپ جو به جو پخش
 کوزیگه نقطه موهوم اولوغ جسم
 «الف، بی، تی» دېک آئینده کماهی
 ارسطو بیر کیچیک شاگردی آنینگ
 تیلپ شهزاده نی دارای عالم
 فلک آئینده منزل توتتی خورشید
 الف آلدی المدين، «بی» بلادین

هم اول کونده بېردی سرو گلخد
اوچونچی آی روان بولدی سوادى
اگر بیر قتله کوردی هر سبقنى
نې سؤزنى کیم اوقوب کونگلیگه یازیب
اوقوب اؤتمک، اوقوب اؤتمک شعارى
کوروب چون عشق و عاشقلىق مقالین
انینگ شرحینى تکرار ایله بان کور
بؤلوب عاشق غمی شرحیده غمناک
کیم اېتسه درددین آز-آز روایت
کیشی کونگلین بیلپ افگار ییغلب
حکیم اول ایشده قالب لال هر دم
اتاغه گه بؤلوب غالب تحیر
بو دېب اطفالغه بو نوع اولور حال
قیلیب هر بیر انی بیر نوع تعبیر
ایشی بو ینگلیغ اېردی اېل ارا فاش
جهانده قالمه دی اول یېتمه گن علم
بؤلوب اؤن یاشقه عمرى نینگ مرورى
علوم اوراقى چون بیر-بیر یاپیلدی
چو آز فرصت انگه میل اېتتى ظاهر
آلب قوس قزح چېکمک که قلاب
قرا تون گر نشان ایلپ سوهانى
دیبان تورک فلک آتقنده زهله
قیلیچی ضربه سی آلینده هر مرز
نې پیر، تاغی که کسوت قیلدی خارا

اتاغه هدیة تعلیم ابجد
بورونغی ییلده قرآن بولدی یادی
ینه آچماق یوق اېردی اول ورقنى
دېمه کونگلی، که جان لوحیگه قازیب
قالب یادیده صفحه-صفحه بارى
تایب آشفته محزون کونگلی حالین
اوقورده ناله و زار ایله بان کور
یقا چاکین اوقوب، ایلپ یقا چاک
قیلیب اول درد انگه کؤپ-کؤپ سیرایت
نې کوزده اشک کورگچ زار ییغلب
قیلیب اندین یوز استدلال هر دم
انانى گاه اېتیب عاجز تفکر
اول ایتیب، یوقتورور مو اوزگه اطفال
بیری بيلمه ی نې نوع اېرکننى تقدیر
که تا عمریدین آنینگ اؤتتى اؤن یاش
بیلپ تحقیقینى کسب اېتمه گن علم
یيگيرمه یاشچه قد و جسم و زورى
دلاورلىق سلاحى میلی قیلدی
قو بیر میلی قیلغچ بولدی ماهر
توروب مشرق اېتیب مغربغه پرتاب
فلکچه ناوکیغه اول نشانى
توهم تاریدین آچیب گرهلر
شکاف انداق که سودین پیر ارا درز
بو کسوتدین قیلپ درز آشکارا

قیلیب گر حمله البرز اوزره بیر گرز
 ابوورگچ نیزه سین دوری فلک وار
 طوبا میخی بيله سنچیب سمکنی
 چو میدان عزمیغه سالیب تکاور
 اوتوب کؤک بادپاییدین سمندی
 یبتی گردونغه آفت شرشیدین
 اسد بؤنین اوزوب سرینجه بیرله
 قیلیب روین تن اوز ایلگینی رنجه
 همول علم بلند آوازه بیرله
 اوزین ابجد اوقور ایلدین توتوب کم
 بؤلوب شهرل ایشیگی نینگ گدایی
 انگه تېنگ پادشالیغ، یا گدالیغ
 دېمان، هم کونگی پاک و هم کوزی پاک
 مونیگدېک طینت پاکيگه لایق
 اینیگ ساری ساووغ یېل اېسسه ناگاه
 قیلیب اېل خان و مان آنینگ فداسی
 اتا یوزلنمه سون دېب درد و رنجی
 ولی بیر ذره درد اؤلغچ پدیدار
 اسیر درد ایچی و تاشی آنینگ
 کبتور، ساقی، شراب دردپرورد
 باشیمغه درد چېکمستین بورون تیغ
 بؤلوب گرد و چیقیب گردونغه البرز
 بؤلوب قلقان اوزیگه چرخ دوار
 تېشیب نوکی بيله دور فلکنی
 بوزوغلوق باختردین تا به خاور
 توشوب بهرام بؤینیغه کمندی
 بؤلوب سو حوت بغری خنجریدین
 زبونی بیر اسد هر رنجه بیرله
 توتوب چین رنجه سی آلیغه رنجه
 بو ینگلیغ زور بی اندازه بیرله
 دېمه دانش، که زور دست ایله هم
 و لیکن اول گدالر خاک پای
 گدالیقه تېنگ اېتمه ی پادشالیغ
 تیلی پاک و سوزی پاک و اوزی پاک
 دعاسین ایتیان پاک خلاق
 چېکب چین ملکی نینگ خلقی ساووغ آه
 نی خان و مان که، جان آنینگ فداسی
 یېتیب هر کون باشیغه صدقه گنجی
 بؤلوب اول گنجلر بیرله خریدار
 که تا اؤن تورت بؤلدی یاشی آنینگ
 که بؤلدی کونگلو میز پرورده درد
 بو دم بزم نشاطی ایله گیل بیغ

فرهاد نینگ شباب گلشنیده کیم، طرب گلبنی نینگ نشاط گللری آچماق محلی
 دورور، درد خارلری کورگوزمکی و بلبلدېک شوق اؤتی خارخاریدین فغان
 توزمکی و خاقان بو ایشتن غنچه دېک دلتنگ بؤلیب، انینگ چاره سی اوچون
 تؤرت باغ طرحین سالغنی و تؤرت قصر بنا قیلغنی کیم، شاید بو باغلردین مقصود
 گلی تاپیلغی و اول قصرلردین مراد اېشیگی آچیلغی

مهندس کیم بو قصر آباد قیلدی
 که چون خاقانغه اول کام اؤلدی حاصل
 شبستانیده اول شمع اؤلدی روشن
 نېچه اول شمع بار اېردی دل افروز
 اؤتی گاهی چېکر اېردی زبانه
 یوزیگه عشق هر دم دېب نهانی
 قدیغه غم یوکی دېب راز هر دم
 کوزیگه ایتیان افسانه قیغو
 باقیب کؤنگلیگه و تهدید اېتیب درد
 نې ایش کیم چرخ اېتر اظهارین آنینگ
 ایستماق چون شرارت ظاهر ایلر
 چو یفراغنی تۆکر بادِ خزانی
 انگه کیم بیر بلا بیتکورسه تقدیر
 انینگ، چون بار اېدی آلینده کؤپ رنج
 قچان کیم ایله بان عشرتقه آهنگ
 نشاط اهلی بؤلوب هر یان نواساز
 سرودی کیم اولوسنی خرّم ایلر
 نې داستان ایچره مذکور اؤلسه مجنون
 نې الحان بؤلسه بیر غمدین روایت

بو ینگلیغ طرحینی بنیاد قیلدی
 طرب بزمیده آرام اؤلدی حاصل
 که بزمی گلریدین بؤلدی گلشن
 ولی کؤپ شعله تارتر اېردی جانسوز
 بؤلوب گاهی سرشکیم یوزده دانه
 که قیلغومدور بو گلی زعفرانی
 که قیلغوم بو «الف» نی «دال» دېک خم
 که بیر کون ایکسیدین آغوم اویقو
 که بو اېودین چیرغوم عاقبت گرد
 بورونراق کورگوزور آثارین آنینگ
 بدنده اول حرارت ظاهر ایلر
 بورون رنگینی ایلر زعفرانی
 یېتر اولراق احوالیغه تغیر
 طرب ایامی هم اېردی المسنج
 دمی نوش ایله مک که جام گلرنگ
 نشاطانگیز داستان ایلر آغاز
 انینگ خرّملیغین درد و غم ایلر
 انینگ کؤنگلی بؤلوب البته محزون
 بؤلوب بو غمدین اول غمگین بغایت

اېښتيگچ عشق و عاشقلىق سرودين
 بولوب خاقان ائينگ حاليدين آگاه
 كه نهوچون دايم اول شاد اېرمس اېركين؟
 نې اېركين آه و افغانىغه باعث
 ختا ملكيده هر نوع غرايب
 سمنبرلر بارى زيا و نازك
 مشعدلر سپهر بېوفاسان
 چو ايلب لعب هر نيرنگ سازى
 قىليب توننى ياروغ، كوننى قرانغو
 كوكرتيب شعلهلىق اوتدين سپندان
 بولردين داغى پرمكر و فسونراق
 ايتيب هر كون آئينگ بزميده حاضر
 قىليب شهزاده هر قيسىغه تعميق
 چو حل بولدى بولوب بير دم طربلىق
 نې شكلى كيم كېتر اشكالى آئينگ
 بولر بيرله دغى شاه جهانگير
 بولوب بېچاره كوپ قىلدى تأمل
 كه، قىلغەى تورت عالي قصر بنياد
 توزوب اول قصرده عشرتقه اسباب
 يسب هر قصرنينگ دورينده باغى
 تاييب اول فصل رنگين اهل نيرنگ
 بهاري قصرىنينگ توزگچ اساسين
 بت گلچهره دېك شنگ ايله گه يلر
 ينه قصرى كه تابستاني اولغەى

تيبه آلمه ي كوزيدين ايگى رودين
 تفكر ايله بان تارتيب ساووغ آه
 هميشه غمدين آزاد اېرمس اېركين؟
 نې قىغو اشك غلتانيغه باعث
 كه ممكن بولمه غەى انداق عجايب
 هنرورلر بغايت چست و چابك
 اوغورلر مهره كوك تاسيدين آسان
 فلک هر لحظه يېب اون قتله بازى
 سودين اوت ياندوروب، اوتدين سپيب سو
 آسيب اورگمچى تارى بيرله سندان
 حسابى حد و غايتدين فزونراق
 الر ايلب فسون و مكر ظاهر
 بولوب كيفيتى آلينده تحقيق
 بولوب رفع اول عجب ايشدين عجبلىق
 غرايب ايچره قالمس حالى آئينگ
 چو ايله ي آلمه دى بو ايشگه تدبير
 ينه بير اوژگه ايش قىلدى تخيل
 بولوب هر فصل بير قصر ايچره فرهاد
 فراغت بيرله نوش ايتگه ي مي ناب
 كه بولغەى هر گل اندين شېچراغى
 موافق ايله گه يلر قصرينى رنگ
 آليب گلر جماليدين قياسين
 يوزيدېك آنى گلرنگ ايله گه يلر
 تنعم نينگ سرا بوستانى اولغەى

قیلور اول فصل برگ و سبزه آهنگ
 ینە بیر قصر کیم بۇلغەی خزانی
 انگە بو رنگ ایلە بېرگەیلر آیین
 ینە بیر قصرنی ایل ب شتایی
 بېریب نەستەدە قار و موزغە پیوند
 بو ینگلیغ تۆرت قصر چرخ کردار
 مھیا ایلەگەیلر نقش چین دېک
 توگنگچ روضە دېک هر بیتى معمور
 ختا و چین دە تنلب نازنینلر
 بو جتترلرغە قیلغەیلر خرامان
 شک اېرمس کیم، بولردین شاهزادە
 بوروندین کیم سالور ایش طرحی استاد
 هنرورلر که قیلغەیلر هنر فاش
 بیرى هر دم یۆنوب یوز نوع خارە
 بیرى هر دم چېکیب یوز نقش دلکش
 اوشول مدتغچە بو کارخانە
 غرایب کوپ هویدا بۇلگوسیدور
 کورونوب هر زمانی کوزگە بیر شکل
 چو بۇلدى جلوه گر اشکال یوز نوع
 یسردە بۇلسە هر صنعت قە مشغول
 چو بو ایشلرگە بۇلدى طبعی معتاد
 چو خاقان تاپتى مونداغ چارەغە دست
 بار اېردى آلیده فرخنده دستور
 تاپیب آرایش اندین ملک و زینت

تناسب بیرلە قیلغەیلر یشیل رنگ
 چو بار اول فصل رنگی زعفرانی
 قیلیب زرکارلیغ بیرلە هر آیین
 تۆشب کافورگون جنس ختایی
 اېتیب رنگین آنینگ کافور مانند
 که، بۇلغەی تۆرت فصل اندین نمودار
 فضاى روضه خلد برین دېک
 کېرەکلیک بۇلسە غلمان اندە یا حور
 بارى غلمانوش و حورا جبینلر
 نېچوک کیم روضە ایچرە حور و غلمان
 تنعم بیرلە بۇلغەی دلکشادە
 تمام اۇلغونچە هر بیر عشرت آباد
 اگر خاراتراش و خواه نقاش
 که قیلغەی حوض یا فرش و ایزارە
 که هر بیر قصرنی قیلغەی منقش
 که کورگوزگەى توگنمکدین نشانە
 بسی شکل اندە پیدا بۇلگوسیدور
 کوز آلغچ بۇلگوسیدور اوزگە بیر شکل
 انگە هم بۇلگوسى تمثال یوز نوع
 یسلغچ بۇلگوسى عشرت قە مشغول
 شک اېرمس بۇلماغ اول ایشلردین آزاد
 ایچیگە شادلیغ یوزلندی پیوست
 ممالک رأیدین آباد و معمور
 توتوب اېل ایچرە ملک آراغە شهرت

شه اېتمه ی میل انګه ایتيلمه یین ایش
 همول فرهادغه اېردی اتاېېک
 انینگ آشفته حالیدین بو رنجور
 شه اول فکر ایله گچ، اېلدین نهانی
 قصور و حور ایشین طرح اېتتی بارین
 دعا ایلب دېدی فرخنده دستور
 روان قیلماق کېرهک اېمدی شروعی
 چو ملک آرا اېشیتتی، قویتی فی الحال
 چقیب شاه آلیدین او لتوردی دلخوش
 کېتور، ساقی، منګه جام می ناب
 که گردون یېتی قصری دور وفاسیز
 انینگ راییدین ایرو قیلمه یین ایش
 کوروب فرهاد خود آنی اتادېک
 نېچوک کیم گنج یغما تاپسه گنجور
 کیریب خلوت ارا چارلتی آنی
 تخیل قیلغنین شرح اېتتی بارین
 که هیچ ایش قالمه میش رایینگه دستور
 انګه-اؤق ایله دی شه ایش رجوعی
 شه ملک آلیده یېر اوپتی فی الحال
 بؤلوب اسباب جمعیه رقمکش
 بو ساعت کیم مهیا بؤلدی اسباب
 جهان نینگ تورت فصلی هم بقاسیز

ملک آرانینگ تورت روضه ارمماند بيله تورت قصر فلک پیوند عمارتین تورت
 اییریب هر بیر یگه زحل و ش سرکار و عطارد سان معمار تعین قیلیب ربع
 مسکوندېک آباد لیغیه مشغول بؤلغنی و فرهاد نینگ ایش تماشاسیغه کېلیب،
 اهل هنر صنعتینی تماشا قیلیب، قارن سنگتراش ایشیگه یېتیشگچ غرابتیدین
 فهمی تیشه سی اول ایش ادراکی خاره سیدین کند بؤلوب، قویاش مغرب تاغیه
 میل اېتگندېک، انینگ خاراسی اوستیگه توشوب، مېتین تیلیدین سؤز
 سوروب، خارا صداسیدین جواب تاپیب، اول ایش میلی مومدېک کؤنگلیگه
 «کَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ» بؤلغنی

مهیا ایله گن بو کارخانه
 چون شه قیلدی ملک آرانى مأمور
 اؤزی آتلندی دولت بیرله خوشحال
 رکابیده حکیم اېردی عددسيز
 بو ینگلیغ سوردی وضعیدین فسانه
 بنالر ملکدین قیلماقده معمور
 توشوب دولت کیى آلینده اقبال
 مهندس شیوه لر آلینده حدسيز

کهنيز چين دوریده شاد و قدحکش
 که هر بیر کورگوزوب جنت فضاسی
 کلبی بیر فصلغه هر بیر موافق
 تاپیب دیوار ارکانینی اول
 چېکیلدی بیر ییغاچ طول ایچره هر خط
 چو تاپتی باغ طرحی زیب و آیین
 بویورماقته اوتوب داراغه نوبت
 ختا ملکیده ابردی ایگی استاد
 لقبده بیرى باني، بیرى ماني
 قلیب معمارلیق باني ایشین فاش
 بولوب بانیغه اول ینگلیغ مهارت
 چېکیب بو قصر میناکار طرحین
 سو اوزره گنبد گردون حسابی
 کلبی هر نی بنا اول قیلسه بنیاد
 بولوب توفراغی آنینگ خارهدین بپرک
 ولی ماني آنینگدېک نقشبندی
 مدور مستقیم اولسه رقم کار
 چو باغلب صورت بی جانغه زیور
 کلبی اول نقش کلکی سایه سیدین
 کیشیگه توشده تعلیم ایتسه ظاهر
 ینه بیر استاد چابک ابردی
 قلیب خارا صفی بیرله مصاف اول
 چو مہتین نوکینی خاراکن ایل
 چو نازکلوکنی ایل خامه سی فن

ایننگدېک تورت موضع قیلدیلر خوش
 فضا سیدېک سوی بیرله هواسی
 بولوب شهزاده آرامیغه لایق
 بویوردی هر بیر ییگه تورت جدول
 ییغاچ اؤرنی هم اولدی خط بر خط
 قیللیدی تورت قصر اؤرنینی تعیین
 بیتشتی ایشته ملک آراغه نوبت
 ایکاولان توأمانلیغ بیرله همزاد
 مونی کورگن تصور ایل ائی
 کلبی ماني ختا ملکیده نقاش
 که شرحیدین کلبی عاجز عبارت
 کیشی انداق که بیر دیوار طرحین
 انگه ساز ایتمک انداق کیم حبابی
 ییقیلماقدین فلک قصریدېک آزاد
 یسب آهکنی آهن پاره دین بپرک
 که نقشین چرخ انگه نقشین پرندي
 چېکیب انداق که جدول بیرله پرگار
 بولوب اول نوع کیم روح مصور
 که کلمه ی یوز قلم پیرایه سیدین
 قوپوب اول اویقودین استاد ماهر
 که هم لوک، صنعتی هم نازک ابردی
 لقبده قارن خارا شکاف اول
 قتیق خارانی روزن-روزن ایل
 بولوب بیر لوح اوزه عمری قلمزن

ینه هر نوع استاد یگانه
تیلب بارینی دستور خردمند
که شهغه بویه امری حادث اولمیش
بو ینگلیغ تورت باغ جنت آیین
کهرک کیم تورت فصل اول توتسه آرام
باری نینگ رنگ و وضعین ایله دی شرح
چو سؤز تاپتی نهایت، تۆکتی یرماغ
الر هم کاربند ایلب بیلکینی
چو ملک آرا الرنی قیلدی خوشدل
بورون اول ایشنی قیلدی تورت سرکار
قویوب یوز کاردان هر ایش باشیده
تاشیرغه تاش و خشت و بیل عرابه
سالیب هم تاغ و هم هامون غه افغان
چقیب هر تاغ اوزه یوز خاره انداز
عرابه دېمه کیم، گردون دایر
شفق بیرله فلکدین تۆلغه مهی باش
بؤلوب هر ناوه کش بیر بحر جوشان
الرینگ بحری زوریدین نشانه
تاپیلمه ی عود و صندل ایچره نجار
بؤلور چون اره سی چېکمکده محرور
بؤلور هر دایگر گردونغه پیوست
اورده بېلین کیرگچ فغانغه
بییک طاق اوستیده استاد بنا
تاپیب یوز مینگ قمر سیر ایچره توسیع

که کورمه ی فنیده انداق زمانه
ایش احوالیدین اولدی نکته پیوند
انگه شهزاده فکری باعث اولمیش
ایچینده تورت قصر روضه تزین
بؤلوب کۆنگلی قوشی هر روضه غه رام
که اول نوع و بونوع اېتمک کهرک طرح
تأملسین نېچوک کیم تاش و توفراغ
قویوب کۆزلرگه قۆیدیلر ایلیکینی
مصالح جمع اېترگه بۆلدی مایل
که جمع اېتکەیلر اولچه بۆلسه درکار
ینه مینگ کارگر هر یوز قاشیده
توتوب چین ایچره آباد و خرابه
آغیر یوکدین توشوب گردونغه افغان
ایش اوزره اولتوروب مینگ خاره پرداز
بؤلوب خارا یوکی آستیده سایر
تاشیب ایش باشیغه آق و قیزیل تاش
رباعی بحری ساز ایلب خروشان
که هر یان کېمه لر ایلب روانه
نېچوک کیم کیرسه دکان ایچره تجار
یاغیب صندل نېچوک کیم قیشده کافور
قالیب بېل اورغوچی بلچیق ارا پست
آتیب بیر پرچه بلچیق آسمانغه
قوییدین قیلسه خشت آلماق تمنا
زحل بیرله ولی باریغه تربیع

پیاپی کارفرمادین هیاهیی
 توشوب خیلِ بنی آدمغە آشوب
 بۆلور گردان اینگدېک تۆرت سرکار
 کەتیب استادلردین ایشده قانماق
 اول ایشلرگە بو ینگلیغ بۆلدى چون طرح
 کە مونداغ تۆرت قصر چرخ کردار
 کە هر بیر طاقیدېک کۆرمە یدور آفاق
 چو تعریف ایتیلر حددین زیاده
 مینیب آت، اۆلدى اول یان دشت پیمای
 سوروب یوز مهوش اطرافیده مرکب
 چورخشین سوردی اول یان بی مدارا
 توشوب بیر عالم ابلگە بوالعجب جوش
 چېکب گردونغه تۆرت انداق بنا باش
 فلک طاقیغچه باغلب خوازه
 قویرغه هر بنا عالی رواقی
 ایشیده محو آنینگدېک هر بیر استاد
 کۆروب شهزاده انداق طرفه احوال
 قیو بیر پیشه کیم اندیشه ایلب
 کبزر اپردی باقیب هر پیشه ورنی
 اؤکوب هر ساری قلّه-قلّه خارا
 ایتیک تیشه لریغه هر قرا تاغ
 بیرینینگ مومدېک ایلگیده خاره
 بیر یومشاغ ییغاچدېک خارپرداز
 اراده نقشبند حیلە سازی
 هیاهیدین قلیب ابل ایش پیاپی
 بنی آدم سالیب عالمغه آشوب
 کە سرگردان قالب بو ییتی پرگار
 نې تینماق بیر زمانی، نې تیانماق
 سراسر قیلدیلر شهزاده غه شرح
 بۆلوبتور تۆرت جنتدین پدیدار
 کە بۇلغەی ربع مسکون ایچره اول طاق
 هوس قیلدی کۆررگە شاهزاده
 نېچوک کیم توسن گردون مینیب آی
 اینگدېک کیم، قمر دوریده کوکب
 قیامت کۆردی بۇلغن آشکارا
 بۆلوب باریغە خواب و خور فراموش
 کە گردون دېب انگە هر لحظه: شاباش
 زحل ینگلیغ چیقیب اوستیگە رازه
 بۆلوب قالب همانا چرخ طاقی
 کە ایشدین اؤزگە باری ایشدین آزاد
 تحیر برماغین تیشلب - قالب لال
 قالب حیران و تحسین پیشه ایلب
 کە کۆردی نېچه چابک تیشه ورنی
 قیلیان پاره-پاره بی مدارا
 پیچاق آلینده انداق کیم، سریغ یاغ
 قلیب سو غلبیغه شیر آشکاره
 ستونغه پیل پایه ایله بان ساز
 مهندس شیوه پیکرطرازی

تېموردین خامه سی هر یان روانه
چېکیب یوز نوع پیکر خامه سیدین
گهی هنجار ایله، گاهی قلیب زور
کۆروب شهزاده انداق کاردانی
چو توشتی، سالدیلر بیر تاش اوزه رخت
سعادت بیرله توتقچ انده تسکین
دېگیل بو صنعتینگدین ییزگه فصلی
آتینگ ایت و آنی هم کیم بو پیشه
نبدین دور کۆرمه دوک بو نوعی هرگز
ییاچی کیم قتیقراق بۆلسه ذره
نی سو بیرله بېریسن تیشه نگه زیب
همول خامه نگ که ایلر خاره تنقیر
بیر اوپتی کاردان نقش پرداز
که: «تا بۇلغه ی حوادث کوه قافی
حوادث تاشیدین آسوده باشینگ
قتیق خصمینگ نصیبی خاره بۆلسون
چو سۆردونگ اول آتیم شهرتینی
آتیم قارن، ایشیم خود آشکارا
بو کیم سۆردونگ که مېتین بیرله تیشه
انینگ سو بېرمگیده حالتی بار
سو بېرسه اویله افزاریغه استاد
سینردین تیشه ور آسوده بۇلغه ی
ختا اهلی بو صنعت ایله بان ساز
بو ابل هم اولچه مېن بیلگننی بیلمه ی

قلیب تاش اوزره توفراق دېک نشانه
که مانی لال اؤلوب هنگامه سیدین
سالیب صنعت بيله آفاق ارا شور
تماشاسیغه میل اېتتی زمانی
یسب شاه اؤلتورورغه خاره دین تخت
دېدی: «ای کاردان صنعت آیین
که اندین ظاهر اؤلسون فرع و اصلی
که یۇنغه ی مومدېک خارانی تیشه
که بۆلمیش فهم ادراکیده عاجز
پیچاق بیتکچ بۆلور انداق که ارّه
که تاپمس خاره یۇنماق بیرله آسیب
انینگ کیفیتین هم ایله تقریر»
سوزین قیلدی دعا بیرله سرآغاز
چاقیلغه ی ایلدیریم خارا شکافی
اوشاتسون درد و غم باشینی تاشینگ
مشقت تاغیده آواره بۆلسون
و سؤنگره صنعتیم کیفیتینی
قؤلومده تیشه و آلیمده خارا
نېچوک سینمه ی یؤنر خارا همیشه؟
که اندین ایله مسبیز اېلگه اخبار
یوز ییل خارا دېمه ی کیم، یونسه فولاد
توگنگه ی بس که ایشدین سوده بۇلغه ی
بۆلوب عالم ایلدین ایشته ممتاز
دلیلیم بو که: مېن قیلگننی قیلمه ی»

چو دانا سوردی مونداق نکتە پاک
 دېدی: «آلیمده بؤل شغلونگه مشغول
 گهې یۇنغیل، گهې نقش ایله خاره
 هنرور یپتکوروب گردونغه باشین
 کوروب شهزاده کونگلین شغلیغه بند
 قیو بیر تیشه کیم خاراغه سالیب
 بو اېردی شغلی تا اول لحظه کیم مهر
 قۇپوب اول خارەدین شهزاده ناکام
 سوادى شهر سارى خارپیمای
 کبتور، ساقى، منگه بیر جام رنگین
 که اول سیل انده غم خارین سوپورگه ی

بؤلوب شهزاده بیلیمک که هوسناک
 که بو صنعت اېرور کونگلومده مقبول
 مېن ایله ی اؤلتوروب بیر-بیر نظاره»
 مهیا ایله بان افزار و تاشین
 بؤلوب خاراتراش و نقش پیوند
 بو تحسین ایلب و حیرتقه قالب
 یاشوردی برقع خارا ارا چهر
 توتوب خاراسمی اوستیده آرام
 نېچوک کیم تاغ ارا مهر فلک ساي
 که توشمیش غم تاشی کونگلومغه سنگین
 دېمه ی غم خاری کیم، خارانی سورگه ی

فرهاد نینگ قارن بيله خارا یۇنرده مقارن بؤلوب، بلکه اول آي نینگ بو زحل بيله

قران قیلماغی و بو فنده انگه صاحبقرانلیق اېشیگی آچیلماغی و مانی قلم

مویدین تصویر فنین قلم-بقلم، بلکه مو-بمو بیلماغی و جمیع صنایع و هنر

دقایقی انینگ ایلگیگه کېلماغی و تۇرت ییلده تۇرت حدیقه ارم مثال و تۇرت

قصر خورنق تمثال نینگ کیم، تۇرت فصل مقتضیاتى رنگی بیلن بنا قۇیولوب

اېردی، اتمامی و خاقان نینگ الرنى فرهادگه مسلم توتوب، انده بزم عشرت

توزرگه اهتمامی

بو خارا اوزره تیز اېتکن قلمنى
 که چون شهزاده توشتی اویگه اول شام
 بؤلوب خارا تماشاسیغه مغلوب
 نېچه کیم عقل پیری ذوفنون دور
 چو بؤلدى تون قرا تاغی نگونسار

یوزیگه بؤیله نقش اېتتى رقمى
 یوق اېردی کونگلیده بیر لحظه آرام
 سالیب هر دم هوس کونگلیغه آشوب
 هوس اطفالی ایلگیده زبون دور
 نېچوک کیم زلزله بؤلغنده کوهسار

قوياش لعلی چکيب تاغ اوزره اورنگ
 چو گردون قلّه سیغه میندی خورشید
 سوروب مرکبى چون اول یان یاووشتی
 سالیب هر خیل ایچیگه چون نظر تیز
 دیان هر کیم ایشیگه چون سالیب کوز
 تاپیب اهل هنر بو نوع کامین
 سؤزیدین چون تمتع آلدی هر خیل
 ینه توتتی همول خاراده مسکن
 بویوردی کیم، کھلیب استاد حدّاد
 همول آهن گداز آھنین چنگ
 بؤلوب اؤتدین تېمور لعل بدخشان
 یسب هر نوعیدین افزار دلجو
 سو بېرگچ آلیب و خارا یؤنوب تیز
 نې ایش ساری که سالیب کوز نهانی
 تصرفلر قلیب اول نوعی ملحق
 اینگدېک قیلدی خارا یؤنماغین ورد
 گھی اېلدين قلیب اندیشه پنهان
 قلیب بیر دمده آنچه ایش نهانی
 بو اېردی هر کون آنینگ اشتغالی
 چو بؤلدى تۆرت ییل گردون مروری
 تشیده قیلدی قارن صنعت و ساز
 همان الوان ییل کیم توشتی تقریر
 قلمزنغه بؤلوب سورمک قلم فن
 قیو صورت که مانی قیلدی تمثال

فلکنی صبح قیلدی مرمری رنگ
 تماشا عزمیغه آتلندی جمشید
 هنر اھلیگه رستاخیز توشتی
 توقف ایله مهی ایلب گذر تیز
 هم آنینگ اصطلاحی بیرلر سؤز
 فزونراق ایلب ایشده اھتمامین
 روانی ایله دی قارن ساری میل
 ینه یؤندی همول خارانی قارن
 یسه غه ی تیشه و مېتین فولاد
 روان قیلدی بویورغن ایشگه آھنگ
 شفق ایچره نېچوک کیم مهر رخشان
 ولی افزاریغه قارن بېریب سو
 بؤلوب خارادین اول سو آتشانگیز
 نهان و آشکارا انگلب آنی
 که، بیردین مینگ بؤلوب اول ایشگه رونق
 که یوز قارن قاشیده بؤلدى شاگرد
 آلور اېردی قۇلیغه تیشه پنهان
 که قیلغهی اؤزگه لر بیر آیده آنی
 که تا اول پیشه ده بؤلدى کمالی
 یسلدی تۆرت فردوس و قصوری
 ایچینه بؤلدى مانی نقش پرداز
 توزه تتی هر بیر اېوگه نقش و تصویر
 یانیده کارفرما هم قلمزن
 انکه فرهاد آجتی چهره فی الحال

بو ایشنی داغی آز فرصته قیلدی
 اول اہولرگه توگونگونچه ایچ و تاش
 بولرنی قوی که، هر استادِ ماهر
 چو هر یان میلی بیر دم ظاهر اؤلدی
 بوتوب القصه هر بیر قصرِ عالی
 بهاری روضه تاپقچ زب و تزین
 بؤلوب صورتلریگه چهره گلرنگ
 گلیمی سالینب گلگون و زیبا
 بؤلوب گلرنگ روزن، تابدان هم
 بوتوب حوضی که اندین روح آلیب قوت
 بؤلوب گلرنگ می حوض ایچره تالب
 آچیلغن هر طرف بیر گلشنِ گل
 کبزیب گلچهره لر هر ساری موزون
 ینه بیر روضه تابستانی اسلوب
 تاپیب اول داغی اخضر زب و آرا
 پیری اوزره سراسر سبزه نوبر
 قوشی طوطی، نې طوطی کیم سروشی
 روان بیر شوخ سبزارنگ هر یان
 بؤلوب هر حوض نینگ تاشی زبرجد
 فلک ینگلیغ یشیل قصریده تاشی
 اینگدېک کیم یشیل کاشی و خاره
 دېمهی هر سرو، بلکیم هر گیاهی
 ینه بیر روضه غه رنگِ خزانی
 مذهب طاقِ بزم آرایي ایننگ

اینگدېک کیم، کبره ک القصه بیلدی
 هم اؤلدی خارهر، هم بؤلدی نقاش
 که قیلدی صنعتین اول اہوده ظاهر
 اول ایشده استادِ ماهر اؤلدی
 یسلدی باغلری جنت مثالی
 ایچ و تاشیغه گلگون بؤلدی آیین
 قلیب گلزار ارا عشرتقه آهنگ
 یسالیب کورگه سی گلرنگ دیبا
 ایشیک گلرنگ، بلکیم آستان هم
 اوشاق تاش تېگره سیده لعل و یاقوت
 اریغلردین دغی آقیب لب-لب
 اؤکولگن هر سری بیر خرمن گل
 کیب باشدین-ایاق دیبای گلگون
 که کبلدی قصری مینارنگ و مرغوب
 قالب سرگشته اندین چرخ خضرا
 چمنلر سر-بسر سرو و صنوبر
 ملکدېک حلّه بیرله سبزپوشی
 توتوب بیر جام مینارنگ هر یان
 اوشاق تاش اؤرنیغه ساچیب زمرد
 یشیل تاشی کبی طاقیده کاشی
 یشیل چینی بیلہ فرش و ایزاره
 بؤلوب عشرتقه انده خضرِ راهی
 تنعم کولگوسیکه زعفرانی
 مطلا فرشِ گردون سایی آنینگ

هنر کلکی بيله ايلب هنرکار
 ایچی نینگ صورتی روح مصور
 بؤلوب حوضی نینگ آلتون فرش و خشتی
 می اسفر بو حوض ایچره روانه
 نېچوک کیم حوضدین آقیب سرغ مل
 صنملر جلوگر مهری سماوش
 باری معشوق و آشوب زمانه
 ینه بیر روضه رنگی سر-بسر نور
 بؤلوب قصری نینگ ایچ و تاشی مرمر
 صفادین حوضی سیم ناب ینگلیغ
 بؤلوب گچ کارلیغ سیمین رواقی
 بری آق حلّه دین آیینی آنینگ
 یاروب هر ابو ختایی سیمتندین
 صدف گون حوض ارا هر یان آقیب سو
 بو ینگلیغ تورت صورتخانه چین
 قیو بیر قصر، هر ایوان سپهری
 توگندی زیب ارا باغ ارم دېک
 چو ملک آرا شروع و اهتمامی
 کلبلیب خاقان قاشیده قیلدی تقریر
 دېدی چون بارچه نینگ کیفیتین جزم
 سوروب سؤل یانیدین فرخنده دستور
 یوروب اؤنگ یانیدین شهزاده فرهاد
 گذر ایلب بورونغی روضه ساری
 توشوب چون قیلدیلر عزم تماشا
 ایچین زرکار و تاشین داغی زرکار
 تشی نینگ شمسه سی مهر منور
 نېچوک کیم خشت ايله فرش بهشتی
 سو ایچره مهر عکسیدین نشانه
 خزانی برگدین یاغیب سرغ گل
 ایاغدین-باش لباسی کهرباوش
 تۆنی رنگی باری نینگ عاشقانه
 بیاض ایچره کیریپ، انداق که کافور
 نې مرمر، یشم کافوری سراسر
 تاللاؤدین سوی سیماپ ینگلیغ
 نېچوک کیم قاش ایچینه کوزنینگ آقی
 بری فرشی بؤلوب آق چینی آنینگ
 تن اوزره حلّه سی برگ سمندین
 بو سودین سپکرېگن هر قطره اینجو
 ایچینه تورت قصری روضه آیین
 نې صورتخانه کیم، هر شمسه مهری
 قیو باغ ارم، بیت الحرم دېک
 مهیا قیلدی اول ایشنی تمامی
 مونونگدېک تورت مشکل ایشنی بیر-بیر
 تماشاسیغه خاقان ایله دی عزم
 سوادى ملک رایى بیرله پرنور
 بؤلوب شه شاد، بل شهزاده هم شاد
 شه و شهزاده و دستور باری
 دېسنگ فردوس اولور اول نوع حاشا

کۆرۈپ باغیده یوز تورلۈک عجایب
 ایکی نچی خود جنان دین بوالعجب راق
 بۆلۈپ تۆرتۈنچیدە بس کیم لطافت
 بواندین یوق که، اول موندین کلب خوب
 بۆلۈپ درکیده عاجز عقل و جان هم
 مونی هر کیم کۆرۈپ رعنا و چالاک
 انگه هر کیم قلیب فکر و تأمل
 بپرېب استاد لرغه آنچه انعام
 بیسکراق چبکتی ملک آرا مقامین
 توتوب شهزاده غه بارین مسلم
 سالیب جشن و طرب طرحینی بیر ییل
 دېدی دستور ملک آرا غه کیم: «بات
 توزهت هر یپرده آنکلب فصل چاغین
 همول اوچ آی که فصلی نینگ هواسی
 ایشیتگیچ حکم دستور خردمند
 آچیب هر ساری مخزن لرغه ابواب
 که بۇلغهی هر اوچ آی بیر روضه ده توی
 مونگه لایق بری ماکول و مشروب
 ساقیق بیرله نوا و سازی آنینگ
 عدد سیز مېوه عشرت فزایی
 کبتور، ساقی، شراب چینی آیین
 چو قیلدی چین شهی می بز میغه عزم

تاپیب قصریده مینگ آنچه غرایب
 اوچونچی قصر آندین بوالعجب راق
 بو اوچدین داغی آرتوقراق غرابت
 بیر-بیردین کلب مطبوع و مرغوب
 مقرر عجزیغه فهم خرده دان هم
 انی کۆرگیچ کبیب بو یادیدین پاک
 مونی کۆرگیچ اونوتوب آنی بالکل
 نی آنچه یوز طمع قیلغیچه انعام
 بورونغیچه یوز ایل احترامین
 همول حور و قصور و روضه نی هم
 که شرحیدین ایننگ عاجز بۆلۈپ تیل
 که تأخیر ایچره کبلدی بیم آفات
 اوچ آلیق عیش و عشرت نینگ یراغین
 قیلور اول قصر لونی اقتضاسی
 بویورغن ایشگه بۆلدی سعی پیوند
 توزاتتی عیش اوچون بیر ییلیلق اسباب
 که اؤلگهی هرکونی یوز آت و مینگ قوی
 که هم کۆپدین کۆپ و خوبدین خوب
 ختایی جنس پای اندازی آنینگ
 نهایت سیز ینه خوان ختایی
 که جانیم قصدی ایتیش بیر بت چین
 یسالی بیز داغی می عز میغه بزم

بهار نسیمی نفس بيله لاله اوتین یاروتوب، غنچه پرده سین آچقنده، بلکه لاله و
 گل یفراغلرین چمن گلرخلری باشیغه ساچقنده خاقان فرهاد بيله گلناری قصر
 میلی قیلیب، گلگون می اوتی بيله بزم روشن ایتیپ؛ چمن ریاحیندین خالی
 بؤلوب، اشجار خسروش یفراغلر بيله سپهر اخسردین نمونه بؤلغنده ریحانی
 قصرده طرب برگین توزه تیپ، راح ریحانی ایچیپ، درخت یشیل کسوتین
 زعفرانی حله لرکه بدل قیلغنده زعفرانی قصرده آلتون ساغرغه اسفر می تۆکوب،
 دی تاجری باغ لباسین کافور کردار قیلیب، بلکه تاغ و صحراغه کافور بار بؤلغنده
 قصر کافوری ارا بلورگون قدح ایچره کافوری مزاج می نوش ایتیپ، هر
 حدیقه ده اوچ آی نشاط قیلیب، بیر ییلنی بو نوع طرب بيله اؤتکریب خاقان
 فرهادنینگ مزاجیغه علاج قیله آلمه غنی

حمل تحویلی یتکچ مهر گلچهر	آچر یوز گل زمانه کورگچ اول مهر
قیلور مشاطه صنع آشکارا	عروس دهرنینگ حسنیغه آرا
قیلور تون بیرله زلف و کون بيله اینگ	یپتر لیکن بوی بیرله ساچین تهنک
رطوبت یتکوروب هر ساری یاغین	تر ایلب قطره دین گلر دماغین
بولوت ایلب رطوبت اول صفت فاش	که نرگس اویقودین سالیب قویی باش
کؤروب نرگسده مونداق طرفه اویقو	قیزارتور غنچه نی هر لحظه کولگو
تیلر چون غنچه شکر خنده قیلماق	تاپر اول کولگودین گل-گل آچیلماق
بولوت کیم غنچه اوزره ژاله آتیپ	همانا کولگوسیدین بغری قاتیپ
مونی کیم غنچه تینمس کولگوسیدین	محقق ییلمه نرگس اویقوسیدین
آچر نرگس مزرعفر تاسی چندان	بؤلور اول زعفراندین غنچه خندان
اگر خود نوش قیلمس غنچه آنی	نبدین پس کامین ایلر زعفرانی؟
همانا کیم اہمستور زعفران اول	کیم، ایلر خرده آغزیده نهان اول
چون ایلر خرده ییغماغلیققه آهنگ	توتر بو خرده دین دهر آنی دلتنک
همانا خرده تۆکمک که نگون دور	بیلده یؤقسه آنینک نی توگون دور؟

چېکر باغ ایچره بلبل آنچه افغان
 و یا گل کورگوزور بیر پیکر آندین
 چو بلبلدین بولور پیکارگزين گل
 قچان یېل قیلسه هر برگینی پاره
 بولور گلشن حریمی سر-بسر گل
 نسیم صبح اولور باغ ایچره گلبار
 بو اوت یانیده بلبل مسکن ایلر
 قیلور گلبن چو گل آچماقنی آهنگ
 بو فصل ایچره که عالم بولدی گلگون
 هویدا قیلدی هر گل بیر شمایل
 توزلدی آنچه اسباب تنعم
 توشب قصر ایچره یوز دیبای گلرنگ
 شه اولتوردی، یانیده شاهزاده
 قویوب تخت آلیده کرسی گلغام
 توروب بزم ایچره یوز گلچهره چین
 می گلگون توتوب گلچهره ساقی
 مغنی نغمه تارتیب بی تأمل
 گل ایلب برگ، هر بیر سرو نوخیز
 باتیب بزم اهلی گل برگیده تا فرق
 چېکب گلرنگ می شهزاده فرهاد
 یوزیگه باقیب و باریب اوزیدین
 قیلیب هر لحظه مفرط مهر ظاهر
 یوق اول کیم، بزم اېلی شیداسی آنینگ
 بو ینگلیغ تا نجوم چرخ پیمای
 که افغانی قیلور گل بغرینی قان
 قیزیل هر برگی بیر اوتلوق پر آندین
 بو معنی بیرله دېرلر آتشین گل
 اوچر هر ساری اول اوتدین شراره
 لطافت ایچره بیر گلشنچه هر گل
 بولور باغ آتشین گل بیرله گلنار
 قنات اورماق ییلیدین روشن ایلر
 بولور گلشن یوزی گل بیرله گلرنگ
 شفقگون عکسیدین مرآت گردون
 شه اولدی قصر گلگون ساری مایل
 که گلشن بولدی آنینگ آستیده گم
 قویولدی تخت گردون ساری آهنگ
 قیلیب عارضلرین گلرنگ باده
 بولوب اوستیده ملک آراغه آرام
 باریغه حلّه گلرنگ و گل آگین
 ایچر اېل قویمه یین بیر قطره باقی
 بعینه اویله کیم، گل فصلی بلبل
 قیلیب هر رخنه دین قصر ایچره گلرین
 شفق بحریده مهر اولگن کیسی غرق
 گلی رخساریدین خاقان بولوب شاد
 آقیب خوشوقتلیغ اشکی کوزیدین
 ساجیب باشیغه که گل، که جواهر
 ختا و چین ده واویلاسی آنینگ
 حسابی فصل ایله اوتکردی اوچ آی

الر گلنارگون قصر ایچره گلپاش
ایتیکرهک اېسدى چون گلشن شمالی
یاشوندی برگِ گل یفراغ ایچینه
لباس اېتتى چمن مینا مثللیک
چمنلر ایچره یؤل-یؤل سرو آزاد
دېمه سرو و صنوبر، هر نهالی
بېرب یفراغ نشان طوطی پریدین
انگه داغی قاوورسون آبکشیدین
شجر گر بؤلمهسه طاووس باغی
مگر انگلب اؤزیگه اویقو چاغین
قیلیب نارنج آلتوندین عیان گنج
اویاتدین عشقپیچان برگی پیچان
یشیل صفحه چمن نینگ مرغزاری
ثمر سولر بؤلوب آیینه آهنگ
یوق اول سو، باغ نینگ رخساری انگله
بو فصل ایچره که زیب عالم اؤلدى
قیلیب اول گلشن مینا سرى عزم
فلک وش قصر اخضر ایچره می نوش
قیلیب فرهاد و خاقان حله چینی
یشیل تۆن ایچره هر یان سیمبرلر
قیزیل راح و یشیل چینی پیاله
می گلرنگ چینی ساغر ایچره
ایاقچیلیق اېتیب هر ساری آیین
بؤلوب می شیره سیدین آتش انگیز

کۆترمه ی لعلگون میدین دمی باش
چمننی بارچه گلدین قیلدی خالی
نهان اؤلدى شجر یفراغ ایچینه
نې مینا، گلشن خضرا مثللیک
دېگیل کیم سالدی توز-توز سایه فرهاد
بؤلور سرو و صنوبردین مثالی
شجر طاووسی جنت پیکریدین
مونگه هم تاج شاخی خضروشدین
نېدین طاووسدېک بؤلدى ایاغی؟
پری ایچره اؤغورلب بیر ایاغین
لباس ایل ب اؤزیگه برگ نارنج
چقیب هر شاخ اوزه یوز عشق پیچان
کوموش جدولدېک آنینگ جویباری
اؤلنگ ایل ب عیان اول کؤزگوده زنگ
انگه سبزه خط زنگاری انگله
باری آفاق سبز و خرّم اؤلدى
توزوب اول سبزه رعنا اوزه بزم
که ایل ب چرخ اخضرنی فراموش
بؤلوب چین تخت نینگ مسندنشینى
یشیل برگ ایچره انداق کیم شجرلر
نېچوک کیم سبزه صحنی ایچره لاله
شفق انداق که چرخ اخضر ایچره
اچغ می توتقه لی بیر سبز شیرین
بېرب اول اؤتقه تسکین قرص کشنیز

طعام ایچره تکلفلرغه دستور
 بؤلوب هم قصر مینا ایچره اوچ آی
 چو قیلدی کهرباگون مهر گردون
 ییتیشتی کهرباگون قصر چاغی
 شجر یفراغی بؤلدی کهربادېک
 بو نوع اؤت ساری بؤلغچ ییل گذاری
 چناری کیم ایچیگه اؤت توتاشیب
 صبا قیلغچ سو ایچره زرفشانلیغ
 اوچوب برگ اؤتیدین هر یان شراره
 سریغ یفراغ اوزه کیم اؤلتوروب زاغ
 تهرک سرغرتیان یوز زارلردېک
 چمن نینگ هر ییغاجی بیر سریغ قوش
 هوا قیلماققه یفراغدین آچیب پر
 قیلیب هر تون نسیم صبحگاهی
 ایننگدېک کیم چېکب عاشق ساووغ آه
 قویون یفراغنی ایلندورسه هر یان
 قیلیب زرحل خزان نقاشی ترتیب
 بو شغلی ایچره ایلب سهو ترکین
 قویاشدېک تاب اوروب قصر مذهب
 عجب فصلی جهانغه کورگوزوب یوز
 مونونگدېک فصلده شهزاده و شاه
 قیلیب کسوت حریر زعفرانی
 مذهب شیرده آلتون صراحی
 اوی آلتون، فرشی آلتون، تامی آلتون
 هم انداق کیم بورونراق بؤلدی مذکور
 نشاط و عیش بیرله باده پیمای
 ییغاجلر برگی رنگین کهرباگون
 آچیلدی کهرباگون قصر باغی
 دېمه کیم کهربا، مهر سمدېک
 ساجیب هر ساری گلریز چناری
 اول اؤت نینگ شعله سی برگیدین آشیب
 سونینگ تیغنی ایلب زرنشانلیغ
 نهچوک کیم زوروقدین پاره-پاره
 بؤلوب انداغ که ساریغ لاله ده داغ
 سریغ آغریق ییله بیمارلردېک
 بؤلوب باری تولک ایامیغه توش
 چو ییلدین سیلکینیب، هر یان ساجیب پر
 شجر برگین نهچوک کیم صبح کاهی
 قیلور کاهی یوزین اول آه جانکاه
 بؤلور مجنون سرگردان و عریان
 قیلورغه باغ اوراقینی تذهیب
 زر اندر زر قیلیب برگ اوزره برگین
 خزانی برگلر گردیده کوکب
 که بیر کون جلوه ایلر مهر و یولدوز
 بو نزهتگه نی قیلدیلر طربگاه
 ایکی گردون قویاش ایچره نهانی
 بؤلوب آلتون سویی لون ایچره راحی
 می آلتون، ظرفی آلتون، جامی آلتون

حلل قصر ایچره هر یان زیب زرحل
 کورونوب کوزگه آیدیندېک نمودی
 مځنیلر چېکېب دلکش نوالر
 فواکه بزم ارا لیمو و نارنج
 طرب کؤپرهک بؤلوب دستوردین هم
 اوچ آی بو قصر ارا هم توزدیلر جیش
 ساووردی چون شجر برگینی صرصر
 هوا داغی بولوتدین کیددی سنجاب
 دی استادی نېچوک کیم زرگر چین
 بولوتدین کیم تامیب هر قطره سو
 اریغ کیم آبگیرین حنجر ایلب
 فلک توندین کؤمور ایلب سرانجام
 اول اؤتنی تانگ ییلی بیرله دم ایلب
 قمر سرچشمه سی هرتون تۇنگوب موز
 موز ایلب پیر یوزین آینه آیین
 ساووغاؤت طبعیدین اېلتیب حرارت
 قیزیق کول تابی یوق آنچه که سنجاب
 قیزیل اخگر عقیق ناب ینگلیغ
 قیزیل اؤت ساووغانداق کیم قیزیل گل
 یاغیب انداق برودت زمهریری
 کفین آغزی بیله مفلس دم ایلب
 قؤلین قؤل توغلر ایچره معتکف هم
 مزاجین تاپمه یین خورشید محرور
 جهان هم قار ایله کافورمانند

کواکبدېک گهر بیرله مکلل
 قویاش زر رشته سیدین تار و پودی
 سالیب زرکار طاق ایچره صدالر
 بهی کؤرگچ آنی کؤرمه یینه رنج
 دېمه دستور کیم، مقدوردین هم
 سرود و باده بیرله قیلدیلر عیش
 سونینگ سیمابینی دی قیلدی مرمر
 بولوت داغی هواغه ساچتی سیماب
 زلال اطفالی لوحین قیلدی سیمین
 برودتدین یاغیب عالمغه اینجو
 ساووق آغزی لعابین خنجر ایلب
 شفق دین سالیبان اؤت انده هر شام
 ایستماغلیق اوچون قالدین خم ایلب
 موز اؤلغن قطره لر گریدیه یولدوز
 غلط قیلدیم، دېگیل آینه چین
 شرر اؤترگه کؤرگوزمه یی شرارت
 یوق آلتایچه یانغن شعله غه تاب
 برودتدین گل سیراب ینگلیغ
 ایننگ دودی بؤلوب گل اوزره سنبل
 که تخته تاش باغلب سو حریری
 ایکی تیز کؤکسی ایچره محکم ایلب
 قولالردین اؤتوب ایکی کتف هم
 ساچیب عالمغه نور اؤرنیغه کافور
 هوا هم موز بیله بلورپیوند

ساووغ نینگ بۆیلە کافور و بلوری
 اگرچه حللە لر نینگ رنگی کافور
 ینە بزم اۆلدى انجمدېک مهیا
 توتوب هر ساری بیر چین نازنینی
 گر آتی چینی فغفوری آنینگ
 دېگنچه بلکه یوز آنچه تکلف
 نشاط و عیش اۆلوب شرح ایله گانچه
 بو ینگلیغ هم اۆتوب عشرتده اوچ آی
 بولرغه باعث اول کیم شاهزاده
 نشاطین هر زمان می تازه قیلغهی
 ولی اول بېرمه ی اؤز طور یغه تغیر
 همول پردرد و سوزگه آهی آنینگ
 بیاو کیم زار ییغلب، ییغلب اول زار
 چیقاریب سۆزلیغ سۆز باشیدین دود
 بۆلوب اهل اندوهیدین کۆنگلی غمناک
 بیاو کیم عشقیدین قیلسه روایت
 تفحص ایلدین اندین کۆپ نشانی
 وصال ایچره ضمیرین شاد تاپیب
 یېتیشگچ هجر شرحی زار ییغلب
 چو خاقان اؤز ایشین نظاره قیلدی
 یېنگیب اول حال ارا حیرانلیغ آنی
 قدحسیز، ساقیا، حیران مېن اسرو
 کۆنگولگه عشق اۆتی سالغچ شراره

آق رتیب بارچه عالمی ضروری
 و لیکن آس و قاقم بیرله محروور
 بۆلوب جمعیت انداق کیم ثریا
 تومن مینگ ناز ایله بیر ظرف چینی
 ولی رنگی کھلب کافوری آنینگ
 تکلف بابیده قالمه ی تأسف
 قیو شرح ایله گانچه کیم، یوز آنچه
 بۆلوب اول تورت یېرده مجلس آرای
 بو ینگلیغ عیش بیرله ایچسه باده
 طرب هر لحظه بی اندازه قیلغهی
 نېچوک تغیر تاپقه ی نقش تقدیر؟
 نادین ناله جانکاهی آنینگ
 تاپیب کۆنگلی اهل آزاریدین آزار
 ساووغ آه ایلدین آهین آتش آلود
 یقا چاکین کوروب، کۆکسین قیلدین چاک
 سوروب هر دم مکرر اول حکایت
 نشانین کۆنگلیده اسره ب نهانی
 المدین خاطرین آزاد تاپیب
 ایکی کۆز ایله بان خونبار ییغلب
 غلط تاپتی، نېچه کیم چاره قیلدی
 قیلدین سرگشته سرگردانلیغ آنی
 ابوور ساغر که سرگردان مېن اسرو
 انگه یوق می سوییدین اؤزگه چاره

خاقان نینگ خانليغ تاجين اۋز گوهری بيله ارجمند سرمايه قیلورننگ
 ماجراسی و جهانانلیق تختین اۋز نقدی بيله بلندپایه اېترننگ مدعاسی و اۋز
 قریغنیندین باشی آقرغن سرگذشتین دېماق و کۋزی عدم اویقوسیغه میل قیلغن
 افسانه سین ایتماق و فرهادننگ تاج سایه سیدین باشین قاچوروب، تخت
 پایه سیدین ایاغین یاشورماق و باشین خاقان تختی ایاغیگه قویوب عذر
 ایتماغی و عذری باشتین-ایاق خاقان کۋنگلیگه یاقیب اۋز سۋزیدین قیتقنی

بو کشور اوزره اورغن کوس شاهی
 که خاقان هر نهچه کیم چاره قیلدی
 کۋروب فرهاد تاغی اونینی تند
 اۋزین سالمه یینه بیر فکر اېتیب ساز
 که چون قیلیمش کهولتدین تجاوز
 یینه فرهاد بۋلمیش نوجوان هم
 یۋق اول کیم چین ده خاقانلیق قه لایق
 نې کیم شعلیغ ارا شایست بۋلغهی
 یرہتمیش حق انینگ ذاتیده بارین
 ابرور باری هنر ایچره کمالی
 ییغی و ناله و افغاندین اۋزگه
 بیراو کیم تاپسه شعلیغدین ریاست
 چو کۋنگلی بار انینگ رقتغه مایل
 کبره کمس ابردی طبعی مونچه صافی
 بیراو کیم عالم ایچره شاه کېلمیش
 کبره ک کیم شخصدین نې تاپسه پایه
 تاموغ، اوچماغ یرہتمیش حی جبار

بو آیین بیرله توزدی سۋز سپاهی
 قضا ایچره اۋزین بی چاره ییلدی
 قیلیب اول تاغ رای تیغینی کند
 بو ینگلیغ بۋلدی ایشگه چاره پرداز
 کبر محرابیغه قۋیمیش یاشی یوز
 خردمند و رشید و پهلوان هم
 باری عالمده سلطانلیق قه لایق
 کیم اول شعلرغه دربايست بۋلغهی
 عیان قیلیمه ی کبره کمس ایش غبارین
 تمامی عیبلردین ذاتی خالی
 که یۋقتور هیچ عیبی آندین اۋزگه
 توزوک بۋلمس ایشی قیلیمه ی سیاست
 ابرور اندین تشدد نقشی زایل
 که بۋلغهی سلطنتغه اول منافی
 اولوس باشیغه ظل الله کېلمیش
 همول حالتی ظاهر قیلسه سایه
 اگر وهاب ابرور، قهار هم بار

انگه کیم بېردیلر مرآتِ شاهي
 ایننگ ذاتیغه بۇلغنلر مظاهر
 صفاتیدين بیرى هر کیمده کم دور
 چو بار اول مظهرِ سِرِّ جمالی
 قیو دشمن که، قصدِ جانی قیلغهی
 حوادثِ شستیدین گر کېلسه یوز اوق
 بوایش درویشلیکده خوش صفت دور
 شه ار تیغ سیاست قیلمه سه تیز
 قراقچی قانی اؤلسه رختیده داغ
 اگر ظالمغه یوقتور شاهدین باک
 یتیم ایتسه ایچیب کوی ایچره بېداد
 بولرنی اول دېمک بۇلمس که بیلمس
 منگه بو قصه بس مشکل توشوبتور
 نېته ی کیم زوریدین دور پیل عاجز
 نې آسیغ شیردین کۆپ زور پنجه
 نې سود، ار علم ارا فردِ زمان دور
 اېمستور انده بو خودرایلیغدین
 نېچه بو ایشته بۇلدوم فکرت اندیش
 انگه توتسم مسلم سلطنتی
 قچان ایش توشسه اؤز باشیغه بېشک
 چو قیلدی عالم اهلّیغه تعهد
 سیاستنی بیراو چون قیلدی بنیاد
 بو ایش نینگ لذتین چون تاپتی کامی
 بو رأیی بیرله خاقان خوشدل اؤلدی
 ابرور اول مظهرِ ذاتِ الهی
 کبرهک بۇلماق صفاتی بیرله ظاهر
 منافی شەلیغ اسبابیغه هم دور
 جلالیت اؤتیدین ذاتی خالی
 تیلر کیم، جان ایننگ قربانی قیلغهی
 روا کۆرگهی اؤزیگه، اؤزگه گه یوق
 ولی شاهلیغده ناخوش خاصیت دور
 چېکیلگهی خلق ارا یوز تیغ خونریز
 بو گل تاجرغه ایلر تاغنی باغ
 ابرور اول خوشدل و مظلوم - غمناک
 بو غمدین طفلِ مکتب بۇلمس آزاد
 بیلور لیکن نېچوک کیم بیلدی قیلمس
 کیم اول مظلوم کوچک دل توشوبتور
 که سیندورمس سینگک نیشینی هرگز
 ایاغیده چو بۇلمس مور رنجه
 چو جهل اهلّیغه بیمیدین امان دور
 ابرور عالمغه بی پروایلیغدین
 دوا یوق ابردی، قالمیش اېمدی بیر ایش
 ضرورت ترک قیلغهی بو صفتنی
 اؤزیگه توتقوسیدور بارچه اېمگک
 یمان اېلگه بۇلور واجب تشدد
 بۇلور تدریج بیرله طبعی معتاد
 بۇلور هر لحظه کۆپرک اهتمامی
 که یعنی بارچه کامی حاصل اؤلدی

تاپیلدی ایشگه چون بو نوع تقریب
تیلب ارکان دولت نینگ تامین
بیریب شهزاده غه یانیده منزل
که چون حق ایله بان ظاهر هدایت
ختا و چین غه بپردی کامرانلیغ
تجمل حدی امکان دین فزونراق
نې کامی کیم تخیل ایچره سیغمه ی
باریغه قیلدی کۆنگلومنی برومند
بو کیم ملکومگه یوق اپردی ولیعهد
بو غمدین متصل پژمرده اپردیم
چو ییغلب بیرگه کۆپ قۆیدوم یوزومنی
بحمدالله، نې کیم قیلدیم تمنا
بو کون یوز شکر کیم قیلدی اوغانیم
چو حق ذاتینگی کان معنی ایتیمیش
نې ایشتین بۆلسه شعلیغ اعتباری
فلک پیلی سحر دین چپکسه خرطوم
علومونگ بحریدین آلسق حسابی
ضمیرینگ وصفی مستحسن اېمستور
سېنی دانا دېمک یاخود خردمند
بوکون اندین که بار حق نینگ قضا سی
یا شیم اېلیک بوادی سین طی ایتیمیش
ایشیمگه دم-بدم قیلسم تعقل
قریلیق عیینی یا شورسه بۆلمس
هوس بۆلسه قریغه نوجوانلیق

روان شاهانه جشنی قیلدی ترتیب
قیلیب حاضر ایشیک نینگ خاص و عامین
سۆز آغاز ایتتی آسان، لیک مشکل
منگه قیلدی جهان بانلیغ عنایت
قیان عزم ایله سم کشورستانلیغ
نې کیم قیلسم گمان آندین فزونراق
نې عیشی کیم تعقل آنی ییغمه ی
کرامت قیلدی بارین غیر فرزند
آغو طعمی بېرور اپردی یېسم شهد
حیاتیم باغیدین آزرده اپردیم
اروتتی حق سېنینگ بیرله کۆزومنی
بارین اقبال دین تاپتیم مهیا
سېنی مینگ آنچه کیم بۆلغهی گمانیم
خلایق وصفیدین مستغنی ایتیمیش
بوکون موجود اېرور ذاتینگده باری
قاشینگده پشه خرطومیچه معلوم
عطارد شکلی دور اندین حبابی
قویاش روشن دېمک احسن اېمستور
دېمک دور کیم اچغ می دور، چوچوک قند
کهولت بیرله شیخوخت اراسی
نې اېلیک، آلتیمیش حدیغه ییتیمیش
اېرور حالیمغه کون-کون دین تنزل
بارور چاغ بۆلدی، باقیب تورسه بۆلمس
خجالت ظاهر ایلر سرگرانلیق

طبیعت سېپى چۈن مەشك اوزره كافور
 سقال آقى اۋلومگە پېشرو دور
 انى اوزمك يىگىت بۇلماق غمىدە
 ايكي-اۋچنى يولوب يوز ايله گن ريش
 بىراو كيم رنك اېترگە قىلسە آھنگ
 كۆروب اول رنكرىزلىك ايشلرىنى
 تراغ گر كۈلسە آنچه صعب اېمس حال
 غرض كيم مكر و حيلت بىرلە قارى
 يىگىتلىك عىشى بىيار اۋلدى بىيار
 منگە كيم بۇيله دشوارايش توشوبتور
 اگرچه عمردين دور شكوه چاغى
 كه حق كيم اندين اۋلدى هر هدايت
 يىگىتلىق اندە كيم ارزانى اېتى
 قىرلىك كويىگە سالغچ خراميم
 جهان شامىدە گر بىر آي كم دور
 چنار ار باغدين كم قىلسە سايە
 نېباك ار بىشەدين چىققەى هژبرى
 اتا كيم سېن كىيى فرزندى بۇلغەى
 اۋلوم وقتى يېتىشگچ غم يېگەى مو
 چو يۇقتور اعتمادى عمر ايشىگە
 يىگىت اىستر قىرلىق نىنگ نويدى
 قىرلىق دردى بې درمان دور آخر
 كه اۋلمسدين بورون آچىب كۆزومنى
 كه يعنى تاج و تخت و سلطنت هم

ينه كافور مەشك اۋلماق نې مقدور؟
 تىرىكلىك سبزه سى اوزره قىرو دور
 سقال يولماق دورور اۋز ماتمىدە
 تايرېش-آلتى كۈندىن سۇنگ اۋن اۋنېش
 بۇلور چۈن نېچە كۈن اۋتتى نېچە رنك
 تراغ كۈلمككە آچىب تىشلىرىنى
 بلا اول لحظه دور كيم كۈلسە اطفال
 يانه آلمس يىگىتلىك كويى سارى
 قىرلىك رنجى دشوار اۋلدى دشوار
 ايشىم دشوارلىققە ياوشوبتور
 قيو شكوه، قىلورمېن شكر داغى
 منگە قىلدى هدايت بې نهايت
 ختا و چىن اېلى نىنگ خانى اېتى
 سېنى قىلمىش مېنىنگ قايم مقاميم
 قوياش چۈنكىم طلوع ايلر نې غم دور
 نې غم چۈن چىقتى سرو سدره پايە
 چو بۇلغەى اۋرنىدە غرئدە بىرى
 حياتى نخلى نىنگ پيوندى بۇلغەى
 اگرچه اۋلسە هم اۋلدوم دېگەى مو؟
 قچان اۋلماق يقين اېرمىس كىشىگە
 قىرغە يۇق يىگىت بۇلماق اميدى
 بىر ايش كۈنگلۈمدە كۆپ ارمان دور آخر
 سىريراوزره يىگىت كۆرسىم اۋزومنى
 سپاه و ملك و مال و مملكت هم

باری بۆلسه سېنينگ بيرله مزین
 سنگه توتسم مسلم پادشاليق
 منگه شەليقده قوللوق هم قيل اېمدى
 نې کيم اېل نينگ صلاحى دور، آنى قيل
 بو بزم ايچره چو کوردى شاهزاده
 آينگدېک چېکتى آه آتش آلود
 تاپيب اول نکته دين آزار ييغلب
 دېدى گردونغه تارتيب آه جانکاه
 سرير چرخ بۆلسون تخت جاهى
 نشاطى باغى هر کون تازه بۆلسون
 قۇلدين توشمه سون جام کياني
 بو سۆزلرنى که شه قيلدى خطاييم
 توروب معرضده سۆز حدىمنى ييلمان
 نېچه توفراغ اېسه جسم حقيريم
 بيرى اول کيم، چو يۇق عمر اعتمادى
 ولى عالمده هرني بۆلسه موجود
 قيو مشعل که بزم ايلر مزین
 گيه يوز مينگ بۆلور بوستانده برباد
 بۆلور يوز پشته هامون سيل چاغى
 کيچيکلرگه کيچيک دور عمر اساسى
 ينه بير بو که، عمر ار تاپسه يوز ييل
 عقاب و کويکنکنى قيلسه لر قيد
 اگرچه عرصه خالى قالسه مطلق
 قوياش مغرب سارى ياشورسه ديدار

سېنى اؤز اؤرنومه قيلسم معين
 خلایق اوستيده کشور خداليق
 اتاليق هم، اؤغوللوق هم قيل اېمدى
 مېنينگ بودور صلاحيم، اېمدى سېن ييل
 که اچيغ توتتى بېحد شاه باده
 که يېتتى آهيدين کؤک سقفيغه دود
 اؤزين توفراقه سالدی زار ييغلب
 که: «کۆپ ييئلر تيريك بۆلسون شهنشاه
 فزون انجم سپاهيدىن سپاهى
 گل عيش انده بې اندازه بۆلسون
 ايچينده مى زلال زنده گاني
 نې دېرمېن مېن که، نې بۆلغەى جوابيم
 جواب ايتورغه اؤز حدىمنى ييلمان
 ولى بير-ايگى سۆزدىن يۇق گزيريم
 ييگيت-قريغه تېنگ دور ظلم و دادى
 بقاسيغه اېرور بير نوعى معهود
 اوچر يوز مينگ شرر، اول شعله روشن
 ولى يوز ييل تورر بير سرو آزاد
 تورر اؤز اؤرنيده البرز تاغى
 اولوغلرغه اولوغراق دور قياسى
 چېکرمو پشه، هر نې کيم چېکر پيل
 قچان قيلغەى انينگ صيدىنى بو صيد
 توتر مو انده شاه اؤرنينى بيدق
 تومن مينگ ذره دين بير يۇق پديدار»

سوروب بو نكته لرنی شاهزاده
 دېدی خاقان كه: «ای شمع فراغیم
 حدیثینگ لطفی یوز مینگ جاندین آرتوق
 بو سۆزلرگوهری دُرجین كه آچتینگ
 قولاق تاپتی دُر شهوار سېندین
 طمع بو رنگلیغ سۆز توتمس اېردیم
 اؤزونگدین گرمېنی خوشدل تیلرسېن
 عیان قیلماق کپرهک بو سۆزده پاسیم
 بوینگلیغ کۆردی چون شهزاده صورت
 ینه توفراغ اؤپوب بنیاد قیلدی
 كه: «چون شه عذر منعین قیلدی بالکل
 ولی چون مېن حقیر و ایش اولوغ دور
 چو مېن بو چاققه تېگروغافل اېردیم
 ایشیم عشرتقه بزم آرالیق اېردی
 بیر-ایگی ییل عنایت ایله سه شاه
 شه آئینده همیشه حاضر اؤلسم
 یقین بیلسم رواجین هم کسادین
 کیچیکرهک ایش بورونراق بؤلسه تعین
 نې ایش کیم یخشیراق قیلسم شروعی
 جهانده هر کیشی کیم بیر ایشی بار
 چو ورزش بؤلمه سه مشکل دورور ایش
 منگه هم ورزش اؤلسه آشکارا
 چو سوردی نكته نې بو نوع دلکش
 کپتور ساقی، منگه بیر جام شاهی

اتانینگ شوقینی قیلدی زیاده
 فراغ و شمع یوق، روشن قراغیم
 نې جان کیم، چشمه حیواندین آرتوق
 گهراول درجدین عالمغه ساچتینگ
 و لیکن مېن ضعیف زار سېندین
 جوایم بوصفت کۆز توتمس اېردیم
 مرادیم عمردین حاصل تیلرسېن
 قبول اېتمک کپرهک بو التماسیم»
 قبول اېتمکلیگی اېردی ضرورت
 حزین کؤنگلین اتانینگ شاد قیلدی
 منگه نې حد كه قیلغیمېن تأمل
 بو سۆز عرضین ضرورت قیلغولوغ دور
 بو ایش تکلیفیدین فارغ دل اېردیم
 فراغت بیرله بې پروالیق اېردی
 كه خدمتدین اؤزومنی قیلسم آگاه
 بو ایش کیفیتغه ناظر اؤلسم
 تانیسم هم صلاحین، هم فسادین
 قیللسه هر نې سهو اؤلغنه تلقین
 بؤلولسه یخشیراق ایش نینگ رجوعی
 ایشیده اول کیشی نینگ ورزشی بار
 بؤلور آسان قچان کیم بیتتی ورزش
 قیلهی نې حکم بؤلسه بې مدارا»
 بیانیدین اتاسی بؤلدی دلخوش
 كه بؤلغهی غم سپاهی نینگ پناهی

قدح شه لیغدین آرتوق دور کوزومگه قیله ی ظلم، ایلگه قیلغونچه اوزومگه

خاقان نینگ اوز گوهرین خزاین غرایبی، بلکه غرایب خزاینغه کییورماغی و
 ایننگ کوزیگه سنگپاره اوشاق تاشچه و قیزیل آلتون قرا توفراغچه کورونمهی،
 کوزی جَزعی بلوری دُر جغه توشوب، سوده مهر خاوری دېک بلورده آیینه
 اسکندری غه توشگنی و اول کوزگو طلسمیدین غریب صورتلر انکه یوز
 کورگوزوب، کونگلی کوزگو عکسیدېک اضطرابغه توشگنی

بو سوزنی نکته گوی نامه آرا
 که چون خاقان بو سوز اعلامی بیرله
 نشاط و عیش اسبابینی ییغمهی
 قلیب شهزاده غه آنچه رعایت
 تیلب قیلماق جهان آنینگ فداسی
 انکه مونداق که عیش و ذوق یپتتی
 که نې ساجغهی باشیغه بحر و کاندين
 چو بس عالي ایدی مهمان جنابی
 بو ایشدین میزبانغه عجز غالب
 غرابت مخزن ایچره چون کۆپ ابردی
 خزاین دېمه کیم، یوز بحر ایله کان
 عددسيز اوی باری گنج اوستیده گنج
 بورون قیرق اوی بؤلوب آلتون مکانی
 بو مخزنده غرابتدین بو معلوم
 انی کیم موم دېب ایلگیگه آلیب
 ینه قیرق اوی ارا اجناس زیبا
 غرابت مونده بېحد و نهایت

بو ینگلیغ ایلهدی هنگامه آرا
 جوایین تاپتی انداق کامی بیرله
 طربدین بلکه چین ملکيگه سیغمهی
 که تاپمهی عقل انکه حد و نهایت
 جهاننی قوی که، جان آنینگ فداسی
 عوض اؤتروسیده یوز فکر تاپتتی
 که بؤلغهی منبسط شهزاده آندین
 بؤلوب گوهر قاشیده تاش حسابی
 ایننگ کونگلی تیلر اشیاغه طالب
 توتوب ایلگین خزاین ایچره کیردی
 تاشیب نقدینه انده اولچه امکان
 خرد گنجوری عرضیدین الم سنج
 هر اوده قیرق خم خسروانی
 که بیر خم آلتون ابردی اویله کیم موم
 نې کیم اندین یسهی دېگچ، یسالیب
 هر اویده قیرق مینگ اکسون و دیبا
 تاپیلمهی بوالعجب صنعتقه غایت

تومن مینگ جنس چینی و ختایی
 بۆلۈب یوز رنگ ایپک بیرلە مصور
 بۆلۈب تصویریدە یوز چەرە پیدا
 تیکیلگن تۆن حسابین کیمسە بیلە
 هنرور دین بری آمادە بۇلغن
 حریر آنچه کە یوق پایانی آنینگ
 اینگدېک حەلەر کەلتوردی گنجور
 هنوز اۇلغەی تن و اندامی معلوم
 اؤکولگن نافەدین خرور-خرور
 جواهر آنچه کیم فکرت دیبری
 آقزیب کۆز سویین هر لعل سیراب
 بلور و یشم یوز مینگ بوالعجب ظرف
 قیلیب گنجور یوز موندافنی حاضر
 نېچە باققن سایى حیرت بۆلۈب فاش
 تماشادین تۆیر چاغ چون یاووشتی
 بلور نابدین بیر طرفە صندوق
 صفالیق خۇلقى کۆنگلیدین نمودار
 ولی اول طرفە هیئت سړی مبهم
 دېمە صندوق، یوز آفت حصاری
 کە آفت قلعه سی محکمراق اولی
 چو اندە بوالعجب کۆردی شمایل
 دېدی: «بس طرفە دور بو صنعت و ساز
 کلیدی قیدە بۆلسە، حاضر ایلنگ
 قیلیب خاقان بو معینە مدارا
 بصر جنسی نینگ اۆلمەى رهنمایى
 بیریدېک کۆرمەیین چرخ مدور
 کە عقل کل بۆلۈب حسنیغە شیدا
 بیرىسى هم کېسىلمەى، هم تیکىلمەى
 مکمل کارگاه ایچرە تۆقولغن
 یوز آنچه حەلە کیم، یوق سانى آنینگ
 کە اندین کیسە گر اؤن حەلە بیر حور
 تنى نینگ رنگ نسرین قامى معلوم
 تۆکولگن مشک خود انبار-انبار
 حساب ایلې تاپىلمەى مىنگدە بىرى
 آلیب جان نقدینی هر بیر دُر ناب
 کە هر بیرگە خراج ملک اۆلۈب صرف
 بۆلۈب هم شاه، هم شهزادە ناظر
 کولومسوب گاه و گاهی ایرغیتى باش
 کۆزى بیر بوالعجب پیکرغە توشتى
 یسامەیدور دېگە یسېن آنى مخلوق
 ایچیندە بیر عجب هیئت پدیدار
 مرصع قفل ایله صندوق محکم
 ابشیگین رست باغلب قلعه دارى
 انینگ اسرارى هم مبهمراق اولى
 بۆلۈب شهزادە بیلیمکلیک کە مایل
 دېنگیز کیم، نې دورور بو پردەدە راز؟
 آچیب قفلینی، سړین ظاهر ایلنگ!»
 روانی ایله دی عذر آشکارا

که بو صندوق سَرین کیمسه بیلمس
 انی کوردونگ، بیلورنینگ فکریدین کچ
 ایشیتگچ شاه عذرین شاهزاده
 دېدی: «هر ایش که قیلیمش آدمیزاد
 علوم ایچره منگه تا بۇلدى مدخل
 مونینگ هم بيلمه گونچه اصل و بودین
 نې امکان کیم قرار اؤلغه ی کؤنگولگه
 نېچه کیم شاه عذرانگیز بۇلدى
 نېچه کیم شاه ایتیب کؤپرک تامل
 شه ایلب نېچه اول ایشگه نظاره
 دېدی کیم، قفلین آنینگ آچتیلر بات
 صفا بایده مهر خاوري اول
 صدغه در بیضاچهر ینگلیغ
 حکیمی کیم نگار ایلب طرازین
 که: «بو مرآت کیم، گېتى نما دور
 ابرور اسکندر رومي نگاری
 که ایلب تورت یوز دانا بیلن جهد
 سپهر احوالی نینگ صاحب وقوفی
 تنیب افلاک و انجم طالعین توز
 نېچه ییل رنج تارتیب بېمدارا
 بوکؤزگوکیم ابرور حکمت جهانی
 که هر کیم آچماغیغه سعی قیلسه
 کلب کؤزگونى یېردین آلسه فى الحال
 نې کیم عمریده اندین طرفه راق ایش

کلیدی یۇقتورور، قفلى آچیلمس
 که بیزهم کوردوک، اما بيلمه دوک هیچ
 هوس سوداسینی قیلدى زیاده
 تفکر بیرله بيلمیش آدمیزاد
 تاپیلمس مشکلی مېن قيلمه غن حل
 معین قيلمه غونچه تار و بودین
 تسلى آشکار اؤلغه ی کؤنگولگه»
 اینینگ سوداسی کؤپراق تیز بۇلدى
 بۇلوب شهزاده کؤپرک بېتحمل
 تاپيلمه ی راستلیغیدین اؤزگه چاره
 ایچیدین چىقتى بیر رخشنده مرآت
 نې مهر، آینه اسکندري اول
 فلک صندوقی ایچره مهر ینگلیغ
 یازیب کینیده مخفی بارچه رازین
 انگه خورشیدچه نور و صفا دور
 جهان اهلیغه آنینگ یادگاری
 الردین هر بیر افلاطون غه هم عهد
 جهان نینگ کاربند و فیلسوفی
 بو کؤزگو صنعتیده قؤیدیلر یوز
 بو پیکر نقشی بۇلدى آشکارا
 طلسمی دور شگرف انده نهانی
 اینینگ سعی بیله بو ایش آچیلسه
 صفالیغ چهریغه کؤز سالسف فى الحال
 اېمس ممکن، اگر خود نوش و گرنیش

که تهنگری ایله میش کۆرمکنی روزی
 بۆلور بو کۆزگو ایچره جلوه آرا
 ولی آچماق لیغی مشکل دور اسرو
 انکه کیم توشه آچماق اضطرابی
 که یونان ملکی اول فرخنده ک شور
 حکیمی کیم تاپیب اشکال افلاک
 تاشی حکمت اہلی نینگ درّ تاجی
 شمالي حدیدہ تاغی دورور تند
 کیشی یونان سری بارماق کبرہ کتور
 ارادہ قالسہ اوچ منزل مسافت
 بورونگی منزل ایچره ازدهایی
 ایکنچی منزل ایچره اهرمن بیل
 اوچونچیدہ طلسمی بوالعجب ساز
 بو اوچ منزلدین اؤتکرگنگہ محمل
 بو تاغ ایچره کیشی قیلسہ گذاری
 اہرور غار ایچره سقراط یگانہ
 تیریک بار اہرسہ دانای خردمند
 وگر قید حیات ایچره اہمستور
 توجہ چون انینگ روحیگہ قیلغہی
 اؤقوغچ شاہزادہ قصہ نی پاک
 اینگدہک غالب اؤلدی اضطرابی
 چو خاقان فہم قیلدی مدعاسین
 نہچہ کیم شاہ کؤپرہ ک توتتی موقوف
 اؤغولغہ گرچہ مشکل حال توشتی

قضا باشیغہ کہلتورمکنی روزی
 قیلورغہ غیب سرین آشکارا
 گداز جسم و رنج دل دور اسرو
 بو بؤلدی اول معمانینگ حسابی
 کہ حکمت بیرلہ تاپتی زیب و زیور
 بوکشور توفراغیدین بیر آووج خاک
 گیاهی بارچہ علتلر علاجی
 کہ تیغی کؤک مساسیدین اہرور کند
 عنان اول تاققہ باشقورماق کبرہ کتور
 اول اوچ منزلدہ واقع دور اوچ آفت
 یرہ تقن تهنگری قہریدین بلایی
 انکہ بیداد و آفت دأب و فن بیل
 بو ایکیدین دغی مشکلرہک اول راز
 دیسلگن تاغ اہرور تورتونچی منزل
 کؤرر ہجران تونیدہک تیرہ غاری
 دہمہ سقراط، بقراط زمانہ
 آچر بارغن کیشی اشکالیدین بند
 کیشیگہ نی غرض کیم ملتہمس دور
 گرہلیک رشتہ بندی آچیلغہی
 بو مشکل حلّیغہ بؤلدی ہوسناک
 کہ بوفکر اوزرہ باردی خورد و خوابی
 اوزہ تتی منعی اوزرہ ماجراسین
 ولی شہزادہ کؤپرہک بؤلدی مشعوف
 اتاغہ صعب راق احوال توشتی

فرهاد و شیرین	امیرعلیشیرنوايي	خمسه

اۋغولغە يوزلنىپ انداق صعوبت اتاغە اندىن آرتوغراق عقوبت
 كېتور، ساقى، شراب بېخودانە كە صعب ايش سالدی آليمغە زمانە
 نېچە كيم صعب ابرور گردون جفاسى ابرور بېخودلوغ اول ايش نينگ دواسى

فرهادقە يونان ملكى عزيمتى جزم بۇلوب، حكمت بيله ملك آرانى چارلب، سۇز
 كۈميتىنى يونان وادىسىغە ساليب، طلسم مدعاسين، بلكە مدعا طلسمين انينگ
 قاشيده آچقنى و ملك آرا انى نصيحت بيله ممتنع قيله آلমেى مدعاسين خاقانقە
 عرض قيليب، بو مهلك سۇزدىن خاقان نينگ روحى - فرهادى، بدن چينيدىن
 عدم يونانيغە يوزلنگەلى ياووشوب، ملك آرا بيله كۇپ مشورت قيلغندىن سۇنگره
 فرهاد بيله يونان ملكىگە چيريك تارتيب بارورنى مقرر قيلغنى

بومحنت شرحين اول كيم قىلدى تحرير بو ينگليغ ايله دى افسانە تقرير
 كە چون شهزاده غە جور حوادث مونونگدېك مشكل امرى قىلدى حادث
 انينگدېك باردى آرام و قرارى كە چىقتى اۋز قۇلدىن اختيارى
 بو ابردى بيم كيم ديوانە بۇلغەى خرد آيينيدىن بېگانە بۇلغەى
 توتە آلমেى چو اول سودانى پنهان تىلب خلوتدە ملك آرانى پنهان
 انگە تقرير قىلدى ماجراسين هوس كۈنگلى ارا سالغن بلاسين
 دېدى كيم: گر گدا، گر شاه بۇلسون اگر غافل، وگر آگاه بۇلسون
 تنعم بيرلە محنت خوب و زشتى نې كيم بۇلميش ازلدن سرنوشتى
 انى تا كۈرمه گەى امكان اېمستور خرد آليندە بو پنهان اېمستور
 اگر شاه، ار گدا دور آدميزاد اېمس بۇينى قضا حكמידن آزاد
 يازيلغن نكتەنى تغيير قيلماق ابرور سو اوزره خط تحرير قيلماق
 قضاكلكى نې خط كيم قىلدى مسطور اېمس هرگز انى تغييرى دستور
 زمان نينگ بارى ايشدە ذوفنونى ابرور گردون فنونى نينگ زبونى
 كيشى نينگ يېر يوزيگە حكىمى يېتسون قضاى آسمانى يېتسە، نېتسون؟

خلاق عجزيدىن كيم نكته ران مېن
 نې كيم آليمغه يازميش كلکِ تقدير
 ازله بو اېميش حق نينگ قضاى
 انينگ كيم كۈنگلى تاپميش عقلدين نور
 بوكون آليمغه توشميش طرفه حالت
 مېنينگ هيچ انده يۇقتور اختياريم
 بيلور مېن مشكل ايش دوراسرو، ليكن
 كېرەك كيم ايله سنگ خاقانغه تقرير
 اتاليق حقى چون بار دور اراده
 دغى يۇلومغه همت زاد قيلسون
 انينگ همت بيله گر بۇلسه يادى
 اجازت بېرمەسه تېنگرى تانوق دور
 كه بې سامان بۇلوب بې چاره ليقدين
 آليب باشيم، دېمەى آباد ايله چۇل
 يۇلومده ديو دور، گر ازدها دور
 يوموب بارچه تحاشيدىن كۈزومنى
 ايشيم چون منع كويدين ييراق دور
 بو مھلك رقعە چون ايراد قيلدى
 كه: «يۇل تاپمس بومقصوديمغه تغيير
 چو ملك آرا اېشيتتى بو فسانه
 ملامت ايله بان ايتەى دېسە پند
 نې سۇزدىن ايستەسە توتماق قۇلىنى
 عجب نوع انگله بان اول صورت حال
 وجودين ايله بان بو شعله نابود

بولردىن مېن دغى بير ناتوان مېن
 منگە يۇقتور انى كۈرمككە تدبير
 مېنينگ آليمغه بو ايش ابتلاسى
 كېرەك توتسە مېنى بو ايشده معذور
 اگرچه اېلگە بار اندىن ملالت
 كه آليمغه يازيتور كردگاريم
 قيله آلمان قضا اۋتىنى ساكن
 مېنينگ آليمغه كېلتورگنى تقدير
 اجازت ايستەم بو ماجراده
 و گە-گاھى دعاده ياد قيلسون
 شك اېرمىس تاپماغيم بو ايش كشادى
 حق آلىنده بو اسراريم آچوق دور
 گزيريم يۇقتورور آواره ليقدين
 همول مقصد سارى توتقوم دورور يۇل
 طلسم ايچرە اگر يوز مينگ بلا دور
 اول آفتلرغە اورغومدور اۋزومنى
 اجازت بۇلسە شەدين يخشيراقدور»
 ينە مھلك قسم هم ياد قيلدى
 سېناپمدى سعى اېترده قيلمە تقصير»
 چېكىب كۈنگليدين آه بېخودانه
 كۈروب كيم، پند اېشىگىن ايله مېش بند
 كۈروب كيم باغله مېش دورسۇز يۇلىنى
 قالب عاجزدم اورماقدىن، بۇلوب لال
 يېتىب كۈك گېنديگە آھيدىن دود

كۆزى بو دود رنجيدىن ياشاريب
 تىلب خلوت، كىرىب خاقان قاشيغه
 كۆروب ايتورده رنج بې نهايت
 چو انگلب شاه انىنگ بو ماجراسين
 ايكو اول محنت انبوه بيرله
 چو كۆپ قىلدى جزع شاه زمانه
 بۆلوب درديغه بير-بير چاره پرداز
 كه: «شاه، هر نې ثب اۆلدى قصادين
 بوكون چون شه زمان نىنگ اعقلى دور
 نې حاجت ايتماق كيم چون توشرايش
 خرد گر بۆلدى ابرسه چاره پيوند
 گر اۆلسه چاره غه تقدير مانع
 دېدى شه: «اي سعادت شمع راينىنگ
 كيشى اوز جانيدىن تويماق بۆلور مو
 كۆنگول درديغه درمان دور نصيحت
 اگر خود تاپتى تسكين دولت اۆلدى
 اثر قيلمسدېك اۆلسه كۆنگليگه پند
 بو سۆز بيرله ينه خاقان و دستور
 بسى هر نوع تدبير ايله ديلىر
 چو صعب ابردى ايشيده آرزو خواه
 نېچه تىل گفتم و گوسى كۆپرهك اۆلدى
 چو خاقان چاره سيدىن بۆلدى مايوس
 ينه حبسيغه هم قيلمى تحمل
 كه آينىنگ كۆنگلىنى آزرده قيلمى

قۆپوب يىغله يو شاه آليغه بارىب
 مداوا ايله آلمه ي كۆز ياشيغه
 قىلىب هر نې اېشيتكننى حكايه
 اوروب كۆكسيگه، چاك ايلب يقاسين
 بسى يىغلىشتىلر اندوه بيرله
 اۆپوب توفراغنى دستور يگانه
 نصيحت قىلدى ساكن-ساكن آغا
 تاپيلمس چاره يى اوزگه رضادين
 منور كۆنگلى دولت مشعلى دور
 جزعدين به دور اۆلماق چاره انديش
 نتيجه چاره دين تاپقه ي خردمند
 كېرهك بۆلماق قضا حكميغه قانع
 كۆنگول آرامى نطق دلکشايىنگ
 انى موندق بيله قويماق بۆلور مو؟
 قىلالى اولچه امكان دور نصيحت
 كۆنگولگه كام و جانغه راحت اۆلدى
 بۆلالى هر نې حقدىن كېلسه خورسند
 تردد قىلدىلر بېحد و مقدور
 تاپيلمى نفع، تغير ايله ديلىر
 نصيحتگوگه بۆلدى آرزو كاه
 انىنگ اول آرزوسى كۆپرهك اۆلدى
 تخيل قىلدى اېتمك آنى محبوس
 دواسين ايله دى موندق تخيل
 حياتى گلبنين پزمرده قيلمى

چیریک سالغەى ختا و ملک چين غە
 انگچە اۋغليغە ھمراھ بۇلغەى
 يېترگە اولچە ايلبتور ارادە
 انگە تېگرو اېرور قىلغن خيالى
 مىسر گر اېمس بو اول زماندە
 چو بو انديشە توشتى كۈنگليغە خوب
 بارىب فرھادينىڭ آليندە بىر-بىر
 قۇپوب دستورانينىڭ سارى اوروب گام
 كۈروب شھزادە حاصل مدعاسين
 بىلىب كىم، گر دېسە يالغوز بارورمېن
 اېمس اول ايش مروّت اقتضاسى
 اتا يۇق كىم، توشر كۈرگە آشوب
 رضا اظهار اېتىب، دېدى، روان بۇل
 قۇپوب، دستور اۋلوب مقصودى حاصل
 چيرىككە ايله بان ميعاد و بولجار
 كېل، اى ساقى، كە اۋتتى عيش چاغى
 دماغىمدىن آلىب بىر جام ايله ھوش

يوروب چېككەى سپە يونان زمين غە
 يمان-يخشيسيدىن آگاہ بۇلغەى
 زمانى كىرگوسى ممتد ارادە
 كۈنگولدىن چىقماغى نىنگ احتمالى
 نې حقدين كېلسە كۈرگەى آنى آندە
 روانى دېدى ملك آراغە كىم: «قۇپ!
 بارىسين دفعە-دفعە ايله تقرير»
 دىبان ھر نكتە كىم شاھ ايلب اعلام
 ھمول ايشدە اتاسى نىنگ رضاسين
 بو ايشنى اۋز قاشىمدىن باشقورمېن
 بۇلور اول غمدە مُستأصل اتاسى
 نې كۈشور، گنبد اخضرغە آشوب
 قىل انداق كىم توتالى اول طرف يۇل
 كېلىب خاقاننى داغى قىلدى خوشدل
 تواچى ھر طرف يېتكوردى اول جار
 منگە توت اېمدى آتلاتور اياغى
 مېنى قىل دىوبند و، اژدھاكش

خاقان نینگ فرهاد جهتیدن یونان ملکيگه سپاه تارتقنی و اول کشور حکماسی
 انینگ گرد سپاهیدین کؤز یاروتوب، یاروتقن کؤزلرین الرنینگ آیینه رخساری
 بیله جلا بېرماقلری و اول آی و قویاش نینگ انجم کردار حکما انجمنی بیله
 سهیلای حکیم غاریغه بارماقلری و سهیلا پرتو التفاتین الر احوالیغه سالیب،
 «جاماسپ» احکامی بیله فرهادنینگ بلنداخترلیق مژده سین بېریب، سقراط
 غاری غچه منزل-بمنزل رهنمایلیق قیلیب، عمری کوکی اول تاغده غروب
 قیلغنی و فرهادنینگ اول کوکب پرتوی بیله حیرت شامیده یؤل باشقرغنی

کیشی کیم تاپتی معنی شاهراهین
 که خاقان انگله بان اول ایش غنیمت
 طریق عزم کوسین اوردی فی الحال
 سپه آز چاغده، ملک و کشوریدين
 ییغیلدی بیر چیریک کیم بو کهن دیر
 سپه دریاسی ایچره جوش توشتی
 تیکیلدی اوردوی کیم کورمه میش کؤز
 هر آق اوی چرخ گردون کارگاهی
 دوچوبه اوچی بو فیروزه خرگاه
 قازوق سیمین و زرین کیم قاقیلغن
 چکیب خرپشته غایتدین فزونراق
 اوئن ایگی پایه لیغ بیر تخت عالی
 ولی هر برجین آنینگ نسر طایر
 بؤلوب هر پایه دین زرکش طنابی
 کلبی هر بارگه ایوان جمشید
 کلبی انجم عددلیغ بارگاهی
 بو ینگلیغ بیر کؤترمس خیل بیرله
 بو ینگلیغ چبکتی سؤز خیل و سپاهین
 که یونان ملکيگه قیلغهی عزیمت
 چیریک جمعیه ابل چاپتوردی فی الحال
 بیتشتی دفعه-دفعه هر سریدین
 اینگدېک کورمه میش تا کیم قیلور سیر
 که موجی چرخ بحریره یاووشتی
 خز و اکسون و اطلس، آنچه کیم بؤز
 ینه گردونچه آنینگ بارگاهی
 اینگ ایگی کؤماچی مهر ایله ماه
 کواکبدېک سپهر اوزره قاقیلغن
 سراپرده نهایتدین فزونراق
 اوئن ایگی برج انگه گردون مثالی
 طی اېتمه ی بؤلسه گر یوز قرن سایر
 فلک قطرینی قطع اېتکن شهابی
 مذهب هر گل انده رشک خورشید
 ولی مور و ملخ ینگلیغ سپاهی
 باری عالمنی توتقن سیل بیرله

عزیمت قیلدی یونان ملکی ساری
 چیریک آیینی بۆلدی سر-بسر کۆچ
 ایکی کون تورمه یین بیر یپرده محمل
 قیان اول عزم دین آوازه باریب
 ییتیب هر ملک فتحی نینگ نویدی
 نېچه منزله بیر کشور بۆلوب فتح
 نېچه آی قطع اېتیب صحرا و وادي
 چو آگه بۆلدیلر اول ملک ارا خیل
 کېلیان اؤترو اشراف و رعایا
 بۆلوب حکمت اېلیگه عیش وارد
 باری دولت بیله اقبال مانند
 ینه اول ملک نینگ یخشی-یمانی
 قویوب یوز اول فلک قدر آستانغه
 قیلیب شه بارچه غه لطف و عنایت
 کۆپ ایلب اهل حکمت احترامین
 چو ایلب دست بوسیدین سرافراز
 چو تاپیب باری حکمت اهلی تسکین
 که: «بیزنی کیم، سپهر مختلف رای
 اېمس اېردی ممالک فتحی مقصود
 بو بۆلمیش خاطر عالی غه معلوم
 که بۆلمیش انده تاغی آشکارا
 اېرور خارا ایچینده تیره غاری
 تاپیب اول تیره لیق سقراط دین نور
 انگه ییتگونچه اوچ منزله بیر-بیر

سپاه عشق دېک جان ملکی ساری
 یوروش بۆلدی مقرر کۆچ-برکۆچ
 عزیمت ایله بان منزل-بمنزل
 اېشیتکن خلق هوشی آزه باریب
 کېلیب هر قلعه قفلی نینگ کلیدی
 دېمه کشور که، بحر و بر بۆلوب فتح
 کؤروندی کشور یونان سوادى
 که خاقان خیلی اول یان ایله میش میل
 چېکېب مقدوریچه هر کیم هدایا
 شرف برجیغه ییتگندېک عطارد
 کېلیب خاقانغه استقبال پیوند
 تقبّل ایله بان مال امانی
 بېریب کشور شه کشورستانغه
 اېتیب هر خیل مقدورین رعایت
 قیلیب هر قیسی نینگ تعین مقامین
 الر ایلب دعا و مدحت آغاز
 قیلیب بنیاد شاه حکمت آیین
 بو کشور ساری قیلدی دشت پیمای
 اېرور اېردی مهالک فتحی مقصود
 که بو کشورده دور بیر مرز ایله بوم
 ایاغ دین-باشیغه بیر پاره خارا
 نېچوک کیم فرقت ایچره شام تاری
 نېچوک کیم مشتری دین شام دیجور
 نېچوک کیم ییلمیش اېردی قیلدی تقریر

سۆزین قیلغچ بیان سۆردی نشانی
 که قیسی ساری بو مقصد عیان دور
 بیر اؤپتیلر، قوروب اول خیل دانا
 بو سۆز کیم شه سؤرر اندین نشانه
 اؤتوب بېش یوزدین ایام حیاتی
 ابرور یونانده سقراط زمان اول
 طریق انزوا دور وردی آنینگ
 بیلور اول، اهل حکمت نینگ پناهی
 اېشیتکن بیرله بیزلر هم بیلوربیز
 و لیکن چون بو معنی تار و پودی
 نېچوک بيلمهی دېگهی سۆزاهل حکمت
 بو مشکل نکته حلّین اول قیلور، اول
 چو شه تاپیب بو معنیدین نشانه
 رکاب اهلی روانی چېکتیلر آت
 بؤلوب اول حکمت اهلی بارچه همراه
 کۆرۈندی دشت ارا بیر قلّه پاره
 توشوب مرکب لیدین بارچه ناکام
 بیری اول حکمت اهلیدین نهانی
 که هم ره لیغ اېتیب اقبال جاوید
 سهیلا چون اېشیتتی اول عبارت
 ادب بیرله کیریب شهزاده و شاه
 کۆرۈشتی ایگّیسی بیرله کولوب شاد
 حکیم اؤلتوردی مشکل قیلغهی حل
 سوروب یؤل رنجیدین شهرنی بیر-بیر

کیم: «انداق کیم بیلورسیز ایتینگ آنی
 مسافت نې قدر دور، یؤل قیان دور؟»
 که: «شاه اؤز کامیغه بؤلسون توانا
 بو ملک ایچره حکیمی دور یگانه
 سهیلا حکیم اهل ایچره آتی
 توتوب سقراط دېک غار نهان اول
 هنرده بارچه میز شاگردی آنینگ
 بو ایش نینگ بارچه احوالین کماهی
 نې سۆز کیم شه سؤرر، شرحین قیلوربیز
 اېمس تحقیق میز، یوق نکته سودی
 خصوصاً سؤرسه آنی اهل دولت
 انینگ ساری بویورسنگ باشله لی یؤل»
 بؤلوب شهزاده کۆنگلی شادمانه
 اتا بیرله اؤغول آتلندیلر بات
 الردین نکته جو شهزاده و شاه
 حکیم آنده نهان بؤلغن مغاره
 ییاق اول غار ساری اوردیلر گام
 کیریب غار ایچره آگه قیلدی آنی
 عطارد ساری کېلمیش آی و خورشید
 الر احضاریغه قیلدی اشارت
 قۆپوب اؤز اؤرنیدین دانای آگاه
 الر هم اؤپتیلر ایلگین بؤلوب شاد
 الر نینگ ایگّیسن اؤلتورتوب اول
 کېلور کیفیتیدین سؤردی تقریر

که قطع اېتمکده بو ینگلیغ اوزون یول
دېدی شه سر-بسر شهزاده حالین
حکیم نکته دان چون بیلدی حالت
قوچوب شهزاده نی کونگلین قلیب شاد
سهیلا چون آتین تحقیق قیلدی
اوپوب منگلایینی دانای آگاه
که آنچه اولمه دیم کیم، چرخ غماز
نېچه یوز ییل دورور غار ایچره دورمېن
منگه جاماسپ دین اېردی بو اعلام
که مېندین سونگره گردون سبک پی
چقیب شهزاده یی چین کشوریدین
آتی فرهاد و هر دانشده ماهر
توتوب رنج و عناغه جان و جسمین
و لیکن ایگی منزل بولگوسیدور
بیریده اژدر ایلب جانستانلیغ
بیریده اهرمن ایلب ستم فاش
سهیلا حکمت آیین رصدبند
قبول اېتسون دعا بیرله سلامیم
که بو مقصدغه قصد اېتکنده فرهاد
اول ایشگه میل کؤپ شه قیلغوسیدور
سهیلا هم بو مخفی سرنی بیلسون
چقیر، اژدرنی اولدورگنده فرهاد
تاپر چون دیونی قتل اېتتی، کینی
طلسم اول کون که آچغه ی بی مدارا

غرضنی انگلتنیگ کیم قیسی دور اول
باشیغه کوزگودین توشگن خیالین
هم اولدی شاد و هم تاپتی ملالت
دېدی: «سېن، سېن که آتینگ کېلدی فرهاد»
نې کیم اول سوردی، بو تصدیق قیلدی
سجود ایلب، دېدی: «الحمدالله
مېنی بو کامیمه قیلدی سرافراز
نېچه یوز رنج و تیمار ایچره دورمېن
اؤزیدین سونگ که یازمیش اېردی احکام
چو مینگ ییل ایله سه پیر دوره سین طی
کېلیب یونان غه دولت رهبریدین
سعادت فری رخسارینده ظاهر
آچر اسکندر رومی طلسمین
که آتینگ قطعی مشکل بولگوسیدور
دمیدین قیلغوسی آتش فشانلیغ
هوادین باشیغه یاغدورغوسی تاش
که اول بولگوسی مېندین سونگی فرزند
سونگیده بویه فهم اېتسون پیامیم
ایننگ مقصودیغه کورگوزسون امداد
ولی فرهاددین آچیلغوسیدور
که گر قیلسه مدد، بو بیرگه قیلسون
ایننگدېک گنج کیم عالم بولور شاد
سلیمان نبی نینگ خاتمینی
بولور جمشید جامی آشکارا

بولرنی قیلسه دولت آنغه تسلیم
 انگه سقراط دانا منظری بس
 آلیب سقراطدین اول ایشده تلقین
 کوروب کوزگوده نې کیم، کورگوسیدور
 چو دانا مونده تارتیب سؤز خطابین
 «مېن اول پیغامدین کیم مفتخرمېن
 قیلیمېن بارچه مشکلرغه تدبیر
 قوئوب اول غار پیشانیغه باردی
 دېدی: «بو ظرف کیم مرئی بولادور
 کؤپ آتشگاه اؤتیدین تاپمیشم داغ
 چو اژدر بیرله بولغونگدور هم آورد
 بو یاغدین سورتوب اول اؤز تنینگه
 که اژدر بیرله رزم اېتگن زمانده
 چواژدر اؤلگه ی ایلگینگدین کوروب رنج
 اینگدېک کورگوزور اختر حسابی
 که اول گنج ایچره تاپقونگدور غرایب
 فلک چون اهرمنغه توتسه ماتم
 طلسم آچماق مقالاتین تمامی
 ابرور بیر لوح سیم اوزره یازیغلیق
 کوررسېن چون طلسم آچماققه تأیید
 رقمدر دورینی ایلب منقش
 چو اول ارقام غوریغه یېترسېن
 اینگ کورگنده کوزگودېک جمالین
 چو کوزگو سرنی انگلب یوگورگونگ

باریسین ایله سون خاقانغه تسلیم
 ینه آیینه اسکندری بس
 روان کوزگوگه بولغهی عازم چین
 که دوران باشیغه کېلتورگوسیدور
 چکېب وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بالصّوابین:
 نېچه یوز ییل دورور کیم منتظرمېن
 کیم اول کېلگوسیدور آلینگه بیر-بیر
 توتوب ایلگیگه بیر ظرفی چیقاردی
 سمندر یاغیدین ییل کیم تولا دور
 که تا جمع ایلهمیشمېن بو قدر یاغ
 که اندین چیققوسی افلاک اوزه گرد
 سمندر حمله لیغ خاراکینگه
 بو یاغ اؤتدین سېنی توتقه ی امانده
 سنگه بولغهی نصیب اول رنجدین گنج
 ینه کشف و ریاضت اکتسابی
 که تاپقه ی اهرمن اندین نوایب
 قؤلیدین کیرگوسی ایلگینگ که خاتم
 کیم، الحق اول حدیثی دور کرامی
 تاپرسېن دیو بؤینده آسیغلیق
 طلسم ایچره تاپرسېن جام جمشید
 انگه اسکندر رومی رقمکش
 اؤقوب سقراط حالین فهم اېترسېن
 سنگه انگلتقوسیدور کوزگو حالین
 کوروب کوزگونی کورگونگ، هرې کورگونگ

اېمس رخصت لسان نكته پرداز
 دېدى و ظرفنى تاپشوردى فى الحال
 منازلدين بېرىب بېرىب نىشانه
 اميدىم اول كه، بات اولغەي كشادىنگ
 انگه قىلغچ بو نوع ايشلرنى تعليم
 الر يوب اشك سويىدين تىنى
 توروب انده گروه اهل حكمت
 بيا بان قطع ايتىب منزل-بمنزل
 چو اول منزلغه يول اقبال بېردى
 تىنىب اقشامغچه فرسوده ليقدين
 چو دود ايتى عيان تون ازدهاسى
 قوياش گنجى بولوب توفراققه مخفى
 ياروتوب عيش در شېجراغين
 كېل، اى ساقى قىلىب ايچمك عزىمت
 مى ايچ بېر دم، توزوب عشرت اساسى
 آجرغه موندن آرتوق پرده راز
 و قۇيقىل، ايشته اېمدى قىلمه احمال
 دېدى كيم: «اېمدى بات بولغىل روانه
 كه مېن يكباره قىلدىم خيربادىنگ»
 روانى جاننى قىلدى حقه تسليم
 همول مسكنده ايلب مدفنىنى
 روان بولدىلر ايگى اهل دولت
 انگه تېگرو كه ايتىب اېردى كامل
 كه آندىن نارى منزل اژدر اېردى
 تمتع تاپتىلر آسوده ليقدين
 ياشوندى دود ارا عالم فضاسى
 قراردى بو بويوك ويرانه سقى
 روانه قىلدىلر عشرت اياغين
 تىرىكلىك شامىنى بىلگىل غنىمت
 چېكردىن بورنه دم عمر ازدهاسى

فرهادنىنگ ازدهاوش كوه پىكرىگه مېنىب ازدها كىلىك تىغىن چېكىب، ازدها
 وادىسىغه كىرىب، ازدها اونى اوق يىلاندىن دمار چىقرغندېك ازدهانى اوق
 يىلانى بىله تار و مار قىلماغى، دغى ازدها غارغه يوزلنگندېك ازدها غارىغه
 يوزلنىب، افرىدون گنجىنى تاپماغى و دغى اول گنجده ازدها مانند قىلىچ بىله
 حلقه اورغن يىلاندىك قلقاننى اىلىكلىب اول گنجى اتاسى بىله خىلىغه نثار

قىلماغى

كېچە دودىنى سورغچ تانگ نسىمى
 قوياش تون غارىدىن بولدى روانه
 نياز اشكىن توكوب فرهاد غمناك
 چىقردى صبح گنجى لوح سىمى
 نېچوك كيم اژدر آغزىدىن زبانه
 بورون اول سو بىله غسل ايله بان پاك

نې تعلیمی که قيلمیش اېردی دانا
 قویوب توفراقه یوز، ایلب تضرع
 اتاسی نینگ ایاغیغه قویوب باش
 اتا ایلب یقاسین چاک و ییغلب
 بحلیک ایسته بان آزاده شه دین
 سپاه و شاه فغانی تیز تارتیب
 بؤلوب اول او یله کیم شاه کواکب
 سلاح رزم را اول نوع اؤلوب غرق
 اول احوالیغه ایستب حقنی یاور
 اتا اول نوع کورگچ اوغلی حالین
 چو رخی قیلدی اول یان پویه پیدا
 کلب آلیغه دشتی او یله کیم قیر
 فراق ایامیدېک ظلمات مانند
 خبر دېب رنگی هجران عالمیدین
 باتیب کول ایچره رخی قیلغچ آهنگ
 یېتشتی بیر عفونتلیق نسیمی
 کوپ اېل، اول عطر دین اېس ترکی قیلدی
 قلیب فرهاد بېرک اؤز بغریغه تیش
 کورونگچ اژدهانینگ تیره غاری
 یېتیشگچ اېل نسیمی اژدهاغه
 مهابت بیرله چیقتی غار ایچیدین
 تاموغ نینگ شعله سیدېک اضطرابی
 دمیدین شعله سېکریب پاره-پاره
 توتون ینگلیغ دمی ابر کثافت

باریغه کاربند اؤلدی همانا
 خداییدین قلیب نصرت توقع
 دعای همت ایستب آقیزب یاش
 بؤلوب باری اولوغ غمناک و ییغلب
 دېمه شه کیم، باری خیل و سپه دین
 فلک جوفیده رستاخیز تارتیب
 فلک وش اژدها پیکرغه راکب
 که آندین تا قویاش چرخ ایله مهی فرق
 همول منزل سری سوردی تکاور
 یورودی کپنیچه تارتیب یسالین
 بؤلوب اژدر علاماتی هویدا
 دېگیل کیم، قیلدی یؤل عزمیغه شېگیر
 تاپیب ذیلی اجل شامیغه پیوند
 قراریب دشت اژدرها دمیدین
 قلیب اول گرد گلگونینی شبرنگ
 که قیلغی عطر جنتی جهیمی
 چیریک نینگ کوپره گی آتدین ییقیلدی
 اؤزین سالمهی، چوتوشمیش باشیغه ایش
 عزیمت قیلدی آنینگ غاری ساری
 اجل گویا سنان اوردی بلاغه
 بلادېک گنبد دوار ایچیدین
 همول اؤت دودی ینگلیغ پیچ و تابی
 که آندین عالم اؤرتب هر شراره
 شررلر انده هر بیر برق آفت

تنی رنج و بلاتینگ کوهساری
 اؤت و پیچیده دود اول غار ایچینه
 اوزه لغن تاغدېک اندامی آنینگ
 اؤزی خود تاغ و تومشوغدېک انگه باش
 بؤلوب ایگی کۆزی نظاره چاغی
 تېشوکله بورنیده وحشت تنوری
 نې اؤت کیم آغزیدین تارتیب زبانه
 فلک پیکر تنی کوه بلایی
 اجل سرپنجه سیدېک تۆرت پنجه
 بؤلوب هر رنجه نینگ تیرناغی بېش داس
 کھلب خاکستری اعضاسی رنگی
 چیقاریب قویروغین گردونغه هر دم
 که تیره ایله بان عالمی گردی
 بو هیئت بیرله چیققی غاردین تیز
 کۆزی توشکن زمان شهزاده ساری
 یوز اوردی اول ساری انداغ غضبناک
 آچیب آغزین بلا دروازه سیدېک
 دمی اؤت ساچماق اېتی آشکارا
 چو پیشتی ایله گهی بیر لقمه خام
 مونی توز تاتماق انگلب اشتھاسی
 چو اؤتدین یوق ابدی شهزاده غه بیم
 اؤتی چون بۆلمه دی اول دم اثرلیق
 آچیب آغزین یوترغه ایله دی خیز
 چپکب قوس قزحنی بېدرنگی

و لیکن آغزی اول کوهسار غاری
 اینگدېک کیم، اؤزی کوهسار ایچینه
 ولی یوق سیدېک آرامی آنینگ
 ولی تومشوغ کیم اول بؤلغه ی قرا تاش
 نېچوک کیم نفت نینگ اؤتلوغ بولاغی
 تنوری یوق که، نفت اؤتیغه موری
 بؤلوب نفتی یاروتقندین نشانه
 قؤل و بوت هر بیرى بیر ازدهایی
 بېروردېک یېتی گردونغه شکنجه
 که حدت ایچره هر داس اؤلغه ی الماس
 کېموردېک نقطه لر بیرله پلنگی
 اینگدېک بېرک اوروب هامونغه هر دم
 بؤلوب کھلی سپهر لاجوردی
 تیشی خونریز و آغزی آتش انگیز
 غضبدن قالمه یین صبر و قراری
 که جان قصدیغه ازدرهای افلاک
 تاموغ آتشگهی اندازه سیدېک
 که اول طعمه سین قیلغی مھراً
 بېریب اؤز لقمه گاهی ایچره آرام
 کین، قالغن چیریک بؤلغه ی غذاسی
 همول ینگلیغ که تاپمیش اېردی تعلیم
 انگه بۆلدى فزون شوریده سرلیق
 قیلپ حق یادینی شهزاده هم تیز
 انگه باغلب سنان ینگلیغ خدنگی

اینگدېک آجتی اژدر آغزیغه شست
 چو اژدر خم به خم اېردی روانه
 اگرچه اژدها بار اېردی دران
 تېشېب بېحد تن آسوده سینی
 کباب اوتین یاقیب، بولماق اوچون تۇق
 انگه چونکیم بوینگلیغ کېلدی توز زخم
 بولوب زایل تعرض احتمالی
 دلاور سېکریتیب مرکب، چکېب تیغ
 انگه تیغ اورماغیدین تاپمه یین فرق
 چو مونداق برق تیغین ظاهر ایلب
 فنا غاریغه چون آنی کیوردی
 بیتیشگچ غار ایچیگه بی مهابت
 مصیقل تخته تاش اوزره قازیلغن
 که: «ای اول کیم سالیب آفاق ارا شور
 چو اؤلتورگونگدورور بو اژدهانی
 اینگ چون رشته عمرینی اوزدونگ
 ابرور بو غار گردوندېک مدور
 کؤموکلوک یېرگه تاشی دور شبه گون
 قیلیچ نوکی بیله دورینی یارغیل
 چو قیلدینگ رفع اول تاش زحمتینی
 اوقوب شهزاده اول فرخنده تحریر
 قیلیب باری یازیلغنی رعایت
 که گردون خازنی درکیده عاجز
 نیچه مینگ خُم نهان قیلغن فریدون
 که دېدی گرد انجم بوس: «بردست!»
 اؤقیغه هر خم اؤلدی بیر نشانه
 ولی اول اؤق ییلانی اؤتتی پران
 کباب اېتکن کیبی قوی روده سینی
 اول اوت ایچره کباب ایلب اوزین-اؤق
 دېمه توز زحمنی بیر، بلکه یوز زخم
 ایاغی سسته ییب، صعب اؤلدی حالی
 قیلیب بیر حمله تند اول نوع کیم میغ
 سپهر اندین که تاغ اوزره توشر برق
 ایشین بیر تیغ ایله-اؤق آخر ایلب
 اینگ غاریغه اژدروشنی سوردی
 کوزیگه اوچره دی مونداق کتابت
 نهانی گنج احوالی یازیلغن
 بېریب تېنگری سنگه توفیق ایله زور
 اینگ غاریده گنجی دور نهانی
 ابرور بو گنج مخفی دستمزدونگ
 چو مرکز نقطه سین تاپتینگ مقرر
 که بار وزن ایچره مینگ باتماندین افزون
 سالیب سرپنجه اؤرنیدین قونغارغیل
 کیریب کؤر، حق تعالی قدرتینی»
 بیتیلگنی بجا کېلتوردی بیر-بیر
 تاپیب گنجی اینگدېک بی نهایت
 کوزی کؤرمه ی مینگیدین بیرنی هرگز
 ولی هر بیر نېچوک کیم خُم گردون

بۆلۈب آلتون-كوموش بعضىدە ظاهر
 تۆرىدە گنج نىنگ بىر عالي ايوان
 بو ايوان ايچرە بىر تىخ مرصع
 بولر اوستىدە تىغ آبدارى
 اينىگ يانيدە بىر قلقان كە، افلاك
 يازىلغن صفحەيى اندە بو مضمون
 بو قلقان و قىلىچ توشسە اېلىگە
 اگر يوز ديو بىرلە قىلسە ناورى
 كە قلقان قەسەيدە مثل خاتم
 بو دور خاصىتى كىم يوز تومن ديو
 بو قلقانى ياپىنغن بېمدارا
 برى نىنگ پىكرى ناكار بۇلغەي
 قىلىچدە داغى اسمى دور بيتىكلىك
 اينىگ خاصىتى بو كىم محارب
 كىشى كىم بۇلمەغەي شايستە تىغ
 ولى يىتكىچ ايكى بۇلگەي يمانى
 بو ايكى تحفەنى چون تاپتى فرهاد
 اۋپوب اول تىغ ايله قلقانى آلىب
 روان بۇلدى خرامان سىلى سارى
 چو اول اژدر بىلە قىلغندە ناورى
 سپاهى نىنگ كۆپى بارىب اۋزىدىن
 چىقىپ چون كېلدى اول آفات ايچىدىن
 چېكىب خاقان و ملك آرا فغانلر
 كە اول تاپمەي گزند انداق بلادىن

ولى بعضىدە قىمتلىغ جواهر
 كە هر بورچىدەغى اۋرگمچى كيوان
 اينىگ اوستىدە يوز جنس ملىم
 كېلىپ پىرانلىغ ايچرە ذوالفقارى
 تاپپان قەسەين خورشىدىدېك پاك
 كە: «اول كىم يار اۋلوب بخت همايون
 بىرىن آسىب، بىرىن باغلب بېلىگە
 زمان ايچرە چىقرغەي بارچەدىن گرد
 سليمان يازدوروتور اسم اعظم
 دېسە كىم ظاهر اېتكەي مكر ايله ريو
 كە اسم اۋلغەي الرغە آشكارا
 قرا توفراغ ايله هموار بۇلغەي
 كە اول بو اسمدىن تاپمىش ايتىكلىك
 اگر بو تىغ بىرلە بۇلسە ضارب
 تنى بۇلمەغەي آينىگ خستە تىغ
 شىاطىن لعين و اهرمنى»
 يرهتقن غە سجد اېتتى بۇلوب شاد
 بېلىگە باغلب و بۇيىنغە سالىب
 مېنىب سوردى سپاه و خىلى سارى
 توتوب اېردى جهانى قىرگون گرد
 بو غايب هوشلوقلر نىنگ كۆزىدىن
 سكندر اويلە كىم ظلمات ايچىدىن
 فدا ايلب سپاه و خىلى جانلر
 خلاص اۋلمىش اينىگدېك اردهادىن

بیریگه قتلیدین آنینگ خبر یوق
 چو کیفیتنی فهم ایتتی اتاسی
 ابلې هم انگلهغچ ایتیب ثنالر
 چو قیلدی تاغ مشک آسا شمالی
 پدیدار اؤلدى مهر خاوری هم
 بیلیندی وادی و تاغی کؤروندی
 سوروب غار آغزیغه فرهاد و خاقان
 چکبک خاقانغه اول گنج کرامی
 اول ایگی تحفه نینگ کیفیتین دهب
 بؤلوب اول گنجیدین خاقان طربناک
 ولی اول ایگی نقد بی بهادین
 نشاطی بؤلدى مفراط، دفع اؤلوب رنج
 ایتک ساری چیریکیکه بپردیلر میل
 توشوردیلر چیریکنی خرّم و شاد
 نې خوش دور اژدر اؤلّمک رنج بیرله
 الر اول اژدهادین فارغ البال
 قویاش فرهادی چون تارتیب سنان تیز
 شفقیدین کؤکنی انداق توتتی قانی
 الر هم عیش اوین آماده ایلب
 توزوب بزم فلک بوستانی ینگلیغ
 کبّور ساقی، می و بؤل غمگساریم
 که بؤلغه ی انده اژدر قانیدېک رنگ

که عالمده اول اژدردین اثر یوق
 دېدی جان ایله گه ی آنینگ فداسی
 دېدیلر کؤز یاشی بیرله دعالر
 معنبر گردیدین عالمنی خالی
 کؤروندی اژدهانینگ پیکری هم
 اېشیگی غارنینگ داغی کؤروندی
 اول اژدردین تمامی دشت ارا قان
 که بؤلغه ی خیلغه انعام عامی
 بیتیلگن هر بیرى خاصیتین دهب
 که اؤز گنجیدین آرتوق ایتتی ادراک
 تاغی اول ایگی بؤلغن اژدهادین
 کیم، اول خوشراق کؤروندی کیم ایکی گنج
 که توتمیش اپردی صحرانی قیزیل سیل
 بؤلوب اژدر غمیدین برچه آزاد
 کیشی قیلماق تنعم گنج بیرله
 بؤلوب گنج فراغت بیرله خوشحال
 قرا تاغ اژدریغه بؤلدى خونریز
 که بؤلدى پیرده گی قانیدین نشانی
 شبستان ایچره عزم باده ایلب
 ایچیب گلگون می اژدر قانی ینگلیغ
 دېمه ی کیم غمگساریم، یار غاریم
 ساچه ی گنج، ایچمگیگه قیلم آهنگ

فرهاد نینگ دیوباد خراملیق دیوزادی اوستیگه سېکریب اهرمن بیشه سی عزمیغه
 سېکره تیب اول وحشتزای، بلکه سودا افزای بیشه غه کیریپ، اهرمن منزلی غچه
 سوروب یېتگنی و رستم مازندران بیشه سیده دیو اؤلتور غندېک اول بیشه
 اهرمنین قتل اېتگنی و اهرمن وش رخشین اهرمن قصریغه سورگنی و سلیمان
 خاتمین ایلگیگه کییورگنی و یانیب خاقان بیله خیلین باشلب اول منزله

توشگنی

چو سېتی دهر تون مشکيگه کافور
 توتوب حالیه تون عفريتی ماتم
 ینه فرهاد اؤلوب ایش عزمیغه چست
 قیلیب بؤینیغه قلقاننی حمایل
 توتوب اول دیوپیکر اوزره آرام
 ینه خاقان چېکب گردونغه آهین
 آو وچلب اهرمن قورقونچیدین جان
 اوزین خود سالیان اول یؤلغه ناکام
 سوروب فرهاد ایلیدین ایلگیراق
 کورونوب خیلغه گاهی قراسی
 بو ینگلیغ یؤل کسیر اېردی شتابان
 که بؤلدى آلیده بیر بیشه پیدا
 نې بیشه، اهرمن بوستان و باغی
 ییغاچی آستیده کؤک سبزه لر فاش
 کهن اشجار هر یان باقسه یوز مینگ
 اېتیب هیکللى پیدا مهابت
 پیاپی دیولاخ آنینگ جبالى
 بؤلوب هر برگى بیر مرآتِ وسواس

ساجیلدى اهرمن انفاسیدین نور
 سلیمانِ فلک کورگوزدى خاتم
 بېلیگه حرب تیغین باغله بان رست
 توزه تى رزم اوچون بارى شمایل
 قویوبان اهرمن وادیسیغه گام
 فلکدین اؤتکریب گرد سپاهین
 و لیکن جانددین اول حالته رنجان
 سپاهی هم اوروب ناکامدین گام
 کیریپ اورغن ساری گام ایچکیرراق
 آچوغ یاریم ییغاچ چاغلیق اراسی
 دم اورمه ی قطع اېتر اېردی بیابان
 خردغه وضعیدین اندیشه پیدا
 انینگ نې اوچی پیدا، نې قیراغی
 ولی کؤک سبزه سیدین اؤتکریب باش
 اؤتوب باشی فلکدین هر بیرى نینگ
 قیلیب یفراقلى ظاهر غرابت
 سراسر دیوباد آنینگ شمالی
 توته آلمه ی خرد اؤز هوشینی پاس

ایچینده جانور باشدین-ایاق دیو
 قلیب هر رود سویینینگ صداسی
 مهابت فرطیدین رودیده هر تاش
 حبابی گنبدی عقل اوییگه ضد
 سویینینگ موجی سودانینگ خطوطی
 آسیلغن برگ شاخی خسروشدین
 اگر قیلسه گذر اول ساری عامه
 ایچی کویگن ییغاچ کاواکی آچوق
 خرد باشین ابووروب دیولاخی
 باسیب مخلص یولین توفراغی آنینگ
 ولی بو طرفه راق کیم عقل آگاه
 بؤلوب شیطان و غول آنینگ وحوشی
 شغالی تارتیان افغان اندوه
 تیکانلر کیم چېکيب هر ساری دامان
 ایلپ دستارنی هر شاخ گستاخ
 قوشی اندوه و درد الحانی تارتیب
 سحابی کیم بؤلوب دُربار ییغلب
 شمالی کیم سالیب هر یان غریوی
 بؤلوب هر سبزه نوکی نشتر تیز
 قیان کیم ییل ییتیشگچ تېره تیب شاخ
 چناری تېره تیب ایلگینی هر یان
 اول ایلپ حق تعالی غه توگُل
 کېسیب یول اویله کیم آشفته رایى
 سراسر اول فضا ده سبزه و ورد

بؤلوب هر شکل بیرله کؤرگوزوب ریو
 عیان یوز غول و شیطان ماجراسی
 دېگه یسپن کیم یاتیدور بیر کېسوک باش
 نهچون کیم گنبد چرخ مشعبد
 چېکيب هوش اوزره خط آنینگ خطوطی
 یازیلغن انده تعوید آبکشدین
 باری سرگشته لیک که گردنامه
 بؤلوب غول و شیاطینغه الاچوق
 قوروق شاخ انده هر بیر دیو شاخی
 چقیب هر ساری مینگ سؤقماغی آنینگ
 بؤلوب هر ساری مینگ یول ایچره گمراه
 فریب و فتنه باری نینگ خروشی
 چېکيب کیرگن کیشی نینگ حالغه اوه
 دیبان کیم: بارمه غیل اول یان خرامان
 شجر شاخی دېمه کیم، دیو اوروب شاخ
 مسافر اېلگه سوگ افغانی تارتیب
 انگه کیرگن کیشیگه زار ییغلب
 دېگیل کیم، نعره ایلر نره دیوی
 نې نشتر، قان تۆکرگه خنجر تیز
 اشارت کیم: بو ساری کیرمه گستاخ
 که ای کیرگن کیشی، تنگری اوچون یان!
 بو بیشه ایچره سوردی بی تأمل
 که بۆلدى بیشه ده پیدا فضایی
 و لیکن سبزه رنج و گل درد

چو قیلدی اول ساری سورمک خیالی
 سوروب اول قصر ساری دیوزادین
 تاووش چون انگله دی افریط قتال
 نې کوردی کیم بیراقتین شهسواری
 کورونوب هیئتیدین تیزهوشلوک
 چو کوردی اهرمن اول کوکب سعد
 چقیب کبلدی سحاب قهر ینگلیغ
 ساچیب عالمغه جسم بی قراری
 غروریدین زمان بوستانیه لرز
 تنیده هر سر مو بیر سناندېک
 تامیب چون جسمیدین هر قطره ريو
 قرالقدین یوزی شام ملالت
 قؤلیده بیر ستون بلکیم چناری
 اوچیده بېرکیتیپ بیر کوهپاره
 چېکب باشیغه بو اندازه لیق گرز
 اینگدېک اوردی یوز شهزاده ساری
 دیان: «کبی غفلت آیین آدمیزاد
 بو بیشه کیم اؤترده وهم ایتیب لال
 ملک اؤتسه اؤچر آنینگ حیاتی
 بو کھلمکدین سېنینگ نې دور خیالینگ
 بو ینگلیغ کؤپ یسب مهلک نواله
 بؤلوب شهزاده قلقانیغه مایل
 اینگدېک کیم توشوب باشیغه تاشی
 توشوب اؤت اهرمنغه کؤرگچ آنی

کوروندی آئیده بیر قصر عالی
 قلیب دیو و پری تنگریسی یادین
 چیقردی باش که، فهم ابتکھی نې دور حال
 کبلور پرواسیز آنینگ قصری ساری
 بیلنپ پیکریدین دیوکشلوک
 اوروب بیر قهقهه اول نوع کیم رعد
 ایاغدین-باشقه تېگرو زهر ینگلیغ
 قیامت اؤتی و دوزخ شراری
 خروشدین فلک ایوانیغه درز
 سنان یوق، بلکه اژدروش ییلاندېک
 ایتیب تدریج ایله چرخ آنی بیر دیو
 اوزونلوقده بؤیی روز قیامت
 توز و هموار انداق کیم مناری
 بؤلوبان دسته سی آنینگ مناره
 که گر اول تېکسه، توفراغ اؤلغه ی البرز
 که صرصر سوسن آزاده ساری
 بیتلگن دور چرخ آلینگه بېداد
 سالور ببر انده پنجه، شیر چنگال
 عقاب اوچسه کویر آنینگ قناتی
 که کیرمیش قانینگه فکر محالینگ»
 باشیغه گرزینی قیلدی حواله
 قیلیچ بیرله چاپیب گرزین حمایل
 بؤلوب اول تاشدین آزرده باشی
 توتوب باش، قصریغه قیتیپ روانی

توتوب بیر گرز آندین سهمگین راق
 آنی هم اورغەلی اېلتیب هواغه
 قلم ایلپ اینگدېک چُست و شیرین
 نېچه حملەن بو ینگلیغ ایلەگچ رد
 چېکېب نعره یوز اوردی تاغ ساری
 آلیب بیر تاغ نینگ تاشین تمامین
 یوز اوردی اویله کیم ابر بهاران
 کۆروب فرهاد انی قلقانغه کیردی
 تۆش اۆلغچ اهرمنغه اسم اعظم
 اینگدېک آسمان دین پیرگه توشتی
 دېدی کیم سنگباران ایلەگه ی یوق
 کۆروب فرهاد اول خارافگنی
 آتی آئینده خوار و زار اینگدېک
 حمایل ایلەگن تیغین چېکېب بات
 چاقیندېک تیغ ایلە باشیغه یېتتی
 قۆیوب قصریغه یوز، انداق که رستم
 قدم قۆیدی و کیردی قصر ارا تیز
 نې قصری کیم جهان ایچره جهانی
 اېشیکلر باغله بان هر ساری بېحد
 یازیلغن بو که: نې جنس خزینە
 اوتر ابردی اۆقوب هر بیرنی بات-بات
 اۆزی آلتون، جواهر بیرلە ترصیع
 که آچیلمس بو اوی نینگ قفلی آسان
 بو معنی کۆنگلیدین زایل قیلیب هوش

کېلیب اۆلغیدین پرقهر و کین راق
 توشورمسدین بورون فرمانرواغه
 که ایتیب دیوبند چرخ تحسین
 غضبدین اهرمن تند اۆلدی بېحد
 نېچوک کیم تیره ابر کوهساری
 هواده کۆرگوزوب یېلدېک خرامین
 که فرهاد اوزره قیلغه ی سنگباران
 نې قلقان کیم، حصین قۆرغانغه کیردی
 قۆلیدین زور کېتتی، جسمیدین هم
 که تاش آستیده اۆلمککه یاووشتی
 هم آخر سنگسار اۆلدی اۆزی-اؤق
 دېمه خارافگن کیم، اهرمنی
 ایاغی ایلگی هم ناکار اینگدېک
 باشیغه دیو ینگلیغ سېکرېتیب آت
 ایشین بیر ضرب ایلە-اؤق آخر اېتتی
 اېشیکده باغله بان رخشینی محکم
 کفیده دیو چاپقن تیغ خونریز
 جهانی نقد باقسه هر قیانی
 تېمور قفل اندە محکم، اویله کیم سد
 ابرور اول اویده ظاهر یا دفينه
 کۆرۈندی بیر اېشیک، هیهات-هیّهات
 یازیلغن دوریده بیر نوع توقیع
 آچردین بۆلماق اولی دور هراسان
 روان سودا مزاجی اهرمن کش

مرصع قفلغە اوردی ایلیکنی
 ابوی کوردی که کۆرمەیدور مثالی
 باقر اپردی قلیب هر ساری تعجیل
 فروزان لمعه اندین مشتری دېک
 توشوردی داغی فی الحال آچتی آنی
 ولی قندیل ارا بو سۆز محرر
 اؤقوب خاتم ارا یازیلغن اسمین
 اؤقولسه کۆپ قیلور فرخنده هاتف
 نگیینی اؤپتی و، کۆزیگه قۆیدی
 بجا کەلتوردی چونکیم شکر باری
 چو مرکب بیشه دین تاشقاری سوردی
 باریده اهرمن خوفی پدیدار
 کۆرونکچ شاهزاده کۆزلریگه
 کۆروب خاقان چین فرهادنی شاد
 دېمه فرهاد کیم، فرد زمانه
 اؤتوب ابل اهرمن نینگ بیشه سیدین
 یېتیب اول سبزه و دلکش فضاغه
 توشوردی قصر دوریده چیریگین
 اتاسی بیرله دستور کرامی
 خزایننی ایکاوگه قیلدی تسلیم
 ینه یېتتی الرغه شادمانلیق
 همول شاهانه بزم عشرت انجام
 چو گردون رستمی خور تیغین آلدی
 هلاک ایلب انی حال تباھی

اوی ایچره سیندوروب کیردی اېشیکنی
 نېچوک کیم کینه سیزاېل کۆنگلی خالی
 آسیلغن کوردی بیر یاقوت قندیل
 یاروتوب ابونی شمع خاوری دېک
 سلیمان خاتمین تاپتی نهانی
 که خاتم کیمگه کیم بۆلسه میسر
 آچر اسکندر رومی طلسمین
 اول ایش مشکللریدن آنی واقف
 کۆنگولنی حق شناسین دېرگه قۆیدی
 چقیب عزم اېتتی قالغن خیلی ساری
 چیریکنی بس عجب حالتده کوردی
 تعبدین تیترب انداق کیم سپیدار
 ینه باری کېلیان اؤزلریگه
 بۆلوب اول داغی شاد انداق که فرهاد
 چیریگین باشله بان بۆلدى روانه
 بۆلوب فرد اهرمن اندیشه سیدین
 ارم دېک روحبخش آب و هواغه
 آچیب اول قصر نینگ عالی اېشیگین
 اوچاونینگ قصر ارا بۆلدى خرامی
 قلیب خاتم حدیثین داغی تفهیم
 می ایستب ظاهر اؤلدى کامرانلیق
 توزولدى اول صفت کیم بورناغی شام
 زمان آق دیوی نینگ بۆینیغه سالدی
 جهاننی تیره قیلدى دود آهی

فرهاد و شیرین	امیرعلیشیرنوايي	خمسه

الرغه عيش و عشرت اېردى باقى بؤلوبان جلوگر گلچهره ساقى
لبالب اهرمن باشى كىبى جام توتوب ايلرلر اېردى باده آشام
كېل، اى ساقى، منگه مى قىل حواله اېتيان اهرمن باشين پياله
كه قىلغەى اول قدحدين روح مستيم زمانى نفس ديوين زيردستيم

فرهادنينگ سقراط تاغى طلسمين آچرغه كمر باغلب حيوانوش چشمه
تېگره سيدة گى مرغزار اخضرده خضر ملاقاتيدىن سرسبز بؤلغنى و خضر انگه
خضر ره بؤلوب غم ظلماتيدىن چيقرىب، حيات سوييدېك تعليملر بيله تازه
حيات بېرگنى و غم طلسمى انينگ كؤنگليدين آچيلغيدېك انينگ طلسمى
غميدىن كؤنگلى آچيلغنى و خضرنينگ جسمى طلسميده روشن كؤنگليدېك
طلسم جسميده جام جهان نماى تاپقنى و اول جامغه خضر سوييدېك مى
ساليب سكندر يادى بيله نوش اېتگنى

چو ظلمت رعيتى بؤلدى نگونسار قوياش اسكندرى كؤرگوزدى رخسار
بېزهلدى گنبد اخضر طلسمى تمام انداق كه اسكندر طلسمى
ينه فرهاد كيىدى ايش لباسين باشيده تازه ايلب مدعاسين
اتاسى نينگ اياغيغه دژم وار توشوب، ايلب اوزين توفراققه هموار
تيلب همت، دعا بېرله قوروب تيز جهان پيماسى اوزره ايلهدى خيز
ينه ايش عزميغه بؤلدى روانه اؤقوب خاتم دعاسين بېخودانه
پديد اؤلدى فلكدېك مرغزارى قوياش ينگليغ ايچينده چشمه سارى
زلالى چشمه حيوان مثلليک بؤلوب هر قطره اندىن جان مثلليک
قىراغينده درختى كؤك كه همبر بو حيوان سويى، اول - خضر پيمبر
يېتيب فرهاد انده بؤلدى خرم ييغاچقه باغله بان رخشيني محكم
همول سو ايچره غسل ايلهدى پاك يوبان غم چركيني بؤلدى طربناك
سجود اېتتى تيلب مقصوديغه يؤل تضرع ايله بان معبوديغه اول

کۆترگچ باشنى كۆردى سبزپوشى
 چو كۆردى آنى، حالى تاپتى تغيير
 كه اي فرزند، غمدين بركران بؤل
 مېنى خضر انگله كيم، توتوم يولونگى
 سكندر بيرله چون محتغە توشوك
 سوايستب اول كۆپ اوردى هر طرف گام
 مېنينگ جانيم چو اول سو بيرله قاندى
 ايشين چون قىلدى چرخ ايلب حسد بند
 انگه ايش باغله ماق بؤلدى هميشه
 طلسمى هم كه باغلبدور ضميرى
 طلسميدىن كه بند اولميش بو وادي
 چو موندىن يولگه كيرگونگدور سرانجام
 كورونگه ي چون طلسمى چرخ مانند
 همول يبردىن اؤن ايگى مينگ قدم دور
 يولى اؤر، يوقارى دور تاشى ملسا
 يولى بير سؤقماق ايگى سارى خاره
 كيشى هر نېچه يول قىلغن اېسه طى
 ايتيك خارا اياغين ايله بان چاك
 وگر خود توز يوروب قطع ايله دى يول
 بؤلور يولده عيان بير خاره دربند
 كيشينى يوتقودېك آغزين آچيب كېنگ
 كيشى كيم اؤتسه اندىن بخت اولوب رام
 چو تۆقوز يوز قدم اورسه يوروب توز
 انگه چىققچ كيشى كيم تېپسه محكم
 يوزى نوراني انداق كيم سروشى
 بويوردى لطف و شفقت كورگوزوب پير
 بو ايش كيم كامىنگ اولميش، كامران بؤل
 كه تا بو يولده توتقه يمېن قؤلونگى
 تىلب حيوان سويين ظلمتغە توشوك
 و ليكن يېتتى اول سودىن منگه كام
 سكندر جان چېكىب، لب تشنه ياندى
 چىقيب آفاق ارا بؤلدى رصد بند
 منگه آچماق انىنگ بندىنى پيشه
 آچرده مېنېن اېل نىنگ دستگىرى
 كېلىتورمېن سنگه بؤلماققه هادي
 سنه هر نېچه كيم اورگونگدورور گام
 حصارى بؤلگوسى گردونغه پيوند
 ولى هر بير قدمده يوز ندم دور
 قويىراق دور كيشى بير گامىن آلسا
 ايتيك هر خاره انداق كيم كتاره
 همول يولدين چىقرسه ناگهان پى
 كؤرر بو چشمه اوزره اؤزنى غمناك
 چو اؤن بير مينگ قدم قطع ايله دى اول
 تېمور زنجير ايله بير شير نر بند
 دېگيل دربند ايله آغزى اېرور تېنگ
 اېرور قورغان اېشىگى يانه مينگ گام
 يول اوزره تخته سنگى كورگوزور يوز
 آچيلور قلعه نىنگ دربندى اول دم

بۇلور دروازە ايچرە آشكارا
 ابرور آدمغە مانند و مشابە
 چەكىب اول ياغە بير اۇق آشكارا
 و ليكن اوشبو پيكر پاى تا فرق
 اينىگ كۆكسىدە بير آينە باغلىق
 كيشى اول يوز قدم يەردىن چەكىب اۇق
 يىقىلغەى يەرگە اول پيكر همول دم
 آچىلغەى اول طلسم پيچ-درپيچ
 ولى آتقن زمان بخت اۆلمەى آگاه
 كشاد اۆلغەى انگە اول برچە ناوك
 تنى بۇلغەى قفسمانند حالى
 چو سەن داغى بو ايشگە ايله گونگ عزم
 دېسنگ كيم، تايمەغەى اول يەردە گامىنگ
 اۆقورده «اسم اعظم» توتمە آرام
 چو قىلسە حملە شير آغزىنى آچىب
 روان خاتمنى آينىگ آغزىغە آت
 آلىب خاتم يەنە بۇلغىل روانە
 چىقىب تاش اوزرە آچەى دېب اېشىكنى
 نېچە آتماققە بۇلسە اقتدارىنگ
 چو قىلدى خضر بو ايشلرنى تعليم
 اۆپوب، فرهاد، اياغىن يۇلغە كىردى
 چو بۇلدى شير دربند ايچرە موجود
 آلىب خاتم، يەنە اوردى سەن گام
 چو تاش اوزرە اياغىن تېپتى محكم
 تېمور جسمى كە قىلميش پيكرآرا
 ايليگىدە تېموردين يا قىليب زە
 كە خارا تاشيدىن اۆتگەى گذارا
 بۇلوب اۆتدېك تېمور اۆپچىن ارا غرق
 صفا ايچرە قوياش كۆزگوسى چاغلىق
 آتېب اورسە همول آينەنى-اۇق
 نې يالغوز اول كە بارو اوزرە يوز هم
 كيشى كىرگەى انگە وهم اېتمەين هيچ
 كيشى يازسە اۋشول كۆزگونى ناگاه
 چىقرغەى پر آينىگدېك كيم چكاوك
 تىرىكلىك بىلبىدىن ليك خالى
 دېگن سۆزلرنى اسرە كۆنگلونگە جزم
 سناغلىق گام ايله بۇلسون خرامىنگ
 اۆقومەى «اسم» قۇيمە يۇلدە بير گام
 دىمىدىن ازدهادېك شعلە ساجىب
 كە آينىگ بيرلە دفعە اۇلغوسى اول بات
 همول تاشقچە كيم دېدىم نشانە
 اۇق و يايىنگە چون اورغونگ ايليكنى
 كېرەك البتە «اسم» اۇلغەى شىعارىنگ
 دېدى: توش يۇلغە اېمدى، ايله مەى بيم
 نې كيم قىلدى آينىگ تعليمى اېردى
 انگە خاتمنى آتقچ بۇلدى نابود
 همول تاش اوستىگە توتقونچە آرام
 حصار ايچرە صدائى توشتى اول دم

صدا چون بېحد و اندازه بولدی
 اېشیک آچیلغچ-اؤق بولدی صدا یوق
 ینه بارو اوزه یوز ناوک افکن
 خدنگین بارچه اول یان تارتیان توز
 کوروب فرهاد مونداق ابتلانی
 توهم ایله مهی اول رنج پیمای
 چو تارتیب ناوکیں ایلد درنگی
 که محبوب اورغهی اسره ب غمزه چاغین
 چو تېگدی اول خدنگ برق آثار
 یقیلغچ بو، همول یوز روی تنوش
 الر هم بارچه یپرگه بولدی لر پست
 ینه فرهاد کورگچ بویله احوال
 سالیب حق حمدیغه فی الحال تیلینی
 قدم قویدی روان دروازه ساری
 باری آشوبدین خالی کوروب یؤل
 غنیمت کوردی هر یان حددین افزون
 که اسکندر که آلیب یېتی کشور
 جهان آچماقده کیم کؤپ رنج تاپیب
 طلسم ایلد بو گردونوش حصارین
 حصاری مرکزیده بیر عمارت
 ضیا هر یان ساجیب، انداق که شید اول
 اېشیک آچیب انکه چون قویدی گامی
 صفا و تاب ارا انداق که خورشید
 بؤلوب گیتی ارا مهر سما اول

آچیلغن بورناراق دروازه بولدی
 اول اؤپچینلیق چقیب کېلدی چکیب اؤق
 چکیب اؤقلر، کیب باریسی جوشن
 که فرهاد انده کورگوزمیش ابدی یوز
 بیر-اؤق جانیه یوز تیر بلانی
 تائی بیرله آلیب اؤق ایله یای
 اینگدېک اوردی کوزگوگه خدنگی
 محب کؤکسیگه قوینغ اېسکی داغین
 یقیلیدی بو خدنگ افکن نگوئسار
 که بارو اوزره اېردیلر کمانکش
 قویغی ناوک افکن بیرله همدست
 تیلین مونداغ غرابتلر قیلیب لال
 ثناغه قیلدی گویا لال تیلینی
 همول آشوب بی اندازه ساری
 حصار ایچره عزیمت ایله دی اول
 اؤکولگن هر طرف یوز گنج قارون
 حدود باختردین تا به خاور
 و لیکن هر نې نقد و گنج تاپیب
 قیلیب مخزون حصاری ایچره بارین
 که عاجز وصفیدین یوز مینگ عبارت
 بغایت مختصر، لیکن مفید اول
 کوروندی طاقیده رخشنده جامی
 دېمه خورشید، بلکیم جام جمشید
 همول آیینه گیتی نما اول

باری مخفي امور اظهاری انده
 تشیده جلوه ایلب مرکزِ خاک
 تشی اول نوع کیم کامل ضمیری
 انی چون تاپتی فرهادِ تعبِ ناک
 قویوب اول گنج و جامِ خسروانه
 یپتیب سرچشمه غه میندی تکاور
 یپتیب خاقان و خیلین شاد قیلدی
 ایتیب باری چیریککه راهبرلیق
 انگه تېگرو که اول سرچشمه اپردی
 توشوردی سر-بسر خیل و سپه‌نی
 انگچه کیم بار اپردی شیر و دربند
 ایچینده بار اېکن ظاهر خزاین
 بارین خاقانغه چپکتی تحفه آیین
 دیبان یوز نوع شکر ایزدِ پاک
 قمر فرهادی چون کؤرگوزدی جسمین
 سکندر دېک کیریب ظلمتگه خورشید
 الر تاپیب ینه عشرتقه اسباب
 سوروب گاهی سکندر دین ترانه
 کبل، ای ساقی، توزوب عشرت مقامین
 سکندر کؤزگوسینی ایلب افشا

جهان حالاتی روشن باری انده
 ایچینده لیک تۆقوز دورِ افلاک
 ایچی انداق که صاحب‌دل ضمیری
 بغایت بۆلدی خوشحال و طربناک
 یانیب خیلی ساری بۆلدی روانه
 روان خاقان ساری سوردی دلاور
 تومن مینگ قیغودین آزاد قیلدی
 الر کینینچه ایلب پی‌سپرلیق
 که انده خضر انگه تعلیم بپردی
 آلیب بۆلدی روان دستور و شهنی
 ینه تا اول حصارِ چرخ پیوند
 بولردین ایرو هر مخفي دفاین
 انگه تېگرو که اول جامِ جهان‌بین
 یانیب منزلغه کبلدیلر طربناک
 بوزوب کوندوز حصارِ نینگ طلسمین
 طلسم ایچره یاشوندی جام جمشید
 سالیب جام جم ایچره باده ناب
 دیبان جمشید دین گاهی فسانه
 قویوب می، توت منگه جمشید جامین
 قیلدی جمشید نینگ جامین تماشا

فرهاد نینگ اسکندر طلسمین آچیب، خاقان و ملک آرا بیلە سقراط تاغیغە
 عزیمت قیلماغی و اول تاغ نینگ ارتفاعدە فلکدین باش اۆتکرگنیدین
 سرگذشتی آیتماق و تیرە غارلرنینگ هر بیرى هجران تونیدین سواد
 کۆرگوزگنی دین افسانە دېمک و فرهاد جام جهان نمادە اقالیم سبعة ممالکین
 تقسیم قیلیب سقراط غارین تاپقنیدین یؤل کۆرگوزمک و جام پرتویدە یؤل
 آهنگی قیلماغیدین ترانە توزمک و الرغە سقراط گوهری تاغ کانیدە لامع
 بؤلوب طلسم مشکین «کائناتمن کان» روشن قیلماغی و اول گوهر عدم کانیغە
 کیریپ بو صیرفیلر مقصودین گوهرین ایلکلب قیتماقلرین کیفیتى نینگ
 ایتیلماغی

سحر سقراطی چون تاغ اوجی توتتی	جمالی نوری عالمی یاروتتی
سپهر اوراقیدین اسبابی آنینگ	قویاش جرمیدین استرلابی آنینگ
ینه فرهاد ایستب ایشگە سامان	مینب توسن اوزە بؤلدى خرامان
یوز اوردی بی تأمل تاغ ساری	که اندە دېدیلر سقراط غاری
روان خاقان و دستور هنرور	انینگ کینيچه سوردیلر تکاور
خلایقە عزیمت کوسی اورمەى	چیریکنى چشمە باشیدین کۆچورمەى
مینگ، ایکی مینگچە خاص الخاص خادم	بؤلوب خاقان رکاییدە ملازم
سوروب فرهاد کینيچه شتابان	یبتیشیلر قیلیب قطع بیابان
انینگ بیرلە بؤلوب اول یۆلدە همراه	کېسرلر اېردى وادي خيل ايله شاه
یبتیشگچ تاغ نینگ دامانە سیغە	حکیم عهد خلوتخانه سیغە
سالیب کۆز، کۆردیلر حدسيز بیک تاغ	یېر آنینگ ذیلیدە بیر تودە توفراغ
زحل باشیغە یېتیب باشی آنینگ	فلک جامین اوشاتیب تاشی آنینگ
ییاغچی سایە سیدە چرخ کاخی	قوییراق شاخە سیدین سدرە شاخی
اوروب تیغ فلک جسمیغە سوهان	اؤتوب اول جسمدین انداق که کوهان
بو کیم کۆکتین اؤتوب سوهانلیق ایلب	فلک بختیسیغە کوهانلیق ایلب

قمر عاجیغه سوهانیدین اندام
 ایننگ اوجیده قاری کیم پدیدار
 کورونوب تکه سیدین جدي پایه
 چقیب جوفیده یوز مینگ چشمه رخشان
 گیاه انده تومن مینگ بارچه نافع
 بیکیلک ایچره توقوز آسمانچه
 عیان اطرافیده پیغاره بسیار
 یوق انده غارنینگ باشی-ایاغی
 ایننگدېک هر بیریننگ جوفی تیره
 اگر کیرسه انگه بدر منیری
 بو ینگلیغ تیره هر بیریننگ سوادى
 آقیب وادیده یوز دریای خونخوار
 یتیب اول تاغ ارا شهزاده و شاه
 قیلیب خاقاننى حیرت لال و عاجز
 بولوب اول چارهغه فرهاد ملهم
 دېدی کیم: «حاضر ایلنگ جام جمنى
 روانی بارییان کېلتوردیلر جام
 انگه قیلغچ نظر ایستب کشایش
 قیان باققچ قیلیب، روشن نظریق
 بورون آفاق ملکین قیلدی تسلیم
 ممالک جلوه سیدین کوزنى یاپتی
 قیلیب هر یان نظرلر خیلین ابلاغ
 چو تاغ احوالینی قیلدی شماره
 نظر تاپتی همول غار ایچره انجام

تحرک عاجغه، سوهانغه آرام
 قیریلغن عاج اوشاغیدین نمودار
 اسد قاپلاتى نینگ آستیده سایه
 بیرى اول جمله دین مهر درخشان
 عددسيز رنجغه هر قيسى دافع
 توبى نینگ دوره سى ایكى جهانچه
 که ادراکیده بولمهی عقل و حس یار
 نې آنینگ اوچی پیدا، نې قیراغی
 که اندین مهر انور شمعی خیره
 کورونوب تیره لیکدین قرص قیری
 سوادى ایچره هر یان تاغ و وادی
 تاغ ایچره خود مینگ اژدرهای خونخوار
 چو بولدیلر بو کیفیتدین آگاه
 که بيلمس ابردى مونداق پیرنى هرگز
 بېریب شه بیرله خیلغه کونگول هم
 که اېل کونگیلیدین آلسون بو المنى
 که اندین مشکل ایش تاپقه سیرانجام
 جهان تمثالیغه تاپتی نمایش
 بیر اقلیم اېتی ظاهر جلوگرلیق
 جدا قیلدی یکایک یتى اقلیم
 که یونان ملکین اول جام ایچره تاپتی
 انگه یتکوردی کیم بار ابردى اول تاغ
 اېتیب هر غارنینگ جوفین نظاره
 که تاپمیش ابردى سقراط انده آرام

تایب کۆپ فکر ایله غار آغزیغه یؤل
 دېدی کیم: آلیان کیردیلر اوّل
 آلیب کیرگن که آنی یؤلغه توتی
 قلیب اول جامدین نور اوّیله تأثیر
 سوروب غار ایچره یوز آفات ایچینه
 چو بۆلدی خضر دین اول یؤل نشانی
 همول بیر دین عیان بۆلدی نشانه
 نشانه اول که یؤلغه یبّتی غایت
 قلیب مرکب لیدین توشکه لی میل
 تاپیلدی چون بو ینگلیغ طرفه وایه
 چقیب شهزاده بیرله شاه ایکاولا
 بېش-آلتی پایه چیققچ بۆلدی پیدا
 یوروگچ اول ساری شهزاده و شاه
 توتوب درگاه ارا بیر لحظه آرام
 که کبلدی اوی حریمیدین ندایی
 قۆپوب چون کیردیلر پرشور خاطر
 اوی ایچره کۆردیلر بیر پاره نور
 بۆلوب بیر برج ایچینه مهردېک گرد
 مُذگا روح دین جسمی نمودار
 اېتکنی تاغدېک تارتیب جهان دین
 صفاسی لعل ینگلیغ آشکارا
 بۆلوب خارا سپهریده جهانی
 جهانی قوی که، عالیشان وجودی
 کلبیب کۆنگلی اینگدېک بحر زاهر
 کیشی تاپقن کیمی یار آغزیغه یؤل
 جهان بین جامنی، انداق که مشعل
 قرانغو توننی کوندوزدېک یاروتتی
 که مشعل پرتوی قیلغنده شبگیر
 سکندر اوّیله کیم ظلمات ایچینه
 تاپیلدی ناگه آب زنده گانی
 که مخفی ابردی سقراط یگانه
 قرا تونگه یېتیشگندېک نهایت
 شه و شهزاده، بلکیم جمله خیل
 کۆروندی تاشدین بیر زینه پایه
 وزیر کاردان بیرله اوچاولا
 فضایی انده ایوانی هویدا
 کۆروندی تۆریده بیر طرفه درگاه
 سالیب پرتو همول گیتی نما جام
 ندا، کیرمک اوچون ابردی صلائی
 کۆنگول اوییگه انداق کیم خواطر
 بۆلوب ابو پرتویدین بیت معمور
 حکیم چرخ ایننگ آلینده شاگرد
 مجرد عقل دین شخصی پدیدار
 نېچوک کیم تاغ تېره نمهی مکان دین
 لباسی لعل روشن اوزره خارا
 جهان جسمیده یاخود تازه جانی
 جهانده عالم کبری نمودی
 که انده ظاهر اوّل تا به آخر

تۆله دُرلوق صدف ينگليغ بؤلوب گم
يوزى مرآتى انوارِ الهي
خويى نينگ قطرهسى تامغنده بير-بير
بؤلوب غاریده هر دون عنكبوتى
فلکدېک طبعى ساير، جسمى ساکن
سپهرى حلم ذاتيدین هویدا
کۆرونکچ بو صفت عالي گهر ذات
شکوهيدین بؤلوب بیتاب تنلر
کۆز آچتى چون امينِ مخزنِ راز
که مهلك يؤل مروريدین نېچوکسيز
قويى ساليب بارى باشلرنى فى الحال
دېدى خاقانغه کيم: کۆپ چېکينگ اېمگک
بيزينگ سارى که کېلدينگ کۆپ چېکي رنج
عددسيز جوهر و نقدِ کرامى
ينه هم ايگى مژده يېتکوروريز
بيرى بو ايگى جوهردين خبر دور
خبربوکيم، حياتينگ کۆپ ييل اؤلغه
که اجدادينگده قيلسنگ نېچه فکرت
ينه بير مهره يى دور نفعليق، ييل
اگر ضعفى و رنجى بؤلسه تارى
قچان اول مهره نى آغزينگه توتسنگ
مرض صحت ييله بؤلغه يى مبدل
قريلق رنجى دفع اؤلغه يى تمامى
چو ملک آراغه فاش اېتى بشارت

بو دريا ايچره يوز مينگ چرخ و انجم
الهي سرّينى انگلب کماهي
ساجيب انجم کيى عالمغه تأثير
بير اسطرلاب گردون عنكبوتى
سفر ايلب، ولى يوق سير ممکن
شکوهى علم رخساریده پيدا
بؤلوب خَم آليده بير اؤپتيلر بات
کۆنگوللر ضعف اېتىب، تيترب بدنلر
الرنى قيلدى سؤرماق بيرله اعزاز
بلياتى ضروريدین نېچوکسيز؟
جواب ايتورغه تيللر سر به سر لال
عوضلر بيرگوسيدور تنگرى بېشک
اگرچه يۆلده روزي بۆلدى کۆپ گنج
سليمان خاتمى، جمشيد جامى
قؤلونگه ايگى جوهر تاپشوروريز
بيرى بير جوهرِ عالي اثر دور
دغى کۆپ ملک فتحى حاصل اؤلغه
يوق اؤلغه سېنچه سورگن عمرودولت
که چون قالغونگ جهان ملکيده کۆپ ييل
و گر يېتسه قريلق انکسارى
ابورسنگ هر يان و سويىنى يوتسنگ
عنا قوت ييله بؤلغه يى مبدل
شباب اؤلغه يى انينگ قايم مقامى
بو نوع اېتى بشارتليغ اشارت

که چون سېن داغی تار تیب کۆپ المنی
 نېچه شه بۆلسه عالم تختگیری
 قچان کیم ییتسه رنج و ضعف دین بند
 و لیکن آلینگیزده بیر خطر بار
 عناصرینینگ ایکسیدین دورور بو
 اگرچه بۆلگوسی کۆپ رنج بۆلماق
 چو آندین اؤتتی ابرسه عمر پاسی
 الرغه تېگوروب بو مژده لرنی
 دېدی شهزاده نی، کېلگیل یقینراق
 کوزین آچیب جمالین یخشی کوردی
 قۆپوب آئینده چون یېر اؤپتی فرهاد
 که: «ای درد و الم بیرله سرشتینگ
 صفا کېلتوردونگ و خوش کېلدینگ آخر
 ابرور مینگ ییل که بۆلوب کوهساری
 یوزونگ کوردی کوزوم، الحمدالله
 ایشیت، بیرنېچه سۆز کیم وقت ابرور تنگ
 مونى بیل کیم جهان فانی دور اسرو
 اگر تاپسه سکندر ملکی ذاتینگ
 چوکېتماقلیک کېره ک تور بات، اگر کېچ
 بو کیم حق ایله دی انساننی موجود
 ابرور حق امریغه مأمور بۆلماق
 چو محبوب حقیقی اول دورور اول
 گر اول محبوب وصلی بۆلدى امید
 ولی بو دولتی دور اسرو عالی

بو ساری رنجه غه سالدینگ قدمنی
 سېن-اؤق بۆلغه یسېن آئینده وزیرى
 سېنی هم مهره دین قیلغه ی برومند
 که آندین بارچه غه جای حذر بار
 غلط گر قیلمه سم: ییل بۆلغه ی و سو
 خدای ایتکه ی نصیب آندین قوتولماق
 بۆلور عقل ایتسه بېش یوز ییل قیاسی
 چیقردی عذر ایله اهودین الرنی
 اؤزیگه قیلدی همراز و قرین راق
 بسی دلجو یلوقلر بیرله سۆردی
 حکیم دانش آموز ایتتی بنیاد
 ازلدین عشق بۆلغن سرنوشتینگ
 قرانغو اوینی روشن قیلدینگ آخر
 چېکرمېن مقدمینگ نینگ انتظاری
 سېنی تاپتی اوزوم، الحمدالله
 که ایلرمن بقا کؤییغه آهنگ
 حقیقت اهلی زندانی دور اسرو
 گر اؤلسه نوح عمریچه حیاتینگ
 همول دولت بیله بو عمر ابرور هیچ
 انگه موجودلیقدین بارچه مقصود
 بو ایشدن اؤزگه دین معذور بۆلماق
 اینینگ وصلی ساری قطع ایله مک یؤل
 بو دور اقبال سرمد، بخت جاوید
 ابرور مشکل انگه ییتمک خیالی

بو یؤل ایچره که بېحد درد و غم دور
 کیم اول ایگی قدم نینگ قطعی مینگ ییل
 بیرى اؤزلوکنی قیلماق بؤلدى فانی
 کیشی اؤزلوکنی قویمه ی آنی تاپمس
 بو اؤزلوکیدن قوتولماق چاره سازی
 انکه کیم قالدى غم شامیغه جاوید
 مجازی عشق بؤلدى صبح انور
 قیلیب عشق مجازی زار و غمناک
 حرارتلر ایتیب اول خسقه مایل
 چاقیلغچ برق عشق جاودانی
 سېنینگ آئینگده دور عشق مجازی
 هم آوازهنگی آفاق ایچره سالغهی
 قیلیب عشقینگ اؤتی عالمی روشن
 توله قیلغهی غم عشقینگ جهاننی
 قیان کیم عشق ارا بیر فرد بؤلغهی
 یېتیب توقوز فلک طاقیغه هویونگ
 ییغیلسه عشق اېلی خیل و سپاهی
 مجازی عشقیدین اؤرتنسه جانینگ
 حقیقی عشقیدین اېسگهی نسیمی
 بؤلوب معشوق اصلي چاره سازینگ
 یېتیب مظهرغه بېخودلوق قیاسی
 بقا ملکیده تاپقونگ قهرمانلیق
 اتانگدېک یوز تومن خاقان و قیصر
 سېنینگ قالغهی جهان ایچره صفاتینگ

اوزاق تارتر، ولی ایگی قدم دور
 کیشی اورسه قدم ممکن اېمس ییل
 ینه بیر داغی تاپماق بؤلدى آنی
 تېنگیز کېسمه ی دُر یکتانی تاپمس
 نیمه یوق اویله کیم عشق مجازی
 بورون صبح اؤلدى طالع، سؤنگره خورشید
 حقیقی عشق انکه خورشید خاور
 یېتر عاشق تنین انداق که خاشاک
 قیلور اؤت یېتگچ اؤرتنمک که قابل
 یېتیشگچ بیر شرر کول ایلر آنی
 که جسمینگ اؤرتنه بان سؤز و گدازی
 هم آوازینگ کهن طاق ایچره سالغهی
 نې عالم، نیلگون طارمنی روشن
 جهاننی قوی که، توقوز آسمانی
 کوزی نوری یولونگدین گرد بؤلغهی
 یېتی کشورنی توتقه ی گفت و گویونگ
 سېن اؤلغه یسېن بارى نینگ پادشاهی
 باریب سیل فناغه خان و مانینگ
 یېتیب آئینگ نسیمیدین شیمی
 حقیقتقه بدل بؤلغهی مجازینگ
 کېلیب مظهرغه عشقینگ انتھاسی
 حقیقت تختیده صاحبقرانلیق
 اونوت بؤلغهی جهان اھلیغه یکسر
 طریق عشق ایچینده یخشی آئینگ

بولرنى ايتىپ، اۋرگىتى دعائى
 اۋقورغە بو دعا چون مايلى اۋلغونىڭ
 يەنە كۈزگۈ ايشى كىم حادث اۋلدى
 سىكدرىنىڭ طلسمىن كىم اوشاتتىڭ
 كىم، اۋق تېگدى آنىڭ آيينەسىغە
 بورونى كۈزگۈ كىم اشكىنىڭى ساجتى
 يانېب موندىن كە چىن شەرىغە يېتكۈڭ
 نې كىم كېنىدە يازمىش پىكرآرا
 انى كۈرگىچ يېتىپ عشق ابتلاسى
 يەنە ھەر نېچە باقسىڭ كۈرمەگۈڭ ھېچ
 بۇلۇپ عاجز ايشىنىڭدىن اھل تەبىر
 نېچە كىم بۇلگۈسى ھالىنىڭ تباھى
 ۋلى تارتىپ سېھلر عشق مېطلوب
 كە آندىن بىر نفس گر بۇلسىڭ آگاھ
 چو مېن ھم قىلدىم آخر خىربادىنىڭ
 ھجوم عشق طغيانىدە گاھى
 چو دانا چېكىتى بو غايتغە سۈزنى
 چېكىپ فرھاد ھجرانىدە ۋىلا
 كۈرۈپ فرھاد محزون اۋىلە ھالە
 بسى يىغىپ نېچۈك كىم اھل ماتم
 تىلپ خاقان و ملك آرانى درھال
 ايكاو خود تشقىرى اۋلمك كە يېتىپ
 تىلپ بىر نېچە داناۋش كىشىنى
 بېرىپ قېرىغە آنچە وقفدىن بھر

كە: «كېلسە آلېنىڭە بىند و بلايى
 بارى بىند و بلالردىن قوتولغونىڭ
 سىڭە بو يان كېلورگە باعث اۋلدى
 خدنىڭى كىم اول اۋپچىنلوك كە آتتىڭ
 اۋتوب بۇلدى ترازو سىنەسىغە
 بو اۋق آنىڭ طلسمىن داغى آچتى
 ھمول كۈزگۈنى كۈرمىك مىلى اېتكۈڭ
 سىڭە يوزىندە بۇلغەى آشكارا
 بۇلۇپ عاشقلىغىنىڭىنىڭ ابتداسى
 ايشىنىڭ سىررشتەسىغە توشكۈسى پىچ
 باشىنىڭە كېلگۈسىدور اول كە تەقدىر
 فلەك كە يېتكۈسى كۈنگۈلۈڭىنىڭ آھى
 انىڭدېك قىلغۈسى كۈنگۈلۈڭىنىڭ مغلۇپ
 كۈپ آرتوقراق كە مىنىڭ يىل بۇلغەسېن شاھ
 مرادىم بو كە يېتكىچ اول مرادىنىڭ
 ساغىنغەسېن مېنى ھم تارتىپ آھى»
 بس اېتتى سۈزنى داغى يۈمدى كۈزنى
 اوزون يۇل توتتى انداق كىم سەھىلا
 كۈزىدىن ياغدورۇپ اشك ملالت
 انىڭ ھالىغە، اۋز احوالىغە ھم
 الر داغى كۈرۈپ اول پىرخطر ھال
 نې كىم دانا بىيان ايلپ اېشىتىپ
 سىرانجام اېتتىلر دانا ايشىنى
 كە اول تاغ و نواھىنى قىلىپ شەر

چو اول معموره وضعین قیلدیلر توز
سپاه ایچره توشوب خاقان و فرهاد
قویاش سقراطی چون بیر قیلدی مسکن
یسب کؤک و قرا بیرله لباسین
الر سقراط سوگیدین تاپیب درد
توزوب بزم اول کبچه هم کام و ناکام
کبل، ای ساقی و حکمت ایله آیین
قدح سرچشمه سیغه سالیبان جوش

قؤیوب سرچشمه ساری قؤیدیلر یوز
نې بو اؤز حالیدین غمگین، نې اول شاد
کبچه لقمانی بنیاد اېتتی شیون
تؤکوب اشک ایله دی ظاهر عزاسین
ولی چین یادی بیرله درددین فرد
ایچیب اچیققه-اچیق بیر نېچه جام
منگه توتغیل می ممزوج رنگین
مېنی قیل جوشدین بیر لحظه خاموش

فرهادنینگ خاقان بيله چين عزميغه دشت پيماليغي و چين ده يوز کؤزگوزگن
آيينه چيني غميدین شيداليغي و اول کؤزگوگه تماشا قيلنچ، ارمن کشوری،
بلکه ارم باغي و ارمن واديسي، بلکه حيرت تاغي انگه حليه نمايش و جلوه
آرايش قيلماغی و شیرين نينگ جمالی کؤزگوسين اول کؤزگوجمالیده مشاهده
قيلیب، آه اوروب ييقيلغنی و انينگ آهي اول کؤزگو يوزين تيره قيلغنی

سحر سرچشمه سی چون بؤلدى روشن
صفا تاپیب فلک یونان زمینی
قيلیب خاقان ينه چين ملکيگه ميل
خزاینغه قؤیوبان معتمدلر
عزیمت چين غه بؤلدى کؤچ-برکؤچ
دېمه ی یؤل قطعیه چونکیم قؤیوب یوز
یېتیب خاقان ينه چين کشوريغه
توشوب تختيغه شاه کشور آرای
قؤیوب فرهاد چون چين شهريغه گام
قيلیب کؤزگو خیالی نينگ امیدین

فلک نينگ مرغزارين قیلدی گلشن
سپه چېکتی قویاش خاقان چيني
دېمه خاقان که فرهاد و باری خیل
بېریب هر بیرگه مينگدين کؤپ مددلر
ایشی یوق اېردی اول یؤلده مگر کؤچ
کېچه نی کبچه و کوندوزنی کوندوز
نېی اول نوع کیم دین کشوريغه
انینگدېک کیم شرف برجی ارا آی
تردد ایچره توتمه ی کؤنگلی آرام
تیلب فی الحال مخزنلر کلیدین

ایشیکلرنی آجیب قالمە ی قراری
 کۆرونکچ اول بلورین پیکر پاک
 توشوردی اول لطافت حقّە سینی
 کلیدین ایستە بان خازندین آلیب
 کلید ایلب زبانه شکلیدین تیل
 توتوب قفل آغزی زلفینینی محکم
 اوروب زلفینی قفل ایچینده یوز پیچ
 کیشی تقدیردین بۆلمس چو قاجیب
 کۆروب اول نوع کیم مرآت خورشید
 توشوب کۆنگلیگە حیرتدین شراره
 نې کۆردی: طرفه دشت نازپرورد
 گیاهی نشتر، اما زنگ توتقن
 مسلسل سنبلینینگ بند-بندی
 بنفشه اندە کیم گردون کۆکار تیپ
 توتوب نرگسلری جام ایتکە لی نوش
 یاقیب اؤت لالە سی جان کوی دورورغە
 ساجیب توفراغلری مشک تтары
 دېمکتین لال اؤلوب سوسن مقالی
 کۆکرتیب اندە کۆک ارمان گلی کۆر
 قویوندین کۆرگوزوب هر یان زمانه
 قیلیب ظاهر بو وادی نینگ قیراغی
 ایاغین داغی ایلب رست یبرگە
 فلک، وضعین انینگ طولانی ایلب
 کمرگاییده خیل بی نهایت

سراسیمه یوگوردی کۆزگو ساری
 بۆلوب اندیشه لیغ کۆنگلی طربناک
 لطافت یوق که، آفت حقّە سینی
 اوزین یوز مینگ بلا بندیغە سالیب
 بۆلوب آنی آچر منعیغە قایل
 ایتیب ایما آنی آچمسقە اول هم
 که یعنی بو خطرلیق فکردین کچ
 چیقردی کۆزگونی صندوقنی آجیب
 جهاننی کۆرگوزوب چون جام جمشید
 انینگ رخساریغە قیلدی نظاره
 کۆرونمە ی صحنیده جز سبزە درد
 گلی ابل قانی بیرلە رنگ توتقن
 قرار و هوش صیدی نینگ کمندی
 گجک ینگلیغ خرد بۆیینی تارتیب
 قیلورغە تقوا اهلین مست و بېهوش
 کۆنگولگە داغ حرمان کوی دورورغە
 قرا بۆلماق اوچون ابل روزگاری
 که بو دور موندە هر آزاده حالی
 کۆکرگن بلکه نافرمان گلی کۆر
 باری سرگشته لیکلردین نشانه
 قتیق تاغی نېچوک کیم هجر تاغی
 چکیب باشین فلک که راز دېرگە
 جهان بحر یغە لنگر آنی ایلب
 یسال تارتیب هجوم ایلب بغایت

کمرده بیر اریق قازماققه مشغول
 اؤزی نینگ شکلی بیرله نوجوانی
 همول خیل ایچره ایلب پیشه ورلیک
 بو حالت ایچره پیدا بؤلدی خیلی
 باری چابکسوار و ماه پیکر
 جینلر گل-گل و کیرپیکلری خار
 الرغه شاه و سرور گلعداری
 سمندی سیریدین کؤک توسنی لنگ
 قویاشغه طرح اوچون تشلب رخ و آت
 سالیب عالمغه اؤت باشدین-ایاغی
 بؤلوب اول خیل هر بیر اویله کیم آی
 تکاور اوزره ییلدین آتش انگیز
 تماشا ایله یو هر ساری باقیب
 چو ناگه آتغه اول یان میل بېردی
 ایننگ رخساریغه چون باقتی تمثال
 یرالیغ صید ینگلیغ ناله قیلدی
 کؤروب فرهاد اول ینگلیغ ییقیلماق
 یقینراق کېلتوروب کؤزگو جمالین
 چېکېب فرهاد اون اؤز تمثالی ینگلیغ
 بؤلوب تمثالی ینگلیغ - آغزی خاموش
 کؤروب چاکرلر انداق قتیق احوال
 چو خاقان انگله دی بو ماجرانی
 اناسی ساجین آچیب مویه تارتيب
 چېکېب افغانی ملک آرا اتادېک

اریغ تاپیب کمر شکلی بیله طول
 دېمه ی کیم نوجوانی ناتوانی
 دېمه ی کیم پیشه ورلیک، تیشه ورلیک
 نېچوک کیم تاغ ایچینده تند سیلی
 جواهر دین بېریب پیکرگه زیور
 قباغله کېنگ-کېنگ و، آغیزلری تار
 دېمه ی کیم گلعداری، شهسواری
 قویاش رخساری آلینده خجل رنگ
 ولی یوز قتله هر ساعت قیلیب مات
 جهان اؤرتب ایاغ دین-باشی داغی
 بو اول خیل ایچره مهر عالم آرای
 همول اېل ساری سوردی ییل کیلی تیز
 قیان کیم باقیب، اؤتله اېلگه یاقیب
 که فرهاد حزین تمثالی اېردی
 تنی تمثال ینگلیغ بؤلدی بی حال
 بو ینگلیغ ناله چون قیلدی، ییقیلدی
 هوس قیلدی انی نظاره قیلماق
 نظاره قیلدی اول مهر و جمالین
 ییقیلدی جسمی جان دین خالی ینگلیغ
 همول تمثالیدېک زایل قیلیب هوش
 خبردار اېتیلر خاقانی فی الحال
 یوگوردی اول طرف ییرتیب یقانی
 انی اؤلگن ساغینیب پویه تارتيب
 کیم اول فرهادغه اېردی اتادېک

ینه بهرام ملک آراغه فرزند
 بۆلوب نىستده كۆكلداسى آنىنگ
 انىنگ حالىغه چون نظاره اىلب
 بۆلوب پروانه دېك اطرافىغه جمع
 قۇيوبان هوشسىزلىق كۆيىگه يوز
 چو تېبرىتى نىمىن صبح باغى
 كۆز آچىپ كۆردى باشى اوزره خىلى
 چو يىغلر اېردى ملك آرا و بهرام
 توتوب سوكىن اتا بىرله اناسى
 يقىن اېردى كه ترك هوش قىلغى
 تومن مىنگ عذر قۇلماق بىرله قۇپتى
 دېدى: «بىلمان، نې حالت دست بېرمىش
 بو ايش گر خوب، اگر زشت اېردى بارى
 توتونگ معذور كىم، رسوا بۆلوبمېن
 بۆلونگ خوش باطن و ظاهرده مېندىن
 بو يىنگلىغ ظاهر اىلب كۆپ ملالت
 كۆزى بىرله تىلى گرچه بو سارى
 الر بو نكته لردىن شادمانه
 بو يىنگلىغ چون الرغه چاره قىلدى
 بورونخودېك يوزى اېردى قارانغو
 طلسمىن بۆيله قىلغندور پديدار
 چو ناظرغه تماشا حاصل اۇلغى
 چو فرهاد اول طلبدىن بۆلدى نومىد
 دېدى چون اۇلگه لى غمدىن ياووشتى

گزىن فرهادغه همزاد و دلبد
 طرىقت بايىده قرداشى آنىنگ
 يقا اۇرنىغه كۆكسىن پاره اىلب
 ولى اول ياتىب انداغ كىم اۇچوك شمع
 اۇزىگه كېلمه يىن بىر كېچە-كوندوز
 ايسىدىن هوشىغه كېلدى دماغى
 تۆكوب كۆز ياشىدىن يوز اوزره سىلى
 الرغه لطف بىرله بېردى آرام
 مونى كۆرگىچ، هلاك اېتتى حىاسى
 ینه اول يىقىلغندېك يىقىلغى
 اياغلارىغه يوز سورتوب بىر اۇپتى
 كه سىزگه موجب اوشبو ماتم اېرمىش
 منگه، بالله، يۇق اېردى اختيارى
 دېمى رسوا بۆلوبمېن كىم، اۇلوبمېن
 غبارى اسره منگ خاطرده مېندىن»
 بېرىب خاطرلىغه استمالت
 و ليكن جان و كۆنگلى كۆزگو سارى
 قۇپوب اوپلرگه بۆلدىلر روانه
 ینه اول كۆزگوگه نظاره قىلدى
 حكىمى كىم يساغاندور بو كۆزگو
 كه هر شكل انده كىم بۇلغى نمودار
 ینه حاصل طلسمى باطل اۇلغى
 اۇزىن كۆردى غم و محنتده جاويد
 كه: «آه ايش توشتى، اما صعب توشتى

اگر قیلمس اوزومنی پاره-پاره
 بورون اندین که کویگهی جانِ زاریم
 کبرهک دور چارهیی اندیشه قیلماق
 تکلف ایله بان بؤلماق خردمند
 چو پیدا بؤلدی ایلر ایش یراغی
 یوق ابرسه اېمدی بی طاقتلیق ایتسم
 مقرر دور که شاهِ کشورآرا
 قیلور یوزمینگ چیریک تعین که فی الحال
 الر چین ملکیده هر یان چاپرلر
 اگر رزم ایله سم کورگچ سپه نی
 چپکه ی فرضاً اوروشقه تیغ فولاد
 نیچه اېل بؤنیغهی تیغ اورسه بؤلغهی
 هم آخر ضربدین قول بؤلسه ناکار
 منگه چین اهلی نی قیلیمش یمانلیق
 اگر شه سورمه سه ظلم و عتابین
 کوزوم نی نوع توشکه ی شه کوزیگه
 باری بیر یان و بو بیر یان که ناگاه
 اولوس قیلغهی مېنی گردیمده تعین
 بو مشکل ایش قچان کیم حاصل اؤلغهی
 دیان دیوانه، سالسه بند ایاققه
 اگر فرضاً جنونم داغی کبتگهی
 همول اولی که تا اوزومنی بیلسم
 اوزیگه قیلدی تاپقچ ایش حسابین
 مونی بیلمه ی که قیلغچ عشق بېداد

چومطلوب اؤلمه غهی حاصل، نی چاره؟
 جنون آله ی ایلکدین اختیاریم
 خرد رسمینی دأب و پیشه قیلماق
 که بؤلغهی شاه کؤنگلی شاد و خورسند
 مېن و اول دم بلای عشق داغی
 باشیمنی آلیان بیر ساری کېتسم
 زمانی قیلمه یین صبر و مدارا
 مېنی ایستب تاپرده قیلمه ی احوال:
 ایکی-اوچ کوندین اؤتکرمه ی تاپرلر
 کبرهک قتل ایله مک کؤپ بی گنه نی
 یوق اېلگه، اوزومه ایله ی بو بېداد
 یازوقسینز نیچه نی اؤلتورسه بؤلغهی؟
 توتولماغلیق کبرهک اول لحظه ناچار
 که بو نوع اؤلغه مېن باریغهی قانلیق
 نی بېرگیم تېنگریگه آخر جوا بین
 نېتیب باققه یمېن اول دم اېل یوزیگه
 شه اؤلسه بوالعجب حالیمدین آگاه
 که قیلغهی لر الر حفظیمنی آیین
 ایشیم تدبیری اول دم مشکل اؤلغهی
 قوتولماق اول زمان چپکه ی ییراققه
 نیچه کیم ایتسم، کیم باور ایتگهی
 قیله آله نچه اؤز حفظیمنی قیلسم»
 خرد قانونیده ایش ارتکابین
 بؤلور یوز عقل و دانش رسمی برباد

کەتور ساقی، شراب عاشقانه
 مەنی عشق و فنا بزمیدە خاص ایت
 کە بۆلمیش مەن خرد بیرلە فسانە
 خرد رنج و بلاسیدین خلاص ایت

فرهادنینگ عشق شعلە سیدە کوپوب اول اۆتۈنی جان پردە سیدە یاشورماقدین و
 ھجر خونابە سین یوتوب اول زھرنی کۆنگول ایچیندە سینگورماقدین گلبرگ
 احمد دېک جمالی زعفرانی و نخل صنوبر دېک نهالی خیزرانی بۆلوب عصر
 حکمасы و دەر اطباسی انینگ بهار صحتی خزان مرضغە یوزلنگنی نینگ
 تشخیصینی سوداغە قیلیب بو سودا بیله انینگ مقامی تعیینین جزایر بیله
 دریاغە قیلغنلری و بو دریا سفری سوداسیدین انگە سود ایستب نصیبە لری
 زیان بود بۆلغنی

طریق عشق اخفاسیدە ماهر
 کە فرهاد ایله بان عشقین نهانی
 قیو اوی ایچرە بۆلسە شعلە موجود
 یانیب اۆت چیقمس اۆلسە دودی مطلق
 فلک هم مھرین آقشام ایله مس فاش
 یاشورغە ی نافە خود مشک تتاری
 چو لالە غنچە سی ظاهر بۆلور چاغ
 بۆلور گرچە آچیلغن چاغی معلوم
 نېچە کیم ایستەدی فرهاد غمناک
 و لیکن ایلنی آه و اشکی ناگاہ
 خردنینگ پردە سیغە قیدە یارا
 قویاشنی ذرّە یاشورماق بۆلور مو
 یارر فانوسی بیرلە شعلەنی شمع
 کۆز ایچرە مخفی اۆلمس اشک قانی
 بو ینگلیغ عشق سرّین قیلدی ظاهر
 خرددین کۆرگوزور اپردی نشانی
 اېمسدور اویگە باکی گر چیقردود
 اول اوی دیوار یغە بۆلماق کبرەک شق
 بۆلور ظاهر چو انجمدین تۆکر یاش
 یاییلماقدە ایسی، نې اختیار ی
 نېچە کۆنگلیدە اسرر یاشورون داغ
 بۆلور اول تاشیدە داغی معلوم
 یاشورماق اۆت یاییب اوستیگە خاشاک
 قیلور اپردی نهان دردیدین آگاه
 یاشورماق عشق اۆتین ایلب مدارا
 حباب اوزرە تېنگیز تورماق بۆلور مو؟
 کۆررلر پردە دین اول شعلەنی جمع
 بۆلور مو شیشە ایچرە می نهانی؟

انگه اول درد و غم اوتین یاشورماق
 نېچه کون ایچره آنچه کار قیلدی
 که هر کیم کؤرسه ایلر ابردی معلوم
 چو اول آيغه يېتیب انداق ملالی
 عذارى بۇلدى ساريغ لاله ینگليغ
 ولی اول لالەنینگ داغ سیاهی
 قدی نخلی کیم ابردی سرو چالاک
 ولی اول تاکنینگ طبعیده غی می
 تنی نینگ ضعفی توندین-تونگه کؤپرەک
 نېچه افغاندین اېتسه آغزینی بېرک
 دماغیده بورون کیم قوت ابردی
 رعایت ایلر ابردی بی نهایت
 بو دم کیم، بۇلدى سودایی دماغی
 جنون طبعیده کؤرگوزدی نشانه
 کؤنگولده قالمەدی صبر و قراری
 کؤروب اول حالین آنینگ شاه و دستور
 بېریب کؤپ پند و تأثیری تاپيلمەدی
 چو کؤردیلر که بارور ایش ایلیکدین
 کېنگشتی شه توزوب مجمع احبّا
 انینگ حالاتیده سؤز اوتتی بېحد
 هم آخر اهل حکمت اېتیلر عرض
 بو ینگليغ ییزگه بؤلmiş ضعف تشخیص
 مزاجیده حرارت غالب ابردی
 می مفرط بیله اصل حرارت

کؤنگولگه یاشورون درد اوتی اورماق
 ضعیف و ناتوان و زار قیلدی
 کیم، اول خارانی بیر اوت ایله میش موم
 فلک نینگ سیریدین بۇلدى هلالی
 دُر اشک اندە یاققن ژاله ینگليغ
 آغیز آچقچ کؤرونگه دی دود آهی
 ضعیف و خمليق اۇلدى اویله کیم تاک
 بۇلوب کؤنگليده قان یوتماق پیای
 بۇلوب اول ضعف کوندین-کونگه کؤپرەک
 یوق ابردی ناله چېکمکته انگه ابرک
 تنیده داغی زور و صحت ابردی
 فغان ظاهر بۇلور ابردی بغایت
 مرضلرغه اولندی جسمی داغی
 سؤز ایتە باشلەدی سوداییانه
 ایلیکدین باردی بارچه اختیاری
 بۇلوب ایکیسی کوندین-کونگه رنجور
 قیلیب کؤپ فکر و تدبیری تاپيلمەدی
 اوتر اندیشه تدبیر و بیلیکدین
 بۇلوب حاضر نی کیم بۇلغن اطبا
 بیرى سؤزنى قبول اېتتى، بیرى رد
 که: «ای عالم اېلیگه قوللوغینگ فرض
 که سودادین دماغی تاپتی تنقیص
 ینه می غه مزاجی طالب ابردی
 بۇلوب بیر، بۇيله کؤرگوزدی شرارت

ایکی-اوچ یاشدین اؤن بیر، اؤن ایکی یاش
ایکی-اوچ ییل که میل پیشه قیلدی
بولرگه یار بۆلدی حدی یوق یؤل
بولر بیر یان و فکر بی نهایت
بولر فکریدین اۆلمه ی طبعی خالی
نې سودا تخمی کیم کۆنگلیده اېکتی
که اژدر قیلدی جسمین آتش آلود
حرارت مونچه تاپسه طبعی ناری
بو حالتلر انگه کیم بۆلدی حادث
چو حار و یابس اۆلمیشدور مزاجی
بوکون کیم فصل اېرور جوزا ایاغی
سموم آسا کېلور هر ساریدین ییل
یقین دور کیم قویاش تابیدین اختر
قویون نینگ دشت ایچینده اضطرابی
هوا کوهسار اوزه آتشفشان دور
شفق اېرمسدورور مغربده هر شام
قیزیغن کۆره دین گردون نشانه
کېمور شام و دم انده صبحدم ییل
اېمس هر یان آقر سولر بیله یېر
قویاشدین سایه قاچماقلیققه مایل
هوا طبعیده ایسیغ بۆیله کاری
انگه ییس و حرارت بۆلدی وارد
مونینگدېک یېرکه کسب اېتگه ی علاج اول
توشوبتور دوری اؤن شرعی جزیره

اؤقوماق فکریگه سالدی قوی یاش
بغایت انده کۆپ اندیشه قیلدی
ینه بیر هم حرارت باعث اول
مُسَخَّن طبع ارا اول هم بغایت
طلسم آچماق سری توشتی خیالی
نې فکرتلر که اول سوداده چېکتی
زمانه دیوی سالدی باشیغه دود
عجب یوق، بۆلسه اول بیر اؤت شراری
دماغی یُسیغه دور بارچه باعث
نقیضی بیرله قیلماق دور علاجی
قویاش نینگ اؤتیدین دور لاله داغی
سموم ایچره سمندروش کېزر اېل
اېریب سیمابدېک آققه ی سراسر
ایسیغدین دور ییلاندېک پیچ و تابی
بولاغلر قینری آندین نشان دور
قیزارمیشدور قیزیب بو سرنگون جام
قویاشدین انده اؤت تارتیب زبانه
شهاب اول کۆره دین چیققن الم ییل
که یېر هر یان ایسیغدین آقیزور تېر
اراده ایله بان شخصینی حایل
عجبراق بو که آنینگ طبعی ناری
علاجی دور هوای رُطب و بارد
اېرور دریا ارا بېش کونچیلیک یؤل
که تعریفده قالور عقل خیره

چېکيب باش اول جزيره ايچره تاغی
محيط اول چشمه لر دوریده دریا
جزیره دوریده سودین رطوبت
بيک اول تاغ اوجی، اؤيله کیم کوز
عزیمت قیلسه اول یان شاهزاده
دماغی ضعفی قوت داغی تاپقهی
هوا تاثیریدین بۆلمه ی هراسان
اطّبادین نې سؤز کیم بۆلدى منقول
روان حکم اېتتى ملک آراغه کیم بات
نېچه کون قیلغومیزدور عزم دریا
وزیر انداق که تاپتی حکم عالی
مرتب بۆلغچ ایش حکم ایلهدی شاه
نې سؤز کیم اؤتتى، عرض اېتماق تمامین
اېشیتگچ قصه نى شهزاده فرهاد
دېدی: «شه آلیده ایتینگ پیامیم
نې حدیم اول که دېگه یمېن اؤغول مېن
قیان عزم اېتکه لی بۆلسه یراغی
چو شهغه قیلدیلر بو نکته نى فاش
دېدی: «ایلب مرتب کېمه لرنى
که مېن هم ایلهدیم کۆنگلومنى جازم
اېشیتگچ بو خبرنى شاهزاده
بسی تسکین حزین کۆنگلیغه بېردى
که ظاهر ایله بان بیر طور حيله
که خاقان تاپمه یین اندین کدورت

بو تاغ اوزره یېتى-سېگیز بولاغی
فلک بحری ساغین داغی ثریا
ولى اوجیده ساووغدین صعوبت
ساووغدین باغله نور سرچشمه لر موز
عجب یوق کیم، بۆلور کۆنگلی کشاده
مبارک جسمی صحت داغی تاپقهی
علاجین ایلهمکلیک بۆلغه ی آسان»
کۆروندی شهغه بیر-بیر بارى معقول
چو فهم اېتتینگ اطّبادین مقالات
سفر اسبابینی قیلغیل مهیا
مهیا قیلدی حکم اؤلغنى حالی
باریب شهزاده نى قیلماغلیق آگاه
انینگ دریا ساری بۆلماق خرامین
نشاط ایلب حزین کۆنگلی بۆلوب شاد
که شه کامی ابرور عالمده کامیم
بارى قوللردین اؤکسوک خسته قول مېن
مېنینگ باشیم دورور شه نینگ ایاغی»
دعا قیلدی کۆزیگه تۆلدوروب یاش
سالینگ انده کېره کلیک نیمه لرنى
که تانگله بۆلغه مېن دریاغه عازم»
نشاطی بۆلدى ایتوردین زیاده
که مقصودی انینگ بو نوع ایش اېردى
بیر ایشنى ایله گه ی نوعی وسیله
اول اېتگه ی عزم غربت بالضرورت

بو ايش مقصوديغه مانند بولدى بغايت خاطرى خورسند بولدى
 توشوب دريا كيبي كۈنگلى ارا جوش كېمه آغزیدېك آغزى ليك خاموش
 تموجدېك خياليغه تسلسل تسلسل تاپيان يوز مينگ تخیل
 كېتور، ساقى، محيط باده آل بو دريا ايچره ساغر زورقين سال
 اېرور غم بحريده جسم حقيريم همول زورق بيله بول دستگيريم

خاقان بيله فرهاد نينگ سپهر توسنيدېك خنگلردين اينيب فلک بُختيسى دېك
 جُنْگلرگه مينيپ چين سپاهى نينگ صبا خيلى دريا يوزيگه چين سالغندېك بحر
 ميدانيغه صبادېك بي تحاشى كيرماقلىرى و مقوس فُلْكلر بيله تيرلرى فُلْك قوسى
 بيله قضا اؤقيدىن نشانه كۈرگوزمك و نهنگ وش جُنْگ آغزى بيله بادبانلر كفن
 پردهسى بيله گور آغزىدين فسانه توزمك و سفاين غرايبيدين نېچه حرفى
 ايتماق و امواج نوايبيدين نېچه نقشى تارتماق و صرصر نينگ ظالم سپاهى دريا
 عالميدىن رستخيز چيقريب «وَإِذَا الْبَحَارُ فَجَّرَتْ» تفسيرين موج خطوطيدىن
 بحر صحيفه سیده سيزماق و كولاك نينگ نهايتسيز تاغلرى نينگ تعاقبى «وَإِذَا
 الْجِبَالُ سُيِّرَتْ» معناسين كېمه تيرى نوكى بيله فلک اوراقيغه يازماق و كۈپرەك
 فلک وش كېمەنى فنا نهنگى يوتماق و درياوش سفينه لر عدم درياسى توئين
 توتماق و خاقاننى دريا تلاطمى ملك آرا بيله چين ملكيگه سالماق و فرهاد عشق
 درياسيده قالغندېك اول خونخوار بحر ارا تخته پاره اوزره قالماق

بودريا ايچره اول كيم بولدى غواص چيقردى بؤيله درّ معني خاص
 كه تيار اؤلدى چون دريا يراغى بؤلوب عازم شه و شهزاده داغى
 سوروب مركبنى دريا ساحليغه آى و كون كېلدى ماهى منزليغه
 نظرلر چون تېنگيزدين آلدى بهرى ييغاچدين بحر اوزه كۈروندى شهرى
 عدددين كۈپ كېمه بارى يراغلىق سوادى بير معظم شهر چاغلىق
 ايكي يوزجۇنگ حدسيز هر بيرى كېنگ فلک جۇنگينى هر بير توتمهين تېنگ

اوچی کۆک حوتی و ثورینی سنچیب
 قمرغه تیری آنینگ چهره فرسای
 مونینگدېک تیر ايله هر بادبانی
 چېکیلگن هر طنابی بادبانینگ
 ایچی بیر ابو، ولی عالم ابویدېک
 قلیب نجار گردون حيله سازی
 توشوب سو اوستیده سقف نگوئی
 ستونینگ بیر اوچی دریا اویگه
 ستونی بو صفت کیم کۆردی باری
 یایب هم بادباندين کۆک که اعلام
 عناصر بۆلمه یین سفلی غه حایل
 بۆلوب اعلی ده تیر، اسفله تاری
 قویی و یوقاری، اول تیر و اول تار
 بولردین باشقه گردون سیر کشتی
 عددده اوچ یوز اېلیک بحریمای
 ینه صندل بيله زورق حسابی
 هم ایلدا ملیقه صرصردېک روانه
 سو اوزره سیر و دوری اول صفت تیز
 بۆلوب مینگ بېش یوز اول مجموعه سان
 یاسالې جُنگ اوزه تخت کیانی
 بۆلوب چین اهلیدین اول شهر چوبین
 یراغ و سیر خاطر ایسته گانچه
 سفر اسبابی بیرله هر سفینه
 قوروغلیق ایچره چون قالمه دی هیچ ایش

توبی بیر گاو و ماهیسینی ینچیب
 ایکی تیر ایچره سرگردان قالب آی
 سپهری اطلس و محور نشانی
 شعاعی خطی مهر زرفشانینگ
 نې عالم، نیلگون طارم ابویدېک
 قویی بیریده فرش اؤرنیغه کازی
 ایچینه تیریدین عالی ستونی
 بیر اوچی گنبد خضرا اویگه
 بیر اوچی یانه بیر اوی نینگ مداری
 توتوب هم لنگری کۆک اوزره آرام
 قلیب کۆک نینگ قویی دوریده منزل
 فلک نینگ ایکی جانبدين مداری
 فلک دوریده قطر ایل پدیدار
 روانلیقه ییل و سودین سرشتی
 فلک عمانیده هر بیر ینگی آی
 مینگ و مینگ ییلچه هر بیر نینگ شتابی
 هم ایلنماقه ایگریمدين نشانه
 که توفراق اوزره سرعت وقتی شبدیز
 قلیب اؤلتورغن اېل سیرینی آسان
 مقام ایلب شه و شهزاده آنی
 اینگدېک کیم، ینه بیر کشور چین
 نېچه کیم ایسته گی خاطر، یوز آنچه
 نېچوک کیم گنج قارون دین دینه
 روانی کبمه لرگه بۆلدی جنبش

تحرکدین تاپیب انداق تخلصل
 نېچه مینگ جلد ملاح هنرور
 سورر مرکب الرغه زورق تیز
 باری مقصودی ساری ایله بان میل
 چو یولغه کیردیلر اول مینگ یگانه
 سوادى سوده جرم خاک ینگلیغ
 یاپیب دریا یوزین مشکین نقابی
 جزیره عزمیغه باری قویوب یوز
 سو اوزره ییل عیان ایتکچ تموج
 عیان موج ایچره هر دم یوز غرایب
 نېچه کوز توشسه کؤک سو چرخمانند
 خرامان هر طرف یوز طرفه ماهی
 اولوغلر سهمناک و اویله حایل
 سوده یوز تاغ و یوق بیریکه آرام
 نېچه کیم آرقه سی تاغ اوجی ینگلیغ
 تېنگیزده کؤرگوزیب انداغ شتابی
 شگرف و دلربا هر بیرگه هیکل
 تېنگیز دلوی سویین هر دم قیلیب قوت
 کیچیکراقلرغه انداغ شور و آشوب
 کیچیک بیرله اولوغلر سان ایچینده
 کشفلر هر بیرینینگ سهمی بېحد
 بؤلوب معمار قدرت انده بانی
 تحرک بیرله سقفی بؤلمه یین شق
 بلیغ صید ایله بان هر یان نهنگی

که چین شهری ارا توشکه ی تزلزل
 بلیغ ینگلیغ سو ایچره موج پرور
 بؤلوب سرعتده سودین آتشانگیز
 الر میلیمه تابع شاه ایله خیل
 سو اوزره عالمی بؤلدی روانه
 نې جرم خاک کیم، افلاک ینگلیغ
 فلکنی اویله کیم مشکین سحابی
 بارور ابردیلر ایگی کېچه-کوندوز
 شه و شهزاده غه آندین تفرج
 بؤلوب مینگ ظاهر، اول یوز بؤلسه غایب
 توتوب اطرافی کؤک ذیلیغه پیوند
 خرد ماهیتین بیلیمه ی کماهی
 که ایل ب کؤرگوچی هوشینی زایل
 ولی تاغی که بؤلغه ی ماهی اندام
 تنیده نقشی دریا موجی ینگلیغ
 که چرخ آبگون ایچره شهابی
 اوروب سیری سو کؤزگوسیگه صیقل
 اینگدېک کیم سو ایچکه ی دلودین حوت
 که تاپوب بحر الر غوغاسیدین کؤب
 نېچوک کیم سبزه سروستان ایچینده
 یسب سو اوزره جسمی بیرله گنبد
 سودین قیلیمه ی خراب انداق بنانی
 نېچوک کیم گنبد چرخ معلق
 نېچوک کیم رنگ صید ایتکه ی پلنگی

تنی بیر تاغدېک کیم بؤلسه خارا
 کېلیب ارقاسی آنینگ تیز پرّه
 نې پرّه، غم سپاهی کيبری اول
 سو موجین آغزیده قیلغیل تصور
 نهنگ اطرافیده سقلاویدین شور
 ینه هر یان کؤرونوب کؤزگه خرچنگ
 کشف جسمیغه جسمی لمس اېتر چاغ
 کؤرونوب جانور بحر ایچره بېحد
 تموج بحر اوزه کیم توتمه ی آرام
 شه و شهزاده هر یان بی شماره
 به یک ناگاه قضای آسمانی
 اېسه باشله دی یېل بېحد خطرناک
 جنوبی حدیدین صرصر کېلیب تیز
 قری ملاحر مونداق بلانی
 که هر یوز ییلده بو یېل بیر قیلور سیر
 روان یتکوردیلر بیر طرفه زورق
 که بؤلمسدین بورون بو یېل زیاده
 قوروب فرهاد چون زورققه کیردی
 اتا جُنگ ایچره قالدی تارتیان وای
 ارغه توشتی انداق ایرو توشمک
 الر ایریلغچ اؤلدی یېلگه طغیان
 تېنگیز اول نوع چه یقلدی که افلاک
 کېلیب بیر-بیر سؤنگیچه یوز تومن موج
 قیو بیر پشته کیم هر پشته سی تاغ
 تېموردین تیش و چنگل آشکارا
 نهالِ عمرنی کېسمک که ارّه
 بلیت قلعه سی نینگ کنگری اول
 که بیر جوشنی توتقه ی هر دم انبر
 نېچوک کیم اردها اطرافیده مور
 عزیمت ایلگن وقتی کج آهنگ
 اورونغدېک بیری-بیرگه ایکی تاغ
 نېچوک کیم دشت ایچینده هر نېچوک دد
 الر اوستیده صنع ایلکی یاییب دام
 غرایب ایلر اېردیلر نظاره
 عیان قیلدی بلایِ آسمانی
 هجوم اېتتی تېنگیز یوزینده کولاک
 تېنگیز اهلّیغه بؤلدی وحشت انگیز
 کؤروب عرض اېتیلر ییرتیب یقانی
 و لیکن یؤقتورور بو سیر ارا خیر
 ینگى آى زورقیدین تیزروره ق
 تاشیندیک مونده شاه و شاهزاده
 اوروب یېل جُنگ و زورقنى ايردی
 اوغول زورقده بؤلدی بحریمای
 که ممکن بؤلمس آندین سؤنگ کؤروشمک
 نې طغیان کیم، جهانی توتتی طوفان
 کؤروندی سو اوزه انداق که کولاک
 پیاپی یتکوروب کؤک اوجیغه اوج
 نې تاغ کیم سوییدین کؤک اطلسی داغ

چقیب چون کؤک که بو سفلي مکاندين
مونونگدېک بېردېمه کیم، یوز تومن مینگ
همانا بو صفت بیتکنده سيلی
یسب چون اول سودین ایلب توهم
اوروب هر کېمه کیم گردونغه کولاک
ایکی کېمه بیری-بیرگه قاتيلمه ی
کېمه گردونغه چیقماقنی فن ایلب
بؤلوب هر یان نجوم آسمانی
همانا کؤک که سو بس کیم توقوشتی
قیلب سو موجی بیرله حوت و خرچنگ
کؤرونوب سوده خورشید جهانتاب
فلک ملکیده چون تاپمه ی مسالک
قضا هر جُنگنی بیر یان اوشاتیب
بو آشوب اوزره بعضی کیم اوشالمه ی
بو ینگلیغ اېردی دریا اضطرابی
چو تون کشتیده کون یاشوردی قاقم
سو اوزره چونکه صرصر توتی تسکین
دبیلگن بحر ارا هر نوعی کېمه
کؤپی بیری-بیرگه تېککندين اوشالیب
خلایقدين بؤلوب اکثر تباهي
چو کشتیلرنی گردون پاره ایلب
اؤن و یوز کېمه دین گر بیر اوشالمه ی
توشوب بعضیغه کیم بیر تخته پاره
ولی خاقان و ملک آرا وثاقي

اینیب سفلي مکانغه آسماندين
اوروب یوزیگه سيلی آسمانينگ
بؤلوب بو چرخ اخضر رنگی نیلی
ینگى آی کېمه سین کیرمک که انجم
بؤلوب دریا اوزه انداق که خاشاک
اولوسدين هم ایکی بیری-بیرنی بيلمه ی
فلکنی تیری روزن-روزن ایلب
فلک روزنلر اولغندین نشانی
فلک گنبدلری نینگ سقفی توشتی
اؤز اوجیدین تېنگیز قعریغه آهنگ
بلور ایچره نېچوک کیم لعل سیراب
قؤنوب سو اوزره اؤردک دېک ملایک
که بېردین کؤک که، کؤکدین بیرگه آتیب
ایچینده کیمسه اؤز حالیه قالمه ی
یاپیلغونچه جهانغه تون نقابی
کیم اېتتی بحر سنجابی تلاطم
بېر اوزره بحر اخضر تاپتی تمکین
ایچینده آنچه خلق و آنچه نیمه
فلک اوجیده سو قعریده قالب
که هر یان بیری ایلب طعمه ماهی
بدنلر زورقین آواره ایلب
ایچینده اؤن و یوزدین بیری قالمه ی
انی سو موجی سالیب بیر کناره
که بیر جُنگ ایچره اېردی اتفاقي

نېچه کیم کینه قیلدی چرخِ ظالم
ایچینده خلق اؤلوکدېک برچه خاموش
چقیبان گرچه بیر دریا کناری
ینه لر هم چو ییلدین قالمه دی بیم
چو خاقان جُنگی چیتی اول قیراققه
بؤلوب اول اهل چو اؤتکن ایشدین آگاه
قیلیب کؤپ سعی کیم اول خیلِ مدهوش
بؤلوب هم شاه اؤز حالیدین آگاه
کؤروب فرهادینی چون شاه غایب
ولی گاهی بهرب امکانغه هم یؤل
قیلیب سقراط اخبارین داغی یاد
کؤروب اول عمر و دولتی غنیمت
کبتور، ساقی، قدح کیم ناتوانمېن
قدح کشتیسیغه جانیمنی خاص اېت

ولی اول جُنگ قالمیش اېردی سالم
اؤلوب بعضی و، بعضیدین باریب هوش
سالیب آنی قضا چین ملکی ساری
قضادین هر بیر توشتی بیر اقلیم
خبر بؤلدی یقین بیرله ییراققه
چیقاریب اېلنی گر دستور، اگر شاه
روایح کسیدین بیر-بیر تاپیب هوش
خلایق داغی آگاه، اویله کیم شاه
ینه ییغلب توتوب باشدین مصایب
که شاید بیر طرف چیقمیش اېکین اول
ولی اؤلمه ی قوتولغندین بؤلوب شاد
ینه چین تختیغه قیلدی عزیمت
ملالت بحریده آزرده جانمېن
مېنی بو غصه بحریدین خلاص اېت

فرهادنینگ سینوق زورق جسمی زورق سینوقیده قالب انی دریا موجی یمن
ملکی سری سالیب یمن اهلی کېمه سیگه اوچره غنی و اول کېمه تاجرلری
انینگدېک درّ گرانمایه تاپقنلریدین سپوونوب اول بو مَت اداسیدین غمغه
قالغنی، دغی جزایر حرامیلری اول کېمه قصدین قیلیب تجار قوروغ یېرده گی
بلیغدېک اضطرابقه توشوب، فرهاد الرنی نهنگ بلیق خیلینی قاجورغندېک بیرار
شست کشادی بیلله قاجورغنی و سوده الرنینگ زورقی حیاتیگه اؤت اورغنی و
یمن بحریدین کناره نوتقنی و سهیل دېک یمن اهلی کؤزین یاروتقنی و شاپور
انگه دریاده آشنا بؤلوب، انینگ صفحه ضمیری نقوشین فهم قیلغنی

کیشی کیم ایله دی بو بحر گشتین
کیم، اول حالتده کیم چه یقلدی دریا
بو ینگلیغ دېدی دریا سرگذشتین
سپاهی موجیدین قوزغلدی دریا

همول زورق که راکب ابردی فرهاد
 بؤلوب غرقه محیطِ بی کرانغه
 اوزین اول تخته اوزره محکم ایل
 نېچوک کیم تخته جسم ناتوانی
 کوروب اول شور بحر بېکراندين
 چو گردون شام کشتيسين اوشاتتی
 تموج ییغدی دریا یوزیدین دام
 توشوب اول تخته سیری نینگ گذاری
 بؤلوب فرهادغه اول تخته مسکن
 ولی جسمیده جانیدین رمق یوق
 مونینگدېک حال ارا بیر تیز کشتی
 ایچینده نېچه دریامایه تاجر
 چو کوردیلر کېلور بیر تخته پاره
 سالیب ملاح یېتکوردیلر آنی
 نې کوردیلر که یاتور نوجوانی
 بؤلوب هوش انکه زایل ایچکولوکدېک
 چو کۆپ قیلدیلر احوالیغه تدقیق
 حیاتی ایله بان اول اېلنی خرم
 دماغیغه توتوب هر نوع مضموم
 قویوب بۇغزیغه شربت، آغزیغه قوت
 قۇپوب اۇلتوردی، داغی سۇردی احوال
 اېشیتتی چون جواب ایل سوالین
 دېدی کیم: «بیز گروه تاجر ابردوک
 قیلیان کېمه میزنی غرقه کولاک

سینیب کۆک بحریدین یېتگنده بېداد
 قالب بیر تخته اول بی خان و مانغه
 وداع اؤز جسم و جانیدین هم ایل
 یېتیب آغزیغه هر دم خسته جانی
 ایلک یوب هر نفس یوز قتله جانیدین
 فلک بحر یغه انجم درّی باتتی
 تلاطم قوشلریغه بۆلدى آرام
 یمن ملکی و طایف حدّی ساری
 نېچوک کیم جانغه بۇلغهی تخته تن
 تنیده روح حرفیدین نسق یوق
 یمن عزمیغه دریادین یېتیشتی
 گهر سوداسیغه بۇلغن مسافر
 ایننگ اوستیده شخصی آشکاره
 کېمه یانیغه کېلتوردیلر آنی
 حوادث ضربه سیدین ناتوانی
 یاتیب اول تخته اوستیده اؤلوکدېک
 نفس آغزیغه کېلمک بۆلدى تحقیق
 انی کشتیگه چېکتیلر همول دم
 کۆزین آچیب حیاتی بۆلدى معلوم
 بؤلوب اول طعمه و شربت انکه قوت
 دېدیلر هر نې بار ابردی انکه حال
 بولر هم سۇردیلر اول خسته حالین
 یمن ساری ختن دین سایر ابردوک
 چۆکوب دریا توییگه بار و یوق پاک

منگه روزی بؤلوب بو تخته پاره
 مېن اوشبو تخته غه بؤلغچ هماغوش
 گهگی هوشومده، گاهی هوشدین فرد
 کېتیب ابرکن دورور بو لحظه هوشوم
 منگه بو بیرگه توشگندین خبر یوق
 مېنینگ خود قطع اؤلوب اپردی حیاتیم
 بو کیم جانیم اؤلومدین ایمن اؤلدی
 نېچه کیم ایلهم حالیم قیاسی
 مېنی چرخ اؤلتوروردین خیره گش وار
 اگر مینگ ییل تیریک بؤلغه یمېن آخر
 غریب و خسته مېن هم زار و عاجز
 که اېل یوز نوع توتقه یلر انگه قؤل
 و لیکن تا تیریکمېن بنده نگیزمېن
 کؤروب اول خلق بو عرضِ تظلم
 ایاغدین-باشیگه خسروشانلیق
 بؤلوب باری اسیر و زاری آنینگ
 مُوجّه اکّل و شُرْب ایلب مروّت
 الر باری انگه مفتون و شیدا
 کؤروب کشتی اېلیگه توشتی ماتم
 تیلب باریسی بیر-بیردین بحلیک
 دېمه ی مال و حیات و جاندین افسوس
 قالب حیران الردین سؤردی فرهاد
 دېدیلر ییغله بان کیم: «هې سؤرسېن
 قراقچیلر دورور اهل جزایر
 بؤلوبسیر تخته عمرومغه چاره
 دماغیمدین همول ساعت کېتیب هوش
 باشیمغه کېلمه یین جز محنت و درد
 که سالمیش مونده بختِ سخت کوشوم
 بو خود اؤتتی اگر بار دور، اگر یوق
 یوق اپردی مطلق اُمیدِ نجاتیم
 سیزینگ الطاف و احسان ضامن اؤلدی
 کؤرونور صعب بو مّت اداسی
 سیزینگ تیرگوزگینگیز بؤلدی دشوار
 نېتیب بو عذرونکوز قؤلغه یمېن آخر
 کیشیگه توشمه سون بو حال هرگز
 یوزیدین بیرگه خدمت قیلمه غه ی اول
 نېچه بؤلسم تیریک شرمنده نگیزمېن
 ایننگ ضمنیده بو حسنِ تکلم
 سؤزیده بحر دېک گوهر فشانلیق
 دل و جان بیرله خدمتکاری آنینگ
 نواسیز جسمیغه کیرگونچه قوّت
 که بؤلدی نېچه زورق سوده پیدا
 فزونراق بؤلدی بو ماتم دما-دم
 کؤروب فرهاد ایشیدین تنگدلیک
 و لیکن بارچه ایتیب آندین افسوس
 که نه چون بؤلدینگیز محزون و ناشاد؟»
 بو زورقلر که بحر اوزره کؤررسېن
 بؤلورلر بېکران بحر ایچره سایر

اگر یالغوز، اگر ایکی، اگر اوچ
 آترلر کیمه گه قاروره نفت
 اوروب اؤت کیمه نی چین کوی دورورلر
 قیلورلر خلق مالین نهب و غارت
 بیزینگ ایمن یؤل اؤزگه ساری قالمیش
 نې اېلگه یېتسه بو مجمع نویدی
 چو فهم اېتتی بو ایش فرزانه فرهاد
 دېدی: «قیغورمنگیز کیم بېرمه گه ی حق
 سیزینگ خیل ایچره بار مو اېرکین آیا
 چېکب باریسی حیرت بیرله هیهات
 اینینگ زوریغه گرچه یا یوق اېردی
 یسب یا گوشه سین، اؤقنی توز ایلب
 توزاتگونچه اؤق و یایین دلاور
 یسب قاروره لر اؤت یاغدورورغه
 یېتیب اول یېرگه کیم قاروره یېتمس
 قیلیب قاروره افکنی نشانه
 که اوردی نفتلیق قاروره نی-اؤق
 توشوب اؤت، اؤرتانیب قاروره انداز
 ینه بیر هم آتارغه چون یاووشتی
 چو ایگی کیمه خیلی کوی دیلر پاک
 کیمه باشینی قیترغونچه ناکام
 الردین بعضی کویدی، بعضی اؤلدی
 بو ایش اول کیمه اهلین ایله بان لال
 باری باشین قویوب قاشیغه آنینگ

کیمه یؤلوقسه هر یان کېلتورور کوچ
 که هر قاروره دور بیر کؤره نفت
 تمامی کیمه اهلین اؤلتورورلر
 الرغه بحر اوزه بو دور تجارت
 بوساری بیزنی دریا موجی سالمیش
 کېتر اول خیلدین مخلص امیدى
 الرغه کؤپ کؤنگول بېردی بؤلوب شاد
 الردین هیچ آفت سیزگه مطلق
 نېچه اؤق بیرله کؤپرک زورلوق یا
 ولی نې ایستەدى - کېلتوردیلر بات
 همول یا لایقی داغی اؤق اېردی
 اول ایش نینگ ارتکابین یالغوز ایلب
 یېتیشتی هر یان اول خیل جفاگر
 کیمه و کیمه خلقالین یاندورورغه
 دېمه قاروره، اؤق هم آنچه کېتمس
 ایننگدېک آتتی فرهاد یگانه
 اوشاتتی اول یالینلیق کؤره نی اؤق
 همول زورققه اول خیل دغاباز
 انگه داغی بو ینگلیغ شعله توشتی
 یوز اوردی قاقچه لی اول خیل بې باک
 اؤن-اؤن بېش نینگ ایشین قیلدی سرانجام
 نې کیم قالغن قاقچیب آواره بؤلدی
 بیرى خوشحال بؤلسه، اؤنی بې حال
 قؤپوبان اېورولوب باشیغه آنینگ

فدا ايلب انگه جان و جهان هم
 انينگ ضعفی ابدی هر دم فزونراق
 الر دلجوی اؤلوب، لیکن بو بېدل
 یمن نینگ فُرضه سیغه قیلدیلر میل
 باری آزاد اؤلوب مینگ ابتلادین
 تاپیب اول شهر ارا بیر طرفه منزل
 دمی قيلمهی مدارا آشکارا
 قیلیب پیدا کبتوردیلر می ناب
 چو می بیرله قیزیشتی باشی آنینگ
 کلبیب یادیغه هر دم تخت و جاهی
 اتا و قالماغی دریا ارا زار
 اؤزی و بو صفت آواره بؤلماق
 گهی بی کسلیک ایلب کؤنگلینی ریش
 گهی جانی کویوب شیدالیغیدین
 توشوب هر لحظه اؤزگه عالم ایچره
 اولوس حالیه چون ایلب تفکر
 کیشی حالین کماهی فهم قيلمهی
 بو خیل ایچره بار ابردی رهنوردی
 هنر باییده استاد زمانه
 ورقنی کلکی ایلر چاغده تصویر
 نی صورت یازغلی تاپیب چو دست اول
 جهان ملکین کبزیب کشور به کشور
 ختا ملکیه هم توشگن گذاری
 تیلب منشور اول توتمه ی مسلم

نثار ایلب قاشیده مال و جان هم
 ملالی رشته سی حددین اوزونراق
 کؤروندی نېچه کوندین سؤنگره منزل
 سودین توفراققه چیقیتلر باری خیل
 دېمه مینگ ابتلا، یوز مینگ بلادین
 روانی ییشتیلر منزله محمل
 بؤلوب آئینده آنینگ مجلس آرا
 یمن ده یوق عقیق اول نوعی سیراب
 صراحیدېک آقیب قان یاشی آنینگ
 بهشتی قصر ایله خیل و سپاهی
 انا و کؤنگلیده یوز بحر آزار
 تومن مینگ مونگ ارا بی چاره بؤلماق
 گهی بیمارلیغیدین جانیده نیش
 گهی مطلوب ناپیدالیغیدین
 سالیب ابلنی غمیدین ماتم ایچره
 بیر ییغلب، بیر ایلب تحیر
 اؤزی داغی اؤز احوالینی بیلمهی
 مسافرشیوه یی، آزاده مردی
 زمانه ایچره نقاش یگانه
 بؤلوب نایب منابی کلک تقدیر
 جهاننی ایله بان صورت پرست اول
 حدود باختردین تا به خاور
 کلبیب آلیغه مانی دستکاری
 مسلم توتمه ی اول ایسترده بو هم

قلم اھلیغە آئینگ طرحی دستور
 سیاحتدە قضای آسمانی
 بسی حیران ابدی فرھاد ایشیدە
 نې ایش اول قیلسە ایلر ابردی تعمیق
 تېنگیزدە داغی اول رزمیغە حیران
 بو دم کیم کوردی آئینگ حال زارین
 تفرّس بیرلە تاپتی فکرت اندیش
 قیلەی دېر ابردی هر سۆزدین مداوا
 جھتسيز کویمگیگە سالدی چون کۆز
 نېچە عشق اؤتیدین قیلسە حکایت
 یلیب سۆزین خردمند یگانە
 دمی اول ییغلەماقدین توتەمی آرام
 گزین فرھادغە بېخوف و کلفت
 کہ آنسيز بیردم اؤلغچ ایستب آنی
 بو تقریر ایلب و اول ییغلەبان زار
 بو ینگلیغ چونکہ همدەم تاپتی اؤزنی
 سؤروب حالین حریف چابک اندین
 چو بېباک ابردی عشق و بادە غماز
 نې کیم شاپور سۆز سؤرسە نہانی
 تاپە باشلەدی سایل چون جوابین
 دېدی: «اول نژاد و گوهرینگ دې»
 دېدی فرھاد: «قوی کشور حدیثین
 منگە اول نکتەدین بہبود یۆقتور
 ولی سۆردونگ چو حالیمدین فسانە

جھان اھلی دیبان آئینی شاپور
 بولرغە ہمرە ایلب ابردی آنی
 کہ کۆرمەیدور ابدی طورین کیشیدە
 قیلە آلمس ابدی حالینی تحقیق
 قوروغلوق ایچرە بو بزمیغە حیران
 سرشک و نالہ بېاختیارین
 کہ کۆنگلین عشق تیغی ایلەمیش ریش
 انگە فرھاد قیلمس ابردی پروا
 سالە باشلەدی درد عشقدین سۆز
 انگە ایلر ابدی کۆپراق سرائت
 دېر ابردی عشقدین اؤتلوغ فسانە
 انی بو نوع اؤزیگە ایلەدی رام
 بۆلوب شاپور ایلە اول نوع الفت
 سؤروب درد و محبت داستانی
 چو تقریر ایلەمە ی کۆپ تاپیب آزار
 رفیق و یار و محرم تاپتی اؤزنی
 چېکیب سړینی نازک-نازک اندین
 آچیب اول مست عاشق پردە راز
 نہانی ایلر ابردی واقف آنی
 سوالی یوزیدین آچتی نقابین
 ینە حالینگنی ایت و کشورینگ دې»
 اونوتقیل اصل ایلە گوهر حدیثین
 اېشیتمکتین سنگە ہم سود یۆقتور
 سنگە بیر مجملی ایتە ی نشانە

مونى هم اوردى نعلِ بازگونه
 كه مېن دلخسته زار و بلاکش
 بارى ایشدين عبادت اختياريم
 منگه بير تون بلايى بۇلدى طارى
 توشومگه كيردى بير فرخنده كشور
 نشاني اولچه كۆرمىش اېردى بير-بير
 يېتىشتى كيم دېگه‌ى اول ماهِ دلخواه
 يېلىب شاپور انینگ حالين كماهى
 باشين اؤز كۆكسيگه قىلدى هم آغوش
 اول اېل تارتيب انینگ رخساريغه مى
 كه هر سؤز كيم دييان اول ايگى همراز
 كۆروب شاپور اول مجمعى بېخود
 دېدى: «كې زادِ سرو بوستاني
 بو ينگليغ كيم سنگه مېن همدم اۆلدوم
 همانا بو اېميش تېنگريگه تقدير
 همول گنجى كه بۆلميشدور اميدينگ
 يېمه غم كيم بو بير كيم دېدينگ آنى
 كه يوق اول نوع دلکش بير جهانده
 هواسى جانفزا، گل انده خرمن
 بارور بۆلسنگ سنگه همزليق ايله‌ى
 كۆروب فرهاد مونداغ نكته‌آور
 دېگن افسانه‌نى فهم اېتتى شاپور
 دېدى كيم: «چون اينانمس سېن كلاميم
 چيقردى صفحه و كلکين قلمزن

ايشيدين بۇيله كۆرگوزدى نمونه
 بورون اېل ينگليغ اېرديم شاد و دلخوش
 صلاح و زهد ايله تقوا شعاريم
 مقوس كۆكدين اوقى تېگدى كارى
 كه كۆرمه‌يمېن انگه ماننده كشور
 انگه بارين يكايك قىلدى تقرير
 دېي آلمه‌ى بېخود اۆلدى تارتيان آه
 بۆلوب جان بيرله آنينگ چاره‌خواهى
 دماغه‌ى كېتوردى سعى ايله هوش
 بۆلوب بېهوش ايچمكدن پياپى
 الر فهم اېتمه‌يين انجام و آغاز
 قىليب فرهاد ايشيغه سعى بېحد
 و ليكن تاپقن آسيب خزانى
 بارى مخفي ايشينگ كه محرم اۆلدوم
 كه قىلغه‌يسېن منگه حالينگى تقرير
 يېتىشگه‌ى قفليغه مېندين كليدينگ
 سراسر وصفه‌ى بېردينگ نشاني
 كۆروبمېن آنى و بۆلميشمېن آنده
 نزاھتده ارم‌دېك، آتى - ارمن
 دېمه‌ى همزليق، چاكرلىق ايله‌ى
 اؤزى بختيدن اېتمس اېردى باور
 كه باور ايله‌مس اول زار مهجور
 سنگه ثابت قيله‌ى انداق كه كاميم»
 همول بير صورتين بۆلدى رقمزن

اینگدېک قیلدی طرح اول نقش دلجو که یوق ابردی تفاوت بیر سر مو
 چو فرهاد اول رقم نظاره قیلدی اینگ دعواسی چین ابرکننی بیلدی
 تاپیلغچ دوست ملکیدین نشانی ییقیلدی مست تارتیب دوستگانی
 کپتور ساقی، منگه عشرت ایاغین که دوران بپردی مقصودیم سؤراغین
 مېنى چون قیلدی ماهِ ارمني زار چکەى بیر نېچه ساغر ارمني وار

فرهادنینگ شاپور بيله دشت پيماليغی، بلکه رهنماليغی بيله يمن ملکيدین ارمن
 کشورينه عزيمت قيلغنی و ارمن نینگ ارم آسا سبزه و رياحينيدين غنچه دېک
 کؤنگلی گل-گل آچيلغنی و ارمنيه تاغی کمريده خارا قازهدورغن اېل عجزين
 کؤروب اول کيفيتين سؤروب خارا قازرغه کمر چست اېتگنی و بو خبرنينگ
 چست و شیرين مھين بانو بيله شیرين گه يېتگنی

بو وادي قطعیده فرخنده هادي اینگدېک کؤرگوزور مقصد سوادى
 که چون فرهاد آجتى اويقودين کؤز کېلىب ياديغه شاپور ايتقان سؤز
 همول کاغذ که بؤلدى نقش پيوند چکيب طرحی همول کشورگه مانند
 هنوز اېتمه ی قرانغو کېتمک آهنگ هوا کؤزلرده ابردى سورمگي رنگ
 قۇپوب شاپورنينگ قاشيغه باردی اياغين اوپگه لی باشيغه باردی
 تاووشيدین اینگ اويغاندى شاپور تاييب تون ظلمتیده بوالعجب نور
 دېدی: «که درد ايله عشق اهلی شاهي ايزينگ خيل محبت قبله گاهی
 بو کېلمکدين سنگه نې ملتمس دور غرض خود کېچه اؤتگن سؤز اېمسدور؟»
 چو اؤتکن سؤزنى شاپور ايله دی یاد اياغیگه اینگ باش قويدی فرهاد
 که: «ای جان مقصدی دلکش پيامينگ کؤنگول مقصودی روح افزا کلامينگ
 همول سودا بيله کؤنگلومگه دور سود همول سؤز دور حزين جانيمگه مقصود
 وفا وعده ننگه فاش اېتمک کبره کسپن دېگن سؤز باشيغه يېتمک کبره کسپن
 اېشيتگچ آنی شاپور يگانه دېدی: «کې طلعتينگ شمع زمانه

سېن اېرسنگ همهریم جنت دورور یول
 اېتیب شاپور یول عزمیغه آهنگ
 قدمده کورگوزوب اول تازه دملیق
 کېسرلر اېردی یولنی گام-برگام
 بولوب فرهادغه شاپور مونس
 گهی همهرلیق خاصیتیدین
 گهی اول صفحه نی ایلگیگه آلیب
 خیالیغه تومن مینگ آفرین دېب
 قلیب دخل ایشته انداق هر زمانی
 بو ینگلیغ مدتی یول قیلدیلر طی
 دېدی شاپور: «کېل، ای فرخنده یاور
 تماشا ایله و بولسون خرامینگ
 چو فرهاد اېتی اول سؤزنی تعقل
 ایکی-اوچ کون چو بولدی احتیاطی
 که بولدی آلیده بیر دشت پیدا
 همول سېزه، همول سوسن، همول گل
 اېتیب تقوا کوزین توفراغی خیره
 کورونوب قیده باقسه اول بلاجوی
 ساله باشله دی هر دم پاره کونگی
 بلا وادیسیغه سالیب قدمنی
 دېدی شاپورغه: «کېی یار همدم
 همول وادی و گردون سای خارا
 یقینراق منگه همره بولغیل اېمدی
 همول خیلی که غوغا ایله میشرلر

غرض بو اېرسه، بسم الله، روان بول»
 اینگ همهرلیغین فرهاد دلتنگ
 بو ایلب سایه ینگلیغ همقدملیق
 یوروب منزل به منزل توتمه ی آرام
 توتوب آنینگ بيله سیر ایچره مجلس
 گهی همیره لیک جنسیتیدین
 نظر باشتین-ایاغ طرحیغه سالیب
 رقم قیلغنی رشک نقش چین دېب
 که بو هم نقش پرداز آنگلب آنی
 که ارمن کشوریغه قویدیلر پی
 بو دور سېن توشته کورگن ملک و کشور
 یولوققونچه طلب قیلغن مقامینگ»
 اورر اېردی قدم ایلب تأمل
 پدیدار اولدی بیر کون کۆپ نشاطی
 که عقلین توشته ایلب اېردی شیدا
 همول گلریننگ اطرافیده بلبل
 یېلی ایلب خرد شمعی تیره
 گل و خار و گیاهی آشناروی
 اېتیب هر لحظه ضعف آواره کونگی
 ملالت اوجیغه تارتیب المنی
 سنگه همدملیق آیینی مسلم
 که کورمیش اېردیم اولدی آشکارا
 مېنینگ حالیمدین آگه بولغیل اېمدی»
 قازرغه تاش علالا ایله میشرلر

تیلر اول ساری پیتهگه ی جان مهجور
 بیتیشیلر اول ایگی آشناوش
 گروهی اپردی درد و داغ ایچینه
 اینگدېک خارهنی کسمکده عاجز
 ایکی یوز خاره بر ایلگیده تیشه
 و لیکن اویله قتیق اپردی خارا
 کسيلمه ی بیر نخودچه تاش چاغلیق
 ایکی یوز استاد اوچ ییل قلیب کین
 قازیلیب ایگی-اوچ یوز قاری خاره
 الر قان ییغله بان مونداغ عنادین
 نظر قیلدی چو اول حالتغه فرهاد
 کیریپ اول خیل مظلوم ایچره غمگین
 دېدی: «کپی مېن کیی خیل بلاکش
 بو محنت کیم چېکرسیز رازین ایتینگ
 که نهوچون دور بو رنج و ابتلانگیز
 کوروب سیزنی توتون باشیمغه آشتی
 کوروب اول خیل ایننگ فرخ جمالین
 شکوهیدین بولوب حیرانلیق اېلگه
 اوپوب یېر، دېدیلر اول خیل غمناک
 یقین اېرمس ملک سېن یا بشرسېن
 ملک خارجه گر کورمه یدوروریز
 وجودونگ کورمه سون غم رنج و تابی
 که بو کشورده کیم رشک جنان دور
 که افریدون سری بارور نسبه

روان میل ایله دی اول ساری شاپور
 انگه تېگرو که اول خیل جفاکش
 اریغ قازماقغه شاغل تاغ ایچینه
 که کورمه ی کیمسه انداق عجز هرگز
 اوروب اول تیشه تاش اوزره همیشه
 که گر یوز تیشه تېگسه بی مدارا
 نخودچه دېمه کیم، خشخاش چاغلیق
 زمانی تینمه یین اورماقغه مېتین
 قالب ایننگ کوی هم نیمکاره
 ولی سرکارلر تینمه ی جفادین
 غمین اولدی کوروب اول نوع بېداد
 هلالی قاشلریغه غصه دین چین
 فلکدین کونگلونگیز مېندېک مشوش
 همول انجام ایله آغازین ایتینگ
 قچاندین دور فلکدین بو بلانگیز؟
 توتون نې کیم، ایچیمغه اوت توتاشتی»
 اېشتیب بویله روح افزا مقالین
 مقالاتیده سرگردانلیق اېلگه
 که: ای روح الامین دېک گوهرینگ پاک
 خدا یارینگ که، بس عالی گهرسېن
 سېنینگدېک خود بشر کورمه یدوروریز
 نې کیم سوردونگ بو دور ایننگ جوابی
 بوکون عصمت پناهی حکمران دور
 اېرور جمشیددین آرتوق حسبه

اگرچه سایه سالمس باشیغه تاج
 بیلین گرچه کمر تاپمه‌ی کماهی
 بو یینگلیغ دور که فهم ایتینگ صفاتین
 بو کشور ایچره اؤتتوز-قیرق قورغان
 ایننگ حکمیده دور بی محنت و رنج
 تجمل خیلیده امکاندین آرتوق
 جهاندین خاطر آزاده‌سی بار
 حریم عفت ایچره شاه اول ابرمیش
 انی هم وصف ایتردین بهره‌میز یوق
 یوزین کورمه‌یدور ایننگ آدمیزاد
 کیم آنی کورسه گشت و سیر کورمس
 یوزی گل، کیریگی دبرلر تیکن دور
 مهین بانو کؤپ ایلل احترامین
 یوزی بیرله قیلور بزمینی گلشن
 بو تاغی کیم ایننگ وصفیده دور طول
 کبلیدور بیر باشی شرقی شمایل
 آقر شرقیسیده بیر چشمه حالی
 دیان «عین‌الحیات» اول چشمه‌نی خیل
 گهی اول حور بو ساری قویر گام
 پرلر بیرله ایلل عزم عشرت
 ابرور غربیده اول مهوش مکانی
 پیری دور نزهت ایچره جنت‌آسا
 ابرور بو نوع اول مهوش خیالی
 مهیا بارچه رنگ و بویی ایننگ
 و لیکن تاجورلردین آلور باج
 ولی زرین کمرلر دور سپاهی
 مهین بانو دیان دور اهلی آتین
 باری کؤک حسنیدین برجین آشورغان
 تولا هر یپرده قارون گنجیدېک گنج
 نېچه ییل فکرت ایتسه آندین آرتوق
 که بیر گلچهره خواهرزاده‌سی بار
 سپهر عصمت اوزره ماه اول ابرمیش
 آتین داغی توترغه زهره‌میز یوق
 مگر بیر نېچه گلرخ سرو آزاد
 انی کورگن کیشینی غیر کورمس
 نی بار انداق که هرگز بار اېکن دور
 یستور جان اویی ایچره مقامین
 ایننگ بیرله کورر عالمی روشن
 که باردوریز انی قازماقچه مشغول
 ینه بیر باشی غربی ساری مایل
 سویی اول نوع کیم حیوان زلالی
 که اؤلگن ایچسه ایلر جان سری میل
 پری سرچشمه‌ده توتقندېک آرام
 توزرلر انده گاهی بزم عشرت
 که حالا ارمنیه دبرلر آنی
 ایننگ یانیده تاغی چرخ‌فرسا
 که اول منزله سالغی قصر عالی
 ولی اوستیده یوقتور سویی ایننگ

مهندس لر نېچوک کیم چرخ سیار
 تاپیب کیم بیر اریغ قازیلسه دلجو
 ولی اول چشمه تا بو قصر آفت
 بو جدول کیم چېکیدور لر اراده
 بویور میشلر بو خیل ناتوانغه
 که ایل ب چاک مېتین بیرله خارا
 کیم، اول آریقه هر کیم سو کتورگه ی
 بو خارا تیشه بیرله بؤل مس افگار
 ابرور اوچ ییل که جان تار تیب همیشه
 مشقت دین ییگیتنی ابل قاری دېر
 بو ینگلیغ بیرله عمر نوح تاپسق
 چو محنت نینگ حد و پایانی یوقتور
 گهی فریاد و افغانی چېکریز
 اېمس بو تیشه اورماق ایشگه درخورد
 نېچه کیم ظاهر اېتسک عذر معقول
 بو ابردی حالیمیز کیم تاپتی تاویل
 چو کیفیتنی معلوم اېتتی فرهاد
 دېدی: «بو نېچه مظلوم ستمکش
 که ویرانلیغ لیده یوز خلل دور
 هنرنی اسره بان نېتکومدور آخر
 تېمورچیدین تیل ب دم بیرله کوره
 دم اوچین کوره غه چون محکم اېتتی
 کومورنی قیلدی چون اخگر نی کیم بار
 سالیب اخگر ارا بارین قیزیتتی

یوگورتوب چشمه سوی ساری تیار
 یېتر اول حور قصری آلیغه سو
 تاپیدور اؤن ییغاج چاغلیق مسافت
 اریق قازماق قیلیدور لر اراده
 بلا تاغیده جمع خسته جانغه
 اریق قیلغه یلر انداق آشکارا
 سو اول ایوانغچه تورمه ی یوگورگه ی
 نېچوک کیم تیشه، مېتین ایله مس کار
 اوشالمه ی قالمه دی مېتین و تیشه
 که قازیلیمیش ایکی-اوچ یوز قاری یېر
 بدنده کؤپرک آندین روح تاپسق
 توگنمکلیک بو ایش امکانی یوقتور
 گه ایش قیلماق اوچون جانی چېکریز
 کېچه-کوندوز قاقریز آهن سرد
 الر آئینده اېرمس عذر مقبول
 بو هم اجمال بیرله، یوق که، تفصیل»
 الر حالیه کؤنگلی بؤلدی ناشاد
 فلک بېدادیدین بؤلغن المکش
 اگر قیلسم مدد واقع محل دور
 آلیب توفراققه مو کېتکومدور آخر؟»
 بېلیگه باغله بان چرمین تنوره
 روان تۆکتی کؤمور، داغی دم اېتتی
 تیل ب مېتین و تیشه هنرې کیم بار
 نېچه افزار قیلدی چون ابریتتی

هراؤن-اؤن بېشنی بیر مېټین قلیب رست
 نېچه گرز، نېچه سنباده ایلې
 نهاني بارچه غه انداغ سو بېردی
 ترددغه سالیب آنی بو احوال
 سوالی ایلهی آلمهی کیمسه بیر سؤز
 چو خالی ایلهدی افزاردین اېل
 کیریب آریق قه قازماق ایلهدی میل
 کېسیب هر تیشه سی قیلغچ خراشی
 چو مېټین ضربیدین ایلې ستیزه
 اینگدېک تیشه دین سېکریب اوشاق تاش
 اوچوب یتکنده ضرب دستي آنینگ
 همول کون-اؤق دلیر خارهر بر گاو
 که اوچ ییل ایگی یوز خارابر استاد
 هنر مونداغ چو ظاهر ایلهدی کؤب
 بؤلوب هم کارگر، هم کارفرمای
 که قیلغیلر بو ایش کیم کؤردیلر نقل
 کپتور ساقی، منگه اول لعل رنگین
 اینگدېک می که، چون آغزیمغه یتکه ی

ینه هم آنچه نی بیر تیشه چست
 کمر قازماق ایشین آماده ایلې
 که قارندین نهان اؤرگنمیش اېردی
 اولوسنی گردیده حیرت قلیب لال
 شکوهیدین تیکیب باری انگه کؤز
 روان خارا کېسرگه باغله دی بېل
 قازه باشله دی قومنی اؤیله کیم سیل
 فلک پیلې یوکیدېک پاره تاشی
 قتیق خارانی ایلې ریزه-ریزه
 که ناظر بیر ییغاچدین قاچوروب باش
 که باریب اؤن ییغاچ فرستی آنینگ
 مهیا قیلدی خارا ایچره بیر ناو
 آله آلمهی هم آنچه خارهدین داد
 توشوب اول تاغ ارا اېل ایچره آشوب
 مهین بانو قاشیغه دشت پیمای
 اینانمس گرچه آنی کؤرمه یین عقل
 که توشتی غم یوکی کؤنگلومگه سنگین
 ایچیمده درد و غم تاشین اېریتکه ی

فرهادنېنگ تېشه سى تاشنى پاره-پاره قىلماغ بېله تاغ بغيرغه كاو-كاو سالغن
 صدانى شیرین اېشیتگنی و قویاش تاغ دین طلوع قیلغندېك اول كوه بلا
 سروق تیغه یېتگنی و انینگ مېتینی لمعه سى نینگ برقى مونونگ خارادېك
 كۈنگلیكه اثر اېتگنی و قویاش توفراققه نور ساچقاندېك اول خاكیكه مهر ظاهر
 قیلغچ، انینگ توفراغده غیلردېك اۋزیدین كېتگنی و عمرى قویاشى باشیغه
 كېلگچ انینگ حیاتی شمعی اۋچغنیكه شاپورنېنگ شمعدېك كویوب ییغلب
 باشیغه اۋت چىقرغنی و اۋلوكنى مهدغه سالغندېك اول قویاش آنى توفراغ دین
 كۈتریب بهشت آسا منزلیغه آلیب بارغنی

خبر بېرگوچی صراف گهرپاش
 كه چون اول خیلنى حیرت قلیب دنگ
 باقیب فرهادنېنگ كېسگن تاشیغه
 كه مونداغ نوجوانى بۋلدى پیدا
 بو ینگلیغ خاره كېسمك قیلدى بنیاد
 جهان اهلیدېك اېرمس وضع و طورى
 ملكوش آدمى دور كوه مانند
 نې كیم كۈرگننى كېلگنلر یكایك
 مهین بانو اېشیتگچ حیرت اېتى
 خبرغه چون عیان بۋلدى تواتر
 قۋوپوب گلرخ حریمین قیلدى مأوا
 دېدى: «كېى باغ عمروم سرو نازى
 كۈنگول مهرى عذارینگ بیرله خورسند
 اېشیت كیم، طرفه رازى كېلتوروبمېن
 سېنى حق خوبلردین قیلدى چون فرد
 اریغ قازماقنى كیم حكم ایلهمیش سېن

بو ینگلیغ ایلهدى نقد خبر فاش
 قیلیان ارمنیه سارى آهنگ
 خبر یېتكوردیلر بانو قاشیغه
 كه بۋلدى كۈرمكیدین خلق شیدا
 كه قیلماق ممكن اېرمس آدمیزاد
 بیر انداق كۈرمه گن افلاك دورى
 كېسك دور تېشه سیغه كوه پرکند
 توروب عرض اېتیلر بې شېهه و شك
 اینانمهی بیر زمانى فکرت اېتى
 ایشاندی، لیک آنى اېلتیب تحیر
 نېچوك كیم روضه جنتنى حوا
 حریم خلوتیم شمع طرازی
 ساچینگ هر تاریغه جان رشته سى بند
 حدیث دلنوازی كېلتوروبمېن
 اېرور بارى ایشینگ اۋزونگكه درخورد
 قتیق تاشلرنى قازسونلر دېمیش سېن

بوهم بیرایش دورور کیم قیلمه میش خلق
 اگرچه صعب ایدی باشتین-ایاغی
 بیراو، دهرلر که، پیدا بؤلغن ابرمیش
 ایشیتگندپک انی طور و شعارین
 که اوچ ییلده نې ایش بوتمیش سراسر
 مهین بانو چو بو راز ایتتی افشا
 دېدی: «اول یان جنیت سورگولوک دور
 غنیمت دور انی کؤرمک کیشیگه
 ابرور الحق عجایب مهمانی
 بو قوش کیم مبتلای دام اؤلوبتور
 بلا ایچره فراغی بیرله کېلمیش
 ضرورت دور انگه قیلماق رعایت
 اریغ کیم مزدیغه یوز گنج بېردیم
 بحمدالله که، حق یتکوردی کامیم
 تیلنتی نوشلب تعجیل ایله آت
 سمندر خدمتیده تورت یوز قیز
 بار ابردی بادپایی رنگی گلگون
 انگه راکب همیشه اول پریوش
 اؤزی گلرنگ و گلمانند ذاتی
 جهان باغیده یوق اول بادپادپک
 کپتوردیلر بو خنگ بادپیمای
 خرامان بؤلدی اول یان سرو آزاد
 سوروب اول ساری خوشوقت و طربناک
 مهین بانو دغی همرهلیغ ایلب

مونینگدپک ایش قیلورنی ییلمه میش خلق
 قضا سهل ایتکن ابرمیش آنی داغی
 قیامت آشکارا بؤلغن ابرمیش»
 ایشیتوردی پری پیکرغه بارین
 اؤزی بیر کونده قیلیمیشدور برابر
 پریوش ایله دی میل تماشا
 بوایش گر واقع اؤلسه کؤرگولوک دور
 تماشا ایله مک قیلغن ایشیگه
 که تنگری ییزگه یتکورمیشدور آنی
 بو گلشنده انگه آرام اؤلوبتور
 توزاققه اؤز ایاغی بیرله کېلمیش
 کیم، اول ییزگه کبره کلیک دور بغایت
 سوی کېلمه ی ایلک آندین یوب ابردیم
 که مونداق کیمسه بؤلدی صید دامیم»
 روان بؤلدی مهین بانو دغی بات
 که آتنمس ایدی هرگز بولرسیز
 قالب اندین یورورده خنگ گردون
 بؤلوب اول دیوپیکر هم پریکش
 بؤلوب گلگون خلیق ایچره آتی
 بؤلوب گل برگین اېلتورگه صبادپک
 روان میندی شفق گلگونیکه آی
 رکابیده همول خیل پریزاد
 که فرهاد ایلر ابردی خارهنی چاک
 سمندر حالیدین آگهلغ ایلب

کيندين قوم ايله خيلي شتابان
 پريوش ديوزادين سوردی چون تیز
 يېتيشتی رخس اوزه اول نوع چالاک
 توشوب هر يان مسلسل زلفی بندی
 کمند اولمهی که، ايگی شام ديچور
 بولوب معجربه اول مشک سیه تاب
 یوزی اطرافیده در لالی
 نې در کیم سېکربتیب بو چرخ گردان
 ايکی قاشی هلال فتنه انگیز
 مدام ایلرگه قان تۆکمک کينگاشی
 بو خونریز اتفاقیغه قلیب جهد
 کوزی اسلام اېلیگه تاپیان دست
 بولوب صحت آلورده گاه رنجور
 کوزی بی حال خواب آلودلیقدین
 نې ايگی عنبر آسا زلف واه-واه
 شکر دېک لب، ولی یوق توز کم انده
 بو ینگلیغ قند ايله توز کیمسه بيلمهی
 سواد خالی اوغریلیقه مانند
 آلیب شیرینلیق، اما عود اېتر دم
 اوغورلرده توز و شکر نهانی
 اېنگی گلزاریده کوپ رنگ ايله بو
 روانپور یوزی نینگ تازه وردی
 اغیز اوستیده بورنی طرفه تمثال
 قویوب اول هندویی تاجر صفاتی

قلیب هر ساریدین قطع بیابان
 گل اوزره صرصر اولدی شبنم انگیز
 که گردون توسنیده مهر افلاک
 بولورغه خاره افکنلر کمندی
 اراده فرق اېتیب بیر خط کافور
 قرا شامی که یاپقهی آنی مهتاب
 قویاش دوریده اخترلر مثالی
 قویاش نینگ چشمه سیدین قطره هر یان
 یازیلغن کوپ اول آی باشیده خونریز
 بولوب ايگیسی نینگ پیوسته باشی
 یوزیدین مصحف آچیب قیلغلی عهد
 یاتیب مصحف یوزیگه کافر مست
 بولوب گه عین اوسروکلوکته مخمور
 لی میگون شراب آلودلیقدین
 نې ايگی جان فزا لب، الله-الله
 توزی کیم قند عالم-عالم انده
 کیم، اول حیوان سوی ایچره اېزيلمهی
 کېلیب کوندوز کونی اېلتور اوچون قند
 ایاغلی بولوب شکرده محکم
 شکر توتمیش و یا توز توتمیش آنی
 لی عین الحیاتیدین ایچیب سو
 که حیوان چشمه سی دور آبخوردی
 توتوب یانیده منزل هندویی خال
 شکر تنگیده هندوستان نباتی

نباتِ هند یوق کیم، غنچه گل
 کوموشدېک رنگِ نسرین فامی آنینگ
 بؤلوب هر کیرپیکى بیر نوک خامه
 ورق ایلب انگه لوحِ عذارین
 قدی آزاده جنت سوسنیدېک
 حرارت آتشین لعلیدین آشیب
 شرر قیلغچ اول اؤتدین میلِ افلاک
 ذقن دوریده انداق خطّ موهوم
 نېچوک کیم مهر یانیده هلالی
 بو دوری کیم انی تصویر ایتیب وهم
 قولاقده درّ نابى، گوهری هم
 قد و عارض بيله شمشاد و گلغام
 قدی روح آفتی چابکلوک ایچره
 بوی و جسمین دیالمان قوچقو ینگلیغ
 لییدین جان تامیب بسیار-بسیار
 لییدین تامیب و آقیب لطافت
 بوییده حلّه لردین روح آلیب قوت
 قلیب کیرپیک اؤقیدین تیرباران
 لی نینگ هر سؤزی یوز جانغه آفت
 بو ینگلیغ قاتل آسا کېلسه کؤزگه
 یورورده رخشی ایلب تاغنی پست
 فلک رخشیده مهرِ خاوري دېک
 قیان کیم توسنین ایلب روانه
 بو ینگلیغ سوردی خارا کوب توسن

قلیب دیوانه عقلِ کلنى بالکل
 کوموشدین غنچه دېک اندامی آنینگ
 قرارتیب قتل اوچون یازماققه نامه
 قرارتیب عالم اهلی روزگارین
 یوزی گل، لیک اؤزی گل خرمنیدېک
 همول گل خرمنیغه اؤت توتاشیب
 قویاش باشدین-ایاغین اؤرته بان پاک
 که قیلغهی آنی سالم سوق معلوم
 کؤرونور یا کؤرونمسدین خیالی
 آغیزنی نقطه سی تقدیر ایتیب وهم
 قمر دوریده زهره، مشتری هم
 نې شمشاد و نې گل، سرو گل اندام
 بېلی جان رشته سی نازکلوک ایچره
 پریدېک چستلو قدین اوچقو ینگلیغ
 سؤزیدین شهد آقیب خروار-خروار
 یوزیدین آقیب و تامیب ملاحات
 ولی الوانیدین یوز عقل مبھوت
 نېچوک کیم تاغ ارا ابر بهاران
 ساچی هر تارى مینگ ایمانغه آفت
 یوق ایش آه اورماق و اؤلماقدین اؤزگه
 اؤزی آت اوزره جام حسنیدین مست
 نې رخش و مهر، دیو اوزره پریدېک
 بیراقتین الحذر ایلب زمانه
 انگه تېگرو که اېردی خاره افکن

بیکرەک چىقتى و هر سارى باقتى
 نې کوردى خارە ايچرە؟ خارەکاوى
 دېمە ناوى، نې ناوى قيسى خارا
 قىليب خاراغە برنايى ستيزە
 نې برنازاد، سرو بوستانى
 شکوھيدىن بۇلوب خارا هراسان
 مقوس قاشيدە چين، آغزیدە بند
 بیکرەک هيکلى اهل زماندين
 باشيدە تاجورليک فرى پيدا
 اياغيغە سينيب خار مذلت
 جينيدە محبت دردى ظاهر
 تنيدە بي نوالىغدين اثرلر
 قۇليدە تيشەيى، يۇق تيشە کيم، گرز
 کوروب شيرينى حيرت لال قىلدى
 کورونگچ کوزگە مونداق چهرى آينىگ
 گهى اشكى يوگوردى شدتيدىن
 آچيلمسدين بورونراق پردە راز
 لى لعلينى گوهرپاش قىلدى
 کہ: «اي نادر ييگيت آفاق ايچيندە
 عيان حالينگدە کۆپ-کۆپ بوالعجبلق
 نې سېن اؤخشې جهانده بير کيشيگە
 بوايش کيم، ييز دېمەي بنيا دېتېب سېن
 بۇلور اېردوک حصولى ايچرە عاجز
 اگر يوز قرن عذرآيين بۇلالى
 زمين بيرلە زمانى اؤتقە ياقى
 قازيب خارادە مېتىن بيرلە ناوى
 بۇلورچە اؤن تېگيرمان سوغە مجرا
 اوروب ضرب ايلر اېردى ريزە-ريزە
 کوروب دوراندين آسيب خزانى
 قۇيوب مېتىنىنىگ آليدين آسان
 قدین غم تاغى ايلب قوسمانند
 فزونراق شوکتى پيل دماندين
 يوزيدە سلطنت نورى هويدا
 باشينى سىندوروب سنگ مشقت
 عذارى اوزره غربت گردى ظاهر
 يوزيدە آشنالىغدين خبرلر
 بۇلوب توفراق انينگ ضربيدىن البرز
 تعجب بير يۇلى بي حال قىلدى
 ايچيگە سالدى شورش مهرى آينىگ
 گهى کۈنگلى بوزولدى محنتيدىن
 يقينراق سوردى و سؤز قىلدى آغاز
 بو ينگليغ نکتە درين فاش قىلدى
 يگانه چرخ نيلي طاق ايچيندە
 عجبدين هم عجب رنج و تعبليق
 نې قيلغن ايشينگ اؤخشر اېل ايشيگە
 بغايت کۈنگلوميزنى شاد ايتېب سېن
 هنراېرمىس، قۇلونگ کورگوزدى معجز
 نېتېب بير کونچيلىک عذرينگ قۇلالى

ایشینگ عذریده یوز ییزدېک اوتانگه ی
تیلتنی بیر طبق بیرله جواهر
قؤلوب عذر اول طبق باشینی آچتی
پریوش بو فصاحت بیرله مفتون
یقیب جسمینی انفاسی شتابی
تنی تیره تمه دین آرام تاپمه ی
دېدی: «جانپور انفاسینگ دین اؤلدوم
نې انگله ی کیم، قیو مهر و اېکن سېن
مېنی غربت ارا بی چاره اېتکن
چقیب جانیم اونونگ دین بؤلغچ آگاه
ایننگدېک آه طوفانین چیقاردی
کۆرونکچ اول جمال عالم آرا
همول اېردی که مفتون بؤلمیش اېردی
بیراو کیم عکس کۆرگچ هوشی کېتسه
بیراو کیم بؤلسه می نینگ ذکریدین مست
چو فرهاد اول پری اېرکننی ییلدی
کیم، اول حالتده شیرین کۆرگچ آنی
ایننگدېک چېکتی آه آتش آلود
چو اول شمع وفاده قالمه دی نور
باشین قوینیغه آلدی ییغله بان زار
بس اېرمس اېردی غربت درد و داغی
وفا یؤلیده اول منزلغه یېتتینگ
کمال و فضل و آیینینگ دین افسوس
ضمیر و رأی پاکینگ دین دریغا

نې ییزدین، تېنگریدین آلینگه یانغه ی
دېدی: «مزدونگ اېمس، اې ایشده ماهر!»
جواهرنی ایننگ باشیغه ساختی
اؤزیدین بېخبر فرهاد مجنون
تېشېب کؤکسینی کؤنگلی اضطرابی
بو بی آراملیق انجام تاپمه ی
اونونگ دین، عمر رنجیدین قوتولدوم
ایچیم قان ایله گن سېن مو اېکن سېن؟
دیار و ملک دین آواره اېتکن
یوزونگنی کۆرمه ی اؤلدوم آه، یوز آه!
که مهوش نینگ نقابی ییله گه باردی
ایننگ مطلوبی بؤلدی آشکارا
کۆروب کۆزگوده مجنون بؤلمیش اېردی
اؤزین کۆرگچ نې تانگ، جان ترکین اېتسه
نې تانگ، ایچکنده بؤلسه بیر اوزه پست
چېکیب اؤتلوق فغان انداق ییقیلدی
گمان قیلدی مگر کیم چیقتی جانی
که آینی ابر ارا یاشوردی اول دود
یېتیب پروانه دېک باشیغه شاپور
که: «اې یوق قسمتینگ جز رنج و آزار
که اؤچتی بی جهت عمرونگ چراغی
که بیر کۆرمک بیله جان ترکین اېتتینگ
حیا و عقل و تمکینینگ دین افسوس
فغان دردناکینگ دین دریغا

قۇلونگدین حیف و شستینگدین دغی حیف
قنى فرّ و شکوه و زوردستینگ
بشر خیلیده سېن بۆلمه ی ملک سان
نې شه باشیغه افسر اېردینگ اېکین
نې کشور توشتی اېرکین ماتمینگه
نې خاقان سوگونگ ایچره قالدی، آیا
چېکیب رنجینگ منگه غم بۆلدی پاداش
دیبان شاپور بو ینگلیغ فسانه
چو بو آشوبیغه یوزلندی تسکین
سؤروب فرهاد حالیدین حکایت
دیبان اول زار، شیرین زار ییغلب
انی مهد ایچره سالیب خسروآیین
آلیب اېگنیگه مهدین نازنینلر
سالیب بیر بارگه کنجیده تختی
انی تخت اوزره قۇیدیلر چېکیب آه
کبتور، ساقی، شراب بېخودانه
عجب بېهوش اؤلوبمېن عشق ارا بیل

شکوه و زوردستینگدین دغی حیف
توانالیغ ارا یوز مینگ شکستینگ
نېدین بۆلمس باری یېر بیرله یک سان
قیو افسرغه گوهر اېردینگ اېکین
قیو اېل قالدیلر اېرکین غمینگه
قیو اقلیم اېلی قۇزغالدی، آیا
که هرگز کۆرمه گه ی اېردیم سېنی کاش»
سمنبر ایله بان اشکین روانه
انی چارلب مهین بانو و شیرین
اول ایلب بیلگن احوالین روایت
مهین بانو داغی بسیار ییغلب
یانیب اوردولریغه زار و غمگین
یوروب آلیده گریان مه جینلر
تؤشب اول تخت اوزه شاهانه رختی
نې اول اېلدین، نې اؤز حالیدین آگاه
که بېخودلوق بیله بۆلدوم فسانه
مېنی بیر جام ایله بېهوشراق قیل

فرهاد نینگ مدهوش دماغیگه هوش باغیدین نسیم یېتمک و نسیمدېک
تېرەنیب تاغ ساری عزیمت اېتمک و تیشه بیلە تاغ بگرین یارماق، بلکه تاغ
پارەلرنی هواغە اوچورماق بیلە قیامت قۇپرماق و شاپور انی پیدا قیلیب
شیرین نی انینگ غم عشقی شیدا قیلماق و شیرین نینگ کۋنگلی خارەسینی
انینگ تیشه سی فکری خراش قیلغنین مهین بانو معلوم قیلیب، تیشه دېک تفکر
باشین قویی سالماق و گاهی دلجو یلوق بیلە اول بېدلنە کۋنگول بېرمک، بلکه
کۋنگلین آلماق

بو مەھد الواحیغە قیلغن نگارش بو ینگلیغ قصەغە بېردی گزارش
که چون زایل بۇلوب فرهاددین هوش انی یاتقوزدیلر تخت اوزره مدهوش
نی اول آگە تیریکلیک عالمیدین نی جسمیدە اثر پیدا دمیدین
قالیب بو نوع ایگی کېچە-کوندوز آلیب گە-گە نفس، لیک آچمەیین کۋز
حیاتی قیدیدین شیرین قیلیب شور ینگى جان تاپیان بی چارە شاپور
اوچینچی کېچە اویقو اېل کۋزیگە کیم، اول آچیب کۋزین، کېلدى اۋزیگە
کۋروب شاهانە تخت و بارگاهی یاتیب تخت اوزره اول انداق که شاهی
نېچە اول حال ارا قیلدى تفکر تفکر دین فزون بۇلدى تحیر
ولی یادیغە بو کېلدى کیم اول آی دېمە آی، آفتاب عالم آرای
انینگ سروق تیغە سالیب اېدی نور بۇلوب اېردی نېچە سۋز داغی مذکور
یقین بیلدى که بارغندور اۋزیدین پری نینگ یا یوزیدین، یا سۋزیدین
حیادین تېرگە بۇلدى ابردېک غرق اول اویدین چىقتى سېکریب اۋیلە کیم برق
تفرس قیلدى کیم مەر دلارا انینگ حالیغە قیلغندور مدارا
اۋزی چون قتلین آغاز ایلە گندور عزا بیرلە سرافراز ایلە گندور
سېوونوب تاغ سری بۇلدى شتابان خجالت بیرلە قطع ایل بیا بان
اېتیب آریققە کۋپ ایل بک و پو حیا تیریدین انداق آقزیب سو
تایب مېتینی بیرلە تیشه سینی عیان ایل روان اۋز پیشه سینی

اۋزی بیرلە دیان کیم: «اول پری چهر
 اېسیم کېتکندە اعزاز ایلە میشدور
 ایننگ پاداشی نی کېلگە ی اېلیمدین
 همانا بو اریغ دور بارچه کامی
 امیدیم اول که عمر تیزرحت
 که بو کامین روا قیلغەیمین ایننگ
 چو بو فکر اېتی کۈنگلی ینگى باشدین
 ایننگدېک خارە چاپماق اېتی بنیاد
 قچان تاش اوزره مېتین تیز سالدی
 دمی دودی بیلە مېتینی گردی
 نی گرد و دود، میغ درد و اندوه
 دېمە میغ، ایتقیل ابر بهاران
 همول مېتین که تاش اوزره بۇلوب غرق
 نی ساعت کیم خراش خارە ایلب
 که بالچېغ پشته سین نوکی ایتیک بېل
 کېچە-کوندوز نی تینماق، نی تیانماق
 تماشاسیغە هر کون خیل-برخیل
 قیلیب هر کیم نظر ایننگ ایشیگە
 کۆرردین یوق کمر برلرغە تۆیماق
 ایننگ خاراغە مونداق کاو-کاوی
 کیم، اول تون کیم مھین بانو اوییدین
 کېلیب اۋز حالیکە اول هوشی زایل
 چو تاپتی خیرە کۆزلر صبحدین نور
 قۆپوب شاپور خود کینچیچە باردی

مېن مجنون گە مونچە کۆرگوزوب مهر
 ترحمدین سرافراز ایلە میشدور
 و یاخود شکری نی اۋتکە ی تیلیمدین
 که اتمامیغە کۆپتور اھتمامی
 مېن محزونغە بېرگە ی آنچه مھلت
 بو دردیغە دوا قیلغەیمین ایننگ»
 چیقردی گرد گردون اوزره تاشدین
 که چیقستی تاغدین گردونغە فریاد
 فلک طاقیغە رستاخیز سالدی
 یاشوردی کۆزگە چرخ لاجوردی
 توتوب ارمن حدودین کوه تا کوه
 یاغین بیرلە تگرگی سنگباران
 دما-دم لمعە سیدین کۆرگوزوب برق
 قتیق خارانی انداق پاره ایلب
 و یا پارو بیلە قار آریتور اېل
 نی بیر دم قان یوتردین کۈنگلی قانماق
 اولوس اول ساری تۆش-تۆشدین قیلیب میل
 تحیر برماغین اېلتیب تیشیگە
 نی حدی بېرگە پشت دست قۆیماق
 بو سۆزنی بۇیلە تقریر اېتی راوی
 مھین بانو یوق، اول مھرو اوییدین
 چیقیب بۇلدى همول تاغ ساری مایل
 نی اول خیل آنی تاپتیلر، نی شاپور
 ولی شیرین کۆزی غمدین قراردی

تاپيب شاپور، اؤلوب غمدين ينه شاد
 قۇيوب شاپور اياغيگه انينگ باش
 تېگيب هجران اۇقى مھوشقه كارى
 بهانه بۇيله قىلدى كيم: «بو بېدل
 بو ايش كيم تاغ ارا مېن ساز ايتېمېن
 همانا اول ييگيتنى حي صانع
 بو مرز و بوم سارى كېلتوروتور
 انى گر تاپمەسقى بو ايش قىللمس
 كيشيلر هر سارى چاپماق كېرەك تور
 مھين بانو اول آي جهد و شتاين
 كه خاراكىن دميدىن شعلە گرم
 نصيحت بىلدى كيم كۆپ نفع بېرمىس
 قىليب اول ايشده حكمتلر رعايت
 تاپيب، فى الحال قىلدیلر خبر فاش
 بىليب، آيغه طرب يوزلندى چندان
 قيله باشلەدى محزون كۆنگلى چاره
 كمينگاھى تاپيب باققەى انگه تۇق
 كيم، اول كۆرسە قىليب بېدلىق آغاز
 ولى ايلب مھين بانو هميشە
 سؤروب احوالين آنينگ گاه و بېگاه
 تاپيب حالين نېچە كيم ايلب ادراك
 خطى مھرينى كۆنگلى ايچرە تارتيب
 هوس ايلب كه، مونداق پاك پيوند
 و ليكن هجردين زار اېردى شيرين

توشوب هجر اۇتىغه شيرين ناشاد
 تۆكوب شيرين فراقيدىن انينگ ياش
 ايليكدين كۆردى بارور اختيارى
 كه قىلميش اېردى بو كشورنى منزل
 اريق قازماق ايشين آغاز ايتېمېن
 مېنينگ رنجيمنى قىلمسلىققە ضايع
 كه سرويتمىغە آنى يېتكوروتور
 وگر يوز قرن سعى ايتسك قازيلمس
 قيان بۇلسە انى تاپماق كېرەك تور»
 چو كۆردى فهم قىلدى اضطرايين
 قىلييتور خارەدېك كۆنگلىن انينگ نرم
 اؤزىگە كېلتورورنينگ وقتى اېرمىس
 انى تاپماققە جهد ايتى بغايت
 كه آريقدە بورونغيديك قازر تاش
 كه بۇلدى لېلى گلبىرگ خندان
 كه نې نوع ايله گەى آنى نظاره
 بو كۆرگەى آنى، اما اول مونى يۇق
 ينه كۆپراق آچيلغەى پردە راز
 انينگ قاشيغە بارماغليقنى پيشە
 تىلب مخفي غميدىن بۇلماق آگاه
 هنردىن مملو، اما عبيدىن پاك
 ولى اول مهر كوندىن-كونگه آرتيب
 منگه نې بۇلغەى اېردى بۇلسە فرزند
 كېچە تا صبح بېدار اېردى شيرين

نې دردین دېرگه بیر همدردی آنینگ
نې بیر همدم انگه بولماققه مانوس
قاشیغه بارغلی ایلب تأمل
دېسه کیم بارمه یین گلچهر زیبا
فراق اوْتیده مسکین جانی آنینگ
کېتور، ساقی، مې گلرنگ خوشبو
مونونگدېک مې منگه ارمان بولوبتور
نې صبح و شام خواب و خوردی آنینگ
نې قویوب حالی اظهاریغه ناموس
که ناگه بولمه غه ی اول بی تحمل
بوله آلمه ی حزین کونگلی شکیا
که بولغهی درد و یوق درمانی آنینگ
که اورغهی چاره سیز درد اوْتیغه سو
که دردییم اسرو بی درمان بولوبتور

فرهادنینگ اول تاش اریغین، بلکه اریغ تاشین قازیب ارمنیه تاغیگه یېتکوروب
اول تاغ فضا سیده قصر قلّه مانند، بلکه اساسی کوه پیوند بنا قیلیب اتمامه
یېتکورگنی و «بحرالنجات» حوضین قصر آئینده مېتین خارا شکاف بیله نمودار
قیلیب اول حوض و اریغ اطرافین صفاده بیلور کردار و جلاده آیینه چینی
دوری بیله دسته سیدین نمودار قیلغنی و بو اریققه سو آچماق اوچون ابر بهاری
دېک کوزلریدین اشکبار و درّ اشکیدین گوهر نثار قیلیب «عین الحیات»
چشمه سیغه یوزلنگنی

بو رنگین نکته گه هنگامه آرا
که فرهاد اول اریغنی چاره ایلب
امیدی اول که بو ایش تاپسه اتمام
ینه بیر قتله هم کورگه ی جمالین
طربدین چیقسه مونگلوغ جانی آنینگ
و گر خود بولمه سه اول یان خرامی
حصولی رنج و درد دل دور اسرو
بو مشکل ایشگه بولسه چاره پرداز
میسر کورسه کام و مدعاسین
بو ینگلیغ قیلدی کلکین نامه آرا
قازر ابردی شکاف خاره ایلب
تماشاغه کېلیب سرو گل اندام
سماع اېتگه ی روان آسا مقالین
جهانده قالمه گه ی ارمانی آنینگ
بو ایش ساری چو کؤپتور اهتمامی
اول آیینگ آئیده مشکل دور اسرو
اېشیتگچ اول سهی سرو سرافراز
بو حاصل ایله گه ی آنینگ رضاسین

بو نوع اميد بيرله صبح تا شام
 مهندس وار ايلر ابردى اول
 هم اوج قارى كناريدن كنارى
 ولى هر جدولى كيم تارتر ابردى
 بو مينگ قارى سراسر تاپسه پرداز
 قليب هر مينگ قارى قازغنده خاره
 بورونغي ايگى يوز خاراكن رست
 اريغ جوفين الر قيلغونچه خالى
 اريغ نينگ قيلغولى ملسا خراشين
 يونرغه تيشه نى ايلگيگه آلسا
 مصيقل ايله بان كوزگو مثليک
 ايكي ياندين قليب خارانى پيوند
 بيرار پير كيم توگنسه ابردى خارا
 بو ينگليغ بيرده محنت آرتر ابردى
 ولى سالمه ي اوزين زار و دژم وار
 همول جدول بيله پرگارين اسره ب
 آليب بير-بير يونولغن خارهنى چست
 اريغ هنجارين انداق ايله بان ساز
 كه بولوب خاراي يکپاره اول مرز
 و گر آليغه کلسه ابردى تاغى
 انى چاپماققه ايلب تيشه نى تيز
 توتوب اول تاغ نينگ اوجيده مسکن
 کمر باغلب ييقارغه چون حجرنى
 ساليب چون ضربه تاغ اوجيغه پيوست

انگه يوق ابردى تاش چاپماقدين آرام
 اريغ نينگ ايگى يانين ايگى جدول
 هم آنينگ عمقى ابردى ايگى قارى
 همانا مينگ قاريدن آرتر ابردى
 ينه مينگ قارى ايلر ابردى آغاز
 بورون مېتىنى بيرله خاره پاره
 تاشيرلر ابردى سينغن خارهنى چست
 بو آليب تيشه سين ايلگيگه حالى
 قيليان تيشه نينگ پيدا تراشين
 قليب يوز-يوز قارى خارانى ملسا
 كه انده يوز كورونوب سو مثليک
 توشب فرشين انينگ دندانده مانند
 پيريده توفراق اولسه آشکارا
 يسيب اوگونچه زحمت تارتر ابردى
 يونوب خارانى تخته-تخته هموار
 رجه تارين چېکيب هنجارين اسره ب
 توشب اول تخته-تخته تاشنى رست
 مهندس پيشه ايلر ابردى پرداز
 شکافیده تاپه آلمه ي کيشى درز
 کوترگونچه تاپه آلمه ي فراغى
 بولوب اول قطره سودين آتشانگيز
 بولوب خارا شکاف و قلّه افگن
 يقيب هر ضرب دستى بير کمرنى
 قليب هر ضرب ايله بير قلّه نى پست

پياپی چون سالیب مېټین کاري
 چو مېټین آرقه سین ایلې حجرکوب
 قمرغه بویه تاش اؤلغچ حواله
 کوروب انجم یاغرنی اول اوشاق تاش
 اوشاق تاش ایله بان گردون یوزین ریش
 فلک هر لحظه گرچه باش اؤغورلب
 جفا تاشی که حالا چرخ اېتر فاش
 فلککه تاغ نینگ گردین چیقاریب
 هنردین کورگوزوب یوز سحر بابل
 قیلیب اول تاغنی چون ییر بیله تنگ
 همول اولگی پرگارین چکیب توز
 چو آز فرصت بو ینگلیغ کوشش اېتتی
 یونوب حوضی، کسپب خارانی پیوست
 دېمه حوض، ایتقیل دریاچه آنی
 بار اېردی قصر نینگ اؤرنیده بیر تاش
 مدور وضع ایله پرگاری آنینگ
 بو ینگلیغ خارهغه خارابر چست
 یونوب اطرافین انداق بېردی هنجار
 چو آز فرصت اول ایشکه بؤلدی مشغول
 سو ساری طاق عالی شانی آنینگ
 ایچینده گنبدی ایوانغه لایق
 ینه اوچ ساری هم اوچ طاق و ایوان
 هر اوی لطف و صفادین آیت انده
 بو ینگلیغ یؤندی قصر عالم آرا

یوگورتوب قلّه-قلّه دشت ساری
 بؤلوب هر سېکرېگن تاشی قمرکوب
 بؤلوب قلقان انینگ آلیده هاله
 تحرکدین اؤغورلب هر طرف باش
 نېچوک کیم قلّه لر هامون یوزین ریش
 ییر اوزره یاغ دورورغه تاش اؤغورلب
 همانا کیم توکنمه یدور همول تاش
 ایکی-اوچ کونده اؤرنیدین قۇنگاریب
 اریغ اؤتکرگه لی قیلغونچه قابل
 اریغ قازماققه هر یان قۇل آچیب کینگ
 قازر اېردی اریغنی کېچه-کوندوز
 اریغ نینگ باشی قصر اؤرنیغه یتتی
 مساحت ایچره وضعی شست در شست
 سویی لیکن زلال زنده گانی
 بیکیکیده فلکدین آشوروب باش
 و لیکن دوری بېش یوز قاری آنینگ
 اوره باشله دی مېټین ضربه سین رست
 که قصری ایله گهی چرخ برین وار
 قیادین یؤندی قصری اویله مقبول
 یتیب کؤک طاقیغه ایوانی آنینگ
 ینه دهلیزی گنبده موافق
 اویالیب هر بیریدین طاق کیوان
 رواق و رحبه لر بی غایت انده
 باری اجزا انکه ییر پاره خارا

قلیب ایوانیده یوز طرح تحریر
 چېکب اول سرو گلرخ تخت و جاهین
 پریر قوللوق ایلب خدمتیده
 بو صورتلرنی ایلب گرچه بیجان
 چېکب یوز مینگ بو ینگلیغ طرفه تمثال
 قیو موضوعده کیم، اول ماهپاره
 بو ایشلرده بؤلوب شاپور یاری
 بو سیزسه آدمی، تکثیر ایتیب اول
 چو اول آی صورتین ایلب گزارش
 چېکرده اول جمال گیتی آرای
 بو ینگلیغ قصر تاپیب زیب و آیین
 توکنگچ قصرغه بو زیور و ساخت
 چو بۆلدی حوضدین بیر یولی فارغ
 رعایت قیلدی انداق وضع و طورین
 کلب درگه مُحاذیسیغه هر نهر
 تاپیب عقل ارتفاعی نینگ شماری
 که سو آندین قویی چون ایله سه میل
 نی کیم خارا چاپر ایش تاپقچ اتمام
 که سونی باغله غه ی اول نهر ایچیگه
 اینگدېک تاغ ساری توتیلر یول
 تماشاغه قویوب ابل اول صفت یوز
 یقا بیرله یوروب فرهاد مهجور
 خرام ایلب هنرمند یگانه
 توشوب دلبر خیالی جانی ایچره

مواضع طرح قیلدی باری تصویر
 بو تخت اوزره همول حسن اهلی شاهین
 پریشلر قویوب یوز حضرتیده
 بولرنی ایله بان صورت، انی جان
 اوزین اول شوخ اؤتروسیده بی حال
 مونینگ شکلی قلیب بېخود نظاره
 یتیب هر بیرگه کلک چیره کاری
 بو چېکسه جانور، تشعیر ایتیب اول
 اؤزی خارا اوزه ایلب نگارش
 گهی آهی چېکب، گهی چېکب وای
 لطافت ایچره صورتخانه چین
 روانی حوضنی هم قیلدی پرداخت
 کسب هر یانیدین بیر طرفه آریغ
 که ایلنغهی اریغلر قصر دورین
 تۆکولگهی سولری اول ساری کیم شهر
 ایکی مینگ قاری هر بیر آبشاری
 یسه گهی باغ و بوستان انده هر خیل
 سو باشیغه اوروب خارافکن گام
 عللا توشتی ملک و شهر ایچیگه
 که ایگنه سالسه بیرگه توشمه گهی اول
 که کثرتدین کورونمه ی تاغ ایله توز
 یانیده گام اوروب بیچاره شاپور
 کوزیدین یاش اؤلوب تورمه ی روانه
 سالیب اؤت خاطر ویرانی ایچره

سويين تورغوزمه يين كۆزیده قیغو
 بو قیغو ابلتیبان آنی اؤزیدین
 که مونداق کیم اهل اؤلمیش دشت پیمای
 اگر کبلسه مېن بیمار اؤلرمېن
 انی بو فکر انداق ایله بان لال
 مهین بانو ایننگ کپینیچه راکب
 تجمل آنچه کیم، اهل فهمی یتیمه ی
 ایننگ هر گامیغه ایل ب نثاری
 سینوق باشیغه بؤلماق لعل و دُرپاش
 سوروب آلیغه گردونوش مواکب
 که مینمکدین بؤلوب آرامی آنینگ
 اؤیوب اول بادپالرنینگ ایاغین
 اولوس، حالیغه آنینگ زار ییغلب
 قؤیوب اول گام و اهل کپینیچه انبوه
 قیان اول کپتی اهل کپینیچه کپتی
 زمانی تینماغین قیلدی بهانه
 کۆزیده سو و لیکن جانیده اؤرت
 کپتور، ساقی می و دفع ایت خماریم
 خمار هجر بس مهلک بلا دور

اریغ ناویغه آقیب اشکیدین سو
 آقیب بیچاره لیق اشکی کۆزیدین
 تماشا قیلغله لی کبلگه ی مو اول آی؟
 وگر هم کبلمس اؤلسه، زار اؤلرمېن
 که فهم ایل ب اولوس طوریدین اول حال
 سوروب اتباعی بی پایان مواکب
 تکلف آنچه کیم، اهل باور ایتیمه ی
 ساجیب باشیغه نقد بی شماری
 کۆرونوب بحر ارا یاققن کیی تاش
 باری سرعتده انداق کیم کواکب
 دمی تینغه ی قَبَرغن گامی آنینگ
 توشوب یؤلغه توتوب ایکی قولاغین
 قیلیب درد ی کؤنگولگه کار ییغلب
 قیو انبوه، بلکیم کوه تا کوه
 بو حالت بیرله سو باشیغه یتتی
 که یتگه ی مو اول آشوب زمانه؟
 بؤلوب هر ساری باقماقدین کۆزی تورت
 که اؤلتوردی خمار انتظاریم
 انگه یا وصل یاخود می دوا دور

فرهاد نینگ «عين الحيات» سويين «بحرالنجات» حوضی اريغیغه آچیب،
 کؤزیدین اول چشمه رشحاتیدېک اشکی رودین ساجیب، ارمنیه ساری خرامی
 و خلاق نینگ اول اریغ اطرافیده تماشا اوچون غوغای عامی و پریوش نینگ
 پریکش دیوزادی پویه دین قالماق و فرهاد دیوانه وار پریکش بیله پریوشین
 اېگنیگه آلماق و ارمنیه تاغی ساری برقدېک گام سالماق و فلک قدخم دېک مهر
 آستیده یوگورمک و مهرنی فلک ایوانیغه یبتکورماق و جنون بادپایینی قُله
 ساری سورماق

بو کوهسار ایچره خارا ایله گن چاک
 که چون فرهاد سو آچماقغه کبیتی
 کیم، اول قازیب اریغی پاک و ساده
 یسب اول نوع قصر چرخمانند
 بو ینگلیغ کلک ایله تحریری آنینگ
 قیلیب ایشلر که قیلیمه ی آدمیزاد
 قویوب کؤنگلیگه یوز کوه المنی
 اوروب آهیدین اؤت هر دم زبانه
 صنم خود تینمه یین سؤز نهاندین
 و لیکن بو خبرنی چون ایشیتی
 بویوردی کیم: «روانراق کبلتورونگ آت»
 اول اشهب گرد و پست ابردی و رهوار
 چو چیتی ییلگه گلبرگ تری دېک
 کیشی بانوغه چاپتوردی شتابان
 قویاشدېک سیرده بار دور شتابی
 همول خاراکن فولاد بازو
 خبر چون بیلدی بانو شاد بؤلدى
 قویر مونداغ زلال صافی و پاک
 خبر هر ساریدین شیرین غه یبتی
 نهچه ایشلر داغی ایلب زیاده
 که تاپیب کنگری گردونغه پیوند
 بو ینگلیغ نقش ایله تصویری آنینگ
 بؤلوب کؤرمکدین آنی آدمی شاد
 تۆکوب کؤزدین تومن مینگ سیل غمنی
 سو آچماق عزمیغه بؤلدى روانه
 توتر ابردی خبر هر لحظه آنیدین
 قرار و صبری کبیتی، هوشی ایتی
 بویورغچ اشهبی کبلتوردیلر بات
 نهچوک کیم بؤلسه غلطان در شهوار
 فلک رخشیگه مهر خاوری دېک
 که قیلدی سیر عزمی مهر تابان
 که بیر دم منزل ایتکه ی برج آبی
 اریققه مهن یبتیشمه ی قویمه سون سو
 سوروب بیدل قاشیغه عذر قؤلدى:

«که ای بیزدین سنگه بیتگن ملالت
دمی تینغل که قیلدینگ کۆپ تک و پوی
که اوشبو سرزمین نی روشن ایتگهی
نوازشلر قلیب بیدلنی بیحد
چقیب مسند یوزیده توتتی آرام
ایک زیلوچه هم سالدوردی فی الحال
اؤپوب توفراغنی خارا کوب خاکی
کلیب بیر توتتی بانو خدمتیده
مهین بانو نوازش ایله بان ساز
دیباں هر لحظه شفقت بیرله بیر سؤز
شکوه و حلمی ایلب ایلنی بی وزن
ادب بیرله بیریب گاهی جوابی
سؤزیدین فهم اؤلوب عقل و کیاست
بولرغه مونده مونداق رسم، قانون
چو پیچ و تاب بیرله اوج توتتی
دبیلر: «بو غبار سورمه مانند
همانا خوبلر سلطانی نینگ دور
بو یان گویا که سورمیشدور تکاور
اولوسنی سوردیلر اول سو باشیدین
ینه فرهادنی تیتروتمه توتتی
مهین بانو کلیب پند ایتی بنیاد
که، ای فرزند، بیر دم توت اؤزونگی
بو دم گر تاپسه هوشونگ رشته سی پیچ
سپنی دیوانه لیغ گر قیلسه مغلوب

بیتشمه ی بیزگه سندین جز خجالت
همانا عزم ایتیدور سرو گلروی
اریغنی سرو و گلدپک مسکن ایتگهی»
بویوردی سالدیلر اول بیرده مسند
همول توسنی ایلب سؤز ارا رام
دبئی: «اؤلتورسون اول شوریده احوال»
اولوسنی اؤرتب آه دردناکی
ملک اول نوع کیم گردون قتیده
انگه دلجو یولوقلر قیلدی آغاز
حیادین اول تکیب بیرگه ایکی کؤز
گیاه و خسقه تاغ آئیده نی وزن
که هر لفظی انینگ در خوشابی
یوزیدین بیلگوروب فهم و فراست
که چیتی بیر غبار توتیاگون
فلک یوق کیم، قویاش عینین یاروتتی
که توتتی چرخ کحلی بیرله پیوند
جمال اوجی مه تابانی نینگ دور»
که گردیدین کورونمس مهر خاور
نی سو، فرهاد ایله بانو قاشیدین
ایسیغ دم جسمیده قانین قوروتتی
قسم شیرین باشیدین ایله بان یاد
دمی اسره کونگول بیرله کوزونگی
بؤلور بو نچه ییل قیلغن ایشینگ هیچ
پری پیکر بؤلور اهل ایچره محجوب

اوزونگنی اسره بیر دم، بؤلمه غایب
 اوزونگنی هم، مېن رنجورنی هم
 بو ینگلیغ کۆپ سبق ارشاد قیلدی
 اوزین ضبط اېتکؤچه اول زار غمکش
 عذاری بیرله اؤت عالمغه سالیب
 دېمه، یوز اوزره زلفِ عنبرآلود
 همول اؤت شعله سی اؤرتب جهاننی
 کمالِ سرعتیدین سرو گلو
 بؤلوب فهم اول سودین عینِ لطافت
 یوزیده خال اؤلوب گلبرگ اوزه زاغ
 دېمه سو کیم، زلالِ زنده گانی
 بؤلوب غلتان لطافتدین گل اوزره
 ساچی ظلماتیده یوز مینگ سکندر
 تکاور اوزره رعنا قد و اندام
 یوزی مھری نقاب آستیده پنهان
 بو ینگلیغ یتتی آشوب زمانه
 دېدی بېدلغه بانو کیم: «روان بؤل
 بو آفت کیم بویان سالمیش گذرنی
 سنگه گرچه بو تلقین بی جهت دور
 ستمکش بانو آلیده بیر اؤپتی
 آلیب مېتین سو آچماق اېتی بنیاد
 باقر اېردی اریغ نینگ ایچ و تاشین
 آشیب هر ایشده حیرت نازنینغه
 پری پیکرده سؤز یوق غیر تحسین

که دهر اهلی تیلب تاپمس معایب
 پریشان ایلهمه اول حورنی هم
 مؤثر کۆپ قسم هم یاد قیلدی
 یتیشتی تېلبه باشیغه پریوش
 سمندر دېک اولوس اؤت ایچره قالب
 که اول اؤت ظاهر ایلب عنبرین دود
 بو دود ایلب قرا یوز خان و مانی
 روان ایلب عذاری اؤتیدین سو
 کؤنگول اېلتورگه لیکن سیلِ آفت
 و یا تېر آستیده سو ایچره که باغ
 نې خضر و نې سکندر تاپیب آنی
 ساچیب یوز قطره هر دم سنبل اوزره
 ایتیب دود ایچره انداق کیم سمندر
 بلالر ساچیب، آفتلر قیلیب عام
 نېچوک کیم، آی سحاب آستیده پنهان
 سمندی نعلی سرکوب زمانه
 ایشینگه هم قدم قوی، هم اوزات قؤل
 توشردین اول طرف اسره نظرنی
 و لیکن حالیا بو مصلحت دور»
 قؤلین شاپور توتتی تا که قؤپتی
 یتیشتی اول ساری حور پریراد
 کولومسوب تېبره تیب هر لحظه باشین
 بؤلوب قایل پیای آفرینغه
 اوروب دیوانه سو آچماقچه مېتین

سوغە آریغ شکافین آچتی چون چست
 چو اول یؤل بۆلدى خارا بیرلە مسدود
 اریغ ناوی چو بۆلدى سو مقامی
 خلاق ایچرە غوغا توشتی هر یان
 اریغ نینگ ایگی یانیدین علالا
 مغلیر ایکی یانیدین نواساز
 مھین بانو بیلە شیرین سوروب آت
 و لیکن سو بۆلوب انداق سبک رو
 یوگورمک که اولوس بس کیم قلیب میل
 قلیب اہل کینیدین ہم پویە فرھاد
 سمنبر چاپیب اہردی اؤن ییغاچ یؤل
 ینە قیتیب سمنیدین سوردی چون تیز
 نسیمی کیم یوکی سیم اؤلغەى آخر
 ایننگدېک بادپایى توتتى آرام
 بار اہردی سورسە چیرماشیب ایاغی
 چو عاشق انگلەدى قیلغچ تامل
 یېر اۋېمکلیک که مجنوندېک خم اۋلدى
 کۋتردى آرقە سیغە بادپانى
 بیر ایلگی ایگی قۋلین قیلدى محکم
 ایننگدېک پویە دە کۋرگوزدى تعجیل
 مھین بانو انى نظّاره ایلب
 چو ایگی-اۋچ ییغاچ گام اوردی شیدا
 قدمنى قۋیدى قصر ایوانى سارى
 توروب ایواندە سالم چون اېگيب قد
 بورون ناو و ممرنى باغله بان رست
 بو یؤلغە میل قیلدى تیزرو رود
 تېگيرمان ناويدېک بۆلدى خرامى
 اولوس ایچرە علالا توشتی هر یان
 نشاط اھلى توزوب درنا تلالا
 توزوب اول رود لحنى بیرلە آواز
 که قصر آلیغە یتکەیلر سودین بات
 که یتمەى گردیغە خنگ سبک دو
 ییقیلیب بیر-بیری اوستیدە هر خیل
 کۋزى اول یان کیم اول حور پریزاد
 دېمەى کیم توز، تمامی تاغ ایله چؤل
 یتى-سېگیز ییغاچ بۆلدى سبک خیز
 تحرکدە انگە بیم اؤلغەى آخر
 که باسقن یېردین اۋتمس بۆلدى بیر گام
 پري پیکر ییقیلماق خوفى داغى
 که یېلدىن توشکودېک دور یېر اوزە گل
 قویاش آستیدە گردوندېک خم اۋلدى
 نېچوک کیم بادپا اول دلربانى
 ینە بیر ایلگی ایگی بوتلرین هم
 که گردی سورمە بۆلدى میل در میل
 تاپە آلمەى علاجین چاره ایلب
 بۆلوب آلیندە قصر و حوض پیدا
 سلامت رخشى بیرلە شھسوارى
 همول تورغن سو بیرلە سرو گلخد

فرهاد و شیرین	امیرعلیشیرنوايي	خمسه

باشیغه سرونینگ ایلندی فی الحال
چقیب تاغ اوزره ایل ب اشکباران
چو اول قیلدی بولوتدېک تاغ اوزه میل
لبالب اول سودین چون حوض تۆلدى
بۆلوب سو قصر اطرافیه دایر
اریقه قۆیدیلر «نهرالحیات» اسم
کېتور، ساقی، تغار بحرتمثال
اریغ ایچمک ابرور جانیم حیاتی

اؤبویپر، زاریغلب، یاندی فی الحال
چکیب اون، اؤیله کیم ابر بهاران
اریغدین سو ییتیشتی اؤیله کیم سیل
اریغدر داغی مالامال بۆلدى
تۆکولدى دشت اوزه بۆلماقکه سائر
فلکوش حوضه «بحرالنجات» اسم
قدح کشتیسین اول می بحریغه سال
توگتمک بحر می عمروم نجاتی

مهین بانو بیله شیرین نینگ فرهادنی فراق خارا کمری اېتگیدین دامنگیر بۆلوب
وصال اطلسی چرخى حرّمیده تۆقوز پرده ایچره محرم قیلیب ضیافت حریر و
حلّه لری اوزره مجلس توزتماقلىرى و اؤن فنده اؤن صاحب کمال قیز کیم، عَشْرَه
کامله الر تعریفیدین عشرِ عشرِ بۆله آغهی، انینگ قاشینده اظهارِ فضل قیلیب
اؤزلری نینگ قانیدېک، یعنی یوزیدېک خجالت باشلرین قویى سالماقلىرى و
شیرین نینگ فلک قصریدین قویاش چیققدېک قصر حجره سیدین چقیب مهر
جمالی کوکبه سی بیله انجمنی روشن قیلماقلىغی و فرهاد سیه ستاره آلینده
هالالی جام ارا شفق گون می توتوب، انینگ عشقی بیله ایچیب اؤز عشقی بیله
انگه ایچوروب، بیر-بیری نینگ باده عشقیدین مست بۆلوب ییقلغلری

گزارش سویدین بو حوضِ خارا
که اول سو حوض ارا قیلغچ تموج
مهین بانو بیله شیرین غمکش
بویوردیلر که تاپتی قصرِ زیبا
نشاط و عیش اؤلوب امکاندین آرتوق
ولیک اول آی عذارین آه تابى

بو ینگلیغ موج قیلدى آشکارا
اولوسقه نهچه وقت اؤلدى تفرج
بۆلوب اول مشکل ایش اتمامیدین خوش
ایاقدین-باشقه تېگرو فرشِ دیبا
سرور و شادمانلیغ آندین آرتوق
نظرده قیلیمش اپردی ماهتابی

بسی دلتنگ اېدی بېدل غمیدین
 مهین بانو غه بس مشکل ایش اېدی
 ولی تاپمس اېدی بو ایشگه چاره
 چو کوردی ایتتی بېدل تېله لیکدین
 دېدی مهوشقه: «کپی جانیمغه پیوند
 بوشیداوش ییگیت کیم چپکتی کۆپ رنج
 نېچه کۆپ بۆلسه استغناسی آنینگ
 ولی بیزدین داغی خوش دور مروّت
 انگه تکلیف قیلسک مهمانلیق
 انی ایسترغه اېل قیلسک روانه
 یساق صندلی اوزره مقامین
 بولر بیرله گر آنی ایله سک رام
 وگر قیلغنگه بۆلمس میلی ظاهر
 بولر گر کۆنگلیگه بۆلمس طرازی
 بو سۆزدین لاله رخ گلدهک آچیلدی
 مهین بانو روانی حکم سوردی
 بیلورلر اېدی بانو رسم و رایین
 دېدی بانو که: «ایوان ایچره کوندوز
 که حوض اؤلسون نظر آلیغه اؤترو
 جهانغه مشک سپسه شام دیجور
 توتالی بیر نفس قصر ایچره آرام
 یکی-اوچ هوشمند نکته پرداز
 تاپیب فرهاد زار بی نوانی
 باریب تاپتیلر آنی زار و مهجور

بؤلوب دلتنگلیک حاصل غمیدین
 که مهوش نینگ خیالین بیلیمش اېدی
 که یانداشقه ی بلور و سنگ خاره
 پری پیکر داغی بارور ایلکیدین
 حزین جانیم جمالینگ بیرله خورسند
 که مزد دست انگه بار اېدی یوز گنج
 یوق ابرسه گنجدین پرواسی آنینگ
 که بېرسک سۆز بيله کۆنگلیگه قوت
 ایکیمیز ظاهر اېتسک میزبانلیق
 توزه تسک بزمگاه خسروانه
 قلیب دلجولق اېتسک احترامین
 رعایت ایله سک نې کیم ابرور کام
 قیلورنی قیلیمش اؤلغه ییز آخر
 خود اؤلغه ی دفع اېل نینگ اعتراضی»
 رجوعین هم انینگ رایغه قیلدی
 نې کیم مطلوب اېدی، بارین بویوردی
 همول دم تاپتی بزم اسبابی آیین
 قویالی جام می ایچمک ساری یوز
 بو منزلدین غرض چون اېدی بو سو
 قلیب روشن فلکدهک شمع کافور
 ولی آرام توتمه ی تارتالی جام»
 بیاردی کیم قلیب هر یان تک و تاز
 کپتورگه یلر بو مجلس ایچره آنی
 بلا و دردیغه یوق حد و مقدور

غم و اندیشه اوتی نینگ شراری
تاپیب کۆرمکتین آنی یوز ملالت
ایاغلریغه قۆیدی باش ییغلب
دېدی: «کېی نکتەنگیز جانیمغه امید
ایزینگیز گردی تاج افتخاریم
اېشتیگچ بۆلدیلر خوشدل روانه
اول اۆلدى شه، بولر خیل و سپاهی
یېتیشگچ بانو ایل بېحد اکرام
بجا کېلتوردی اول بې مثل نادر
اشارت ایلەغچ شاپور بېدل
چو کرسی اوزره منزل توتتی فرهاد
نې کیم امکانی بۆلغەى حسنِ تقرير
بو هم هر نوع کیم انگلب خطایین
چو مردملیق حدیثی تاپتی پایان
چو قالمەى اشتها خوانلرغه باقی
توزولدى اؤيله بزم خسروآیین
صراحیلر مییدین روح آلیب قوت
بۆلوب گلرنگ می ماءِ معین دېک
بو لعل و ظرف نینگ یاقوت جسمی
طلسمی تاپقن اېل ناگه آچیلماق
مھین بانو ایچیب دوران ایاغی
نې مجلس، باغ رضواندین نمودار
ایاقچیلر شکرگفتار و دلبد
مغنیلر اینگدېک لحن پرداز

شرارِ درد و محنت بې قراری
روان قیلدیلر اظهار رسالت
نېچوک کیم سیل تۆکتی یاش ییغلب
نې جان آمیدی، بلکیم عمر جاوید
نې قیلماققه مېنینگ نې اختیاریم»
انى اعزاز ایل ب خسروانه
انگه تېگرو که اېردی بزم شاهي
دېدی کیم، کرسی اوزره توتسون آرام
نې کیم بانوغه بۆلدى حکم صادر
روان کرسی توبیده توتتی منزل
مھین بانو تکلم قیلدى بنیاد
روا کۆرمەى اینینگ عذریده تقصیر
خجالتلر بیله ایتیب جوایین
روان خوان چېکتیلر بېحد نمایان
صراحی کېلتوروب مجلسقه ساقی
که کۆرمەى اؤيله چرخ کجروآیین
قدحلر هر بیرى بیر پاره یاقوت
صفا و رنگی لعل آتشین دېک
حصاری شیرە بو مخزن طلسمی
هواسی تېلبرەب اوسروک ییقیلماق
چېکیب فرهاد ایلە شاپور داغی
نې باده، آب حیواندین نمودار
قیلیب دلبدلیق بیرلە شکرخند
که جانلر پرده دین رقص ایل ب آغاز

بو مجلس ایچره حاضر اؤن دلارام
 بؤلوب شیرین بساطی نینگ ندیمی
 کلبیب هر قیسی بیر فضل ایچره ماهر
 بیرى اشعار بحرى ایچره غواص
 بیرى منطق رسومیده رقمکش
 بیرى نینگ شیوه سی علم حقایق
 بیرى تاریخده سؤز ایلب فسانه
 حساب ایچره بیرى نینگ ذهنی باریب
 بو فنلرده بولر بیر-بیردین احسن
 دلارام و دلارای و دلاسا
 پریچهر و پریزاد و پریش
 چو اهورولدی لبالب دور ایاغی
 مهین بانو کمال اظهاری ایلب
 الرغه ایله گچ جزوی اشارت
 فنون بازاری ایچره شور توشتی
 غرایب کؤپ قیله باشله دی ظاهر
 الرغه چون تأمل قیلدی فرهاد
 دلیر اؤلیمیش ابدی می جرأتیدین
 انی چون طبعی پاک و ذهنی عالی
 باقیب اول ساری طبع روشنیدین
 جوابیده صنم لر بارچه عاجز
 الر چون شبهه سیغه تاپمه یین دفع
 فصاحتده سؤزیدین قاصر ادراک
 تکلمنی قلیب چون نکته پرورد
 باری هم سرو قامت، هم گل اندام:
 الر دین خوش مهین بانو حریمی
 مهارت شیوه سی هر بیرده ظاهر
 بیرى ادوار دورى ایچره رقااص
 بیرى هیئت رقومیغه قلمکش
 بلاغته بیرى ایتیب دقایق
 بیرى حکمت فنی ایچره یگانه
 معما ده بیرى سی آت چیقاریب
 یوز اول فنلیق ارا هر قیسی یکفن
 گل اندام و سمن بوی و سمنسا
 پری پیکر زهی اؤن اسم دلکش
 قیزیدی بزم ینگلیغ ابل دماغی
 دقایق دین سوال اظهاری ایلب
 پدیدار اؤلدی یوز دلکش عبارت
 عطاردغه دېگین غوغا یاووشتی
 اؤزی نینگ فنیده هر شوخ ماهر
 اونوتقن نکته لرنی ایله دی یاد
 نې می، جام پیای جرأتیدین
 قلیب اپردی زمان صاحب کمالی
 سوالی قیلدی هر بیر نینگ فنیدین
 ایشتمه ی اویله مشکل نکته هرگز
 اؤزی-اؤق ایله بان اول شبهه نی رفع
 که هر بیر لفظی اپردی گوهر پاک
 بؤلوب بزم اهلی عقل و هوشیدین فرد

مەھىن بانو قالىب حىران سۆزىدىن
 سۆزىدىن زاپەر اسرار الھى
 يوزى آيىنى ساغر لالە ايلب
 مەھىن بانو كە دانشپور ابردى
 محقق بىلدى كىم اول كىم يۇنر تاش
 شكوهى آليده تاپتى اوزىن پست
 كىشى گوهرغە ژالە ايله سە آت
 توشوب تخت اوستىدىن ايلب تواضع
 اول ايلب كۆپ تظلملر كە، بانو
 بلا تاغىنى مژگان بىرلە يارماق
 بويورسە بۆلمە غوم اندىن هراسان
 گدا و سلطنت تختى يىراق دور
 چو بانو كۆردى بېپايان اباسين
 دەدى، تخت اوزرە گر توتمس سېن آرام
 بويوردى آلدیلر تخت مرصع
 تۆشگىچ بو بساط كامراني
 يەنە چون جام مى بۆلدى روانە
 دېمە يالغىز بۆلۈب سۆزدىن گھر پاش
 اول آي هجرانيدىن جانيدە آشوب
 پرى خود پردە نىنگ كېنىدە حاضر
 سرشكى تىنمە يىن آقىب كۆزىدىن
 پرى يىنگلىغ نظرلردىن نهاني
 ولى بانو توتوب كۆز اوچىدىن پاس
 مونونگ اشكى گھي باشىدىن آشيب
 سۆزىن چون گوش ايتىب، بارىب اۆزىدىن
 جماليدىن عيان انوار شاهي
 اول آيغە سېزە سىدن ھالە ايلب
 بىلىك اھلىغە شاھ سرور ابردى
 قاچورمىشدور گھرلىغ تاجدىن باش
 كلامى جنىدە كۆردى سۆزىن پست
 ھەم آنىنگ گوھرىدىن بىلگورور بات
 قىلىب تخت اوزرە اول چىقماق توقع
 نې كىم دېر جانيمە مەنت، مگر بو
 يارىب تىرناق ايله يېردىن قۇنگارماق
 كە بو ايشىدىن ابرور يوز قتله آسان
 انگە توفراق اوزرە يېر يىخشىراق دور
 يەنە اىستب انىنگ كۇنگلى رضاسين
 منگە يېر اوزرە اۆلتورماق ابرور كام
 يېر اوزرە سالدیلر فرش ملمع
 اۆزى اۆلتوردى، لىك اۆلتورتوب آنى
 گھرىز اۆلدى فرھاد يىگانە
 كە سۆزچە يوز ايكي كۆزدىن گھر پاش
 غمىدىن چرخ ايوانيدە آشوب
 بۆلۈب مجموع احوالىغە ناظر
 گە اۆزىدە، گھي بارىب اۆزىدىن
 كۆروب اول اېلنى و اېل كۆرمەى آنى
 كە خاراكىن نېچوك يوشتمىش الماس
 گە آنىنگ آھىدىن عالم توتاشيب

دېدى كۈنگليده بانو كيم: بو غمناك
 منگه خود برچه حالى بۇلدى روشن
 چو يۇقتور بير نظر قيلماققه تابى
 ملك دور كېلگن انسان صورتیده
 بو حالت ايچره هر نوعى گماندين
 بوكون قيلغەى خلافِ پاكليغ اول
 انگه كۆز و كۈنگول جز پاك اېمس دور
 كوير شوق اۋتيدين جان اسيرى
 بو مهلك غمده چيقسه جاني آئينگ
 دېدى كيم: «خوبلر شاهيغه ايتينگ
 كه بير دم ميزبانليق رسمى توتسون
 ليدين جانغه قيلسون ميزبانليق
 سمير خود اېشيتور اېردى آنى
 خرامان بزم ارا بۇلدى روانه
 يوزينده مهر اۋتيدين اثرلر
 كۈزيدين هجر ارا كيم اشكى باريب
 قليب فرهاد مېتىنى كىيى تيز
 آغيزدين آهى كيم كم بۇلمهين هيچ
 كه هر تارى يوز ايمان ايله گەى بند
 عذارى اۋتيغه كيم اشك اوروب سو
 قاشينده كيم گرە ظاهر قليب غم
 جماليدين قۇيوب دورانغه مَنّت
 عذاريدين قليب دوراننى روشن
 ساليب اۋت جانغه لعل آتشرينى
 كه مونداق ممكن اېرمس گوهر پاك
 كه قيلميش راستليق ايش، پاكليک فن
 چيقرغه ياووشور جان خرابى
 ملك وشليق مېرهن هيئتیده
 اېمس ممكن خيال فاسد آندين
 اېمس بېرمك روا امكانغه هم يۇل
 نظرده پاك كۈزدين باك اېمس دور
 اېرور يېريده بۇلسم دستگيرى
 يقين بۇينومغه بۇلغەى قانى آئينگ
 ملاححت اوجى نينگ ماهيغه ايتينگ
 يوزيدن مهمان كۈزين ياروتسون
 يوزيدن كۈزگه اېتسون مهمانليق»
 بۇلوب بو نكتهدين آسوده جاني
 كه قۇزغالدى خراميدين زمانه
 كۈزيدە اشك سيليدين خبرلر
 بارى مژگان سنانلرين سوواريب
 بۇلوب اول خارريز، اما بو خونريز
 بو يېل زئارى زلفيدين آچيب پيچ
 كه قيلغەى كفر زناريغه پيوند
 اولوس نينگ كويمگين كۈپرەك قليب بو
 ينگى آى فتنه ليق انداق كېليب كم
 توتوب دوران بو ايشدين جانغه مَنّت
 قاشيدين طاق ايله ايواننى روشن
 جهانغه چهره برقع نشينى

چيقرغچ پرده لرنينگ كينيدين چهر
 قۇيۇب بزم ايچره اهل قۇزغالديلر بات
 بير اؤت فرهاد بي سامانغه توشتي
 كۇزى توشگچ اول آيگه، چېكتى بير آه
 يقين ابردى كه ترك هوش قيلغه
 ولى مى زورى بۇلدى دستگيرى
 مقامين يانیده كۆرگوزدى بانو
 قوياش چون توتتى آي يانیده منزل
 چو يېرلىق اؤز يېريده توتتى آرام
 لبالب نېچه ساغردين پريوش
 حجابى باده زوريدين كه كېتتى
 كه اي عالم ايليدين فرد و نادر
 هنرده زيردستينگ بارچه عالم
 كيشى كيم قيلسه تعريفينگ خيالى
 بلادين اسره سون دوران تينگنى
 يۇلونگده گنج اگر سالغهييز آخر
 تۇكوب مهوش بو ينگليغ در شهوار
 پريوش بۇلدى چون مونداغ گهرپاش
 اول اؤن قيز كيم اؤن ايشده ابردى ماهر
 پريوش نينگ قيان بۇلغچ خرامى
 نثار لعل و در شرح ايله گانچه
 پري اول شكل ايله بير-بير قۇيۇب گام
 دېدى لعلغه آلب لعل احمر
 سوموردى اويله شمشاد قصب پوش

نېچوك كيم تۇرت برقع آستيدين مهر
 اينگدېك كيم قوياش چيققنده ذرات
 كه جسمين پاك اؤرتب، جانغه توشتي
 كه دوديدين قراردى يېتى خرگاه
 ينه بهوشلر ينگليغ ييقيله
 كه هوشين ايله دي فرمان پذيرى
 كېلىب اؤلتوردى اول زانو-بزانو
 هم اؤز اؤرنیده منزل توتتى بېدل
 اياقچيلر پيا-پي توتتيلر جام
 چو اؤز ديوانه سيدېك بۇلدى سرخوش
 پرى اظهار انسانيت اېتتى
 كېلىب ذاتينگ بارى قدرته قادر
 هنر يۇق كيم، كمال و فضل ارا هم
 قوياش روشن دېمكتور، چرخ - عالي
 نې يالغوز تن كه، جان پرفينگنى
 قيو عذرينگ قۇله آلهه ييز آخر
 قالب بېدل نېچوك كيم نقش ديوار
 اياق توتماق اوچون قۇپتى اوروب باش
 توتوب هر قيسى بير خوان جواهر
 ساچيب بير خواننى هر يان توشسه گامى
 تۇكوب فرهاد خود كۇزددين يوز آنچه
 كېلىب معجون قاشيده توتتى آرام
 «سېنينگ عشقينگده نوش اېتتوك بوساغر»
 كه مونددين آلدى آنينگ ايچكنى هوش

ایچیب جام لبالب توتتی اول دم
ایکی حال اول می ایچره حاصل ابردی
چو عاشق می ایسیدین بار ابدی مست
آلیب سیقردی انداق بېخودانه
بو ساغر بولسه ابردی جام افلاک
وجودی نقشی کؤنگلیدین یووولدی
قیلیب اؤزنی خلاص اؤزلوک غمیدین
ایاغنی تاپشوروب فرد زمانه
باشی چون اول صنمنی سجده اېتتی
کؤترمک ایسته دی باشین پریراد
بو شیرین حال چون نظاره قیلدی
ایکیسین آغزیغه توتقنده مرآت
کېتور ساقی، منگه مرآت جانی
چو جانان عکسی کورگوزگهی بو کؤزگو

که: «نوش اېتکیل مېنینگ عشقیمده سېن هم»
که هم حیوان سوی، هم قاتل ابردی
عجب ساقیغه کؤر کیم بولدی همدست
که ساغر نقشیدین کېتتی نشانه
قویوب آغزیغه سیقرغهی ابدی پاک
کؤنگول ننگ وجودیدین قوتولدی
نې اؤزلوک، بلکه یوقلوق عالمیدین
اؤزین توفراققه سالدی بېخودانه
بو عالمیدین ینه عالمغه کېتتی
ییقیلدی جسمی، کېتمیش ابردی فرهاد
ایننگ یانیده شیرین هم ییقیلدی
نفسدین هیچ اثر یوق ابردی، هیهات
که انده تاپقه مېن جانان نشانی
اؤزومدین بارغه مېن اول نوع کیم سو

فرهاد بیلە شیرین می وصالیدین، بلکه وصال مییدین بیر حال، بلکه بی حال
بۇلغنلری و چرخ کبود، بلکه دور حسود ساقیسی الرنینگ عیش ساغری، بلکه
ساغر عیشیغه زهر حرمان، بلکه بېهوش داروی هجران قوشقنی و خسرو پرویز
شیرین نینگ شکرلبلر شاهی اېرکنین بیلیب، وصالی نوشین کؤنگلیگه شیرین
قیلیب، شیرین مقال اېلچیدین چوچوک سؤزلر ایتیب ییباریب، شیرین لېی
جۇلابیدین کام آرزوسین شکرریز قیلور مدعا قیلغنی

رقم قیلغن بو سؤز و درد رازین
که چون بزم ایچره اول ایگی ستمکش
ینه بزم اهلی تارتیب آه و ناله
ایننگدېک چېکتی بو پیکر طرازین
ییقیلدیلر تنعمدین قیلیب غش
بغیر قانی بولوب ایچگن پیاله

کۆتر دیلر روان مهوشنی بیر یان
 انگه بیر اویده سالیب بسترِ ناز
 ینه بیر اویده بیر سالیب نهانی
 وصال ایچره ییتیشمه‌ی آشنالیغ
 تانگ آتقونچه ایکاو بی حال ابدیلر
 چو تېبره‌ندی نسیم صبحگاهی
 فلکنی تون غباریدین سوپوردی
 اول ایگی عشق سوداسیده مدهوش
 خجالتدین قۆپوب فرهادِ دلتنگ
 پری پیکرده خود بیر صعب حالت
 مهین بانونی عاجز ایلب اول حال
 نی بېدل ترکینی توتماقچه خشنود
 دېسه کیم بېرمه‌یین بېدلغه قوت
 کۆپ اؤلسه مهربان خودکاملیغدین
 ولی چون بیلیمیش اېردی عشقِ پاکین
 تیلب هر نېچه کونده بیر دم آنی
 چو مهوش ایلگیدین ایلب قدح‌نوش
 ینه اول هوشیغه کېلگچ توتوب تاغ
 بو ینگلیغ واقع اېردی مدتی حال
 که ناگاهان سپهرِ بی‌مدارا
 بو تاریخ ایچره مغرب حکمرانی
 عجم بیرله عرب ملکیده داور
 شهی اېردی که دېرلر آنی خسرو
 جهان ملکین توتوب خیل و سپاهی

ینه اول بېدل غمکشنی بیر یان
 کېلیب یاتقوزدیلر حزن ایلب آغاز
 ییغیشتوردیلر اول کوه بلانی
 فلک سالدی ارا یېرده جُدا لیغ
 مشقت خیلغه پایمال ابدیلر
 سحرگه اؤیله کیم فرهاد آهی
 نی تون، سودا توتونین داغی سوردی
 اؤزیگه کېلدیلر ایلب مدد هوش
 بلیت تاغی ساری قیلدی آهنگ
 که ایلب جانی‌نینگ قصدی ملالت
 بؤله آلمه‌ی اول ایشده فارغ‌البال
 نی مهوشقه نصیحت ایله‌بان سود
 تقاضا قیلمه‌ی انصاف و مروّت
 اېل ایچره وهم اېتیب بدناملیغدین
 بو ینگلیغ عشق ارا دردِ هلاکین
 ایچیب بیر نېچه جام کامرانی
 بو هم بېهوش اؤلوب، اول داغی بېهوش
 مونینگ جانیغه قالب یوز تومن داغ
 ییتیشمه‌ی حال بؤلماق اېردی بی حال
 عجب منصوبه قیلدی آشکارا
 نی مغرب کیم، جهان کشورستانی
 عرب بیرله عجمغه شاه و سرور
 مطیع امری گردونِ سبک‌رو
 مداین ملکی آنینگ تختگاهی

نسبده تاپيان کسراغه پيوند
بقا ملکيگه چون کسرا قویوب یوز
چو هرموزنینگ بؤلوب اول یان خرامی
آتی خسرو، لقب آتیغه پرویز
اولوسقه ارث بیرله حکمران اول
بیلیب کیم ملک انگه یبتمیش قضادین
قیو بیر کیم قویوب آیین رأفت
یقین انگلب که دوران کهن گرد
چو ناگه خالی اولسه عمری جامی
اگرچه عقد زوج ایلب مقرر
و لیکن ابرمس اپردی لایق تاج
نکاح ایچره تیلر اپردی تکرر
تایب بو ایشده چون ایلب تأمل
بولوتدین آب حیوان گر تاپر بهر
وگر خود ایچسه سو اوړنیده زهراب
گر اولسه تربیت کم یا زیاده
خرد دهقانی مونداغ نکته بی دهر:
بو معنی کؤنگلیده چون تاپتی آرام
ممالک ایچره منهیلر اوزاتیب
که سلکی ازدواجی ایچره چبککه ی
بو اوقات ایچره بؤلمیش اپردی مشهور
نی حوری کیم یوروب قیلغچ تکلم
قویاش بؤلمیش فلکدین بیرگه نازل
اول آیدین یارومیش اول خطّه پاک

قیو پیوند، فرزندیغه فرزند
بیریب زینت ایننگ ملکيگه هرموز
بؤلوب پرویز ایننگ قایم مقامی
بو آت و بو لقب شهرت قلیب تیز
اتادین تا اتا خسرو نشان اول
نی کیم یبّتی اتا، یبتمیش اتادین
خلفقه تاپشوروب تخت خلافت
انگه هم توتقوسی بو ساغر درد
کبره کتور بیر خلف قایم مقامی
بؤلوب اپردی انگه گوهر میسر
که بؤلغه یلر انگه تاج اهلی محتاج
که تاپقه ی تاجغه شایسته بیر در
که شوره خس قیلور ظاهر، چمن گل
بؤلور البته پور خرمهره غه زهر
چمنده گل بوتر، لونیده یوز تاب
طبیعت ایله مس تغیر زاده
«که دانه ساچقه لی یخشی کبره ک یبر»
بؤلوب بو کامنینگ کبینچه ناکام
ایننگدپک بیر ثمین گوهر سؤراتیب
اگر گل اېکسه، گلزار ایچره اېککه ی
که عالم ایچره کبلمیش روضه دین حور
اویاتدین طوبی و کوثر بؤلوب گم
و لیکن توتمیش ارمن ایچره منزل
قویاشدین اویله کیم بو مرکز خاک

کیشیگه اؤخشه مس گویا پری دور
 نسبه جدّ اعلیٰ انگه جمشید
 بؤلوب آشفته سی نادر مثالی
 اوزوب ایلدین ایننگ عشقیده پیوند
 هویدا هیکلیده کوه تنلیک
 دیمه کیم تیشه بیرله کوهکن اول
 ولی تارتیب فغان چپکمکدین آهی
 کؤروب آندین بو ینگلیغ ناتوانلیغ
 اگر معشوق ابرور فرد زمانه
 یاییلدی ایلگه چون بو امر مطبوع
 اول آی اوصافینی اهل زماندین
 حرارت کؤنگلیگه سالمیش ابدی جوش
 خیالیده کپچه-کوندوز اول ابردی
 ولی موقوف ابدی منهیلریغه
 الر هم هر طرفدین انگله بان حال
 بیر کیم بار ابدی ارمنغه عازم
 که شه مهدیغه لایق اول پری دور
 ینه هر کیم که هر یان بارمیش ابردی
 دبدی باری آنینگ آوازه سیدین
 که عالم ایچره جنت حوری اول دور
 ایشیتگن بیرله خسرو مایل ابردی
 چو توش-توشدین بو سؤزلر بؤلدی پیدا
 بورون قیلدی مونی کؤنگلی ارا جزم
 سالیب اول گلستان ساری گذرنی

پری یوق، آفتاب خاوری دور
 حسبه سؤنگی مولا انگه خورشید
 باری فنلر ارا صاحب کمالی
 نی اول ایلگه و نی ایل انگه مانند
 قیلور اشغالی حالا کوهکنلیک
 که ضرب دست ایله خارا شکن اول
 بؤلوب کوه تنی انداق که کاهی
 پری پیکر هم ایلب مهربانلیغ
 بو عاشق هم ابرور فرد یگانه
 مگر خسروگه داغی بؤلدی مسموع
 ایشیتور ابردی بل یخشی-یماندین
 تردد جانین ایتیمیش ابردی مدهوش
 تیلیده کپچه-کوندوز سؤز اول ابردی
 که نی کپلگه ی الر انهیلریغه
 کپلیان قیلدیلر بیلگنی ارسال
 بار ابردی خلق ایتور سؤزغه جازم
 که ارمن ملکی آنینگ کشوری دور
 یوز اورغن ملکنی اختارمیش ابردی
 صدای حسن بی اندازه سیدین
 قویاش ینگلیغ جهان مشهوری اول دور
 بولر کپلمک غرضغه حایل ابردی
 هوس بیر یولی کؤنگلین قیلدی شیدا
 که ارمن ساری فی الحال ایله گه ی عزم
 کیورگه ی قؤلغه سرو سیمبرنی

ینه قیلدی تأمل سلطنتدین
 بزرگ امید ابدی یار و ندیمی
 بلیب روشن سمکدین تا سما اول
 انی خلوتده چارلب آجتی رازین
 چو قیلدی بارچه سرین آشکاره
 حکیم اول نوع مضطر کورگچ آنی
 دبدی: «باک اهرمس، آسان دور بو تدبیر
 معین ایله گیل روشن ضمیری
 ایچی درّ معانی بیرله پرجوش
 صدفدېک چونکه آغزین آچقهی آخر
 انکه هم تقوا اؤلسون، هم اصالت
 سلامینگ بیرله ایلب آنی اعزاز
 اگرچه عرض جاه و رفعت ایتکهی
 ایشیتیمیش مېن که بانو کاردان دور
 چو سودا تاپسه لر بو نوع موجود
 یقین کیم، ایلب اول ایشدین مباحات
 جواب و مدعا تاپسق موافق
 وگر خود آچسه عذر ایتور سری قؤل
 سنگه کیم بارچه ایشگه دسترس دور
 چو عرض ایتتی سؤزین دانای دوران
 تاپیب انداق کیشی کیم بؤلدى مسطور
 رسول کاردان سؤزینگ تمامین
 کېچه-کوندوز دېمه ی بارور ابدی یؤل
 کېتور ساقی، قدح کیم کامیم اول دور

که شەلیخ دور مُنافی اول صفتدین
 اولوس داناسی و عالم حکیمی
 انکه هر مشکل ایشده رهنما اول
 سمندر عشقیدین سؤز و گدازین
 توقع ایله دی اول ایشگه چاره
 تأمل ایله بان ممتد زمانی
 مزاجینگ تاپمه یین بو ایشده تغیر
 رسالت شیوه سیده بی نظیری
 صدف ینگلیخ و لیکن آغزی خاموش
 حدیث اؤرنیغه گوهر ساچقه ی آخر
 مهین بانو غه یپتکورسون رسالت
 دیان وصلت سؤزین قیلسون سرافراز
 ولی باشی بو سؤزدین کؤک که یپتکه ی
 پری پیکر داغی بسیاردان دور
 ایلیکدین بېرمه گیلر بو صفت سود
 بیارگه یلر رسالت ناقلین بات
 قیلالی فکرین آنینگ انکه لایق
 که اصلا عقل خود بېرمس انکه یؤل
 ایننگ فکری داغی دشوار اېمسدور»
 پسند ایتتی بارین دارای دوران
 قیلیب بو مدعا کیم بؤلدى مذکور
 چو قیلدی فهم، تیز ایتتی خرامین
 قدم قویغونچه ارمن ملکيگه اول
 که آلیمده عجب دشوار یؤل دور

نې بیر ساغر که، ساغر توت پیاپی که بو وادینی ببخود طی قیله‌ی، طی

خسرو ایلچیسی ارمن کشوریغه یبتگنی و مهین بانو منهیلریکه مدعاسین ظاهر
 ایتیب، بانو انی کؤررکه بزم سلطنت قورغنی و هدهد بلقیس آئینده
 اؤلتورغندېک رسول نینگ بانو قاشینده اؤلتورغنی و سلیمان زمان رسالتین
 قوشلر تیلی بيله عرض قیلغنی و طاووسنی عنقا جفتلوغیغه سؤز سالغنی و
 بانونینگ بهانه دامین آچقنی و حيله دانه سین ساچقنی و اول زیرک قوش نینگ
 بو دانه و دامدین رم قیلیب قاچقنی و فراغ بال حاصل قیلمه‌ی قهرمانلیغ قافیغه
 کبتگنی و اول قاف عنقاسی بو معنیدین غضب منقاری بيله قهر چنگالین تیز
 ایتگنی

بو وادی قطعیده قیلغن سیاحت که چون ارمنغه یبتتی حامل راز
 خبر یبتکوردیلر بانوغه نواب رسولی قصر و طاق کسروی دین
 کبلیدور عقلدېک باشتین-ایاق هوش سالیب بانو قولاق اول ماجراغه
 کؤپ ایلب اکل و شرب ایچره ظرافت ییاردی نکته دان هوشمند ایل
 که نازکلیک بيله ایلب قیاسین قیلیب معلومی اول خیل یگانه
 قیلیب عرضیده اظهار خجالت مهین بانو ییلیب کیم، چرخ سایر
 دېدی کیم: «تانگله اسره ب بار چاغین کؤره‌ی اعزاز ایله کیم مهمان دور
 بو ینگلیغ قیلدی اظهار فصاحت بؤلوب کؤنگلیده یوز تورلوک فسونساز
 که دولت بو طرف بؤلیمیش عنانتاب نې کسرا کیم، بساط خسرویدین
 تکلم وقتی گویا، یوقسه خاموش توشورمک حکم ایتیب مهمانسراغه
 بویوردی اولچه امکان ضیافت دقیق ادراکلیک مشکل پسند ایل
 نې کیم بار انگله‌گه یلر مدعاسین بؤلوب درگه بساطیغه روانه
 کیم، اول خجالت-اؤق ایلب عرض حالت ینه نې بوالعجب لعب ایتتی ظاهر
 مهیا ایلنگیز کؤرمک یراغین اولوغ یپردین یبتیشگن کاردان دور

منگە معلومی چون بۆلدى خطابى
 اېشىتگىچ حکم، يېر اۋپتيلر اول خيل
 توشوب بانو تفكر عالميغە
 دېسە ظاهر قىلەى اول ايش رضا سىن
 كېلىب يادىغە فرهاد ستمكش
 بو سۆز ردّين قىلورغە بۆلسە مشغول
 دېسە خسرونى اۋزدين كم اېمستور
 اگر فرضاً، اۋزى بۆلسە رضامند
 اگر کوچ يىرلە بۆلسە آى رضاسى
 وگر قىلسە ابا طرحىنى بنياد
 حريف اېرمىس يالينغە حلّە چندان
 بو معنيده بسى ايلب مدارا
 تخيل تخمىنى يوز نوع اېكتى
 كه گردوندين بو ايش واقع دورور ييل
 اېشىتگىچ قصەنى حور پريزاد
 كه: «اې نعلينىنگ اۋرنى قبلە گاهيم!
 نېچە يېتكەى سنگە مېندين ملالت
 باشيمغە تيغ غم سورسنگ نې بۆلغەى
 مېنى هندودېك آتشگەغە باشلە
 كه جسميم بۆلسە اول اۋت ايچرە نابود
 ملاليمدين برى عالم قوتولسىن
 منگە فرهاد عشقى تھمتى بس
 يىقىلماق دور شعارى آه تارتيب
 قولاغى مستمع بۆلمەى سۆزومگە

دېگەيمېن هر نې كيم بۆلغەى جوابى»
 چىقىب حکم اۋلغن ايشگە قىلدیلر ميل
 تفكر يۇق، تحير عالميغە
 غنيمت انگلەبان دولت اساسين
 حزين كۈنگلى بۆلور اېردى مشوش
 تاپيلمەى هيچ نوعى عذر معقول
 اۋزين تېنگىسىز دېسە، اول هم اېمستور
 بۆلور مو راضى اول شوخ شكرخند؟
 نې بۆلغەى بو رضائينگ انتھاسى؟
 غضنفردين يېتر جيرانگە بېداد
 اوشاتور شيشە يوز مينگ بۆلسە سندان
 كه يىخشى عذرى اېتكەى آشكارا
 هم آخر آينى اول راي ايچرە چېكتى
 يمان گر يىخشيسين هم فكرينى قىل
 قۇيوب توفراغ اوزه يوز، قىلدى فرياد
 حريم نرھتىنگ غمدين پناھيم!
 نېچە كېلگەى منگە آندين خجالت
 بو سۆز دېگونچە اۋلتورسنگ نې بۆلغەى
 عذاريم خاليدېك اۋت ايچرە تشلە
 ساچيمدېك چىققەى آندين چيرمينب دود
 تنيم يوز مينگ بلادين هم قوتولسىن
 كه چهرەم كۆرمەيىن اول زار و بېكس
 كۈنگولدين نالە جانكاه تارتيب
 كۆزى آيلر اۋتوب توشمەى يوزومگە

تاغ ايچره سيل ينگليغ آقيزيب ياش
خياليم بيرله كۈنگلين قانع ايلب
يوزومدين ديدۈ گريانى محروم
قاليب مېن هم ييراق اول ناتواندين
بو بيزگه حال و يوز نوع ابلده شهرت
منگه نې يار و نې عاشق هوس دور
اگر بانو علاجى بيلسه قيلسون
مهين بانو انى چون بۈيله كۈردى
كۈنگولگه چاره طرحين سالدى فى الحال
دېدى: «اي كۈرمگينگدين كۈنگلومه كام
نې سۈز كيم سېن دېدينگ جانيمغه ياقتى
سنگه بارى سۈزينگده متفق مېن
سېن اېمدى غم بېمه، كۈنگلونگنى خوش توت
توزوب مېن تانگله جشن خسروانه
دېگن ميعادى بيرله آنى كۈردى
ينه خسروغه هم ايتيب دعالر
قويى ساليب سخنور فرقى تسليم
كۈروب اول خسروانه تخت و اورنگ
نهان كۈنگليده يوز مينگ آفرين دېب
چو بزم آيينيغه بۈلدى نهايت
اجازت بېردى تعظيم ايله بان كۈپ
ينه دېب ظاهر اېتگچ مونچه صولت
پيام آور چو تاپتى سۈزگه انجام
تيلب نوابنى بانو رواني

اوروب تاش اوزره هر دم سيلدېك باش
فراقيم ايچره عمرين ضايع ايلب
وصاليمدين بلاكش جاني محروم
نېچوك كيم مېندين اول، مېن داغى آندين
نې يوز شهرت كه، يوز مينگ نوع تهمت
اگر مېن آدم اۋلسم اوشبو بس دور
اۋزومنى اۋلتورورمېن يۋقسه بيلسون»
يوزيگه درددين اشكى يوكوردى
كۈنگول بېردى و كۈنگلين آلدى فى الحال
حضورينگدين حزين جانيمغه آرام
حديثنگ جان پژمانيمغه ياقتى
مُحِق سېن-سېن دغى، مېن هم مُحِق مېن
طرب بيرله اۋزونگنى باده كش توت
قيله اېلچينى عذرى دېب روانه»
تلطّف بيرله يۋل رنجينى سۈردى
بسى سۈردى ديبان مدح و ثنالر
قۋپوب ايلب انگه شايسته تعظيم
انگه لايق شكوه و هوش و فرهنگ
حسبه لايق تاج و نكين دېب
انگه انعاملر ايلب بغايت
دېدى شهغه دعالر ايت و بير اۋپ
كه دېگه يلر جواب اركان دولت
بېر اۋپتى، داغى قويدى تشقري گام
الرغه شرح قيلدى داستانى

كە: «ايتىنگ بو رسول كاردانغە
 كە پىغامى كە بو جانب يىباردىنگ
 چېكىب توفراغنى چرخ اخضر اوزره
 ولى طالع غە چون يۇق روى بهبود
 اگر يوز يىل بو ايشگە يېسىم ارمان
 بىزىنگ بىرلە كەسپن وصلت قىلورسپن
 ولى واقع دورور بىر طرفە حالت
 ولى هر نې كە تېنگرى قىلسە تقدير
 بو دور سۆز حاصلى كىم، بو قمرچەر
 هنر دور گرچە باشدين تا اياغى
 كە جفت آتین قاشىدە توتسە بۆلمس
 اېرلردېك اېرور دأب و شەارى
 كىشىگە يۇق بىزىنگ اېل ايچرە يارا
 كىم اېتسە قاشىدە بو سۆزگە مدخل
 انگە بو عىب بېرمىش كاشف غىب
 يۇق اېرسە اول بني آدم پرىسى
 انگە كىم اۋلسە عالم خلقى مشتاق
 جەت بو اېردى كىم بو كونگە تېگرو
 چو شەنى عىمىزدىن قىلدوك آگە
 توگتگچ سۆزنى بانوى زمانە
 پىام آورغە آچىب پردە راز
 جوايىدە اۋزىن عاجز تاپوب اول
 چو يېتتى اندە، موندىن هر نې يىلدى
 اېشىتگچ تند اۋلوب داراي داور
 كە دېسون خسرو كسرانشانغە
 نياز اھلىنى توفراغدىن كۆتاردىنگ
 چىقردىنگ ذرە مەر خاور اوزره
 سېن ار يوز مونچە قىلسنگ لطف نې سود
 چو بو دردېمغە درمان يۇق، نې دېرمان
 شرف دور بىزگە بو، سېن ھم بىلورسېن
 كە بار آنى دېمكتىن ھم خجالت
 كىشىگە يۇق رضادىن اۋزگە تدبىر
 كە آنىنگ سارى گرم اۋلمىش سنگە مەر
 و ليكن بار دورور بىر عىبى داغى
 بو سۆزىنگ گرديگە ياووتسە بۆلمس
 چاپىب، اۋق آتېب، اۋلتورمك شكارى
 انگە قىلماق بو سۆزنى آشكارا
 مگر كىم كېچىگە اۋز جانىدىن اول
 نې حقدىن بۆلسە، بۆلمس ايلەمك عىب
 قوياشى دور كە، كۆپ تور مشتريسى
 نېچوك اول جفتدىن قالغە اېدى طاق
 اوى ايچرە قالدى اول گلچەرە مەرور
 نې كىم حكىم ايلەسە حاكم دورور شاه
 قۇپوب نوآب، اېشىتگچ اول فسانە
 باريسى بۆلدىلر افسانە پرداز
 قۇپوب، كېلگن سىرى توتتى روان يۇل
 روان خسرو قاشىدە عرضە قىلدى
 غضبىدىن قىلمەدى اول سۆزنى باور

ینە بیر تندرەق ایلچی ییباردی
 نېچە قتله باریب کېلدى رسولی
 غضب اول نوع گرم اېتتى دماغین
 دېدی: «حالیم مېنینگ اول یېرگه یېتتى
 یقین دور کیم بو بی معنی فسانه
 منگه بس اېرمس اېردی بو قدر ننگ
 اېشیتمکلیک کېرەک بو ماجرا هم
 اېرور اؤز بختیغه بېرمک نگوئلوق
 نېگه خود چیقمه سون سونغور جهان دین
 غضنفر خود نېتر چنگال و یالین
 اگر عمر اؤلسه اول عیاره لرغه
 ستم دین یېتکوره ی انداق سزایی
 که قیده بار اېسه بیر حیلە پیوند
 بو سؤزلرنی دییان عزم ایلەدی بات
 کېرەک عشق اهلی قول بولماق بو سؤزگه
 کېتور، ساقی، قدح آگاهلیقدین
 ایچیب می، سلطنت ایلمه ی کؤزومگه
 ایننگ داغی جوابی بؤیله باردی
 میسر بؤلمه دی مقصد حصولی
 که دودی تیره قیلدی کون چراغین
 که بو نوع اېل سؤزوم دین نفرت اېتتى
 اېرور باشتین-ایاغ مکر و بهانه
 که قیلغەیمېن الرغه اؤزنی همسنگ
 که قیلغەیلر الر سؤزدین ابا هم
 زبونلرغه عیان قیلماق زبونلوق
 کؤروب شوکت صداسی ماکیان دین؟
 چېکر بؤلسه تیشی اؤی نینگ محالین؟
 دېمه ی عیاره کیم، مکاره لرغه
 ساله ی کشورلری ایچره بلایی
 قیامتغه دېکین بؤلغە ی انگه پند»
 سپەرلر تارتیان هیهات-هیّهات
 که «شەلیق اؤزگه دور، عاشقلىق اؤزگه»
 که اندین جرعه خوشراق شاهلیقدین
 قیلە ی ظلم، اېلگه قیلغونېچە، اؤزومگه

خسرونینگ شیرین ساریدین کېلگن تلخ جوابلریدین اچىغلىنىپ قلىن سپاه
 چېکىب، ارمن ولايتىغە شور و غوغا سالغنى و مهين بانو ارمنیە قۇرغانىن کىم،
 هر برجى رفعتده سېکىزىنچى حصارنىنگ اؤن ايکى برجىدین باش اؤتکرىب،
 هر کنگرهسى تۇقۇزونچى حصن اوچىغە خشت يېتکوروب اېردى بېرىتگنى و
 خسرو قلعه تېگرهسىن اېورولرده فرهادنى قايه اوستيده کۇروب توتماق خيالى
 قىلىپ فرهادنىنگ تىل خراشى بيله انىنگ بغرىغە نىش سنجىب، کۇنگلىگە تیغ
 اورماغى و ايلک تاشى بيله باشىدین خودین و علمى باشىدین مهچهسىن
 اوچورماغى و خسرونىنگ توغى باشسىز و باشى خودسىز اوردوسىغە سورمكى و
 چىرىگىن قۇرغان سارى کؤچورمكى

معانى خىلىنى قىلغن مرتب
 که چون سوردى سپه ارمنغه پرويز
 نې اوردوسىغە بار اېردى کناره
 سپه گردى قرارتىب کون چراغىن
 سپاهى چېکتى کؤرگوزمککه بېداد
 نېچه کون چون منازل قطع قىلدى
 خبر بانو سارى يېتکوردى هر خيل
 قيو بير سىلى کىم، دريائى آفت
 انگه خود بو ايش اېرمىس اېردى مبهم
 حصارىن راي و حرفى قلعه دارى
 نې قۇرغان، بير حصىن و بېرک قۇرغان
 سمان آشلىغ تاشىغن يۇل نشانى
 توتوب هر کنگرى کپىنیده آرام
 چىقىب بارو انگه گردونغه تېگرو
 يذک قىلسه توتوب اول اوج باره
 بو ميدان ايچره مونداق سوردى مرکب
 نزاع و قهر تيغىن ايله بان تيز
 نې اول اوردونىنگ اهلىغە شماره
 مشوش ايله بان گردون دماغىن
 که بېرمىس عالم بېدادگر ياد
 چىرىک ارمن سوادىغە يايىلدى
 که توتتى بارچه ارمن ملکىنى سيل
 قيو دريا که، طوفانِ مخافت
 بوروندىن ايشنى قىلميش اېردى محکم
 قىلىپ محکم نېچوک کىم کؤک حصارى
 فلک حصىنى ارکى دېک ياشورغان
 فلک يىنگلىغ يانیده کهکشانى
 مبارزشيوه يى انداق که بهرام
 اؤتوب خندق يىنه گردونغه تېگرو
 کېچه خندق سويى سارى نظاره

قویی کوکبني کورگوزگه ی صفادين
 بو محکمليق بيله آنچه ذخيره
 سهاوش دانه سين دستاسی گردون
 حمل دېک قۆزی یوز مينگدين زياده
 ينه هر جنسی کييمک يا يېمکدين
 بۆلوب بانوی کارآگه غه پيشه
 پري پيکر بيله بانوی سردار
 انگه ظاهر ايتيب اول ايش قياسين
 پرينينگ سۆزینی اول يېرگه سالمه ی
 قۆيوب ناکامدين قۆرغان ساری گام
 تاييب اول قلعه نينگ تاشيده بير تاش
 توتوب اېردی انينگ اوستيده مسکن
 کېليب خسرو هم ايلب جهد و تعجيل
 عدددين کۆپ سپاهين چون توشوردی
 همایون موکبيده مينگ دلاور
 حصار اطرافيده ساليب نظر تيز
 نظاره ايلر اېردی هر زمانی
 ني تاييب آلماغی سعی ده بهبود
 توتوب فرهاد اول تاش اوزره منزل
 نظر فرهادغه چون سالدی پرويز
 دېدی: «اول بوالعجب وش آدميزاد
 تفحص ايلنگيز کيم، ني کيشی دور
 بيراو فرزانه ساری سوردی آتين
 دېدی بېدل که: «آت اهلی اېمس مېن

کواکب عکسی توشگندېک سمدین
 که ادراکيده قالب عقل خيره
 مينگ ييل دور اېتسه بۆلمه ی تارتماق اون
 اوی انده ثور ينگليغ پاده-پاده
 بۆلوب کثرتده مستغني دېمکدين
 حصار اهلینی ضبط اېتماق همیشه
 قلیب فرهادنی داغی خبردار
 قلیب قۆرغانگه کيرمک التماسين
 پرينينگ خاطريدین کېچه آلمه ی
 ولی تشقاری توتميش اېردی آرام
 کيم اول کۆک قلعه سيدین اؤتکريب باش
 که بۆلغه ی رزم وقتی خاره افکن
 ييراقراق توشتی قۆرغاندين يريم ميل
 تماشا ايله ی ارمن ساری سوردی
 انينگ بيرله سوروب اول يان تکاور
 بۆلوب هر لحظه نوعی فکرت انگيز
 کۆرر اېردی بير اوزره آسمانی
 ني کېلمکدين پشيمانليق ايتيب سود
 نېچوک کيم دُر قیلور باش اوزره منزل
 دېگيل کۆکسيگه تېگدی دشنه تيز
 که کۆرگچ آنی کۆنگلوم بۆلدى ناشاد
 که خاطرنی حزين قيلماق ايشی دور»
 يېتیب خسرو تيليدین سوردی آتين
 آتیم توتماقغه داغی ارزيمس مېن

قصادين اؤيله توفراق اؤلدى ذاتيم
ايچيمگه عشق اؤتيدين توشكه لي دود
مېنى آت انگله مكدين عشق اېتيب يات
و ليكن دهر ارا اهل تلون
قيلورلر چون وجوديم توفراغين ياد
سؤزين خسرو قليب باشدين-اياق گوش
اېشيتميش ابردى كۆپ اوصافين آينگ
اگرچه واله اېتتى حيرت آنى
دېدى كيم: «نكته سى دور چاشنى بهر
قيلور رنگين سؤزى خاطر مشوش
كلامى نېچه كيم صاف و اريغ دور
چو بار اندين غم و محنت نصيبم
اېرور كؤنگليده شركت آرزوسى
بو خارى دور كه يۇلدين آلغولوغ دور
قؤلومغه مفت سالميش آنى اقبال
چمننى چون اريتسم بو تيكندين
دېدى: «بېش-اؤن مبارز سېكرېتب آت
الر چون قىلدiler اول سارى پرواز
كه: «اي چابك سېهدار دلاور
اگر خسرو اېسنگ خود بيل بو سؤزنى
سنگه مېندين كه كېلمك ملتسم دور
كه چاپتوردونگ اؤن-اؤن بېش پهلوانى
وگر خود قصد و قتلیم ابردى مقصود
بو جمع بېگنه قانيغه كيردينگ

كيم اول توفراق ارا كيم بؤلدى آتيم
نې آتيم، بلكه ذاتيم بؤلدى نابود
مېن آتدين يات و مېندين يات اؤلوب آت
عدمغه ايلب اطلاق تعين
همانا كيم اترلر خسته فرهاد»
يقين ابردى كه بارغى مغزدين هوش
اېشيتگچ بو كلام صافين آينگ
ولى عشق ايچره اؤرتب غيرت آنى
منگه اندين نصيب اېرمس، مگر زهر
همانا كيم ييلانى دور منقش
منگه نقصاندين اؤزگه نې آسيغ دور
اېرور مېن عاشق و اول دور رقيبم
نې شركت، بلكه ملكيت غلوسى
اينگ كوس رحيلين چالغولوغ دور
كېرهك دور بؤلماق اندين فارغ البال
تانگ اېرمس، بر بيمك سرو و سمندين
مېنينگ آليمغه آنى كېلتورونگ بات»
چقيب تاش اوزره فرهاد اېتتى آواز:
قؤلونگده بخت يار و چرخ ياور
اېمس اېرسنگ هم اېشيتگيل بو سؤزنى:
طريق ملتسم مونداق اېمس دور
كه قيلغه يلر تلف بير ناتوانى
منگه موندن زيان يوقتور، سنگه سود
سپاهينگنى اؤز ايلگينگ بيرله قيردينگ

دېسنگ بو نکته اېرمس، راست حاشا
 که باشدین اوچقوسیدور میل خودونگ
 ینه بیر تاش آتیب، دېدی روانی:
 ایکی تاشی قلیب سرعتده تعجیل
 دېدی: «اې کیم، بو اېلگه پادشه سېن
 بو اېردی عشق خیلی دستبردی
 بو اېلنی قیتورورغه امر قیلغیل
 بو تاشی کیم اوچوردی خود میلی
 نظر قیل کیم سېنینگدېک بیر سېهدار
 بیراو جانیه قیلغهی قصدِ ناحق
 که بیر مجنون قیادین تاش اوچورغهی
 باشینگدین کېچتیم آخر بیل غنیمت
 که مېندین بؤلمه یین هیچ امر ناشی
 نېچه کیم عشقدین رنجور اېرورمېن
 که ارمن تاغیده کین ایلهم فاش
 گمان قیلمه بار اېرسنگ ایشده دانا
 که حق آلینده بوتمس مینگ سېه دین
 سنگه کیم روزی اېتتی پادشهلوق
 کؤنگول ایل ب سېن اول شهلوق بيله کېنگ
 نې ایش کیم شه تاپیب آندین نوایی
 جفا میدانیه هر دم سوروب آت
 اېرور بو طرفه راق کیم تارتیان تیغ
 قلیب اېل ملکی ایچره قتل و تاراج
 بیراونی کیم بېریب ملکینی برباد

باقیب، حق صنعینی قیلغیل تماشا
 بو تاش بیرله که یتکوردیم درودونگ
 «مونگه دور مهچّه توغونگ نشانی»
 پیایی اوچتی یتگچ مهچّه و میل
 یوق اېرسنگ شاه، سرخیل سېه سېن
 که سېن کوردونگ، سپاهینگ داغی کوردی
 یوق اېرسه بارچه بیر-بیر اؤلدی بیلگیل
 همول دور باش اوچورماق نینگ دلیلی
 که بؤلغهی خیلی ایچره مینگ کله دار
 عوض بو نوع یتکورغهی انگه حق
 یتیب اول تاش، سېندین باش اوچورغهی
 باشینگ آلیب یؤلونگه قیل عزیمت
 منگه بؤلدی سېنینگ قصدینگ خراشی
 نې کیم قیلسم، سنگه معذور اېرورمېن
 یقین بیل کیم، اېرور هر تاش و بیر باش
 سپاه و ملک ايله بؤلماق توانا
 ایش انداق کیم بیر آه صبحگه دین
 مېنینگ قیلدی نصییم خاک رهلیق
 مېنینگ آلیمده اول توفراق بيله تېنگ
 ولی یوز قتله عار اېتگهی گدایی
 کیشی اندین نېچوک قیلغهی مباحات
 قرارتیب بیرنی خیلینگ اؤيله کیم میغ
 آلهی دېب ملک اېلیدین تخت ايله تاج
 قیلورسېن نازنین کؤنگلینی ناشاد

شکستیغە ستم یاییں قوررسېن
 بو بۇلغەی درد و عشق آیینی واه-واه
 کیشی عشقیدە زار اۇلماق بو بۇلغەی
 ایلک زوری بیلە انداق آتیب تاش
 توشوب خسروغە تاشی اضطرابی
 یانردە اېرتە کوننی قیلیمهیین کیچ
 تاپیب کېلگن سپاهیدین ملالت
 بو سیریدین انگە بۇلمەی روا کام
 تېشیب خودین انینگ فرهاد تاشی
 کبتور ساقی، می و، غم خیلینی یینگ
 نېچە عشق ایچرە شەلیغ لذتی بار

اېشیتتیم، عشق لافین هم اوررسېن
 وفا و مهر شرطی الله-الله
 غمیدین بیقرار اۇلماق بو بۇلغەی»
 قیلیب تیغ زبان مونداق ینە فاش
 سۆزی نینگ هم تاپە آلمەی جوابی
 یاووق بارماققە تاپمەی مصلحت هیچ
 یوز آنچه قلعه اهلیدین خجالت
 یانیب اوردوسی ساری باردی ناکام
 ایچین تیغ زبانی نینگ خراشی
 که اېرمیش عشق ارا شاه و گدا تېنگ
 گدالیغلر نینگ اؤزگە حالتی بار

خسرو فرهاد نینگ قتیغ تاشیدین پڑمردە و قتیق سۆزیدین آزرده کېلیب، بزرگ
 امید بیلە اولوغ چاره امیدغە سۆز لشیب، لطف آمیز الفاظغە قهر و شهادانگیز
 کلامغە زهر قاتقنی و بو امید و بیم مکتوبین رسولدین مهین بانو ساری اوزەتقنی
 و اېلچی نینگ شەدلیق زهری شیشه سی قلعه نینگ خارەسیدین اوشلغنی، یعنی
 مهین بانو نینگ خارەدېک محکم جوابلریدین عاجز قالغنی، دغی خسرو ارمیه
 حصارین محاصره قیلغنی و قلعه دروازه لری باغلنیب، خصومت اېشیکلری

آچیلغنی

فسانه ایتور استاد سخنور
 که خسرو گرچه اول کون بۇلدی دلتنگ
 هم آخر قۇیدی کۆپ ایل ب مراغه
 بزرگ امید انی ایل ب طربناک
 کوهستان اهلی کۆپ آتقەی فلاخن

بو ینگلیغ تاقتی سۆز بکریغە زیور
 یانیب دلتنگ، اویغە قیلدی آهنگ
 بزرگ امید ایله سۆزنی اراغه
 دېدی: «قیغورمه غیل کیم یوقتورور باک
 جنون اهلی کۆپ اېتگەی یاوه سۆز فن

ييلان نېتگه‌ی اوروب نیش اژدهانی
 نېچوک مجنون سۆزین عاقل اېشیتگه‌ی
 اېشیتگن نکتەنی کۆنگلونگگه آلمه
 بو اولی کیم ینه بیر نکتەپرداز
 کلامی ایچره بۇلغەی لطف و تەھدید
 شک اېرمس کیم عیان ایلب مدارا
 بو ایش بۇلماقلیق اولاً چاره بیرله
 که بو قۇرغان اېرور محکم بغایت
 سېنینگدېک شه که خورشید جهان سېن
 قچان اول یان تیلرسېن رزم سالماق
 بو ینگلیغ فتح اگر خود دست بېرمس
 چو بۇلمس رزم ایله آلماق مقرر
 اېمس تدبیری حالا موندین اؤزگه
 فسونگر ایتیان یالغان و چیندین
 دېگچ بو سۆز تاپیب شخص سخندان
 کېلیب قۇرغانغه اول فرخنده راوی
 که شه کیم چرخنی رام ایله میشدور
 که بیز فرزندلیق طرحینی سالیب
 بورون کیم توشمه میش امری اراده
 اگر اولغیدېک تور سۆز حسابی
 که سیمینبر که کېلدى مهر آفاق
 اېرنلر میلیدین فرد اولسه ذاتی
 بار اېرمیش تېلبه خاراشکافی
 خردغه یوز تنفر هیئتیدین

ایت اورمک بیرله یانمس کاروانی
 جنون اؤتی بیلە کۆنگلین اېریتگه‌ی
 اېشیتسنگ جز اېشیتمسلیک که سالمه
 باریب بانو ساری پند اېتسه آغاز
 نېچوک کیم بیم بۇلغەی، بۇلغەی امید
 زبونلیق ایله گەیلر آشکارا
 ستیزه قیلسه بۇلمس خارە بیرله
 ذخیره انده داغی بی نهایت
 قیو خورشید، جمشید زمان سېن
 کېرەک تور رزم سالغن کون-اؤق آلماق
 انی یوز ییلده آلماق ممکن اېرمس
 مگر تدبیر ایله اؤلغەی میسر
 که چېککه ییز بیر ایش نقشینی سۆزگه
 چېکر افعینی افسون بیرله ایندین
 اوزاتیلر انی غمگین و خندان
 بو ینگلیغ ایله دی سۆز کاو-کاوی
 قمرغه بو سۆز اعلام ایله میشدور
 بویان کېلدىک وفا کوسینی چالیب
 قیلینگ انداق که، قیلیمیش بیز اراده
 بو سۆز دور اول پریشان سۆز جوابی
 گر اولسه سیز دېگندېک جفتدین تاق
 الرغه یوقسه مطلق التفاتی
 سۆزی باشتین-ایاق سهو و گزافی
 خرد اهلیغه داغی صحبتیدین

بو شىنت بىرلە اول نىڭ زمانە
 اۋزىن اىلب انىڭ عشقىغە منسوب
 بو ايش تاپىب بارى عالمده شىھرت
 انى اىستب ىنە قاشىغە دايم
 وصالى بىرلە اىلب كۈنگلىنى شاد
 سىز ايتور سۈز زلالى بۇلسە صافى
 و گر يالغانغە آخر بۇلسە راجع
 اگر بو سەھوڭىزغە معترفسىز
 خطادىن خالى اېرمىس آدمىزاد
 چو قىلدوق ملكونگوزغە مەھمانلىق
 ارادىن مرتفع بۇلسون كدورت
 توگىتى سۈزنى چون راۋى فرۇخ
 «كىم، اول كىم خسرو ايتىتور كە، فرھاد
 نې ىنگلىغ دېگەبىز بو سۈز جوايىن
 بىزىنگدېك يوزتومن وصف اېتسە يوزىل
 گدا دېدور، اېرور اول شاھزادە
 نې علم و فن كە بار عالمده احسن
 انىڭ اول گوھر والاسى بار دور
 ىنە بىر بو كە دېتور سرو گلچەر
 نېدىن فرھاد انگە چون بۇلدى عاشق
 بوكون فرھاد اول آزادەوش دور
 فنا اۋتى ارا انداق كە خاشاك
 بۇلۇبتور اۋىلە حق ذاتىدە فاني
 بو اشيا ايچرە كىم بۇلغەى مظاهر

اوروب تون-كون فغان بېخودانە
 قىلىب عاشق اۋزىن، اول آينى محبوب
 نېچوك اول آيغە بۇلمەى هېچ غىرت
 وفاآمىز سۈزلر دېب ملايم
 غم هجرىدىن ايلر اېرمىش آزاد
 اېرور بو ايش انىڭ بىرلە منافي
 پس اول سۈز واقع، اۋلمىش غير واقع
 كرم بىرلە كېچوردوك هم انى بىز
 اېرور حق ايشدە سەھو اېتماقدىن آزاد
 قىلىڭ سىز هم طريق مىزبانلىق
 كدورتسىز صفا بۇلغەى ضرورت
 مەھىن بانو بو ىنگلىغ دېدى پاسخ:
 اېمس سىرتدە مثل آدمىزاد
 كە خود اول دېب اېشىتمىش اۋز جوايىن
 دېپالمس وصفىنىڭ مىنگدىن بىرىن تىل
 شرفدە آندىن و بىزدىن زىادە
 بو احسن دور كە، اول بار اندە يكفن
 كە بو اۋكمكدىن استغناسى بار دور
 اېرنلرغە اگر بار اېرسە بې مەر
 اېرور كۈنگلى انىڭ بىرلە موافق
 كە يۇقلوق بادەسىدىن جرعه كىش دور
 وجودى خرمنىن پاك اۋرتەمىش پاك
 كە يۇقتور اندە اۋزلكونىڭ نشانى
 كۈرر مظهرنى هر يان بۇلسە ناظر

قيو مظهر كه اجمل كېلسه موصوف
 و ليكن تا ابرور شیرین غه شیدا
 كه كورمیش ایگی یا اوچ قتله آنی
 اینگدېك ترك عقل و هوش قيلمیش
 عزاسیدین بولوب هر خیل رنجان
 غرضدین پاک تاپیب آنی گلرخ
 قیلور جانین اینگ وصلی فداسی
 كه كورگچ هوش ترك اېتمک همان دور
 بو معنیدین توتوب گه دشت و گه کوه
 ابرور اینگ خیالی بیرله قانع
 ولی مهوشقه اینگ وصلی مقصود
 بو کیم دېتور، کریه اینگ جمالین
 انی مېن ایته آلمان زشت یا خوب
 باریب تنگری اوچون کور آنی بېخواست
 یوزی گلزاریدین چون ورد تېرگونگ
 بو کیم خسرو ابرور بو ایشگه مایل
 بو اېردی سؤز که، تقریر اؤلدى بیر-بیر
 دېسه کیم، سهو دور، یوق هیچ باکیم
 قولاق چون اېلچی اول سؤزلرگه سالیب
 کېلیب شاه آئیده آغاز ایلب
 بو سؤزلردین بولوب غالب خجالت
 بیر اول کیم، هر نې ایلب اېردی مقصود
 بو هم آزرده کونگلین اېتتی مقتول
 چو قیلدی پادشاهلیک اعتبارین

عجب یوق انده کؤپرک بؤلسه مشعوف
 ایشی بؤلمه یدور اندین اؤزگه پیدا
 تیریکلیکیدین انگه قالمهی نشانی
 كه ایگی-اوچ کون اؤلگندېك ییقيلمیش
 ینه حق موهبت ایلب ینگى جان
 کوروب فرخنده رخسارینی فرخ
 و لیکن کؤپ دورور اینگ اباسی
 کېلیب بو اؤزیدین کېتمک همان دور
 ضعیف اېگنیگه یوکلب بار اندوه
 غم و درد و ملالی بیرله قانع
 كه یوق مکروه طبعی انده موجود
 نې تیل بیرله دېب ابرکین بو مقالین؟
 سنگه کورمکلیگی بار اېرسه مطلوب
 كه خسرو سؤزله میش اېگری مو یا راست؟
 نې ایتهی مېن، اؤزینگ انصاف بېرگونگ
 كه مېن بؤلغه یمېن اؤز سهویمغه قایل
 باریب آئینده بیر-بیر ایله تقریر
 اگر چین دېسه هم بار اؤزی حاکم
 قؤپوب یاندى دېگنلردین اویالیب
 نې کیم فهم اېتتی شرح راز ایلب
 تردد سالدی خسروغه ملالت
 سراسر تاپتی یار آئینده مردود
 رقیب اؤلماق حبیب آئینده مقبول
 غضب آلدی ایلکیدین اختیارین

غضب تیغین چیقرسە پادشەلر
 قمیشلیق ایچرە چون اؤت توشتی ناگاه
 قیان کیم ظاهر اہتی سیل بېداد
 چو خسرونی غضب مغلوب قیلدی
 کؤچوب قۇرغان ساری سوردی سمندین
 سپە عزم اہتی اول یان فوج-برفوج
 اینگدېک یېر یوزین توتتی سپاهی
 قېب قۇرغانی داپقور-داپقور اول خیل
 چو قۇرغان دوریغە یاووشتیلر بات
 سوران یوق، صور صوتی نینگ صفیری
 احاطە قیلدیلر قۇرغانی بی باک
 کھتور ساقی، قدح انداق کە گردون
 کۆرە ی کیم بو حصار لعتک باز
 اولوغ مجرمچە بار دور بېگنەلر
 قوروغ-اؤل کول بۇلور بۇلغونچە آگاه
 ییقاردە تېنگ دورور ویران و آباد
 انگە اول ملک اېلین مغضوب قیلدی
 سالە ی دېب کؤک حصاریغە کمندین
 کە چە یقتتی چیریک دریاسینی موج
 کە توتقە ی مشق اوراقین سیاہی
 توشرغە قیلدیلر تۇشلوق-تۇشی میل
 سوران سالیب یانیان توشتیلر بات
 قیو بیر صور کیم، محشر نفیری
 نېچوک کیم عرض جرمین دور افلاک
 شفق دېک بادە سالیب اندە گلگون
 ینە نې نوع تا لعب اېتگە ی آغاز

خسرو قۇرغانی قېب توشوب دوریدە ینە بیر قۇرغان اېگیرگنی و ارمنیە قۇرغانی
 ارک دېک خسرو اېگیرگن قلعه نینگ دوریغە کیرگنی و چیریک نینگ فرهاد تاشی
 قۇرقونچیدین انگە یاووی آلمە ی مینگ قری بیراقدین توشگنلری و خسرو
 انینگ گرفتار لیغی بابیدە بیر حیلە گر تاپیب سؤز رشتە سین نوگوشگنلری و اول
 حیلە گر افسون رشتە سی دامین آچیب تزویر اشکی دانه سین ساچیب اول تېلبە
 قوشنی گرفتار قیلغنی، بلکه گل ایسی بیله اول عشق بلبلی نینگ هوشین
 اوچورغنی و شاپور صیادنی هلاک قیلیب، کمیندە غیلر صیدنی اېلتیب خسروغە

تارتقنلری

فلک حسنی دېمە ی، لعبت حصار ی
 کە چون توشتی قېب قۇرغانی پرویز
 اینگدېک آچتی بو لعبت عذار ی
 عداوت اؤتی بۇلدی دم-بدم تیز

اولاشتی مؤرجل و یهرنی قیلیب شق
 یسب خندق تاشیده بارو و برج
 قُب اول حصن دورین تاشقی قۇرغان
 حصار اهلی داغی واقف تون و کون
 کبچه لیکن فغانِ فاش بیرله
 تانگ آتکونچه فروغ شمع و مشعل
 ولیک اول یان که فرهاد ابردی ساکن
 تییب اعدا سپاهین مینگ قاریدین
 یبتیب تاشی نېچوک کیم، رعد تاشی
 تاشیغه مینگ قاری یپرده نشانه
 بو اندین طرفه راق کیم تېگسه اول تاش
 چاپیب خارانی بی اندازه حددین
 بو ایشلر بار ابدی مردودی آنینگ
 اعادی خیلینی قۇرقوتماق ابردی
 یوق اهرسه یوق ابدی ممکن که اول زار
 بیراوگه ییتسه ابردی چرخدین رنج
 ضعیفی چپکسه ابردی دردلیغ آه
 نی ممکن ابردی اول محزون ایشیگه
 ولی اعدانی قۇرقوتماق فتوری
 که جان کیم انده دور جانان وفاسی
 شکوهیدین یبتیب بیم اهلیغه بیم
 باریب درمانده لر قاشیغه آنینگ
 تاپیب اندین نوازشلر گدالر
 ایاققه کیم تیکن کیرسه نهانی

چیریک اطرافیغه قازدوردی خندق
 پریوش قۇرغانی نینگ نقدیغه دُرج
 نېچوک کیم قُبّه اطرافینی قالقان
 چیقرمه ی قلعه دین کوندوز اون و تون
 یوروب تا صبح «حاضر باش» بیرله
 یاروتوب قلعه نی انداق که منقل
 چیریک کلمک یاووق یوق ابردی ممکن
 دېمه بیر ساریدین کیم، هر ساریدین
 اوچوب گر تېگسه شیرِ شرزه باشی
 اوروب گر خود ابرور خشخاش دانه
 بؤلوب البرز تاغی بؤلسه خشخاش
 آتر تاشی یئونوب کؤپره ک عدددین
 ولی اظهاریدین مقصودی آنینگ
 الردین اؤزنی سالم توتماق ابردی
 تېگورگه ی پشه نینگ پرّیغه آزار
 بو اندین کؤپ بؤلور ابردی المسنج
 بو تارتر ابردی یوز مینگ آه جانکاه
 که اندین بیر الم یبتکه ی کیشیگه
 انگه جان وهمیدین ابردی ضروری
 نېچوک قیلغه ی انی دشمن فداسی
 کؤروب تسلیم آندین اهلِ تسلیم
 تۆکوب کؤز یاشی کؤز یاشیغه آنینگ
 کؤروب هر دم نوالر بی نوالر
 تیلب مژگانی بیرله چپکسه آنی

انگه بو حال و، اما خسرو عهد
 تون و کون ایله بان آنینگ سۆزین ذکر
 که شاید ایشگه نوعی چاره بؤلغهی
 که اندین بؤلمه سه خاطر هراسان
 اینگ هر بیر ایشین کیم ابل قلیب فاش
 هم آخر بۆلدی پیدا نقشبازی
 قچان کیم ظاهر ایل مکر و تلیس
 انگه شه ظاهر ایتتی مدعاسین
 اگر سېن ایله سنگ بو ایشگه چاره
 فسون پرداز مونداغ سوردی گفتار
 اینگدېک کیم، دماغیدین کتیب هوش
 ولی کپلتورمگیگه چاره ییلان
 دېدی خسرو: «سېن ایتسنگ آنی بېهوش
 که چاپقه یلر کمیندین بؤلغچ آگاه
 چو مونداق وعده قیلدی شاه غدار
 یسب اؤزنی تکلف بیرله محزون
 همول وادیده بیر گل اوزدی خوشبو
 روان فرهاد ساری اوردی گامین
 چپکیب اول نوع آه عاشقانه
 چو فرهاد اول سرود درد ایشیتتی
 باقیب چون کوردی قدین اویله کیم یای
 یپتیب جانیغه کۆنگلی اضطرابی
 دېدی: «کبی درداؤتیدین شعله انگیز
 نی حالینگ بار و قیسی کؤیدین سېن
 اینگ دفعیغه ایلر سعی ایله جهد
 بزرگ امید بیرله کۆپ قلیب فکر
 که فرهاد اؤرتهدین آواره بؤلغهی
 بؤلور قورغاننی آلماق اول دم آسان
 تعجب یا غضبدین ایرغاتیب باش
 نی مشکل حیل بؤلسه چاره سازی
 بؤلوب بیر فهمی یوق شاگرد ابلیس
 که ایستریز بو مجنون ابتلا سین
 بیرورمین نقد بېحد و شماره
 که آنی مکر ایله ایله ی گرفتار
 اؤلوک ینگلیغ ییقلسون بیرگه مدھوش
 بو عجزیمدین بو ایشگه باره ییلان
 کمینگه ده قویه ی مېن یوز زره پوش
 کپتورگه یلر انی انداق که دلخواه»
 اؤپوب بیر تېره دی گمراه مکار
 جنونسیز، لیک شکلی مثل مجنون
 سېریب برگی ارا بی هوش دارو
 یسب دیوانه لر ینگلیغ خرامین
 دېگه یسېن، اوردی اؤت اندین زبانه
 قرار و هوشی کپتتی، صبری ایتتی
 دېگه یسېن، کوردی دیوانه ینگلی آ
 اوروب کۆنگلیغه اؤت جان خرابی
 دمنگ قیلغن اؤتومنینگ شعله سین تیز
 بو ینگلیغ تېله، نی مهرودین سېن؟

منگه غم تيغين اوردی عشقِ بي باک
 منگه گردوندين اۋلدى ظلم و بېداد
 منگه هجر اۋتين اېتميش بخت روزی
 مېنينگ جسميم قليب عشق اۋتى نابود
 چو تاپتى حيله گر بو نوع بازار
 دېدى: «کېى عشق اېلى نينگ پادشاهى
 مېن محزون فلان اقليمدین مېن
 مېنى يوز رنج ايله حق نينگ رضاسى
 بو کشور جانبى آواره قىلدى
 کۆرر اېرديم گهېى اول دلربانى
 نېچه هجریده زار و غمکش اېرديم
 بوکون خسرو که حق بېرسون جزاسين
 کېليب بو شهر بۋلدى قلعه بندان
 مېن مجنون بيابان ايچره قالديم
 اېرورمېن چون غريب، اېل تانيمسلر
 چو بارسم قلعه سارى ظلم اېتيب فاش
 اېشیک آچيلمەدى چون اول طلبدين
 چو دردیم صعب و همدردیم يۇق اېردى
 سېنى کيم عشق دشتى رهروى سېن
 اېشيتتيم بو قيا اوزره وطنگاه
 کېليبمېن کيم سنگه حاليم دېگه يمېن
 چېکيب عشق ايلگيدین هر لحظه فرياد
 دېگه يمېن عشق اۋتيغه خسلغيمنى
 چو فرهاد آنچه آه و دردِ جانسوز

سېنينگ کۆکسونگ نېدين بونوع اېرور چاک؟
 نېدين سېن تارته سېن افغان و فرياد؟
 سنگه مونچه نېدين دور هجر سوزى؟
 سېنينگ آهينگ نېچون ظاهر قىلور دود؟
 ينه اظهار ايلب رنج و آزار
 بۋلوب بول خيل اياغينگ خاکِ راهى
 که فارغ هر اميد و بيمدين مېن
 ينه گردونِ گردان اقتضاسى
 بيراو عشقى بيله بي چاره قىلدى
 ييراقتين آشکارا، گه نهاني
 ييراقتين کۆرمکى بيرله خوش اېرديم
 بو کشوردين ييراق سالسون بلاسين
 کيريب قۇرغانغه اول گلبرگ خندان
 بلا و دردِ هجران ايچره قالديم
 منگه هم آشنا و يار اېمسلر
 باشيمغه ياغدورورلر اۋق بيلن تاش
 يقين اېردى که اۋلگه يمېن تعبدین
 جز آه دردِ پروردیم يۇق اېردى
 مذلت کشورى نينگ خسروى سېن
 توتوبسېن اول صفت کيم تخت اوزه شاه
 اولوس فهم اېتمس احواليم دېگه يمېن
 دېگه يمېن هجر اېلدين هر نفس داد
 غريب و عاشق و بي کسليغيمنى
 کۆريب کيم، ظاهر اېتتى اول سیه روز

انگه خود مونچه حاجت اهرمس اهردی
 دمیدین شعله لر گردونغه باردی
 فسونگر شرح قیلغندېک ملالین
 چېکېب هوی آنچه شور و شین قیلدی
 یوگوردی حيله گر دیوانه لردېک
 چو کوردی خسته نی بی حال و خاموش
 گلی کیم سپرمیش اهردی نوش دارو
 دماغیغه قویوب قیلدی توقف
 انگه قالمه یدور اهردی هوشیدن بهر
 چو هوشی خیلین اېتتی بویه غارت
 اویموش اهردی بیر تاش اوزره شاپور
 اول اوندین سېسکینب، باریب قراری
 نې کوردی باریب اوزدین اول ملکوش
 انگه بیلدی که اندین بولمیش اول ریو
 چو فهم اېتتی که بارمیش ایلگیدین ایش
 تۆکوب فرهادنینگ اول حالیه یاش
 بیسکره ک یپرده توتمیش اهردی منزل
 اینگدېک اوردی اول تاش بیرله آنی
 اوشالدى تاش بیرله اول قاتیق باش
 اگر اول خسته غه یېتکوردی آفات
 چو یېتیلر سوروک خیل جفاکیش
 بیرى دېب سودرالی خسروغه تېگرو
 چو کوردیلر جمال جان فزاین
 کۆتردیلر انی ایلب یوز اکرام
 دېگن یوز مینگ فسوندین بیر بس اهردی
 کوزیدین سیللیرى هامونغه باردی
 مشابه تاپتی اوز آشفته حالین
 که غمکش جسمی ضعف ایلب ییقیلدی
 ییقیلغن شمع اوزه پروانه لردېک
 دماغیگه ایننگ کېلتورگه لی هوش
 غلط شرح ایلهدیم، بی هوش دارو
 که هوشی زایل اولغهی بی تخلف
 قویر اهردی اولوک نینگ کامیغه زهر
 قویوب فریاد اېتیب قیلدی اشارت
 یمان توش کۆرمگیدین اهردی رنجور
 سراسیمه باقیب فرهاد ساری
 بولوب شیطانوشی هر دم نواکش
 که یېتتی هر طرفدین اول سوروک دیو
 ییقیلمه ی بغریغه محکم قیلیب تیش
 قونقاردی اول قیادین بیر آغیر تاش
 ایاغ آستیده حیل ساز غافل
 که اول مغزی، سؤنگره چیقتی جانی
 مثل دور کیم، «اوشاتور باشنی تاش»
 ینه آفاتدین تاپتی مکافات
 بولوب فرهاد حالیه بداندیش
 بیرى دېب اېلتالی باشینی ایرو
 اونوتیلر تعدی رسم و رایین
 قیلیب عود اوردیلر خسرو ساری گام

اۋلوكدېك اۋزده يۇق فرهاد مهجور
 بۇلوب چون تاغ ارا اول نوحه پرداز
 بو ينگليغ كيم فلک ايلب ستيزى
 و ليكن ياشوروب اول ايشنى ناکام
 كه فهم ايتسه يوموب جاندين كۈزىنى
 الر ايلب اسير اول ناتوانى
 چاپيب خسرونينگ اوردوسىغه تېگرو
 توتوب جلدو آلور يارماققه قلقلان
 كېتور ساقى، قدح كيم، بېنوامېن
 مېنى حاليمنى انگلردىن يىراق قىل
 ياووشوب اۋزنى اۋلتورمككه شاپور
 صدادين تاغ ايتيب هم نوحه آغاز
 توشوب قۇرغان اېليگه رستخيزى
 كه ناگه بيلمه گەى سرو گل اندام
 شكى يۇقتوركه اۋلتورگەى اۋزىنى
 مشقت تاغیده بېخان و ماننى
 قيو اوردو كه، قرشوسىغه تېگرو
 دېگيل كيم ايله ميشلر تاغنى تلقلان
 خمار هجر اېليگه مبتلامېن
 نېچه بېهوش اېسم، بېهوشراق قىل

فرهادنى اول خيل نينگ خسرو قاشيغه يېتكورگنى و خسرو انينگ
 باشيدن -اياغيغچه سلاسل و اغلال حكى سورگنى و بزرگ اميد حكمت بيله
 اول بندلرغه مقيد ديوانه دماغىغه هوش كېتورگنى و خسرو حجت يوزيدىن
 انكه سۈز قاتقنى و خسرونينگ سولاتى شيشه لرین جوابلرى خارالرى بيله
 اوشاتقنى و انينگ بو نوع قتيق سۈزلرى سنگبارانيدىن خسرونينگ
 كۈنگليدهغى سواللرى شيشه سيدېك سينيپ انينگ قتليغه جازم بۇلغنى و اول
 مهلك سۈزلرى حمايتى بيله قتليدين قوتولغنى

بو بېخودليغ يۈلى نينگ هوشمندى
 كه چون فرهادنى اول خيل چالاك
 بۇلوب خسرو اول ايشدين شادمانه
 دېدى، مجنونغه سالدیلر آغير بند
 مجانين دېك مقيد قىلدى حاصل
 بويوردى كيم حكيم اۋلوب هم آغوش
 بۇلور بو نوع معنى نقشبندى
 شه آليغه يېتوردیلر طربناك
 عطا ايلب الرغه خسروانه
 ايكي ايلگين قىليب بند اوزره پيوند
 بارى اعضاسين اغلال و سلاسل
 كيوردى ناتوان نينگ مغزيغه هوش

کۆزین چون آچتی اول مجنون بېخود
 اۆزین کۆردی عجایب حال ایچینده
 باشیده خسرو آیین بارگاهی
 تۆریده بارگه نینگ بیر بیک تخت
 ایاغی آستیده تخت کیانی
 تعجب بیرله آنینگ ساری باقیب
 قیلیب گه عشقی آیینده غیرت
 یقین بیلدی چو بۆلدی فکرت اندیش
 اۆزین سالمه ی خدیو غیرت آیین
 ادب بیرله حیا رسمین قیلیب فاش
 چو دابی یوق ابدی سۆرمه ی دېمک سۆز
 شکوهیدین یتیب خسرو غه تغیر
 اونوتتی ایله مکنی قتل و بېداد
 دېدی: قیدین سېن، ای مجنون گمره؟
 دېدی: نېدور سنگه عالمده پېشه؟
 دېدی: بو ایشدین اۆلمس کسب روزی
 دېدی کیم: عشق اۆتیدین دې فسانه
 دېدی کیم: کویمگینگنی ایله معلوم
 دېدی: قی چاغدین اۆلدونگ عشق ارامست؟
 دېدی: بو عشقدین انکار قیلغیل
 دېدی: عاشقنه نې ایش کۆپ قیلور زور؟
 دېدی: عشق اهلی نینگ نېدور حیاتی؟
 دېدی کیم: دلبرینگ نینگ دې صفاتین
 دېدی کیم: عشقیغه کۆنگلونگ اۆرون دور
 که بۆلمیش اېردی مجنون دېک مقید
 سلاسل قیدیده، اغلال ایچینده
 توروب اطرافیده خیل و سپاهی
 انینگ اوستیده بیر شاه جوانبخت
 باشی اوستیده تاج خسروانی
 باشینی ایرغاتیب، ایلگینی قاقیب
 اېتیب گه هیکل و شکلیده حیرت
 که نې فعل ایله میش چرخ جفاکیش
 قۆپوب اۆلتوردی سالیب قاشیغه چین
 بورون ایندوردی مجلس اهلیغه باش
 آغیز سۆزدین تیکیب، تیکتی قوی کۆز
 قیلیب عشقی اۆتی کۆنگلیغه تأثیر
 انگه باقیب تکلم قیلدی بنیاد
 دېدی: مجنون وطندین قیده آگه
 دېدی: عشق ایچره مجنونلوق همیشه
 دېدی: کسب اۆلسه بس دور عشق سۆزی
 دېدی: کویمه ی کیشی تاپمس نشانه
 دېدی: اندین اېرور جاه اهلی محروم
 دېدی: روح اېرمس اېردی تنغه پیوست
 دېدی: بو سۆزدین استغفار قیلغیل
 دېدی: فرقت کونی عشق بلاشور
 دېدی: وصل ایچره جانان التفاتی
 دېدی: تیل غیرتیدین توتمان آتین
 دېدی: کۆنگلومده جان دېک یاشورون دور

دېدى: وصلیغه بارسېن آرزومند؟
دېدى: نوش لیدین تاپقه ی اېل بهر؟
دېدى: جانینگى آلسه لعلی یادى؟
دېدى: کؤسونگى گرچاک اېتسه بې باک
دېدى: کؤنگلونگ فدا قیلسه جفاسى؟
دېدى کیم: عشق دین یوق جز زیان بود
دېدى: بو عشق ترکی یخشیراق دور
دېدى: آل گنج و قوی مه رین نهانی
دېدى: جانینگه هجران کینه کش دور
دېدى کیم: شه غه بولمه شرکت اندیش
دېدى: جانینگه بو ایشدین الم بار
دېدى: کشور بېره ی، کېچ بو هوسدین
دېدى: عشق ایچره قتلینگ حکم اېتکیم
دېدى: بو ایشده یوق سېندین ییراق قتل
نېچه کیم بولدی مشکل سؤز خطابی
چو خسرو کوردی بو ینگلیغ تهوؤر
بیر اؤت توشتی ایچیگه بېخودانه
که مېندېک شه غه مونداق رذل دونی
حیاتى نینگ نهالیغه سینیب شاخ
سیاست قیلغولوق دور بو فدایی
ینه کؤرگوزمه گه ی بې خوف و دهشت
غضب بیرله بویوردی شاه غدار
کېن باغلب قداغلیق قؤللری رست
چېکیلگچ، اویله کیم ابر بهاران

دېدى: بارمېن خیالی بیرله خورسند
دېدى: اول نوشدین اېل قسمی دور زهر
دېدى کیم: اوشبو دور جانیم مرادی
دېدى: کؤنگلوم توته ی هم ایله دېب چاک
دېدى: جانیمنى هم ایله ی فداسى
دېدى: بو کېلدى سودا اهلېغه سود
دېدى: بو شیوه عاشق دین ییراق دور
دېدى: توفراققه بېرمان کیمیانى
دېدى: چون بار وصل امیدی خوش دور
دېدى: عشق ایچره تنگ دور شاه و درویش
دېدى: عشق ایچره جان دین کیمگه غم بار؟
دېدى: بې چاره، کېچ بو ملتمس دین
دېدى: عشقیده مقصودومغه یتکیم
دېدى: بو سؤزلرینگ دین یخشیراق قتل
بسی آسان انگه یتتی جوابی
تکلم ایله مک ساچقن کیى دُر
که آتشگاهی دېک چېکتی زبانه
ایاغ دین - باش قه بند ایچره زبونی
جواب ایتور نې سؤرسم بؤیله گستاخ
که هر بیر تاغ ایله وادی گدایی
سلاطین خدمتیده سؤزگه جرأت
که اوردیلر حصار آلینده بیر دار
باریب چېکمکلیک آنی دارغه چست
اولوس قیلماغلیغ آنی تیرباران

نېچه کون تورماق اوشبو حال بیرله
 ایننگ حالیدین آلماق بارچه عبرت
 نېچه کوندین سؤنگ اؤت ایل ب فروزان
 اؤت ایچره تشله ماقلیق اؤیله کیم برق
 بو ینگلیغ اؤتغه یاندورماغلیغ آنی
 بؤلوب یؤق دهر ایچیدین باری آنینگ
 بؤلوب فرهاد اول سؤزدین طربناک
 تصور قیلمه کامی تارته دورسپن
 که نې حکم ایله دینگ مقصودوم اول دور
 مرادیم عشقیده اؤلملکلیک ابردی
 سنگه هر نېچه کیم جای غضب دور
 که بو هجران که هر دم ابردی اؤلملک
 عدم یؤلغیه گرچه باشقوروسپن
 ینه جان کیم حیات آزاری بؤلیمیش
 بیکیلک یتسه اول دار فنادین
 ینه کیم حکم قیلدینگ تیرباران
 منگه کیم هجر ارا یوز ابتلا دور
 سپینگ بو تیربارانینگ که یتگهی
 بو کیم دېدینگ که، کوی دورسونلر آنی
 فراق اؤتیغه کویمه ی سپن همانا
 مېنی کیم هجر اؤتیغه سالدی گردون
 بو دوزخدین خلاص اېتکونگدور آخر
 خلیل آسا آچیب اؤتدین گلومنی
 بو هم خوشتور که جسم خاک پیوند

کؤروب خلق آنی بو احوال بیرله
 گدالر قیلمه سون دېب شهغه شرکت
 تموغ اؤتی کییی تفسان و سوزان
 که بؤلغهی شعله طوفانی ارا غرق
 کول اؤلغچ کؤککه ساوورماغلیغ آنی
 جهانده قالمه ماق آثاری آنینگ
 کولوب دېدی کیم: «ای شاه غضبناک
 عدودین انتقامی تارته دورسپن
 نې کېلسه عشق ارا بهبودوم اول دور
 بوکون مونداق مرادیم تنگری بېردی
 منگه بو ایشده یوز عیش و طرب دور
 نې اؤلملک، بنددین بندیمنی بؤلملک
 بیر اؤلملک بیرله اندین قوتقوروسپن
 سؤنگکلر چارچوبی داری بؤلیمیش
 قوتولغهی جان بو بیر دار عنادین
 سنگه یاغدورمه میش اؤق خیل هجران
 همیشه تیرباران بلا دور
 مېنی قوتقرغهی اندین، اؤزگه نېتگهی؟
 کول ایل ب کؤک که ساوورسونلر آنی
 بو اؤت ایچره کول اؤلمه یسپن همانا
 که بار اوچقونلری دوزخدین افزون
 طرب خلدیغه خاص اېتکونگدور آخر
 بو کیم دېب سپن ساوورسونلر کولومنی
 ترگب قیدیغه بؤلغونچه پابند

کول اؤلماغلیغ بیلە بۆلسە فناسی
 بو کول مشکین بولوتدېک تاپسە پایە
 گه‌ي یاغدورسە هجر اشکین یاغیندېک
 یاغین هم کویی توفراغینی توتسە
 سیاستر که ایلر شاه جبار
 ولی بو طرفه دور کیم ناتوانی
 ایچینده عشق اؤتیدین مینگ آشوب
 جفا بیرلە سپهر تیزرفتار
 ایشیتیب خلقدین عشقی سؤزینی
 بیراوگه کۆرمه‌ی اؤزین عاشق اېتگه‌ی
 ییغیب خیل و سپاهی وحشت‌انگیز
 انینگ ملکيگه سالغه‌ی قتل و تاراج
 بو غوغای بلند آوازە بیرلە
 همول گلچهره‌نینگ زار و غریبی
 قیلیب قصد اول غریب بی‌نواغه
 نې رام ایلب انی درخواست بیرلە
 ایکی تاشیدین اول ینگلیغ بۆلوب پست
 هم آخر کۆرگوزوب مکر نهانی
 اېسی یۇقلیقده ایلب مکر و تدبیر
 چو قۆیمه‌ی بند ارا بیر عضوینی بۆش
 بو حالت ایچره کۆرگوزمه‌ی ترحم
 سوال اېتکه‌ی سراسر طعنه‌آمیز
 جواب اؤلغیچ سوالتیغه وافی
 غریب خسته‌غه قیلغه‌ی سیاست

ساوورسە یار عشقی‌نینگ هواسی
 سالیب دلدار باشی اوزره سایه
 گه‌ي چېکسه فراق آهین چاقیندېک
 چاقین هم ملکي‌نینگ تاغین یاروتسە
 مېنینگ ساری دورور هر طرفه کیم بار
 غریبی، عاشقی، آزرده جانی
 باشینده چرخدین یوز مینگ لگدکوب
 انی بیر عشق ایله ایلب گرفتار
 انگه شاهی رقیب اېتگه‌ی اؤزینی
 بو عاشق‌لیغده آتین صادق اېتگه‌ی
 چېکيب گردونگه یوز مینگ تیغ خونریز
 بدن‌دین باش توشورگه‌ی، باشدین تاج
 مونینگدېک خیل بی‌اندازه بیرلە
 که بو شه قیلمیش آنی اؤز رقیبی
 تومان مینگ محنت ایچره مبتلاغه
 نې ایلب قتل ضرب راست بیرلە
 که یوز مینگ خیل ایله تاپمه‌ی انگه دست
 قیلیب یوز ریو و بېهوش ایلب آنی
 ایاغ-باشیغه سالیب بند و زنجیر
 دماغیغه کېتورگه‌یلر انی هوش
 عتاب‌آمیز قیلغه‌ی شه تکلم
 ایتیکلیک ایچره هر بیر خنجر تیز
 انگه بۆلمه‌ی موجه نکته کافی
 زهي آیین ارباب ریاست

سیاست یۇق کە، بیر اۆلتورمک و بس
 بورون کیم قتل یتکورگەى ملالت
 کە عادل شە قلیب مکر و فسون ھم
 عدالت اوشبو بۇلغەى، لَوْحَشَ اللّٰه
 دمی کیم اېرمس اېردیم عشق اسیری
 شعور انواریدین حالیمغە پرتو
 اگر یوز مونچە بۇلسە اېردی خیلی
 بارىنینگ تارِ عمرین اوزگەى اېردیم
 غرور اۆتى ایچیدین سۇنگەى اېردی
 بو دم ھم کە ضعیف و ناتوان مېن
 مېنى توتماققە اول کون کیم قلیب میل
 اۆزى بیلگەى کە، اول تاشى کە اوردوم
 اگر قلیسم اېدی باشین نشانە
 کېچیب اول قوم و خیلی قانیدین ھم
 امان چون تاپتى مېندین باشى آنینگ
 تیریکلیک رسمی مېندین خود ییراق دور
 قیلیمېن مرگنى ھجرانغە ترجیح
 ولی اېسسە ختا سارى نسیمی
 تاپیب خاقان خبر آوارە سیدین
 کیم، اول نې نوع قالیب غربت ایچرە
 نې بېداد ایلب اۆلتوردیلر آنى
 یتیشمەى کیمسە فریادیغە آنینگ
 ھمانا تار اۆلوب عالم کۆزیگە
 چېکیب بېپاک تیغ خونفشاننى
 نېچە تورلوک کە شەدت اندین اۆتمس
 مېنى یاقین دور اۆلتورگەى خجالت
 بۇلور اېرمیش بو غایتقە زبون ھم
 شجاعت مونچە بۇلغەى، بارک اللّٰه
 یېریم اېردی خرد ملکی سریری
 منگە اول کون یۇلوقسە اېردی خسرو
 بارىنینگ کین و قان تۆکمک کە میلی
 ییگیت لیکنى انگە کۆرگوزگەى اېردیم
 شجاعت رسمینی اۆرگنگەى اېردی
 غریب و عاشق و بېخان و مان مېن
 سپاھیدین ییاردی بیر قلین خیل
 باشیدین خودىنینگ میلین اوچوردوم
 بار اېردی باشیغە حکموم روانە
 الرنینگ قانى، آنینگ جانیدین ھم
 باشیم قصدى اېرور پاداشى آنینگ
 اۆلوم ھجرانده اندین یخشیراق دور
 بو سۇزغە حاجت اېرمس اسرو توضیح
 بو ایشدین اندە یتکورسە شمیمى
 قیو آوارە، بغرى پارە سیدین
 ھمول غربتدە یوز مینگ شەدت ایچرە
 سالیب اۆت ایچرە کویدوردیلر آنى
 نې ایشلر کېلدى فرهادیغە آنینگ
 بو غمدین بس کېلە آلمەى اۆزیگە
 چیریک بیرلە قرا ایلب جھاننى

آلورغە كينە بىرلە انتقامىن
 چېكىب مغربدە تىغ كىن بېداد
 مداين شەرىن آدمدين آرىتقەى
 چو آثارىنى محو اېتكەى جهاندىن
 رواق و طاق بۇلغەى اندە ناياب
 توگنگەى آدم اولادى حسابى
 اۋلوب مېن بېگنە، خسرو گنھكار
 منگە چرخ اېتسە يوز مىنگ كىن و بېداد
 ولى پروىزىنىگ نادانلىغىدىن
 تحملسىز بۇلوب تاپتى سۆزىم طول
 سۆزومنى هر نې اېردى كۈتە اېتتىم
 بو سۆزلرنى دىيان قۇرغانغە باقتى
 دېدى: «اېمدى قىلىنگ نې كىم قىلورسىز
 توگتگىچ، سۆزنى بېداد ايلەدىلر
 انگە تېگرو كە دار اورمىشلر اېردى
 توشوب بارى اولوس ايچرە غريوى
 خبر قۇرغاندە بۇلمىش اېردى روشن
 پرىرخ بىرلە بانودىن نهانى
 كۆروب دار آستىدە جسم خرايىن
 حصار اهلى ارا ويرانلىغ اېردى
 بويان خسرو بىلە جمع خواصى
 قالب حيران انىنگ دانالىغىدىن
 خلاق يىغلەبان بېكسلىگىگە
 يېيان خسرو داغى اول ايشدىن افسوس
 بو كشورلرغە كۆرگوزگەى خرامىن
 تىرىك مشكل كە قۇيغەى آدميزاد
 ختا ملكىغە توفراغىن تاشىتقەى
 سو قويگەى اندە بحر بېكراندىن
 عيان بۇلغەى منار اۋرىغە گرداب
 كىشى اۋرىغە بۇلغەى شخص آبى
 بو ويرانلىققە اول بۇلغەى تېھكار
 بو سۆزدىن خود نې نوع اېتكەى اېدىم ياد
 بۇلورغە دهرىنىگ ويرانلىغىدىن
 خلاق قىلمەسون وهمىغە محمول
 جهاندىن دوست يادى بىرلە كېتتىم
 اۋپوب يېر، اۋت اولوس جانىغە ياقتى
 آسرسىز، گر چاپرسىز، سىز بىلورسىز
 انى خسرو قاشىدىن سودرەدىلر
 اۋتون، اۋت داغى كېلتورمىشلر اېردى
 كە اۋلگەى بېگنە انداغ خىدىوى
 كە مونداغ لعب قىلدى چرخ پرفن
 كويرلر اېردى اېل ياد ايلب آنى
 همول بۇيىغە باغلنغن طنائىن
 يېتىب اۋلماققە اول كىم جانلىغ اېردى
 خواصى دېمەيىن كىم، عام و خاصى
 تھور بىرلە بېپروالىغىدىن
 سياست لايقى اېرمىسلىگىگە
 ولى قۇيمەى انىنگ تركىگە ناموس

بزرگ امید دخل اہتمک کۆروب فرض
 کہ اۆلتورمکلیک آنی بی جہت دور
 انگہ اؤخشر کہ آزر اق دور گناہی
 اگرچہ طبعیدہ دیوانہ لیغ بار
 و لیکن سۆزلری دور راستمانند
 بویوک تاغ اوزرہ گر تاپسق مقامی
 ایکی-اوج آیچہ زندان ایچرہ تورسہ
 سۆزیدہ راستلیغ گر بۆلسہ پیدا
 سۆزی یالغان اہکندین بۆلسق آگاہ
 چو دانا نکتہ سوردی حکمت آمیز
 بار اہردی اول یقیندہ بیر بییک تاغ
 حصاری اندہ محکم چرخمانند
 یسب دیوی همول قۆرغاننی حاصل
 سلاسل قۆرغاننی اہل ایچرہ مشہور
 اوزاتیلر انی اول قلعه ساری
 قۆشوب ہوشیاروش بېش یوز نگہبان
 کھل ای ساقی، مہن مجنوننی مست اہت
 کہ بو قید ایچرہ بۆلسہ مبتال لیغ
 تیلب خلوت روانی ایلہدی عرض
 جنونگہ بند و زندان مصلحت دور
 تحاشی سیزلیغی بس دور گواہی
 طریق عقلدین بېگانہ لیغ بار
 تأمل فرض اہرور قیلماق، خداوند
 ایننگ حبسیغہ قیلسق اہتمامی
 ایکی-اوج یوز نگہبان ایچرہ تورسہ
 تیریک بۆلسہ نی غم اول زار، شیدا
 قیلہ آلوربیز اول دم اولچہ دلخواہ
 رضا ہردی ایننگ رأیغہ پرویز
 قۆیوب تیغی قمر رخساریغہ داغ
 قیلیب اسرر اوچون جرم اہلینی بند
 کہ بار اہرمیش ایننگ آتی سلاسل
 ایننگ آتی بیلہ کیم قیلدی معمور
 کیم، اؤز دلداریدہک بۆلغہی حصاری
 ایننگدہک کیم بت اطرافیدہ رہبان
 ساجینگ زنجیری بیرلہ پایبست اہت
 وجودیم قیدیدین بۆلغہی رہالیغ

فرهادنی جنون اهلیدېک پري سلسله عشقی بيله سلاسل ديو قورغانیغه
 بیبارگنلری و نگهبانلر انینگ ملکی صفت و فرشته ذاتلیغین بیلیب قیدین
 اطلاققه بدل قیلیب دشت یوزلری و تاغ قوللریده مطلق العنان قیلغلری و
 انینگ وحوش گله سیده پویه قیلیب سباع حلقه سیده مویه قیلماغی و طیور
 قطاریده فارغ البال بؤلوب ریاح غباریده پریشان حال کبزمکی و شام ظلیده
 غربتی قرا کونین روشن قیلیب صبح آلیده هجری شامی قراسین سواد قیلغنی
 و قویاشده مهری اوتین یاروتوب بولوتقه عشق هواسیده فریاد بيله اشکی
 یامغورین کورگوزگنی

بو دشت ایچره حکیم هوش پیوند
 که چون فرهاد اول قورغانغه باردی
 انی اسررلر ابردی پاس بیرله
 که خسرو حکم ایتیب ابردی که ناگاه
 عوض بعضیسی نینگ بؤینینی اورغهی
 الرغه بو توهمدین همیشه
 و لیکن آه و فریادیدین آنینگ
 انکه بؤلیمیش ایدیلر اویله مفتون
 علوم خفیه کیم سقراط کامل
 الردین بیریر اسم ابردی نامی
 که یوز مینگ بند ارا گر بؤلسه قایل
 یولیده بؤلسه یوز محبوس دربند
 انی چون اسم غمدین فارغ ایتگهی
 قیلیب اول اسم امریغه اطاعت
 یریم تونلر آچیب هر بند کیم بار
 چیقیب ایلر ابدی اول تاغنی گشت

انینگدېک آلدی سؤز مجنونیدین بند
 نگهبانلر بيله زندانغه باردی
 یولیده قوم توشب الماس بیرله
 قاجورسه اول اهل آنی بؤلمه ی آگاه
 ینه بعضینی قورغاندین اوچورغهی
 تون و کون واقف اؤلماق ابردی پیشه
 اریغ اوقات و اورادیدین آنینگ
 که بؤلغهی عشق ارا لیلی غه مجنون
 انینگ حالیه قیلیمیش ابردی شامل
 بو خاصیت انی ایلب کرامی
 قیان کیم بارسه بؤلمه ی بند حایل
 چو اول یتگیچ آچیلغهی سر-بسر بند
 قیان کیم ایستر اؤلسه کونگلی کپتگهی
 که عاجز بؤلمه غهی قیلماققه طاعت
 ینه آلینده هر دربند کیم بار
 مطافی ابردی گاهی تاغ و گه دشت

بېربان تاشقه کؤكسیدین آزار
 اوروب جانیه تیغ لالابالی
 چېکيب تاغ ایچره یوز افغان و فریاد
 یانیب اول چاغده کیم کېتمه ی قرانغو
 توتوب پنهانی اول بند و کشادین
 چو بؤلسه اېل ارا بو نکته مشهور
 سوروب فهم اېتمه ی اول ایشنی کماهی
 و لیکن سرین انگلب اېردیلر خیل
 بیلیب کیم اول هُمای چرخ پرواز
 ولی یېب اول اولوس فکرینی بېحد
 دېدیلر بارچه: «کېی عالمده نادر
 نېدین بیلدوک اؤزینگی بند اېتیب سېن
 بیزینگدېک خلق جان بې نواسی
 قیان کیم خاطرینگ ایستر، قدم اور
 نېچه کیم یېتسه خسرو دین غرامت
 دېدی فرهاد کیم: «اې ناتوانلر
 قچان کېلگه ی بو ایش اهل وفادین
 که رغبت ایله بان کامی هواغه
 الرنینگ کامی اول شیدا خرامی
 جوانب دین بو ینگلیغ اېردی حالت
 الر آزاد اېتیب اېردیلر آنی
 قؤیر اېردی گهی قورغان ساری گام
 باری کؤز یاروتوب فرخ یوزیدین
 ینه کیم عشق اؤتی اوردی زبانه

که ییغلب تاغ ایننگ احوالیغه زار
 قلیب درد اؤتیدین کؤنگلینی خالی
 اوروب اؤز جانیه مینگ تیغ بېداد
 هنوز اېل کؤز لیده ساکن اویقو
 که اېل فهم اېتمه گه یلر اول ارادین
 همانا خسرو اېتکه ی اېلنی مقهور
 اول اېل احوالیغه یېتگه ی تباهی
 ایننگ کامیغه ایل ب جان بیله میل
 باره آلور قیان کیم قیلسه انداز
 اؤزین بند ایچره قیلیمیشدور مقید
 ولایت نوری رخسارینگده ظاهر
 سلاسل قیدیده خورسند اېتیب سېن
 سېنینگ بیر تار مویونگ نینگ فدا سی
 بو محزون خیلنی تېنگریگه تاپشور
 نې بؤلسق بیز بؤلوب، سېن بؤل سلامت»
 فلک دین مېن کیی آزرده جانلر
 خصوصاً مېن ضعیف مبتلادین
 نېچه محزوننی سالغهی مېن بلاغه»
 ایننگ کامی الر عیش مدامی
 ایننگ کؤنگلیغه ایش اېردی حوالت
 ایننگ اول تېگرده لیکن مکانی
 توتوب بیر دم الر قاشیده آرام
 تمتلر آلب شیرین سؤزیدین
 چېکر اېردی فغان بېخودانه

قۇير اېردى ھمول وادي سرى يوز
 جنوندين كيم تاپيب طبعيده آرام
 سليمان دېك بريغه حكىمى جارى
 سليمانوش چېكىب اول يېرگه پايه
 قىليب عشق اۋيله شوكت رهنمونى
 بۇلوب اول گاهي شير اوستيگه راکب
 زمانى ببر و قاپلاندين بۇلوب شاد
 بۇريگه شرح اېتىب گه عرضِ حالين
 بۇلوب تولكوغه بو ينگليغ نيازى
 قۇلين ايلب قولانلر بۇينى بندى
 قىليب گاهي كيكلر ييرله بازار
 تاووشقان اويقوسى اندين آلب هوش
 كۇروب كبك درى نينگ سِر و گامين
 ھماي آليغه جسم و هم تكنى
 قناتلرين اۋېوب كۇرگچ حمامه
 تذرو اېتسه خرام آليده ناگاه
 قىليب زاغ آليده افغانغه آھنگ
 اېتىب طوطى قاشيده هوشينى گم
 قوچوب قۇينى ارا بغرى قرانى
 باقىب قمرى سارى يىغلب بغايت
 دييان هدهدغه ساز ايلب فغانلر
 قىليب بلبلغه اول سۇز ايچره بير-بير
 چو فرياد ايله بان مرغ شب آويز
 بېرىب يوز لحن ايله ققنوسغه پيغام

قىليب قطع آليده تاغ اۋلسه، گر توز
 قاشيده جمع اۋلوب دايم دد و دام
 اگر دشتى و ياخود كوهسارى
 كه قوشلر تارتريان باشيغه سايه
 كه شيرِ شرزه نى ايلب زبونى
 سباع و وحش انگه خيل و مواكب
 قىليب دلدار كويى ايتلرين ياد
 توكوب ياش، ياد اېتىب يوسف جمالين
 كيم، اول كوى ايتلريغه بېرمه بازي
 اېتىب اېركين دييان اول آي كمندى
 تيلب مشكين غزالين يىغله بان زار
 ساغينيب دلبريدن خوابِ خرگوش
 قىليب ياد اول بتِ رعنا خرامين
 ساليب كيم، اېلت ايتيگه بو سۇنگكنى
 كه يار آليغه مېندين اېلت نامه
 چېكىب اول قد رعنا هجريدن آه
 كه زلفيدن مگر كسب ايله دينگ رنگ
 كه لعليدين مگر آلدينگ تكلم
 انگه دېب بغرى كويگن ماجراني
 اېتىب اۋز بۇينى طوقيدن حكايت
 باشيغه اۋت توتشقندين نشانلر
 انى عشق اۋتى كول قىلغنى تقرير
 چېكىب اول داغى اۋز افسانه سين تيز
 اېتىب هجران اۋتى سۇزينى اعلام

سحر کیم شرقدین کورگوزدی انوار
 باقیب مشرق ساری باشلب فسانه
 دیان: «کبی صبح، مېن عشق ایچره غمناک
 بار اؤخشر مېن کبی مهر نهانینگ
 مېنینگدېک اؤرتنه نور اؤخشر ایچینگ هم
 مگر جانینگغه یېتتینگ هجر ایلیدین
 تنیمدېک کویمه سه جسم نزارینگ
 چو صاحب دردسېن، دردیمگه رحم ایت
 سحر کیم گلشن ایچره گل آچیلغه ی
 چو گل تېرمککه اول سرو گل اندام
 ساووغ آهیمنی بیلگورتوب دمنینگدین
 طلوع ایلچ چو مهر عالم افروز
 مگر مهر اؤتیدین مېندېک حزین سېن
 مگر مېندېک مرادینگ قیلدی پدرود
 فلکدین دور مگر مېندېک عذابینگ
 اگر یؤق هجر ارا اؤزدین باریب سېن
 جنون مېندېک اؤتونگغه قویمه سه یاغ
 مېنینگدېک بؤلمه سنگ قیغو ایچینده
 بری حالنده چون همدردیم اؤلدونگ
 چو اؤتسنگ مهوشیم نینگ مسکیندین
 طریق مهربانلیغنی فن ایله
 یوزوم لونینی رنگینگدین عیان قیل
 سحر دین چیققوچه کون بؤیله حالی
 یاییلغچ کون ینه هر یان اوروب گام

یقا چاک ایله بان صبحی ختن وار
 چکب تانگ قوشلری ینگلیغ ترانه
 نې معنیدین سېن ایلبسېن یقا چاک؟
 که ساریغ یوزده دور اشک روانینگ
 که ساووغ آه ابرور آغزینگده هر دم
 که مېندېک آه اوررسېن تانگ ییلیدین
 تون و انجم نېدور دود و شرارینگ؟
 ترحم ایله بان فریادیمه ییت
 گل اوزره طرّه سنبل ساجیلغهی
 قویر گلشنده گلرخلر بیله گام
 کوزوم یاشینی انگلت شبنمینگدین»
 دیان: «کبی پرتوینگ بزمی غم افروز
 نېدین، یؤق ابرسه، مونداغ آتشین سېن؟
 که تېره ب هر یان اشکینگدین بارور رود
 که اؤرتنمک بیله دور اضطرابینگ
 نېدین مېن ناتواندېک سرغاریب سېن؟
 مقامینگ نېگه صبح و شام ابرور تاغ؟
 نېدین گه اؤتده سېن، گه سو ایچینده؟
 انیس جان غم پروردیم اؤلدونگ
 توشوب اقبال ینگلیغ روزنیدین
 قاشیده کویمگیمنی روشن ایله
 غمیم خیلینی دردینگدین بیان قیل»
 گه آنینگ، گه مونینگ بیرله مقالی
 دمی بیر یېرده ییلدېک توتمه ی آرام

دمی اؤتی شفقنینگ هم نبردی
 سموم آهیدین عالمغه آشوب
 ایاغیغه تیکیلگن هر ایتیک تاش
 ییتیب کؤکسیگه اورغن خارپاره
 سالیب جسمیغه تیغ عشق بی باک
 تانگیب دردیغه چرخ قیدیونند
 چو غم دشتیده مجنونوار ییغلب
 بؤلوب پیدا اوررده تیغ ماتم
 جراحتلر که سالیب خنجر آه
 قیادین تیغ آهی پاره ابلتیب
 تاپیب وادی ارا هر سطحلیق مرز
 دمی دودی شراری کوه تا کوه
 غریوی تاشنی پژمرده ایلب
 کؤنگولدین کیم فغان تینمه ی چیقاریب
 ایچرگه قان قیلیبان لاله نی جام
 تیلب اول جام ارا هم باده تا لب
 اینینگ بو باده سی خوناب اندوه
 کبتور ساقی، قدح گردوننی ایلب
 یؤق ابرسه باده، قوی زهر هلاهل
 اوچورغندپک صبا شنگرف گردی
 اؤتیدین نیلگون طارمغه آشوب
 ایاغی آرقه سیدین اؤتکریب باش
 ایتین یؤق کیم، سؤنگکنی پاره-پاره
 شکاف اوزره شکاف و چاک اوزره چاک
 کمند اوزره کمند و بند اوزره بند
 اونیدین مرغ و ماهی زار ییغلب
 تپشوکلر تاغ ارا، بل رخنه لر هم
 تنیده درد خیلیغه کمینگاه
 نی پاره، یوز تراش خار ابلتیب
 سرشکی خیلیدین هر ساری یوز درز
 یسب ابر بلا و برق اندوه
 فغانی تاغنی آزرده ایلب
 صلا دین اون چپکرغه تاغ هاریب
 ولی کؤک جامی کیم بؤلغه ی شفق فام
 دپمه بیر، هم دما دم، هم لبالب
 دپمه خوناب، لعل ناب اندوه
 انگه مملو می گلگوننی ایلب
 حیات و هجر مشکل کبلدی، مشکل

فرهاد روزگاری نینگ قرالیغی، یعنی هجر شامیغه مبتلایغی و اول شام طولی
 نهایتسزلیغی کیم عدمی عبارت انینگ قویاشی نینگ عینی و صبحی نینگ
 دمیدین بؤلغه ی و سوادى نینگ غایتسزلیغی کیم موتی کنایت انینگ
 همومی نینگ قلبی و ظلمتی نینگ ایتکیدین بؤلّه آلهی و مونداق تیره تونده
 انینگ خسدېک تنی نینگ کویمگی کیم، توتون ایچره اخگردین افسانه ایتور
 اپردی و بو ینگلیغ قتیغ کپچه ده تېشوکلوک بغری نینگ قانغه بؤیلمای کیم،
 خاره ایچینده یاقوتِ احمدین نشانه کؤرگوزور اپردی و مونداق تونى
 شمعدېک گداز بيله سحرغه یبتکورگنی و چرخدېک تک و تاز بيله کوندوزگه
 کپلتورگنی

بو بزم غصه ایچره باده پیمای
 کیم، اول اندوه بحری نینگ نهنگی
 جنون وادیسی نینگ مجنون نهادی
 ملامت باده سی نینگ بحر نوشی
 مشقت غاری ایچره اردهاوش
 فراغ او تیغه آتشگاه کونگلی
 جهاننی دود آهی تیره قیلغن
 فلک بحر یغه بؤلغن اشکی همدست
 تاش آتقنده بلا کورگچ، انی اور
 بلایِ هجر شام دردناکی
 ییگن جانی فلکدین تیغ بېداد
 چو انداق هجر بې پایانغه قالدی
 اوتوب کوندوز بو ینگلیغ روزگاری
 چو بؤلدى شام تا صبح دل افروز
 کیشی نینگ بؤلسه هر کون مینگ بلاسی

بؤلور هر لحظه مونداق مجلس آرای
 بلا و درد تاغی نینگ پلنگی
 نې مجنون کیم، بو وادی دیوبادی
 مذلت تاغی نینگ مجنون خروشی
 ملالت جامیدین زهرِ بلاکش
 یوز آتشگه چه چېککن آه کونگلی
 مرادی صبحیغه اول تون یاریلغن
 امیدى قصرین اول سیل ایله گن پست
 قیلیب اول تاش مقصودی کوزین کور
 بو تونده یأس زهری نینگ هلاکی
 بلا افلاکی، فرقت تاغی فرهاد
 نې هجران، درد بې درمانغه قالدی
 سحر دین تون غچه افغان و زاری
 ایشی کوندوزگچه یوز درد ایله سوز
 قتیق اول نوع اېمس کیم تون بلاسی

انگه بو هجر اياميده بير شام
 نې شام اندوه ملكى نينگ سوادى
 سوادى دودى عالمغه يايپ قير
 بؤلوب آفاق ارا ظلمت ثباتى
 ضيا اسكندرى حال تباهدين
 سپهر اؤرتب جهان بي نوانى
 دېمه كول، غم تونى شمعغه دوده
 قرانغو مهر آتشگاهيدين دود
 كواكب سير قيلماقدين معرا
 فلک ياتيب اياغ-ايلگين اوزاتيب
 اوزين اعما كوروب ارباب بينش
 بير و سو قعرين ايستب مرغ و ماهى
 حياتين ترك ايتيب مهر همايون
 عزا توتماق اوچون ايلب بهانه
 فراق اهليغه هر كوكب قليب تيز
 كوزيگه صبح شوخى سورمه تارتيب
 مؤذن حلقى كيم چيقمهى نواسى
 ايننگدېك سورمه دين كوزلر كېليب تنگ
 قرانغودين كورونمهى كوزگه عالم
 فلكدە يۇق تحركدين نمونه
 كېتورمهى صبح اول آقشامغه ايام
 قنات پروازيدين خفاش ياپمهى
 بؤلوب ظلمتدين انداغ پرده لر فاش
 قونوب كوك سبزه سيده يوز تومن بوم
 سوادى يايدي محنت زلفيدين دام
 ولى قيلمهى ختن اقليمى يادى
 ولى اول قير هجر اهليغه دمگير
 ايتيب كوكدين قوياش آب حياتى
 كوروب نوميد اوزين بير خضر راهدين
 كولى بيرله قرا ايلب هوانى
 قراريب عالم ايلب آنى سوده
 وليك اول دود قيرى ظلمت اندود
 ثوابتدېك تحركدين مبرا
 اېشك ينگليغ قرا بلچيققه باتيب
 قرا باسقن كيشيدېك آفرينش
 قلين مؤر و ملخدېك تون سپاهى
 قليب دوران انى توفراققه مدفون
 عذارين چون قرا ايلب زمانه
 شعاع خطى نوكين تيغ خونريز
 كه آنينگ آقيني داغى قرارتيب
 بؤلوب بو سورمه دين آنينگ غذاسى
 كورونوب كوزگه عالم سورمه يى رنگ
 كورونوب كوزگه عالم اوزگه عالم
 اگر فهم اولسه داغى بازگونه
 قيامت صبحيگه اول نوع كيم شام
 تيلب كوك گنبدى درزىنى تاپمهى
 كه ايستب پرده سين تاشلرنى خفاش
 نيمه يۇق كوزلريدن اوزگه معلوم

باری نینگ جسمی تون دودی ارا گم
 یوق ابرکندور بو ینگلیغ زاغ هرگز
 دېمان تون آنی کیم، زندان اندوه
 انی هجران غمی پژمرده ایلب
 یمان حالیه ظالم چرخ بی باک
 قیلیب هر لحظه قصد جانی اول تون
 بولوب باشی مشقت تاشیدین ریش
 قانب اندوه تاغیدین ایاغی
 اوشالیب ایلگی هجران پنجه سیدین
 تنی ضعفی که یول بېرمه ی دېمکنی
 ایچینده شمع اوتلوق جانی مأیوس
 فلک تاش و اوتی ایلب ستیزه
 سالیب غم تاغی ایچره پیچ و تابى
 اولرده جان تالاشور ناتواندېک
 اجل خنجرلری جسمینی دران
 اوروبان لحظه-لحظه تاش اوزه باش
 حرارت انداغ ایلب جسمیغه کین
 تنی توفراققه توشگچ بی تأمل
 انی هر دم بو نوع ایلب بهانه
 تاپیب اول تېده چون تبخاله دین بهر
 زمانه زهر سالیب هر زمانی
 بو ینگلیغ حال ایله اول شام اندوه
 اوتوب هجران سپاهی خیل بر خیل
 کورونوب مینگ بلا هر دم کوزیگه

آچوق کوزلر قالب انداق که انجم
 که بولغهی چنگیده مینگ بوم عاجز
 بو زندانغه قالب اول کان اندوه
 نې تون کیم، جانیدین آزرده ایلب
 یقاسین کهکشاندین ایله بان چاک
 کیشیگه کېلمه ی انداق بیر قرا کون
 مشقت تاشی، بلکیم باشیدین ریش
 ایاغیدین داغی اندوه تاغی
 ایاغیدین-باشی غم اشکنجه سیدین
 عیان ایلب تېری اوزره سؤنگکنی
 تېری بیرله سؤنگک انداق که فانوس
 قیلیب تېشوک-تېشوک، بل ریزه-ریزه
 اوزین یېرلرگه اورماق اضطرابی
 کمرده باشی ینچیلغن ییلاتدېک
 اوتوب اندین اجل غوغاسی پران
 باشین پرگاله-پرگاله قیلیب تاش
 که تاپیب اوتدین آنینگ سؤزی تسکین
 همول دم جسمیدین توفراغ اولوب کول
 قرا توفراققه اولتورتوب زمانه
 سوییدین آغزیغه هر دم آقیب زهر
 آغیزده تلخکام اېتمک که آنی
 انگه اندوه یوکلک کوه تا کوه
 دما-دم باشی اوزره اویله کیم سیل
 که بیر ساعت کېله آلمه ی اوزیگه

چو بۆلدى طاقتى و صبىرى برباد
 كه: «اې ظالم سپهر كين پرورد
 طريق ظلم يا كين مونچه بۆلغەى
 اجل تيغين چېكىب سورسنگ نې بۆلدى
 غريب و خسته و محزون اېمان مو
 انى كيم تېنگرى ايلبتور زبردست
 كېرەك لطف و كرم بۆلغەى شەارى
 قيان باردى سېنينگ آزرمينگ آخر
 نېچه جانيمغه موندانق كېچه بۆلغەى
 باشيمغه كۆر كه نې تون كېلتوروب سېن
 قيو تون، قيرگون مينگ ديو خونخوار
 نېچه مينگ يىل قىليب سىر اېمدى تالدينگ
 دېگيل هر كونگى گامينگ قانى آخر
 مگر مېن آه اوقين آتكندە كارى
 اگر افگار اېمس سېن، بير قدم اور
 اول آى هجرانيدە حاليمغه رحم اېت
 انگه بو حال كيم آى بۆلدى طالع
 بسى سعى ايله بان بې چاره قۇپتى
 دېدى: «اى تيره شاميم روشن اېتگن
 نې بۆلغەى رحم اېتيب جانيمنى آلسنگ
 بۆلوردېكتور عدم سارى خراميم
 سالور اېردى نظر كۆكلرگه بير-بير
 دېدى: «كېي دوستلر حالين رقمزن
 قراغيم ايله سنگ نېتگەى سياهى

چېكىب فرياد قىلدى نوحه بنياد
 چىقردىنگ اوشبو خاكي جسمىن گرد
 جفا قىلماققە آيين مونچه بۆلغەى
 مېنى بير قتله اۆلتورسنگ نې بۆلدى؟
 بلا وادىسىدە مجنون اېمان مو؟
 بيرونى كۆرسە غربت كاجيدىن پست
 يۇق اېرسە قىلمەغەى مينگ ظلم بارى
 قرا توفراققە مېر گرمينگ آخر؟
 كېچه جانيمغه موندانق نېچه بۆلغەى؟
 دېمان تون، نې قرا كون كېلتوروب سېن؟
 مېنى قىلدينگ بولرغە قتل اوچون خوار
 و يا بختيم كيىي اويقوغە قالددينگ؟
 هر آقشامغى خرامينگ قانى آخر؟
 اياغينگ بۆلدى اول اۆقلر فگارى
 گراؤلمەيسېن، چىقرغىل صبح، دم اور
 قرا شام ايچرە احواليمغه رحم اېت
 ياروتتى يېرنى چون خورشيد لامع
 ينگى آيدېك خم ايلب قد، يېر اؤپتى
 اۆلر حالتدە فرياديمغه يېتگن
 اول آينىنگ كويى توفراغىغە سالسنگ
 انگه يېتكورسنگ آخر دم سلاميم
 كه ناگه كۆزلىگە اوچرەدى تير
 سپهر اوراقيدە دايم قلمزن
 بيتيسنگ حالتيم شرحين كماهي

قچان نور اول قویاش تابیدین آلسنگ
 کورونگیچ زهره، اون تارتیب دما-دم
 دیان: «کبی بیر اوزه کؤکدین طبریز
 زمانی تار خُنیارلیغینگ اوز
 اول آی بزمیده بولسنگ نغمه پرداز
 کوروب تورتونچی منظرنی چو خالی
 قویاشینگنی قویاشیمدېک یاشوردونگ
 یاروت عالمی، مهرینگ ظاهر ایله
 کوروب بېشینچی قورغان قهرمانین
 انگه دېب: «کبی شعارینگ کین و ناورد
 قیلیچینگ ایله بان قانیمغه رنگین
 تنیم اول کوی نینگ باشیغه تشله
 باقیب آلتینچی کؤکته مشتریغه
 که: «ای برج شرف مسندنشین
 دعایی قیل که، حق بېرسون مرادیم
 باشیمدین هجر شامی دودی کېتسون
 یېتینچی قلّه غه ایلب گزاره
 که: «ای بحر وقار و کوه تمکین
 وجودونگ هجر تاغیدېک گرانسنگ
 بو دردیم ایچره بېر صبر و ثباتی
 ینه بیر حقّه بولغچ دُرّیغه درج
 تیلب هر برج ارا مه پیکرینی
 بولوب چون تۆقوزونچی کؤک که ثابت
 دیان هر بیرگه دردِ حالیدین راز

قاشیغه چیرمه بان نامه منی سالسنگ»
 قدین افغاندین ایلب چنگدېک خم
 اونونگ جانبخش و نغمه ننگ عشرت انگیز
 اؤلرمن نوحه گرلیک سازینی توز
 هلاکیم نوحه سین هم ایله گیل ساز»
 دیان: «کبی مهرسبز گردونِ عالی
 منگه هجران تونین حددین آشوردونگ
 مېنینگ بو شام هجریم آخر ایله»
 دیان اول تونده حالی نینگ یمانین
 قیلورده قتل تیغینگدېک جوانمرد
 تیریکلیکدین یتور جانیمغه تسکین
 باشیمنی ایتلری قاشیغه تشله
 قیلیب عرض اول سعادت اختریغه
 سعادت تخت و تاجی نینگ امینی
 بو محنت شامیدین بولسون کشادیم
 کوزومگه وصل صبحی نوری یتسون»
 زحل غه دېر ابدی ایلب نظاره
 شعار و شیوه ننگ اولغهی حلم و تسکین
 ایاغینگ صبر شخصیدېک کهن لنگ
 که یوق جانیمده هجراندین حیاتی»
 کبزیب اول طارم ایچره برج بر برج
 شرف مهری، سعادت اخترینی
 نظاره ایله بان خیل ثوابت
 فراق ایچره قتیق احوالیدین راز

قيليب انجمنی آهی دودیدین گم
 دیبان: «کپی درّ اشکیمدین نشان سیز
 حزین کۆنگلوم که یوز مینگ پاره بۆلمیش
 دېمان کیم، هر بیرى بیر پاره قان دور
 آلینگ هر بیرینگیز بیر پاره سینی
 عزیمت کویگه تیز ایلنگ آخر
 دېمان گلبرگ ساچینگ آسماندين
 چو هجرانی گنه سیز آلدی جانیم
 بو ینگلیغ تا سحر ایلب مراغه
 اۆلردین بی ندامتلیقلر ایلب
 چو باردی قوتی افغان قیلوردین
 ینه توشتی اۆلوکدېک ترک اېتیب هوش
 یقاسین ماتمیده صبح اېتیب چاک
 چو آنی غم تونی اۆلتوردی نې سود
 بو اېرمیش رسم بېرمک زالِ آفاق
 کېتور، ساقی، منگه تریاقِ جاني
 یانینگدین چون تاپیب مېن هجردين بهر

بو دود و اشکین ایلب چرخ و انجم
 بۆلونگ اشکیم دُری ینگلیغ روان سیز
 هواسیده انینگ آواره بۆلمیش
 گلی اندوه برگیدین نشان دور
 یغیب آنینگ تومن آواره سینی
 انینگ باشیغه گلریز ایلنگ آخر
 که یاغدورتونگ یاغین اوستیگه قاندين
 انینگ کویینی توتسون باری قانیم»
 قیلپ یوز ماجرا هر ماجراغه
 اۆزی بیرله قیامتلیقلر ایلب
 اۆزی اۆزیگه قصدِ جان قیلوردین
 عزاسیغه بۆلوب عالم سیه پوش
 تۆکوب انجم دُرین سوگیده افلاک
 دم اورماق مهریدین صبح آتش آلود
 چو مسموم اۆلدی، اندین سۆنگره تریاق
 دېمان تریاق، آبِ زنده گانی
 تۆکوب تریاقنی، قوی جامیمه زهر

فرهاد نینگ بندى آچيلغىن و زنداندين كناره قىلغىن خسرو بىلىب نكهبانلرغه
 سياست فكرى قىلىپ، ينه فرهاد عشقى تاغى نىنگ تيغيدىن حساب آلغى و اول
 ايشنى بىلمسكه سالغى و شيرين نىنگ عشق اهلى سرود و سماعيدىن انىنگ
 مرثيه سى نوحه سين استماع قىلغى و سماعده وجد اهليدېك بېخودانه
 يىقىلغى و شاپور نىنگ فرهاد تىرىكلىكى خبرين شيرين غه حيات مژده سى
 يېتكورگى و جانبخش دميدىن جانسىز جسميغه روح كييورگى و شيرين
 كىرپىكدىن خامه مرتب قىلىپ هجر دوده سى بيله اشكيدىن قرا مرگب قىلىپ
 نامه رقم اوروب شاپور فرهاد سارى قدم اورماغى

بو اوراق اوزره سورگن خامه درد	رقم بو نوع قىلدى نامه درد
كىم، اول فرصته كىم فرهاد بېخود	بلا قورغانىغه بولدى مقيد
بؤلوب اسرار اولوس سريغه واقف	كىم، اول دور غيب اسرارىغه كاشف
فنا برجیده رخشان اختر اول دور	وفا درجیده روشن گوهر اول دور
ولايت مشعلیدین جانیده نور	كرامت نوری بیرله كۆنگلی معمور
قچان كىم كۆنگلی ایستر آچیلور بند	الر كۆنگلی اوچون اوزین قیلور بند
الر جان بیرله آنی ایل ب آزاد	همول آزادلیغ بیرله بؤلوب شاد
ولیک اول تېگرده آنىنگ مطافى	يىراق توشمس ابدى هرگز طوافى
كه اول حالتنى معلوم اېتسه پرويز	غضبدين بؤلمه غه ی اول اېلگه خونريز
ولیک اول قیددين آنىنگ خلاصى	الر بیرله طریق اختصاصى
بارى خسروغه ظاهر بولدى بير-بير	كه حكميغه نې ينگليغ اېتتى تغير
بورون قيندين چېكىب تيغ سياست	الرغه ايله دی بیغ سياست
چو ایش کیفیتيغه بولدى طالب	ينه كۆنگليگه بولدى وهم غالب
كىم، اول بېدلدين اولمس بولسه غافل	عَفَا اللّٰه، بلکه صاحبدل، نې بېدل
بارى حاليغه چون قىلدى نظاره	غرابت فهم بولدى بې شماره
چو اېل حفظيغه اول شيداي ايام	يىراق قويمس اېميش اول مرزدىن گام

دېدى: «اولی' كه بيلمسليكه سالسم
 تايپ فرهادنى اول رشته ده بند
 وليك اول وقتى كيم فرهاد بېدل
 اوزين قورغانغه سالميش اېردى شاپور
 دېمه اول رنج ايله بسترغه توشى
 ايشى اېردى فغان و ناله قيلماق
 اولوس انگلب كه پرويز جفاكيش
 توتوب فرهادنى غدر ايلب آغاز
 ينه نې حيله كورگوزدى خيالى
 انى تا قى طرف آواره قىلدى
 همول حالته فرهاد يگانه
 نې سؤز كيم بؤلدى خسرودين خطابى
 ينه چون قتل حكمين قىلدى پرويز
 اينىگ حكميغه پروا قيلمه غانى
 سؤز ايچره فهم اؤلوب سلطانليغ اندين
 نژادى فهم بؤلماق گوهرى هم
 بؤلوب اېردى خلايق ايچره مشهور
 كه اېل پرويزدين مغبون اېديلىر
 دېب اول معنیده طبع اهلى غزل كۆپ
 چېكىب درد اهلى آهين عاشقانه
 اياغو بارچه غه فرهاد حالى
 كه خسروغه نې نوع اؤلدى گرفتار
 بو دم حالى دغى مفهوم اېمس ليك
 بو ينگليغ عامنينگ صوت سماعى

اېشيتسم هم اېشيتمسليكه سالسم
 بو بندى بيرله خسرو بؤلدى خورسند
 توتولدى چاره ايلب «شاه عادل»
 انى ايلب اول ايش اندوهى رنجور
 كه گلخن ايچره خاكسترغه توشى
 تنين تاش بيرله يوز پرکاله قيلماق
 بؤلوب يوز مكر بيرله حيله انديش
 تيكيب دار اؤلدى اول كين پرداز
 كه بېدلدين قليب ميداننى خالى
 بو ينگليغ بارى دفعين چاره قىلدى
 نې سؤزلىر بيرله كيم ايتيب ترانه
 سولاتيغه نې بؤلدى جوابى
 دېگن سؤزلىر نېچوك كيم دشنه تيز
 اساسين كؤزگه مطلق ايلمه غانى
 ختا و چين اېليگه خانليغ اندين
 بولردين فخرى يۇقلوق بير سرى هم
 يمان، يخشى دېمكتين اېردى معذور
 داغى آنينگ اوچون مفتون اېديلىر
 مغنيلر يسب صوت و عمل كۆپ
 توزوب اول صوتلىر بيرله ترانه
 سرود اول خسته ناشاد حالى
 ارالاریده نې نوع اؤتتى گفتار
 اؤلوك ياخود تيريك معلوم اېمس ليك
 بؤلوب هم اېردى بانو استماعى

انگه بۆلمه‌ی بو غمده عقل و حس یار
 بۆلوب کۆپ غصه اول غمکشغه ظاهر
 که بو نوع انگله‌سه آنینگ سۆزینی
 ولی گلچهره غمگین ابردی بېحد
 سېزيب ابردی که اول غربت اسیری
 یاشوروب پرده ایچره حال زارین
 بو اؤتدین سو بۆلوب خاراسی آنینگ
 چېکیب هجران ارا آه نهانی
 مگر کیم بیر کون اول غمناک مسکین
 چو کۆنگلی هجر تاشیدین سینیقی
 که بیر ساعت هوایی کسب قیلغه‌ی
 قولاغیغه ییتوشتی بیر حزین اون
 انی اول نغمه لحنی زار قیلدی
 قولاق سالدی که ابیاتین اېشیتگه‌ی
 انگه هر بیت بیر غمخانه ابردی
 نې کېلتورگن باشیغه چرخ کجرو
 بیان ایلد انینگ فوتین چېکیب هوی
 اېشیتگچ مهوش اول لحن غم‌انگیز
 اینیگدېک چېکتی بیر آه جگرسوز
 یوزیگه باشله‌دی اورماق تپانچه
 سېکیز گل برگی بیرله بی‌تأمل
 بۆلوب برماقلری قان‌دین حنا رنگ
 سرشکی قانی یوز قانیده آققان
 بۆلوب گلگون حریری چاک ایلیدین
 تحیر بیرله ییغلر ابردی بسیار
 که بو ایش بۆلمه‌سون مهوشغه ظاهر
 شک ابرمستور که اؤلتورگه‌ی اؤزینی
 اؤزینده ابردی گاهی، گاهی بېخود
 همانا بۆلدى دشمن دستگیری
 نېچوک کیم حلّه‌ده جسم نزارین
 ولی یوق سؤرغه‌لی یاراسی آنینگ
 قراریب دود آهیدین جهانی
 فراق ایچره بغایت ابردی غمگین
 زمانی قصر تامی اوزره چیتی
 هوادین غنچه‌دېک کۆنگلی آچیلغه‌ی
 که لحن ایلر ابدی بیر زار محزون
 بوزوق کۆنگلیگه بېحد کار قیلدی
 سرود ایچره مقالاتین اېشیتگه‌ی
 باری فرهاددین افسانه ابردی
 نېلر کیم ایلهدی جانیه خسرو
 دېمکده فوت قیلمه‌ی بیر سر موی
 دېگیل بغریغه تېگدی دشنه تیز
 که اؤچتی شمع مهر عالم‌افروز
 باشین داغی اوروب بیرگه یوز آنچه
 سربغ گل اوزره آقیزدی قیزیل گل
 ولی لعلی قوروردین کهربا رنگ
 همانا کیم یور ابردی قان بيله قان
 نېچوک کیم گل یقاسی تانگ بیلیدین

كېلب گلگون حرير و پرنیانی
 اوروب گلگون یقا چاک ایله گونچه
 دېمه غنچه، ایکی پیکان دې آنی
 ایکی نرگس ارا یوز قطره لاله
 آچیب سنبلنی گلبرگ تر اوزره
 ساجی شامین که ایلب مهر و مه پوش
 یوزی اؤتیده زلفِ عنبرآلود
 اورونوب آنچه شور و شین قیلدی
 باشی اوستیده بانو اشکریزان
 بو حالت ایچره یبتتی خسته شاپور
 یپر اؤپتی بانو آئینده قؤیوب باش
 که: «گردون مسندا، انجم سپاها
 همول کوندین که شاه کشور عشق
 دېسم شه-شه، دېسم درویش - درویش
 عدونینگ دامی مکریغه بؤلوب صید
 بحمدالله، انگه قید ایله گننی
 آلب بیر دیوگش خارا که آتیم
 کوزوم چون عارضیدین بؤلدی مهجور
 نې سود آنینگ ساری بولماققه عازم
 تونا کونگچه اېردیم زار و غمکش
 چو قۇرغان ایچره بؤلدوم اسرو دلتنگ
 قدم بارو اوزه هر ساری سالدیم
 که اول خیل ایچره کھزيب اېرته و کېچ
 کیریب پرویز اوردوسیغه بو شام

قالاغهی چون آقیب هر یېرده قانی
 بؤلوب ظاهر گل ایچره ایکی غنچه
 غم اؤقی کؤکسیدین اؤتکن نشانی
 ساووق آهی ییله گلرنگ ژاله
 سوادِ شام مهرِ خاور اوزره
 یوزین اول سوگیدین ایلب سیه پوش
 اول اؤتقه چون یاغیب اشکی، چقیب دود
 که ضعف ایلب، اېسی آزیب ییقیلدی
 قرار و صبری کؤنگلیدین گریزان
 زمانه ضربه سیدین جسمی رنجور
 سؤز ایتیب، شادمانلیغیدین تۆکوب یاش
 همایون عارضا، عصمت پناها
 بلا اوجیده رخشان اختر عشق
 غریب و خسته فرهاد جگریش
 ایننگ قیدیغه ظاهر بؤلدی یوز قید
 اؤکوش تلیس ایله صید ایله گننی
 جهنم خطه سی ساری اوزاتیم
 یاتردیم گوشه لرده زار و رنجور
 نې یوز کیم سیزگه بؤلغای مېن ملازم
 ییقیلغن بیر بوزوغ ایچره مشوش
 قؤیوب تشقاری چیقماق قیلدیم آهنگ
 که اؤزنی قلعه دین تشقاری سالدیم
 تاپه آغهی مو مېن اندین خبر هیچ؟
 توتوب هر انجمن یانیده آرام

یېتیب عشرتگه و غمخانه لرغه
 همانا قطع اؤلوب گردون نفاقی
 که هم اوشبو کون اول فرد زماندین
 اولوس ایچره حدیثی تازه ابردی
 نېچوک کیم انگله میش ابردی یکایک
 مونگه تېگرو که حالا ساغ اېمیشتوک
 اعادی خوفیدین حاصل فراغی
 ولایتدین کؤروب حالیده پرتو
 ولی ایتیب که، اول بې مثل ایام
 انی اسرر اولوسنی اؤلتورورمېن
 بو وهم و بیمدین اول بېدل زار
 کیم، اول بؤلغه ی بو آزاریغه باعث
 همول تاغ تېگرسیدین کام و ناکام
 چو مېن آئینگ بو احوالین اېشیتیم
 کیم اېل نینگ چین و یالغان سؤزلریدین
 بیلور ابردیم که بانو قیغولوغ دور
 ینه هم خوبلر شاهینی اندوه
 دېدیم کیم، سیزگه دېی اول خبرنی
 ینه سیزدین انگه هم کؤز توتە ی سؤز
 توقف سؤزگه کیم دېرسیز اېتە ی مو
 مھین بانو بو ینگلیغ سؤردی پاسخ
 تکلملر که لفظینگ سوردی درهم
 سېنینگ هجرینگده ابردوک اسرو ناشاد
 اؤزونگنی هجریدین آزاد قیلدینگ

قولاق سالور اېدیم افسانه لرغه
 عجب منصوبه توشتی اتفاقی
 غریب و خسته و بې خان و ماندین
 بغایت بوالعجب آوازه ابردی
 بارین سیرادی انداغ کیم چکاوک
 پیری گه دشت و گاهی تاغ اېمیشتوک
 بؤلوب اعداسی نینگ چشم و چراغی
 انی وهم ایل ب اؤلتورمک که خسرو
 اگر اول مرزدین قویسه بیراق گام:
 نې اؤلتورمک که، بارین کویدورورمېن
 که خسرو دین بیراوغه یېتکە ی آزار
 جفا و قتل و تیماریغه باعث
 توتە آلمس بیراقراق یېرده آرام
 انگه بارمە ی روانی سیزگه یېتیم
 که کؤپرە کنی یسرلر اؤزلریدین
 غمی فرهاد تاغیدین اولوغ دور
 بیلور ابردیم که توتمیش کوه تا کوه
 قیلە ی خندان بورون گلبرگ ترنی
 باریب آئینگ یوزیدین یاروتە ی کؤز
 یوق اېرسە سؤز، انگه باتراق کېتە ی مو؟
 که: «اې الفاظی خوش، دیداری فرخ
 جراح تلیق کونگولگه ابردی مرهم
 ینه فرهاد هجرین قیلمه خود یاد
 آئینگ هجری غمیدین شاد قیلدینگ

نېدور ايگي قرح توتقن زمان نوش
 بارور بولسنگ انگه اعلاميميز كوپ
 سمنبر حالتين هم شرح قيلدى
 بحمدالله كه، كوردوك سېنى بارى
 ديبان ييغلشستيلر كوپ اول، دغى بو
 ايكاولان مونگلشيب، سوزلر قليب ياد
 ديبان شاپور اول دلخسته حالين
 بو ينگليغ قصه لر او تكونچه لختى
 دماغه توتوب هر دم بخورات
 كوز آچقچ كوردى شاپور حزيننى
 بيك اون چېكى انداغ بېخودانه
 كه: «اي شاپور، قيدىن بويله يېتتىنگ
 همول كون مهر كوسين اورميش اېردىم
 رفيق و يارلىق مونداق بولور مو
 منگه اوز غاييمدين بير نشان ايت
 گر اېتسنگ مكث و، ناگه چيقسه جانيم
 دېدى بانو كه: «اي جانيمغه پيوند
 زمانى اضطرابينگ تاپسه تسكين
 كه هر بيردين يېتیب يوز كام و راحت
 اېشيتگچ بويله سوز شمع طرازی
 دېدى: «كېي مثلى يوق استاد نقاش
 نې دېر بولسنگ اوزونگى توتمه معذور»
 ايشين فرهادينگ انداق كه ييلدى
 انگه تېگرو كه حالى اول تيريك دور

ينه زهر هلاهل توتماغينگ قوش
 سوزوميز بېحد و پيغاميميز كوپ
 كه نې سوز انگلب اوشبو دم ييقيلىدى
 انى كورگنچه بولدى اعتبارى»
 حزين شاپور ايله دلخسته بانو
 يېتيشگنى فلکدين ظلم و بېداد
 مھين بانو ديبان مھوش ملالين
 ياتيب شيرين نېچوك كيم شوربختى
 انى اوز حاليغه كېلتورديلر بات
 ينه ياد اېتتى فرهاد گزيننى
 كه، افغانيدىن اوت چېكى زبانه
 كېلىب سېن فرد، فرهادينگى نېتتىنگ؟
 بارور چاغده سنگه تاپشورميش اېردىم
 امانتدارلىق مونداق بولور مو؟
 دېسنگ كيم، هجرىدين اولمى، روان ايت
 يقين بيل كيم اېرور بونينگغه قانيم»
 لينگ لعلى كېلىب بغريمغه پرکند
 بسى سوز عرض اېتر شاپور مسكين
 بوتر هم ينگى هم اېسكى جراحت»
 كويوب، ظاهر بولوب اشك نيازى
 دېمى نقاش كيم، يار و قرينداش
 روان بنياد قيلدى خسته شاپور
 بارين شيرين قاشيده عرض قيلدى
 ولى هجرينگده حالى بس ايريك دور

بارور اېرديم انګه زار و جگرخوار
 اگر مهوشقه يول تاپمه ي ملالی
 باریب آئنده معجز کورگوزورمېن
 پري پیکر دېدی، جانیمغه منت
 بیتیدی درد ايله بیر طرفه مکتوب
 چقیب شاپورغه تاپشوردی فی الحال
 قلیب يول قطعینی ابلدین نهانی
 بیتیشتی اول سحر کیم، شام فرهاد
 باریب اېردی اوزیدین زار و مهجور
 قلیب رم تېگره سیدین وحش ايله طیر
 کوروب انداق که آنی کورمه سون کوز
 چېکيب افغان آلب قوینيغه باشین
 که اول ینگلیغ گلاب اورغچ یوزیګه
 چو اول کوردی مونی، بو کوردی آنی
 سالیان بیر-بیری نینگ بؤینیغه قؤل
 چېکيب انداق بو آشوب امتدادی
 ایاغین اؤپتی شاپور غم اندود
 آلب فرهاد چونکیم آچتی نامه
 اوقوماق باشله غچ اول زار محزون

دېدیم اول سېنی ايله ی خبردار
 ایکی-اوچ نکته یازسه شرح حالی
 که اولگن بؤلسه داغی تیرگوزورمېن
 روان قویتی و قیلدی عزم خلوت
 دېمه ی هر سطری کیم، هر لفظی مرغوب
 اول آلب يول ساری گام اوردی فی الحال
 انګچه کیم اېشیتیمش اېردی آنی
 تانګ آتقونچه قلیب جانیمغه بېداد
 که بیتتی قاشیغه فرزانه شاپور
 باریب قاشیغه اول پیکر سبک سیر
 نې جسمی ایچره جان، نې آغزیده سؤز
 یوزیګه اول صفت یاغدوردی یاشین
 آچیب بېدل کوزین، کېلدی اوزیګه
 ایکاولان تارتیان مهلک نوانی
 انګه گه بو، مونګه گه ییغله دی اول
 که قان ییغلب الرغه تاغ و وادی
 چیقردی قوینیدین مکتوب مقصود
 تنی ضعف ايله دی انداق که خامه
 بو اېردی نامه الفاظیغه مضمون

شیرین نینگ نی کلکی شکرریزلیک، بلکه صحیفه کافوریغه مشک بېزلیک قیلغنی
و هجر قرا شامی مشکیدین روزگاری تیره بؤلوب اول رایحه یبوستیدین دماغی
ضعفی قوتین و سودای شدتین و ناموس پرده لری نافه سیده عشق غماز مشکی
ایسین نهان اسره ماق صعوبتین رقم اورغنی و فرهاد اؤقوب انینگ سنبل

مشکینی دېک پیچ و تاب دین اېسی آزغنی

«انینگ حمدی بیله بو نامه درد
وفا اهلینی قیلغن مظهر قهر
کؤروب عشق اهلغه کویمکلیک اولی
اوروب چون عشق برقین بی تأمل
محبت سیلغه بېرگنده بېداد
یبتورگیچ غم ییلی نینگ تورکتازی
قیلب چون محنت اؤتی دودینی فاش
سینیب غم تاشیدین یپتکورسه کینه
سمانغه گر بېریب رنج نهانی
اگر بلبل فغان قیلماغی آندین
هم آندین ذره تاب و اضطرابی
بیتب چونکیم بېریب انشا کشادی
دېمان بیر شمعدین پروانه ساری
که یعنی مېن ضعیف خسته جان دین
سنگه کیم قلعه نگ اؤلیمیش کوه اندوه
نېدور احوالینگ، ای زار غریبیم
چېکردین غم تاغین حالینگ نېچوک دور
قتیق غربت ارا حالینگ نې اېرکین
فراق ایچره نېچوک دور جسم زارینگ

که سالدی دهر ارا هنگامه درد
سالیب کامیغه هجران جامیدین زهر
جلالیت بیله ایلب تجلاً
اگر سرو و اگر خس کیم قیلوب کول
یبقرده دېمه یین ویران و آباد
اؤچوب تنگ مشعل و شمع طرازی
اگر کؤر و اگر بینا تۆکوب یاش
اگر یاقوت اگر خود آب گینه
همول کاهی وش ایلب کهربانی
بؤلوب گل جیبی چاکی داغی آندین
هم آندین مهر رخشان سؤز و تابی
کیم، اوشبو نامه یوق، محنت سوادى
سمندردین بیر آتشیخانه ساری
ملالت قلعه سیگه پاسباندین
غم و درد و فراقینگ کوه تا کوه
وصالیم دولتیدین بی نصیبیم؟
بویوکدین جسم چون نالینگ نېچوک دور
اچیق فرقتده احوالینگ نې اېرکین؟
نې ینگلیغ تؤلغانور اؤت ایچره تارینگ؟

ساچم فکریدە تونلر ایله سنگ پیچ
 قاشیم محرابینی یاد ایله گن دم
 کوزوم فکری ایچینگگە سالسە قیغو
 چو مژگانیم غمیدین چیقسە هو یونگ
 قراغیمنی تخیل ایله گن چاغ
 اېنگیم گلبرگیدین بۇلغندە محزون
 قیلیب خالیم غمی کۆنگلونگ گە کینلر
 یوزوم هجریدە تۆکسە کۆزلرینگ سو
 کۆزونگ لعلیم غمیدین تۆکسە قان یاش
 تیلینگ قیلسە حدیثمیدین روایت
 تیشیم یادیدە کۆنگلونگ چپکسە نالە
 ضمیرینگ قیلسە آغزیمنی توهم
 زنخدانیم بیله زلف گرە گیر
 قراغیم درّ اشکینگ قیلسە کوکب
 قدیم هجرانی بۆلسە کینه خواهینگ
 خیال اېتسنگ خرامیمدین شمایل
 بېلیمدین ضعف بۆلسە کۆنگلونگە حال
 تنیم سیمی ایچینگنی قیلسە محزون
 مقامینگ تاغ یا صحرا مو اېرکین
 هُمایِ عشرتینگ معدوم اېکین مو
 کییک اېرکین یورورده رهنمایینگ
 شرفدین بۇلغن اېرمیش سېن سلیمان
 وحوش اېرمیش سېننگ آلینگە خادم
 بهایم تابع فرمانینگ اېرمیش

قرارور موجهانینگ تون کیی هیچ؟
 ینگى آیدېک بۇلور مو قامتینگ خم؟
 بلا هر گوشە دین طغیان قیلور مو؟
 بۇلور مو بیر تیکان هر تارە مویونگ؟
 خیالینگ شخصی اؤرتەر مو ینگى داغ؟
 یوزونگ گل-گل قیلور مو اشک گلگون؟
 قۇنر مو اول یرەنگ اوزرە چیینلر؟
 قویاش رخساریغە باققونگ کپلور مو؟
 بۇلور مو لعل اول قان بیرلە هر تاش؟
 اؤزونگ بیرلە قیلورسېن مو حکایت؟
 یاشینگنی ساووق آه ایلر مو ژالە؟
 عدم یۇلیدە ایلر مو اوزین گم؟
 حزین کۆنگلونگگە اېرکین چاه و زنجیر؟
 بۇلور مو کۆزلرینگ دُردین لبالب؟
 چقیر مو سرو ینگلیغ دود آهینگ؟
 روانینگ چیققلی بۇلور مو مایل؟
 بۇلور مو مویە دین مو، نالە دین نال؟
 بۇلور اېرکین یوزونگ اول غمدین آلتون؟
 یانینگدە بسترینگ خارا مو اېرکین؟
 باشینگغە سایە سالغن بوم اېکین مو؟
 قولان اېرکین سمند بادپایینگ؟
 مېنینگ بیرلە اونوتمە عهد و پیمان
 سباع اېرمیش تابوغینگدە ملازم
 جناح طیر شادوروانینگ اېرمیش

چو سېن تاپتېنگ سلیمان ليق مقامین
 اگر بلقیس دېک یار و عزیزینک
 بیر ایش بلقیس ليققه بولسه مانع
 اگر بلقیس بولماق یوقسه حدیم
 نې بولغهی اېردی چرخ ظلم پیشه
 خرامینک چاغی یولداش اولسم اېردی
 قویاش ینگلیغ بولوب کوندوز قرینک
 تیکان کیرسه کفینگه کینه سیدین
 ایاغ سونسنگ بولوب غمدین خراشینک
 کوروب خار و خس اؤرنونگده نهانی
 چو بیلم گرددین کؤنگلونگده قیغو
 باشینگه توشسه محنت شامی جاوید
 اگر جانینگه قصد ایتسه اوزون کون
 یوزونگنی آلمه سم اېردی اېنگیمدین
 جنون تعویذیغه کؤرگنده مایل
 تیلر بولسنگ یوزونگ کؤرمکه کؤزگو
 سو ایستب توشسه اؤتلوغ کؤنگلونگه جوش
 دما-دم ایله بان همدملیغینگنی
 تونونگده شمع مجلس بولسم اېردی
 چو ایلبتور سپهر تیزرفتار
 کیشی گر کؤکسینی یوز پاره قیلسون
 ایننگ بېدادیدین کیم بولسه ناشاد
 نېچه سېن بستم بند و بلاسېن
 غم و دردینگچه درد امکانی یوقتور

دېمان قیل منگه بلقیس احترامین
 بوله آلمان، هم اولغهیمن کنیزینک
 سلیمان غه پری هم کېلدی تابع
 پرلیقدین خود اولمس قیلسه ردیم
 مېنی سېندین جدا قیلمه ی همیشه
 سکونینگ وقتی قولداش اولسم اېردی
 بولوب تون سایه ینگلیغ هم نشینک
 چقرسم اېردی کیرپیک ایگنه سیدین
 مدام اولسه اېدی قوینومده باشینگ
 ساچیم بیرله سوپورسم اېردی آنی
 پیر اوزره اشکدین سېپسم اېدی سو
 یوز آچیب ظاهر اېتسم اېردی خورشید
 ساچیم یتکورسه اېردی عنبرین تون
 اریتسم اېردی اشکینگی ینگیمدین
 قول اېتسم اېردی بؤینونگه حمایل
 یوزوم یوزونگه توتسم اېردی اؤترو
 لییمدین توتسم اېردی چشمه نوش
 کېچه-کوندوز قیلیب محرملیغینگنی
 کون اولسه یار و مونس بولسم اېردی
 سېنی بیر یان، مېنی بیر یان گرفتار
 فلک بېدادیغه نې چاره قیلسون؟
 قیلور جانیه بېداد اوزره بېداد
 بلالر بندی ایچره مبتلا سېن
 بلا و محنتینگ پایانی یوقتور

ولی بولمیش جهان اهلغه معلوم
چېکرگه درد و اندوه جرأتینگ بار
اگرچه فرقتیمدین ناتوان سېن
اگر طغیان قیلور هجران ملالی
مشقت اوتی قیلسه جسمینگه کین
یبتیشگچ درد چون هر یان کېترسېن
اگر کوکسونگه اورسنگ غصه تاشی
نې کیم قیلسنگ سوزی سیغمس کیشی نینگ
مېن زار و ضعیف و پاشکسته
فراقینگ تیغیدین یوز پاره جانیم
کویوب هجر اوتیدین جان و کونگول هم
ایچیمگه شعله عشقینگ توتاشیب
ایچیمده بولسه یوز اوت آشکارا
گر اؤلسه لعل بیرله کؤزلریم کان
نېچه خاتون کیشی بار ابرسه توسن
جمال ایچره مه تاباندین افزون
انگه یخشی که ایلې دلربالیق
حق اندین اسره سون کیم اول زبونوش
گرهله هجر دین قاشیغه توشگه ی
نې عشق اوتیغه کویمکلیکه تابی
ایاغ آستیغه قالسه ناتوان مور
چو اول بولمیش خلاق پایمالی
چقیلسه برق عالم ایچره بی باک
بو مشکلقاق که مونداق زار و بېدل

که ایلگینگده قاتیق خارا ابرور موم
بلا تارترغه صبر و طاقتینگ بار
ولی هم ابرسېن و هم پهلوان سېن
قیلورسېن آه ایله کؤنگلونگی خالی
بېرورسېن اشک سیلی بیرله تسکین
فغان و پویه بیرله دفع اېترسېن
وگر جانینگه محنت دورباشی
که بو طوری بولور عاشق ایشی نینگ
باشیمدین تا ایاق اعضا شکسته
نې جانیم، بلکه جسم ناتوانیم
نې کویمک کیم، بولوب یوز قتله کول هم
توتاشیب دېمه کیم، باشیمدین آشیب
نفس دودین اوررغه قیده یارا؟
آقیزماق قطره یی اندین نې امکان
بولوب آزاده لیغده سرو و سوسن
مه تاباننی قوی کیم، آندین افزون
وفا اهلغه قیلغه ی بوفالیق
بیراونینگ عشقیدین بولغه ی مشوش
گرهلیک عشق ایشی باشیغه توشگه ی
نې اندین قورتولیب جان خرابی
کېتورسه قتلیغه یوز اژدها زور
یوز اژدر چنگیده بولغه ی نې حالی
توره آلغه ی مو اوتروسیده خاشاک؟
که بېدلیق ابرور جانیه مشکل

انگه بیر یان ابرور یوز مونچه افسوس
 نهانی اورسه تون-کون یوز تومن پیچ
 بغایت مشکل ایش ابرمیش، بغایت
 اوچورسه آهی ییتی کؤک نقابین
 دېمان مېندین سېننگ دردینگ ابرور کم
 ولی یوز مونچه درد تازه بیرله
 چو درد و غربتینگنی یاد ابرمېن
 اگرچه بۇلغه لی عشقینگ اسیری
 دمی خوش اورمه دیم افغان ایچینده
 آلیب دشمن سپاه و افسریمنی
 مېن و خیلیم نېچوک کیم بوم منحوس
 مونونگدېک ملک نینگ شاه و فقیری
 توتولغنلر قلیب جانینی تسلیم
 بولر اېلگه مېننگ عشقیم ایشیدین
 قلیب جانیمغه قصد اېلدین اویاتیم
 ولی یوز مونچه محنت بۇلسه ابردی
 سېنی کؤرسم اېدی ناگاه-ناگاه
 بو دم هم کیم فراقینگدین اؤلوب مېن
 حیاتیم وصلینگه امید ایلن دور
 اگر هجرینگده یوز ییل غصه کش مېن
 توقع اول که بو آشفته نامه
 اوْقوب مضمونیدین آلسنگ حسابین
 کیم، اول هر غمده بۇلغه ی حرز جانیم
 چو بۇلسنگ حالیمه آگاه و اعلم
 ینه بیر یان حجاب ننگ و ناموس
 اگر ناموسی باردی بارچه سی هیچ
 که عاشق ننگ و نام ایتگهی رعایت
 یوزیدین آچمه غهی برقع حجابین
 سېننگ هم کؤپتوروردردینگ، مېننگ هم
 غم و اندوه بی اندازه بیرله
 حزین جانیمغه یوز بېداد ابرمېن
 اوتر افلاکدین آهیم نفیری
 دمی خوش بۇلمه دیم هجران ایچینده
 قلیب تاراج ملک و کشوریمنی
 بۇلوب بیر غار ارا تاغ ایچره محبوس
 بۇلوب باشدین-ایاق دشمن اسیری
 قوتولغنلرنی هر دم اؤلتوروب بیم
 قولاغیم یالقویان اېل قرغیشیدین
 اؤچوب بانو اویاتیدین حیاتیم
 نی یوز، مینگ مونچه شدت بۇلسه ابردی
 غمیم یوق ابردی بالله، ثُمَّ بِاللّٰه
 یوز اؤلگندین هم آرتوقراق بۇلوب مېن
 امید اول رحمت جاوید ایلن دور
 اگر وصلینگ امید بۇلسه خوش مېن
 که بو آشفته قیلدی نقش خامه
 کرم ایلب یییارگه یسېن جوابین
 بلا و غصه دین خط امانیم
 جوابین هم یییار، وَاللّٰهُ اَعْلَمُ

اوقوب بو نامه نی اول زار بدحال
 گهی بپخود چکر ابردی فغانی
 جنون آثارینی کؤپ ظاهر ایتی
 جنون دین گرچه کؤپ بؤلدی نفیری
 چقردی نامه اسبابینی شاپور
 اوزین دیوانه بیر دم ضبط قیلدی
 برب شاپورنی قیلدی روانه
 یوگوردی نامه بر چون نامه آلیب
 بیتیب مهوش نینگ آئینده بیر اؤپتی
 سمنبر ییغله یو خلوتقه کیردی
 آچیب چونکیم اوقوی باشله دی آنی
 کؤپ اوردی تاب جسمی اویله کیم نال
 قؤپوب یوز چرخ اورر ابردی زمانی
 اؤزیگه کهلدی گاهی، گاه کبیتی
 یوق ابردی نامه یازماقدین گزیری
 مرگب ایلهمک که مشک و کافور
 کیم، اول درد و بلا شرحی یازیلدی
 اؤزی درد اؤتی ایچره قالدی یانه
 نی نوع اولسه اوزین قورغانغه سالیب
 بیتیکنی بیرگه قویدی، داغی قویتی
 سرادین حجره محنتقه کیردی
 بو ینگلیغ ابردی اول غم داستانی

فرهاد نینگ شیرین نامه سی مقابله سیده خامه اوچین مېتینی نوکیدېک تیز
 اېتیب، اول خامه بيله ورق تخته سین مېتین خارا تخته سیغه تېککندېک
 آتش انگیز قیلغنینی و پري افسونیدین عجز ظاهر قیلیب، تېلبه لردېک اوزین
 ایتلر سلسله سیغه تارتیب لابه کؤرگوزگیننی پري پیکر اوقوب، پریزاده لردېک
 اضطرابقه توشوب، کؤنگلی قوشی مجنونى ساری پرواز قیلیب، انی کؤررگه
 کؤزی اوچقنى، بلکه مجنونى اویقو خیلیدېک انینگ کؤزیدین اوچقنى

انینگ آتی بيله بو غم سوادى
 یارورغه حسن شمعی شام دیجور
 چېکېب چون عشق نارى نینگ دخانین
 قویاشدېک کیم نینگ ایلېب حسنین آفات
 انی کیم عاشق ایلېب ذره مانند
 انگه کیم بېرمه یین اوز ملکیدین بهر
 که نقش کلکی دور عالم سوادى
 چیقاریب عشق برقى ناریدین نور
 قرارتیب درد اېلى نینگ خان و مانین
 اولوسنى قوزغېبان انداق که ذرات
 قیلیب سرگشته لیکلر بیرله خورسند
 قیلیب غربت مین تلخ اویله کیم زهر

دیار و یار دردین قتیغ ایتگن
 بیراوگه کیم بېریب غربتده مسکن
 انی کیم دوستدین ایل ب طربناک
 چیقارور ایلنی غم هنگامه سیدین
 بلا تاغین سراسر خاره قیلغن
 محبت دشتینی قیلغن بلایی
 سوروب چون نکته نی حمد ایچره لختی
 که: «بو محنت اؤتی نینگ داستانی
 تیکان دین یوق که سرو و یاسمینغه
 تاموغنی قوی که، آهین تارتقن کون
 که یعنی مېن غریب ناتوان دین
 کؤنگول بولغن بلای جانی آنینگ
 انگه کیم یوق حدیم جانان دېمکه
 و لیکن چون جنون معذوری دورمېن
 نېدین کیم آفتیم بولغن پری دور
 ایشیم چون تېلبه لیککه تاپتی پیوند
 جنون اهلی حدیثی بارسه هر یان
 پریدین ناقل افسانه دورمېن
 و لیکن کېلدی چون لیلی مثالی
 نگارا، مهوشا، عفت پناها
 سنگه حدیم یوق اولماق نکته پرداز
 نېدور کویونگ ارا ایتلرغه حالت
 کېچه اول کوی ارا قیلغنده فریاد
 ییغیلیب حلقه اورغن ماجرا ده

فراق و هجر جاملین اچّیغ ایتگن
 جهان اهلین قیلیب جانیغه دشمن
 اولوس دشمنلیغیدین بېرمه یین باک
 قیلیب مسرور دلبر نامه سیدین
 انگه عشق اهلینی آواره قیلغن
 ایتیب هر مورین آنینگ اژدهایی
 دېب اندین سؤنگ نېچوک کیم شوربختی
 سوادى غصه دودیدین نشانی
 تاموغدین بلکه فردوس برینغه
 بولوب بیر دوزخ آهیدین هر اوچقون
 توتولغن زار کؤنگلی خسته جاندین
 باریب جاندېک کؤنگول آلاغانی آنینگ
 قیوجانان دېمک کیم، جان دېمکه
 جنون بیرله جهان مشهوری دورمېن
 پری یوق، آدمیلر سروری دور
 عجب یوق، سؤز دېسم دیوانه مانند
 بولور ظاهر خرد اهلیغه هذیان
 نې تانگ سهو اولسه کیم، دیوانه دورمېن
 قیلهی مجنون کیبی کؤنگلومنی خالی
 جهان مهوشلریغه پادشاها!
 تیلر مېن ایتلرینگه ایتماق راز
 فراغت بیرله دورلر، یا ملالت؟
 قیلورلر مو بو ایتگن ایتنی هم یاد؟
 مېنی یوقلر مو اېرکینلر اراده؟

سۆنگگ چه یئرنده ایلب قهر و کینلر
 قیلورده طعمه تاشدین یانچقان باش
 سو ساری تیللری قیلغن زمان میل
 بؤیینلریغە سگبان چەكسە زنجیر
 قلادەنگ طوقیدین هر دم تاپیب ذوق
 یاتیب باش قۇیسەلر اول آستانغە
 بیلیم کیم منگە نې یتیمیش قصادین
 حنادین قۇللرین کۆرگندە رنگین
 رسن تاپسە بؤیونلریغە پیوند
 بولر ایچرە بار اپردی بیر ضعیف ایت
 تنی زار و سۆنگگ بیرلە بۇغونلر
 قولاقیدین ایگی یوزگە پردە سالیب
 قیلیبان قویروغین سودررنی پیشە
 چیینلر جسمینی مجروح اېتر چاغ
 ایچیمدېک خستە جسمی نینگ خراشی
 ایچیمدە هجر اوقی سالغنچە یارە
 مېنینگ زخمیمدە غی قانلر نهانی
 مېنینگدېک ضعف اوتیدین جانیدە اورت
 وفا بابیدە ایگیمیزدە دعوا
 تاپیب اؤز حالتین بو ناتواندە
 مېنینگ حالیمغە اول ایلب ترحم
 کۆروبمېن اندە مردملیغ نشانی
 کۆزوم قانی نینگ آقماغین چو باقیب
 رفیق اپردی منگە مېن هم رفیقی

قوروغ جسمیم ساغینور مو اېکینلر؟
 بیلورلر موکین یېر باشیم نېلر تاش؟
 ساغینورلر مو اشکیم سویینی سیل؟
 ساغینورلر مو زنجیریمنی بیر-بیر؟
 ساغینورلر مو توشکن بؤینومە طوق؟
 قالور اېرکین مو یېر بو ناتوانغە؟
 اولورلر مو اېکین هر تون عزادین؟
 کۆزوم قانین ساغینورلر مو اېرکین؟
 بیلورلر مو اېکین بؤینومدە یوز بند؟
 مېنینگدېک زار و مجروح و نحیف ایت
 مشقت تاریغە سالیب توگونلر
 یوزین آچماققە ایتلردین اویالیب
 هاریب اول یوکنی تارتدین همیشه
 اؤلوکسە اوزرە انداق کیم سوروک زاغ
 باشیمدېک، درد توفراغیدە باشی
 قۇتوردین آنچه زخم آشکارە
 نهان ایلب انینگ زخمینی قانی
 یوزونگ کۆرمک خیالیدین کۆزی تۇرت
 محبت شرطیدە هم بیزدە دعوا
 منگە الفت توتوب اول آستاندە
 انگە اول نوع کیم اهل تنعم
 کۆزومدە ایندە بان مردمدېک آنی
 انینگ داغی کۆزومدېک قانی آقیب
 مېنینگ حالیمغە رفیق آنینگ طریقى

نې اېرکين ضعف ايچينده حالى، يا رب
 تاپرده آستانينگده پناهي
 کونگولده اويله کيم درد نهانينگ
 يلر وقتى جراحتلرنى درهم
 اياغى کويونگه گه-گه يېتر مو؟
 سنگه جاننى فدا قيلماق هواسى
 سېنينگ حالينگ سؤررغه قیده يارا
 بو کيم مکتوب ارا دُرلر قیلیب درج
 انينگ عذريده عاجز دور بيانيم
 دېب اېردينگ مېنده هم کۆپتور غم و درد
 مېنينگدېک يوز تومن مينگ اؤلسه هر دم
 بيتيب اېردينگ که، سېن گر ناتوان سېن
 اگر تاغ اؤلسه، تيشه ننگدين نگون دور
 منگه اول زور و شوکت قیده قالميش
 مېن اول مورى دورورمېن زار و عاجز
 ايله ييمده کېسک کوه بلا دور
 غمينگدين دور منگه تاب و توان هم
 نېچه عشقينگدين اؤلسه جسميمه زور
 و گر خود مور اېرور پايمالى انينگ
 رقم ايلب اېدينگ کيم، تخت و جاهيم
 مېن و بانو بؤلوبتوريز حصارى
 بو سؤز نينگ گر جوايين ايتە آلمان
 بيتيلگن سؤز اېرور باشتين-اياق راست
 کيشيگه هر نې کيم کېلگه قضا دين

بو ايتدېک مو اېکين احوالى، يا رب؟
 مېنى کؤزلر مو اېرکين گاه-گاهي؟
 کيررمېن مو اېکين کؤنگليگه انينگ؟
 بيلور مو، يوق مېنينگ زخيمغه مرهم؟
 اگر يېتسه بو ايتنى ياد اېتر مو؟
 نې حدّيم کيم بؤله اول ايت فدا سى؟
 بس انينگ حالين اېتسم آشکارا
 لطايف نقدى کؤپ ايلب اېدينگ خرج
 که هر حرفيغه بؤلسون صدقه جانيم
 بو سؤزدین کويدي جان دردپرورد
 مبارک خاطرينگه بؤلمه سون غم
 و ليکن غم چېکړگه پهلوان سېن
 و گر شیر اؤلسه، پنجه ننگدين زبون دور
 نفس اورغونچه قوت قیده قالميش؟
 که انداق عجز ارا يوق مور هرگز
 کؤزومگه رشته بؤلسه اژدها دور
 اېرور دردینگ چېکړدين قوت جان هم
 و ليکن اژدهانى عشق اېتر مور
 خيال اېت کيم، نې بؤلغه حالى انينگ؟
 ديار و کشور و خيل و سپاهيم
 حصارى محنت ايچره کوهسارى
 ولى ايتورده عاجز داغى قالمان
 بو نوع اېرميش ازله تېنگريگه خواست
 دوايى يخشيرا ق يوقتور رضادين

بيلورمېن کيم نې کېلميش کښورينگه
 ولی اول کيم اېرور خيل و سپاهينگ
 الردين گر بيري توتسنگ مېني هم
 اگر انصافني تارتيب اراغه
 منگه يېتگن بليت کوپ و آزي
 دېسنگ محنتقه سېن اېردينگ سزاوار
 فدا باريغه جان ناتوانيم
 گر اېرمس مونچه بيرله هم کفايت
 يولینگده بار اېسم توفراغدين کم
 منگه هم بار اېدی اېرکين ديارى
 اتام شايد که خاقان اېردى اېرکين
 يېتیب اېردى اېکين باشيمغه تاجى
 ختا و چين ارا اوڼ ايگى مينگ شهر
 مونگه لايق سپاه و خيل و جاهيم
 اېتیب چون عشق خيلی تورکتازي
 بلا خيلی ارا بې چاره بولماق
 تومن مينگ آدمی گر بنده، گر خيل
 اتا بيرله انا قالب عزاغه
 الرنى دور چرخ ايلب عدم وار
 ينه کوړ کيم، حوادث تاشيدين درد
 ازلدین عشق اېکن بولسه سرشتيم
 بو ايشده کيمگه تيغ طعن اورايين
 که يوز مېندېک، تومن انداق که خسرو
 نې کيم بولسه قضاي آسمانى
 نې بير کشور که خيل و چاکرينگه
 مطيع و بنده، بلکيم خاک راهينگ
 بيري هم يوق که، توتسنگ برچه دين کم
 تأمل ايله سنگ بو ماجراغه
 بارى بيرله بوله آلور موازي
 الرغه ظلم قيلدى چرخ دوار
 نې قيلسنگ هم تورويدور خسته جانيم
 مېنينگ بؤينومغه يوکلرسېن جنائيت
 و ليکن چيقمه ديم توفراغدين هم
 دياريم خيلی ايچره اقتدارى
 نېچه اقليم اوزه خان اېردى اېرکين
 اياغيم آستېغه هم تخت عاجى
 تاير اېردى اېکين حکوم بيله بهر
 طريق سلطنتده دستگاهيم
 حقيقي عشق، يوق عشق مجازي
 ديار و ملکدين آواره بولماق
 توكوب بو سوگ ارا اشک اؤيله کيم سيل
 نېچه مينگ شهر اېلى رنج و عناغه
 مېنينگ جسمينى خود توفراقه هموار
 چيقاريب هر دم اول توفراقدين گرد
 قضادين درد و محنت سرنوشتيم
 اوزومنى يوقسه کيمنى يازغورايين
 هبا بولسه، قضا آلينده بير جو
 کيشيگه بولمس اسناد اېتمک آنى

قيان اېرديم، قيان چېكتى جنونوم
 يازرده نامه نى هوشومدين آزدیم
 چو مېن ديوانه اؤزدین اېرمان آگاه
 خطا عفو اېت قلمغه بو رقدین
 قلمغه چون توگندی صفحه ده سیر
 پري پیکر اؤقوغونچه بو مکتوب
 تنیده نامه چیرمر ایپ کیبی تاب
 قؤیوب بیرگه شغبدین هر زمان یوز
 چېکب گردونغه آهی نینگ شرارین
 بؤلوب بیر لحظه کؤنگلی عشرت اندوز
 زمانی ناله تارتیب فرقتیدین
 قلیب بانوغه عرض اول طرفه مکتوب
 قلیب بانو داغی کؤپ نامه دېک پیچ
 بلیب اول خسته حالاتین کماهی
 ایکسی کؤز یاشیدین کؤپ ساجیب دُر
 قلیب شاپور عزّ و احترامین
 سؤروب فرهاد نینگ حالینی بیر-بیر
 نې خوشتور تاپسه بیر مهجور جاوید
 نوایی غه طلب، یا رب، شعار اېت
 کبتور، ساقی، می و بیر دم آییلمه
 امیدمغه مېنى خورسند اېتگیل

جنوندين ياوه سؤز بؤلدى فنونوم
 جنوندين هيچ بيلمان کيم، نې يازديم
 نې سهو اېتتيم رقم، استغفرالله
 که مجنولر بؤلور مَعْفُو قلمدين
 سؤز اتمامی اېدی کيم «تَمَّ بِالْخَيْرِ»
 نهاديدین چقيب يوز قتله آشوب
 ولی اول ايپگه تاب اول جسم بېتاب
 قدی غمدین دمی خم، بیر زمان توز
 که اؤرتب اول شرر صبر و قرارین
 تيریک اېرکنگه فرهاد جگرسوز
 چېکب «وا حسرتا» لر حسرتیدین
 که باشتین تا اياغی اېردی مرغوب
 دوايی تاپمه يين اول درديغه هيچ
 که بار اېرمیش دُر دريای شاهي
 انینگ حالغه يېب هر دم تحسّر
 بورونغيدین بيک ايلب مقامین
 ايکاو ييغلب بو قيلغن سايی تقرير
 بيراودین نااميد اؤلغنده اميد
 نېچه نوميد اېسه، اميدوار اېت
 مېنى هم درددین نوميد قيلمه
 اميدیم بو که، اميدينگه يېتگیل

فرهاد کۈنگلی جراحاتلری شیرین نامەسی نوردیدەغی کلام مسیح مریم، بلکه
 اول کاغذە چیرمب ییبارگن مرهملریدین اۋنگلماققە یوز قۋیغنی و شیرین
 بغری حرارتلری فرهاد بیتیکی مضمونیدین، بلکه مریم رشتەسیغە چیرمب
 ییبارگن ایسیتمە تعویذی افسونیدین تسکین تاپقنی و بو سلسلە محبتنی شاپور
 متحرک قیلغنین خسرو انگلب انی سلاسل محنتقە تارتقنی و فرهاد ھلاکیغە
 چرخ زالی دېک تدبیر قیلغنی و ایننگ عمری زوالی تدبیری تاپیلغنی

بو مخفی نکته نینگ مشکل کشایی
 که، چون شاپور اول ایگی ناتواندین
 یبتوردی بیر-بیریگە نامە شوق
 خبر خسروغە یبتی کیم رسولی
 هم ابلتور تلبه دین اول آيغە پیغام
 ایننگدېک عشق بازاری ابرور تیز
 همانا دشتدین دیوانه فرهاد
 دیان بیر-بیرگە یوز افسون و نیرنگ
 که خسرو تاپمەغە ی گردین الرنینگ
 اگر هم تاپسە تارتیب کۋپ عقوبت
 که چو دیوانه مینسە دیوزادی
 حریفی ابرمس آنینگ یوز مینگ آدم
 چو ابردی مسکنی بو قلعه تاغی
 وجودی هجر دین زار و زبون هم
 آلیب بیر تاش کیم اعداغە آتتی
 قچان کیم مینسە گردون پیکر تیز
 ابرور خسروغە بس اندیشە خام
 چو بو افسانەنی فهم ابتی پرویز

بو ینگلیغ بۋلدى معنی رهنمایی
 شکسته جسم ایله آزرده جان دین
 قیزیق بۋلدى ینه هنگامه شوق
 رسولی یۋق که، جاسوس فضولی
 همول آیدین برور مجنون غە اعلام
 که بۋلغودېک دورور یوز فتنه انگیز
 حصار فتنه دن حور پریزاد
 ایننگدېک ایله گەیلر بیر یان آهنگ
 نې سود اول دم یېمک دردین الرنینگ
 سرانجامیده بار دور کۋپ صعوبت
 یانیده اول صفت حورائزادی
 که بۋلغە ی هر بیرى ایش وقتی رستم
 یلنگ مجنون کیىی باشتین-ایاغی
 قدی غم تاشی تارتدین نگون هم
 نې خسرو، بیر چیریک کۋنگلین اوشاتتی
 قۋلیده چېککن اۋلسە تیغ خونریز
 قیان اول بارسە قۋیماق اول طرف گام
 تفکر اۋتی توشتی کۋنگلیگە تیز

همول يېردين كه اېردى خسته فرهاد
نې يول كيم بار اېدى ايلب كمينلر
كه تېرگ بارغن و كېلگن كيشينى
اينگدېك كيمسه اوچرېب يوللريغه
كېتورگه يلر انى پرويز اوچون تيز
قضادين اول ايكي-اوچ كونده شاپور
پريوشدين ينه بير نامه آليب
چو تاپتيلر اول اېل، قيلغنى مطلوب
بيتيك بيرله اوزين خسروغه فى الحال
چو بو نوع ايش عيان قىلدى زمانه
قيليب اول اېلگه اول كيم شرط احسان
اؤقودى چون آچيب اول طرفه نامه
چيقردى اول سوادِ عنبرآلود
سوادى اېردى محنت دوده سيددين
غم اهلى نينگ سوادِ ماتمى اول
اياقدين-باشقه درد و غم نشانى
خزانِ هجر كېتمك نينگ نويدى
مدادى مشكِ دلجوئى محبت
حكايترلر سراسر محرمانه
وفادين كيم بولوب هر سؤز اداسى
بورونغي نامه لردين كؤپ سوروب راز
وفادين وعده و پيمانلر ايلب
بولوب كؤپ ذكر مکتوب ايچره پرويز
بيتيب ارمن نى ويران قيلغينى

بو يېرگه تېگرو كيم اول سرو آزاد
كمينگه لرده قويدى اهل كينلر
تفحص ايله بان هر كيم ايشينى
كه تقرير اؤلدى كيرسه قؤللريغه
اؤزى بيلگه ي نېچوك كيم قيلسه پرويز
تاييب فرهاد پابوسيغه دستور
بارور اېردى صبادېك پويه ساليب
تفحص قيلغچ آنى، چيقتى مکتوب
توقعلر بيله قىلدیلر ارسال
بولوب خسرو بغايت شادمانه
كه بو مشكل الردين بولدى آسان
قويى ساليب باشين انداق كه خامه
سوادى خامه ينگليغ باشيددين دود
بلا بازاری مشك سوده سيددين
غلط قىلديم، سوادِ اعظمى اول
بارى مهر و محبت داستانى
بهار وصل يېتمك نينگ اميدى
كېليب هر حرفيددين بوى محبت
بولوب هر بيرده ظاهر يوز نشانه
بولوب هر سؤزده بير-بير نينگ فداسى
وفا و مهر انگه انجام و آغاز
بو پيمانلر اوزه ايمانلر ايلب
انى دېب گاهى ظالم، گاهى خونريز
اولوسقه غارت جان قيلغينى

قیلیب عشقیده یوز مینگ طعنه آغاز
 که چککه ی تیغ و اورگه ی عشق لافین
 قولاق عشق اهلی سالمس بویه سوزگه
 کبره ک عاشق قه جان - جانان فداسی
 اگر عاشق بو دور، معدوم خوشراق
 حق اندین اسره سون کیم، بویه عاشق
 چو اول مقصود بيلمیش عشق دین کام
 ابرور بو ایشده سعی و اهتمامی
 مہنینگ جسمیمده تا جان دین رمق دور
 قضا قیلسه مہنی آنینگ اسیری
 تینمینی ایله بان خنجر بیله چاک
 بو ینگلیغ کوپ حدیث آتشانگیز
 بلا و درد اؤتی جان یغ توشتی
 اگر انصاف ایله ایلب تأمل
 ثواب ایش مطلق آنینگ جانبی دور
 و لیکن سلطنت ناموس و نامی
 انی انصاف ساری قویمه یین هیچ
 اشارت ایله بان شاپورغہ بند
 بزرگ امیدنی چارلب نهانی
 که بو ایش اندوهیدین چیقستی جانیم
 منگه بو درد ارا بیر چاره قیلغیل
 کیم اول دیوانه ساری دیویونند
 بو رعنانی اینگدېک ایله میش صید
 سینگورسم غصه دین اؤلک کبره ک دور
 که اول کیم، عشق سریدین دېمک راز
 مسلم کیم توتر مونداق گزافین؟
 که شہلیق اؤزگه دور، عاشق لیک اؤزگه
 تیلر اول قیلسه جانان - جان فداسی
 وصال اقبالیدین محروم خوشراق
 اؤزین کؤرگه ی مراد اوجیده فایق
 مہنینگ وصلیم خیالی دور انگه خام
 تمامی هرزه و ضایع تمامی
 ایشیم قورغانده اؤزنی اسره مق دور
 اؤلوم دین چون کیشی نینگ یوق گزیری
 انی قیلمه ی وصالیم دین طربناک
 که بیر-بیر اؤقودی بارینی پرویز
 تزلزل جسم ویرانیغہ توشتی
 بیلیم کیم، هر نې کیم یازمیش دور اول گل
 باری ایشده حق آنینگ جانبی دور
 ینه سورمک هوا ی نفس کامی
 سالیب کؤنگلیگه فکری پیچ-درپیچ
 اؤزی غم بندیده شاپورمانند
 اراغہ قویدی پنهان ماجرانی
 کؤنگیل دین کؤز ساری میل اہتتی قانیم
 هلاک اؤلغوم دورور یوق اہرسه، بیلگیل
 اؤزی دیو و سؤزی دیوانه مانند
 که دیو اہتگه ی کیشینی آزغوروب قید
 ایشیمگه بارچه اہل کولمک کبره ک دور

كيشى كۆرگه‌ي مو مونداق طرفه اۆلمك
 اگر خود ايله سم آشوب و بېداد
 كه مجنوننى بيلورمېن بېگنه دور
 كمند رسته فكريم اوز آخر
 ايكاولان ايتيان افسانه بېحد
 هم آخر بۆيله بۆلدى ايشگه تدبير
 كه تاپقه‌يلر نحوست انتسابى
 دېگه‌يلر كيم باريب ديوانه سارى
 دېگه‌ي كيم، خسرو ارمن شهرين آلدى
 ايشى شيرين بيله سورمك دورور كام
 قىليب بانو انگه شيريننى هم مه‌د
 چو اول كۆردى سنگه خسرونى فايق
 چوسېندىن كېتى اول سېن هم قۇپ و كېت
 شك اېرمس چون بو ينگليغ نغمه توتقه‌ي
 بو سۆز بيرله ساووب ميل اېتسه بير يان
 بولر اندىن قچان كيم بۆلسه نوميد
 بۆلور كۆرگوزمك آنچه ناتوانلىق
 بو اؤق گر توشمه‌سه كۆنگليگه كارى
 بو ينگليغ رشته‌غه چون سۆز توگولدى
 كېتور، ساقى قدح كيم، بير غمىم بار
 ملالت خيلى قصد جانيم اېتميش

اولوسدين يىغله‌ماق اؤرنىغه كولمك؟
 مونىنگ بيرله هم اۆلمس خاطريم شاد
 گنھسيز قانغه ميل اېتمك تبه دور
 منگه بو ايشده بير يؤل كۆرگوز آخر
 كۆپ ايلب بير-بيرى نىنگ رآينى رد
 قيو تدبير مكر و ريو و تزوير
 كه بۆلغه‌ي قتل انگه رآي صوابى
 نحوست اؤتيدىن اورغه‌ي شرارى
 بارى كامىن سپهر ايلگيگه سالىدى
 مه‌ين بانو بيله ايچمك دورور جام
 ايكاو دورلر نېچوك كيم شكر و شهد
 انگه عاشقلىغىنگ اېمدى نې لايىق؟
 يېريگه يېتتى، سېن هم ملكينگه يېت
 اينىنگ كۆنگلىنى شيرين دين ساووتقه‌ي
 قوروبان باشين آليب كېتسه بير يان
 اراده قالمه‌غه‌ي بو رنج جاويد
 كه ظاهر قىلغه‌ي اول آي مهربانلىق
 قىلالى اؤزگه تدبير اختيارى
 مى ايستب شه قدح مانند كولدى
 كيم، اول غمدىن عجايب ماتمىم بار
 قدح توت كيم، قۇلومدين چاره كېتميش

زال مکاره، بلکه فرهادکش خونخواره نینگ تیغ زبانی تیز ایتیب، فرهاد قتلینی
انگیز ایتگنی، داغی اول تاغ ساری عزیمت ایتیب، فرهاد باشیغه اجلدېک
یبتگنی و انینگ حیات قوشی قصدیغه مکر رشته سی دامین آچیب، تزویر
اشکی دانه سین ساچقانی و جسمی قفسین مرگ سنگبارانی بیله سیندورغنی و
عمری بلبلین اول پاره-پاره قفسدین اوچورغنی

بوما تم نوحه سازی اؤرته بان داغ
که چون اول نوع تدبیر ایتی پرویز
قدی ایگی بوکولگن پیرزالی
خطوط مکردین یوزینده یوز چین
چو ساز ایلب فسون و حیلۀ شوم
بهریب سورگچ فسونلیق ماجرانی
قویوب کؤنگلین چو افسون و حیلغه
اتب کؤک پیر زال خاله آنی
ایتیب تدبیر ایله اول خاله نی بکر
کویا وگه عقدیدین ثابت قیلیب سود
قچان ناسازلیق ایلب اراده
نخود فالیدین احکامی یکایک
قیلیب حکم ایچره یوز بقراطنی گم
اوررغه ظلم تیغین تیزهوش اول
چو حاضر قیلدیلر مجلسقه آنی
قیلیب کؤپ وعده بیرله کؤنگلینی گرم
که گر فرهاد بؤلسون کوه فولاد
نېچه کون قطع دشت ایلب پیایی
هم آخر بیشتی اول تاغ اوزره محمل

ایننگدېک سؤز یوزیگه اوردی تیرناغ
تایب کېلتوردیلر بیر حیلت انگیز
فلک زالی کیبی حیلت سگالی
تیلیگه اؤتمه یین عمریده سؤز چین
قؤلیده خاره یومشب، اؤیله کیم موم
اتاغه قیزنی، اؤغولغه انانی
قویاشنی ایله بان عاشق زحلغه
انا دېب دَلَّةُ الْمُحْتَالِه آنی
هر آقشام دَلَّةُ الْمُحْتَالِه نی بکر
ارسطو بؤلسه ایلب آنی خشنود
بوزوب بیر سؤز بیله یوز خانواده
جَوی یوق اېلگه اول احکام ارا شک
بساطیده نخودلر مثل انجم
دېمه ی کیم تیزهوش، فرهادکش اول
دېدیلر بارچه احوال نهانی
قؤپوب اول یولغه توشتی، قیلمه ی آزم
بهری افسون بیله بیر دمدۀ برباد
گهی دشت و گهی وادی قیلیب طی
که توتمیش اپردی فرهاد انده منزل

روان آئینگ ساری بۇلدى روانه
 حساب مكرىنى قىلماققە توضيح
 تَحَرُّمُ تار-پودى بىرلە مَقْنَع
 دېگىل مريم حرمده تاپمه يىن كام
 كۆروب فرهاد يېردىن قۇپتى فى الحال
 سوال اېتتى كېلور كىفيتىنى
 دېدى قلب آيتى خالص نمونه
 كه بار دورمېن ضعيف خسته جاني
 اؤن-اؤن بېش يىل مقامىم خلوت اېردى
 جهان ايچره كىشى بىرلە ايشىم يۇق
 چو ارمن ملكيده امنيت اېردى
 بو شاهى كىم، كېلىتور آتى پرويز
 كه اېلدىن باردى ذوق خان و مانى
 چو اول ملك اهلى بۇلدى منقلب حال
 حضور طاعت انده قالمەدى هيچ
 خلايقدين يىراقراق تيره غارى
 غذا و قوت آليب ذكر نهاندين
 اجلدين يېتسه عمروم خىليغه زور
 كېزر اېردىم بو سودادين مشوش
 يوميشمېن عمردين گرچه ايليک مېن
 وفاسيز دور چو خيل آدميزاد
 قرا تاشدين وفا و مهر اميدىن
 اېشيتتى چون بو افسونلرنى فرهاد
 تبرک ايسته بان توفراغىن اۋپتى

يسب كۈنگليده يوز مهلك فسانه
 آسيب سيندورغودېك بۇيىنغه تسبيح
 تلۇن جنسى جنسيدين مرقع
 كېلىدور طور اوزه توتماققە آرام
 سلاميغه، الفدېك قد قىليب دال
 بو كېلمكتىن نې اېركن نيتىنى
 اوروب حاليغه نعل بازگونه
 اولوسدين رشته اوزگن ناتوانى
 ايشىم خلوتده حقه طاعت اېردى
 ايشىم بو - تېنگرىدن اۋزگه كىشىم يۇق
 مېنىگ حاليغه بو كىفيت اېردى
 اينىگدېك فتنه اۋتين ايلهدى تيز
 اېشيتمىش بۇلغەسېن سېن داغى آنى
 منگە هم منقلبوش بۇلدى احوال
 دېدىم كىم، اېرتە كونى قىلمە يىن كېچ
 تاپەى يانیده آئینگ چشمه سارى
 كيرهى انداق كه، هرگز چيقمەى آندىن
 همول تيره مغاك اۋلغەى منگە گور
 كه كېلدى كۈنگلومه بو سرزمين خوش
 ولى بو تاغ ارا مېن تا تىرىك مېن
 وفاسيزنى نې قىلسون آدمي ياد
 طمع قىلماق بۇلور، يۇق آدميدىن
 بغايت بۇلدى اندىن خاطرى شاد
 نیاز ايلب، اياغىن داغىن اۋپتى

دېدی: «کېی عارضینګده نور توفیق
 بو کیم دهر اهلېغه نامتفق سېن
 وفاسیزلیق جهان اهلېغه خو دور
 بؤلور معلوم کیم بیر امر ناخوش
 مگر ارمن ده امری بؤلدی طاري
 دېدی کیم: «ای اوغول، چین دور کلامینګ
 وداع اېتمیش بو کشوردین امانلیغ
 نهایتدین اېرور کوپ انده آفات
 مهین بانو بيله خسرو یراشتی
 سالیب پیوند ایشین خسرو ارغه
 ایکی یانددین یایب وصلت بساطین
 اینګدېک فسق ايله لهو اؤلدی آیین
 قالب می سیلېغه اول کشور و تخت
 چو هر کیم باردی بیر یان زار و غمناک
 ولی بو طرفه راق کیم، اول جماعت
 خدا سالدی اراده رنج جاوید
 تنعم شامی شمعدین باریب نور
 همول گلرخ که، دېرلر آنی شیرین
 چو بؤلدی عقد امری آشکارا
 اؤزیګه قتل تیغین اوردی فی الحال
 دېدی بعضی که: «نوش اېتګن دورور زهر
 باری تقدیر ايله اول سرو نوخیز
 انګه عاشق اېمیش بیر زار ناشاد
 فراقی ایچره یوب ایلکینی جاندین

ضمیرینګ مخزن اسرار تحقیق
 مُحَقِّق سېن، بِاللّٰهُ وَاللّٰهُ مُحَقِّق سېن
 وفا اېلددین الرغه جست و جو دور
 ضمیرینګ بو صفت قلمیش مشوش
 که یوقتی کؤنګلونګه آنینګ غباری»
 جوابین داغی چین ايله ی پیامینګ
 امانلیغ اؤرنېغه کېلمیش یمانلیغ
 ولی بو کیم عیان بؤلدی بو اوقات
 خصوصیت اراده حددین آشتی
 بو هم بېردی رضا اول ماجراغه
 غنیمت بیلدی اېل عیش و نشاطین
 که بؤلدی برطرف اسلام ايله دین
 صلاح اهلی ارادین چېکتیلر رخت
 بو ساری سالدی مېن غمگیننی افلاک
 اونوتیلر چو آیین سلامت
 مرادیدین بارینی قیلدی نومید»
 مبدل بؤلدی ماتم بیرله اول سور
 بو معنیدین اېکن دور اسرو غمگین
 چېکېب گردونېغه افغان بې مدارا
 اؤزین بو غصه دین اؤلتوردی فی الحال
 که بؤلغهی نوشیدین پرویز بې بهر»
 بقا ملکېګه سالدی گامینی تیز
 غریبی، دردمندی آتی فرهاد
 اینګ عشقی بيله باردی جهانددین

غمیدین آه و افغان بیرله باردی
ایشی قیلدی که، کېلمس اول کیشیدین
نې روح پاک ابدی اول سرو چالاک
چېکیب فرهاد اوچون آه هلاکین
بارور دم آغزیده فرهاد ذکری
باری پرویز رنجین ضایع ایتتی
تیلیدین تارتیان فرتوت تیغی
قیلیب فرتوت بو افسانه نی بیغ
اوزون تارتیب هلاک افسانه سین بو
ساووغ دملر بیله اول زال دم سرد
دیباں هر دم دریغ آتش آلود
غریوی تارتیان فرهاد مظلوم
غرض گر جان ابدی، آلدینگ انه های
کۆنگول قانین ایچردین تویغیل اېمدی
دیباں قۆپتی جهان دین سیلکیان قؤل
یاشیدین تاغده سالیب سیل ریزی
بو سیلی جسمی نینگ قصرین قۇنگاریب
کېتور، ساقی، قدح اول نوع کیم سیل
انینگدېک می ایچردین مویه تارته ی

انینگ وصلیدین ارمان بیرله باردی
که یوز شیء الله آنینگ اول ایشیدین
که کېلدی پاک، آخر باردی هم پاک
انینگ یادیده بېردی جان پاکین
ایچینده داغی اول ناشاد ذکری
ولی فرهاد یادی بیرله کھتی
دېر اېردی هر نفس آه و دریغی
توشوب فرهاد ایچیگه یوز تومن تیغ
توشوب آنینگ کۆزیغه سؤنگی اویقو
چیقردی کۆککه اول توفراغ دین گرد
فلککه چېکتی اول خاشاک دین دود
دېدی: «بس قیل که، بۆلدی قصه معلوم
اؤلوک تن دین نې ایسترسېن ینه، وای
مېنی اؤز محنتیمغه قۇیغیل اېمدی
عدم دشتیغه هنجار ایله بان یؤل»
دېمه کیم سیل ریزی، رستخیزی
حیاتی خیلی هم اول سوغه باریب
که قیلغهی رنگی آنینگ قان سری میل
توتوب فرهاد سوگین، پویه تارته ی

فرهاد نینگ عمری خیلی وجود ملکیدین جلا بۇلغنى و اول جلا پرىشانلىغیدین
 اجل خىلىغە مبتلا بۇلغنى و حیاتى يوز ياشوروب، يعنى انینگ ياتى بۇلوب
 عمرى قوياشى باتيب، يعنى اول عمر انگه تلخ كۇرونوب قيا تيغى بيله كۇكسين
 ياريب، كۇنگلى چاكيدىن يىللر ياشورغن درد و اندوه تىكانلرىن چيقاريب
 بېخودانه افسانه لر بيله كۇنگلین خالى اېتگنى و مرگ جامين پيمانە قىليپ
 نوميدلىغ اشكى مېي روان بۇلغنى و اول فنا بادەسیدین پيمانەسى نینگ تۇلغنى
 و اول پيمانەنى اجل ساقىلرى ايلگيدىن سيقاره ايچگنى و ساغالمس میدین
 جانان يادى بيله مست بۇلوب جانيدىن كېچگنى

بو ماتمنامه يازغن کلک چالاک
 که چون اول هجر دشتى نینگ شکاری
 که اول ايتیک قىليچدين صعب ياره
 فغان تارتيب، قۇپرغه ميل قىلدى
 اجل يغماسى آلدی جسميدىن زور
 قتيق تاش اوزره تليپنماققه توشتى
 اوروب تاش اوزره محکم هر زمان باش
 اېتيب هر نې که بار اشکين روانه
 کۇنگولدين تشلهدى هر سارى مرهم
 که اۋتى اندين ايش کيم، ياره بوتگه ی
 ماموغلر تشلهدى هر يان توگندین
 توگنلر ماموغيدین هر يان اول تاغ
 چېکيب زخمینی تیککن رشته هر يان
 بو ينگليغ رخنلر بيرله آچيب اول
 اجل کۇكسينی پاره-پاره ايلب
 چيقيب کۇنگلى اۋتيدین دود اندوه
 قرا مونداق کيب، ايلر يقا چاک
 يېدى بغيرغه انداق زخم کاري
 ايردى بغيرن ايلب ايگى پاره
 ولى هر نېچه کيم قۇپتى، ييقيلىدى
 ياروغ عالمى کوردی اۋيله کيم گور
 سۇنگکلر جسميده سينماققه توشتى
 که باريب باش، آنسيز قالغوسى تاش
 که ييغلردین قوتولدونگ جاودانه
 اوشاتيب انده ناوکلرنی درهم
 اجل پیکانی اېتگن پاره بوتگه ی
 آچيب يوز چشمه قان مجروح تندین
 آچيب يوز لاله، ليکن بارچه بېداغ
 ساليب اول تار خون آغشته هر يان
 اجل کيرمککه، جان چيقماققه هم يۈل
 چيقرغه خيل عمرى چاره ايلب
 توتوب محنت سحابی وادي و کوه

باشی اوستیده آنینگ زار ییغلب
 یرادین جسمی سرتا-سر آچیب گل
 ساچیلغن گل بيله اطرافی گلریز
 گلی ظاهر قلیب هر یان گل درد
 دیبان باشیمنی ییچ، ای چرخ زرکار
 کوزوم اوی، ای بلیت قهرمانی
 تیلیم، ای تیغ غم، کبس بی توهم
 دمیم یولینی توت، ای چرخ کینخواه
 ایاغیم سیندور، ای اندوه تاشی
 تنیمنی غیر کویدورگیل دېمس مېن
 اجل، کؤکسومنی سرتا-سر شگاف اېت
 تعب، کؤنگلومنی یوز مینگ پاره ایله
 فلک، بغریمنی قیل پرکند-پرکند
 منگه، ای عشق، همدردانه باردینگ
 باشیمدین اېمدی، ای هجران غمی، کېچ
 تنیم توفراققه، ای غم، متصل قیل
 تیلب قتلیم باشیمدین آشقیل، ای یاش
 عزیمت ایله ماهیم ساری، ای آه
 باقیب صحراغه تۆکتی اشک صافی
 رفیق خاکی و هموار و ساده
 بسی کؤردونگ ایاغیم ضربیدین رنج
 یاشیم سیلی بيله بغرینگنی یاردیم
 بو ساعت محتیمدین فارغ اؤلدونگ
 بؤلوب بو ماتمیدین دشت غمناک

یمان حالېغه مجنونوار ییغلب
 بو گلر قطره قانلردین ساچیب گل
 دېمه گلر که، اؤتلر ساچیلیب تیز
 تاپیب دوران اؤتیدین آتشین ورد
 کیم، اول اېرمس بوکوندین ناری درکار
 کیم، اول کؤرمس بوکوندین سؤنگره آنی
 که اېمدی ایسته مان آندین تکلم
 که باردی اېمدی چېکمک ناله و آه
 که، کېتتی پویه دین اېمدی خراشی
 که بو درد اؤتیدین راضی اېمس مېن
 بارورده رنج دین کؤنگلومنی صاف اېت
 عدم ساری بارین آواره ایله
 که اېمدی باردی اندین بیزگه پیوند
 قصوری قیلمه دینگ، مردانه باردینگ
 خدا یارینگ که، تقصیر اېتمه دینگ هیچ
 نې کیم مېندین سنگه یېتمیش، بحل قیل
 یوزومگه هر نې سېندین کېلدی، شاباش
 قؤشه ی جانیمنی، قیل اؤزونگه همراه
 که ای درد و غم اهلی نینگ مطافی
 نې کیم وصف ایله سم اندین زیاده
 بسی پویه م بيله بؤلدونگ المسنج
 یوگورمک بیرله گردینگنی چیقاردیم
 بحل قیلغیل که، رنجیمدین قوتولدونگ
 که وادیدین یقاسین ایله بان چاک

باقیب قیلدی وصیت تاغ ساری
 علو قدرینگ ایلب کؤککه آهنگ
 اېتکدین ناتوانلرغه پنه سېن
 سنگه مېندین یتیدور آنچه یاتلیق
 گهی بغرینگ بؤلوب تیشه غلافی
 یوزونگ یاشیمغه خون آلود گاهی
 باری جرمومغه تیغ عفو سورگیل
 فغانی بیرله تاغ افغانی آرتیب
 غمیدین بغرین ایلب آنچه پاره
 باقیب گردونغه دېدی: «کبی ستمکار
 شعارینگ هر نېچه جور و جفا دور
 اگرچه سېندین اؤلدی جانیمه رنج
 هم افغانیم بیله پڑمرده بؤلدونگ
 یوزونگکه پویه دین گردیم یاییلدی
 اېمستور انجمنگ نینگ زرفشانی
 بوکون نې آه قالدی، نې فغانیم
 چو توفراغ اؤلغوسی جسم جهانگرد
 چو بؤلیم یوق، مېنی یوق اېردی توتقیل
 فلک نینگ بو سؤزیدین دردی آشیب
 بؤلوب سرگشته تاپمهی استقامت
 باقیب مېتیغه دېدی: «اې اسیریم
 یتیب مېندین سنگه کؤپ سرزنش لر
 اوروب مېن کوچ ایله باشینگنی تاشقه
 سېن ایلب سخت جانلیق محتیمده

دېدی: «کبی، آفرینش بردباری
 شکوه حلمدین ذاتینگ گران سنگ
 هجر دین خسته لرغه تکیه گه سېن
 که یوزونگدین اویاتلیقمېن، اویاتلیق
 گهی جسمینگده مېتینیم شکافی
 دمیدین باشینگ اوزره دود گاهی
 بارور چاغیمده عفو ایلب کېچورگیل»
 صدادین هر زمان یوز ناله تارتيب
 که قاندين لعل اؤلوب هر پاره خاره
 جفاده کؤکب بختیمغه همکار
 بحلمېن، چون مېنینگ دأیم وفا دور
 ولی مېندین هم اؤلدونگ سېن المسنج
 هم آھیم اؤتیدین آزرده بؤلدونگ
 قویاشینگ دودی آھیم تیره قیلدی
 که آھیم اؤقلىردین دور نشانی
 نې آه و نې فغان، نام و نشانیم
 ضمیرینگ ایچره آندین قالمه سون گرد
 اگر بار اېردی توتسنگ هم، اونوتقیل»
 شفق دین جانی ایچره اؤت توتاشیب
 انگه قیلغندین ایلب یوز ندامت
 مشقت کونلریده دستگیریم
 ولی سېندین منگه کؤپ پرورش لر
 باشینگنی باشقه و نوکونگنی باشقه
 قدم ایلب باشینگدین خدمتیمده

منگه بو نوع ظلم و جور پيشه
 بوکون مخلص تاپرسيز محنتيمدين
 قيلينگ رحيم، کوروب بو نوع حاليم
 کپچينگ هر ني که قيلميش مېن جفادين
 اوروب مېتين و تيشه تاش اوزه باش
 بيليدين آسيليپ انداق که اطفال
 که گر تاغ و وگر يپر دور يورريز
 کوروب اطرافيده درنده لرنی
 دېدی: «کې بارچه نگيز کونگلو مگه مونس
 وفا بيرله مُخْمَر خلقتينگيز
 نفاق و غدردين طبعينگيز آزاد
 بؤلوب مانوس رنج غربتيمده
 بؤلوب بعضی ايچيمگه قوت و مايه
 بؤلوب يالغوزلوغومده قوم و خيليم
 منگه بيلگورتمه ی بي کسليگيمنی
 فغانيمدين کوروب کؤپ صعب حالت
 منگه سيزدين ابرور بېحد خجلليک
 اول ايتيب بو حديث و ييغله بان زار
 سراسر اونلرينی تيز تارتيب
 خروش ايلب نېچوک کيم ماتمیلر
 الر بيرله چو فصلی نکته سوردی
 بو سؤزلردين اؤزینی تاپتی معزول
 توگنگن فهم ايتيب عمری بقاسين
 اناسی هم کؤزی آليغه کېلدى

چېکيب بو محتيم سېن داغی، تيشه
 ايکاو آزاد اؤلورسيز شدتيمدين
 بارور چاغده روا کورمنگ ملاليم
 قؤيونگ جانيمغه منتلر وفادين»
 فغانلر ماتمی اېلدېک قليب فاش
 زبان حال ايله شرح ايله بان حال
 قرا توفراققه کيرسنگ هم کيرريز
 ينه چرنده و پرنده لرنی
 کپچه-کوندوز حريف و يار مجلس
 مرگب مهر بيرله طينتینگيز
 يوق اول ينگليغ که خيل آدميزاد
 کليب مالوف درد فرقيتمده
 اوچوب بعضی قليب باشيمغه سايه
 اېريشيب هر قيان کيم بؤلسه ميليم
 دياريمغه قرين اېرمسليگيمنی
 بيرينگيز قيلمه ی اظهار ملالت
 ني تيل بيرله تيله ی آخر بحلليک»
 الر فهم ايلب انده اؤزگه آزار
 ني اون، غوغای رستاخيز تارتيب
 يوق انداق کيم وفاسيز آدميلر
 اجل درد اؤقینی جانيمغه اوردی
 زمانی بؤلدى اؤز حاليمغه مشغول
 ساووغ آه اوردی ياد ايلب اتاسين
 کؤزيدين ايگي قانليغ رود آچيلدی

فلک باشیغە اوردی بیر کتارە
 دېدی: «نې حال ابرور هیهات-هیہات
 اؤلردین بورنە یوز اؤلّمک نېدور بو
 کویوک تنغە یالین اورماق نې ابردی
 بولر فکری ایچیمدین اورمەیین باش
 بوزوغلوق، ای فلک، کۆرگوزدوڭگ آخر
 بو نې انصاف اېدی، ای ساقی دەر
 اؤلوک باشیغە تیغ اورماق نې یعنی
 چو بو شورابەغە یېتتی نہایت
 کە: ای بادِ صبا، تېڭری اوچون قۇپ
 دېمان، خاقان قاشیدە بو اؤغولدین
 قویوندېک صدقە قیل اول اؤزونگنی
 کیم، اول آوارە بیخان و مانینگ
 ایتیب، عالمده حرمان بیرلە اؤلدی
 نې قانلر یوقتی بغریدین یاشیغە
 بؤلوب افسون و مکر و، حیلانگیز
 اگر توزلوک بیلە تاپسە حسابین
 و لیکن اېگریلیکنی ایلب آیین
 بیراو کیم خلقتین قیلدی قضا راست
 منگە نې دېی کە اول کافر، نې قیلدی
 بو دور کامیم کیم، بهرام دلاور
 چیریکلر جمع ایلب بیمدارا
 قیلیچی تۇیغاریب خسرونی جاندین
 اېشیتگچ شاه بو اؤتلوغ فسانە

کە تا کۆکسیگە بؤلدى ایگى پاره
 نېتر جانیمنى آلسنگ، ای اجل، بات؟
 باشیم یوز تیغ ایله بؤلّمک نېدور بو؟
 ماموغ اوزره چاقین اورماق نې ابردی؟
 باشیم توفراق ارا کیرگەى اېدی کاش
 بوزولغن خاطیرمى بوزدوڭگ آخر
 اؤلر چاغده قدح توتماق تؤلە زهر
 بیر-اؤق بس، بېدریغ اورماق نې یعنی؟»
 دېدی اچّیغ-اچّیغ ییغلب بغایت
 یېتیب چین و ختا ملکيگە بیر اؤپ
 کە غربت ایچرە اؤلگن خستە قولدین
 چو بؤلدينگ صدقە، مونداق دې سؤزونگنی
 بغیر خونابیدین بیر قطره قانینگ
 یوزونگنی کۆرمەى ارمان بیرلە اؤلدی
 نې ایشلر توشتی گردوندین باشیغە
 انگە نې ظلملر کیم قیلدی پرویز
 بېرور ابردی مینگ انداقنینگ جوايین
 یسب یوز نوع یالغان، اؤیلە کیم چین
 قیلور باور، نېچە سؤز بؤلسە ناراست
 قضا دین ابردی قیلدی، هر نې قیلدی
 کە بار ابردی منگە اول یار و یاور
 بو یان قیلسە عزیمت آشکارا
 تیلەسە بیگنە قانیمنى آندین
 اگر باشیدین اورسە اؤت زبانه

یمان احوالیمه ایلب یقا چاک
 قوشوب ییغله سه بو آواره سینی
 بۆتم دېب گاه بۇزلب، گاه اؤکورسه
 یېر اوزره تاجینی اورماققه قۇیمه
 دېگیل مېندین که، ای شاه جهانگیر
 مېنینگ عشق اېرمیش اولدین سرشتیم
 نې حق یازغنی کۆرمه ی چاره بار مو
 بو ایشگه آلینگه حکم قضا بېر
 مېنی گر عمر دین چرخ اېتتی نومید
 ییقیلسه حجره، بۇلسون قصر آباد
 انامغه بو خبر دین توشسه آشوب
 جهانگه اؤت سالیب غوغاسی هر یان
 بو وحشیغه خطاب اېتسه «قۇزوم» دېب
 اینیگدېک بۇلسه شور و اضطرابی
 قیلیبان یاد غم پرورده سیدین
 دیبان «اې رشتۀ جانیمغه پیوند»
 ساجیدین بۇلسه یولماق بیرله مهجور
 دیمیدین دود آلیب کېتگه یسېن آخر
 دېگه یسېن: «اې یوزونگ روحوم غذاسی
 منگه بس اېردی بو درد غم اندود
 بو کیم سېن بېحد اېردینگ آرزومند
 غمیدین بۆلمه دینگ بیر لحظه دلخوش
 گر اطفال اېتسه میل سبزه و باغ
 مېنینگ دردیمغه قالب جسم زارینگ

اۆزین توفراغلرغه اورسه بې باک
 قیو آواره، بغری پاره سینی
 جفا تاشین سینوق کؤکسیگه اورسه
 تېپیب تختینی سیندورماققه قۇیمه
 تاپیلمس تېنگری تقدیر یغه تدبیر
 ینه غربتده اؤلکم سرنوشتیم
 دوا یی بۆلمه یین آواره بار مو؟
 نې ایش حقدین قضا بۆلمیش، رضا بېر
 جهان ملکیده بۇلسون شاه جاوید
 قوروسه سبزه، بۇلسون سرو آزاد
 غمیدین خاره اوزره بۇلسه سرکوب
 یېتردېک بۇلسه واویلاسی هر یان
 بو بېکسینی ساغینسه «یالغوزوم» دېب
 که بۇلسه برطرف برقع حجابی
 یوگورسه چیقسه تۇقۇز پرده سیدین
 عذارین ایله سه پرکند-پرکند
 که چین ده بۇلسه مشک اؤرنیده کافور
 خلايققه حجاب اېتگه یسېن آخر
 ایزینگ گردی کؤزوم نینگ توتیاسی
 که تا تېنگری وجودوم قیلدی موجود
 که بۇلغهی مونسینگ بیر طرفه فرزند
 همیشه بار اېدینگ زار و مشوش
 کیچیکدین اېردی قسمیم درد ایله داغ
 مېنینگ داغیمدین اؤرتتمک شعارینگ

تیلب یاقوت، لختِ خارە تاپتینگ
 اولوغ بۇلغن سایى بېچارە بۇلدوم
 منگە آوارەلیغ تا چرخ بېردى
 بس اېرمس اېردى عمرى کويمکینگ بس
 بو خسران بس که، چون غم رودى توزدوم
 بو کیم مېن مېن، منگە اۋلمک دغى حیف
 سېن ار دردیمدین اۋلسنگ رنج فرسای
 مېنى راضیلیغینگدین قیلمه نومید
 وگر فهم اېتسه ملک آرا و بهرام
 قرارتیب یوز، چکېب قان یاش ایلە حرف
 قرا کیزلر بۇیونلاریغە سالیب
 اینیگدېک کیم کییر ییرتیب لباسین
 اوروب گە دشت و گە تاغلرغە اۋزنى
 بېر اول قتلە ملک آراغە تسکین
 منگە بۇلغن قضای آسمانی
 ینه بهرام غە یتکور سلامیم
 که ای جانیم تاپیب جانینگغە پیوند
 گر آھینگدین چیقرسنگ چرخ اوزە دود
 که ایسترسېن که، تېککە ییبرگە یانیم
 نې بیر دم تین، نې بیر ساعت تیانغیل
 بو یان عزم ایلە مک جزم ایلە فی الحال
 بو ایشدین راحتِ جانیمنى ایستە
 اینیگ بیرلە کېلور خیلیمغە بیر-بیر
 دېگیل کیم، آشکارا و نهانی

تیلب خورشید، آتش پاره تاپتینگ
 دیار و ملکدین آوارە بۇلدوم
 فراقیمدین ایشینگ اۋرتیمک اېردى
 کویوب-کویوب، کول اۋلدونگ اۋیلە کیم خس
 سرشکیم سیلیدین کعبه منى بوزدوم
 اولوس احوالیمە کولمک دغى حیف
 منگە اول رنج و غمدین وای و یوز وای
 منگە دوزخ اۋتینی سالمە جاوید
 که حالیم قیدە باش چېکتى سرانجام
 رقم ایلب سیاھى اوزرە شنگرف
 که یوزدین کیز و کیزدین یوز بۇیالیب
 قویاش سوگیدە عالم تون پلاسین
 نې دشت و تاغ که، توفراغلرغە اۋزنى
 دېگیل، عاقل قضاغە ایلەمس کین
 نې قیلغە ی اېردیم، آیا کۆرمە ی آنی؟
 چو یتکوردونگ سلامیم، دې پیامیم
 کۆکلداش و اینی، شاگرد و فرزند
 نې سود آندین سنگە و نې منگە سود
 بۇلوب خشنود سېندین خستە جانیم
 نې حرب و کینه سورمکدین اۋسانغیل
 چیریک جمع ایلە بان عزم ایلە فی الحال
 تاپیان قاتلیم، قانیمنى ایستە
 حدیشیم دفعە-دفعە ایلە تقریر
 مېنینگ اۋرنومغە کۆردیک بارچە آنی

نې کیم حکم اېتسه تاخیر اېتمه سونلر
 ختن ملکی که، جتتدین نشان دور
 گر انده سیر بولسه اختیارینګ
 همانا تورت باغ روضه آیین
 که بولمیش اېردی حکمیدین مهیا
 اوترده جلوه گاهینګ بولگوسیدور
 بهاري روضه ساری قیلسنگ آهنگ
 چو صیفي روضه غه میل ایله سنگ شاد
 خزاني روضه غه قیلسنگ خرامی
 شتایی روضه نی قیلسنگ گذرگاه
 ینه ماني غه کیم نقاش چین دور
 دېگه یسپن اول محل کیم، کلک تحریر
 بیری یونان غه مرکب سورگینمی
 ایکنچی اهرمن غه ایله بان کین
 اوچونچ اسکندر رومي طلسمین
 بولوب تورتونچ سقراط گه رقمکش
 که تا عالم بناسی بولدی بنیاد
 چېکیتور سعی ایتیب بسیار-بسیار
 یوغندین سؤنگ سؤیوب ایواندین آلدیک
 نېچوک کیم، فاني اولدی جسم و جانیم
 ایشیم گردون کهن طاقیدین ایتسون
 کوره آلمسني بیلدیک یخشی گر دون
 ینه قارن غه هم مېندین سلام ایت
 دېگیل، هر تاش کیم، تیشه اوشاتتی

بویورغن ایشده تقصیر اېتمه سونلر
 سوادى اوزره جنت جان فشان دور
 حدایق جانبی توشسه گذارینګ
 ایچینده تورت قصر خلد تزیین
 گل و اثماری انداق کیم ثریا
 اېسره خاک راهینګ بولگوسیدور
 مېنینګ سوگوم اوچون توك اشک گلرنگ
 هلاکیم نخلی شاخ و برگین ایت یاد
 دې انده بو سریغ یوزدین سلامی
 دمیم یاد ایل، انده چېک ساووغ آه
 انګه کلک قضا دین آفرین دور
 چېکب اول تورت قصریم قیلدی تصویر
 قلیب رزم، ازدها اولتورگینمی
 جهاننی قیلغیم قان بیرله رنگین
 که آچتیم تېنگ قلیب پیر بیرله جسمین
 که غاری ایچره کیردیم ازدهاوش
 بو ینگلیغ قیلمه دی ایش آدمیزاد
 یودیک باشتین-ایاق زنهار-زنهار
 حریرین سوغه یاخود اوغنه سالدیک
 جهاندین بولدی کیم نام و نشانیم
 مثالیم چرخ اوراقیدین ایتسون
 مېنینګ نقشیمنی دیوار اوزره گردون
 نې کیم پیغام قیلغومدور، تمام ایت
 ییغیب گردون بارین باشیمغه آتتی

قچان یاغدورسە گردون یوز تومن تاش
فلکوش تاغلر کیم، بیرگە سالدیم
منگە بۆلدى فلک قتل ایلەگن چاغ
اول اۆتى کیم، دېگەیمەن کوه غم مېن
قیو نقشیم که خارا اوزره قازدینگ
چېکېب مېتىن خراش خارە قیلغیل
چو قالدی تاش نینگ آستیدە ذاتیم
ینە عالمده شهر و تاغ و وادی
که فرهاد اۆلدى عاشقلىق ارا زار
بو کیم، دېر اېردینگیز سلطانیمیز دور
بوکون سلطانینگیزغە ظلم یتتى
کېرەک کیم جمع اۆلوب تارتیب سېلر
بورون خسروغە چون ابر بهاران
فغان اۆتیدین اۆرتب کشورینی
بۆلوب گریان بو زار بی نواغە
وفا قصرین بو ینگلیغ ایل بآباد
ینە شاپورغە دېب خیر بادیم
نې قان کیم، یوتمە دینگ همد ملیغمیدین
منگە اول وقتدین کیم همد اۆلدونگ
وفا آیین و شرطی مونچە بۆلغەى
همیشه واقف اۆل قېرىم تاشیدین
چو بو یېرلرگە یتکوردی نوانی
بۆلوب مونداق مقالاتیدن آگاه
بوزولغن جانی جانانیغە توشتی

بولر آستیدە نېتگەى بیر سینوق باش؟
قصادین بارچە نینگ آستیغە قالدیم
اوزالغن تربیتیم نینگ تاشی بیر تاغ
که کوه غم نینگ آستیدە عدم مېن
باشیدە اسم و القایمینی یازدینگ
آتیمینی مېن کیى آواره قیلغیل
بۆلور گر بۆلمەسە تاش اوزره آتیم
کېزيب عشق اهلېغە قیلغیل منادی
ولى یتتى انگە خسرو دین آزار
رعیت بیزبیز و اول خانیمیز دور
جهان دین ناتوانلیغ بیرلە کېتتى
توتوب سوگ اۆیلە کیم، اۆلگندە شەلر
قیلب آه اۆقلایدین تیرباران
کول ایل ب تاج و تخت و افسرینی
بېرىنگ بار و یوقین سیل فناغە
روانیمینی اۆزونگیز دین قیلینگ شاد
دېگەیسېن: «کې رفیق نامرادیم
نې غم کیم، چېکمه دینگ محرم لیغمیدین
گرفتار بلا و ماتم اۆلدونگ
مگر کیم تېنگرى-اؤق عذرونکى قۇلغەى
ایاغینگ چېکمه توفراغیم باشیدین»
یېتشتی آغزیغە آزرده جانی
دېدی: «لا حول»، اېتیب «استغفر الله»
بلا اۆتى بوزوق جانېغە توشتی

اول اؤت بیر نوع کویدوردی وجودین
 قلیب جانانی آتین تیلگه تعلیم
 غم و درد و بلاغه توشتی غوغا
 بو ماتم ایچره عشق آتشانگیز
 قالب درد و بلا بی یار و مونس
 فلک مونگ بیرله آنینگ جانین آلیب
 سباع اول حالنی ایلب نظاره
 کوزیدین اشک غلتانین آقوزمه‌ی
 تیش و چنگال ایله بیرتیب دما-دم
 کوروب اول زار و بی کس ماتمیدین
 کبتور، ساقی، مېنگه بیر جام قاتل
 چو تاپتیم عشق ارا فرهادوشلیق

که کول قیلدی وجودی تار و پودین
 توتوب جانان آتین، جان اېتی تسلیم
 که گردون اهلېغه یاووشتی غوغا
 سالیب بؤینېغه عینیدین قرا کیز
 بؤلوب هجران تونی بی شمع مجلس
 بولرنی داغی آنسيز مونگه سالیب
 قلیب فرهادکشنی پاره-پاره
 پیر اوزره قطره قانین تاموزمه‌ی
 دېمه فرهادکش کیم، اؤز لرین هم
 که حیوان به وفاسيز آدمیدین
 لبالب ایله بان زهر هلاهل
 قیله‌ی اول جام ایله فرهادکشلیق

دهر اېوی بنیادسیزلیغیده کیم، بیر تۆده توفراغ دورور سو ایچینده و چرخ
 گنبدی بقاسیزلیغیده کیم، بیر متحرک حباب دورور سو اوستیده و بو آبا و
 أمّهات زاده سیدین که، انسان بؤلغه‌ی - وفا امکانی یؤق مقتضاسیدین خسرو بیله
 مهین بانو یره شقنی و قورغانده قالغلرنینگ تاغ و دشتقه بوتره شقنی و شیرین
 مزاجی فرهاد اؤلومیدین اؤلوم حالیکه یتکن اوچون انی ارمنیه تاغی نینگ
 روان آسا فضاسی و روح افزا هوا سیغه ییبارگنلری

جهاندين رهرو اېرسنگ باغله محمل
 نېدين دېرلر جهاننی ربع مسكون
 کیشی ناکام قیغو اوزره بؤلغه‌ی
 حوادث تندبادی سالسه بیر موج
 مونی مأمّن دېمه، دېگیل خرابی
 که آسایش پیری اېرمس بو منزل
 که اوچ ربعی دور آنینگ سوغه مدفون
 که توشگن منزلی سو اوزره بؤلغه‌ی
 نې تانگ، سوتوتسه اول ربع اوزره هم اوج؟
 مونی مسکن دېمه، دېگیل حبابی

حباب ار سو اوزه گنبدنشان دور
 اویې کیم بیر نفسدین بؤلسه برباد
 بو ینگلیغ اویده یعنی تورسه بؤلمس
 حباب اهرمس ابرور بیر توده توفراق
 بو توفراق تېگره سیده چرخ دایر
 عجب طایر دورور چرخ مُطَبَق
 کبوتر گر توتر آرام اؤلوب رام
 همانا کیم ابرور صحرای آهنگ
 کبوتر یوق، کبوترخانه دور اول
 کبوتربازین استاد قضا بیل
 کبوتر صید اؤلور، صیاد ابرور بو
 هلال و مهر، آنینگ تشت و تیغی
 ییلیدین ماهوشلر بغری پاره
 ابرور مشهور کیم جلاد مغبون
 بو کیم مینگ کیمسه هر کون دور قتیلی
 بو ینگلیغ مینگ کیشی قتلی ایشی دور
 که بارچه شاه یا شهزاده بؤلغهی
 اینگ بو نوع مقتولیده سؤز دور
 کیشی نینگ نهچه کؤپرک گوهری پاک
 چو اصلی پاک گوهر کهلدی یاقوت
 قویاش کیم کاینات اندین آلور نور
 بسی ساغر نینگ اندین قانی تؤلغهی
 ایتیب یوز جوهر پاکیزه نی خاک
 پیریب بیر نخلغه هر دم شکستی

پوف اېتکچ اول همان دور، سو همان دور
 نې قویسون عاقل انداغ اویگه بنیاد؟
 که فارغ انده بیر دم اورسه بؤلمس
 نې بؤلغهی سو ارا توفراق ایشی باق
 نهچوک کیم آشیان دوریده طایر
 ایشی اورماق کبوتر دېک مُعَلَّق
 انگه نې رام بؤلماغلیق، نې آرام
 بو معنی نینگ دلیلی دور انگه رنگ
 دېمه انجم که، ساچقان دانه دور اول
 نې کیم اول ایله سه اولی، رضا بیل
 دېمه صیاد کیم، جلاد ابرور بو
 قیلورغه قتل یوق حیف و دریغی
 نهچوک کیم ذره، بېحد و شماره
 چو مینگ قان توكسه ایلر تیغ مدفون
 قویاش تیغینی کؤممک دور دلیلی
 کیم، آنی دېسه بؤلغهی کیم کیشی دور
 و یاخود مفرد و آزاده بؤلغهی
 مېن وسېندېک که خود نې باش و کؤز دور
 اینگ بېدادیدین کؤپرک المناک
 تېشېب بغرینی قان ایلر انگه قوت
 قیلور هر تون قرا توفراقه مستور
 که بیر دم فاسقی خوشحال بؤلغهی
 که اندین بنگی بؤلغهی فرحناک
 که تیغهی تابیدین آتش پرستی

تۆكوب فرهاد قانين بېمدارا
 معالقه: چو فرهاد جگرسوز
 اوزين كۆپ دام و دد اؤلتوردى غمدين
 اوروب حلقه انينگ دوريده بارى
 بۆلوب اول نوع اطرافيده ساكن
 اؤلر حاليده گويا ناتوانى
 انى كۆرمك كه بارميش اېردى رنجور
 يېتىشگچ فهم اېتیب اول نوع حالات
 اوزين بير تاش درزى ايچره ساليب
 ايشين تا حقه واصل بۆلدى جانى
 تيلب كيم، ايله بان قبرينى ظاهر
 ولى قيتيب، قليب اشكىنى خونريز
 كيريب خلق ايچره و آوازه ساليب
 چو دېب بو سؤزنى اول افگار ييغلب
 چو بو مدهش خبر هر سارى يېتتى
 مقالاتين قليب خسرو تعقل
 نېچه كون قيغودين كولگوسى كېلمه
 اگرچه بو اميد ايلب انى شاد
 ولى بو وهمدين هر لحظه غمگين
 كېلب چون جهل غالب، نفس طالب
 مونى بيلمه ي كه توتقان زهرليك جام
 فتيله داغ اوچون اؤت سالسه هر دم
 ييلاندين كيمگه زخمى بۆلسه حادث
 دېدى: «بو ايش كېره كمس اېردى مونداق

كه خسرو ميدين اؤلغه ي مجلس آرا
 فنا بزميده بۆلدى مجلس افروز
 ينه كۆپ خسته حال اؤلدى المدين
 عزاسيدين قليب افغان و زارى
 كه بۆلمه ي اېل ياووماق انده ممكن
 همول مرز اهليدين بېخان و مانى
 كه بۆلغه ي خدمتيدىن شاد و مسرور
 كه اؤتتى شرح ايله بارى مقالات
 كۆروب حالين انينگ حيرتقه قاليب
 قليب فهم، آشكارا و نهاني
 انينگ باشى اوزه بۆلغه ي مجاور
 كه شير و ببر چنگالين كۆروب تيز
 خبر هر انجمنغه تازه ساليب
 اېشيتگن خلق بارچه زار ييغلب
 نې خسرو، بلكه شيرين هم اېشيتتى
 تفكر بيرله كۆپ ايلب تأمل
 نېچه تون وهميدىن اويقوسى كېلمه
 كه شيرين دور انينگ، چون باردى فرهاد
 كه نېتگه ي كينيغه، چرخ ايله سه كين؟
 بۆلوب اول نفس جويى مطالب
 قيلور هم زهر آشامين سرانجام
 اگرچه كويدورور، ليكن كوير هم
 همول زخم-اؤق بۆلور قتليغه باعث
 چو بۆلدى، بۆلمس ايشده سست بۆلماق»

ییاردی کاردانلر قلعه ساری
 که عرض ایل ب ستم، تسلیم داغی
 کۆپ افسونلر بیلە بۆلوب ملازم
 فسونگرلر چو بو گفتار تاپیب
 دیان بانوغه جانلرین کۆپ ثنلر
 دیان خسرو دین آنچه مهربانلیق
 فسونلرین کۆرگوزوب آنچه دلایل
 کیریب ارکان دولت هم اراغه
 دیان خلوتده کۆپ راز نهانی
 نسیده بارچه سلطانلر شهی دور
 بیزینگ بیرله که قیلیمیش میل پیوند
 تیریک بۆلسه ابدی فرهاد غمگین
 چو اول باردی، خصومت بی جهت دور
 نهچوک قیلغه ی بیر ایش اهل معانی
 کبره ک پرویز پیمانیه کیرمک
 بو کشورنی که ظلمی قیلدی برباد
 حریف اهرمس دورور خاراغه شیشه
 مهین بانو بو سۆزلر ایلە گچ گوش
 بو ایشنی داغی کیم فرهاد مظلوم
 ایننگ دردیغه کۆپ قان یوتمیش ابردی
 یوق اول یالغوز که سرو لاله رخسار
 ایتیب مینگ زخم جسم دردناکین
 نهچه قتله تیل زهر نهانی
 کویرگه ایل آتشگه ساری میل
 بیریب هر بیرگه سۆزینگ اختیاری
 امید ایتکه یلر افشا، بیم داغی
 ایکی توسنی قیلغه یلر ملایم
 باریب قورغان ایچینده بار تاپیب
 ینه مهوشقه اندین کۆپ دعالر
 نیاز و عجز بیرله ناتوانلیق
 که بانونی قیلیب اول ایشکه مایل
 بۆلوب همداستان اول ماجراغه
 که خسرو دور جهان نینگ حکمرانی
 حسب ایچره نهانلر آگهی دور
 نی دهریز بۆلمه یین بو ایشگه خورسند؟
 قیلور ابردی که رای قیلماق مونگه کین
 بو شه رأیی غه کیرمک مصلحت دور
 که سودی آز و کۆپ بۆلغه ی زیانی؟
 اهرور بهوجه اهل قانیغه کیرمک
 مگر هم قیلغه ی آنینگ عدلی آباد
 چو توشتی اؤت، کویر خرمن همیشه
 کوروب معقول، بیر دم بۆلدی خاموش
 نی ینگلیغ اؤلدی قیلیمیش ابردی معلوم
 انالردیک عزاسین توتیمیش ابردی
 قیلیب سوگیده یوز پرکاله رخسار
 تیلب البته قیلماق اؤز هلاکین
 ایچه آلمه ی چو اهل فهم ایل آنی
 میسر بۆلمه یین چون انگله بان خیل

قۇيۇب بانو كېچە-كوندوز نگهبان
 بۇلوب عاجز اول آينى اسره ماقدين
 پرى انداق بۇلوب ديوانه پيوند
 دما-دم ناله و غوغاسى تينمەي
 ديبان «فرهاد» و تارتىب اؤيله فرياد
 گهي غربنده حال زارين ايتيب
 گهي تعريف ايتيب حسن و جمالين
 گهي دېب زار و نوميد اؤلمگيدين
 گهي قۇشماقته مظلوموم دېب آنى
 خيالى بيرله تون و كون مقالى
 قالب بانو بو ايش فكريده حيران
 قيله آلمەي دمي بير ايشگه مشغول
 ينه قۇرغانده هم قالمەي ذخيره
 كيچيكلر ايله بان آه و تظلم
 كه بو ايش گرچه اېلگه دلکش اېردى
 اولوسقه محنت و ناکاملېغ هم
 يمان گريخشي، هر نې بۇلدى حادث
 كه ارزير اېردى گر يوز مونچه قيلسق
 چو باعث برطرف بۇلدى ارادين
 بيزينگ كشورنى بو شاهي كه آلميش
 طرب بو نوع كيم، قيلمك كېرەك تور
 بۇلوب پرويز پيوندی بيله شاد
 يۇق اېرسه بۇلميش اېل نينگ طاقتى طاق
 بېريب تطويل مونداق گفت و گوغه

ايننگدېك كيم، بت اطرافيده رهبان
 خيالين لحظه-لحظه انگله ماقدين
 كه جسميدين اوزوب تيش بيرله پرکند
 پياپى آه و واويلاسى تينمەي
 كه تارتىب هجريدن فرياد، فرهاد
 اعادى مكريدن آزارين ايتيب
 وقار و هوش و فرهنگ و كمالين
 چېكىب هجران جاويد اؤلمگيدين
 اسير و زار و محروموم دېب آنى
 مقالى بيرله آي و ييل خيالى
 بۇلوب حالېغه هر دم كۇنگلى ويران
 كه مهلك غمدن اؤلغەي جاني معزول
 بۇلوب اېل داغى بانو بيرله تيره
 اولوغلر طعن ايله ايلب تكلم
 و ليكن فى الحقيقت ناخوش اېردى
 جهان خلقى ارا بدناملېغ هم
 انگه بير طرفه برنا اېردى باعث
 قيو يوز مونچه، گر اؤلگونچه قيلسق
 نې آچيلغەي سبب سيز ماجرادين؟
 بسى عجز و نياز اؤرتهغه سالميش
 بو ايشنى مغتنم بيلمك كېرەك تور
 بو زنداندين اولوسنى قيلماق آزاد
 يقين دور كيم بۇلوب بانو بيله آق
 آچيب قۇرغاننى بېرگەيلر عدوغه

اېشیتگچ بۆیلە هر یاندىن تکلم
 کیریب شیرین قاشیغە آچتی رازین
 که: «ای جسمیمغە، بل جانیمغە پیوند
 بیر ایش دور کیم تکلم سورسە بۆلمس
 اولوس بو نوع دېدورلر حکایت
 دېدی شیرین که: «ای قوت حیاتیم
 منگە جفت اول، اولوس نینگ فردی اېردی
 چو کېچتی جفتدین اول طاق آفاق
 وفا اهلی ایشی مونداق بۆلور مو؟
 فراقیدە بوکونلوک-تانگله لیک مېن
 بلیق حالی بو بۆلغە سودین ایرو
 ایننگ هجریدە تالینماق ایشیم دور
 منگە چون یوق تیریکلیک نینگ فلاحی
 اولوسغە کوپ شکنج و رنج بېردیم
 تیریکلیکدە خود اېتیم اېلنی ناشاد
 مهین بانو چو تاپتی بۆیلە رخصت
 صلاح امریدە باغلب چست بېلنی
 دېدی: «شاه آلیغە ایتینگ سلامیم
 کیم، اول کوندىن که دارای زمانه
 قلیب پیوند اعلامین سرآغاز
 اوپوب مکتوبنی قاشیمغە قۇیدوم
 قلیب قاصدغە آیین مراعات
 و لیکن کورگوزوب دلریشلیق هم
 اوزوم-اوق قیلدیم اوز عییمنی اظهار

توشوب کۆنگلیگە حددىن کوپ توهم
 فلکدىن آشوروب سۆز و گدازین
 یوزونگگە جسم و جانیم آرزومند
 نېتەى کیم آنی هم یاشورسە بۆلمس»
 تمامین ایلەدی بیر-بیر روایت
 دېگومدور، گرچه مانع دور اویاتیم
 که کۆنگلوم قوتی، آتینگ دردی اېردی
 نېچوک مېن جفت کوزلەى، اول باریب طاق؟
 وفا ایلر کیشی مونداق بۆلور مو؟
 غمیدین اویله کیم، سوسیز بلیق مېن
 که تالینماقدین اؤلغەى ایستەبان سو
 چو تالیندیم، اؤلوب تینماق ایشیم دور
 سیز ایلنگ اولچە بۆلغەى اېل صلاحی
 مېن ارچه بېرمەدیم، باعث مېن اېردیم
 اۆلردە بارى اېتمەى ظلم و بېداد»
 چیقیب خوشدل، غنیمت کۆردى فرصت
 تیلب خسرو قاشیدین کېلگن اېلنی
 ینه بو نوع عرض ایلنگ پیامیم
 که بۆلسون تاج و تختی جاودانه
 مېنى بو سۆز بیلە قیلدى سرافراز
 صداع افسونیدېک باشیمغە قۇیدوم
 چیقردیم چرخ اوزه کوس مباحات
 قلیب آیین دوراندیشلیق هم
 شکست گوهر جییمنی اظهار

نې بيلديم کيم بو سؤزده ريب اېکندور
 بو دم هم کيم يېتوبتور حکم شاهي
 اگر شه کؤنگليده يۇقتور کدورت
 ولي واقع بۇلوبتور بير عجب ايش
 که بو مدت که دربندانليق اېردى
 حرارتدين هوا اېردى شررريز
 خلاق کثريغه يۇق تعين
 لطافت جويباري نينگ تذروى
 جمال ايوانيده ماه دلارام
 بۇلوب آزرده اول ناخوش هوادين
 حرارتدين توشوبتور بستر اوزره
 قوى دور اول صفت رنج و ملالى
 مگر شه لطفى-اؤق ياورليق اېتگه
 ييارگه لطف بيرله نامه عفو
 که اېل آزاد اؤلوب محبوسليقدين
 عفونتدين قوتولسه سرو گلرخ
 اطبا نېچه کون ايلب تردد
 شه ار کؤرسه، عزيز اؤلغه ي عزيزى
 اېشيتگنلر بو حرف جانفزاني
 نشاط و عيش فرطيدين دې آلمه
 بشارت فرطيدين ايلب اشارت
 طربدين هوى و غوغا بۇلدى هر يان
 يرهش بيرله ساليب آوازلرنى
 قبلغن اېل کېزيب هر يان هوسدين
 دېمک اؤز عيىنى خود، عيب اېکندور
 اېرورمېن اولچه ممکن دور مباھى
 قيلورريز خدمتين جاندين ضرورت
 که اندين دور منگه رنج و تعب ايش
 فلکدين بيزگه سرگردانليق اېردى
 يوستدين ييل اېردى آتشانگيز
 توشوب قۇرغان ارا اندين تعفن
 ملاحه گلشنينگ زاد سروى
 که بۇلسون شهغه آئينگ وصيلدين کام
 نشاط بلبلى قالميش نوادين
 نېچوک کيم اخگرى خاکستر اوزره
 که باردور هر زمان بير اؤزگه حالى
 مېنينگ جرمومغه عذرآورليق اېتگه
 خطا خطيغه سورغه خامه عفو
 قوتولغه قلعه هم مدروسليقدين
 بۇلوب خرّم هوادين شاد و فرخ
 کم اؤلسه درد و رنجيدين تشدد
 وگر خود قيلسه خوار اؤلغه کينيزى
 باريب خسرودين آليب مژده گاني
 اېشيتگچ خسرو اؤز حالیده قالمه
 که چالغيلر روان کوس بشارت
 قيامت آشکارا بۇلدى هر يان
 آچيب، رست ايله گن دروازلرنى
 تمام انداق که قوش چيقيقه قفسدين

توزوب آنچه نشاط اسبابی پرویز
 یسب بیر مهدِ عالی خسروانه
 که بانو مهد ایچینده مسکن ابتگه‌ی
 بؤلوب بانو داغی امریغه مأمور
 ارادین رفع اؤلوب کین و کدورت
 چو صحبت بۆلدی گرم انداق که دلخواه
 تۆکوب کۆز یاشی بانوی الم‌سنج
 اطبا ايله بان تشخیص حالین
 ولی قورغان عفن، اول ناتوان دور
 که طالب دور هوای جان‌فزاغه
 دېدی خسرو که: «هر پیرنینگ هواسی
 اشارت قیل که تارتیب انده محمل
 دېدی، ارمن شمالی ساری تاغی
 بسی زحمت چېکیب سو کېلتوروتور
 اگر خود شه‌دین اؤلسه حکم و فرمان
 اېشیتگیچ خسرو اؤلدی کۆنگلی ناشاد
 که مینگ خسروکیبی یوز ییل چېکیب رنج
 رضا، لیکن ضرورت بیرله بهردی
 روان بانو روان اېتتی عماری
 فلکنی آيغه محمل ايله دیلر
 قویاش اول جانفزا ایوانغه باردی
 کېتور، ساقی، میی کیم جانفزا دور
 بۆله‌ی اوسروک که، بار آلیده بیر جو

که حیرت ايله بان چرخ سبک‌خیز
 قلیب ارکان دولتنی روانه
 ایننگ عالی بساطین روشن ابتگه‌ی
 قلیب خسرونینگ ایوانینی پرنور
 نشاط و عیش بیر تاپیب ضرورت
 صنم حالین تفحص ايله دی شاه
 دېدی: «طبعیده باردور ضعف‌دین رنج
 کېلیب خود عرض قیلغه یلر ملالین
 بورون واجب انکه نقل مکان دور
 که معتاد اېردی جانپورور هواغه»
 که انفع دور سپن-اؤق سپن رهشناسی
 قویاشقه قیلغیل اول مأوانی منزل»
 که اوجیده دور ایننگ قصر و باغی
 همانا شه داغی آنی کۆروبتور
 همول پیر دور ایننگ کۆنگلیگه ارمان
 کیم اول سونی کېتورمیش اېردی فرهاد
 اول ایش بۆلمس اېدی گر تۆکسه یوز گنج
 که بېرمکده رضا بی‌چاره اېردی
 که آینی اېلتیان اول روضه ساری
 چمننی گلگه منزل ايله دیلر
 پری سرچشمه حیوانغه باردی
 که بو رنگین چمن بس بیوفا دور
 دېمه‌ی فرهاد و شیرین، بلکه خسرو

قویاشنی شفق گون عماریغه سالیب فلک قۇرغانیدین چیقارغندە سحابمانند
 عماري ذیلی آچیلماغی و شیرویهنی بیر کۆرمکی ذرّەدېک سرگشته قیلماغی و
 شیرویهغه شیرین آنە بۇلور وھمیدین آنەسین اۆلتورغنی و رخس تمنا اینینگ
 شېستانیغه سورگنی و شیرین چرب زبانیغ بیله انگە تسکین بېریب، فرهاد
 سۇنگکین ارمنیەدن کەلتورگنی و اۆز ھم آغوشلیغی بیله اول جسمغه روح
 کییورگنی، یۇق-یۇق کە، جسمین اینینگ جسمیغه تېگورگنیدېک روحین داغی
 اینینگ روحیغه یېتکورگنی

بو سۆزدە افتتاح اېتگن کلامین
 کە چیققچ قلعه سیدین سرو گلچهر
 مقامی بۇلدى گلناري عماری
 غزالی دېمە کیم، زرین غزاله
 حرارت بیرلە تیتړتمک نشانی
 سورردە ارمنیە ساری محمل
 چیقیب خسرو سپاهی نینگ تمامی
 عماریسیغه اول آیینینگ قالب مات
 مگر حادث قلیب اېردی حوادث
 شرر انداق کە، بۇلغەی اۆتقە فرزند
 اینینگ بیرلە اتاسی طبعی ناخوش
 اتا ھرگز اؤغول کۆنگلیگە باقمە
 بو کون کیم خلق چیققی بی شمارة
 قویاش مھدیغه باققچ تند بادی
 بولوت چون کھتی، ظاهر بۇلدى اول آ
 کۆروب شیرویه اول حسن جهانتاب
 باریب منزلغە چون توشتی دلارام

بو ینگلیغ ایله دی سۆز اختتامین
 اینگدېک کیم فلک قۇرغانیدین مهر
 غزالی تېگره سیدە لاله زاری
 شفق دین ھر یان اطرافیدە لاله
 قویاشدېک رنگین ایلب زعفرانی
 کە قیلغەی صحت ایوانیدە منزل
 تماشا ساری باری نینگ خرامی
 قویاش اطرافیدە انداق کە ذرات
 عجب شھزادە شە ملکیگە وارث
 بشاقدېک کیم، اېرور تېمورگە پرکند
 اتا طوری داغی کېلمە ی انگە خوش
 اؤغولغە ھم اتا افعالی یاقمە
 چیقیب اول ھم قیلور اېردی نظارە
 عماری ذیلیغە بېردی کشادی
 دېمە آ، آفتاب عالم آرای
 ایچیگە عشق اۆتی سالدی نہان تاب
 مونونگ کۆنگلیدین ایتتی حاصل آرام

تون و کون زایل اۆلدى خورد و خوابی
 چو بیلدى کیم اۆلر بو غمده بېشک
 کبرهک تدبیر ایلە قیلماق خیالی
 اتا قتلغە بو ایش منحصر دور
 چو عاشق باردور اۆز قتلغە بی‌باک
 دېدی: «خسرو اگر چیقسه ارادین
 انی دفع ایلەسم عالم مېنینگ دور
 اېمس امید یلغوز پادشەلیق
 چو فکر اېتتى بو تدبیر خطانی
 اۆزیگە چېکتی خسرو قوم و خیلین
 که خسرو ظلمی حدین آشمیش اېردی
 فلک چون ظاهر اېتتى بۆیلە صنعت
 توتوب خسرونی محبوس ایلەدیله
 چو اول بۆلدى مقید قیلدیله جهد
 که ناگه اوزمه‌گهی اول قوش بو دامین
 نیامیدین چیقرخه‌ی تیغ بی‌باک
 اؤغول قتل اېتگه‌لی آهنگ قیلدی
 اؤغول قیلمه‌دی آنینگ قصد جانی
 اگر فرهادقه ظلم اېتتى خسرو
 انگه گر بو بېتوردی تیغ بېداد
 تۆکوب قان خلق بغری یاره‌سیدین
 اگر قاتل گدا، گر کامران دور
 فلک چالاک اېرور گر ظلم چاغی
 بیراوغه کیم، بیراودین یېتتى آفات

بۆلوب افزون دما-دم اضطرابی
 دېدی کۆنگلیده «اۆلمکدین تیريلمک»
 که ممکن بۆلغهی امید وصالی
 بو ایشگه عشق غوغاسی مۇصر دور
 ینەر قتلیدین کۆنگلیده نی‌باک
 بۆلور کامیم روا اول دلربادین
 بو مهر عالم‌آرا هم مېنینگ دور
 کیم، آنینگ وصلی و یوز پادشەلیق»
 اولوسقه وعده‌لر ایل ب نهانی
 اۆزی ساری باری‌نینگ تاپتى میلین
 جفاسی تند سیلی تاشمیش اېردی
 قیلیب شیرویه بیرله بارچه بیعت
 یوزیگه رخنه مدروس ایلەدیله
 که قیلغەیلر انی توفراققه هم‌مهد
 الرغه ظاهر ایل ب انتقامین
 الردین بیر یوزینی ایلەگهی پاک
 اتا قانیغه تیغین رنگ قیلدی
 که دوران ایسته‌دی فرهاد قانی
 عوض بات ایلەدی چرخ سبکرو
 مونگه دوران کېتوردی تیغ فولاد
 هم آقتی قانی بغری پاره‌سیدین
 که شرعی عشق ارا هم قانغه-قان دور
 اېرور چابک مکافاتیده داغی
 همانا کیم قتیغ‌راق دور مکافات

بيراو کيم رشته يی اوزدی جفادين
 کيم اېتتی کول بير اوچقوننی نهاني
 قصاص امریده دوران کېلدى چالاک
 ستمدين پس ايليکنی چېکمک اولی
 چو مزرع ايچره ساچتینگ هر نې دانه
 چو محصوليدین اؤلمس کيمسه قاجماق
 که خسرو ظلم تيغین اوردی چون تیز
 اگر شيرويه داغی اېتتی بېداد
 چو اول بو ايشنی قیلدی بېمدارا
 چقیب تخت اوزره قويدی باشیغه تاج
 چېکيب بانونی اؤتکن ماجراغه
 دېدی بانو که: «مهوش ناتوان دور
 اگر ذاتیغه صحت قیلسه یاری
 نېچه اول آیدین ایرو کیشیم یوق
 اؤزی بیرله حکایت قیلماق اولی
 چو عاشق جاهل اېردی، عشق - قتال
 که بیرکۆرمک بيله حسنینگی، ای حور
 که اندین شعله چون جانیمغه توشتی
 منگه انداق که اول اؤت سالدی پرتو
 دلیل ایستر اېسنگ، دعوا سوروبمېن
 قصادین بؤلغه لی عالم بناسی
 بو ینگلیغ عشق جور و ظلمیدین پیچ
 سپهر اوراقینی اخترسه بیر-بیر
 منگه ارزیر اگرچه کامرانمېن

عوض توتماق کېره ک کوز اژدهادین
 که برقی قيلمه دی کول آخر آنی؟
 دېمه دوران که، سائر توقوز افلاک
 وفا و مهر تخمین اېکمک اولی
 همول دانه، کؤترگونگ جاودانه
 کېره ک تور یخشیلیق تخمینى ساچماق
 هم اوردی ظلم تیغی چرخ خونریز
 انگه داغی فلکدین یېتتی بېداد
 خلافت کوسین اوردی آشکارا
 قاشیده تاجورلر بؤلدى محتاج
 صنم عقدیده سؤز سالدی اراغه
 مزاجیده تکشردین نشان دور
 اېرور اؤز ایلگیده اؤز اختیاری
 ولی هر ایش که اول قیلسه، ایشیم یوق
 تمنانی روایت قیلماق اولی
 صنم آلیغه حالین قیلدی ارسال
 اول اؤتدین کؤنگلوم انداغ بؤلدى محرور
 قوروشماق تنده غی قانیمغه توشتی
 نې فرهاد اول صفت کویدى، نې خسرو
 که عشقینگده اتامنی اؤلتوروبمېن
 انگه تېگرو که بؤلغه ی انتھاسی
 منگه توشگن کیشیگه توشمه میش هیچ
 نې اؤتکن ایش رأییغه بارسه بیر-بیر
 دېمک عشقینگده رسوای جهانمېن

ایشیم رسوالیق ایچره بی‌بدل دور
 وفا قیلماق بیلە کامیم روا قیل
 ابا قیلماق لیغینگ هم گر بیلورمېن
 منگە بو عشق ارا یوق آنچە یارا
 پیام‌آور چو بیتکوردی بو پیغام
 اوزیگە زلفی ینگلیغ اوردی کۆپ پیچ
 تأمل بیرلە تاپتی ایش یوزین پاک
 تیلب جاه اول که اۆلتورگە ی اتانی
 دېدی: «کۆرمک انی مېندین ییراق دور
 اگر تاپسم اۆلومنی کۆرمە ی آنی
 تأمل بیرلە رایى تاپتی شافی
 دېدی سۆز حاملیغە لطف ایتیب کۆپ
 دېگیل شەغە دعا بیرلە نیازیم
 که هر امری که اول بۆلغە ی قصادین
 بو اېرکن دور قضای آسمانی
 سېنینگ ایلگینگە قیلسە، کردگارینگ
 خرد هر کیمگە کیم، حقدین عطا دور
 سنگە بۆلغن کیى عشقیم بلاسى
 قتیلی کیم اتانگدین کۆردی بېداد
 بۆلوب عشقیم کمندی نینگ اسیری
 بو ایگى عشقدېک هر لوئدین پاک
 مېنینگ عشقیمدە اېتتى ترک جان اول
 ایننگ هجریدە مېن بیمار بېدل
 اېرور ضعیفم داغی آنینگ غمیدین

اولوسقە تا جهان بۆلغە ی مثل دور
 وصالینگ وعدەسى ایلب وفا قیل
 یقین بیل، نې قیلە آلسم، قیلورمېن
 که وعدەنگ بیرلە قیلغە ی مېن مدارا
 باریب اۆز حالیدین سرو گل اندام
 ولی انگلتمە ی آنی آغزیدېک هیچ
 که باردور اول فدایی اسرو بی‌باک
 عجب یوق، کام اوچون نې قیلسە آنی؟
 انی کۆرمکدین، اۆلمک یخشی راق دور
 بو اۆلمک دور حیات جاودانی
 که بار اېردی ایننگ فکرینگە وافی
 که هر سۆز کیم دېدینگ باری اېرور جۆب
 دعادین سۆنگرە شرح اېت اوشبو رازیم
 اول ایشدین اۆتمە مک اولی رضادین
 که خسرو سنگە بېرگە ی ملک فانی
 ایننگ قتلین، سېنینگ نې اختیارینگ؟
 بو ایشدە اعتراض اېتمک خطا دور
 منگە هم توشمیش اېردی ابتلاسى
 باری عشق اهلی نینگ سرخیلی فرهاد
 مېن آنینگ عشقی بندى نینگ اسیری
 کېرەک کۆرمە ی دور اېرکین دور افلاک
 عدم سرمنزلین قیلدی مکان اول
 قوشی مېن کیم، قیلورلر نیم بسمل
 هلاکیم داغی آنینگ ماتمیدین

که عشقیمده اینگدېک فردِ عالم
 اؤلوب مېن قيلمه سم ظاهر وفایی
 کونگول نینگ ایت کیم، نې حالی اؤلغه ی
 اشارت قیلسه شه ایلب مېنی شاد
 انی بیر خیل ایله قیلسم روانه
 قرا کیسم، داغی توتسم عزاسین
 خلاص ایلب بدننی محنتیدین
 بو ایش بؤلغچ، نې شه قیلسه اشارت
 تون و کون سایه دېک یانیده بؤلسم
 اگر بو ایشگه راضی بؤلمه سه شاه
 باریب شیرویه غه فرخنده قاصد
 بؤلوب کونگلی بغایت شاد و خرم
 که سرو لاله رخ قیلسون دېگندېک
 کوروب شاپورنی ماهِ پریچهر
 توشوب توفراقه شاپورِ جگرخون
 چکیب دیوانه لردېک اون پریزاد
 زمانی توتیلر بیر نوعی ماتم
 جزع طوفانیغه چون بؤلدی تسکین
 نې کیم شیرویه دین کېلگن مقالات
 چو اول بو کیفیتدین بؤلدی آگاه
 ایکی-اوچ یوز کیشی ایلب ملازم
 بخور و عود و سؤز و نافه طیب
 که کوهسار ایچره تاپیب کوهکننی
 عماری ایچره سالیب شاه مانند

وفا باییده غم پروردِ عالم
 غمیدین توتمه سم سوگ و عزایی
 نېچوک آنینگ غمیدین خالی اؤلغه ی؟
 که شاپور اؤلسه غم قیدیدین آزاد
 انگه تېگرو که اؤلمیش اول یگانه
 کیم ایتسم جان ارا عشقی بلاسین
 کونگولنی خالی ایتسم فرقتیدین
 منگه خود بؤلگوسیدور اول بشارت
 نې قیلسه، حکم و فرمانیده بؤلسم
 اؤلوک تاپقه ی مېنی، بؤلگونچه آگاه
 چو قیلدی عرض بو ینگلیغ مقاصد
 قویوب شاپورنی حکم ایتتی اول دم
 مبارک خاطری نې ایسته گندېک
 عطارد بیرله قیلغندېک قیران مهر
 قیلیب قان یاشی مژگانین طبرخون
 انی کورگنده فرهادین قیلیب یاد
 که بؤلدی قیرگون فیروزه خاتم
 دېدی شاپورِ محنت کشغه شیرین
 اؤزی معروض قیلغن هم خیالات
 انگه اؤز تختی مهدین قیلدی همراه
 همول مقصودی ساری قیلدی عازم
 نهایتسیر قیلیب شاهانه ترتیب
 بلا تاغی کیبی جانسیر بدننی
 فلک مهدی ایچینده ماه مانند

کېتورگه یلر بدننی جان قاشیغه
 باریب شاپور و اول خیل ستمکش
 کوروب کیم حلقه اورمیشلر دد و دام
 بولردین کوهی و دشتی قلیب رم
 مبارک جسمینی نور ایچره تاپیب
 قلیب شاهانه باری احترامین
 قلیب شاپور مسکین ناله لر کؤپ
 عمارینی قویوب بؤینیغه باری
 فغان بیرله وداع ایلب دد و دام
 الر کېلتوردیلر ارمن غه آنی
 چو باری ایشنی تیار ایله دیلر
 چو مهوش بیلدی کیم نې ایش آچیلیمیش
 یوزی اول مژده دین گلدېک آچیلدی
 که مهمانیغه قیلغهی میزبانلیق
 بکلی رفع اولوب رنج و ملالی
 دېدی بانوغه: «بو دور التماسیم
 که اول یاری که محروم اېردیم آن دین
 اېشیتگن بیرله کیم شیرین اولوبتور
 وفادین قیلمه میس عشقیمده تقصیر
 گر اول عشقیمده حرمان بیرله کېتتی
 منگه هم بار اېدی عشقیده لافی
 وفاده اول اؤز انصافینی آلمیش
 امیدیم اول که، یتگهی اؤیله حالت
 وفاسین جانده پنهان ایله گهی مېن

بدن یوق، جاننی بل جانان قاشیغه
 انگه تېگرو که اول مقتول غمکش
 توتوب اول نقطه دېک دور ایچره آرام
 الر اؤرنین توتوب بیر دم بولر هم
 حریر و حلّه بیرله آنی یاییب
 پریوش مهدیده ایلب مقامین
 اوزوب اؤز جسمیدین پرکاله لر کؤپ
 کیشیدین پایه لر تاپیب عماري
 همول بیر تېگرسیده تاپیب آرام
 قویوب قصر ایچره مهوشدین نهانی
 پریوشنی خبردار ایله دیلر
 نېچوک مهمان شبستانیغه کېلمیش
 قویوب مهمانسراغه عزم قیلدی
 دېمهی کیم میزبانلیق، جان فشانلیق
 سماع ایلب سرود ایتیب وصالی
 که بیر دم توتمه غه یلر خلق پاسیم
 تویوب اېردیم غمیده خسته جان دین
 مېنینگ دردیمدین اول مسکین اولوبتور
 بو دم نوبت منگه یتیمیش، نې تدبیر
 ولی عشقی کمالین ثابت اېتتی
 تیلر مېن بؤلمه غهی لافیم گزافی
 اول ایلب اؤز ایشین، ایش بیزگه قالمیش
 که مهمان دین منگه یتمه ی خجالت
 نثار مقدمی جان ایله گهی مېن

اگرچه بار اېدیم بانوغه ياتلیق
بحلیک ایسته بان بیر اؤپتی فی الحال
یوروب اوی ساری، جان دین یوب ایلیکنی
ملالت قالمه یین کونگیله چندان
چو اول مهد ایچره کیردی سرو گلو
مونونگدېک اویقونی کیم کوردی جاوید
بو ینگلیغ اویقو کورگچ سرو چالاک
قؤیوبان روی-بررو، دوش-بردوش
کونگول دین شعله لیک آهی چیقاردی
نې اویقو، کیمسه اندین قانمس اویقو
بو بؤلسه اویقو، اویغانماق نې یعنی؟
کېتور ساقی، قدح توتقیل منگه قوش
بیر اویقو بؤلسون اول میدین پدیدار

اؤلر دمده اویاتلیق مېن-اویاتلیق
قیلورغه عزم خلوت قؤپتی فی الحال
کیریب رست اېتتی ایچکردین اېشیکنی
خرام اېتتی عماری ساری خندان
کؤرر کیم، اېلتمیش مهمانی اویقو
که اویغانمهی یېتیب باشیغه خورشید
انگه همخوابه لیک قیلدی هوسناک
بؤلوب اؤز بېدلی بیرله هم آغوش
کؤزی همخوابه دېک اویقوغه باردی
قیامتقه دېگین اویغانمس اویقو
مونونگدېک اویقودین قانماق نې یعنی؟
که بؤلدوم گلرخوم بیرله هم آغوش
که بؤلگه ییز قیامت صبحی بېدار

شیرین نینگ فرهاد عشقیده جان بېرگنین بیلیب، مهین بانو داغی جان شیرین
ترکین قیلیب، بو حالتده بهرام دلاور نینگ چین ملکیدین کېلگنی و بو وقایع
وحشتیدین یاروغ جهانغه قرانغو گورنی ترجیح قیلغنی و شیرویه ظالم
اموالیدین فرهاد اوچون ردّ مظالم قیلیب، ارمن ده پادشاه عادل تعین اېتگنی
و چین بيله مغرب زمین چیریکلریگه اجازت بېریب قیترب، اؤزی ظاهر
سلطنتی ترکین اېتگنی و معنوي سلطنتقه یېتگنی

بوماتمخانه ایچره نوحه پرداز
که چون مهوش اول اوی ایچره کیریب چست
مهین بانو بيله خیل و تباری
صنم قؤیمه دی اوی دین تشقری گام

بو ینگلیغ اېتتی لحن نوحه آغاز
اېشیکنی ایچکیریدین باغله دی رست
نېچه چېکتیلر آنینگ انتظاری
یاپیلغونچه جهانغه پرده شام

تحمليسيز بؤلوب اوی ساری باریب
 عماري ساری قؤیدیلر قدمی
 که فرهادی بیله یاتیب هم آغوش
 کوزی و قاشی اوزره، کوز و قاشی
 کتیب اول فرقت بېحد و غایت
 اولوک عاشق بیله معشوق بېجان
 قوچوب اوز عاشقین معشوقی محکم
 غلط قیلدیم، بؤلوب فرهاد و شیرین
 فلکده ایکیسی نینگ روح پاکي
 چو بانو کوردی مونداق طرفه حالت
 چقیب گردون ساری افغانی آنینگ
 چو شیرین جانی ابردی، آنسيز اؤلدی
 مگر جان کپینیچه چیتی فغانی
 ایننگ نخل حیاتی داغی سیندی
 عجب نوع اؤلدیله اول ناتوانلر
 ایشیتیم کیم، همول اقشام گروهی
 عددده قیرق اول خیل کرامی
 که جنت ایچره باغی آسمانچه
 همول دلکش چمندين روح آلیب قوت
 صفا و زینتی امکاندين آرتوق
 ایننگ تعریفده کپتمک نی حاجت
 بو قصر ایوانی ایچره نوردین تخت
 چقیب اول تخت اوزه فرهاد و شیرین
 جمال و زینت و زیب و صفاده

ایشیک آچیلمه غندين سؤنگ قؤنگاریب
 آچیان پرده، کؤردیلر صنمنی
 قؤیوبان روی-بررو، دوش-بردوش
 سر مو بؤلمه یین ظاهر تحاشی
 بؤلوب روزی وصال بی نهایت
 نېچوک کیم سرو بیرله عشق پیچان
 نېچوک کیم، عاشق اوز معشوقینی هم
 ریاض جنت ایچره عشرت آیین
 قالب تو فراقه ایکی جسم خاکی
 انکه خود بار ابدی جاندين ملالت
 فغانی بیرله چیتی جانی آنینگ
 دمی کیم اؤلدی آنسيز، جانسيز اؤلدی
 و یا چیتی فغانی بیرله جانی
 زمانه کؤنگلی اندین داغی تیندی
 فدا بو نوع اولمکلیککه جانلر
 ریاضت بیرله قازغالغن شکوهی
 بو ینگلیغ توش کؤروبتورلر تمامی
 مونونگتک باغ ارا قصری جهانچه
 هم اوشبو قصر اؤلوب بیر دانه یاقوت
 نی کیم وصف ایله گه یلر آندین آرتوق
 کیشی اوچماقنی وصف اېتمک نی حاجت
 بو تخت اوزره حریر و حلّه دین رخت
 نېچوک کیم گلشن ایچره سرو و نسرين
 بؤلوب یوز آنچه کیم، دار فناده

ایننگ ساری اتا بیرله انا هم
 جمال و ملک و جاهی هر بیریننگ
 الر سؤرخن اېمیش کیم بو جماعت
 که بو قصر ایچره منزل ایله میشلر
 دېب اېرمیش خازن جنت که فرهاد
 ایننگدېک کیم کېچیب سلطانلیغیدین
 مراد و آرزودین تارتیان قؤل
 بؤلوب معشوقیدین حرمان بيله خوش
 وجودین اؤرتب آتشناک عشقی
 کېچیب اول دیار و خان و ماندین
 اؤتر دم اویله فانی بؤلدى مطلق
 وجودین اؤرتب اول سؤز و گدازی
 توتوب ساقی وحدت جام توفیق
 بقا شهریده سلطانلیققه یېتتی
 ایننگ دردیده کؤرگنلر وقایع
 کېچیب اقبال بی پایانلریدین
 الر رنجینی هم حق ضایع اېتمه ی
 اتا بیرله انا اولمیشلر اېردی
 ینه شیرین کیی معشوق چالاک
 بولریننگ هم ایننگ کامی اوچون حق
 باریغه بحر رحمت روزی اېتتی
 بېریب بو قصر دولتنی مؤبد
 بولر ایل انکه جانلرنی پیوند
 ولی وحدتده جان پاکى ایننگ
 کېلیب بانو مونونگ ساری ینا هم
 بؤلوب عالمده بؤلغن نینگ بیرى مینگ
 نی قیلیمیشلر اېکین تقوی و طاعت
 مونینگدېک پایه حاصل ایله میشلر
 جهانده عشق طرحین سالدی بنیاد
 جهان ملکى ایچیده خانلیغیدین
 هوای نفس ساری توتمه یین یؤل
 بلا و محنت هجران بيله خوش
 سالیب اؤت عالم ایچره پاک عشقی
 ولی سؤنگره جهانلیدین، بلکه جانلیدین
 کیم، اول عشقینی باقی ایله دی حق
 حقیقتقه بدل بؤلدى مجازی
 نصیبی ایله دی حق راح تحقیق
 حقیقت ملکیده خانلیققه یېتتی
 که قیلدیلر مراد و کام ضایع
 ایلک بارى یودیلر جانلریدین
 مونگه خجلتترینی شایع اېتمه ی
 فراقینده فنا بؤلیمیشلر اېردی
 ایننگ هجرانیده بانوی غمناک
 قیلیب بارى گناهین محو مطلق
 بو ینگلیغ باغ جنت روزی اېتتی
 ریاض خلدنی توتتی مُخلد
 ایننگ وصلی بيله جنتقه خورسند
 بؤلوب حق بیرله استهلاکی ایننگ

بو توش کۆرگنلر اویغانغچ همول دم
 چو دهر اوراقین اختردیم بغایت
 که عاشقلیق ارا فرهاد مهجور
 یتیشتی اهل کفر و دینغه داغی
 ولی اول خطه اوضاعیغه تقدیر
 ایننگ هجریده خاقان اؤلیمیش ابردی
 انا داغی انی ایسترگه جازم
 ولی اول وقت بهرام دلاور
 قیلیچی سوی دریای مخافت
 فلک بهرامیغه گر کۆرگوزوب کین
 فلک رخشین زبون ایلب سمندی
 قرانغو کچه چیققچ اوقی یادین
 توتوب چین و ختا اهلی مسلم
 ولیک اول سایر ایلدین جاودانه
 چو اول ایش توتتی شهرت هند تا روم
 بو سۆز یتگن زمان بهرام بخرد
 ولی فرهادسیز بار ابردی رنجور
 چو خان هم بار ابدی فرهادغه عم
 کلبیب خان آلیده عرض ایتتی بهرام
 که: «مغرب ساری ملک ارمن آتلیغ
 بو ملک ایچره بار ابرمیش بیر پریزاد
 اگر حکم ایتسه خان لطف و عطادین
 عزیمت ایله بان مغرب زمینغه
 تاپیلسه، قیلسم اول حالیه تدبیر

بؤلوب واقف بو ایشدین اهل عالم
 بو ینگلیغ داغی تاپتیم بیر روایت
 چو بۆلدی بارچه عالم ایچره مشهور
 خبر باردی ختا و چینغه داغی
 سالیب ابردی بسی تبدیل و تغیر
 کیچیک قرداشی خاقان بؤلیمیش ابردی
 بؤلوب ابردی فنا ملکيگه عازم
 نهنگی ابردی قان ایچره شناور
 بؤلوب جوهرلر انده موج آفت
 کۆرونوب آلیده بهرام چوبین
 زحل قدین نگون ایلب کمندی
 اؤتوب یتتی فلکدین، یوق سهادین
 که ایش وقتی اېمس فرهاددین کم
 سؤروب فرهاد حالیدین نشانه
 ختا اهلیغه داغی بۆلدی معلوم
 ختا خانیه بار ابردی سپهد
 نچوک کیم یارسیز فرهاد مهجور
 ایننگ ساریدین ابرمس ابردی بیغم
 که بو ینگلیغ خبر بؤلیمیش دورور عام
 بار ابرمیش یوز ارم اندین اویاتلیغ
 که بؤلیمیش عشقیدین دیوانه فرهاد
 چیریکلر جمع ایتیب چین و ختادین
 یتورسم اؤزنی فرهاد گزینغه
 یوق ابرسه، کؤرسم اول کیم بۆلسه تقدیر»

اجازت بېردى خان، رايين كوروب خوب
 دېدى: «اول خود اولوبتور، بو هم ايتسون
 اجازت تاپتى چون فرخنده بهرام
 كېلىب مغرب زمينغه كوچ-بركوچ
 چو ارمن سارى سالىدى ظل اقبال
 مكرر كوچ قىلىپ سؤرمكده تدقيق
 اوروب درد اؤتى كؤنگليدين زبانه
 قىلىپ تعجيل، اېتى خاطر ريش
 اولوس فرهاد سوكين قيلمى آخ
 چېكىب واحسرتا اول كشور اهلى
 بيراونى ايستهدى بهرام رنجور
 اېشيتميش اېردى آينىگ وصفينى هم
 هم اېشيتميش اېدى شاپور مسكين
 تاپشيتلر چو بير-بيرنى سؤروشوب
 بىلىپ بهرام چون سؤرماق قىلىپ فن
 كىريب، گنبدغه كؤكدين واى آشىب
 قىلىپ بير نوع شيونلر كه اول بوم
 جهانغه اؤت سالىپ بير كېچه-كوندوز
 كه: «اى جاندين مېنى نوميد قىلغن
 كوزوم چىقسون، سېنى كؤرگونچه موندان
 نېلر كېلميش باشينگه غربت ايچره
 نصيبينگ سؤز و آهى بولغن اېرميش
 قنى اول اردهاغه سورمك آخ؟
 قنى اول كيم، چو بولغچ كينغه مايلى

كه وهمى بار اېدى بهرام دين كوچ
 قيان كيم، خاطر مىل اېتسه، كېتسون!
 چىريك تارتيب زمانى توتهمى آرام
 قىلىپ اېل نينگ ايكى كوچيچه بير كوچ
 تىلب اول اېلنى تحقيق ايلهدى حال
 ايننگدېك كيم، بار اېردى قىلدى تحقيق
 همول مدفن سارى بولدى روانه
 همول دم گوييا چرخ جفاكيش
 بو ايگى ماتم اېتميش اېردى ظاهر
 فزع ايچره نېچوك كيم محشر اهلى
 كه حالت فهم قىلغى كېلدى شاپور
 گزين فرهادغه اېركنى همدم
 انى فرهادنينگ درديغه تسكين
 بسى يىغلشيتلر كېب-كېب كؤروشوب
 كه اول گنبد دورور ياريغه مدفن
 كه كؤك گنبدلريغه اؤت توتاشيب
 اېريب آهى اؤتيدىن اؤيله كيم موم
 دىبان فرهاد اياغيغه قؤيوب يوز
 بلا و محنتيم جاويد قىلغن
 كېسلسون تىل، سؤزونگ سؤرگونچه موندان
 نې غربتلر چېكىب سېن شدت ايچره؟
 تينىگ كوهى چو كاھى بولغن اېرميش
 قنى اول اهرمن اؤلتورمك آخ؟
 بولوتنى چرخ اېتىب آليغه حايل؟

قنى تيغىنگىدىن اۋلماق تاغ ارا درز؟
 فراق ايامى تاوشالغن اېمىش سېن
 كۈزونىڭ آچىب، كۈترگىل باشىڭ آخر
 نې اويقو دور كە يېتتى كۆككە ھويوم
 يېتىب گردونىغە اون سېسكىمىڭ يۇق
 كۆز آچمىس سېن، دىيان: «كېلگن قولوم دور»
 مېنىڭدېك قول سىڭە عالمىدە موجود
 بو ايش نىڭ طاقتى مېنىدىن يىراق دور
 سېنىڭ قانىڭىغە تارتىپ تيغ كىنىنى
 قازىب تاغىنى درياسىغە سالسم
 بلادى بحر ايچىندە بۇلسە ناياب
 تومن مىڭ قان نىڭ اۋلسم رزماسازى
 بولردىن تاپمەسم روھونىڭنى خشنود
 نېتەى موندىن نرى تيغ و كمرنى
 زرھنى نې قىلەى، خفتاننى نىلەى
 نې دېب اۋزنى خيال ايلەى دلاور
 نې دېب اېمدى قىلەى ميدانغە آھنگ
 نې نوع اېمدى توتەى بزم ايچرە آرام
 مىڭە ھجرىنگدە مى زھر اۋلدى، بالله
 نصييم غصە و درد ايلەدينىڭلا
 انگە بو نوحەلر بىرلە اۋكورمىك
 بۇلوب اول درد بىرلە نوحەپرداز
 چو بو آشوبى بىر دم تاپتى آرام
 يىياردى كىمسە كىم، شىرويه كېلسون

قنى گرزىنگىدىن اۋلماق دشت ارا لرز؟
 بس آغىر اويقوغە قالغن اېمىش سېن
 كەكېلىمىش بىر حزين قۇلداشىڭ آخر!
 جھانغە اۋرت سالدى گەفت و گويوم
 توشوب عالمغە اۋت تېرىمىڭ يۇق
 مثل چىن بۇلدى كىم: «اويقو اۋلوم دور»
 سېن اعدا ظلمىدىن بو نوع نابود
 مونى كۈرگونچە اۋلسم يىخشىراق دور
 تېڭ اېتسم يېر بىلە مغرب زمىنىنى
 تېڭىز سويىنى صحراسىغە سالسم
 مناريدىن نشانلر بۇلسە گىرداب
 سېنىڭ قانىڭىغە بۇلغەى مو موازى؟
 بو قانلردىن مىڭە نې بۇلگوسى سود؟
 باشىمىغە تاج يىڭلىغ درد سرنى؟
 اۋق و يانى نېتەى، قلقاننى نىلەى؟
 نېدىن ايلەى ھوس مىنىمىك تىكاور؟
 باشىمىغە مو اورەى گرز گرانسىڭ؟
 نې كۈنگلوم بىرلە تارتەى لىلگون جام؟
 طرىدن عمر بې بھر اۋلدى، بالله!
 وجودوم توفراغىن گرد ايلەدينىڭلا!
 ايش اېلگە اشكىدىن خونابە سورمىك
 غمىن شاپور يانىدە ھم آواز
 اۋپوب بېر، قۇيدى اويدىن تشقرى گام
 نې كىم سۋرسم، جوايىن عرض قىلسون!

اگر تاپسم آنی هر جرمدين پاک
 وگر خود بې گنه ليغينه شک دور
 بؤلوب شيرويه اول معنيدین آگاه
 شه آلينده که قاهرليک ايشی دور
 اگرچه اول داغی شاه ابردی و تند
 قلیب شاپور احضارين توقع
 دېدی: «بو سؤز ارا سېن سېن گواهیم
 انکه هر کیمنی کیم قاتل بلیب مېن
 مونی بهرام شاه آلينده قیل عرض
 اگر توتسه مېنی کېلمکده معذور
 انی کؤرمکده غالب دور هراسیم
 که بو معنيدین او تکرگه یسېن آنی
 ابرورمېن گر بو نوع اېتسنگ مروّت
 چو آنی کؤردی شاپور اسرو مظلوم
 که: «مېن یوق، بلکه تنگری دور گواهی
 ولی کېلمکده عاجز دور بغایت
 نې کیم حالی دېسنگ، جان بیرله قیلسون
 کؤروب شاپورغه اول قصه نی کام
 دېدی: «لیکن بو کشور اهلی تعین
 که تا خسرو چیریک چېکمیش بو ساری
 هم آنچه وجه اندین اېلگه یېتسون
 ولی عهدایله سون کیم، یېتسه فی الحال
 دېگچ شاپور حکم اول ناتوانغه
 نې کیم اېل ایسته دی تۆکتی خزانه

قیلە ی لطف و کرم بیرله طربناک
 بیلە ی اول دم که، نې قیلماق کبرەک دور
 توهمدين که، سورگە ی کینه ناگاه
 گنه سیزراق، گنه لیکراق کیشی دور
 تېمور تیغین قیا تیغی قیلور کند
 ایننگ آلينده کؤپ قیلدی تضرع
 که فرهاد امریده یوق تور گناهیم
 اتام هم بؤلسه کیم، قتلین قلیب مېن
 ولی بیل کیم قلیب مېن خدمتین فرض
 نې حکم اېتسه بؤلە ی جان بیرله مأمور
 سېنینگ آلينگده بو دور التماسیم
 کرم یؤلېغه باشقرگە ی سېن آنی
 قیامتقه دېگین ممنون مئت»
 کېلیب احوالین اېتتی شه غه معلوم
 که بو ایشلرده یوق آنینگ گناهی
 منگه قیلسنگ بو کېلمکنی عنایت
 نې سؤنگره عهد و پیمان بیرله قیلسون»
 ایننگ کېلمکلیگیدین کېچتی بهرام
 قیلە آلمه سه نې کیم قیلسه تخمین
 نې نقصان بؤلمیش اندین اېلگه طاری
 انی یېتکورگچ اؤز ملکيگه کېتسون
 ینه بیر آنچه اندین قیلسون ارسال»
 اېشیتگچ حکم، مئت قویدی جانغه
 خزانه صرف اېتیب بؤلدی روانه

ينه آنچه ييبارمک که قلیب عهد
 ییغیب ارمن ایلین فرخنده حاکم
 که: «خسرودین نېایش کیم بۆلدى حادث
 نې کیم عرض ایتسه نابود و زیاندين
 بوسۆزدین شور و غوغا توشتی هر یان
 که: «حقدين باریمیزینگ التماسی
 چو ییز یۆلیده سۆز جاندين دېگه ییز
 اېمس اېل رایى بیرله حکم تقدیر
 دعاسیغه همیشه مشغلیز
 محاسبلرغه تعین اېتتى فى الحال
 توزرگه ملک ارا حشمت اساسین
 بیراونی کیم، تاپیب باریغه فایق
 قلیب ارمن اېلینینگ پادشاهی
 قلیب اول عدل آیینینی بنیاد
 نې پیر کیم بوزدی بې اندازه خسرو
 پیریب بهرام انگه حشمت اساسین
 تاپیب هم مقدمیدین تخت پایه
 ایننگ سلطانلیغین چون شاه بهرام
 تۆکوب چین اهل یغه کۆپ نقد ایله گنج
 یېتینگ اهل و عیالینگیزگه یانیب
 الر هم چون کۆروب بو نوع صورت
 دېدی: «خاقانغه اېلتینگ بۆیله اعلام
 الر چون توتیلر خوشلوق ساری یۆل
 سپه نې چون بو سۆز بیرله اوزاتتی

انى هم يېتكوروب كۆپ ايله بان جهد
 قلیب فرهاد اوچون ردّ مظالم
 کیشی کیم دېسه فرهاد اېردی باعث
 آلیب ضعفینی، خشنود اؤلسون آندین»
 فغان بیرله عللا توشتی هر یان
 بو اېردی کیم، ایننگ بؤلساق فداسی
 نې بۆلغهی مال کیم، آندین دېگه ییز
 نې کیم تقدیر انگه بۆلمیش نې تدبیر
 نې قیلیمیش هر نې قیلیمیش هم بحل ییز»
 که اول اېل ایچره قسمت تاپتی اموال
 تیلب اېل ایچره بانو اقرباسین
 که بۆلغهی سلطنت امریغه لایق
 که بۆلغهی کشور اهلی نینگ پناهی
 که عدلیدین بۆلوب ویرانلر آباد
 انی ایلب عمارت تازه خسرو
 لوا و تاج و گنج بې قیاسین
 سالیب هم باشی اوزره چتر سایه
 نېچوک کیم ایسته بان ایلب سرانجام
 قۆلوب کۆپ عذرلر کیم، کۆردونگوز رنج
 دیار و ملک و مالینگیزغه یانیب
 بسی ییغلب، ولی یانیب ضرورت
 که تاپتی بیر-بیرین فرهاد و بهرام»
 «قیان کیم بار اېسنگ سېن داغی خوش بؤل»
 تعین بند ایله قیدین اوشاتتی

اېتیب فرهادینګ قبرینی ظاهر اول و شاپور بۆلدیلر مجاور
 فنا توفراغیغه چون بۆلدیلر پست بقا فیضی یپته باشله دی پیوست
 قویوب شهلیق، چوقیلدی خاک رهلیق چویخشی باقتی، خوداول اپردی شهلیق
 نوایی فانی اول، ایستر اېسنگ کام نېچوک کیم بۆلدیلر فرهاد و بهرام!
 کبتور ساقی، منگه جام فنا بېر نېچه کیم آنی سیقارسم، ینا بېر!
 مگر قیلغهی مېنی بو جام پیوست الر ینگلیغ فنا توفراغیغه پست

سلطنت شجره سی نینگ ثمره سی و خلافت باغی نینگ شجره سی، هدایت
 اوجیده منزل اېتگن، تملق نینگ نهایتلیغه یېتگن، ریا قصری بنیادین قونقرغن،
 بلاغت ایوانیده آت چیققرغن، یعنی سلطانزاده عالم ابوالفوارس شاه غریب بهادر
 خَلَدَ دَوْلَتُهُ مدحیده بېر نېچه سؤز سورمک و نصیحت آمیز نکته لر عرضغه
 تېگورمک، امید اول کیم بو شاهوار دُزلرنی توفراغدین آلهی و اداسیده قولاق
 سالغهی، بلکه اول گرانمایه گوهرلرنی قولاققه سالغهی

جهان باغی که، رشک نقش چین دور قیو چین، غیرت خلد برین دور
 بو باغ ایچره کیشی قیلسه تأمل تاپر هر بیر چمن صحنیده یوز گل
 که بؤلغهی هر بیریده رنگ و بویی ولی یوق رنگ و بودېک گفت و گویی
 گل خندانده گر بؤلسه تبسم ولی بلبل کییی یوقتور ترنم
 گلی کیم بؤلسه رنگ و بویی آنینگ هم اؤلسه نکته دلجویی آنینگ
 نمودار ایچره گل کردار بؤلسه تکلم ایچره بلبل وار بؤلسه
 غریب اؤلغهی نهایتدین زیاده بو ینگلیغ گل کیم اؤلغهی شاهزاده
 قیو شهزاده اول کان ملاحه تکلم وقتی دریای فصاحت
 فصاحت بابیده شهغه قریب اول باری شهلر فصیحی شاه غریب اول
 زهی نطقونگ تکلم وقتی جانبخش مسیحا ینگلیغ انفاسینگ روانبخش
 نې معنی بؤلسه دقتدین نهانینگ حل ایلب آنی طبع خرده دانینگ

کیچیک یاشده قیلیب طبعینگ شماره
سپینگ ذاتینگه دور بو سۆز فروغی
اېرورده کوکب بختینگ ینگى آی
قچان کیم بدرلیغ تاپسه هلالینگ
ینگى آی بدرلیقدین کېلدى مهجور
قویاشلیق ایسته سنگ کسب کمال اېت
کیشی تعلیمدین تاپسه ملالت
کیشی فرضاً عوان و ظالم اؤلسه
بسا زاهد کیشی کیم عام ایچینده
بیراو کیم قیلسه عالمرغه تعظیم
حدیث اؤلمیش نبی دین بؤیله حادث
کیشی کیم بؤلسه عالم پادشاهی
بیراو کیم علم ایله بؤلدى برومند
اېرورسپن شاه - اگر آگاهسپن سپن
چو بؤلدى نکته دین آگاه طوطی
ولی طاووس کیم، مینگ زیوری بار
بو افسر بیرله شه دېمسلىر آنی
بیلیک شاه ایله سه حیوانینگ آتین
شهی کیم، علم نورین تاپتی ذاتی
سکندر تاپتی چون علم و هنرنی
ایننگدېک سلطنت اهلی کؤپ اېردی
ایکی مینگ ییل اؤتوب یوز مینگ خردمند
تېمورخان نسلیدین سلطان اولوغ بېک
ایننگ ابنای جنسی بؤلدى برباد

خرد پیرینی طفل شیرخواره
کیچیک یاشدین اولوغلرینگ اولوغی
اېرورسپن بدر ینگلیغ عالم آرای
قویاشدین بؤلغه ی آرتوقراغ کمالینگ
قویاشدین هرکېچه کسب اېتمه سه نور
کمال ار کسب اېترسپن، بی ملال اېت
تاپر علم اهلی آئینده خجالت
و لیکن نکته دان و عالم اؤلسه
انگه محتاج اؤلور اسلام ایچینده
قیلور گویا که پیغمبرغه تعظیم
که عالم کېلدى پیغمبرغه وارث
ایننگ امتلیغیدین دور مباھی
انگه کیم وارث اؤلدى - بؤلدى فرزند
اگر آگاهسپن سپن - شاهسپن سپن
انی دېرلر خلاق شاه طوطی
نې زیور کیم، باشیده افسری بار
که بار اصلی یمان هندوستانی
نې تانگ، گر شاه قیلسه کیمسه ذاتین؟
ایننگ تا حشر قالدی یخشی آتی
نې ینگلیغ آلدی کورگیل بحر و برنی
قیو بیرگه بو نوع ایش دست بېردی؟
بؤلوب حکمتلری بیرله برومند
که عالم کؤرمه دی سلطان ایننگدېک
که دور اهلی بیریدین ایله مس یاد

وليك اول علم سارى تاپتى چون دست
 رصد كيم باغله ميش - زيب جهان دور
 بيليب بو نوع علم آسماني
 قيامتغه دېگينچه اهل ايام
 بيليك گرچه كورونور كوزگه زينت
 وگر علم ايچره بولمى بيرگه قانع
 گذر قيل هر نېچه علم اولسه حاصل
 شه اول دور كيم، شعارى علم دين دور
 علوم ايچره اوقوسونگ يوز تومن فصل
 بو دين علمى كه خامه م قيلدى تحرير
 چو تكميل اولدى بو اوچ علم سېن بيل
 و ليكن طب و حكمت هم ابرور خوب
 قيو جسمى كه آنينگ صحتى يوق
 بيراو كيم پخته بيرله سونى يوتقهى
 نېتب قيلغهى صفادين سجده يى فاش
 اول اوچ دين علمى و بو بير بدن دور
 كورردين بو علوم اولغچ كلالى
 روان تاريخ سارى رغبت ايله
 جهاندين كور كه كيملر كام آليدور
 قنى طهمارث و جمشيد و، ضحاك
 نظر قيل كيم، آليب نېتيلر آخر
 الر خود كېتيلر گر كېچ، اگر بات
 بو آت گر يخسى دور، ياخود يمان دور
 قيو فن كيم شروع اېتمكليك آنده

كوزى آلىنده بولدى آسمان پست
 جهان ايچره ينه بير آسمان دور
 كه اندين يازدى «زيچ كوره گاني»
 يازرلر آنينگ احكاميدين احكام
 ولى شهرغه بار دور اوزگه زينت
 بریدين بهره ور بولسنگ نې مانع
 چو دين علميغه يېتسنگ ايله منزل
 نېدين كيم علم دين علم اليقين دور
 تمامى فرع و، دين علمى ابرور اصل
 ابرور فقه و حديث و سونگره تفسير
 ينه هر علم ميلين قيلمه، يا قيل
 كه صحت دور كيشى جسميده مطلوب
 قيلورغه تېنگرى امرين قوتى يوق
 اوزونگ دې كيم، نې ينگليخ روزه توتقهى
 توشكدين اول كه آلمس لحظه يى باش
 بولر محتاجى يخسى، گر يمان دور
 مبارك طبعينگه يېتسه ملالى
 سلاطين بيرله عزم صحبت ايله
 بو اېسكى دير كيملردين قاليبدور
 كه هر بير آلدی عالم ملكينى پاك؟
 نې كيم بارين ساليب كېتيلر آخر
 ولى قالدی الردين دهر ارا آت
 قيلورغه آنى باعث كور، نې فن دور
 كيشيدين يخسى آت قالغهى جهانده

قیله آلهنچه اول بۆلسون شعارینگ
 چو دین علمیه کامل بۆلدى رایینگ
 اېمس حاجت نې قیل دېب کیمسه دین پند
 نظر قیل کیم نې امر و نهی اېتر حق
 نې کیم قیل دېب تورور فوت اېتمه گیل هیچ
 وگر حکمتقه بۆلسه التفاتینگ
 بورون قیل اؤز مزاجینگه تأمل
 چو تحقیق انگله دینگ حکمت مۇصر دور
 مفید اشیاعه دایم اشتغال اېت
 نې کیم بۆلسه مضر، بۆلغیل هراسان
 نې کیم بۆلسه مزاجینگه گوارا
 بوسؤزنى اهل حکمت دېب دورور خوب
 غذا بۆلسه مفید و طبع راغب
 بو داغی تاپمه غونچه هضم کامل
 اگر حیوان سویی دور غیر مقدور
 بو ینگلیغ حکمت آیینده چست اول
 وگر تاریخ ساری ایله گونگ میل
 سلاطینی که بۆلدیلر جهانگیر
 قیو ظلم ایله دی، قی بیر عدالت
 نې ایشدین مملکت آباد بۆلدى
 نېدین تاپتی ممالک استقامت
 چیریک آیینی نې ایشدین توزولدى
 نې نوع ایش بیرله تاپتی دین ایشی سود
 نې ایش هر شاهینگ بۆلدى صفاتی

که یخشی آت قالغهی یادگارینگ
 حل اېتتی خاطر مشکل کشایینگ
 که هم عالمسېن اول دم هم خردمند
 حق امر و نهیدین باش چېکمه مطلق
 نېلر کیم قیلمه دېبتور بارچه دین کېچ
 که بۆلسون نوح عمریچه حیاتینگ
 نې حالی بار اېکنی انگله بالکل
 مونگه کیم نې مفید و نې مضر دور
 ولی بار ایشده میل اعتدال اېت
 که بۆلغهی طبعینگه مشکلر آسان
 انگه کؤپ میل قیلمه آشکارا
 «یماندىن آز به کیم، یخشیدین کؤپ»
 بس اېت طبعینگ هنوز اؤلغنده طالب
 بدننى قیلمه آرتوق یوککه حامل
 اېرور گر معدة قیلمس هضم، معذور
 که دایم کامران و تندرست اول
 مونى ییلگچ که نې ایش قیلدى هر خیل
 نې ینگلیغ قیلدیلر هر ایشده تدبیر
 نې ایشگه ایله دی هر بیر دلالت
 قیو ایشدین اولوس برباد بۆلدى
 نې ایشدین اېلگه یوزلندی سلامت
 عدونینگ خیلی نې ایشدین بوزولدى
 نې ایشدین آخرت تاپتی زیانبود
 که قالدی عالم ایچره یخشی آتی

تاپيبدور دفعه-دفعه بارچه تحرير
 شك ابرمس انگله بان روشن ضميرينگ
 كه بو عالمده بارچه سودونگ اولغهي
 نېچوك كيم، شاه تاپميش دين و دنيا
 بو ايكي ايشني گر قيلسنگ توقع
 بو معنيلر كه خامه دور رقمكش
 شك ابرمستور كه، هنگام حوايج
 يپتورسه نفع كلي هر بير ارشاد
 سنگه بو پند هر دم نفع بېرگهي
 كېتور ساقى، مى و كونگولومنى شاد اېت
 ايشيم چون پند بېرمكتور پياي

چو سالغونگدور نظر باريغه بير-بير
 انگه ميل ايله گهي راي منيرينگ
 ينه عالمده هم بهبودونگ اولغهي
 سنگه هم يپتگهي اوشبو ايكي معنا
 نې ايش كيم شه قيلور، قيلغيل تتبع
 اگر خود كېلمه يين طبعينگه ناخوش
 عملغه كېلتوروب، تاپقونگ نتايج
 مېنينگ روحوم دعادين قيلغه سېن شاد
 دعا قيلسنگ منگه هم نفع بېرگهي
 قديمي قوللوغوم حقيني ياد اېت!
 اېشيت پند و منگه توت بير قدح مى

بو نامه اتماميغه خامه توزمكدين ترانه سازليغ و بو هنگامه اختتاميده سعي

كؤرگوزمكدين فسون پردازليغ و بشریت اقتضاسی بيله حدسي ز لاف ظاهر

قيلماقدين كيم اؤز نفعيغه «لا» دورور - اويالماق و يريمچوق دعوا كؤرگوزمكدين

كيم اؤز منعيغه «دع» دورور - خجالتقه قالماق و بېدلانه عجزغه توشمكدين

غاييتسيز عزت كؤرماق و دلسوخته وار فقر كؤرگزمك بيله نهايتسيز فرح تاپماق،

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَنِي مِنْ افْتِتَاحِ اِلَى اخْتِتَامِهِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ اصْحَابِ

كِرَامِهِ»

منگه چون فكرت خورشيدسايه
 كه گردون قلعه سيغه رخس سوردوم
 كميتيم پويه چون گردونغه سالدی
 اينگدېك چيرمه ديم برجيسدين تاج
 فلكدین بيرگه ساچديم آنچه انجم

بو عالي طارم اوزره بېردی پایه
 قوياشنى گرد مرکبدین ياشوردوم
 عطارد کلک و صندوقی اوشالدى
 كه باشی طيلسانغه بؤلدى محتاج
 كه آفاق اولدى اول انجم ارا گم

قالب انجم ارا بو دارِ شیون
 نې اختر، هر بیرى برجیس و ناهید
 سپهر اوجی اوزه چون پایه تاپتیم
 بارى عالمنى توتقچ مهر نوری
 بصارت اهلی نې کیم توتتیلر کؤز
 ولی چون کورِ مادرزاد یبیتی
 کؤزی کیم انکه کوندوز کپچه بؤلغهی
 قویاش کیم سالدی عالم ایچره یاغدو
 ولی یوز مونچه گر نور اؤلسه معلوم
 دنیلرغه بیراو کیم زرفشان دور
 نې تاپقهی کؤپلک شمع اؤتیدین ذوق
 گلی کیم دهر باغین گلشن ایلر
 نېچه کیم رنگ و بویی جانفزا دور
 جُعل کؤنگلی اوچون باغ ایچره بلبل
 جُعل انداق که، لؤلی سیه روی
 انی اېلتورده نقدِ جان مثللیک
 بو گوی اؤلمیش دُرِ غلتانی گویا
 ایننگ طبعی ارا بؤلغننی مرغوب
 جُعلغه خرمن گل رنگ و بویی
 ولی هر کیمسه کیم طبعی مُدق دور
 همول بلبل بوکون مېنمېن که افلاک
 غم عشق ایچره مینگ افغانی آنینگ
 بو گلشن بلبلې بوستانسرایي
 نوایی، حدیدین آشتی سؤزده لافینگ

درم آستیده اول ینگلیغ که مخزن
 نې برجیس و قیو ناهید و خورشید
 قویاش جرمی بيله عالمی یاپتیم
 یارودی اېل کؤزی اندین ضروری
 نېچوک کیم کام اېدی، یاروتتیلر کؤز
 بو بی پایان زیانینگ نفعین اېتی
 معین دور جهانده نېچه بؤلغهی
 یبیتشتی پشه دین عنقاغه تېگرو
 نې معلوم ایله گهی خفاش ایله بوم؟
 اېشک آلیغه تۆکمک زعفران دور
 کپرهک پروانه کویگهی کورگوزوب شوق
 نسیمی کؤز چراغین روشن ایلر
 جُعل خیلغهی عطریدین وبا دور
 دیالغهی مو که، روح افزا اېمس گل؟
 یسر پیوسته صحرا دشتیده گوی
 نگون ایلر باشین چوگان مثللیک
 دېمه دُر، بلکه نقدِ جانی گویا
 دېسون مو سار و بلبل کیم اېرور خوب؟
 بیل انداق کیم، ایننگ بلبلغه گویی
 بیلور بو ایکی دین قی بیر مُحق دور
 قوشی فهم ایلهمس مېندېک شغبناک
 هر افغانیده مینگ داستانی آنینگ
 دېمه بوستانسرا، داستانسرایي
 بیلیندی عینِ واقعیدین گرافینگ

بو دعوی دستگاهین بیر زمان ییغ
 قویه ی بیر لحظه شاعرلیق شعارین
 مېن اول توفراغمېن کیم، چرخ بې باک
 یوق اول کیم گرددېک اېل فرقین آلمیش
 لگدکوب زماندین یوز ملالی
 نېچه کیم اېل ایاغیدین تاپیب کوب
 مشقت خیلیدین بولغن سایي پست
 گهی کیم صرصر محنت ایتیب تیز
 حوادث تندبادی قوزغالانی
 اییریب بیر-بیریدین عضو-عضوین
 هوایلر کیی بی چاره ایلب
 اوروب گه تاغ و گه هامونغه آنی
 قیلیب یېل خیلیدېک بیر دم جهانگرد
 چېکېب یېل هویدین افغانین آنینگ
 حوادث تندبادی چون بولوب سست
 چو اېلتیب آسمان اوزره جهاندین
 همانا کؤک که چېکمکتین خیالی
 توکنمه ی چرخدین بو رنج و آشوب
 بلا دشتیده مونداغ بیر آووج خاک
 ایاغ آستیده کاهی دردپرورد
 چو تسکین دولتیدین تاپیبان بهر
 بو توفراق تاپسه هم بیر یبرده آرام
 بو خس هم یوق که، اندین زاده بولغه ی
 نتیجه بېرسه بو توفراق ایله گرد

چو دعوی ایچره معنی یوق، نې آسیغ؟
 چین ایتیه ی اوز شعاریم یوق و بارین
 نتیجه بېرمس آندین غیر خاشاک
 که خس ینگلیغ ایاغ آستیغه قالمیش
 بولوب عالم اېلی نینگ پایمالی
 قویوندېک توشمه یین حالیه آشوب
 یېتیب اول خیل-خیلی دست-بر دست
 قیلیب اجزاسین آنینگ وحشت انگیز
 قازیب بیر دمده بنیادیدین آنی
 دېمه کیم عضو-عضوین، جزو-جزوین
 مقام اصلیدین آواره ایلب
 چېکېب خسدېک گهی گردونغه آنی
 بخار اجزاسی ینگلیغ آسمانگرد
 آلیب سرگشته لیغیدین جانین آنینگ
 قرا توفراقه آنی تشله بان رست
 ینه توفراقه آتیب آسماندین
 بو کیم، اورگه ی ینه توفراقه حالی
 ینه یېتیب حوادثدین لگدکوب
 که مونچه کین انکه بیتکورگه ی افلاک
 ینه بیر لحظه باش اوزره بولوب گرد
 قرا توفراقه اولتورتوب انی دهر
 نې تاپقه ی خسدین اوزگه اندین ایام
 سکون و سیر ارا بلکیم قوشولغه ی
 خس و خاشاک اولور، یوق سبزه و ورد

بۆلور اول نوع توفراق هم که دهقان
 بېریب سورمک بیلە جسمیغە خارش
 چېکيب حفظی اوچون دوریده دیوار
 ساجیب هر نوع گلدين دانه انده
 يېتیشمەى انده يات اېل نینگ اياغی
 اۆتورمەى وقتیدین بیر لحظه سویین
 تاپیب مونچه نوازش قیل تامل
 مقرر دور آچیلماق قیلسه آهنگ
 بۆلوب عالمغه زینت رنگ و بویی
 مېن خاکی گە هم چرخ سبک گام
 تردد محتیدین شاد قیلسه
 محال امید ایلە هر بیر جفاکیش
 بۆلوب مینگ غصه اؤقیغە نشانه
 تاپیب تسکین جفاگرلر هجومی
 چو کۆرمەى کام شهدین هر تبھکار
 بیراو بۆلسه شه آئینده معاتب
 بۆلوب مونداق غم و رنجیمدین آگاه
 نشاطیم باغیده بیر فکر قیلسه
 ییگیرمە تۆرت ساعت کېچە-کوندوز
 که اندین وقتیمه یېتسه حضوری
 رقم قیلغن پریشان نامەلردین
 همانا تیزتک ایلب قلمنی
 هم اؤلغەى بو رقمدین صنعتی کۆپ
 وگر طالع بۆلوب کلّی مددگار

ایچی فکریده باغلب یوز گرە قان
 یوزیگە بل خطوطیدین نگارش
 قیلیب دایین حصاری آهني وار
 چو ساجتی گام قۆیمەى یانه انده
 نی یات اېل کیم، اوزوب یات اؤتی داغی
 طمع ایلب بو سودین آبروین
 کیم، اول توفراق نېوچون بېرمەسون گل
 بېروربیر رنگ گل یؤق، بلکه یوز رنگ
 چیقیب بلبللری نینگ های و هوئی
 سکون منزلگهیده بېرسه آرام
 اولوس بېدادیدین آزاد قیلسه
 دما-دم اورمەسه بغریمغه یوز نیش
 ضمیریم بۆلمەسه زنبورخانه
 تېپوکدین تینسه کۆنگلوم مرز و بومی
 مېنى قیلمەسه آئینده گنھکار
 مېنى قیلمەسه اول ایشده مخاطب
 ترحم ایلەسه احوالیمه شاه
 که گاهی غنچه دېک کۆنگلوم آچیلسه
 ییگیرمە تۆرت دم اورسم نفس توز
 بیراودین تاپمەسه کۆنگلوم فتوری
 یازیلغن ربطی یؤق هنگامەلردین
 روانراق تارته آلغەیمېن رقمنی
 هم اؤلغەى صنعتیده دقتی کۆپ
 که بۆلمەى اختر بختیم حسدگار

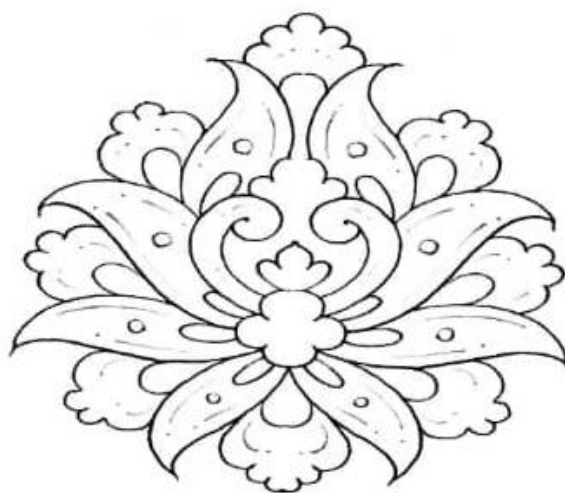
فراغت کنجیده بیر گوشه توتسم
 باری اشغالدین شه توتسه معذور
 ینه شاه التفاتی بؤلسه گاه-گاه
 سؤزومگه گه بېریب اصلاحدین زیب
 دیالمس مېن که، خسرو یا نظامی
 نېچوک کیم چېکتیلر تیل خنجرینی
 الر اؤتروسیده مېن هم چېکیب تیغ
 ولی حق لطفیغه اېلتیب پناهی
 دیالغهی مېن که، کۆپ ایل ب تضرع
 که عرض اېتسم منگه یېتمه ی ملالت
 بؤلوب أَحْسَنَةً لَفْظِي اېلگه آیین
 نظامی آلسه بردع بیرله گنجه
 چېکیب خسرو دغی تیغ زبانی
 ینه جامی عجمده اورسه نوبت
 اگر بیر قوم، گر یوز، یؤقسه مینگ دور
 آلیمېن تحت فرمانیمغه آسان
 خراسان دېمه کیم، شیراز و تبریز
 کؤنگول بېرمیش سؤزومگه تورک جان هم
 نې ملک ایچره که بیر فرمان ییاردیم
 بو دیوان توتتی اول کشورنی انداق
 نېچه دفتر قرا قیلغهی مېن آخر
 نوایی نېچه دېگونگ سؤزنی هذیان
 سؤزینگ هذیان، مگر اویقوده دورسېن
 بو غفلت اویقوسیدین بیر کؤز آچقیل

مېنی اېل، مېن دغی اېلنی اونوتسم
 که بؤلسم سؤز دېمک شغلیغه مأمور
 که بؤلسم نظم یا ناظمین آگاه
 گهی انعامی اېتسه سؤزگه ترغیب
 و یا نظم اهلی نینگ سرخیلی جامی
 سراسر آلدیلر سؤز کشورینی
 چېکرگه سؤز سناین قیلغهی مېن بیغ
 شه اقبالیدین ایستب تکیه گاهی
 بولرغه ایلهی آغهی مېن تتبع
 هواداریمغه یوزلنمهی خجالت
 یېتیشگهی شه دین احسان، داغی تحسین
 قدم روم اهلیغه هم قیلسم رنجه
 یوروب فتح ایلسم هندوستاننی
 عربده داغی چالسم کوس شوکت
 معین تورک اولوسی خود مېنینگ دور
 چیریک چېکمهی ختادین تا خراسان
 که قیلیمیشدور نې کلکیم شکرریز
 نې یالغوز تورک، بلکیم تورکمان هم
 اینگ ضبطیغه بیر دیوان ییاردیم
 که دیوان توزمه گهی دفترنی انداق
 جهتسیر ماجرا قیلغهی مېن آخر
 بو هذیانلرنی قوی، بیر تېنگریگه یان
 که معنی قصیدین آسوده دورسېن
 یوزونگه اشک اویقو دفعی ساجقیل

اوروب یوزگە ندامت اشکیدین سو
 بو سو یوق کۆزنی قیلغە ی اویقودین پاک
 دېمان کۆز و کۆنگول ھنگامە سین ھم
 ندامت اشکیدین ھر زار غمناک
 اول اشکین ابر رحمت یامغوری بیل
 الھی، سۆزنی چبکتیم پیچ دریچ
 گمان قیلمان خطاکاری اۆزومچە
 اۆتوب عمر اېتمەیین بیر صفحە آرا
 چو مشک افشان بۆلوب خامەم قراسی
 و لیکن مېن نېچە بۆلسم خطاکار
 منگە گرچە خطا ساندین فزون دور
 چو توشسە بحر عفوونگ گە تلاطم
 کیشی اۆز جرمیدین نې عذر قۇلغە ی
 اگرچە قطره بۆلدى اېرسە ناپاک
 چو بحر عفوونگ اۆلسە عذرخواھیم
 کرمدین ایله سنگ جرمومنی نابود
 سۆزوم خوب اېرسە رحمت ایله ھمراھ
 بحمدالله کە، بو غم داستانى
 توگتمە ی نامە عمرومنی ایام
 چو تاریخی ییلین انگلە ی دېدیم توز
 نوایی سیر اېتیب سۆز بوستانین
 چو قالمە ی داستان دین نکتە باقی
 لبالب چون یېتیب اول جام پیوست
 ولی بو داستان قیلغونچە مسطور

مگر کېتگە ی کۆزونگدین بۆیلە اویقو
 کۆنگولنی داغی قیلغە ی قیغودین پاک
 کە پاک اېتگە ی عمل نینگ نامە سین ھم
 یوب اېتسە نامە اعمالینی پاک
 نې یامغور، فضل بحری نینگ دُری بیل
 ھجا طوماری ینگلیغ سر-بسر ھیچ
 خطا ھم سر-بسر تا پمان سۆزومچە
 کە بۆلمە ی یوز ورق جرم آشکارا
 بۆلوب اول مشکلر نامەم قراسی
 بحمدالله، سېن اېرمس سېن جفاکار
 سنگە بحر عطا آندین فزون دور
 عجب یوق یوز جهان جرم اۆلماغی کیم
 کیم، اول دریا ارا بیر قطره بۆلغە ی
 بۆلور اول دم کە، توشتی بحر ارا پاک
 نېدورمېن-مېن کە، نې بۆلغە ی گناھیم
 سنگە یوقتور زیان، کۆپتور منگە سود
 وگر دېدیم یمان: استغفرالله
 فراق اھلیغە ماتم داستانى
 وصال ایامی ینگلیغ تاپتی اتمام
 سېکیز یوز سکسان اېردی داغی تۆقوز
 رقمزد قیلدی چون بیر داستانین
 توتوب ساغر تۆلە بیر طرفە ساقی
 دما-دم سۆز دېمکدە اول بۆلوب مست
 کۆپ ایتیب سۆز، بغایت بۆلدى مخمور

کېتور ساقی، انګه بیر دوستګاني که توتقه‌ی دوستلرغه دوست آنی!
منګه توتقیل که، سؤزنی کۈته اېتیم تینه‌ی بیر لحظه چون منزلغه یېتیم

وسیر علی شیر نولپی

خم

لیسلی و مجنون

اي يىخشى آتینگ بيله سرآغاز
اي سېندين اولوس خجسته فرجام
اي عقلغه فايض معاني
اي اېلگه عدم بقانى ايلب
اي علمينگه غيب سري معلوم
اي يوق قيليان عدمنى بودونگ
اي حسنى دلپذير قيلغان
اي حسنغه ايله گنى شيدا
اي عشق اوتين ايله گن جهان سوز
اي اورتب اول اوتقه خان و مانلر
اي كيمنى كه ايلبان پريوش
اي كيمنى قليب پريغه مجنون
اي هر سارى كيم قليب تجلي
اي آنى كه لىلى ايلب آتين
اي مجنونونگ خرددين آزاد
اي عقل سېنينگ يولونگده غافل
اي بنده لريغه جاويدانه
اي اشك سويدين ايلبان پست
انجاميغه كيم يېتر هر آغاز
آغازينگه عقل تاپمه ي انجام
باقي سېن و بارچه خلق فاني
ذاتينگه فنانى فاني ايلب
موجود سېن، اوزگه بارچه معدوم
يوقلوغنى عدم قليب وجودونگ
اېل كۈنگلين انگه اسير قيلغان
مجنونلۇغ ايله قليب هويدا
هر بير شررينى خان و مان سوز
نې خان و نې مان كه، جسم و جانلر
مجنون انگه يوز اسير غمكش
اشكى سوين آقيزيب جگرگون
اول مظهر اولوب جهانده لىلى
مجنون قيلماق قليب صفاتين
آهى بېريبان خردنى برباد
كيم، تېلبه سېنينگ يولونگده عاقل
آمرزش اوچون تىلب بهانه
دوزخ اوتى شعله سىنى پيوست

کؤک یېر کیبی پست و مرتفع سېن
 صنعونگ بیله تۆرت ضد موافق
 تون-کون که قیلور سپهر ناورد
 باشدین که قدم قیلیب دورور مهر
 باردور طلبینگه بارچه مایل
 هر نېگه که دېسه اؤخسه مس سېن
 هرني سېنی دېسه رایي صایب
 غایب سېن انکه که بؤلسه ناظر
 افلاککه سېن شتاب بېردینگ
 کون یوزینی ایله دینگ مُشگل
 آی سیمینی ایله دینگ زرافشان
 تاققه بېریان لباس خارا
 قیش مھرینی چون ایتیکراک اېتینگ
 یاز یامغوری یتگچ ایله دینگ بات
 لاله قدحینی تاشقه اوردونگ
 گل یافراغینی هواغه ساجتینگ
 گلگه بېریان زومردی تخت
 کبچه انکه بؤلمه سون دېبان بیم
 چون کؤکنی خسوفزاد قیلدینگ
 گاهی که کثافت اېتی مهتاب
 بېردینگ چو جهته زیب ایله فر
 عنصرنی توزوک سرای قیلدینگ
 کیدوردینگ زینت ایله مکدین
 کؤک اطلس و باری زرحل اېتگن
 بلکم یېرو کؤککه مخترع سېن
 حکمونگ بیله اېتی کؤک مطابق
 سېنینگ طلبینگده دور جهانگرد
 ایستب سېنی بؤلدی زعفران چهر
 لیکن سېنی تایماق اسرو مُشکل
 سېندین دورور اول سېن اول اېمس سېن
 اول سېندین و سېن اراده غایب
 ناظرغه داغی بار ایشده حاضر
 انجمغه بو نور و تاب بېردینگ
 تون کوزینی ایله دینگ مُکحل
 تونینگ شبه سینی گوهرافشان
 زرین کمر اېتینگ آشکارا
 قارینگ صدفین عروسک اېتینگ
 یېر چکمنینی یشیل سقرلات
 ژاله گهرینی باشقه اوردونگ
 غنچه کرمین صبادین آچتینگ
 غنچه کیبی ایله دینگ جوانبخت
 بېردینگ نرگسگه مشعل سیم
 آیینگ کوموشین سواد قیلدینگ
 مهر آلتونین ایله دینگ سیه تاب
 باشی اوزه تیکتینگ آلتی گوهر
 دیوارینی چاردای قیلدینگ
 تۆقوز خلعت انکه فلکدین
 انجم دُریدین مُکَلل اېتگن

جیبی ارا توگمه تیر و ناهید
یوق، یوق که، بو یبتی جرم ماوی
کیم، بارچه لرینی فاعل ایتینگ
آبا چو بولرگه آت بۆلدى
ایلب بو ااتا، اناغه پیوند
هر بیرینینگ اؤزگه چه صفاتی
انداق چو توزیلدى کدخالیق
بیر کیمسه گه تورت اگر طربدور
هر میلغه تاقدینگ، ایکی زنجیر
گردوننی سېن ایلهدینگ سېک سنگ
گر بۆلسه سپهر و ارض بیر-بیر
ور تاپسه بقای لانهایت
هر شاه که اندین اېل هراسان
یا قیسی گداکه نانی یوق-یوق
زاهدکه اولوسقه قیلغه ی ارشاد
فاسق که ابرور بار ایشی مهمل
بس عالم ایچینی ایلهدینگ قان
بس جاهل ابرورکه بیغم و رنج
بو ایشته نې بیلسون اېل کماهی
لیکن بو طرف کۆنگولگه یۆلدور
کیمنی نېدین ایلهدینگ نواساز
هر کیمگه نې بېرگینگ بس اېردی
تاپقانغه قناعت اول که قیلمس
بیزدین نې که کېلسه بیجهتدور

اېگنیده طرازی آی و خورشید
انده یبتی چابک سماوی
سیر و حرکتگه شاغل ایتینگ
اول تورت هم امهات بۆلدى
اوج قیلدینگ ارالریده فرزند
حیوانی و کانی و نباتی
بو نوع اۆلدى اتا-انالیق
یبتی ارا تورت بس عجب دور
قیلدینگ لقین قضا و تقدیر
دورانی سېن ایلهدینگ کهن لنگ
چون سېندین ابرور سېنگه نې تغیر
کیم، سېندین ابرور اوشول عنایت
یوق قیلماق انی قاشیده آسان
شاه ایتسنگ انی کیم، اېته ی یوق
سالسنگ تاموغ ایچره کیمگه ایراد؟
یارلیقه سنگ آنی کیمگه مدخل؟
بیر لقمه یوترغه یوتتی مینگ قان
تۆکتونگ اېتگیگه مخزن و گنج
نې ابرکنی حکمت الهی
کیم، هر نې که ایلهدینگ ایش اولدور
تاپقان انگه نې کۆپ اېردی، نې آز
اندین کۆپ و آز کېره کمس اېردی
اؤز مصلحتینی سېنچه بیلمس
سېن دین نې که بۆلسه مصلحتدور

دايم قیلیان سوال ورزش	خوان کرمینګدین آفرینش
کوندوز سنگه بیر گدای روسی	خورشیددین اېګنیده کدوسی
تون درګهینګګه تیلنچي زنگی	اېګنیده تېریسیدور پلنګی
دریا سنگه طالب نواله	کشتی کفیــده ییغاچ پیاله
تاغلر توتوب نېچوک که سایل	آچیب اېتګین تیلرګه مایل
یعنی باری اوزره دور پناهینګ	بار اولچه که بار ګرد راهینګ
ملکونګ ایکی باغی ایګی عالم	سلطانلیغ ابرور سنگه مسلم
باغینګ ایکی وردی مهر ایله مه	نې باغ و نې ورد، الله، الله
شانین بيلمهی خردغه اندوه	«جلت الله و شأنه»

پستلیغ یوزیدین مناجات اول رفیع الدّرجات حضرتیده کیم، ثناسیده عقل

کل تیلی لال، بلکه عقل کل تیلی شکسته مقال کېلدی و اول بابده

معذرتنی اونوتماق و عذر دېماکدین اؤزنی معذور توتماق و عجز و نامرادلیغ

کویيګه قاچماق و گدالیق اشکین ساچماق و «شیء الله» آووجین آچماق

پاکا صفتینګده اهلی ادراک	سؤز سورمه دی غیر «ماعرفناک»
هر نوع که ایله سم خطابینګ	یوز آنچه بییکدورور جنابینګ
اول کیم، «انا افصح» اېتتی دعوا	فاش اېتتی بو دعوی ایچره معنا
کؤرگوزدی چو نکته ایچره معجز	عالم فصحاسی بؤلدی عاجز
حمدینګنی دېمک چو بؤلدی کامی	«لأُحصى» اېدی انینگ کلامی
اول عجزیغه اعتراف قیلسه	حمدینګدین اؤزین معاف قیلسه
بس نظمه سؤز دېګن مېنینګدېک	مېن خودنې که، یوز تومن مېنینګدېک
سؤز عجزینی ظاهر ایله مک هم	اوز عجزینی ظاهر ایله مک هم
انصاف ایله کېلدی ناسزالیق	یؤق، یؤق که، کمال بی حیالیق
چون حمد و ثنا ایشی بو بؤلدی	کیم، عقل کل انده عذر قولدی

هم گنگِ مقال بؤلماق اولیٰ بو عذرده لال بؤلماق اولیٰ
 قيلمهی دعوي خوش اداليق عرض ايله، نواييا، گداليق
 يارب، ايشيگينگده اول گدامېن کيم، باشتين-اياققه چه خطامېن
 مُشکوم بو ختاده بؤلدى کافور کافور ايله مُشکوم اؤلدى بي نور
 عصيان اؤتيدین کويوب جهانيم رسوالیق اؤتين جهانغه ساجيب
 هم اوشبو اونوم تاشيب جهاندين هم اوشبو اونوم تاشيب جهاندين
 اطفالِ جنون جفا قليب فاش هر لحظه باشيمغه ياغدوروب تاش
 مجنونلوغوم ايچره گر کؤروب ديو مېندين قاجرېغه ايلبان ريو
 ديوانه ليغيم نېچوک که مجنون سرگشته ليغيم نېچوک که گردون
 زنجيرِ جنون ابرور نشانی اندوه سپهری کهکشانی
 ژولیده ساجيم بار چرخ ارا تون يوق کيم، باشيمه کليب قرا کون
 بو نوع قرا کون ايچره قاريب يعنی که قراتونوم آقاريب
 زئار بېليمگه نفس ايتيب چُست کفر ايچره بېليمی باغلبان رست
 هر لحظه ايشيمی چرخ بي باک اول رشته بيله ايتيب گرھناک
 يخشيلیق ايتيب بو ناتواندين حاليم شرحی که بس اوزوندير
 بو رنج که کيلدی جاويدانی اوزدين بؤلمس کبتورمک آنی
 مېن قيلم اېدی انینگ دواسی بؤلماق منگه اېردی مبتلاسی
 هر نېچه اېمس منگه بو آسان ليکن سنگه باردور اسرو آسان
 باق درد و ملالتيمنگه، يارب رحم ايله بو حالتيمنغه، يارب
 لطف ايله اوزوم ساری يولوم چېک چېکتيگ چو يولوم توتوب قولوم چېک
 تارتيب بو مگا کدين چيقارغيل غرقابِ هلاکدين چيقارغيل
 چون آليمه قويمه دينگ ياووز يول سیر ايچره نصييم ايله توز نول

شکرونڭغه تیلیمنی قایل ایله سجده نڭغه باشیمنی مایل ایله
 اوکسوتمه هدایتینگی مېندین کم قیلمه عنایتینگی مېندین
 بؤل راهنمون منگا اول ایشگه کیم، بؤلسه سنگه رضا اول ایشگه
 اول ایش منگه قیل مراد و مقصود کیم، بؤلسنگ اوزونگ اول ایشته خوشنود
 بیر ایش که اېمس رضاسی سېندین اېرمس بو قول التماسی سېندین
 هر قصه ده شکر سال تیلیمغه هر غصه ده صبر بېر دلیمغه
 هر زهد که عجب ابرور انگه ضم کونگلوم حریمغه قیلمه محرم
 هر جرم که عذر ابرور انگه یار اول جرمی ایله گیل منگه یار
 گر اوچماغ و گر تاموغ دورور یؤل سېن لطف ایله انده یولداشیم بؤل
 ردیمغه قبولنی مطیع اېت جرمومغه رسولنی شفیع اېت

اول رسالت سپهری نینگ قویاشی نعتیده کیم، مغرب ساریدین طلوع
 قیلیب، مکه اوجیده کمال توتتی، بلکه انوار اشراقی بیلە مشرقدین
 مغربقه چه «کالشمس نصف النهار» یاروتتی و کفر شامیده اسلام شمعی یاقتی و
 جامغه یقین اویاقتی

اې جلوه گھینگ سپهر اخضر رخشینگ ایزی رشک مهر انور
 اې مشعل مهر شمع جاهینگ بل مهر و سپهر خاک راهینگ
 بوکیم سنگه چرخ خاک راهدور معراج تونی مونگه گواهدور
 اې رفعتینگ آلیده فلک پست امتلرینگ انبیاغه همدست
 عالمده رسالتینگ نویدی آدمغه شفاعتینگ امیدی
 اې «کنت نبیاً» ایلب آغاز چوب خلقتینگ ایچره ایتیان راز
 آدم شجرینگه میوه مانند فرزندینگه عالم اهلی فرزند
 اې نورونگ اولوب جهانغه سابق بلکیم توقوز آسمانغه سابق
 ذاتینگ بیلە مفتخر جهان هم سیرینگ بیلە توقوز آسمان هم

ای رتبه ده خیلینگ آفرینش
هر نېچه جهان بولوب طفیلینگ
ای ذاتینگ نامه ی فتوت
اول مھر خطوطی وصف ذاتینگ
ای علم سنگه لدنی انجام
آلینگگه ولی کلیل مودب
ای سونمه ی ایلکینی خامه ساری
نامه نگ ولی انده کیم بولوب فاش
ای پویه ده مرکینگغه تعجیل
هددغه نې مایه، قدر و سمان
ای زمره انیا شفیعی
بویروغلرینگ ابلگه قرض ینگلیغ
قدرینگ یتتی چرخدین معلی
سېن بولمه سنگ انیاده کیمدور
وه-وه، نې کلام معجز آیین
احکامی بيله جهان نظامی
هر بیر الفی قلیل سنان تیز
مقراض ايله لام-الفری رست
بو نامه غه نسخه ذات پاکي
صنع ایلگی چکیب بو نامه غه تم
خاتم دېمه آنی، مشک تر دې
رخساری که کبلدی قرص خورشید
چون جسمی جهاتی بولدی حایل
اول مهرغه گرچه منحرفدور

یوق، یوق که طفیلینگ آفرینش
بولمه ی بو طفیل ساری میلینگ
آرقاسیده خاتم نبوت
خاتم الفی و تېسی آتینگ
مکتب ساری رنجه ايله مه ی گام
علم اهلی نېچوک که، طفل مکتب
اول نوع که خامه نامه ساری
خطیدین اولوس کوترمه یین باش
آلینگده حقیر پیک جبریل
سیر ايله سه بیر اوزه سلیمان
عالم اېلی بویروغونگ مطیعی
سنتلرینگ اولگه فرض ینگلیغ
ذاتینگ خود ایگی جهاندین اعلی
کیم، نطقی جوامع الکلیمدور
یوق اويله رسلغه هرگز آیین
نظمی ایکی عالم انتظامی
کفر اهلیغه اول سنان خونریز
طعن اهلی تیلین توتوب کسب چست
تېنگری سوزیدین اولوسقه حاکی
آرقاسیغه باستی نقش خاتم
یوق مشک که، منخسف قمر دې
اول مهر قمروش اولدی جاوید
نوری بو قمرینگ اولدی زایل
چون حایلی بار منخسfordور

حایل دېمه، بو جهانِ صغریٰ
 کیم ذاتی قاشیده ییبتی طارم
 معراج تونی تباہ بۆلدى
 بس عالمی اۆلدى ذاتِ کبریٰ
 غبرا نېکه مینگ سپهر چاغلیق
 پیر اوزره کېلیب جهاندىن آرتوق
 بۆلمه سه جهاندىن آرتوغ اول پاک
 بۆلمه سه سپهردين کرامی
 گر مهردین اۆلمسه منور
 گردوندىن اوتر زمان براقی
 اسلام تنیغه اول کېلیب روح
 اؤن یاری جواهرِ نفایس
 اول تۆرت که دینغه کېلدى ناصر
 اول روح و حواس و تۆرت عنصر
 بو جسمغه مستدام بۆلسون
 آلی که، ریاضیغه شجردور
 بارى سیغه هر گزین اوقات
 صغریٰ اېمس، اول خجسته طغریٰ
 طارم دېمه، بلکه عرشِ اعظم
 برچه انکه خاکِ راه بۆلدى
 یوز آنچه که اوشبو جرمِ غبریٰ
 نور ایچره تومن بو مهر چاغلیق
 چرخ اوزره اېکنده اندین آرتوق
 بس بۆلمس اېدی مطفِ افلاک
 عرش اۆلمس اېدی انینگ مقامی
 قیلمس اېدی لامکانی انور
 آی-کون بۆلوبان ایکی جُنّاقی
 اصحابی انکه فدا قیلیب روح
 ظاهر قیلیب اول بدنغه اؤن حس
 بو روح تنی اوچون عناصر
 کیم عقلغه سالدیلر تحیر
 صحبتلری بردوام بۆلسون
 اولادی شجر اوزه ثمردور
 یوز مینگ صلوات ایله تحیات

اول شامِ وصال نینگ کیم، «والیل اذا یغشا» آیتی بۆله آلهی انینگ شائیده
 سوادى یازیلماغی و مونونگدېک شامده اول مسافرِ سماوي نینگ شېگیر بلند
 قیلماغی و صبحِ وصال اېشیکلری یوزیگه آچیلماغی و مهرِ مراد تاپیلماغی

غم شامیده زار و رنجپرورد
 نېچه غم ارا توزوب ترانه
 کیم، طولِ حیاتیم اېتتى نابود
 وه، نې کچه کیم، قرا بلایی
 کېزمک نېچه آی خيالی شېگرد
 بو شامدين ایتماق فسانه
 سوداسیده هیچ تاپمه دیم سود
 کون گنجینی کؤمگن اردهایی

دلبر ساجیدېک هراسی جانده
 بو شام فسانه سی اوزوندور
 فکریده توتر کؤنگولنی قیغو
 جان محنتی کېلدی ذکرې آنینگ
 بو شامغه ایسته سنگ نهایت
 کیم رنگی اېدی چو مُشکِ نابی
 شبنملری کیم، ساجیب ذرایر
 تون گردین شبنمی قلیب گم
 گردون چیقاریب کېچه پلا سین
 تون دهر یوزیدین آرتیب مېنگ
 کوندوز اویالیب بو حالتیدین
 بو ایشگه کولوب سپهرِ خضرا
 اطفالِ نجوم ایلبان میل
 چون لعب و نشاط الرغه آرتیب
 یوق کیم باری رنج و غصه دین شاد
 قالمه ی فلک ایچره ظلمت آتی
 دېگیل که هواده یوز تومن حور
 عارض خوییدین ساجیب نهانی
 عیسی نی تعجب ایلبان لال
 بات-بات که آلیب دم روانبخش
 آقشام دېمه گیل که، صبح امید
 مونداق کېچه شمعی جلوه سازی
 مشعل دېمه گیل، مه منور
 تون اویله که، مه آسمانی

مېن مونده، نېچوک که کؤنگلوم آنده
 حددین قرا قیغوسی فروندور
 سوداسیده کؤز بؤلور قرانغو
 عمر آفتی بؤلدی فکرې آنینگ
 اول شامدین ایله گیل حکایت
 هر یولدوزی رشکِ آفتابی
 عالمی توتوب نجوم سائر
 غم تیره لیغین داغی اول انجم
 دورانغه یاپیب سحر لباسین
 کوندوزنی اؤزیگه توتمه یین تنگ
 کیم، بیرگه کیریب خجالتیدین
 کیم، تیشلرین ایلب آشکارا
 اوقورغه و اوقوماغی «والیل»
 استادِ قضا فلککه تارتیب
 یعنی که فلک غمیدین آزاد
 بارین سوپوروب، ملک قناتی
 عارضلریدین ساچر اېدی پور
 شودرون کیبی آب زنده گانی
 هریان فلک اوزره مضطرب حال
 عالمغه اېسیب نسیم جانبخش
 نې صبح امید، صبح جاوید
 نې شمع که، مشعل طرازی
 نې مشعل و مه که، مه انور
 عالم ایلیدین بؤلوب نهانی

بىر خوابگه نهاني ايچره
 بار ايشدين ايتىب اوزىنى معزول
 كيم يېتتى بُرىد نور بخشى
 يېكىگه وجود تا عدم گام
 هر يېرگه كه كوزلرى توشوب تيز
 چون يېتتى رَوْنده سماوي
 كيم، وصلينگه حقدور آرزومند
 بو رخش كه برق گرمرو دور
 خلقت ارا نوردىن سرشتى
 يۇق جسميغه كيمسه حمليدىن درد
 لايق سنگه كېلدى بو جنيت
 بو سوزنى اېشيتگچ اول يگانه
 مركب اوزه چىقتى سېكريان بات
 كوكته تيله گننى يېرده تاپتى
 اول پويه ده مركب سېك پى
 گردون كه كوزىن يوزيگه آچتى
 چون كوردى فروغ طلعتىنى
 منشي كوروبان خط سوادىن
 زهره يۇليده توزوب نوا زير
 عيسى غه يېتىب چو كيمياسى
 بهرام كوروب بېيك جنابىن
 بيرجيسقه چون يېتىب ركابى
 سايسليغيغه زحل اوروب فال
 ثور و حمل ايلبان فغانلر
 منزلگه اْمهْانى ايچره
 محبوب خيالى بيرله مشغول
 همراه انگه محض نور رخشى
 اول يېككه رخش داغى همگام
 اول يېرگچه ايگىسيگه بير خيز
 اول مېر سماغه بۇلدى راوي
 بۇل سېن داغى وصليدىن برومند
 يۇق يۇق كه، براق برقدودور
 نې نور، فرشته بهشتى
 نې كيمسه كه، انده قۇنمه يىن گرد
 آتلن كه، محل اېرور غنيمت
 گوياكه تيلر اېدى بهانه
 يۇلداش ايله يۇلغه توشتى هيهات
 چون يېر اوزه ميندى كوككه چاپتى
 عالم-عالم قىلور اېدى طى
 انجم درمين باشيغه ساچتى
 آي چېكمه دى مېر مئىنى
 كيوان يوزيگه ساچىب مدادين
 مطربلردېك بۇلوب ميانگير
 زربفت بۇلوب قوياش لباسى
 تشلب قىليچىن، اۋپوب ركابىن
 ايش انگه سعادت اكتسابى
 گزدرسته بيله قۇليده غربال
 قربانى انىنگ قىلورغه جانلر

جوزا کۆزی تۆرت اؤلوب بقردین
 هم شیر توتوب یۆلیده گوشه
 جان سنج اؤلوب ایزیدین ترازو
 یای گوشه توتوب قاشی خمیدین
 قۇبقه سویى آب زنده گانی
 بۆلمه ی چو بو برجلرده ثابت
 قالب چو اؤتیب فلک نوردی
 چون یوقاری سېکرېتیب سمندین
 کرسی داغی لوح ایله قلم هم
 رفر ف یۆلیغه قدمنی سالیب
 بارلیغ تۆنین اېگنیدین سالیب چُست
 دوریده جهاتدین اثر یوق
 نې دوریده آلتیدین معاصر
 تن بیرله باریب، ولی بارور چاغ
 کیم، تن انکه جاندین آرتوغ ابردی
 سالیب اوزین انده بېخودانه
 قالب اۆزی، اول اۆزیده قالمه ی
 بیر یېرگه یېتیب که، عقل یېتمس
 پایه تاپیب انده قاب قوسین
 تون عنبری زلفینی قرارتیب
 آچقاچ بصرین بو توتیادین
 چون کۆردی بو سورمه دین آچیلدی
 فهم اېتتی که جلوه قیلیمش آیین
 حق آچیب اؤز آلیدین نقاین

تاپیب سرطان هم اول نظردین
 هم خوشه بؤلوب آتیغه توشه
 عقرب تاپیب انده نوش دارو
 قۇچقار اؤلوب اؤچکو مقدمیدین
 اول سوو بيله تازه حوت جانی
 دُرلر یۆلیغه ساجیب ثوابت
 گرد ایچره سپهر لاجوردی
 عرش اېگنیگه بېرکیتیب کمندین
 رخی ایزیدین بؤلوب مکرم
 بیر-بیر آتی بیرله پیکى قالب
 یۇقلوغ کمرینی باغلان رست
 عنصردین جسمیغه خبر یوق
 نې جسمیده تۆرتدین عناصر
 نې اؤت و نې سوو، نې یېل، نې توفراغ
 جان ایگی جهاندین آرتوغ ابردی
 اۆزدین چیقیان بؤلوب روانه
 سالیب اوزین و اۆزینی سالمه ی
 اول وجه ایله عقل باور اېتمس
 دیدار اؤلوب انکه قره العین
 «مازاغ» کۆزیگه سورمه تارتیب
 روشن قیلیان «و ما طغی» دین
 مقصود تیلب نظاره قیلدی
 شادوروانی جلال و تمکین
 یېتمیش مینگ پرده حجابین

چېکتی انی اول حرْمغه آنسيز
 کورگچ اوزين اول حرْمده محرم
 چون یار قاشينده بار تاپتی
 اوزنی چو کوروب اراده نابود
 حقدین نې که فهم ایتیب خطابین
 حق هر نې عطا قلیب نصیبی
 هر نې که الردین اوزگه اغیار
 بل کبلدی الر دېمک خطادین
 ایلب اوز-اوزیگه عرضِ مقصود
 امت یازوغین تیلب تمامی
 هر نې که تیلب خجسته سایل
 هر نېچه طلب قلیب فزونراق
 تاپقاچ نې که حقدین ایستب آنی
 یوز قویدی بو کارگه غه پر جوش
 آی باردی و کبلدی مهرِ رخشان
 بارورده ابدی چو دسته ی ورد
 حق لطفیدین ایلگیده براتی
 خط جیبیده عفو خامه سیدین
 باریب کبلوری بؤلوب ایکی گام
 ای غمزده قلبلر دواسی
 هر ایش که گره کلیدی سپندین
 مېن خسته که خوارو زار ابرورمېن
 اېلگه نظرينگ چو چاره رسدور
 بحرِ کرْمينگ چو بؤلدی معلوم
 نې جسم و نې جان، نې جسم و جانسيز
 محو اؤلدی بو محرم، اول حرْم هم
 اوزنی تيله گانچه یار تاپتی
 اظهار ایتیب اوزگه عرضِ مقصود
 هم حق سوزیدین تاپیب جوابین
 هم حق یلیب و یلیب حبیبی
 بلکیم یوق الردین اوزگه دهی یار
 اِشْنِيْت چقیب ارادین
 مقصودی بؤلوب اوزیده موجود
 تاپیب تيله گاننی اولچه کامی
 بؤلمه ی نیمه تاپماغیگه حایل
 ایستردین انی تاپیب بورونراق
 عود ایلدهی مـاهِ آسمانی
 بېهوش و لېک یوز جهان هوش
 دُر باردی و کبلدی بحرِ عمان
 چون کبلدی بهارِ نازپرورد
 مضمونی باری اولوس نجاتی
 اېل مخلصی نقش نامه سیدین
 قی بیر بورون اېرکنیده ابهام
 ماتمـزده جسمـلر شفافسی
 هر کیمده که بیم-امیدی سپندین
 لطفونگدین امیدوار ابرورمېن
 مېن خسته غه بیر کوز اوچی بسدور
 بیر قطره دین اېتمه یزنی محروم

سۆز گوهری وصفیده کیم، گوهر سۆزی انینگ قاشیده گوهر آئیده بیر
 قطره سوودېک بؤله آلهی، بیر نېچه سۆز سورماق و گنجه حکیمی
 تعریفیده کیم، گنج قارون انینگ «پنج گنجی» قاشیده گنج آئیده
 ویرانه دېک کؤرونکه ی- گنج فشانلیق قیلماق و هند ساحرینی کیم، کشمیر
 جادولری انینگ آئیده ایپ اېشه آلمسیر- انینگ گوهر سلکیگه تارتماق و اؤز
 نظمینی نینگ چوروک رشته سین و اوزوق تارین هم الرغه اوله ماق

اولدم که یوق اېردی بود و نابود
 حق کونغه سالمه میش اېدی پی
 اولغی نسیم آفرینش
 انصاف ایله هر کیشی سالور کؤز
 کیم بؤلدی چو امری «کن» هویدا
 بس اولغی صدا سۆز اولغهی
 ای سۆز، نی بلا عجب گهرسپن
 اول بحرکه، مونچه نقش دلکش
 بیر قعري و تاکه چرخ اوجی
 دېرلر سپنی دُر، ثواب اېمس بو
 دېمک که سنگه شبیه اېرور دُر
 ایتیب ساوومس ترانه سپن-سپن
 عالم اېلی ذره ییغسه جاوید
 ایگنه اوجی بیرله جذب ایتیب نم
 هم قدر و عطاده بحر افلاک
 خامه بیله اول که سپنی سېزدی
 تیل ذکرینگ ایله چو تاپتی ترجیح

معدوم اېدی اېمدی هر نی موجود
 «کان الله و لم یكون معه شی»
 کیم قیلدی وجود ساری جنبش
 انگلر سۆز اېدی و مونده یوق سۆز
 بؤلدی «فیکون» غلوسی پیدا
 هر صوتقه ابتدا سۆز اولغهی
 گوهر نی که، بحر و موجورسپن
 بیر موج ایله ایله دی منقش
 مجموعی انینگ بورونقی موجی
 سپن جوهر روح و دُر قوروق سوو
 اول نوع دورورکه، دُرغه مؤلدور
 آلیب قورومس خزانه سپن-سپن
 نورینی کم ایله گه یمو خورشید
 کیم بحر سویینی ایله گهی کم
 هم لطف و بهاده گوهر پاک
 گوهرنی قرا ایپککه تیزدی
 تیشلر انکه بؤلدی اینجو تسبیح

بو تیل بیلہ کیمسه تاپمہ دی کام
 ایوانِ شرفِ نهفته گنجی
 معنی درمیغہ سگہ پرداز
 سرشته دقتی گرہ ناک
 گنجینہ فکری گوهر آیین
 کونگلی صدفی بؤلوب گهریز
 وحدت گهرین اہلیگہ آغان
 معنی حرمین مسخر اہتگن
 ہم طور فضیلت اوزره موسیٰ
 موسیٰ اہمس اہرسہ کلکی ناغو
 عنقا گر اہمس نبدین ہمیشہ
 نظم اہلی نینگ افصح الکلامی
 اول گنجہ دہ گنج دہک نہانی
 ہر گنجیدہ سیرہ فی ادراک
 ہر جوہری ملکلر خراجی
 معنی دریدین بو گنج قسمی
 اول کیم قولی آچسہ آہنین دز
 کورگچ بو طلسم ساحر ہند
 کلکی اوچی صفحہ غہ فسونریز
 ہر صفحہ نظمی گاہ تحریر
 ہر نقطہ بو صفحہ دہ بلایی
 ہم خطلری شاہراہ بابل
 ہم ساحر خامہ سی فسونساز
 ایلب بو طلسمانہ عاجز
 جز گنج فشان گنجہ آرام
 میزان لطف خزانہ سنجی
 عزلت حرمیہ محرم راز
 ہر بیر گرہیدہ یوز در پاک
 اندین باری خلق اولوب گهرچین
 کلکی قمیشی داغی شکرریز
 عزلت کمرین بلیگہ چالغان
 سوز بکرینی غرق زیور اہتگن
 ہم قاف قناعت اوزره عنقا
 جوفی ارا مضمیر اہتی جادو
 سوز قافیدہ عزلت اہتی پیشہ
 سوز دریغہ منتظم نظامی
 بپش گنج قویوب، ولی نشانی
 حدسیز تاپیان جواہر پاک
 شہ لرینگ زیب و فر تاجی
 الفاظ و عبارتی طلسمی
 لیکن بو طلسم آچرغہ عاجز
 جادولغ ایشیدہ ماہر ہند
 اول صفحہ جہانغہ فتنہ انگیز
 فتنہ ارا بیر سواد کشمیر
 رخسار اوزہ خال دلربایی
 ہم کلکیدہ جوف چاہ بابل
 ہم جادوی طبعی سحرپرداز
 ساحر نہتگہی چو کوردی معجز

قاجمەى ولى اۋىلە كيم زبونى
 بېش قلعه كه برچه اېردى خارا
 اۋترولریده توگەتدى بېش قصر
 هم تاشیده نقش دلکش اېتتى
 اعجاز ايله سحر ارا تفاوت
 ليكن بت اۋلوب اېمس جمادى
 بار اول بت گلرخ پريوش
 بارى باشيغه توشوب هوايى
 تېنگليك انگه خود گمان اېمستور
 چون يېتتى بو بزمگه غه اشرف
 مېن كيم بو طرف گزار قىلديم
 اولده كۆپ ايله ديم تامل
 كيم، گنجەده گنجلر ياشورغان
 يا هند نژادى هندويزاد
 هم قلعه اوچون كېرەكدورور شهر
 بولسه مېنگه فرصت اول قدر چاغ
 باغىنى رياض خرم اېتسەم
 بو نوع اېدى دايم خياليم
 كيم، ايگى بورونغيغه قۇيوب گام
 اېمدى كه اوچونچى نامەى درد
 اميدكه بو ينه ايكي هم
 يعنى هم آينىگ كه «پنج گنجى»
 ايتيلغان ايكيسى بې تامل
 بولغەى بو مرادغه كشاديم
 اول هم قىليب اۋتروده فسونى
 بېش مخفى گنج آشكارا
 كيم هر بيرى كېلدى زينت عصر
 هم ايچلرينى منقش اېتتى
 بار آنچه كه كعبه آليده بت
 يۋنغان انى بتگر استادى
 سوداسيده يوز خرد مشوش
 اول اۋتروده اوردى دست و پايى
 چون يخشيدورور، يامان اېمستور
 بولدى اۋزى خورديغه مشرف
 بو رنجنى اختيار قىلديم
 تا كۈنگلومه كيردى بو تخیل
 هر گنجيگه كيم يسهدى قۇرغان
 كيم، قصرلرينى قىلدى آباد
 هم قصرغه باغ وسبزه دين بهر
 كيم، شهر ايله طرح ساليان باغ
 شهرينى سواد اعظم اېتسەم
 تا بولدى قضادين اول مجاليم
 كام اولدى منگه روا سرانجام
 قىلدى مېنى عقل و هوشدين فرد
 كيم، اېرمس ايكي بورونغيدين كم
 هم سۈنگره مونونگ كه گنج پنجى
 اول نوع كه ايله ديم تخیل
 يېتگەى بو كشاددين مراديم

بو کامغه اېتمه يين نې تدبير چون ملتفت اولدی حاليمه پير

ولايت سپهری نینگ اختر جهانتابی و هدايت معدنی نینگ گوهر سیرابی و
نظم اوجی نینگ مهر فلک احتشامی و معانی جامی نینگ رند صافی آشامی
يعنی مولانا نورالدين عبدالرحمن جامي مدحیده نکته سورمک و انینگ درد
جامين سومورمک

سؤز گلشنی نینگ شگفته وردی علم آیتی نینگ ورق نوردی
قدریغه اول اوج اوزره پایه کیم، مهر توتوب تگیده سایه
نعلینیدین ایلبان ملک حل سورتگره صداع بؤلسه صندل
حمدین که، اساسی باشیده تاب چکمکه ایکی جهاننی قلاب
نوکیده سنین ایلگچ کین کور ایلب دیو ايله شیطاين
یوز دانه که سبچه سی ارا قید یوز فیض قوشینی ایلبان صید
اول تارکه دانه لر بېلیگه بیل جبل متین جهان اېلیگه
ایبریقی وضوسی بحر گردون هر قطره که تامسه در مکنون
لؤلّه انگه فیض جاویدانی اندین آقوب آب زنده گانی
کعب پیری دوره ی ارادت دور اهل یغه حلقه ی سعادت
سجاده مسجدیده محراب کعبه اوییگه کیرارگه ابواب
محرابی اوزه یازیلغان الله ابونینگ ایه سی ایشیده آگاه
باشیغه چو بیلسه سجده چاغین «هی» دوره سیدین سونوب ایاغین
بل سجده ده جسمی چون تاپیب هم ایلب انی «هی» خمیغه مدغم
هر سجده ده حقه بویله واصل نې سجده داغی بو وصل حاصل
چالیب فلک اوزره کوس رفعت ایتیب ملک ایچره درس همت
ساجیب لقبی جهان ارا نور ذاتی بيله نور علی نور
عبدالرحماندین آتی نامی لیکن تاپیب اشتهار جامی

ای علم یوزیگه مشعل افروز
 ای بارچه سلوک ایچینده مرتاض
 چون علمینگ بحر یغه توشوب موج
 خامه نگدین دُرِ معنی آقیب
 کلکینگ جوفیده سیر ایتیب اول
 اول یؤل ارا کاروان معنی
 چون خوفدین ایلان قدم فرد
 یعنی توتوبان جهان یوزینی
 هم نظمینگ نثر دپک کلبیب خوب
 بو نظمینگ ایله نثرینگ سپاهی
 گر «خمسه» نی اہتمه ی مرتب
 اولدم که خراش خامه قیلدینگ
 لیکن کیشی بؤلسه فکرت اندیش
 چون «سلسله» ایله دینگ هویدا
 چون «تحفه» نی اہل بلاسی اہتینگ
 چون «سبحه» نی کلکینگ اہتتی توضیح
 چون قیلدینگ «احسن القصص» فن
 «دیوان» ی که ایله دینگ مہیا
 کؤرگوزدونگ تارتمه ی غم و رنج
 نظمینگ صفتی بیاندین آرتوق
 تا نکته اولوسقه کام بؤلغه ی
 فیضینگ بیله بهره مند عالم
 فیض آیینہ سیغہ ثقل اندوز
 فایض سنگه فیضی بیرله فیاض
 بو یپتی حباب اوزہ توتوب اوج
 سؤز سلکیگه نطقونگ آنی تاقیب
 اول ناو و بو دُر خرامیغہ یؤل
 بلکیم کلبیان جهان معنی
 عالم یوزیده بؤلوب جهانگرد
 بل عرصہ آسمان یوزینی
 هم نثرینگ نظم دپک دلاشوب
 عالم یوزینی توتوب کماہی
 کلکینگ ینہ سؤز قلیب مرکب
 اؤزگہ نیمہ نقش نامہ قیلدینگ
 اول گنجگہ هم اہرور عدد بپش
 یوز عقلنی قیلدینگ اندہ شیدا
 جان تحفه لرین فداسی اہتینگ
 سالدینگ ملک ایچرہ ذکر تسبیح
 اول قصہ اولوسقه بؤلدی احسن
 ساچتی باشیغہ گوہر ثریا
 بپش گنجلریگہ بویله بپش گنج
 نثرینگنی کہ دہرمین آندین آرتوق
 فیضی انینگ اہلگہ عام بؤلغه ی
 عالم اہلی پایمالی مہن هم

اول شاه مدحیده کیم، چین و هند شاهلری انینگ عرصه ی بزمیده شطرنج
 شاهلریدېک حرکتدین معرّا و فلک فرزین رو پیلی همول پیللردېک
 آستانیغه رُخ قۇبوب سرکشلیکدین مبرادورور و کؤک بؤز شهیی سپهر تیزدو
 و بهرام قمر ناچخی بيله آتی آلیده بیر پیاده رو

چون یاوریم اؤلدی بخت فرخ
 همت توتوبان جنید ثانی
 بار اپردی چو کزدیم انده بی باک
 آلدیم بو جواهر ثمنیدین
 جیب و ایتگیمنی ایله دیم کان
 اندین چیقتم چو شاد و خرم
 تېگرمده هجوم ایتیب خلاق
 کیم، عرصه بزمی ایچره بیتسم
 چون یار ابدی بخت جاویدانه
 تا ابلتتی بیر خجسته منزل
 جنت کیی انده بزمگاهی
 بخت آیتتی کیم، ایتک، قویون آچ
 چون ساچماغینی شعار قیلدیم
 دېدیم که، بيله ی نې شاه ابرور بو
 بار ابدی شه سپهر تمکین
 دین نصرتی نینگ علم طرازی
 شائیده نزول آیت شرع
 دین علمی نینگ اندین انتظامی
 اسلام الفی انکه لوا ییل
 هم لام لواغه زلف پر خم

قویدی منگه فتح ایله ظفر رُخ
 آچتیم بو خزاین معانی
 عالم-عالم جواهر پاک
 صافی دُر و لعل آتشیندین
 یوق اپردی کؤترمک اوزگه امکان
 قوینوم توله، جیب هم، ایتک هم
 مېن کیمسه تیل اول ایشگه لایق
 بارینی انینگ نثاری ایتسم
 تارتر ابدی مېنی بېخودانه
 هر نوع مراد انده حاصل
 تخت اوستیده بیر خجسته شاهی
 شه باشی اوزه آووج-آووج ساچ
 بار و یوقینی نثار قیلدیم
 نې عرصه بارگاه ابرور بو
 یعنی که معرّ دولت و دین
 یعنی سلطان حسین غازی
 عدلی بؤلوبان حمایت شرع
 اسلامغه پاک ذاتی حامی
 سین کونگیری قصر عرش سا بیل
 بو قصر ستونی سؤنگ الف هم

میمین قیلیان عصا نظیری
 موسی کیبی حق ایشیگه مأمور
 بو طور اوزه تاپقه لی تسلی
 یؤقسه انکه تختدین تنفر
 عالم اوزه شاه ذاتِ پاکی
 پیلی فلک آلدین گریزان
 شیر اوزره قیلیچی برق چاقیب
 تیغی گر ایتیب فنا جهانی
 شه لر ارا اؤرنی تاقِ افلاک
 کبر اهلی قاشیده عرشِ اعظم
 درویش دېسم اولوس اوزه شاه
 دېسم که، ابرور سخا انکه فن
 دېسم باردور جنابِ اعلیٰ
 عمر اېتمه ی علم کسبیغه صرف
 لیکن ذهنی بارین قیلیب حل
 هر علمده بیر کیشی که اعلم
 عالم ارا علم علم دیندور
 بزمی ارا هر فقیه ماهر
 یوز شبهه قیلیب باری موجه
 چون مسأله گو قالبِ مُعطل
 اول دېب نې اؤقوب ورقده مطلق
 چون مسأله بابیده ساجیب دُر
 هر پیرده که اول دېبان مسایل
 کؤنگلیگه مسایل آنچه معلوم
 موسی دېک ایش اولسه دستگیری
 تختِ اسلام انکه کھلیب تور
 حق هر نفس ایلان تجلی
 حق درگهی توفراغی تحسر
 درویش ضمیری دردناکی
 پشه پری سینسه اشکریزان
 مور اولسه شکسته یاشی آقیب
 خُلقی توزاتیب ینه جهانی
 درویشلر آلیده آووج خاک
 فقر اهلی قاشیده ذره دین کم
 شاهِ درویش بارک الله!
 دېمکلک ابرور قویاش روشن
 گردوننی دېمک دورور معلیٰ
 باقمه ی ورق اوزره حرف-بحرف
 اول ینگلیغ کیم، نبی مرسل
 یتگچ آچه آلمه ی آلیده دم
 دین علمی فقه ابرور یقیندور
 بیر مسأله قیلدی ابرسه ظاهر
 کیم ناقل اېمس بیریدین آگه
 اوز شبهه لرین اؤزی قیلیب حل
 بو دېب نې که کؤنگلیگه سالیب حق
 یوز مجتهد ایلان تحیر
 اندین فقها یازیب رسایل
 کیم بؤلمه ی یوز کتبه مرقوم:

کوشش بيله آنی یاد توتمه‌ی
 هر نکته‌که کورگوزوب وضوحین
 یوق فقه فقط حدیث و تفسیر
 هـریان‌که توجه ایتی-یپتتی
 کونگینی‌که شرع بولوب منز
 هر ساری بنا قلیب مساجد
 یالغوز دېمه‌یین‌که قبله‌گه‌لر
 هر شربت ایاغی جام جمشید
 مرغوب غذا ییب انده محتاج
 هر یولده‌که آفت احتمالی
 باری سفر اهلغه پناه اول
 چون تاپتی مسافر انده آرام
 ملکیده قه‌یان‌که، اهل خرامی
 چون جزم قلیب بو ایشنی تاجر
 منزل قیلور اولسه تاغ اوزه باغ
 دلخواه ایله تاپمسه خریدار
 گر ییغسه بېرب قماشیغه پیچ
 شهر ایچیده خواجه‌وار جولان
 تاجر بو صفت ینه رعایا
 کیم، هر بیری اؤز ایشیغه مشغول
 دانه توتوبان جهان یوزین جم
 بوغدای بيله ارپه بېرسه سایل
 دانه‌غه گدای میل قیلمه‌ی
 بو امن ایله عدلی بی‌نهایت
 بیر قتله‌که ایشیتیب اونوتمه‌ی
 شاد ایلب ابو حنیفه روحین
 هر قیده‌که، دخل قیلدی بیر-بیر
 انداق‌که کبره‌ک تکلم ایتی
 خیراتی بيله اولوس مرفه
 آدمچه ملایک انده ساجد
 فقر اهلگه طرفه خانقه‌لر
 هر صدقه فتیری قرص خورشید
 مطبوع لباس آلیب یلنگاچ
 گردونغه چکب رباط عالی
 هاریب بیتگنگه تکیه گاه اول
 آج اولسه طعام و کیرسه حمام
 صحرای عدم توتوب حرامی
 سود ایسته و ملکیدین مهاجر
 تمغادین کونگلی ایچره یوق داغ
 قالاسینی قیلمه‌یین پدیدار
 تکلیف ایته آلمه‌یین کیشی هیچ
 ایلب نې سلامی و نې حولان
 بیر نفع فراغ ایتیب مهیا
 حاصل قلیب اولچه کامی محصول
 اول نوع‌که کؤک یوزینی انجم
 بؤلمه‌ی اگر اونج و بؤلسه مایل
 بل شهرده بیر گدا تاپیلمه‌ی
 شهر اهلغه باعث کفایت

هر سودکه بی خسارت ایلب
اول ایلگه که دشت ساریدور میل
لاله کییی ظاهر ایلبان کورک
قویغه بؤریدین بؤلوب امانلیق
دېسم بو دېگنچه اؤن و گر یوز
بو طرفه که اول جهان خداوند
یارب که، بېر اولچه کامی آنینگ
اؤلماققه جهانده عدل و دادی
انداق که تیلر میسر ایله
بؤستان و سرا عمارت ایلب
تورک و عرب و بلوچ و هر خیل
اېگری قویوبان قیزیل تبری بؤرک
قویچی ایتی بیرله پاسبانلیق
مینگدین بیر اېمس بو سؤزنی بیل توز
یوز مونچه غه هم اېمس رضامند
عالم یوزین اېت تمامی آنینگ
موندین داغی کؤپ اېسه مرادی
عالمنی انگه مسخر ایله

خلافت تختیغه زیب ایله زین و سلطنت شخصیغه قرّة العین، یعنی سلطان
بدیع الزمان بهادیر ابن ابولغازی سلطان حسین بهادیر خان «خدا الله تعالی
ملکهما و سلطانهما و اوضح علی العالمین برّهما و احسانهما» حضرتیده نیاز
عرضی

کیم بحر صفاتین اېتسه ادراک
گردون سؤزین ایله گن شماره
گلشن صفتین دېگانگه بیر-بیر
ایتیلدی چو شاه اوچون ثنایی
شهزاده نی کم، شه و شهنشاه
هم کشور عدل تازه باغی
شه لیغ چمنیده سرو گلچهر
عالم اېلی ایچره قهرمان اول
گر آتی اؤلوب زمان بدیعی
الله، الله، نی آت ابرور بو
تانگ یوق صفت ایله سه دُرین پاک
خورشید حدیثیدین نی چاره
گل و صفین اېترگه قیده تدبیر
شهزاده غه هم کبره ک دعایی
شه لر اېشیگیده خاک درگاه
هم سلطنت اوچی نینگ چراغی
عدل و احسان سپهریده مهر
یعنی که، بدیع الزمان اول
ذاتی کلیل انس و جان بدیعی
نی پاک و خجسته ذات ابرور بو

انداق که ملکش اولدی ذاتی
 جودی ایله ییده توقوز افلاک
 رای جنیده مهر انور
 عدلی یاروتوب جهاننی جاوید
 چون قهری شراری کؤککه راجع
 یکرانی بؤلوب چو چرخ پیمای
 کین وقتی که آچیلیم کمندی
 اوقی یونگی شهر ملکدین
 چوگانغه چو قیلسه عزم میدان
 چوگانی باشی هلال تابی
 میدان فلک ایتگه لی تک و پوی
 هر قیسیغه تیکسه صولجانی
 رمز ایچره قتالی عمر فرسا
 بزمیده سپهر خوان مینو
 خنیاگر و نغمه ساز ناهید
 تختی که کلب سپهر سایه
 هر پایه که کبلدی مهر یا بدر
 بو پایه بیله یسه لچ اول تخت
 اېگری قویوبان باشی اوزه تاج
 قوللرین قاووشتوروب بیراقدین
 اولتور، دېب انگه که بولسه فرمان
 باش یبرگه قویوب ثنا دېمکدین
 بزمیده بو نوع دوش بردوش
 ساقیلری حور یا پریدېک

کبلدی ملکی باری صفاتی
 افلاک قاشیده توده خاک
 مهر آلیده ذره دېک محقر
 اول عدل باشیده عین خورشید
 اول شین اوزه نقطه نصری واقع
 نون اؤرنیغه نعل انگه ینگى آی
 دال اؤرنیغه فتح زلفی بندى
 آتقاج اؤتوبان توقوز فلکدین
 میدان ارا قیلسه میل چوگان
 دسته انگه هیأت شهابی
 انجم تلشیب بولور اوچون گوی
 قدر اؤتکریبان فلکدین آنی
 بزم ایچره جمالی عالم آرا
 اول خوانده نجوم قر لیمو
 لیکن دف اینگ قولیده خورشید
 چیقماغیغه نیچه مهر پایه
 تاپیب باریب پایوسیدین قدر
 تخت اوستیده خسرو جوانبخت
 یوز تاجور ایتلریغه محتاج
 فرمانیغه منتظر قیراقدین
 کیم، یوق انگه موندین اؤزگه ارمان
 طرفه بوکه باش اؤتوب فلکدین
 شه لر باری یانده شیب قدح نوش
 کؤک دوریده مهری خاوریدېک

می کیمگه توتوب بو نوع ساقی قالمه‌ی انگه عقل و هوش باقی
می دېمه، زلال زنده‌گانی ساقیسی حیات جاویدانی
شه‌کیم ایچیب اول می روانبخش بزم ایچره بولوب حدیثی جانبخش
گه سوز بيله اېلگه جان بغیشلب بیر سوز بيله گه جهان بغیشلب
تا بولگوسیدور جهان شاهی آفات زمان اوچون پناهی
هم شاه جهان پناه بولسون هم اهل جهانغه شاه بولسون

اول تون مه‌بته‌ی تعریفیده‌کیم، سودای عشق اژدهاسی دمی اؤتی‌نینگ
بخاری و انجمنی اول عالم سوز اؤتی‌نینگ شراری اپردی و مونداق تونده
خیال مسافری سودا ادهمیغه مینیب، هر یان عزم ایتماق و عشق‌نینگ یوز
آفتلیق دشتیغه ییتماق و آفت یاغینلری‌دین بلا طوفانیگه قالماق و بلا
چاقینلری انینگ جانیه‌ شوق و محبت حرارتی سالماق و عشق دُر
شبچراغین اول کچه‌ تاپماق و اول شمع هدایت بيله سوز میدانی جولانیغه
چاپماق و لیلی خیالی بيله کؤروشماق و مجنون سوداسیغه توشماق

اوتگن کچه‌کیم سپهر پرفن نور اوستیگه بولدی ظلمت افگن
دهر اوزره اېسیب نسیم شبگیر کؤک جوفی ارا ساچر ابدی قیر
مېن گنبد قیرگونه محبوس اول قیر ایتیان اېشیکنی مدروس
دوران اوزه ابر قیر مانند تون قیری یوزیگه قیر پیوند
جسمیم بولوبان بو قیر اسیری کؤنگلومگه مقر سپهر قیری
مرکب انگه توسن تخیل هر یان چاپر اپردی بی‌تأمل
شبرنگ جهانده کؤپ یوگوردی چون بر عربقه ییتتی، توردی
کیم، تاپتی مشامی عشق‌دین بوی ترک ایتتی، بو بوی ایله تک و پوی
چون وادی عشق تاپتی منزل اوتمکلیگی مُشکل اپردی، مُشکل
راکبغه داغی درنگ بولدی مرکب‌نینگ ایاغی لنگ بولدی

هم صرصر آه اېتیب هوا فاش
يعنی اېسر اېردی یېل داغی تیز
تون تیره لیگی دېمکدین آرتوق
که طور اوزه لمعه کؤرگوزوب برق
یا موسی اېتیب عیان تمئی
اول نوع که طور و صاحب طور
که یثرب اوزه بو برق اینیب تیز
انداق که رسول هاشمی کیش
معراج تونی که اوج توتتی
چون برقوش اؤلدی آسمان دؤ
که قدس اوزه اول چاقین ساجیب نور
انداق که خلیل اؤتین زمانه
یا اؤتقه بارورده برق کردار
هر لحظه عیان بؤلوب یمندین
انداق که سهیل بؤلسه طالع
یوق، یوق که، اویس کؤنگلی تابی
که سالیب ابوقییس اوزه تاب
یا نور بؤلوب حرْمغه نازل
گاهی ایزم اوزره لمعه افکن
انداق که سلم یاغاچلرین دُر
که نجد اوزه اؤت چاقیب جهانغه
هجران قاره شامی زار و محزون
که شام اوزه چتر بی مدارا
انداق که قلیب کرشمه میلی

یوممه ی تؤکر اېردی هم بولوت یاش
یامغور داغی اېردی وحشت انگیز
کؤزنی یوموب ایسته غن یاروغلوق
انداق یاروبان که، مهردین شرق
حق طور اوزه ایلان تجلی
بؤلغان کییی غرق لُجّه نور
ظلمتقه اشعه سی ضیاریز
هجر ایچره چو بؤلدی وصلت اندیش
یوز لمعه سیدین جهان یاروتتی
یثربه بو برقی سالدی پرتو
توپ مُشکیگه تؤکر اېردی کافور
چېکتورگی دود ارا زبانه
نمروود یوزیگه سالیب انوار
تشر اېدی آتشین کمندین
بؤلغه ی قره تون یمنغه لامع
قیلغه ی قاره توننی مهتابی
اندىن بؤلوبان حرْم صفایاب
اول تاغ اوزه هم یاروب منازل
شاخ اوزره نېچوککه نار ایمن
زینت بېرگه ی عیان اېتیب نور
شعله چېکب اول اؤت آسمانغه
چېککن کییی اؤتلوق آه مجنون
صبح ایلان انده آشکارا
زلف ایچره جمالین آچسه لیلی

سېكرير اېدى اول چاقىپ پيايى
يوق كيم چاقيلورده بې تامل
بۇلغان سايى برق نور پىران
قاپلان بيله ببر و شير خونريز
عشاق تنى كه بۇلدى توفراق
سۇكسۇك كىيى كيم چو بۇلدى پوده
كون گنجين ايتوروب اژدهالر
ياغين دېمه كيم بولوت عدودېك
هر سارى قرا بولوتقه جنبش
هردم كه بۇلوب الر مساسى
آقشام دېمه ظلمت مخافت
حيرتده مسافر سبك پى
خود قیده قدم اورر مجالى
يوز آفت ايچينده جان آووجلېب
قۇيمەي انگه خوف و ضعف گه تاب
نې عقل انينگ رفيقى نې هوش
يوز قتله كېچيب رميده جاندين
آفتدين آچمەي ايگى كۇزنى
تانگ اېلى چو تون كولين سوپوردى
بې تاب مسافر رميده
دېب اۋزىگه كيم: «ابرور بو تونمو؟
مونچه مو بۇلور جهانده آفت
نې وادي اېكين بو تيره وادي
اول بۇلمەين اوشبو ايشته واقف

اندين كۇرونوب قىيله و حى
يوز حى و قىيله يى قىليب كول
هريان كۇرونوب سبى دران
قان تۇككه لى چنگلر قىليب تيز
هريان كۇرونوب سۇنگكلرى آق
ياتقن يازى اوزره توده-توده
تون خىلى كېلىب قرا بلالر
پىكان تۇكوب اېلگه قطره سوودېك
ايلب قاره ديودېك غرېش
كوك تاقىنى درز اېتىب صداسى
جان قصديغه هرسرى يوز آفت
بۇلمەي آياغيده بير قدم طى
اول بير نيمه كيم يوق احتمالى
مينگ مهلكه دين نهان آووجلېب
اول تار كىيى كه كۇرسه مهتاب
بې جان و گر اۋلسه جاني، بېهوش
آهنگ رحيل اېتىب جهاندين
تا چېكتى سحرغه تېگرو اۋزنى
محنت بولوتىنى داغى سوردى
بير لحظه يى بۇلدى آرميده
يا دشت بلاده تيره كونمو؟
هريان قدم اورسه آنده آفت؟
كيم دم يۇلىنى توتر سوادى»
كيم، قىلدى ندا خجسته هاتف

کیم: «کېلدى بو دشت-عشق دشتی
 هر برق که کوردونگ آزر عشق
 هر تیره سحاب ظلمت اندود
 یامغور دېمه، قطره بهاران
 درّه ده سباکیم سالیب شور
 اژدر کېلیب اول فضا ده نالی
 قیش آلداراتیب هموم اېلنی
 آفت الفی کیی تیکانلر
 کیمسه بوله آلمه ی انده ساکن
 جز بیر کیشی کیم سپهر بولباد
 غم توفراغی سويدين سرشتی
 سرگشته و پویه گر نهاد اول
 جسمیده عناصری مرتب
 هم توپراغی درد کويدين گرد
 هم ییليگه قسم صرصر آه
 ویران تنی غم قوشی مکانی
 سودا توتونیکه ساچی مانند
 عشق ایچره جنون ایننگ صفاتی
 بو دشت انکه مقام و مسکن
 بیر نادره عشقی مبتلاسی
 اندین عجم و عرب المده
 عشق ایچره نېچوک که اول یگانه
 افسانه لری جهانده نامی
 کیم، عشق سوزین روایت ایلب

جان آفتی کېلدى سرگذشتی
 هر لمعه سی برق خنجر عشق
 گردون اوزه عشق اوتیدین دود
 عشق ایلبان انده تیرباران
 بو دشته هر طرف اوشاغ مور
 شیر یله مور خسته حالی
 یاز اېلپاراتیب سموم یېلنی
 لاله سیده عشق دین توگانلر
 ساکن نی که، یوق مروری ممکن
 بيلمس ینه بیر ایننگ کیی یاد
 عشق اوتی و یېلی سرنوشتی
 غم بادیه سیده گردباد اول
 کیم، ایله دی پیکرین مرکب
 هم سویی زلال چشمه درد
 هم اوتی سموم عشق جانگاه
 سینگان باشی هم قوش آشیانی
 هر تاری جنون ایاغیکه بند
 مجنون دپیلیل جهانده آتی
 اوتی گل و خار دشت گلشن
 نی نادره کیم جهان بلاسی
 یوق مثلی عرب یله عجمده
 بو — حسنده آفت زمانه
 نظم ایلب خسرو و نظامی
 هم بو ایکیدین حکایت ایلب

انداق که بؤلوب دېمکه میلی
 کیم، حالتی نظم ارا ابرور فرد
 خسرو روحیغه یتکوروب شین
 هرنبچه قلیب بیرگه بی داد
 چون سورمیش کلک دُرفشاننی
 مقصودکه بویله طرفه مقصود
 بو خیل که بو دم اؤلدی معلوم
 بو دشتقه قیلمه یین گذر هیچ
 ایشیتگن ایله عوامدین سؤز
 بو قصه غه آنچه بېردیلر زیب
 سېن کیم بؤلوبان سپهر یارینگ
 ییلدینگ انکه حال نې اېکندور
 مونده ییتیب اول کیشی که یانغهی
 مېن کیم آتیم اؤلدی هادی عشق
 ایتهی مجنون سؤزین سنگه راست
 بو سؤز دېبان اېتتی قصه آغاز
 کیم، بویله و بویله حالی آنینگ
 «چون قصه نی انگله دینگ روان بؤل
 سېندین رقم ایله مک حکایت
 ثبت ایله مه سنگ الرچه رنگین
 لېک اؤلغوسی دردو سؤزی کؤپرک
 اول یان گل و سنبل اؤلسه موجود
 کؤرسنگ اول یان دُر یگانه
 بؤلسه اول یان سرو دلخواه

نظم اوجی نینگ اختر سهیلی
 دُریاش بیانی نظم پرورد
 لیکن ینه بیرگه قره العین
 روح اکابر نینگ ایلبان شاد
 تحریر اېتمیش بو داستاننی
 یؤق دهر صحیفه سیده موجود
 کیم، ایله دیلر بو قصه منظوم
 تاپمهی بو بلیه دین خبر هیچ
 یا راوی ناتمامدین سؤز
 کیم، بؤلمس وصفی ایچره سؤز دېب
 بو بادیه غه توشوب گزارینگ
 اندوه و ملال نې اېکندور
 نې دېگهی و دېسه کیم اینانغهی
 مسکن منگه اوشبو وادی عشق
 لیلی غمی ایچره بی کم و کاست
 آخر غه چه بؤلدی نکته پرداز
 اندوه و غم و ملالی آنینگ
 سونغیل ورق و قلم ساری قؤل
 بیزدین سنگه سؤز ساری هدایت
 معنسی دقیق و لفظی شیرین
 هنگامه دلفروزی کؤپرک
 سېن اؤت یاققونگ عیان قلیب دود
 سېن قیلغونگ کؤز یاشینی دانه
 بؤلگوسی بویان فغان بیله آه

چون عشق حواله سینی بیلدی صدقِ دل ایله قبول قیلدی
 جانیهه بیتیشتی ذوق و حالت رفع اۋلدی باری غم و ملالت
 سۋز دەرگه بیلینی باغلان رست اول مرکبی اوزره سېکریدی چۈست
 بیتکوردی چو حجره غه اقامت مؤذن چېکتی صلاي قامت
 چون قیلدیم ادایِ فرضِ باری قۋل باردی دوات و خامه ساری
 اول نوع که هاتف ایتتی ارشاد مېن هم قیلدیم فسانه بنیاد

قیس نینگ عدم مجلسیدین قوتولوب، وجود مهدیغه توتولغانی و قان

یوتماقدین خورش و عشق دایه سیدین پرورش تاپقانی و عشق ذاتی

چاشنیسیدین اېل کۋزیگه شیرین و دردِ ازلي حرارتیدین خالایق نظریگه

ایسیخ کۋرونغانی

بو سلسله حلقه سیده دلگیر بو نوع چېکر صدایِ زنجیر
 کیم، برّ عربده کامرانی بار اېردی عربقه حکمرانی
 محکومی انینگ نېچه قبيله اقبالیه ایسته بان وسیله
 بیچاره اولوسقه چاره ساز اول خوان گستر و مهمانواز اول
 آسماقدین انینگ قازانی توشمهی تون-کون اۋتی اۋچگه لی یاووشمهی
 کیم بادیه ایچره یۋل قیلیب گم بو اۋت انگه تیره آقشام انجم
 دانش انگه کسب و جود پیشه دانش بيله جود ایتیب همیشه
 آت و تپوه سی حساب ایله جۋپ قۋی و قۋزیسی حسابدین کۋپ
 ایلب انی عمری سوراغین بیر یاش یۋقیدین اسرو غمگین
 مالی کۋپ و، عمری سست پیوند فرزندغه اېردی آرزومند
 کیم، اېسکیرییان حیاتی رختی میل اېتسه ییقیلغه لی درختی
 نخل بۋلغه ی یانیده نوبر رعنا لیغی اۋیله کیم صنوبر
 ایتگچ شجرِ بلند پایه سالغن باشیغه بو نخل سایه
 یعنی دۋری بۋلسه گم صدفدین خیلی یاروغه ی دُرّ خلفدین

بۇتراتقەلى مالینی حوادث
 عمریغە اویاقسە مەر خاور
 اول مەر چو ارتفاع توتقەلى
 غافلکە، قورودی چون گلستان
 یا غم تونی اۋچسە شمع انور
 کامینگی اینگدېک ایت تخیل
 چون تېنگریگە قیلدی کۆپ تضرع
 چون کامی اینگ بار ابردی فرزند
 قیسی خلفی، خلیفە زادی
 نطفەکە بۇلوب بو مظهر عشق
 تن مخزنی نینگ نهفته سیمی
 مەر آیتی آلیده هویدا
 حکم ایلهدی ملک عشق شاهی
 سور ایچرە یراغله سونلر آیین
 اول تاق اوزه درد جاویدانه
 غم خیلی ارا خروش توشتی
 آچتی کۆزینی بلا سونوب قۇل
 باشین سیلهدی فراق اوباش
 یوب آغزینی درد هر یاماندین
 کۆنگلی ساری عشق بۇلدی مایل
 القصه اتاسی تابقچ اول دُر
 قیس ایلهدی اۋغلی آتینی بات
 حفظ ایلهدی آنی نېچە دایه
 چیرمب ینه کیش و آس بیرله
 قۇیمه غەی اگر بار اۋلسە وارث
 توققان اېسە یانه مەر انور
 مجموع قبیله سین یاروتقەلى
 گلبانگ اېتمس هزارستان
 پروانه دین اۋلمس اوی منور
 کیم، تاپمه سنگ اېتگه سېن تحمل
 تاپتی نې کیم ایلهدی توقع
 پردی خلفی انگە خداوند
 عشق اھلیغە قبله مرادی
 معنی صدفیده گوهر عشق
 جان گلشنی نینگ یاروغ نسیمی
 منشور وفا یوزیده پیدا
 کیم دهرنی ماه تا به ماهی
 کۆک تاقینی باغله سونلر آیین
 چالسون بو طربده شادیانه
 سودا چیریکیگه جوش توشتی
 کیم سیل بلاگه ایله گوم یؤل
 کیم، یاغدورغوم بو باش اوزه تاش
 کیم، آه اۋتی کۆککه چېککوم آندین
 کیم، یۇق منگه بویله پاک منزل
 کۆپ ساچتی گهر، قیلیب تفاخر
 کیم، اۋز اتاسیغە بو ابدی آت
 هر نوع ایشیدین تاپرغە وایه
 غنچه کیی یوز لباس بیرله

ياتقوزديلر آنی مهدي ايچينده
 دايه کيبي بخت ايله سعادت
 مردم کيبي کوزده اسره ب آنی
 کوز اوويده حفظيني قليب فاش
 کوز مهدي ارا توتوب اول آرام
 قويمس ابدی تېگرسیده گی ابل
 سوت بۇغزیدین اؤتگچ-اؤق بۇلوب قان
 مهدي اېتمک ايله تیني رنجه
 بيرده يوروی آلمسيده بېشک
 اؤت کورسه که ميل اېتیب نهانی
 بۇلمه ی غافل دمی غم و درد
 مهدي ايچره که تارتیان فغانلر
 بۇلغاچ تیلی لفظدين خبرليق
 چون ايله ی باشله دی تکلم
 رخساریده لمعه ملاحه
 هر نکته کیم اول روايت ايلب
 ني قيلسه بيان خردغه معقول
 هر ساری خبر تاييب قبایل
 اطرافدين ابل کليلب تلاشه
 بعضی يوزيدین تاييب تحير
 جاندين سويب آنی بي نوالر
 بس طفلی عجب که، يوز کهن سال
 سېومکده اتا-انا موافق
 بېحد اېشيتيب چو بوالعجب سؤز
 گل يافراغی توشتی شهد ايچينده
 القصه نېچوک که بۇلسه عادت
 غافل اېمس اېردیلر زمانی
 کیم کوز ايچيده عجب اېمس ياش
 ظرف و مظروف، مغز و بادام
 کیم، اېسگهی انینگ ساری ساووق يبل
 بغری بو بهانه دين تۇلوب قان
 طفل اېرکينده کؤروب شکنجه
 ورزش قيليان کيچيکدين اېمگک
 عشق اؤتی تصور ايلب آنی
 اولغهي تيان آنی درد پرورد
 افغانیده درددين نشانلر
 هر لفظکه دېب باری اثرليق
 ابل هوشين اېتیب تکلمی گم
 گفتاریده نشئه فصاحت
 ابل کؤنگلی ارا سرايت ايلب
 باشدين اياغی نظرده مقبول
 کؤرمکليگيگه تيلب وسايل
 اول نادره نی قليب تماشه
 بعضی سؤزيدین قليب تفکر
 هر کیم که کؤروب، قليب دعالر
 بۇلغهي لر وصفیده انینگ لال
 معشوق بير اېردی ايگی عاشق
 دېب کیم انکه توشمه سون يامان کوز

خمسه	امير عليشير نوايي	ليلی ومجنون

جاب پرده سی چین یاییب پرندی
 یتگیچ سنی تورت و بپش ارایی
 ایسته تتی قبایل ایچره پیری
 کیم، مکتب ارا خجسته فرزند
 چون علم ایله ارجمند بولغهی
 ای پیر معلم و مودب
 بو طفل ایلیگیگه بیر ورق ببر
 کوز مردمیدین ساجیب سپندی
 تعلیم سوزین سالیب اتاسی
 تعلیم بیرورگه بی نظیری
 بولغهی باری علمدین برومند
 آفاق ارا سربلند بولغهی
 عقل اولدی قاشینگده طفل مکتب
 لیکن منگه عشقدین سبق ببر

قیس نینگ خرد مکتبیده علوم اوراقین اېوورگانی و عشق تندبادی یتیب،
 اول اوراقنی ساوورغانی، یعنی لیلی حسنی گلشنیدین ضعف خزانى کناره
 قیلیب، صحت بهاری نسیمیدین لطافت گللری آچیلیب، مکتب عزمی
 قیلغانی و اول گللردین قیس کونگی ایاغیغه عاشقلیق تیکنلری سانچیلغانی

سوز درسینی اول که بېردی تعلیم
 کیم، قیسغه علم اوچون مرغب
 تاپیلدی هنرور استادى
 لېک اسرو فن ایچره اېردى پابست
 اول طرفه قبیله ده سرافراز
 شخصی اېدی بس عظیم شانی
 قهر اېتسه دمی سموم ینگلیغ
 خوان کرمیده مهر خاور
 تون اتلسیغه چو یوق کرانه
 اوت قهریغه بولمه یین هماورد
 قویمه ی غم دهر دین تباهی
 گنجیده کوپ اېردى گهرو در
 بو نوع اېتتى فسانه تقسیم
 هر یان چو تیله تتیلر مودب
 آدم ایچیده ملک نهادی
 درس ایچره تاپیب کلامی پیوست
 هر ایشته حى اهل یغه نواساز
 رفعتده سپهر دین نشانی
 خارا ایلیگیده موم ینگلیغ
 بیر قرص فتیردېک محقر
 خیلیده بیر اېسکی خیلخانه
 ییل خیلیدین اېلته آلمه یین گرد
 اول اېلگه احاطه پناهی
 بیر دُر دین اېتیب، ولی تفاخر

بوستانیده یوز گل ابردی خودروی
 بیر مشعل ایله کۆزی منور
 بیر شمع ایله حجله سی مزین
 شمعی و نې شمع چشمه نور
 نخلي و نې نخل، سرو آزاد
 آیی و نې آی، بدر طالع
 شهد ایگی لبی، ولی رطب نوش
 زلفی تونیده عذاری خورشید
 نې شام که چون آچیب سوادین
 باش کیم قوشیب ایگی اگمه قاشی
 چون واقف اولوب بو ماجراغه
 چون وسمه بېریب الرغه تزین
 یوق کیم ایکی سرو نو دمیده
 کۆزلر ایکی شوخ کافر مست
 اول سرولر آستیده اوزالیب
 مرگان صفی نینگ قرا بلاسی
 یوق سان که تورت صف چکیب زنگ
 آچقوکچه یوموب کۆز اول سپه تیز
 دېمه بو سپه نی خیل هندو
 مُشک آنچه ساجیب بو آهوی چین
 یوز، روضه خلددین نشانه
 اول دانه غه سند اولوب بیر آدم
 شهد لیدین که کام شیرین
 لعلیده ییغیب ذخیره جان

بیر گلدین انینگ دماغی خوشبوی
 کیم، اوچقونی ابردی مهر خاور
 کیم، چرخ اویی اندین ابردی روشن
 نوری که یامان کۆز آلدین دور
 سروی و، نې سرو، رشک شمشاد
 بدري و نې بدر، مهر لامع
 بدر ایگی یوزی، ولی قصب پوش
 خورشید اوزه زلفی شام امید
 قویمه ی کؤنگول ایچره صبح یادین
 حسن ایچره ایکیسی نینگ تلاشی
 مُشکین خطبه کیریب اراغه
 مینایی اولوب هلال مُشکین
 هر ساری نسیمیدین خمیده
 هر قیسیغه باقسه اویقو همدست
 اویقو طمعیه سایه سالیب
 کۆزلر اوزه سایه نینگ قراسی
 مجموع لباسی سورمه یی رنگ
 بیر-بیرگه تېگیب قیلورغه خونریز
 چین دشتی کییکلریگه موندو
 کیم، ایله دی موندولرنی مُشکین
 خال انده فریب اېترگه دانه
 بو دانه غه بارچه اهل عالم
 اندین کلبیان کلام شیرین
 آغزی سویى انده شیرۀ جان

جاب تاپیان اول که اوپسه آنی
 هم جان کھلیب ایگی لعل میگون
 بیر تازه نهال سرو قامت
 نې عیب قیامت ایتسه هر دم
 بېل رشته جان زار ینگلیغ
 تاری که یاپیب لباسی آنی
 هم گوهری رشته شغلیدین پاک
 پاک ابردی نېچوک که راست دعوی
 یوق ایگی ساچی تونیکه غایت
 اندین بؤلوب آتی جلوه آرای
 کیمی که بؤلوب دېمکه میلی
 گلدېک یوز ایله بو تازه گلشن
 بیر اوی قیلیان آتہ مرتب
 لطف ایچره نېچوک که خرگه ماه
 اوینی یاروتوب دبیر مذکور
 اطفال توتوب اول اوی ایچین جم
 اول خیل ارا ماه مجلس آرای
 چون قیس سؤزی دېیلیمیش ابردی
 استادغه قیلماق آنی تسلیم
 یوق ابردی قیللرده مکتب
 انداق که بؤلور عربده معهود
 تاپشوردیلر آنی نکته دانغه
 چون تاپتی بو نوع گوهر پاک
 ساعتی چو اختیار قیلدی
 موندین دېبان آب زنده گانی
 هم طوق ذقن کھلیب انگه نون
 کیم، جلوه سیدین سالیب قیامت
 کورگنگه اتر چو اوزگه عالم
 جان پرده سی ایچره تار ینگلیغ
 جان پرده سیده بؤلوب نهانی
 هم لعلیغه یوق گزند حکاک
 بکر ابردی نېچوک که خاص معنی
 یعنی ایکی لیل بې نهایت
 انداق که برات و قدر ارا آی
 ملفوظ اولمهی به غیر لیلی
 ایلب آتہ نینگ کوزینی روشن
 کیم، بؤلغه ی اول اوی بو آیغه مکتب
 ساکن بؤلوب انده ماه خرگاه
 تعلیم آلیان فرشته دین حور
 کؤک خرگهینی نېچوک که انجم
 انداق که نجوم اراسیده آی
 کیم، والدی فکر قیلیمیش ابردی
 تا قیلغه ی انگه علوم تعلیم
 بو مکتبدین اوقورغه انسب
 ایلب نې که رسم بؤلسه موجود
 گوهرنی محیط بېگرانغه
 بحر اولدی بو ذوقدین طربناک
 لوح اوزره سبق نگار قیلدی

ایلب انکه لوح سیم تسلیم
تعلیمیغه بیلنی چُست قیلدی
هر نیچه سبق دیبان فزونراق
همدرسلری بو حالتیدین
بیر کون ابدی هم سبققه هم تک
کوپ بار ابدی کیم بېش-اؤن سبقنی
آز وقتده ایلهدی زمانه
اول وقتکه اول زمانه فردی
لیلی دېمه‌ی، اول بت پریراد
طبعیده قویاش کیی حرارت
هر طبعکه ذاتی اؤلسه محرور
زاریکه اؤچوک یانار چراغی
کون قومنی قیلور نیچه قیزیقراق
بار ابدی قویاش مزاجی یاری
مرغوبی ابدی رطب بيله شهد
شهد و می و تب ایله هوا تئورت
جسمی که بار ابدی یاسمین گُل
تبرکیم گُلیدن بؤلوب روانه
غنچه کیی حله‌لرده نایاب
کم بؤلسه مزاجیغه حرارت
شمشادیغه تیتره‌مک پدیدار
چون زلزله بؤلدی ابرسه خاره
اول تنغه که لطفدین ابدی گُل
باشی اوزه جمع اؤلوب احبا

فی الحال اېتتی سبقنی تعلیم
نې اول دېدی، بو درست قیلدی
گویاکه بیلې ابدی بورونراق
عاجز اېدیله خجالتیدین
ایکینچی کون اؤتمیش اېردی بېشک
انگلب اېوورور ابدی ورقنی
آنی باری علم ارا یگانه
مکتبغه کېلورنی باشلب اېردی
بیر عارضه بیرله اېردی ناشاد
عیشیغه سالیب ابدی مرارت
آز حرقت اېتر تینی رنجور
بات اؤرتنه نور آرتوق اؤلسه یاغی
اؤت یانسه بؤلور ینه ایسیغراق
قومنینگ هم اېسیب نسیم هاری
می ایچگه‌لی هم قیلور ابدی جهد
چون مشتعل اؤلدی سالدیلر اؤرت
حما قیلور اېردی آتشین گُل
اوینی قیلیبان گلابخانه
خورده کیی اؤت انکه سالیب تاب
تیتره‌مه قیلور ابدی شرارت
تانگ اېلیدین اؤیله‌کیم سپیدار
بؤلور نفس ایچره پاره-پاره
یېل تیتره‌توریگه نې تحمل
حاضر قیلور اېردیلر اطبا

بیمارغه مُشکل اېردی پرهیز
 بو حال ایله اېردی سرو گُلخد
 هر نیچه سپهر اېدی حسدگار
 ضعف ایچره طبیعت اؤلسه مشفق
 یوق اېرسه مزاجیدین مواسا
 کیم، بؤلسه طبیعتی معالج
 چون قیلدی طبیعتی مروّت
 بیر اؤلدی حکیم نینگ علاجی
 میل اېتتی مزاجیغه سلامت
 لعل لبی نوشخند بؤلدی
 می طبیعه بؤلدی عشرت انگیز
 بؤلدی ینه اول عذار گُلگون
 بیر کون اېریکیب مه مودب
 مشاطه حسنی عالم آرا
 اول حسن که زیب عالم اېردی
 زلف و یوزی خد یانیده غی دال
 ایلب یوز اؤتین یاقارغه تعجیل
 اوتدین گُل آچیب چو گُلستانغه
 فرقی اوزه زلفی عنبر آلود
 عارض اوزه زرورق نگاری
 یوز اوزره که اؤت یاقیب جینی
 جادولییی بیرله خال هندو
 یوق کیم لبی آب زنده گانی
 اول لعل اؤتیدین جهانغه کویمک

انداق که کوزی قیلورده خونریز
 کیم، بؤلدی مزاجی ضعف ممتد
 هم بؤلدی طبیعتی مددگار
 بهراق که تومن طبیب حاذق
 جان بېرسه نی سود اېلگه عیسا
 جسمیدین اېتر مرضی خارج
 ضعف اؤلدی گم و یتیشتی قوت
 صحت ساری قؤیدی یوز مزاجی
 طبیعه یوز اوردی استقامت
 نخل قدی سربلند بؤلدی
 قان تۆکمک اوچون اوشه تتی پرهیز
 حسن ایچره بورونغیدین هم افزون
 توشتی باشیغه هواي مکتب
 آرایشین اېتتی آشکارا
 زیب اوستیگه یانه زیب بیردی
 فهم نقطه سی آغزی اوستیده خال
 گوگورد اؤتی یوزده هر طرف نیل
 اول گُل بيله اؤت سالیب جهانغه
 گلفام اؤتیغه عنبرین دود
 اول اؤت و بو دودنینگ شراری
 اخگر انگه لعل آتشینی
 لعلی اؤتیده نهان قیلیب سو
 سوو ایچره اؤت ایلبان نهانی
 یوق یوق نی جهان که جانغه کویمک

اوتلوغ ايکي کوزی سورمه آلود
 بو اوتلر اراکه عارضی غرق
 نې برق که برق آفت اول یوز
 یوز گردیده عقد گوهر انداق
 معجر ساجی اوزره تاری نایاب
 حسن ایچره ایاغیدین باشی خوب
 کورگیچ بو بلای جاویدانه
 بو شکل ایله اول جهانغه آشوب
 کینیده نیچه کنیز همقد
 مکتب ساری جلوه ایله دی ساز
 کیم، سیر ایله کونگلی خرم اولغهی
 خرم کوروب آنی فرخ استاد
 قیزلر بيله عزم گلشن ایتگهی
 مکتبنی یاروتغچ اول پری چهر
 بارچه قلیب احترامین آنینگ
 شاد اولدی جمالیدین دبستان
 لیکن بو بهار زنده گانی
 یوق، کؤک که توتاشتی سربسر اوت
 یا شعله که هر بیریکه یبتی
 یعنی کوروبان آنی قیس محزون
 هم چهره سی رنگی کهربادپک
 هردم ییقیلورگه جسمی مایل
 تاپیب انکه جسم ناتوان ضعف
 تغیر پذیر کوزگه حالی
 اول اوتگه ده غی بو سورمه دین دود
 اوترغه جهاننی حاصلهی برق
 یا بارقه لطافت اول یوز
 کیم آی ایله بولغن اختر انداق
 اول نوع که وصل شامی مهتاب
 باشندین ایاغیغه تبگرو محبوب
 قوزغالهمی نیله سون زمانه
 سالیب سبکیز آسمانغه آشوب
 بارچه گل روی و ارغوان خد
 باشتین ایاغیغه حسن ایله ناز
 همدرس لریغه همدم اولغهی
 قیلغهی باری سرولرنی آزاد
 گلشنی جمالی روشن ایتگهی
 انداق که سپهر گنبدین مهر
 یوقاری یسب مقامین آنینگ
 انداق که بهاردین گلستان
 بیر نخلنی ایله دی خزانی
 باشتین ایاغ اولدی اول شجر اوت
 اهل برگ خزان تصور ایتتی
 رخسارینی قیلدی کهرباگون
 هم کونگیلده قوزغلان صبادپک
 حسن داغی لحظه-لحظه زایل
 کونگیلده داغی زمان-زمان ضعف
 کوزگه نې که، هردم اوزگه حالی

چون زور کټوردی عشقِ بی‌پاک
 بل می ایسی بیرله مست بۆلدى
 کۆپ سعى اۆزىگه قىلدى همدست
 کۆرگچ هم آنى نگارِ زىبا
 نازوکلوک ايله چو قىلدى مفهوم
 قالمه‌دى هواسيده قرارى
 آينىگ داغى بىلدى اضطرايين
 بىلدى‌که، گر اېتمس ايشگه چاره
 اېل سالسەلر اضطراب اراغه
 کيم يار اؤله آلمەى انده ساکن
 تعجیل ايله قۇپتى لعبتِ شنگ
 اطفال داغى بىلب غنیمت
 تکلیف اېتتى بتِ شکرلب
 «بیر کون‌گینه ترکِ دشت قىلسون
 چون کيردى اراغه بويله صورت
 چون قيس الرغه بۆلدى يۇلداش
 اې گلشنِ عشق باغبانى
 تا گل‌که بو گلشن ايچره ساچقونگ

اول قدح آلدی هوشینی پاک
 غم خلیغه زیرِ دست بۆلدى
 تا بۆلمه‌دی بیرگه سایه‌دېک پست
 اؤز کۆنگلینى تاپتى ناشکبا
 کیم اېرکین اېتتى یخشی معلوم
 شوق اؤتیغه توشتی جانِ زارى
 عشقى اؤتیدین ایچیده تابین
 اول حال اؤلور اېلگه آشکاره
 بیر نوع توشر حجاب اراغه
 بۆلمس دیدار امیدى ممکن
 کیم، باغ سارى قیلوریز آهنگ
 آينىگ بيله قیلدیلر عزیمت
 کیم، هر کیشی بۆلسه اهلِ مکتب:
 گُللر بيله باغ گشت قىلسون»
 عزم ايله‌دی قيس هم ضرورت
 گلشن ایچیدین چیقاردیلر باش
 گُلگون قدحی کټور زمانى
 معلوم اېته‌یین نې گُللر آچقونگ

بهار فراشی نفس-نفس اېسگن نسيملر پوله ماکی بيله لاله چراغين ياروتقاندە و
 سحاب مُسْعِدِي لحظه-لحظه توشگن چاقين چوشكورماكيدين تاغ دماغين
 قوروتقاندە اول كؤزين حسن چراغی ياروتقان و دماغين عشق سوداسی
 قوروتقانی نینگ گلرخلر بيله باغ طوفيغه عزم اېتگانی و لیلی حسنی گلی -
 نینگ نسیمی دماغیغه يېتیب بير يۇلی اؤزیدین كېتگانی

مهر ایسته دی چون حمل فراغی	دشت اوزره بوتر قۇزی قولاغی
گل شمعی هوای گلشن ایلر	گلشنی فروغی روشن ایلر
طوطی بۇلوریغه چرخ ابتر ذوق	کیم قوس قزحنی ایله گهی طوق
گر طوطی اؤلورغه قيلمس آهنگ	ایلر نېگه یېرنی طوطی رنگ
یا طوطی اؤلوب سپهر خضرا	بۇلور انگه جوجه فرش غبرا
اعضاسیده کیم بوتوب ینگى پر	توتقان بارى یېرنی سبزه تر
تون-کوننی قیلور بنفش سیزغان	کافور ایله مُشکدین ساقیزغان
ساریغ گل اوزه سبوح یامغور	آلتون طبق ایچره کؤرگوزور دُر
یاخود یره قان اؤتین قیلیب تیز	ساریغ یوزیگه بۇلور عرق ریز
مرز اوزره کیر سه برگه جوشن	شش پر کؤتورور باشیغه سوسن
غنچه باشی اوزره کؤرگوزور خود	یخ تیغی قیلور چمنی پدرود
میوه ییغاچیغه سیم اؤقولور	انداق که درم ارا کؤمولور
ایلگین کؤروبان چنار خالی	کوی دورور ایچین درم خیالی
تاغ بغریده سیل یوق که هر تاش	فرهاد فراقیدین تۆکر یاش
صحرا ده نې لاله بۇلسه برباد	پرویز کلاهیدين بېرور یاد
هر غنچه لاله حقه لعل	آچیلسه لواده شقه لعل
چون برگی توشرغه میل قیلدی	بغری قرا دشت اوزه یاییلدی
دشت اوزره که سیر اؤلور صباغه	بغری قاره لر اوچر هواغه
سوو ایچره بنفشه هر زمانی	سؤنه باشیدین بېرور پیشانی

ياش غنچه غه ايسته مک بۇلۇب ايش
يا غنچه كه كولگوسين اوزاتور
هر بلبل انى قىلور مكانى
نرگس آلور اۇلسه باده دين كام
نسرین برگى تۇكولسه صهبا
زنبق ورقى ارا سپر مُشك
گويا توتولوب شميمى چاغى
دال اۇلدى دماغى ضعيفه بو
شودرون تۇكولوب چمن قىلور فاش
هر قوشقىنه جُفتى بيرله پرجوش
برگى كه بۇلور يىغاقچه خلعت
هر خيل كه رفع ايتيب ندمين
چون عزم شراب ناب ايترلر
بو فصلده اول گروه چالاك
باغى ابدى روضه دين نشانه
هر نخلى فلكه تېگوروب باش
نجد ايتگيدىن چيقب بولاغى
دوران تاشى اېمدى آنى كۆمميش
اصحابغه ميل لاله و باغ
اصحابغه غنچه سارى آهنگ
عشق ايچره نېچه ايتيب ملالى
بېدلغه بو حفظ مُشكل اېردى
اېل هرني كه سؤرسه فهم قيلمهى
عشقين نېچه ايله مەى دېبان فاش

ژاله توشوب آغيزغه بۇلور تيش
دوران تاشى آغزىنى قاناتور
تورنا كۆزي و تذرو قانى
نارنج تېرىسىدين يسر جام
كۆپ ياغىنى ايلر آشكارا
كيم، عطرى دماغىنى قىلور خشك
باغ ايچره بنفشه نينگ دماغى
كيم، شبنم بيرله آقيزور سوو
خشخاش گل يوزينده خشخاش
همپر بۇلور اوچسه، قۇنسه همدوش
قوشلرغه بۇلور مقام خلوت
صحرا سارى قۇيسه لر قدمن
جَيرن قۇزيسىنى كباب ايترلر
گلشنغه يايىلدیلر طربناك
شام اهلى يسب نشاطخانه
پروين بيله خوشه ايلبان فاش
كيم، تازه بۇلۇب بو نوع باغى
اول چشمه سووين كۆزىنى يومميش
اول ايگى ايچينده لاله دېك داغ
بو ايگى نېچوك كه غنچه دلتنگ
مهوش قىلور اېردى ضبط حالى
كيم، هوش ايله عقلى زایل اېردى
فهم ايتسه جواب دېرنى بيلمەى
اندين عجب امرلر اوروب باش

گە كۆزىدىن آقېب اشك ناگە
 احوالىدە هر زمان كە تغيير
 تغييريغە تايېب آنى چاره
 ليكن سالهين دېگن نظر تيز
 باقەى دېسە داغى قوتى يوق
 كۆز اوچى بىلە باقىب چو گاهى
 كيم، باغ يوزين خزانى ايلب
 مەوش قىليان نظاره ناگە
 هم جسميده پيچ و تابين انگلب
 اۆز كۆنگليدە هم تايېب اثرلر
 بير فرجه تاپرغە كۆپ قىليب مېل
 مقتولېغە يېتكوروب حياتى
 انگلەتسە اۆز اضطرارىنى هم
 باغ اېردى وسيع و خلق ساير
 گلبن چمنى نينگ اتصالى
 اطفال بۆلۈب اويونغە مشعوف
 سېر ايچرە يېتىشتى ماه دلخواه
 گلبن بىلە رست تۆرت يانى
 كيرگچ انگە اول شگفتە گلزار
 كيرميش اېدى اندە قيس غمناك
 اۆز حالېغە زار يىغلر اېردى
 آغزىدە ترانئە فراقى
 چون بلبلى نينگ گل شگفتە
 هر نېچە يوق اېردى سۆزگە تابى

گاهى چېكىب اختيارسىز آه
 كۆنگلى غمين ايلب اېلگە تقرير
 كيم، ياريغە ايله گەى نظاره
 كۆنگلى اۆتى تارتىبان شرر تيز
 باقمەى دېسە داغى طاقتى يوق
 جاندين چېكىب انداق اۆتلۈغ آهى
 كۆك برگىنى زعفرانى ايلب
 بۆلماققە انىنگ اۆتىدىن آگە
 هم كۆنگليدە اضطرابين انگلب
 آينىنگ غمى اۆتىدىن شررلر
 كيم، بير نفس اۆلسە غافل اول خيل
 سۇرماق بىلە قىلسە التفاتى
 عشقى اۆتى نينگ شرارىنى هم
 اشجار غلوسى اېلگە ساتر
 گلبن چمنى نينگ اتصالى
 سرو و گل اۆلۈب الرغە مألوف
 بير گل چمنى ايچىگە ناگە
 كيرسە كيشى كيمسە تاپمەى آنى
 كۆردى تىكان ايچرە بلبل زار
 گل يىنگليغ اېتىب يقاسىنى چاك
 بى صبر و قرار يىغلر اېردى
 كيم، يار يېتىشتى اتفاقي
 تاپتى بارى خلقدىن نهفته
 كۆنگليدە كۆپ اېردى اضطرابى

يوق اېردى گزيرى نېچه سوزدين
 بنياد اېتتى حجاب بيرله
 «كې طرفه ييگيت، نې حالتينگ بار
 كيم، شادليغينگ يوق اوزگه لردېك
 اصحابغه ميل باغ و گلزار
 بو دم كه اېسيب نسيم نوروز
 باغ اؤلدى بهاردىن گل افشان
 بو فصلده عزم گلشن اېتگه
 بار آنينگ اوچون كه شاد بؤلغه
 سېن ناله قليب غمين نېدين سېن
 عشرت چاغى محنتينگ نې يعنى
 بو غم سنگه قيدىن اؤلدى حادث
 باعثنى چو سؤردى اول دل افروز
 شيرين سؤزىدين بؤلوب اېدى لال
 يوق، يوق كه، زبان حال بيرله
 «كې جانيمه حيرت اؤتى سالغان
 اول كه جماليدين ساجيب برق
 زلف آچماق ايله آليب قراريم
 اول كه فسانه ظاهر اېتگان
 قيلغانى ياشورماغينگ نې اېردى؟
 اېل آنكله مه سون دېبان نمونه
 سېندىن يېتبان بو شدت آخر
 كؤنگلومنى كه آلميشينگ نهانى
 كيم عجمى ايلب اؤزنى يانه

بارغودېك اؤلوب دېگونچه اؤزدىن
 بل خجلت بې حساب بيرله:
 نې نوع غم و ملالتينگ بار؟
 آبادليغينگ يوق اوزگه لردېك
 هم تن سنگه ريش و هم كؤنگول زار
 گل عطرينى قىلدى مجلس افروز
 سنبل بو گل اوزره كاكل افشان
 بوستان حرمينى مسكن اېتگه
 هر بنديغه بير كشاد بؤلغه
 اشكينگ آقيزى حزين نېدين سېن؟
 شورابه حسرتينگ نې يعنى؟
 كيم بؤلدى بو شدتتنگه باعث؟
 بېدل چېكيان بير آه جانسوز
 قان ياش ايله يوزگه يازدى احوال
 شرح ايلهدى بو مقال بيرله:
 كؤنگلومنى بوروب نظرده آغان
 اوت ايچره وجودوم ايله گن غرق
 قيلغان قرا روز و روزگاريم
 كؤنگلوم نينگ ايشينى آخر اېتگان
 مېندىن ينه سؤرماغينگ نې اېردى؟
 اورماق نې بو نعل بازگونه
 كيمگه تاقايين بو تهمت آخر؟
 سېندىن آله آلماغوم خود آنى
 بو نوع سورر لينگ-فسانه

جانیمنی که اؤرتهدینگ بس اپردی
 اؤت اوزره نې اپردی قویماغینگ یاغ!
 چون بویله نېچه خروش قیلدی
 توفراق اوزه بؤلدی اول صفت پست
 قۆینيغه آلیب نگار باشین
 بېهوشغه ایلب اضطرابی
 اؤلتورگینگه اؤزی ییبان غم
 ایستب انی بیر، ایکی دلارام
 گر زلف ایله مُشکیز ابدیلر
 کؤزلیگه دهر اؤلوب قرانغو
 مهوش ایشیدین چو پرده قۆپتی
 اول ایش نې که واقع اؤلدی بېخواست
 دهر اېتتی چو سَرین آشکاره
 بار اپردی بیرسی دردپرورد
 دېدی: «یپمه غم که باک اېمستور
 سېن قۆپغیل و بیزگه تاپشور آنی
 تا بؤلمه سون اېل بو ایشدین آگاه
 مهوش اول ایکاو دېگندېک اېتتی
 بېدل کیشیسین تاپیب الر هم
 چون بؤلدی رفیق انگه ملازم
 اې ساده رفیق، بېنوامېن
 بېخودمېن و اؤلتورور نواب

تانماق بو صفت کېره کمس اپردی
 کویگنگه نې اپردی قۆیماغینگ داغ!
 ضعف اېتتی و ترک هوش قیلدی
 کیم، یېرده گیلرگه بؤلدی همدست
 ساچیب کؤزیدین یوزیگه یاشین
 هردم یوزیگه اوروب گلابی
 ییغلب توتر اپردی بویله ماتم
 اول واقعه ایچره قۆیدیلر گام
 ایکیسی انگه کنیز ابدیلر
 قؤرقوب دېدیلر: «نې حال اېرور بو
 ایکیسی نینگ آلیده یېر اؤپتی
 بیر-بیر دېدی اول ایکیسیگه راست
 ییغلب تیلهدی غمیگه چاره
 فی الحال صنمغه بؤلدی همدرد
 کیم عشق اؤتیدین هلاک اېمستور
 عزم ایله قبیلغه روانی
 بیز فکر اېته لی نېچوک که دلخواه»
 کؤنگلین قۆیوب انده اېوگه کېتتی
 قیلدیلر اول ایشگه یارو محرم
 بؤلدی اول ایکاو هم اویگه عازم
 عشق ایلگیگه زارو مبتلامېن
 بیر لحظه باشیمدین اؤلمه غایب!

قيس نينگ هجر شېستانیده شېنم گلابی یوزیگه ساچیلغانیدین کوزی
 آچیلغانی و بلبل شېخیز بيله عشق داستانلری اداسیده ناله قیلغانی و بلبل
 سایه سیدېک توفراقه ییقیلغانی و اتاسی انینگ بلبلدېک فغانلرین اېشیتیب
 باعشیغه یېتگانی و محمل قفسیغه سالیب آلیب کېتگانی

چون گلشن چرخ گل عذاری مغرب ساری تارتنی عماری
 انجم گلی بیرله بو شېستان عالم یوزین ایله دی گلستان
 اول تازه بهار نازپرورد غنچه دېک ایچینی قان قلیب درد
 ساز اېتنی قبیله ساری آهنگ بېدل غمیدین ولیک دلتنگ
 بې حال قبیله سیغه کېتنی غمدین انکه یېتنی اولچه اېتنی
 گلشن ارا قیس هوشدین فرد یېتیب اېدی بیرده اؤیله کیم گرد
 هم مغزیده هوشدین خبر یوق هم جسمیده روحدین اثر یوق
 یاریم کېچه کیم نسیم گلبر بولدی چمن اهلی اوزره گلریز
 گل عطری دماغیغه سالیب هوش آچتی کوزین اول غریب مدهوش
 کوردی اوزینی چمن ایچینده سرو و گل و یاسمن ایچینده
 بلبل باشی اوزره نغمه پرداز احوالیغه نوحه ایلب آغاز
 گل حالیه چون نظاره ایلب گلگون یاقه سینی پاره ایلب
 نرگس شېنمدین اشک اېتیب فاش احوالیغه یوممه یین تۆکوب یاش
 چون کؤکسیده هجر دین کؤروب داغ کؤکسی اوزه لاله کؤیدوروب داغ
 زخمی کؤکیدین بنفشه ده غم سوگیگه کیب لباس ماتم
 تاپیب چو وقوف بو عزاغه اشجار الم چکېب هواغه
 سنبل قیلیان قرا عذارین آچیب قرا زلف مُشکبارین
 سوگیغه آقر سو زار ییغلب اون تارتنی و سوگوار ییغلب
 سرو اؤلمه ی محنتیدین آزاد قالمه ی شمشاد دردیدین شاد
 دېکیم انی قیلدی عشق بېجان چیرمانیب اؤزیگه عشق پیچان

سبزه قىلىپ اۋزنى سربەسر تىل
 بو سوگلر ايلب اول نظاره
 هريان باقىب اندە يار تاپمەى
 نې دوريدە خيل دوستدارى
 خورشيد كېتىپ، كېلىپ قرا شام
 نې هجر اۋتى بۇترەتیب دخانين
 كۈنگىگە اۋكولدى كۈە اندوہ
 ساغىندى قچان نظاره قىلدى
 چون درديغە تاپمەدى كرانه
 چاك ايلهدى تارتىيان يقاسين
 يۇق كيم بو لباسىنى سوووردى
 چون بۇلدى لباسى آتش آلود
 يۇق، يۇق كە، بو دود آھى اېردى
 گاھى بو سماندە شعلە، گە دود
 گە دود و فلکكە يېتكۈروب باش
 كاج اوردى ساريغ يوزيگە آنچه
 گرچه يوزى اېردى زعفرانى
 كۈنگىلدە بو زعفراندين آزار
 كۈكسىگە اوروب فراقدين تاش
 كۈكسى ارا شعلەى فراقى
 كۈنگىگە سپە چېكىب المىر
 سالىب بو سپە ايچىگە آشوب
 اوتمەى بو سپە اېلى كماھى
 هر خىلى جفا قۇلين سونوب كېنگ

ايتىب غمىدين فسانە هر تىل
 تاپمەى اۋلمكدين اۋزگە چاره
 اندوھى اۋتى قرار تاپمەى
 نې آليدە سرو گلغذارى
 يا هجر كۈنى، ولى سيە فام
 ايلب قاره دەر خان و مانين
 اندوھى يىغىلدى كۈە تا كۈە
 كيم، چرخ اويى باشىغە يىقىلدى
 درد اشكىنى ايلهدى روانە
 چېكىتنى عافيت لباسين
 كيم، جسمىدين آنى اۋتقە اوردى
 گردونغە يېتىشتى آھىدين دود
 اۋرتنگۈچى جسم گاھى اېردى
 اندين توتوبان جهاننى كەدود
 افلاك كۈزيگە كېتۈروب ياش
 كيم، آنى كۈك اېتى اول تپانچە
 بۇلدى گلىدين كۈكى نشانى
 كولمك اۋرنيدە يىغلەتیب زار
 يېرگە اوروب اشتياقدين باش
 بو اۋت بىلە داغى اشتياقى
 آھى اۋتى كۈرگوزوب المىر
 كۈنگىلى ملكين قىلىپ لگدكوب
 يېتىب يەنە بىر بلا سپاھى
 اول ملكنى بىر بىلە قىلىپ تېنگ

غم خيلى ايچينده ساندین آرتوق
 بو نوع اېدى هجرى ابتلاسى
 تون اوردى كؤمورلرينى درهم
 كؤك گلشنى گللىرى توكولدى
 كؤك باغیده گللىر اؤلدى نابود
 اول باغده هر نېكىم ساچيلدى
 بېدل كؤروبان ياروغ جهاننى
 گل باشیغه اېورولوب صبادېك
 دېب كيم: «قى اول گل شكرخند
 اول چهره دین زردى يادگارى
 غنچه سارى باقىبان اوروب پيچ
 كه سرو اياغیغه قؤيوب يوز
 دېب كيم: «گر اېمس قد روانى
 كه مهر قىليب بنفشه غه فاش
 عطريدین اؤلوب مراد كامى
 كه سبزه غه سورتوبان عذارین
 كيم، «گلشن ارا خرام چاغى
 نرگس كؤزى ايلب آنى واله
 ييغلب كؤروب آنچه رنج و تيمار
 توفراغده كؤروب اياغ نشانى
 كيم: «يار اياغى يېتميش اېركين
 گاهى تيلبان سوودین نشانه
 كيم، «جلوه قیلوردى اول سمنبو
 بلبل ييله ساز اېتيب نوانى

هر نېچه كه دېسم آندین آرتوق
 تا چېكى الم سحر لواسى
 مهر اؤتىنى صبح ايله دی دم
 گللكه توكولدى غنچه كولدى
 پير باغیده گللىر اؤلدى موجود
 گویا كه بو باغ ارا آچيلدى
 چېكى ينه آه ايله فغانى
 اوچرېب كؤزىگه گل آشنادېك
 كيم، بو گل اېرور يوزیگه مانند؟
 بؤلمه سه اېدى يانیده خارى
 اوخشه تمه يین آنى آغزیغه هيچ
 آهين ينه سرودېك چېكىب توز
 ليكن قديدین اېرور نشانى»
 بير لحظه كؤترمه ی آليدين باش
 اول طره ايسى تاپيب مشامى
 كؤككه چېكيان فغان و زارين
 تېگميش سنگه گلرخوم اياغى»
 يارى كؤزیدېك كؤروب بعينه
 كيم، ضعف قىليب نېچوك كه بیمار
 ياپيب ايكي كؤزى بيرله آنى
 توفراغىنى سورمه اېتميش اېركين
 اشكين قىليان سوودېك روانه
 عكسینی تاپيب اېدى اېكين سوو»
 بلبلدين آشر اېدى فغانى

کیم، «بجهت اؤلدى بو ملالینگ
 مسکن سنگه بؤلدى تازه گلشن
 گلشن ارا محرم حرمسپن
 گویا بو مراد اېمس پسندینگ
 کیم، شام و سحر قلیب مراغه
 اېلگه یبتوروب اونونگدین آزار
 کیم سېن کیى اورسه عشقدين دم
 سېن اهل وصالسېن دم اورمه
 مسکین مېن و دردمند مجروح
 يعنى غم اؤتیده جسم زاریم
 سېن تارتمه ناله مبتلاوار
 آلینگده سېنینگ وصالدين باغ
 یانینگده سېنینگ گل بهاری
 چون چېکتى بو یبرگه نوحه درد
 اول نوع ییقیلدى تارتیان آه
 باش اوستیده گى نگاهبانى
 بیر گلبن ارا توتوب کناره
 چون حالین انینگ بو نوع ییلدى
 یبتگچ قیلیان قدمین رهکوب
 بو واقعه دین که قیس اول شام
 هریان کیشیلر قلیب روانه
 چون اول ایش اېدى خلاف عادت
 کیم، یېتتى خجسته فال قاصد
 اندین بؤلوب اول گروه افگار

چون یارینگ ایله ابرور وصالینگ
 گلبن اوزه ایلهدینگ نشیمن
 گل صحبتی ایچره محترمسپن
 یا یار وصالیدین اؤساندینگ
 مینگ تیل بيله اون سالیب اراغه
 ایتورسپن اؤزونگنى عاشق زار
 عشق اهلی قچان توتر مسلم
 هجر اهلی قاشیده نکته سورمه!
 تاپمه ی تن ارا نشانه روح
 شوخ جان کیى سرو گلغذاریم
 کیم، ناله ابرور منگه سزاوار
 بغریمده مېنینگ فراقدين داغ
 کؤنگلومده مېنینگ فراق خارى»
 بؤلدى ینه عقل و هوشدين فرد
 کیم، جانی دېگیل که چيقتى ناگاه
 کیم، تاپشوروب اېردى قیزلر آنى
 احوالین اېتر اېدى نظاره
 قؤپتى و قبیله عزمى قیلدى
 اوى ایچره خود اېردى بېحد آشوب
 توتمه يدور اېدى وطنده آرام
 اندین تیلر اېردیلر نشانه
 هردم اېدى غملرى زیادت
 بؤلدى باریغه روا مقاصد
 ایتگان یوسفلرین طلبگار

اول داغی قیلیب ترانه آغاز
هر قصه که انگلبان تمامین
چون بۆلدی عیان بو ماجراسی
بۆلدی لر انی تیلرگه عازم
قاصد دهغی خیل ارا قدمکش
کۆرگچ انی ایلبان نظاره
توفرغ ایله بیر اوزه هماغوش
باری قیلیبان فغان و زاری
ایلب انگه محمل ایچره منزل
ای محمل عشق ساربانى
بیر گام قبیله ساری سالمه
هر ساری بو خیل بویورسه قالمه

قیس نینگ هجر شامیده اندوه خیلخانه سیدین چیقیب، وصال قبیله سیغه
عزم ایتگانی و اول قبیله اۆتی بیله همزبانلیق و ایتی بیله همداستانلیق
قیلیب قبیله قیراغیغه یبتگانی و لیلی انینگ اونیدین حشمدین چیقیب بیر -
بیرین کۆرگچ هم اول و هم بو اؤزیدین کبتگانی

بو نامه درد اوزه قلمکش
کیم، قیس رمیده هوش و بی حال
چون مغزیده هوش بۆلدی پیدا
اتا-اناسیده غم اوزه غم
بو مهر ایله منگله یین اؤپتی
فهم ایله دی قیس چون بو حالت
اول بیرگه خجالت ایلبان فاش
یعنی که اویاتدین اؤزده قالمه ی

مونداق قلمین قیلور رقمکش
یلمس ابدی کیم بیتیشتی نی حال
آچدی کۆزین اول ضعیف شیدا
نی غم اوزه غم که، سوگ و ماتم
اول باشیغه اهورولورغه قویتی
سوو قیلدی وجودینی خجالت
بو بیر آیاغیدین آلمه یین باش
انداق که یوقاری باقه آلمه ی

چون کوردی اتا بیلا اناسی
احوالیغه قیلدیلر مواسا
کیم، بو ایش انگه شگفت توشمیش
«بیز کۆپ سؤرسک بو سؤز مقالی
بو واقعه ترکی توتتی ابرکین
توتقهی آنی اېمدی طبع صافی
عفت حرمیده کیش توتقهی
قۆپتیلر اېتیب بو فکر لایق
بو دېب: «انگه طرفه حال توشمیش»
خلق آلیده دیو اوروب انگه یؤل
هر کیم اویی ساری گام سالیب
بیر لحظه یینگیب انی تفکر
بیردم ایشیگه قیلیب نظاره
عشق ایچره توترگه کوه و وادی
توتماقچه صلاح عشق اېتیب زور
اول چاققه چه کیم سپهر خودکام
کافورنی یاپتی مُشکِ سوده
تیره اوی ایچینده اول غم اندود
چېککچ ینه عشق اؤتی زبانه
غم خیلی کۆنگول حصارین آلدی
لیلی غمی اویله قیلدی بی داد
عاشققری حالینی اونوتتی
یوز اوردی بلا قبيله سیغه
نې گام سالورده هوش یاری

کیم، آنی هلاک اېتر حیاسی
سؤز دېمه دیلر نصیحت آسا
بو حادثه ناگرفت توشمیش:
نابود اېتر آنی انفعالی
اول وسوسه نی اونوتتی ابرکین
بو ایشگه که ایله گهی تلافی
تقوی ییلن زهد پیش توتقهی»
یؤق کیم اول ایکاو، باری خلاق
اول دېب که: «عجب خیال توشمیش»
بیلمه ی مونی کیم پری اېمیش اول
غم حجره سی ایچره قیس قالب
اؤز حالتیگه اېتیب تحیر
تاپمه ی قتیغ اېمگکیگه چاره
منع ایلب اتا-اناسی یادی
کۆنگلی ملکی ارا سالیب شور
آفاق اوزه یایدی پرده شام
کۆک شمعی جهانغه ساچتی دوده
تؤلغانیب اؤزیگه اویله کیم دود
قۆیمه دی وجودیدین نشانه
عشق ایلگیدین اختیارین آلدی
کیم، اتا-انانی قیلمه دی یاد
معشوق اویی نینگ یؤلینی توتتی
اول ماه لقا قیله سیغه
نې پویه قیلورده اختیاری

هردم ييقيليب قۇپوب اوروب گام
 قۇپوب ييقيلورى مستلردېك
 چون بۇلدى قيبه اۋتى پيدا
 كۈنگلى ارا قۇزغاليب شرارى
 كۈككه چېكيب آهى آتش آلود
 تيل چېكتى دېمك اوچون ترانه
 اۋتدېك دم ايله توتوب سراغاز
 «كېي هجر تونیده اختر عشق
 بل مشعلۀ فراغ سېنسېن
 دود ايچره شررلرينگ هجومى
 سرگشته غمغه تون سوادى
 دودونگ ييله دهر عنبرآلود
 كۈمگن كولونگ ايچره هر فتيرو
 هر كۈزنى كه اول اېتيب يشارتيب
 گر قيلمسه كۈز ياروتماق آهنگ
 يا آينگدېك آچرغه كۈزنى
 اخگر سنگه هريري ثمين لعل
 رنگى ناري و طبعى ناري
 تاج اوستيده لعلدين طربدور
 غم شامى ارا قۇلومنى توتتونگ
 مدحينگنى اېتهى نې نوع ظاهر
 آي-كون سنگه ايگى منقل اۋلسون
 دايم بو طريق و شيوهنى توت
 كم قيلمه ميش اېردى بو نوانى
 اېس بيرله نې سېر انگه، نې آرام
 بېخودلوغى ميپرستلردېك
 اول اۋت ييله كويدى زار شيدا
 قالمادى شراره دېك قرارى
 اوت سارى يوز اوردى اۋيله كيم دود
 اول نوع كه اۋت چېكر زبانه
 اۋتقه باقيب اۋلدى نكته پرداز:
 رخشنده نېچوك كه گوهر عشق
 يا گوهر شېچراغ سېنسېن
 غم شامى تحرك نجومى
 لمعەنگ كېليان خجسته هادى
 يۇق دودكيم، اول سواد مقصود
 كۈك خوانى ارا مه منيرى
 اوچقان كولونگ انگه سورمه تارتيب
 كۈزگه نېگه كېلدى سورمه رنگ
 خاكستري اېتتى سورمه اۋزنى
 اۋترغە كۈنگولنى آتشرين لعل
 رومانى اۋلوب بو لعل بارى
 لعل اوستيده تاج زر عجبدر
 هجران تونیده كۈزوم ياروتتونگ
 شكرونكى نې تيل ييله دېي آخر
 هيمينگ بارى عود و صندل اۋلسون
 هم يار و هم جهاننى ياروت
 كيم، حيدىن كېلدى ايت فغانى

هم جسمیغه پیچ و تاب توشتی
 فریاد قلیب روان اول ایتدېک
 انداق که جفای آسماندين
 ایستب انی چېکسه نعره یاری
 دشت اوزره اول اون سؤنگیچه کېتگی
 سالور اېدی گام بېخودانه
 «کېی مژده جان حزين نفیرینگ
 هم غم تونی کورگوزوب وفا سېن
 اول کویگه اېورولوب قویوب باش
 اول کویگه کیم بولوب بداندیش
 اېل قانی ایاقلرینگ حناسی
 مېن گر تاپمهی بو کامرانلیق
 بو کیم سېن و مېن بیز ایگی همدم
 سېن یار اېشیگیده شاد و مسرور
 سېن کوییده هر طرف شتابان
 سېن کوییده تاش اوزه قویوب باش
 سېن مېندين اولوب وفاده افزون
 یوقسه نې اوچون فلک خرامی
 بو شکرغه کیم سپهر خونخوار
 کیم، ساز اېتبان فغانی مېندين
 ایت بیرله توزوب بو ماجراسین
 آشفته ایچیگه یوزله نيب شور
 هر نېچه یورورغه سعی قیلدی
 نېچه که ییقیلدی، قۇپتی یانه

هم کؤنگلیگه اضطراب توشتی
 یوز نوع چېکب فغان اول ایتدېک
 آقشام کیشی قالسه کارواندين
 اول هم چېکگی فغان و زاری
 تا مقصد و منزلیغه یتگی
 آغزیده ولیک بو ترانه:
 روحومگه غذا بیک صفیرینگ
 هم گمشده لرغه رهنما سېن
 کیم باشینگه مېن هم اېورولهی کاش
 چنگال و تیشینگ تین قلیب ریش
 کیم، جانیم ایاغلرینگ فداسی
 سېن ایلان انده پاسبانلیق
 مېن خوار و ولیک سېن مکرم
 محروم مېن غریب و مهجور
 مېن زارغه جلوه گه بیابان
 باشیمغه فراقی یاغدوروب تاش
 هم صدقده، هم صفاده افزون
 خوار اېتتی مېنی، سېنی کرامی؟
 قیلدی سېنی محترم، مېنی خوار
 گاهی اوپ اول آستاننی مېندين
 کیم، کوردی قبیله نینگ قراسین
 قالمه دی یورور ایاغیغه زور
 چیرمشتی ایاغی و ییقیلدی
 یېر اوپمک اېدی انگه بهانه

چون حَیغه ییقيله-قۇپه یېتتى
 گه هوشیده، گاه هوشیدین فرد
 غم خیلی بلند پایه سی اول
 هر لحظه چکبک فغانِ جانسوز
 لیلی که ابدی عرب بلاسی
 کؤنگلیده قیلیب نهفته دردین
 تون-کون ایچیده انینگ خیالی
 اول کچه بو چاق که تبگرو قیغو
 هردم اورر ابردی زلفدېک پیچ
 تیره قیلیبان کونین قرا تون
 اول اوندین ایچیگه تاب توشتی
 قۇپتی داغی قۇیدی اول سری گام
 مجموع قیيله اویقو مستی
 بی-عشق اولوسقه کام اویقو
 واقف ابدی دایه حالتیدین
 هم قیسغه ابردی مهربان اول
 مکتب ارا زالِ مَهرپیشه
 هم بو یسب اؤزنی دایه مانند
 اول آی چو یوگوردی، چیقستی دایه
 آینی چپکر ابردی عشق بی-باک
 بیر-بیرینی کؤرگچ ایگی دلخواه
 کیم، اؤتلیردین جهان یاروشتی
 اېمدی که کول اؤلدی خرمنِ هوش
 دایه که بو عشقِ پاک کؤردی

جان آغزیغه یېتتى، هوشی کبتي
 حَى دوریغه ایلر ابردی ناورد
 فتنه چیریکی طلایه سی اول
 تارتیب اؤتلوغ دَمین جهانسوز
 هم بار ابدی قیس مبتلاسی
 فارغ بؤلوب ابردی خواب و خوردین
 جانیه مراد انینگ وصالی
 قۇیمه یدور ابدی کؤزیگه اویقو
 آغزی کیسی صبری یوق ابدی هیچ
 کیم، ناگه ایشیتی بیر حزین اون
 کؤنگلیگه هم اضطراب توشتی
 کؤنگلیدین ایتیب قرار و آرام
 الا بوکه عشق پایبستی
 عشق اهلایغه دور حرام اویقو
 عشق آفتیده ملالتیدین
 شوقیدین ایتیب فدایِ جان اول
 کؤنگلینی سؤروب انینگ همیشه
 هم اول مونگه ایلب اؤزنی فرزند
 باردی سؤنگغیچه نېچوک که سایه
 اول بیرگه دېگین که قیس غمناک
 چپکتیلر انینگدېک آتشین آه
 خرمنلریغه بو شعله توشتی
 بېهوش ییقیلدی ایگی مدهوش
 اول شعله سؤزناک کؤردی

بو نوع ايکي عشق اؤتيغه تفسان
 بؤلغانده بو وصل آشکارا
 نې بو انگه دردو رازين ايتيب
 خورشيد اويالتي بؤلمهين ليل
 کؤپ غم يېدی سوگوار ييغلب
 وهم اېتتي که کيمسه بيلسه ناگاه
 بؤلغهي ايکيسيگه خوف جان هم
 اېگنيگه قؤيوب بيريني حالي
 اول حملده خم قليب قدین هم
 کېلتوردی و بسترېغه سالدی
 اول يېرگه دېگين که قيس بېدل
 کويوب آنه دېک غمیده جانی
 تا چېکتي قبيله دين ييراقراق
 کيم کؤرسه بو حال بدپسندی
 ديوانه نی چون ييراق چيقاردی
 يېتکوردی و ياتتی دايه گانه
 اي زال زمانه دادو فريادا!
 بو خيلنی کيم، هلاک اېترسېن
 آغيزلری ناله دين صدفسان
 نطق اورغھلی یوق بيریگه يارا
 نې اول غم جانگدازين ايتيب
 ديوار ييقيلدی اېتمهين سيل
 ايکيسيگه زار-زار ييغلب
 بؤلغونچه اول ايکي اؤزدین آگاه
 بؤلغهي تلف ايکي ناتوان هم
 انداق که قوياشني چرخ زالی
 اول نوع که زال چرخ قدخم
 ياتقوزدي و ياندی پويه آلدی
 توفراغ اوزه ياتميش اېردی غافل
 گه سودره دی، گه کؤتردی آنی
 اېل وهم و گمانيدین قيراقراق
 جانيغه تېگورمه گهي گزندى
 ياندی و پری قاشيغه باردی
 تا تانگله نې اؤينه غهي زمانه
 اطفالينگه نېچه ظلم و بېداد!
 اؤز بغرينگ اېرورکه چاک اېترسېن

قيس نينگ غايب بولغانىگه قبيله اهلى حاضر بولوب يېلديك تاغ و واديغه
يېتېب انينگ بير قوم ايچينده بېخود ياتقانين نظاره اېتېب، يېل خاشاكنى
اېلتگندېك اويگه اېلتگنلرى و انينگ اول پرى عشقیده خرد طريقين
اونوتقانى و مجنونلوققه شهرت توتقانى

محنت تونيدىن فسانه آور بو قصه غه بويله تاقتى زيور
كيم، اول كېچه قيس زار بېدل ليلي حشميغه چون ياووشتى
كوندوز كوروب اويده آنى غايب هم قىلدى اتاسى يىغله ماق ساز
هر يان كيشيلر قىليب روانه جمعى كه ايزيب تاييب سرانجام
اول پى چو يېتېب محازيى حى بولغاچ اوچاو ايگىسى اوزاليب
انداق تاپيبان بو خيل چاووش كيم، قوم اوزه قاليبان نشانه
بير ياتغانى سودرەليب شتابان بير ياتغان اولوب نهان پريدېك
بير ايز يانيبان قبيله سارى اول جمع يىلب كه بويله حالت
سودرەلگن خط بيله توتوب يول تاييب انى قوم اراسيده گم
توفراق ارا غرق پاى تا فرق قوم ايچره نهفته زار جسمى
اول خيل اېتبان يقالرين چاك

بو قصه غه بويله تاقتى زيور
كيم، بولدى قبيله سارى مايلى
توشتى انكه هرني ايش كه توشتى
توشتى اېليگه ينه مصايب
هم اېتتى اناسى نوحه آغاز
اندين تيله مك اوچون نشانه
ليلى حشمى سارى اوروب گام
حيدىن چيقيبان ينه ايكي پى
قوم اوزره انينگ نشانى قالب
كيم، بولغان اېكين اول ايگى بېهوش
يانماغلىرى وضعى بېخودانه
ديوانه كيبى توتوب بيابان
ياخود كېچه مهر خاوريدېك
كېلگن سارى-اوق توشوب گزاري
ني ايشلرگه قىلور دلالت
كيم، قوم اوزه يول يسب اېدى اول
يېل اېسيب و جسمينى ياييب قوم
آنينگ بيله يوق اولوك ارا فرق
جانسيز كيبى خاكسار جسمى
يىغلب باشى اوزره زارو غمناك

انداق ساغىنىپكە، گويى آنى
تارتىب انى توفراغىنى آچىب
انگىل بىر اسير درد و آھى
شكر ايلبان اۋلدىلر يىنە شاد
تانگىب بىراو اوستىگە انى رست
حالين كۈروبان بو نوع اتاسى
ايلب اناسى دەغى فغانلر
تا قۇپتى كېلىپ دماغىغە هوش
اۋز حاليدە كۈرمەيىن سلامت
اول دېبكە: «سنگە بو نې ھوسدور»
ھەر ياندىن اۋلوب نصيحت انگيز
قۇيغ سۆز ايلەكە پند ايتىپ فاش
بو تاشكە ظاهر اۋلمەى آتیب
بو دېدى: «كېرەك قولايغە پند»
اول كون دەغى بۇلدى سۆز بىلە كېچ
نې زجر مزاجى ايچرە ناخوش
تا دھر ياشوردى كون چراغىن
اېل ايلبان اويقو سارى آھنگ
سېكرىب چىقپان قىلەدىن تيز
تانگە يىنە زار و ناتوانلر
تاپىب يىنە آنى زار و محزون
ھەر تون بو صفت انىنگ فرارى
چون آشتى قىاسدىن بلاسى
ديوانەغە هوش اھلىدىن پند

كۆممىشلر اۋلتوروب نھانى
توفراغىنى باشلىغە ساجىب
آغزىگە نفس كېلورين گاھى
ويرانە كۈنگۈلنى ايلب آباد
عزم ايلەدىلر قىلەغە چۇست
يىغلادى و غالب اۋلدى ياسى
كۈزدىن تۈكۈبان يوزىگە قانلر
باشى قويى اېردى آغزى خاموش
اېل ھەر سىردىن قىلىپ ملامت
بو دېب: «ھوس اۋلسە مونچە بسدور»
ھەر پند انگە بىر سنان خونريز
ديوانە باشىغە ياغدوروب تاش
تن يۇقكە سۇنگىكلرين اوشايتىب
اول دېدى: «كېرەك اياغىغە بند»
آشفتە يىگىتكە يۇق خبر ھېچ
نې لطف طبعىتى ارا خوش
سودازدە قىلدى تون دماغىن
سودا قىلىپ آنى اويىدە دلتنگ
دلبر حشمى سارى سالىب خيز
ھريان يۈگۈروب قىلىپ فغانلر
درد ايچرە بورونغىدىن ھم افزون
ھەر كون بو بۇلوب الر شعارى
اصلاحدىن اۋتتى ماجراسى
مجنون سۆزىدور داغى خردمند

خمسە	امير عليشير نوايي	ليلی ومجنون

هر كوی تیلبان ایننگ دواسی
 تدبیریده اېل فسونی آشيب
 عاجز بؤلوبان اتا-اناسی
 ناصحلری دَم-بدم زبونراق
 اېل اېتماغیده چو بؤلدیلر سست
 سودا قیلیب آنی مختلف حال
 «مجنون» بيله ایلبان خطایین
 اېل دېب چو بیتیشسه اول جگر خون:
 اول بؤلوب آتین بیلوریدین یات
 اؤز آتی و قوم و خیلی آتی
 «لیل، لیلی» دېبان چکيب اون
 بو صورت ايله هر صباح و هر شام
 اطرافیکه اېورولوب نېچه دَور
 هر گام که کؤکسیگه اوروب تاش
 هر دورده دېب: «تؤکولسه قانیم
 اندین سؤنگ اشکیدین تۆکوب سیل
 منظوری قیلله دلارام
 اولدم که اراغه کیرسه حایل
 اې دشتنی ايله گن وطنگاه
 قالدیم اؤرانیشده، توت قؤلومنی

هر لحظه آشيب ایننگ بلاسی
 دَم بیرله اؤتی بتر توتاشيب
 بلکم باری خیل و اقرباسی
 سوداسی زمان-زمان فزونراق
 اول داغی جنونین ایلده دی رست
 تینمه ی یوگوروب سؤنگیچه اطفال
 کیم هر نې دېسه بېریب جوابین
 «کېلدی مجنون و، کېلدی مجنون
 موندین داغی کیم، نې نیمه دور آت
 یوق یادیده غَیر لیلی آتی
 اېل دېب: «مجنوندور، اوشبو مجنون»
 لیلی حشمی ساری اوروب گام
 اوز کؤکسیگه تاشدین قیلیب جَور
 اول قدم اؤرنیغه قؤیوب باش
 کیم، صدقه قبیله سیغه جانیم»
 صحرا ساری چون قیلور اېدی میل
 سیر ایچره کپین-کپین اوروب گام
 بؤلور اېدی دشت ساری مایل
 یؤل آزمیشه، اول زمانی آگاه
 کؤرگوز کرم ایلبان یؤلومنی

مجنوننی بېخبر عاشقليغيدین لیلی اتاسی خبردار بؤلوب، مجنون اتاسیغه
تیل سنانی، بلکه سنان لسانی بيله زخم زبانلر ییبارگانی و اول بو هلاهل
زهرین نوش ایتیب، سینگوروب، مجنوننی سلاسل و اغلال بيله مقیدقیلغانی

بو صفحه‌نی ایله‌گن نگارش
کیم، قیلدی چو گردشِ زمانه
هر کیم تیلیگه بو اپردی مذکور
لیلی اتاسیغه هم نهانی
کیم: «عامر ایلده قیس بدروز
تایب علم و خردغه پیوند
بؤلیمیش باریدین فراغی گویا
دشت اوزره فغان قلیب همیشه
آشفته‌لیغیغه یوق نهایت
لیکن ایل ارا بودور عبارت
بیر عشق غم و بلاسیدیندور
سامع چو ایشیتی بؤلدی غمگین
تعریفده کؤپ اوتر ابدی سؤز
بس قابل ابدی و دلپسند اول
عقلی کامل و کلامی معقول
نې ابرکین ایننگ اتاسی حالی
نې اؤتدین ابرکین بو تابی آیا
قی گلدین ابرکین بو خارخاری
بو حالیه کیم وسیله ابرکین
ناقل دېدی: «ای خجسته صورت!
بو عشق گر اؤلسه زشت یا خوب

افسانه بو نوع اتر گزارش
مجنون سؤزین ایل ارا فسانه
تا برچه عربده بؤلدی مشهور
عرض ایتتی بیر-ایگی مهربانی
بو حیده‌که اپردی دانش‌آموز
هم عالم ابدی و هم خردمند
خط ایتیمیش ایننگ دماغی گویا
کېزیمک انکه بؤلیمیش اېمدی پیشه
دیوانه‌لیغیغه حد و غایت
کیم، عقل و هواسیغه بو غارت
بیر حور صفت هواسیدیندور
تیشلب ایلگین دېدی‌که: «مسکین!
گویا‌که انکه تېگوردیلر کؤز
آزاده‌وش و نیازمند اول
بار اپردی منگه هم اسرو مقبول
بې‌چاره اناسی‌نینگ ملالی؟
کؤنگلی ارا اضطرابی آیا
قی سرودین اشک جویباری؟
قبله‌گهی نې قبيله ابرکین؟»
چون سؤردونگ ابرور دېمک ضرورت
ایلرلر اولوس بو حیغه منسوب

گویاکه اولوس گمانی جؤپدور
 بو دشته کؤپدورور قبایل
 لیکن انکه هر صباح و هر شام
 هم قبله جانی بو قبيله
 بو حمله ابرور حریم عفت
 اطرافیده پرده لر نمودی
 لېک آهی اېلی بیتیشسه بی باک
 افغانیده برچه به خبرلیق
 طبعی خوش و نظمی هم رواندور
 نظمیده باری بیر اسم مذکور
 بیز ایتوق اېمدی سېن بیلورسېن
 اېشیتگوچی بیلدی کیم نېدور حال
 باشین توتوب اؤلدی بیر زمان گیچ
 چون یخشی تأمل اېتتی لختی
 ناقلغه دېدی که: «تیز اوروب گام
 کیم، بویله حدیث نامناسب
 بار ابرمیش اولوس تیلیده جاری
 کیم، مونداق ایش انگلب آشکارا
 کیم، تاپسه اېدی جنونغه پیوند
 بیلسمو شکوه و صولتیمنی
 هم اؤغلونگه، هم سنگه بیلورمېن
 لیکن سنگه بو تغافل اؤلمیش
 قیل ضبطین ایننگ چو بؤلدونگ آگاه
 بؤلسه ینه بویله امر ظاهر

کیم، بو ایشیگه دلیل کؤپدور
 کیم، کؤنگلی اېمس بیریکه مایل
 بیتمه ی بو قبيله غه یوق آرام
 هم جان و جهانی بو قبيله
 اېسمه ی انکه جز نسیم عفت
 عصمت بيله زهد تارو پودی
 کؤک پرده سی بؤلسه هم قیلور چاک
 الفاظیده برچه پرده درلیق
 انداق که سنگه ده غی عیاندور
 کیم، ابرمس ذکری بیزگه مقدور
 بو ایشته نې فکرکیم قیلورسېن
 تؤلغاندی اؤزیگه اؤیله کیم نال
 سؤز دېمه دی یخشی، یا یامان هیچ
 تیل چېکتی نېچوک که شور بختی
 قیل سید عامریغه اعلام
 نې بیزگه و نې سنگه مناسب
 سېندین بو عجب کؤروندی باری
 بو چاققه چه ایله دینگ مدارا
 مجنونغه علاج بند ابرور، بند
 اعراب ارا مال و شوکتیمنی؟
 کیم، هر نې قیله ی دېسم قیلورمېن
 غفلت یوزیدین تجاھل اؤلمیش
 موندین ناری کیم، نعوذ بالله!
 اؤل انی ایله گومدور آخر

سۋنگره سنگه داغی قهر سورگوم
 بو قهر اۋقیدین چکيب زبانه
 قاصد کلبیان اینگ پیامین
 سامع چو اېشیتتی سۋز حسابین
 کۋنگلینی اول ایش ملول قیلدی
 قاصد قۇپوبان چو بۇلدى رهکوب
 تۋش-تۋشقه چیقيب بارى قبیله
 تاپيب انى بير قوم ایچره نالان
 دشت اوزره انگه قرار بېرمه ی
 سالدیلر انى اوی ایچره بېخود
 اندامی سلاسل ایچره محکم
 ای سلسله جنون ارا بند!
 بو قید ایله کیم که شاد بۇلدى
 خیلینگی بو دشتدین ایتورگوم!
 سۋز حاملین ایله دی روانه
 ایتور کیشیگه دېدی تمامین
 سۋز تاپمه دی دېگه لی جوابین
 چاره یوق اېدی — قبول قیلدی
 تۋشتی بو قبیله ایچره آشوب
 مجنونغه تاپيب ییغار وسیله
 قیلغان کیشیدېک قراقچی تالان
 کېلتوردیلر اختیار بېرمه ی
 زنجیر ایله ایلبان مقید
 هر سلسله پیچ-پیچ و خَم-خَم
 بۇلغیل بو سلاسل ایچره خورسند
 مستوجب یوز کشاد بۇلدى

مجنون نینگ فراق چاهیده تنور ایچیده گی اۋتدېک تابی و هجر بندیده
 توزاققه توشکن قوشدېک اضطرابی و حکیم فسونیدین جنونی نینگ طغیانی
 و طبیب پرهیزیدین ایسیتمه سی نینگ غلیانی و اۋز زهر کاملیغنه تۋککن
 تلخ-تلخ شورابه سی و بو شورابه دین کامیده اچّیغ-اچّیغ خونابه سی و
 کۋنگلی اۋتیدین تبمور بندی سوو بۇلغانی و سوودېک صحرا عزمی قیلیب
 اشکی سوییدین وادیلر تۇلغانی

بو حلقه ارا اسیر قلاب
 کیم، تېلبه چو بۇلدى بند اسیری
 بیر نېچه کون اویده اېردی پابست
 یوق کوندوز و کېچه خورد و خوابی
 سۋز رشته سیدین بو نوع آچر تاب
 اول بند ارا یوز گزند اسیری
 فریاد انگه گاه بلند و گاه پست
 دام ایچیده قوشدېک اضطرابی

اویقو کۆزیدین توتوب کناره
 اول کۆزده نې نوع تورغهی اویقو
 کۆنگلی ارا هوشدین خبر یوق
 قالمهی چو سالیب بلا اؤتی جوش
 سودا اؤتیدین یانیب چراغی
 بو دود چو اول اوی ایچره آرئیب
 اېمدی که بو ایگی تاشیان رخت
 اول دود بؤلوب سپاه سودا
 بو نوع دماغی ایچره آشوب
 غم خنجری بیرله یاره کۆنگلی
 آئینگ بو صفت غم و بلاسی
 باشی اوزه کېلتوروب حکیمی
 اول عشق بلاسیدین خبرسیر
 انگلب چو طیب اضطرابی
 گه نکته سوروب نصیحت آمیز
 شربت ایچرین اراده ایلب
 بیرگنده غذا آلور اوچون بهر
 چون منع اېتیب اشکِ خونفشانین
 چون دېب که: «فغاننی ایله گیل کم»
 گاهی که یاغاچ آلیب، اوروب رست
 چون کولگوسیدین تاپیب خجالت
 هر لحظه انگه قلیب جفایی
 فهم ایله مهین حکیم بېدر
 پیکاندين اېتهی دېبان تین پاک
 هر کیرپیکی اویقوغه کتاره
 کیم، بیر نفس انده تورمه غهی سوو
 نې هوش که کۆنگلیدین اثر یوق
 تنده کۆنگول و کۆنگول ارا هوش
 دودیه مقرر بؤلوب دماغی
 تقوا و خرد یوزین قرارئیب
 انده اوروبان جنون شهی تخت
 هر دم سالیب اول سپاه غوغا
 کۆنگلینی جنون اېتیب لگدکوب
 نې یاره که، پاره-پاره کۆنگلی
 بو طرفه که ناتوان اتاسی
 کیم، بېرگهی انگه امید و بیمی
 کۆنگلی بو زبانه دین شررسیر
 هر لحظه انگه قلیب عذابی
 اؤتین بو نفسدین ایلبان تیز
 قان یوتماغینی زیاده ایلب
 آغزیغه نواله لر کېلیب زهر
 افزون قلیب آه ایله فغانین
 قان یاشی بؤلوب فزون دما دم
 کولگو قلیبان رمیده نی سست
 ییغله ماغی بیتکوروب ملالت
 کورمک انی خسته غه بلایی
 کیم، اؤرتی نی سؤز و نی درد
 جسمین قیلور اېردی هر طرف چاک

بو چاک تیکرگه مهربانلر
 پیکان اوچون اول تینی یاریب
 جوریده بولرغه بو تک و پو
 اول سوولر آقیب باری کوزیدین
 گه اؤزیده، گه یوق اؤزینده
 بو نوع ابدی نیچه وقت حالی
 بیر تون که سپهری ظلمت اندود
 وه تون دېمه کیم قرا بلایی
 غم دوزخی نینگ بوخار عودی
 دودیدین اؤلوب ملک سیه بال
 تانگ بللی تومشوغین توتوب رست
 بیر اوچی اونوتیب ابتدانی
 تون یوق که، قارانغو محنت آباد
 هر تېله که ناتوان سودا
 بېدردنی مست خواب قیلغان
 بو کېچه ده دردمند محزون
 اؤز حالیه چون تأمل اېتتی
 اؤز حالیه قیلدی نوحه آغاز
 کیم، «بۆلمه سه نېتکه ی اېردی بودوم
 مېن خسته نی ایله مکتە موجود
 جسمیمغه قدرکه روح بېردی
 چون جسمیمه روح بۆلدی یۆلداش
 معلوم اېتبان چو اۆلگنیمنی
 جانیمنی خلاص اېتیب انادین

ایگنه چیکیان دېمه ی، سانلر
 تیکمکه بو خیل اوق چیقاریب
 پیکان خود اؤلوب غم اؤتیدین سوو
 بی چاره سودېک باریب اؤزیدین
 گه سوو، گه قان ایننگ کؤزینده
 لحظه-لحظه آشیب ملالی
 کون صفحه سین اېتتی عنبرآلود
 کون گنجینی کؤمگن اردهایی
 آتشکده فراق دودی
 تولیدین اؤلوب فلک کهنسال
 خفاش قناتلرین قیلیب سست
 بیر اوچی ساغینمه ی انتھانی
 عاشقلر و خسته لرغه جلاد
 اول کېچه انگه جهان سودا
 درد اهلی ایشین خراب قیلغان
 هجران تونی نینگ اسیری مجنون
 غم برقی وجودینی کول اېتتی
 هر دردیغه بۆلدی نوحه پرداز
 یا بۆلسه ابدی عدم وجودوم
 نې اېردی اېکین قضاغه مقصود
 بېرمسه ابدی نې بۆلغه ی اېردی؟
 توققان نفس اۆلسم اېردی، ای کاش
 ایت آلیغه سالیان تیمنی
 قوتقرسه لر اېردی مینگ بلادین

جسمیمنی تلشسه اېردی ایتلر
قوت ایلهسه قان و رگلریمنی
اول طعمه نینگ اوستیده اولوشوب
بل ایت دهغی حیف بو غذاغه
ایت جسمیمه کیم تیش اورغهی اېردی
تېله بؤلوب اؤت جهانغه سالیب
تار ایلب اؤکوش نفس چراغی
اولی بو اېدی که شین باشلب
اول اؤت ارا پیچ و تاب بیرله
قالغاچ کولی اؤت ارا نشانی
اول کؤککه دهغی یېتیب کثافت
اېمدی که نې بو و نې اول اؤلدی
یېتمسیدین بورون عشقدین زور
اظهار اېتبان بو بی نوالیق
محتاج بؤلوب ایلیک-ایلیککه
بیر لقمه غه مېن بؤلوب بلاکش
بو حادثه هلاک ایچینده
تارتیب بو مشقت و بلانی
کؤزدین بو اناغه اوچره میشمېن
بؤلمهسه اول ایگی ماتم انگیز
بؤلغه یمو اېدیم نظرده معذور
مشعوف بؤلوب نظر ایشیگه
خاصه، نې کیشی که جان بلاسی
اول کیم اېل اگر آچیب نقاین

قانیمنی یلشسه اېردی ایتلر
چینه ب، اوشاتیب سؤنگکلریمنی
قوت ایلهسه لر اېدی اوروشوب
سالماق نېدور ایتنی هم بلاغه
اورغان نفس-اؤق قوتورغهی اېردی
یوز خسته ناتوانغه سالیب
اولتورگهی اېدی لر آنی داغی
کویدورسه لر اېردی اؤتقه تشلب
کویسه اېدی اضطراب بیرله
ساوورسه لر اېردی کؤککه آنی
بؤلغه ی اېدی شاید انده آفت
جسمیمغه بقا ساری یؤل اؤلدی
کاش اؤلغه ی اېدی ایگی کوزوم کؤر
قیلسم اېدی قوت اوچون گدالیق
سیر اېتسم اېدی اېشیک-اېشیککه
بیر لقمه خور آلیمه عصاکش
آنسیر ییقیلیب مفاک ایچینده
کؤرمه گهی اېدیم بو ابتلانی
یوز درد و بلاغه اوچره میشمېن
باشیمغه ایکی بلای خونریز
قیلغه یمو اېدیم کیشینی منظور
بېرگه یمو اېدیم کؤنگول کیشیگه
نې جان که بری جهان بلاسی
کؤرگوزسه جمالی آفتابین

بیر لمعه دین اؤت جهانغه توشگهی
 اول اؤت ایچیده قویاش فتیری
 مهن دهرده بیر ضعیف خس مهن
 کؤز کؤرمک ایله ییغیب هوسنی
 نبتکه ی نچه بؤلسه عشق بی باک
 چوپ زور قیلیب بو مبتلاغه
 قویمه غهی اول اؤتقه خاص بؤلماق
 هجران اؤتی بؤلغه ی انگه روزی
 هجر اؤتیده هم جنونغه سالغه ی
 بؤلمه ی بو بلیه بیرله خورسند
 چون هوش ایله عقلینی ایتورگهی
 یوز محنت و بیم دردی بیران
 جان یاره قیلورغه اول قویوب یوز
 یوز مونچه غم اؤلسه عمر فرسای
 گه تاغ اوزه ناله اورسم ابردی
 فی الجمله بار ابردی احتمالی
 بیر اوی قچان اؤلسه اؤتقه مسکن
 چاک آماق دین معاف بؤلغه ی
 اؤت هر طرفین شگاف قیلماق
 کؤنگلوم اونین اؤتی قیغو زندان
 زندان که تنیمدور انده محبوس
 ایچکرره ک اوی ایچره غصه تابی
 اوایلر نی عجب یاریلماق آخر
 بو ایگی-اوج اوی چیدارغه نی حد

بلکیم تۆقوز آسمانغه توشگهی
 آینی نی دپین که، قرص قیری
 کیم، جسمده خسچه هم اېمس مهن
 اول اؤتغه غنیم اېتر بو خسنی
 مېنگ برق نینگ اؤتروسوده خاشاک
 سالغه ی بو عظیم ابتلاغه
 اؤرتنمک ایله خلاص بؤلماق
 کیم بؤلغه ی انینگ مینگ اولچه سؤزی
 هم محنت گونه-گونغه سالغه ی
 زندانغه سالیب هم ایله گهی بند
 باشیغه حکیم هم کپتورگهی
 بېدرد حکیم دردی بیران
 پند اهلی سپیب یراسیغه توز
 بؤلسم اېدی کوه و دشت پیمای
 گه بادیه ده یوگورسم ابردی
 قیلماق نفسی کؤنگولنی خالی
 باغلنسه اېشیک توتولسه روزن
 بل هر طرفی شگاف بؤلغه ی
 بؤلغه ی انگه موجب ییقیلماق
 جسم اوی یینه قرانغو زندان
 هم تونگلوک، هم اېشیک مدروس
 بل فرقت اؤتی نینگ التهابی
 بیر-بیری اوزه ییقیلماق آخر
 بل یېتی-سپکیز رفیع گنبد

اول اۋت تفيدين عيان قىليب لرز
 آۋخين بو اۋتدين اۋلدى تابيم
 كلبه مده و مسكنيمده بو اۋت
 اۋت ايچره يراونى كيم سالورلر
 اۋت بند ايله بولدى جلوه گاهيم
 اۋت آنچه اېمسكه بو قرا دود
 جانيمده آنينگ قرا بلاسى
 تون يۇقكه مېنى قرا باسييدور
 گر باسمه دى جسميم اول آغير يوك
 يا جان قوشى اوچتى جسم خسدن
 تنغه نې تحرك اختيارى
 جسمينى قىليب مظنه ساكن
 چون جسمى اېدى نهيف اسرو
 سالغانده آياغ ايليك اوروب تاب
 هم سينغان اېميش ييغاچغه پيوند
 چون تاپتى بو اضطرابى تسكين
 كوردى كه خلاص ابرور اياغى
 يوز شكر ايله يېرگه قويدى باشين
 آهسته قۇپوب اېشيكنى آچتى
 بير دشتقه كېتتى اول مكاندين
 اې قيد زمانه بيرله خورسند
 اۋزلكودن اۋزونگنى ايله آزاد

آچيلغەلى هر بيرىگه يوز درز
 يۇق، يۇقكه، ايچينده اضطرابيم
 جانيمده بو اۋت، تيمده بو اۋت
 بندنى اياغيدن آلورلر
 مونداقمو عظيم اېميش گناهيم؟
 يۇق دودكه شام دوده اندود
 كۈنگلومده هم آنينگ ابتلاسى
 يا كوه غم و بلا باسييدور
 مونداق نېگه بۇلدى بې تحرك
 عزم وطن ايله دى قفسدين؟
 اۋلگن حركتدين اۋلدى عارى
 تالينماق اېدى ايشى و ليكن
 آياغ، ايليگى ضعيف اسرو
 جان رشته لريغه كېلتوروب تاب
 هم چيقميش اياغيدن تېمور بند
 چېككچ آياق اول غريب مسكين
 ايگى قۇلى، بلكه بوينى داغى
 كۈزدن آقيزب نیاز ياشين
 بارغانچه ضعيف آياغى قاچتى
 كيم، قطعي ييراق اېدى گماندين
 بۇلغان سېنگه اۋزلكونگ آغير بند
 تا دشت فناغه كيرگه سېن شاد

لیلی نینگ سرو خرامانی گُلشندین اویگه خرام قیلغانده ابن سلام کۈنگلی
قوشی اول سرو ساری هوا قیلغانی و اول هواده بهار نسیمی شکوفه یفراغین
تۈککاندېک درمپاشلیق قیلیب، امید گُلبندین مرادی گُلی آچیلغانی و اول
نسیم تحرکیدین سرو گلرخ سایه دېک تکثر توفراغیگه ییقیلغانی

مونداق دېدی سۈز گهرفشانی
کیم، اونگه سمنبر گل اندام
عالم ارا چهره دین گُل آچیب
ظاهر قیلیب اول گُل و گلابی
هر بیر باقیشیده یوز لطافت
گُل برگیگه سرو اوزره منزل
تعریف قیلورچه یوز جمالی
لیکن غم عشقدین مشوش
یۈلده آنی کۈردی نوجوانی
سالم انگه برچه عیب دین ذات
هم آتیغه یۈق شماره پیدا
صحرايی توتوب تېوه سی یکبند
چون مالیه کیمسه بیلمه یین سان
محنت تونیده یۈل ایله گن گم
چون ابن سلام کۈردی آنی
اول چاره ایشیگه بۈلمه دی سست
عزم اېتتی قبیله سیغه فی الحال
یوز نوع هدیه کرامی
هادی قیلیبان نېچه خردمند
ایتورده بو نکته دین نشانی
چون باغ دین اېتتی عزم اول شام
خوی بیرله گلاب پیرغه ساچیب
عشق اۋتیدین اۋزگه آب و تابی
یۈق، یۈق که ساچیب جهانغه آفت
هم سرو روانی گُلگه حامل
وصف اېتگوچه یوز مینگ اعتدالی
اویگه بارور اېردی اول پریوش
خیل عرب ایچره کامرانی
بخت ابن سلام دېب انگه آت
هم قۈئیغه یۈق کناره پیدا
هیکل ارا برچه کوه مانند
هر مُشکل اۋلوب قاشیده آسان
غم یۈق چو کۈرر درم دین انجم
شوق اۋتیغه تۈشتی خسته جانی
پیوند خیالین ایله دی چۈست
یغدی نې که ممکن اېردی اموال
یوز تحفه نقد برچه نامی
افسانه گزار و شیخ مانند

شرح ایلب الرغه آرزونی
مقصودغه سؤزنی بند ایلب
یوکلک باری تحفه و خزانه
لیلی آتهسی بؤلوب خبردار
چون ابن سلامنی بورونراق
کیم یار انگه هوش ایله خرددور
هم خیل بنی اسدغه والی
تایب چو بو نوع کامرانلیق
مهمانلر انی چو کوردیلر گرم
تاریب نی که تحفه کرامند
اظهار ایتیان وقار و تمکین
تعریفلر اویله کیم سزادور
مقصودلرین چو ایلان فاش
سامع چو قالب غرضنی تحقیق
اول قیلسه اؤغوللوغوم هواسی
دروم انگه زیب تارک اؤلغه
لیکن انگه صبر هم کبره کدور
هم نورس ابرور بو نخل امید
هم طبعیده قالمه سون ملالی
اندىن سؤنگ بو خجسته فرزند
کېلسون دهغی جام وصل ایتیب نوش
امید ایله برچه شادمانه
اول وقت کیم اول بت دلارا
باغ ایچره کپزده هر طرف تیز

اول بابدہ برچه گفت و-گونی
اېل برچه سؤزین پسند ایلب
مقصد سری بؤلدیلر روانه
اول مژده دین اؤلدى بهره بردار
تانیر اېدی برچه دین فزونراق
مالی و جهازی بی عدد دور
یوز خیل بنی اسدچه مالی
یوز مېهر ایله قیلدی میزبانلیق
فاش ایله دیلر شفاعت و شرم
اندىن سؤنگ اؤلوب فسانه پیوند
یوز نکته سوروب بلاغت آیین
مذکور ایتیب اولچه مدعادیر
پاسخ تیلہ یو قوی سالیب باش
دېدی که: «خدای بېرسه توفیق
بؤلغه یمېن و مېن دهغی اتاسی
انشالله مېبارک اؤلغه
کیم، شاخ گلوم شکسته ره کدور
یعنی که هلال ابرور بو خورشید
هم سرویغه اېتسون اعتدالی
نی کام که بؤلمیش آرزومند
سرو اؤلسون و گل بیلہ هماغوش»
اویلر سری بؤلدیلر روانه
گلشن سری بؤلدى محفلارا
گلر انگه آجتی عشق خونریز

کیم، رازی آچیلدی هر بیریدین
 یعنی که سوغوردی تیغ بی‌باک
 چون غنچه‌نی پاره-پاره قیلدی
 یوق کیم چمنیده غنچه درد
 چون عشق بو آتشین گل آجتی
 بو اوت بيله کویدی جانی داغی
 بس یوق ابدی عشق اوتی گدازی
 اول روضه‌دین اول نشانه حور
 حاصل خور و خوابی کبتمیش ابردی
 هردم بولور ابردی ناتوانراق
 لیکن بو سوز ابردی قیل و قالی
 بولمیش تیغه ایسیتمه عازم
 دېگن انکه اؤزنی یار و یاور
 لیکن ییلور ابردی بعضی آنی
 دایه عایله نیچه محرم راز
 رنجیده غمین ابرورلر ابردی
 انگلب ابدی دایه جگرسوز
 کیم، ابن سلام ایشینی اول حور
 هم جسمی زبونراق اولغوسیدور
 اندین یاشورورلر ابردی بیحد
 اول عشق اؤتیدین مشوش ابردی
 بیر کون نیچه خیل و آشناسی
 کېلمیشلر ابدی عیادتیه
 بیر زال رمیده هوش فرتوت

بل قان ایسی کېلدی هر بیریدین
 کؤنگلی ارا سالدی چاک اوزه چاک
 عشق ایچره انکه بو گل آچیلدی
 چاک اولغچ آچیلدی آتشین ورد
 گلبرگ کیی شراره ساختی
 بلکم تن ناتوانی داغی
 ییتی غم هجر تورکتازی
 هم شفیق و هم ضعیف و مهجور
 اول ساری عزیمت ایتیمیش ابردی
 احوالی نفس، نفس یامانراق
 کیم، سیرده عود ایتیب ملالی
 ضعف اولمیش ایننگ بيله ملازم
 بو سؤزنی قیلورلر ابردی باور
 کیم، اؤزگه بلادورور نهانی
 بار ابردیلر انکه غصه‌پرداز
 دردیده کؤنگول بېرورلر ابردی
 هم اول نیچه محرم غم‌اندوز
 فهم ایتگچ اولوب مزاجی رنجور
 هم دردی فزونراق اولغوسیدور
 کیم، بيلمه‌گهی آنی سرو گلخد
 بو شعله ایچینده سرکش ابردی
 نسبت ارا خویش و اقباسی
 بل محنتی‌نینگ زیادتیه
 تدبیری خطا و عقلی مبھوت

بېدلىنى دَمى قىلورغە خوش دل
 تىل چېكىتى، نې تىل كە تيغ قاتل
 ظاهر قىليب اول غم نهانى
 سالدى اراغە بو ماجرانى
 كيم، «غم يېمە، اي گل سمنبر
 زلفونگ ساچيب اول يوز اوزره عنبر
 تانگله كە يېتىب زمان صحت
 تاپسە بدننگ نشان صحت
 بخت ايچره عيان بولوب كشادينگ
 حاصل بولگەي بارى مرادينگ
 اول نوع كە يوق سنگە نظيرى
 ابرينگ دهغى توشى دلپذيرى
 مهوشلر ارا بو گفت و گودور
 اقبالينگ الرغە آرزودور
 ليكن بو طلب نتيجه بېرمس
 دولت ايشى سعى بيرلە اېرمس
 بختينگ مېي تۇلدى شكرلله
 اول كيمسە كە داستانين ايتيب
 بو سۆزلر اېشيتگچ اول دلارا
 كۈنگلين بوزوب اول صفت مصايب
 اي مخفي اؤلوب، وليك ظاهر
 چون ياروتقونگ كۈنگول چراغى
 قىل جلوه عيان كۈزومگە داغى

اول غزال مُشكين صيديغە بنى اسد اهلى قصدى معلوم بولوب، قوياش
 زرین غزاله سى مغرب خلوتگاهيده سارغاريب تيترب، شفق خونابین
 تۆكکندېك خلوت اویده توفراغ و قان ارا اضطراب کۆرگوزگانی و فلک
 زالیدېک اناسی اول ایشیدین واقف بولوب انینگ حالیه نوحه توزگانی

سۆز چشمه سین اول كە قیلدى كاوش
 بو نوع سو ایلەدى تراوش
 کیم ضعف ایلە سرو سدره پایه
 یاتمیش اېدی نېچوک كە سایه
 چون هوشیغە كېلدى ایلەدى یاد
 اول سۆزنى كە اندین اېردى ناشاد
 آرتر اېدی دم-بدم ملالی
 كۈنگلين قیله آلمس اېردى خالی
 كوردی كە هلاک بولگودېكدور
 عمرى تۇنى چاك بولغودېكدور

دایه سیغه کۆپ تظلم اېتتی
 «کېی حالیمه ایله گن مدارا
 سېندین ایشیم اؤلمه غه ی پنهانی
 بیر سۆز اېشیتیب دورور قولاغیم
 گویا آنی سېن ده غی بیلورسېن
 گر دفع اېته آلسنگ اېردی آنی
 سېن دفع اېتمک اېمس چو مقدور
 لیکن اېرور اوشبو التماسیم
 کیم، کۆنگلوم اېرور خلول اسرو
 اېل کیرمه خلوتیمغه بیردم
 دایه کۆزیگه قۆیوب ایلیکنی
 «تورمنگ-دېدی-اویگه یاقین اول بو
 لیلی کۆروب اېلدین اوینی خالی
 گه بختی کۆزیگه اوردی توفراق
 کۆکسین که اوروب فگار قیلدی
 اېکتی ساجیان سړشک انبوه
 رنگین یاشیدین که تۆکتی خوناب
 هر بابیده یازیلیب حسابی
 حسرت آووچین قاقیب، چېکیب آه
 اول اونلر ایله تاپیب دَمادم
 اېکر اېدی کاج اوروب قمرنی
 اول یوزگه بۆلورگه غیر محرم
 دېب کیم: «نېدور، اې سپهر ظالم
 نخلیمغه که اېردی زیر دستینگ
 یوز عجز ییله تکلم اېتتی:
 سړیم نظرینگده آشکارا
 هر محتیم اؤلسه بیلگن آنی
 کیم، شعله سیدین کویر دماغیم
 لیکن مېندین نهان قیلورسېن
 قیلغونگ اېدی انده سعی جانی
 تانگ یوق سېنی توتسم انده معذور
 بیردم توتسنگ اېشیکده پاسیم
 غوغادین اېرور ملول اسرو
 قۆیسه مېنی محتیمغه بیردم»
 چیقتی ده غی باغله دی اېشیکنی
 کیم کیرمیش اول آی کۆزیگه اویقو»
 چاک اېتتی اوروب یقانی حالی
 گه باشی اوزه ساووردی توفراق
 تیرناغی ییله شیار قیلدی
 تن مزرعی ایچره تخم اندوه
 یوز صفحه سی ایچره چېکتی ابواب
 غم درسیده بیر بلا کتابی
 کیم، تارتر اېدی فغان جانگاه
 اقبال و نشاط قوشلری رم
 کون چشمه سی ایچره نیلوفرنی
 کیدورور اېدی لباس ماتم
 سالماق بو شکسته لیکه حالیم
 نې اېردی شکست اوزه شکستینگ؟

نخلی که اوشاتینگ آنی آسان
تاریب ینه تیشه جفانی
اېمدی که قلیب جفا پسندین
نېدور ینه جزو-جزوین آلماق
مېن بار اېدیم اول نهال نورس
شاخ طریم بو دم قلیب گل
نې نخلیمه میوه دین نشانی
کیم، بغریغه خار تیکتیم اېرکین
کیم عشق اېلیگه قاتینگ آنی
عشق آنی اوشاتکچ آشکاره
باشتین-آیاغینی یاره قیلدینگ
چون ایله دینگ آنی نېچه پارکند
کوی دورگه لی جزو-جزوین آلدینگ
دوزخ منگه اېمدی بو خبردور
یوق، یوق، نې شررکه، برق آفت
آفت اؤتی دهر ارا توتاشسه
اندین منگه توشسه بیر شراره
خاصّه، توتاشیب بو ناتوانگه
هم دهرنی قیلغه ی آتش آلود
اول اؤت ارا بو ضعیف غمناک
خاشاک دېمه، شکسته موری
اول مورغه توشسه بویله دوزخ
اول مور مېن شکسته پامېن
بیر مور نې قیلیمش اؤلغه ی، اې چرخ

توفراق ایله قدی بؤلدی یکسان
یوز پاره نې اېردی قیلماق آنی؟
بې دادینگ ایدردی بند-بندین
آتشکده بلاغه سالماق؟
یوق شاخیمه خار و تېگرمه خس
باشیم اوزه تانگله آچیلیب گل
نې برگیمه آفت خزانی
نې کؤککه باشیمنی چېکتیم اېرکین
اول صرصر ایله اوشاتینگ آنی
هجران قؤلیغه بېریب قطاره
اجزاسینی پاره-پاره قیلدینگ
قیلمه ی مونگه هم اؤزونگنی خورسند
غم دوزخی ایچره داغی سالدینگ
کیم، جانیمه اؤتیدین شردور
اندین باری دهر غرق آفت
کیم، دودی آنینگ فلکدین آشسه
کول بؤلماقدین یوق اؤزگه چاره
اندین شرری توشوب جهانغه
هم کؤککه یبتوشگه ی اؤتیدین دود
قیسی غمناک، بلکه خاشاک
جانی یوکیدین تنیغه زوری
آوخ نېچوک اېتگوسیدور، آوخ
کیم، بو تاموغ ایچره مبتلامېن
قیلماقنی نې بیلیمش اؤلغه ی، اې چرخ

كىم، قىسدىغە تىز اۋلوب خرامىنىڭ
 مېن خود بو صفت بلا اسىرى
 اول زار و ضعيف ناگزىرىم
 آيا نې اېكىن غمىمدە خالى
 عشقىم اۋتىدە يانرمو اېركىن
 شوقىم چىقارورمو اېركىن آھىن
 سوداكة ساجىم غمىدە تارتر
 چون قديم اوچون توزر نوانى
 چهرەم تىلب اۋلسە نوحە انگىز
 زلفوم شكستىدە قىلسە اطناپ
 غمزەم سىرى بۋلسە فكىرت اندىش
 لعلیم كه سوو آقىزور كۈزىدىن
 آغزىم سۈزىن ايله گچ تكلیم
 بېلىم سارى چون توشىر خىالى
 قاشىم خىمىدىن چو تارتقچ وای
 فكىرى كه مژەمدىن ایلر اېركىن
 كۈزوم سىرى سورسە ماجرانى
 اېرنىم غمى اشكىن اېتسە جىھون
 خالىم غمى يېب تۋىرمو اېركىن
 ياد اېتسە تذرودىك خرامىم
 اىستىرمو اېكىن يوزومنى هر كون
 دردىمدىن اۋزى شاداب اېكىنمو
 بس يۇق اېدى مونچە محنت و غم
 بو ايش كه اېمس خجستە فالى

مىنگ برق ايله بۇلغەى انتقامىنىڭ
 يوز محنت و ابتلا اسىرى
 كىم، باردور اول مېنىڭ اسىرىم
 چىرمانماق ايله تنى چو نالى؟
 هجرىم غمىدە چىدرمو اېركىن؟
 آھى اوچورورمو جسم و كاھىن؟
 هر لحظه نېچوك جنونى آرتىر؟
 نې نوع بىك بۇلور فغانى؟
 ايلرمو اېكىن سرشكى گلىزى؟
 جىسمىغە نېچوك توشىر اېكىن تاب؟
 سانچىلور اېكىنمو بغرىگە نىش؟
 بارورمو اېكىن سودېك اۋزىدىن؟
 بۇلورمو اېكىن عدم ارا گم؟
 قالورمو وجودى احتمالى؟
 قدى خىم اۋلورمو اۋىلە كىم ياي؟
 يوز خارە ارا كۈنگلى نىلر اېركىن؟
 كۈرمىس اېكىن آق ايله قرانى
 بارورمو اېكىن اول اشك مىگون؟
 كۈز مردىمنى اۋىرمو اېركىن؟
 بۇلورمو اېكىن اسىر دامىم؟
 يۇقلىرمو اېكىن ساجىمنى هر تون؟
 هجرىمدىن ايشى خراب اېكىنمو؟
 كىم، بىلگوسىدور بو قىسەنى هم
 خود بۇلماغى نىنگ نې احتمالى

عالم اېلى بېريان اؤلسه يکسر
ساغينه‌ی اول اېمگک آشناسی
گر هر غم ارا اؤزومنی سالمان
فریادکه اؤلگودېک غمیم بار
خلوتده انگه بو نوحه‌لر ایش
انگلب آنی بویله منقلب حال
تون-کون ایشی ماه‌پاره فکری
ای چاره‌نما، ایلیک ییغیشور
چاره تيله‌مکدین اېت کناره
ممکن اېمس اؤلماغی میسر!
مېندین بؤلماق بو ایش رضاسی
بو غمغه نېته‌ی که توزه آلمان
تانگ یوق گر اؤزومگه ماتمیم بار»
آنگدیب آنه‌سی کمینده اېرمیش
کؤپ بؤلدى بو غمده مضطرب حال
بو درد و غمیغه چاره فکری
کیم، دردیمه چاره صعب ایشور
بې‌چاره‌لیق انگله بیزگه چاره

مجنون نینگ اتاسی انی عشق بادیه‌سیدین کېلتوروب، کعبه طوافیغه آلیب
بارغانی و اول مناجات بهانه‌سی بيله کؤنگلیده‌گی یاره‌سین یازغانی و دعا
قیلماق ترانه‌سی بيله خاطریده‌گی مخفی مقاصدین تیلیدین چیقارغانی و
عرفات اهلیدین عرصات قۇپارغانی

مونداق دېدی ناقلِ معانی
کیم قاچتی چو اول رمیده پیوند
کوندوز اېلى اویده تاپمه‌ی آنی
هریان چیقیان ایاغ و آتلیق
لال اېتتی ینه اتاسینی غم
اؤلتوردیلر ایگی زارِ بېخود
کؤپ سؤزیوزین اول آچیب بویاپتی
کیم، هر سریدین اوزوب توقع
حقدین ایکاو آنی ایسته‌گه‌یلر
خوشوقت قیلیب نیاز اهلین
قیلغاچ بو بدیع سؤز بیانی
اول تون اویدین رمیده مانند
باشلب ینه نوحه و عزانی
قیتیب بارى تاپمه‌یین اویاتلیق
بې‌حال و حزین اناسینی هم
کؤپ فکر اېتیب اېتیلر ینه رد
آخر مونگه سؤز قرار تاپتی
تېنگریگه-اؤق ایلبان تضرع
پیدا و نه‌انی ایسته‌گه‌یلر
آسوده ضمیر راز اهلین

هر گـوشه نشین و بی نوایی
 حق رحم ایتیب ایگی بی نواغه
 حج موسمی اپردی اتفاقی
 باریب نهچه کون تیلب اؤز و یات
 قیلدیلر انی اول ایشدین آگاه
 اؤلتورتوب انی عماری ایچره
 فرصتی باری بیلیم غنیمت
 چون بؤلدیلر اول حرّمغه محرم
 بیر اوزره سپهردین نشانی
 بیر مقدمیدین فلککه مانند
 هر رکنی کلیل سکونغه مقرون
 یا صوفیی مظهر جمالی
 بیر سطحیده اؤلتوروب مربع
 اؤرنیده نهچوک که قطب ثابت
 نی قطب که تیگره سیده اقطاب
 محنت حسین انده تاپمه یین اهل
 اوجیده ملایک اوچماغی فاش
 سؤزدېک تاپیان اساس محکم
 طوفیدین اولوسقه ظل شاهی
 مجنونگه کؤرونگیچ اول صلابت
 عشق ایتی دماغینی مشوش
 یاغدوردی کؤزی یاشین یاغیندېک
 دوریده حرّم نینگ اؤلدی دایر
 یوز بیرله قیلیم تاشینی زرکار
 قیلغه یلر اینینگ اوچون دعایی
 بیرگهی آنی اول اتا-اناغه
 ایلیم باری کعبه نینگ یراقی
 مجنوننی تاپیب کھتوردیلر بات
 اول ایش انگه هم بار اپردی دلخواه
 اؤتنی منقل حصاری ایچره
 کعبه ساری قیلدیلر عزیمت
 یوق، یوق، نی حرّم که عرش اعظم
 توفراق اوزه بلکه آسمانی
 اول بو فلک اوزره عرش پیوند
 ارکان انگه مثل ربع مسکون
 جز حقدین اؤلوب ضمیری خالی
 صوفی کییی اېگنیده مرقع
 اطرافی اوشاق تاشی ثوابیت
 مژگان بیله خاکروب ابواب
 ازبس که ملک قناتیدین اهل
 هر کپچه نهچوک که خیل خفاش
 کؤزدېک کییان لباس ماتم
 اطرافی سپهر سجده گاهی
 کؤنگلی سری یوزلنیم مهابت
 کؤنگلی ارا شوق یاقتی آتش
 آه اوردی و سېکریدی چاقیندېک
 بیر گردیده مثل چرخ سایر
 اشکین آقیزیب نهچوک که پرکار

رخساری سوپورگچ اول اېشیکنی
 هر بارماغیغه که رست اؤلوب تاب
 اول طوقِ مراد ایچیگه درهم
 قلابی چو بؤلدی حلقه غه بند
 بیر نوع تظلم آهی چبکتی
 کیم، چرخ لباسین اېتی اول دم
 ایلب انی بویله ماتم زار
 دېدی که: «ایا حکیم دانا
 ای عشق اوتین ایله گن جهانسوز
 ای اورغان اول اوتنی خرمنیمغه
 ای عشق انکه کیم، ملازم اېتگن
 ای کیمگه که عشق دین سالیب بند
 ای عشق ایله آنی کیم قلیب فاش
 ای کیمنی که ایله گن پریچهر
 ای جان ارا سالیب آزر عشق
 عشق ایچره بوکون مېن شکسته
 هر رگ تنیم ایچره عشق بندی
 تار بدنیم ارا بوغونلر
 جسمیم ارا داغی بېکرانه
 مملو اینگ اوتی بیرله جانیم
 بو عشق اوتی کیم بیان قیلورمېن
 دېماگین مېنی طریغه خاص اېت
 دېرمېن که منگه بو اوتنی هر دم
 چپک عینیمه عشق توتیاسین
 حلقه سیغه اوردی چُست ایلکینی
 بیر حلقه غه توشتی نیچه قلاب
 قلاب محبت اؤلدی محکم
 زنجیری تظلم اؤلدی پیوند
 اول دود ایله غم سپاهی چبکتی
 کعبه تونیدېک لباس ماتم
 فریاد کؤتردی ماتمی وار
 هر حکمه حاکم و توانا!
 اندین مېن ناتوانی جانسوز
 خرمن نې که، جان بيله تنیمغه!
 هجران اوتین انکه لازم اېتگن!
 تلخ ایلب انکه نصیحت و پند!
 اطفال دین انکه یاغدوروب تاش!
 دیوانه سی ساری بېرمه گن مهر!
 کؤنگول صد فیده گوهر عشق
 کېلمیش مېن اسیر و پای بسته
 جان رشته سی عشق نینگ کمندی
 هم عشق طنایدین توگونلر
 عشق اوتلریدین کېلیب نشانه
 جانیم نې که، مغز استخوانیم
 مهلک غمینی عیان قیلورمېن
 یاخود غم عشق دین خلاص اېت!
 افزون قیل و، قیلمه ذرّی کم!
 اور قلیمه عشق کیمیاسین!

كۈنگلومگه فضا حريم عشق ايت
عشق ايسيدين ايت دميمنى مُشكين
بوينوم اوزه، «عين»ين ايله گيل طوق
«قاف»ين منگه ايله كوه اندوه
اوچ نقطه سيني شراره ايله
اول شعله گه هم كېره ك شراره
جانيمغه سال اول شراره نى هم
يوز مونچه غه ابلنى مانع اېتمه
كۈنگلوم غم ايله تۇق ايله، يا رب!
دېرلر منگه «عشقنى اونوتغىل
الله-الله، بو نې سۆز اۇلغەي
ياربكه بو خوشگوار باده
اول باده دين اۋيله توت منگه قۇش
ليلى عشقين تنيমে جان قيل
دردىنى نجاتيم ايت الهى
هردمكه اېمس انىنگ خيالى
هر اۋتكه يۇق انده عشق سۆزى
هويىكه اېمس انىنگ غميدىن
درديمغه خيالىنى طبيب ايت!
غيرين نظريমে فانى ايله
تا بۇلسه حياتدين نشانيم
جان چيقسه بو جسم ناتواندين
تنلر تيريلورگه قۇيسه لر يوز
دوزخ منگه اېتسه جاويدانى

جانيمگه غذا نسيم عشق ايت!
عشق اۋتيدىن ايت يوزومنى رنگين!
«شين»ين قيل ايچيمگه شعله ي شوق
كۈنگلومگه غمىنى كوه تا كوه
ايگى سيني ايگى خاره ايله
بو قافگه داغى خاره پاره
باشيمغه اور اوشبو خارەنى هم
مينگ مونچه غه مېنى قانع اېتمه!
عشق ايچره مېنى يۇق ايله، يا رب!
ليلى غميدىن كناره توتغىل
اول قومغه تېنگرى عذر قۇلغەي
جامى طلييمغه قوى زياده!
كيم، ياديمه هرگز اۋتمه سون هوش!
ليلى شوقين رگيمده قان قيل
يادىنى حياتيم ايت الهى!
كۈنگلوم اويىن اندين ايله خالى!
مېن خسته غه قيلمه آنى روزى!
فاش اېتمه بو تېلبه نىنگ دميدىن
جانيمغه وصالينى نصيب ايت!
مهرين منگه جاويدانى ايله!
سوداسىنى قيل تن ايچره جانيم!
يادى بيله-اۋق چيقار جهاندين
كويى يېلىدىن تنيمنى تيرگوز!
عشقى اۋتيدىن قيزيتقىل آنى

جنت سري چپكسه سرنوشتيم وصلی حرمینی قیل بهشتیم
 آنسيز مېنى بېردم اېتمه موجود بودومنی قیل آنسيز اؤلسه نابودا!
 گرم ايلبان آنی بو مناجات اطرافیده لال اهل حاجات
 اول قایل و یوز اسیر غمگین باری نینگ اؤلوب حدیثی «آمین»
 بېخود قالیان فقیر اتاسی حیران باری خویش و اقرباسی
 بو نوحه و اشک نالیشیدین باری یودیلر ایلک ایشیدین
 اول هم چو توگه تتی نوحه درد بؤلدى ینه عقل و هوشیدین فرد
 آخر کؤترب نیچه دل افگار منزللرین اؤلدیلر طلبگار
 عشق اؤتی کؤنگولنی کویدورور چاغ منعیغه سو قویسه لر بؤلور یاغ
 حج طوفیده عشقینی اراده کم ایلب و اول بؤلوب زیاده
 ای زایر کعبه سعادت لطفونگدین اېترمېن استفادت
 کیم، بیزنی ده غی دعاده یاد اېت بو عشق اؤتی شعله سین زیاد اېت!

مجنون نینگ وحشتلیغ اېلدين الفت رشته سین اوزگانی و بیابان وحشیلری
 بیله انس نواسین توزگانی و کییکلر بیله نوفل آوی ارا قالغانی و نوفل وصال
 وعده سی کمندین ایننگ بوینیغه سالغانی و کییکلرنی آزاد قیلیب آنی صید
 قیلغانی و کؤنگلین آوله غانی

قیلغان بو فسانه کاو-کاوی بو قصه غه بویله بؤلدى راوی
 کیم، یاندی چو حج طوافیدین خیل هر کیم وطنیغه ایلهدی میل
 مجنون اتاسیغه رنج جاوید اؤغلیدین اؤلوب تمام نومید
 ضبطینی ییلیب که ممکن اېرمس بی فایده ایش نتیجه بېرمس
 عود اېتتی توتوب جهاننی یاشی مایوس باری اوروغقه یاشی
 دیوانه ده غی یانیب شتابان قطع ایلب تاغ ایله بیابان
 هر کون ینه بیر طرف خرامی هر تون ینه بیر دمن مقامی

نې تورغانیده قراری آنینگ
 یوق هیچ سۆز ایتماققه میلی
 هم لیلی اؤلوب تیلیده ذکری
 هریان نظر ایتسه آشکارا
 تصویر ایتیان یوزی خیالین
 ایکسیگه چون قلیب تأمل
 هم سرونینگ آلیده قویوب باش
 لیلی غمیدین قلیب تفکر
 هم قافیه سی انینگ صفاتی
 ایشیتگچ انی غمین و دلشاد
 ایاتیغه معنی آتش آلود
 هر لفظیده شوق حرفی مبهم
 اول نظم ایله کیم توزوب نوایی
 پژمرده غه جان ملاصق ایلب
 تا هوش دماغیغه سالیب تاب
 چون مانع هوش اؤلوب جنونی
 ابل هرني تکلم ایتسه بیلمه ی
 اؤرتب کؤنگلین جنون غم ایچره
 کېلمه ی نفسی اؤزیگه هوشی
 نې ییغریغه غضب معین
 رخساری تپانچه بیرله مجروح
 بو حالتیدین گهی قلیب حول
 اول نقشنی یانه عشق بی باک
 تاغ ایچره اونی توشوب صبادېک
 نې عزمیده اختیاری آنینگ
 ایتور سۆزی بو قدرکه: «لیلی»
 هم لیلی اؤلوب ایچیده فکری
 لیلی نظریده جلوه آرا
 کؤزگه کپتوروب قدی مثالین
 سرو اوزره گل ایلبان تخیل
 هم اول گل اوچون روان قلیب یاش
 یوز بیت و غزل دېب اؤیله کیم دُر
 هم برچه ردیفی آنینگ آتی
 یوز ذوق و نشاط ایله توتوب یاد
 نظمی چیقاریب دماغیدین دود
 هر حرفیده عشق سِری مدغم
 سالیب اولوس ایچره های-هایی
 افسرده نی زار و عاشق ایلب
 ایات دېب اؤیله کیم دُر ناب
 یاوه سۆز اؤلوب انینگ فنونی
 اوز سۆزینی داغی فهم قیلمه ی
 هر دم سالیب اؤزگه عالم ایچره
 صحرا وحوشی کیی خروشی
 نې کولمگیگه سبب معین
 اعضاسیده یوق نشانه روح
 اؤز حالیکه ایلر اېردی لاهول
 فی الحال یور اېردی کؤنگلیدین پاک
 قوم اوزره تنی قوروق گیادېک

ياشلردېك ايتيب يىغى و فریاد
 یار ایلب و آشنا بلانی
 اندوه یېب، ایتیب جفا می نوش
 کۆز یاشیدېك اؤلمه ی آرمیده
 نفس ایتلیگیدین کچیب تمامی
 هر قومغه که مقدمی یېتیشیب
 گردیده کییک، تۆله ییانی
 گاهی اؤپوبان مونونگ جیینین
 هریان بۆری پاسبان ایتیدېك
 بو دشتقه کیم توشوب گزاری
 نوفل که عربده اېردی نادر
 یخشیلیق ایله عربده موسوم
 اول کون قیلیان هوای نخجیر
 هر خیلدین اېل قیلیب مرتب
 چرگه ارا قالمیش اېردی مجنون
 هر صیدکه اول سپه نی کۆردی
 باریسیغه ایش انگه یلینماق
 نوفل کوروب اول خلاف عادت
 سۆردی اېلیدین که: «بو غرابت
 سیز هم کۆره سیزمو، یؤقسه یؤقمو
 اول خیلده بعضی اېردی همراه
 نوفل قاشیده سوروب حکایت
 نوفل دهغی عشق کۆرگن اېردی
 بو ایشنی که بیلدی ییغله دی زار

قیلمه ی اتا-اناسین، ولی یاد
 ساغینمه ی یار و آشنانی
 ایچمک-یېمگی بؤلوب فراموش
 جیرن کییی خلقدین رمیده
 دشت اوزره کییک مطیع و رامی
 بیر دشت کییک انگه اېریشیب
 اول اؤرتهدده اؤیله کیم شبانی
 گاهی سیله بان انینگ سورینین
 یوق، یوق، نې دېدیم، شبان ایتیدېك
 کیم، کۆککه ایتیب فغان و زاری
 تیغیه قَدَر، اؤقیگه قادر
 آرامگهی بو مرز ایله بوم
 آو امریغه قیلیمیش اېردی تدبیر
 صحراساری سورمیش اېردی مرکب
 دوریده کییک عدددین افزون
 توش-توشدین انینگ ساری یوگوردی
 تا ممکن انینگ ساری سیغینماق
 حیرت انگه عجز ایتیب زیادت
 کیم کۆنگلیم ارا سالور محبت
 یاکېلدى مېنینگ کۆزومگه-اؤقمو
 مجنون ایشیدین سراسر آگاه
 اول قصه نی قیلدیلر روایت
 غم دشتی ارا یوگورگن اېردی
 اول صید قیلوردین اؤلدى بېزار

دېدى كه: «نې كيميا اېرور عشق
 كيم، هر كيشينى كه قىلدى غمناك
 كيم وحش كه بولمس اېل بيله رام
 عشق اويله وجودين آريتيدور
 كيم، وحشه يوق قاشيده دهشت
 ترك ايله دى صيدغه جفانى
 هم ايتليگينگيزنى تشلنگيز چُست
 چون خيلغه قىلدى بويله احكام
 مجنون كُروب آنى آشناوش
 گرچه دد و دام قىلدلر رم
 ييتگچ نوفل، سلام قىلدى
 دېدى كيم: «ايا خجسته ديدار
 هم مِهَر صفا يوزونگده طالع
 يوز كام سنگه نصيب كېلدى
 كيم، غافل اولوس كيى چېكب اؤق
 چون يوق بو غذاغه احتياجينگ
 كيم، نفس نشاطيغه چېكب خيل
 بو ظلم ايله اول غذامو بولغهى
 گر اورسه تيكن اياغينگه نيش
 نې مظلمه يايين اؤلدى قورماق
 حق بېردى بولرغه داغى جاني
 بو نېچه رميده جانيدىن كېچ
 نوفل كُروب اول كلام دُرپاش
 دېدى كيم: «ايا فرشته پيوند
 نې بارقه ضيا اېرور عشق
 غشدين قىلور اويله قلىنى پاك
 صحرا ارا توتمس آنسيز آرام
 انداق بشريتى ايتيدير
 چون كېتى بشرلىق، ايتتى وحشت»
 اېلگه دېدى: «تشلنگ اؤق و يانى
 هم ايتلرينگيزنى باغلنگيز رست!»
 توشتى، دهغى قويدى اول طرف گام
 كېلمكليگى كېلدى كۈنگليگه خوش
 مجنون رميده توردى بيردم
 مجنون انگه احترام قىلدى
 چهرهنگده خجسته ليق پديدار
 هم نور وفا اېنگينگده لامع
 سېندىن كۈزومه غريب كېلدى
 وحش ايتىدن اۈزنى ايسته مك تۈق
 آزار نېدين تيلر مزاجينگ
 قان تۈككه لى كۈنگلونگ ايله گهى ميل
 سېندىن بو صفت روامو بولغهى؟
 كۈنگلونگ اياغينگ اوچون بولور ريش
 اؤق چېكمك و جانورنى اورماق؟
 آيين حياتدين نشانى
 بې جرم گروه قانيدىن كېچ!»
 پير اۈپتى و قويدى آليده باش
 كېلمهى صفتينگ بشرغه مانند!

بو سۆزكە مرادینگ اېردی بیلدیم
 جانیمغه روا كۆرهی قیلیچ، اؤق
 چون سېن قیلدینگ حکایت اظهار
 مجنون انگه بېردی بویله پاسخ
 نوفل دېدی: «اولكه قیلدینگ ارشاد
 بیلدیم نفسینگ حلاوتینی
 سېن کیم، اېلدین قیلیب جُدالیق
 یؤق اېل بيله الفتینگ زیادت
 انسانكه اېرور چراغ بینش
 اندین اؤزین ایله مک رمیده
 عقل آلیده بې سبب کۆروندی
 انداق دېدیلرکه: «گلعداری
 گر انداق ایش اؤلغان اېرسه حادث
 بؤلغیل بو رمیده لر دین آزاد
 اول یېرده كه زار و مبتلا سېن
 امکانی بارینچه ایله یین جهد
 بیر توتمسه نقد و مال و درخواست
 یا تحفه و مالی خواست بیرله
 گر دورِ فلک معاون اؤلغه ی
 بو عقده دین ایستبان کشادینگ
 گر بؤلمه سه اول غرض میسر
 فرزند قیله ی سېنی اؤزومگه
 لیکن دد و دامدین چکب گام
 آدم بيله وحش کېلدی کم جنس

هرنې كه دېدینگ قبول قیلدیم
 لیکن بو سوروک رمیده غه یؤق
 اېمدی منگه هم حکایتی بار»
 کیم: «ایتقیل، ای جمالی فرخ»
 قیل، قیلمه رمیده لرغه بې داد
 قؤیدوم باری نینگ عداوتینی
 قیل میش سېن الرغه آشنالیق
 بو ایش هم اېرور خلافِ عادت
 بل چشم و چراغ آفرینش
 حیوان بيله بؤلماق آرمیده
 سېندین منگه بس عجب کۆروندی
 سالمیش یوره گینگگه خارخاری
 بؤلغان اېسه مونداق ایشگه باعث
 کېزگیل نېچه کون مېنینگ بيله شاد
 غم دامیده بسته بلا سېن
 تا کم قیله ی آنی سنگه هم عهد
 هرساری سپاه ایشین قیله ی راست
 اول بؤلمه سه ضربِ راست بیرله
 هر نوع بیل که ممکن اؤلغه ی
 کامینگ بيله یېتکوره ی مرادینگ
 باردور خود انگه عوض میسر
 متنتی قؤیه ی یاروق کؤزومگه
 توتقیل بو رمیده بیرله آرام
 آدمغه هم آدم اؤلدی همجنس

گر یار وصالی اؤلسە کامینگ
چون وصل سؤزین اېشیتتی مجنون
خوشحاللیق اېتتی آنی بې حال
یوز سعی بیلە قیلیب تکلم
دېدی: «نې کیم ایلە دینگ خطایم
چون وصل سؤزین دېدینگ اونوتتوم
بو وعدە که قیلدینگ آشکارا
یوزومدورور اشهینگ توواغی
ایککی ساری مونداق اؤلگاچ آزم
اول پایەدە اختلاط بۇلدى
چون وصل ایلە بېردی مژدە گانی
اې هجرده جسم ناتوانینگ
گر وصل ایشی محال وشدور

بو ایشدە کېرە کدور اهتمامینگ»
شوق اؤلدى بورونغیدین هم افزون
بې حاللیق اېتتی نطقینی لال
کؤزیدە سوو، آغزیدە تبسم
باریسیغە بار اېدی جوایم
اول برچە سیدین کنارە توتتوم
اؤلمسە وفاسیغە مدارا
باشیمدورور مرکینگ ایاغی»
بیر-بیرلرینی سؤروشتیلر گرم
کیم موجب یوز نشاط بۇلدى
نوفل آلیب اویگە باردی آنی
چون مژدە وصل تاپتی جانینگ
فی الحال بو مژدە باری خوشدور

نوفل نینگ لیلی گوهرین مجنون عقدی سلکیگە تارتار اوچون گوهر دېک
سؤزلر نظم سلکیگە تارتیب لیلی اتاسیغە ییبارگانی و انینگ سؤز گوهرین
اوشاتیپ پیوند رشته سین اوزگانی و نوفل سپاه چېکیب، اول داغی عداوت
یسالین توزگانی و کین عرصە سیغە آت سوروب داو تیلاشگانلری و فلک
منصوبە لریدین بیر-بیریدین قایم ایریلیشقانلری و بېرک بېرلر حصار قیلیب

توشگانلری

بو دشت طی ایلە گن مسافر
کیم، یار اؤلوب اول ایکی یگانه
نوفل تیلەدی نېچە سخور
شرح ایلر الرغه صورت حال

بو نوع اېتتی فسانه ظاهر
چون بۇلدیلر اوی ساری روانه
هر مُشکل ایش ایچره رایى انور
لیلی حشمیغە قیلدی ارسال

ایلب اتاسیغه بویله پیغام: «کپی توسن بخت و طالعینګ رام!
 قیس اول که عربده بی بدلدور هر فضلده ایل ارا مئلدور
 لیلی سری عشق پاک پیوند قیلغان اېمیش آنی آرزومند
 افراط حیا و انفعالی قویمه ی قیلوریغه شرح حالی
 قوم و خیلین اونوتقان اېرمیش اول عشق ایله دشت توتقان اېرمیش
 سودا ارا بولمیش او یله مفتون کیم، ایل دېر اېمیشلر آنی مجنون
 خیلینګ ارا کسب علم قیلمیش عالمده نې علم باری یلمیش
 سېن داغی ایشین بیلور اېمیش سېن دایم صفتین قیلور اېمیش سېن
 بولغانده بو عشق مبتلاسی نې فکرنی ایله میش اتاسی
 گر خود سنگه اېرمس اېردی فرزند فرزندینګه خود بار اېردی مانند
 سېن داغی ایلک چکیب ایشیدین احوالینی انگله مه ی کیشیدین
 قویمیش سېن آنی اسیر اندوه کیم، توتمیش گه دشت، گهی کوه
 مونداقمو بولور مروّت آخر مردملیغ ایله فتوت آخر
 او تکندین شکوه قیلسه بولمس هر نېگه که اوّتی بیتسه بولمس
 مېن دشت ارا تیلب نشانی اویگه کپتوروبمېن اېمدی آنی
 اېتیمېن اوْزومگه یار و فرزند بولمیش ینه واقف و خردمند
 اېمدی بودور التماس درخواست کیم، قیلک ایکاو نکاح ایشین راست
 کوز اوستیده اولچه رسم و آیین جان اوْرتده اولچه عقد و کابین
 دُر تاج اوزه عیدین ییراقدور لعل اوْلسه یانیده یخشیراقدور
 گر تُولغر اېسه نګ بویون بو ایشدین وهم ایله گه سېن کونگول قالیشدین»
 بو سوز بیله کۆپ بهرب تبرک ایلب الـر اول ساری تحرک
 لیلی اتاسی هم اوْلغاچ آگاه مجلس یسه بان نېچوک که دلخواه
 پیغام اهلینی ایلب اکرام پیغامینی ایلب اهل پیغام
 سامعغه قتیغ کلبی بغایت تُولغاندی اوْزیگه بی نهایت

بې وقت اؤلوب اېتتى بويله تقرير
 کيم، اول بت چين و ماه فرخار
 بير اوزگه محب حبيبي بؤلغه ي
 القصه قضاي آسماني
 گر بؤلمه سه اېردى هم بو صورت
 نوفل سؤزيگه اطاعت اېتمک
 خاصي که قليب سؤزینی تقسيم
 اميد ايله کؤنگلوم ايله گه ي خوش
 اول آي که اسيري بې عدد دور
 گر تاپسه بو سؤزیدین ندامت
 بو سؤز بيله تاپمس اؤلسه تسکين
 لطف ايله سه فارغ اؤلتوروب بيز
 انداق ده غي بؤلمه سون انگه فهم
 رزم ايله سه عزم قيلغوميز دور
 اؤزنی چو بو بيرگه ختم بېردى
 قؤپتيلر اول اېل تاپيب خجالت
 نوفلغه چو بؤلدى قصه معلوم
 اول نوع که وعده قيلميش اېردى
 جمع ايله دى هر قبيله دین خيل
 مجنوننى قليب يانیده ياور
 هم تؤنيغه يېتکوروب شمامه
 اول هرني قيلوردین اؤلمه ي آگاه
 آت قى سري کيم بارور دم اورمه ي
 تيار قليب سپاهي جرار

«کيم، مونداق اېميش ازلدہ تقدير
 بو باغده گر گل اؤلسه، گر خار
 اوزگه کيشي نينگ نصيبي بؤلغه ي
 يېتکوردى ينه بيراوگه آنى
 يوق اېردى منگه بسى ضرورت
 هر ايشگه که امر قيلدى اېتمک
 بير قسمن اميد اېتيب بيرين بيم
 بيمى بيله خاطریم مشوش
 بو لحظه بيراوگه نامزد دور
 اول ناري و بيز بېرى سلامت
 گر لطف ياب قيلور، اگر کين
 کين کؤرگوزور اؤلسه هم توروب بيز
 کيم، کينيدین اېتغوميز دورور و هم
 عزم ايله سه رزم قيلغوميز دور»
 دېدى: «بارينگيز که سؤز بو اېردى!»
 نوفلغه کېتوردیلر ملالت
 بؤلدى بو خبردين اسرو مغموم
 بو ايش بؤلورینی بيلميش اېردى
 فى الحال اوروشقه ايله دى ميل
 اوت آستیده اېل کيبي تکاور
 هم باشيغه چيرمه تيب عمامه
 گه ناله قليب، گهي چېکيب آه
 تورسه ده غي يؤل يورورگه سورمه ي
 جرارليق ايچره برچه تيار

مجنون ایشی سعی و حيله سیغه سوردی لیلی قیله سیغه
 آگه بؤلغاچ الر داغی بات آیین جلادت ایل ب اثبات
 هریان کیشی چاپتوروب ییغی اهل کیم، امریده محکم ایلان بیل
 اؤترو چیقیان عدوغه حالی قوشین بیله توزدیلر یسالی
 کیم فهم ایتیب اؤیله قهر و کینلر چرخ ایلهدی هردم آفرینلر
 نوفل چیریکی داغی چکیب صف اوسروک تبوه لر کیی ساچیب کف
 بو نوع ایکی سپاه خونریز قان تۆککه لی برچه وحشت انگیز
 بیر-بیرگه ییتیشیلر غضبناک قتل ایتگه لی برچه تند و بی باک
 مرکب اهل ارسنی سوپوردی آزریم گیه لرنی ساووردی
 انداق که یاغین یاغر بهاران میدانغه سوو اوردی تیر باران
 دشت اوزره ابرگ کوچی هیونلر آشوبده اؤیله کیم قویونلر
 پیچ اورماق ایشیده هر سنانی باشین کیشی ییچغان ییلاتی
 دال اؤلدی سنانی شید ینگلیغ هیأت بیله برگی بید ینگلیغ
 ایتیک قیلیچ ایستب اهل هلاکی باش قیرقر اوچون نچوک که پاکی
 پاکی کیی تیزلیک قیلیب فاش قیرقیب، لیکن ساچ اؤرنیغه باش
 اؤق طایری کیم اوچوب هواغه یؤل هیأتی کورگوزوب بلاغه
 چون اوچقه لی آچیلیب قناتی اعدا تنیدین اوچوب حیاتی
 پیکانلر اؤلوب هواغه مایل یوز کوکب نحس برچه قاتل
 هر تنغه که مرگ اؤتینی یاقیب عمر اختری تورمه یین اویاقیب
 هر ساری شهابوار حربه چون میل قیلیب تمام ضربه
 بؤلسه زره انداق اؤتوب اندین کیم، ایگنه حریر و پرناندین
 خنجر قیلیب اؤزنی متصل تیل قان تۆکمک ایتیب آنی قیزیل تیل
 اول زخم زبان ایله همیشه اهل بغرینی یارماق انگه پیشه
 گرز ایل ب اؤزین اولوسغه سرکوب اهل مغزیده هردم اندین آشوب

ناگه که ظهور ایتیب خلافی
 نعره بیله کیردی ابرِ غران
 اول ابرِ بلا، بو برقِ آفت
 آستیده هیونِ وحشت انگیز
 سرعت ارا برقدین درخشی
 راکب انکه قتلدین اوروب دم
 هر بیر عربِ تعصب آیین
 کیم، کؤککه بؤلوب شراری پیوست
 بو نوع ایکی سپاهِ قاتل
 نوفل سپهی قلینراق ابردی
 اعداسی بو شعله نی کؤروب گرم
 چون بار ابدی ابلگه بیمِ آفات
 گویا بؤلوب ابردی کون داغی کبچ
 نوفل دهغی یاندی شاد و خرم
 چون ایکی چیریککه بؤلدی تسکین
 ظلمت سپهی چو سالدی سایه
 چین خسروی قیلدی ترکِ ابرنگ
 اول ایکی سپه قیلیب مدارا
 هر ساری طلایه لر روانه
 ای عشق ایلینینگ سلحشوری
 توت می که دمی فرح تاپایین
 باش کاسه لری بؤلیب غلافی
 اول ابرغه برق تیغی بُرآن
 اندین باری دهر غرقِ آفت
 ییل اؤیله که، ابرنی قیلور تیز
 رجعت ارا برق گام رخشی
 پرخاش کونی نپچوک که رستم
 روشن قیلیب آنچه شعله کین
 دریا سووی ایله ی آلمه یین پست
 بیر-بیرگه چو بؤلدیلر مقابل
 قهری نینگ اؤتی یلینراق ابردی
 فرض اؤلدی طریقِ حزم و آرم
 بیر برکیگه مایل اؤلدیلر بات
 بیر ساری شکست توشمه دی هیچ
 بیر تاپتی سپه توشرگه محکم
 کین اهلغیه ظاهر اؤلدی بس کین
 انجم یوروتوب انکه طلایه
 بیر یوزینی توتتی خسروی زنگ
 حزم اؤلدی الرغه آشکارا
 تا تانگله نی ایله گه ی زمانه
 کبلدی منگه غم سپاهی زوری
 اول خیلغه باش یلنگ چاپایین

لىلى اتاسى اوز خىلىن نوفل سپاھى قاشىدە زبون كۋروب، عدوغە چېكىن
 تيغنى اۋز جگريگە اورماق ايستەگانی، يعنى لىلى قانين آقیزەى دېگانی و
 اول قوياشنى مجنون توشته كۋروب، زوالينى روشن قىلغانى و ماتمزدە
 تندېك نوفل آلدیدە اختر اشکين آقیزغانى و نوفل نینگ اۋتى تركين
 توتوب يانماغى

راقم که اوزاتتى تىل سناین
 کیم اول کوی اوروش چو بۇلدى قايم
 نوفل چو اوروشقه اېردى طالب
 لىلى اتاسى كۋروب اېلین سست
 چارلەتتى روان اوروشقه ياشین
 كۋپ گفت و شنید اراغه توشتی
 آخر مونگه قیلدى سۋزنى کوتاه
 نوفل ساری بۇلسه فتح یاور
 حکمین سوروبان امیرلردېک
 خیلیم اړه سالسه بویله افسوس
 اول لحظه عجب بلا بۇلور ایش
 بۇلور قرا یېر توییگه بارماق
 بۇلغونچه بو نوع امرِ ناخوش
 کیم، تانگله اول آینی حاضر ایله ی
 اۋق ایگنه سیدین تیکه ی لباسین
 توفراققه ساله ی قدِ نهالین
 هر نیچه کۋزوم چراغی اولدور
 آفت ایلیدین اۋچوب چراغیم
 خوشراق که عدوغه کام بۇلغهی

بو نوع اېورور قلم عنانین
 قۇنماققه سپاه بۇلدى نایم
 خصمی ساری بۇلدى وهم غالب
 چاره ساری باغله دی بېلین رست
 سالدی آرهغه اول ایش کینگاشین
 كۋپ طول بو ماجراغه توشتی
 کیم: «اېل قاجییان نعوذبالله
 سورسه حشیم ساری تکاور
 لیلینی چېکب اسیرلردېک
 توشسه قره یېرگه ننگ وناموس
 یا اۋلمک و یا جلا بۇلور ایش
 بۇلمس عرب ایچره باش چیقارماق
 بیر فکر کېلور بسی منگه خوش
 بیر دمه ایشینی آخر ایله ی
 خنجر سوییدین اېزه ی حناسین
 یېرگه کیوره ی قاشی هلالین
 جانیم تر و تازه باغی اولدور
 تاراج خزانغه قالسه باغیم
 ناموس منگه حرام بۇلغهی»

چون سۆزنى بو يېرگه ايلهدى بند
 نوفل سارى نصرت اېردى حاصل
 مجنونغه غريب حالت اېردى
 چون يار وصالين ايلبان ياد
 لېك اؤلماغى يار خيلى مغلوب
 عاشقلىق ايشى اېرور زبونلوق
 بېدلىنى يېنگىب اېدى بو قيغو
 كۆردى كه كېلور نگار زيبا
 يۇق، يۇق، نې نگار، سرو گلچهر
 كۆز چشمه سيدة زلال بېغش
 صحراي لطافت ايچره لاله
 درياي ملاحه ايچره گوهر
 كۆز مردمىدېك كۆنگولگه ياققن
 هجر اؤتيدة شمع عالم افروز
 كۆز ياشىنى صبحدېك ياشورغان
 صبرىنى آقيزغان اشك سىلى
 هم آغزیده آهى اشتياقى
 يېتگچ الف قدین قىليب دال
 سۆنگره قوچوشورغه بۆلدى مايل
 دېدى كيم «ايا: رفيق جانى
 عشقینگده آتم يراق قيلميش
 كيم، قتليمه تانگله ايلب آهنگ
 مېرىمغه قرين زوال قیلغهی
 مېرىنى شفقوش اېتسه قايم

تحسين اېتيب اؤلدى برچه خورسند
 خيل سپهى اېدى قوي دل
 گه ذوق و گهى ملالت اېردى
 كۆنگلى بو اميد ايله بؤلوب شاد
 كۆنگلین ایننگ ایلر اېردى منكوب
 محنت چهى ايچره سرنگونلوق
 كيم، بخت كۆزيگه سالدی اويغو
 باشتين-اياغيغه خز و ديا
 نې سرو، نې گل كه، غيرت مېر
 جان گلشنیده نهال سرکش
 نې لاله كه، مۇشكو غزاله
 گوهر نې كه، عكس مېر خاور
 يعنى كه هميشه اشكى آققن
 يعنى كه ايشى گداز ايله سوز
 يعنى گلى مېردین دم اورغان
 يعنى مه و مېر رشك لیلی
 هم صوتیده نوحه فراقی
 مجنوننى اياغین اؤپتى فى الحال
 بوينغه قۇلین قىليب حمایل
 يۇق، يۇق كه، انيس جاويدانى
 اېل هم بارى اتفاق قيلميش
 قانیم بيله يېرنى ايله گهى رنگ
 قانیمنى شفق مثال قیلغهی
 يېر آستینى ايله گهى مكانیم

عشقینگده منگه بو اپردی مقصود
 دوران بو مرادیمه ییتوردی
 عشقینگده نې آرزوکه ایتیم
 توشتی مېنینگ آلیمه عجب یول
 بو سۆز بیلە کۆزدین آقیزیب رود
 مجنونغه دېگچ بو سۆزلر اول آی
 کیم، اؤچتی اولوس کۆزیدین اویقو
 ماتمزدهلر کییی اؤکوردی
 ییتگچ یېر اؤپوب سۆز ایتتی آغاز:
 تېنگری اوچون اېمدی چېکمه گیل تیغ
 کیم، تیغینگ اېتر کۆنگول شگافی
 تانگله ینه رزم توزمه آخر
 کین یایین ایلکدین ایلە گیل یوق
 حیرت بیلە نوفل ایتتی تفتیش
 عرض ایلەدی کیفیتینی مجنون
 جزم ایتتی که: «بو قضیه چیندور
 انگلب اېدی کۆنگلی نینگ صفاسین
 کیم، ایلەمس اندە آشکارا
 چون تون عربی مسافرانه
 کؤک مزرعی ایچره بې توهم
 هم بو خبر اؤلدی اېلگه تحقیق
 نوفل حشمیغه قۆیدی یوز بات
 مجنون دەغی قیلدی دشت عزمی
 ای کیم، منگه همدم و قرینسېن
 کیم، کۆرسم اۆزومنی اندە نابود
 نې ایسته دیم آلیمه کېتوردی
 اول نوع که کامیم اپردی یېتیم
 سېن یخشی قال اېمدي و تیریک بؤل»
 دیوانه سی بیرلە قیلدی پدرو
 سېسکندی ایننگدېک ایلبان: «وای!»
 اېل حیرت ایتیب که: «نې اېدی بو»
 نوفل ساری اشکیدېک یوگوردی
 «کېی خصمغه غالب و سرافراز!
 قوی، کینه و رزم قیلماغیل بیغ!
 جان قصدی اېتر ایننگ مصافی
 پیوند حیاتیم اوزمه آخر!
 کیم جانیمه تېگمه گهی مېنینگ اؤق»
 کیم، اپردی خلاف عادت اول ایش
 نوفل که اېشیتتی، بؤلدى محزون
 مجنون توشی بې گمان یقیندور»
 بل آیینئ جهان نماسین
 جز صدق جمالی جلوه آرا
 هر ساری توشوردی خیلخانه
 آق اوینی تیکتی تورک انجم
 اېل برچه قیلیب سۆزیگه تصدیق
 کیم، اېتمه گهی اول صنمغه آفات
 کیم، فتح قرینی بؤلدى رزمی
 مستوجب یوز مینگ آفرینسېن

بندەنگمەن، اگر قىلىپ مېنى ياد باشىنگىدىن اپورروب اپتسنگ آزاد

مجنون نىنگ نوفل دىن آيرىلغانى و بادپايىن دىوباددېك سوروب، باديە
عزىمى قىلغانى و زىدغە يۇلوقوب احوالين معلوم اپتگانى و انگە اپتگن
بېداددين مونونگ هم كۇنگليگە الم يېتگانى و انىنگ استرضاسى اوچون
هرنې بارين انگە بېرىپ، لىلى حشمى كۇچگن يېرگە كېتگانى

بو صفحهنى ايله گن منقش
كىم، ياندى چو نوفل و فاكيش
كىم، نوفل ايشى عجب كۇروندى
وهم ايله ديلركه؛ «مكر اپتگەى
اول دشتدين اپتتيلر روان كۇچ
باغلندى چو بۇختى اوزره محمل
اول طالعى كارساز بۇلغان
باش تارتغان اويله شمع بختى
اقبالى سمندى سېكريگن چۇست
بختى چمنيدە بوتگن اول ورد
يعنى مجنون دل رميده
ناگاه يۇلوقتى دردمندى
مجنون كۇروب اندە غم نشانى
كىم: «چرخ نې ايش باشينگغە سالدى
مېندېك نې اوچون ملالتينگ بار
غمگين چېكىب آه دردپرورد
مېن، مېن عرب ايچره خاكسارى
اول پايەدە عجز و بېنوالىق

سۇزگە بو صفت بۇلور رقمكش:
لىلى اېلى بۇلدى فكرت انديش
يانماغليغى بېسبب كۇروندى
غافل قىليان باشيغە يېتگەى»
قىلغان كىبى حجغە كاروان كۇچ
آرامگە اۇلدى اۇزگە منزل
اعداسيغە سرفراز بۇلغان
كىم، كويگن اويى و برچه رختى
توفراق اوزه آنى تشله گن رست
كىم، باشيغە عطريدن اپتیب درد
بارور اېدى بۇلمەى آرميده
يېتگن انگە دهردين گزندى
غمگين بۇلدى و سۇردى آنى
كىم بويله گرە قاشينگغە سالدى؟
دې، تېنگرى اوچون نې حالتينگ بار؟
بو نوع دېدىكه: «اې جوان مرد!
بېمايه و تيره روزگارى
كىم روزى اوچون قىلىپ گدالىق

لیلی حشمی مېنينگ پناهیم
 اول خیل آتیم خطاب اېتیب زید
 بو وقت که نوفل جفاگر
 عارضیمغه سد راه چېکتی
 هیچ ایش بؤلمه ی اراده واقع
 لیلی اېلی وهم اېتیب که ناگاه
 غافل قلیب اېلنی اېمدی کېتکه ی
 باردی اېسه اختیار ایلکدین
 جرأتدین اېرور نشاط قیلماق
 مشعوف اؤلوبان بو نکته دېرکه
 چون قیلدی قبیله اهلی شبگیر
 چون کوچ اېلیدین نظرنی یازدیم
 منزله بؤلوب الر قراری
 چون مېر سحر یؤلین یاروتتی
 نوفل سپهینی ترقه تیب جزم
 توتماق متعذر اېردی گوشه
 آلدیلر و ایگی، اوچ درم هم
 بو آنچه اېمس اېدی که یانه
 «نقدینگی نېتیب سېن، ایتغیل!» دېب
 اورماق بيله جسمیم ایلبان ریش
 سالدیلر و قیلدیلر عزیمت
 گام اورغله لی بو طرف آشوقتوم
 سېن داغی اگر الردین اؤلسنک
 یوق کیسه ده نقددین نشانیم
 اول حی توفراغی تکیه گاهیم
 بیر خیلی عیال اېتیب مېنی قید
 مجنونغه بؤلوب مطیع و چاکر
 لیلی اېلیکه سپاه چېکتی
 بؤلدی ینه منزلیغه راجع
 اول وقت که اؤلسمه اېل آگاه
 یانغهی ده غی اېتکه ی اولچه یتکه ی
 آچیلمس ایش اول زمان بیلکدین
 لیکن کهرک احتیاط قیلماق
 چېکتیلر اولوسنی بېرک بېرکه
 تون عالم ارا ساچر اېدی قیر
 آچقونچه یوموب نظرنی آزدیم
 مېن توشگن اېمیشمېن اؤزگه ساری
 ایگی تېوه لیک یؤلومنی توتتی
 قیلغان اېمیش اویکه اول ایکاو عزم
 انبانچه ده هرني اېردی توشه
 بل هرني بار اېردی بېش و کم هم
 چېکتیلر ایکاوله تازیانه
 «کؤمگن بېری ساری قیتغیل» دېب
 چون تاپمه دیلر نیمه کم و بېش
 مېن فرصتی بیلپ غنیمت
 تاکیم سنگه بو زمان یؤلوقتوم
 صحرا ده کیشی تلردین اؤلسنک
 باردور کهرک اېرسه نقد جانیم

مجنون اېشيتيب بو ماجرانی
يىغلب دېدى: «اې رفيقِ مجروح!
جانيم بدننگ شفاى بولسون
نوفل اېلىدىن نې بولسه حادث
مجنون مېنى تيره روزمېن بيل
جسميم تيله گنچه ايله ياره
وهم اېتمه بو ايشده تنگدل مېن
گر قتليمه ايله مس سېن آهنگ
هم نقدىنگ اوچون عوضدور آتيم
دېب هر نې كه كييميش اېردى سويدى
هم قاشيغه چېكتى بادپايين
كؤپ بويله قليب رميده دللىق
دېدى كه: «اگر عزيمت اېتسنگ
نې تيل بيله دې، يېتور سلاميم
كيم، آنچه مېنينگ خجالتم بار
كيم، ممكن اېمس تكلم اېتمك
بۇلدونگ چو بلاده ره شناسيم
كيم، يار قبيله سين اېريشگيل
هم آلمه يوزونگنى اول مكاندين
جسمىنگ اول اېشيكده خاكسار اېت
جان بېرگه لى بېرمسه كؤنگول يار
ايگيسىنى سنگه تاپشورامېن
جانيم اېشىگيده ايله پامال
آنى بو فسانه ايلبان تيز

آتدين ساليب اوزنى، قوچتى آنى
نېتگه ي سنگه ايله سم فدا روح؟
باشيم قديمىنگ فداى بولسون
مجنون انگه اولغان اولسه باعث
تيغ آل، نې كه خاطرىنگ تيلر قىل
كؤنگولومنى خود ايله ياره-پاره
كيم، هر نې كه ايله سنگ بحل مېن
كيم، عالم اېليگه دور بو ايش ننگ
هم اوزگه جهاتىنگه جهاتيم»
مجموعىن اينىگ قاشيغه قويدى
قالقان و قىليچ و اوق و يايين
اوپتى اياغىن تىلب بحللىق
لىلى حشميغه يانه يېتسنگ
يا بۇيله و بۇيله دې پياميم
اول پايه ده صعب حالتم بار
خود بولمس انى توهم اېتمك
باردور سنگه مونچه التماسيم
قى سارى كه باردىلر يېتيشگيل
باشىنگنى؛ ده غى اول آستاندين
شكرانه غه جاننى هم نثار اېت
مېنده داغى جان بيله كؤنگول بار
توفراغ ارا تننى ياشورامېن
كؤنگولومنى ايتى نىنگ آليغه سال»
اېشيتگوچى كؤنگلى حيرت انگيز

بيلگچ اؤزنى، انگلبان كلامين
 دېدى كيم: «ايا گزين ايام
 اول هجر تونيكه صبح اميد
 مھريگه سعادت اوجى مطلع
 اول نوع غمينگده ناتواندور
 هم آغزى ارا سېنينگ مقالينگ
 گپ قيلسنگ اشارتى كه، سورسم
 بو مژده دور انكه جاندين آرتوق
 نې كيم منكه سېن رعایت اېتسنگ
 سېندين انكه ايتسم فسانه
 حق سؤز دېسنگ انكه يېتكورورمېن
 هم كام تاير ايكي دلارام
 مجنون دېدى: «اې رفيق و همدم!
 هجرانى تيليمنى لال اېتيدور
 ليكن چو ايشيمنى سؤردونگ آخر
 كيم، مېن مېن دردمند مهجور
 سېن چونكه بو يارلىق قيلورسېن
 آيين وفا شعارينگ اؤلسون
 زيد اؤلدى فلكر و اوزره راکب
 اول تيز قبيله سارى سوردى
 اول يېرگه دېگين يوگوردى جاندين
 اې يار منازلې نسيمى
 يېتگچ بو شميم بېخود اؤلدوم

يېر اؤپتي و قيلدى احترامين
 عشق آيتى ايچره حرف ادغام!
 نې صبح اميد، مھر جاويد
 عصمت خللى يوزيگه برقع
 كيم، اېلگه حديثى داستاندور
 هم كؤنگلى ارا سېنينگ خيالينگ
 سېندين خبرى انكه يېتورسم
 بل هرني كه دېرمېن آندين آرتوق
 مونچه نيمه كيم عنايت اېتسنگ
 اول بېرگوسى ايكي مونچه يانه
 امر اؤلسه جواب كېلتورورمېن
 اؤرتده منكه دهغى يېتر كام
 جانبخش دمينگ يره مغه مرهم
 سؤز دېرنى منكه محال اېتيدور
 حاليم بو دوروركه كؤردونگ آخر
 تا بؤلگه ي آتيم قاشينگده مذکور
 هرني دېر اېسه ننگ اؤزونگ بيلورسېن
 بار اېمدى كه تېنگرى يارينگ اؤلسون
 سوردى انداق كه نجم ثاقب
 مجنون دهغى ياندى پويه اوردى
 كيم، كؤچميش اېدى قبيله آندين
 جان عطرى بېرور دمينگ شميمى
 جانان خبرين دې، يوقسه اؤلدوم

قویاش چشمه سی سرطان مکانی بۇلغانده کیم، حرارت فرطیدین هوا حباب
 سردابه لریده پنهان و اؤت خارا مساماتیده نهان بۇلورده مجنون نینگ
 اؤتدېک اضطراب و هوا دېک شتاب بيله لیلی حشمی اؤرنیغه یېتیب، قؤتور
 ایتنی نظاره اېتگانی و ایت آشناغه یلینغاندېک اول آشاروی ایتگه یلینغانی
 و اېلدین حیرت انگیز خطاب اېشیتیب، وحشت آمیز جواب بېرگانی و اول
 ایت قاشیدین کییکلر صحبتیغه یېتگانی و انینگ مُشکین غزالیدین رقمی
 مُشکبار یېتکورگانی

بو عرصه ده ایله گن تک و پوی
 کیم، یېتتی چو اول دمنغه مجنون
 کون توش اېدی و تموز فصلی
 کون گرم بۇلوب هلاک جانغه
 هر ییل که اېسیب حرارت آمیز
 تینمه ی یوگوروب قویون تگیدین
 خورشید حرارتیدین انجم
 کؤک طبعیغه چون حرارت آشیب
 تاغدین کیشی کیم تیلب نشانی
 جسمیده غی آتشین گهرلر
 دریاگه سالیب ایسیغ هوا تاب
 اؤردک انکه چون ایاغ اوزاتیب
 اول سوو تفیدین تیلب فراغین
 آقرتیب اېکینی مهر پر نور
 بوغدای باری خوشه دین ارلیب
 خرمن بیریده تذرو و دُراج
 اؤرگمچی شُباققه پرده سالیب

سؤز ساحتیده بو نوع اورر گوی
 کیم، سیر اېتیب اېردی مهر گردون
 جوزا بيله مهر تاب وصلی
 لیلی کیبی اؤت سالیب جهانغه
 مجنون دَمیدېک جراحت انگیز
 قوم اوزره ایاغی کویمگیدین
 یېر سایه سی آستیده بۇلوب گم
 جسمیغه شفق دین اؤت توتاشیب
 بیر تۆده قیزیق کول انگلب آنی
 انداق که کول ایچره اؤت کؤمرلر
 تۇلغانماغی اؤز-اؤزیگه گرداب
 سوو جوشی ایاغین اېلپیراتیب
 پرده ارا چیرمه بان ایاغین
 کؤک خطنی نېچوک که تب محرور
 تابه نخودی کیبی یارلیب
 یېر تابه سیدین تېروب قاوورماچ
 اول پرده ایچینده سایه آلیب

خمسە	امیرعلیشیرنوايي	لیلی ومجنون

ایتلر تیلی یېرگه تېگوروب باش
 قورتی که حرارت اؤرتب آنی
 اول میوه نی مهر پرورشته
 کؤللر ییری سوونی جذب ایتیب پاک
 اول کؤنگلینی هجر چاک قیلغان
 اول یېرگه یېتیشتی ناگهان دین
 اهورولدی همول دمنی بسیار
 کؤچمیش ابدی باری خیلخانه
 هر یېرده که کوردی اوی مکانین
 تا سیر ایله یېتتی اتفاقی
 کؤنگیلگه توتاشتی اویله نیران
 هم جسمیغه پیچ و تاب توشتی
 بالخاصه عشق خانه پرداز
 کیم، یار مقامی بو دمن دور
 هم دلبر ایسین تاپیب دماغی
 کؤنگلینی غم ایله دی لگدکوب
 کیم، دهرنی قوزغهدی نهانی
 بیردم چو بو اؤتی تاپتی تسکین
 منزلغه یوز اوردی گام-برگام
 جانان اونی اؤرنینی چو تاپتی
 کیرپیکلر ایله ییرین سوپوروب
 اشکی بیله بلچینگ ایلب آنی
 بیر لحظه تنور ایچینده ییتتی
 کوللرنی کؤزیگه سورمه تارتیب
 غره اسد ایچره ایلبان فاش
 تر میوه ارا کیریب نهانی
 ایلب باری خام اېکنده کیشته
 سوو حسرتیدین تنیده یوز چاک
 غم جانینی دردناک قیلغان
 کیم، کؤچمیش ابدی قبیله آندین
 نې عقل، ولی انکه نې حس یار
 یېرده قالب اؤرنیدین نشانه
 یوز بیرله سوپوردی آستانین
 اول یېرگه کیم اول صنم وثاقي
 کیم، خلقتی ملکین اېتتی ویران
 هم کؤنگیلگه اضطراب توشتی
 کؤنگلی ارا سالدی مخفی اول راز
 کیم، توفراغی جانیگه وطن دور
 بؤلدى ينه تازه عشق داغی
 جانی ارا توشتی آنچه آشوب
 کؤنگلیده گی عشق قوزغالانی
 قۇپتی ينه اول غریب مسکین
 یوز قۇیدی و سجده قیلدی هر گام
 جان پرده سی بیرله آنی یاپتی
 توفراغینی کؤز ارا یاشوروب
 بېرکیتگه لی روزنِ بلانی
 اؤتلوغ دمیدين انی قیزیتتی
 کؤز اوینی سورمه دېک قرار تیب

آخور ارا لحظه يى قۇيۇب گام
 هر دانه نى تاميدىن كه چىكتى
 كىز پاره سين آهى كويدورۇب چۇست
 هر يان يۇگورۇر ابدى اورۇب آه
 ايتى تېرى زحمتيدىن آريب
 هم سويى روان آغيز-بورۇندىن
 قان قالمەي اولچە رگلىگە
 اعضاسيده اوندە-موندە يىر توك
 قىلمەي يورۇمىكە مېل هرگز
 اېرنى كه ياپىلمەين تيشىگە
 كۆزى كه اوزىن چوقۇرغە سالىب
 آغزى نفسى نسيم محنت
 يوز يۇل تىگە يسب جراحت
 بس كىم تنى روزن اوزره روزن
 يره لى ايچره قىنەشيب قورت
 قىلگاچ يره سىنى قورت درهم
 بلكم بو عدوغە قهر سورمىك
 قانليغ جسدیده يىر سوروك زاغ
 اوچوب-قۇنوب ايلب انگە كىنلر
 يۇق انگە چىيىن قۇرۇر مجالى
 مجنون كۆرگىچ بۇلۇب مشوش
 ايتگە قۇيۇبان تن اطاعت
 «كې طلعت و لوحىنگىز مبارك
 باشيمده گى يوز يره نشانى

كه برگيدېك انده توتتى آرام
 كۈنگلى ارا مېر تخمين اېكتى
 باشى يره سيغه باغله دى رست
 كىم، يىر قۇتور ايتنى كۆردى ناگاه
 اعضاسى خراشدين قىزاريب
 هم جسمى جدا بۇغون-بۇغوندىن
 جلدى ياپىشىب سۇنگىكلىگە
 اول هم بۇلۇب انگە يىر آغىر يوك
 قوירוغى يوكىن چىكرگە عاجز
 يعنى كه كولومسوب اوز ايشىگە
 اعضاسيغه باققەلى اويالىب
 قوירוغ انگە ذىلى ميم محنت
 محنت كىريبان چىقرغە راحت
 روزن-روزن بۇلۇب انگە تن
 هم انده الرغه طعمه، هم يورت
 تىل بىرله يله ماق انگە مرهم
 هر لحظه الرغه تىل تېگورمىك
 بىر لاله ده اۋيله كىم نېچە داغ
 زخم اوستيده اۋيله كىم چىيىنلر
 قوش قاوغەلى خود نې احتمالى؟
 كۈنگلىگە بو ظلم كېلدى ناخوش
 اول خىلغە باشله دى شفاعت:
 بۇلغان منگە برچە تاج تارك
 هر يىر بىرىنگىزىنىگ آشيانى

کۈنگلومده گی یوز تېشوک تېشېب آه
 ایلنگ بو خرابه نی نشیمن
 کۈزومنی چۈقونگ، تیمنی تیشلنگ
 قصدینگیز اگر نهیف ایتدور
 کۈردی که بو عذر و لابه و پیچ
 فریاد ایله وحشت اېتی آغاز
 کېلدي و اول ایت تېانین اۋیتی
 کۈپ کۈرگچ انینگ تئیده یاره
 آلدی و آریتی یاره دین قان
 قانی تئیدین چو ایله دی کم
 اوز کۈنگلگینی انگه جُل اېتی
 چون بۈلدی انی تانگاردین آزاد
 «کېی مەر و وفا بیلە سِرشتینگ
 اولدم که تئینگده صحت اېردی
 طبعینگ تاپیان مزاج خفاش
 وهمینگ قیلیان بۈری کۈزین تۈرت
 چنگینگه پلنگ کۈز سالور چاغ
 بیر آلینگه اۋیله کیم سَقَطَلر
 برس آتله ماغینگ ملالتیدین
 نسرين دېبان اېل کفینگ مکانین
 ایلگینگه حنا یاقیب معین
 بوینونگ ارا شوخلر طنابی
 گاهی که غضب بیلە ایریلدهب
 بو دَم که ملال ایله بۈلوبسېن
 هر بیر بیرینگیز اوچون وطنگاه
 کیم، جور و جفا چېکر کیشیمن
 آنینگ کۈزین و تین بغیشلنگ
 بو خسته داغی ضعیف ایتدور»
 قوشلرغه تفاوت ایله مس هیچ
 رم تاپیب، الرغه بۈلدی پرواز
 گه پیکر ناتوانین اۋیتی
 اۋز کۈنگلگین اېتی پاره-پاره
 اول پیکری پاره-پاره دین قان
 باغله دی یرالرینی محکم
 قان یاشیدین انگه گُل-گُل اېتی
 یوز درد ایله ندبه قیلدی بنیاد:
 اندوه و ملال سرنوشتینگ
 کۈنگلونگده شُکوه و قوت اېردی
 حزمینگ بېریان یزه کهک خشخاش
 هر تون تئیه کۈزی سالیب اۋرت
 باشتین-یاغی بو غصه دین داغ
 تیرناغینگدین تئیده خطلر
 باغلب کۈزینی خجالتیدین
 پروین دېب اولوس ایزینگ نشانین
 گه جیرن و گاهی گوزن جیرن
 باشینگ اوزه شاهلر رکابی
 گردون اسدی ساری خیریلدهب
 یعنی که بو حال ایله بۈلوبسېن

سېندین قیلور اېرسه اېل تنفر
 بیر کون نې که کویی ایچره هوردونگ
 هر تون نې که تارتیان فغانی
 بیر وقت نې کم وفا یولیدین
 بیر چاغ نې که لطف ایتیب اراده
 جانیم بولسون تیننگ ایثاری
 یارب، فلک ایلان غمینگ رفع
 هم بورنادین اېمدی چُستراق بول
 اول دم ینه بولسه بخت همدم
 یاتلیغ صفتینی توتمه غه یسېن
 جانیم آلیب اول طرف گزار اېت
 ایتلر بيله ايله سنگ تک و پوی
 کوییده سونگک غذا قیلور دم
 گر طالع و بخت یار تاپسنگ
 بار اهلی قاووب اول آستاندین
 تون بولسه و اول حرم پناهینگ
 یاتیب اېنگکینگ ایلککه قویسنگ
 مېندین اول اېشیکنی اؤپ نهانی
 آغزیغه کوزینی سورتوبان کؤپ
 ایگیسینی تیرناغینگ بيله اوی
 بو نکته لر اول قیلیب شماره
 هر کیم تنیب آنی زار ییغلب
 تانیمه غان ایلان تحیر
 کونگلی کویوب اویله ماجرادین

باردور منگه صحبتینگ تفاخر
 ایتلر بيله هر طرف یوگوردونگ
 بولدونگ اېشیگیده پاسبانی
 باشینگه سونگک اېدینگ قولیدین
 سالیب اېدی بوینونگه قلاده
 بغریم بولسون تیشینگ فکاری
 بولسون باری ضعف و محتینگ دفع
 هم تازه و تندرستراق بول
 بولسنگ ینه اول اېشیککه محرم
 مېن خسته نی هم اونوتمه غه یسېن
 توفراغیغه کویی نینگ نثار اېت
 مېندین باری نینگ قاشیده یوز قوی
 یاد اېت بو ضعیف جسمینی هم
 جانان حرْمیغه بار تاپسنگ
 کیمسه سېنی «چیق!» دېمسه آندین
 دهلیزی ایچینده تکیه گاهینگ
 تومشوغونگ اؤشول اېشیککه قویسنگ
 یوق اویله که کیمسه بیلگه ی آنی
 دېدی که: «ایاغی توفراغین اؤپ
 بیر بیرده که اول ایاغ باسر قوی»
 اؤتکونچیلر ایلان نظاره
 غم کونگلین ایتیب فگار ییغلب
 احوالیغه یول تاپیب تغیر
 بیر سوخته سؤردی اول ارادین:

«کې عشق اوتی ایچره اخگر اؤلغان
 بو اوت بيله پیکرینگه ترکیب
 ذاتینگ بؤلوب اوت بيله سرشته
 هم کبلدی فرشته وش صفاتینگ
 مونچه که تاپیب سېن ایتگه الفت
 هر اویده که بؤلسه ایتگه منزل
 نهوچون ارانگیزده دور مسافات
 مجنون دېدی ییغلبان چېکيب آه:
 یوق، سېنی ملک دېسم غریبی
 مېندېکنی ابرور ملک دېمک ريو
 عشق اورتهدی اول صفت وجودوم
 اول اوت ارا ايله سنگ تأمل
 نې تانگ اگر ایت خرام قیلسه
 هر ایتگه که یېتسه بیر جراحت
 بو ایتنینگ ابرور جراحتی کؤپ
 یوق، یوق که، اېمستور ایتلیک انده
 ایت مېن، مېن، اولوسقه عار مېن، مېن
 کؤپ زخم تنیمنی اوردی برهم
 کیم، بؤلسه تنیده کؤپ فگاری
 کیم مرهم ايله دواسی قیلسه
 بؤلسه ابدی مېنده یوز تومن جان
 بارین انگه زار قیلغه ی اېردیم
 بو اېردی فسانه و فسونی
 یادیغه چو کیردی وحشی دشت

نې اخگرکیم، سمندر اؤلغان
 بو اوت بيله خلقتینگه ترتیب
 تانگ یوق دېسه لر سېنی فرشته
 هم بؤلدی ملک صفات ذاتینگ
 ایت بیرله ملک ارا نې نسبت؟
 بؤلمس ملک اول اوی ایچره نازل؟
 چون بار اول ایکاو ارا منافات
 «کې عشقدين اؤلماغان سېن آگاه!
 کیم، یوق سنگه عشقدين نصیبی
 کیم، کؤرسه مېنی قیراق توتر دیو
 کیم، بولدی نبود برچه بودوم
 تاپقونگ بدنیمنی توده کول
 توده کول ارا مقام قیلسه؟
 کولدين یېتیشور تنیغه راحت
 دېمک بؤلمس کول اوستیدین قؤپ
 ایتلیک منگه ختم ابرور جهانده
 باشدین ایاغی فگار مېن، مېن!
 اول کبلدی بو زخملرغه مرهم
 هر زخمدين اؤلسه اضطرابی
 جانین نې عجب فداسی قیلسه؟
 بیر تاپمه غه ی اېردی بو بدن جان
 یؤلیغه نثار قیلغه ی اېردیم
 کیم، قیلدی ینه غلو جنونی
 قیلماق قین کو قولان بيله گشت

اول ایت نینگ ایاغ-ایلیگین اۋپتی
 بۇلدى ینە سائر بیابان
 اول لحظه که زید بۇلدى قاصد
 حى ایچیده چون قرار تاپتی
 اول پرده لر ایچره غنچه کردار
 نېکم بیلیم اېردی یاریدین سۆز
 کۆرگوزدی دېمکده اهتمامین
 لیلی چو انینگ سۆزین اېشیتتی
 جانی ارا انداغ اۋت توتاشتی
 گیسوسی مو اېردی عنبرآلود
 گیسو کیی پیچ و تاب تاپتی
 یوز عذر ایله زید ساری باقیب
 «کې تن ارا جان بېریب کلامینگ
 جان دردیغه چارکوش سېن سېن
 کۆپ عذر قیلیب سۆزیکه پیوند
 تشقري ییاردی کیم: «مونی آل
 عذرونکینی بو نوع قۇلماغومدور
 بۇلغەیموکه لطف ایله وفادین
 دیوانه و شیم ساری یېتورسنگ
 زید اېتمه دی دلستانغه منت
 بات بۇل که حریف منتظردور
 لیلی تیلان دوات و خامه
 اېل انگلریدین ایچیده یوز بیم
 قاصد آلیب اۋلدى دشت پیما

نخجیر عزیمتیغه قۇپتی
 مانوسلرین تیلە شتابان
 لیلی سری تاپیان مقاصد
 خلوتده اول آيغه بار تاپتی
 بو تشقري بۇلدى انگه سردار
 دیوانه بی قراریدین سۆز
 عرض ایله دی آلیده تمامین
 کۈنگلی تېمورین دمی اېریتتی
 کیم، دودی انینگ باشیدین آشتی
 یا چیقمیش اېدی باشیغه اول دود؟
 تاب ایچره اۋزین خراب تاپتی
 حسرت سویى کۈزلاریدین آقیب:
 جسمیمغه روان بېریب پیامینگ!
 آدم دېمه یین، سروش سېن سېن
 نقدینه بسی تاپیب کرامند
 آز اېردی قاشیمده نقد فی الحال
 یوز مونچهغه قانع اۋلماغومدور
 بیر رقعە بو زار مبتلادین
 هم مونده جواینی کپتورسنگ؟
 دېدی که: «اېرور بو جانغه منت
 بو امرده مکث بس مضردور»
 فی الحال محرر اېتتی نامه
 قاصدغه نهانی اېتتی تسلیم
 اول یېرگه کیم، اول غریب شیدا

ایش کیفیتین سالیب اراغه تاپشوردی بیتیکنی بی نواغه
نې ابرکیننی چو بیلدی مجنون ضعف ایتگنیدین ییقیلدی مجنون
جسمیغه که پیرگه پست توشتی چامه کیی یوز شکست توشتی
اول نامه غه چون کشاد بپردی مضمونی اوقور زمان بو اپردی

لیلی نینگ «ليلة البدر» دېک صفحه بياضیده «ليلة القدر» دېک نامه سی
سوادین مجنون اوقوب، آغزی وصال شهیدیدین شیرین بولغانده کامیغه
زنبور نیشی سانچیلغانی و زنبور نیشیدېک خامه نوکین تیز ایتیب جوابیده
کاغذ طبقینی شهدآلود قیلغانی

«اول تېنگری آتی بيله بو منشور اورغاچ می عشق نینگ صلاسی
بیر جرعه که چېکتی اول جگرخون اول می بيله کیمگه کیم بېریب بهر
بېرگنگه مفارقت بلاسین بلبلی که قیلدی زار و غمناک
پروانه گداز و سوزی اندین چون بویه ساچیب بسی جواهر
کیم، «اوشبو رقم که نقش چیندور یعنی مېن زار و مبتلادین
ای عشق اوتیده خسیم نېچوکسېن ای بولغله لی عشقیم ایچره مدهوش
ای فرقتیم ایچره گر یاغیب تاش ای هجریم اوتیده گر بولوب کول
ای خار غیمینی جانغه اورغان کیم، بپردی کؤنگولگه عشق دین نور
آدمغه بیتیشتی ابتلاسی مست اولدی، نې مست بلکه مجنون
تلخ ایتتی فراق دین قاتیب زهر بیتکوردی مواصلت شفاسین
گل کؤنگلگینی هم ایله دی چاک اوت شمعغه داغی روزی اندین
اندین سؤنگ ایتیب بو نکته ظاهر بیر خسته غه بیر شکسته دیندور
سنگه که قوتولمه دینگ بلادین ای بېدل و بېکسیم نېچوکسېن!
بیر جرعه یی وصل قیلمه غان نوش! مینگ تاش یېبان یشورمه یین باش!
هر شعله کؤرونوبان انگه گل! گلبانگین ایننگ جهانغه اورغان!

ای سلسله جنون اېلینگده
 حالینگ نېدورور فراقیم ایچره؟
 ساچینگه یاپوشسه خار و خاشاک
 فرقینگ که همیشه قوش آشیانی
 باشینگ که سپهر اوشاتی درهم
 اؤلتورسه یوزونگه گرد و خاری
 جسمینگ که قانه سه غم تاشیدین
 خاری که کفینگه بارور اېرکین
 هجر اؤتی تنینگ کویدورور چاغ
 قوم اوزره ییقلسه جسم زارینگ
 هریان یوگورورده زار و بېکس
 تاغ ایچیده ایسیغ اؤلسه معلوم
 ویرانه ده مهلک اؤلسه اندوه
 هجران تونی جانینگ آلسه بیباک
 غم ضعفیده دشت اوزره یاتسنگ
 تون باشینگه وحش اؤلور اېرکین جمع
 قان یوتقه لی ایسته سنگ پیاله
 اؤلتورور اېرکین چیین قاشینگه
 ای کاش سپهر تیره انجم
 کیم، تون و کون اؤلغه مېن رفیقینگ
 سېن بؤلسنگ و مېن جهانده موجود
 که ثابت و، که جهانده سیار
 دلخواه ایله ایگیمیز معاشی
 مامن بدنیمغه قوینونگ اؤلسه

دد قویروغیدین رسن بېلینگده
 فکرینگ نېدور اشتیاقیم ایچره؟
 کیم تارتر اېرکین بیرین-بیرین پاک؟
 کیم اورکوتور اېرکین اندین آنی؟
 کیم باغلر اېرکین الرغه مرهم؟
 کیم اریتور اېرکین آنی باری؟
 کیم یور اېرکین آنی کؤز یاشیدین؟
 کیرپیک بيله کیم چیقارور اېرکین؟
 کیم ساچر اېرکین اول اؤتقه توفراغ؟
 کیم بار اېرکین انده غمگسارینگ؟
 سایه ننگ سنگه همره اېرکین و بس
 سایه قیلور اېرکین اوستونگه بوم
 چغذ ایلر اېرکین باشینگ اوزه «دوه»
 صبح ایلر اېرکین سنگه یقا چاک
 قوم بستر اېرکین ایاغ اوزاتسنگ
 آلینگده بؤری کؤزی اېرکین شمع
 تاپیلمس اېرکین مگرکه لاله
 اېورولور اېرکین قویون باشینگه
 بېرگه ی منگه داغی اول تنعم
 یؤلسیز یوگورورده هم طریقینگ
 بؤلسه ینه کاینات نابود
 یوق دهر دیاری ایچره دیار
 آیین وصال بی تحاشی
 مسکن ایلیگیمگه بوینونگ اؤلسه

گه اېگنيمه تكيه قيلسه باشينگ
 گه يوزومه توتسه يوزونگ آرام
 يېتسه تنيمه تيلرده وايه
 نيڼه ي که سپهر هرزه ناورد
 سپنينگ نېچه کيم غمينگه يوق مهل
 هر ساری اورې دېسنگ تكينگنی
 اېتاک ده غی پاييندینگ اېرمس
 مسکين مېن زار و پای بسته
 نې ميل سکون، نې حد رفتار
 بولماق يوز الم اويده محبوس
 اېر مجلسی ايچره راه اېرور زيب
 بو محنت عشق پيچ-دريپچ
 پرده سيني غنچه ايله سه چاک
 سپنيزکه غمिम دمی کم اېرمس
 سپن تارتیان آهی آتش آلود
 هر نېچه غمिमدين آه چېکيتينگ
 خيليم يوزيگه بلا اوروب کاج
 ايستب اتا هم هلاک جانيم
 مېن مونچه بليت ايچره خوش دل
 گر واقعه جز هلاک اېمسدور
 مونداغ ده غی دېدیلر فسانه
 چون حجله سی ساری کؤز سالیسېن
 بولسون سنگه بخت یارو یاور
 بولسه ده غی چون سنگه اېرور کام
 طوق ذقنيمده بولسه قاشينگ
 آغزينگه يېتورسه لېلريم کام
 همخوابه ليغينگ نېچوک که سایه
 قيتدی بو مراددين مېنی فرد
 چون اېرکيشی سپن بوسهل اېرور، سهل
 توتقوچی تيکندور اېتکينگنی
 دوری زهی هم کمندینگ اېرمس
 يوق، يوق که، ضعيف پاشکسته
 يوز قيد بلا ارا گرفتار
 بيريان، ينه بيريان اولدی ناموس
 خاتون کيشيگه صلاح اېرور زيب
 ناموس چو کېتتی برچه سی هيچ
 برباد اېتر آنی چرخ بې باک
 سپندين گر اېمس کوپ، آز هم اېرمس
 مېن اؤت ياقبيان چيقارمه يين دود
 نوفل بيله کيم سپاه چېکيتينگ
 اهل و حشميمغه ييم تاراج
 تۆکمک تيلبان بير اوزره قانيم
 کيم، يارغه کام بولسه حاصل
 يوز مونچه هم اولسه باک اېمسدور
 کيم، نوفل ايله بولوب يگانه
 قؤلماقغه قيزینی سؤز سالیسېن
 بالله منگه توشمه دی بو باور
 نې کام سنگه، منگه اېرور کام

باغ ايچره قۇيوب قدمنى بير كون
هم خوب و، هم اېلگه مهرباندور
ياور سنگه حق تبارك اؤلسون
بؤلسنگ نېچه آينىگ ايله خرم
انصافغه هم كناره توتمه
مجنون اؤقوغونچه بويله نامه
زيد آليغه هر زمان قۇيوب باش
«كېي چاك يوره ككه چاره انديش
بو نامه كه جاننى قىلدى بېتاب
زيد ايلب اېدى بارين مرتب
قۇيدى باريسين قاشيغه بير-بير
زيد آلدې و يولغه خيز سالدې
پويه ده سبق بېرىب صباغه
خلوتغه كيىب آچىب سمنبر
چون سالدې سوادىغه اېرور تيز

سؤرميش اېديم اول صنمنى بير كون
نېچه دېسه يخشيغينه جاندور
بو خير ايشينگ مبارك اؤلسون
ياد ايله گهي بو خسته نى هم
بىزنى ده غى بير يولى اونوتمه
ضعف اېتى تنى مثال خامه
عرض ايله دى سيلدېك توكوب ياش:
مرهم ارا ياشوروب بسى نيش
يازماققه جواب يۇقتور اسباب»
كاغذ ده غى خامه و مرگب
اول قىلدى جواب نامه تحرير
هر لحظه قدمنى تيز سالدې
تاپشوردى بيتيكنى دلرباغه
كوردى سمن اوزره گرد عنبر
بو نوع بولوب اېدى گهرريز

مجنون نينگ كؤز قراسى و كيىپىك خامه سى بيله جان صفحه سيده يازغان

كؤنگلى شرحه لرى شرحين لىلى اؤقوب عشق اتحادى اقتضاسى انينگ

كؤنگلى جراحتلرين مونونگ هم كؤنگلين آغريتقانى و انينگ تلخكام

بؤلغانيدىن مونونگ داغى كامين آچيتقانى

«اول تېنگرى آتى بيله بو نامه
فردى كه يوق اول ابتداسى
تاغ بلچيغى اوزره ژاله اورغان
هر كيمنى كه ايلبان پريوى

كيم، عشق اېليدين كؤتردى خامه
حېي كه يوق آخر انتھاسى
قوم توفراغى اوزره ماله اورغان
طعن ايله گن انكه عادت و خوى

هجر اېمگا کینی قتیغ یره تقان غم شربتینی اچنغ یره تقان
 عشق اؤتیغه کیمنی کوی دوروب چوم معشوقیغه بېر مه گن ترحم
 قیلغان نېچه عاشق اؤلسه ناشاد معشوقلوغ اقتضاسی بی داد
 عاشق ایچی یوز مینگ اؤلسه پارکند معشوقنی قیلمه ی انکه خورسند
 معشوققه کیم اېسیب نسیمی عاشق ایچیگه سالیب جهیمی!«
 چون بویله بؤلوب فسانه پرداز اندین سؤنگ اېتیب بو نکته آغاز
 کیم، «اوشبو غم و الم بیانی جان صفحه سیده باغیر نشانی
 مېندن که ایچیم غمینگده قاندور سنگه که غمینگ تیمده جاندور
 یعنی: بو جنون فسانه سیدین رسوالیق اؤتی زبانه سیدین
 گلرخلر اراسیده پریغه انجم ارا مهر خاور یغه
 نې حدیم ایله دعا دېگه یمېن یوز مدح بیله ثنا دېگه یمېن؟
 مدحینگ دېگه لی ده غی قانی تیل؟ بؤلسه دې آلورمو هم آنی تیل؟
 کون وصفینی قیلماق آشکارا خفاش تیلیگه قیده یارا؟
 هر نېچه که چپکتی تیلنی سوسن گل وصفیده کېلدی لال و الکن
 هر نېچه بو نوع دور نظیریم یوق بیر نېچه نکته دین گزیریم
 ای کشور حسن پادشاهی حسن اهلی بو کشورینگ سپاهی:
 ای ناز و کرشمه باغیده ورد یوزونگ بو بهار لاله زاری
 بؤلغانده سحر اېلی گل افشان زلفونگنیمو ایله مس پریشان؟
 مشاطه قیلورده وسمه نی پاک قاشینگنیمو ایله مس گرھناک؟
 سرمست کوزونگ که اېردی بیمار ساغ اؤلماغی بؤلدیمو پدیدار؟
 رخسارینگ اؤتیده خال هندو اوزیدېک اولوسنی کوی دورورومو؟
 گلبرگ اوزه سنبلونگ توشوب هیچ قیل ینگلیغ اوررمو اؤت ارا پیچ
 یوزونگ خویی و ساچینگ طنابی بارمو اول ایکاونینگ آب و تابی

آغزینگ که عدمده بار ابدی گم
 قدینگ قیلیان هوای رفتار
 ناز او یقوسیدین آچرموسپن کوز
 کویونگده که یوق مېنینگ کیبی خس
 بو اېرمیش اراده الهي
 کیم کوزکه اویولغهی اېردی، اې کاش
 اول عارضی دلرباغه توشگهی
 فکر اېتسم ابدی بو نوع اوزومنی
 مېن کیم اېدیم و بو درد جاوید
 بېخواست یوزونگه بیر نگاهیم
 کیم، مونچه کېلیب بلا باشیمغه
 دیوانه بؤلوب چقیب جهانیدین
 هر کون وطنیم بیر اوزگه وادی
 قوم سطحی بؤلوب مېنینگ سریریم
 آت منگه جبال قلّه سیدین
 گه یار و مصاحیم دد و دام
 دشت اوزره چو وحشتیم تاپیب طول
 حیرتده وحوش وحشتیمدین
 اندوه و بلا گماندین آرتوق
 بیر طور عدم بؤلوب منگه جسم
 بو ضعف بیله چو پویه قیلیب
 کؤکسومنی که تیغ هجر اېتیب چاک
 کؤکسوم ایچیده چیبین سالیب شور
 بو نوع قاتیغلیغ و ایریکلیک

ایلرمو عیان انی تکلم
 ایلرمو جهان اېلین گرفتار؟
 یوز ناز ایله اېلگه دېرموسپن سوز؟
 خسدین ده غی قدر ایچینده واپس
 کیم، سړینی بیلمس اېل کماهی
 نې کوزکه کېسیلگهی اېردی بو باش
 جان بیرله کؤنگول بلاغه توشگهی
 کور اېتگهی اېدیم ایکی کوزومنی
 ذره باشیده هوای خورشید
 توشگنگه مېنینگ «نېدور گناهم
 یوز درد و بلا قرا باشیمگه
 آواره دیار و خان و ماندین
 هر تون ینه بیر دمن سوادی
 کون قرصی بؤلوب مېنینگ فتریم
 تون منگه سموم حلّه سیدین
 گه توتمه ی الر بیله هم آرام
 غم تاپیب وحش، بل قاجیب غول
 محنتده طیور محنتیمدین
 ضعف آنچه که بؤلمس آندین آرتوق
 کیم، انگه وجود بېریان اسم
 اورگمچی طنابیدین ییقیلیب
 کیریب حشره ایچیمگه بېباک
 کوزوم اویدیه وطن قیلیب مور
 یادینگدین اؤلوب منگه تیریکلیک

بو دَم که گهرنثار خامه‌نگ
 الفاضلین اؤقورده روح تاپتیم
 لیکن ایکی سؤز ابدی محرر
 اول که نظرگه بۆلدی معلوم
 کیم، «تاریب ایکاو سپاه خونریز
 الله-الله بو نې بلادور
 پشه کیم و پیللیک خیالی
 بو مونداق ابدی کیم: اول سپهد
 ییلگچ غم ناتوانلیغیمنی
 بۆلمیش نفسی قاشیمده ساکن
 مېن بیردم اؤزومده مېن، دَمی یوق
 سؤز ایچره چو کۆردوم اضطرابین
 اول آلدی مېنی و اویگه کېتتی
 چون کینه و قتلین انگله‌دیم راست
 کیم قینیغه سالدی خنجر کین
 بۆلگانده فسون قیلورگه همدم
 نې انگله‌دیم ایله‌گن خطابین
 کۆنگلومدین اؤلوب هم اېردی برباد
 قیلماق منگه مونداق ایشنی منسوب
 مېن مونچه بلا چېکیب وفاده
 نې کیم بیتیدینگ نېچوک قیله‌ی رد
 غوغای جنونغه مبتلامېن
 نامه‌نگه فدا کۆنگول، کۆزوم هم
 نوفل سؤزی کیم قیلیب اېدینگ ضبط
 تحریر اېتیبان یېتیشتی نامه‌نگ
 هر حرفیده یوز فتوح تاپتیم
 کیم جانیمه سالدی اؤت مقرر
 نوفل ایشی بۆلمیش اېردی مرقوم
 خیلیم سری تیغ چېکتینگیز تیز»
 کیم رشته‌نی دېرکه اژدهادور
 یا مورغه شیرلیک مجالی
 ییتگنده منگه سپه ابدی دد
 عشقینگ ارا خسته جانلیغیمنی
 سؤزلر ده‌غی دېمیش اولچه ممکن
 موندین عجب اېلگه عالمی یوق
 ییلماق نې دېدیم انینگ جوابین
 اول یېرگه یېتیشتی ایش که اېتتی
 قیلدیم نې که ممکن اېردی درخواست
 توتتی یانیان اوییده تسکین
 اویلنمک ایشین دېدی اېکین هم
 نې آنی که، نې دېدیم جوابین
 نامه‌نگ اؤقوغاندین ایله‌دیم یاد
 توتغیمو مروّت اهلی محسوب؟
 سېن بویله خیال و مدعاده
 نې قیلسه قیلور کیم اؤلسه بېخود
 باشتین-یاغیمغه چه خطامېن
 لیکن سنگه بار بیر سؤزوم هم:
 مېندین اېمس اېردی واقع اول خبط

اول عشق و جنوندين اۋلدى حادث
 اوپلنمك ايشى كه نسبت ايتدينگ
 كيم، ابن سلام ايتيب خيالىنگ
 كۈنگىلىنى، اتانگ قىليب طرازى
 سېن راضى اپرور، اېمىنى بيلمان
 ھى، ھى، نې فسانەلر بۇلور بو
 گويا سودا يۇلومنى اوردى
 چون سۆزدە شعور اېمىس شعارىم
 ديوانەمېن، اې پرى صفت حور
 بۇلدوم چو سېنىنگ غمىنگە نابود
 يۇق نىنگ نې كه سۆز بۇلور خطابى
 يۇقلوق منگە گر بۇلۇبتورور يۇل
 اقبال ايله بخت يارىنگ اۋلسون
 مکتوب اۋقوغونچە شوخ مرغوب
 هر بير سۆزى ايچرە فكر ايتيب كېچ
 انصافغە چونكه دخل بېردى
 اۋز نامەسىدىن بۇلوب مشوش
 تعويد ايتيب اول سواد موزون
 اې قاصد نامەبر خبر نې
 بير سۆز بيله درديمە دوا بېر

سېن عشق بيله جنونغە باعث
 بيزگە اۋز ايشىنگى تهمت ايتدينگ
 بلكيم طمع ايلبان وصالينگ
 بۇلمىش نې اول ايستەگنگە راضى
 بيلمىس نيمە تهمتىنى قىلمان
 خارج نې ترانەلر بۇلور بو؟
 هوشومنى جنون يېلى ساووردى
 يۇق هرزە دېمكەده اختيارىم
 معذوردور اول كه توتسە معذور
 نابودغە نكتە قىدە موجود؟
 توتماق كېرەك آنى يۇق حسابى
 سېن بار بۇل و بو يۇققە يار اۋل
 جانلر نقدى نثارينگ اۋلسون»
 كۆپ تاپتى شكن نېچوك كه مکتوب
 كۆپ اوردى اۋزىگە نامەدېك پېچ
 اۋز سۆزلىرىنىنگ جوابى اېردى
 بو نامە ضميرىنى قىليب خوش
 آينىنگ يىتىگىن نېچوك كه مجنون
 دېگىل سنگە روشن اۋلسە هر نې
 نامەنگ بار اېسە، چىقار منگە بېر

مجنون نینگ اتاسی دیوباد دېک دشت اطرافیه اېورولوب اؤز دیوانه نهادین
 سرگشته لیکده تاپماغی و جنون دشتی قراقچیلری هر دم انینگ هوشی
 کاروانی خیلین سودا سپاهیغه اسیر اېتگاندین غریب حالات ملاحظه قیلغانی
 و نصایح هوش داروسی بيله انی لحظه یی اؤزیگه کېلتورگانی و اؤزی بيله
 اویيگه یېتکورگانی

بو نامه نی اول که قیلدی مرقوم افسانه نی بویه اېتتی معلوم
 کیم، تېلبه بی نوا اتاسی یوز غصه غه مبتلا اناسی
 چون مدتی اؤغلیدین اېدی فرد کؤنگلینی جراحت ایلان درد
 غالب بؤلوب انکه اشتیاقی صحرا ساری توشتی اتفاقی
 کیم، تاپسه فغان و زار قیلغهی شایدکه ایچیگه کار قیلغهی
 افغانیغه ملحق ایلان پند شاید انی ايله گهی زبانبد
 یوز نکته گه تیلنی قایل اېتگهی شاید انی اویگه مایل اېتگهی
 روحین قلیب اول امید تازه هر ساری سورر اېدی جمازه
 چون نېچه کون اول طلبده چاپتی آخر انی بیر بوزوغده تاپتی
 خوشراق بوزوغ انکه خان و ماندین لیکن اؤزی کؤپ بوزوغراق آندین
 آشفته لیغی گماندین آرتوغ نې کېلسه گمانغه آندین آرتوغ
 گهی توتوب اؤلتورور اېدی مور گه توفراق ايله یسر اېدی گور
 گه شغلی کېسک تاشورگه تعجیل یسر اېدی اول کېسک بيله میل
 گه ساچر اېدی باشیغه توفراغ گه تیش بيله آلور اېدی تیرناغ
 گه تامغه قؤیوب مینر اېدی چُست هر ساری ایاغلرین اېتیب رست
 چیمدیر اېدی اېنگلرینی هر دم چینر اېدی اېنگلرینی هر دم
 گه چغذ بيله نواده همدرد گه بوم یوزیدین آریتیب گرد
 هم چغذ قؤنوب قؤلیده گستاخ هم بوم باشیغه سورتوبان شاخ
 تام اوزره نې خط که چپکسه ناگاه اول خط کېلیب اختیارسیز «آه»

باشيغه كه اوردى زخم گردون
 قانليغ كوزيده تيكن بيله چوب
 كورگچ اتاسى بو نوع حالات
 دېدى كه: «نېدين، مثال اېكىن بو
 كيم كوردى بو نوع آدميزاد
 هر نېچه كه صعب اېدى بو صورت
 كورگچ اتاسىنى كناره توتتى
 ييغلب اتاسى يقا قىليب چاك
 «كېي يوز يره ليغ باغيرغه پاره
 مجنون اتاسى اېكنى بيلدى
 باشين كوتريب قوچوب اتاسى
 چيرمشتيلر اؤيله چُست و محكم
 بير لحظه ييغيدىن اېردى آشوب
 آشوبلرى چو تاپتى تسكين
 دېدى كيم: «ايا رميده فرزند!
 كوكسوم يره سىنى سؤكمه مونچه
 سېنىنگ تىنىنگ اؤلسه ياره غمدين
 بير دم جگريمغه قيلمه كاوش
 اول لحظه كه يوق اېدى نشانينگ
 ايلب تيلرينگنى مدعالر
 آچ تويغزيبان يلنگنى ياپتيم
 اوچ-تورت ياشينگغه تېگرو پيوست
 سېن قطره يى سوتدين آلوچه كام
 ايلب تابانينگنى چون تيكن ريش

باشى توكيدىن عددده افزون
 كيپريكلريدن حساب ارا كؤب
 حيرت انى قىلدى اؤرنيده مات
 سبحان الله، نې حال اېكىن بو؟
 كيم، بېرمه گه ي اؤيله آدمى ياد»
 گام اوردى انينگ سارى ضرورت
 گويا اتاليغ حقين اونوتتى
 بنياد اېتتى حزين و غمناك:
 مېندين نېگه ايله دينگ كناره»
 آه اوردى و آليغه ييقيلىدى
 جانين تىلب ايله مك فداسى
 بير جنس ايكي حرف اؤلسه مدغم
 هجران اچيغيدىن اېردى آشوب
 بنياد اېتتىب اول ضعيف مسكين
 پيوند باغيرغه، بلكه پاركند
 بغريمنى قانىنى توكمه مونچه
 مېنينگ جگريم بؤلور المدين
 كورگيل كه نې نوع اېتر تراوش
 قانيم ارا مضمير اېردى قانينگ
 صدقه بېريب و قىليب دعالر
 اؤلدوم دېگنيمده سېنى تاپديم
 غم قالمه دى بېرمه گن منگه دست
 يوز قطره قان قىليب مېن آشام
 مېنينگ جگريمگه سنجيلىب نيش

تا علم و ادبى كام قىلدىنگ
 غافل بۆلمەى ايشىنگدە غمدىن
 كيم، فضل وكمال يارىنگ اۇلغەى
 قىلگانده تنيم رحيل يادين
 اول ايش كه اتا-انامغە يېتتى
 سېن بۆلگەسېن اول زمان قاشىمده
 روح اېتگن ايله تنىمنى مەھجور
 رشتە كىيى پىچ و تابىنگ اۇلغەى
 سېن عمرغە بۆلگەسېن وسىلەم
 گر نورىدن اۇلسە شمع مەھجور
 گم بۆلمەغەى اېل ايچىندە آتيم
 يىققان نېكە مخزنِ حصارى
 يېل حجلەمە سالمەغەى گذر تيز
 روحوم بۆلۈبان خلف بىلە شاد
 اېمدىكە بو ايش قاشىمغە كېلدى
 صبحىمغە يېتىشتى شام محنت
 توش-تۈشدىن ايچىمگە قۇيدى يوز غم
 شمعىمغەكە ظلمت اۋلدى حادث
 جان قوشى تىلب اوچرنى هر دم
 عشق ايچرە توشرگە جان زارىنگ
 هر امرکە بۆلسە غايىتى بار
 عشق اهلى جهانده كۆرمەدوكمو؟
 بۆلماق بو صفت بير ايشده مغلوب
 اۋت ايچرەكە توشتى بېنوايى

مكتب طرفى خرام قىلدىنگ
 بارور-كېلورونگدە بير قدمدىن
 علم و هنر اختيارىنگ اۇلغەى
 يېتسە منگە چرخ بېوفادين
 بير بير انداقكە برچە كېتتى
 گھى آياغىمده، گە باشىمده
 چون شمع حياتىم اۇلسە بېنور
 پروانه دېك اضطرايىنگ اۇلغەى
 سېندىن ياروغەى يىنە قىيلەم
 مشعل سالغەى قىيلەغە نور
 بېگانەغە قالمەغەى جهاتىم
 بۇلغەى نقدىم قۇلونگدە بارى
 كىمسە حشىم سارى نظر تيز
 قالغەى بارى قوم و خىلىم آباد
 هر نېكە دېدىم باشىمغە كېلدى
 شامىمگە يوز اوردى صبح رحلت
 بو بير غم و سېندىن اۋلدى يوز غم
 آهينگ بۆلۈب اۋچمگىگە باعث
 فريادىنگ انگە يىنە بېرىب رم
 يىلدۈككە يۇق اېردى اختيارىنگ
 هر مەلکەنىنگ نهايتى بار
 بو وادى ارا يۈگۈرمەدوكمو؟
 اهلِ خرد آليده اېمس خوب
 چىقتى اگر اوردى دست و پايى

تالپينسه چيقر غريق يُمكن
 سېن هم بو بلاده قالمه مونداق
 توشسه قدحی بيلور ارا مور
 هر دردكه حق كيشيگه بېردی
 حق كيم سنگه سالدی بو بلانی
 بو دغدغه دین كناره ایسته
 بیر یولی اگر گمان اېمستور
 تدریج ایله طفل اؤلور خردمند
 یوز ییل كیشی عمر اگر تیلر ییل
 كیم اېتسه مناره اوچی وایه
 چیقماق لیغیده اگر كېرك مهل
 سېن داغی بو بیرگه كیم یتیب سېن
 یانماققه هم اؤلدونگ اېرسه مایل
 سېن اېمدی كه رخنه بسته اېرمس
 مېن بؤیله حزین و زار سېن سیز
 آقشام دین تانگه جانی محزون
 «اؤغلوم» دېر و اول صفت چېكر وای
 «بؤته م» دېبان ایلر اول صفت پیچ
 ییغلب اورر اؤیله تاش اوزه باش
 بو اؤت چو دماغین اېتتی محرور
 ییلمیش چېكرینگنی كوه اندوه
 توفراققه ییقیلماغینگ چو ییلمیش
 سېنسيز ضرور اؤیله دردو غمليك
 مېن بؤیله و اول ضعیف بؤیله

تالپينمسه اؤلمايین نې ممكن
 بیر یولی اؤزونگنی سالمه مونداق
 تدبیر كېرك چیقارغه یوق زور
 هم حق دین انینگ دواسی اېردی
 عاجز اېمس اېتگه لی دوانی
 هر فكر ایله اؤلسه چاره ایسته
 تدریج ایله هم یامان اېمستور
 ساكنلیك ایله قمیش بؤلور قند
 كیم، صبر كېركدور انگه یوز ییل
 بیردور چيقر و توشده پایه
 لیکن توشری بسی اېرور سهل
 تدریج ایله یولنی قطع اېتیب سېن
 كېلگنچه دورور یولونگده منزل
 مونداق سفرینگ خجسته اېرمس
 آنهنگ دهغی بیقرار سېن سیز
 تانگدین آقشامغه اشکی گلگون
 كیم چرخ اوقی نینگ قدین قیلور یای
 كیم، قالمس روحیدین اثر هیچ
 كیم، قالمس المده باشیدین تاش
 آق ساجی ساچر یوزیگه کافور
 اندوهی بؤلوبدور اؤیله كیم كوه
 توفراق اوزه اول دهغی ییقیلیمیش
 كیم، قالمیشدور بیر-ایگی دملیک
 كېل ایگلهمیزگه چاره ایله!

امیدِ حیاتیمیز کیتیدور
 بېگانه‌نی اوی ساری یاووتمه
 یزایکې سېننگ غمینگدین اؤلسک
 بو ایشته حق ایله‌سه خطاینگ
 سوردی چو اتاسی بویله افسون
 کیریپک بیله چون یؤلین سوپوردی
 «کې خیلنگ اېشیکې قبله‌گاهیم
 هر چاره‌که سېن قیلیب تخیل
 هر صبرکه سېن تاپیب نهانی
 بو نېچه تکلمی‌که سوردونگ
 یوق، یوق‌که قۇیرغه داغ اوزه داغ
 نطقونگ نې‌که ایله‌دی رقمزد
 حکمونگ منگه آرزوی جان‌دور
 آلینگده نې سؤز دې آله‌مېن چوق
 لیکن سنگه بو اېمس نهانی
 کیم تاری اؤلوب بو ناتوانغه
 بو نوع بلا بؤلورغه جاری
 عشق اؤتی‌که بیر شراره آندین
 یوز شعله‌نی مسکنیمغه اوردی
 خرمن سری توشسه بیر شراره
 مینگ برق توشورسه عشق بې‌باک
 نې‌بو یروغونگ اؤلسه سؤزدېمس مېن
 سروی‌که سېن ایله‌دینگ تأمل
 بو کولگه مگرکه گردبادی

آهنگِ رحلیمیز یتیدور
 اورنونگ‌که قیزیقدورور ساووتمه
 سېن اؤلمه‌ی ماتمینگدین اؤلسک
 فکر اېت‌که نې بؤلگوسی جوابینگ؟
 ییغلب آیاغیغه توشتی مجنون
 پاسخده بو نوع نکته سوردی:
 دردینگ اؤتینی یاروتقه‌ی آهیم
 کؤنگلوم اؤتی خرمن قیلیب کول
 اشکیم سیلی آقزیب آنی
 کویگن کؤنگول اؤتیغه سو اوردونگ
 اؤت یاقدینگ و قویدونگ اوستیگه یاغ
 ایتورغه جواب یوق منگه حد
 باشیمغه بو حکم هم روان‌دور
 گر بؤلسه جوابیم اول ده‌غی یوق
 کیم، بویله قضای آسمانی
 رسوا قیلدی باری جهانغه
 بؤلمس کیشی‌نینگ اؤز اختیارى
 طوفان قۇپارور باری جهان‌دین
 مینگ برقنى خرمنیمغه اوردی
 کویمکدین اېمستور انگه چاره
 نېتگه‌ی انینگ اؤتروسیده خاشاک
 مجنون مېن و لېک قیس اېمس مېن
 خس بؤلدي و خس بو دم اېرور کول
 بېرگه‌ی ینه سرودېک سوادى

يېتىگندەكە ايلەدينگ نظاره
يۇق ميل سكون و عزم رفتار
قاچماقلىغيم ابردى تانيمسدين
دد هر سارى كېتسە كېتمك اۋلمس
بۇلماغليغ ايتىنگ ابرور مرادىم
ايت كيمسەگە بېوفالغ اېتمس
مېن ايه سىگە عذر قۇلغان ايتمېن
ممکن ايسە تېلبە ايت آيىلماق
سېن داغى مېنى خرد نهاد اېت
عذرومنى قاشىنگدە قۇلدوم آخر
چون اېتى عذرىنىنگ تمامين
يېشتى رىنى جھازيدن چۇست
تاپشوردى رسن باشين اتاغە
ايتمېن ايليگىنگدە بوينى باغلىق»
يېشتى اتا بوينيدىن رسنى
تا توتتى جنون يۇلين نوايى
مجنوندىك اتاسى داغى يۇقتور

كۆردونگكە مېن سىە ستاره
نې محنت ارا اېدىم گرفتار
بلكيم تانيرىنگە ارزىمسدين
نسناسنى آدم اېتمك اۋلمس
يۇق ايتچە اۋزومگە اعتمادىم
باشين آليب اۋزگە سارى كېتمس
بو دىشتە تېلبە بۇلغان ايتمېن
ياخود انگە اعتماد قىلماق
هر ايشتهكە قىلىسم اعتماد اېت
هر ايشته معاف بۇلدوم آخر»
تيز اوردى جمازه سارى گامين
اۋز بوينىغە باغلهدى انى رست
دېدى: «نې دېسنگ بو مبتلاغە
دېب قىلدى اۋزىنى تۇرت اياغلىق
عزم اېتى هوا قىليب وطنى
كىم، بۇلدى وطنغە رهنمايى
مسكنغە هواسى داغى يۇقتور

نوفل نینگ مجنون قبيله سى مهمانليغيدىن اويىگه بارغاچ، مجنون اتاسيغه
مىزبانلىق قىلغانى و پيوند رشته سى آرەلر يده محکم بۇلوب، مهمان اويىغه
كېلگونچە مجنون بيابانغه عزم قىلىپ، لىلى شىبانيغه يۇلوققانى و شىبان
ايتىدېك لابه قىلىپ، شىبان انى قۇيلر اراسيده يشورغانى و لىلىنى كۆرگچ
قربان قۇيى بيله ختن جىرانى نینگ يىقىلماغى و هر قىسىنى بير وسيله بيله
اۋز قبيله لر يغه اېلتماقلىرى

سۆز ناقەسى نینگ رحيل كوشى
كىم، چون حشميغه كېلدى مجنون
هم قويدى اتاسى ناتوانلىق
كيدوردىلر انگە خز و دىيا
هر سارى يېتىشتى بو حكايىت
اېل كۈنگليده بو خيال پىشتى
اول خود يېپ انىنگ غمىن هميشه
كۈنگليگە خيالىدىن تفكر
بو سۆزنى اېشىتگچ اۋلدى خوش دل
آتلىدى و سوردى اول طرف آت
ساز ايلب اساس مهمانى
مجنون بيله اول سپهبد چۈست
آقشامغه چه كامرانلىغ ايلب
اول خود بۇلوبان بو ايشگە خوشحال
چون نوفل مهر يوز ياشوردى
ره توشه كوليچه يايدي كوكب
بارور اېدى برچه يۇل ارا شاد
ليكن اتاسيغه يوزلىنىپ كام

بو نوع چېكر هودى خروشى
شاد اۋلدى الركه اېردى محزون
هم بۇلدى اناسى تازه جانلىق
خلعتلرى برچه چۈست و زىبا
كىم، «هوش انگە ايله مىش سرايت»
نوفل غە دهغى خبر يېتىشتى
ذكرين قىلىپ اېردى ورد و پيشه
جانىغه وصالىدىن تحير
باريب كۆرريگە بۇلدى مايلى
مجنون اېلى هم خبر تايىپ بات
خوش دلىق ايله توشوروب آنى
يوز مهر بيله قوچوشتىلر رست
بو خيل انگە مىزبانلىغ ايلب
مجنون اۋز ايشيگە قالىيان لال
مجنون فلک ياشين آشوردى
نوفل دهغى يۇلغە سالدى مركب
مجنون قالىيان اوى ايچره ناشاد
كىم، نوفل انىنگ سارى قۇيوب گام

هم ايله دى شاد و خرم آنى
 كۈنگليگه توشوب بو سوزكه نوفل
 لېلى اېلى بيرله حرب اېتيب بيغ
 مجنون غمىنى چو پير اېكندور
 شك يوق كه اېرور بو ايشگه مايل
 يوقسه مجنونغه يوقتور اول يول
 اېمدى بودورور ادب منگه هم
 آينىگ سرى خدمت اېتگه بيز فاش
 تاپسق ينه لطف ايله مدارا
 راضى اېسه بختدين قووانساق
 ايسته تى حشم اولوغرين بات
 باريسيغه دلپذير توشى
 مجنون ايشى چونكه اېردى مطلوب
 هرني كه كېرك قىليب مهيا
 جمع اولوبان ايلبان بو تدبير
 بو گام ارا يوز فسانه باشلب
 بارور اېدiler دېبان بو سوزنى
 تا دشتى آنچه قىلدiler طى
 اول هم قىليب اولچه شرط اكرام
 قىلدى طرب و نشاط آنچه
 كيم بارى كوروب محلنى قابل
 نوفلگه غرض چو بولدى مسموع
 دېدى كه: «بو سوز دېيلىمىش اېردى
 قىلديم چو قبول انگه رقمزد

هم خيل ايچيده مكرم آنى
 مجنونى چو كورمىش اېردى اول
 كيم، چېكى اينيگ ايشى اوچون تيغ
 پيوند سوزين ده غى دېگندور
 كيم، قىلدى بيزينگ حشمى منزل
 كيم، كېلگه ي انى كورر اوچون اول
 كيم، حى اېلىنى قىليب فراهم
 كيم، بولغهي اينيگ ايشيگه پاداش
 اول سوزنى هم اېتسك آشكارا
 يوق دېسه قبيله سارى يانساق
 عرض اېتى الرغه بو مقالات
 قىلماقلىغى ناگزير توشى
 آينىگ بارورى كورونمهدى خوب
 ياريم كېچه اويله كيم ثريا
 قىلدiler اوشول گروه شېگر
 هر بيركه توگندى يانه باشلب
 بو سوز بيله خوشدل ايلب اوزنى
 كيم، نوفل اوييغه قويدiler پى
 منزله بېريب الرغه آرام
 اول خيل ايله انبساط آنچه
 بولدiler اوشول غرضه قايل
 كۈنگليگه بو نكته كېلدى مطبوع
 مجنونغه بو غم ييىلىمىش اېردى
 اېمدى ده غى قىلماغومدورور رد

سیز اېمدى قۇيونگ حشم سارى گام
 سیزگە دەغى اولچە دسترسدور
 ساز ایلېب اېتىنگ بویان عزیمت
 تا اۋیله که بۇلسە شرط پېوند
 میعاد نکاح تاپتی تعیین
 شاد اوی سىرى بۇلدیلر روانه
 اول تون که الرغه قالمەى آرام
 مجنون که اوی ایچره قالدی دلشنگ
 چون قۇیمەدی هجر اۋتی قرارین
 عشق اۋتی چېکېب زبانه چىقتى
 دشت اوزره یوگوردی بېسر و پای
 یای اېردى قدى و ناوک آهى
 بو یانیغه چون قورر اېدى اۋق
 آیینى هواله نیب تک و دَو
 اېلتور اېدى یار مېرى آنى
 چون جدینی ساغدى چرخ زالى
 اول سوت بيله صنعت ایلبان زال
 آلیغه یېتىشتى بیر سوروک قۇی
 مجنوننى دەغى شبان چو کوردی
 مجنون دېدی: «اې یوزى همایون
 کیم، طلعتینگ آشنا کۋروندی
 سېن هم انگه ایلەدینگ نوازش
 چوپان قۇیوبان ایاغیگه باش
 کیم، «مېن کیم ایشیم اېرور شبانلیق
 مېن سور ایشینی قیلەى سرانجام
 آرتوق منگە آرزو اېمسدور
 کیم، فرصت اېرور بسى غنیمت
 مجنوننى قیلەى اۋزومگە فرزند»
 اول خیلغە یانماق اۋلدى آیین
 بیلمەى که نې فعل اېتیب زمانه
 نوفل سىرى اورمیش اېردیلر گام
 کۋزدین تۋکر اېردى اشک گلرنگ
 عشق ایلگیدین آلدی اختیارین
 اویدين ینه بېخودانه چىقتى
 گە تارتیب هوى و، گە چېکېب وای
 گردوننى قیلیب نشانه گاهى
 گردون کۋزیگە اورر اېدى اۋق
 اول نوع که مېر آسمانرو
 باش اورغوچه مېر آسمانى
 سوت قطره لرین آریتنى حالى
 کۋرگۈزدی پنیر قرصى فى الحال
 چوپانى کۋروندى آشنا روى
 احوالینى لطف بیرلە سۋردى
 قیده سېنى کۋرمیش اېردى مجنون
 دردیغه سۋزونگ دوا کۋروندى
 اول داغى نوازشینگه پازش»
 بو نوع تکلم ایلەدى فاش
 قۇی بیرلە قۋزیغه مېربانلیق

تېلسىز گله ھمزبانيدورمېن
سېنى كۆروب اېردىم اول حشمده
عشقینگ المين دهغى بيلورمېن
مجنون تابانيغه قويدى باشين
دېدىكه: «ايا دمينگ روانبخش
عيسى'دېك اولوكنى تيرگوزورسېن
يوق، يوقكه، شبانلىق ايچره موسى'
موسى' نېكه، خضرراھيم اولدونگ
يېتكور منگه آب زندهگانى
كيم، ھجرىده خسته جان مېن اسرو
چوپان دېدى: «اي خجسته صاحب
چار اطرافى نظاره ايله
مجنون چېكيان دعاسيغه تيل
مغرب سىرى مېر ايله گچ روى
بىر قۇي تېرسين چيقاردى فى الحال
قويدېك بو تېرىنى خلعت ايله
قدىنگى غم ايچىنده خم قىل
كيم، كېلگوسيدور بت پرىچېر
قىزلر بيله اوينه يو تلاشا
يېتگنده باشىنگه سېن بيلورسېن
مجنون ياپىنىب تېرىنى محكم
بارور اېدى تورت اياغلىب تيز
قۇيلر چو قىيلهغه ياووشتى
انجم كىيى چىقتىلر شتابان

لىلى قۇيى نىنگ شبانيدورمېن
مكتېده سبق اوقور علمده
ھر چاره قيله دېسم قىلورمېن»
نعل اېتتى اؤتوكلىرغه قاشين
نطقونگ اولگن تىمغه جانبخش
خوش معجزه دوركه كۆرگوزورسېن
ايلگىنگده عصا ھم اژدرآسا
غم ظلمتيدە پناھيم اولدونگ
يعنىكه كۆره يىراقدين آنى
رحم ايلهكه ناتوان مېن اسرو
آقشامغه چه بۇل منغه مصاحب
بىر نوع ايشىنگه چاره ايله»
بۇلدى انگه اول كون ايله كيم يىل
سوردى چوپان حشم سىرى قۇي
مجنونغه دېدىكه: «اېگىنگه سال
باشدين اياغىنگه كسوت ايله
عاشق اېسەنگ آنى مغتم بىل
انداقكه حمل فضا سيغه مېر
قۇي ساغماغىن اېتگه لى تماشا
نې نوع نظاره كيم قىلورسېن»
قۇيلر ارا ايلبان قددين خم
تا قىلدى زمانه فتنه انگيز
قىزلرغه خرام جوشى توشتى
لىلى اول اراده ماه تابان

چون عشق ارا کۆپ بۆلوب ملالی
 هجران اؤتیدین عذاریده تاب
 گیسوکه بۆلوب یؤلیغه جاروب
 فتنه که کؤزیگه سورمه تارتیب
 مژگانی که قتل ایلب آهنگ
 اؤتلوغ یوزی کیم بۆلوب دل افروز
 بو نوع جمال ایله ییتیشتی
 مجنونه کؤرونکچ اول پرزاد
 بیر آه فلک شگاف چپکتی
 قوی ایچره ییقیلدی زار و بېدل
 اول ناله که چپکتی بی مدارا
 بؤتره شتی چو هر بیرسی بیر یان
 لیلی ایچی اؤرتب اؤتلوغ آهی
 باقسه یاتور اېردی یېر اوزه پوست
 بس کیم غم اؤتی تنین قرار تیپ
 مُشکین کؤرونوب تن نزاری
 گُلرخغه چو بۆلدی قصه معلوم
 یار اوزره ییقیلدی سروقد حور
 عشق ایچره تن نزار بیرله
 عاشق که اېرور ایشیده صادق
 قیزلر بۆلوبان اول ایشدین آگاه
 گُلرخنی کؤتر دیلر هم اولدم
 عزم ایلب اؤکوش فسانه بیرله
 صحراده قالب غریب و بی خویش
 آشفته و تیره زلف و خالی
 گلبرگ سرشک بیرله سیراب
 عالمغه ساجیب غبارو آشوب
 جان نقدین آلورغه کؤز قرار تیپ
 یوز شعله سی دودیدین توتوب رنگ
 مجنون کش و بلکه نکته دان سؤز
 یوز غنچ و دلال ایله ییتیشتی
 آیین حیاتی بۆلدی برباد
 کیم، کؤکنی انکه غلاف چپکتی
 قؤیدېک که قیلورلر آنی بسمل
 قؤیلرغه رم اؤلدی آشکارا
 قالدی آرده غریب گریان
 کېلدی بیله یین دېبان کماهی
 اول پوست ارا نهان بۆلوب دوست
 اول مُشک اؤزیگه نافه تارتیب
 لیلی ساجی نینگ نېچوک که تاری
 آه اوردي و هوشی بۆلدی معدوم
 توفراق اوزه توشتی گویا نور
 هم خوابه لیغ اېتتی یار بیرله
 معشوق بۆلور باشیده عاشق
 کیم، بویله ییقیلدی ایگی دلخواه
 وصل اؤلمه یی الرغه هوشسيز هم
 اول امرده یوز بهانه بیرله
 حیرتده شبان چاره اندیش

کیم، تاپسە خبر قبیله اهلی
مونداقده ایکی جمازهلیق تیز
بو حالت ایچینده تاپقاج آنی
ناقه اوزه آنی قۇیدیلر چُست
واقف بۇلمەى قبیلهده اهل
مونداق دېدی راویِ فسانه
ییلدی که کتیدور اول همول شام
ییغلهى-ییغلهى ایزین ایریشتی
باغلب تېوه اوزره چونکه تانیب
یپتکورگونچه حشمغه آنی
چون یېتتى قبیلهغه یاباندىن
ای وادی ایمن ایچره قۇیچی
شغلونگ بيله باشلهديم یۇلومنى

بیردم یۇق انگه حیات مهلی
یېتتیلر اېتیب جمازهلر خیز
بیر ناقه چۆکوردیلر روانی
ایلگین ایاغینی تانگدیلر رست
عزم اۇلدى الرغه اؤیله کیم یېل
کیم، کېلگچ اتاسی اویگه یانه
کۆپ ییغلهدى اویده توتمهى آرام
اول یېرده یېتشتی کیم یېتشتی
کېلتوردی اویگه تېگرو چاپیب
یوز قتله لیغه یېتتى جانى
یاد اېتمهدى قۇى بيله شباندىن
ایتمېن سنگه اؤز قاشینگده قۇیچی!
توت لطف ایله سېن دهغى قۇلومنى

مجنون اتاسی اۇغلىنى کۆپ نصیحتلر بيله نوفل حشمیغه آلیب بارگانی و
نوفل سور اسبابینی سرور بيله چیقراغانی و تزویج رشتهسى عقدی توزیلگانی
و اول گرە محکم بولمسدین بورون اوزولگانی و بیر عاشق معشوقی
وصلیدین کام تاپقانی و ینه بیر عاشق معشوقی وصلین تیلەى گام اورغانی

مشاطه که سؤز دُرینی تېردی
کیم اویگه چو کېلدى زار شیدا
ییغلب اتاسی قلیب شکایت
اول سؤز دېمهیین ملالتیدین
فهم اؤلگاچ اتاسی نینگ ملالی
یوز یېرگه قۇیوب توتوب قولاغین

بو بکرغه بویله جلوه بېردی
مغزی ارا بۇلدى هوش پیدا
اېتیب ینه پندِ بې نهایت
باقمهى اتاغه خجالتیدین
توفراغ اېتیب انى انفعالی
کۆپ اؤپتى اتاسی نینگ ایاغین

دېدی که: «کېچور گناهیم آخر
 کورگچ اتا عجز اعترافی
 قیلغان باریدین رجوع قیلسنگ
 مېندین تيله سنگ رضا قبول اېت
 مجنون که فتوت اهلی اېردی
 هوش اولسه دماغی ایچره ساکن
 آداب هدایت اهلی ینگلیغ
 انداق که تیلب خدا رضاسین
 دېدی: «سنگه هرني کیم رضادور
 حکم اېت که ني نوع اېتهی شعاریم
 بولدی اتاسی بو نکته دین شاد
 کیم، نوفل کیم عربده دور تاق
 کوپ بولدی سپینگ اوچون المسنج
 چونکم یوق اېدی ازله تقدیر
 اېمگکلی بونونگه اېرور قرض
 اېمدی بودورور انینگ رضاسی
 کیم، ظاهر اېتیب طریق پیوند
 بیر یاتلیغی بار اېمیش پریش
 عفت حرّمیده اول جميله
 وصلین تیلر اېلگه خود عدد یوق
 بو ایش بيله دور منگه مباحات
 مېندین تيله سنگ رضا، رضا بېر
 مجنون تیلین انداق ايله دی بند
 خوشوقت اولوبان قوچوب طربناک

کیم لطفونگ اېرور پناهیم آخر؟
 دېدی: «بو ایشینگه دور تلافی
 ني ایشگه دېسم شروع قیلسنگ
 ني شرع اېتر اقتضا قبول اېت»
 احسان و مروّت اهلی اېردی
 ترک ادب اېرمس اېردی ممکن
 آیین ولایت اهلی ینگلیغ
 اندین سوڭگ اتا-انا رضاسین
 قیلماغلیغ انی منگه سزادور
 اېتمکده انی ني اختیاریم؟
 نوفل ایشیدین سوز اېتتی بنیاد
 یوق، یوق، ني عرب که، تاق آفاق
 کونگلیگه ایشینگه یېتتی کوپ رنج
 تاپمه دی ایشینگ بوترگه تدبیر
 عذرین قولماق سنگه اېرور فرض
 هم خسته اتانگ نینگ التماسی
 قیلساق انگه داغی سپنی فرزند
 باشتین-یاغی لطیف و دلکش
 سوداسیده زار یوز قبيله
 ایتورغه انگه ولیک حد یوق
 تأخیره کېلدی بیم آفات
 بو قصه رضاسینی منگا بېر!
 کیم، بولدی رضاسی بیرله خورسند
 اینده تتي قبيله اهلینی پاک

هرني که کهرهک اول ایش یراغی
 مجنونی یسهب لباس بیرله
 هیچ ایش بيله فوت قيلمهی اوقات
 اول هم چو ایشیتی ماجرانی
 جشن انجمنین عظیم قوردی
 آیین طریغه قویدیلر یوز
 چون بۆلدی طرب ایشیگه انجام
 کۆپ زینت و زیب ایتیب ایکاونی
 قیزنی اسرهب حجاب ایچینده
 بزم ایچره کویاوغه قویدوروب گام
 اؤلتوردی خطیب عیسی اعجاز
 آی بیرله قویاشنی ایلهدی عقد
 چون مهر کبلین کیبی یاشوندی
 گردون کوروبان بو ایش موافق
 اول اویگه که اورمیش ابردیلر تخت
 باشله دیلر اول، ایگاونی خندان
 مجنونی قرین قلیب پریغه
 اوی گردیدین ابلنی سوردی نوفل
 اول تېگرده جمع یا جریده
 بیر پاس چو تندین اؤتتی اول خیل
 نوفل بیراق اؤلتوروب ایچیب مل
 سوداسی بو یؤلغه توتتی آنی
 سېکین قلیب اوی کیزینی پاره
 کوردی یپریدین قیزین که قؤپتی

آماده قلیب زیاده داغی
 تون-کون کیبی کیش و آس بیرله
 نوفل ساری عزم قیلدیلر بات
 جمع ایلهدی خویش و اقربانی
 اول خیلنی بزم ارا توشوردی
 ایچکو ابدی نېچه کېچه-کوندوز
 بیردم کؤتریلدی بزمدين جام
 گلچهره کبلین بيله کویاونی
 آیدېک توقوز نقاب ایچینده
 بېردیلر اېل اؤرته سیده آرام
 حق حمد و ثناسین ایلب آغاز
 باشی اوزه ساچتیلر بسی نقد
 تون بیرگه کویا و کیبی یوکوندی
 کېلتوردی توقوز طبقده ساچق
 تخت اوستیده سالمیش ابردیلر رخت
 یؤق کولگو ولی الرغه چندان
 تاپشوردیلر آینی مشتریغه
 کیم، قالمه دی انده اېلگه مدخل
 القصه یؤق ابردی آفریده
 تؤولوق-تؤشی قیلدی اویقوغه میل
 هر دم قیلور ابردی بیر تخیل
 کیم، اوی یانیغه کېلیب نهانی
 اول فرجه دین ایلهدی نظاره
 مجنون قاشیغه کېلیب یېر اؤپتی

بنياد اېتۍ كه: «اې يگانه
 هم مهر صفا يوزونگده طالع
 بو نكته اېرور قاشيمده روشن
 كيم، لیلی ايشيده ناتوان سېن
 كۈنگلونگدور انينگ غميده محكم
 كۈنگلونگ اۋتيدین ساووتماغونگدور
 ايگيميز اتاسي نينگ رضا سي
 چون ك شور عشق نينگ شهی سېن
 باردور منگه داغی درد مندی
 درديم اۋتی ايچره تابي آنينگ
 ليكن ايکيميز اۋتی نهانی
 فکر ايله كه اول اسير مهجور
 بو كېچه انينگ نې حالي بۇلغهي؟
 سريمی سنگه چو ايله ديم فاش
 كيم، راضي بۇلوب غرام تيمغه
 قيلمهي مېني اېل ارا فضیحت
 هر كيمگه كه بو فسانه يېتسه
 مېن بۇلمه سم اېل ارا معاتب
 بو نوع مروّت اۋلسه سېندين
 اميديم اېرور كه قادر پاك
 اوز حفظی ارا ضمانده توتغهي
 هم هجریده آلمه غهي شكيينگ
 مجنونه يېتیب بو سۋزدين آزار
 دېدی كيم: «ايا رميده پيوند!
 عشق ايچره يگانه زمانه
 هم نور وفا اېنگينگده لامع
 اېل آليده هم اېرور معين
 عشقیده جهانغه داستان سېن
 كيم، عشقی اېرور سنگه مسلم
 اول باریده يار توتماغونگدور
 سالميش سنگه بو ايش ابتلا سي
 عشق اهلی اۋتی نينگ آگهي سېن
 عشقيم رسيغه پاييندی
 مېن داغی كېليب خرابی آنينگ
 نې مېني اولوس يليب، نې آني
 فهم اېتسه سېنينگ بيله منگه سور
 عمری كوني نينگ زوالی بۇلغهي!
 سېندين منگه بودور اېمدی پاداش
 بوينونگنی قۇيوب ملا تيمغه
 قۇپسنگ ده غي ايله سنگ عزيزت
 اول خيل سېني ملامت اېتسه
 قيلسنگ سېن اۋزونگنی-اۋق مخاطب
 اظهار فتوت اۋلسه سېندين
 ليلینی كه كېلدي نادر پاك
 هر مهلكه دين امانده توتغهي
 هم وصلینی ايله گهي نصيپينگ»
 اول خسته ايشيگه ييغله دی زار
 بۇل عشق و محبتينگه خورسند

يارينگه وفا شعارينگ اؤلسون
 مېن خود توشوبان ايچيمگه اندوه
 كۈنگلونگنى قىلور اوچون رعايت
 بو لطف كه سېندىن اؤلدى ظاهر
 كېتمككه كه جزم نيتيم بار
 مېن خود كېتر اپرديم اوشبو ساعت
 منت سنگه يۇق، اؤزومگه قۇيدوم
 دېب قۇپتى انگه دعالر ايلب
 ساز اېتتى آغالغ و سينگىللىك
 چىقتى دهغى عزم پويه اېتتى
 نوفل كۈروبان بو طرفه حالت
 قۇپتى داغى اويده تېرهدى دنگ
 كۈرگن نېكه ياد اېتېب اويالېب
 اوى نينگ ينه سارى قهر و كينده
 ايلگى ارا دشنه يى توتوب تيز
 اول ايگىنى هم هلاك قىلغى
 پاك اپردى چو عشقى ايچره اول زار
 مجنونغه توتوب اۋزىنى تسليم
 توفراغيغه سورتوبان جىينلر
 هم دلبريدىن تاپىب نشانه
 بېخود قىليان بو حالت آنى
 چون شوقيده طاقتى بۇلوب تاق
 يېر اوستيده ايلهدى تين پست
 معشوق چو كوردى ناتوانين

كىم، تېنگرى هميشه يارينگ اؤلسون
 قىلغوم اېدى عزم وادي و كوه
 آشفته ضمير اېديم بغايت
 عذرونگنى نېچوك قۇلهى مېن آخر
 كېتسم سنگه خود نې مېتيم بار
 بېردىنگ سفرىمغه استطاعت
 جان بىرله ايكي كۈزومگه قۇيدوم
 مونداق كرم و عطارل ايلب
 كۈپ ايستهدى سينگليدين بحللىك
 غم باديه سيغه كيردى كېتدى
 قيز بىرله كوياو ارا مقلت
 مى ايچره كيشى يېگن كىيى بنگ
 نې اسرهى آلب، نې ايتھ آلب
 قيز عاشقى بار اېميش كمينده
 كىم، بۇلسه اول ايگى عشتانگيز
 اوز كۈكسىنى داغى چاك قىلغى
 عشق ايلهدى انگه اۋتنى گلزار
 كۈپ تاپتى طريق عشق تعليم
 طورىغه دېدى كۈپ آفرينلر
 آيين وفاده غايىانه
 اول مېر و محبت نهانى
 اوى ايچره كىرىب حريف مشتاق
 توفراققه جاننى قىلدى همدست
 يوز سعى ايله اسرهدى فغانين

مهر ايله باشيغه سايه سالدی
 ييللرکه بو عشق اراده ابردی
 بېرمه‌یدور ابدی ایکاوگه پيوست
 يير-بيريگه مهر ايتیب پدیدار
 جز نفس مرادی کیم یوق ابردی
 تانگ آتغوچه گنگ و لال ابدیلر
 چون تانگ قوشی ناله یاد قیلدی
 باش آلدی و کپتی وصلدین شاد
 چون صبح عروسی‌نینگ یوزیده
 مشاطه چرخ توتتی اؤترو
 سور اېلی یوز اوردی بامدادان
 اول اویده ییری ابدی، ایکاو یوق
 تۆلدى ينه غمدین اول اراضی
 نوفل بیلپان‌که نېدور احوال
 مجنون اېلیگه بسی قۇلوب عذر
 کیم، «تېنګریدین ابردی بویله تقدیر
 نې سیزدین اؤلوب بوايش، نې ییزدین
 تقدیردین ابردی بویله حالت
 بو عذر ايله برچه‌نی اوزاتتی
 اول نوع نهفته رنج و تیمار
 بیمارمن، ای طبیب حاذق
 جانیمنی آلور غم نهانیم

باشتین کؤتردی کؤنگلین آلدی
 کوندین-کونگه زیاده ابردی
 بو تونگیچه وصل دولتی دست
 بؤلدیلر ایکاوله مست دیدار
 اؤزگه باری کم دست بپردی
 سرمست می وصال ابدیلر
 عاشق ده‌غی خیرباد قیلدی
 معشوقه‌سی قالدی غمدین آزاد
 کؤرگوزدی سپیده دم سپیده
 کون چشمه‌سیدین یوزیگه کؤزگو
 قیز بیرله کویاو قاشیغه شادان
 قیز یالغوز ابدی، ولی کویاو یوق
 مجنون اېلی خود اؤلومگه راضی
 ایتورغه ولی تیلی بؤلوب لال
 ایتور سؤزی سربه‌سر بؤلوب عذر
 نې کیم تقدیر ابرور، نې تدبیر
 بلکیم نې اؤغولدین و نې قیزدین
 شکر ایلنگ و رفع ایتینگ ملالت»
 یاندی اؤزی و اوزالدی یاتتی
 بستر اوزه جسمین ایتتی بیمار
 تشخیصینگ اېمس ولی موافق
 دفع ايله و یا بغیشله جانیم

فلک زالی مشعبدلیغی نینگ بوقلمونلوغی مجنوننی نوفل قیزی وصالیغه
یبتکورمسیدین بورون اییرغاندېک لیلینی داغی ابن سلام ملالتیدین سلامت
اییریب هجر قرا تونیده ایکی نامرادنی مرادغه یبتکورگانی و بدنسیز روحنی
روحسیز بدنغه کیورگانی و روح بیله بدن وصلی میسر بؤلغاچ تیغ فراق
سورگانی و اول سوو بیله بو وصال اؤتین اؤچورگانی

کلکی که بو صفحه قیلدی خارش
کیم، اول نېچه کون که چرخ پرفن
هزل اېتی نې هزل، بې خیالیک
هم ابن سلام اتفاقی
هرایش که کبره ک قلیب مرتب
چیتیلر الر دهغی تاپیب کام
خیلینی دهغی توشوردیلر بات
اول نوع که رسم ابرور ضیافت
عیش ایله دیلر نېچه تون و کون
چون بؤلدی محل که عقد تزویج
بؤلیمیش ابدی ساعت اختیاری
تیل چېکتی خطیب هرزه پیوند
چون تاپتی نکاح ایشی سرانجام
کیم، میل اېتیان طعمه جفاغه
یبر ایلگی چو ایلگیگه یاووشتی
طبعی خفقاندین اېردی ملول
انداق سالور اېردی جسمیغه پیچ
ایچتی نېچه کون چو بې مدارا
اول نوع که ترک هوش قیلدی

افسانه بو نوع اېتر نگارش
کیم، کؤپراق انگه فریب ابرور فن
مجنونغه بویوردی کدخدالیک
ساز ایله دی اوینور یراقی
لیلی حشمیغه سوردی مرکب
بردیلر انگه اوی ایچره آرام
بزم ایچره قدح کبتوردیلر بات
ایلب انگه داغی کؤپ اضافت
کیم، نې کونی میسیز اېردی، نې تون
بېرگهی بو نشاط ایشیگه ترویج
جمع اؤلدی قبیله اهلی باری
عقد ایچره کویاونی ایله دی بند
لیلی حرمیغه اوردیلر گام
بېرگه یلر اول آینی اژدهاگه
مسکینغه غریب قصه توشتی
کؤپ بؤلسه ابدی قدحقه مشغول
کیم، کېلمس ابدی انگه نفس هیچ
اول زحمتی بؤلدی آشکارا
اؤلگن کیشیلر کیبی ییقیلدی

اول بۇلدى حیاتیدن چو مهجور
 اولگن ساغینیب خلایق آنی
 غوغا بۇلدى کویاو باشیغه
 بیچاره کبلینی لال ایتیپ فکر
 کۈنگلی ارا ابردی یوز تفکر
 اۋز قتلینی ایله میش ابدی بیغ
 کیم، خصم تاپر نفس انکه کام
 اغیاردین اۋزنی عاری ایتگهی
 تیغ اۋزیگه اختیار قیلدی
 کۈرگوزدی بوتون فلک نفاقی
 بو ابردی بیریکه اول ایکی فرد
 بحر فلک اوردی اول صفت موج
 هر بیرنی ینه بیراو بیله جفت
 بیر بوکه بو نوع ایکی کدورت
 هم اول کچه ایریلیشتیلر بات
 گویاکه منجم نظربین
 بو ایشده منجم ار زبوندور
 القصه کویاو چو بۇلدى بی حال
 مجموع ابل آنده ابردی اول تون
 لیلی بۇلوب اول بلادین آزاد
 کوردی که قاشیده کیمسه یوقدور
 کۈنگلی تۈله ابردی حجره خالی
 اویدين تشقري قويدی گامین
 توتمس ابدی لحظه-لحظه آرام

ماتمغه مبدل اۋلدى اول سور
 بیر اویگه کیوردیلر روانی
 کیم، کبلمه دی ابل کبلین قاشیغه
 طاووس شکسته بال ایتیپ فکر
 اول باردی و کبلدی مینگ تحیر
 پنهان قیلیب ابردی زهرلیک تیغ
 اۋلتورگهی اۋزینی کام-ناکام
 اۋز یاری وفاسی بیرله کبتگهی:
 خصمی بدنیه کار قیلدی
 کۈپ امر غریب اتفاقی
 کیم، جانلری ابردی دردپرورد
 کیم، ایله دی ایگی فردنی زوج
 یتکورمه دی هیچ در ارا سفت
 بیر کچه ایچینه توتتی صورت
 اۋز بۆلمه یین اۋلدیلر ینه یات
 بیر ابردی که ساعت ایتی تعین
 یعنی «کذب المنجمون» دور
 ضعف ایله دی پیکرینی پامال
 کدبانو و زال و بکر و خاتون
 تاپتی غمگین ضمیرینی شاد
 ابل برچه کویاو باشیده اۋقدور
 اوی یانیده بیر قوم ابردی عالی
 اول قوم اوزه کۈرگوزوب خرامین
 سبکین-سبکین اورر ابدی گام

هر لحظه دهر اپردی شکر باری
 تا آنچه مسافت ایله دی طی
 مجنون دهغی کیم توتوب بیابان
 اول مونگه، بو انگه چون یاووشتی
 لیلی تنیان ایننگ نواسین
 مجنونغه ییٲیب ایننگ نسیمی
 تا بیر-بیریگه ییٲیشیلر بات
 چون بیر-بیریسین تنیشیلر جزم
 یعنی بدن اؤلدی زار و مجروح
 روح قدسی نزول قیلدی
 ایگی گوهر اؤرنی بؤلدی بیر دُرج
 بیر ساغر ارا توشوب ایکی مُل
 بیر جسمده ایگی روح اؤلوب گُم
 وصل ایله دی ایگیلیکنی باقی
 بو باده بیرینی مست قیلدی
 یوق، یوق که، ایکیسی مست بؤلدی
 بو طرفه که گر ایکی ابدی آت
 ایگی قدح آب زنده گانی
 بو قند ابدی و اول زلال مانند
 بو سوو ابدی اول حباب حاصل
 بیر لحظه سپهر اؤلوب ملایم
 افلاک وفاغه بؤلدی باعث
 امن ایله زمانه مشعبد
 یار اپردی سپهر و دور یاور
 بارورده یوق اپردی اختیاری
 کیم، قیلسه نظر کؤرونمه گهی حَی
 بو ساری کپلور ابدی شتابان
 ایگیسیگه اضطراب توشتی
 نوحه ارا نظم جانفزاسین
 قالمهی ایچیده فراق بیمی
 کیم کؤردی وصال بویله، هیهات؟
 روح ابدتی بدن حریمیغه عزم
 معشوقی اؤشول بدن ارا روح
 خاک تن ارا حلول قیلدی
 ایگی قویاش اوجی بؤلدی بیر برج
 بیر غنچه ارا بوتوب ایکی گل
 بیر کؤز اراسیده ایگی مردم
 وحدت قدحینی توتتی ساقی
 اول بیرینی میپرست قیلدی
 هم ایگیسی میپرست بؤلدی
 تاپیلمس ابدی به غیر بیر ذات
 قوشولسه، کیم ایرو انگلر آنی؟
 جذب ایله دی اول زلالنی قند
 بیر آه ایله اؤلدی انگه واصل
 فتنه کؤزین ابدتی کپچه نایم
 افلاک اویدین چیقیب حوادث
 اطرافیغه دهرنینگ چکیب سد
 عقل ایله مهین بو ایشنی باور

هرني که حساب آفرينش
 اورگمچی شُباقه جُلنی تيرمب
 خفاش که سیری دور تايپ
 يوزيگه توشوب بۆری قولاغی
 ناگه او که چکمه گهی دېبان اون
 قۇيچی کۆزين اويقو دیوی باسیب
 مکر ايله سوادِ عنبرآلود
 آسوده چرنده و پرنده
 امداد عيان قیلیب طبایع
 نې گرد قۇپوب، نې اېل روانه
 یایماقچه هوا مزاجی مایل
 هم پرده طراز اؤت حریری
 اول داغی فلک یوزین توتوب پاک
 نحسیتیدین کچیب ثوابت
 آی قرصیده یوق ضیا نشانی
 تانگ آتقوچه یوممه یین کۆزین تیر
 زهره نې اؤقوب، نې چاللیان چنگ
 کؤپ شمعی که ییر توبیگه باریب
 بهرام چبکیب سنان، سالیب شور
 بیرجیس قول آچوبان دعاغه
 نحسیتیدین زهل یوموب چنگ
 تون قیرغه بولغه بان قۇلینی
 ساووق نفسینی اورمه یین صبح
 صادقعه نفس اورر هوس یوق

ایلب اول ایکاوگه وصل خواهش
 تومشوغینی رشته بیرله چیرمب
 عالمغه قناتی پرده یایب
 اندین یایلیب کۆزی چراغی
 تومشوغی ایتیب کۆزینی چابون
 قۇیلر یونگی رشته سیدین آسیب
 تولکو توشوگیگه سالیبان دود
 اویقوده گزنده و درنده
 بؤلمسقه بو نوع وصل ضایع
 سوو ساکن و چکمه ی اؤت زبانه
 اؤت نینگ کوره سی یوزیگه حایل
 اینمسه سپاه زمهریری
 بیر-بیر یوزینی تۇقۇز افلاک
 سیار سعادت ایچره ثابت
 ییر انکه قویاش قوماندانی
 ایلر ابدی «ان یکادو» تحریر
 پرده ارا کیرمک ایلب آهنگ
 خلوت کچه شمعی چیقاریب
 کیم باقسه یامان کۆز ایله گهی کور
 فرصت تیلب ایگی دلرباغه
 تونگه بهرور اپردی یوزیدین رنگ
 بهرک ایلر ابدی سحر یؤلینی
 تون کوللرینی ساوورمه یین صبح
 کاذبگه خود اول کچه نفس یوق

تون دودی توتوب فلک خَمینی
یوق اہلگە یاروغ چراغ بینش
اول ایگى نېچوک کە بختی بیدار
ییلر بۇلغن فلک خلافی
چیرمشتیلر اؤیلە کیم تن و جان
گاهی بو اؤپوب ایننگ ایاقین
بو گاه قلیب قۇلینی قلاب
اول گاه توتوب مونونگ قۇلین توز
بو گاه آچر ابدی قولاجین
یعنی انگە گنج کیم هوسدور
اول گاه مونگە عیان قلیب درد
یعنی بو سوادِ غم غباری
مجنون ساغینیب اؤزینی لیلی
لیلی اؤزینی ساغیندی مجنون
اول بو بۇلدي و لېک بو اول
هر عشقی اؤتوب هلاکلیکدین
عشق اهلی بونوع اؤلسه لر پاک
عاشق کە مرادی کام بۇلغەی
القصه اول ایگى یارِ دلبد
پیوندی سپهرنینگ اوزولدی
یالغان کولریگە بۇلدی راغب
چون صبح قراری تاغدین آشتی
لیلیدین اؤلوب طرب گریزان
ییلدیلر ایکاوکە چرخ بی مهر

توتمیش ابدی صبحلر دَمینی
اویقو ارا قالب آفرینش
بۇلوب بیرى-بیرگە مست دیدار
بیر کېچە دە تاپیان تلافی
یا سرو سہي و عشق پیچان
گاه اول ایسلب مونونگ سقاقین
اول تنغە ساچی کیی اوروب تاب
گە سورتوبان انگە کۆز، گھی یوز
چیرمر ابدی قۇلغە یار ساچین
چیرمشه ییلان عجب اېمسدور
ژولیدە ساجیدین آریتب گرد
بە کیم منگە نافه تاتاری
ایلر ابدی ناز و عشوه میلی
شکر اېتتی کە، یاری اېردی مقرون
تاپمەدی ارادە ایگیلیک یؤل
ایرو اېمس اېردی پاکلیکدین
گر سیل موبد اؤلسە نی پاک؟
عاشقلىق انگە حرام بۇلغەی
چون بۇلدىلر اؤیلە وصل پیوند
آهنگ جفا ینە توزولدی
کیم، قیلدی طلوع صبح کاذب
مجنون یورە گیگە اؤت توتاشتی
تانگ شمعیدېک اؤلدى اشک ریزان
اؤز مہریگە ظاهر اېتگوسی چهر

يوز عذر ايله قۇپتى سرو نوخيز
شرح اېتتى كه فتنه حوادث
يعنى: «تورريمغه يوز جهتدور
بغرى يره سين بو داغى سؤكتى
يىر-يىرلىرى نىنگ اوپوب اياغين
ديوانه گه قالدى غم تونى درد
خوش دولت ابرور وصال شامى
اول شام يوز يىلچه گر هوسدور
نرگسلىرىن ايلب ارغوان ريز
آقشام نې ايش اېتميش اېردى حادث
بارسم ده غى عين مصلحتدور»
بعضى كېچه او تكن ايشنى توكتى
تازه قىليان فراق داغين
اؤز برجىغه چىقتى ماه و شېگرد
آچىلمسه صبح هجر دامى
چون صبح دم اوردى يىر نفسدور

مجنون نىنگ فراق تاشى كوكسىگه اورر اوچون نجد تاغىنى آرامگاه سيله-
غانى و اول تاغده كؤزىدين توككن بغير خونابه سى بيله لاله زار آچىلغانى و
غزال مُشكبونى يادىدين مُشكين غزالى بيله تكلم توزگانى و نسيم مُشك-

افشان بيله نوا كؤزگوزگانى

افسانه سرائى دردپـرورد
كىم، اول كېچه كيم ايكى دلارام
دشت اوزره بيريسى قالدى يالغوز
خالى قالب اېردى خرگه ماه
اېل بولمەدى حاليدىن خبردار
اول زمره نامراد غافل
چون صبح كويادېك ايلب آرا
تنكى نفس اېتتى آنى اصفر
صاحب خفه قان كوياد كؤز آچتى
دېدى كه كېتوردىلر عمارى
كىم، ضعفى قچان كه بولسه زایل
مونداق دېدى بو فسانه درد
يىر-يىرى نىنگ وصيلدين آلب كام
قؤيدى بيريسى قىيله غه يوز
سالىدى اوزىن انده ماه خرگاه
كىم وصيلدين اولدى بهره بردار
كىم، بولدى انكه مراد حاصل
جلوه بيله بولدى آشكارا
اول رنگ ايله كيم گل مُصفر
باشيده غى اېل سى سؤز آچتى
عزم ايله دى اؤز وثاقى سارى
بولغەى ينه ايلر ايشگه مايلى

لیلی که اوی ایچره توتتی تسکین
 یار ایسی تاپیب ابدی دماغی
 هم دردیده بار ابدی قتیغلیق
 مجنونغه که یبتی دولت وصل
 کویوب غم اؤتیغه اویله کیم خس
 چون وصل ایله تازه بؤلدی جانی
 تۆکتی بو حیات نوشین ایام
 هجری که انکه مرتب اؤلدی
 کؤنگلی ارا یوز بلای حایل
 اول قله که نجد دپرلر آنی
 اوجیگه یییب فلک سماعین
 هم قاپلانیدین اسدغه اېمگک
 گلگونه و وسمه دین یوزی فرد
 قالفانیغه آیینینگ اوروب تیغ
 تیغی اوزه پاره-پاره خاره
 خارا ابدی جسمی کوه تا کوه
 عاشقغه جفا قیلور اوچون فاش
 هر خار انکه هجر نیشیدېک تیز
 مجنونغه بو تاغ اوجی مسکن
 یعنی بوکه توتقاچ انده منزل
 لیلی حشمن قیلیب نشانی
 بو نوع قیلیب غمیغه چاره
 چیقسه ابدی اول قبيله دین دود
 گرد اؤلسه فلک ساری المکش
 هجر اندوهیدین کؤپ اؤلدی غمگین
 آنسیز بؤله آلمه دی فراغی
 هم عیشیده بار ابدی اچیقلیق
 فهم اېتمه گن اېردی لذت وصل
 وصل آتی اېشیتور اېردی و بس
 نوش اېتتی یوز آب زنده گانی
 توتتی ینه زهر توله یوز جام
 اؤلغیدین اېمدی اصعب اؤلدی
 بؤلدی، ینه نجد ساری مایل
 یېر اوزه کېلیب سپهر ثانی
 قاپلانیدین آلیب قمر نزاعین
 هم تگه سی جدی بیرله همته
 یعنی که یوق انده سبزه و ورد
 بل مهر یوزیگه تېگوروب تیغ
 انداق که قیلیچده سنگپاره
 عاشقغه نېچوک که کوه اندوه
 قوینی و اېتکلری توله تاش
 هر خاره فراق دېک غم انگیز
 اول اوجده خارروب و خسکن
 منظوری ابدی باری قبایل
 کؤزیدین ایتورمس اېردی آنی
 اول حینی قیلور ابدی نظاره
 ایلر ابدی کؤزین سورمه اندود
 بار اېردی کؤزیگه توتیاوش

آوردی ینه اول طرف قدمنی
 اول تاغ اوزه چیققی آتشانگیز
 تیکنی ینه اول قبیله غه کؤز
 دوریده وحوش بؤلدی پیدا
 گردیده طیور بؤلدیلر جمع
 بو نوع بؤلوب شعارى آنینگ
 اول وحش که ابردیلر جلیسی
 هم کؤزی و بویى شوخ و نازک
 صورت انگه لطف خامه سیدین
 دیوانه غه یار و آشنا اول
 بوینین قوچر ابردی کؤرگوزوب مهر
 اشکین اریتب قولاغی بیرله
 وصفی ارا ساز ایتیب ترانه
 «کبی دلشده لرگه آشنا خوی
 مالیده تنینگ ایپک کیب جم
 هم تازه گؤل بيله سَرینینگ
 آغزینگ ارا لاله دین نواله
 تیشلر سنگه لاله اوزره مؤلدور
 قیلماق بيله لاله برگیدین قوت
 رنگ ایچره ایکی کؤزونگ قراسی
 یوز نوشدین ابلگه یپتکوروب بهر
 یا قتل قیلورغه کبلدی خشمینگ
 پازهر دېمه، قرا بلا اول
 لیلی کؤزیدېک فسونگر و شنگ

تارتيب ینه آه دَم بهدمنی
 انداق که بیسکه اؤت چقیر تیز
 دې باشله دی اؤز-اؤزی بيله سؤز
 هوش ایچره الر ولی بو شیدا
 پروانه الر ولیک بو شمع
 اول خیل ایله روزگاری آنینگ
 بیر جَرِن ابدی انینگ انیسی
 هم پیکر و شخصی چُست و چابک
 نافه انگه جان شمه سیدین
 تکیه قیلور اؤلسه متکا اول
 سورتر ابدی چه ریگه انینگ چهر
 جسمینی قشِب توواغی بیرله
 دېر ابردی قولاغیگه فسانه:
 باشدین-آیاغینگغه آشنا روی
 آستینگده ایپک ییریگه قاقم
 هم طرفه عذار ایله جَینینگ
 تیلدین قالب انده برگ لاله
 مؤلدور دېمه یین که رسته دُر
 ابرنینگ تاپیان دُر اوزره یاقوت
 پازهری ایله قرا اراسی
 هر کؤز یوموب آچقوچه بو پازهر
 پازهر دین اؤلدى زهر چشمینگ؟
 جان بیرله کؤنگول ارا بلا اول
 بی سورمه، ولیک سورمه یی رنگ

نازك قلمينگ نظردە مطلق
تويناق اېمس انگلەسم كماھى
رعنا سۇنگگينگ سۇنگككە پيوند
بو طرفەكە يازغەلى رقمنى
اوشبو قلمينگ بيلە خرام اېت
چيققندە بهار گشتى سارى
دور ايله بورون، يوگور قيراقدين
چون دور ايله ايله سنگ تك و پوى
توت سىردە يۇل وليك مېندين
ھم يوزنى سېنينگ يوزونگگە سورتەى
اول يانكە خرام اېتر روان بۇل
يېتگچ آياغىغە سورت يوزنى
بۇزلب غمىم ايله آشكارا
بو نوع كيك بيلە نيازى
ھر بيرگە دېب اۋيلە قصە غم
جان صفحەسى اوزرە نامە يازيب
جان رشتەسى بيرلە نامەنى چۇست
گە طير ھوادين ايلب اعلام
كۇنگلى ھوسى وصالى بيرلە
اول وصلكە تاپميش ايلبان ياد
يوزيل كيشى ھجر ارا چېكيب درد
غم يۇق ينە بۇلسە ھجر پيوست

يۇنغان قلميدورور اوچى شق
يوقميش قلم اوچيغە سياهى
انداقكە قلمدە ھم بۇلور بند
يۇقميش سېن بندلىق قلمنى
ليلى حشمى سرى مقام اېت
گر توشسە سېنينگ سارى گزاري
اېرول باشيغە، ولى ييراقدين
توپراققە ھر اۋن قەمدە يوز قۇى
خاك رھى بۇل وليك مېندين
ھم كۇزنى سېنينگ كۇزونگگە سورتەى
لالە بيلە گل ارا نھان بۇل
خاك قەدىغە ايگى كۇزنى
مونگرەب مونگوم ايت بېمدارا
قوشلر بيلە اۋزگە نوع رازى
كيم، قوش تىلى يالباريب دمادم
ھر لفظ يازردە كۇنگلى آزيب
باغلبان الر قناتيغە رست
گە باد صبادين ايلب اعلام
ليكن بو ھوس خيالى بيرلە
آنينگ بيلە كۇنگلين ايلبان شاد
بۇلسە نفسى وصال پرورد
اول ھم منگە وەكە، بېرمەدى دست

مجنون نینگ اتا-اناسی انینگ مهلك فراقیدین هلاک اؤلوب، اول الر نینگ
 بو نوع واقعه لرینی واقعه ده کؤروب توفراغلیغە یېلدېک یېتیب، اتا گوری
 باشیده یتیملیک دردی بیلە و انا قبری تاشیده اسیرلیک مونگی بیلە نوحه
 قیلغانی

بو بزم غم ایچره درد پرورد
 کیم، نوفل اویدین اول جگرخون
 چون بادیه ساری عزم قیلدی
 بس کیم کلبیان اولوس اویاتی
 عازم بؤلوب اویگه زارلیغیدین
 یوزلندی اتاسیغه ایستماق
 بستر اوزه یاتتی درد بیرله
 کؤپراق نیچه قیلدیلر علاجی
 حکمت اہلی کؤرگوزوب مهارت
 شربت کیبی ایچسه اپردی کافور
 چون نخل حیات بؤلدی بی برگ
 گر بېرسه طیب تخمیانہ
 ایچ قبض تاپر ترنجبیندین
 بؤلور تعوید بیرله افسون
 بس مهلك ابدی مریض رنجی
 چون یېتتی سروش آسمانی
 عزم ایله دی طیر سدره مسکن
 یوزلندی قیلغە عزایی
 بو واقعه ایچره ناتوان زال
 بیر یانندین اؤغول غم و شکنجی

بو نوع چپکر سرود پردرد
 یعنی که غریب خسته مجنون
 تانگله که اتا-اناسی بیلدی
 قطع اؤلدی ایکسی نینگ حیاتی
 اہل آلیده شرمسارلیغیدین
 تېر سویینی جسمیدین ایلتماق
 ایسیغ تېر و آه سرد بیرله
 صحتقه یوز اورمەدی مزاجی
 کم بؤلمەدی طبعیدین حرارت
 طبعی اؤتی ایلر اپردی مَحروَر
 شربت بؤلور اہلگه شربت مرگ
 بیل زهر گیه بوترگه دانه
 صفرا آرتر سکنجیندین
 باعث بار رنج اؤلورغە افزون
 بؤلمەدی علاج چاره سنجی
 تاپشوردی وحدیت نہانی
 اوز مسکنین اہتگه لی نشیمن
 سوگ اہلیغە توشتی های-های
 اندین که دېگه یلر اؤلدی بدحال
 بیر یانندین ابوشقه دردو رنجی

بس كيم اوزين ايتتى پاره-پاره
 آق ساچين اوزوبكه ايلگه بېردى
 آنى داغى گېنىد جفاكوش
 گر اۋغلى فراقى بىرلە كېتتى
 توتتيلر انىنگ دهغى عزاسين
 گورستانى معين اېردى
 چون يېتتى كوز آچمس اويقو چاغى
 موندن كه نې فعل قىلدى گردون
 بىر كون آشييان ايچيگه قيغو
 چون كوزلى بۇلدى راحت آميز
 كيم، ايگى كېوتر يگانه
 چون چىقتى جوانه غه پر و بال
 آشفته بۇلوب دماغ و رايى
 اتا-انادىن تمام اوزولدى
 اول ايگىسى كېلتورورگه آنى
 تاپتيلر و رام بۇلمەدى هيچ
 ياندىلر الر ايكاوله نوميد
 يوقارىدىن ايندى ايگى بورگوت
 چون واقعه كۆرگۈچى كۆز آچتى
 چون ايستەدى اول توشىگه تعبير
 بىلدى كه اتا-اناسى اۋلميش
 تاغدىن قۇپوب ايلهدى قويى ميل
 اول يېرگچه ايلب آه و زارى
 قىلدى چو قبورنى نظاره

يۇق اېردى حياتىدىن شماره
 بىر تار ضعيف جسمى اېردى
 اوز جۇفتيغه ايلهدى هماغوش
 نې بۇلسە ابوشقه سيگه يېتتى
 كىيدىلر انىنگ دهغى قراسين
 كيم، اول حى اېليگه مدفن اېردى
 يانداشتى ايكاوله انده داغى
 نجد اوزره خبرسيز اېردى مجنون
 كېلدى نفسى كۆزيگه اويقو
 كۆرگۈزدى خيالى صورت انگيز
 بىر اويده چىقاردىلر جوانه
 چرخ ايلهدى آنى مضطرب حال
 بۇلميش اېدى مدتى هوايى
 صحراي خيال ارا قۇشولدى
 پرواز ايله توتتيلر هوانى
 جويائى مقام بۇلمەدى هيچ
 كيم، بۇلدى عيان بلاي جاويد:
 قىلدىلر ايكي حۇمانى قوت
 كۆزدىن قانلىغ سىرشك ساچتى
 اۋز حالىغه دال تاپتى بىر-بىر
 خورشيد حياتى تيره بۇلميش
 هر قۇلغه تۆكوب سىرشكىدىن سيل
 گام اوردى كه خيلى نىنگ مزارى
 بۇلدى ايكي قبر آشكارا

توفر اغلر ارا ينگی يسه لغان
اوستيگه ياغيب غبار محنت
محنت تيكنيدين آچيليب ورد
لاله سيده كيم، كورونوب انبوه
تاشي اوشا تيب نشاط اياغين
وضعي ايكي شمع كيم ييقيلغان
مدفونلري ايكي غم سرشته
دېمه ايكي شمع منخسفيدېك
قيلغان اني جسم خاكساري
چون كوردی اتا-انا مزارين
باشيغه ساووردی آنچه توفراق
تاش اورماق ايله تن نژندين
چېكمك ييله آه اوتي دخانين
اوردی اتاسی مزاريغه باش
چون چېكتی فغان جان گدازين
«كېي باديه اهلی ارجمندی
نې باديه، بلکه مگه تا شام
اعراب كرامی زيردستينگ
هم كۆنگلونگ اؤلوب غميمده ناشاد
ايستب مېني بؤلغه لي فراغينگ
تاپماقده مېني ساجيب درملر
گوهر ييله زيبليغ تيلب باش
زخمينگه كه ايستبان فتيله
تيغي كه تيلب نېچوك كه پاكي
غم بلچيغيدين يوزی سووه لغان
بوتگان اياغیده خار محنت
ريحان مشقت و گل درد
خوناب فراق و داغ اندوه
گردی ياشوروب طرب چراغين
اندوه شمالي تيره قيلغان
اول نوع كه شمع ايچينده رشته
عاشق تنیده ايكي الفديك
جانی بيله كۆنگلي نينگ مزاری
گويا چاقين اوردی جسم زارين
گويا كه ييقيلدی بو كهن تاق
گويا كه آييردی بند-بندين
تار ايله دی دهر خان و مانين
كيم، كول-كؤمك اېتى باشين اول تاش
مونداق توكتي نهفته رازين:
كؤك تاقیغه هميتينگ كمندی
دشت اهليغه خوان رحمتينگ عام
مېندين يېتيان باری شكستينگ
هم عمرونك اؤلوب ايشيمده برباد
مېندين اؤچوبان ياروق چراغينگ
تاپمهي مېندين، به جز المير
باشيغه همول گوهر بؤلوب تاش
داغ اؤرته گه لي بؤلوب وسيله
هم اندين اؤلوب تينگده چاكي

شمع ايستبان اوى قىلورغه روشن
يعنى مېن مبتلانى ايستب
آلب بو قرا اېسینگ قرارينگ
بو غمده نېتېب تيريك بۇلهى، وای؟
امرینگ بيله چونكه توتمه ديم يۇل
ناگاه ار مېندين اؤيله تۇيدونگ
بیر-بیر سۇنگگيم اوشاتتینگ آخر
هر نېچه كه بار اېسه م بد اختر
عفو ايله كرم بيله گناهيم
تاش اوزره قىليب تىنى سرکوب
چون بۇلدى وطن اناسى گورى
كۆكسين ياقه اؤرنیغه قىليب چاك
يېرنى تېنگيز اېتى اشكيدىن سيل
قوم اوستيده لېك تاب آهى
تابه اوزه جسم سۇزناكى
انداق تن دردناك بىرله
كۆپ ابر بهاردېك اؤكوردى
قىلدى اناسیغه مویه آغاز
«كې جانیمه قبله، قبله مه نور
جانیم طربى كوزوم چراغى
سېن كعبه منگه و مېن تىلب دیر
سالىب سنگه اضطراب هر دم
كعبه م بۇلمیش مېنىنگ خرابیم
جسمینگ صدفیده چرخ اوباش

اندين كويوب، اوى دېمهى كه خرمن
ايگى يوزى چوم قرانى ايستب
ايلب قرا روز- روزگارینگ
عذرونكى نې تىل بيله قۇلهى، وای؟
روحونگه نېچوك دېين بحل بۇل؟
كيم، غم تاغين آرقه م اوزه قۇيدونگ
توفراقغه تىمنى قاتتینگ آخر
قىلغان اېسه طاليم رد اختر
روحونكى-اؤق ايله عذرخواهيم
مژگانى ايلبان زمين روب
توشى ينه عالم ايچره شورى
اوردى يوره گيگه تيغ بې باک
باليغدين اؤلوب قبور بير خيل
اؤز جسمينى اېتى تابه ماهى
بوغداى كىبى كۆكسى اوزره چاكى
يۇق، يۇق كه بو جسم چاك بىرله
كف سيل كىبى يوزيگه اوردى
يوز درد ايله بۇلدى نوحه پرداز:
مُشكونگ بۇلوب اېمگكىمده كافور
كۆنگلوم خوشى خاطریم فراغى
طوفینگ سارى هيچ قيلمه يين سیر
كعبه منى قىليب خراب هر دم
تېنگريگه نې بۇلگوسى جوايم؟
سالغان اېمیش اينجو ساغينيب تاش

توققاندە نې بۇلغەى اۋلسەم اېردى
 اۋلمەى مېن مدبر سىەروز
 مېرىمغە كۈنگۈلنى مايل اېتتىنگ
 ھەر كۈن ايچىنگە ايشىمدە قىغو
 اويقونگنى حرام اېتىب فغانىم
 كۈندۈز-كېچە محتىمدە تىنمەى
 گر لقمە نانكە ايلبان قوت
 بو نوع اميد ايلهكە ناگاہ
 محنت يوكىدىن قدىنگ خەم اېتسە
 جىسىنگگە ضرورت اۋلسە بىستر
 مېن خەم قد ايله توروب قاشىنگغە
 قول يىنگلىغ اۋغوللوغونگنى قىلىسم
 ھرنوع يېتىشسە چرخدىن بند
 چون بۇلدى بو ايش عيان ھمانا
 ھەم شىيغە قالدى خىسگە جانىنگ
 مۇنداقدە مېن لىم مدبر
 شىقت يىلە تۈتمەيىن قۇلۈنگنى
 رىنجىنگ تى ناتوانغە قۇيمەى
 يۇق كەم خىدمتلىغ ايله دىم كۇپ
 سېندىن تون وكون جۇدالىغ اېتتىم
 سالغاندىك اۋزومنى تېلبەلىككە
 دردىنگغە خود اېتمە دىم دواىى
 مېندىن سېن ناتوانغە يېتتى
 گوياكە بو رىنج بېكراندىن

توغماگان ايله تېنگ اۋلسەم اېردى
 بۇلدوم سىگە چون بلاى جانسوز
 قۇل مھدىم اوزە حمایل اېتتىنگ
 ھەر تون كۈزونگە حرام اويغو
 تىنمەى كېچە زار يىغلەغانىم
 ايچمىكى، يېمكى ھەم ساغىنمەى
 اندىن غرضىنگ بۇلوب مىگە سوت
 بۇلسە سىگە زال چرخ كىن خواه
 چىن بىرلە يۈزونگنى درھم اېتسە
 باشىنگ داغى بۇلسە تىكە اىستر
 گردون كىيى اېورولوب باشىنگغە
 اۋغول كىيى قوللۈغونگنى قىلىسم
 مېنىنگ بىلە كۈنگۈلۈنگ اۋلسە خورسند
 سېن زار و ضعیف و مېن توانا
 ھەم جلۈەرگە اۋلدى نوجوانىنگ
 بۇلمەى نفسى باشىنگدە حاضر
 كۈز بىرلە سوپورمەيىن يۇلۈنگنى
 اوشبو مۇتتى جانغە قۇيمەى
 كافر نىمىتلىغ ايله دىم كۇپ
 يىلمىلىگ و بېفالىغ اېتتىم
 كۈنگۈلۈنگ آلە آلمە دىم اىلىككە
 بو طرفەكە ھەر نفس بلاىى
 كۈنگۈلۈنگ المىمدە جانغە يېتتى
 چىقتىنگ غم و درد ايله جھاندىن

مېن هرزه سرای دشت پیمای
روحونگنی که روضه دور پناهی
مېندین بیلسم که شاد اېمسدور
بې چاره مېن اؤزگه نیله گه یمېن
دېب بویله سرود بې نوالیق
مشعوف بو نوع سوزنی دېرگه
تا ضعف قلیب ینه دماغی
اوزدین ینه اول مثابه کېتی
اې دوست، باشیمغه بیر نفس یت
کیم، بؤلدی بو بېکس و فقیرینگ
یوق کیم مجنون بې سرو پای
جنات نعیم جلوه گاهی
اؤزدین اؤزومه بو ظلم بسدور
دردیمغه نې چاره ایله گه یمېن؟
یا نوحه که ایله گه ی عزالیق
کؤپ اوردی سینوق باشینی یرگه
پست اؤلدی پیر اوزره جسمی داغی
کیم، کوی اتا-اناغه اېتی
ماتمزده لیققه باق و رحم اېت
هجر ایچره یتیمینگ و اسیرینگ

مجنون نینگ یار هجری اؤتیدین کویگن تنیغه اتا-انا سوگی ینه ایکی مهلک
داغ قویغان جهتدین محنتی قتیغ بؤلغانین لیلی اېشیتیب اول سوخته نی
کودورگان اؤتلر تابیدین ایستیب دودیدین روزگاری حیاتی قرا بؤلغانی

بو صفحه نی ایله گن زرافشان
کیم، تېلبه که بار اېدی نواسیز
اؤرتب اېدی آنی یار داغی
هجران بېرب اېردی زهر قاتل
فرقت اوشاتورغه تاشین آتی
درد اوستیگه دردی چون اوزالدى
بار اېردی مقامی اول حظیره
هر کون ایشی شین و ناله قیلماق
اوز جانېغه ایله ماق جفالر
اتا-انا فرقتی ایکی داغ
سؤز بو صفت اېتی گوهرافشان
چون بؤلدى اتاسیزو اناسیز
ضم بؤلدى بو ایکی زار داغی
اؤلگونچه بو سوگ قیلدى بسمل
سینغانی بو سوگ هم اوشاتتی
اول گورستان ایچیده قالدی
عالم انگه مثل گور تیره
یوز غمغه اؤزین حواله قیلماق
توتماق اؤزی-اؤزیگه عزالر
هجران قویوب ایکی اؤت اوزه یاغ

گرچه ايکي داغ اېدی نهان سوز
 چون مونچه غم و بلا ييغیلدی
 ضعف اؤلدی تیغه اویله غالب
 باشی اوزه دام و دد سالیب شور
 بؤلدی انګه ایش چو بویله مُشکل
 کیم انده که ګلرخ پریزاد
 اول وصلنی چرخ بې مُحصَل
 مرهم یره سیغه یاققچ-اؤق بات
 اؤرتی اېدی بو اؤت اول صنمنی
 محزون اېدی جان زاری اسرو
 چون یاریغه ییبتی بویله ماتم
 بو درد غمین فزونراق اېتتی
 اول واقعه لرکه دست بهردی
 مجنون ایننگ اېردی دردناکی
 بو ایشګه که چرخ قیلدی حادث
 بو محنت انی نژند قیلدی
 ییغلر اېدی بو فسانه نی دېب
 کیم، «ای کجرو سپهر خودرای
 جانیمغه نیچه ستم قیلورسپن؟
 بیر ګلګه نیچه تپانچه اورماق
 هر برگ که بویله بؤلدی حالی
 اول برگ غم اېلګه بیرمس اېردی
 بیر سروغه ضرب دست بهرمک
 اورته ب اؤتونینی بې تأمل

هجران اؤتی اېردی برق جانسوز
 اول غم کش و مبتلا ییقیلدی
 کیم، یاتتی همول دمنده قالب
 کیکلر اېدی و اول قالب ګور
 بو نوع روایت اېتتی ناقل
 بؤلدی مجنونی وصلیدین شاد
 قیلدی ینه هجر ایله مبدل
 اؤت یاقتی تلاشب آنی، هیهات
 دوزخقه سالیب ګل ارمی
 بې تاب تن نزاری اسرو
 کیم، اؤلدی انګه اتا-انا هم
 اندوهی یولین اوزونراق اېتتی
 بیلیمش اېدی کیم سبب اول اېردی
 مجنون نینگ اتا-انا هلاکی
 بیر واسطه بیرله اېردی باعث
 اندوه اؤتیغه سپند قیلدی
 نوحه ییله بو ترانه نی دېب
 ظلمونګدین وای و یوز تومن وای
 کؤنګلومګه نصیب الم قیلورسپن؟
 پیراغلرین اوزوب ساوورماق؟
 قیلماق باری خلق پایمالی
 بیر کوکب نحسینگ اېرمس اېردی
 هر شاخیغه یوز شکست بهرمک
 شاخین اؤت و اؤتین ایله مک کول

اول سرو اېمس اېردی دوزناينگ
 بير لعلغه نيچه خاره آتماق
 هم بولمه يين اکتفا بو پايه
 بهرامينگه اېرمس اېردی همسنگ
 چون کورمک بير غزال مُشکين
 بسملدين هم کناره قيلماق
 بو بار اېدی بير غزال خوشبو
 بير طرفه تذرو اوچون قؤيوب دام
 يولماقغه پرين شتاب قيلماق
 نې بولسه بو اېردی بير تذرو-اؤق
 ليلي ضعيف و بي-نواني
 اؤلتورمک ايله هم اېتمه يين بس
 بو ليلي اېدی نېدور خيالينگ
 ساورولغه سيز، اي رونده افلاک
 جسميني قتل قيلدينگيزلا
 بوغداي کيبي نېچه قاورولايين
 هم حجره خلقتيم بوزولدی
 جسميم گردین اوچوردی آھيم
 بوزدی کؤنگليم اويين شکنجینگ
 بو درد و شکنج هم منگه دور
 آينگ که اتا-اناسی اؤلميش
 اول گر بولوب اېرسه دردپرورد
 انگه اتا-انانينگ غميدور
 ليلي که بلای فرقتی بار
 نحسيتيدین جهان خراينگ؟
 ايگی تاش اراسيده اوشاتماق؟
 تاشلر ارا ايله مک صلايه
 قانی بيله توتمه ميش اېدی رنگ
 چېکمک قتلغه خنجر کين
 هر عضوينی باشقه پاره قيلماق
 خود شوم اسدينگ اېمس اېدی بو
 توتقاج قتليده توتمه ی آرام
 اوت اوزره انی کباب قيلماق
 صيد اېتگوچی نسر طایرينگ يوق
 يوز درد و بلاگه مبتلاتی
 هجر اؤتيغه سالماق اؤيله کيم خس
 اېرمس اېدی حيله پيشه زالينگ؟
 قوزغالغه سيز، اي نجوم بي-باک
 جانيمنی ذليل قيلدينگيزلا
 سمان کيبي نېچه ساورولايين؟
 هم رشته طاقتم اوزولدی
 اي چرخ، اريمه ديمو گناھيم؟
 اي دهر، توگنمه ديمو رنجينگ؟
 ياريمده غی رنج هم منگه دور
 گوياکه منگه بو سوگ بولميش
 ليکن منگه ايگی آنچه دور درد
 هم بو منگه، هم انينگ غميدور
 ايکی مجنونچه محنتی بار

عمر انگه غلط هوسدور آخر
 چون نوحه سی اؤتی حددین آشتی
 اول اؤتدین ایسیستی مهر گلچهر
 گل برگی که تبردین اؤلدی سیراب
 تبر سوی بیله عرق نشین گل
 بار اپردی انا ایشیدین آگه
 کؤنگلی ایشی اضطراب بؤلدی
 بغری کویردین اول جگرخار
 یوزلندی انگه ده غی ملالت
 ییغلب اتا-انا، بل احبا
 کؤپ بؤلدی قویاش نینگ اضطرابی
 صحتقه طیب خسته طالب
 سعی ایتی حکیم عیسوی دم
 یوق اپردی معالجتده بهبود
 هر کون تنی ضعفی آرتر اپردی
 افزون ابدی دم-بدم صداعی
 کیم، «درددین اول اسیر ماتم
 گورستان ایچره زار و مهجور
 گاه اؤزیده، گاه یوق اؤزیده
 اؤز ماتمی بیرله جسمی رنجان
 بؤلمیش انگه یوز غم اوزره ماتم
 جانی غم و درد پایمالی
 مهوش چو ایشیتی بو فسانه
 عمری کیمه سی وحلغه باتدی

جان ترکی عجب اہمسدور آخر!
 جسمیغه حرارتی توتاشتی
 انداق که زوال چاغیده مهر
 هم تاپتی ایسیتمه اؤتیدین تاب
 حماء اؤتی بیرله آتشین گل
 چون قیزنی بو نوع کؤردی ناگه
 گویا جگری کباب بؤلدی
 قیلدی اتاسین ده غی خبردار
 کیم، کؤردی قیزیده صعب حالت
 باشیغه کپتوردیلر اطبا
 یوزده ساریغی تنیده تابی
 خسته بدنیده ضعف غالب
 بؤلمادی قویاش حرارتی کم
 چون ییتی اجل علاج نی سود؟
 اندوهی اوزاققه تارتر اپردی
 کیم، توشتی بو سؤز هم استماعی
 اؤلگودېک اؤلوبتورور دمادم
 اؤلگان کیشیدېک حیاتدین دور
 میت کیی نور یوق کؤزیده
 دردینگ خود آلور بو جسمیدین جان
 سېنسيز ایشی ماتم اوزره ماتم
 حددین تاش ابرور خراب حالی
 اؤتی بیر ابدی مینگ اؤلدی یانه
 کؤنگلین اؤلومگه قؤیدی، یاتتی

قیلمان ینە، ای طبیب، پرهیز دردییم اؤتی دَم-بدم بۆلور تیز
شربتدین ابرور ایچیمده تابى بېرگیل ایلیگیمگە شربت آبى!

خزان اېلى باغ زيبالىرى حياتى شمعين اۋچورگنده لیلی حياتى بهارى نینگ
گللىرىنى اجل خزانى تندبادى كۆككە ساووروب، مجنون نینگ داغى بلبل
روحى بدن كفەسین گلبن اوزره تشلب، اول هوالنغان گل برگى سۇنگىنچە
هوا توتكانى

چون يېتتى خزان يېلى نینگ آهى بوستان چيرايىنى قىلدى كاهى
پىراق يوزى بۆلدى برچە سارىغ آيين مگر اؤلدى سارىغ آغرىغ
هر برگكە خسته وار ياتتى پىر بستریده آياغ اوزاتتى
گويا تويیده اوزون صباغى بۆلدى اوزون ايله گن آياغى
يىل اؤيله يېتیشتى مَهَر جاندين كيم، برگ كؤتردى مِهَر جاندين
تيره تمه گه قويدى يوز شجر هم اوى كنجیگه چىكتى يوك ثمر هم
صرصر ساليان چمنغه تاراج بوستان اېلىن ايله دى يلىنگاچ
اول اؤتكە چنار ايچيگه توشتى گردونغه شراره سى ياووشتى
بوستان طفلى تاپيب بو حيله اول اؤت ييله كويدوروب فتيله
يىل برگين اوچورسه باغ سارى گلريز توكوب بارى چنارى
گرد ايله دى باغنى شبستان يىفراغ انى قىلدى كوكبستان
بو طرفه كە يوز تومن كواكب توفراق سارى بۆلدى برچە غايب
يىر كؤزگو هر اختر خجسته ظاهر قىليان صباغى دسته
يوز كؤرگوزمه ي نې كېلسه اؤترو اول نوع كە آلتون اؤلسه كؤزگو
سارىغ ورق آل آبكشدين عاشق يوزى اشك لعل وشدين
اول اشك چىكىب بو يوزده خطلر قطره كىيى هر سارى نقطلر
هر برگ شجرغه نامه مرگ نقتهلر يىنگليغ ايرىليپ برگ

پیل سوو اوزه برگِ اصفرافشان
 یوق، یوق که، آقر سوو تیغِ صافی
 الوان بیلہ تاک برگِی رعنا
 اول فصل کتیب که گلدہ سنبل
 لالہ کفیگہ خضاب بپرگہی
 بیر وقت ایتیب که تند صرصر
 گل سوگینی باغ تازه ایتگہی
 بلبل تاپمہی اوزین عزاسیز
 چون ایتی بو نوع روزگاری
 گلشنغہ خزان بولوب ستیزان
 گلبرگینی قیلدی بیر اوزه پست
 ہم لالہ سین ایتی زعفرانی
 چون سالدی خزان ساووردی هریان
 لیلیغہ کیم اپردی حسن باغی
 اول ضعف نسیمی تیز بولدی
 آچیلدی کمند زلفیدین تاب
 حسنی شہین ایتی ضعف ناشاد
 آزاد لر اولدی تیز رفتار
 قاشلری ایگی قولاجین آچیب
 یعنی کہ ہم اندہ کیرمہ سون ناز
 قان یاش ایتی گلینی تازه
 یعنی «چو عشق اییرسہ جاندین
 خوی سیلیدین اول رُخِ عرفناک
 یعنی ایتوروب خزانده باغی

ماوی ورقی یسب زرافشان
 آلتوندین اولوب آنینگ غلافی
 رعنا کف ارا نگار و حنا
 آچقہی گلگون یوز اوزرہ کاکل
 زلفیغہ بنفشہ تاب بپرگہی
 اوپقہی سوو حریری اوزرہ مرمر
 گردون اوزہ پیل خروشی بیتگہی
 بولغہی پری بوینیغہ قرا کیز
 اوچرہدی خزانغہ نوبہاری
 اشجاریغہ سالدی برگ ریزان
 نخلین قارہ بپرگہ قیلدی ہمدست
 ہم قیلدی بہارینی خزانی
 گل برگلرین اوچوردی ہریان
 جنت گلی باشیدین ایاغی
 بوستانیغہ برگ ریز بولدی
 جانلر بویینیدین آلدی قلاب
 توتقونلرین آچیب ایتی آزاد
 تپک قالدی همانده بیر گرفتار
 اولدی کوزی اویلریگہ حاجب
 ہم بولمہ سون اول اولوسقہ طناز
 مشاطہ مرگ اوردی غازہ
 چیققونگدور سرخ رو جہاندین
 یوب غازہ و نیل و وسمہ دین پاک
 گل بیرلہ بنفشہ، سبزہ داغی

شهید لبی تابدين قوروشتی
 یعنی لبین ایتتی نکته دین بند
 چاهی ذقن آغزین آچتی دلخواه
 یعنی بو کبوتر اؤلگوسیدور
 یاپتی چو ایتیشتی بویله بندی
 یعنی او یاقورده مہر دلکش
 بو حالده نازنین مسافر
 جزم ایتتی که کبتمگی کبره کدور
 خلوت طلب ایلبان زمانی
 اؤز آلیغه ایستبان اناسین
 «کپی جانینگ اؤلوب مہنینگ مکانیم
 رنجیمنی اؤزونگه آلدینگ اسرو
 مینگ ییل هم اگر تیریک بؤلایین
 خاصه که گلوم خزانغه توشتی
 بی داد سپهر قیلدی نایاب
 سرویمغه عجیب صورت اؤلدی
 هر حال ایله کبتمگیم ایتیدور
 بو دم که ابرور محل پدرود
 سبن بیلدینگ و ایله دینگ مدارا
 بو لحظه که تاپشوروب ودیعت
 دېسم که عزاغه قیلمه کؤپ میل
 یوز قیلمه تپانچه بیرله مجروح
 بیر توتمه غوسی بو سؤز بیلورمېن
 کیم، توتمه بو سوگ ارا عزا کؤپ

یوق، یوق بیر-بیریگه یاپوشتی
 بؤلدی اوچوغ انده مہر مانند
 نلین خال کبوتر چاه
 توفراغ ایله چو کؤمولگوسیدور
 گل اوزره بنفشه گون پرندی
 یوزیده بنفش ابر ابرور خوش
 قیلدی سکرَات موت ظاهر
 جان ترکینی ایتمگی کبره کدور
 ابل کثرتیدین تاپیب امانی
 عرض ایتتی نهفته ماجراسین:
 کیم، جانینگه صدقه خسته جانیم
 درد و المیمغه قالدینگ اسرو
 عذرونکگی نی تیل بیله قؤلایین؟
 دی ییلی بو گلستانغه توشتی
 باغیمده گل و گلوم ارا آب
 کیم، ترک چمن ضرورت اؤلدی
 بو باغده بؤلماغیم کبیتیدور
 قصه منی یشورماغیمده یوق سود
 مېن اېمدی قیلورمېن آشکارا:
 توفراغ ساری ایله گوم عزیمت
 هر ساری آقیزمه اشکدین سیل
 بی داد ایله رنجه ایله مه روح
 بیر اؤزگه وصیتینگ قیلورمېن
 کیدورمه عذارینگه قرا کؤپ

تا ممکن اوزوننگه صبر یار ایت
تېنگری سنگه صبر یار قیلسون
گل بارسه چمنغه بولمه سون درد
کۆپ بویله دعالر ایلب آنی
کیم، «بولسه، بو ماتم آشکارا
شک یوق که مېنینگ غریب زاریم
جسمیده حیات یادیم اؤلغان
گر دشت اوزه سیر اېتر صبادېک
بو سؤز قولاغیغه اېتگوسیدور
يُمکن که قچان بو زار اېشیتگچ
روحوم ساری روحی ایستبان یؤل
یا اول که بویان عزیمت اېتگهی
اؤزدین کېتاریب فراق جورین
توفراغیمه توفراغینی قاتغهی
جانسیز بؤلوبان تن نزاری
زنهارکه ایلب احترامین
اول جسم شریف خود اېرور پاک
قوی کینه و لطف و مهر فن قیل
چیرمه مېنی داغی اول کفنغه
فرزندېک ایلب انگه اسباب
چون روح ایله روح تاپتی پیوند
یومدی توگه تیب اناسیغه سؤز
جانین مجنون سؤزیده بېردی
چون کوردی اناسی بو قرا کون

تسکین و شکیب اختیار ایت
خیلینگ اوزه پایدار قیلسون
کون باتسه فلککه یېتمه سون گرد»
فاش ایله دی نکتۀ نهانی
فهم اېتگوسی اهل کوه و صحرا
غم شامیده تیره روزگاریم
اولمکلیگی خیربادیم اؤلغان
گر تاغ ارا چیرمنور صدادېک
بو حادثه نی اېشیتگوسیدیر
بو قصۀ جانگداز اېشیتگچ
اؤز قالین ایله گهی تهی اول
عمر و کونیدېک باشیمغه یېتگهی
کؤرگوزگهی اولوسغه عشق طورین
روحینی مېنینگ ساری اوزاتغهی
توفراغ اوزه یاتسه جسم زاری
یانیمده یسـاغه سېن مقامین
یاشینگ بیله هم یوسنگ اېمس باک
جان پرده سیدین انگه کفن قیل
بیر جنس کفن ایکی بدنغه
فرزندینگ ایله قیل آنی همخواب
بیر مهد ارا یاتقور ایگی فرزند»
هم سؤزدین و هم اناسیدین کؤز
هرگز لیلی دېگیل یوق اېردی
چېکتی بو قرا کون ایچره بیر اون

کیم، بغری سپهرنینگ تپشیلدی
 ابرورلدی باشیغه دلربانینگ
 کؤز قۇیدی تابانی اوزره ییغلب
 یعنی: «اېمس اویقو وقتی کؤز آچ
 گه قۇینیغه تارتیباپ قۇلین چُست
 یعنی انکه اویقو حددین آرتیب
 آشفته ساجین گهی قلیب جمع
 یعنی: «کېچه قالمه دی قرانغو
 گه عارضیغه یوزین تېگوردی
 یعنی سو تېگیب یوزیگه ناگاه
 کؤپ اوردی بو نوع پیچ ایله تاب
 اویغانماغیدین چو بۇلدی نومید
 آق ساجینی یایدی نوحه توزدی
 آهیدین اېتیب جهاننی مَحروور
 کؤکسینی یقادېک اېتتی پاره
 انداق که یقانی صبح اېتیب چاک
 تیرناغلرین چو یوزگه قۇیدی
 اویغانلر ایچینده کیم سیزیب قان
 دېب نوحه بیلە بو تارتیبان وای
 کؤز آچ که ابرور هوای روشن
 باریغه طوافِ باغ میلی
 یوز زیور و دُر تاقیدورورلر
 مرغوله سنبلونگ آچایین
 ظاهر قیله یین یوغانده آنی

اول ناله اوقی گزاره قیلدی
 انداق که اجل باشیغه آنینگ
 اویغاتغه لی کیرپیکی قیچیغلب
 خندان چېکیان ایاغنی سؤز آچ»
 تیترب ییغلب قوچر اېدی رست
 اویغاتماق اوچون قۇلینی تارتیب
 اول تیره تون ایچره کؤرگوزوب شمع
 کؤز آچ که مناسب اېرمس اویقو»
 رخساریغه اشکدین سو اوردی
 سېسکنگهی اؤز اویقوسیدین اول ماه
 کؤز آچمه دی مهوشِ گران خواب
 توشتی قویاشیغه شام جاوید
 هر نېچه که اوردی بارین اوزدی
 تسکینیکه سپر اېردی کافور
 کیم، کؤنگلیدین اوردی اؤت شراره
 چېککه ی شرینی مِهْر افلاک
 تیرناغ، تیرناغچه ییرلر اؤیدی
 کؤز چشمه لریدېک آقیزیب قان
 کیم، «نې آغیر اویقودور بؤته م های؟
 قیزلرگه ابرور هوای گلشن
 موقوف که میل اېترمو لیلی
 یؤلونگه سېنینگ باقیدورورلر
 عالمغه عبیریدین ساجایین
 ظلمت ارا آب زنده گانی

آچقاندە انى طرەدە قۇللر
 اۋرمك آچيلورنىنگ اۋلسە دفعى
 افعى نېكە عنبرين طنابى
 وسمەدين اېتەى قاشىنگى رنگين
 كۈزونگگە سواد سورمە تارتەى
 گۈلگونە چېكرگە قىلسم آھنگ
 ھر سارى عذارىنگە چېكىب نىل
 شەھد لىنىگ آستىدە قۇيەى خال
 خالى قۇيەيىن يوزونگگە يانە
 ساجىنگ قىلەى اۋىلە مەجر آرا
 اېگىنىگگە سالەى لباس گۈلرنگ
 يسب سېنى آفت زمانە
 قىزلر بىلە اول طرف خرام اېت
 مجنون دەغى انتظار تارتر
 سېن كېچ بارىب اول بېنگ كېلسە
 سۇز ايتسە نې قىلەى خطايىن؟
 ھم مېنى، ھم آنى زار قىلمە
 اول بويە قىلىب جھاننى تىرە
 تشقارى اتا يلىگ قىلىب باش
 يلغوز اتا يۇقكە قوم و خىلى
 لىلىغە سالىب بو حال تقدير
 يېتمىش اېدى اول قبور ايچىندە
 گورستان ايچرە جاي پاكى
 لىلىغە چو بۇلدى ناتوانلىغ
 ظلمتدە قىلەى پديد يۇللر
 گنجىنگ اوزە تشلەى ايگى افعى
 باغلرغە كۈنگوللر اندە تابى
 كۈز توكى قىلىچىغە يشىل قىن
 اېل كۈزىگە دھرنى قرارتەى
 ضم ايلەى انگە بو چھرەدين رنگ
 يامان كۈز اوچون انى قىلەى ميل
 اول نقطە كىيىكە يازسەلر «بال»
 بوستان افروزی ايچرە دانە
 ھم اندە نھان، ھم آشكارا
 كىم، رنگى خردنى ايلەگەى دنگ
 گۈلشن سارى ايلەيىن روانە
 دين اھلىغە زھدىنى حرام اېت
 باغ ايچرە فغان زار تارتر
 اىستب سېنى بېدرنگ كېلسە
 سۇرسە سېنى نې بېرەى جوايىن؟
 اندىن مېنى شرمىسار قىلمە
 آھى بىلە آسماننى تىرە
 يىرتىب يقا، كۈكسىگە اوروب تاش
 تارتيب بو عزادە واىى-ويلى
 مجنون سۇزين ايلەى اېمدى تقرير:
 عريان اھل نشور ايچىندە
 گور اھلى كىيى وجود خاكى
 يىقتى انى داغى خستە جانلىغ

معشوق چو دردناک بۇلدى
 آينىڭ بىلە برچە حال بىرلە
 گە پاک ضمير و گاه هاتف
 اول كۈنگە دېگىنچە كىم پريوش
 ديوانە دە اېردى پيچ ايله تاب
 كىم، يېتتى قولايغە خروشى
 «كېى دردو بلا سپاهىگە شاه!
 هم كشور درد قهرمانى
 عشق اھليغە قوللۇغونگ ھوسدور
 كىم، توشتى خزانغە تازە باغىنگ
 بلبلۇغونگ اۋلسە ايله پرواز
 يار اۋلدى سفر ايشىگە مشعوف
 ھمرەليغىنگ ايله گونگمو ظاهر
 ديوانە چو بىلدى كىم نېدور حال
 قاپلان كىيى سېكرىدى ياتاغدىن
 يوز اوردى قبيلە سارى حالى
 جان قۇلغە توتوب نثارلىققە
 ھم اشك نشاط انگە ياغىندېك
 مېرى اۋتى يارىتوب جھاننى
 نې كۈنگىلدە قتلدىن ھراسى
 ابل ھم قىليب صلابتىدىن
 اوردى لىلى اېشىگىگە گام
 خىل ايچرە شۇكھيدىن توھم
 چون يېتتى اول آستانغە باشى

عاشقنى نې دې ھلاک بۇلدى
 گە توش بىلە، گە خيال بىرلە
 دلدارىدىن ايلب آنى واقف
 بۇلدى اجل ايلگىدىن قدحكش
 تىترەب كۈنگلى نېچوك كە سىماب
 ايتور اېدى بو خبر سروشى:
 عشق اھلى قاشىنگدە خاك درگاه!
 ھم زمرة عشق حكرمانى
 قۇپقىل كە ياتورغە وقت اېمسدور
 تانگ اېلىگە اوچرەدى چراغىنگ
 پروانەليغىنگى قىلغىل آغاز
 ھمرەغە دورور وليك موقوف
 يا بۇلسونمو اول آى مسافر؟
 گرچە تنى اېردى ضعفدىن نال
 يا اۋىلە كە كۈك غزالى تاغدىن
 آغزىدە ترنم وصالى
 سېكرىب اۋزى جان سپارلىققە
 ھم پويەدە سېكرىدى چاقىندېك
 بل مېر كىيى توتوب جھاننى
 نې دشمنىدىن ايچىندە پاسى
 بعضى دد و دام آفتىدىن
 ددلر توتوبان يىراقراق آرام
 انداق كە قىليب ايلىك-ياغ گم
 كىردى اوى ايچىگە بې تحاشى

لیلی قیلیان سفرغه نیت
 هر نکته که ایلان گزارش
 کیم، کیردی اوی ایچره یارِ جانی
 بیر-بیرگه نظر کشاد تاپتی
 جانانیغه اول فدا قیلیب جان
 اول عزم ایتی چو تاپتی یۆلداش
 ایل کیردی اوی ایچره بی-شماره
 جسمی یاتیب ابردی بیرگه مقرون
 حیرت قیلیب اول قیلنه نی لال
 ایل باری ایلنی عشقِ پاکی
 چون تعزیت اوتین ایتیلر پست
 کیم، دفن ایشی باردورور ضرورت
 باری دبدیلر: «بو ایگی غمناک
 کیم، عمرلریده عشقِ قاتل
 هجر ایچره تۆیوب رمیده جانلین
 چون روحلریغه دور نهانی
 نبتگه ی قوشولوب ایکی بدن هم
 وصل اۆلدی چو روحلریغه حاصل
 هم شوخ وصیتین قیلیب یاد
 ایل باری کهره کلک اۆلسه موجود
 بیر نعشقه سالدیلر ایکاونی
 کیردی ایکی جسم بیر کفنغه
 بیر نعش ایله اول ایکی دلارام
 یۆق، یۆق، دېمه آنی ایگی دانه
 ایلرده اناسیغه وصیت
 مجنوننی قیلور ابدی سپارش
 یۆق، یۆق که رفیقِ جاویدانی
 هم بو و هم اول مراد تاپتی
 بو جان بهربیان نېچوک که جانان
 بو آلمه دی یۆلیدین ایننگ باش
 مجنون ساری قیلدیلر نظاره
 لیلی بیله بارمیش ابردی مجنون
 کیم، تاپتی وقوع بۆلماغان حال
 عشق ایچره بو اۆلمگی هلاکی
 بو طرفه حدیث اۆتتی پیوست
 اول توتقوسیدور نی نوع صورت
 هر شایبه فساددین پاک
 قیلمه ی نفسی الرنی خوش دل
 ارمان بیله باردیلر جهانلین
 جنتده وصالِ جاویدانی
 گور اۆلسه الرغه بیر کفن هم
 توفراققه توفراق اۆلسه واصل»
 برچه بو فسانه دین بۆلوب شاد
 میتنی یسه ب نېچوک که معهود
 جانسیز کپلین و، اۆلۆک کویاونی
 یۆق، یۆق، ایکی روح بیر بدنغه
 انداق ابدی کیم دو دانه بادام
 اول دانه اېمس ابدی دوگانه

دوگانه‌غه کیم یکی بدن‌دور
بیر دانه ابدی ولی یکی جزو
کیم، شدتِ وحدتِ وصالی
دانه‌دېک اؤلوب یکی بدن بیر
القصة اول ایگی یارِ جانِی
نعلش اوزره یایب حریر و دیبا
باش اوستیگه ابلتمک قلیب فن
تابوت ایله ایگی دلربانی
ییتک‌وردیلر اؤز نشانه‌سیغه
توفراققه قویوب الرنی هیهات
یاشوردی چو آی و کون یوزین ابر
عشق اهل‌یغه اؤچتی شمع امید
نې عشق اېلیگه شاه قالدی
لیلی اتاسی اناسی بیرله
هر کون ایکی وقت ابدی ییغیلماق
بیر-بیر بپردی مـرورِ ایام
اې نوحه‌گر، ایله نوحه بنیاد
گر بؤلدی اول ایگی یار عازم

هر بیر‌یغه باشقه بیر کفندور
بیر-بیریگه اؤیله متصل عضو
بیرمه‌ی انگه ایگیلیک مجالِی
دانه قابوغي کیسی کفن بیر
تاپقاچ بو وصالِ جاویدانی
رنگی خوش و، نقشی داغی زیبا
اول بیرگچه کیم بار اپردی مدفن
مدفن ایچیگه کیریب نهانی
توفراق غریخانه‌سیغه
چون تیره اوی اپردی چیتیلر بات
چون گور بیر اپردی، بؤلدی بیر قبر
کیم، بیر قویی باتتی آی و خورشید
نې حسن اوجیده ماه قالدی
خیلی ده‌غی اقرباسی بیرله
اول قبر باشیده نوحه قیلماق
توفراققه الرغه داغی آرام
کیم، عمر بناسی کهلدی برباد
نې مهن قالغوم و نې دلنوازم

عشق تعريفیده کیم، عینی نینگ نورلیغ تابی توفراغنی «عین» قیلور و شینی
 نینگ شراره لیغ شعله سی کؤنگوللر خیلغه شین سالور و قافی نینگ گرانسنگ
 تاغی هر کیمگه یوکلنسه نابود اېتر و نقطه لری نینگ تازه داغی هر چاک
 کؤنگولگه توشسه لاله نینگ بېش برگیدېک قانغه بویر

اې عشق، غریب کیماسېن
 هم ذاتینگه درج کیمیالیق
 بوکیم سنگه دور بو ایگیدین ذات
 قیلدیم اېسه کیمیا خطابینگ
 بېردی انگه بو نتیجه گردون
 انسانی که خلق قیلدی خلاق
 سېن کیم انگه آشنالیک اېتینگ
 آلتون قیلدینگ عذارین آنینگ
 بو نوع ايله داغی قیلمه دینگ بس
 اول اؤتده چو اهتزاز تاپتی
 هر غشلیغدین که اېردی ناقص
 هم آلتون اؤلوب بو پیکر خاک
 چون خالص و پاک و بې غش اؤلدی
 گرچه ستم و جفا قیلورسېن
 ایگینچی دېدیم یاروغ سېن اسرو
 مونده داغی تاپیلور تفاوت
 اول آینه کیم سکندر اېتتی
 کیم، روم ارا چېکب مناری
 چون بېردی جمالغه کشایش
 تاپقاچ انی بو صفت ضیالیق
 بو نوع که اول دېمیش اېمسدور
 خورشید جهانکشای سېن-سېن
 کیم قیلدی سنگه نظرنی روشن

بل آینه جهاننماسېن
 هم آینه جهاننمالیق
 بیر-بیر قیله یین ایکیسین اثبات
 اندین هم اېرور بیک جانبینگ
 کیم مسگه بېتیشسه قیلغی آلتون
 یوق طینت انگه به غیر توفراق
 توفراقه کیمیالغ اېتینگ
 بلکیم تن خاکسارین آنینگ
 هجر اؤتیغه سالدینگ اؤیله کیم خس
 انداق که کبره ک گداز تاپتی
 بؤلدی بو گداز بیرله خالص
 هم اؤلدی بو نوع خالص و پاک
 آلتون نی که کیمیاوش اؤلدی
 توفراغنی کیمیا قیلورسېن
 انداق که جهاننمای کوزگو
 کیم آچسه نظر بیلور تفاوت
 پولاددین اؤیله پیکر اېتتی
 باقتوردی انی فرنگ ساری
 کورگوزدی فرنگدین نمایش
 تاقتی آتیغه جهاننمالیق
 مېن کیم نی دېدیم همان و بسدور
 مرآت جهاننمای سېن-سېن
 کوردی بیر و کؤکده گین معین

چون باقچه‌لی اختیار تاپتی
هم نقش وجودین ایتتی فانی
بو عشق‌که بخت کامران‌دین
گرچه ایکی نوع اؤتتی رازی
کیم، درد و گداز و سوز بیرله
چون ایله‌دی پاکلیک‌که موصوف
کیم عشق ارا فراق ایله درد
بیل سؤنگره‌غی عشقنی حقیقی
اولغی وجودین ایتسه زایل
یوق-یوق‌که ایکی‌نچی آنی چپ‌کسه
اول نوع کبتورسه تورکتازی
مظهر‌ردین کؤرمه‌یین نشانی
مقصود بودور، حیات‌دین بو
مجنون‌غه بیرى بؤلوب مسلم
اېرمس اېدی اؤزیدین بو ایشلر
هرکیم‌گه‌که عشق یوز کبتورسه
تاغ اېرسه‌که سوو قیلور وجودین
طور اوزره تجلی ایله‌گچ فاش
بو شعله کؤنگول‌گه توشسه کاری
بو اؤت نې کیشی‌گه بؤلسه روزی
عشق ایچره‌که جسمی تؤلغانور بیل
تانگ یوق بو اؤت ایتسه اشک ارا غرق
گر اشک بو اؤتتی ایله‌مس کم
کیم زرق و ریا و شور بیرله
عشقی اؤتی بؤل‌مس اېل‌گه جاذب
رنگین کؤپلک اېرور دل‌افروز
عاشق دېمه کیمنی کؤرسنگ اصفر
بې‌جذب سریغ اېرور ریالیق

هر ساری‌که باقتی یار تاپتی
هم تاپتی بقای جاویدانی
خالی بؤل‌مه‌ی زمانی آن‌دین
اولغینی انگله‌غیل مجازی
یوز شعله جانفروز بیرله
اول نوع قیلور بیرا‌گه مشعوف
اوزلوک‌دین اېتر تمام انی فرد
کیم، دولت اېرور اینگ رفیقی
چون بؤل‌سه ایکی‌نچیس‌گه مایل
کؤنگلی‌گه وصال تخمین اېکسه
کیم، قالمسه صورت مجازی
مظهر‌ده اؤزینی تاپسه فانی
بل خلقت کاینات‌دین بو
بهره تاپتی ایکی‌نچیدین هم
بل عشق‌دین اېردی اول کشش‌لر
یا مشعل شوق شعله اورسه
نابود اېتر نبود و بودین
حقیقه‌لدی سوو ینگلیغ اول قتیغ تاش
کویم‌کده اینگ نې اختیاری
کوی‌دورسه نې تانگ جهاننی سوزی
اول نوع‌دورور‌که اؤت اوزه قیل
یامغور یاغر انده‌کیم توشر برق
یامغور سوویدین چاقینغه نې غم؟
عاشق اېتر اؤزنی زور بیرله
انداق‌که، زیاده صبح کاذب
پروانه کیبی اېمس جگرسوز
کیم بؤل‌مه‌دی زعفران مُصفر
صمغ ایله‌ی آلورمو کهربالیق

صفرته نېچه که قیلسه توییخ
هر آه که شیدغه یاووقدور
عاشق ساووغ آه چېکسه ناگاه
چون اوردی خزان اېلی ساووق دم
بېدرد کیشی که اشک تۆککه ی
سؤز اهلی اېرور تۆکر زمان یاش
عشق اؤلدی کیشیگه باعث درد
پروانه نی عشق اېتمسه مست
اولدم که کویرده کېچتی جاندين
تېله اوزين اؤتقه سالسه ناگاه
اوت سېکریسه طفل اېمس خبردار
کؤرگن کیشی اؤت کؤرر زبانه
کیم عشق نصیبیدور ازلدين
پروانه ده خاللیق قناتی
بو داغدين ابتدای احوال
بو عشق اؤتیغه دوامو بؤلغه ی؟
یارب، مېن دردمند مهجور
بو اؤتدين کؤنگلوم اېتمه محزون
هم اخگریدين تيم قوروتقیل
آهیمنی که دودیدين نشان اېت
کؤنگلوم قوشی کیم سمندر آیین
ساققیل شریدين انگه دانه
اول دانه بیله تۆق ایله آنی
یاق مغېچه شعله مجوسی
یعنی که مغانه ساغرينگ آل

آلتون بیله تېنگ بؤلورمو زرينخ
نې ایسیغ اول آه و نې ساووغدور
عالمغه سالور اؤت اول ساووق آه
یاپراقنی قوروتدی، چؤرکه دی هم
اول قطره دورورکه مُشک تۆککه ی
بیر شمع که اشکین اېتسه دُرپاش
قیلماق ایکی کون فکریدين فرد
اورغیمو اوزینی اؤتقه پيوست؟
نې فکری انینگ ایکی جهاندين؟
کونين ایشیدين قچاندور آگاه
کیم حرقتیده نې نوع اثر بار؟
کویگن کیشی کؤرگوزور نشانه
اول عشق اېرور بری خللدين
عشق اؤتیدين اؤلدی داغ ذاتی
عشق اېتمه دی آنی فارغ البال
هر کیم تيله سه روامو بؤلغه ی؟
کیم عشق اؤتی جانيم اېتتی محرور
بل شوقینی قیل دمادم افزون
هم شعله سیدين کؤزوم یاروتقیل
اول دود ایله کؤز یاشیم روان اېت
آتشکده سیده تاپتی تسکین
بیر هیمه سی اوزره آشیانه
بو شعله ارا یؤق ایله آنی
کیم، دودی غمیمدور آبنوسی
بیر ساغر ایله ایچیمگه اؤت سال!

شهزاده سپهر جناب و سپهر خورشید انتساب، یعنی سلطان اویس بهادر
مدحیده سؤز انتھاسی و نصایح بساطیده کۆپ لعل و دُر مکنون و مواعظ
خوانیده فواقعه و نغم گوناگون اول حضرتقه قولاققه آلماق و آغزیگه
سالماق نینگ صلاسی

ای ساقی دور بیر قدح توت
اول قدحینگی ایله گردون
چون بۆلدی لبالب اول پیاله
کۆرگچ انی هوشدین باراین
کیم، تاپمه سون اول سپهری ساغر
تا سۆزده فلک نشانلیغ ایله ی
تاپقچ دُر بحرو لعل کانی
شهزاده معدلت شعار اول
سلطان زمان، اویس اول شاه
ذاتیغه سرشته عز و تمکین
کین انده که، بۆلسه رزم چاغی
بزم ایچره دېمه ی که برچه اوقات
ذاتیده حیا بیله ادب هم
طبعیده سخا بیله شجاعت
وصفیده نېچه دېیلسه معنی
هم عقد ایله بودورور موافق
صفحه اوزه کلک ایتیب روانه
ای گلشن ملک سرو نازی!
چو بیر نېچه سؤز قولاققه آغیل
بیل کیم نې جهانده دور وفایی
هم سوو اوزه دور جهان قرار ی
کیم، توپراغ و سووغه شاد بۆلغه ی
یوز بیل کیشی گر جهانده شه دور

حزن اھلیغه ساغر فرح توت
قویغیل انگه باده شفقگون
قیل آنی مېنینگ ساری حواله
بیر دم بیله آنی سیقاراین
اطرافیده قطره دین بیر اختر
اختر کیبی دُر فشانلیغ ایله ی
شهزاده نثاری ایله ی آنی
یپتی اتا شاه و شهریار اول
کیم، چرخ انگه کپلدی خاک درگاه
هم لطف ایشیده چُست هم کین
لطف انده که، ایچسه بزم ایاغی
مخلوق انگه لطف محضدین ذات
اول نوع که عم و خال و اب هم
دھر اېتسه نې تانگ انگه اطاعت
گردوننی بییک دېمک، نې یعنی
کیم اول که سؤز ایچره بۆلسه صادق
یازغه ی نېچه پند مشفقانه
قی نازکه، سرو سرفرازی!
بلکم نېچه دُر قولاققه سالغیل
نې عمر بناسیغه بقایی
هم بیل بیله عمرنینگ مداری
یبلگه قچان اعتماد بۆلغه ی؟
یوق اېرسه گدای خانقه دور

مرگ اژدری چون آغیز آچر کپنگ
 گر عیش ارا سېن و گر غم و درد
 هم قهریغه باق و ترسگار اؤل
 شه لر دېسنگ اؤلغه ی آلینگه پست
 تاپسنگ نېچه شه لر اوزره شعلیق
 بؤل بنده اتا-اناغه یکسان
 قوللوقلرین ايله رسم و عادت
 دولت طلب ايله سنگ خدادین
 جنتقه بارورغه ایسته سنگ یؤل
 نفس ايله سه فسق ايله تبه کار
 چېکسه گنه اؤتی شعله پیوست
 طاعت قیل و کوزگه ایلمه آنی
 طاعتقه ریانی ايله سنگ ضم
 جرمی که یانیده دور ندامت
 کیم چېکسه قدح نیاز بیرله
 چون تنگریگه ظاهر اؤلدی طاعت
 اندین سؤنگ شاه خدمتین قیل
 تاپسنگ قیو ایشته مدعاسین
 شاهی که اتانگ انکه اغادور
 بو ایگی اتاغه قیل اؤغوللوق
 بو نوع ایکی جهان خداوند
 اوزدین ایکی سینی ايله خوشنود
 قول بؤلسنگ الرغه شاه سېن-سېن
 بؤلسه بیریدین رضا بغایت
 کیم، بیر کشورغه حکم سورسنگ
 زنه ارکه ظلم رشته سین اوز
 ملک اهلېغه مهربانلیق ايله
 کیم بؤریلیک اېتسه قاوله آنی

یوتماقغه شه و گدا اېرور تېنگ
 حق یادی دین اؤلمه بیر زمان فرد
 هم رحمتیدین امیدوار اؤل!
 پست اؤل درویشلرغه پیوست
 فقر اهلېغه ايله خاكره لیق!
 کیم، حق دېدی والدین احسان
 کونین ارا بیل مونی سعادت
 باش تارتمه شرع مصطفی دین
 بو جاده بیرله مستقیم اؤل
 حق آلیده اؤزنی بیل گنه کار
 قیل آنی ندامت اشکیدین پست
 کورمک بيله هیچ قیلمه آنی
 ساغینمه غیل آنی فسق دین کم
 اول کېلدی نجات دین علامت
 خوشراق که ریا نماز بیرله
 هم شرع طریقغه اطاعت
 اول ظلّ اله خدمتین قیل
 سعی ايله و حاصل اېت رضاسین
 اول سنگه اغادور و اتادور
 یوق-یوق که بو ایگی شهغه قوللوق
 کیم، سېن بؤلدونگ الرغه فرزند
 کیم، دینی و آخرتده دور سود
 دارای جهان پناه سېن-سېن
 یېتسه ینه بیریدین عنایت
 اقبال و شکوه کوسین اورسنگ
 انصاف ايله عدل قصرینی توز
 انداق رمهغه شبانلیق ايله
 اول یېر ایتی بیرله آوله آنی

بې دادی اېتر زمانده اسره
 مظلومغه ظالم اېتسه بې داد
 مقصودینی ایلہی آلمهسه عرض
 لطف ایلہ انی سؤررده آیین
 تسکین بیلہ انگله حالتینی
 نې ظلم قیلورغه اېلنی قاتقیل
 قصابدین قویغه گر خورشودور
 قویغه نې آسیغ قیلور بو پروار
 اېل مالین اؤزونگه مال بیلگیل
 یعنی نېچوک اسره لور عیالینگ
 انداق باری اېل عیالین اسره
 بې دادغه بارسه خلق مالی
 گر شهرده ایسته سنگ ریاست
 کیم دغدغه تاپمهغه ی مهاجر
 تاجرغه که دست تاپتی رهزن
 بو طرفه که هر نې قالسه آندین
 تمغاچی اېتیب باشیغه جولان
 مونداق نیمه لردین احتیاط اېت
 هر فسق خیالی قیلسه خاطر
 نفسینگه نې ظلم بؤلسه مقصود
 تا برچه ایشینگ دېگندېک اؤلغه ی
 دنیاده ایشینگ بوتوب کماهی
 دین جانبیدین اېتیب کشادینگ
 ساقی، قدحی که شهزاده
 لاجرعه بورون اؤزی سومورگه ی

قوینی بؤریدین امانده اسره!
 دادین بېرب ایلہ خاطرین شاد
 تکرار ایلہ سؤره ماغینی بیل فرض
 کیم تاپقه ی اضطرابی تسکین
 عدل ایلبان آل ملالتینی
 نې ظلم قوین اؤزونگ اوزاتقیل
 اولتورگه لی آنی پرورشودور
 کیم، اؤلسه و بهی کېلسه خروار
 خیلین اؤزونگه عیال بیلگیل
 محفوظ نېچوک که تورسه مالینگ
 اؤغریدین امانده مالین اسره
 محشر کونی شهغه دور سوالی
 صحراده اینگدېک اېت سیاست
 خواهی گذری و خواه تاجر
 ناگه دور اینگ یانیده کهزن
 چون شهرغه یپتی بیم جانیدین
 هر دم تیله گه ی زکات، حولان
 چون نفعینی تاپتینگ انبساط اېت
 تېنگرینی باشینگده انگله حاضر
 شه نی ایلہ یینگده انگله موجود
 کؤنگلونگ نېچوک ایسته گندېک اؤلغه ی
 عقبا ده هم اؤلمهغه ی تباهی
 یپتگه ی ایکی دهر ارا و دادینگ
 توتقه ی منگه اول قدحده باده
 اول نوع منگه ده غی ایچورگه ی

بو درد نوحه سی اتمامی نینگ ترنمی و بو حسرت نامه سی اختتامی نینگ
تکلمی و ترتیبی اوضاعی نینگ فسانه سین توزماق و تقسیمی اطواری نینگ
ترانه سین کؤرگوزماق و سهو و خطا ارقامیغه اعتراف ورزشی ایتیب حق دین
اول باده طلب آمرزش قیلماق

یوز شکر که بو فسانه درد جان پرده لریدین انده اوراق
یازغنده مدادی کؤز قراسی هر یازغن الف کلبی نشانده
نقطه اثری نهان تیکان دین هر دالی ایننگ قد خمیده
عینی نیچه کیم نظرگه کبلگن سؤز باشلری ایچره حرف بر حرف
صفحه یوزی درد جلوه گاهی اندوه سپاهیگه توشوب شور
هر سطر کلبی یسالی انده یوق کیم، باری محنت و غم اهلی
مجنون غمیدین باری عزالیق یعنی بو صفت فراقنامه
سوگین نیچه کیم اوزاتیم آخر ای باد صبا، قرار توتمه
کبز کشور و تاغ و دشت و وادی عشق اهل یغه دهر ارا ندا قیل
هر قیده که بؤلسه بقراری برچه بو طرف عزیمت ایتسون
کیرسون بو سواد اعظم ایچره بو خطّه که عشق کشوری دور
عشق اهلی اوچون مدارس آنده هر لفظیده یوز نشانه درد
جان دین بربری اول ورقنی عشاق یازغن قرا قیغو ماجراسی
بیر کبسگن الف نشانی آنده یوق کیم قاره سالمه غن توگان دین
درد ایکی یانیده آرمیده اول نعل که هجر ارا کبسلیگن
بو قان دین اولوب یازرده شنگرف مسطر خطی هجر شاهراهی
جان ملکین آلورغه کبلتوروب زور پرخاش ابلیدین مثالی انده
غم دشتی ایچینده ماتم اهلی لیلی اولومی اوچون قرالیق
بؤلدی منگه قطره ریز خامه ییغله ی-ییغله ی توگتیم آخر
تینماقنی مزاجینگه یاووتمه بیتمه ی قؤیمه جهان سواد
بو قصه توگنگین ادا قیل! آواره و تیره روزگاری
تینمه ی نفسی قاشیمغه بیتسون کبزنسون بو بلاد ماتم ایچره
سرگشته مهر خاوری دور درد اهلی توتوب مجالس آنده

ھر كىمدە كە بار ايسە خيالى
 بو مدرسدە يسهى وثاين
 اول سبقين نگارش ايلهى
 كيم، آليغه قۇيوب اول ورقنى
 ھر كىمسەگە اولچە قابليت
 بار اندە غدا غم جگرتاب
 كوندوز اوقوماق بال حديثين
 شام اولسە يېمك چراغ دودى
 تا ھر كيم ايشى قىليب برآمد
 مغزى ارا توشسە عشق جوشى
 مهر اؤتيغە اؤرتنيب وجودى
 آهى يېلى توفراغين اوچورسە
 ھم جسميدىن اؤلمەسە اثر ھيچ
 بو خطرەنى كيم قىليب عمارت
 اول ايگى يگانە زمانە
 چون چيقتيلر اوشبو خاكداندين
 موندە بېريان قرار الرغە
 ايوان بيلە طاق بېشمارە
 اول چرخ كىيى ربيع گنبد
 قندىلى ايچيندە شمع مستور
 لطف ايچرە كبوتر پريدېك
 عاجز بۇلوب اول دغى بير ايشتە
 بېعشققە اندە بار بۇلمەى
 بېعشق كۆرونمەى اندە كۆزگە
 بو خيل كە تارتىيان غم و درد
 كيم، برچە توتوب مسلم آنى
 چون بو حرم ايچرە بۇلدى محرم
 يارب انگە كيم مراد ابرور عشق

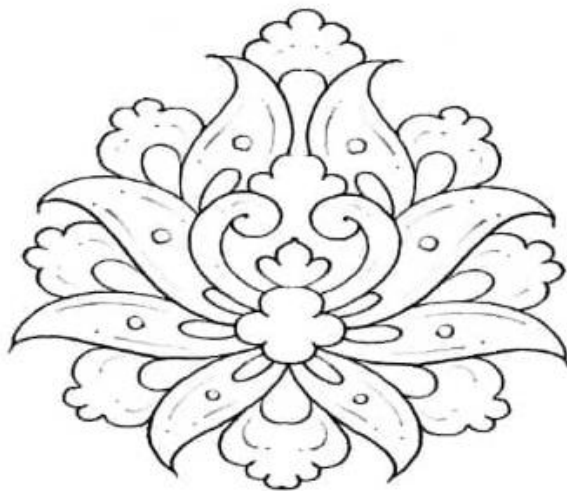
كسب اېتمك عشق ارا كمالى
 حجرە ارا ساز اېتەى يراقين
 اول مدرسدە سپارش ايلهى
 دېسون بىراو انگە اول سبقنى
 كۆرسون سبق غم و بليت
 سو اؤرنيدە قطرە-قطرە خوناب
 عشق ايچرە يوز ابطال حديثين
 اندوہ اؤتى بيرلە داغ دودى
 عشق اھلى ارا بۇلوب سرآمد
 چيقسە اونيدىن بال خروشى
 ياشورسە قوياش يوزىنى دودى
 اشكى سويى اؤتىنى اؤچورسە
 ھم كۆنگليدين اؤلمەسە خبر ھيچ
 اېل كىرمگين ايلەديم اشارت
 كيم، عشقە كېلدیلر يگانە
 جنت سرى باردیلر جھاندين
 عالى يسەديم مزار الرغە
 اول نوع كە گنبد و منارە
 كيم، بۇلدى الر ايكاوگە مشھد
 كېچە انگە بس كە تۆكولوب نور
 يۇق، يۇق كە، حرم كبوتريدېك
 از بس كە قنات اوروب فرشتە
 ذوق و طرب آشكار بۇلمەى
 ھر يان زايىر ملكدين اوزگە
 ھر كيم غم عشق ارا چيقيب فرد
 اول پردەدە يۇل تاييب نھانى
 يوز فيض يېتىب يوزيگە ھر دم
 سرمايە اعتقاد ابرور عشق

بو روضه ساری کپتورگیل آنی
 هر دم ینه ذوق و حال بپرگیل
 هم عشقینی جاویدانی ایله
 ناپاک که بولسه عشق دین یات
 قانیاش تۆکوب اؤیله کیم صراحی
 کؤرگوزمک ایشی ییلان کیسی پیچ
 عشق ایچره توتوب اؤزینی نامی
 اول کام ایله کؤنگلینی آووتمه
 مهن خسته که بو رقمی چپکتیم
 یازماقته بو عشق جاودانه
 مضمونیغه بۆلدی روح میلی
 لپکن چو رقمغه کپلدی مضمون
 بو اپردی غرض کیم اول گروهی
 بو نامه اوچون بۆلوب رقمکش
 گر نکته لری جهاننی توتتی
 چون فارسی اپردی نکته شوقی
 اول تیل ییله نظم بۆلدی ملفوظ
 مهن تورکچه باشله بان روایت
 کیم، شهرتی چون جهانغه تۆلغهی
 نپوچون که بوکون جهانده اتراک
 گر ماده کمرهک ابرسه نپ غم
 انسانغه ابرور کمال مطلوب
 هر کیمگه علوم بۆلسه واصل
 اؤت سالسه جهان ایلگه مجنون
 عنقانی کیشی قچان قیلور یاد
 سامع نیچه بۆلسه دردیرورد
 ایشیتگوچی بۆلسه دردپیوند
 قیل اؤتقه نظاره کیم کویر چاغ

بو مرتبه غه بیتورگیل آنی
 عشق ایچره انکه کمال بپرگیل
 هم عشقده آنی فانی ایله
 عاشق قویوب ابرسه اؤزگه آت
 طوفان فساد ایچینده راحی
 یوق زهر دین اؤزگه کؤنگلیده هیچ
 مقصود انکه بۆلسه نفس کامی
 بو روضه ساری انی یاووتمه
 تحریری اوچون قلمی چپکتیم
 مقصودوم اېمس اېدی فسانه
 افسانه اېدی انینگ طفیلی
 افسانه انکه لباس موزون
 کیم، سؤزده عیان قیلیب شکوهی
 صفحه یوزین اېتیلر منقش
 غوغالری انس و جاننی توتتی
 آزارق اېدی انده تورک ذوقی
 کیم، فارسی انگلر اؤلدی محظوظ
 قیلدیم بو فسانه نی حکایت
 تورک ایلگه داغی بهره بۆلغهی
 کؤپتور خوش طبع و صاف ادراک
 چون ذوق دور اصل اول اېمس کم
 اندین دغی درد و حال مطلوب
 گر دردی و حالی یوق نپ حاصل؟
 بیر کویگوچی بۆلگوسی فلاطون
 اول لحظه که بلبل اېتسه فریاد؟
 افسانه ده هم کبرهک دورور درد
 باردور ایچی آنینگ اؤتقه مانند
 سو اؤچورور آنی، یاندورور یاغ

مېن داغی بو مینی کیم سوزوبمېن
 اېل کؤنگلیگه اندین اؤلغوسی جؤب
 مونگلوغ مېن و مونگ بيله پیامیم
 شک یوق که قچان که بو اؤلغلغهی
 کؤزدین چو آقیزسه اشک سیلی
 نامه م که یوزین قرا قیلیبمېن
 اول سو بیتیان یوغهی قراسین
 یارب، بو رقم که بؤلدی مرقوم
 هر نې که اؤقور تأمل اېتسه
 عیب ایسته مک اؤلمه سه مرادی
 باغله آياغیغه عشق دامین
 زنجیر جنونغه بسته ایله
 قیلسنگ غم عشق ایله انی شاد
 شاید بو محل بیر آه اورغهی
 اول یېل اوچوروب تن نزاریم
 عصیانیمه عفو بؤلغهی آمین

تورکانه سرود انگه توزوبمېن
 کیم کېلدی بونوحنینگ مونگی کؤپ
 مونگلوغ کیشیلر سؤزی کلامیم
 کیم اؤقوسه خاطری بوزولغهی
 مجنون کیی یاد اېترده لیلی
 عصیان و گنه ارا قالیمېن
 یازغن باری جرم ماجراسین
 هر کیم اؤقوماقدین اېتسه معلوم
 دېگن غرضیم تخیل اېتسه
 بیر بارچه هنر ساری کشادی
 قوی بؤغزیغه درد و شوق جامین
 بو بندین انگه خجسته ایله
 بېرگیل مېنی داغی کؤنگلیگه یاد!
 کیم، گرد جرایمیم اوچورغهی
 رحمت اویدده بېریب قراریم
 یارب که، بو نوع قؤلغهی آمین

رؤسیر علی شیر نولپی

حم

سجده سید

پىسىم

اي سپاسىنگ دېمكده ابل تىلى لال
سېندىن انسانغە تارو پود جسد
سېن قىلىپ فرق اويىدە پنهاني
كۆك تاپىپ سىرو يېر سكون سېندىن
تند سېندىن سېھر بهرامى
چېكتىنگ اېتگندە دھر بنيادين
صنعونگ اېتتى بو يېتى كاخ رفيع
يېتى كاخ ايچرە يېتى فرزانه
يېتى افسانە بارچەسى دلبد
يېتى گنبد اگرچە منارەنگ
سېن چېكىپ مرتفع يېتى افلاك
يېتى گردون دېمەى كه يېتى لگن
هر لگن دُرچى كوكب افروزي
هر بيريسينده اؤزگە خاصيت
ارض جرمين قىلىپ يېتى تقسيم
اول يېتى كوكب جهان پيما
كيم، يېتى كۆكتە كېلدىلر سائر
هر بيرى ساليان قىلورده ظهور
رحمتىنگدىن ضيا توتوب هر شمع
شمع يۇق، يېتى لعبت رقاص

اېلگە تىل سېندىن اۋلدى تىلگە مقال
جسد ايچرە كۈنگول، كۈنگولده خرد
كارگاه دماغ انساني
بيرى سرکش، بيرى نگون سېندىن
چنگزن زهره نىنگ دلارامى
يېتى گنبد سېھرى مينادين
نجم گوهرلرى يىلە ترصيع
دېگەلى حكمتىنگدىن افسانە
ايكسى بير-بيرىگە يۇق مانند
يېتى افسانە ليك رنگا-رنگ
منحط ايلب بو تيره مركز خاك
هر بيرى ايچرە شمع نور افگن
كوكبى گوهر شب افروزي
اؤزگچە رنگ و اؤزگە ماهيت
ايله دينگ هر بيرىنى بير اقليم
ني جهان، بلکہ آسمان پيما
سووده انداق كه سيمگون طاير
يېتى اقليمدين بيرى اوزه نور
بير شېستاننى ياروتوب هر شمع
هفته نىنگ هر كونى بيريسىگە خاص

بارچه کوندوز گلی نهفته کیی
 هفته و آی و ییلنی تیز ایتینگ
 باغ آچیلماق الر مروریدین
 تون و کون ادهمی و اشهینی
 کچه-کوندوز شتاب ارا سالدینگ
 کیم، قلیب بؤیله پویه و ناور
 کؤککه توفراغینی بیتورگه یلر
 یوق ابدی آدمی که بار ایتینگ
 یوق هم ایتسنگ انی-اوق ایتگونگدور
 عدم ابرکنده ایله مک موجود
 نی اوچون ابرکانین کیشی بیلمس
 عقلغه گرچه بی سبب کؤرونوب
 لیک چون عقل راستکیش ابرمس
 بو ایش آلماق قبول یا رد انگه
 عقل نینگ بار ایشی تباهی اؤلوب
 چون کؤروب عقل رای مختلفی
 کور بیلمس یاروغ اېکنی قویاش
 مه کمیندین که کوندوز اوچقه ی بوم
 بوم ظلمانی اؤلدی پنھانی
 سېن سېن اول مهر بی عدیل و بدل
 چونکه اول صبح نوروک ایتتی ظهور
 هر نی گتم عدمده اپردی نهان
 باریسی کیدیلر لباس وجود
 ظاهر ایتتی عدم شبستانی

کچه لیکن مه دو هفته کیی
 عمر ایله ایشلرین سیتیز ایتینگ
 گل ساجیلماق الر یوروریدین
 چرخ توسن نینگ ایگی مرکینی
 تون و کون اضطراب ارا سالدینگ
 بیتکوروب کؤککه دهر ایلیدین گرد
 توفراغ ایچره تنین ایتورگه یلر
 کیشیلیک بیرله اعتبار ایتینگ
 بار قیلغونگدورو یوق ایتگونگدور
 بؤلسه موجود قیلماغینگ نابود
 کیشی هر نی که حق ایشی بیلمس
 یسبان بؤزماغی عجب کؤرونوب
 ایش انگه بیر دلیل بیش ابرمس
 عقلی بؤلغان بیلورکه یوق حد انگه
 انده کیم حکمتی الهی اؤلوب
 کؤزینی کؤر ایتیب قضا الفی
 کوندوز اوچماغ غریب ابرور خفاش
 اوچوشیدین اما ابرور معلوم
 کؤر ایتتر آنی مهر نورانی
 کیم، سنگه مطلع اؤلدی صبح ازل
 او یله کیم، تیره شام جبهه ی حور
 خواه اهل جهان و خواه جهان
 بود خلیغه کیردی هر نابود
 یوز مینگ آزاد سرو بوستانی

تاپتي رنگ وجود لاله و گل هم اوښول رنگ طره سنبل
 نرگس اول نور بيرله آچتي بسر عدم اويقوسيدين كوزينده اثر
 باغ رخساري تاپتي سبزه خط دانه يي بيرله اول خط ايچره نقط
 سبزه اطرافيده نسيم بهار سمن و سنبل آچتي ليل و نهار
 حركت بيرله اول خجسته نسيم ساچتي گل باشيغه سمندين سيم
 طره سيغه توكوب بنفشه عير عطري ابتي دماغيه تأثير
 ژاله جسمين اوروب نگون قيلدي كيم، تنين ضربى نيلگون قيلدي
 سوو ياقاسيغه كيم ياغيب مؤلدور بو ياقا توگمه سي بولوب اول در
 قيلگه لي جلوه گلرخ بوستان صنع مشاطه سي يسب داستان
 يسه دي بيقياس و اندازه سبزه دين وسمه، لاله دين غازه
 روشن ايلب زلالدين كوزگو توتتي گل چهره سين انگه اوترو
 گلگه چون بېردى تاب حسن و جمال انگه هر نېچه آب و تاب آرتيب
 بو فغاندين ساليب چو رستاخيز ايلبان اول جمالي اوتين تيز
 اول قليب جلوه بو بولوب شيدا عشق بولدى عاشق ييري، ييري معشوق
 هم انگه اورته مك بويورغان عشق يوق كه اول آتشين و بو محروق
 بلبل و گل بهانه دور باري سي هم مونونگ جانيغه اوت اورغان عشق
 بلبل و گل بهانه دور باري سي بلبل و گل بهانه دور باري سي
 كېلدى بو ايكي سربسر نابود بلبل و گل بهانه دور باري سي
 عشق سېنسېن داغي و عاشق سېن بلبل و گل بهانه دور باري سي
 عين معشوقلوقده جلوه ذات بلبل و گل بهانه دور باري سي
 حسنونگه هر دم اوزگه صورت اولوب بلبل و گل بهانه دور باري سي
 نېچه حسن ايچره جلوه ظاهر انگه بلبل و گل بهانه دور باري سي
 حسنونگ ايلب اوكوش صفات ايچره بلبل و گل بهانه دور باري سي

بلکه مظهر لباسیده یاشونوب
 اوزونگه اوزنی دردناک ایلب
 برق حسنونگ چو هر نفس چاقیلیب
 کولین ایلب فنا ییلی معدوم
 سېن سېن و سېندین اوزگه خود نیمه یوق
 هیچ نیمه یوق سېن اېدینگ موجود
 وصف ذاتینگده ثبت حرف قلم
 اوز جمالی ظهوریغه آوونوب
 اوزنی اوز حسنونگه-اوق هلاک ایلب
 غیر اوشول برق اوتیغه یاقیلیب
 کم، اثر اندین اؤلمه یین معلوم
 گر کورونسه سېن اؤلگونگ، اول نیمه یوق
 هم سېن اؤلگونگ باری بؤلوب نابود
 یوق وجودونگ یوزیگه گرد عدم

مناجات باری اول بابده کیم، اوزی عین وجوددورور و اندین اوزگه بارچه
 نابود، بلکه ناموجود و حاجات اظهاری اول معنیده کیم، نابودلر گناهینه انینگ
 بحر رحمتی قاشیده نی وجود بولغهی و بی وجودلر خطاسی انینگ دریای
 جودی آلیده نی موجود

ای خداوندلر خداوندی
 عظمت بابیده گماندین اولوق
 جبروتونگ هواسیده خورشید
 آفرینشقه تارتقاندۀ الم
 قلمینگه کچه سپهر ارا
 لوحونگه بؤلمه یین رقم معلوم
 قدرتینگ آلیده فلککه حساب
 نی که مخلوق ایچیگه قاتیلغان
 دهر خلقیغه سېن کلیلب خلاق
 کیمنی کیم، بت قاشیده پست ایلب
 بیریب اوز حسنونگه بت ایچره ظهور
 هر کیشی کیم قویاشقه عابد اؤلوب
 یوق خدالیقده کیمسه مانندی
 نی کم اندین اولوق، یوق اندین اولوق
 ذره دېک بؤلمه یین نظرده پدید
 مهچه سی لوح اؤلوب ستونی قلم
 لاجوردی دوات ایچینه قرا
 هر نی معلوم اېمس، انگه مرقوم
 صرصر اېسگنده آلتی-یبتی حباب
 سېن یره تغان، الر یراتیلغان
 خلق ارا خالق علی الاطلاق
 سجده قیلماققه بتپرست ایلب
 ایلب اول حسن ایله انی مغرور
 انگه هر صبح و شام ساجد اؤلوب

هم سېنينگ طلعتينگ ضياسينده
 شعله لرغه ساليب يوزونگ چو عكوس
 مظهر حسن چون قليب گلني
 شمع اوتيغه كويرده پروانه
 هم عبادت اېليگه سېن معبود
 كيم، پرستش قيلور خداسېن انگه
 هر صُور ايچره جلوه گر هم سېن
 تا نې يېتگه ي انگه كه اوزگه اله
 جَلَّالَهِ نې حَيِّ قديم
 قادرا، اول ضعيف عاصي مېن
 اول كه، سېندېك باشيمده خالق دودور
 آياغ آستيده پست توفراغي
 طاعت ايلرده مور خسته برين
 نيم جان پشه كونگولوم ايله گمان
 مېن بُولوب بُويله پيل اياغيغه پست
 مور مجروحغه نې ايش يېتگه ي
 مېنې گر عاجز اېتتي فعل تبه
 نفس اماره غه گر اُولدوم اسير
 مېنينگ اېگريليگيم اېسه سنگه خواست
 نې گذر يخشيليققه بار منگه
 سېن يامان ايله سنگ مېنې نې حد
 يخشيليق قيل كه ناتوانينگ مېن
 بو يامانينگغه كورگوزوب احسان
 منگه نې حد دېمك سنگه كه نې قيل

ذره دېك چرخ اوروب هواسينده
 كويدوروب اوزني اوت قاشينده مجوس
 اورته بان شعله سيغه بلبلي
 هم سېنينگ عشقينگ ايچره ديوانه
 هم تعشق اېليگه سېن مقصود
 كيم، تعلق ساتر بلاسېن انگه
 جلوه گر دېمه يين صُور هم سېن
 اېل دېگه ي؛ لاله لاله الله
 عم نعمائه نې فرد عظيم
 كه باشيمدين اياق معاصي مېن
 مېن دېماكليك، نې بې حيا ليق دودور
 ليك گردونچه اشتم چاغی
 ليك عصيان محلي شیر ارين
 زورِ نفسم نېچوك كه پيل دمان
 پايمال ايلب اول مېنې پيوست
 كيم، اني پيل پايمال اېتگه ي
 خواستينگ بو اېدي منگه نې گنه
 مېن نېته ي گر بودور سنگه تقدير
 مېن نې ينگليغ اوزومني ايله ي راست
 نې يامانليقده اختيار منگه
 ايله مك سېندين اُولغان امرني رد
 يامان اُولسم، سېنينگ يامانينگ مېن
 يخشي قيلماق اېرور سنگه آسان
 نې كه بُولغه ي سنگه رضا اني قيل

ليكن احسانينگه چو غايت يوق
 كرمينگ گنجي يوز جهان چاغليق
 يپتيشيب مهن گداي مظلومي
 ليك معطي عطاسي بيپايان
 تيله مك خود گدا شعاري دور
 ني طلب قيلم اختياريم يوق
 يارب، آشفته مهن فغانيمه يبت
 گرچه باردور جهان-جهان گنهم
 يوز جهان جرموم اولسه هم ني باك
 تا بو عالمغه دور اسير تنيم
 اول ساري مايل ايت خياليمني
 نېگه مايل كه بو گدانگ اولغهي
 خسته كؤنگلوم ايشيگه سامان ايت
 نفسيم مايه حيات ايله
 اوشبو جنت كه ايله ديم معمور
 يپتي قصر انده بارچه سي دلکش
 قصرلرني نظرده مرغوب ايت
 شهرتين عالم ايچره پيدا قيل
 اوقور ابل كؤنگليگه صفا يپتكور
 جان قوشي جسمدين هوا قيلسه
 عنصر اجزاسي بولسه خاك نشين
 ارالريده هجر اولوب واقع
 اول زمان لطف بيرله قؤلده قؤلوم
 هرني جرموم كه، بولسه هم موجود

لطف و انعامينگه نهايت يوق
 بحر فضلينگ مينگ آسمان چاغليق
 هر ني مطلوبي بولسه محرومي
 يوق بېروردين خزاييغه زيان
 ليك بو بيرده اضطراري دور
 چون دېمس آني كردگاريم يوق
 كرم ايلب خطالريم عفو ايت
 هم سېن-اوقسېن نهان-نهان پنهيم
 بحر عفونگ قاشينده دور خاشاك
 روح طوطيسيغه قفس بدنيم
 كيم، سنگه تېگوره ي مآليمي
 انگه توت كيم سېنينگ رضانگ اولغهي
 طلبينگ دردين انگه درمان ايت
 رقميني خط نجات ايله
 هم قصور انده، هم قصور ارا حور
 يپتي حور اول قصور ارا مهوش
 حورلرني كؤنگولگه محبوب ايت
 عالم اهليين الرگه شيدا قيل
 اوقوغاندين منگه دعا يپتكور
 سدره ساقى اوزه نوا قيلسه
 توفراغ و اوت و سوو و يبلگه قرين
 هر بيرى بولسه اصليغه راجع
 داغي اوز جانينگه يولده يولوم
 قيل حيسينگ طفيلدين نابود

اول شاه رسالت پناه نعتی کیم، «لولاک» لوائی بيله «انا افصح» الفی انینگ سپاه
 دولتیغه لوا کبلدی، «و ما طغی» طا و غینی بيله «اسرا» راسی انینگ مثال
 ثبوتیغه طغرا و اول مثالده ایکی عالم سلطنتی مُبَین و اول مثال یوزی مهر
 نبوت بيله مزین

یا رسول الله، الف-الف سلام
 قریشی اصل، ابطحي محمل
 اول قویاش کیم، عربقه ببردینگ زین
 لیک چونگم قویاشینگ ایتتی ظهور
 بو جهاندین کپترده چون ظلمات
 الله، الله، نې نور والا بو
 اسرو گتم عدم قرانغو ابدی
 نې عجب مهر آسمان پایه
 چون سبنی تبنگری بی بدل قیلدی
 سایه نی اندین ایتتی قدینگ رد
 سایه دین چون قدینگغه عار اولدی
 کوله کنگ تاپسه اپردی جرم تراب
 هم جنابینگ رفیع کیواندین
 اول کپچه کیم، سنگه ولادت اولوب
 تون یاییب چون جهانغه تیره نقاب
 مگه یاروب بو نور اعلی دین
 کورونوب بیتتی کؤک رواقی هم
 اويله کیم، توغسه مهر رخشنده
 لات و عزّی غه پرشکست بولوب
 سرگونلوق الرغه ذاتینگدین

بک من ذی الجلال والاکرام
 هاشمی کیش، یشربی منزل
 اول صفت کیم، عرب باشی اوزه عین
 قیلدینگ ایکی جهاننی غرقه نور
 اول جهان اهلّیغه بیتوردی حیات
 یوق ابدی آفرینش، الا بو
 روشن ایتگن چراغ انی بو ابدی
 کیم، جهاندین یوق ایله سه سایه
 هر لطافت ارا مثل قیلدی
 کیم، گهی بؤلمه غه ی سنگه همقد
 سایه پیر اوزره خاکسار اولدی
 انگه گردوندین اؤتگهی اپردی جناب
 هم متاعینگ بو توقوز ایواندین
 مطلع اختر سعادت اولوب
 توغوبان آفتاب عالمتاب
 طور اول نوع کیم تجلّادین
 بل مداین منار و تاقی هم
 تاق لوحی بؤلور درخشنده
 کیم، باری تیره پیرگه پست بولوب
 باش قویلیق بیتیب اویاتینگدین

چون اولوغراق بۇلوب شىبانلىغ ايتىب
 قۇزىغە مەر كۆرگوزوب جاندىن
 كۆرگوزوب اندە چون يد بىضا
 بو تنزل شرف قىلىپ سنگە فاش
 چون شىبانلىغ ارا بۇلوب ساعي
 عالم اهلى رعيتىنگ بۇلوبان
 بو رعيتقه رحمت ايلب اله
 خوى جبههنگ الرغه ماى مَعِين
 خوى دېمەى، قطره زلال حيات
 دېمە گيسوكه تاپتىنگ ايگى كمند
 آچىب اول چهر دلکشای ايچره
 يا ايگى افعيى معنبر دې
 يا محمد حروفى چون آچىلىب
 كفر اېلىنىنگ سواد ماتمى اول
 گر سوادىنگ يۇق اېرسە نې غمدور
 گر قلم توتمەدىنگ قۇلونگه نې غم
 بو عزادىن قلم بۇلوب غمناك
 خامه توتمەى ولى سوررده مقال
 «انا افصح» چو ايلبان دعوي
 بو خبردىن بۇلوب نشاني ده
 چونكه لعلىنگ بو نوع بۇلوب دُر پاش
 دُر و لعلىنگه چون شكست قىلىپ
 يعنى آغزىنگه-اوق مسلمدور
 دُر ذاتىنگه يېتى بحر صدف

قوى گروهيغه مهربانلىغ ايتىب
 كيم، نبيغه گزير اېمس آندىن
 قۇيوبان پشت دست يوز موسى
 حمل ايوانيده نېچوككه قوياش
 بۇلوبان عالم اهليغه راعي
 باريغه دين وصيتىنگ بۇلوبان
 كيم، بېرىب باشلىغه سېن كىبى شاه
 تار زلفونگ الرغه جبل متين
 تار يۇق، رشته كمند نجات
 قىلغەلى ايگى دهر صيدىنى بند
 ليلةالقدر ايگى بير آى ايچره
 گنج ذاتىنگه ايگى اژدر دې
 ايگى ميمى ايتكلرى آسيليپ
 دين اېلىنىنگ سواد اعظمى اول
 بو سوادىنگ چو اندىن اعظمدور
 ازبر ايتتىنگ چو سر لوح و قلم
 يوزىن ايلب قرا، ياقاسىنى چاك
 نكتە اېلىن قىلىپ قلم كىبى لال
 فصحا اۋزده تاپمەين معني
 سِرَّ فَأَتَوْ بِصُورَةٍ مثله
 تاشدىن بس نېدور دُر ونگه خراش
 لعل محلول آقيب، دُر ساچىلىپ
 بوكه هم لعل ساچقهى و هم دُر
 بير اوغولدىن يېتى اتاغە شرف

خمسه	امير عليشير نوایي	سبعة سیار

قِسی یېتې اتاکه، یېتمیش اتا سېنی باری اوزیگه اېتمیش اتا
 بلکه آدم اوغوللوغینگدین شاد ولدینگه جهان اېلی اولاد
 انگه ظاهر تقدم آتی سنگه لیکن تقدم ذاتی
 سېن مقدم دېمه ی که آدمدین قِسی آدم که، بارچه عالمدین
 انبیا خیلی کیم، کلب مرسل هم سېن آخر الرغه، هم اول
 برچه نینگ فرقی اوزره بولماق تاج سنگه فاش اېتتی لیلۃ المعراج

اول مسافر بادیه پیمای، بلکه اول راکبِ سماوات پیمای معراج کپچه سی نینگ تعریفی -
 کیم، براقی برقکاملیق و پیک براق خراملیق قیلدی و اول رخس بیلە پیک
 خیال یېتمس یېرگچه چاپتی و اول چاپماق بیلە حکیم خرد فهمی باور اېتمس
 نیمه لر تاپتی

اول کپچه کیم اېدی عبیر سرشت قدر ارا غیرتی سواد بهشت
 حور گیسولرین جهانغه آجیب عنبر و مشکین آسمانغه ساجیب
 گیسوی مُشک بو جهاننی توتوب مُشکی نینگ عطری آسماننی توتوب
 حلقه زلفدین رُخ انور هریان اول تونده کورگوزوب اختر
 ایاق که، هورا یایب جهان اوزه دام یوز ساری حلقه موی مُشکینفام
 سوودېک اول دام ایچینده چهره آجیب قطره خیلردین انده دانه ساجیب
 کیم، چو دولت قوشی بویان ییتگه ی بو سووو دانه بیرله صید اېتگه ی
 یا تومن مینگ چراغ بیضاگون یاقلیب طبع ایچینده گوناگون
 شام زیبالری قلیب ظاهر تون شبستانیده بولیب سایر
 آچیان هر چراغ کافوری دود ایله بیر نقاب زنبوری
 دود یوق، عود و مُشک بیلە بوخور تون دماغی ایسی بیلە مسرور
 چرخ مجمر یایب بو دود اوزره عطری مُشک و بوخور عود اوزره
 چرخ اطلس که بو ریاح تاپیب اطلسین بویله مجمر اوزره یایب

يپر يوزيگه ملك بولوب نازل
يوز تومن سبزپوش روحاني
بويله تون اول مه منير جهان
دهر شور و شريدين آسوده
كيم، يتيب قاصد جهان پيما
چون الر يتي، خواجه آچتي كوز
حق سلامين چو تاپتي محبوبى
قاصد آتلندوروب انى قولدهب
سوردى چون راکب همايون فال
توفران و سوو يوزيدين ايلب خيز
مرکبى اوردى آى يوزيگه تووان
چون عطاردقه برقدېک سوردى
قيلدى چون زهره سارى آهنگين
مهر خود کوكبى جلالتيدين
صولتيغه چو سالدى كوز بهرام
مشتري توشي منبريدين تيز
زحل اسباين ايلهدى بيربير
قيسى بير کشور ايچره كيم ييتي
سپگيزينچى فلکكه سوردى چو رخس
گوهریغه فلک چو بولمهدى دُرچ
حمل و ثور قالدى ناله قليب
بولدى جوزاغه تورت كوز حيران
اسد اوزنى سگ شكارى ايتي
عدلدين راستليق تايپ ميزان
چرخ ابواب فتح اولوب حاصل
ظاهر ايلب فلک شبنماني
امهاني اويده ابردى نهان
كونگلى اويغان و كوزى اويقوده
ايلگيده رخس آسمان پيما
يپر اوپوب قاصد، ايتيه باشلهدى سوز
بولدى عاشق وصال مطلوبى
ياندی کبلگن يولى سارى يولدهب
آستیده مرکب همايون بال
اوتتى اوت، ييلدين اوت و ييلدېک تيز
اويله كيم، قالدى جبههسى اوزه داغ
خارهى سم خامه سين سيندوردى
زهره ياشوردى وهميدين چنگين
يارگه کيرميش ابدى خجالتيدين
تيغيغه بېردى قين ارا آرام
يوزنى گرديدن ايتى نورآمیز
هندويى دېکكه، بولسه معرکه گير
صولتى بيرله احتساب ايتى
نوريدن ثاببات آلدی درخش
قالدى هر گوشهسى ارا بير برج
توشه ليqqه اوزين حواله قليب
بېش اياغ بيرله رخس ايتي سرطان
سنبله دانه سين نثارى ايتي
نوش عقرب سموميدين ريزان

قوس بۇلدى يۇلىده چلەنشين
 دلو يۇلىده سوو اوروب گاهى
 چرخ اعظم خميغه سورگچ آت
 قالدى كرسي و عرش و لوح و قلم
 رخشين انداق چو تيز پى قىلدى
 اوتتى رفر مقاميدىن چون تيز
 همري داغى اوزيدىن باردى
 قالديلر چون يول اوزره پيك ايله آت
 اوزيدىن اوزلوگى داغى ايتتى
 تاپمهين اوزده خواجهى سفري
 اوزلوگيدىن داغى اثر تاپمهى
 نې هوا سیده بير نې خامس هم
 قالمهين تورت جوهر، آلتى عرض
 قۇپتى حدسيز حجاب پنهاني
 چون بارى بۇلدى مرتفع فى الحال
 اول حريم ايچره داغى اوردى قدم
 تاپتيلر وصل عاشق و معشوق
 يار موجود و انده يوق اغيار
 چون كرم بحرى موجزن يبتتى
 هيچ حاجتده نكته تاپمهى طول
 حاجت اول انگه اجابت اولوب
 ايسته بان امتى گناهلرين
 بۇلمهى اول حاجتیده شرمندە
 چون نې ايستب بارين تاپيب بير-بير
 جدى نظاره سیده قلّه گزين
 حوت آنسيز سوودين بيراق ماهى
 يادين اوق ينگليغ اندين اوتتى بات
 بارى نينگ اوجى اوزره اوردى الم
 وادي لامكانى طى قىلدى
 تيز همراهى بۇلدى عذرانگيز
 رهروى داغى پويه دين هاردى
 يالغوز اول يۇلغه قۇيدى يوز هيها
 اوزدين اوزلوک خيالن آريتتى
 اوت و توفراغ و يبل و سوو اثرى
 بلکه اوزدين داغى خبر تاپمهى
 نې جهاتیده بير نې سادس هم
 آلتى و تورتدين بير انگه غرض
 كۇپى ظلماني، آزی نوراني
 جلوه قىلدى عيان حريم وصال
 حرم و پرده بارچه بۇلدى عدم
 بارچه خالق اراده يوق مخلوق
 ياردين اوزگه، بلکه يوقدهى يار
 مهمان عرض التماس ايتتى
 ايسته مسدين بورون بۇلوب مقبول
 سۇنگره اظهارى عرض حاجت اولوب
 آق تيلب نامه سياهلرين
 كرم ايلب بارينى بخشنده
 يانماغين آشكار ايتيب تقدير

خواجەى كاميابِ عرشِ جناب
 قَيتيان مينگ بو لحظه بارغانچه
 مرکبى بيرله همريغە يېتىب
 ايگى ھارغان ملک يۇلیده قۇپوب
 تاني آلمەى همول کيشى اېکين
 اول ينه مرکيغە سېکريب تيز
 مرکبى آرقەسینی ایلب خَم
 بحر ساری بولوت باریب خالی
 باروریده نېچوک که سرو روان
 هر فلک توشمگیگه بیر پایه
 ملکوت اهلی ایچره جوش توشوب
 یوز تومن مينگ ملک نېچوک کیم حور
 بارچه خرْملیک آشکار ایلب
 چرخ جوفین توتوب سراسر صف
 گردیده هر طرف سپاه کیبی
 هر صف اول بیرگچه بؤلوب همراه
 برچه اول یوزدین اؤزنی شاد ایلب
 چونکه هر صف توتوب یۇلیده طرف
 قیلیان بؤیله سیرِ شاهانه
 قیده کیم بؤلدى سیرِ افلاکی
 کیم، انگه جسم اگرچه خاک اېردى
 انگه کیم جسمِ خاکی اؤلغهى نور
 جسمی بیرله باریب، یانیب کېلدى
 بارماغ و کېلمگی بؤلوب ایکی دَم

بؤلوبان بحرِ وصلدین سیراب
 دېمه یین مینگ که، یوز تومن آنچه
 یوزیدین ایگیسین مشرف اېتیب
 بیرى ایلگین، بیرى ایاغین اؤپوب
 بؤیله سرعت ایننگ ایشی اېکین
 چیققیدېک قیلیب اینرگه ستیز
 کیم، انگه یوکلنېب ایکی عالم
 تؤلوب اما گوهر بیله حالی
 لیک یانغانده طوبیى رضوان
 یوزیدین اول فلککه پیرایه
 تهنیت ایله و خروش توشوب
 قؤللریده طبق، ولی تؤلە نور
 دَم-بدم باشیغە نثار ایلب
 یوز تومن مينگ ملک کېلیب هر صف
 اول مونونگدېک سپهده شاه کیبی
 که قویى امر قیلمهى اندین اله
 خَم قیلیب قدنی، خیرباد ایلب
 انگه قایم مقام اؤلوب ينه صف
 توشتی پیر قبله گاهیغە یانه
 همره اېردى انگه تنِ خاکی
 لیکن اول خاک نورِ پاک اېردى
 روحینی یوق دېمک منگه مقدور
 دؤست وصلینی قازغانېب کېلدى
 قیسی دَم بو نه اېرکنى مبهم

اې قراغىنگە سورمەي «مازاغ» «ماطغى» مركىنگە قونمەي داغ
 انباغە اطاعتىنگ جاويد بارچە باغلب شفاعتىنگە اميد
 انبا دېمەين كە، جنس بشر ايشلرى خواه خير و خواهى شرر
 التفاتىنگە سربەسر محتاج سېندىن آلمەي نظرنى هر محتاج
 هر كىشى كيم جهان ارا موجود بارچە نىنگ بخشىشى سنگە موعود
 سېن بولرغە اؤكوش تفقد ايتىب هرني عصيانلرين تعهد ايتىب
 بولسە جنس بشرغە بؤيلە كرم شك اېمس انده دور نوايى هم

سۆز تعريفده بير نېچە سۆز سورمك و سۆز اھليغە اندين نېچە سۆز تېگورمك و

كايناتقە تقدمى نىنگ صفاتى، ممكناققە تھورى نىنگ اثباتى و آنىنگ

پردە سیدین باشقە معاني بکری جلوه دین عاري و کۆنگول کنجیده متواري

اېرکانى نىنگ اظهارى

انده كيم، ني جهانغە اېردى وجود ني جهان اهلى اېرديلر موجود
 ايستەدى استاد نقش طراز مونچە نقش غريب قيلماق ساز
 تارتماق يېتى كۆكنى بؤيلە بلند بيرين اول بيرگە ايله مك پيوند
 ايله مك پست جرم غبرانى داير اېتمك سپهر خضرانى
 چونكە موجود بولدى نكتە «كن» بولدى موجود تازه، يوقسە كهن
 صنع كلكى ورق نگار اولدى يوز عجب نقش آشكار اولدى
 بو صفت نكتەنى كە بولدى عيان سۆزگە بس وصف بودورور مجمل
 سۆز كېلىب اول و جهان سؤنگرە كيم، ني كم اول، اول انگە اول
 اېلگە تاپيب تقدم ذاتى ني جهان، كون ايله مكان سؤنگرە
 هر كىشى دهر ارا حيات تاپيب اېمدى ايله تهور اثباتى
 انگلە اول سۆزنى نكتە توحيد سؤنگى دم سۆز بيله نجات تاپيب
 بس سېنى اول اول قىليب ظاهر وحدت اھليدە يوق مونگە تردید
 سنگە هم اول اولدى هم آخر

اوّل و آخرينگه سالغيل كوز
 تاپمه دى كاخ عالي اندازه
 شاهدى باشيدىن-اياق دلکش
 آچيليب چون نقاب ديباسى
 دېمه گيل اؤز و يات ارا غوغا
 هم نبوت اوييده شور اندين
 حق كه انسانى قيلدى محرم راز
 شهد ابرور اول، وليک بس شيرين
 نې لطافتدورورکه گاه بيان
 مونچه حسن و جمال و زيب بيله
 «نقشى زرکش لباس»، دې آنى
 معنى اول شوخ سيمبر بؤلدى
 شاهد معنى آنسيزين عريان
 حجره قلب ايچينده باش سيغوروب
 چونکه اندين بيلينمهين اثرى
 بيليك اھليغه سرّ نامعلوم
 کاملی چونکه مدعا قيلسه
 سؤز لباسيدىن اېتمهين آرا
 چيقه آلمه ي آغيز دريچه سيدين
 چون کيب سؤز حرير و ديباسين
 باده دين يوزنى لعل فام ايلب
 چيقسه تاشقارى تن سراييدىن
 سالور انداغ جهانده غوغايى
 کيم، خلايقنى دركى لال ايلر
 بيل هم اوّل سؤز و هم آخر سؤز
 بير اينگدېک حريف رو تازه
 حسن بازاری ايچره يوسفوش
 بؤلوبان خلق هوشى يغماسى
 کيم، ساليب کايئات ارا غوغا
 هم نيغه دلير مور اندين
 حيواندين اول ايله دى ممتاز
 لعل ابرور اول، وليک بس رنگين
 کوزگه پنهاندورور، قولاققه عيان
 مونچه دلکشليگ و فريب بيله
 بو لباس ايچره شاهد معنى
 کيم، بو کسوتده، جلوه گر بؤلدى
 جلوه گر بؤله آلمهين هر يان
 اؤزنى اول حجره کنجیده يشوروب
 اېلگه معنيدىن اؤلمهين خبرى
 فيضيدىن اهل درک اؤلوب محروم
 که دُرّ معينى ادا قيلسه
 خوبلر اويله کيم خزو خارا
 نفع تاپمه ي بيراو نتيجه سيدين
 دلکش ايلب جمال زيباسين
 کؤنگول ايوانيده خرام ايلب
 بلکه حلقوم تنگناييدىن
 کايئات ايچره بير علالايى
 لال يوق، بلکه خوش مقال ايلر

بو بیری سۆزده کۆرگوزور معجز
 بهرور اول بیر اؤلوککه جان سۆزیدین
 مونی دېرلر: «محمدِ عربي»
 الله، الله، نې سۆزدورور بو سۆز
 جسم بوستانىغه شجر سۆزدور
 گلشنی کېلدى جسم انساني
 بۇيله بلبل نواسی سۆزدورو بس
 بۇلمهسه سۆز عجب بلا بۇلغهی
 يارب! اوشبو حديقۀ پرگل
 بۇيله بلبلنى بېنوا توتمه
 خاصۀ سۆز بلبلی نوایي زار
 باغيغه برگ، انگه نوا بهرگیل
 ايله گلزاری گللرين تازه
 گلیننگ شمعی منور قیل
 بلبلغه بلند ايله خروش
 باغ عطرينی سودمند ايله
 لحنين اېل کۆنگلی ایچره مقبول اېت
 کیم، قیلور اېلنی نکتهسی عاجز
 تن ارا کیرگوزور روان سۆزیدین
 اول بیری نینگ «مسیح» اېرور لقبی
 موندين آرتوق ينه بۇلورمو سۆز
 روح اشجارىغه ثمر سۆزدور
 نطق آينىنگ بلبل خوش الحانى
 نغمۀ جانفزاىی سۆزدورو بس
 بلبل نطق بېنوا بۇلغهی
 کیم انگه نطق ايله دینگ بلبل
 بېنوالیغ انگه روا توتمه
 کیم، انگه نکته باغیدور گلزار
 برگ ايله باغینی توتا بهرگیل
 بلبلین قیل بلند آوازه
 عطريدین دهرنی معطر قیل
 سال خروشی بیله اولوس ارا جوش
 قوشی لحنینی دلپسند ايله
 هرني مقبول ایش آنی مشغول اېت

سۆز نثریدین نظمى خوشراق و پراکنده سیدین جمعی دلکشراق اېرکنین دعوا
 قیلماق و بو جمعیتنى «بېش گنج» جامعی نظامی و هند شکرریزی، بلکه شیرین
 کلامیگه مسلم توتماق و اول بحرینغه قطره نشان و اول ئیرینغه ذره سان اؤزین

بېتکورمک

سۆزکه، جان گلشنیده کېلدى نسیم
 اول که سۆز نقدیغه مبصر دور
 بۇيله سۆز فینده چیقارغان اسم
 بل کۆنگول بحری ایچره دُر یتیم
 وصفی ایچره تیلی مقصردور
 قیلدی اسلویینی اینیگ ایکی قسم

هر كيشی قيلماق ايسته سه معلوم
 نثر و نظمی انگه كه مُدرَك دور
 نېگه كم، يخشی سوزكه ظاهر ابرور
 خود جواهر نېچه كه دلکشراق
 ايگی ساری دُرِ ثمين يخشی
 كُورونور يخشی دُرِ عماني
 جوهری بو صفت بېرب ترتيب
 جوهر حس انگه كه قايم دور
 كيم، جواهرنی آليغه توكسه
 هم يامان خود كُورونمه گه ی، ليكن
 بس مونونگ آنچه زيتی يوقدور
 نظم و نثر ايچره هم بو نسبت بيل
 نثر ارا ابلگه خود مقالت بار
 نظم كيم تاپتی بو صفت ترجيح
 بؤيله نظم ايچره هم ابرور نېچه شق
 ليكن اول برچه دين دغی خوبی
 اوزگه لرنی گر اېتمه ديم مذکور
 مثنوي كيم، بورون دېديم آنی
 وسعتيده يوز اؤلسه معرکه گیر
 بؤيله ميدانده چُست و چالاکی
 شھسواری كه رخی ايله سه خيز
 قيلبان تيز اېکنده جُولانی
 قايلی خوش كلام زيباگوی
 گنجه اهليغه بذله سنج ابردی

بیری منشور ابرور، بیری منظوم
 نظمی نینگ پایه سی بيكركدور
 لفظ تعداديدین جواهر ابرور
 نظم سيلکيگه چېکسه لر خوشراق
 آرده لعل آتشین يخشی
 بؤلسه فيروزه يانیده کانی
 ايله سه، رشته نی انگه ترکیب
 مونی انگلرکه بس ملایم دور
 تل غفلت کیی انی اؤکسه
 لطفی اولغیچه اېمس ممکن
 بیر-بیرسیگه نسبتی يوقدور
 ايگیسین بو ايکیگه نسبت قیل
 ليک نظم ايچره اؤزگه حالت بار
 كيم، اېمس انده حاجت توضیح
 فهم اېتر اول کیشی كه بؤلسه مُدق
 باردورور مثنوي نینگ اسلوبی
 باک اېمس، چون باری ابرور مشهور
 سؤزده کېلدی وسیع میدانی
 کورگوزور صنعتین باری بیر-بیر
 رخس جُولان بېرورده بی باکی
 ايله گهی کؤک سمندی بیرله ستیز
 آی عذارینی داغ چوگانی
 كيم، بو میدان اېلیدین اېلیتی گوی
 دهر ویرانه سیده گنج ابردی

کلکی نځینی نقش اېترده ورق
 شقیدین نځه یوق، شکر تۆکولوب
 صفحه نی مُشک ایله شکر تۆکری
 شکریدین کۆنگولغه شیرین کام
 بویه مُشک و شکرگه همدستان
 کلکی نوکیده گی روان دوده
 نځه سی دقت ایچره رسته جان
 نظمى اوراقى پرده جاندين
 آب حیوانغه همنشانلیغینی
 قیلیبان خامه سی نېچوک که جهان
 اېلگه جان بېرگه لی دواتی انینگ
 کلکی خضرین عطش قلیب بیتاب
 اهل نظم افصح الکلامی اول
 خمسه یوق، پنج گنج قارونی
 لیک هرکیم بولوب جواهر سنج
 هر ثمین دری مملکتگه خراج
 سؤز یولین اويله قطع اېتیب چالاک
 بو یوگورمکده بولمه یین پیرو
 دېمه خسروکه، هندویی جادو
 دېمه، هندو، قرا بلا دې آنی
 هر قچان خامه ایلکیگه آلیبان
 اؤت که عالمی اؤرته بان اثری
 عشق آتشگهی نینگ اخگری اول
 نظمى رفعت ارا سپهربرین
 نځه ایلب چوچوکلیدین شق
 قاره اؤرنیغه مُشک تر تۆکولوب
 گاه مُشکین قلیب، گهی شکرى
 جانغه آسوده مُشکی بیرله مشام
 نې تاپیب ملک چین، نې هندوستان
 شکرآلود و مُشک اندوده
 رشته غه چاشنی سرشته جان
 هم سیاهیسی آب حیواندین
 فهم اېتیب کؤرگن اېل روانلیغینی
 آب حیوان سیاهی ایچره نهان
 کېلیبان چشمه حیاتی انینگ
 هر دم اول چشمه دین بولوب سیراب
 «خمسه» نینگ ناظمی نظامی اول
 یاییبان اېلگه گنج مدفونی
 تاپیب اول گنجلرده یوز مینگ گنج
 انگه لایق که، بولغهی اوستیده تاج
 کیم، ایپکده یوگورسه گوهرپاک
 انگه هر رهروی مگر خسرو
 ایلبان اېلنی نظمیه هندو
 نې بلا، آفت خدا دې آنی
 نظمیدین عالم ایچره اؤت سالیبان
 کېلیبان کؤنگلی اؤتی نینگ شرری
 بلکه اول شعله نینگ سمندری اول
 نځه — ر انجمی سپهرنشین

هر ورق نظمى دلکشاسينده
 نې جهان کيم، جهانى معنى اول
 هم بناسى فلک نهادى کيى
 نې سواد اول وصال نينگ شامى
 چون سوادى بو نوع قيد اولغاي
 نې بنا سالسه بورناغى معمار
 اول آچيب يوز گلى رياض ارم
 کبلتوروب اول نگار رو تازه
 يوق که هر سرونزکيم اول اېکيب
 اول نې گلرخ که، جلوه گر ايلب
 مونى کورگن کيشى همان ساغينيب
 اوزگه هر راقم هنرپيشه
 کوپ اوروب، سوز دېمکده تاب ايله پيچ
 گرچه بير نکته گوى اشرف اولوب
 يخشى ياخود يامان دېدى، غم اېمس
 مېن ديوانه سار بې چاره
 قطره ايچگونچه دسترس منگه يوق
 يوق ايليگيمده بير آوچ توفراق
 خامه ناليچه تاب و رنج منگه
 کيم، اول ايگى اراسيغه توشوبان
 سوزنى ايلب الر سوزيگه عدیل
 طبع بې باک ناهراساندين
 که قليب ظاهر اول سپه بيله زور
 توتوبان روم و هند کشورينى
 بير جهانى سپهر اراسينده
 لفظ جسميده جان معنى اول
 هم سوادى جهان سوادى کيى
 بلکه دلدار زلفى نينگ دامى
 انده معنى طيورى صيد اولغاي
 اول قليب زيب و زينتين زرکار
 گلر اوزره بو ياغدوروب شبنم
 انگه سورتوب بو وسمه و غازه
 ينه بير زاد سرو هم بو چېکيب
 ينه بيرنى بو پرده در ايلب
 ايگيسين بلکه توأمان ساغينيب
 نازک انديش و چابک اندیشه
 سيغه آلمه ي بولر اراسيغه هيچ
 اوزى مقدوريغه مشرف اولوب
 يخشى گر بولمه سه، يامان هم اېمس
 اوزوم اوز جانيمه ستمکاره
 غير دريا چېکر هوس منگه يوق
 يسه ماق کام گنبذى نوع تاق
 اردهادېک خيال گنج منگه
 يوز مينگ اېل ماجراسيغه توشوبان
 بلکه تغير ايتيب، بېرب تبديل
 تارتيب انداق سپه خراساندين
 روم و هندوستانغه ساليب شور
 هند رايبى و روم قيصرينى

یوق، یوق، اوشبو غریب و لافدورور
 چپکسه، شطرنج ایکی صف آق و قرا
 اؤزنی تاپقه ی بساط ارا پیوست
 روم اہلی نینگ سمند آشوبی
 ہم مگر مور رنجپوردی
 کوروبان اؤز حقیر و پستلیغین
 پستلیکدین بلندلیق تاپقه ی
 سالغی آشوب شیر غرانغہ
 نې عجب، گر نوایی بېدل
 کیم توتوبتور ایننگ سری همت

لاف یوق، سر-سر گزافدورور
 خس نې قیلغہ ی، چو توشه عرصہ ارا
 آت ایله پیل ایاغی آستیده پست
 هند اہلی پیل نینگ لگدکوبی
 تاپیب انداق سپاہدین گردی
 قارہ توفراققہ ہم نشستلیغین
 زوردین بهره مندلیق تاپقه ی
 نالیب یتگہ ی اوزین سلیمانغہ
 قیلسه بو نوع کام دل حاصل
 قطب تمکین و آسمان رفعت

جناب سپهر مکان خدمتکارلیغی و سحاب گوهراشان هوادارلیغی، یعنی

حضرت شیخ الاسلامی مولانا نورالدین عبدالرحمن جامی مدہ ظلّہ العالی

مدحیدہ خامہ نیی نینگ شکر بارلیغی و کؤنگول صدفی نینگ گوهرنثارلیغی

فضل کانی و علم دریاسی
 علمی دریاسیغہ حباب سپهر
 کشف حکمت ایشی کماہی انگہ
 خود ریاضیدہ فکری گردونرو
 عربیتدہ درس ایننگ وردی
 ابن حاجب دہمہ ی کہ، جارالله
 تیلی ذکر کلام ربانی
 نقطہ با «بسم» اوچون تفسیر
 ہم حدیث ایچرہ سربلند شجر
 «اربعم» یکہ ایلان ترتیب

بحر و کان سری نینگ شناساسی
 یوق کہ اول بحر ایچیندہ گوهرمهر
 ہم طبعی و ہم الہی انگہ
 اییریپ چرخ مزرعین جو-جو
 ابن حاجب کمینہ شاگردی
 آنچه تفسیر ایشیندہ یوق آگاہ
 حرف بر حرف ضبط اہتیب آنی
 یوز مجلد قیلہ آلیب تحریر
 کیم یتیشمہ ی انگہ یوز ابن حجر
 عربی بیرلہ فارسی ترکیب

اربعين اهلى دركيدن عاجز
 فقر ايچينده امام عالم اول
 سؤزیدن فقه اېليگه ضيا و بها
 فرع اېدى کيم دېيىلدى-بو نېچه فصل
 آنچه ايلب فناده نفى وجود
 اوز وجودين شهود ارا ياپيبان
 اويله حق ذاتى ايچره مستغرق
 چون تصوف کليلب صفات انگه
 کيم، قيو بيرگه کيم که تاپسه وقوف
 سالدی شرح «رباعيات» اندين
 کلکيدين چون «لوامع» اېتتى ظهور
 طبعيدين چون «لوايح» اؤلدى پديد
 ظاهر اېتگچ «اشعة اللمعات»
 «تاو ميم» غه که چېکتى رقم
 چون «شواهدغه» بؤلدى نکته طراز
 «نفحات» ايچره کيم، فتوح اندين
 چون رقم قیلدى «تحفة الاحرار»
 «سبحه» عقدیغه بېردى چون توضیح
 چونکه تحریک تاپتى «سلسله» سی
 چون رقم قیلدى «عاشق و معشوق»
 چون «قصاید» غه قصد اېتیب رایى
 غزلیاتى اؤت جهانغه سالیب
 اؤزگه هر فنده کيم رسایل انگه
 گر بارين بير-بير ايله سم تفصيل

کورمه يين بؤيله «اربعين» هرگز
 قيسى عالم، امام اعظم اول
 مسأله دېسه حيرة الفقهها
 علم فقر و فنا بؤلوب انگه اصل
 که بؤلوب موجب بقا و شهود
 حق وجودى ارا بقا تاپيبان
 که اثر قالمه يين انگه جز حق
 بو فن ايچره مصنفات انگه
 برچه مقصود انگه بؤلوب مکشوف
 ربع مسکون ارا حیات اندين
 سالدی آفاق ايچينده لمعه نور
 جلوه قیلدى لوايح توحيد
 لمعه قیلدى عيان اشعه ذات
 ابن فارض روانى دېدى که تم
 قیلدى يوز شاهد انده جلوه ناز
 نفحه انس تاپتى روح اندين
 ساجتى عالمغه مخزن اسرار
 سالدی خيل ملک ارا تسبیح
 تېلبه ليک بؤلدى عقل مسأله سی
 بؤلدى عشق اهلى اؤتيدین محروق
 دُر ساجیب طبع گوهرارایى
 شعله سی يوز شراره جانغه سالیب
 بارچه حق وصلیغه وسایل انگه
 ظاهر ایلر کلام ارا تطویل

هم تعددده نفع چندان، يوق
گر توگنسون دغی کوتوب آتی
که اگر مونچه یوز کلام اولغهی
پایه سین هر کیشی دپسه افلاک
رای پاکین دېمک که مهر منیر
علمین آنینگ تېنگیزگه قیلسه خطاب
نې کمالات ارا نهایت انگه
تا کمال اهلیدین مقال اولغهی
هم ملک دانه چین دامی انینگ
بهره ور اندین آدم اولادی
می هوش اهلی جانفزایی هم

کیم، دېمکدین توگنمک امکان یوق
اندین آرتوق انینگ کمالاتی
وصفی ذاتی انینگ تمام اولغهی
بؤلغهی افلاکنی دېمک خاشاک
دېمک اولغهی قویاشنی قرص قیر
مطلق اولغهی دېمک تېنگیزنی سراب
نې مراتبده حد و غایت انگه
آدمی زیتنی کمال اولغهی
هم خرد جرعه خور جامی انینگ
عالم اهلیغه ظل ارشادی
جامیدین بهره ور نوایی هم

بو یېتی گلشن جنت آسا و یېتی قصر سپهر فرسا طرا حلیغی نینگ جهتی و
معمارلیغی نینگ کیفیتی و بساطین طرحینی تغییرلر بیله خوشراق و قصور
بناسین تبدیللر بیله دلکشراق قیلماق و گستاخلیکلر عذرین دېمک و بی باکلیکلر
معذرتین آیتماق

بو کېچه کیم، سپهر شعبده باز
نیلگون عرصه غه فضا بېردی
مُهره لر خاصیتده گونا-گون
هر بیر طبعی ایچره یوز نیرنگ
مونی پیدا، انی نهان ایل
بیریگه نحسلیقنی عادت ایتیب
قِسی بیرنینگ نې بؤلسه تقدیری
دېمه یین مُهره باز شعبده فن

عالم اهلیغه بؤلدی شعبده ساز
بوالعجب مُهره انده کؤپ تېردی
هم تلون ایچینده بوقلمون
بوالعجلیقکه ایلان آهنگ
هر بیرین فتنه جهان ایل
بیرسین مشعل سعادت ایتیب
یاییلب عالم ایچره تأثیری
بلکه لعبت نمای لعب فگن

يوز تومن، لعبت سيمين پيكر
 برچه يوز ناز بيرله جلوه نماي
 پرده ده قى ييري بولوب مستور
 بو تعجب خردنى لال ايلب
 منگه گه وهم و گاه فکرت اولوب
 کونگولوم اويينده يوق خردغه ثبوت
 فهم قيلمه ي بولر حقيقتيني
 غالب اولغاچ کونگول ارا قيغو
 ظاهر ايتتى خيال صورتگر
 کوردوم اوزنى عجب مقام ايچره
 اول فضا هر طرف نظرغه وسيع
 تايپان هر ييري ايچيده مقام
 بارچه کؤک گنبدي كيبي دايير
 لون ارا اوزگه نوع هر گنبد
 ييتي گنبده کيم، خرام ايلب
 هر بيرىگه بير ايش سري آهنگ
 رنگي اولغى نينگ قرا ابردى
 ينه بير خلعتي كييب زرکش
 ينه بيرنينگ مقامى خضرا رنگ
 ينه بيرىگه لباس اولوب گلفام
 بيرى ازرق لباس و اهل خرد
 بيرى نينگ تونى صندلى آيين
 ينه بيرنينگ لباسى کافوري
 هفته نينگ هر کونى بيريسىگه خاص

يوق که سيمين نقاب و سيمينبر
 جلوه حسن بيرله هوش رباي
 پرده يوزينده يانه بيرىگه ظهور
 هر نفس اوزگه بير خيال ايلب
 دم بدم حيرت اوزره حيرت اولوب
 هم خرد، هم کونگول بولوب مبهوت
 تاپمه يين فکر ايله وثيقتيني
 کوز اويين تيره ايله دي اويغو
 فکرت اوييده گونه-گونه صور
 بير فضا طوفيده خرام ايچره
 ييتي گنبد باري متين و رفيع
 ليک بيردم بيرىگه يوق آرام
 بير-بيرى دورىغه بولوب ساير
 اوزگه نوع ابلگه هر بيرى معبد
 ييتي نادر صفت مقام ايلب
 تونى اوز گنبدي بيله هم رنگ
 يوزى هم بويله رنگ ارا ابردى
 زردوش اوى ايچره راهى اسفرکش
 تونى اخضر، عذارى سبزا رنگ
 هم بو رنگ اوى ارا انگه آرام
 بولوب آرامگاهى کؤک گنبد
 صندلى اوى ارا تايپب تمكين
 هم بو رنگ ايچره بيت معموري
 بولوب اول کون قدحکش و رقااص

هر بيرى حكى ايچره بير اقليم
 مېن چو بو خيل ارا گذر قيلدیم
 هر بير اوى نینگ مقیمی فرزانه
 کیم، اؤز اقلیمی ايچره واقع اېدى
 هر بير افسانه ده غرايب كۆپ
 مېن بو افسانه لرنى توتتوم ياد
 چونكه قيلدیم، بو نوع تحریری
 دېدى «اي ساير فلک پيمای
 يېتى اویده سنگه كه ميل اېردى
 يېتى گنبده نامکرر لون
 انده يېتى يگانه غه مسکن
 لحظه يی بؤلمه يين بيریگه درنگ
 يېتى افسانه کیم سнга دېدیلر
 سېن كه مونداق عجب سفر قيلدینگ
 کیفیت نېنى ايله دینگ مفهوم
 سؤرغوچیغه دېدیم نیاز بيله
 «کای همایون رُخ و خجسته جمال
 مېن بو غربت اراکه سايرمېن
 بيلمه دیم، هر نې بؤلدى جلوه نما
 سنگه معلوم اېسه عيان ايله
 دېدى فرخ سروش روحاني:
 مژده کیم، چرخ لاجورد اندود
 گنجه گنجورى کیم، چېکيب كۆپ رنج
 کیم، قلیب هند ساحرى کينه
 خواه امید انده، خواهی بيم
 باریغه يېتى کون سفر قيلدیم
 منگه قيلدى بيان بير افسانه
 اؤزگه کؤرگه عجب مواقع اېدى
 هر غریب ایش ارا عجایب كۆپ
 ايله دیم جان صحیفه سیده سواد
 کېلدى عالمغه خضروش پیری
 چرخ گنبدلریده جلوه نماي
 انگله دینگمو بولر نې خیل اېردى؟
 لطف ارا اؤزگه نوع اؤلوب هر لون
 هر بيرى کیم قلیب بير اویده وطن
 تۆنلری بیرله اویلری همزنگ
 یاد توتتوگ بارینی تا دېدیلر
 بو غرايب سرى نظر قيلدینگ
 بؤلديمو بو ایش حقیقتی معلوم؟»
 صولتیدین یوز احتراز بيله:
 عقل کل شخصیدین یوزونگ تمثال
 اېمدى يېتگن حزين مسافر مېن
 كه دېمیشلر: «غریب گالاعمی»
 سړینی شمه یی بیان ايله
 «کای نصیبینگ بو سړ پنهانی!
 اختر بختینگ ايله دی مسعود
 قويمیش اېردى جهان ارا بېش گنج
 اول دغی قؤیدی آنچه گنجینه

که ابرور آنچه گرچه آنچه اېمس
 کیم، چېکېب سېن دغی ایکی ییل رنج
 وقت بۆلدى که، تارتییان خامه
 تۆرت گوهرغه بېرگه سېن ترتیب
 بۆلوبان بخت و دولت اقبالی
 «هفت پیکر» که کېلدى مُشک سِرشت
 سېن دغی تاپییان فضای وسیع
 نې که، کۆرگوزدیلر سنگه بیر-بیر
 هر بیریدین سنگه بشارتدور
 یېتّی گنبدکه، انگله دینگ عالی
 بو یېتّی گنبد سپهر اېردی
 سنگه بودور بو قصه اسنادی
 چون توگتگه یسېن اول رفیع قصور
 اول صفت کیم، الر کېلیب هم رنگ
 یېتّی افسانه کۆرگین یانه
 کیم، لطافتدین اېلگه جان بېرگه ی
 عقل آغزیغه کېلتوروب کولگو
 هر بیرى ذاتی یوز غرایب ایلە
 سېن بو دعویده خرّم اؤلغه یسېن
 سۆز توگتگچ قاشیده بیر اؤپتوم
 بارچه نی خاطریمده توتمیش اېدیم
 توشومه چونکه یوق اېدی تعبیر
 طلب اېتیم معبرِ کامل
 تاپیم اول نوع کاملِ آفاق
 یخشیدور، لیک اول دېگانچه اېمس
 حاصل ایلېب اېدینگ ایکی-اوج گنج
 اېمدی تۆرتونچى یازغه سېن نامه
 تۆرت عنصرنى قیلغه سېن ترکیب
 ربع مسکونغه بؤلغه سېن والی
 ینه آنینگ یانیده «هشت بهشت»
 اؤتروده سالغه سېن بنای رفیع
 ایلە ی آنى بیرین-بیرین تعبیر
 اوشبو سۆز شغلیغه اشارتدور
 یېتّی ایوان ارا یېتّی والی
 ایچیده یېتّی مېر چهر اېردی
 که سالیب، یېتّی قصر بنیادی
 سالغه سېن یېتّی قصر ارا یېتّی حور
 تاپقه ی اول نوع ایلە بولر هم رنگ
 دېگه سېن یېتّی طُرفه افسانه
 تن ارا روحدین نشان بېرگه ی
 کۆزیگه روح نینگ سالیب اویقو
 جلوه قیلغه ی اؤکوش عجایب ایلە
 نکته دېرده مسلم اؤلغه یسېن!
 بۆلوبان شاد، سېسکینب قؤپتوم
 پیر و تعبیرینی اونوتمیش اېدیم
 یوزلنېب خاطریمغه کۆپ تغیر
 بارى تعبیر ایشی انگه شامل
 شرح قیلدیم توشومنى باشتین-آیاق

نې، که، خاطرده اېردی تاپتی بیان
 نکته‌پرداز اېشیتتی چون رازیم
 بارینی اويله ايله‌دی تعبیر
 رازی باعث بؤلوب کشادیمغه
 سؤزی هم کیم، بؤلوب اېدی مسموع
 ایگیسی نکته‌سی موافق اېدی
 نکته‌کیم، سروش قیلدی خروش
 مېن که، تاپتیم بو نوع ایگی دلیل
 جزم قیلدیم که، خالق ازلې
 منگه بو ملکنی نصیب اېتمیش
 اول که حقدین بیراوگه روزیدور
 نېچه عذر اؤلسه، آشکاره انگه
 طبع هم گرچه اسرو راغب اېدی
 کیم، الرکیم بورون چېکب خامه
 نکته‌لر بارچه سربسر رنگین
 دهر اېلیغه قبول اېرور، رد یوق
 دُرچ معیننی چون آچیدورلر
 دُرجدین کیم دېسون که بحر ايله کان
 لیک گوهر ساچرده اهلی کرم
 هر طرف دُر ساچیلماغی یکسان
 کوپ کیشی یېرگه آبپاش اؤلدی
 دُرنی سفت ايله‌مک ارا حکااک
 کوپره‌ک استاد چابک اندیشه
 کیم، مهارت انی قیلیب مغرور

غیر اول کیم، تاپیب اېدی نسیان
 بؤلدی فی‌الحال نکته‌پردازیم
 کیم، تون آقشام توشومگه کیرگن پیر
 توشده‌گی پیر کیردی یادیمغه
 جلوه قیلدی خیالیمه مجموع
 بو هم انداق سؤزیده صادق اېدی
 بو هم اېتتی خروش مثل سروش
 سؤز دېمک ساری ايله‌دیم تعجیل
 کیم، انینگ حکمی کېلدی لم‌یزلی
 فتح قیلماقنی هم قریب اېتمیش
 دهرینگ سازی، یوقسه سؤزیدور
 جز شروع ايله‌مک نې چاره انگه
 لیک کوپ احتیاط واجب اېدی
 سعی ايله نقش قیلدیلر نامه
 هر بیرى بیر نگارخانه چین
 وصف قیلماقلى منگه حد یوق
 عالم اهلیغه دُر ساچیدورلر
 نقدینی ساچیب، آنچه کیم امکان
 بیر ساری کوپ توشر، ینه ساری کم
 احتیاط ايله‌مه‌ی اېمس آسان
 کوپدین آزی گلاب‌پاش اؤلدی
 کوپ قیلور سهو- بار اېسه بی‌باک
 قیلدی بی‌باکلیک فنین پیشه
 واقف اؤلمه‌ی توشر ایشیگه قصور

ليک شاگرد اپرور ايشيده وهيم
 تون و کون احتياط قيلماق ايشی
 اول ایکاو استاد ماهر ابدی
 چون توزوب بو بساط اؤتمیشلر
 مېن دې آلمن که سهولر توشمیش
 کیم، بو دفترکه بېردیلر مینگ زیب
 یسه غانده بو طرفه افسانه
 نېچه نوع ایشنی قیلدیلر تقصیر
 بیرى بوکیم، یوق انده مایه درد
 کیم، بیراو مېردین بری بؤلغه
 بولسه، تاریخ الرغه گر مطلوب
 سؤز یسردین چو تاپتی پیرایه
 کیم، کؤنگولگه اؤتی اثر قیلغه
 یوقسه، یالغان دېمکده کیم، بازه دور
 عشقدين سؤزی بولسه باک اېرمس
 ینه بیر بوکه انده بعضی ایش
 بؤیله تهمت که عیش اوچون بهرام
 یېتی اقلیم شاهدين یېتی قیز
 یېتی قصر ایچیگه کېلتوردی
 طرفه بوکیم، چو بؤلدى باده پرست
 اویقو کامین آلورغه مستانه
 بو عجب کیم الر دغی دېدیلر
 تانگدين آقشامغه تېگرو پی-درپی
 انکه خود غفلت اؤلدى دأب و صفت

کؤنگلیده سهو ایلهمکدين بیم
 سهو آزارق تاپر ایشیده کیشی
 کیم، مهارت الرده ظاهر ابدی
 قیلمه یین احتياط اؤتمیشلر
 بېخبر توشمیش، اول اگر توشمیش
 باشتین تا آياغ فسون و فريب
 هضمدين ایل ب اؤزنی بیگانه
 گر توترسېن قولاق، قیلەى تقرير:
 قیلدیلر عشق سؤزیدین انی فرد
 باقمه، گر مېر خاوري بؤلغه
 انده سؤز باغله ماق اېمستور خوب
 عشقدين خوشتور انده سرمایه
 جانگه کؤیدورمگی خبر قیلغه
 چون اوزاق چېکتی اسرو بی مزه دور
 اورتر آنی که سؤزناک اېرمس
 ظاهراً نامناسب توشمیش
 یسه دی یېتی قصر سورگه لی کام
 هر بیرى لطف و حسن غایتسیز
 کام هر کون بیرى بیله سوردی
 قیلدی آقشامغه تېگرو اؤزنی مست
 شوخلرغه بویوردی افسانه
 قصه خوان قیزلری مگر اېدیلر؟
 اول که ایچیگه ی، قدح توله-توله می
 اویقوسیغه فسانه نی حاجت؟

بولسه هم عقل، منع قيلمسمو؟ قصه ايتور كيشي تاپيلمسمو؟
 كيم، نېچه نازنين حرملريني جان حريميده محترملاريني
 كه الر غمزه سي قليب جادو يوز تومن كوزدن ابلتگه ي اويقو
 بلبري قتل اوچون شراب آلود كوزلري عشوه بيرله خواب آلود
 حكم قيلغه ي كه، سيز فسانه دېنگيز! دېمگيز عذرو بې بهانه دېنگيز!
 بولونگ اويغاقليق ايچره فرسوده مېن بولهي اويقو بيرله آسوده!
 بوليه تكليف كيمسه قيلغه يمو؟ آدميدن بو سؤز آچيلغه يمو؟
 بولدي، فرضاً، بو نوع بوالعجب ايش بوالعجراق ينه بو ايش بولميش
 كيم، مونونگدېك ايكي وحيد زمان هر بير اوز وقتيده فريد زمان
 بوليه نادان اوچون يازيب اوصاف انگه قيلغه يلر اوزلرين و صاف
 مدحيني بې حساب يازغه يلر بلكه موضوعني كتاب يازغه يلر
 هر بير اول نظميده كوروب كؤپ رنج قيلغه ي اوز «پنج گنجي» دين بير گنج
 الله، الله، نې گنج بولغه ي بو! سربه سر اېلگه رنج بولغه ي بو!
 بولله آلمس بو ايش مگر بو طور كه دېسنگ اول ايكي يگانه دور
 بسكه، استاد اېديلر و كامل بولديلر غاره ليغ بيله غافل
 كيم كه، بو ايسته بولسه مستغني پيشونور كؤنگليدين بسي معني
 مېن كه شاگرد بې بضاعت مېن اول ايكاوگه مطيع طاعت مېن
 وهمدين كيم توشوب خطا ناگه يېتمه گه ي كلفتي منگه ناگه
 ايشيم اولميشدور احتياط اېتمك نكته نينگ تار و پوديغه يېتمك
 مونده داغي ايشيمغه يېتسه كشاد هم الر روحيدين دور اول امداد
 طبع بو شغل ارا كه عازم اېدي چونكه كؤپ احتياط لازم اېدي
 بو سببين بو خوش فسانه ارا بلكه بو خوش نوا، ترانه ارا
 يوق اېدي هيچ چاره و تدبير كيم، بيرار بيرده بولمه غه ي تغيير
 ايتماق مونده حاجت اولمه غوسي كيم كه، اول بيرگه يېتسه انگله غوسي

يارب، ايش مُشكل و بو خسته ضعيف!
 چرخ تاميغه نردبان يسه ماق
 قيليان عنكبوت ايپيني كمند
 كهلدي دشواردين دغي دشوار
 كيم، بو ايشگه ايليك نيتيب اوردوم
 نېچه ايش رنجي بي عدد بولسه
 ذره ده مهرني نهان ايله ي
 خامه نوكي صفيرين ايلب تيز
 كلكني چون ورق نگار اېته يين
 كيم، ساله ي عالم ايچره آفتلر
 دم اول اولي كه، بو صفت اعجاز
 چون دپيلگوسي شاهلر قولي
 پشه غه پيل ايشي ابرور تكليف
 مهر شمع يغه شمعدان يسه ماق
 ايله مك ارژدها انينگ بيله بند
 ليك مېن تېله مست و بهوشوار
 لطفونگه اعتماد ايتيب اوردوم
 سېندين ار لطف ايله مدد بولسه
 بحرغه قطره ني مكان ايله ي!
 ساله يين عالم ايچره رستاخيز!
 آنچه اعجوبه آشكار اېته يين
 بلكه ظاهر قيله ي قيامتلا!
 شاه مدحيدين اېتگه مېن آغاز
 شاه مدحين بورون دېمك اولي

سلطنت بحري نينگ دُر نابی و خلافت معدنی نينگ لعل سیرابی، آفرینش

تاجيغه جوهر ذاتی، زیب ايله زين، معز السلطنة والدنيا والدین سلطان حسين

بهاديرخان خلدہ ملکہ و سلطانه مدحتی کوسين اورماق و بو بهانه بيله ذره ني

قوياشقه ساغيندورماق

سوز دېمکه قیلور هوا کؤنگلوم
 کبل و حجره م سوپورگیل، اي اقبال
 چاووش بخت اېشیکده حاضر بول
 اي فلک، خدمت آشکارا قيل
 قيل دواتيمنی، اي زحل، مملو
 مشتري، ييرتقيل عمامه اوچين
 قينغه سالغيل قيليجنی، اي بهرام
 کلک اونيدين تيلر نوا کؤنگلوم
 گرد بالشت روزن آليغه سال
 کيم، کيرار ميلي بولسه عذرين قول
 مھرينگ صفحه سين مهيا قيل
 خط رخساره دين ساليب قاره سوو
 مېن اريتماققه انده خامه اوچين
 فتنه خيلیغه بېر دمی آرام

مهر صفحه‌نگ يوزين درخشان اېت زهره، بير لحظه چالمه ساز آخر
 اې عطارد، اوپ آستانيمنی اې قمر، سېن قلمتراشيم ييغ
 بېر گه خامه م اوچينی ايلب تيز دُر کيی پاک نکته‌رانليغ اېته‌ی
 قی شه اول کیم، عزالدین اېتتی اله دین لواسی، علم طرازی اول
 شاه سلطان حسين بن منصور خانلر اوزره يېتیب اتاسی ايننگ
 هم اتا خان و هم انگه انا خان انگه چېنگيز اولوغ اتا کېلگن
 فخر یوق انگه سلطنت آتی شاهلر قوللوغين کوروب مرغوب
 گرچه شهلرنی زيردست ايلب اردها زور وقتی ايلگیده مور
 پیل گردون قاشينده پڙمرده توفراغ ايلب فلکنی کين چاغی
 رزم ارا برق تيغی عالم‌سوز طبعی صاحب‌کمال هر فنده
 عدليدين آنچه اېلگه بخشايش انده کیم دهر ارا توشوب آشوب
 عالم اهلی ارا توشوب پرخاش جانغه تن ايچره اضطراب اولغهی
 زورقدين انی زرافشان اېت چېکمه گیل لحن دلنواز آخر
 قوئغیل آليمغه جزودانيمنی قيل هلالينگ نينگ اوچيدین انگه تيغ
 قيله يين صفحه اوزره- گهرريز شاه مدحیده دُرفشانليغ اېته‌ی
 انی آفاق شه‌لری اوزه شاه اهلی دين ايچره شاه غازي اول
 کیم، بېريب نصرتی جهانگه سرور خان بن خان اتا اتاسی ايننگ
 یوق جهانده ايننگ کيی ینا خان اناسی خود الانقوا کېلگن
 اول بولوب سلطنت مباحاتی انگه درويشليک بولوب مطلوب
 اوزنی درويشلرگه پست ايلب قيله آلمهی وليک مورغه زور
 پشه ليک اولمهی اندین آزرده لیکن اهل نیاز توفراغی
 بزم ارا شمع رایي مه‌رافروز اهل فن و کمال انگه بنده
 کیم، رعیتقه یوق جز آسایش صرصر کين بولوب سلامت‌روب
 عالم ايچره قیامت اولغهی فاش تن فنا سيليدین خراب اولغهی

ايگي صف بولغهي ايگي كوه بلا
رخش اوزه هر خديوي تيغ افگن
فته دهر ايچره كر و فر ساليان
بادپا صرصرى جهان پيما
يوق سحاب ايت قطره افشان ميغ
برق اجل چابكيگه مركب تيز
جان باتيب جسم زخميدن قانده
تيغ لر كوكبي خرام ايلب
سپن بو ظلمت ايچينده مهر كيبي
تارتبيان تيغ اويله كيم، بهرام
تيغ ايله قاننى قيلغه سين جيهون
تيتره گهي چرخ ايلبان شيون
اول بولوتدين بو لرز ايله ناله
يعنى اول نوع فتح قيلسنگ فاش
تيغ سيلابيدن بيريپ بس كين
قويمه يين عالم اهليده ييمي
رمز ميدانيدن يانيب شادان
سيلكيان تيره گرد ميداننى
مسكنينگ بولسه مسند جمشيد
دوره بزمينگ ايچره تورغان ابل
ايشلري ييرگه كوز تيكيب تورماق
چون بولوب حكم اولتوروب بارى
توتوبان ساقى پريوش مى
ايلگيدن مى چو باده نوش آليان

قله لر انده رخش لر مثلا
رستم و كوهه بيرله روئين تن
چرخ جوفيده شور و شر ساليان
اوستيده راکب سحاب نما
قطره پيكان و برق لمعه تيغ
ساليان روح خيلى ايچره گريز
تن بولوب جاني بيرله درمانده
گردى عالمى تيره شام ايلب
برق ره و اشهينگ سپهر كيبي
قهر ايله ايله سنگ نې ييرگه خرام
گرز ايله تاغنى ابتگه سپن هامون
بير بولوتدېك كه، بولسه ناله فگن
كوكبين ساچقه ي اويله كيم ژاله
چرخ بولغهي باشنيگه گهرپاش
كين اوتى التها يغه تسكين
فتح ابتب بير دم ايچره اقليمى
قصر دولتنى قيلسنگ آبادان
باده بيرله ياروتسنگ ايواننى
قدحينگ بولسه ساغر خورشيد
شاهلر قوللوغونگه باغلب بيل
كيمگه حد دېمه گونچه اولتورماق
يپرليک اوز ييريگه ايكي سارى
گلده شبنم كيبي عذاريده خوى
مى بيله اول گلابى هوش آليان

ليک مجلس شُکوهيدین نې حد
 توشگچ اهل نوا چالېب دېرگه
 ايگي ياندين مغني ايگي خيل
 اونگده تورکي نواز اوروب داستان
 تارتقان تورک نغمه سیده سرود
 سؤل ساری فارسی سرود و نغم
 کوکب جام عکسی لمعه فگن
 تاب ايله اول سهيل رنگی رحيق
 نوش اېترده بو راح ریحاني
 بزمنی بو بهشتوش بوستان
 هم کولوب سپن بهار خندانديک
 هر سرودی که استماع ايلب
 بولوبان جسمينگ اويله روحاني
 سلطنتدين هوسنی بس ايلب
 نې هوس، محض سوز و درد بولوب
 آنچه هريان توكوب نیاز اشکين
 کيم، قيان کيم اوروب يوز اول سيلاب
 چون جهان بېوفاليغیه باقېب
 کولوبان، ليک ياش توكوب دُرديک
 انده کيم، تيغ خونفشان آليان
 بو نفس کيم که، بير ترانه چېکېب
 مونگه بارين انی نثار ايلب
 می ايچېب بې حساب و مست اولمهی
 می سنگه موجب فنا بولوبان
 کوزنی يېردین آلورغه اهل خرد
 زهره نی کوکتين ايندوروب يېرگه
 جانغه تندين چيقارغه ساليب ميل
 قوزغاليب هر نواده تورکستان
 آقيزيب خلق کوزلريدین رود
 فتنه فارس، بل عراق و عجم
 تاب ارا اويله کيم، سهيل يمن
 چهره رنگين يسب نېچوک که عقيق
 يوز گل آچيب يوزونگ گلستاني
 ايلبان هر زمان بهارستان
 هم توكوب اشک ابر نيساندېک
 بېوفا دهرغه وداع ايلب
 کيم، کوروب دهر بزمنی فاني
 فقر سلطانليغين هوس ايلب
 بې نوالېغ يولیده گرد بولوب
 شمعدېک سوز ايله گداز اشکين
 ايلبان مستليغ اويني خراب
 کولوب، اما کوزونگدين اشکی آقېب
 گل خندان يوزیده مؤلدوردېک
 تيغ ضربی ييله جهان آليان
 درد ايله آه بېخودانه چېکېب
 بلکه قيلمهی پسند و عار ايلب
 نفس حکميغه زیر دست اولمهی
 سربه سر نور ايله صفا بولوبان

نې عجب بؤلسه، باده نور و صفا
 باده ماهيتين تبه بيلمک
 برچه مذهبده فاسق رنجور
 بؤيله مى نوش ايتيب که سوردوم سؤز
 تون قطار آنده بخت بيدارينگ
 تارتقاچ صبح مؤذنى يا حى
 آقزيب عذر کؤزليدين سوو
 قبله گه سارى راي کبلتورسنگ
 چون نې کيم، تېنگرى امرى بؤلدى تمام
 قؤيوبان باشينگه کياني تاج
 اېشيتيب حکم هر طرف مظلوم
 انده شيرين کلام و خندان يوز
 دفع ايتيب خلق باشيدين بې داد
 بيرينگ ايلب قيلورغه چاره سيني
 بيريسيدين «علفبها» کؤتريب
 هر بيرى نينگ نې کيم، بؤلوب کامى
 کيم، يانرلر اؤکوش مراد بيله
 انده نوشيروان کپرهک باققه ي
 چون قليب ياد اؤز عدالتيدين
 عدلدين تاکه بؤلغه ي آوازه
 شاهليک خلعتى قدينگ بيله جؤپ
 داد و عدلينگ بيله جهان آباد
 ملکونگه عرشدين کليب بو ندا:
 کيم، اېرور هر قدحده استغنا
 ايچمه يين دم-بدم گنه بيلمک
 يخشيراقدورکيم، زاهد مغرور
 مستليغ اويقوسيده يومسنگ کؤز
 صبحغه تېگروکيم، خدا يارينگ
 اوچوبان کؤزدين اويقو، باشتين مى
 ايله سنگ اول سوو بيرله پاک وضو
 تېنگرى امرين بجاي کبلتورسنگ
 ايله سنگ، عدل تختى سارى خرام
 حکم قيلسنگ که سؤز دېسون محتاج
 بارى اوينگه ايله گنده هجوم
 بيرله کيم، خلقدین سؤررسېن سؤز
 بېريان دادکيم، قيلورسېن شاد
 باشيدين دفع سرشماره سيني
 سبزه عمرى عيشدين کؤکريب
 بيردم ايچره بؤلوب سرانجامى
 عقدە ليغ ايشلرى کشاد بيله
 باشينى اېرغە تيب آووج قاققه ي
 متغير بؤلوب خجالتيدين
 هر کون اؤلسون عدالتينگ تازه
 شاهلر قدی خم اياغينگه کؤپ
 کيم، بو بؤلغه ي جهانده عدل ايله داد
 «خدا لله ملکه ابادا»

عصمت بهارستانی نینگ شکفته باغی و عفت شبستانی نینگ گوهر شجرای،
روپوشلیغ قافی نینگ اسماء پریسی، محبوبلیغ سپهری نینگ مهر خاوریسی،
اخلاق حمیده و اوصاف پسندیده سیدین شمهیی اظهار قیلماق

چونکه نقاش صنع ابرگه رقم
نې اوچون کېلدى گنبد مینو
چون تمام اولدى بو رفیع ایوان
ته-به-ته پرده لار ارا پرده
پرده لار بیر-بیریگه ایلنغان
ملک اوشبو رفیع پرده ارا
پرده لار دوریده محافظ اولوب
اېسمه ی اول تېگره گه نسیم شمال
عقل بو فکر ارا ابدی مدهوش
کیم، ابرور بو توقوز نقاب بلند
بیر حریمی که انده یوق محرم
انده مسندنشین فلک جاهی
هم سلیمانی احدغه همدم
چون سلیمانغه یار ابرور نې عجب
قیسی بلقیس، ساره عظمی
پاک ذاتی که کورمه یین افلاک
سویی گوهری نینگ ابر نساندین
بو جهتدین حدیثیدور جانبخش
گردبالشتیده قویاش کوزگو
کوزگو یوق، ابو قیزی دورور جاوید
اول چو توتمه ی یوزینی پنهانی
آفرینشغه چپکتی نوک قلم
غنچه دېک نېچه پرده تو-برتو
نېگه تارتیلدی نېچه شادروان
بیر-بیر ایچره توقوز سراپرده
دُر انجومدین اینجو تورلنغان
ابورولوب اول صفت که خواجه سرا
تاشقی خادم کیبی ملاحظ اولوب
قیلمه ی اول یان خرام پیک خیال
کیم، ندا ایله دی خجسته سروش
کیم، چپکلمیش پرند اوزره پرند
دېمه یین کیم پری، ملایک هم
فلک عصمت اوجیده ماهی
همدم و همنشین و مونس هم
انگه بلقیس ثانی اولسه لقب
قیسی ساره، خدیجه کبری
دهر بحریده اویله گوهر پاک
گوهری آنینگ آب حیواندین
کفی نینگ بحری دُر عمانبخش
کېله آلمه ی جمالیغه اوترو
مهر دېب گاه آتین، گهی خورشید
خدمتی سلکیدین قاووب آنی

چون بو نوع آنی اؤزیدین اییریب
 برچه خادملى پرى ینگلیغ
 پرى اوى قیزلیغیده خدمتكوش
 عصمتی باغیدین قاجیب بلبل
 توتمه اؤزنى پرده ده پنهان
 وهمدین قیلسه هم نزاره هوس
 عفتی ضبطیدین جهان ایچره
 آی تون اقشام چو چیقتی عالم ارا
 عفتی ضبطی انداق ایلر جد
 ایتلرینینگ طناییدین هر تار
 چرخ انی رشته مدار ابتگهی
 ای حریمینگ سپهری عز و جلال
 آی و کون یوق اگرچه مانندینگ
 فضل ارا نادر جهان بیرسی
 بیرسی تخت معدلت شاهى
 تانگ اېمس بؤلسه لر مسیحا دم
 تا جهان بؤلغه ی اول ایکاو بؤلسون
 سېن درى سېن که شهغه روزی سېن
 ایکی یانینگده آتشین گوهر
 بختغه تاج تارک اؤلغه یسیز
 چتر اقبالینگیز قلیب عالی
 چون عزالدین شهی جهان سیزسیز

تیره ب اول سارغاریب و بیرگه کیریب
 یاشورون کوندوز اختری ینگلیغ
 نی اوچونکیم ابرور پری روپوش
 یاشونوب غنچه گنبدی ارا گل
 قورقوتوب آنی سنبل و ریحان
 کؤزنى بیردین کؤترمه یین نرگس
 ابل عیالی کیریب امان ایچره
 دېدی کیم، قیلدیلر یوزینی قرا
 کیم، دې آلمس کوهنی ابل شاهد
 اوزولوب چرخ ساری قیلسه گزار
 ملک اؤز سبحه سیغه تار ابتگهی
 انده یوق اؤتگه لی ملککه مجال
 ایکی سعد اختر ایکی فرزندینگ
 لطف بیرله جهانغه جان بیرسی
 بیرسی اوج سلطنت ماهی
 کیم، الرنینگ اناسیدور مریم
 قؤلریده جهان گرو بؤلسون
 شاهنینگ در شب فروزی سېن
 دور ایکی یانیده ثمین گوهر
 شهغه هر کون مبارک اؤلغه یسیز
 شاه آفاق ظل اقبالی
 بؤلمه سون بیر نفس جهان سیزسیز

شاه بهرام داستانېغه شروع قیلوردین بورون بیر نېچه سؤزگه مُرتکب بؤلماق و
اول داستانده تغیر و تبدیل واقع بؤلغان نینگ عذرین قؤلماق و هر گنجغه بیر
اوی مکان بؤلغاندېک هر داستاننی بیر بیتده نهان قیلماق

سؤز طلسمیدین اولکه، آچتی گنج
بو جواهرغه توزدی چون میزان
کیم، توگه تتی چو صنع معماری
یپر توتوب ابل باشیده سودالر
عقل صرافى بو غلو ایچره
تېردی هریان قفسده گوهر پاک
چون جواهر حقایقین ییلدی
کیم: جهان بحری ایچره هر لولو
کیشی فهم ایتسه اصل ایله بودین
ینه یاقوت و لعل تابنده
قِسی جوهرکه، یوق بهاسی انینگ
نېچه خاراغه شدت اؤلسه عیان
آدمی هم که، کېلدى جوهر پاک
آته دون و اؤغول شریف اؤلماق
کیم، خلیل الله آذر اؤغلیدور
بو صفت کېلدى نسبت ایچره تمام
اول کېلیب تیره رو صدف مانند
هر نې اول بوزدی، بو بارین توزدی
کیمنی اؤلتوردی اول قیلیب مجروح
شام دیجور ظلمتی کېتتی
بو قویاش اویله بؤلدى نورافکن

بؤلدى میزان طبعی گهرسینج
بؤیله قیلدى جواهرین ریزان
طرح اېتیب کاینات بازاری
توشتی بازار ایچینده غوغالر
آچتی دوکاننی چارسو ایچره
بیر طرف تۆکتی لعل آتشناک
سیریدین بو صفت خبر قیلدى
که اېریب آب وتاییدین مملو
انگلر اول دُرنی قطره سوودین
بارچه خارادین اؤلدى زاینده
کان آنا، تاغ اېرور آتاسی انینگ
اندىن اؤلمس جواهریغه زیان
تا ییلور کیم که ایله سه ادراک
بو لطیف اؤلماق، اول کثیف اؤلماق
بتشکن کؤرکه، بتگر اؤغلیدور
طور ارا یزدجرد ایله بهرام
تانگ یوق، آلماق صدفغه دُر فرزند
بو بارین توزدی، هر نې اول بوزدی
بو قویوب مرهم، اؤلدى جسمیغه روح
تیره تندىن قویاش طلوع اېتتی
که جهان ملکین ایله دی روشن

اويله کیم مهر تیغ و جام ییله
 سلطنت تختی اوزره تاپتی نشست
 گرچه سرکشنی ضربی پست ایتی
 کیم، قویوندېک ابدی غبار انگیز
 ایاغ آستیده چون گوهر کوردی
 ملک باغین بهارِ عدل ییله
 اويله سرسبز قیلدی و تازه
 هر نې ویران قیلیب ابدی بی داد
 اولچه اول قیلدی کامرانلیغیدین
 هیچ تاریخ ارا تاپیلمس نقل
 راقمی کیم بورون قلم چبکتی
 قیلدی تاریخینی چو ابلگه عیان
 قیلدی تطویل ایله چو اول تکمیل
 بیر دېگننی ایکی دېمک خوش اېمس
 ایتماققه اگرچه قالغوم یوق
 لیک هم اؤتسه ایله مهی مذکور
 بس بو اولی دورورکه اول حال
 هر نې بیر داستانغه سالدی صدا
 مجمل آنینگ سؤزین قیلیب اکمیل
 شاه بهرام انینگ کیبی شه ابدی
 اول اولغاچ سهیلدېک طالع
 چون یمن بؤلدی نوری ایچره غارق
 شاه نعمان اتاپیک اؤلدی انگه
 بؤلدی منظر رفیق و دمسازی

توتی عالم یوزینی کام ییله
 کیمده کوردی بیکیلیک ایتی پست
 پستلرنی فلک نشست ایتی
 انی توفراققه پست ایله دی تیز
 تاج اوجیغه آنی تېگوردی
 سوواریب جویبارِ عدل ییله
 کیم، جهان بؤلدی جنت آوازه
 داد ایله قیلدی برچه سین آباد
 شاهلر ایچره پهلوانلیغیدین
 بؤلسه هم نقل، باور ایتمس عقل
 نامه سیغه انینگ رقم چبکتی
 ایشلرین ایتی شرح بیرله بیان
 مېن نې تکمیلغه بېرهی تطویل
 سؤز چو تکرار تاپتی دلکش اېمس
 که اول ایتغانچه، ایته آلغوم یوق
 مېنی طبع اهلی توتمه غهی معذور
 سؤز جمالیه بېرگه مېن اجمال
 مونده بیر بیت بیرله تاپقای ادا
 اؤز حدیثیمغه بېرگه مېن تفصیل:
 کیم، سپهر انگه خاک درگه ابدی
 بؤلدی ملک یمن اوزه لامع
 توفراغی مُشک و تاشی بؤلدی عقیق
 شفقت ایچره اتادېک اؤلدی انگه
 همنشین و ندیم و همراهی

عرب ايچره توتوب مقام اوّل
هم عجمدين قليب، عربده مقام
عشرتيدين يمنغه رونق اوّلوب
بؤيله قصرين يسر زمان معمار
ايشي آو اولاماقته چېكمك جام
آو ارا كامى بارچه باده و رود
گرچه جز جام دم-بدم چېكمه‌ي
آوده كيم، شير قيلدي گورغه زور
ايگي شير آليدين چو تاج آلدی
شيرلر آليدين چو آلدی كلاه
اژدر اولتوردی چونكه تارتيب رنج
كشوريدين كهتردی چون تاراج
كيم، يپتي ييل كهترسه ابلدين رنج
خيل گردون صفت ليغ ايله ديلىر
كشورين آلدی، اولغاچ اول پنهان
نېچه يوز كيمسه بيرله گاهي ستيز
اويله خاقاننى تار و مار اېتتى
اثرى قالمه‌دى بو طوفاندين
بؤلمه‌دى بؤيله فتح دم‌سازى
تاپتى چون خصميدين بو نوع كشاد
كيم، نوا تاپتى بسكه ناز و نعيم
داستانلر كه ايتتيم مجمل
دې آلورمېن كه بارچه راستدورور
نيمه كيم راستدور، دېميش اول ايكاو

كعبه‌ده مثل احمد مرسل
هم عربدين اېتيب، عجمغه خرام
قصر عيشي ايننگ خورنق اوّلوب
چرخ معماريدېك كهليب سيّار
تارتبيان جام، قيلماق آوغه خرام
باده و رود ارا نشاط و سرود
عدل قانونيدين قدم چېكمه‌ي
زور ايله شير اوييني ايله‌دى گور
آته‌سى ملكيدين خراج آلدی
شېروشلرنى ايله‌دى روباه
تاپتى اول رنج دست مزدی گنج
يپتي ييلليك معاف توتتى خراج
نې عجب يپتسه، تېنگريدن انكه گنج
خصميغه يك جهت ليغ ايله ديلىر
نېچه يوزمينگ چيريك بيله خاقان
بير شېبخون چو ايله‌دى انگيز
كيم، سپهر آليدين فرار اېتتى
نې سپاهيدين و نې خاقاندين
غير بهرام و خسرو غازي
آنچه عالم اېليگه ايله‌دى داد
سېكيز اوچماق كيبي يپتي اقليم
منگه يوق هيچ انده بحث و جدل
اويله دوركيم كؤنگولگه خواستدورور
بوالعجب راستگوى اېميش اول ايكاو

نیمه کیم، انده اشتباه اولغهی
 لاجرم انده ایله گوم پیچش
 سؤزده تاریخ اختلافی بار
 بوکه مین ایله گومدورور مسطور
 بو توارخ کیم، منگه توشمیش
 کاش الرغه هم اولغهی اپردی نصیب
 چون بو دفتر ایش منگه روزی
 اولی اول کیم، نوا کپتورگهی مین
 ایسته بان تپنگریدین سؤزومغه کشاد
 چون بو معنی کونگولگه کام اولدی
 ای نوایی، نی بولسه گفتارینگ

سالیب اؤتسهم، منگه گناه اولغهی
 عییلغ بؤلمه سون دیان هیچ ایش
 اهل تاریخ نینگ خلافی بار
 بؤلمه دی ابرکین اول زمان منظور
 ایلگیمه اولچه مدعا توشمیش
 کیم، فسانه دپگه یلر اپردی غریب
 یپتی بوستان مجلس افروزی
 تپنگری شکرین بجا کپتورگهی مین
 داستان طرحین ایتگه مین بنیاد
 سؤزگه بو بیرده اختتام اولدی
 ایله بنیادکیم، خدا یارینگ

داستان آغازی و شاه بهرام نینگ صیدغه پروازی و مانی صورتگردپک غریب
 قوشنی صید قیلغانی، بلکه انکه صید بولغانی و مانی فلک نقشبازدین عجب
 صورت یوز کؤرگوزگندپک، دلارام نینگ دلربا صورتین کؤرگوزگنی و بهرام-
 نینگ رشته طاقین اول صورتدین اوزگنی

معبدی کیم ورققه چپکتی رقم
 شاه بهرام ایشین قیلیب آغاز
 بؤیله یازدی که: چون سپهر بلند
 سلطنت سوردی ماه تا ماهی
 روم و چین بؤلدیلر انکه محکوم
 شمع دولت فلک یاروتتی انکه
 سرکش ابل قیلدی سرفگنده لیغین
 تاجورلرغه باج ایتیب تعین

کیم، نی نوع اؤتیلر ملوک عجم
 قیلدی تاریخ صفحه سیغه طراز
 قیلدی جاهین انینگ فلک پیوند
 ماه تا ماهی-ابل شهنشاهی
 بلکه خاقان چین و قیصر روم
 ربع مسکون قرار توتتی انکه
 یپتی اقلیم شاهی بنده لیغین
 شاهلرغه خراج ایتیب تعین

ملک ارا قويدی بو صفت دستور
هر نې کیم قیلدیلر قبول خراج
هر ییل آنی خزانه قیلغه یلر
جانغه منت قویوب، بو ایشده ملوک
نې که دستور ابدی، بیلورلر ابدی
ینه هـ تحفه گرانمایه
قیسی ملک ایچره نې بؤلور حاصل
آزو کۆپ هر نې بؤلسه قیمت ارا
شه غه کیم، عشرتی مدام ابدی
کۆپ ابدی خدمتیده رود اهلی
هر طرف هم که بؤلسه ابدی بو خیل
شوقیده اختیاری یوق ابدی
صیدسیر بؤلمس ابدی آرامی
اوقی هر صید ساری تاپسه کشاد
تۆکوبان صید قانی پی-درپی
صید ایلب اوتر زمان ناگاه
توشوبان، تاپیب انده کام و فرح
لحنی چنگ و رباب ابدی هریان
بیر کون اوشبو صفت شکار ایلب
تایبان جانفزا هواسین ایننگ
بزم اسبابین ایلب آماده
هم مغنی چپکیب فلککه خروش
شهنی می اول بساط خرم ارا
کۆروبان عالم ایچره شاه اوزین

که: «اگر رای هند، اگر فغفور
کیمسه بارماققه بؤلمه یین محتاج
تخت ساری روانه قیلغه یلر»
توتوبان بو طریقنی مسلوک
هر ییل آنی ادا قیلورلر ابدی
کیم، بؤلور شاهلرغه پیرایه
بؤلور ابدی خزانه غه واصل
توتولور ابدی مالدین ماجرا
ساز بیرله سرود کام ابدی
بزمیده جانفزا سرود اهلی
حاضر اهتمککه ایلر ابدی میل
کۆرمه یی آنی قراری یوق ابدی
انده رود و سرود ابدی کامی
زخمیدین صید اېمس ابدی آزاد
انگه همرنگ تارتر ابدی می
بؤلسه سرمنزلی انگه دلخواه
عیش اېتیب، تارتر ابدی نېچه قدح
صید اېتیدین کباب ابدی بریان
بیر بییک پشته غه گزار ایلب
کۆروبان دلکشا فضا سین ایننگ
توشوب انده ایچر ابدی باده
هم یېتیب کۆککه بانگ نوشا-نوش
سالیان هر دم اوزگه عالم ارا
عالم اهلیغه قبله گاه اوزین

هم دماغيني باده ايلب خوش
 چون تأمل قليب بو جاه و جلال
 «کيم بو شکرانه غه که، قیلدی اله
 اېلنی شاد ايله مک کبره کدورمېن
 کامسيز کامين ايله مک حاصل
 ايشنی مونداغ شماره ایلر اېدی
 بویه ایشلر توتر اېدی اوزیگه
 کیم، بارور اېردی یولغه سالیب خیز
 شه خیال اېتتی کیم اېرور ناکام
 کونگلی میل ايله دی بغایت انگه
 بیر ملازمغه حکم قیلدی که: «بات
 اول مسافرنی آتغه میندورگیل
 قاصد اولیان چو مرکین سوردی
 شاه چون سوردی لطف اېتیب آنی
 قویتی و سوردی سؤز فصاحت ايله
 بولوبان سؤز دېمکه افسونساز
 کیم، اېشیتگنلر آفرین دېدیلر
 کورمه دی شه مناسب اول تورماق
 قویوب آلیغه گونه-گونه طعام
 چون مسافر باشیغه چیتی می
 نې که شه دین بولوب خطابی ایننگ
 ییلدی شه کیم: حریف دشت نورد
 سوزده چون کوپ غرابتین کوردی
 «کای جهان ملکيگه قدم اورغان

هم قولاغیده نغمه دلکش
 کونگلیگه هر دم اوتکریب بو خیال:
 مېنی بو نوع عالم اهلیغه شاه
 عدل و داد ايله مک کبره کدورمېن
 بې نوالرنی ايله مک خوش دل»
 لیک هر یان نظاره ایلر اېدی
 دشت ارا اوچره دی بیراو کوزیگه
 لحظه-لحظه خرامین ایلب تیز
 یایاق اېتمک بو نوع یولغه خرام
 ايله مک ایسته دی رعایت انگه
 مینیب آتینگه اېلت ینه بیر آت
 چاپتوروب خدمتیمغه یتکورگیل!
 شه بویورغاندېک آنی کېلتوردی
 اوپتی بیر ساییر بیابانی
 سوزیده چاشنی ملاحات ايله
 قیلدی انداق ثنا و مدح آغاز
 پاک لفظین دُرِ ثمین دېدیلر
 یاقینیده بویوردی اولتورماق
 یېگیچ-اوق توتیلر توله-توله جام
 شه سؤرر اېردی، نکته بی-درپی
 شه پسندی توشوب جوابی ایننگ
 بار اېمیش کاردان و عالم گرد
 ینه آندین غریب سؤز سوردی:
 پشت پا بل جهانغه هم اورغان

اويله معلوم اولور كلامينگدين
 كيم، سنگه كۆپ اولوم ابرور معلوم
 هم اوز احوالينگ ايت عيان بيزگه
 كيم، چو اوردونگ مسافرتغه قدم
 شك اېمس كيم بسى غريب امور
 نېكه، اندين غريب كۆرمه ي سېن
 اوزونگه بيزنى صاحب اسرار ايت
 سېنكه، بارسېن زمان اېلده غريب
 ايگى بس طرفه خال بؤلگوسيدور
 ايگيسين دېكه، برخبر بؤلله لى
 پير اؤپوب رهرو جهان پيما
 گرچه بو سؤز دېمكده عاجز مين
 كيم، نهانى روايتيم باردور
 مېنكه بو دشت رهنوردى مين
 بؤلمه دى كيمسه، يار و دمسازيم
 اسره ديم هم اوزومنى پنهانى
 غرضيم بو اېدى كه پويه اوروب
 شاه بهرام كيم، جهان شهى دور
 درگهيغه اوزومنى يپتكورسم
 هم انگه ايتيان نشانيمنى
 انگه يېتمه ي بو سؤزنى سؤردونگ سېن
 دېمه سم، سېندين اسرو ممنون مين
 گرچه سېن هم عظيم الشان كيشى سېن
 انگه اؤخشركه بؤلمه سنگ بهرام
 ينه صرصر كيبى خرامينگدين
 هم اوروبسېن بسى مكانغه قدوم
 هم انى ايله گيل بيان بيزگه
 شهر قطع ايتتینگ و بيابان هم
 سنگه بؤلْميش سفر ارا منظور
 طرفه انداق عجيب كۆرمه ي سېن
 اول نهان نكته دين خبردار ايت
 سنگه بؤلغان جهان ايچينده عجيب
 ايش الرديك محال بؤلگوسيدور
 ايگى نادرغه بهره ور بؤلله لى»
 دېدى: «كاي كامران لطف نما
 دېمس ابرديم بو سؤزنى هرگز مين
 بس عجايب حكايتيم باردور:
 اوز ايشيمده زمانه فردى مين
 دېمه ديم هم كيشيگه اوز رازيم
 هم بو رازى كه آيتقوم آنى
 دشتلر قطع ايله ديم يوگوروب
 چرخ ايننگ غبارى درگهى دور
 توفراغيغه كؤزومنى يپتكورسم
 هم دېسم نكته نهانيمنى
 بوالعجب ايش منگه بويوردونگ سېن
 دېسم، اوز مقصديمغه مغبون مين
 عالم اهليده شه نشان كيشى سېن
 سنگه هم بس بلند كېلدى مقام

شَبَحِي سېن، گر يۇق احتمالي انينگ
بسكه مردملوغونگ منگه يېتِي
ليك مقصودوم اوزگه حال ابردى
كونگلومه قويدونگ ايگي غم داغي
شه بو سوزدين آچيلدى باغ كيبي
دېدى: «كاي دشت ارا شتابنده
بخت كامينگي ايله ميش حاصل
تشنه لب بولمه، بحر يانينده
نكته سورغيل كه، حاصل اولميش كام
بيلدى رهروكه گرچه چېكميش رنج
سجده شكر ايلبان تازه
يپر اوپوب، اولتوروب ادب بيرله
كيم، شه ايگي حديث قيلدى سوال
مستمع بولسه عرض اېته ي آني
كوپ بيليك بيرله خاطريم معمور
شه خود ابركاندورور انكه طالب
كونگلينى اويله شادمان تاپتي
قوچوب اېتتي كوپ التفات انكه
لطف و احسان ايله كوپ اېتتي كرم
بېردى راوي فسانه غه تقسيم
هر نې آفاق ارا غريب ابردى
آنچه ابرمس اېدى بولر باري
تاجري يېتي مالي حددين كوپ
دُر ايله لعل بحرو كان چاغليق

مثالي سېن، گرچه يۇق مثالي انينگ
مېن كيبي طرفه قوشنى صيد اېتتي
انينگ آلينده قيل و قال ابردى
دېمه سم هم يامان، دېسم داغي»
تيل چېكيب شعله چراغ كيبي
بيل كه جوينده، كېلدى يابنده
كيم، تاييب سېن مراد، سېن غافل
قيلمه شيون، طرب مكانينده
كيم تاييب سېن، گر ايسته دينگ بهرام»
روزي اولميش انكه نې ينگليغ گنج
دېب دعا بي قياس و اندازه
قيلدى آغاز سوز طرب بيرله
بېر بو ابردى كه: «ايت اوزونگدين حال»
مېنى دېرلر جهان اېلى ماني
ليك تصوير ايله بولوب مشهور»
شوق وصلېغه اسرو كوپ راغب
دېگه سېن اولميش ابردى جان تاپتي
ينگي باشتين بېريب حيات انكه
سوردى ليكن ايكي نچي سوزنى هم
دېدى: «سېر ايله ديم يېتي اقليم
آني كورمك منگه نصيب ابردى
كيم، چو قيلديم گذر ختا ساري
مالي كوپ تاجري عدددين كوپ
قدرى يوز خواجه جهان چاغليق

نقدی یوزمینگ تومندین آرتوغراق
هر صفت تحفه سی نهایتسیر
لیک بیر دُر بؤلوب انگه روزی
مهوشی لعبت ختایزاد
حسینچه آدمی نشان بېرمه ی
کۆرگن اؤلْمککه قیلْمسه آهنگ
چنگی چون جانفزا صدا چېکسه
کۆرسه یاخود اېشیتسه کیم آنی
مېن کیی کیمسه چېکسه یوزمینگ تیل
خواجه زیبین ایننگ اضافه یسب
پوشی دیبای چین، ولی نېچه رنگ
لعل و دُر دین مکّل اول دیا
عودو صندل بيله یسب انگه چنگ
خواجه بیعین تیل پریوش نینگ
بؤلوب اهلی غنا جواهر سنج
گنج و گوهر انگه بها بؤلْمه ی
وصلیغه اېل نینگ احتیاجی بؤلوب
میل قیلدی بورون ختا خانی
بؤلْمه ی ارکان دولتی خوشنود
کیم، چو سېن بو خراج انگه بېردینگ
اؤزونگ اؤلدونگ سپاه مهجوری
یاغی اؤلسنگ انگه سپاهینگ یوق
نفس کامیغه اضطراب اېتمه
شه بو سؤزنی اېشیتگچ اؤلدی خموش

جنس انگه خود دېگندین آرتوغراق
بې بها لعل و دُر غایتسیر
قیسی دُر، ماه مجلس افروزی
کوروب اندین ختا و چین بېداد
کیشی کورمه ی انی که، جان بېرمه ی
وای اول دم که آلسه ایلگیگه چنگ
اؤزی اول صوت ایله نوا چېکسه
قالْمه غه ی بیر، گر اؤلسه مینگ جانی
بؤلْمه غه ی وصفی شرحی یوزمینگ ییل
صندل و عود دین محافه یسب
کیم، انگه اطلس فلک هم رنگ
ایچیده ماه پیکری زیبا
زهره وش چالماغ ایلبان آهنگ
زهره بیر، مشتری ولی یوز مینگ
حد دین آرتوغ تۆکوب جواهر و گنج
مشتری حاجتی روا بؤلْمه ی
انگه قیمت ختا خراجی بؤلوب
بیع قیلماق بېرب بها آنی
دېدیلرکیم «بو ایشده یؤقتور سود
بؤلغانینگنی انگه بها بېردینگ
شه خود ایستر خراج دستوری
بؤلْسَه هم، رزم و دستگاهینگ یوق
اؤزنی و ملکنی خراب اېتمه»
خلق بېمایه خواجه سیر فروش

مېن که بار اېردی خدمتینگ کامیم
 قوللوغونگ ساری چون مرور اؤلدى
 رنگ حیوان سوویغه ضم قیلدیم
 گر بعینه اول اؤلمسه باری
 دېب چیقاردی حریر چینی ساز
 کوزی بیرله اریتنی گردین اینینگ
 قویدی شه خدمتیده فرزانه
 محو اؤلوب کیمسه بیرله دېمه دی سؤز
 تینمه یین ایلر اېردی نظاره
 جانیه صورتی بلا توشتی
 کوردی مانی چو حالیده تغیر
 کیم، فلک حادثاتیدین ناگاه
 گر ایلکدین اؤشول پری کبتگهی
 دېدی شه: «کای بو غمده درمانیم
 مېنی بو صورت ایله دی شیدا
 هم سېن-اؤق محنتیمگه پروا قیل
 ایت کیم، نیله مک کبره کدور بات
 دېدی مانی: ییباره یین کیشیلر
 انگه هر کیم نینگ احتیاجیدور
 گر سنگه اول پری وصالی کبره ک
 قیمتی چون تاپیدورور تعین
 یاکه بیر ییل ختا مالیدین اؤت
 دېدی شه: «گر بودور کؤنگول حالی
 بېرگه مېن قیمت اؤلسه جانانغه

یار اؤلوب بخت نیکو فرجامیم
 تحفه ی تاپماغیم ضرور اؤلدى
 اول پری صورتین رقم قیلدیم
 شک اېمس کیم اېرور نموداری»
 کیم، یوزینده رقم اېدی بو طراز
 قویتی فی الحال آجیب، نوردین اینینگ
 شه پری کورگچ اؤلدى دیوانه
 اندین آقشامغچه کؤترمه دی کوز
 شاهنی قیلدی عشق بی چاره
 بوالعجب صورتی انگه توشتی
 دېدی: شاه ایشینگه قیل تدبیر
 بؤلمه غهی امری اؤلغوچه آگاه
 انگه اولدم علاج کیم اېتگهی؟»
 راحت جان و آفت جانیم!
 عقل شیداغه، بؤلمه غهی پیدا
 دردمند ایله دینگ، مدوا قیل!
 کیم وصالیه بیتگه مېن هیهات!
 چابک اندیش و خورده یین کیشیلر
 بیعی آنینگ ختا خراجیدور
 نظرینگ آلیده جمالی کبره ک
 بېره آلورسېن اؤتونگه تسکین
 یا ختا لعبتی خیالیدین اؤت»
 نې ختا مالی کیم، جهان مالی
 منتین داغی قوئیغه مېن جانغه»

ديبان امر ايله دى كه، يوزچه كيشى دانش و پاكيلىك الرينىڭ ايشى
 نېچه خواجه سراى بيرله كنيز توتقه لى سرو سيمبرنى عزيز
 بات ختا كشوريغه بارسونلر آينى اول عقده دين چيقارسونلر
 نامه خاقانغه داغى تاپتى وقوع انگه بولدى بها حصولى رجوع
 بيليب اول خيل عزم ايشين لازم بولديلر ايتقان طرف عازم
 قالدى بهرام و ناتوان جاني: ايلگيده صورت، آليده ماني

دلارام نينگ دلارا حسنى كمالينده سؤز سورمك و آنى بهرام بېدلغه يېتكورمك
 و وصل شمعين عشرت شېستاننده روشن قيلماقلىرى و هجر خزانيدىن قوتولوب،
 وصال بهارنده غنچه دېك كؤنگوللىرى نينگ گل-گل آچيلماغلىرى

چون اول اېل اورديلر ختا سارى گام اويله كيم حكم اېتيب اېدى بهرام
 منزل اولغاچ الرگه اول كشور عزم اېتيب اول گروه دانشور
 كوروبان خانى بېرديلر نامه توزديلر اول سؤز اوزره هنگامه
 خان ايليلىك كوزگه قويدى منت ايله يوز مباحات اېتيب بو خدمت ايله
 بياريب خواجهنى طلب قيلدى سؤزده اظهار يوز طرب قيلدى
 ايله دى بيع ذوق و حالتيدىن سرو گلرخنى شه وكالتيدىن
 جاني يارماققه ساتتى خواجه خس كيم، بو سودانى تاجر اېتگه ي و بس
 چون بهاسى خراج ملك اېردى هم قبول اېتتى، هم بارين بېردى
 ايلب اول اېلگه داغى كؤپ انعام سرويغه روضه سارى بېردى خرام
 اېندى اول خيل هم قليب تعجيل قطع اولور اېردى دشت ميل-به ميل
 شه كه، هجراندين آه تارتر اېدى ناله عمرگاه تارتر اېدى
 ضعف اېتيب اېردى جسمينى قيلچه هر كون اېردى كوزيگه بير ييلچه
 تون و كون افغانى زار چېكمك ايله محنتى انتظار چېكمك ايله
 كؤنگيلدين صبر چون كناره قليب يانه صورت سارى نظاره قليب
 كوروبان چون حبيب صورتينى رفع اېتيب هجرى نينگ كدورتينى

قوچماغيغه آچر ابدی آغوش
 اويده بير ساعت اولتوره آلمه
 قصر اوزه بزم آشکاره ايتيب
 كورونوب گرد يا قرا كوزيگه
 ضعفدين تيره مك تنين ييقيان
 اوزيگه چون كليلب تن زاری
 چونكه تايمه ي نشانه جاناندين
 توره آلمه ي نشاطخانه سيغه
 ليكن ايلب، ختا يولي سري عزم
 كوزيگه هر، صفت كورونسه كيشي
 دلبري ملكيدين فسانه سوروب
 ماني آشفته شاه حاليدين
 هر زمان اوزگه نكته ساز ايلب
 بيريپ افسانه لر اداسيده طول
 ياردين اوزگه هر ني دهب ماني
 كيم كه، عشق ايچره مبتلا بولغهي
 هجر اوتي نچه قويسه جانيغه داغ
 هجر قيلمس نچه كه زار ايلر
 خاصه نچه وقت چون بهرام
 يپتي ناگه رونده قاصد انگه
 شه غه يبتكوردی مژده مقصود
 اول قوياشدين كيم ابردي شه مهجور
 شاه جسميغه اضطراب اولدي
 عاشق خسته غه ملال چاغی

گاه بيهوش و گاه كؤنگليده هوش
 قصر يا باغ ارا توره آلمه
 اولتوروب، يول سري نظاره ايتيب
 بير نفس كېلمه ي ابل ارا اوزيگه
 زلزله ايسكي مسكين ييقيان
 كيمسه لر عازم ايلب اول ساري
 ينه اوتلوق فغان چكيب جاندين
 بولوبان راکب آو بهانه سيغه
 خبري ياردين تاپه ي دهب جزم
 خبرين سؤرماق اولوب آنيگ ايشي
 نچه تاپسه جواب يانه سوروب
 متحير بولوب ملالتيدين
 ينه بير نقشني طراز ايلب
 شاه كؤنگلين قيله ي دييان مشغول
 ايشيتيب، ليك انگله مه ي آني
 هر ني جز وصل، انگه بلا بولغهي
 صبر قيلماق ابرور اول اوت اوزه ياغ
 اولچه عاشقه انتظار ايلر
 عشق درديدن اولدي بي آرام
 حاصل ايلب باري مقاصد انگه
 كه مدد قيلدي طالع مسعود
 سالغوسي تيره شام هجريغه نور
 كؤنگلي نينگ حالي خود خراب اولدي:
 هجر مهلكدورور، وصال چاغی

قیلدی، القصه، سرو سیمین تن
 یېتتیلر اول گروه کیم باری
 کلبیان بختدین کشاد بيله
 قیلدیلر عرض خان مقالاتین
 آنی هم کیم، خراج قیلدی قبول
 آنی هم کیم، پریش گلچهر
 کبلدی بۆلمه‌ی سفردین آزرده
 شاه الرغه کۆپ ایلل احسانلر
 حکم قیلدی که: «سرو رعنانی
 حرم خاص ارا توشورسونلر
 اويله کیم شاه حکمی قیلدی ظهور
 حور چون روضه‌نی مقام اېتتی
 قصر زرینغه ظاهر اېتتی شتاب
 عشقدین مست و باده‌دین سرخوش
 تاپتی جنده قصر پرزینت
 قیسی جنت که حور روحانی
 فرقیدین تا قدم فسون و فریب
 یوزی یانیده گیسوی مُشکین
 یوق که اول کاروان مُشک سرشت
 زلف یوق، لیل کیم، آچیب ایکی دام
 دامی آستیده لاله و نسرین
 کوزی جیرن، قراسی مُشک ختن
 نقطه خالی رنگی شام وصال
 یوزی گلزار و ایکی لب انده
 شاه‌نینگ شام هجرینی روشن
 عزم اېتیب اېردیلر ختا ساری
 کوردیلر شاه‌نی مراد بيله
 هر نهچوک تحفه بیرله سوغاتین
 تا سمندر بهاسین تاپتی وصول
 بیعیغه مشتری انینگ یوز مهر
 گلی ایسیق هواده پزمرده
 آنچه یوزکیم گمان اېتیب آنلر
 عالم اهلّیغه شور و یغمانی
 حجره خاص ارا کیورسونلر
 روضه ایچره مقام توتتی حور
 خسرو آنینگ سری خرام اېتتی
 جسم بېتاب، لیک کونگلیده تاب
 کیردی اول اویگه کیم، بت مهوش
 قصر ایچینده ولی ینه جنت
 دېمه‌گیل، حور، مهر نورانی
 باشیدین تا ایاغی زینت و زیب
 کبلتوروب کاروان نافه چین
 منزل ایلل فضای باغ بهشت
 لیک هر دامی لیلدین بیر لام
 توشوب انده ایکی غزاله چین
 تامیزیب خال مُشکین اول جیرن
 یوزی‌نینگ صبحی نقطه‌سی اول خال
 ایکی گلبرگ بوالعجب انده

هر ييرى توله شيره جاندين
 کيم که، آنى شکرشان تايبيان
 بلبرى ايچره آغزى اويله نهفت
 طرفه راق بوکه سؤزگه چون آچيليب
 لعل کيم کوردی دُرفشان مونداق
 لعلنى قوی که جان بُولوب لب انگه
 جان يازر چاغده کاتبِ تقدير
 ذقنى دورى نون بُولوب نې عجب
 تيشلرى لعل ايچينده رسته دُر
 قاشلرى دير تاقيدېک پيوست
 تاقنى قوی که، عنبرين محراب
 هر قولاغیده دُر رخشنده
 مِهَر اطرافیده مکان ايلب
 دېمه قد، نازنين نهال بهشت
 جلوه قيلماقته کيم، روان کُورونوب
 بېلى کيم، رسته خيال کېلب
 تارکيم، يوق کېلب نظير ايچره
 کېلب اول کيم، حرير گلنارى
 بو گل و سبزه کيم، کېلب زيا
 انى ترصيع ايتيب جواهر ايله
 تۇنى رنگى خرددين آلب هوش
 حور! يوق، يوق، نې حور، بلکه پرى
 لى سؤز دېرده اېلدين آلب جان
 هم ليدين حيات نوشى آقيب
 اېزيب شيره آب حيواندين
 نېچه کيم، اولگن اېرسه، جان تايبيان
 کيم دېگه سېن بو لعل تاپمه دى سفت
 نکته اؤرنیغه بارچه دُر ساچيليب
 گُلدە جان شيره سى نهان مونداق
 جانغه نون دورى طوق غېغ انگه
 نونى سيغمه ي، قویي قيليب تحرير
 نقطه کُورگوزسه اول چّه غېغ
 ياکه حيوان سويى ارا مۆلدور
 تاقلر ايچره ايگى کافر مست
 اوستیده خالی عنبرينه ذباب
 ايگى کوكب کيى دُرخشنده
 فتنه قيلماق اوچون قران ايلب
 روح سرمايه سيدين انگه سرشت
 روحدين گویا نشان کُورونوب
 تاپماق اول رسته نى محال، کېلب
 يشوروب حلّه و حرير ايچره
 حلّه آينگ يوزیده زنگارى
 تۇنى ليکن بنفشه گون ديا
 جوهر روحه مظاهر ايله
 روح جوهرلریغه حلقه به گوش
 نې پرى، بلکه آفت بشري
 بلبرين چون کُوروب اوياليب جان
 هم کُوزيدين اجل خدنگى ياغيب

مونچه و مونچه يوز جمال بيله
 شهني چون كوردی: قۇپتی سرو سهی
 اوپتی بیر يوز تومن نیاز بيله
 شه چو كوردی نگار زیبانی
 صورتی قیلدی، كۇنگلینی بی حال
 اول كه، كاغذده صورت بیجان
 اصل صورتغه باقه آلهیمو
 حاصلاً، شاه تاپتی چون کامین
 خلوت ابردی نهچوك كه مطلوبی
 نې دې اؤزگه، نې قیلدی پنهانی
 نیله یین کیم، نې بۇلدی اول دم حال
 یار مهوش حریف، عاشق و شه
 ابلگه سؤز دهر محل بو بیر-اؤقدور

ینه يوز غنچ و يوز دلال بيله
 شهی غه بنده، بنده انگه شهی
 هر نیازی سرشته ناز بيله
 آندین اؤز كۇنگلی ناشکیانی
 آنچه يوزکیم، ورقده غی مثال
 نې قۇیوب ابردی جسم انگه، نې جان
 باقسه داغی اؤزیده قالغیمو؟
 دېمه گیل کام کیم، دلارامین
 یانه محکوم امری محبوبی
 كه، تاپر اول كه، فکر اتر آنی
 یېتمه دی انده چون نسیم و شمال
 قیلگین یيلمه گن ابرور ابله
 منگه لیک اول صلاحیت یوقدور

ماه زهره جبین نینگ نغمه سی شه نی زار قیلغانی و كۇنگلی قوشی انینگ چنگی
 رشته لریغه گرفتار بۇلگانی و چنگدېك كۇنگلین انینگ غیری دین خالی
 قیلیب، جان رشته لریدین فغان تارتقانی و انینگ زخمه سی ایلگیدین، بلکه
 ایلگی زخمه سیدین جانی رشته لری نینگ فغانی دم-بدم آرتقانی

چون شه کامیاب و کام روا
 انگه ایش اؤزگه جام و رود ابردی
 گاه جنت مثال گلشن ارا
 ساز اتر ابردی بزم شاهانه
 سرو گلرخ جمالیغه شیدا
 سرو قد آلسه ابردی میدین کام
 چنگ آلیب تارینی توزار ابردی

تاپتی اول نوع وصل بیرله نوا
 باده ناب ایله سرود ابردی
 قصر جنت نمونه مسکن ارا
 روضه اول حور دین پریخانه
 دم-بدم هوش و عقلی ناپیدا
 نسترنی چو ایلبان گلفام
 لیک جان رشته سین اوزار ابردی

دېمه گیل چنگ، سالکِ خَمِ قد
 بؤلوبان اول سلوکدین مخبر
 یپردین آلمه ی قدم، یوروگه لی یؤل
 چون عبادتغه قامتین خَمِ ایتیب
 دېمه سالک، دېگیل خراباتی
 کورگوزوب دیر ساری یؤل ایلگه
 هر قچان اون چکیب، ترانه توزوب
 هر قه یان اول مغانه نغمه باریب
 یوق که، ققنوسدورور نموداری
 نُقبه منقاری ایچره سر-تاسر
 تار ایله نغمه بی عدد بؤلوبان
 چونکه هر نُقبه دین چقیب بیر لحن
 چونکه ققنوسلیق ایلبان اظهار
 نُقبه دین لحنی زارلر ییلینیب
 بویله ققنوسقه بو صفت طاووس
 گرچه طاووسدېک جمالی ایننگ
 بلبل آسا چکیب اوچ مینگ دستان
 اول نوالردین اؤرتە نیب عالم
 شاه بهرام اويله زاری ایننگ
 کوزین آلمه ی لقاسیدین بیر دم
 کوز یوزیده، قولاق نواسینده
 بؤلوبان جانسیز، اؤلمه یین آنسیز
 تون و کون لحنی بیرله باده یوتوب
 کورمسه آنی قالمه یین جانی

چنگ قدلر ییله بؤلوب همقد
 باش قویلیقده بؤلماغی ذاکر
 لیک اؤلوب سائر مقامات اول
 ایکی-اوچ یپرده بېلنی محکم ایتیب
 صوتیدین دیر اېلی مباحاتی
 نېچه زَنار باغلبان بېلگه
 بزم ارا نغمه مغانه توزوب
 اېلنی، یوق، دین که، عقلدین چیقاریب
 کاسه سیدین عجبوه منقاری
 که، بؤلوب انده تارلرغه گذر
 تار یوق، نغمه لرغه مد بؤلوبان
 بؤلوبان پرسه دا ییتینچی صحن
 اؤت سالیب عالم ایچره ققنوسوار
 سېکریان اؤت که، تارلر ییلینیب
 همناولیغ ارا بؤلوب مأنوس
 بلبل الحان ایله مقالی ایننگ
 بؤلوبان ققنوس انگه همدستان
 خاصه کیم، بلبل اؤلسه، گلرخ هم
 که، یوق آنسیز دمی قراری ایننگ
 قولاغین هم نواسیدین بیر دم
 جان غمیده، کؤنگول هواسینده
 آنسیز اؤلغان زمان، بؤلوب جانسیز
 یوزیدین بزم عیشینی یاروتوب
 کیریان جانی کورگچ-اؤق آنی

می ایچردین غرض نواسی ایننگ
 گاه بوستان دلکشا ایچره
 شه توزوب بزم اول پری بیرله
 اول نوا چپکسه، بو فغان تارتيب
 گاه صحرانورد و دشت خرام
 آنده هم هجرین اتفاق اېتمه‌ی
 اصلیده اول غزاله مُشکین
 هم ختن دشتیده مقام اېتگن
 دشت اوزره غزال مُشکین بو
 چون انکه بو صفت شمایل اېدی
 شه‌غه خود دشت ساری ایش چاپماق
 ایگیسی طبعیغه ملایم سیر
 سیر ارا شه‌غه صید اېدی آیین
 نېچه‌کیم، شاه صید اېتر اېردی
 قیسی بیر صیدکیم، شه اېتسه هلاک
 شور و غوغا جهانغه سالور اېدی
 شوق اؤتی ایچره شاه آزاده
 که اؤتین بو سوو بیرله پست اېتگه‌ی
 می بؤلور اېردی خود شرانگیز
 نغمه‌دین اؤتی دم تاپر اېردی
 چونکه بو اؤت زبانه تارتر اېدی
 منزلی تاپیبان توتوب آرام
 نې اوچون حاصل اؤلمه‌غه‌ی کامی
 نېچه‌کیم، کامیاب اؤلوب افزون

جلوه حسن جانفزاسی ایننگ
 قصر و ایوان جانفزا ایچره
 چرخ خورشید خاوری بیرله
 اول چورخسار آچیب، بو جان تارتيب
 ایچیان صیدننگ نشاطیغه جام
 آینی اؤزدین دمی بیراق اېتمه‌ی
 چین فضا سیده اېردی حجله‌نشین
 هم گل و سبزه ده خرام اېتگن
 لاله و سبزه اوزره قیلغان خو
 دشت سیریغه اسرو مایل اېدی
 صید قیلماق ییله فرح تاپماق
 بو جهتدین الرغه دایم سیر
 هم‌ری ماه‌روی مهندشین
 شهنی اول ماه صید اېتر اېردی
 نغمه‌یی تارتيب اول بت چالاک
 بل شه کامرانغه سالور اېدی
 مهوشیدین تیلر اېدی باده
 شعله اول سوو بیله نشست اېتگه‌ی
 شوقی نینگ شعله‌سین قیلور اېدی تیز
 باده‌دین یاغ هم تاپر اېردی
 ناله بېخودانه تارتر اېدی
 دلبری وصلیدین تاپر اېدی کام
 کیم‌که، همراهیدور دلارامی
 کؤنگلیگه اضطراب اؤلوب افزون

وصل ارا کونگلی اضطراب ایلب
 بؤیله مشعوف انکه شه عالی
 اؤت سالیب جانیه وصالی آنینگ
 یاری اول ابردی و انیسی هم اول
 اويله خوی اېتتی آی جمالی بیله
 که دمی آنسیزین هلاک ابردی
 ایش انکه بیتتی کیم، بو ینگلیغ شاه
 باقمایین ملک ایله سپاه ساری
 اؤتتی اوج-تؤرت ییل بو حالت ایله
 اېل بو ایشدین شکایت ایلر ابردی
 عشق ایله کیم که، آشنا بؤلدی
 عشق خیلی چو تورکتاز اېتگهی
 صرصر عشق چون یېتر بی باک
 عشق سیلی ییقارده کاشانه
 مور اېتر تاپسه اژدها ینگلیغ
 حاصل اول نوع شاه عالمگیر
 کیم، چیقیب دودلر نهادیدین
 ایشی اول آی بیله خرام اېتمک
 صید اېتیب ایله مک انی دلخوش
 سبب اؤلغهی طریغه آماده
 باده کیم، آلسه اختیار ابلدین
 عشق هم می غه ایله سه امداد

فرقتی خود انی خراب ایلب
 وصل و هجریده بو ابدی حالی
 هجری یادی نی احتمالی آنینگ
 همهری اول ابردی و جلیسی هم اول
 بؤلدی مشعوف انینگ وصالی بیله
 یاقه اؤرنیغه کؤکسی چاک ابردی
 ملک ایشیدین اېمس ابدی آگاه
 قیلمايین میل دادخواه ساری
 حالتیدین اولوس ملالت ایله
 هر کیشی بیر حکایت ایلر ابردی
 عافیت ملکیدین جلا بؤلدی
 فرق شاه و گداده آز اېتگهی
 تېنگدور اوچماغده تاغ ایله خاشاک
 تېنگدور آباد بیرله ویرانه
 شاهنی زار اېتر گدا ینگلیغ
 عشق خیلغهی اويله بؤلدی اسیر
 چیقیتی ملک و سپاه یادییدین
 هر زمان اؤزگه بیر مقام اېتمک
 تاکه اول چپکسه نغمه دلکش
 ایچگهی اول حسن و اون بیله باده
 نی عجب چیقسه، هر نی بار ابلدین
 تانگ اېمس بارسه، بار و یوق برباد

بهرام نینگ عشق طوفانی طغیانیدین بېخرد و می اؤتی حرارتی غلیانیدین
 بېخود بؤلغانی واؤز غزال شیر افگنیگه غزال آتقانیده تحسین قیلمه غانیدین
 آهوگیرلیک باشله غانی و دامغه بېرکیگن کییکدېک، انی اؤز کمندیغه بېرکیتیپ،
 کییکلر گنامیده تشله غانی

شە غە کیم، بۆلمیش اېردی عاشق و مست
 شە چو اول لھو ایلە بۆلوب مشعوف
 ملک ایشی ضبط و ربطسيز بۆلدى
 قیلمه دی شە چو دادخواهانی یاد
 ملک چون شاه عدلیدین قالدی
 هم قلمزن توشوب حواله ارا
 هم قراقچی اوزاتتی هر ساری قؤل
 چېکتی غوغا بلند بادە پرست
 صوفی ایوریقیغه خلل بۆلدى
 قورتدېک بۆری بیرلە تۆلدى یابان
 بیر نېچە محرمی تیلل خلوت
 که، خلائقده قیل و قال نېدور
 شە چو بیلدى، تأمل اېتتی بسی
 لیک عاشق ایشیگه نې چاره
 نې اول آیسيز انگه قرار اېردی
 بیلدى کیم، ملک ایشی خراب اؤلمیش
 عشقیدین گرچه خسته حال اېردی
 که نې نوع ایشیگه ایلەگه ی تدبیر
 ملکیدین یوق گزیر انگه حاصل
 لیک کۆنگلی چو بې حضور اېردی

بوالعجب ایکی ایش بېرب اېدی دست
 ایشیدن تاپمس اېردی هیچ وقوف
 سلطنت امری ضبطسيز بۆلدى
 اېل ایلیک سوندی قیلغه لی بې داد
 قیلدى هرکیم نې کیم قیلە آلدی
 بۆلویان خلق روزگاری قرا
 بند بۆلدى الر قۆلیدین یؤل
 بۆلدى مؤذن بیلە امام اونى پست
 بادە تونگی بیلە بدل بۆلدى
 دېمه قۆی، بلکه طعمه بۆلدى شبان
 قیلدیلر عرض شە غە بو حالت
 ملک بیرلە اولوسقه حال نېدور؟
 ایشیگه چاره تخیل اېتتی بسی
 عشق اېتر اول اېلنى بې چاره
 نې ایلیگینده اختیار اېردی
 ملک اېلی حالی اضطراب اؤلمیش
 لیک کۆنگلیده بو خیال اېردی
 که بو طور یغه ایلەگه ی تغیر
 یاردین خود گزیر اېرور مُشکل
 انده هر لحظه بو خطور اېردی

كه: «اگر بولسه شاهليغ باقي
 بوكه، وصليني تاپميشه م پيوست
 ملك ايلي بولمهسه، ني اول باردور
 ليك تا بولگوسيدور اول موجود
 ايگيسي ني كيم دپسه قيلايين جمع
 كونگلي چون ملك ايله خزانه تيلب
 عشق ايله شاهليغ موافق ايمس
 عشق اوچون ببدلي كبره ك فاني
 كون ارا نوبت فنا اورغان
 جان بيريپ ياري مدعاسي اوچون
 وقف ايتيب دلبريغه جان ملكين
 شاه كيم، ملك آچرني قيلسه نسق
 عاشق اولغان كه كېچمه گهي جاندين
 شاه، القصه، بو تخيل ايله
 ايشي دايم شكاري بيرله ابدى
 ايچيان يار ايلگيدين مي ناب
 بير كون آو ايچره شاه ابدى سرخوش
 كوردى رENA غزالي چابكخيز
 شه اوق آتماققه اويله قادر ابدى
 كيم، ني نوع اولسه، ابلگه رغبت وطوع
 قاي توكين صيدنينگ نشانه قليب
 دبدى گلرخقه: «كاي پري طلعت
 ني پيريگه دپسنگ خدنگ اورهين
 شوخنينگ طبعيده چو دقت ابدى

تاپيلور بويله ماهوش ساقى
 شهليغ اولمهسه، بېرمس ابردى دست
 ني تيريكليك اوييگه يول باردور
 ني انينگ غيريدور ابرور نابود
 شوشه موزدين دېگهي ياسايمېن شمع
 عشق ترك ايتگه لي بهانه تيلب
 عشق لافيده شاه صادق ايمس
 اورته گن شوق شعله سي آني
 ايگي عالمغه پشت پا اورغان
 بلكه يوز جان انينگ رضاسي اوچون
 صدقه ايلب ايكي جهان ملكين
 يوز تومن قان توكر برى ناحق
 عشق بېحد ييراقدورور آندين
 عيش ايلر ابدى تأمل ايله
 چاپماغي اوز قراري بيرله ابدى
 سلطنت فكريدين ولي خونا ب
 ياننده ابردى اول بت مهوش
 سرعتي كوك غزالي ينگليغ تيز
 صيد اورماققه اويله ماهر ابدى
 اولتورور ييردن صيدني اول نوع
 اوقي اول ييرني آشيانه قليب
 بو غزالي كه كورگوزور سرعت
 اول صفت كيم بويورسنگ، اولتورهين
 رمز ايله نكته دقيق دبدى

که: «بوروں سال ايکي قۇلغە شکال
 سۇنگرە آتماققە يىخشى کۆزلە انى
 شە چو بيلدى صنم تمناسين
 دېمەدى نازنين حدیثینی یوق
 صید ساری چېکيب، درنگ بيله
 کیم، اول اۇق اۆتمەدى يراسيدین
 چونکه بۇلدى غزال قۇللىرى بند
 اوردی اول نوع بۇغزىغە آنی
 نې خيالى که، ايلب اېردى ماه
 قیلدى بیر ایش که، کیمسە بېرمس یاد
 شە چو کۆرگوزدى ایشدە بو آیین
 انگە چون حسندین بار اېردى غنا
 شە دعاسیغە چېکمەدى تیلینی
 دېدى: «هر کیم بیر ایشنی ورزش اېتر
 دېمەدى شاهنى که: «اېتتىنگ خوب»
 شوخ بو نکتە ایلەگچ تقرير
 قاشىنینگ یاسى اوزره سالدی گره
 شوخ کۆردى که، شە عتاب اېتتى
 دېدى کیم: «شەغە نې عتابدورور
 مېن که، بیر نغمە ساز قىلسم چنگ
 یوق اېدى بو ملایمت بیرلە
 شاه کیم، بیر کییککه اوردی خدنگ
 شە که اسماع بو مقال اېتتى
 ایگى قتیق حدیث اېشیتتى عجب
 اویلە کیم، تورغەى اوز بیریدە غزال
 هم يىراقتین توروب بۇغوزلە انى»
 تاپتى فى الحال ایننگ معماسین
 چېکتى اول سداقدین اینیچکە اۇق
 تیکتى ایگى قۇلین خدنگ بيله
 تېرى بیرلە سۇنگک اراسیدین
 یاییغە کیر ایلەدى پیوند
 که، کېسیلدى و آقتى هم قانى
 باریسینی بجا کھتوردی شاه
 کیمسە یوق کیم، سپهر کهنه نهاد
 طمع اېتتى نگاریدین تحسین
 کېلدى حسن اقتضاسی استغنا:
 اۆپمەدى شاه کامران ایلینی
 ایش کمالینی کۆر، نې یېرگە یېترا!
 ایشنى ادمانگە ایلەدى منسوب
 شە مزاجیغە تاپتى یؤل تغیر
 کیم، پرى چهرەدین اېشیتمەدى زه
 دېدى، اصلاح اېتەى، خراب اېتتى
 کیم، بو سۆزکیم دېدیم، صوابدورور
 روح چیقماق سرى قیلور آھنگ
 مونگە یېتتى مداومت بیرلە
 دېسەم ادماننى ایشگە کېلدى بېتنگ»
 غضبی اۆتى اشتعال اېتتى
 اختیارین ایلکدین آلدی غضب

شاه کیم قهری اؤلسه مستولی
 سلطنت غیرتی چو زور اہتتی
 ایستہدی قتل ایلمک آنی
 دہدی بعضی: «بو نوع دلکش اہمس
 دہدی کیم، نپچہ خارج اندیشہ
 مہدین آینی چیقاردیلر
 هر گیاهی ایننگ نپچوک کیم اؤق
 جانور عمرینی قیلورغہ تباه
 ایگی گیسوسیدین کمند ایلب
 گیسوسی کیم، اولوسقہ اہردی کمند
 یانیان سوردیلر وطن ساری
 شہکہ بو دہشت ایلہدی اولدم
 اول کون آقشامغہ تہگرو ایچتی می
 شام کیم، بادہدین خراب اؤلدی
 صبح راه ایستب اہتتی میل صبح
 سؤردی کیم: «ماہوش قہیان کپتمیش؟»
 دہدیلر قیلغہنین نپچہ محرم
 قویی سالیب باشینی فکر اہتتی
 بیلدی کیم، قهر صرصری اہسمیش
 دہدی: «اوشبو زمان اؤزوم بارہیین
 قیدہ بؤلسہ تاپہی نگاریمنی
 تیریک اؤلسہ، بؤلہی فداسی ایننگ
 اؤلگن اؤلسہ، اؤزومغہ تیغ اورہیین
 قؤیمہدی تاج و تخت ناموسی

اول دیار ایچرہ بؤلمہماق اولی
 لطف و احسان کوزینی کور اہتتی
 کپسمک آزاد سرو رعنانی
 ضعفا قتلی تیغ ایلمہ خوش اہمس»
 قتل الرغہ هنر نی کیم پیشہ
 بیر بیابانغہ اہلتہ باردیلر
 دوریدہ نپچہ کونچیلیک سوو یوق
 بوتمہی اندہ بہغیر زهر گیاه
 تشلہدیلر غلولہ بند ایلب
 عاقبت بؤلدی اؤز ہلاکیگہ بند
 کہلدیلر شاہ جور فن ساری
 بپخود اہردی می و غضبدین ہم
 غضبی آرتر یپردن پی-درپی
 مست می، بلکہ مست خواب اؤلدی
 یانیدین غایب اہردی راحت روح
 بپخبرکیم، نی شاہکار اہتمیش؟
 تیرہ بؤلدی انگہ یاروغ عالم
 قیلگنی بارچہ کؤنگلیگہ یبتتی
 اؤز قؤلی بیرلہ اؤز باشین کپسمیش
 اول بیاباننی بیر-بیر آخترہیین
 قیلہیین صدقہ جان زاریمنی
 بہریان جان تاپہی رضاسی ایننگ
 دیتیغہ اؤزومنی اؤلتورہیین»
 ایلمہمککہ اؤلوک زمین بوسی

تاپمس اېردى خرد دلالتى هم مانع اېردى اولوس خجالتى هم
 چون ممیز خرد قیلور اېردى خرد اول ایشنى رد قیلور اېردى
 خاطرى تاپمهیین خردقه رسوخ عشق ایلر اېدى انى منسوخ
 جانى ایگى بلا اراسینده مور ایگى اژدها اراسینده
 نې اؤلوك اېردى، نې تیریک سانی بولمس اېردى تیریک دېمک آنی

بهرام نینگ غضب مستلیغیدین هوشیار و غفلت اویقوسیدین بیدار بؤلوب، اول
 آشفته توشلردین پریشان، بلکه اویغاقلیقده قیلغانلریدین پشیمان بؤلغانی و
 مُشک بو غزالین ایستهی بیابانغه اؤزی کبتیب، انی تاپمه ی، اؤزیدین کبتگانى

قیلدى بهرام چون بو ینگلیغ ایش ییغله غو یوق که، کولگو ینگلیغ ایش
 اؤزیده ایگى کونگچه یوق اېدى کونگلیده شعله، جانیده اؤق اېدى
 کېلدى حالغه چون اوچونچی کون کوردی عمری یاروغ کونین قاره تون
 عشق خیل و سپاهی ایلر زور کونگلی ملکيگه سالدی غارت غور
 طمع اؤز ملکین ایله دی آباد کونگلی ملکین هم ایله دی برباد
 بحر ارا تاجر ایستر اېردى سود غرق اؤلوب بؤلدى مایه هم نابود
 باغبان میوه کؤپ قیلیب اېدى کام ژاله شاخین داغی اوشاتتی تمام
 توشتی آنینگ ایچیگه انداق برق کیم، وجودین اؤت ایچره ایله دی غرق
 تاجیغه لعل شوقی اؤلتوردی چرخ باشیغه خاره یاغدوردی
 ملکى حفظیغه چېکتی تیغ هلاک کؤکسین اول تیغ بیرله ایله دی چاک
 ایسته دی سورمه ایلان تعجیل سورمه ی چرخ چېکتی کوزیگه میل
 چونکه نظاره قیلدی اؤز ایشیگه کوردی حالی که بؤلمه سون کیشیگه
 زار جسمیده یوز شکن توشتی خسته کونگلیگه مینگ تیکن توشتی
 جانى تندین تویوب، تنی جانیدین کونگلی رنجور موندین و آندین
 زال چرخى کیبی تنی بوزولوب رشته جانى تاریدېک اوزولوب

چرخ اجزاسيدېک فغان قيليان
 خنجردين جان چو آغزيغه يېتتى
 اول نواحيغه تېگرو قيلدى شتاب
 کيم، بار اېرسه حياتى امکاني
 اؤلوکين تاپسه ماتمين توتقهى
 کؤتريب زار سرو چالاکين
 نوحه دين کؤنگلين ايله سه خالى
 يارى خلوتگهيغه خاص اؤلغهى
 هر نېچه کيزدى دشت و صحرانى
 سروغه جلوه گه گلستاندور
 نې تيلر سرو دشت و وادي ارا
 انى تاپماقدين اؤلدى چون مايوس
 چېکتى نوعى غريو ايله فرياد
 توشتى يېرگه مريض بېدلېک
 آنچه قان ياشينى روان قيلدى
 دېدى: «اؤز جانيمه نې قيلديم، وای!
 کيم اؤزى کؤکسين اؤزى چاک اېتگهى
 اولچه مېن قيلديم، ايله گه يمو کيشى
 کيمسه بؤغزيغه تيغ سورغه يمو
 جان اوچون جسمى ناتوانغه عوض
 قيلمه سم هم تينمنى يوز پاره
 اوزنى اؤلتورمه سم اؤلرېن لا!
 منگه نې قيلدينگ، اي سپهر، آخر
 مېرسيزليک ايشيم ارا قيلدينگ

سؤنگاگى بير-بيريدين آيريليان
 قؤپتى بي-اختيار و عزم اېتتى
 که، سمنبرغه قيلميش اېردى عتاب
 بؤلغهى اول روحغه فدا جاني
 اون چېکيب نوحه غمين توتقهى
 ساليان مهد ارا تن پاکين
 اوزين اؤلتورگهى اوستيگه حالى
 فرقتيدين اؤلوب خلاص اؤلغهى
 تاپمه دى زاد سرو رعنانى
 خاصه سروى که، نار پستاندور
 سرو اؤلور بوستان سوادى ارا
 يوزگه اوردى تپانچه، اؤيله که کوس
 کيم، چو شيرينى تاپمه غهى فرهاد
 تالپينب صيد نيم بسملدېک
 که فلک نينگ ايچينى قان قيلدى
 بؤلورين بؤيله ايش نې بيلديم، وای!
 اؤزى جانين اؤزى هلاک اېتگهى؟
 بو ايش اېرمس اېدى کيشى نينگ ايشى!
 عمر شمعين پولب اؤچورگه يمو؟
 ايله سم، جسم اؤلورمو جانغه عوض؟
 اوله دورمېن، نې نوع اېتهى چاره؟
 کيمگه توشتى جهانده بؤيله بلا؟
 يوق اېميش سېنده ذره مهر، آخر!
 روزگاريم يوزين قرا قيلدينگ

مهردین سېنده بولسه اېردی نشان
 سېنده چون مهر یوق اېدی موجود
 اشکیم انجم مثللیک آقتوردونگ
 مهر اقبالیم اوډی بیرگه نهان
 نیله یین بو جهاننی جانسیز مېن؟
 جاننی آغیل که، تویمیشه م، بالله!
 جاننی نیله ی جهانده جانانسیز؟
 تن که جانسیزدورور نېته ی آنی؟
 دشت ارا بویه اېردی آشوبی
 تخت ایله ملک یادیدين کېتتی
 یوق اېدی شهرو ملکدین آگاه
 اول بیابان ایچینه افغانده
 کورگچ اېل کیم، انکه تعب توشتی
 قویدیلر بارچه وادی و مسکن
 یوز یاشورغاچ قویاش دلارامی
 تیره لیکدین فلک تاپیب آزار
 شاه بهرامغه تون ایله دی زور
 قرا قیغو بیله قالب غم ارا
 دېمه عالم، فراق ظلماتی
 بری عالم یوزین توتوب ظلمات
 مینگ خضر انده گر مکان ایلب
 بولوبان چرخ جوفی قیر اندود
 دم یولی چون توتولدی قیر ایله پاک
 بلکه ظلمت اېمس اېدی اول تون

کوزوم اولمس اېدی ستاره فشان
 مهر چهریمنی ایله دینگ نابود
 دولتم مهرینی اولاقتوردونگ
 جانیم آغیل که، بیر قویی بو جهان
 بل جهان بیرله جاننی آنسیز مېن؟
 کونگول اولمکه قویمیشه م، بالله!
 جانیم آنسیز تنیدورور جانسیز!
 بیر قویی تن که، بولمه غه ی جاننی!
 جاننی غم خیلینینگ لگدکوبی
 وحش دېک دشت ارا مقام اېتتی
 بادیه ایچره اېتتی منزلگاه
 بلکه بیر شهر اېلی بیابانده
 توشتی ایش، لیک بس عجب توشتی
 شاهدېک دشت الرغه بولدی وطن
 ساجتی اشکین سپهر بهرامی
 هجر شامی نېچوک که، عاشق زار
 کوزیگه عالم اوډی اويله که- گور
 کوردی اوژنی غریب عالم ارا
 شام هجران کېلیب، اینینگ آتی
 لیک ممکن یوق انده آب حیات
 باریسیغه هلاک جان ایلب
 اېلگه ایلب نفس یولین مسدود
 نې عجب انده خضر بولسه هلاک
 هجر اویتدین توتوب جهاننی توتون

فرقت اۋتى چو جان ارا بۇلغەى
 هجر اۋتىغە چو ايستە سنگ ھيمە
 اۋت كە، عاشق تنى ابرور اۋتونى
 نې عجب اۋت كە، تنى كويدورگن
 هجر ارا اول چو مبتلا بۇلدى
 گرچە تون بۇلدى خلق ارا پردە
 سورديلر تېگرەدين اولوسنى ييراق
 متحير بۇلوب اولوس بارى
 بارچە مخصوصلر كۆزى تۆلە ياش
 اول دەدى: «ديو انىنگ يۈلن اورمىش»
 هر يىرى ايتيان يىر افسانە
 عاقبت ظاهر اېتى بو قيغو
 قالدى بهرام پيچ و تاب ايچرە

دودى بىرلە جهان قرا بۇلغەى
 زار تىلردىن اۋزگە يۇق نيمە
 تانگ يۇق ار عاشق اۋلتورور توتونى
 دودى باغلب، نفسنى اۋلتورگن
 بۇيلە تون جانىغە بلا بۇلدى
 تىكتيلر آق اوى و سراپردە
 خاصيت بۇيلە بېردى شام فراق
 هر يىرى گوشە توتتى بىر سارى
 ساير اېل فكر ايلە ساليب قويمى باش
 بو ديبان كيم: «پريدن اۋلدى بو ايش»
 بۇلوب اول اۋرتە يېردە ديوانە
 قيغولوغلر كۆزى ارا اويغو
 فرقت اۋتيدىن اضطراب ايچرە

هجر شامى طولى نىنگ امتدادى و سوادى نىنگ بې دادى و اول شامدە بهرام
 جانيگە اندوہ خيلى نىنگ شبيخونلرى يېتمك و اول شبيخون اھلى نىنگ جان
 و كۈنگلن اسير اېتمك و اول اسيرانە نوحە بيلە اۋزىدين كېتمك و ارکان

دولتى بلا دشتيدن انى دوا شھرى سارى اېلتگانلرى

شاہ بهرام قیلدی چون اول شام
 گوردېک تیرە اېردى دیر کهن
 شەغە هجر اۋتى اول صفت توتاشيب
 چرخدېک تیرە، داغى سرگشته
 ظاهر ايلب سرشكى سيلی هلاک
 جانيدىن هجر اۋتى زبانه اوروب
 عشق اۋتى کيم کۈنگولدين آلدی فراغ

گورلر جلوه گاهى ايچرە مقام
 چرخ اول تيرەليکده بې سر و بن
 کيم، انىنگ دودى يېتى کۈکتين آشيب
 قان ياشيغە شفقدين آغشته
 کۈزىدين اېلتيب اويغو خيلن پاک
 نېچە اشكى اۋچورسە يانە اوروب
 اشک اول اۋتقە دور-سوو اۋرنىغە ياغ

انګه اول اوټ هم اېردی خیلِ بلا
 کونګلی ملکيګه غم هجوم اېتتی
 نېچه کیم آشتی بی قرارلیغی
 یار هجری چو تیره قیلسه مزاج
 کیردی بیر خلوت اویګه پنهاني
 ایچکریدین اېشیکنی باغله دی تیز
 آنچه چېکتی فغان و واویلا
 اوروب اول یقاسین ایله دی چاک
 باری عضو یغه ظلم کورگوزدی
 آنچه بیرلرګه اوردی باشینی رست
 باشینی بسکه، ایله دی پاره
 درد خاکِ تینی گرد اېتتی
 تنیدین بسکه، اوزدی پرګاله
 تون یاریم یغه تېګرو بو اېدی ایش
 اول قدر چېکتی ناله و فریاد
 کیم، تنی سستاییب، قولی تالدى
 تالپینوردین چو بولدی آرامی
 درد ایله نوحه ایله دی آغاز
 باشیغه سالیب اول قرا گیسو
 اول خیال ایچره پیچ و تاب اوروبان
 قاشی نینگ شوقیدین قدی خم اولوب
 تنین ایلِب هلالدېک خسته
 کوزی نینگ جیرنین نظرده کوروب
 اول کییکدین چو قالمه یین جانی
 هم کوزی یاغی اېردی سیلِ بلا
 بلکه تاراجِ مرز و بوم اېتتی
 یېتمه دی هیچ کیمسه یارلیغی
 هیچ یار ایله مس اول ایشګه علاج
 کیم، ملول اېردی خلقدین جانی:
 یاندي و ظاهر اېتتی رستاخیز
 کیم، جهان ایچره توشتی شینِ بلا
 تنغه اوردی تپانچه بی باک
 قیسی عضوین که تیشله دی اوزدی
 کیم، سرِ مو یوق اېردی انده درست
 هر توکی سایى بولدی بیر یاره
 گردنی قوی که، کوه درد اېتتی
 درد باغیده آچتی یوز لاله
 اوزر اېردی اوروب تنی اوزه تیش
 اوزیګه آنچه ایله دی بی داد
 هجر جسم یغه سستلوغ سالدی
 سالدی جانیغه اوټ دلارامی
 یار یادی بیله بولوب همراز
 هر توکی سایى بیر قرا قیغو
 چرخ جسم یغه یوز طناب اوروبان
 ضعف ایچینده هلالدین کم اولوب
 اینګدېک که هلال پیوسته
 کونګلی دشتیده یوز قولان یوګوروب
 چرخ بهرامی گور دپیپ آنی

کيرپيکي يوق کيم، اول صفت هندو
 هر بيری چونکه يوز يرا ايلب
 عارضی ياديدين چو تارتيب وای
 آقيزيب کوزدين آنچه گلگون ياش
 خالی بولغان اوچون نظردين گم
 اول چييين چون کوزيني ايلب کور
 لبري شوقيدين چيقب جانی
 لعل يوق کيم، عقيق و مرجان هم
 آغزيدين ذره ايله مهی معلوم
 هيچ يوق بيرده يوز توهم ايتيب
 تيشی نقشی که کبلدی رشته در
 عمری باشيغه ياغدوروب بو تگرگ
 ايلبان چون ترنمی يادين
 که، اونين هرکيم استماع قيليب
 ساغنيب چون چاه زرخدانين
 کيم، ابرور کونگلی اضطراب بيله
 قدی فکريده چونکه پويه اوروب
 اونوتوب سرو بوستاننی داغی
 بيلي تارینی چون خيال قيليب
 بدنی نالديک بولوب بيجان
 ساليان سيم جسمی کونگليگه تاب
 سيمدېک اشک کوزی فاش ايلب
 چنگي نينگ هيئين ساغينگن دم
 دلکش ايستب بو اېگری افغانی

سانچيان بغری ايچره يوز موندو
 دود آهی يوزين قرا ايلب
 اورته نيب کؤکده هم قوياش، هم آی
 کيم، شفق ايچره قالب آی و قوياش
 قالمه يين کؤزلی ارا مردم
 کونگلی نينگ زخمی ايچره ساليب شور
 لعل ايتيب دشتی کوزی قانی
 کونگول آندين تاپيب ضرر، جان هم
 کوزگه انداق که نقطه موهوم
 ادهم ايچره وجودینی گم ايتيب
 کوزيدين دردېک آقيزيب مولدور
 مولدور اورنيغه بارچه ژاله مرگ
 چېکيب انداق فغان و فريادين
 الله-الله اولوب ينه تيريليب
 چېکيان بارچه رشته جانين
 تارتقای آنی بو طناب بيله
 آه اوْتيدين نهال عمری قوروب
 سرو يوق، روح ايله رواننی داغی
 جسمینی اول خيال نال قيليب
 کوزيگه نال افعیي پيچان
 سيمگون اشکینی قيليب سيماب
 باری عالمغه سيمپاش ايلب
 اېگری قدین فغانی ايلب خم
 تار اولوب انده رشته جانی

هر زمان کونگلی بیر هوا قیلیان
 لیک اؤز حالیه نوا تایمه ی
 ضعفی آرتیب حد و گماندین هم
 کوزی قان تۆکمک ایچره قانمه ی هیچ
 دېب که: «یارب، نې حالت اېرکین بو!
 مېنمودورمېن که، چونکه قیلدیم زور
 اېمدی عشق اژدهاسی زور اېتتی
 مېنمودورمېن که، ظاهر اېتگچ کین
 درد ایله هجر قیلغاچ ارسلانلیک
 مېنمودورمېن که، رزم چون توزدوم
 عشق چون رمز و کین شعار اېتتی
 مېنده بار اېردی عقل هم، دین هم
 نې بلا عشق باشیمه سالدی
 آه اوتیدین توتوننی مو ایتھی!
 کیم کوروبتور کېچه بو ینگلیغ اوزون
 هم قرا، هم اوزون و هم دلبد
 مونده مېن، انده ناتوان کونگولوم
 مېن دغی گرچه قانده بولغهی اېدیم
 مېنی بو کېچه مضطر ایلبدور
 گوردېک تون ابرور قرانغو منگه
 چرخ قتلیمغه تیغ کین آلدی
 کاش، تیغین باشیمغه سورسه اېدی
 قوم و خیلی که بندهم اېردینگلر
 بارچه غه نعمتیم حقی باردور

چنگدېک اؤزگه بیر نوا قیلیان
 درد تاییب، ولی دوا تایمه ی
 درد عشقی فزونراق آندین هم
 اوزی حالین اؤزی اینانمه ی هیچ
 نې توگنمس ملالت اېرکین بو!
 اژدها صولتیمدین اؤلدی مور
 اژدهاکش تنیمنی مور اېتتی
 عاجزیم بؤلدی ایگی شیر ارین!
 موش اؤلوب مېن، ولی یریم جانلیک
 چین سپاهینی یالغوزون بوزدوم
 خیل صبریمنی تارومار اېتتی
 غمده طاقت، بلاده تمکین هم
 کیم، سراسر بو خیل قوزغالدی
 یؤقسه، بو تیره توننی مو ایتھی!
 غم کونیدین قرالیغ ایچره فزون؟
 مهوشیم ساجیدین کلبیب مانند
 مونده مېن زارو انده قان کونگولوم
 کاش کونگولومدېک آنده بولغهی اېدیم!
 زار کونگولومنی ابتر ایلبدور
 بؤلسه نې اېردی سؤنگهی اویقو منگه
 گور ایچیگه تیریکله ی-اوق سالدی
 باشنی تندین اوروب توشورسه اېدی
 نې دېسم سرفکندهم اېردینگلر
 بو صفت یوز حقیم تقی باردور

خدمتيم ايچره لاف اورر اېدينگيز
 قيليچينگيز اوشالديمو آخرا!
 مېنى يوز مينگ بلا ارا كۆرمنگ
 تيغ ايله كۆكره گيمنى چاك ايلنگ
 قوتقارينگ جان ناتوانيمنى
 دېمەين كيم، بھلدورور قانيم
 يارلىق قىدە كېتتى، يارانلر؟
 اولتوروب غوريمە يېتىنگ آخرا!
 ايشى تا صبح نوحە قىلماق اېدى
 تانگ قوشى چون سحر كۆتردى خروش
 اېلتتى اۋزىدن اويلە ضعف آنى
 چرخ چون قىلدى بۇيلە ايش انگيز
 شاهلركيم، انگە ملازم اېدى
 ينە بېكلر نې كيم، كيچىك و اولوق
 قىلدیلر بې قارلىق بېحد
 كۆردیلر كيم، جزعده يۇقتور سود
 عاقبت مجمعى توزاتيلر
 راي آخرا بو ايشگە توتتى قرار
 اول دوا دشت ارا مناسب اېمس
 بۇلدیلر چون بو نوع نكتە سرا
 دشتدين شهر سارى سوردیلر
 شامغه تېگرو يۇق اېدى هوشى
 تخت چون بۇلدى شاهدین خالى

لاف رمز و مصاف اورر اېدينگيز!
 ايلگينگيز تاشقه قالديمو آخرا!
 هر زمان اۋلمگيم روا كۆرمنگ
 بيرايكى ضرب ايله هلاک ايلنگ
 بھل اېتتيم باريغه قانيمنى
 مزد بېرگەي مېن اۋلسە يوز جانيم
 يۇق مسلمانلىق، اې مسلمانلر!
 مينگ اۋلومدين خلاص اېتىنگ آخرا!
 قان و توپراق ارا يىقىلماق اېدى
 ضعف قىلدى و كېتتى اندين هوش
 كە گمان اېتكە، يۇقتورور جاني
 توشتى هريان اېل ايچره رستاخيز
 قوللوعى بارچه سيغه لازم اېدى
 بارى باشى يلنگ، سقالى يولوق
 هر بيرى سوگوارلىق بېحد
 موندين ايش چاره سى اېمس موجود
 سۋزنى هر نكتەده اوزاتيلر
 كيم، دوا بيرلە پست اۋلور بو شرار
 حكما بو هوانى خوب دېمس
 سالدیلر شاهنى محافه ارا
 شەنى گلشن ارا توشوردیلر
 كۈنگليده اۋتى، جسميده جوشى
 فتنەدين خالى اۋلمس اېل خالى

بهرام نینگ اؤز پريوشى هجرىدين ديوانه بؤلغانى و حكما انینگ آشفته دماغى
 تشخيصيغه اشتغال كؤرگوزوب، ممتد زمانلر معالجه اسبابين توزوب، كؤپ
 زحمتلر بيله انینگ آز نيمه اؤزيگه كېلگاني و سوداسى دفعيغه تماشا اوچون
 يېتى اقلييم سلاطينى نینگ يېتى قصر بنا قىلغانلرى

شاه چون تختى اوزره تاپتى مقام
 جسمين ايلب ابدى اولوكدېك سخت
 كيمكه، تخت اوزره ايلهدى مامن
 چون كيم اول كونگه شام بولدى قرين
 مُشك ايسى سالدى شاه مغزيغه هوش
 ينه چون كېلدى يادىغه يارى
 ينه بنياد قىلدى شور و شعب
 چرخ تاقى ارا فغان سالدى
 چېكتى گردونغه ناله جانكاه
 بورناغى تونچه يوز خرابليغى
 آهى يېليغه چرخ ساورولوبان
 تانگنچه بو ابدى انگه احوال
 ينه تا شام هوشى زایل ابدى
 نېچه كون چون بو نوع ابردى خراب
 عشق مهلك، فراق ابدى ظالم
 صحت آنينگ مزاجيدىن كېتى
 سالدى سودا دماغى ايچره خلل
 بير زمان اؤزده، اؤن زمان بېخود
 خرد و هوشى يوق ابدى تا شام
 تخته ينگليغ بولوب ابدى انگه تخت
 تخته دور عاقبت انگه مسكن
 يايدي تون خيلى پرده و مُشكين
 كوزين آچتي و بير دم ابردى خَموش
 يېتى گردونغه ناله و زارى
 آشوروب كؤكتين آه ايله يارب
 خيلى انجمغه قوزغالان سالدى
 تيكتى انجم كؤزيگه ناوك آه
 محنت اوتى اوزه كبابليغى
 اؤزى هجران اؤتيغه قاورولوبان
 تانگ يېلى قىلدى جسمينى بې حال
 جسمى هر دم اؤلرگه مايلى ابدى
 قويمهدى اضطراب - جسميده تاب
 جسم ايله عقلى قالمهدى سالم
 تار جسمى اوزولگهلى يېتى
 عقل و هوشى جنونغه بولدى بدل
 نې سلامت مزاجيده، نې خرد

قالمه دی چون تن ایچره تابي ایننگ
 زوری افغان قیلورغه یتمس ابدی
 گه-گهی چپکسه اپردی ناله زار
 سؤزی ایچره یوق اپردی هوش اثری
 خیلیده کیمده-کیم بار اپردی بیلک
 قیلیان اول بلاغه چاره طمع
 حکما بارچه علم ارا ماهر
 تورت یوز اپردی بارچه سیغه عدد
 بارینی حاضر ایتیلر بیر-بیر
 کیم: «شه کامران نچه ییل ابرور
 برچه ممنون متیدورسیر
 بو نوازشلر و عنایتلر
 آنینگ اوچون ابدی که ناگاهی
 دفع رنج مزاج قیلغه یسیز
 اہمدی اول کون یتیدورور بیلنگیز
 مونچه اہلگه که شاه اتر شفقت
 قیلسه اپردی عدوسی طغیانلر
 رزم و کین آشکار قیلغه ی اہدوک
 اؤزنی اول ایشده تا ابرور مقدور
 لیک مونداغ مرض که واقع دور
 حکمت اہلیغه بؤلدی چون بو خطاب
 کیم: «بو سؤزلرکه دہدینگیز، چیندور
 لیک عشق ایچره ضعف تاپسه کیشی
 عشق اؤتی کیمنی ایلہ سه محرور

باردی آشوب و اضطرابی ایننگ
 اونینی بلکه اہل اہشیتمس ابدی
 جسم زاری تاپر ابدی آزار
 یوق ابدی اؤز دہگانیدین خبری
 بارچه ییغلب، یوودیلر آندین ایلک
 ایلک ارکان دولتی مجمع
 اولچه تختیده اپردیلر حاضر
 هر بیری عاجز حکیم خرد
 سؤزنی بو نوع قیلدیلر تقریر
 کیم، بارینگیزغه اولچه کام بپرور
 تربیت یاب نعمتیدورسیر
 بارچه نگیزغه اؤکوش رعایتلر
 چرخدین یتسه درد جانکاهی
 مرضیغه علاج قیلغه یسیز
 نې قیلہ آلور اہرسنگیز قیلنگیز!
 باردورور هر بیرگه بیر خدمت
 بیز فدا ایلہ گہی اہدوک جانلر
 جانیمزنی نثار قیلغه ی اہدوک
 شمه یی توتمه غہی اہدوک معذور
 سیزگہ آنینگ علاجی راجع دور
 دہدیلر فکر بیرلہ بویلہ جواب
 بارچه سیغه محل تحسیندور
 دفعی آنینگ اہمس حکیم ایشی
 ایلہ مس دفع خرفہ، بل کافور

هر کونگول ايچره سالسه عشق اؤتى تاب
 بؤلسه طبع ايچره خلعتدين علت
 بيزگه ايشدور انگه علاج اېتمک
 ليک بو ضعف عشقديندور، بس
 نېچه بو نوع بؤلسه سعي اېتهلى
 اولچه امکاني بار اېتيب تدبير
 باري مقصود ابرور، بوکيم معبود
 خردیغه يېتيب سلامت هم
 حکما چون قليب بو نوع قبول
 چاره تاپماقچه جازم ابرديلر
 يوز کيشيگه عبادت اؤلدى رجوع
 صحت ذاتیغه دعا قيلماق
 يوز کيشی قيلديلر ينه آهنگ
 ساليان دفع جن قيلورغه نويد
 يوز کيشی صفحهغه نظر ايلب
 هم توجه، هم اجتهاد قليب
 ينه يوز عود سوز و لخلخه ساز
 نې علاج ايچره کيم کپرهک اسباب
 بو صفت تورت يوز خجسته ضمير
 ايگي ييل ترک خورد و خواب ايلب
 قيلديلر آنچه کيم شه بېدل
 قيلديلر کؤپ علاجی ايچره فسون
 جسمیغه هم غذا دين اؤلدى مدد
 تاپتی چون بو قدر شفا رنجور
 کپرهک اول بحر وصلدين سیراب
 مادی بؤلسه هر نېچوک زحمت
 طب ايله صحت مزاج اېتمک
 عشق اؤتدور، بيزينگ معالجه خس
 چاره نينگ تار و پوديغه يېتهلى
 قيلمالی جد و جهد ارا تقصير
 بېرگه ی آنينگ مزاجیغه بهبود
 طبعیغه کيرگه ی استقامت هم
 بؤلدیلر شه علاجیغه مشغول
 کپچه-کوندوز ملازم ابرديلر
 تون- ايله کون نیاز بيرله خشوع
 صدقه و نذرلر ادا قيلماق
 ايله مککه فسون ايله نيرنگ
 اوقوبان رقع، يازيبان تعويد
 تجربه ساری هم گذر ايلب
 ايلب آنينگ علاجين، اولچه بيلب
 اکل و شرب ايچره اولچه بؤلسه نیاز
 ايلب آنينگ تهيه سيغه شتاب
 ربع مسکونده يوق بيریگه نظير
 ايش سرانجامیغه شتاب ايلب
 جزوی صحت ايله دی حاصل
 کيم، انگه کمرهک اؤلدى ضعف جنون
 هم دماغیغه کيردی نور خرد
 حکما بؤيله قيلديلر مذکور

کیم: «کېره ک قیلماق اویله ایش پیدا
 بیرى اول جمله دین، عمارت ابرور
 طرح قیلسه مهندس ماهر
 هر کیشی غالب اولسه سوداسی
 ایلب ارکان دولت ایشگه شتاب
 یېتى اقلیم خان و خاقانی
 چون بار ابردیله انگه تابع خیل
 قویمیش ابردیله آستانیه یوز
 انگه کیم صعب بولسه کېلمک ایشی
 اینی ینگلیغ و یا اوغول ینگلیغ
 بویله یېتى شه رفیع مکان
 باری جاندین تیلب دواسین ایننگ
 هر بیرى ایستر ابردی بیر خدمت
 ایشیده اېلگه گفت وگوی اولغهی
 چون عمارت حدیثی تاپتی طول
 که، قیلیب هر بیرى بنا بیر قصر
 تون و کون اهتمام قیلغیلر
 هر کون اول ایش که قیلسه بناسی
 شه غه عرض ایلان تاپیب رخصت
 شاهنینگ تختیدین یېتى شهراه
 بار اېدی کیم اولوس یورور ابردی
 شاهلر عزم ایتیب، اول ایشگه باری
 سالدیلر یېتى قصر چرخ نهاد
 کیم، صدا توشتی چرخ تاقی ارا

کیم، اول ایش بولسه دافع سودا:
 که، تماشاسی کوپ نتیجه برور
 هر زمان اوزگه شکل اېتر ظاهر
 دفع سودا قیلور تماشاسی
 بولدی آماده نی کېره ک اسباب
 انگلبان شهده ضعف جسمانی
 بارچه ایلب ملازمت ساری میل
 ایلان قوللوغین کېچه-کوندوز
 عوضیگه ییبارمیش ابردی کیشی
 شه غه خدمت قیلورغه قول ینگلیغ
 قوللوغین ایلب آنچه کیم امکان
 ایسته بان تون و کون شفافین ایننگ
 کیم، اگر شه غه قویمه یوز صحت
 انگه اول ایشدین آبروی اولغهی
 بیر اؤپوب یېتى شاه قیلدی قبول
 هر بیرى زیب ایچینده زینت عصر
 سعی بیرله تمام قیلغیلر
 شه کېلیب ایلگهی تماشاسی
 هر بیرى جانیغه قویمه منت
 عالم اهلایغه گاه و بېگه راه
 اېلگه یوللر اوزه مرور ابردی
 یول اوزه کیم بارور دیاری ساری
 بولدی ایش قیلماق اول صفت بنیاد
 اېل نفیری فلک رواقی ارا

چرخ يېتكوردی آی و کوندين خشت يسهلور دېب يېر اوزره يېتی بهشت
هر زمان اؤزگه شکل اېتیب پيدا شه تماشا سیغه بؤلوب شيدا

يېتی فلکدېک يېتی قصرينگ توگنگانی و ماني مصور هر قصرنی اؤزگه بېر رنگ
بيله نقشبنديق قيلغانی، داغی يېتی اقليم سلاطینی نینگ قيزلرين، اول يېتی
قصرده بهرام بيله عقد قيلغانلری و هفته نینگ هر کونی بهرام بېر قصرده صحبت

توتقانی

چون مهندسلر اهتمام اېتی هر بېر اؤز قصرینی تمام اېتی
لیک تاپقونچه قصرلر اتمام تاپتی هر لحظه نفعلر بهرام
هر زمان بېر عجبغه نظاره بؤلدی سودا سیغه بسی چاره
گرچه هر قصر اېدی فلک پیوند رفعت و وسعتی فلک مانند
بېر فلک قدر چون اېدی ماني سعی بیره توگه تیلر آنی
خسته نینگ باقی اېردی سوداسی خسته کؤنگلیده عشق وسواسی
کیم، تمام اؤلدی اول يېتی پرگار شاه قالدی نظاره دین بېکار
حکما بؤلدیلر چو کام روا: دېدیلر کیم: «بو ایشور اېمدی دوا
کیم، نېچه نقشبندی رنگامیز بؤلغای اول قصرلرده صنعت ریز
کؤرگوزوب صنعت ایچره یوز نیرنگ ایله گه یلر بو قصرلرنی رنگ
قیلسه نې رنگ ایچنی نقاشی تاشی هم بؤلغهی اول صفت کاشی»
بارچه مانینی قیلدیلر حاضر دېدیلر: «کای فنون ارا ماهر
چون سېن اېردینگ بورون اول ایش سببی کیم، بؤلوب اېردی شاه نینگ طربی
صحتیغه ینه سبب بؤلغیل طبیعغه باعث طرب بؤلغیل
قصرلر زینتیغه آهنگ اېت بو يېتی قصرنی يېتی رنگ اېت
نقشینی اولچه سېن بیلورسېن، قیل نې که کؤنگلونگ تیلر قیلورسېن، قیل
سنگه، نې نوع قیل، دېمک سؤز اېمس هر کیشی سؤز بیلور، بو سؤزنی دېمس»
عجز کؤرگچ بو نوع چاره سگال کؤزیگه قؤیدی برماغین فی الحال

دېدى: «سيز ايسته گاننى كېلتورونگوز
 اول دېگننى بولر قبول اېتتى
 ملك ارا هر نې بار اېدى نقاش
 قلم اهلين قىليب يېتى سركار
 اۋزى ايش طرح و رسمين توزه تيب
 سِير اېتر اېردى صبحدين تا شام
 هر نفس كۈرگچ اۋزگه يير تمثال
 كۈنگلى هر يان چو كۈپ بۇلوب مايلى
 نقشلر جانين خيالى توتوب
 هم بو ينگليغ چو اۋتتى آز فرصت
 هر ييرين اۋزگه نوع اېتتى رنگ
 شه مزاجيده عشق اۋتيغه گداز
 حكما كۈپ قىليب ينه تدبير
 دېدىلر: «اېمدى قوتىغه سبب
 بو دوروركيم، چو بوتتى بۇيله قصور
 شاهلر ايچره حوروش فرزند
 متعدد انگه نكاح كېرەك
 چون تفحصغه بۇلدیلر مشغول
 بار اېدى يېتى شهده يېتى پرى
 هر بيرى عقل و جانغه آفت اۋلوب
 پاكليک پرده سیده مهر سپهر
 حسن برجیده روشن اخترلر
 اختر، اما بولوت ايچينده نهفت
 هر بيرى وصفیده بيان قاصر

نې مصالح كېرەكسه يېتكورونگوز!
 اول ايشى باشيغه قۇپوب كېتتى
 برچهغه ايش بويورماق ايلهدى فاش:
 يا دېگيل نقشبنده، يا زركار
 هر زمانى يير ايش باشيغه يېتیب
 يير عمارتغه هر زمان بهرام
 انگه مشعوف اۋلوب، اول ايشده خيال
 ميل سوداسين ايلبان زایل:
 اۋز خيالاتى نقشينى اونوتوب
 قصرلر تاپتى زيب ايله زينت
 بۇلدى اول يېتى قصر يېتى رنگ
 گرچه قالب اېدى، و ليكن آز
 كۈپ اوروب راي و ايلبان تعبير
 ضعفى رفعى و صحتيغه سبب
 بۇلغەي اول يېتى قصر ارا يېتى حور
 كيمده بار اېرسه لايق پيوند
 قصرلر ايچره رود و راح كېرەك»
 حاصلأً بارچه كام تاپتى حصول:
 پرده كېنیده عقل پرده لری
 عقل و جان يۇق، جهانغه آفت اۋلوب
 پردهده اويله كيم، سپهرده مهر
 لطف دُرچیده پاک گوهرلر
 گوهر، اما انگه يېتشمەي سفت
 نې بيان، كلكى نكته ران قاصر

حسن ارا ماه و مهرغه فايق شاه عقديغه هر بيرى لايق
يپتي اقليم حكمرانلريغه يپتي سوز اوتمه گن گمانلريغه
پردہ ايچره حديث پنهانی اويله کيم فهم قيلدیلر آنی
بارچه يپر اوپتيلرکه: «بیزگه ني حد ايله مک يا قبول، يا خود رد
ني که شه رای عالم آرایي متفق انگه بارچه ميز رایي
ذره لرنی قوياشقه يپتکوره دور قطره لرنی تپنگيزدين آشوره دور»
چون بو سوز اویتی، تاپتيلر دستور شاهلر رسمی بيرله قيلماق سور
سور دستوری تاپتی چون ترويج شاه ايله تاپتی ماهر ترويج
هر بيری بير طرف خرام ايتتی آته سی قصرینی مقام ايتتی
حکما بولديلر چو وقت شناس بؤيله ساعت ايشيگه بولدی قياس
کيم، شه کامگار کامروا حرم اهلغه ايله مک پروا
کونگلينی مايل حرم قيلماق حرم اهلینی محترم قيلماق
تانگله شنبه کونی مناسب دور کيم، کواکب شرفغه کاسب دور
قصر مُشکين ارا توزوب ابرنگ مُشک بو ميگه ايله مک آهنگ

شنبه کونی بهرام نينگ مُشکفام لباسلر کييب، گنبد مُشکينگه خرام قيليب، غزال
مُشکبو بيله باده مُشکين ايچگانی و بو مشغوللوق بيله هجران اوْتی نينگ دودی

قرا قيلغان کونی شامغه يپتکورگانی

صبح شنبه که شام ديجوري يوزيگه حله ياپتی کافوري
قصر مُشکينگه قويدی يوز بهرام ايچگه لی مُشک بو غزال ايله جام
لعبت هندزاد و چيني وش لعل جانبخش و سنبل دلکش
حله سين آيدېک ايلبان شېگون دُرلر اول حله اوزره کوكبگون
تخت و رختینی ايلبان مُشکين مُشک اوزه يپر توتوب غزاله چين
توتوبان اوینی مُشکدين ظلمات مهوش اول ظلمت ايچره آب حیات
شه دغی حله مُشکفام ايلب کيردی مهوش سري خرام ايلب

تخت اوزه چيقتى وارث جمشيد
 ايچيلور ابردى مُشك بو باده
 انگه تېگروكه مُشك ساچيب شام
 اېلگه ابردى طرب فزا شنبه
 حكما ايلب امر بوس و كنار
 مونى مهوش دغى بيلور ابردى
 شه غه كوندوز علاج ابردى نشاط
 سالدى غم شامى كۈنگليگه قيغو
 مهوش اۈز پرده سیده بۇلدى نهان
 تۇلغانور ابردى تيره حالى بيله
 كوردى غم شامى كۈپ عذاب ايلر
 حكم قىلدى كه، بير-ايكى خادم
 كيم، ابرور اوشبو قصر اول سارى
 كيم يۇلوقسه، منگه كېتورسونلر
 كيم، نېچه نكته آشكار دېسون
 شايد اويغو كۈزومگه ميل اېتگه
 بارغاچ-اۋق تاپتيلر جهانگردى
 پرده كېينگه كېلدى چون ساير
 بير اۋپوب چون مسافر اۋلتوردى
 ساير اۋلدى چو قصه دين آگاه
 شاهنى كۈپ قىليب دعا بيله ياد

انگه يانداشتى غيرت خورشيد
 مُشك و عنبر بُخورى آماده
 قىلدى عالم يوزىنى عنبرفام
 شه غه ابردى، ولى عزا شنبه
 اۈزگه ايشدين بويورميش ابردى كنار
 اۈزنى شه دين يىراق قىلور ابردى
 كېچه اويقوغه ايله مك افراط
 اويله كيم اوچتى كۈزىدين اويغو
 شه غه هجران قارانغو اېتتى جهان
 دلبرى زلفى نينگ خيالى بيله
 اويقوسيزلىق انى خراب ايلر
 بۇلوبان اوشبو يۇل سارى عازم
 ايلبان سعى و جهد اظهارى
 بيت الاحزانيمه يتورسونلر
 سرگذشتين فسانه وار دېسون
 اندين آسايشى منگه يېتگه
 سَير قىلماقته چرخ ناوردى
 بۇلدى حكم جُلوس انگه ظاهر
 شه انگه قصه حكمنى سوردى
 تاپتى هر نې، انگه اېدى دلخواه
 كه: «بۇل اندوه و قيغودين آزاد»

اۆلنى اقليم يۇليدين كېتورگن مسافرنينگ فسانه دېمگى بارو يۇق چون دعاكه

بيلدى، دېدى، دېدى: «بير بار اېدى و بير يۇق اېدى»

هند ملكيده بار اېدى شاهى شاهليغ ايشلريدن آگاهى
 چيريكيگه كناره يوق پيدا مخزنيغه شماره يوق پيدا
 تيغ هندي چيقارسه كشورگير آليان تا ختاي، بل كشمير
 هم فلک پر هُمایِ بختی انينگ هم سرانديب پايتختی انينگ
 لقبی خان اېدى، آتی جسرت ملكيدین شاهلرگه يوز حسرت
 جمله عالم ايچره حشمتران اېل انی دېرلر اېردی «جسرتخان»
 بار اېدى بير خجسته فرزندی كۈنگلی قوتی و بغری پیوندی
 برچه دانش ارا يگانه كېلب آتەسى كۈنگليگه سرور اندین
 لطف ايله خلقي حد و غایتسيز حسن ارا نادر زمانه كېلب
 باری علم و کمال ارا ماهر هند اېلینینگ کۈزیگه نور اندین
 بارچه بير ساري و بو بير ساری فهم و ادراکی خود نهایتسيز
 زهد و تقوا كېلب شعاری انينگ ذاتیدین يوز کمال اولوب ظاهر
 آتی فرخ جمالی فرخنده کیم، کیشیگه یتیشمهی آزاری
 آتەسى قیرق ییل سوریب خانلیق بولوبان پاکلیک حصاری انينگ
 یاشی سکسانغه تېگرو یتیش اېدی خلقي عالم اېلین قیلپ بنده
 ایستر اېردی تیریکلیگیده اولوسقه سلطانلیق کۈزیدین عمر ذوقی کېتمیش اېدی
 اوغلغه ملک و تخت و تاجین هم یاروماق اوز چراغی بیرله کۈزی
 بېریان يوز تفاخر ایلر اېدی هند مالین، ختا خراجین هم
 فقر اېتیب اېردی کۈنگلینی مشغول لیک فرخ تنفر ایلر اېدی
 هم كېلب شاهلیق ایشیده بَتَنگ ايله مس اېردی سلطنتی قبول
 شهغه بو نکو ایش اېدی مقصود هم تحول ایشیده اېردی لنگ
 آتەسیغه بو جستجوی اېردی ایکیسی شاهزادهغه مردود
 بیر کېچه بار اېدی عبادت ارا انگه منعیده گفتوگوی اېردی
 نوردین مطلع سعادت ارا

صبح چون سجدهٔ نیاز ایتتی
جلوه قیلغاچ خیالِ روحانی
اوزینی کوردی بیر بیابانده
بارچه کؤچ اهلی و سفر خیلی
بار ابدی اول اراده بیر محمل
محمل اوستیده محملِ مُشکین
متحرک بؤلوب نسیم صبا
اول عماریده خود پری ابردی
اول قویاش لمعه سی کول ایله دی پاک
باقتی فرخ چو اول طرف بیتاب
اولچه ییتی قولاققه خلق دهری
فرخ اویغاندی سبکریب اویقودین
هر زمان پیچ و تاب آرتی ابدی
کوردی کیم فکری ایتمه نافع
کۈنگلیگه ایله دی سفرنی جزم
یا نی مطلوب ابرور انکه ییتمک
تانگ ییلی چونکه سوردی تون دودین
آچتی فرخنده طلعتین کوندوز
سوپوروب بیر جبین ییله بسیار
کیم: «جهانگردلیغ ابرور هوسیم
خردیم قیلدی بو هوس به خود
بو عزیزمنده اختیاریم یوق
بۈیله ایش کیم منگه تولادور
بۈلمه سه رخصت، اولغوجه آگه

کۈزیگه اویقو تورکناز ایتتی
مینگ صور ظاهر اۋلدی پنهانی:
کیم، اولوس بی حساب ابدی انده
بیر طرف لیک بارچه نینگ میلی
بوخط چرخ اۋلوب انکه حامل
مُشک ساچیب نچوک که نافه چین
چونکه محملدین اۋلدی پرده ربا
نی پری، مهر خاوری ابردی
ناتوان جسمین اویله کیم خاشاک
تۈلون آینی یاشوردی تیره سحاب
بو ابدی کیم: «ابرور بو قدس پیری»
کۈزیدین اویقو اوچتی قیغودین
کۈنگلی نینگ اضطرابی آرتی ابدی
عشق ظلمی انی قیلور ضایع:
ایله مک قدس دشتی ساری عزم
یا طلب ایچره ترک جان ایتیمک
یغدی کۈک چترِ عنبر آلودین
قۈیدی فرخ آتاسی تختیغه یوز
ایله دی مدعاسینی اظهار
یوق انی منع ایترگه دسترسیم
چون هوس غالب اۋلدی کبتی خرد
عزم تا قیلماغوم قراریم یوق
شاهدین رخصت اۋلسه اولادور
کبتگودېک مېن باشیم آلیب ناگه»

شاه اېشيتي چو بو صفت پدرو
 چېکتی پرگاله بغريدين لاله
 فرقتينگ بيرله اورمه بغريمه اوق
 کيم، بوکون تانگله ليق بولوبدورمېن
 خنجر هجر کونگلمه اورمه
 کوپ فغان چېکتی بارچه دردآلود
 کوردی کيم، اؤغلی سؤزی آشوبدور
 کيم، آتا اشکی آنی پست اېتمس
 کوزی ياشين آشوردی طوفاندين
 چيریکيدين ياريمين آيirdی
 مونگه لايق اساس شاهانه
 يسه دی اول صفت اساسين انينگ
 بېريان رخصت آنی شاد اېتتی
 ياندى جسرت قویوب بلا ساری رُخ
 يورومک اېردی تون و کون کامی
 شهر بر شهر اېدی خرامی انينگ
 اول زمان کيم که قيلسه عزم طواف
 هم يېتب اېردی وقت و يوز مينگ خيل
 فرخ اول پاک يېرگه چون يېتتی
 قويدی توفراقه يوز نیاز بيله
 ايسته دی حاجتين که خالق دهر
 کوزيگه اوچره غه ی دلارامی
 نېچه کون چون بو نوع اېدی انگه حال
 طوف اهلی يانارغه باغلب بېل

کويدی انداق که، چيقتی باشيغه دود
 دېدی کيم: «اې باغیرغه پرگاله
 هرني سؤزدېر اېسه ننگ دېگيل، مونى يوق!
 عمر و جان عذرينی قۇلوبدورمېن
 مېن خود اؤلگوم، بورونراق اؤلتورمه!»
 عشق چون غالب اېردی قيلمه دی سود
 انگه بير نوع اؤت توتاشوبدور
 کونگلی تاپمس قرار، تا کېتمس
 يودی ناکامدين ايلیک جاندين
 گنج نصفيني هم انگه بېردی
 هر غرايیکه هم کېرک يانه
 که، خرد تاپمه غه ی قياسين انينگ
 جان بيله جسمی خيرباد اېتتی
 کوچ بر کوچ تېره دی فرخ
 يوق اېدی هيچ يېرده آرامی
 يېتگونچه مقصديغه گامی انينگ
 کعبه اؤرنیده قدس اېردی مطاف
 ايلب اېردی طواف ساری ميل
 پاک کونگلی بيله طواف اېتتی
 شمعدېک ييغله دی گداز بيله
 انگه مطلوبيدين يېتورگه ی بهر
 حاصل اؤلغه ی وصاليدين کامی
 ظاهر اېرمس اېدی ايشيگه محال
 کېتتی توشلوق توشيگه کېلگن اېل

اول کېچه غمدین اسرو بېدل اېدی
 کیم: «اگر ايله سنگ مراد طلب
 اويغانیب صبر و طاقتی کېتی
 حلب اهلی کؤپ اېردی غایتسیز
 چیریکین قیترب اجازه ايله
 بؤلدی چون قهیتماق سپاه ایشی
 کیم، محال اېردی قیتماغلیغ الر
 مونگه لایق یراغ بیرله تمام
 اېل حلب عازمی کؤپ اېردی بسی
 شاهزاده الر بیله همراه
 باردیلر گاه-گاه و توشتیلر
 شهر اېلی داغی چیقمیش اېردی غلو
 فرخ اول قصه اضطراریده
 که، کوروندی کوزیگه بیر محمل
 توشته کورگن کیبی یاپوغی قرا
 بؤیله حالتده تند یېتی شمال
 چون آچیلدی بولوت، کوروندی قویاش
 ایسته گننی بو لحظه کیم تاپتی
 کوننی چون تیره ابر قیلدی نهان
 چونکه اول نور قالمه دی کوزیده
 اوزیگه کېلگچ آچتی کوز حالی
 شهر ارا کیرمیش اېردی اهل سفر
 غیر فرخ دغی نېچه خادم
 کوردی فرخ که ایش قتیق توشتی

توشته بیرى انگه بو نکته دېدی
 تورمه یین، تانگله ايله عزم حلب»
 قویتی داغی حلبغه عزم اېستی
 یولده سوو آز اېدی نهایتسیز
 یولغه کېلتوردی یوز ارادت ايله
 بیله قالدی یوز-ایکی یوزچه کیشى
 شه لری ترکین اېتماغلیق الر
 ایلهدی فرخ اول نال اوزره خرام
 وطنی ساری بارچه نینگ هوسی
 لیک همرازی درد و مونسی آه
 تا حلب ملکيگه یاووشتیلر
 کوی و دشت اېردی خلقدین مملو
 کوزی هر لحظه بیر عماریده
 ناقه سی شهر ساری مستعجل
 اضطراب اؤتی توشتی جانی ارا
 آچتی محمل کناره سین فی الحال
 توشته کورگن قویاشی بؤلدی فاش
 ینه خورشیدنی بولوت یاپتی
 بؤلدی فرخ کوزیگه تیره جهان
 کونگلی بیر لحظه یوق اېدی اوزیده
 دشت اولوب اېردی خلقدین خالی
 وطنی بؤلمیش اېردی اېلگه مقر
 کیم، انینگ بیرله اېردیلر عازم
 زهر هجرانی بس اچیق توشتی

نېچه کیم کويدی ناتوان جانی
 جهد ايله ايله دی شکیالیق
 اېلی حالیده انگلبان تغیر
 چون انینگ حالیه تَغیر اؤلوب
 باری بیر نوع حال ايله ناکام
 لیک شهزاده بار ابدی بی حال
 قیلمه یین فهم گفت و گو چاغی
 آچتی تون خیلی چون قرا پرده
 انگلبان شاهزادنی غمگین
 اېلین انگلب اسیر قیغوغه
 آنی اویقو ارا کؤروب خیلی
 کوزلرین یومغاچ اول سوروک محزون
 اېلنی شهزاده مستِ خواب کؤروب
 قۇپتی و آلدی کاغذ و خامه
 کیم: «حوادث پیریدورور عالم
 هر نی اېل آلیغه یازیدور حق
 منگه آواره لیق اېمیش تقدیر
 غربت ایچره بؤلورغه آواره
 توشتی آلیمغه اويله قتیغ حال
 گر منگه بؤیله صعب صورتدور
 سیز بو غربتده تورمنگیز زنهار
 کیم، تیلب مونده تاپقونگیز یؤقتور
 مېن بلیتده جاندین ار تویغوم
 اگر اولسم بحل قیلینگ آخر!

اېلیدین اسره دی نهان آنی
 بؤلمه سون دېب ایشیده رسوالیق
 بیر-بیریگه سؤز ایتیان بیر-بیر
 بیلمه یین خیلغه تحیر اؤلوب
 منزلی تاپتیلر قیلورغه مقام
 اېلتیان هر دم آنی اوزگه خیال
 اېل سؤزین داغی، اؤز سؤزین داغی
 یا قرا رنگلیک سرپرده
 بؤلوبان قوم و خیلی بارچه حزین
 سالدی شهزاده اؤزین اویقوغه
 بارچه قیلدیلر اویقونینگ میلی
 بارچه سین اویقو خیلی اېتتی زبون
 عشق اؤتیدین ایچینده تاب کؤروب
 یازدی خیلغه بو صفت نامه
 آندین آزاد اېمس بنی آدم
 چاره یوق آنی کؤرمه یین مطلق
 عشق و بی چاره لیق اېمیش تقدیر
 منگه تقدیر بؤلسه نی چاره
 که بیانیده کېلدی ناطقه لال
 چونکه تقدیر اېرور ضرورتدور
 مېنی ایستب یوگورمنگیز زنهار
 تانیشور یېریمیز وطن-اؤقدور
 تیریک اولسم وطنغه یوز قویغوم
 مېنی اؤزدین بحل بیلینگ آخر!

توتمنگيز بو ديار ايچينده مقام
 رقعەنينگ كاغذيغە بېردى نورد
 اېگنيدىن سالدى شاهسوار لباس
 قۇپتي و چىقتى اويدىن آهسته
 شهر ارا پويه اوردى كوى-بكوى
 عاقبت كنج گلخنى تاپتى
 گرچه گلخن كولى مكاني انىنگ
 انگە بو حال سالدى كافر عشق
 صبح چون توزدى كوره و دمنى
 قۇپوب اول خيل بېشكىب و توان
 آنى اۋرنىده كۆرمەيىن موجود
 اوردىلر پويه بيرلە هر سارى يوز
 تاپمەدىلر نشانهيى اندىن
 رقعەيى كيم يازىب اېدى، ناگە
 بىلدىلر بېدوا اېرور بو الم
 غربتيدىن دىيان كۆپ افسانە
 سودسىز اېردى چونكە اول آشوب
 بو طرف شاهزادە بېدل
 كيم، اېلى آنى تاپەآلمەي جزم
 كۈنگلى اۋز حالىغە بوزولدى بسى
 شاهلىقىدىن توشوب گدالىققە
 قۇزغەبان هر دم آنى بېكسلىك
 يوز تومن مونگدە جان افكارى
 كيم، انگە مونچە رنج اولوب روزى

قېتىنگيز، والسلام و والاكرام»
 اۋرنىدە قۇيدى اول صحيفە درد
 كىيدى اۋرنىغە رام رنگ پلاس
 ايلر اېردى خرام پيوسته
 تېلە يىنگىلىغ يۇگوردى سۈي-سۈي
 ياتىب اۋزگە پلاسىنى ياپتى
 ليك دوزخ اۋتيدە جاني انىنگ
 تا نې قىلغەي ايشىنى آخر عشق
 مېر اۋتيدىن ياروتتى عالمى
 بۇلدىلر شاهزادە سارى روان
 چېكىلر بارچە آھى درد آلود
 اىستب آنى ايكي كېچە-كوندوز
 تۈيدىلر اول فراق ارا جاندىن
 تاپىب، ايشيدىن اۋلدىلر آگە
 توتوبان حالىگە انىنگ ماتم
 نوحە كۆپ چېكىلر غريبانە
 هم وطن سارى بۇلدىلر رەكوب
 چون وقوف آنچە ايلهدى حاصل
 يىغلەي و قىلدىلر وطن سارى عزم
 كويدى غم اۋتىغە نېچوك كە خسى
 يوز بلا ايچرە مبتلالىققە
 ايشىگە هيچ چارە بىلمسلىك
 بارچە بير ساري و بو بير سارى
 كويدوروب كۆكنى آھ جانسوزى

مونچه ايش باعشي نهان ابردى
 بولمهي اول شهرغه كناره پديد
 انده يوز ييل كيشي بولوب ساير
 اويي صحرا قومي حسابيغه جؤپ
 فرخ ناتوان نېچه كون ابدى
 كيمسه كيم، تاپمه غه ي طعام ايله بهر
 عشقدين جانده بولغهي آزارى
 هجردين هم انكه ملال اولغهي
 انكه بار ابردى مونچه غم بارى
 خسته جانيغه يوز تعب توشتي
 دېدى: «بو عجز بيرله بوتمس ايشيم
 نېچوك اولسه آياق اوزه توره يين
 قوڤتي و قيلدى شهر ايچيگه خرام
 بيرنېچه كون بو نوع اوردى قدم
 عشق چون طعمه دين قليب ابدى فرد
 جسم كيم، تاپمه دى غذا بيله قوت
 غربت ايچره يورور ابدى بېكس
 ايگي-اوچ كون چو بويله كېزدى يياب
 كوردى بېحد ابرور بلا اسرو
 حركتدين قالور تن زارى
 قويدى باشي نينگ آستيغه بير تاش
 سوندى توفراق اوزه تن زارين
 كونگلى انداق حياتدين تويدى
 خواجه بار ابدى حلبده غني

نې نهان، بلكه بې نشان ابردى
 نې محلاتيغه شماره پديد
 يېتمه گي برچه يېرگه يوق ظاهر
 اېلى خود نېچه آنچه دين هم كؤپ
 كه نې سوو ايچتي، نې طعام يېدى
 نوش قيلغهي طعام اؤرنه زهر
 تنى غربت اؤتى گرفتارى
 فكر قيل كيم، انكه نې حال اولغهي
 شاه ليغ تركي، ليك بير سارى
 كوركه ايش توشتي و عجب توشتي
 باردورور تېنگريم، ار يوق اېرسه كيشيم
 ياتيپ اؤلگونچه دست وپا اوره يين
 هر طرف سالور ابردى بيلمهي گام
 ضعف انينگ وجودين اېتتى عدم
 قوت و قوتى ابردى عشق ايله درد
 بولدى-سوودين ييراق توشكن حوت
 كيشيسي درد عشق ابردى و بس
 نې انكه صبر و هوش، نې خور و خواب
 باردورور درد بې دوا اسرو
 اؤزىنى چېكتى بير بوزوغ سارى
 دېدى: «باش اولماغاي ابدى منگه كاش!»
 باشقه چېكتى پلاس ادبارين
 جان بېرورگه يقين كؤنگول قويدى
 مهماندارليق شعار و فنى

اعتباری کۆپ اېل ارا بېحد
 انگه اوۍ اېردی مهمانخانه
 کۆنگلی بېحد رحیم و طبعی سخي
 سیر ایلر اېدی گه و بېگاه
 گاه یؤل باشلری سری باریبان
 قیده تاپسه غریب مظلومی
 بؤلوبان بیر نفس انگه همدم
 نېگه کیم بؤلسه مقتضی ذاتی
 شهر اېلی اندین اېردی شرمندە
 گویی اول کون اخي صاحب خیر
 کیم، بوزوغنی وطن قلیب فرخ
 خواجه کیم اول بوزوققه یاووشتی
 سوروب اولیان اخي دولتمند
 کېلیب آلیغه دېدی: «اې مرحوم
 ناتوان یوز آچیب سلام اېتتی
 دېدی: «اې خواجه خجسته جمال
 یاقمه غه ی کۆنگلونگه غمیم اثری
 خواجه چون کۆردی اول روح مهوش
 هم یوزی آنی بیقرار اېتتی
 نې کوروب اېردی اويله طرفه جمال
 بیلدی کیم، بس عزیز پیکردور
 سعی ایله مرکب اوزره میندوردی
 چون توشوردی عزیز مهماننی
 چېکتی اول طعام ایله شربت

جاه و مالیغه یوق حساب و عدد
 انده کوپ آشنا و بیگانه
 شهر خلقی ایچینده آتی اخي
 سوروبان مرکب رە و بېراه
 گاه ویرانه لرنی اختریان
 خسته و نامراد و مرحومی
 یاقیان کۆنگلی زخمیغه مرهم
 ایلان اول قدر مراعاتی
 قره می بارچه نی قلیب بنده
 شهر اطرافینی قیلور اېدی سیر
 قۆیدی ادبار توفراغی اوزه رخ
 کۆزی اول ناتوان ساری توشتی
 توشتی و بېردی قوللریغه سمند
 کیم سېن، احوالینگ اېت منگه معلوم!
 اولتوروب بېحد احترام اېتتی
 بار یؤلونگ بیرله، سؤرمه مېندین حال
 توشمه گه ی جانینگه اؤتوم شرری
 سؤنگره بو نوع پاسخ دلکش
 هم سؤزی آنی اشکبار اېتتی
 نې بو ینگلیغ اېشیتیمیش اېردی مقال
 انگله دی کیم، شریف گوهر دور
 خدمت ایل ب اوینگه بیتکوردی
 یوزیدین روشن اېتتی ایواننی
 مهمان قیلدی اول ساری رغبت

اولچه ممکن اخي روشن رای
هر طرفدين که سؤز سوال ايتتی
گوهر افشان جوابيدین سایل
حجرهیی خلوت ايله دی ترتیب
کېچه لر مهمان توتوب خلوت
عشقدين تارتیبان حزين ناله
کوندوز اولغاچ خموش اولوب يانه
ياروتوب کؤز اخي انینگ يوزيدین
عرض ايتر ابردی گونه-گونه لباس
خاطری چون بار ابردی اسرو شريف
نېچه کون چونکه انده توتتی مقام
خواجه تعين ايتیب ملازملر
بؤلديلر بير کېچه الر ناگه
خواجه گه عرض قيلدیلر آنی
ياشورون بارچه خلق ياتقان چاغ
بيلدی کیم، رنجی حددين آشيبدور
اؤرته نور آه عمرکاه بيله
ندبه اؤز حالغه قيلور پيوست
خواجه داغی بار ابردی غم کؤرگن
کؤنگلینی بوزدی مهمان دردی
تؤله ايلب سرشک بيرله کؤزين
گه سورر ابردی نکته دلبريدین
گرچه فهم ايلب ابردی فرزانه
اېمدی جزم ايله دی که، شاه دور اول

ميزبانلیق ايشين کېتوردی بجای
پاسخی آنی گنگ و لال ايتتی
بؤله آلمهی سوالغه مایل
کېچه بؤلماققه مهمانی غریب
مونسی ابردی اندوه و غربت
زعفران اوزره ياغدوروب ژاله
مسکني ابردی مهمانخانه
تاپيبان بهره دُرفشان سؤزيدین
مهمان قيلمس ابردی، ترک پلاس
ميزبان قيلمس ابردی کؤپ تکلیف
کېچه خلوتقه ایلر ابردی خرام
گرديدہ قويمیش ابردی خادملر
ياشورون آه و اشکيدین آگه
خواجه هم کېچه کېلدی پنهانی
خلوتی روزنيغه قويدی قولاق
بوالعجب اؤت انگه توتاشيبدور
قيزيتور اوینی اؤتلوغ آه بيله
لیک اېل وهמידین بغایت پست
عشق بی داديدین ستم کؤرگن
نالہ و آه دردپروردی
کؤپ قولاق توتتی انگله ماققه سؤزين
گه دېر ابردی سپاه و کشوريدین
کیم، ابرور طور و طرزی شاهانه
سلطنت اوجی اوزره ماه دور اول

ليک بير ايش انى نزار ايتميش
 قۇيتي و ترک قیلدی نظاره
 دېدی: «بو درد انگه که پنهاندور
 کیم، ابرور درد و عشق طوریده چُست
 مگر ابل آنى می پرست ایتگهی
 صبح کیم کیدی حله کافور
 آوردی مهمانسراغه خواجه قدم
 توشقه تبگرو طعام و صحبت ابدی
 هم قویاش ایله دی زوالغه میل
 خواجه مجلسده حاضر ایله دی می
 آنچه بزم ایچره قیلدی زینت و زیب
 کوره که آلیغه قۇپوب باردی
 ینه قۇل سوندی جام باده غه هم
 مهمان اندین اپردی کؤپ ممنون
 آلدی و لطف بیرله ایله دی نوش
 دورنی چون توگه تتی ساقی بزم
 چون نهچه دور اؤتتی بی-درپی
 هم ترنمگر اؤلدی نغمه سرا
 کؤککه ییتی صدای نوشا-نوش
 جام می چون ایلیکدین آلدی زمام
 خواجه غوغادین ایل ب اؤزنی خلاص
 بو توتوب اندین اؤزنی شرمند
 چون حجاب آلدی عقلدین باده
 یادیغه کیردی ملک و مأوا سی

غربت ایچره اسیر و زار ایتمیش
 کیم، نې قیلغهی بو ایش اوچون چاره
 انگله ماق آنى خود نې امکاندور
 دېمک امکان اېمس غمینی درست
 رازینی انگله غای، چو مست ایتگهی»
 قۇیدی باشی اوزه عمامه نور
 قیلدی چون خواجه، کېلدی مهمان هم
 یېگولوک کرده زیب و زینت ابدی
 هم هوا قیلدی اعتدالغه میل
 چیتی صوت رباب نغمه نی
 که، ایچر ابلدین آلدی صبرو شیکب
 یوکونوب بیر قدحنی سیقاردی
 یوکونوب توتتی شاهزاده غه هم
 یؤق، دیان قیلمه دی انی محزون
 اول ایچیب باده آلدی ابلدین هوش
 اوزگه ساقی قدحغه ایله دی عزم
 مجلس اهلی باشیغه چیتی می
 هم تکلم اوزالدى نغمه ارا
 متصل بؤلدى بزم اېلیگه خروش
 بؤلدى ابل گفت وگویی بی اندام
 توتتی شهزاده بیرله مجلس خاص
 اول اؤپوب توفراق اؤیله کیم بنده
 بؤلدى بی اختیار شهزاده
 بؤلماق امکانی یؤق تمناسی

توله ايلب سرشك بيرلن كوز ايتہ باشلہدی حالتیدین سوز
 خواجه میدین رعایت ایلب ابدی احتیاطین بغایت ایلب ابدی
 سوز دېمکده مداومت بیرله یوز فسون و ملایمت بیرله
 متعاقب سوال و پاسخدین چپر اېردی حدیث، فرخدین
 تا نسب بیرله گوهرین بیلدی غربت و ملک و کشورین بیلدی
 حشمت و گنج بی قیاسین هم جسرتخان کیبی آتاسین هم
 توشته عشقین هم ایلہدی مفهوم بؤلدی معشوقی هم انگه معلوم
 که، حلب ملکیده اېمیش بېشک اندین اولمیش انگه بو نوع اېمگک
 چون نشانین سوررغه توشتی حریف ايتہ باشلہدی ناتوان و ضعیف
 خواجه جسمیغه تاب توشتی بسی کونگیگه اضطراب توشتی بسی
 که، بو ینگلیغ نشانہ لرکه دېدی حرم عفتیغه صادق ابدی
 بار اېمیش بویله اؤرتہ گن آنی خواجه نینگ مشعل شېستانی
 جزم قیلدی اخي دریا دل قیدین اولغاننی خسته شیدا دل
 دېدی، فکر ایلبان مروّت ايله تاپتی بو نکته نی فتوت ايله
 کیم: بو ینگلیغ غریب و هم عاشق عشق طوریده بو صفت صادق
 که بو غربتنی اختیار اېتگن ترک عالمده هرني بار اېتگن
 عشق ارا کیرمه یین جهان کوزیگه توتمیش اولغای اولومنی هم اؤزیگه
 اېمگکیدېک کیشیده اېمگک یوق هجر ارا اولگوسیدورور شک یوق
 مېن که آنینگ غمیغه قالورمېن دردیغه چاره ایلہی آلورمېن
 قیلمه سم، اولسه، اول مروّت اېمس آنی یخشی مروّت اهلې دېمس
 کیشی بو ایشگه چاره قیلما سمو منگه اهل حرم تاپیلما سمو؟
 لطف ايله دېدی خواجه دانا: «غم ییمه، ای مسافر برنا!
 سنگه بو غم که آفت جاندور منگه تدیری بېحد آساندور
 سېنی قیلغان بو نوع بی چاره خان و مانینگدین اېتگن آواره

گرچه جانينگه حسنى آفت ابرور
سېنى كامينگه پيتكورورمېن بيل!
آقزيب خسته شادليغدين ياش
كيم: «نې سؤزكېم دېسنگ، منگه نې حد
درديمه گر قيلور اېسهنگ درمان
چون بو نوع اؤتتى سؤزلرى پيوست
چون سحر خطبه سيني چېكتى خروس
اويقودين قؤپتى ايگى آزاده
كيم: «اگر وعده نى اونوتماي سېن
مېنى هم نېگه ايله سنگ مأمور
خواجه حمامغه ييباردى انى
چيققاچ آندين خود ابردى آماده
بؤلدى شېگون پلاسيدين آزاد
هم چېكىلدى سمند شاهانه
اوى دېمه، قصر زرينگار ابردى
قؤيوبان آنى يوز نوا ايچره
قؤپتى گلچهره يوز نياز بيله
اخي اؤلتوردى، اول هم اؤلتوردى
كه: «نې كيم تېنگرى ايله ميش تقدير
سنگه و بيزگه وصل دورانى
وصل ايامى ايچره اېردوك شاد
اېمدى بؤلدى مفارقت چاغى
هرنې كيم يازدى كردگار منگه
سېن كه عمرى منگه انيس اېردينگ

بيزينگ اېلدور، منگه قرابت ابرور
ليك هر نې كه دېرمېن، انداق قيل!»
قؤيدى فى الحال اخين اياغيغه باش
ايله مكليك اېشتمه يين آنى رد
قيله يين هرنې ايله سنگ فرمان»
تون كېچ ابردى، اويوديلر ايكي مست
جلوه گر بؤلدى كون، نېچوككه عروس
قؤيدى يوز خواجه سارى شهزاده
دېگانينگدين كناره توتماي سېن
اؤزنى اول ايشده توتمه يين معذور»
چرك هجراندين آريماققه تتى
ته-به-ته تون كيرگه شهزاده
كيدى شاهانه تون مه نوشاد
آتليپ باردى اوى سارى يانه
انده شهزاده غه قرار ابردى
خواجه كيردى حرمسرا ايچره
دېمه يين كيم نياز، ناز بيله
خواجه يوز نكته سارى كېلتوردى
ايله آلېس كيشى انگه تدبير
مونچه يازميش قضاي يزداني
شكر اېتيب قيغودين اېدوك آزاد
شكر واجدورور بودم داغى
ايله مكده نې اختيار منگه
يار همخوابه و جليس اېردينگ

هرنې سپندين بولوبتورور موجود
 خواجه سورمک ارا بو نوع مقال
 چون بو يپرگه فسانه سی يېتی
 چېکتی گلرخ نفیر ايله فریاد
 نې کوروب منگه بو ستم قیلدینگ؟
 آنچه سوردی اخی فسون ايله دم
 درم و مال بی عدد بېردی
 دېدی: «بو اېردی اولچه آلدینگ نقد
 کیم، اېرور اوج سلطنت ماهی
 حسینی داغی قیلدی کؤپ تعریف
 قیلدی هر نوع کیم اېدی ممکن
 هر نې مهوشقه روزی اېتی قضا
 ایش پیغه اخی قؤپوب کېتی
 مخزن و گنج قفلینی آچتی
 کیم، باری ایش یاسالدى شاهانه
 عقد اوچون کېلتوروب بیر اهل صلاح
 یؤل یراغین قیلیب اېدی تیار
 یوز عدد بنده- تورک و رومي و زنگ
 خچیر و تېوه بارچه سی زیبا
 اوی ايله بارگاه و شمیانه
 متکلف محافه داغی رکیب
 بارچه سین فرخ آلیغه سوردی
 همره اولدی الرغه بیر منزل
 مژدین قان یاشین کشاد اېتی

نې که مېن، بل خدای هم خوشنود»
 ایلان سروقدنی حیرت لال
 سرو گلچهره نی طلاق اېتی
 که: «نېدین مونداغ ايله دینگ بی داد
 قسمتیم تا ابد الم قیلدینگ!»
 آنچه کورگوزدی مهربانلیک هم
 لعل و در بی قیاس و حد بېردی
 بیر کیشی بیرله ايله گوم سېنی عقد
 دهر اوزه تخت مکرمت شاهی!»
 تیغ بیرله هم اېتی کؤپ تخويف
 سرو گلچهره شینینی ساکن
 تاپمهدی هیچ چاره غیر رضا
 هر نېچوک کیم کېرهک یراغ اېتی
 نقد آنچه یراغ اوچون ساختی
 سرو ايله گلنی قیلدی همخانه
 قیلدی اول وقت رسمی بیرله نکاح
 ایگی کوکبنی قیلغله لی سیار
 یوله قوللوققه قیلغالی آهنگ
 بارچه نینگ رختی اطلس و دیبا
 انگه لایق گلیمی هم یانه
 اولچه ممکن قیلیب اېدی ترتیب
 خدمتی اهلی بیرله تاپشوردی
 اندین اولغاچ ینه روان محمل
 مهمان بیرله خیرباد اېتی

دېدى: «بېتگيل ديار و كشورينگه
يادگار ايستهدى پلاسين ايننگ
ياندی ييغلب اخي آزاده
آنچه ابردى اخي اوچون بد حال
كيم، پريوشقه بولغالى مایل
هجر اوتى نینگ چو بولدى سوزى پست
ايله دی میل گلرخى سارى
يوزنى تيرناق ايله فگار اېتگن
ينه حيرتقه آلدی بلبل زار
دېدى: «اي مهوش پرىپىكر
بؤلسه عقد و نكاح امریده سور
سېنده كيم بو غم و تعب كؤرونور
دېدى مهوش كه: «اي اولوس ارا تاق!
دېدى فرخ كه: «اي پريوش حور!
سؤزده لفظ طلاق- نې يعنى
مهوش ايلب روان كؤزیدین ياش
فرخ انگلب سؤزين، بؤلوب غمناك
مسخ و مبهوت اؤلوب تغيридиں
دېدى مهوشقه: «كای حميده خصال
گرچه عشقینگده چېككنيم بېداد
اول داغى سرگذشتىنى بير-بير
دېدى: «درديمغه گر دوا كؤرمان
ايلبان لطف بې حساب اسرو
مالى بذليغه بيزده ابردى پيچ

اېگه بؤل ملك و تخت و افسرينگه
تملب آلدی قرا لباسين ايننگ
يىغلاى و يولغه توشتى شهزاده
كيم ايننگ ايشلرى خيالىده لال
اول غم و اضطراب ابدى حایل
قيلدى فرخ وصال اوييگه نشست
كؤردى اشكين يوزيده گلنارى
برگ نسریننى لاله زار اېتگن
گلگه بؤلغاندين اول صفت آزار
سېن كيبى اېلگه بخت اؤلوب ياور
يېتیشور يوز نشاط بيرله سرور
حكمتين دې كه بس عجب كؤرونور
خوش دل ايلر-نكاح، يوق كه- طلاق!
اويله دې كيم، تاپاي سؤزونگه شعور!
وصل ايچينده فراق- نې يعنى
شهغه اؤز سرگذشتين ايله دی فاش
يقين ابردى اؤزين قيلورغه هلاک
لال قالب اخي تهوريدین
كؤرمه گن عقل صورتينگه مثال!
اويله دوركیم، سپهر بېرمس ياد
قيلدى باشتين آياققغچه تقرير
بؤيله ظلمى سنگه روا كؤرمان
قيلدى بيزنى اخي خراب اسرو
بو ايشى آنى ايله دی خود هيچ

گر انګه بو قدر مروّت بار
 شکرکیم یېتی لطف یزداني
 سېن هم اېمدی شکفته دل بولغیل!
 دېدي و قویتی آلیدین شادان
 سینگیل اېردی حرم سرا ایچره
 یؤل بارورلر اېدی تون و کون هم
 شاه جسرت بولوب اېدی فاني
 خلق انگلب که قویدی یوز اقبال
 تېنګریګه شکرلر ادا ایلب
 ملک اېلی کؤزلرین یاروتتی انګه
 سعی اېتیب شاه کامران فرخ
 اؤز دیاریده قصر ایله باغی
 شاه یادیده اېردی موی-به موی
 طرح قیلدی شه مهندسوش
 دېدی کیم: «یوز هنرور ماهر
 ایش قیلورغه ایلک اوزاتسونلر
 نې که حکم اېتتی شاه چرخ مقام
 زیب و زینت ایچینده اول پرکار
 اویله مانندکیم، ساغینغهی عقل
 حکم بولدی که، ماه زهره جبین
 مهوش اول اویګه چونکه سالدی کؤزین
 شاهغه سینګلیدېک عزیز اېردی
 ناز و نعمتقه هر نې کیم اسباب
 هند ارا بویله قیلدی شاه سخي

بیزده هم شمه یی فتوت بار
 قالمه دی ظلم نفسِ ظلماني
 منګه ایکی جهان سینگیل بولغیل»
 کؤنگلی مهوش نینگ اؤلدی آبادان
 لیکن اول اېلګه ماجرا ایچره
 قوینغوچه هند کشوریغه قدم
 دېب ولیعهد اؤزیګه آنی
 چیقیتلر بارچه ایلب استقبال
 جان شیرین انګه فدا ایلب
 آتا تختی قرار توتتی انګه
 کیم، ملول اؤلمه غای بت گُلرخ
 تاق و دهلیز و حجره سی داغی
 بلکه بوستان و باغ جوی-بجوی
 انده غی وضعیدن ده غی دلکش
 ایلبان اؤز هنرلرین ظاهر
 قصر ایله باغنی توګه تسونلر»
 تاپتی آز چاغده بارچه سی اتمام
 تاپتی هر نې که بار اېدی درکار
 که، حلب هند سری قیلیمش نقل
 تاپسون اؤز منزلی ارا تسکین
 اویدین چیقماغان ساغیندی اوزین
 یوز سمبر انګه کنیز اېردی
 آنچه کیم عقل تاپمه ی انګه حساب
 اېندی کؤرکیم، نېتر حلبده اخي:

کونگول اولدم که، اوزدی گلرخدین
 برجیدین بارغان ایگی سعد اختر
 اېکینی داغی آفت اېتتی عیان
 هر نې کیم رای قیلدی-کېلمه دی توز
 بیلگچ اعداسی بو ایشنی ناگاه
 که: «اخي مملکت قیلورغه خراب
 شاه نینگ شهردین اوزاتیبدور
 اوشبو سوز بیرله شاه دولتمند
 آلدی هر نې که بار اېدی مالی
 قید انگلب ایشی نې نوع اېکینی
 توتمه غه یلر دېب اېل، قیلیب تدبیر
 عور اؤلوب، گلخن اېتتی کاشانه
 شاه فرخ پلاسینی تاپتی
 تاپمه ی اوز ملکی ایچره یخشی مقرر
 مدتی تاغ و دشت قطع اېتتی
 جانی قالمه یدور اېردی محتندین
 آه اوقین کؤک حصاریغه آتتی
 اویقوده خسته و اسیرانه
 شاه تا کېلمیش اېردی غربتدین
 اخي ایشین شعار ایلب اېدی
 مهمانخانه یی یسب عالی
 گاه اؤلور اېردی آتلیب سایر
 اوشبو کون کیم، اخیغه اېردی بو حال
 اول بوزوق ساری چونکه سالدی نظر
 ایریلیب یاندی شاه فرخدین
 کوکبی طالعیغه یېتتی ضرر
 بارچه سوداسی ده غی تاپتی زیان
 قویدی احوالیغه تزلزل یوز
 شهر شاهینی قیلدیلر آگاه
 ینه بیر شاهغه یسب اسباب
 اؤزنی دشمنلر ایچره قاتیبدور»
 غضب ایلب اخینی ایله دی بند
 اولتورور بیرگه یېتتی احوالی
 رحم اېتیب قیددین قاچوردی انی
 بېردی اؤز وضع و طور یغه تغیر
 کول ارا اؤزنی قیلدی دیوانه
 اول یاپینغاندېک اؤزیگه یاپتی
 قیلدی فرخ دیاری ساری سفر
 تا سراندىب تختیغه یېتتی
 یؤل ارا هر زمان بیر آفتدین
 بیر بوزولغان حصار ارا یاتتی
 یاری اول یؤل باشیده ویرانه
 یاد اېتیب غربت ایچره محتندین
 طورینی اختیار ایلب اېدی
 غربا اندین اؤلمه یین خالی
 شهر نینگ دور یغه بؤلوب دایر
 سیر ارا اېردی شاه فرخفال
 قیلدی اؤز حالی خاطر یغه گذر

سۆردى اوليان كه: «نې غريب ابركين
 اوز پلاسينى آشنا كۆردى
 دېدى: «قۇپ، اي غريب تيره معاش!»
 شهنى اول تانيدي و آنى شاه
 شاه توشگن زمان اخي قۇپتى
 زار يىغلب قوچوشتيلر لختى
 غير معهود ايش كه ايلب شاه
 ايگىسى شكرلر بجا كېتوروب
 اول انداغ كه، اول قىليب اكرام
 حكم قىلدى شه خجسته جمال
 تنى يول گرديدىن چو پاك اولدى
 طرفه خلعتلر ابردى آماده
 آنچه خادم ابدى مرصع پوش
 كيم، اخي فهمى لال ابدى هر دم
 شه قاشيغه كېتورديلر آنى
 كېچه كون قىلديلر فراغ و نشاط
 هجر اۋتى صورتى چو بۆلدى پست
 تخت اوزه چىقتى بارى عام اېتتى
 تىلب آليغه دولت اركانين
 نې كه اول قيلميش ابردى غربت ارا
 اېشيتيب اېل شه زمانه سوزين
 محض حيرت بيله باريلى قۇپوب
 شه دېدى كيم: اگرچه شاه بۆله
 مېنگه باردور قرابت اهليده فاش
 كه، بو محنت انگه نصيب ابركين؟
 ناتوانى پلاس ارا كۆردى
 اخي اويغاندي و كۆتردى باش
 آتيدىن توشتى شاه تارتيب آه
 اول مونى قوچتي و بو پېر اۋپتى
 بير-بيريسين سؤروشتيلر لختى
 قاليان حيرت ايچره خيل و سپاه
 شاه انى قصر و باغ ارا كېتوروب
 شاه غه امر اېتتب ابدى حمّام
 كىردى حمّام ارا اخي فى الحال
 چىقيان خواجه ذوقناك اۋلدى
 كىدى بارين اخي آزاده
 كه ابديلر اخيغه خدمتكوش
 طبعى آشفته حال ابدى هر دم
 شه دغى توزدى بزم مهمانى
 هر تمناده بار ابدى افراط
 جشن توزدى شه نشاطپرست
 خواجه گه حدسيز احترام اېتتى
 قىلدى آغاز خواجه داستانين
 بۆلدى مجموعيغه فسانه سرا
 شاهدين خواجه يگانه سوزين
 آفرينلر ديبان اياغين اۋپوب
 خواجه نينگ عذرينى نې نوع قۇله
 پرده عصمت ايچره قيز قرداش

آنی دېرمېن قيله ی مونونگ ييله جُفت
 اول که، جُفتیدین اؤزنی ایلب تاق
 گلِ دولت تاپیب شکفت انگه
 سؤزنی شه چون بو پیرگه بند اېتتی
 اول صفت سور که قیلدی شه بنیاد
 تربیتلر اخيغه ساز ایلب
 تاپشوروب هر نې یوق و بارین انگه
 یاد اېتیب حدی یوق مروّتینی
 بؤلوب ایکیسی موسی و هارون
 خطبه امرینی افتتاح اېتتی
 خواجهنی باشله دیلر اول ساری
 خواجه اندین که بورناغی دربند
 هر قه یان باقتی آشنا کوردی
 تاکه اول حجله بؤلدی جلوه گهی
 خواجه اول اویگه چونکه قؤیدی ایاق
 بیر-بیرین کؤرگچ اول ایگی مهجور
 کیم، چېکب کؤککه بېخودانه خروش
 چون کھلب اؤزگه، یاش تۆکوب کؤزدین
 تاپتی هجر اضطرابی چون تسکین
 که: «بیان ایله کیم، نې حالتدور؟
 حالتیمغه نظاره قیل آخر
 لعلی قفلیدین آچتی گلرخ بند
 خواجه دین تاکه ایریلیب اېردی
 شاه نینگ عفت و مروّتینی

اېل ارا آشکار، یوق که نهفت
 منگه جُفت ایله مککه قیلدی طلاق
 نې عجب سینگلیم اؤلسه جُفت انگه!
 شه سؤزین بارچه اېل پسند اېتتی
 که کهن دیر بېرمس انداق یاد
 باری عالمده بې نیاز ایلب
 بېردی اؤز ملکی اختیارین انگه
 جانغه چېکتی خطِ اخوتینی
 گنج ایله لیک انی قیلیب قارون
 خواجه گه سینگلینی نکاح اېتتی
 که نهان اېردی ماه رخساری
 تاکه اول قصرِ آسمان پیوند
 حیرت اؤز خاطری ارا کوردی
 کیم، نهان اېردی انده سرو سهی
 باشله غان خلق باری چیقیتی بیراق
 آنچه حیرت غلوسی قیلدی ظهور
 ییقیلیب باردی ایکیسیدین هوش
 ییقیلیب بارور اېردیلر اؤزدین
 شوخدین سؤردی خواجه مسکین
 که منگه حیرت اوزره حیرتدور
 حیرت اؤلتوردی، چاره قیل آخر
 نکته دین ظاهر ایله دی گلقدن
 باشیغه هر نې کیم کھلب اېردی
 پاکرولغ فنیده قوتینی

ایله دی بارچه سین اخیغه ادا
 نېچه کون حالین انگله مس ابردی
 عاقبت هوشی تاپتی چون آرام
 اؤز اوئی ابردی، اؤز گلدانی
 گرچه زربفت خلعت ایچره مدام
 اویگه کیرگچ قرا پلاسی ابدی
 تېنگری شکریده کیم، تیلی ابدی لال
 که: «پلاس ایچره یېتی چون دیا
 قرا تون قدین اېتتی سجده غه دال
 یېتتی-بؤلغانده تیره و رنجور
 قاره شال ایچره اؤیله کیم ظلمات
 بؤلوبان بؤیله حالیدین آگاه
 چونکه شه خلعتی قرا بؤلدی
 قاره رنگ اېلگه تاج تارکدور
 شام هجرانغه قالمه غه ی جاوید
 شه نی خوشحال اېتیب بو افسانه
 کیم سېن و قی دیاردین سېن؟- ایت!
 دېدی راوی که: «هند ابرور وطنیم
 بېری کېلیم کؤنگول بلاسی بیله
 شاه انی فاقه دین خلاص اېتتی
 بؤلوبان شاد اول حکایت ایله

کیم، ینه هوشی بؤلدی ناپیدا
 گاه اؤزینده، گهی اېمس ابردی
 مونسی بؤلدی سرو سیم اندام
 دېگه سېن، بار حلبده آرامی
 شه یانیده توتر ابدی آرام
 که سفرده انینگ لباسی ابدی
 طاعت ایلر ابدی کیب قرا شال
 تشله سم آنی بؤلمه غه ی زیبا»
 آنچه کیم، طالع اؤلدی صبح وصال
 کؤنگلیگه غیب عالمیدین نور
 خضر دېک نوش قیلدی آب حیات
 کسوتیغه تتبع ایله دی شاه
 قاره کیمک اولوس ارا بؤلدی
 کیم بو رنگ ایچره دور، مبارکدور
 قیده صبح وصال توتقه ی امید»
 دېدی: «ای نکته گوی فرزانه!
 کیمگه خویش و تباردین سېن؟- ایت!
 اخی اولادیدین یقین اېکنیم
 شاه نینگ قوللوغی هواسی بیله»
 اؤز قاشینده ندیم خاص اېتتی
 اویقوغه باردی خوش فراغت ایله

یکشنبه کونی بهرام نینگ قویاشدېک زربفت لباس کییب، گنبد زرنکارغه عزم
 قیلیب، سریخ حله لیخ حور بیله بزم عیش توزوب، آلتون ساغرده اسفر می
 ایچگانی، یوق کیم، قویاش نینگ سریخ گلی آچیلغانی چاغدین آفتاب زردیغچه
 انگه بیر ییلچه کپچگانی

چونکه یکشنبه اوردی مهر علم
 کؤک عروسی تۆنین قیلیب زرکش
 شه دغی مهردېک قدم تا فرق
 ساجیب آلتون قویاش کییی بیحد
 جلوه قیلدی نگار رومی چهر
 جام زر ایچره باده اسفر
 لمعه هر ساری اویدین آشقاندېک
 شاه اول شعله ده سمندروش
 می اسفرغه همبیرد اولدی
 کوندوز ایتی قرا، سریخ تۆنینی
 ماه رومی نژاد ایله دی فاش
 خوابگه بؤلدی شهغه زرین تخت
 ینه حکم ایله دی که، «هر سفری
 کپتورونگ کیم، بؤلوب فسانه طراز
 بارغاچ اول کیمسه کیم، یؤلوقتی نخست
 شه قاشیغه کپتوردیلر فی الحال
 نکته آغاز ایتیب دعا بیرله

کییدی زربفت حله کؤک طارم
 چیتی انداق که گلرخ مهوش
 ایله دی اؤزنی آلتون ایچره غرق
 بؤلدی منزلگهی سریخ گنبد
 سریخ آلتون ارا نپچوک کیم مهر
 آزر ایچره ایدی ینه آزر
 شعله گنبد ارا توتاشقاندېک
 نی سمندرکه، مهری انوروش
 آنچه کیم، آفتاب زرد اولدی
 کون سیه تاب قیلدی آلتونینی
 پردهغه کیرمه گین نپچوک که قویاش
 اویقوسی کپلمس ابردی اؤیله که بخت
 کیم، بو یؤلدین ابرور ایننگ گذری
 بیلگنیدین سؤز ایله سون آغاز
 رهنوردی ایدی بغایت چُست
 حکم ایله رهرو فسانه سگال
 دېب دعا دلپذیر ادا بیرله

ايکينچي اقليم يوليدين کبتورگن مسافر حکايتي

اضطراب ايله مه ي بيانينده
 روم ارا زرگري ابدی ماهر
 دم انگه صبح، کوره جرمی سپهر
 روم شاهی قاشیده جاه انگه
 شهرده صاحب عیار هم اول
 نپچه کاندین ني کیم چیقوب زر و سیم
 ذاتی اهل هنر مباحاتی
 هم حکیم ابدی، هم مهندسوش
 تون و کون شاه نینگ ندیمی هم اول
 باشیدین تا ایاق هنر ابدی پاک
 عیش بیرله اوتوب مه و سالی
 چون امانتده بی دیانت ابدی
 چون هنرمند ابدی نهایتسیر
 هنری وصفی ابدی شاه ایشی
 بولسه هم عیبی آشکار انگه
 قیلسه هم اعتبار فی الحال اول
 طرفه یی آشکار ایلر ابدی
 یوز فسون بیرله ایلر ابدی فریب
 دبدی بیر کون که: «شاه عالمگیر
 شاه چون کبلدی شاه لردین فرد
 اوزگه لرگه ییغاچدین دور تخت
 توتقه ی آلتون سریر اوزه مسکن
 گنج ارا بی حساب ابرور آلتون

دبدی: «جمشید نینگ زمانینده
 ایشی ابلگه قویاش کیبی ظاهر
 هر بیر آلتون کولیچه دوره مهر
 جاهی خوردیده کارگاه انگه
 شه قاشیده خزینه دار هم اول
 بولور ابدی باری انگه تسلیم
 زید ذهاب اولوب ایننگ آتی
 گاه زرپاش ابدی و گاه زرکش
 پایتختی ارا حکیمی هم اول
 عیب انگه بوکه، ابدی کوپ بی باک
 بار ابدی شاه مالی- اوز مالی
 ایشی شه مالیغه خیانت ابدی
 انگه شه لطفی ابدی غایتسیر
 عیبینی ایته آلمس ابدی کیشی
 قیلمس ابدی شه اعتبار انگه
 صنعتی جانبی اوزاتیب قول
 شه نی بی اختیار ایلر ابدی
 که انگه آنسیر اولمس ابدی شکیب
 کیم، بولوبتور ایننگ مکانی سریر
 تختی داغی انگه کبره ک درخورد
 لایق اولدورکه، شاه فرخ بخت
 کوزنی اول مسکن ايله گه ی روشن
 ینه افزون دغی بولور هر کون

انده تورماقده هيچ فايده يۇق
 هم بۇلور شهغه اؤزگه فرو جمال
 شهغه كېلدى بو نكته مستحسن
 بو خيالىنگه يىخسى كېلميشدور
 ايگى مينگ باتمان آلتون اېتتى طلب
 حكم بۇلدى كه: «آلسون و كېتسون
 نقدنى آلدى فيلسوف جهان
 تون و كون اهتمام ايلر اېدى
 تاكه بير يىلده تايپان ترتيب
 وضعى اول تختنينگ مثنى اؤلوب
 هم سېكيز برج دوريده پيوست
 پستيده تۇرت طوطىنى مونس
 دوريده دُر و لعل پيرايه
 ليك اول نوع كۆرگوزوب صنعت
 پايه لر مقدميده بۇلغهى پست
 چون سېكيز پايه قطع بۇلدى تمام
 ينه اول پايه لر بلند اۇلغهى
 چونكه اۇلتوردى تخت اوزه دلخوش
 ايتقه يلر كه: «شهغه كام اۇلسون
 تۇرت طاووس هم آچيب پرو بال
 تايپان هر بيرى بيك پايه
 پايه اؤرنيده سېكيز انگه ستون
 كيم، قه يان شه بۇلور نشاط انگيز
 بېرمه گهى اېل چېكرگه تاب و توان

مونده اېرور تمام فايده-اؤق
 هم مهيا اېرور اؤز اؤرنيده مال
 دېدى: «اې بارچه فن ارا يكفن!
 بات ايليک اور كه دلپذير ايشدور
 بوتگه لى اول مقام عيش و طرب
 تخت بوتماكه جد و جهد اېتسون!
 بۇلدى اؤز كارخانه سيدة نهان
 سعى و جهد تمام ايلر اېدى
 تاپتى اجزاسى بارچهسى تركيب
 ربع مسكون شهغه مسكن اؤلوب
 تۇرتى آنينگ بلند و تۇرتى پست
 بيكى اوزره تۇرت اؤلوب طاووس
 زينه سيدة داغى سېكيز پايه
 كه، چيقر بۇلسه، شاه جمع رفعت
 ايله گهى بير-بيرى يوزيگه نشست
 ايله گچ شاه اؤز بيريده مقام
 تختيدىن شاه بهرهمند اۇلغهى
 تۇرت طوطى نوا چېكىب دلکش
 انگه بو تخت مستدام اۇلسون!
 شاه باشى اوزه هُمای مثال
 ايله گه يلر قنات ايله سايه
 آستيده بېركيتيب سېكيز گردون
 آز اشارت بيله يوگورگهى تيز
 بو اېكىن عالم ايچره «تخت روان»

بو صفت تخت آسمان تزین
 چونکه تاپتی تمام آرایش
 کبلتوروب شاه بزمیده توزدی
 تاپتی چون شاه تخت اوزه تسکین
 دستگاهین بلندراق قیلدی
 انکه بار اپردی نیچه همپیشه
 جزم ابدیلرکه، تخت گردونوش
 وزن ارا تینگدور اولچه نقد آلمیش
 فکری بوکیم، بو صنعت و آیین
 ممکن اهرمستور انی بوزماق شاه
 اوردیلر رای بارچه سی ییغیلیب
 زید وهمی و لیک غالب ابدی
 چاره بو نوع قیلدیلر آخر
 که تاپیب ایگی طوطی دلکش
 بیری دېگه ی که: «تخت روکشدور»
 تاپتیلر ایگی طوطی موزون
 ایلب اول ایگی نکته ایچره فصیح
 تخت اسرر کیشینی یار ایلب
 راضی ایلب که شاه تخت آرای
 مخفی اولوب ایکی دغاپرداز
 ایگی طوطینی هیچ قیلمه ی بیم
 اول هم انداغ که مصلحت ییلدی
 صبح کیم شاه قیلدی میل سریر
 دبدیلر شه غه بی شکست و قصور
 کورمه گن اويله هیچ تخت نشین
 اوستیده شه تاپرغه آسایش
 توزری ایچره سحر کورگوزدی
 حدسیز احسان یيله قلیب تحسین
 قاشیده ارجمندراق قیلدی
 صنعت ارا و چابک اندیشه
 آیدور، اما گونش یيله روکش
 لیک آلتون ارا کوموش سالمیش
 بیرله کیم بېرمیشه م انکه تزین
 تاکه بولغهی بو رازدین آگاه
 اول ایش افشاسیغه هجوم قلیب
 کیم، انکه شاه اسرو طالب ابدی
 اول نهان ایشنی قیلغهی ظاهر
 ایگیسین ناطق ایله گه یلر خوش
 بیری دېگه ی: «مصنفی غشدور»
 رنگ ایچینده سپهر اخضرگون
 زیدنی ایله ماق اوچون تفضیح
 نقد ایاغیغه کؤپ نثار ایلب
 صبح تخت اوزره بولسه جلوه نمای
 توتقه ی اؤرنیده بیر ایکی غماز
 سیم آغانغه قیلدیلر تسلیم
 ایگینی ایگیگه عوض قیلدی
 ایگی طوطی چکیب فلککه صفر
 سؤزنی کیم، بؤلدی یوقاری مذکور

شه نى ايلب اول ايشده حيرت لال
 كه: «بو ايش قيلغان اول كيشى بولغهى
 وهم ايتيب اندين ايله ميش ناكام
 اول اگر زیددين هراساندور
 بولدى بير پايهسى چو سوهان سود
 بو خيانت كه زيد كورگوزدى
 بار و يوق مالين ايتى ديواني
 كه اينگ اغزى تار ابدى، توبى كېنگ
 يسب ابرديلر آنى كيم، ناگاه
 بولسه اول چهده نېچه كيم ساكن
 تيره ليكده فراق شامى كيبى
 زيدغه راتبه كه بولدى دقيق
 انكه كيم اويله قلبلىق ايش ابدى
 خنجري اسرر ابردى پنهاني
 خنجر كونگلك ايچره ابردى نهان
 دېدى، هر نېچه كيم آغيردور بند
 گرچه بولغهى فتاده ليك چېكماق
 هر كون اول نان و سوو كه آلور ابدى
 خنجري بيرله قازيبان توفراغ
 چاه اغزى توشى تيلب وايه
 كېسميش ابردى اياقلىرىدين بند
 هر كون افغان و زار تارتر ابدى
 سوويي كېلگچ ينه يسب بالچيغ
 ضعف انكه گر گزند اولور ابردى

اول غرابتدين ايتى استدلال
 كيم، اينگ زيد ايله ايشى بولغهى
 عيبنى قوش تيلي بيله اعلام
 بيزگه تحقيقي بېحد آساندور
 آشكار اولدى قلبى روى اندود
 شهغه آزرى رشته سين اوزدى
 سالديلر چهگه بند ايتيب آنى
 اغزى روزنچه، توبى اوى بيله تېنگ
 انده محبوس بولسه اهل گناه
 قاجماغى بولمه غهى انكه ممكن
 قيد قيلماقده هجر دامى كيبى
 نان ايگى قرص ابدى، سو بير ايريق
 اويله كونى اوزيگه توتميش ابدى:
 ياشورون هم بار ابردى سوهانى
 خنجر ايچره نهان ابدى سوهان
 ياكه مهلك بو غصه گاه گزند
 چاره دين بولمه غهى ايليک چېكماق
 ناننى بير گوشه ايچره سالور ابدى
 بالچيغ ايلر ابدى سو آلغان چاغ
 بالچيغيدىن ياسار ابدى پايه
 نان ايسى بيرله بار ابدى خورسند
 سوو اوچون انتظار تارتر ابدى
 ابتدا ايلر ابردى بنالغ
 پايه هر كون بلند اولور ابردى

نېچه آی مونداق ايلبان كينه
 روزن آغزیده ابردی آغیر تاش
 خنجری نوکی چون انگه يېتی
 نقب كن ليك فیني فاش ایلب
 سعی ايله اول قدر توشوك آچتی
 بیلدی، شه تاپسه اولتورورانی جزم
 قاچقانیدين چو بۇلدیلر آگاه
 فهم ایتیب کیم، نی چاره لر ایتیمیش
 آنچه مکر و فریب و نوعی بیلک
 بو طرف زید اولوب، زمین پیمای
 یولده هر لحظه تاپیب اوزگچه رنج
 چونکه بۇلدی مکانی اول اقلیم
 نېچه کون قطع ایتیب نېچه محفل
 چون انگه بۇلدی منتهی اول سیر
 یول انی قیلیمیش ابردی فرسوده
 دیر ابردی بناسی بی سر و بن
 تۇریده بیر وسیع کاشانه
 سقف و اطرافین ایلبان زرکار
 بارچه یشم و سماغ ایزاره
 تاقلر باغلان نهایتسیر
 لیک هر تاق ارا بیر آلتون بت
 چون تکلف نهایتیغه یېتیب
 ایکی پولاد ایشیک فلک پیوند
 قفلی آلتون، ولیک رهبانلر
 یېتی روزن نینگ آغزیغه زینه
 چیقیان زینه اوزره صنعت فاش
 تاشنی بیر یانیدین شگاف ایتی
 یېرنی خنجر بيله خراش ایلب
 کیم، اوشول چاهدین چقیب قاچتی
 تورمه ی ایتی فرنگ سری عزم
 خلقدین اول خبرنی انگله دی شاه
 کیم، اوشول چاهدین چقیب کبتمیش
 تیشله تیب شه غه لحظه-لحظه ایلک
 جاننی قوتقارغه لی قدم فرسای
 بۇلغونچه جلوه گاه ملک فرنج
 یول قیلور ابردی قطع قیلمه ی بیم
 قیلدی قسطنطنیه نی منزل
 شهر تاشیده بار ایدی بیر دیر
 بۇلدی اول دیر ایچینه آسوده
 اویله کیم بو رفیع دیر کهن
 دېمه کاشانه، بلکه بتخانه
 آلتون و لاجورد بیرله نگار
 لیک فرشى رُخام یکپاره
 زیب هر تاقی ایچره غایتسیر
 ابل پرستش قیلورغه هر کون بت
 کوپ جواهر بيله مرصع ایتیب
 رنگ ايله سیر ارا فلک مانند
 محکم ایلب نېچوک که دربانلر

صبح ايله شام اول ايشيك آچيليب
 ترقه گچ بارچه ايل برهمن چُست
 كوردی چون فيلسوف اول سروكار
 دېدی: بو يېرده مونچه آلتون مفت
 كېلدي و اؤزنی بتپرست اېتتی
 كفر اهليغه هر نې اېردی رسوم
 كېچه-كوندوز عبادت ايلر اېدی
 كورگوزوب هر صنمغه بير اخلاص
 مكر و ريو آنچه ايله دی پيدا
 باری عرض ارادت ايله دیلر
 تا پرستشدین اول بلند مقام
 انده بتخانه نینگ گليدی دغی
 ایشنی چونکیم بو يېرگه يېتكوردی
 كېچه ايل ايله گنده اويقوغه ميل
 بحرینگ ساحليده كوهساری
 اهل دیندين انگه بيرايکی رفيق
 جاه و دولت زمانی خادم انگه
 ليک اول بتپرست بولغان چاغ
 اندین اوشبو عجب صورتدين
 تايپ اول ايگینی طلب بيرله
 اول ايكاو هم طرب شعار اېتتی
 چون امين اېردیلر انگه پيوست
 دېدی: «زرگريک ايچره نې اسباب
 نې که آماده قيلسنگيز آنی

ايل پرستش ايشيگه ميل قليب
 اول ايشيكنی مقفل ايلب رست
 انده ايلندی ايله کیم پرگار
 مېن قيلورمېن شه آلتونینی نهفت؟
 دير درگاهيده نشست اېتتی
 قيلدی آز چاغده بارچه سين معلوم
 هر دم آنی زیارت ايلر اېدی
 که صمد سجده سیده بنده خاص
 که اول ايل بولديلر انگه شیدا:
 امری بيرله عبادت ايله دیلر
 ديرنينگ اختيارين آلدی تمام:
 بتگر و بتپرست امیدی دغی
 بت شکنليککه رخشینی سوردی
 يوز اورر اېردی هر يان ايله که سيل
 تاپتی اول كوهسار ارا غاری
 بار اېدی قطع اېتر محله طريق
 رنج و محنتده هم ملازم انگه
 توشوبان جانلريغه درد ايله داغ
 ايريليب اېردیلر ضرورتدين
 عرض حال ايله دی طرب بيرله
 بو اول ايگینی يار غار اېتتی
 غار صحنی ارا بويوردی نشست
 که بولور، ايلنگيز تاپرده شتاب
 كېلتورونگ غار ايچيگه پنهانی»

الر ايلب نې کيم کپره ک تيار
 اېل نينگ آليده سومنات پرست
 کوزده چون اويقو خيلي جا قيلدى
 غارنى کارگاه ايلب اېدى
 يسر اېردى بتى تېموردن چُست
 جزوى آلتون بيرله قيليب روکش
 هم جواهرغه دستکار فرنگ
 عضو-عضويغه انداق ايلب بند
 راست بؤلغچ، مهندس کامل
 ياشوروب يخشى و يامان اېلدين
 ايلبان فتح باب بتخانه
 قيسى بت کيم انگه نظير يَسب
 اويده گي بتنى بې محل قيليان
 بتنى اېلتيب اول ايگى غار ايچره
 باغلب آچقان اېشیکنى آهسته
 مدتى بؤيله اېردى آنينگ ايشى
 تاکه کفار الهيدىن بير اله
 بلکه آلتون لگن بيله قنديل
 چون نې بت قالدي و نې تشت و لگن
 اول چو قيلدى بو معنى اظهارى
 کيم: «بو دير ايچره اېلگه مرشدسېن
 نېگه هجران نواسينى توزدونگ؟
 دېدى: «اوزمک کونگول نې سؤز بؤلغه؟
 هم الر امريدن بو عزم اولميش

خواجه هر تون الر سارى سيار
 تانگدين آقشامغه تېگرو لات پرست
 خواجه اول ديردين هوا قيلدى
 اېل کوزيدىن پناه ايلب اېدى
 ديرنينگ هر بتى شيهى درست
 که کورونگه ي نظرغه زرین وش
 ايلب آماده شیشه رنگا-رنگ
 که بؤلوب مطلقا انگه مانند
 اول ايکاونى قيلور اېدى حامل
 ديرغه ييتکوروب نهان اېلدين
 آچيب اېشیکنى هوشمندانه
 اوخشه ماغليکده دلپذير يَسب
 يسه غان بت بيله بدیل قيليان
 بو قالب دير زرنگار ايچره
 اسرهب اول مخفى ايشنى سربسته
 ايشيگه واقف اېرمس اېردى کيشى
 قالمه دى «لااله الا الله»
 بارچه تاپتى تېمور بيله تبديل
 خواجه عرض اېتتى خارخار وطن
 بؤلدى کفر اهلى تنگدل بارى
 کفر ارا متقي و زاهدسېن
 تېنگريلردىن نېتیب کونگول اوزدينگ؟
 هجر عذرین کيشى نېتیب قؤلغه؟
 سفر اېتمک خيالى جزم اولميش

مېنى بو نوع واقف ايله دى لات
 واقع اولغان زمان بو ايش حادث
 باريان اول نقودنى اېگه لى
 نذر ايتيب مېن نېكىم بولور حاصل
 مال و نعمت مراديم اېرمستور
 هجر ارا گرچه غم بيله تولغوم
 كفر اهلى ملالت ايلب فاش
 دېدیلر سر-بسر بولوب غمناک
 دينينگه کفردين وبال اولسون
 فرقتينگدين خراب اېرور بو اېل
 ليک سېن کفرنى چو فن قیلدينگ
 چون تيلرسېن ديارينگه کېتمک
 حاجت اېمس ديبان بو قیلدى خوش
 ييغليب دير ارا شريف و وضع
 کورگوزوب جد و جهد غايتسيز
 انگه بارين تکلف ايله ديلر
 گرچه بار اېردى بارغەلى مشعوف
 هرني بت کيم، بار اېردى غار ايچره
 تاکه اېليک قنار بت تولدى
 تيقيان پخته قیلدى محکموار
 تاغ اېتاگينده اېردى چون ساحل
 بو قدر چونکه وایه توتميش اېدى
 غار ارا هرني اېردى پنهاني
 هر جهاتی که سؤنگره بېردیلر

که توگنگن اېميش آنامغه حیات
 نقد کؤپ، مېندين اؤزگه يوق وارث
 ينه لات و منات سارى کېلهى
 دير خرجيغه قيلغه مېن واصل
 کيم، منگه دير نعمتى بسدور
 قیده بولسم الر بيله بولغوم»
 بارى قویوب انینگ اياغيغه باش
 کيم: «مسلم سنگه عقیده پاک
 کافر اولماق سنگه حلال اولسون
 ساغ بارغیل دغی سلامت کېل
 مدتی دير ارا وطن قیلدينگ
 بيزگه واجبدورور يراغ اېتمک»
 اسرو تکليف بولغچ، اولدى خموش
 اولتوروب بارچه قیلدیلر توزیع
 مال جمع اېتیلر نهايتسيز
 خواجه بارين تصرف ايله ديلر
 بولدى اول کون يراغ اوچون موقوف
 ايگيسين سالدی بير قنار ايچره
 هر قنار ايچره ايگى بت بولدى
 ظرفلـرنينگ ارالرين هموار
 کېليب اول يېرگه ايله دى منزل
 طرفه جونگی کرايه توتميش اېدى
 جونگ ارا تاشيتيب اېدى آنى
 سوو ياقاسيغه تاشيب اېردیلر

خواجه سالدی الرنی هم کپمه گه
 بارچه دین چون کونگولنی شاد اېتتی
 فرقت او تیغه توشتیلر بارچه
 خواجه حساب ارا علم قویدی
 دېدی: «بیر رقعہ یی بیتیدورمېن
 تیلہ بان اول خجسته انشانی
 اوقونگوزکیم، بسی فواید ابرور
 کپمہ نی سوردی بو اوروب خادہ
 رقعہ سین آلدیلر فغان ایلر
 اوقوغاچ اول سوروک اسیر فراق
 قالدیلر اول فسانہ دین باری دنگ
 چون تفحصده قیلدیلر تدقیق
 توشتی کفار ایچینده طوفانلر
 بو طرف حیلہ ساز دریاگرد
 شُرطہ سیده چو بار اېدی قؤ
 سرطان بیرلہ حوت منزلیدین
 روم شاهیده بار اېدی بیر رنج
 بؤلغاچ اول ضعف دین شکسته مزاج
 چونکہ بؤلدی حکیم متواری
 شہ غہ کیم اول مرض مزاحم اېدی
 هیچ کیم ایلان مداراسین
 کیلغانیدین تاپیب پریشانلیق
 کوروبان جسم ناتوانانی
 چونکہ چیتی حکیم دریادین
 اھتمام ایلان باری نیمہ گه
 یېرلر بیرلہ «خیرباد» اېتتی
 زار ییغلب قوچوشتیلر بارچه
 یوروبان کپمہ گه قدم قویدی
 دیر ایچینده نہان اېتیدورمېن
 لات آلیده تاپقونگوز آنی
 کیم، سیزینگ حالینگیزغہ عاید ابرور»
 اېندی اول دیرغہ سوروک لادہ
 سورتوبان کوزگہ هرس جان ایلر
 قیلغانین یازمیش اېردی باشین-آیاق
 کیشیدېک کیم، ییگہ ی خمار اوزہ بنگ
 یازغانی چیتی بارچہ سی تحقیق
 عقل و دانش کورونگ، مسلمانلر
 نېچہ کون یېلدېک اېردی بحر نور
 شُرطہ ییلیدہ هم عجب سرعت
 اوْتوبان چیتی روم ساحلیدین
 کہ، سالور اېردی پیکریگہ شکنج
 فیلسوف انگہ ایلر اېردی علاج
 اول مرض بؤلدی شاه غہ طاری
 طبعیغہ عمر ناملایم اېدی
 قیلہ آلمس اېدی مداواسین
 سود قیلمہ ی ولی پُشیمانلیق
 یاد کؤپ ایلر اېردی دانانی
 قیلدی بس طرفہ قصہ بنیادین

گرچه باری ایشی عجیب ابردی
 اہلیگہ قویدی بارچہ اشیانی
 آیاغیغہ سالیب ہم اول بندین
 توتتی پنهان ہم اول چه ایچره قرار
 چونکہ زندان محکملی بیلدی
 شہ کہ، بو قصہ دین نشان تاپتی
 چون یوق ابردی تنیغہ تاب و توان
 لطف و احسان بیکرانه قلیب
 بلکه اول نوع لطفلر چاغی
 خواجه گہ چون کتوردیلر پیغام
 کہ: «چو مہن شاہدین غضب کوردوم
 نہی خیانت کہ ایلہ دیم، بیلہ بین
 ینہ بیر عرضیم اوشبو نکتہ کہ شاہ
 روم مالینی ایلان برباد
 کہ الر بتلرینی سیندورغہی
 لیکن اول یان چکیب حسام ہنوز
 مہن الر بتلرین تمام اوشہ تہی
 شہ باشیغہ ساچہی جواہرینی
 ینہ شہ کامینی روا ایلہی
 لیک وقتی کہ شاہ عالمگیر
 بارچہ سین آلیمہ روان قیلغہی
 مہن ایتیب شہ ساری خرامیمنی
 تاشقاری بؤلمہ دی بیریم خالی
 منگہ گر بو مراد بپرمسہ دست

لیک بو بارچہ دین غریب ابردی
 اوردی یوز شہر ایچیگہ پنهانی
 کہ کہسیب کبتمیش ابردی پیوندین
 کہ چیقیب اندین ایتیمیش ابردی فرار
 یوگوروب شاہ غہ خبر قیلدی
 گویا اولمیش ابردی، جان تاپتی
 دہدی کیم: «کپلتورونگ قاشیمغہ روان»
 خاصہ خلعتلرین روانہ قلیب
 بیاریب خاصہ مرکین داغی
 چیقما بین شہ غہ ایلہ دی اعلام
 چاہ ارا رنج ایلہ تعب کوردوم
 بیریکہ اؤن عوض ادا قیلہ بین
 تارتیبان ہر ییل ایگی قتلہ سپاہ
 ایلر اہل فرنگ بیرلہ جہاد
 کونگیلینی دین ایشیدہ تیندورغہی
 دست بپرمہ یدورور بو کام ہنوز
 آلتونین شہ خزینہ سیغہ قاتہی
 ظاہر ایلہی نہان و ظاہرینی
 ہر نہی کیم دردی بار، دوا ایلہی
 سالیب اعدام آیاغیغہ زنجیر
 مہنی سرسبز و کامران قیلغہی
 اسرہ غہ یلر الر مقامیمنی
 چہ دہ ہم خالی اؤلمہ غہی حالی
 چاہ قعریندہ دور بیریم پیوست

ایله دی چونکه نکته اتمامین
 شه الردين كوروب جنایت كۆپ
 مونسيز ايستر اېدی كه بند اېتگه ی
 جسمی ملکین چو ضعف توتمیش اېدی
 اېمدی کیم، بو فسانه بۆلدى انگه
 دېدی کیم، قیلدیلر بارین محبوس
 خواجه اوینی الرغه تاپشوردی
 قيلمه یين بند تاشله ماققه درنگ
 آتلیب شه ساری خرام اېتتی
 چونکه شه خلوتیغه قۆیدی آياغ
 شاه توفراغدين كۆتردی انی
 قوچوبان بارچه حالینی سؤردی
 اؤپتی شاه ایلگین اول نېچوک كه رسوم
 نبضیدین رنجی دفعینی ییلدی
 چونکه شه طبعی ایچره قالمه دی رنج
 شاهنی حیرت ایله دی بېخود
 دېدی: «شرح ایله بو حکایتی
 دېدی بارین مهندس ماهر
 شاه طبعیغه ایل ب اول قولى
 بارچه ایشنی چو عرض قیلدی حکیم
 شه انگه آنچه ایله دی احسان
 سوردی بتلرغه حکم یکباره
 گنج قاروننی هیچ قيلمه ی بیم
 حکم قیلدی كه تۆنین آق و قرا

شه غه یتکوردیلر بو پیغامین
 هم بؤلوب اېردی بی عنایت کۆپ
 چاه و زندانغه مستمند اېتگه ی
 بو جهتدین انی اونوتمیش اېدی
 بس مناسب بهانه بۆلدى انگه
 چاه قعری ارا بویوردی جلوس:
 اویدین تاشقاری قدم اوردی
 کیدی شه تۆنلرینی رنگا-رنگ
 اؤپوبان درگه احترام اېتتی
 یېر اوزه توشتی اؤیله کیم توفراغ
 قوچقه لی تخت اوزه چیقردی انی
 ایلگین آنینگ قۆلیغه تاپشوردی
 ایله دی نبضی حالتین معلوم
 تۆرت-بېش کونده-اؤق دوا قیلدی
 آلیده تۆکتی اول کپتورگن گنج
 کیم، اول ایشنی اینانمس اېردی خرد
 بوالعجبلیکده بی نهایتی»
 شه غه اخفاسین ایله دی ظاهر
 عجزینی لحظه-لحظه مستولی
 گنج خازنغه ایله دی تسلیم
 كه اېمس شرحین ایله مک آسان
 قیلدیلر هر بیرینی یوز پاره
 اېتتی دین اهلرغه بارین تقسیم
 قیلدیلر غرق سربغ آلتون ارا

چونكه زربفت هر بساط اۋلدى
 آلتون اول اېلنى كولدوروب چندان
 نېچه دين سۈنگ بۇلوب اشارتى خاص
 اېلگه هر دم قىليب نظاره چاغى
 اېلگه بو داغى كولگو كېلتوروبان
 كهربا رنگ گر مفرح اېمس
 كيم كه عشق اېتسه رنگىنى كاهى
 بۇلمه يىن صبح زعفرانى چهر
 شاه بهرام چون اېشىتتى تمام
 سېن كه بو صفحه ايله دينگ تحرير
 بارچه حالينگدين اېت خبر بيزگه
 دېدى كيم: «روم ملكيدور وطنيم
 بو مهندس كه ايله ديم يادى
 غرضيم بۇلغەلى بو يان عازم
 شكر لله، نې كيم مراد اېتتيم
 شه چو فهم اېتتى بو تمنانى
 سورماغى مژده سين چو بېرميش اېدى
 اويله اويقوغه سالدى آنى بو سۆز

هر بساطى يوز انبساط اۋلدى
 زعفران اويله كيم قىلور خندان
 چاه و زندان اېلى هم اۋلدى خلاص
 چهره دين آلتون اول گروه داغى
 بغرى قاتقونچه بلكه كولدوروبان
 نې اوچون اول چېكر سماننى و بس
 بات كۈنگولگه اثر قىلور آهى
 «چرخ كۈرگوزمس انگه هرگز مهر»
 شاد اۋلوب سۆردى: «كاي خجسته كلام!
 اۋز حدىشنگى داغى قىل تقرير
 كيم، دمينگ قىلدى كۈپ اثر بيزگه»
 طب و حكمتدورور شعارو فني
 منگه آبادور آينگ اولادى
 بۇلماق اېردى سنگه كمين خادم
 دولتينگدين مراديمه يېتىم»
 ئدما سىدين ايله دى آنى
 اويقو شه نينگ كۈزيگه كيرميش اېدى
 كيم، قوياش چيقماغونچه آچمه دى كۈز

دوشنبه كوني بهرام نينگ نوبهار مانند اخضر لباس بيله گنبد اخضرغه يوز
 قۇيغانى وسرو سبز رنگ سبز حله بيله جام زمرد فام ايچينده زلال حيات نوش
 قىلغانى و اول چشمه زنده گانيدىن خضر حياتى كسب اېتگانى

چون دوشنبه سپهر زنگارى
 قىلدى يوز ريوو رنگ ايله گردون
 زنگدين قىلدى كۈزگوسين عارى
 صبح چادرشيين زمرد گون

چشمه سی بیرله مِهَرِ عالمتاب
 شه قلیب خلعتینی ریحانی
 سبزه وار اوستیگه خرام اِبتی
 جلوه گر بۆلدی سرو سبزارنگ
 اؤزی سبز و تبسمی شکرین
 ناز بیرله نگارِ یغمایی
 آلیان دم-بدم، ایچیب بهرام
 انگچه کیم زمردین گردون
 سالدی شه کؤنگلیگه خیال گزند
 ینه انداق که بار ابدی معهود
 تاپیان رهرو ییابانی
 دبدی شه: «پرده تاشیده فی الحال
 حکم بیرله مسافر آهسته
 سؤزنی باشلب بورون ثنا بیرله

قیلدی کؤک سبزه زارینی سیراب
 راست انداق که سرو بوستانی
 یشیل ایوان ارا مقام اِبتی
 ایلان خلعتینی مینا رنگ
 خوشترور سبز گر ابرور شیرین
 شاه غه توتتی جام مینایی
 آیدین اول ساغرِ زمرد فام
 بۆلدی تون خیلی دودیدین شبگون
 کؤزی اویقوغه بۆلدی حاجتمند
 بۆلدی قوللر روان، نېچوک کیم دود
 شه قاشیغه کپتوردیلر آنی
 اؤلتوروب بؤلسون اول فسانه سگال»
 ایلهدی نکته سینی پیوسته
 شه غه مدح ایلهدی دعا بیرله

اوچینچی اقلیم یؤلیدین کپتورگن مسافر ایتقان افسانه

چون دعانی آشوردی گردوندین
 مصرده خواجهیی بار اپردی غنی
 مالیغه غایت و نهایت یوق
 بار ابدی بیر خجسته فرزندى
 بارچه فضل و هنر ارا ماهر
 مصر شاهيچه نقد و مال ایچره
 آته مالیغه اختیاری انینگ
 ظاهر اهل جهان علومى انگه
 آتی سعد اپردی، کؤکبی مسعود

دبدی کیم: «مدتی بورون موندین
 ایشیگی حاجت اهلی نینگ وطنی
 خوان بذلیغه حد و غایت یوق
 که یوق اپردی جهانده مانندی
 یوزیدین هوشمندلیغ ظاهر
 یوسف مصرچه جمال ایچره
 آته سى نینگ یوقی و بارى انینگ
 علم و فضل اهلی نینگ هجومى انگه
 آته غه اول حیاتیدین مقصود

يَسبان طرفه مهمانخانه
 سفر اهلِیغه بارِ عام بېرب
 مهربانلیق ییله سؤروب آنی
 چون اویاتلیق قیلیب رعایتدین
 سؤروبان بیلگنی و کورگنی
 چون بیلپ بارچه رازِ پنهانی
 چون بو ایشنی شعار قیلیمش ابدی
 اؤرگنیب اپردی کسب اتر چاغی
 یبته بیر کون قضادین ایگی غریب
 ایگیسی جسمیده نی کیم اثواب
 سعد آحتی رعایت ابوابین
 اوله کیم بار ابدی شعارِ ایننگ
 آنچه مردملیق آشکار ابدی
 لطف و خُلقیدین ایگی اخضر پوش
 بیر کون ایستب الرغه آسایش
 هر نی کیم طبع ایسته بان حالی
 باده ایلپ ابدی دماغینی گرم
 سعد دلجولوق ایلبان بېحد
 لطف ایله کؤپ چو قیل و قال ابدی
 که: «قیو ملک سیزگه بؤلدی مقر؟
 دېدیلر: «کشوری دورور دلکش
 خضر مانند سبزه دین رنگی
 شهرسبز اؤلدی بیزگه چون مملکت
 دېدی کیم: «اېمدی هر غریب امور
 یؤل تاپیب انده خویش و بیگانه
 هر مسافر که ییتسه کام بېرب
 ایلپ اولچه رعایت امکانی
 لطف و احسانِ بی نهایتدین
 نی بیلک کسیده یوگورگنی
 نی کرامند اؤرگنیب آنی
 کؤپ علوم غریبه بیلیمش ابدی
 سحر و نیرنگ و کیمیا داغی
 بو طرف سالیبان الرنی نصیب
 بار ابدی سربه سر یشیل ماشاب
 توزدی هریان ضیافت اسبابین
 انده یوق اپردی اختیاری ایننگ
 کیم، اول ایگنی زیرِ بار ابدی
 لاللیقدین بار اپردیلر خاموش
 صحبتی قیلیمش اپردی آرایش
 بزم اندین اېمس ابدی خالی
 مرتفع بؤلیمش اپردی پردۀ شرم
 ایلر اپردی اول ایگنی بېخود
 بورنه کشورلرین سوال ابدی
 نېدین اؤلدی لباسینگیز اخضر؟
 آتی هم شهرسبز اېرور هم کش
 سبزه سی سوی کؤزگوسی زنگی
 یوق عجب گر یشیل دورور کسوت
 ایلنگیز کؤرمیش اؤلسنگیز مذکور»

بیری دېدی که: «اول دیار ساری
 باردورور تاغ ایچینه بیر کشور
 انده بتخانهیی دورور عالی
 یتیمان کؤککه تاقی نینگ باشی
 ایچی و تاشی سربه سر تصویر
 هر کیشی انده ایله سه منزل
 که انکه دهر ساری و سوزی
 کیربان اول سواد مینوغه
 توش کؤرر هیچ شکسیزین اول شام
 کلب آنینگ قاشیغه دهرلر سؤز
 هر بیری بیر حدیث انکه ایتور
 بیری بیر یخشیلیق که کؤرگوسی اول
 بیری دهر رنج کیم قؤیر انکه یوز
 بو ایکی ایشدین اؤلغاچ اول آگه
 یخشیراق ایش ساری شتاب ایلر
 بیر مسافر چو نکته سین سوردی
 کیم: «هم اول دیر ایچینه پیریدور
 کیم که دیر ایچره کؤردی اول توشنی
 توشته گی کامی ساری تاپمسه یؤل
 حالیدین گر خبر تاپر اول پیر
 شرط بودور که اول که توش کؤرگهی
 باریبان پیر کاردان قاشیغه

روضه مانند سبزه زار ساری
 کشور اهلی آتین دیان کتور
 رفعت ایچره سپهر تمثالی
 تاش ایله هم ایچی و هم تاشی
 جانور شکلی تارتیلیب بیر-بیر
 بودور انده غریب ایش حاصل
 هر نې کیم تېنگری ایله میش روزی
 کچه کیم کؤزی بارسه اویقوغه
 که ایکی صورت غریب اندام
 تکیب آنینگ یوزیگه هر بیری کؤز
 کبلگچ و دېگچ اؤرنیگه قیتور
 بیر تنعم ساری که تاپقوسی یؤل
 طالعی سالیان سوغه یولدوز
 اویقودین سېسکینب قؤیر ناگه
 نې یامان بؤلسه، اجتناب ایلر»
 ینه بیر داغی نکته کبلتوردی
 انکه کوندېک یاروغ ضمیریدور
 تاپتی اؤزیده عیش و قورقوشنی
 یا مشقتغه چاره تاپمسه اول
 انکه ایلر هم اول زمان تدبیر
 اؤزنی اول ایکی ایشگه توش کؤرگهی
 حالینی ایله گهی عیان قاشیغه

۲. کتور: توران و هندوستان آره سیده گی بیر جای نامی؛ حبیب السیر تاریخیگه کؤره، بو بیر اندراب یقینیده واقع بولیب، اونینگ اهالی سی کافر بولگن.

قيسى بير ايشگه قيلسه اول ارشاد
 سعدکيم بو فسانه گوش ايتتى
 اول کون القصه کام يا ناکام
 کچه اول غمده بولدى سودايى
 کونگليگه دير ساليان قيغو
 صبحدم کيم، سپهر ميناگون
 اول شعف کونگليدين قرارين آليب
 آتەسى خدمتيغه قيلدى خرام
 خواجه منعیده قيلدى کۆپ تدبير
 چون هوس قيلدى ايلنى بيچاره
 خواجه کوردی که منعی ممکن ايمس
 گرچه ييغلب غمیده آه اوردی، اول
 آليده عرض قيلدى مال و منال
 ايله دی امر سعد آزادە
 ايشچيلر اؤن کون ايتتى جهدو شتاب
 ني که انداق تاپيلمه غه ی يانه
 بُختي سيمکش قطار-قطار
 تورت يوز قول کمر بازار باری
 هر ني کيم آدمی خیال ايتگه ی
 بلکه وهم ايتمه گن اراده ده غی
 ايله دی کۆپ رعایت ایل ب فاش
 آقزیب ايگي کۆزیدین ايکی رود
 آتە اولمک اؤزیگه جزم ايتتى
 اويله سورمکده ابردی مستعجل

قيلسه اول نوع جست وجوی مراد»
 آرزوسیده ترک هوش ايتتى
 توتتى صحبت الر بيله تا شام
 جزم قيلدى مسافرت رايی
 کۆزیدین اول توش ايلتيان اويغو
 يپرنی بیضادین ايتتى بیضاگون
 هوس ایلگیدین اختیارین آليب
 عرض قيلدى ني کيم انگه ابدی کام
 قيلمه دی کونگليگه انینگ تأثير
 غير تسليم اؤزگه ني چاره
 سوو بيله عزمی اوتی ساکن ايمس
 ليک تهنکريگه آنی تاپشوردی
 دېدی: «آنچه که کونگلونگ ايسته سه آل!»
 سفر اسباين ايتمک آماده
 تاکه بولدى مرتب اول اسباب
 کامگارانه، بلکه شاهانه
 يوکی ايچره درم هزار-هزار
 لعل و دُردين بېزه ب کمر باری
 يا ني کيم ايل گمانیغه يبتگه ی
 بارچه موجود ابدی زیاده ده غی
 اول ايکی سبزپوشنی يولداش
 آتەسى بيرله ايله دی پدرود
 توتوبان ماتم، اؤغلی عزم ايتتى
 کيم، بير ايلر ابدی ايکی منزل

اول ايکي رهرو زمر دپوش
 گه مونگه، اول قرين و گاه انگه
 مدتي ايلبان بيا بان طي
 باشله دي يولني اول ايکي هم سير
 توشوبان انده تاپتيلر آرام
 دير اهليغه کوپ رعایت ايتيب
 سعدنينگ غالب اولدی سوداسي
 قویتی و دير ايچيگه قیلدی خرام
 سير ايلب نظر سالور ابردی
 چونکه مهرين ياشوردی دير سپهر
 سعد اول دير ايچيگه قیلدی ميل
 کلبیان، بريدلر نصيحت وپند
 هوس ايتميش ابدی انی مغلوب
 کيربان ديرنی پناه ايتی
 باغله دی برهمن ايشيکني چست
 دير دوریده سعد ايلي ناشاد
 انگه خود وهم اول صفت غالب
 جز ندامت خياليغه يېتمه ی
 منتظر کوزيگه اويقو ايشی
 تانگه تېگرو ايچيگه وهم و هراس
 بارچه تون آغزی ايچره اويقو سؤزی
 توشيگه کيردی هم بو عالي دير
 کوردی کيم، ايگی صورت دلکش
 متحرک بولوب، نوا ايلب

رهنمايی انینگ، نېچوک که سروش
 خود بو ايگيسي خضر راه انگه
 قويدلر ايسته گن ديارغه پی
 انگه تېگروکه بار ابدی اول دير
 آلدیلر شربت و طعام ايله کام
 لطف و دلجولوق بغایت ايتيب
 قیلغه لی ديرنينگ تماشاسي
 ايگی همراهی بيرله گام-به-گام
 ليک حيرت ارا قالور ابردی
 تون هم اولدی سپهر دېک بي مهر
 بولغاچ آگاه دير گرديده خيل
 کيم، کوپ اولميش بو ايشدين ابلگه گزند
 توشمه دی پند کونگليگه مرغوب
 بير قيراغينده خوابگاه ايتی
 حسن خیر ايشيگی ینگليغ رست
 قیلغانيدین اوزيگه اول بي داد
 که بولوب چيقماغيغه کوپ طالب
 اول ندامت وليک سود اېتمه ی
 بولمه يين اويقو توش کوررمو کيشی؟
 هر زمان کونگلي ايچره يوز وسواس
 صبحدم اويقودين قيزيقتی کوزی
 کيم، قیلور ابردی انده هر ساری سير
 قوش کيبي، ليک رنگی اخشروش
 ديردين اوچتيلر هوا ايلب

اوچوبان اپورولوب انینگ باشیغه
 بیرسی چبکتی مژده بیرله خروش
 کیم: «نصیبینگ سبنینگ پری بولمیش
 ینه بیر بیم بیرله قیلدی ندا
 کیم: «سپنی دیو قیلغوسیدور اسیر
 قیلیان حیرت اول غرابتدین
 هر ساری سالدی کوز، چبکیب افغان
 قوئوبان چون ایشیک ساری قاجتی
 چیقغاج آشفته رای سودایی
 کچه گه تېگرو بیقرار ابردی
 قوم و خیلگه اضطراب توشوب
 قوئیدیلر ایگی کاردان ساری یوز
 تېله بولمیش غریب آواره
 ینه بیر کاردان کامل عقل
 کېلدی سعد آلیغه نیاز بیله
 که: «سوزی کیم مېن ایله دیم تقریر
 قوئ که آنینگ ساری قوئالی قدم
 سعد بولدی الر بیله همراه
 قیلدیلر عزم کوهسار ساری
 غار ارا کیردیلر هراس بیله
 کوردیلر غار ایچینه ایوانی
 گوشه ده معتکف دیپیلگن پیر
 جوهر جسمی تیره کان ایچره
 جسمی آشفته ساچی ایچره نهان

قوندیلر ایگیسی کبلیب قاشیغه
 قیلدی مونداغ ندا نیچوک که سروش
 که، یوزی مهر خاوری بولمیش!
 ایتی مقصودینی بو ینگلیغ ادا
 سالیب ایگی ایاغینگه زنجیر
 سپسکینب قوئتی بو مهابتدین
 صبحدین یاروب ابردی دیر مغان
 کبلیان برهمن ایشیک آجتی
 ایله دی اول توش آنی شیدایی
 ایشی هر دم فغان و زار ابردی
 هر بیرینینگ ایچیگه تاب توشوب
 که: «بیرینگیز سوزی خود اولدی توز
 چاره وقتیدور، ایتسنگیز چاره
 که ایگینچی سوز ایتمیش ابردی نقل
 آغزی ایچره نهفته راز بیله
 که بو دردینگه چاره ایلر پیر
 شاید اولغهی گم اوشبو درد و ندم
 باشله دیلر یول ایگی کار آگاه
 تاغ ارا بیر قارانغو غار ساری
 رهروی ایگی رهشناس بیله
 کوهکن تیشه سی قازیب آنی
 خلقدین غار ایچینه عزلتگیر
 عالم مختصر مکان ایچره
 اوپله کیم، تون سوادى ایچره جهان

كۈنگلى ايچره علوم پنهانى
 فاش حكمت شڪوه ذاتيدىن
 نې جهاندىن انكه اميد، نې بيم
 كورگچ-اوق حيرت ايتتيلر توروبان
 واقف ابردى حكيم روشن راي
 يوزى نوري ياروتتى ايوانى
 ميزبانلىق خيالى بات ايتتى
 كۈروبان اول شڪوه ايله تمكين
 سعدغه دېدى كه: «اي سعادتمند
 چونكه كۈردى كۈزوم جمالينگنى
 سېنمو دېرسېن، سۈزونگنى مو به مو
 يېر اوپوب دېدى دردمند زمان
 سالدى دانا باشين تبسم ايله
 اولى حاليدىن فسانه دېدى
 شهر و ملك و آتا-آناسيدىن
 كسب علم ايله مك، هنر داغى
 سفر اهليغه مال ايتيب مقسوم
 بو ايكاو قصه سيغه بولماق اسير
 ترك اول كشور و ديار اېتمك
 اويوبان دير ايچينده كۈرمك توش
 باريغه بۇلدى اول صفت قايل
 سعد بېدلغه كۈپ كۈنگول بېردى
 هم توشونگكه دېگومدورور تعبير
 ليك بو ايشده اويله صورتدور

كان ايچينده جواهر كانى
 يېتى يوز يىل اۋتوب حياتيدىن
 دېب آتين خلق پيله قوس حكيم
 كوكسيگه قۇللىرىن قاووشتوروبان
 آچيان ساچين اۋلدى چهره كشاي
 اويله كيم مهر نوري دورانى
 مهمانلرغه التفات ايتتى
 قۇيدىلر تيره توفراغ اوزره جبين
 ذاتينگه بېرمه سون زمانه گزند
 ايله ديم فهم بارچه حالينگنى
 يۇق اېسه موبه مو مېن ايتيمو؟
 «حكمت ايتورغه يخشيراك لقمان»
 باشلهدى دلکشا تكلّم ايله
 هر ايشيدىن نېچه نشانه دېدى
 بذل ايله مهمان سراسيدىن
 توتماق اېل حاليدىن خبر داغى
 ايله مك طرفه قصه لر معلوم
 بۇلمه يين محنتى علاج پذير
 بو طرف غربت اختيار اېتمك
 نكته لركيم، ديبان انكه ايكي قوش
 كيم، الر هوشين ايلهدى زایل
 كه: «يوزونگ بيزگه آرزو ابردى
 هم حصوليغه ايله گوم تدبير
 كه سنگه ايتورى ضرورتدور

سنگه مېندين نېچوک که باردور سود
 مېن بو دير ايچره پيشوا اېرديم
 اوشبو اېردى منگه هوس دايم
 ينه حکمت بولور اېدى مانع
 هوسيم عاقبت غلو قىلدى
 کېچه گه تېگرو مضطرب اېرديم
 گوشه يى توتتوم و يوموب کوزنى
 چون کوزوم اويقوغه نياز اېتى
 توشومه اونله کىردى کيم اول دير
 بولدى يوز مينگ مثال جلوه گهى
 سؤنگره کېلدى اوچوب ايکى تمثال
 خوشنوا ايگى قوش ترنم ارا
 دېدى بير قوش که: «اي هوس پيوند
 عشرتينگ شمعى کور بؤلگوسيدور
 ينه بير قوش دېدى که: «قىلمه تعب
 اېگىنينگ چىققوسيدور ايگى قنات
 کيم، قناتدين انگه طرب بولغهى
 اول ايکى قوش پيامى سؤزلردين
 کؤنگلومه توشتى اضطراب بسى
 وهم بولدى خيالىمه غالب
 که خيال اولچه ايله دى تصوير
 انگه تعبير کيمسه بيلمس اېدى
 جسميم اولدى ضعيف محنتدين
 کؤنگلومه هر دم اهتزاز اېردى

منگه هم سېندين اولغوسى مقصود
 حکمت اھليغه مقتدا اېرديم
 کيم، اوشول يېرده بولغهمېن نايم
 بولور اېرديم خيال ايله قانع
 اوزىنى عقل چاره جو بيلدى
 کېچه بولغاچ شعورسيز کىرديم
 سالدیم اويقوغه کوچ بيله اوزنى
 اويقو کوزومگه تورکناز اېتى
 کيم، انينگ نايمىغه بولسون خير
 که دماغيم خرددين اولدى تهى
 که سنگه هم يقين اېکين بو حال
 ايکىسى کىرديلر تکلم ارا
 توشگوسيدور ايکى اياغىنگه بند
 وطنينگ تيره گور بؤلگوسيدور»
 که سنگه سعد بؤلگوسى کوکب
 قطع قىلغونگ اوچوب طريق نجات
 انگه اوچماق قچان عجب بولغهى
 سېسکنيب اويقو اوچتى کوزلردين
 قىلدى سودا مېنى خراب بسى
 بير معبرغه بار اېدیم طالب
 سالغهى ايلگيمگه مژده ي تعبير
 تىلب اېرديم، ولى تاپيلمس اېدى
 جانيمه يېتىم اول مشقتدين
 تيمه هر نفس گداز اېردى

نې عجب يخشى سؤزدور اول مثلاً
 جاننى محنتقه ايله ديم تسليم
 ايش انگه يېتى رنج دوراندين
 غير اؤلمك يوق اېردى تدبيرى
 خرقةسى اخضر و عصا اخضر
 دېدى كيم: «اې رميده، قيغورمه
 مېن توشونگنى يويهى، ولى سېن هم
 عذر دېمهى، قبول قيلغهى سېن
 يېر اؤپوب ايتتيم كه: «غوريمه يېت
 كيم، قبول ايله ديم سؤزونگ جاندين
 دېدى: «جاماسپنامه» ارقامين
 كيم: يازيدور بو قصه نى بير-بير
 سنگه شرطى كه التماس ايتتيم
 شرط بودوركه باقمهى اوزگه علوم
 سېندين اول فنده ايله مك كوشش
 كيم بو دير ايچره اول كه زار اؤلغهى
 سېن دواي مزاجى قيلغهى سېن
 غايب اؤلدى تمام ايتب سؤزنى
 ايزيگه اشك گوهرين ساچتيم
 توشتى آچقاچ همول محليغه كوز
 دېب اېدى كيم: «فلان زمانده كيشى
 اويوب اول دير ايچينده توش كورسه
 چاره بودوركه كوهسار ايچره
 قويمه غهى تاشقارى آياق اندين

كه: «بلا يخشراق كه ييم بلا»
 هر زمان اؤلتورور اېدى مېنى ييم
 كه تمامى ايليک يودوم جاندين
 يېتى باشيمغه خضروش پيرى
 گويى اول اېردى خضر پيغمبر
 جانينگه ييم و خوف اؤقين اورمه
 شرط قيل كيم، نې ايتسه مېن هم
 يوق كه اوزنى ملول قيلغهى سېن»
 سؤنگره نې حكم كيم اېترسېن، اېت
 نې دېسنگ قيلمه يين ابا اندين»
 نظر ايلب اؤقوغيل احكامين
 كه، توشونگكه نې نועدور تعبير
 توت قولاق كيم اداسيغه يېتيم
 ايله تعبير علمينى معلوم
 بيزدين آنينگ كشاديغه بخشش
 توش كؤروب بؤيله بېقرار اؤلغهى
 اول غمى نينگ علاجى قيلغهى سېن»
 مېن ايزى اؤرنىغه قؤيوب كوزنى
 سؤنگره «جاماسپنامه» نى تاپتيم
 كه يازيب اېردى حالتمدين سؤز
 كه انينگ علم و حكمت اؤلسه ايشى
 اؤزيگه درد و غصه توش كورسه
 وطن اېتگهى قارانغو غار ايچره
 يوز ييل اؤلغونچه قطع دوراندين

ايشيگه مونداق ايله سه تدبير
 چونكه يوز ييل اوتر نجات يېتر
 تيره شامى كه قطع اولور منبعد
 يعنى اول لحظه بير سعادتمند
 آتى سعد و جمالى فرخنده
 تيره غارى ارا طلوع ايلر
 عزلت آيين حكيم غارنشين
 يولېغه سعد چون خرام اېتگه
 يېتگوسيدور معبريغه مراد
 بولگوسيدور تايپ كوپ ايشگه وقوف
 فكر ايله بولگوسى فلک پيمای
 راى گردونغه دست تاپقوسيدور
 اول رياضتكه، چېكتى غار ايچره
 رفع اولوب بارچه قيد جسماني
 كه نېكيم اهلى حكمت ايله دى كام
 بولگوسيدور بارى انگه روزى
 توشى نينگ سؤنگى قسيميغه تعبير
 چرخ اوجيغه التفاتى ايننگ
 مېن بو سؤزلرگه چونكه سالدیم كؤز
 آنچه تعبير ايشيگه چېكتيم رنج
 يوز ييل اولميش كه بو مغاره ارا
 كيمكه، بو دير ارا گذر سالدی
 كېلدي و عرض قيلدی احوالين
 كؤز يوزونگگه اميدوار اېردى
 بند ايله گورغه بودور تعبير
 جانيغه مژده ي حیات يېتر
 كؤزینی ياروتور بير اختر سعد
 ايشيگه دير ايچيگه توشگن بند
 سعد اكبر جماليگه بنده
 انگه تعبيرينى رجوع ايلر
 انگه تعبيرين ايله سه تلقين
 جهد ايله مدعاى كام اېتگه
 كؤرگوسى عقده ليغ ايشيگه كشاد
 چرخ مُشکللى انگه مكشوف
 چرخ بوستانى ايچره جلوه نماى
 كؤكنى آليده پست تاپقوسيدور
 نفسينى توتتى خارخار ايچره
 بولگوسى ذاتى اويله روحاني
 مانع اولدى حوادث ايام
 راى افلاك مشعل افروزي
 بودوروركيم، خبر يېتوردى پير
 بودور اېگنیده گى قناتى ايننگ
 ياديمه كېلدى خضر ايتغان سؤز
 كه حق اېتتى منگه نصيب اول گنج
 معتكف مېن اولوسقه چاره ارا
 توشدين آيننگ بلاسيغه قالدی
 آليدين رفع قيلديم اشكالين
 جانده يوز داغى انتظار اېردى

که، قچان تاپقه مېن وصالينگنی
 شکر یوز ییل نې کیم مراد اېتیم
 بو اېدی اولچه مېنده تاپتی وقوع
 توشته قوش کیم چېکېب نوای غریب
 اول اېرور شاه سبزپوش قیزی
 شهرسبز اؤلدی تختگاهي انینگ
 انکه فرزند بیر پریشودور
 قیله آلمه ی پری یوزیگه ستیز
 یوزی مشاطه سی عجوز سپهر
 بلکه اول حسن آلیب قویاشدین باج
 حسنی وصفیده نطق گنگ مقال
 لبی لعلی زلال حیواني
 حلّه اوزره یوزی که جلوه قلیب
 شاهیننگ مایه فراغی هم اول
 شاهغه قلعه یی دورور عالی
 بیر بییک قلّه اوزره اول قورغان
 شاه قورغان ارا یسب بیر قصر
 قصر دوریده اوچ حصار دورور
 هر حصاریده بیر بییک دربند
 لیک دربندلر آچیلمه ی هیچ
 بورناغی بند ارا تاپیب قورغان
 زوری آلینده پیل اؤیله که مور
 رزم وقتی قرا بلا کپلیان
 قلعه نینگ کوتوالی اول زنگی

یاروغه ی کؤز کوروب جمالینگنی
 مقدمینگدین مرادیمه یتیم
 قیله ی اېمدی سپینگ ایشینگه شروع
 سنگه اول کیم دېدی، پرینی نصیب
 که، قویاش کحلیدور آیاغی ایزی
 پیر اوزه سبزه دېک سپاهی انینگ
 که پری حسنین مشوشدور
 حور جنت انکه کمینه کنیز
 حسنی کؤزگوسی اول سپهرده مهر
 هیچ کؤزگوه بؤلمه یین محتاج
 یوزی ذکریده نفس ناطقه لال
 خضر ینگلیغ لباسی ریحانی
 سبزه اوزره گل بهشت آچیلیب
 نې فراغی کورر قراغی هم اول
 رفعت ایچره سپهر تمثالی
 برجی کؤک قلعه سیغه طعن اورغان
 انده ساکندورور اول آفت عصر
 برجلر انده چرخوار دورور
 رفعت ایچره کپلیب فلک پیوند
 حددین آرتوق یؤلیده تاب ایله پیچ
 دیوسان زنگی و آتی قطران
 هر توکی سایي پیل چاغلیق زور
 تنیده هر رگ اژدها کپلیان
 کوتوالی سپهر دېک رنگی

ينه دربند ارا همیشه مقیم
هر صفت علم ارا کلیل ماهر
اول بولوب قلعه وضعیغه بانی
اوتگیچ اندین کلیل ینه دربند
عمریده مکر و حیلہ ایل بورد
قصر دوریدین اول بولوب آگه
قوش اوترده اوجوب حیاتی ایننگ
سحر اوتین حسن ایچینده اویله یاقیب
اصل فکرته ماه سنگین دل
شاهدین ایستب اویله حصن حصین
حسنی کیم، دهر ارا سالیب غوغا
کیم، ایننگ وصلین آرزو ایل بورد
شاه بولسون، یوق ابرسه شهزاده
شرط مونداق قلیل بت گلچهر
چون حصاریغه ناگهان یتسه
کینه و مکر طرحینی سالغهی
چونکه اول یتوشسه قورغانغه
قوللرین ایلہ گهی سراسر بند
بولسه ایکیچی حصنیغه مایل
نی که سورسه بی حجاب دپسه
قیلسه سایلنی سوز بیلہ عاجز
ینه بیر قلعه ساری سورسه سمند
علم ایلہ قیلسه چاره آهنگین
سحرینی باطل ایلہ گچ حالی

آچیب اوراق بیر خجسته حکیم
علم و تقوی جمالیدین ظاهر
ینه بیر قلعه نینگ نگهبانی
انده زال فنون بیلہ خورسند
حیلہ ده زال چرخ انکه شاگرد
که نسیم اولیان اېسمه گهی ناگه
چیین اوچسه کویوب قناتی ایننگ
که ابریب تاش و چشمه ینگلیغ آقیب
جفت شغلیغه بولمه یین مایل
چقیب ابلدین، بولوب حصارنشین
توشوبان هر کیشیگه اول سودا
کېلسه اول ایشده گفت و-گو ایل بورد
یوقسه هر ایشده فرد و آزاده
که، انکه اول که گرم ایل بورد مهر
عقد امرینی آشکار ایتسه
اوج حصارین نی نوع ایتیب آلهی
کورگوزوب دست برد قطرانغه
تا انکه فتح بولغهی اول دربند
بولگوسیدور حکیم انکه سایل
مُشکلیگه ایننگ جواب دپسه
فتح بولغهی انکه ایکیچی دز
که فسونگرده بولدی اول دربند
باطل ایتسه فسون و نیرنگین
بولغهی اوچونچی قلعه غه والی

اوچ حصار اوزره بۇيله اورسه علم
 يۇق اېسه قيسى بيرگه بۇلسه اسير
 تيغ خونريز تارتبيان بي باک
 ايتلر آليغه تشلبان لاشين
 قوم و خيليني ايلبان تاراج
 هر نېچه کون اېمس که بير مظلوم
 کونگيره اوستيده نوچوک کيم تاش
 ليک سېن هيچ نوع قايغورمه
 کيم، اني حق سنگه نصيب اېتميش
 هر نې قيلغوم سنگه تعليم
 دېدي و نېچه لفظ قيلدى سواد
 مۇهره يى داغى جيبيده اېردى
 ينه بير رقعە داغى قيلدى رقم
 دېدى: «قۇپ، اېمدى يۇلغه توشكيل بات
 سوروبان شهرسبز جانبى کېت
 چون يقينلشتينگ ايگى اخضرپوش
 هر نې کيم سېنده بۇلسه صورت حال
 چون خيالىنگنى شاه انگلهدى جزم
 نېچه لفظى که يازميشەم زنهار
 مۇهره نى داغى آغزينگه آغيل
 بېرور اول لفظلر سنگه شوکت
 مۇهره دين داغى هر نې ساچسنگ سوو
 چونکه زنگيني ايله دينگ مغلوب
 هم اوشول ديوسار فتح اولدى

آنينگ اولغەى بت حصارى هم
 قتليغه آنينگ ايله مەى تقصير
 ايله گەيلر هم اولدم آنى هلاک
 قۇيوبان کونگيره اوزه باشين
 ايله گەيلر دياردين اخراج
 بۇلمەغەى عمر و جانيدين محروم
 قۇيولوبتور اوشول حصار اوزه باش
 وهم دشتيغه مرکينگ سورمه
 وصل تاپماققە وقت هم يېتميش
 انداغ اېتمک کېرەک، سېن اېتمەى بيم
 که: «کېرەک کيم بولرنى توتسنگ ياد»
 چيقاريب آنينگ ايلگيگه بېردى
 سعد تسليمى ايله دى آنى هم
 رهبرينگ اوشو ايگى خضر صفات
 تورمه يين يۇلده اول ديارغە يېت
 شەغە باريب نوچوک که ايگى سروش
 ايله سونلر شە آليده ارسال
 بورنه قطران ييله بويورغوسى رزم
 که آنى تينمەى اېتگە سېن تکرار
 سوينى خصم جانبى سالغيل
 دشمنينگدن آلور ولى قوت
 کېلتورور خصم کؤزيگه اويقو
 شاد بۇلغيل که قۇيدى يوز مطلوب
 هم بورونغى حصار فتح اولدى

قؤيسنگ ايگينچي عقده ساري قدم
 بورون آندين كه اول حكايت دهر
 اوقوغاچ كورگوزوب نياز سنگه
 شاد بولغيل كه، اول خردپيوند
 سنگه بولوب شفيق و غمخواره
 سحرلرني چو ايله دي باطل
 مونچه سوزني چو نقل قيلدي درست
 بولوبان شادمان دېدي: «شاد اول
 قوپقيل و ابرته كونني ايله مه كېچ
 دېدي و انگه خيرباد ايتتي
 تون و كون قطع ابر اېدي وادي
 تاكه بولدي پديد خطّه كش
 ايگي رهبرغه امر قيلدي خرام
 اوزي اول مرز اوزه يپشيب محمل
 اول ايكاو شه قاشينده بار تاييب
 شاهغه قصه لر دييان دلخواه
 وصف كؤپ قيلديلر كمالاتين
 شه تانور ابردي اول ايكاوني هم
 سوزلري صدقي شهغه ابردي يقين
 كورمه يين بولدي سعدغه مشفق
 حكم قيلدي كه: «اول طرف سورونگوز
 باريبان تانگله حاضر ايله ديلىر
 كورگچ آينگ خجسته طلعتيني

كيم، ابرور كامل مسيحا دم
 چيقاريب ايلكيگه رقعيني بېر
 مېندېك اولغوسي چاره ساز سنگه
 مېنگه شاگرد ابرور، ده غي فرزند
 اول فسونگرگه قيلغوسي چاره
 سنگه بارچه مراد ابرور حاصل»
 اوپتي مانگله ييني، قوچوب آني رست
 بيزني آباد قيلدينگ، آباد اول!
 يول يورورده توقف ايله مه هيچ»
 قالدی بو، اول نشاط ايله كېتتي
 يوليني باشلب اول ايكي هادي
 توفراغي رنگي چرخ اخشروش
 قصه سين شه ايلبان اعلام
 سيزه اوستيده ايله دي منزل
 نكته سورگونچه اعتبار تاييب
 سعد حاليدين ايتتيلر آگاه
 كه شه انگله دي بارچه حالاتين
 ابرديلر بلكه خادم و محرم
 بيلدي كيم، باردور اولچه دېرلر چين
 چون بو ايگي بار ابرديلر صادق
 تانگله باشلب يوليني كېلتورونگوز!»
 شهني آسوده خاطر ايله ديلىر
 تاپتي كؤپ كؤنگليده محبيني

^۲-كش: كيش، شهرسبز.

كوروشوب آنی سرفراز اېتتی
 كوپ سوره ب قیلدی صندلی تعین
 چون چېکیدى طعام شاهانه
 شهغه ایلې اېدی اول ایگى خبیر
 دېدی کیم: «باریب اؤلغیل آسوده
 بوکون آسوده لیک غنیمت ییل
 سعد یېر اؤپتی داغی عزم اېتتی
 ایچیان می کؤنگول مرادی بیله
 کچه دین چونکه اؤتتی بیر-ایگى پاس
 باشیده باده، کؤنگلیده محبوب
 اهل مجلس تمام مست اېدیله
 سعد چیتى چاغیر خیالی بیله
 ظاهر اېتتی خرام یار ساری
 قوم و خیلی بارى قالب غافل
 اورر اېردى حصار دوریده گام
 عاشقانه چېکيب سرود و نوا
 اوشبو حالتده زنگي خونخوار
 قلعه دورین کزيب توتر اېدی پاس
 یېتى ناگه قولاغیغه بیر اون
 توشوبان باردی اون پى بیله تیز
 کوردی مستی که هوش یوق انکه هیچ
 اول اؤلتورمک ایسته دی آنی
 که: «انى کچه اسره غی محکم
 معرکه آشکار قیلغانده
 اول ینه یېر اؤپوب نیاز اېتتی
 تخت آلیده تاپتی اول تسکین
 آلدی بهر آشنا و بیگانه
 سعدنینگ مدعاسینی تقریر
 یول ارا بؤلدونگ اېرسه فرسوده
 تانگله قورغان ساری عزیمت قیل
 اوز وثاقیده میل بزم اېتتی
 صنم ماه چهره یادی بیله
 عشق ایله باده اندین آلدی هراس
 یار کویینی ایله دی مطلوب
 بارچه اویقوغه پایست اېدیله
 کؤنگلی دلدارى نینگ وصالی بیله
 قؤیدى مستانه یوز حصار ساری
 اول قرا تونده مست و لایعقل
 یقیله-قۇپه توتمه یین آرام
 هر دم ایلې یوقاری کؤنگلی هوا
 تاغ ارا اول صفت که تیره بخار
 کؤنگلیده بیم یوق، ایچینه هراس
 غضبیدین باشیغه چیتى توتون
 توتوب ایلگیگه دشنه خونریز
 جز فغان و خروش یوق انکه هیچ
 ینه قیلدی خیال پنهانی
 تانگله کیم یاروغه بری عالم
 سعد ایله کار-زار قیلغانده

اول اولتورگه ی آنى بېرمه ی امان
 توشگه ی اندین غنیمى کۈنگلیگه بيم
 بو خیالی بيله بؤلوب خورسند
 قلعه تاشیده بار اېدی غاری
 سالدى غار ایچره ظلم ایلب فاش
 زنگي نحس قويدی قلعه غه پي
 ساغالیب صبحدم چو اویغاندی
 کیردی، چون کۈنگلی بۈلدى فکرتساز
 توشی چون کیردی کۈنگلیگه بیر-بیر
 رقه کیم بېرمیش اېردی دانا یاد
 آنچه قوت تنیغه یوز اوردی
 غار آغزیدین آلدی تاشنى هم
 یېل کیى بارور اېردی مستعجل
 مضطرب کوردی خیلینی غمگین
 عجز ایله خاک رهغه یوز قويدی
 شاه خود تورمیش اېردی میدانده
 ماهرخ برج اوستیده حاضر
 یوز تومن اېلگه اول طرف آهنگ
 دیو ناظرکه سعد چون سورگه ی
 سعد چون کارزار ارا کیردی
 خلق بۈلدى بو حالدین حیران
 انگه اول ایش کۈروندی اسرو عجب
 چیتى و سعد ساری عزم اېتتى
 حرزدین آنچه شوکت اېردی انگه

تا که قیلغه ی نظاره یخشی-یامان
 غالب اۋلغه ی، چو بيم تاپتى غنیم»
 سعد ایاغیغه سالدى محکم بند
 قرا گور آغزیدین نموداری
 قويدی غار آغزیده بیر آغیر تاش
 سعدنی غار ایچینده باستی می
 اۋزى نینگ حالتیغه ایلندی
 کېچه گی حالی یادیغه آز-آز
 قیلدى اولغی قوش سۋزین تعبیر
 اۋقوماغلیغین ایله گچ بنیاد
 کیم، چو قیدینی چېکتی، سیندوردی
 قويدی هنجار ایله یۋلیغه قدم
 تا که توتتى سکون، تاپیب منزل
 رفق له بېردی بارچه غه تسکین
 آتلیب وعده گه غه یوز قويدی
 زنگي دیوسار جـولانده
 مهرِ انور زحل ساری ناظر
 بارچه سی سعد اوچون بؤلوب دلتنگ
 چیقاریب توتقونینی اولتورگه ی
 زنگی اول تیره غار ارا کیردی
 تاپمەدی بند قیلغانین قطران
 اۋت نهادیغه سالدى کین و غضب
 اول ده غی آتیدین توشوب یېتى
 که حریفیچه قوت اېردی انگه

ايگىسى زور كېلتۈرۈپ دايم
 مۇھەرەنى سەد آغزىغە آلدى
 اول رطوبت كە، ظاهر اېتى بو سوو
 كۈزى چون بۇلدى اويقونىنگ وطنى
 كىم، چو چىقتى باشى اوزە اول ديو
 باشى اوستيدىن آنى ايلب پخش
 اويلە توشتى نظاره اھلىغە جوش
 سەد انى قۇيدى، داغى قىلدى سوال
 باشلەدىلر يۇلن حكيمغە چۇست
 كىرىب اۋتتى بورونغى قۇرغاندىن
 سوردى ايگىنچى قلەە بندىغە بات
 سەد فى الحال ايلەدى تسليم
 آچغىچ استادىنىنگ آتىن كوردى
 اوقودى، يازمىش اېردى حالاتين
 صفحەدە كلك اېتىب نگارشلر
 بارچە ايشدىن خبر تاپىب سايلى
 دەدى: «يۇقتور منگە حد و يارا
 يازمىش اېردى حكيم دريادل
 اول ايكاو بو صفت محاكادە
 دەدى داناكە: «اول كە دېرلر زال
 سحردين تېگرەسىدە تار ايلە پود
 سېن كە اول يان عزيمت اېتكۈنگدور
 زالنىنگ كۇكسىگە اوروب اتصال
 چونكە بۇلدى حكيم انگە تابع

كوچلرى اېردى گويا قايم
 سويىنى خصم جانبى سالىدى
 بۇلدى زنگىگە موجب اويقو
 سەد انداق قۇنقاردى يېردىن انى
 يېتى اول خلقدين فللكە غريو
 انداق اوردى كە يېرگە باغلهدى نقش
 كە فلک گنبدىغە توشتى خروش
 كە: «ينه نې قىلەى، قىلىنگ ارسال!»
 قدم اوردى بارورده بۇلمەى سست
 آلدى اۋز طارمىنى قطراندىن
 كۇرگچ آنى حكيم قالىدى مات
 رقعەكىم يازدى پىلەقوس حكيم
 اۋپوبان، يېرگە جبھە تېگوردى
 اۋزى و سەدىنىنگ مقالاتين
 آنى قىلمىش اېدى سپارشلر
 بۇلدى توفراغىن اۋپگەلى مايلى
 نكتە دېمك بۇلوب سخن آرا»
 ايلەمك زال سحرىنى باطل
 اېل يىراقتين توروب تماشادە
 زالدېك مېن يەسب مېن اول تمثال
 بارچە اېرور نمود و يۇق موجود
 چونكە دربند ايچىگە يېتكۈنگدور
 كىر و بۇل محرم، حريم وصال»
 ينه سەد اۋلدى شەسارى راجع

که: «نې ايشگه ینه شروع قيله ی
 عاجز ایلې اېدی حکیمنی اول
 گرچه اېل کیرمگی محال اېردی
 کینيچه شهر خلقی غوغاسی
 زال دوریده کوپ بلالر اېدی
 سعد بېوهم اوروب قدمنی چُست
 زال تېره ندی چونکه اؤز یېریدین
 پیکری اېردی آدمی مانند
 رشته نی اژدها قیلیب افسون
 سحرلرنی چو باطل اېتتی تمام
 شه انی قوچتی، داغی اؤپتی یوزین
 گلشنی بار اېدی جهان آرا
 انده بیر قصرغه اېدی بانی
 ایلبان اوشبو باغ وقصرده سور
 وصل تاپتی فرشته بیرله پری
 کبچتی آز چاقده شاه آزاده
 یشیل ایلې لباس و تاج و سریر
 گلرخ انداق که سرو بوستانی
 تا تیریک اېردی شاد و بی غم اېدی
 رنگی اخضر بهار رنگی اېرور
 افعیی غم چو اېلگه ایلهدی زور
 شوخ کیم بؤلدی سرودېک چالاک
 خضر بو رنگدین نشان تاپتی
 چونکه راوی توگه تتی قصه درست

قیلور ایش قیسیدور، دېنگیزکه بیلە ی!
 باشله دیلر عجوزه جانبی یؤل
 کیردی دربند ارا که زال اېردی
 قؤزغب اېلنی اول ایش تماشاسی
 شعله پاشنده اژدهالر اېدی
 تېپتی زال خَمیده کؤکسیگه رست
 جزو-جزوی تۆکولدی بیر-بیریدین
 لته بیرله سرشدین پیوند
 اؤتلری حله، پاره لر گُلگون
 یاندي و شاه ساری قیلدی خرام
 آنی فرزند، آتا اؤقودی اؤزین
 قؤیوب آتینی «روضه خضرا»
 قصر اخضر دېر اېردیلر آنی
 شهر سبز اېلین ایلبان مسرور
 مېر بیرله ستاره سحری
 شاه بؤلدی یېریده شهزاده
 آلیده ایگی سبزپوش وزیر
 کسوت ایلې حریر ریحانی
 عدلیدین ملک سبز و خرّم اېدی
 سبزه و مرغزار رنگی اېرور
 انی جام زمرّد ایلهدی کور
 سبزه خطی ایلر اېلنی هلاک
 تانگ یوق ار عمر جاویدان تاپتی
 دېدی بهرام: «کای مسافر چُست

اصل و بودونگنی ایله گیل تقریر» دېدی راوی که: «ای بلند سریر
شهرسبز اهلی زاده سیدین مېن سعدننگ خانواده سیدین مېن»
شاهغه روشن اؤلدى چون حالى قیلدى اول شهر اوزه انى والى
انى آسوده قیلدى قیغودین اؤزی آسوده بؤلدى اویقودین

سه شنبه کونی بهرام نینگ گُلگون لباس بيله قصر گلناریغه توجه قیلیب، شفقگون
حلّه لیک خورشید بيله ساغر یاقوتفام ایچینده لعل رنگ می ایچگانی و اول
یاقوت و لعلدین اویقو اوچون مفرح ترتیب قیلیب، میدین قیزارتغان کؤزین
یومغانی

چون سه شنبه سپهری چابک خیز
باغله دی زال چرخ اؤلوب رعنا
شاه بهرام کیدی گُلگون رخت
قصر گُلگون سری قیلیب آهنگ
سرو گُلچهر قیلدى استقبال
تخت گُلرنگ اوزه توتوب آرام
شاه ایله قیلدى نوش گُلگون مل
انگه تېگروکه مېر گُلرخسار
شه کؤزی باده دین قیزاریب اېدی
اول گروهی که اېردیلر مأمور
تاپتیلر رهروی فسانه سازی
کېلتوروب عرض قیلدیلر آنی
که، «بؤلوب پرده کینیده ساکن
سیر قیلگاننى کوه و دشت دېسون
رهرو اول نوع حکم چون ییلدى
که: «شه اقبالی حصر دین افزون

تؤکتی انجم شراریدین گُلریز
ابر شنگر فگون بيله حنا
تیکتی گُلگون اوی ایچره گُلگون تخت
ایسته دی ایچسه باده گُلرنگ
گُل کیی بارچه رختی حلّه آل
جام لعل ایچره باده گُلغام
مل الر چهره سین قیلیب گُل-گُل
یوزیگه یاپتی پرده کوهسار
کؤزیدین اویقو لیک باریب اېدی
ایسته بان یؤلده آنچه کیم مقدور
نکته ایتورغه سحرپردازی
بؤلدى اجرای حکمی سلطانی
ایلان اولچه سعی اېرور ممکن
نې انگه بؤلدى سرگذشت دېسون»
سؤز ثنا بیرله ابتدا قیلدى
یوزی اقبال جامیدین گُلگون

اۋزى ايلگيده ارغواني مى ايتى آليده خصم قانى مى»

تورتونچى اقليم يوليدين كبتورگن مسافر سخنگوزارليغى

چون دعا بيرله بۇلدى نكته سرا
خسروى ابردى شاهلردين تاق
مخزن و گنجيگه نهايت يۇق
چرخ يۇق ملكى عرصه سيغه عدل
عدل و انصاف اؤلوب صفاتى اينىگ
اېلگه بىل و عطا بيله مشهور
اېلگه لكلىرى بې بهانه بېرىب
بىلده بىر گر دىيان سخن سنجى
بۇيله مشهور ابروركه بير محتاج
ايلبان قطع دشت و تاغ ايله رود
نېچه كون بۇلدى مزدى ايچره درنگ
ساغىنىب شه دېدى كه: «تاپىنگ آنى
دېدى سۇرغان دم اول گدايشه:
شه اينىگ حكمتىنى قىلدى سوال
قىده بو ميوه دين يىغاچ موجود
شه چو مقصودىنى اينىگ يىلدى
كه حساب ايچره بار ابدى اۋن لك
وزرا ميل ايتىب بهانه سارى
كه اگر كۆرسه آنچه نقد ايله مال
شه بىلىب چون نظاره اېتى انى
ايشى يۇق ابردى بير اينىگ مونداق
بير كون اۋلتورمىش ابردى صحبت ارا

دېدى كيم: «اېرته چاغده دهلى ارا
تختى حكيمده كشور آفاق
ملك و خيلىغه حد و غايت يۇق
اۋزگه شهلرنيىگ آتيچه انگه پيل
شاهلر ايچره جونه آتى اينىگ
عالم ايچره سخا بيله مشهور
گر بهانه تاپىب، خزانه بېرىب
صله سيغه عطا قىلىب گنجى
چرخ ملكيدىن ايله گن اخراج
انگه كېلتوردى بير سبد امرود
بۇلدى علان بر اسرو كۆپ دلتنگ
سۇرونكوز حاجتىنى پنهانى»
«حاجتىمدور بير ارّه، بير تيشه»
دېدى: «حكمت بوكيم، يانيب فى الحال
بۇلسه بارين كېسىب قيله نابد»
صله بير ملك مالينى قىلدى
هر لكى اۋن تومن كېلىب بېشك
باشلبان شهنى اول خزانه سارى
باردورور بېرمىگى بىراوگه محال
آزدورور دېب دوباره اېتى انى
بار ابدى اۋن و يوز و مينگ مونداق
چرخ يىنگليغ علوى همت ارا

دُر ساچر اېردی ابر احسانی
تحفه کېلتورمیش اېردی بیر کوزگو
چین دېسه عکسیده صفا اېردی
کوپ کیشی قیلدی آزمایش انگه
شاه انگه بېردی بې نهایت مال
بذل چون آنچه نقد و مال اېتتی
کیم: «چو عالم ارا گذر سالدینگ
بیر مېننگدېک سخي اېشیتینگ مو؟
شاهیننگ بو سوالیدین مسؤل
هاو، دېسه شهغه نقص راجع اېدی
عاقبت زخمیدین دیالمه ی چین
دېدی: «بیر یوق که مېن یوگورمه ی مېن
دېدی: «چیندور بو؟» -دېدی: «چیندور بو»
چونکه نظاره قیلدی کوزگو ارا
بؤلدی خجلت بیله سرافگنده
دېدی: «ای رهرو خجسته صفات
بو قرا باعثی چو یالغاندور
دېدی: «کوردوم» -دېدی که: «کوزگو که باق!»
شه دېدی: «ایتقیل که، نې کیشیدور
دېدی راوی که: «ای بلند سریر
بو حکایت که بس بیراق بولغهی
مجلس اهلین قۇپاردیلر حالی
دېدی کیم: هند ایچینه شهریدور
هم سېنینگ ملکونگه اېرور داخل

بار اېدی بیر غریب مهمانی
کیم، انی توتسه هر کیشی اؤترو
دېسه یالغان یوزی قرا اېردی
ایتغاندېک اېدی نمایش انگه
کیم، ایننگ عشرين اېتمس اېردی خیال
سؤزیننگ اثناسیده سوال اېتتی
عالم اهلغه کوپ نظر سالدینگ
یا کؤروب خدمتیغه یېتینگ مو؟»
بېحد اندیشه ایچره بؤلدی ملول
یوق، دېمک خود خلاف واقع اېدی
yalغان ایتورنی ایلان آیین
بیراو سېندېک جهانده کورمه ی مېن»
شه دېدی: «آلغیه توتونگ کوزگو!»
عکسی کوزگو ارا کؤروندی قرا
شهده غی اندین اؤلدی شرمنده
بیزدین اؤلدی سنگه بو نوع اویات
چین دېگیل کیم، علاجی آساندور»
باقتی کوزگو که، بار اېدی یوزی آق
که بو ینگلیغ سخا ایننگ ایشیدور؟»
ایتماقدین منگه یوق اېمدی گزیر
بؤلسه خلوتده یخشیراق بولغهی»
شه و راویغه قالدی اوی خالی
روضه دین عالم ایچره بهریدور
مالی هر ییل خزانه غه واصل

وصفی بس دلپذیر و آتی طراز
 شاید اول بیرگه یتکن ابرکین سبن
 شه دبدی: «قیلمه میش مبن آنی طواف
 سبن حدیثینگی ابتدا ایله
 دبدی: «شهریدور اول بهشت آسا
 کوثر آسا سوی دلیلی ایننگ
 روضه ینگلیغ هواسی جانپرو
 ایلگه باغ زینتی-پیشه
 کیشی یوق کیم، یوق انکه بوستانی
 هر کیشی آنی خورد حال یسب
 شاهیننگ چون عدالت اولدی فنی
 شهر و کویی بهشتدېک معمور
 مالی ضبطیغه ایل بولوب حیران
 نوجوانی بو شهر ارا ساکن
 حسن ارا مهر آسمانی اول
 یاشی آز و کمالی کوپ بېحد
 پاک طبیعی صفاده کوزگودېک
 فهمیغه نکته بولمه یین مبهم
 طبیعی هر فنده چون ملایم اولوب
 یوق سعادتلیق اوילה بیر موجود
 ایهمه ی اندین ایزد متعال
 میل گلزار ارا قلیب آهنگ
 تاکه گل باردوروز توزوب مجلس
 ساجیان برگ گل قدم تا فرق

طرزی دلکش نېچوک که عشق مجاز
 یوقسه وصفین ایشیتکن ابرکین سبن؟
 لیک ایلدین ایشیتیشم اوصاف
 هر نی کورگن اېسنگ ادا ایله»
 نخلی طوبی مثالی گردونسا
 هر طرف رود سلسیلی ایننگ
 سوی کوثر کییی روانپرو
 باغدین یخشیراق انکه بیشه
 باغیده هر طرف گلستانی
 زیب ارا اولچه احتمال یسب
 ایل اوشبو جهتدین اسرو غنی
 ایل بیله اوایلر انده حور و قصور
 تاپمه یین، گنج قویغی لی ویران
 وصفی مینگ نقطه دانغه یوق ممکن
 لطف ارا آب زنده گانی اول
 ذاتیده مندرج کمال خرد
 سیزه اوزره آقر سوزوک سوودېک
 نکته سی ایچره نکته کوپ مدغم
 انکه اهل فنون ملازم اولوب
 اختری سعد اولوب، آتی مسعود
 هیچ ایشده کمال، خاصه که مال
 دایم ایچمکه باده گلرنگ
 گل ابرور مجلسی ارا مونس
 فرقدین تا قدم گل ایچره غرق

چونکه گل فصلين اوټکريب گردون
 کېستوروب برگ گل کيبي بير-بير
 باري کيمکلرين قليب گلفام
 رهبه لرده نېچه بت گلچهر
 يوزي گلگونه رنگيدن ساده
 هر قچان اول قليب نشاطقه عزم
 نېچه کيم عيشي نينگ گلي آچيلور
 کيم، انينگ بزميغه نظاره قليب
 ايشلرين گر شکسته بسته، دېدیم
 اوره آلمان ولي سخاسيده دم
 ايله دی چون بو پېرده نکته نی بس
 کيم، بو نادر ساری گذر سالغهی
 دېدی: «بير هفته ايسته بان آرام
 خدمت اهلين هم ايله ديم آزاد
 اېلنی چون ايله دی پراکنده
 حرمين خاصلرغه تاپشوردی
 بار اېدی بير زمين نوردی انينگ
 دېب اېدی آتینی «سريع السیر»
 هفته ليق يولنی باريان بير کون
 بېريان طور و وضعيغه تغير
 ايگی کون سعی ايله خرام اېتی
 کوردی شهری نېچوک که باغ بهشت
 نکته گو وصفين ايله گنچه اېدی
 سوردی مسعود اويين سوراغ ايلب

ايلبان اول حريرلر گلگون
 سينگدوروب انده عطر و مشک و عبير
 ينه گلفام اېتب خجسته مقام
 چرخ تاقی ارا نېچوک کيم مهر
 يساغان گل سپرگه آماده
 توزسه گلفام قصری صحنیده بزم
 يوقاريدین باشيغه گل ساچيلور
 باغ فردوسدين کناره قليب
 يوزيدین بيرنی جسته-جسته، دېدیم
 مېن ني کيم، گر تيريلسه يوز حاتم»
 جونه صبر و قرارين آلدی هوس
 بارچه احواليغه نظر سالغهی
 نوش قيلغوم حرمسرا ارا جام
 عيش ايله اويلريده بولسون شاد»
 عزم جزم اېتی شاه فرخنده
 نکته لر بارچه سيغه توتوردی
 بولمه يين برق همبردی انينگ
 قالبان سيردين هوا اوزه طير
 ينه بير آنچه نی ينه بير تون
 سپکريدی مرکب اوزره شاه دلير
 گرچه يول يوز ييغاچ اېدی — يېتی
 توفراغی عطر ارا عبير سرشت
 بلکه زينت ارا يوز آنچه اېدی
 بزمينی مايه فراغ ايلب

يېتى و كوردى بير بيبك كيرياس
 ساحتى ايچره خلق غوغاسى
 متعين اېشيكده نېچه كيشى
 جونهنى كورديلر غريب مثال
 باشلبان آليغه يوگورديلر
 باغلبان مركين طويله غه رست
 قصركيم ابردى مهمانخانه
 جونه غه انده بپرديلر آرام
 ميزبان داغى كېلدى قاشيغه بات
 اول ضيافت طريقيه ماهر
 كيم اوشول خلق ايله كمال خرد
 بولغوچه اول كلامدين فارغ
 قىلدى يوز لطف بيرله استمزاج
 انى راغب كوروب نشاط ايلب
 توزدى بزى كه چرخ كهنه نهاد
 بار ابدى قصر يانیده حمّام
 شیشه اؤرنیده مِهَرِ عالمتاب
 التماس اېتى كيم بيرايگى زمان
 يووسه يول گرديدن بدننى خوب
 كيردى و تاپتى بيردم آسایش
 كه ايننگ ملكى ايچره يوق ابردى
 تاسلر زرنگار و مِهَرِ مثال
 فوتلر مُشك و عنبر آغشته
 خدمت اهلى گل تري ينگليغ

تاق و ايوان انگه سپهر اساس
 آرزوخواه اولوس علااسى
 غربا خدمتى الرينگ ايشى
 سوروبان بيلديلر كه نېدور حال
 مهمانخانه غه توشورديلر
 باشلهديلر اؤزىنى قصر غه چُست
 فرش ايله رختى بارچه شاهانه
 تارتیب آليغه گونه-گونه طعام
 كور، نې مهمان و ميزبان، هيهاه!
 آنچه مردمليق ايله دى ظاهر
 جونهنى عاجز ايله دى بېحد
 بولدى مهمان طعامدين فارغ
 جونهدين كيم: «تيلرمو باده مزاج؟»
 زادهدين زيتتى بساط ايلب
 اويله بير تازه بزم بېرمس ياد
 فرش و ايزاره انده يشم و رُخام
 حوضلر ايچره سوو يپريده گلاب
 كيرسه حمّام ارا بورون مهمان
 شاهغه اول بار ابردى خود مطلوب
 كوردى آنچه اساس و آرايش
 كوروب انصاف بارچه غه بېردى
 سيمگون دستهدين باشيده هلال
 تارتيليب ايب يپريده زر رشته
 يوق كه حمّام ارا پرى ينگليغ

يوز ظرافتده هر خجسته حريف
 بو صفت يبرده شاه آزاده
 قىلدى حمّامدين چيقارغه خرام
 چونكه مهمان ابدى دهغى مأمور
 بۇلدى مسعود ايله تۇنى همزنگ
 بزم ابردى بهشت آماده
 شهنى چون بزم ايچيگه يبتكوردى
 مجلس اهلى گل جين باري
 حكم قىلدى كه ساقى موزون
 چون نېچه دور اؤتتى پى-درپى
 شاه چون نادر زمان ابردى
 مجلسى كوردى اول صفت مرغوب
 ساغ اېكنده رعايت ايلر ابدى
 باشى چون بۇلدى باده دين محرو
 جنت ايچره اوزين كوروب مهمان
 كۈنگلى صبر و قرارسىز بۇلدى
 آغزى نينگ حقه سىدين آچتى بند
 بس كه فاش ايلهدى دُرافشانلىق
 شه سوال اېتتى: «كاي خجسته وجود
 يۇق كه مېن هند ايچينده سايرمېن
 بو قدر دانش و صلاحيت
 كه سنگه تېنگرى ايله مېش مقرون
 كيشيده كۆرمه ديم جهان ايچره
 كه نې ينگليغ سنگه بو بېرميش دست

كل شىء من الظريف ظريف
 اؤزنى يۇل گرديدن قىليب ساده
 حلّه كېلتوردىلر باري گلفام
 كىيدى گلگون حريرلرنى ضرور
 قىلدىلر بزمگه سري آهنگ
 حورى ساقى و كوثرى باده
 شهنى اؤلتورتوب، اؤزى اؤلتوردى
 بارچه سى نينگ لباسى گلنارى
 توتتى مهمانغه باده گلگون
 اهل مجلس باشيغه چىقتى مى
 حكمت آيين و نكته دان ابردى
 بۇلوب اول بزم شوقيدىن مغلوب
 حفظ حالى بغايت ايلر ابدى
 خرد آيينيغه يېتشتى فتور
 هر طرف باقسه حور ايله غلمان
 نكته ده اختيارسىز بۇلدى
 نكته بير-بيرگه ايلهدى پيوند
 قويدى يوز ميزبانغه حيرانلىق
 طلعتينگ هم آتینگ كىيى مسعود
 بلكه عالم ارا مسافر مېن
 مونچه جمعيت و رفاهيت
 كه آنى تېنگرى ايله سون افزون
 قالميشم فكرت نھان ايچره
 دېب، مېنى قويمه غم ارا پيوست»

دېدی مسعود: «کای یوزونگ فرخ
 مونى بيلگيل عطاي يزداني
 بيزگه شاهدورور نې ینگليغ شاه
 که حياتيني حق مدام ايتسون
 پادشاهيدورور عجب عادل
 ظلم تاريني اول صفت اوزميش
 کيم، انینگ دولتيدين اهل زمان
 ملک ارا چونکه بؤلدى امنيت
 اندين-اؤقدور هنر حسابى هم
 بيزگه بو شاه دولتيدين ابرور
 بوکه ابلدين منگه زياد اولميش
 که بؤلورغه بو نوع ايش حادث
 بيرى- حق شکريني ادا قيلماق
 قالدی بو ايگي ايشدين اهل غافل!
 من که بيلديم، بو بؤلدى پيشه منگه
 شهنى بو سؤزلر انداق ايله دی شاد
 اويله کؤنگليده مهري بير توتتى
 بؤلدى خوشحال اؤلوب فسانه سگال
 کوردی مسعود اول صفت مهمان
 ايسته دی جان انگه فدا قيلماق
 هر طرف تاجرى که کپتميش ابدى
 کپلتوروب ابردى ساندین آرتوق سود
 گرچه اول سودکيم، خدا بېردى
 کؤنگلين اول مایه بيرله خوش قيلدى

چونکه سؤردونگ ضرور ابرور پاسخ
 ليک سؤرسنگ سبب-ايشيت آنى
 عالم اهلى باشيغه ظل الله
 ظل و جاهيني مستدام ايتسون
 عدلى عالم اهلى ارا شامل
 عدل سازيني اول صفت توزميش
 تاپمه ميشلر به غير امن و امان
 يوزلنور ملک اېليگه جمعيت
 فضل ايله دانش اکتسابى هم
 سایه جاه و حشمتيدين ابرور
 منگه بو نوع اعتقاد اولميش
 گویا ايگي ايشدورور باعث:
 ينه- شه جانيغه دعا قيلماق
 که الردين نې کام ابرور حاصل؟
 نفعى مونداق يېتر هميشه منگه»
 که يقين ابردى ايله گه ی فریاد
 که ينه خلقي مهرين آووتتى
 که فصاحتدين ايتتى خلقي لال
 فضل و دانش ارا وحيد زمان
 مقدمى شکريني ادا قيلماق
 بيرى اول کون مگرکه قيتميش ابدى
 تاپتى مسعود اندين آرتوق سود
 آنچه کيم بير خراج ملک ابردى
 سوديني شه غه پيشکش قيلدى

شه مسافر سۆزینی ایلب یاد
 میزبان یانه بۆلدى بزم آرای
 رهبه لر نینگ اېشىگین آچسونلر
 گرچه اول وقت اېردى فصل خزان
 یسبان گل بارى عبیر سرشت
 هر سارى گلزار گلگون پوش
 یوزى گل-گل بۆلوب نشاط انگیز
 قیلدى مسعود بیر طرف ایما
 کېلتوروب جامی اویله کیم خورشید
 تۆلدوروب شاهغه ایاق توتتى
 دېدى: «اولدور بو جام نینگ حالى
 اؤنگ سارى دور تاپسه بى دربی
 سؤل سارى يانسه نېچه کیم تۇلغای
 یساغانده گروه حکمت قسم
 آزمایش چو اختیار اؤلدى
 شهنى اول جام قیلدى باده پرست
 آنی هم چېکتى میزبان سخي
 شه مى اندین ایچر اېدى خوش دل
 اول کون اؤلدى بو نوع ایله آقشام
 صبح رندى چو قیلدى میل صبح
 قۇپتیلر باده صبحکشان
 ینه کوندوزگه چېکتى اول مجلس
 ینه کوندین تکلف اؤلدى فزون
 قصر گلگونده گلشانیغ اېتیب
 نې اؤزین غملىق ایله دى، نې-شاد
 دېدى: «اؤن حور اؤلوب نشاط افزای
 گل خلایق باشیغه ساچسونلر»
 گل ساچه باشله دى نسیم وزان
 بزمى قیلدى گلستان بهشت
 جام گلرنگ ایلر اېردى نوش
 شاخ نینگ خارخارین ایلب تیز
 بۆلدى بیر گلزار جلوه نما
 کورمه گن جام انینگ کیى جمشید
 کیم، قویاش ینگلیغ اوینی یاروتتى
 که چو بیر تۆلدى — بۆلمه غه ی خالى
 بۆلمه غه ی کم کیشی ایچردین مى
 آز ایچیب کۆپ، ولیک کم بۇلغای
 باغله میشلر انگه بو نوع طلسم»
 بو صفت اندین آشکار اؤلدى
 ایچمه یین باده بۆلدى اندین مست
 مهمان آلیده سخا کور، اخي!
 انگه تېگروکه بۆلدى لایعقل
 اویقودین تاپتى طبعلر آرام
 راه مهر انگه تازه ایله دى روح
 بۆلوبان اول صبح بیرله خوشان
 قۇیمه ی اول مجلس اېلگه عقل ایله حس
 گل جینلر توتوب مى گلگون
 ساکن بزم گلشانیغ اېتیب

ينه مسعود اشارتی قیلدی
 بزم ارا طرفه سازی کپلتوردی
 سازی اول سرو گلجین نینگ «چنگ»
 دېدی مسعود: «سازینی آلسون
 اولتوروب چونکه برقع آچتی حور
 چنگ تاریغه چون فغان بېردی
 بو خود اول نوع شهنی قیلدی اسیر
 مونی هم چېکتی شاه آلیغه تیز
 تونه کون تارتقانه مال و جهات
 اؤتتی بو نوع ایله بو کون داغی
 ينه تانگله توزولدی بی آرم
 ينه می ایچمک اېردی، گل ساچماق
 زیب و زینت فزون بوروندین کۆپ
 ينه امر اېتتی میزبان کریم
 آلیان کپلدى برق رفتاری
 گامی «شبدیز» دین کپلیب افزون
 بیر پریش حیوانی دیو نژاد
 شکلیدین عقل و حس بؤلوب مبهوت
 اؤن کپلیب اؤزگه آتچه گامی ایننگ
 انی کؤرگچ خرددین اؤلدى بری
 انی هم چېکتی شاه آلیغه چُست
 بارچه دین شاه اؤلوب اېدی ممنون
 اول ایکی کونگیچه ينه اموال
 ينه شام اؤلغچ اؤلدیلر باری مست

باردی اول کیم اشارتین ییلدی
 ساز ایله دلنوازی کپلتوردی
 گلی اوستیده برقع گلرنگ
 برقعین آلیب، اؤلتوروب چالسون!
 بؤلدى اېل عقل و هوشیدین مهجور
 کیم که اؤلتورمیش اېردی-جان بېردی
 که چېکر اېردی چنگی بیرله نفیر
 بؤلوبان لطف بیرله عذرانگیز
 تارتتی مهمان آلیغه بات
 اویودی بزم اوسروک و ساغی
 مجلس اؤلدى ایکی کونگیدین هم گرم
 ينه می چهره لرده گل آچماق
 عیش و عشرت بورونغی کوندین کۆپ
 که بیرا قویتی اول صفت که نسیم
 سیر ارا برقدین نموداری
 رنگی گلگون و آتی هم «گلگون»
 بلکه دیو و پری بیله همزاد
 می انکه سوو و نیشکر انکه قوت
 تون و کون یوز ییغاچ خرامی ایننگ
 کیشی انداق که کؤرسه دیو و پری
 اویله کیم نېچه تحفه چېکتی نخست
 لیک موندین باریسیدین افزون
 چېکتی مهمانی آلیغه خوشحال
 مونداق اؤلغهی کیم، بؤلسه باده پرست

جونهُ مِهَر چُون عذار آچتی
 شاه جونهُ کُوز آچتی خواب آلود
 کُبلدی و قیلدی صحبت انگیزی
 شه دېدی: «اې رفيقِ زيبا چهر
 مهمانليق هم اؤلغه ی اوشمونچه
 صعب اېرور گرچه دردِ هجرانينگ
 گرچه کېلمک اېرور ارادت ايله
 بولدی هجران حدیثی چون مذکور
 دېدی: «اې رهنوردِ کار آگاه!
 صحبتينگ بيرله بار اېدوک خوشحال
 خدمتینگده گر ايله دوک تقصير
 شاد اېدوک مېروش جمالینگدين
 نېچه کون تورسنگ اؤلغه بيز مسرور
 شاه انگه عذرلر بسی قۇلدى
 بۇلدى «گلگون» اوزه جهان پيما
 سۇنگيچه هر نې بېرگين مسعود
 اۇزى نينگ نېچه معتمدلريدین
 اوزه تورغه زمانى آتلندی
 شه چو «گلگون» ين قیلدى دشت خرام
 نېچه کون چونکه انده مکث اېتتى
 ايشى مسعود ايشيده حيرانليق
 يادى بيرله تۇنين قېليب گلفام
 بيراو اېردى طراز اوزه والى
 شهر انگه جونپور آتى جېپور

هندوى شام عسکرى قاچتى
 ميزبان طالعى کيى مسعود
 قیلغه لی گلگه باده آمیزی
 کونگلوميز باغیده کۆپ اېکن مِهَر
 که اونوت بؤلمه غه ی بو اؤلگونچه
 عزم اېتريز گر اؤلسه فرمانينگ
 ليک کېتمک اېرور اجازت ايله
 توشتى مسعود خاطريغه فتور
 نې حديث اېردى کيم، دېدينگ ناگاه؟
 بيزگه هجرينگ قیلور مشوش حال
 سېن کرم بيرله تاپماغيل تغير
 متمط چوچوک مقالینگدين
 یوقسه، تقصير يميزنى توت معذورا!
 خيرباد ايلبان روان بۇلدى
 اورسه مھيميز آسمان پيما
 ضبط اېتيب بارچه سيني بود و نبود
 کيم، برومند اېدى خردلريدین
 گون اوزه تتى وثاقيغه ياندى
 توتتى دهلى ده اول کون-اؤق آرام
 نې که قالميش اېدى کين يېتى
 کېلتوروب عقلیغه پريشانليق
 ايچيان يادى بيرله گلگون جام
 همتى پست و منصبى عالي
 ظلم ايله هند ملکیده مشهور

هم كهلب ابردى دادخواه اندين
 ايله دى حكم شاه فرخ فال:
 كه ولايتده شاه اولوب مسعود
 ليك بو نامه دين بورون بو خبر
 بيلدى كيم باردى سلطنت قولىدين
 ايشلرى شهغه چون آچيلغوسيدور
 بار ابدى نايى آتى مللو
 چون بو ينگليغ ايش اولماغين بيلدى
 كيم: «نې بولغهي بو قصهغه چاره؟»
 كه «بو ايش كيم، سنگه ابرور حادث
 شهغه بارميش بو نوع آوازه
 هم دېمكدن زياده يخشيليغي
 انى سېندين چو انگلهميش فايق
 اول قچان بولسه بو ارادين گم
 فوتيدن شاه اضطرار تاير
 دېدى جه پور: «گر بودور چاره
 دېدى مللو: «بورون انى يار ايت
 چارلبان اوز اويونگه صحبت توز
 چون بولور بو مصادقت موجود
 بولدى جه پور كؤنگلى بېحد شاد
 بېريان يوز فسون بيله بازى
 چارلب و باريب اوييگه بېخواست
 انگه اوزيني يار دېب جاني
 تاكه مسعود اويى ارا جه پور

بولوب ابردى نېچه گناه اندين
 كيم: «ييتسونلر اوشبو لحظه مثال
 اول ييتوشسون ايشيگكه زودا-زود»
 ييتيان ايله دى انى مضطر
 سؤرغوسى شاه معدلت يولىدين
 نې سزاوارى بولسه قيلغوسيدور
 طبعيده ظلم و كينه سارى غلو
 زارلب آنى مشاورت قيلدى:
 دېدى ظالموش ستمكاره:
 انگه مسعود اولوبتورور باعث
 كه اينگ بذيغه يوق اندازه
 يخشراق عالم اهليدين قيلغي
 انگه كؤرميش سېنينگ ايشينگ لايق
 سنگه دور يار چرخ ايله انجم
 مملكت هم سنگه قرار تاير»
 انى نې نوع ايتريز آواره؟»
 طور مهر و محبت اظهار ايت
 آنينگ اوييگه ميل هم كؤرگوز
 مېن قيله هر نې كيم ابرور مقصود»
 سالدى مسعود بيرله طرح و داد
 بولدى آنينگ رفيق و همرازى
 هر كون ايلب بيريسى صحبت راست
 اوزيدن اېمن ايله دى آنى
 بير كون اولدى قدح بيله مسرور

شامغه تېگرو ايله دی انی مست
تند می چونکه زایل اېتتی خرد
بؤلدى مسعود اېلى دهغى غافل
ايستر اېردى بو حالى دستور
چىقتى بير نېچه دیووش بيرله
تاپتيلر ميزباننى باغ ارا چُست
کوترىب بيرى بؤينىغه آنى
اويىغه باردى اول قرانغو کېچه
تيره چاه ايچره سالدی توتقوننى
مونده چاه ايچره بېخود و مظلوم
چونکه تون قوزغونى هوا قىلدى
کوز آچىب اويقودين انىنگ خيلى
بؤلدىلر حاضر اويله کيم معهود
برچه غمناک اؤلوب، قىلىب ياقه چاک
دَم-بدم اضطراب انگه آرئيب
کوز نېچه کون غمیده ياپمه ديلر
يالقبيان عاقبت بو صورتدين
توشتى اېلگه قىلىب بارين عاجز
قىلدى والي خارج اندیشه
قوم و خيلى چو بېرديلر کؤپ پند
يېتى آشين بېرىب تکلف ايله
چونکه اول کېچه غدر اېتیب مللو
مهر چون شرق چاهيدين چىقتى
آچتى مسعود کوز ملالت ارا

اؤزى داغى انگه بؤلوب همدست
گلشن ايچره ييقيلدیلر بېخود
کؤپى بار اېردى، بلکه لايىقل
بار اېدى بير کمين ارا مستور
کينه کش، بلکه خيره کش بيرله
باغله ديلر ايلیک، اياغينى رست
قىلدیلر يولغه عزم پنهانى
کيم، قرا کوردی اويله کيم بو کېچه؟
تېنگرى بير ايله گن تون و کوننى
قوم و خيلى ايشينى قيل معلوم!
تانگ قوشى نوحه ابتدا قىلدى
قىلدیلر برچه خدمتى مىلى
چونکه مسعود غايب اېردى نې سود؟
ليک جه پېور برچه دين غمناک
قوم و خيلى بيله فغان تارئيب
تيله ديلر، وليک تاپمه ديلر
ماتمين توتتيلر ضرورتدين
ماتمى کيم، توگنمه گه ي هرگز
نېچه کون غم ييبان عزا پيشه
بؤلدى مسعود هجرىغه خورسند
اويىگه باردى کؤپ تأسف ايله
اېل ايچين قىلدى درد ايله مملو
يېر توبى خوابگاهيدين چىقتى
کوردی اؤزنى غريب حالت ارا

اياغی ایلگی باغلیب محکم
 جسمی نینگ نصفی بالچیغ و سو ارا
 دېدی: «یارب که، بو نې حال اېرکین؟
 نېچه کیم ایلەدی گمان و قیاس
 آچتی مونداقده چاه باشینی بیراو
 انی اول چاهدین عذاب بیله
 سالدیلر اون ایچینده زار و اسیر
 آغزیغه هر نې کېلگنین سؤکتی
 حکم قیلدی که: آچینگیز رسنین
 دېدی کیم، چېکتی آنی ایگی کیشی
 نېچه کیم زارلیغ بیله مسعود
 غرض ار مال اېرور اېمس اول کم
 کیلمەدی استماع ظالم خس:
 برگ گلدېک تین تاپیب یلنگغاچ
 نېچه فریاد اېتیب که، اوردی پیچ
 تاکیم ایگی ییغاچ اوشالدى درست
 دېدی ظالم که: «بس قیلینگ، اورمنگ
 قتل قیلمس مېن اضطراب ایلب
 قویتی باش و ایاغیدین ایگی دون
 قوېوب اؤلتوردی ناتوان مسعود
 که: «گناھیم نېدور، مسلمانلر!
 ظلم و بی داد رسمیدین قیتینگ
 آدمی جایزالخطا بؤلیمیش
 اؤتکرەى هر نې ترجمان دېسنگیز»

کوزیگه تیره جملە عالم
 یاریمی قیردېک قارانغو ارا
 توشمو اېرکین و یا خیال اېرکین؟
 حالتین ایلەى آلەمدی احساس
 چاه ارا توشتی شمعیدین پرتو
 باغلبان چېکتیلر طناب بیله
 کوردی ناگه که تند کیردی وزیر
 بیر کیشی بیر قوچاق ییغاچ تۆکتی
 یلنگغاچلنگ، عذاب اېترگه تنین
 ییغاچ اورماق ینه ایکی نینگ ایشی
 دېدی کیم: «ایتینگیز، نېدور مقصود؟
 جان اېسه یوق تورور مذايقه هم»
 «ییغاچ اورماقنى، دېدی، قیلینگ بس»
 ایگی ظالم اوررلر اېردی ییغاچ
 کیشی فریادیغه بیتیشمەدی هیچ
 بؤلدى ایگی ییغاچ اورغوچی سست
 بوکون آنی تیاقلب اؤلتورمنگ
 اؤلتورورمېن، ولی عذاب ایلب»
 بؤلدى اول فعلیدین خجل گردون
 دېدی تارتیب فغان دردآلود
 قیلەمدی بویله ظلم یارانلر!
 گنهی ایلەگن اېسم ایتینگ
 بو خطا بارچهغه روا بؤلیمیش
 مالدين کیم دېسون که جان دېسنگیز»

نېچه بو نوع ظاهر اېتې نوا
 دېدی کیم: «قويمنگيز انی سؤزگه
 باغله تيب سالدی چاه نینگ تهیغه
 نېچه کون بو اېدی ایشی آنینگ
 باردی مسعود حالی سماندين
 دېر اېدی: «تيغ کين سورونگ آخر
 بس جفادين چو ظلمگر تويدی
 چاه باشیده قويدی بير کيشینی
 باردی جه پيور آليغه شادان
 دشمنينگ بو صفت اېرور مقهور
 کېلدي و اویده توزدی بزم نشاط
 بير قیزی بار اېدی انینگ گلرخ
 حسن بيرله جهان اېليده غنی
 عشق عمری سالیب دماغیغه دود
 حسنی وصفینی چون اېشیتیمیش اېدی
 کیشیگه ایته آلمه یین آنی
 عشقدين چون بار اېردی کونگليده بند
 محنتی ایلان سرايت انگه
 اویده-اؤق ايله میس اېدی معلوم
 وهمدين مهوش همایون فال
 بو کېچه کیم، آتاسین انگله دی مست
 چه نگهبانی اېردی لایعقل
 آجیان چاه باشینی مهوش
 قیسی مظلوم سېن، نی آتینگ بار؟

قيلمه دی دون سنگدل پروا
 دېمه سون بو فسانه لر اؤزگه
 ینه بير توتتی يوسف اؤز چېهیغه
 معینی قيلمه یین کیشی آنینگ
 تۆکوبان اشک، ایلک یودی جاندين
 مېنی رحم ایل، اؤلتورونگ آخر
 تانگله اؤلتورگه لی کونگول قويدی
 ایلان عهده اؤلتورور ایشینی
 قی: «بوزوق کونگلونگ بؤلدی آبادان
 آلدی اؤلتورگه لی انی دستور»
 باده ایچمکده ایلدی افراط
 تلخ گفتار، بل شکر پاسخ
 وصفدين بلکه حسنی مستغنی
 اؤتینینگ باعشی اېدی مسعود
 هم بیراقتین نظاره اېتمیش اېدی
 کویر اېردی ولیک پنهانی
 بندینی کؤرسه اېردی حاجتمند
 ایلر اېردی بسی رعایت انگه
 که اېرور بند ایچینده بير مظلوم
 انی سؤرماققه تاپمس اېردی مجال
 قوم و خیلین می اېتتی بير بيله پست
 مستلیق اویقوسیده فارغ دل
 چارله دی مهر بيرله: «کای غمکش!
 بو زمان موت، یا حیاتینگ بار؟»

چو اېشيتتى انینگ اونين مجروح
 ناله ايلب دېدى: «آتىم مسعود
 سېن-دې، آدم و يا فرشته موسېن؟
 كه اونونگدين تنيمغه جان كېلدى
 قيله آلسنگ ايشيمگه فكرى قيل!
 چون اېشيتتى آتىن بت چالاک
 قان بسى هجریدین یوتوب اېردى
 غایب اولماغلیغی بولوب اېدى چین
 آتھ سین هم بیلور اېدى گلرؤی
 نازنین کونگلی ایچره توشتی گمان
 چونكه سؤرماققه ایلهدی تدقیق
 دېدى: «ای جسمینگه فدا جانیم!
 سېنى کورگونچه مونداق اولسم نې؟
 کوردی کیم، بو فسانه دین یوق سود
 ایکی محرم کنیز اېدیلهر انگه
 کیم، انگه اولدم اېردیلر هممه
 ایلبان اولچه سعی امکائی
 چىقتی بیر کالبدکه، جان یوق انگه
 آياق-ایلگینی یېشتیلر فى الحال
 رحمیدین شوخ اولرغه یاووشتی
 کوردی حالین سؤرر محل اېرمس
 اول ایکاوگه کؤرتیبان آنى
 کیم، نېچه تورسه ناتوان انده
 گت یوزیده تۆشک سالیب نېچه قات
 جسمیغه میل قیلدی کېتگن روح
 جانیمه یوز تومن بلا موجود
 رحمت حق بيله سرشته موسېن
 جسمیمه مژده روان كېلدى
 یوقسه، بار و مېنى اولوک بیلگیل!
 عشقیدین توشتی کونگلیگه تاپاک
 نېچه کون ماتمین توتوب اېردى
 اولگنی، لیکن اېرمس اېردى یقین
 کیم، اېرور دیو فعل و واژون خوی
 دېدى: «یارب که بولمه غه ی بو همان!
 بیلدی مسعود اېرکین تحقیق
 جانینگه صدقه جسم پڑمانیم!
 خسته جانینگ فداسی بولسم نې؟
 قیلغەلى چاره قۇپتی غم فرسود
 جانی ینگلیغ عزیز اېدیلهر انگه
 نازنین عشقی اؤتیدین آگه
 چېکتیلر چاه قعريدین آنى
 تن ارا روحدین نشان یوق انگه
 روحسيز جسمدین اېدى تمثال
 زار ییغلب ایاغیغه توشتی
 انده تورماق نتیجه یی بېرمس
 انداق اېوگه کیتوردی پنهانی
 هیچ کیم قیلمه غه ی گمان انده
 انده یاتقوزدی زار و خسته نی بات

گاه شربت، گهی طعام بېرب
خدمتين ايلبان شفيقانه
اول كېچه كيم، انى چيقاردى اول آى
بۇلدى مسعود قتليغه جازم
كۆردى: زندان و چاه باشى آچوق
پاسباننى هم اولدم ايتتى هلاك
چاپيان باردى والى آليغه چۇست
ايگىسى قالدیلر عجب غم ارا
عاقبت اول ايكي ستمكاره
كه بورون شهر ارا قىليب تعجيل
شهر ارا ابردى ناتوان ناياب
اؤن كون ايستب فزونراق امكاندين
انگچه شوخ مهربانليغيدىن
كېنگشيب، راي انگه تاپتى قرار
شوخ ايگى آت قىليب ابدى تيار
قیتغاچ والي و وزير و سپاه
قاجيان يۇلغه توشتى ايگى رفيق
بو كېچه قاجتيلر ايكي همراه
قوديلر بارچه سعى ايتيب جاني
تا كۆروندى الر قرالى هم
ايگى بي چاره جانیده ابدى تاب
كيم، كۆروندى ايله يلريده تېنگيز
يېتگچ-اوق مزد ايلبان تعين
سوردیلر كېمەنى شتاب ييله

يوزيدىن اؤز كۆزيگه كام بېرب
بار ابدى تېگره سیده پروانه
صبح بۇلغان وزير خارج راي
قۇپتي و بۇلدى چه ساري عازم
پاسبان مست خواب و بندى يوق
بۇلدى اؤز جاني وهميدىن غمناك
واقع اۇلغاننى شرح قىلدى درست:
اؤزلىرى حالتیغه ماتم ارا
ايشگه بو نوع تاپتيلر چاره
تاپسه لر، ايله گه يلر آنى قاتل
قىلدیلر تاغ و دشت ساري شتاب
تاپمه ديلر نشانه يى آندىن
چيقتى مسعود ناتوانليغيدىن
كيم، عيان بۇلغه ي ايگىسيگه فرار
پويه ده مثل كوكب سيار
يۇلده چون هيچ قالمه دي اكره
كيم، دېميشلر: «رفيق و ثم الطريق»
تانگله سي خلق بۇلدیلر آگاه
جهدينينگ اولچه بۇلغه ي امكاني
قالمه دي بير ييغاچ ارالى هم
چاره قىلدى مسبب الاسباب
فورزه ده بير كېمه، ولي يوكسيز
بۇلدیلر كېمه ايچره بحر نشين
يېتى قوغاونلر اضطراب ييله

کوروبان اويله محنت جاويد
 يوروبان قويديلر قيراق ساري يوز
 کهمه دين چيقتيلر ایکاو خوشحال
 شهرکیم، توتتيلر انینگ ساري يول
 يول يوروب کچه صبح چاغیغچه
 يولده بير ايسکی قلعه تامی ابدی
 انده يبتگچ الرغه سوردیلر
 آلیان آت و تونلرینی تمام
 ایگی عریان ایچیده قیغو ابدی
 اوشبو حالتده يبتیلر خیلی
 چون اوز احوالیدین خبر قیلدی
 بیر-ایکی ايسکی کيگولوک تشلب
 ستر عورت قلیب ایکی همدرد
 یاروغاچ تانگ سپهر جامیدېک
 اول بوزوغ ایچره ابردیلر بو حال
 آچلیغ ضعفی بولدی چون غالب
 شوخده چون یوق ابردی تاب و توان
 کیم، انکه يبتسه هر نېچوک روزی
 قويدی بازار ایچیگه چونکه قدم
 تاسلر ساز ایتیب ابدی مقبول
 دېر ابدی: «هر بیريگه ایگی درم
 چونکه مسعود اېشیتتی اول سوزنی
 اول جماعت ارا اورر ابدی گام
 ضعفلیق جسمی تابي چون کبتي

اول ایکاو یاندی جانیدین نومید
 بو ایکاو سووده اؤن کچه-کوندوز
 میندیلر آتقه ایلې استعجال
 پایتخت اېرمیش اتفاقي اول
 يبتیلر شهرنینگ قیراغیغچه
 پنھیده نېچه حرامی ابدی
 هر بیرین اؤن کیشی توشوردیلر
 قیلدیلر جلوه گه لرېغه خرام
 شکر ابردی که تانگ قرانغو ابدی
 قیلدی مسعود الر ساری میلی
 دردی اول خیلغه اثر قیلدی
 یاندیلر، شهر ساری يول باشلب
 کیردیلر بير بوزوقغه غمپرورد
 قاچتی تون هندوسی حرامیدېک
 انگچه کیم، قویاشغه بولدی زوال
 نفس بولدی غذا ساری طالب
 بولدی مسعود شهر ساری روان
 آنی قوت ایله گهی دل افروزی
 شاه بزمی اوچون بیراو اول دم
 نېچه ده اومنه، نېچه ده تنبول
 مزد ابرور هر کیشی که قویسه قدم
 تاسکش ایله دی روان اؤزنی
 يول بیراغ و الرغه یوق آرام
 شاهنینگ چارباغیغه يپتی

جونه گلشن ارا ايچر ابدی می
 چونکه مسعود ایشین ایشیتیمیش ابدی
 یادیدین بیقرار ییغلر ابدی
 باغ ارا چونکه کیردی اول محزون
 چون نظر قیلدی دشت پیماغه
 انگله دی کیم، ابرور همول مرکب
 دبدی: «اول مهمان بویان سورمیش
 یوروگچ ایلگری ایاغی ایننگ
 کیم، چپکر ابدی ساز ایله نغمات
 تنیغه پیچ و تاب توشتی ینه
 مونده داغی ایچیگه توشتی گمان
 قویدی چون شه بساطیغه گامین
 جام میدبک ایچیگه قان توشتی
 مونده هم آنی درد ایتیب بی حال
 کونگیگه ضعف بولدی مستولی
 شه ساری کوزی توشمک ابدی همان
 اوزی بېرگن کیبی تونی گلرنگ
 بېره آلمه دی اوزی بیرله قرار
 که: «اگر ظاهر ایله سم اوزنی
 ظاهر اولماقتین اوشبو بولدی غرض
 تاسنی آلدیلر چو باشیدین
 تاشقاری چیققی بارماغین تیشلب
 ایسته دی باغدین چیقرنی یوروب
 نیچه خادم که، شه غه قایتیمیش ابدی

بزمیده لحنِ عود و ناله نئی
 غمیدین عقل و هوشی ایتیمیش ابدی
 می ایچیب زار-زار ییغلر ابدی
 اخته چی ایلگیده ابدی «گلگون»
 کوزی اول لحظه توشتی طمغاغه
 سالدی حیرت حزین ایچیگه تعب
 شاه آلیغه تحفه کبلتورمیش»
 تاپتی گلچهر اونین قولاغی ایننگ
 لحنیده بارچه آشنا ایات
 کونگیگه اضطراب توشتی ینه
 که صنمنی ساتیب اېکین مهمان
 کوره که ایچره کوردی اوز جامین
 کوزلریدین آقرغه یاووشتی
 هم اوشول ایکی ینگلیغ ایتی خیال
 دبدی: «یارب، نی قیلغیم اولی؟»
 تانیدی کیم ابرور همان مهمان
 ینه گلرنگ تاج ایله اورنگ
 اول زمان قیلغه لی اوزین اظهار
 مزدومه تیکمیش اولغه مېن کوزنی»
 که کبره ک هر نی قیلغنیغه عوض
 کوزلری بولدی غرق یاشیدین
 ممکن ابرمس غریب ایش ایشلب
 همتی گامین آسمانغه اوروب
 مهمانی بیله اوزه تیمیش ابدی

شه اېشېگېده اېرديلر باري
 تانيديلر باريسی مخدومين
 بارچه بې اختيار اؤكوردیلر
 سربسر بؤلديلر اياغيغه پست
 اول دهغي چون الر ايشيگه باقىب
 تاشقاري چون بو شور و شر بؤلدى
 واقف اؤلدى سؤروب شتاب بيله
 كوروبان يارين اويله حالت ارا
 قوچوبان بؤيىنى، تؤكر اېدى ياش
 اول طرفدين كنيزك چيني
 گل رخساري غرقه قان ياشيغه
 تاپقنچ اول اضطراب اؤتى تسكين
 كيم: «ايسىغ سووغه اېلتينگيز آنى»
 حاليدىن شمه يى بيان اېتتى
 شاه چون بيلدى انداق افسانه
 كيىگولوك حله لر باري گلرنگ
 پرى گلچهر و نېچه خواجه سرا
 كيىدوروب بؤى-باشيغه حله آل
 مهدنى باغ ارا توشوردیلر
 انده گلچهر بيرله نېچه كنيز
 بو طرفدين ايسيق سوغه مسعود
 بارچه گلگون لباس اېدى تيار
 چونكه كيىدى لباس شاهانه
 ينه قوچتي و اؤغليدېك كوردى
 كؤزلرى توشتي چون اينىگ سارى
 اول دهغي كوردى خيل محكومين
 قؤپوب اينىگ سارى يوگوردیلر
 ايلب اؤزنى غريو ايله همدست
 اشكى بې اختيار كؤزدىن آقىب
 ايچكرى شهغه هم خبر بؤلدى
 يوگوروب چيقتى اضطراب بيله
 بؤلدى ياروغ جهان كؤزيگه قرا
 اول قؤير اېردى شاه اياغيغه باش
 قان تؤلوب ديدۀ جهانينى
 اېرولور اېردى منعمى باشيغه
 شه نېچه كيمسه ايله دى تعيين
 اول كويوب همهرى اوچون جاني
 كيم، انكه چرخدين نېلر يېتى
 قىلدى تعيين ضعيفه لر يانه
 مهد گلگون ايله قىليب آهنگ
 تاپتيلر آنى اول خرابه ارا
 مهد ايچينده كيىوردیلر فى الحال
 انى بير قصر ارا كيىوردیلر
 اسره بان آنى شاهوار عزيز
 كيىربان چيقتى اويله كيم معهود
 شهغه اول ايله گن كيى اظهاري
 ايسته دى آنى شاه فرزانه
 نېكه باشيغه اؤتگنين سؤردى

قیلدی مسعود سرگذشتینی فاش
 قیلدی اوزگه رفيق و صاحب انی
 پېریان کوپ خزانه لر بيله نقد
 ایننگ اولدی طراز و درېست
 قصر گلرنگ ارا بولوب گلپاش
 بویه حالتده حکم تاپدی صدور
 بولدی یېر قانلری بيله گلفام
 دوستلر غرق گل ارا تا فرق
 خوشدورور باغ کاینات گلی
 سوردی چون راوي اول دقیق مقال
 اول هم اېردی طراز کشوریدین
 اوزیگه قیلدی همدم و همراز
 سالدی توتقاچ بو نوع امر وجود
 اول دېر اېردی و شه تۆکر اېدی یاش
 تون و کون همدم و مصاحب انی
 انگه گلرخنی داغی باغله دی عقد
 نېچه کشور داغی انگه پیوست
 می گلفام بیرله اېردی معاش
 کیم، تاپیب قتل مللو و جه پور
 کورکه، گل فصلیدور نی خوش ایام
 ینه دشمن بو نوع گل ارا غرق
 برچه دین یخشیراق حیات گلی
 انگه هم بولدی شه مفتش حال
 بلکه مسعود نسل و گوهریدین
 یخشیراق بوکه، نقد و ملکی طراز
 کوزیگه اویقو طالع مسعود

چهارشنبه کونی بهرام نینگ ماوي کسوت بيله گنبد نیلوفریغه میل قیلیب،

خورشید آسماني لباس بيله جام فیروزه گون ارا کبودان مییدېک باده سالیب

نوش قیلغانی و نوشا-نوش اونین تاق نیلوفریدین آشورغانی

چارشنبه که تاق نیلوفری
 مهر اوز زرحلین عیان قیلدی
 کوک فضا سیغه مهر قیلدی سفر
 نیلوفرگون لباس بیرلن شاه
 ایلگیگه آلدی جام فیروزه
 نیلوفر دېک لباسلر بيله آی
 اوله کیم، کوک یاروتقه لی جاوید
 قیلدی تون کاروانینی سفري
 شمس اوستیگه شستمان قیلدی
 بولوبان روبروی نیلوفر
 قصر نیلوفر اېتی منزلگاه
 لعل می اندین اېتی دریوزه
 بولدی خورشید دېک جهان آرای
 چیتی کوک اطلسین کیب خورشید

ايچتى بهرام جام نيلوفري
 انگه تېگروكه گنبد گردون
 يوز صدف ظاهر ايتتى نيل سپهر
 شه قليب ترك بزم آرايش
 قيلدیلر جمع مجلس اسباين
 پرده غه كيردى شوخ جلوه نما
 خدمت اهلى ينه قليب ناورد
 كېلتوروب راست، اويله كيم هر شام
 پرده دين بؤيله ظاهر اؤلدى ندا
 بؤيله بنياد ايتيب دعا راوي
 قصر جاهينگه پرده ايوان
 مېر- تاجينگ اوزه گهر ينگليغ
 تونى دېك كيم ياسالغهي اول سپري
 ايله دى لاجوردىنى شېگون
 باتتى اول نيل ايچيده زورق مېر
 اويقودين طالب اؤلدى آسايش
 ايسته بان شاه نينگ شکر خوايىن
 اويله كيم شام بؤلسه، مېر سما
 تاپيان رهنوردى عالمگرد
 بېرديلر پرده كېينده آرام
 كيم: «مسافر فسانه قيلسون ادا»
 دېدى: «بو يېتى پرده ماوي
 بارگاهينگه بلكه شادروان
 چرخ- باغينگه نيلوفر ينگليغ»

بېشينچى اقليم يوليدىن كېلگن مسافرنينگ داستان آرايىغى

چون انگه بو دعاسى يېتى كيم
 «بار اېكندور عدنده جور فنى
 بارى منزل بولوب سواحل انگه
 هم تنومندو هم شجاع و دلير
 اخذ مال حرام كامى اؤلوب
 شوكتيدىن نې يار انگه، نې رفيق
 كاروانى اگر اؤن و گر يوز
 يوق سواحل ايچينده رهن اول
 بير نېچه زورق اسره بان تيار
 قيسى زورق كيم، اول يسب آنى
 آخر اؤلغاچ روان ايتتى كيم:
 جور قيلماق فننده صف شكنى
 ساحل بحر اؤلوب منازل انگه
 اول صفت كيم جزيره ايچره كى شير
 بؤيله كام ايسته بان حرامى اؤلوب
 يلغوزون ايلر اېردى قطع طريق
 بارچه سيغه حريف اېدى يالغوز
 بحر ارا هم انگه كېليب فن اول
 ينگى آي زورقى كيبى سيار
 اسره بان اؤزگه يېرده پنهانى

نېچه رهزن انګه ملازم اېتېب
 قیده کیم زورقی تاپېب تسکین
 کیم، جزایر ده کیم توتوب بېشه
 کیم، چیقېب بیر بېیک شجر اوزره
 کوزیګه کېمه اوچره سه ناګه
 اول مینیب زورق سبک سیری
 کېمه اهلېغه هې دېګونچه یېتېب
 طلبان مال و ایلېب اېلنی هلاک
 بحر ارا آفتی نېچوک که نهنگ
 سوو یوزینده صبا کیبی عابر
 دشت و دریاده لیک اهل عبور
 بار اېدی بیر جزیره مامن انګه
 بیر ییغاچقه یقین جزیره غه دور
 دوره سیده کورونمه یین کوزګه
 ایچیده بې عدد شجر بوتوبان
 چشمه یی اېدی خوشگوار انده
 اول سو بیرله یسب اېدی باغی
 انده دهلیز و گنبد و ایوان
 گویا انده غی جزایر ارا
 انده شاهی سخي و دانشور
 آتی نودر و لیک اوزی نادر
 بار اېمیش گویا انګه بیر قیز
 قدی کیم نخل سرفراز کېلیب
 زلفیدین سنبل ایلان یوز پیچ
 حفظینی بارچه سیغه لازم اېتېب
 انده بیر دیده بان قلیب تعین
 اول کیشیګه بو ایش بولوب پېشه
 کوز سالیب بحر موجور اوزره
 انی فی الحال اېتر اېدی آګه
 اوپله کیم سووده سیر اېتر طیری
 بارچه غه هر نې کونګلی ایستر اېتېب
 یانینان کام دل بيله بې باک
 بېشه ایچره نېچوک که شیر و پلنگ
 آتینی خلق ایتیان جابر
 «جابر راهزن» قلیب مشهور
 خلق مالین ییغارغه مخزن انګه
 دوریده سوو غه تاپمه یین کیشی غور
 آنچه کیم کوز توشر سودین اوزګه
 سبزه اورنیغه نیلوفر بوتوبان
 زهر ارا نوش آشکار انده
 باغ ایچینده عمارتی داغی
 سوی انداق که چشمه حیوان
 شهری اېرمیش آتی «بهشت سرا»
 قبضه حکمی ایچره اول کشور
 طبعی هر نادر ایش ارا قادر
 آدمی اوپله کورمه گن هرگز
 حسن باغیده سرو ناز کېلیب
 آغزیدین غنچه آیتمه ی سوز هیچ

عارضی مشعلی جهان افروز
 ساچی ایل ب کمند بولماق فن
 یوزیگه مهر بنده و آتی مهر
 بحرغه ناز ایلغچ و کوز سالیان
 بو صفت مهر عالم افروزی
 بیر کون ایستب تنگیز تفرجینی
 کیریان زورق ایچره سایر اولوب
 اوילה بحر فلک مثال ایچره
 ناگهان ایستی ناموافق ییل
 کیمه لرنی تنگیز ارا سوردی
 تاکه تند اولدی بحر ارا کولاک
 کیم: «عنایت یوق ابرسه یزدان دین
 تا بو ینگلیغ نیچه کیمه-کوندوز
 تاقوچه ییل سوو بطی آرام
 که کیشی کیم قویوب ابدی جابر
 سووده چون کیمه گه نظر قیلدی
 کیردی زورققه جابر خونریز
 بیتگچ-اوق بولدی رزم و کین پرداز
 هر اوقی کیم الر ساری آتی
 قیلدیلر، چون کؤپ ایله دی بی داد
 آلیغه سالیان بارین سوردی
 کیمه لرنی قیراقعه باغلب رست
 شوخ دین چون اېمس ابدی آگاه
 ییقیلیب زایل اولدی اندین هوش
 پرتوی شعله سی کلب جانسوز
 مهر بؤینیغه تارتر ابردی رسن
 اویرولوب مهريدېک باشیغه سپهر
 دېمه کولاک، بحر قوزغالیان
 مهر یوق، شعله جهان سؤزی
 ییل خرامی و سوو تموجینی
 اول جزایر توشیده زایر اولوب
 کوکب ییل توتوب هلال ایچره
 واقف اولگونچه کیمه لرده گی ابل
 شدتین لحظه-لحظه آشوردی
 دېدی ملاح ایلبان یقا چاک
 ابل کبره کتور یوماق ایلک جان دین»
 ییل سورر ابردی کیمه لرنی توز
 کیمه گه آنچه بولمیش ابردی خرام
 دیده بانلیققه هر ساری ناظر
 کورگنیدین انگه خبر قیلدی
 ییل کیی قویدی یوز الر ساری تیز
 قیلدیلر کین الر داغی آغاز
 قانلرین بحر سوویغه قاتتی
 قالغانی زنه ار ایله فریاد
 تاکیم اؤز مسکنیغه بیتکوردی
 خلق و اموالینی چیقاردی درست
 کوزی توشتی اینگ ساری ناگاه
 بیر دم ابردی اولوک کیی خاموش

هوشي کيرگچ ينه نظر ايتتى
 نېچه قتله چو بولدى مونداق حال
 امر قيلدى که، ماه زهره جبين
 قاشيغه قويدى بير-ايكى گلخد
 اوزگه نېکيم بار ابردى يخشى-يامان
 قيلدى بير کېمه بارچهغه تعيين
 دېدى: «اوز ملکونگوزگه عزم ايتينگيز
 وهم ايتيب اول گلرخ بو سوزدين
 ماهوش قالدى اول جزيره ارا
 جابر آينگ خياليدين خوشحال
 مهر کوزيگه شمعديک ايام
 گويا هم جزيره ده بير شهر
 بار اېميش روضه دېک هواسى اينگ
 انده بير شاه حاکم و والي
 آتى نعمان و ملکى آتى يمن
 انگه بير اويله نازنين فرزند
 يوزيدىن برگ گل خجل ابردى
 بارچه فضل و هنر ده يوق مثلى
 هنر اوجى سارى کېليب انگه ميل
 مهر زلفيغه کونگلى باغليغ اېدى
 اويله کيم مھرينگ خرابى سهيل
 ميلنى قوی که، واله و زار اول
 بويله کيم هجر قويدى بغريغه داغ
 بار اېدى انده گونه-گونه شجر

کوزگچ-اوق حاليدين ينه کېتتى
 بيلدى کيم، يوق انگه باقرغه مجال
 کيردى باغ ايچره بولدى قصرنشين
 سرو گلرخغه همدم و همقد
 بېريان جانيدىن باريغه امان
 اول کېمه ايچره توتتيلر تسکين
 جان کېره کليک اېسه روان کېتينگيز!
 بحر ارا ايتتيلر روان کوزدين
 مهر اقبالى شام تيره ارا
 کونگليگه کېلمه يين اميد وصال
 مېردېک کونگلى اورتەنيب تا شام
 اوزى فردوس و سلسيل انگه نهر
 چرخ مينو کيى فضاى اينگ
 ملکى معمور و همتى عالي
 عدليدين ملکى گلستان و چمن
 کيم، بشر ايچره يوق انگه مانند
 قديدين سرو منفعل ابردى
 کوزگوگه باقسه اوزى-اوق مثلى
 يوزى انداق که مهر، آتى سهيل
 بو انگه گويا اتاغليغ اېدى
 مېرغه هم سهيل سارى ميل
 جان بېريب وصيليغه خريدار اول
 منزل اولميش اېدى انگه اول باغ
 گل يوق ابردى، به غير نيلوفر

نیلوفر وار سوگوار اہردی
 اشکدین گویا ببرور اہدی سوو
 یوق کہ ہجران غمیدہ زارو ذلیل
 تاپیان اشک نیلوفرده ممر
 کونگلی گر نیلوفرغہ راغب اہدی
 نیلوفر ساری کوپ قلیب آہنگ
 نیلوفرگون لباس بیرلہ صنم
 ماتمین ظاہر ایلہ مککہ مفر
 مہرنی چرخ اہتیب اسیر فراق
 عقد بزمنی قیلغہ لی آباد
 یوکلان نہچہ جونگ ارا اموال
 بیر توتوب بیر ہلال ایچیندہ سہیل
 یول قیراقدین مگر ییراق اہردی
 بو جہتدین مراد ساری مرور
 اندہ کیم، مہر کیمہ سین کولاک
 گویاکیم اہسب ہمول ییل تیز
 سووغہ سوردی سہیل کیمہ سینی
 ہریان کیمہ سیگہ مہلک موج
 تا کیمہ بؤلدی اول ساری عابر
 دیدہ بان اول طرف باقیب ناگاہ
 اول کیریب زورقیغہ ایلہدی عزم
 چون ییتیب قیلدی اہل ہلاکیگہ میل
 قیلہ باشلب انینگ بیلہ پرخاش
 جابر ار ضرب اورر اہدی بہحد
 نیلوفر ایچرہ اشکبار اہردی
 آہ اؤتیدین قورورغہ ییب قیغو
 نیلوفر ایچرہ آقیزیب اہدی نیل
 یوق، عجب بحر ایچیندہ نیلوفر
 مہر ایلہ نیلوفر مناسب اہدی
 کیمہ کین ہم قلیب اہدی اول رنگ
 توتوبان یار ہجریدہ ماتم
 رنگ ارا سوگوار نیلوفر
 ایلر اہردی سہیل آتاسی یراق
 گویا بو محل اہدی میعاد
 اندہ موجود ہر نی قیلسہ خیال
 مہر عقدیغہ ایلہ میش اہدی میل
 بحر دین بارسہ یخشیراق اہردی
 بحر دین اتفاق توشتی ضرور
 سوردی بحر ایچرہ اؤیلہ کیم خاشاک
 سالدی بو اہلگہ داغی رستاخیز
 آیریب بارچہ خیل و نیمہ سینی
 بیر زمانی حسیض و گاہی اوج
 کیم، قویوب اہردی دیدہ بان جابر
 ینہ جابر نی ایلہدی آگاہ
 بؤلوب اول کیمہ اہلی قتلیغہ جزم
 رزم و کین ایچرہ چابک اہردی سہیل
 ایشلری کیمہ ایچرہ بؤلدی سواش
 بارچہ ضرین سہیل اہتر اہدی رد

قىلسه اول داغى ضرب اظهارى
 ايگىسى چونكه ابردىلر چالاک
 کوردی جابرکه، قايم اولدی ایشی
 غالب آلاق ارا بولوب عاجز
 ایلگیگه حيله شیوه سین آلدی
 خصم نینگ کبمه سی توییگه کیریب
 تخته نی اویله کاو-کاو ایتتی
 کبمه سین چونکه ناو کوردی سهیل
 دفعیغه نیچه حيله گر بولدی
 اول سو تۆلدي و بحر ابردی عمیق
 قۆلنی شهزاده جانیدین یودی پاک
 قیلدی جابر انینگ ساری آهنگ
 باشیغه ییتی ایلهمکه قتیل
 قۆلیغه چون انینگ قۆلین آلدی
 چیققی داغی ییشیب کمندینی چُست
 بولدی یانماق ایشیگه آماده
 کوردی اۆزنی غریب-بند ایچره
 عدو ایلگیده قطره سوودپک تیغ
 دبدی جابرکه: «ای قۆلومده اسیر
 مېن بو زورقنی سووغه تا سوردوم
 بیریده سېنچه کۆرمه دیم جرأت
 کیم، تېنگیز ایچره باشینگه یېتیم
 قتلینگه گرچه طبع راغب اېمس
 کیم، اگر بنددین خلاص اولغونگ

مونگه هم توشمس ابردی اول کاری
 بیر-بیریدین الرغه یوق ابدی باک
 آلدیه ناملایم اولدی ایشی
 اۆزین اول نوعی کۆرمه یین هرگز
 یلنگاچلب اۆزین سوغه سالدی
 تیغ ایله کبمه نینگ تویینی یاریب
 که سوو یۆلین نېچوک که ناو ایتتی
 توبیدین سوو یوقاری اېتگن میل
 قیلهمده سود و کبمه سوو تۆلدی
 کبمه و کبمه اهلی بولدی غریق
 قۆیدی کۆنگلین سوده بۆلورغه هلاک
 اول صفت کیم، بالغ یوترغه نهنگ
 اۆلر اېلگه نېچوک که عزراییل
 اۆزینینگ زورقنی ارا سالدی
 باغلب آنینگ ایلک-ایاغینی رست
 کېلدى ناگه اۆزیگه شهزاده
 حلقه-حلقه خَم کمند ایچره
 ابدی اۆز ناتوانلیغیگه دریغ
 رزم و کوششده قیلهمه دینگ تقصیر
 مینگ سېنیگدېک نی سووده اۆلتوردوم
 جرأتینگ بولدی مخلصینگه جهت
 اۆلرینگدین سېنی خلاص ایتیم
 لیک قۆیماق دهغی مناسب اېمس
 بیر شه کامرانغه خاص اۆلغونگ

بولماق اولمس خلاص دامينگدين
 ايش حسابين شماره قيلغونگدور
 اولماق اولي سنگه كمند ايچره
 نېچه اظهار عجز قيلدى سهيل
 كېمه سين مسكنى سارى سوردى
 قصرى كنجيده بار ابدى چاهى
 اول چه ايچره قيلور ابدى ساكن
 ايننگ اعضاسيدين رسن آلدى
 هر كيم اول چاه ارا چو بولدى غريق
 يوقارى دلبر و قويمى بېدل
 بو ايكاوگه بو يېرده مونداق حال
 انده كيم مېهرنى قىليب ناشاد
 اول اولوس جاندين ايرى اېل ينگليغ
 كوندوز و كېچه پويه اېتتيلر
 نيلوفرگون لباس اېتىب بارى
 شاه خود مېهر اشتياقيدين
 هم بو رنگ ايلب اېردى خلعتنى
 چون بولر داغى كېلدى ماتم ايله
 شاه كيم، بغريغه تېگيب ابدى تيش
 بولدى كېتگن عزا ينه تازه
 قيلدیلر اولچه بار ابدى تقرير
 ينه اندوه ايله فغان قيلدى
 تيره بولدى جهان انكه حالى
 دېدى اوزيگه ييغلب اچيغ-اچيغ

بولماغوم اېمن انتقامينگدين
 قتل و كينيمغه چاره قيلغونگدور
 تيريك اولماق وليك بند ايچره
 قيلمه دى كينه ور جوايغه ميل
 آنى اوز مأمينغه يېتكوردى
 كيمسه نى بند ايله سه گاهى
 چيقماق اندين اېمس ابدى ممكن
 بند ايله چاه قعريغه سالدى
 نان ايكيتته ابدى، سو بير ايبريق
 بير-بيريدين ولى ايكاو غافل
 قوم و خيلغه اېمدى كؤز احوال
 قوم و خيلنى ايله دى آزاد
 سير اېتىب سوو يوزيده يېل ينگليغ
 تاكه كشورلريغه يېتيلر
 قيلدیلر بارچه ماتم اظهارى
 بل جگر گوشه سى فراقيدين
 خيلى داغى بو رنگ كسوتنى
 بحر اندوه و لجه غم ايله
 ايله دى مېهر حالينى تفتيش
 قالمه دى درد و غمغه اندازه
 كه نې كېلتوردى آليغه تقدير
 ينه اندوهى قصد جان قيلدى
 گويا باتتى مېهر اقبالى
 كه: «اچيغ ييغله ماق منگه نې آسيغ

تیغ ایله بغریم ایله سم پاره
 چاره تاپماق کبره ک مفید اېمدی
 آلیب ایلگیگه صفحه و خامه
 هر نې ایش بولغانین بیان اېتتی
 یازیب اول نامه ایچره پنهانی
 لیک حق کیم غم و بلا بېرمیش
 چاره بو ایشگه انتقام دورور
 مهر اگر اېردی جانیمه پیوند
 بولسه اول دشمن ایلگیده محبوس
 موندین اؤزگه بو ایشگه یوق تدبیر
 سېنگه ملکونگده بولماق اولسه میل
 کیم، اېرور پیل زور و شیر شکوه
 بل حقیقت ارا اینگدور مهر
 باشلبان اول چیریک نی ساحل ایله
 ایلان رزم و کینه اظهاری
 مېن ده غی طبع کینه خواهیمنی
 یراق ایلب کؤنگول فراغی بیله
 بېریان کېمه لر ارا آرام
 مېن سودین ایله سم عزیمت جزم
 اوילה تاریخ ایله سک میعاد
 نېچه کوندین سؤنگ اولغهی امکانی
 هم اوشول نوع کیم مقرر اولور
 که چېکیلگهی بو انتقام آخر
 اول زحلوش جزاغه خاص اولغهی

چون جگر گوشه م ایتتی، نې چاره؟
 یوق غم و ناله دین امید اېمدی»
 قصه شرحینی یازدی بیر نامه
 شاه نعمان ساری روان اېتتی
 کیم: «بو بولمیش قضای یزدانی
 درد بېرمیش ولی دوا بېرمیش
 یوقسه بولماق تیریک حرام دورور
 سنگه داغی بولوب اېدی فرزند
 منگه ناموس اېرور، سنگه ناموس
 که ایگیمیز چیریک ییغیب بیر-بیر
 لیک فرزند ارجمند سهیل
 پنجه سیدین کېلیب بو ایگی ستوه
 که بو منصوبه ظاهر اېتتی سپهر
 سوو یقاسیده گی منازل ایله
 کېلسه جابر جزایری ساری
 سعی ایلب ییغیب سپاهیمنی
 اولچه ممکن چیریک یراغی بیله
 یېل کیی ایله سک، سوو اوزره خرام
 اول قوروغلق ساریدین ایلب عزم
 که قچان کیم بولور بو ایش بنیاد
 قابسه ماق بو ایکی چیریک آنی
 سعی قیلساق بو ایش میسر اولور
 روزی اولغهی بو نوع کام آخر
 مهر هم عقده دین خلاص اولغهی

گر بو ينگليغ اېمسدورور سنگه كام
 كه چو ايش توشسه باشيمه يالغوز
 شاه نعمان اوقوغاچ اول نامه
 ييغلان بولدى اسرو كۆپ غمناك
 آنى هم بيلدى شاه آزاده
 مقصدى سارى يېتمه گن اېرميش
 ايگى مهلك عجب غم اۋلدى انكه
 بيلمەدى كيم نې ايش اېكىن حادث
 كيم اينگدېك سهيل سياره
 اويله كيم بولمەغەى اثر اندين
 كۆپ كىلىب فكر تاپتى راي صواب
 كيم: «همول نامه كيم ييتيلميش اېدى
 اول الم گرچه سالدى باشيمه دود
 ثبت اېدى كيم، يورورگه قيلسنگ ميل
 عزم ايلب چيريك يراغى بيله
 نكتە قيلمە سهيلدين ابلاغ
 دېگيل اول مونی كه، قانی سهيل؟
 كيم، سهيل اېتگەلى سيزينگ سارى عزم
 كېچ كېلور فكريدىن اېدوك غمناك
 سېن قوروغلوق بيله سپه چېكسنگ
 مېن بولوب كېمە ايچره بحر خرام
 تاپقه مېن شايد اوشبو سوداده
 تاپسەم و-تاپمەسم سېنينگ سارى
 كه نېچوك كيم كېرەك قيليب كوشش

آنى هم باتراق ايله غيل اعلام
 اۋزگه ينگليغ تاپەى صلاحیغه يوز»
 بيلدى كيم، بولميش اۋزگه هنگامه
 بو ستمدين كه ايله دی افلاك
 كيم، مسافر چو بولدى شهزاده
 كېمە اول سارى كېتمە گن اېرميش
 ماتم اوستيگه ماتم اۋلدى انكه
 كيم اول ايشگه بولوب اېكىن باعث
 چرخ ظلميدىن اۋلغەى آواره؟
 دېمەگەى هيچ كيم خبر اندين
 اوقوغان نامه غە ييتىدى جواب
 مېر حالين بيان قيليلميش اېدى
 بيلديم اۋرتە نىمگىمدە يۇقتور سود
 يىخى، يۇقسە چېكىب سپاه سهيل
 يوروسون بحرنيگ قيراغى بيله
 قۇيمە غيل داغيم اوستيگه ينه داغ
 قانى اول كيم، دېر اېردوك آنى سهيل
 آلتى آيدور حساب اېتىب بيز جزم
 يېتمە گن انده، بيزنى اېتى هلاك
 چرخ اوزه اوج بارگه چېكسنگ
 سپهيم بيرله توتەسم آرام
 گوهرىمدين نشانه درياده
 ايله گومدور توجه اظهارى
 حق تعاليدىن ايستە بان بخشش

اول حرامیغه تیغ کین سورسک
 اېمدی موعده فلان کون اؤلدی یقین
 سېن داغی اوشبو سؤزنی ایل ب جزم
 اېمدی کیم یازدی نامه غه عنوان
 چونکه قاصد بیتیکنی یېتکوردی
 نودر آچتی و سالدی باریغه کؤز
 بؤلدی میعاد وقتیدین آگاه
 اول سری عزم قیلغله لی نعمان
 بؤلدیلر ایگی شاه مستعجل
 نېچه کون ایلان مسافت قطع
 بؤلدی پیدا عدو بؤلور بېشه
 قالدی نودرغه چونکه بیر منزل
 وهم آلدی قرارینی شه دین
 کېستوروب بېشهنی آچیلغله لی یؤل
 گویا صیدلردین اول جنگل
 شه غه کؤپ اېردی آو ایشیده وقوف
 هر طرفدین دارور اېدی صیدی
 صید یېتگیچ کؤزینی اسرر اېدی
 ناگهان بیر شکاری گُرننگ
 کېنیچه اختیارسیز چاپتی
 صید جنگل ایچینی قیلدی تلاش
 غیر آنینگ سؤنگیچه چاپمس اېدی
 اضطراب ایلان آته توشتی
 اؤزگه خود بؤلدی اول صفت بېخود
 کېره گیدېک جزاغه تېگورسک
 عزم اوچون ساعت ایلهدوک تعین
 کېره ک اېتسنگ بو وعده بیرلن عزم
 نامه نینگ حاملینی قیلدی روان
 شاه نودر قـؤلیغـه تاپشوردی
 اؤقودی انده هر نې بار اېدی سؤز
 هم اؤشول وقت بیرله ییغدی سپاه
 هم معین بار اېردی وقت و زمان
 بیرى دریا بيله، بیرى ساحل
 ساحل و بحر ایچینه آفت قطع
 توشتی ایگی طرفقه اندیشه
 بېشه ایچره مرور اېدی مُشکل
 که عدو چیقمه غه ی کمینگه دین
 چیریکین اېلتور اېردی ایلگری اول
 واقع اېردی تۆله بؤغو و مَرل
 بلکه بار اېردی اسرو کؤپ مشعوف
 شه غه اېردی سپاه ایشی قیدی
 کؤرمه یین دېب اؤزینی اسرر اېدی
 اؤتگه لی قیلدی آلیدین آهنگ
 اؤق آترغه قرارسیز چاپتی
 یولی هم تار اېدی و هم چیرماش
 اؤق آترغه مجال تاپمس اېدی
 بیر-ایکی اؤق، ولی خطا توشتی
 کیم، دماغیدین اوچتی هوش و خرد

صيد قصديغه اويله قويدى كۈنگول
 صيد بيله بيشهغه كيريب كېتتى
 قۇيوب اېردى كمينده جابر نيو
 كيم، كيشى توتسەلر كېتورگەيلر
 كۆرديلر سالور اېردى بير بۇغو خيز
 پاشنه رخشلرغه اورديلر
 چاپيان صيدغه سالهى دېدى قيد
 شه تيلر بۇلسە شاهلىق، قيلماق
 شەنى دېرلر سپاه بيرلن شاه
 شەغه خيل اۇلسە فتح انينگ ايشيدور
 شەليغ آيينين ايلبان زنبور
 اوچسە يالغوز كۆررگە آق و قرا
 بارسە شطرنج شاهىنينگ سپهى
 چونكە نودر عدوغە بۇلدى اسير
 حالىغه چون نظاره قيلديلر
 بيرى اول خيلدين چاپيب فى الحال
 كيم: «بو ينگليغ ايش آشكار اۇلدى
 اول اېشيتگچ بو نوع افسانه
 دېدى: «موقوف بۇلمەين نيمەگە
 اېلتيان قصر ارا قيلينگ محبوس
 انداغ ايلنگ بو ايشنى پنهاني
 اوى اېشىگين فلائغە تاپشورونگوز
 شەنى اول قصرغه يېتورديلر
 نې، نې يېر اېرکانين ييلدى شه
 كه عدو چيقتى ياديدن بالكل
 كه عدو قوم و خيليغه يېتى
 كينهولر مضاف وقتيده ديو
 خدمتيغه انينگ يېتورگەيلر
 يېتى آنى قاووب بير آتليغ تيز
 هى دېگونچە انى توشورديلر
 اۈزگە صيادلرغه بۇلدى صيد
 سپهيدن كېرەكمس ايريلماق
 شاه اېمسدور يۇق اېرسە اندە سپاه
 بير كيشى رستم اۇلسە، بير كيشيدور
 ايله مس بېسپە سكون و مرور
 نې تفاوت اول و ينه بير ارا
 كۆركە، بارمو حساب ايچينده شەى
 سۇيديلر هر نې كيگين بير-بير
 نودر اېرکانين جزم ييلديلر
 بېردى جابرغه مژدە اقبال
 بۇيله صيدى سنگە شكار اۇلدى»
 تېنگريگە سجده قيلدى شكرانه
 كۆزىنى باغلبان سالينگ كېمەگە
 اېشىگين اوستيدن اېتينگ مدروس
 كيم، كيشى فهم قيلماسون آنى
 خبرين منگە بات كېلتورونگوز!»
 بارچە حكمين بجا كېتورديلر
 نې شه اېرکاندين اۇلدى اېل آگە

بۇلدى نودر ايشيگه صورت بو
 قالدى چون ايگى كونچيليك مقصد
 بۇلدى كولاك آسمان پيمای
 توشتى نعمان ايشيگه اسرو فتور
 تا سفر اهلى كۆپى اۇلدى تلف
 گرچه نعمانغه كۆپ يېتىشتى نهيب
 كېمه سى ليكن اول طرف كېتتى
 ديدە بانلر ينه قىليب معلوم
 ينه جابر يېتىب الر سارى بات
 تيريگيدىن سؤروب چو صورت حال
 ايله ييگه ساليب، الرنى سوروب
 چيقاريب شاهنى اؤلوم حالى
 شاه جسميغه ضعف تاپيب يۇل
 شهنى بير پرده غه نهان قىلدى
 هر زمان شاه ايچينده جاندين وهم
 ينه اول اېلنى سالىدى كېمه ارا
 كه: «كېرەك بۇلسه سيزگه جان، كېتىنگيز!
 بو نواحيده انگله سم سيزنى
 كېتتيلر باشلرين آليب بو گروه
 شاه نودر سپاهى هم بارى
 راي كۆپ اورديلر توزوب محفل
 تاپماين غير قهيتماق چاره
 جابر راهزن بۇلوب فيروز
 مېر يادى ييله ايچيب ساغر

ليك نعمانغه جلوه گاه اېدى سوو
 ينه يېل سوونى قۇزغەدى بېحد
 كۆرونور اېردى كېمه دېك ينگى آي
 هر زمان جانيدىن اېدى مهجور
 توشتى هر بير كېمه بير اؤزگه طرف
 ليك طوفاندين اؤلمه دى آسيب
 كه بورون اۇغلى كېمه سى يېتى
 ينه جابرغه دېدىلر مفهوم
 تاپمه ي اول خيل نينگ كۆپيده حيات
 ظاهر انگلب كه نې دورور احوال
 شرح قىلغان جزيره غه كېتوروب
 كېمه نى مالدين قىليب خالى
 فهم قيلمە ي كه نې كيشيدور اول
 اؤزگه زندان سارى روان قىلدى
 كيمسه ليكن اول ايشنى قيلمە ي فهم
 بۇلدى بو نوع الرغه نكته سرا
 قيدە كيم كۆنگلونگوز تيلر يېتىنگيز!
 قۇيماغومدور تيريك بيرينگيزنى!
 كۆز ارا اشك و جان ارا اندوه
 بيلدىلركيم، نې ايش اېرور طارى
 شھسيز اؤلسه سپاه، يۇق حاصل
 بوزولوب ياندىلر بيكباره
 تون و كون باغى ايچره بزم افروز
 ساله آلمە ي ولى يوزيگه نظر

باقه آلمه‌ی انګه مرادی بيله
 مهر گل ینگلیغ ایلبان یقا چاک
 یاش تۆکوب بحر مَوجور ینگلیغ
 یوزیګه بس تپانچه اورغانیدین
 هجر دین فارغ اؤلماغین ایستب
 فکردین کچه کؤزنی یاپمس اېدی
 بندینی انگلب اېردی چاه ایچره
 دېدی: «اول چه دین آنی قوتقارسم
 عازم اېتسم سهیل اوچون آنی
 اول مگر حالتیمنی انگلب جزم
 یاشورون تیره اویګه اول دلخواه
 کېلدی چه باشی اوزره غمپرورد
 مېن داغی بیر فقیرمېن سېندېک
 مخلصینگ ایچره سعی اېتیب جان دین
 هر نې دېسه قبول اېترسېنمو؟
 چاه ایچینده سهیل اېدی بېتاب
 بار اېدی آنچه محنتی بیر یان
 بؤلغچ اول نوع سؤز خطابی اینګ
 کؤنګلینی سعی بیرله تۆخته تتی
 «کای بشر خلقت و فرشته صفات
 سېندین اېتسه بو نوع لطف ظهور
 سعی اېته‌ی تا تنیمده دور جانیم
 مهر اېشیتګچ بو سؤزنی سالدی طناب
 ناتوان توتتی رشته‌نی محکم

قان یوتوب، یوق که باده، یادی بيله
 نیلوفرزار ارا کزيب غمناک
 کؤک لباس ایچره نیلوفر ینگلیغ
 نیلوفرلر آجیب گلستانیدین
 اول بلادین قوتولماغین ایستب
 چاره کؤپ ایستر اېردی، تاپمس اېدی
 غم و اندوه عمرگاه ایچره
 ییغلبان زار-زار یالبارسم
 کیم، دېسم حاجتیمنی پنھانی
 مخلصیمغه بو ساری قیلغهی عزم»
 کیردی ایګی کنیز انګه همراه
 چېکتی اون: «کای اسیر محنت و درد!
 ناتوان و اسیرمېن سېندېک
 سېنی چېکسه م بو تیره زنداندین
 قه‌یان اېتسم روان کېترسېنمو؟»
 حالینی ضعف قیلیمیش اېردی خراب
 مهر گلچهر فرقتی بیر یان
 آشتی اول اون دین اضطرابی اینګ
 نازینغه بو نوع سؤز قاتتی:
 بېرګن اؤلګن تنیمغه تازه حیات!
 هر نېچوک ایشګه ایله‌سنگ مأمور
 قیله‌یین تاکه بؤلغهی امکانیم»
 نې طناب، ایګی گیسوی پرتاب
 مهر چېکتی، اول ایګی مهوش هم

تيره اويگه چيقارديلر آنی
 قیلدی زنجیر و بنددین انی فرد
 که: «نی حکم اېتگونگ، اې ملک سیما
 مېر قیلدی فسانه سین بنیاد
 آتا و ملک و جاه و حشمتینی
 کورگین بحر موجیدین تشویر
 بولغان انده ضروردین ساکن
 ضعف اېتیب ناتوان ایننگ سوزیدین
 انگه یتکوردي سوزنی مېر منیر
 ایله ی آلمس کیشی خلاصیمه میل
 سنگه، اې دردمند آواره
 انداق اېتسنگ که بحردین قوتولوب
 جهد و سرعت ارا طی ایلب عرض
 لیک بیر نکته باردورور یاشورون
 جزم قیلسنگ بو ایشنی پنهانی
 که چو مېن بسته بلا بولدوم
 منگه توشمیش کوزی ییراقدین و بس
 چون کورر فکری قیلماق اېردی ایشی
 مونده تا ضایع اولمیش اوقاتیم
 مونى بیلگچ سهیل زار و حزین
 صدق بیلدی یقین ایننگ سوزینی
 آهیدین اؤت دماغیغه توشتی
 قیلدی فریاد و باردی اندین هوش
 چونکه حالین بیلورگه ایلهدی میل
 مېر کؤپ قیلدی لطف پنهانی
 یېر اؤیوب دېدی زار غمپوررد
 شمه یی اندین ایله گیل ایما
 باشیغه نی کیم اؤتتی-ایلهدی یاد
 پرده سیغه سهیل نسبتینی
 توشگین انده ناتوان و اسیر
 قالغانین جابر ایلگیدین اېمن
 لحظه-لحظه بارور اېدی اؤزیدین
 که: «بو ینگلیغ که مېن بولوبمېن اسیر
 کوشش و کینه بیرله غیر سهیل
 سؤز بودورکیم گر ایلبان چاره
 یمن اهلی ساری روانه بولوب
 حالتیم ایله سنگ سهیلغه عرض
 که سېنی مونده اسره ساق نېچه کون
 آنت ایچیب اېمن ایله سنگ آنی
 جابر ایلگیگه مبتلا بولدوم
 ییقیلیب یېرگه یاتتی اؤیله که خس
 چونکه کوردی ییقیلماق اېردی ایشی
 بودور آنینگ ییله ملاقاتیم»
 شمه یی تاپتی خاطری تسکین
 سعی ایله اسره ی آلمه دی اؤزینی
 دلبری نینگ ایایغیغه توشتی
 مېرنی حیرت ایله دی مدهوش
 یخشی تحقیق قیلغاچ، اېردی سهیل

اولگودېك ناله قىلدى اول داغى
يىغلان باشلىده ايگى كنيز
كېلگچ اوزيگه مهر روشن راي
ايله دى آنى تيره اويده نهان
ضعفى افراطيدىن سهيل داغى
بۇلدى بير-بيرگه جسم ايله جاندېك
نېچه كون قصر ارا نهان اېردى
تاكه بېردى طعام ايله شربت
انى هم جزم بيلدى كيم جابر
بير كون اۇلغانده جابر غافل
چىقتى اوتروسيدىن سهيل دلير
دېدى كيم: «پهلوانلىق اېرمىس اول
تېشىب اېل كېمەسىنى حيله بيله
قالماغان چاغده كيمسەنينگ جاني
سېن اگر ظاهر اېتتىنگ ايتلىكنى
دېدى و خصم سارى قىلدى شتاب
چون تلشماققە ايله ديلر ميل
باغله دى قۇللىرىن شتاب بيله
سالدى فى الحال انى همول چه ارا
«هر كيشى كيم بيراوگه قازغاي چاه
چون سهيل اۇلدى اول صفت فيروز
توشتى جابر دفاينى قۇليغه
انده غى اېل بۇلوب سرافكنده
اېمدى كيم، توزدى بزم عيش و فراح

هوشى باريب، ييقلدى اول داغى
كوتريب باشلىرىنى مهرآمىز
دېدى كيم: «فتنه بۇلدى بال كشاى»
انگه تېگروكه تيره بۇلدى جهان
اوزيگه كېلدى ليك اويقو چاغى
يا مگر سرو و عشق پېچاندېك
سرو گلرخقه مهمان اېردى
ضعفلىق زار جسميغه قوت
مهردين هجر ايله اېميش صابر
باغنى سير اېترگه فارغ دل
اول صفت كيم قبان مسافىغه شير
كيم، كيشى مكر بيرله اورغى يۇل
غرق اېتىب سووغه بو وسيله بيله
توتوبان بند ايله گهى آنى
مېن سنگه كورگوزهى ييگيتلىكنى»
خصمنى حيرت ايله دى بېتاب
كوتريب بيرگه اوردى آنى سهيل
مونى اول باغله غان طناب بيله
بودورور طبع و فهمى آگه ارا:
توشگهى اول چاه ارا اوزى ناگاه»
مهر عقدىغه بۇلدى بزم افروز
بلكه عالم خزاينى قۇليغه
شه تاييب برچه بۇلدىلر بنده
قۇليگه آلدى شاهوار قدح

فكر ايتيب كامگار و دولتمند
 مېن بيليب بارين ايله ديم آزاد
 ايگى بندى-اوق اېردى باغ ايچره
 بيرى نودر اېدى، بيرى نعمان
 بو محلنى نې نوع شرح اېته يين
 بارى ايگى اتا، ايگى فرزند
 قۇپوبان يىغلىشيب كۆروشتيلر
 بۇلدى معلوم چون بارى حالت
 ايگى شه كيردىلر خدا يۇليغه
 ملك اېلى شكر قىلدلر بارى
 اېورولوب كام بيرله دور سپهر
 مېركيم، چرخ خاكراهى اېدى
 تۇنى اول رنگ و كۈنگلكى اول رنگ
 نيلوفر رنگى كېلدى طبع پذير
 هر پرى چهره يى كه مهوش اېرور
 مېركيم، گلرخ سماويدور
 چون توگه تتى فسانه نى راوي
 شاه بهرام ابر احسانى
 قدريغه بېرگچ، آينىگ افزايش

دېدى: «هر كيم كه جابر اېتميش بند
 كېلتورونگ كيم، قيله قىلده بيله شاد»
 كېلگچ اول مجلس فراغ ايچره
 كيمگه بۇلغەى بو نوع قصه گمان؟
 اېل بيلور، بيلمس اۇلسه لر نېته يين
 رشته وصل ايله تاييب پيوند
 اۇلتوروب بير-بيرين سؤروشتيلر
 شكرلر قىلدلر ايتيب حيرت
 ملكلرين ساليب اينىگ قۇليغه
 ايلبان شادمانليغ اظهارى
 وصل تاپتى، سهيل بيرلن مهر
 نيلوفرزار جلوه گاهى اېدى
 يارى نينىگ داغى كيمگى اول رنگ
 كيم، لباس اېتتى آنى مهر منير
 ماوي اۇلسه لباس دلکش اېرور
 نيلوفرش لباسى ماويدور»
 پرده دار آچتى پرده ماوي
 لطف بيرله كۆكارتتى آنى
 كۆزيگه اويقو سالىدى آسايش

پنجشنبه كونی بهرام نینگ صندل آسا خلعت بيله گلشنی صندل بویده آرام
توتوب، سرو صندل نسیم بيله باده صندل شمیم ایچمک و اول صندلر
لخلخه سیدین دماغی معطر بؤلوب، کۆزی اویقو میلی قیلماق

پنجشنبه که صبح چرخي محل
صندلاسا نسیم لخلخه سای
دیو صفت عطر صندلاسادین
صندلی قیلدی شاه بارچه لباس
صندلی قۆیدی آسمان سایه
جلوه گر بۆلدى سرو صندل بو
حلّه صندل نسیمی طرفه سجاف
بزم عطریغه ظاهر ایتتی بخور
چون قدح دایر اۆلدى، قیلدی وداع
می ده ساقی مگر قیلیب ابدی حل
چونکه خورشید صندلی باغی
شام آچیب مُشکفام چادر شب
صندلی یانیدین قۆیوب گلچهر
ینه کام ایتتی شاه فرزانه
قیلدیلر حاضر اويله سیاحی
که کچه اۆلتوروب فسانه دېگه ی
نکته گو باشله دی دعا اول
دېدی: «تا چرخ بؤلگوسی دایر
چرخدین مسندینگ رفیع اۆلسون»
سووه دی کۆک جینیغه صندل
کۆک دماغیغه بۆلدى عطرزای
تون مزاجی قوتولدى سودادین
صندلاسا اوی ایچره توزدی اساس
انگه صندل ییغاچدین پایه
صندلی گون لباسی توبرتو
سر-بسر دوره سیده صندل باف
اؤت اوزه کرسی صندل و کافور
کچه گی میدین اولچه ابردی صداع
درد ستر دفعیغه قیزیل صندل
قۆنوب آچتی قنات تون زاغی
کرسی صندل انگه یایب کۆک
یوز یاشوردی نېچوک که صندل مهر
اویقو میلی قیلورغه افسانه
بلکه سۆز بحری ایچره ملاحي
غاییدین مگر نشانه دېگه ی
بېرب انفاس نفحه صندل
قیلغوسی دوره انجمی سایر
نجمدین شهینگ سریع اۆلسون»

آلتينچى اقليم يۇلديدن كېلتورگن مسافر نكته طرازليغى

فارغ اولغاچ بو دُر نثاريدين
 قىلدیلر عزم خاور ايگى كيشى
 بيريسی مقبل بيابانگرد
 رهرو اول ايگيدېك بو كهنه سرا
 مقبل آزاده همايون فال
 مدبر انداق كه بارسه هر سارى
 يۇلده بير وادى ابردى اسرو مخوف
 تيكن و شوره-سبزه و باغى
 چون بخار و عفون هجوم ايلب
 يېلى اؤت كيم، كيشى تنيغه اوروب
 انده يۇق جانورننگ امكانى
 ديبان ابل «وادي هميم» آتين
 اول ايكاو يۇلدين اولمهين آگاه
 كورديلر چونكه يۇل صعوبتىنى
 كه نېچه كيم اننگ كنارهسى يۇق
 هر بلا قويسه يوز تحمل ايتيب
 چون حرارت شراره كورگوزدى
 كه دېر ابردى: «بو نې هوا بۇلغەي؟
 گاه دېر ابردى مست و بېهوشوار:
 يۇق ابدى ميل قيلسه هر سؤزگه
 چونكه اول پايهدين تنزل ايتيب
 كيم: «مېن ناتوانى خسته غه كاش
 سېنى كۆرمك نې شوم كون ابردى»

دېدى كيم: «باختر دياريدىن
 تون و كون سىر اولوب الريننگ ايشى
 ينه بير مدبر بهار نورد
 قيلمەي احساس بر و بحر ارا
 ابلگه مقبول ايتيب انى اقبال
 اولتوروب يوزده گرد ادبارى
 قيلمەي اندىن مرور اهل وقوف
 نفت و گوگرد-سو و توفراغى
 ايسى انفاسينى سموم ايلب
 چون كول ايلب هم اؤزى-اؤق ساووروب
 قيربان چون اؤزى چقيب جاني
 حرقتى ايلب آنى اثباتين
 بۇيله واديدە بۇلدیلر همراه
 اول بلا دشتى ننگ عقوبتىنى
 قطع قيلماقتين اؤزگه چارهسى يۇق
 كيردیلر دشت ارا توكل ايتيب
 مدبر خس شرارتين توزدى
 خلق قيلماق بو نې روا بۇلغەي؟
 «سو يره تماق مگر ابرور دشوار؟
 تېنگريگه اعتراضدين اؤزگه
 طعن و تشييعى همريغە يېتیب
 سېن كيىي بۇلمه غەي ابدى يۇلداش!
 كه يامان مونچه خاصيت بېردى»

مقبل ابردی خدای ایلہ مشغول
 سؤزی مدبرغہ غیر پند اؤلّمہی
 چپکتی مقبل بسی عذاب الیم
 چونکہ اول دشت ناپدید اؤلدی
 همرهیدین بتنگ ابدی مقبل
 چون کؤپ ابردی عذاب شینی انگه
 ینه مدبر تیلب قیلورغہ صفا
 ایلہگان طوریدین قیراق توتوب
 بؤلویان توبه بیرله عذر آور
 جوریدین خاطرینی ایلب صاف
 سوو قیراغیغہ بؤلدیلر آیان
 هر طرف ساحل ایچره گام اوروبان
 هر بیر اؤز مزدینی قیلیب تسلیم
 بپردی ملاح الرغہ بیر صندل
 تاقیتلر آلب اختیارین ایننگ
 قیلدیلر چونکہ بحر عزمینی جزم
 خاور اهلی هم اؤلدیلر سایر
 ینه مدبر اؤزین توتوب بدحال
 یاری چون مظهر سعادت ابدی
 انگه هم یاوه دین بؤلوب مانع
 آنچه کفر ایتہ باشله دی فرفر
 تبنگیز اوزره ظهور ایتیب کولاک
 بؤیله سؤزلر خطابی حقه مدام
 قوم و دشتینگده آنچه سوز و گداز

ذکر و تسبیحی تبنگریگه مقبول
 لیک انگه پند سودمند اؤلّمہی
 تا انگه قطع بؤلدی دشت همیم
 بحر درد و عنا پدید اؤلدی
 خیربادیغہ طبع ایتیب مایل
 «قال هذا فراق بینی» انگه
 ایلبان قیلغانیدین استعفا
 بیر اوزه باش قؤیوب قولاق توتوب
 که انی مقبل ایلبان باور
 اونوتوب هر نی کیم، دب ابردی گزاف
 کبمه ابردی تبنگیزده بی پایان
 خاور اهلینی تاپیتلر سؤروبان
 کیردیلر بحر ایچیگه قیلّمہی بیم
 که بار ابردی همول ایکاوگه محل
 بیر اولوق کبمه گه مهارین ایننگ
 بیر نېچه کبمه بیر یان ایلہ دی عزم
 کبمه سرعتده اویلہ کیم طایر
 میل قیلدی دبمککه هرزه مقال
 ایشی تسبیح ایلہ عبادت ابدی
 بؤلّمہیین اول بو منع ایلہ قانع
 که دمیدین عیان بؤلوب صرصر
 کبمه اهلینی ایلہ دی غمناک
 بوکه: «یوق ایشلرینگده هیچ اندام
 بحر و موجونگده بو قدر تک و تاز

انده تفریط و مونده بو افراط
 شوم انفاسی نینگ شهامتیدین
 توشتی دریاده اول صفت آشوب
 سالدی آنینگ ریاح ادباری
 اوزدی زورقچه نینگ مهارینی هم
 کهمه لر نینگ ایچینده آنچه فریق
 قالغانی داغی هر طرف توشتی
 اول ایکاو زورقیده سیر و شتاب
 مقبل ایلب دعا تضرع ایتیب
 مونچه آفت تهنگیزده بیر ساری
 هم دعاسی انینگ قلیب تأثیر
 ییل تینیب بحر تاپتی چون آرام
 قلیبان ییتسه بحر اوزه یوز بیم
 بؤیله حالتده باقتی آزاده
 رنگی آنینگ سپهر خضرادېک
 اېستی انداق نسیم اول یانندین
 صندلاسا شمیم و ریح انده
 بحر ایسیدین دماغی فرسوده
 سجده شکر ایله گچ فی الحال
 چونکه اقبال زورقین سوردی
 گویی اول بیر درخت ابدی عالی
 اول درخت اېردی گویا صندل
 کیم که هر کوزگونی قلیب منظور
 رفعتی کؤککه تېگوروب پایه

اېل حس و عقلینی قیلور اسقاط
 بحر چیقهدی موج آفتیدین
 که سو امواجی بؤلدی گردون کؤب
 هر کیشی کهمه سینی بیر ساری
 تشله دی جونگ رخت و بارینی هم
 قالدی بعضی و بعضی اؤلدی غریق
 بارچه دین امن بیر طرف توشتی
 مدبر احوالی زورق ایچره خراب
 تهنگریدین یارلیغ توقع ایتیب
 بیر ساری همدی نینگ ادباری
 تاپتی تسکین تهنگیزده، اول تشویر
 زورق ایلر اېدی سو اوزره خرام
 اؤزنی تهنگری قضا سیغه تسلیم
 بیر سوادى کؤرونندی دریاده
 هیأت و دورى چرخ مینادېک
 کیم، خبر بېردی نفحه سی جانندین
 یېلگه باریب دم مسیح انده
 بؤلدی مقبلغه بیر دم آسوده
 اول طرف سوردی زورقین اقبال
 تانگ یوق ار بیر نفسده ییتکوردی
 رنگ و رفعتده چرخ تمثالی
 برگی کؤزگولری تاپیب صیقل
 شاهد بخت ایلب انده ظهور
 برگیدین بحر نی یایب سایه

سايه سيدين سو گرچه عنبرفام
 آنچه توپراق سوو يوزيني توتوب
 تنه سي ايچره بير عظيم شگاف
 سيمي محلولدېک سويي تابی
 غلغلی بحر اېلی ایشیگه کولوب
 ښتگچ انده ايکی ستمديده
 ظاهر اېردی يیغاچقه بير ریشه
 باغلبان زورقي مهارين رست
 کوردی اول چشمه باشیده بير تاش
 کیردی مدبر داعی شتاب قلیب
 تاش اېدی زیب بیرله قازیلغان
 اوځودی مقبل، آنی مدبر هم
 کیم: «بو منزلغه اول کیشی که ښتر
 مونی بیلدیک که سیميادور بو!
 «صندل سیمیا» مونونگ لقبی
 مونده کیم ښتسه صادق و کاذب
 سوودين اوځان زمانده ساغرکش
 صادق اوځه ی بير آنکغچه خورسند
 لیک کاذبقه اوچ کون اوځغچ کام
 بهره بو چشمه سويدين آځان
 قارنی اول نوع چاک بولگوسيدور
 ايچمگی نینگ بو نوع اېدی جهتی
 کیرسه يالغانچی کویگه ی اندامی
 راستگو کیرسه، بولمه غه ی انگه جوش

صندلاسا تاپيب ايسینی مشام
 که، فضا سیده اول درخت بوتوب
 چشمه سی جوفی ایچره بېحد صاف
 جوشیده اضطرابی سیمایی
 غلغل ایل ب تېنگیز ارا تۆکولوب
 بیر دم آرام اېدی پسندیده
 چیقیان مقبل خردیشه
 میل قیلدی درخت جوفیغه چُست
 خطرل اېتگن انینگ یوزیده خراش
 سوودين ايچمکه اضطراب قلیب
 طرفه خطرل یوزیده یازیلغان
 بو حدیث اېردی اول خجسته رقم
 بو غرایینی کیم تفرج اېتر
 حس قاشیده غلط نمادور بو!
 اېل خیالاتیدین فزون عجبی
 طبعی بولغهی سوو ايچگه لی جاذب
 ايله گهی منع جوع و دفع عطش
 بولمه یین بیر-ايچرگه حاجتمند
 تيله گهی اوچ کون اوْتسه، سوو و طعام
 تیلیگه ناگه اوْتسه بير يالغان
 که همول دم هلاک بولگوسيدور
 کیرمگی نینگدور اوْزگه خاصیتی:
 پیشگهی اول سووده پیکر خامی
 سویی بېرگهی خواص چشمه نوش

چونکه غسل ايله مککه کؤز يومغاى
 باش چيقارغاچ نې کؤرسه کؤرگه ي اؤزى
 ليک بير چؤمغان اولچه کؤرگه ي حال
 کيم، کيريب غوته ايسته سه پيوست
 اؤقوغاچ خطنى صادق و کاذب
 که بير-ايگي دم اول سودين يوتقاى
 گرچه ممکن يوق ابردى اول اسلوب
 ليک جوع و عطش حرارتيدين
 «بوکه، يالغان دېمکنى ترک اېتيم
 دېدى بو سؤزني و سودين ايچتى
 صادق ايلب وضوسيغه تجديد
 سؤنگره نوش اېتتى اول زلال حيات
 ايسته دى مدبر اول سوغه کيرمک
 عور اؤلوب سووغه چون ايلک اوردى
 ليک صادق بېليگه باغلب لونگ
 سوو يقاسيده تۆلموروب يؤلداش
 باش چيقارغاچ سوغه چو باقتى قويى
 حوضى ابردى سويى نېچوک که زلال
 يۈنولوب تاشى صافي و موزون
 دوريده گلشني نېچوک که ارم
 چيققالى حوضدين چو قويدى اياق
 يېتيلر خدمتى امريغه چالاک
 تن قورومتماققه حلّه بيرله حرير
 خواجه گه بنده وار توتتيلر

قولاغ و بورننى توتوب چؤمغاى
 که دېمک بؤلمس اول فسانه سؤزى
 ينه چؤمماق ابرور بو سووغه محال
 سوو بؤلور پست، اول اؤلسه غوطه غه پست»
 بؤلدى کاذبقه اول هوس جاذب
 کذب ايله ياوّه ترکينى توتقاى
 بؤلماق آئينگ مزاجيدين مسلوب
 ظاهر اؤلدى انينگ عبارتيدين
 يوق اېسه ارتکاب مرگ اېتيم»
 چشمه سار حياتيدين کېچتى
 قيلدى تجديد شکر رب مجيد
 انگه جوع و عطشدين اؤلدى نجات
 تيره جسميغه شست و شو بېرمک
 قينه بان ايلگينى سوو کويدوردى
 سووغه کيردى نېچوک که بحرغه جونگ
 عکسى ينگليغ چؤموردى اول سوغه باش
 کوردى سوو اېرمس ابردى چشمه سويى
 لب بلب حوض ايچينده مال-مال
 يره قان رنگ، بلکه صندلگون
 آلّيده منظرى نېچوک که حرم
 کوردى کيم نېچه سرو سيمين ساق
 آچيان قؤلده فوتلر بارى پاک
 بارچه سى دلنواز و طبع پذير
 سورتوبان جسمينى قوروتتيلر

كيدوروب خلعت انگه تو برتو
 باشيغه قويديلر عمامه داغي
 بؤلغاچ آراسته توتوب قۇلىنى
 بېرىب آئينگ نسيم روحىغه قوت
 كۆروبان سالسه حالىغه كۆزىنى
 كيردى چون قصر ايچىگه بېهوشوار
 كوردى قصري رواقى گردونساي
 سقفى صندل، رواقى هم صندل
 عطرى كيم ساليان خردغه خروش
 قصر ارا تخت صندلى آيين
 تخت اوستيده بير عجب تمثال
 پيكري هيئت ايچره روحاني
 حسنيدين عالم اهلى روحىغه قوت
 نوردين قدى روضه نينگ نخلى
 جسمى باشتين اياق لطافت محض
 دوريده يوز كواكب سحري
 خواجه سالغاچ كۆز اول دلاراغه
 كيم، قوروب قانى رنگى سارغاردى
 سرو گلرخ كهلب باشيغه ايننگ
 كهلبدى گلرخ نسيميدىن هوشى
 كۆنگليدين محو اولوب نشان خرد
 كۆرگوزوب لطف سرو حور نژاد
 تاكه تاپتى رميده كۆنگلى قرار
 يوز تملق بيله خجسته عروس

بارچه صندل نسيم و صندل بو
 انده صندل بيله شمامه داغي
 كسرى صندلغه باشلبان يۇلىنى
 خواجهنى حيرت ايلبان مبهوت
 اوزگه عالمده هر زمان اؤزىنى
 حيرت ايچره نې مست و نې هوشيار
 عمر قصرى كيى نشاطافراى
 ايشيگ و فرش و تاقى هم صندل
 گه بېرىب هوش و گاه ايتىب بېهوش
 كۆپ جواهر بيله تاپىب تزىن
 جن و انس ايچره يۇق يوزىگه مثال
 باشيدين تا اياغى نوراني
 يوزى خورشيدى عالم ملكوت
 يۇق وجوديده ماء و طين دخلى
 بؤلوب اېلگه بو حالت آفت محض
 جلوه ايلب نېچوك كه حور و پرى
 هوشى اول نوع باردى يغماغه
 ييقىلب يېرگه اؤزىدين باردى
 لطف ايله اؤلتوروب قاشيغه ايننگ
 بؤلدى كۆرگچ ينه فراموشى
 گاه اؤزیده اېدي و گاه بېخود
 لطيفه ايله دى انى معتاد
 كۆنگلى نينگ اؤتيدىن گم اؤلدى شرار
 اؤزىنى قىلدى خواجه گه مأنوس

خمسه	امير عليشير نوایي	سبعة سيار

بي مهابا يانېغه يانداشتي شوق اوتي خواجه باشيدن آشتي
 ايريليب صبر ايله قراريدن اويله فرد اولدى اختياريدن
 كه يقين ابردى سینه چاك اولغاي شوقي طغياندين هلاک اولغاي
 مهوش ايلگين توتوب قۇپاردى انى آليان تختى اوزره باردى انى
 خواجه يېر اۋپتى كيم: «منگه نې حد بولغەلى تكيه گاهيم اول مسند»
 مهوش اول نوع توتتى آنى عزيز كه دېگه يېسېن اۋزیدور انگه كنيز
 انداق اولدى عيان معاشى انگه كيم، ينه قالمەدى تحاشى انگه
 تخت اوزه توتتى يېر بت گلرخ انگه يانداشتى خواجه فرخ
 چېكتيلر شربت و طعام اول چيكتيلر اول صفت لطيف سرشت
 اطعمه اول صفت لطيف سرشت چون غذادين يېتوشتى طبعيغه كام
 قويديلر طرفه شيره صندلدين اوستيده شيشه، يانلريده سبو
 قۇپتى گلچهره دلارايى ايچيان تخت سارى قىلدى خرام
 مهوش آليب چو بير-ايكى يوتتى مهوش آليب چو بير-ايكى يوتتى
 خواجه خود انداق اۋزیدين باردى كه آليب بېخودانه سيقاردى
 اويله اېورولدى جام نوشا-نوش كه طربدين يېتوشتى كوككه خروش
 قىلدى مى خواجه نينگ دماغين گرم رفع بولدى حجاب و پرده شرم
 آنچه مردمليغ ايلر ابردى پرى كيم، بولور ابردى خواجه پرده درى
 خواجه ضبط ايله آلهمين اۋزینی سرو گلرخدين آلهمين اۋزینی
 باشلەدى نكته بي حجابانه كيم، پرى قيلميش ابردى ديوانه
 سؤز ديوان هر زمان طلب انگيز حرک ايلبان طمع آميز
 شوخ ابله فريب منع اېتمەى ايليگى خواجه ايلگيدن كېتمەى

خواجه نينگ قالمه دى تحملى هيچ
 غليانِ قوايِ جسماني
 كيم، چېكيب حوروشنى بيهوشوار
 رحم ايتيب درديمه دوا ايله!
 لابه لر بيرله سرو شكرخند
 كه بوكون آنچه ميپرست اؤلدوق
 تانگله بؤلغان زمان بير ايشگه شعور
 عقد ايتيب صورتِ صلاح بيله
 چون ميسر بؤلور حلال نوا
 سوروبان شهوت اېتمه بيهوده
 خواجه گه شهوت اېردى مستولى
 يقين اېردى كه يوز فغان اېتگه ي
 ايلبان شهوت آنى نفساني
 كه ايشى عقده سيدين آچيب بند
 دېدى مهوش كه: «سعى بؤلسه نېچه
 بېره آلمس اېسه ننگ اؤزونگه سكون
 تانگه تېگرو بؤلوب پرستارينگ
 بو اؤتونگ كيم، عيان قيلور بس كين
 خواجه فهم ايله دى كه، حال نېدور
 متحير بؤلوب بو صورتدين
 بت مهوش كيم، آنى تاپتى خموش
 ايگى چاووشى اېردى مه سيما
 كه ايكاو خواجه سارى بارديلر
 خلوت ايچره توزوب سر و كارين

سالىدى شهوت هجومي جسميغه پيچ
 اويله بي طاقت ايله دى آنى
 دېدى: «حاليمنى ايله دينگ دشوار
 وصل ايله حاجتيم روا ايله!»
 دېدى: «بؤل مونچه غه بوكون خورسند
 كيم، كېتيب هوش و عقل مست اؤلدوق
 خسروانه قيله ي تهيه سور
 حرمينگه كيراي نكاح بيله
 بو حرمده حرام كورمه روا
 پرده عصمتيمنى آلوده»
 قيلمه دى سود لابه گر قولى
 جهد قيلدى كه كاميغه يېتگه ي
 قؤلنى بير يېرگه سوندى پنهاني
 عاج صندلغه ايله گه ي پيوند
 اول ايش امكانى يوقتورور بو كېچه
 دېي كه بير سرو قامت موزون
 ايله سون اؤزنى همدم و يارينگ
 تاپسون آنينگ زلايدين تسكين»
 اراده پاسخ و سوال نېدور
 ينه دم اورمه دى ضرورتدين
 انگه بير آينى قيلدى هماغوش
 ناز ايله انداق ايله دى ايما
 لابه كؤپ كؤرگوزوب قؤپارديلر
 همدمى قيلديلر پرستارين

تا سحر خواجه مست و اوى خلوت
چرخ چون تون لواسين اېتتى نگون
اويقودين انده آچتى كؤز كه سپهر
كردى يادىغه اول قضيه تمام
تاپتى اؤزنى عجب خجالت ارا
بارچه تقدير ايله قؤپوب ناكام
كيم، كيريب سووغه پاك غسل اېتگه
باغلبان بېلگه صندلى فوته
باش چيقارغاچ همول بولاغ اېردى
هولدين بؤلدى هر سرى ناظر
ينه بير نېچه غوطه ايلهدى فاش
چرخ طناز طعن اېتیب اسرو
كوكبين تيره ايلب اقبالى
مضطر و لال قالب اوز ايشيگه
بیر طرف آنچه دردِ جان كاهی
اول عقوبت ارا اورر اېدى پيچ
ينه اول تاش سارى توشتى كؤزى
گوشه سیده بیتلمیش اېردى بو سؤز
كه: «بیراوکیم بو سیمیا كؤردى
چيققاچ-اؤق توتمه ماق كېرهك آرام
بؤلسه لختى عزیمتیده درنگ
دېدى: «تورغوم كېچیب نجاتیمدين
چونكه فكر اېتتى جان عزيز اېردى
بالضرورت عزیمت ايلهدى جزم

نې بويورغاننى بيلمه دى شهوت
بؤلدى تون آبنوسى صندلگون
يېرگه يایمیش اېدى چو اشعه مهر
كه بؤلوب اېردى واقع اندین شام
كؤنگلین اول حالدين ملالت ارا
ایله دى حوض جانیغه خرام
تا جنابت كدورتى كېتگه
اوردى چون حوض ارا كيريب غوطه
كيم، ييغاچ جوفیده سوغه كيردى
بؤى باشى اؤرنیده اېدى حاضر
اوشبو بیر اېردى چون چيقاردى باش
دېر اېدى: «اول گذرنى اېلتتى سوو»
چيقتى ناکامدين اؤلوم حالى
حالى انداق كه بؤلمه سون كيشيگه
بیر طرف ناخجسته همراهى
حالین اظهار ايله اآلمه ی هیچ
كه بیتلمیش اېدى بو چشمه سؤزى
كه بورون سالمه میس اېدى انكه كؤز
کیریبان سووغه یوز بلا كؤردى
ایله مکلیک کېرهك سوو اوزره خرام
دیو انى اؤلتورور، یؤق اېرسه نهنگ»
اؤلگنیم یخشی بو حیاتیمدين»
اول مقام اسرو فتنه خیز اېردى
پیشیان زورقینی قیلغه لی عزم

كوروبان مدبر انده كۆپ تغيير
 قيلمەدى آشكار مطلق انگه
 بۇلدى مدبر داغى ينه يۇلداش
 سورديلر سوو يوزيگه زورقنى
 مقبل ناتوان خراب ابردى
 شين و آشوبى ابردى همواره
 سؤرسه ابردى، جواب بېرمىس ابدى
 دېر ابدى: «اي رفيق زيباخوى
 بوكه، حاليمنى شرح قيلمىس مېن
 سنگه حاليمدين گر ملالت ابرور
 قىلسه بېخودلوغوم سېنى رنجور
 نفسينگى منگه دلاسا قىل
 بختدين كام اگر بۇلوب حاصل
 هجرىمه خاطرينگى شاد ايله
 دېب بو سؤز آلېغه قۇيوب باشين
 زورق ايچره خروش سالور ابدى
 مدبر احوالدين بو نوع آگه
 چشمه اوزره بۇلور چو ديوو پرى
 كۇرونوب بو انگه غريب نيمه
 چون يېل اؤز اعتدالدين آشتى
 كېمەگه قۇيديلر ايكاوله قدم
 كېمە اهلى تمام اۇلوب ابديلر
 كېمە ايچره يۇق ابردى غير اؤلوك
 مونداق ابرميش كه خسرو خاور
 حالين انگلرغه قىلدى كۆپ تدبير
 بۇلدى آرامگاه زورق انگه
 بۇيله يۇلداش يۇلدە بۇلمەسه كاش
 اؤزلىگه پناه ايتيب حقنى
 هجر اؤتيدىن ايچينده تاب ابردى
 مدبر ايلب ايشيگه نظاره
 كيم، غمى شرح ايتردېك ابرمس ابدى
 بۇلمە مېندىن بو سؤزگه پاسخ جوى!
 عيب اېمس، چون اؤزومنى بيلمىس مېن
 سېن محق سېن، منگه خجالت ابرور
 نې دېيىن، چونكه بارسېن معذور
 لطف ايله نېچه كون مواسا قىل
 بۇلسه بير كون مقاميمىز ساحل
 اؤپوب ايلگينگى خيرباد ايله
 كۆزىدين يوممه يىن تۆكوب ياشين
 اوتى درياغه جوش سالور ابدى
 كيم، انگه قۇيدى يوز جنون ناگه
 اورونوب بۇلدى بو صفت اثرى
 كه عيان بۇلدى بير عظيم كېمە
 زورق اول كېمە بيرله يانداشتى
 بۇلغەلى موج خوفيدىن بېغم
 جان غمىدين خلاص اۇلوب ابديلر
 انده صندل يىغاچيدىن تۆله يوك
 كه اېمىش اول طرف جهان داور

بير قیزی بار اېمیش پری ینگلیغ
 شاه عمریغه زیب ایلہ زین اول
 واقع اېرمیش صداع دايم انگه
 حکما ایلبان علاجین کؤپ
 غیر صندل ایسی که نافع اؤلوب
 بو جهتدین شه سپهر محل
 بارچه اجزاسی صندلی پیوند
 تا توتوب مهوش اول اوی ایچره مقام
 عالم ایچره توشوب بو آوازہ
 اندہ صندل ساتارغه جازم اؤلوب
 تاشیان آنچه صندل خوشبو
 گویا اول گروھدین نیچه سی
 بو کبمه ایچره تاپیان آرام
 کبمه گرداب ارا بؤلوب دایر
 توگنپ چون الر ذخیره سی پاک
 بو محل ییل اېسیب تېنگیز اوزه تیز
 بحرنی چونکه ییل قلیب رقاص
 کیرگچ اول کبمه گه ایکی همراه
 توتوبان کنجی اؤز فغانی ییله
 مدبر اول اؤلگن اېلنی سوغه سالیب
 کبمه اموالینی قلیب اؤزی نینگ
 اول بو اموال ضبطیغه مشعوف
 کیم، کؤرونندی ییراقتین ساحل
 بو طرف کیم کبمه شناور اېدی

نې پری، مېر خاوری ینگلیغ
 شاهغه بلکه قرۃ العین اول
 کؤرونوب عمر ناملايم انگه
 کېلمه ی آنینگ مزاجیغه بیرى خوب
 باشی نینگ آغریغیغه دافع اؤلوب
 قصر عالی بنا قلیب صندل
 رفعت ایچره نېچوک که چرخ بلند
 یتگه ی اندین صداعیغه آرام
 روحی تجارنینگ بؤلوب تازه
 هند ملکيگه بارچه عازم اؤلوب
 که، بوتوب اول عمارت دلجو
 بؤلغان ایش سعی کوندوز و کپچه سی
 یوکلان صندل ایلہ مکده خرام
 ییلر اول دوره ده اېمیش سایر
 بؤلوبان کبمه اهلی بارچه هلاک
 ظاهر ایلب تېنگیزده رستاخیز
 چرخ اورردین بؤلوب سفینه خلاص
 بار اېدی مقبل ایشی ناله و آه
 قالیان بحر ایچینده جانی ییله
 کبمه و مالی اختیارین آلیب
 کبمه نی بلکه هم بیلپ اؤزی نینگ
 یاریغه یؤق انینگ ایشیده وقوف
 کبمه ساحلغه یتى مستعجل
 گویاکیم دیار خاور اېدی

شه بوكون ميل ايتيب تماشاغه
 كورگچ اول كهمني دېدى: «يورونگوز
 كهمه كيفيتيني فهم اېتهيين
 كوردلر ايكي كيمسه اېردى قرين
 شه سوزى اول ايكاوگه چون يېتى
 پېر اوپوب ايله گچ دعا فى الحال
 دېدى: «تاجرمېن و تجارت ايشيم
 بولوبان سوو عفونتى مقرون
 اېمدى كيم بولدى منزليم ساحل
 اول بو ينگليغ سوروب فسون بيله دم
 ورميدن لباسى چاك اولدى
 شاهنى حيرت ايله دى عاجز
 مقبل ناتواننى قىلدى طلب
 آليدين همرينى ياشوردى
 مقبل انداق كه بار اېدى بير-بير
 شه دېدى، كهمه و نې كيم احمال
 هر نې مقبلغه كيم بيان بولدى
 دېدى: «احسنت، مخبر صادق
 توزلوگونگ كؤنگلوميزنى صيد اېتتى
 ايسته، بيزدين نې كيم سنگه دلخواه»
 شاهنينگ عمر و جاهين ايسترمېن
 ينه مطلوب حق عبادتيدور
 شاه اگر قيلسه بنده سين آزاد
 چونكه مقبل سوزى اېدى دلکش

ايلر اېردى نظاره درياغه
 ايلدين بير كيشينى كهلتورونگوز!
 فهم ايتيب، يانيب اوى سارى كهتهيين»
 بو بيرى شاد و اول بيرى غمگين
 مدبر اول يان روان خرام اېتتى
 شاه انينگ حالتين قىلدى سوال
 قالمه دى بو سفرده هيچ كيشيم
 اولديلر بارچهسى بولوب طاعون
 مېن مېن و بير قولوم آتى مقبل»
 كيم، بوله باشله دى تنيغه ورم
 كوكسى هم چاك اولوب هلاك اولدى
 بويله ايش كورمه گن اوچون هرگز
 كورگچ-اؤق كؤنگليگه يوز اوردى طرب
 سوردى اول سوزكه ياريدن سوردى
 قىلدى آنداق كه بار اېدى تقرير
 بارچهسى بولدى جمع بيت المال
 چينليغى شاهغه عيان بولدى
 صدق ارا كيمگه كيم دېسك فايق
 جانيميزنى اسير قيد اېتتى
 مقبل ايلب دعا دېدى: «كاي شاه
 چرخ اوجيده كامين ايسترمېن
 كيم، اولوس موجب سعادتيدور
 تون و كون ايله گوم دعا بيله ياد»
 حسن خلقي و حسن خلقي خوش

شه كۆروب اول صفت حميده خصال
 مقبل خوش بيان و زيبا چهر
 كه انگه خدمتين رجوع ايتى
 قىلدى قوللوغنى اويله طبع پذير
 سؤنگره خدمتدين اؤتتى پايه انگه
 شه بؤلوب وصلت امريغه مشغول
 گرچه اول قىلدى عذرلر انگيز
 كيم، انگه قيلميش ابردى غارت هوش
 باقمه يين شاه اعتذارىغه هم
 خرج ايتيب مخزن آشكار و نهفت
 كييدوروب حله بارچه صندل بوى
 قصر صندلغه چېكتيلر آنى
 چونكه باقتى همول غرايب ابدى
 قصر اول، سقف و آستانه هم اول
 حيرت اؤتى ساليب دماغىگه دود
 آهو افگن چېكيب ييقىلدى ينه
 اؤزيگه گر كېلور ابدى گاهى
 عطر صندل تاييب دماغى اينىگ
 كؤزين آچقاچ ينه كۆروب احوال
 كؤروبان بؤيله عشق دلکش انگه
 تاكه تدريج ايله تاييب آرام
 ليك حيرتدين ابردى دايم لال
 «كيم سنگه حيرتى ابرور غالب؟
 چون انگه نكته يوق ابدى جز راست
 كه بشر خيلىدين ابرور بو محال
 اويله گرم ايتى شاه كؤنگليده مهر
 شه دېگنده بو هم شروع ايتى
 كه شه ايتى انى قاشيده وزير
 سالىدى دولت هُمَايى سايه انگه
 آنى فرزندليققه قىلدى قبول
 كه اؤتى اؤزگه برقدىن ابدى تيز
 بت صندل نسيم صندلپوش
 قويمه ي آنى اؤز اختيارىغه هم
 قرّة العين ايله دى انگه جُفت
 كيم، برقوش بو ايشگه قيلميش خوى
 تاپشورورغه گل سمنسانى
 كه انگه موجب مصايب ابدى
 تخت اول، آفت زمانه هم اول
 ايلب اول اؤت وجودىنى نابود
 جاني چيقماققه ميل قىلدى ينه
 ينه بارور ابدى چېكيب آهى
 ياروبان گر كؤزى چراغى اينىگ
 ناله ايلب بؤلور ابدى بې حال
 مهربان بؤلُميش ابردى مهوش انگه
 تاپتى مهوش وصالى بيرلن كام
 سوردى بير كون بت همايون فال:
 بارمېن آينىگ وقوفيغه طالب»
 كؤرگنين شرح قىلدى بې كم و كاست

شجر و چشمه ماجراسینی هم
 متبسم بؤلوب بت مهوش
 کیم؛ «مہنی خوبلیق ارا تقدیر
 توشتی حسنوم سؤزی جهان ایچره
 منظریمدین اؤترده ناگاہی
 قصر اوزه توشتی جن علا لاسی
 شہ غہ چون قیلدیم آنی جلوہ نما
 ینہ رامی و ساحری هنری
 قیلدیلر اتفاق ایله چاره
 لیک گاہی قنات صداسی کپلور
 بؤلہ دہرلرکہ جن شہی یانہ
 بحر اوزه سیمیایی اہتمیشلر
 صندلی قصر و دوریدہ باغی
 سہن نہچوک کیم کؤروب عیان اہتینگ
 نقش قیلغان اہمیشلر اندہ تمام
 سہن ہماناکہ اندہ یپتمیش سہن
 اندہ والہ اہدینگ مثالیمغہ
 رفع اؤلوب مقبل آلیدین مُشکل
 کسری صندلدہ کامران بؤلدی
 صندل آسایش روان انگلہ
 صندل ایسیندہ تپک توروب بؤلمس
 چون بو افسانہ سوردی نکتہ سرا
 صندل و قصر سیمیاسینی ہم
 انگہ افسانہ باشلہدی دلکش
 چون جمال ایچرہ قیلدی عالمگیر
 نہی جہان، بلکہ انس و جان ایچرہ
 حسنومہ والہ اؤلدی جن شاہی
 مہنی دیوانہ قیلدی سوداسی
 باشیم اوستیگہ کپلتوروب حکما
 دفع اہتردپک زیان دیو و پری
 کیم، الر دفع بؤلدی یکبارہ
 قولایمغہ پری نداسی کپلور
 چونکہ بؤلمیش غمیمدہ دیوانہ
 منظر دلکشایی اہتمیشلر
 صندلی تخت اوزه مہنی داغی
 منگہ کؤرگن کیبی بیان اہتینگ
 کؤروبان خستہ تاپقہ لی آرام
 اؤزنی نقشیمغہ والہ اہتمیش سہن
 موندہ یپتکوردی حق وصالیمغہ
 بؤلدی گلرخ خیالیدین خوش دل
 تؤنی ہم صندلی نشان بؤلدی
 عطری آنینگ حیات جان انگلہ
 مُشکنی کیمسہ یاشوروب بؤلمس
 اویودی شہ نسیم صندل ارا

آدينه كونی بهرام نینگ كافوري اثواب بيله قصر كافورگون ايچينده مُشكين
 زلفی كافوري لباس بيله تختِ عاج اوزره جام بلوریدین باده كافور مزاج آشام
 قيلغانی و اول كافوركارليقدین هجرانی حرارتی تسكين تاپيب، اؤز غزالی
 مُشكبوسیدین خبر تاپقانی

چونكه آدينه بو رفيع رواق
 ساليب ابردی مشعبدِ گردون
 صبحدين ليک اويله جوش كوردی
 صبح تۆينی گازر افلاك
 شاه ايلب لباسين آق و حرير
 قيلدی، عالمی ياروتوب نوری
 حلّه بيرله حريرینی بت چين
 تختِ عاج اوزره شه چو توتتی مقام
 ينه عشرت اوچون توزولدی اساس
 ينه بير گلرخ پريزاده
 چینی ابردی وليک فغفوري
 شاه آقشامغه تېگرو باده ايچيب
 مهر چون دهردن ياشوردی نور
 ينه اويقو نشاطی ايسته دی شاه
 حاضر اولدی مسافر پُردان
 قيلدی باغيشده اولتوروب بنياد
 بو آق اويونگه بارگاه اولسون

قيلدی تاقين سحر گچيدین آق
 نجم دانه لريدین آغزيغه اون
 کيم، دميدین اول اؤتنی ساووردی
 مهر سابونی سورتوبان يودی پاک
 جلوه قيلدی نهچوک كه مهر منير
 عزم گنبد سراي كافوري
 بهريب ابردی بو رنگ ايله آيين
 شوخ هم تاپتی يانیده آرام
 مجلس اهليغه آق بارچه لباس
 توتتی چینی قدح بيله باده
 چين بوكيم، رنگی ابردی كافوري
 ليک هر کونگيدین زياده ايچيب
 ساچتی آی چرخ تاميدین كافور
 سالدیلر آق اوی ايچره مسندگاه
 نکته دين کؤنگلی حقه دُردان
 شه دعاسين كه: «چرخ كهنه نهاد
 بارگاهينگ جهان پناه اولسون!»

يېتېنچى اقليم يۇلېدىن كېلتورگن مسافرنىڭ فسانە سگاللىغى

چون دعا قىلدى دەدى فرزانە
 «مېن كە توشمىش بويان گزار منگە
 صنعتىم اندە ساز چالماق ايشى
 علم ادوار و فن موسيقي
 اېلگە تعليم اېتماق وردىم
 ناگھين توشتى مونداق آوازە
 كىم، كېلور تاجر ختايى زاد
 خواجە نىنگ مالى بحر و كاندين كۆپ
 ليك تاجرغە آنچه كىم اموال
 باوجود جمالى فتنه فگن
 بو خبر اېلنى بېقرار اېتتى
 قىلدى خوارزم اھلى استقبال
 خواجە خود بار اېدى دېگنچە غنى
 يوزى سجاده اوزرە مطلع نور
 پردە ايچرە مە فلک پيوند
 خواجە بحر كف يىلە گوهرى
 ليك مېوش يوزى نقاب ايچرە
 اول نقابى- نقاب كافورى
 يۇق نقابى كە هر نې كىيگنى آق
 هر كونى ايگى قتلە-صبح ايله شام:
 پردە ايچرە قىليب نوازش چنگ
 توزوب اول نوع رود بىرلە سرود
 پردە دين تاشقارى اولوسقە هجوم
 كە دې اۋز كۆرگىمىدىن افسانە:
 ملك خوارزم اېرور ديار منگە
 بىلمەين مېن كىيى ايشىمنى كىشى
 مېندىن اول علم اھلى تحقيقى
 كىم كە استاد قوم شاگردىم
 اېل ارا بۇلدى بو خبر تازه
 بويلەسى بىر كىزى حور نژاد
 هر نې كىم اېل گمانى اندىن كۆپ
 ماهوشغە يوز آنچه حسن و جمال
 بار اېمىش خوش نوا و بربطزن
 نېچە كون اۋتتى خواجە هم يېتى
 فهم قىلماقكە كىم نېدور احوال
 زهد و تقوى انىنگ شعار و فنى
 مُشكى نىنگ چرخ ايلبان كافور
 اصلى نسبتدە خواجە گە فرزند
 اول صفت كىم، فرشتە بىرلە پرى
 مېردېك كىم بۇلور سحاب ايچرە
 مېر اوزرە سحاب كافورى
 نې كىير بۇلسە ايستەبان انى آق
 توزوبان نغمە سرو سىم اندام
 اونون اول چنگ ايله قىليب آھنگ
 كە آلب جانلر اول سرود ايله رود
 پردە گى حالى ليك نامعلوم

پرده ده حال آشکارا يوق
 صبح ايله شام کيم ترانه توزوب
 ايلنى الحانى ناتوان ايلب
 اويله کون اوتمه يين که بير غمناک
 اولوبان خلق اول نواغه کوچون
 ملک شاهيغه تېگوروب نامه
 ايله آلمه ي انى تيلرگه خطاب
 پرييان اوز لباسيغه تغير
 ساير خلق ايچينده پنهاني
 ساليان پرده ايچره محرملر
 حسنين انگلب نواسيدين افزون
 قيليب اول پرده ايچره کام طمع
 ايلب اول نوع بوالعجب هوسي
 ايسته بان ماهوش بيله پيوند
 حاصل اولمه ي بو مقصد ناياب
 کيم: «بو سؤزلرکه شاه بنده نواز
 تيره توفراغنى کؤککه تېگوردى
 منگه نې حدکه شاه دولتمند
 ليک موندين هم آرتوق ايله سه جود
 حاصلأ بو صنم که مهوشدور
 حق که قيلدى يگانه آفاق
 دېدى اول کيم: «اينگ شعارى بار
 شه مونى توتمه يين مسلم هيچ
 سؤز کؤپ اميد و ييم بيرله دېدى

کيشى کؤرمک تيلرگه يارا يوق
 خلق فريادى بېخودانه توزوب
 ناتوانلرغه قصد جان ايلب
 اولمه غه ي آه و ناله بيرله هلاک
 جان بېريب بلکه انداق اولمک اوچون
 که فلک بؤيله توزدى هنگامه
 کيم، ابرور خواجه هم رفيع جناب
 شاهنى عشق ايتيب فقير و حقير
 شهنى هم واله ايلب الحانى
 ضعفادين صنمغه همدملر
 بؤلدى بو قصه بې نهايت اوزون
 وصلين ايستب شه اولدى خام طمع
 سالدى دلآله لر اراغه بسي
 ايله مک خواجه گه اوزين فرزند
 خواجه دين شه غه بؤيله کېلدى جواب
 قيلدى بو قولغه موجب اعزاز
 ذره قدرين قوياشدين آشوردى
 پايم ايتگه ي بو بيرگه تېگرو بلند
 منگه طالع اگر يوق ابرسه، نې سود؟
 جفت امريدين اسرو سرکش دور
 جفتى دير داغى آنى ايله دى تاق
 شاه حاکم دور، اختياري بار
 سؤزده کؤپ توشدى تاب بيرلن پيچ
 پاسخى خواجه نينگ همول سؤز اېدى

کوردی کیم، ایلر آنی عشق هلاک
 شهوت آنی چو بیقرار ایتی
 حکم قیلدی که، باردیلر خیلی
 یوکلان حورنینگ عماری سین
 اہلتیان شاہ تیرہ رای سری
 قصر ایچینده توشوردیلر فی الحال
 عزم قیلدی صنم ساری خوش دل
 چنگینی قؤلغه آلب ایلہدی ساز
 نغمہ اول نوع آشکار ایتی
 ییتسہ ہر کیمسہنینگ قولاغیغہ بو
 چون اولوس بارچہ مست خواب بولوب
 شاہ چون اویغانیب سپاہ بیلہ
 کوزلریدین یوبان چو اویقونی
 ینہ اول نوع نغمہ ساز ایلب
 ینہ ایلب صنم اوییگہ خرام
 نیچہ قتله شہ ایتی اویلہ جدل
 عاقبت عفتی موثر اولوب
 خواجہ آلیغہ کہلدی لطف آمیز
 بزم ترتیب اہتیب ایاق توتتی
 آیغہ ہم انفعال اہتیب اظہار
 پردہ تاشیدہ عذرخواہ بولوب
 توتوبان چون بو مہر ایلب فاش
 آتہ مونی، سینگیل دیبان آنی
 شوخ چون شاہدین بولوب اہمن
 اوزی مغلوب و عشق اہدی بی باک
 غضب و ظلم آشکار ایتی
 شہ غہ انداق کہ بار اہدی میلی
 خواجہنینگ لعبت حصاری سین
 مایل ایلب حرمرای سری
 شہنی مغلوب اہتیب خیال محال
 چون بو حالتی بیلدی ماہ چینگیل:
 چنگ ایلہ نغمہ ایلہدی آغاز
 کیم، اہشیتگچ شہ اوزیدین کہتی
 ییقیلیب اہلتیان انی اویقو
 شوخقہ اوی ساری شتاب بولوب
 حیرت ایلب سپہنی شاہ بیلہ
 کہلتوروب یانہ شوخ جادونی
 اویقو کوزلرگہ تورکتاز ایلب
 توتوبان پردہسی ارا آرام
 انگہ مہوش کہتوردی بویلہ بدل
 شہ ایشیدین رمیدہ خاطر اولوب
 باشلبان یوز حدیث عذرانگیز
 آتہ اہتیب انی قولاق توتتی
 قیلغانیدین ملال اہتیب اظہار
 عذر ایتوردہ خاکراہ بولوب
 ایگی دنیاہ آنی قیز قرداش
 ایلب اولچہ رعایت امکانی
 بولوبان اول دیار ارا ساکن

خواجه باغی یَسب بهشت آسا
 ينه اول کوکبِ سعادت اوچون
 ماه کافورگون قبا پیوست
 باری کیگن حریری صبح نشان
 تېنگریگه تون و کون مناجاتی
 لیک آنی کیمسه گه عیان قیلمه ی
 صبح بؤلغاچ ينه سرود چېکب
 هم ایننگ رودی اشتیاق انگیز
 بیر نفس چونکه ایلنی زار قیلیب
 ينه طاعتقه یوز قویوب تا شام
 پرده تاشیده اېلگه ناله و آه
 اول غرابتنی استماع ایلب
 یَسبان خواجه خوانِ مهمانی
 کورگوزوب یوز تومن لطافت ايله
 خواجه نینگ سود و مایه سیغه گزند
 مېن که اول شهر نغمه سازی اېدیم
 هم کونوم لحنِ رود بیرله اؤتوب
 چونکه اول ظاهر اېتنی رود و سرود
 تاپمه دیم اېلدين التفات اؤزگه
 چون ایشیم مختل اؤلدى یکباره
 ايله دیم رغبت اول قدر کافور
 رجلیت چو سلب بؤلدى تمام
 خواجه مهوش حریمیده اېدی شاد
 ایسته دی خواجه فرشته خصال
 انده بیر قصری تاقی گردونسا
 یسه میش حجره یی عبادت اوچون
 بؤلوب اول حجره ده خدایپرست
 کوزی تانگ آتقوچه ستاره فشان
 بیراو امیدى بیرله اوقاتی
 چون عیان قیلمه ی اول کیشی بیلمه ی
 نغمه بیرله نوایِ رود چېکب
 هم سرودی کېلیب فراق آمیز
 صوتی تاش کؤنگلی ایچره کار قیلیب
 شام ایلب هم اول ایشیگه قیام
 شه ده غی انده پیر توتوب گه-گاه
 هوش ایننگ کؤنگلیدین وداع ایلب
 اولچه بؤلغای تکلف امکانی
 اوزه تیب شاهنى ضیافت ايله
 یبتکوروب، ایگى بوالعجب فرزند
 بزملىر داستان-نوازی اېدیم
 هم معاشیم سرود بیرله اؤتوب
 عافیت مېندين ايله دی پدرود
 تلخ بؤلدى منگه حیات اؤزگه
 ايله دیم اؤز ایشیمگه بیر چاره:
 کیم، حرارتدین ايله گه ی مهجور
 خواجه درگاهی ساری اوردوم گام
 کیم، بیراقتین ايله دیم فریاد
 پرده ایچره نگاری، حورمثال

سۆردیلرکیم: «نېدور بو فریادینگ
 ایتیم: «ظلم سیزدین اۆلدى: منگه
 دېدیلر: «تهمت اېتمه، اې مظلوم
 تانیماقته مگر ینگيلمیش سېن
 دېدیم: «انداق اېمس، سۆرونک بیر-بیر
 قیلینگیز چاره بېرسنگیز انصاف
 دېدیلر «ایت».. ایلهدیم آغاز
 سۆنگره حالیم دېدیم شتاب اېتمه
 کولوبان توتیلر مسلم انی
 تاکه بو بیرگه یېتی سۆز آخر
 که: «تیلر مېن که اولچه بۆلسه حیات
 که، ایشیم غیر لحن و رود اېرمس
 قوت بېرسه فرشته احسانی
 بۆیله تعلیم کیم اېرور هوسیم
 عمروم ار نوح دین کم اېرمسدور
 مېن که بو نوع کۆردونگیز عاجز
 بو ممالکده کیمگه بو ایش ورد
 بار اېکندور مېنینگ قاشیمده زبون
 لیک بو ایش که اېمدی بۆلدى عیان
 کیم، کۆروبتور چو نغمه یی توزمک
 لحن کیم تاپتی مایه اعجاز
 کۆردیلر چون بو عجز و خوارلیغیم
 لطف ایله دلنوازیغ ایلر
 دېدی خواجه که: «یاریمیز بۆلسنگ
 کیم سېن و کیم دین اۆلدى بو دادینگ؟»
 سېن آتا و بو قیز دین اۆلدى منگه»
 که اېمس ییزگه ظلم دأب و رسوم!
 اوزگه اېل بیزنی فهم قيلمیش سېن»
 تا قیلەى هر نې قیلدینگیز، تقریر
 یۆقسه تارتینگ سۆزومگه حکم گراف»
 سۆزنی اول دعادین اېتیم ساز
 سۆز اداسیده اضطراب اېتمه
 خواجه هم، سرو لاله رخ هم انی
 که مرادیمنی ایلهدیم ظاهر
 اوشبو درگه ده سورگه مېن اوقات
 اوزگه ایش شغلی دست هم بېرمس
 قوت روح اۆلسه حور الحانی
 مینگیدین بیرگه بۆلسه دسترسیم
 حاصل عمر اول منگه بسدور
 یوق بو فن ایچره مېن کیی هرگز
 بارچه باردور منگه کمین شاگرد
 عرض موسیقی اېتسه افلاطون
 ثبیدین عاجز انگله کلک بیان
 گه قیلیب قتل، گاه تیرگوزمک
 اندین اۆلدى مېنینگ ایشیم ناساز»
 اثر اېتتی الرغه زارلیغیم
 حالیمه چاره سازلیغ ایلر
 ساز ایله غمگساریمیز بۆلسنگ

خود معیشت سنگه ابرور حاصل
 سرو گلرخغه خدمت اهتمک هم
 دبدی: «اؤزومنی محرم ایلب مین
 هنر امیدیدین بؤلوب معیوب
 آنچه کافور اتفاق ایتیم
 چون ابرور اوشبو پرده کافوری
 منگه هم اؤزنی قیلغه لی همزنگ
 بؤلمه سم اوشبو پرده دین مهجور
 سؤز دبدیم چون بو نوع ادا بیرلن
 حیرت ایلب، چو قیلدیلر تفتیش
 التفات ایتیلر نه ایتسیز
 بؤلوبان لحظه یی ایشیمده ملول
 خدمت امریده اول صفت بؤلدوم
 پرده ده گاه خواجه گه دمساز
 چون بار ابردی مناسبت موجود
 ماهرخ چون توزر ابدی نغمات
 نی که ایات جانفزاسی ابدی
 نغمه غه کیرسه هر ترانه انگه
 انگله دیم خلوت ایچره هم آنی
 اسرو کؤپ مضطر ایله سه ابدی غم
 هر نهچوک سؤزکه، قیلسه ابردی خیال
 بیلگنیمچه جوایین ایتور ابدیم
 تونلر اویقوسیدن اؤلسه بیگانه
 قیده کیم بؤلسه ابردی شرح فراق

لیک بیر مدعا ابرور مُشکل
 که یقین کپلمس انده نامحرم»
 سیزنی اول ایشده بی غم ایلب مین
 رجلیتنی قیلیمیشم مسلوب
 که هوا میلینی ییراق ایتیم
 هم بو رنگ ایچره پرده مستوری
 بؤلدی کافور جانب آهنگ
 بیر کمین بنده مین آتیم کافور»
 خواجه و سرو مه لقا بیرلن
 انگله دیلرکه، واقع ابردی اول ایش
 کورگوزوب خُلق و لطف غایتسیز
 خدمتیم ایکیسیگه توشتی قبول
 که ایکیسیگه ملتفت بؤلدوم
 پرده کپنیده آیه هم همراز
 اسرو کوی التفات توتتی وجود
 مینی بیر حیرت ایلر ابردی مات:
 بارچه سی درد و هجر اداسی ابدی
 ناله لر ابردی عاشقانه انگه
 که بس ییغلر ابردی پنهانی
 پرده کپنیده مین ابدیم محرم
 میندین اول سؤزنی ایلر ابردی سوال
 باری سؤزنینگ صوایین ایتور ابدیم
 منگه دبر ابردی: «ایت افسانه
 ییغلر ابردی یگانه آفاق

بۇيىلە احواليدىن تعقل ايله
 كه پريوش كه زار و محزون دور
 هجر خارى ايچين چو كاوش اېتر
 چېكمسه نغمه تون و كون آنى
 حالى چون مونداق اېركنين بيلديم
 ايتور اېرديم حديث هر ساريدىن
 تاكه تاپتيم اوزومگه بېحد رام
 بۇيىلە حالتده دېديم: «اې مهوش
 خاطرينگ قيغودين ييراق بۇلسون
 مُشكليدور منگه قيله يمو سوال»
 كيم: «نېچه وقت ابروركه بندهنگ مېن
 كوزه تورمېن همېشه حالينگ نې؟
 هر طرف كيم يېتيدورور كۇنگلوم
 كيم، سېنينگ بير غم نهانينگ بار
 انگه باعث ييراو محبتيدور
 كه چو اندين يېتر الم چېكمك
 اوزنى مشغول اېتيب ترانه ييله
 چون كۇنگول شرح حالى ايلرسېن
 منگه بو غمنى آشكار اېتسنگ
 تاكه بۇلغەي حياتيم امكانى
 ليك ممكندورور دوا قيلوروم
 چون اېشيتتى سؤزوم بت گُلرخ
 كه: «بو سؤزكيم دېدينگ ييراق اېرمس
 يىخشى بۇلميش ايشيم سنگه معلوم
 جزم بۇلدى منگه تأمل ايله
 گوياكيم بيراوگه مجنون دور
 صوت ايله تاشقارى تراوش اېتر
 كويدورور اول شراره پنهاني
 اندين انگلرنى آرزو قيلديم
 سؤز اوتر اېردى خير و شر ساريدىن
 توسن طبعيده بسى آرام
 تېنگرى توتسون هميشه كۇنگلونگ خوش!
 عيش هر لحظه يىخشىراق بۇلسون!
 «قيل!» - دېگچ، سؤزين باشلەديم فى الحال
 مېردېك خاك ره فگندهنگ مېن
 عيش ياخود غم و ملالينگ نې؟
 اۇيله معلوم اېتيدورور كۇنگلوم
 خله سيدين خراش جانينگ بار
 بلكه اندوه و داغ فرقتيدور
 دأب اېترسېن سرود غم چېكمك
 ناله ايلرسېن اول بهانه ييله
 خسته كۇنگلونگنى خالى ايلرسېن
 مېنى بو سرده رازدار اېتسنگ
 كيمسه مېندين اېشيتمه گەي آنى
 سعى اېتيب حاجتينگ روا قيلوروم»
 فكر اېتيب بۇيىلە ايتتى پاسخ
 راستدين نكته يىخشىراق اېرمس
 ليك شرحين سېن ايله مك مفهوم

خرد آلىنده ناموافق ابرور
 سنگه يوق سود انگله ماق آنى
 ايش كه تحقيقى بي جهت بولغهي
 مونده گر ايسته سنگ اوزونگه نزل
 يا بو تفتيش تركيني ايتگيل
 اويله كيم بولمه غيل بو واديه
 گرچه اول نكته دين ييتيشتى هراس
 بير نچه كون كهزر ابديم غمگين
 هم ضميريمنى غمكش ايتتى بو فكر
 چونكه صبر و قرار سيز بولدوم
 ينه خلوت تاييب دعا قيلديم
 كه: «خيالىمه فكر اولوب پيشه
 چون حديشنگنى استماع ايتمين
 دېدى مهوش: «غريب ضرور بو سوزونگ
 شهرده تورمسينگه پيمان قيل
 خاطريغه نې طور كيم يېتى
 كونگليده وهم قالمه گچ يانه
 كه: «مېنى چون غمين خيال ايتتينگ
 سوزنى اولدين اېتمه سم مرقوم
 بيل كه چين ملكيدور ديار منگه
 ايگى خان كين و رزميدن تقدير
 بيعيمه خواجه مشترى بولدى
 گرچه مونداق عزيزدورمېن انگه
 چونكه يوق ابردى خواجه گه فرزند

سورمه ماق سېندين آنى لايق ابرور
 منگه يوزمينگ بليت امكانى
 سورماق آنى نې مصلحت بولغهي؟
 ايگى ايشدين بيرينى ايله قبول:
 ياكه بيلگچ باشينگ آليب كېتگيل
 بلكه بو مملكت سواديده»
 ليك جان قصدى ايله دى وسواس
 تاپه آلمه دى خاطر يم تسكين
 هم دماغ يم مشوش ايتتى بو فكر
 عاقبت اختيار سيز بولدوم
 سودى يوق ماجرا ادا قيلديم
 مېنى سودايى ايتتى انديشه
 باشيم آليب قيان دېسنگ كېتمين!
 كه تيلرسېن بلا اوزونگه اوزونگ
 باشينگ آليب كېترگه ايمان قيل
 عهد قيلديم نېچوك كه امر ايتتى
 مهوش آغاز قيلدى افسانه
 اول غميمغه جهت سوال ايتتينگ
 يخشى بولمس غميم سنگه معلوم
 اوتوبان انده روزگار منگه
 طفل اېكنده بيراوگه قيلدى اسير
 بنده سى مهر خاوري بولدى
 ساتقون آلگن كنيزدورمېن انگه
 مثل فرزند قدر يم ايتتى بلند

چون اونوم دلکش اپردی، لهجه خوش
 حکماکیم بو فنده ماهر ابدی
 کبلتوروب اویگه کوپ رعایت ایتیب
 اول قدر سعی ایله دی مه و سال
 حاصلیم بؤلدی تارتماققه نغم
 اونوم آوازه سی جهان توتتی
 حسن خود بی قیاس و اندازه
 ایشیتیب بارچه اهل جاه و تمیز
 بؤلدیلر نقدسنج بیعیم اوچون
 هر طرفدین چو مال ریز ایتتی
 کچه کویره ک کوروب خریداریم
 چینه بو نوع شور ایله غوغا
 چینه بار اپردی بیر عجب نقاش
 ایشی مانندسیر، آتی مانی
 سفر ایتیمک اوچون اوزین توزمیش
 کیم، جهان ملکی ایچره هر کیم شاه
 شاه صورتغه میل ایتیب پیدا
 اوله کیم تاپیان امین کیشیلر
 بیاریب چینگه شور سالماق اوچون
 بیر خریدار ابدی ختا خانی
 بیع ایتیب خواجه نینگ مزاجی بیله
 شاد اولوب بختدین کشاد تاپیب
 فرض یول قتینی بیلورلر ابدی
 تا مہنی شاه غه کبتوردیلر

چکر اپردیم ترانه دلکش
 کیم، مهارت الرده ظاهر ابدی
 جود و اکرام بی نهایت ایتیب
 کیم، منگه کسب بؤلدی مونچه کمال
 مضحک و مَبَکِی و مَنوم هم
 چنگیم آوازی آسمان توتتی
 بؤلدی آوازه اوزره آوازه
 کیم، بار ابرمیش بیراوده بؤیله کنیز
 تۆکتیلر مال و گنج بیعیم اوچون
 خواجه اؤز فرزندینی کنیز ایتتی
 تیزره ک ایلر اپردی بازاریم
 هر کیشی نینگ باشیده بیر سودا
 صنع نقاشیدیک جهان ارا فاش
 اول یازیب صورتیمنی پنهانی
 بیر شهنشہ غه آنی کورگوزمیش
 بار ابرمیش انگه بنده درگاه
 بلکه بؤلغان ابرمیش کوروب شیدا
 پاک پیوند و خورده بین کیشیلر
 بیر کنیزکنی ساتقون آلماق اوچون
 حکم بیرله بیراق ایتیب آنی
 نچه بیرله ختا خراجی بیله
 یاندیلر ایسته گن مراد تاپیب
 ایگی منزلنی بیر قیلورلر ابدی
 دُرنی دریا ساری بیتوردیلر

يېتى چون ذره مهر انورغه
شاه اول ابلنى بېنياز اېتتى
وطن اېتتى منگه شېستانين
انداق اولدى كه مېن سيزين بير دم
عمر يدين حاصلې جماليم انگه
ايش انگه عشرت و شكار اېردى
چاپيان كوه و دشت سارى سمند
هر قه يان چاپسه گور پويه ستور
لاله گون گورنى شكار ايلب
لاله زار ايچره چون ايچيب مي ناب
خواه شهر ايچره، خواه دشت ايچره
مېن سيزين يوق اېدى دمي كامى
بؤلمه سم همره اورمه ي اول بير گام
مېن قيو نغمه كيم ادا ايلب
دشت ارا سير قيلسه، ياننده مېن
آلمه يين كوز دمي جماليمدين
عاقبت بولدى اول صفت مغلوب
يېتى اول بيرگه ايش كه خيل و سپاه
كه، الردين يوق اېردى شهغه وقوف
آنچه كيم شه منگه اېدى مايل
وصلين ايسترگه اختياريم يوق
شوق اوتى ايگى ياندين انداغ تيز
شاهدين التفات نامقدور
مېن كنيز سياه بخت لئيم

بنده سلطان بنده پرورغه
عالم اهليده سرفراز اېتتى
ني شېستان كه، روضه جانين
تيره اېردى انگه ياروغ عالم
بلكه عمر ابد وصاليم انگه
گشت صحرا و لاله زار اېردى
گور بؤينغه سالور اېردى كمند
اولر اېردى ستورى آليده گور
قانيدين يېرنى لاله زار ايلب
گور اېتى اېردى بزى ايچره كباب
خواه آرام و خواه گشت ايچره
كام يوق، خاطرى نينگ آرامى
مېن نوا چېكمه ي، ايچمه ي اول بير جام
اول چېكيب آه و جان فدا ايلب
شهر ارا خلوت و نهاننده مېن
تؤيمه يين بير نفس وصاليمدين
كيم، مېن اېرديم حياتيدين مطلوب
قويدى نوميدليقه يوز ناگاه
كېچه-كوندوز منگه اېدى مشعوف
خسته كونگلوم انگه اېدى مايل
هجر يده لحظه يي قراريم يوق
كه، بؤلوب شعله سى سپهرستيز
قيلغان ابركاندورور مېن مغرور
هم سياه بخت و هم سياه گلیم

شه دين اول بنده ليک که کورگه يمېن
هر نې کيم نطقوم ايلر اولسه بيان
بیر کون اول نوع واقع اولدی که شاه
مست اېدی اول، اېردی باده پرست
شه ايتیب بیر کيک سری آهنگ
دېدی: «چون رخشم اول طرف سوره يين
مېن دېدیم که: «قولين شکیل اېتگیل
بیلگچ اول سوزنی خاطر پاکي
چونکه سالدی ایگی قوليغه شکال
قيلدی بیر ایش که قیلغالی آنی
کېرک اېردی که جان فدا قیلم
اېمدی کیم مېندين ايسته دی انصاف
عقلدين جهل ساری قيتیب مېن
که، اگر عدل ايله قیلیب چاره
دېگنیمگه جزا اېمس اېردی
انده هم قهر تیغینی سورمه ی
باغله تیب سالدی بیر بیابانده
قهر ايله مست قوندی شهرغه یوز
خواجه کیم، دېب اېدی مېنی فرزند
خاطری قالب اشتیاقیمغه
مېنی کورمک اوچون بولوب جازم
منگه سالغاندی جهل بویله خطا
اول ایکی کون که مېن اېدیم مغضوب
سورر اېرمیش فرس قیلیب شبگیر

حوصله قیده کیم سینگورگه يمېن
بار اېمیش باشیدن-ایاق هذیان
آوده اېردی و مېن انگه همراه
لیک مېن خودپرستلیقدین مست
چیغه یا اؤنگیغه آلدی خدنگ
انی هر نوع کیم دېسنگ اوره يين
هم بیراقتین-اؤق ايله گیل بسمل
تیکتی ایگی قولين آتیب خاکی
کېر آتیب بؤغوزله دی فی الحال
آدمیزادنینگ یوق امکانی
شصتی نینگ مزدینی ادا قیلم
باغلبان مېن سیاه بخت گزاف
اول قدر حشو و هرزه ايتیب مېن
مېنی قیلدورسه اېردی یوز پاره
قیلغه نیمغه سزا اېمس اېردی
مېندېک اؤلتورگولیکنی اؤلتورمه ی
که قضا یتسه اؤلگه مېن آنده
تاکه اؤتتی ایکی کېچه-کوندوز
لیک ساتیب اېدی اوزوب پیوند
توزه آلمه ی غم و فراقیمغه
بولغان اېرمیش ختایدین عازم
ایگی منزلغه یتگن اېرمیش اتا
خواجه گه کورمگیم بولوب مطلوب
تیره اېرمیش کېچه نېچوک کیم قیر

اورکوبان يۇلدين آتى چيققان اېميش
 سوروبان وادي و بيابانغه
 اول قرا تونده بخت بېدارى
 تيره تون چون منگه يقين يېتميش
 توشوبان بارميش اويقوغه بير دم
 يانیده يوز قدمغه ياقين يۇل
 دشت ارا بير قرا کۆرونميش انگه
 کيشيدېک کيم غلوله بند اولغهى
 ايله يين دېب حقيقتين معلوم
 يېتسه کۆرميش ضعيفه زارى
 باغليپ ساچى نينگ کمندى بيله
 رحم اېتىپ يېشگه لى اوزاتميش ايليک
 چونکه تعجيل ايله يېشىب آنى
 بوى و باشى منگه شبيه اېرميش
 اياغ آستينده زلفى پامالى
 خواجه بيلمه ي که مست اېرور، يا ساغ
 هر دم اول حيرت آنى لال ايلب
 خواجه نينگ بويله ابتلاسى چاغى
 يياريب بير قولين که اېلنى سوروب
 نېچه قيز بارچه همدم و ياريم
 يېتگه لى خدمتيمغه جان بيرله
 خواجه اول بارچه نى قليب حاضر
 الر انگلب نشانه لر بيرله
 يوزنى ييرتيب، يقانى چاک ايلب
 بير ايکى قول بيله آزيققان اېميش
 يوز مشقت ارا يېتىب جانغه
 سالغان اېرميش انى مېنينگ سارى
 خواجه گه اويقو اسرو زور اېتميش
 چون کۆز آچميش ياروب اېميش عالم
 اتفاقاً نظاره ايله ميش اول
 بير قرا دشت ارا کۆرونميش انگه
 بار بوييده خَم کمند اولغهى
 قيلميش اول سارى خواجه رنجه قدوم
 هر سرى مو تنيده آزارى
 يېتيان دشت اوزه بو بندى بيله
 که، اولوكمو اېکين بو، يۇق اېرسه تيرىک؟
 يوزيده گرچه يۇق اېميش قانى
 کۆز و قاشى منگه شبيه اېرميش
 ذقنى خالى لعلى نينگ خالى
 تاپمه ي اويقوده دورمو، يا اويغاق
 هر زمان اؤزگه بير خيال ايلب
 کۆرونوب کاروان قراسى داغى
 کېلتوروب اول مقام ارا توشوروب
 ضعفادين نېچه پرستاريم
 کېلگن اېرميش بو کاروان بيرله
 منگه قيلگن اېميش بارين ناظر
 نوحه تارتيب ترانه لر بيرله
 درددين نوحه هلاک ايلب

خواجه کاردان و فرزانه
 درد ايله نوحه غمिम توتوبان
 ليک فهم ايله مهی که حال نېدور؟
 اسرو عاجز بولوب بو صورتدين
 کفن ايلب حرير ايله سيفور
 چون مېنى چيرمب اول حرير ييله
 چون سپيلگچ عير ناب انده
 تن که، اولگن کيى اېميش بېتاب
 يوزلنيب ضعفيق دماغيمه هوش
 چون الر فهم اېتیب حيات منگه
 يوزلرين سورتوبان اياغيمه
 دېر اېميش هر بير اوزگه ينگليغ سوز
 چون کوزوم توشتي ناتوانلرغه
 ايتيم: «مونده تورمه يين يورونگوز
 کيم، بو منزل محل آفت اېرور
 کوچ اولوب چونکه ناله چېکتی درا
 تاميزيب گاهی آغزيمه شربت
 يوروبان يول ايگي کچه-کوندوز
 کاروان چون هاررغه ياووشتي
 سبه اوزره يسه لى کاشانه
 يسبان تخت اوزه رفيع مقام
 کېليب آليمغه خواجه اولتوردی
 مېن داغی اول صفت که واقف اېديم
 خواجه بير دم باشين توتوب قالدی

بولوب اول حيرت ايچره ديوانه
 يغلان زار و ماتميم توتوبان
 مېر عمرومغه بو زوال نېدور؟
 اشک ايله يوب مېنى ضرورتدين
 سپيان اول کفن ارا کافور
 آنی خوشبو اېتیب عير ييله
 سپيلب دم بدم گلاب انده
 چون تاييب نفحه عير و گلاب
 نفس اولميش تنيمغه هماغوش
 نقد جان ايلبان زکات منگه
 يخشی ايسلر توتوب دماغيمه
 که اوزومگه کېليب، آچيمېن کوز
 مېرپرورد مهربانلرغه
 کوچوبان جهد ايلبان سورونگوز
 جانستان وادي مخافت اېرور
 منگه يېر بولدى بير عمارى ارا
 گه روحيه ييله بېريب قوت
 قويدى صحت مېنيگ مزاجيمه يوز
 خواجه بير چشمه باشيغه توشتي
 زيبليغ بارگاه و شميانه
 منگه بېرديلر اوستيده آرام
 شرح حاليمنى موبه مو سوردی
 بارين انداغ که واقع اېردی، دېديم
 ينه بير دم باشين قوی سالدی

انگه مېن چونکه شرح حال اېتتيم
 حالين اول هم دېدى، نېچوک که اېدى
 نظر اېتمه ی زمانه غملريغه
 انده چون بير کون اؤلدى آسایش
 که چو ایتیلدى، «هر جهت اېمدى
 مېن دېديم کيم: «اگر کنيزيگه شاه
 بار اېديم اولچه بؤلدى اظهارى
 چونکه شه کين و قهرينى سوردى
 کيشى اؤلگانگه تيغ کين سورمس
 بو کفن کيم، لباسيم ايلبسيز
 کييان درگهيگه قويسم يوز
 که: «گناهی که مېن قليب اېرديم
 عدل ايله شاه حکمى قتل اېتتى
 ينگى جان منگه بېردى اېرسه خدا
 قتل اگر قيلسه هم فگندهسى مېن
 جرموم اؤلسه اؤزى پناھيم اېرور
 مونداق اېتسک بو قصه غه تدبير
 عفو رسمين رعايت اېتگوسيدور
 مېن بو سؤزنى چو ايله ديم ايراد
 کيم: «خطادور بو رأى کيم قيلدينگ
 ياوه دېسېن! اؤزونگده مو يوق سېن؟
 شه که بير سؤز اوچون تۆکر قانينگ
 شاه بير شعله فروزان دور
 اؤت ارا اختيار ايله سورمک

حالين آنينگ ده غى سوال اېتتيم
 قصه سى بار اېدى، نېچوک که دېدى
 شکر دېب تېنگرى نينگ کرملريغه
 سؤز يوزيگه بېريلدى آرايش
 نې درور ايشگه مصلحت اېمدى؟»
 غضب اېتتى خدای اېرور آگاه
 يوز تومن آنچه نينگ سزاوارى
 تېنگرى اسره دى گر اول اؤلتوردى
 بير اؤلوکنى ايکيته اؤلتورمس
 خلعت موت و ياسيم ايلبسيز
 ايتسم بو فسانه روشن و توز
 اؤلتوروردېک اېديم، ييليب اېرديم
 نې که قيلميش اېديم-جزا يېتى
 انى هم کېلميشم قيلورغه فدا
 عفو هم ايلر اېرسه، بنده سى مېن
 کرم و لطفى عذرخواھيم اېرور
 هيچ شک يوق که شاه عالمگير
 کرم بې نهايت اېتگوسيدور»
 خواجه و خلق قيلدیلر فرياد
 خردينگدين مگرکه ايريلدينگ؟
 ياکه خوان حياتدين تۇق سېن؟
 ينه قيلماق نېدور، فدا جانينگ؟
 هر کيشيگه يېتيشسه سؤزان دور
 بهره بېرمس، به غير کويدورمک

شاه کیم بۆیلہ تنگدل بۆلمیش
 قاقچماق اندین صواب ابرور بو دم
 غضبیغہ توگنگچ اندازہ
 کیم، بو ایش کیم سنگه روا کوردی
 اندین اندوه ایله ندامتی بار
 نادم اولسه علاجی آساندور
 بار اېسه قیلغانیده اسراری
 خواجه سؤزنی توگتمک اپردی همان
 سؤزگه بو نوع چون قرار اولدی
 چون بیراق اپردی کشور خوارزم
 مېن چو شه دین بو نوع آیریلدیم
 اولگن-اؤق ایله دیم اؤزومنی گمان
 اول کفن کیم، لباسیم اؤلیمیش ابدی
 انی کییمک تینمغه فن بۆلدى
 مېن که، بۆلدوم وصالی مهجوری
 بات تۆکولمس اوچون تن رنجور
 تا بو کشور حدودیغه یېتوک
 گر بیراقسېن، یوق اېرسه، همره سېن
 بو شه آلینده مونچه یالغانیم
 دېمه گیل کیم، کۆنگول هواسی ابدی
 چون سنگه سیریم آشکار اېتیم
 شرط کیم ایله دینگ- وفا اېتگیل
 مېن سماع ایله گچ بو نوع سرود
 ملک بر ملک توتمه یین آرام
 غضبی اؤتی مشعل بۆلمیش
 نېچه اندین بیراق- آفت کم
 هر طرف یېتگوسیدور آوازه
 جانیه یوز بلا دوا کوردی
 یاکه عیش ایچره استدامتی بار
 باریان قه یتماق نی نقصاندور
 جاننی قوتقارغان اؤلغه ییز باری
 که حدیثین بېگندی یخشی، یامان
 مصلحت بیر سری فرار اولدی
 قیلدیلر اول طرف عزیمت جزم
 هجریده قالماغوم تیریک بیلدیم
 هجر واقع همان و مرگ همان
 موجب احتباسیم اؤلیمیش ابدی
 که اولوک کسوتی کفن بۆلدى
 کفینمدور لباس کافوری
 سپیلیبدور کفنده هم کافور
 تاکه بو شهر ارا نزول اېتوک
 باری بؤلغان ایشیمدین آگه سېن
 انکه یوز اضطراب سالغانیم
 که ولینعمتیم وفاسی ابدی
 سېن داغی قیل، نی کیم قرار اېتیم
 بو دیار ایچره تورمه یین کېتگیل
 سرو گلرخقه ایله دیم پدرود
 ایلان یؤلنی قطع گام به گام

كيشيگه ظاهر اېتمه ديم بو راز
 حكم قیلدی که: «ايت افسانه!»
 هم کوروب بویه قصر کافوري
 که، فراق ایچره بولغله رنجور
 یوق که کافورگون کفن قيلمیش
 اول که عالم ارا عجایبدور
 سوزگه بېرگونچه قصه گو انجام
 هوش یوز قتله ترک قيلمیش اېدی
 اوشبو افسانه دین اولوب، یانه
 ناله دین اسره ب اوزنی کیم ناگاه
 ایله سه بیر نفس فسانه نی بس
 دېگوچی چون دېدی فسانه نی پاک
 چارلبان نکته گونی چون قوچتی
 ایننگ آب حیاتدېک سوزیدین
 کیمنی بېهوش اېتر بو افسانه

مونگه تېگرو که شاه بنده نواز
 مونداق افسانه تاپمه ديم یانه
 یادیمه کیردی اول بت حوري
 بو صفت حله ایله میش کافور
 انگه کافور اوررنی فن قيلمیش
 بولسه بو قصر ارا مناسب دور
 غیدین نشان تاپیب بهرام
 یوزدین آرتوق اولوب تیريلمیش اېدی
 تیرگوزوب آنی اوشبو افسانه
 بولسه راوین فغانیدین آگاه
 انگه باغلغله ی اوزگه راه نفس
 کؤککه تارتیب فغان آتشناک
 بلبل روحی گویا اوچتی
 باردی اولگن کیشی کیی اوزیدین
 اوزیگه خود کلب نېتر یانه؟

بهرام غیدین نشان تاپیب، اوزدین غیب و بی نشان بولوب، خوارزم ملکيگه
 نشان ییباریب، خواجه فرزانه بيله گوهر یگانه نی تيله تیب، الر کېلگونچه اوزی
 ده غی اوترو چیققانی و صبح انفاسی مسیحریدېک اولوک تنغه روح کیورگانی

چونکه اول کېچه شاه شاهنشان
 تا سحر بی قرار و بېدل اېدی
 شوق اؤتیغه کویوب نېچوک که خسی
 شیوه سی اضطراب قیلماغلیق
 تاپسه اېردی بوزوق مزاجی قرار

غیدین بو نوع تاپتی نشان
 اويله کیم صید نیم بسمل اېدی
 بی تحمللوق ایلر اېردی بسی
 گاه قوپماق، گهی ییقیلماغلیق
 بویورور اېردی قصه غه تکرار

ایشی چون قیلغینی بيلمک انگه
 هجر اندوهی چون قیلیب بی حال
 نی دبین هجر دین نبلر کوردی
 آنچه قیلدی تیريلمک و اولمک
 صبحغه چونکه بولدی کولگو پدید
 شاه نینگ ایتی حاصل آرامی
 اول طرف جزم قیلدی عزم اېتمک
 بولوب ارکان دولتی مانع
 دېدیلر: «عزم قيلمه ماق اولی
 گرچه مهلكدورور فراق اسرو
 بولمه غه ی رنج چون شدید اولغه ی
 حکما هم کېلیب الر یله راست
 که: «نېچه شه غه عشق آییندور
 تاغ آیینی استقامت اولور
 نېچه کون کونگلونگه توتوب غمنی
 کیشیلر تاپتی عاقبت تعیین
 خواجه گه نامه استمالت ایله
 کیم: «بو ینگلیغ خبر اېشیتوک جزم
 بو خبر دین اگرچه بولدوق شاد
 لیک حالتی انگله غن هنگام
 کېچه-کوندوز دېمه ی خرام قیلینگ
 شاخ نینگ رقه سیده پنهانی
 که: «فراقینگ ایچیمنی قان قيلمیش
 کېل که ایله ی سنگه فدا جانیم

گاه اولمک، گهی تیريلمک انگه
 حالیکه کېلتوروب امید وصال
 کیم، اول آقشامنی تانگه تېگوردی
 که پدید اولدی صبحغه کولمک
 دمیدین یاندى شعله خورشید
 قیلدی میل انده کیم دلارامی
 تاکه خوارزم حدیغه یېتمک
 نېچه کون صبر ایله قیلیب قانع
 که ابرور شه غه ضعف مستولی
 لیک بو یول ابرور بیراق اسرو
 صحت اسبابی ناپدید اولغه ی»
 قیلدیلر شه غه ییر اوپوب درخواست
 لیک کوه وقار و تمکیندور
 چون تحرک تاپر قیامت اولور
 توتقیل آرام و بوزمه عالمی!»
 چرخ سرعت ولیک مهر آیین
 آیغه هم، لیک بس خجالت ایله
 که بار اېرمیش مکانینگیز خوارزم
 یېتی یوز نوع بندیمیزغه کشاد
 توتمنگیز انده بیر نفس آرام
 اویقونی بیز کیبی حرام قیلینگ»
 تامیزیب اشک دین باغیر قانی
 انی کوز یولیدین روان قيلمیش
 یوقسه بؤینونگه بؤلگوسی قانیم

فرقت ايچره چيقارمه جانيمنى
 كېل كه چيقسون قاشينگده جانيم هم
 هجر تيغيني جانيمه سورمه
 سِير ارا مِهَر خاوري ينگليغ
 گرچه اؤلتورمك ايله دينگ منگه فن
 گر قاشينگه يبتورمه ديم اؤزنى
 ايله مه حمل كامرانليقغه
 كه فراقينغه تا اسير اؤلدوم
 كه سوو ايچمك منگه نې امكاندور
 بؤيله مجروح و ناتواندور مېن
 كېل و اؤلغان تيمغه جان بؤلغل
 كه، توقف قيلورده فهم اېتگوم
 دهر چون ايله گه مېنى نابود
 چون رقم ايله دى بو رقعۀ درد
 سالدى قاصدلىر آليغه هيهاث
 ينه خوارزم شهيه يازدى مثال
 خواجه گه زادِ راه يېتكورسون
 شه دين اول ايشده مونداغ انگلب ميل
 يېل كيى يۇلده قيلدiler تعجيل
 چونكه مستعجل اېردiler بېحد
 خواجه باغين تاييب نېچوك كه نسيم
 خواجه چون آليغ آنى، قيلدى سجود
 خواجه باشى سپهردين آشتى
 چونكه خوارزم شهيه يېتى مثال

دشنه اورمى آقيزمه قانيمنى
 ينه آقسون يؤلونگده قانيم هم
 جان بېروردين بورونراق اؤلتورمه
 منگه كېلگيل اوچوب پرى ينگليغ
 كېل و كور، بؤينوم اوزره تيغ و كفن
 عارضينگه ياروتمه ديم كؤزنى
 حكم قيل آنى ناتوانليقغه
 ضعفدين اول صفت حقير اؤلدوم
 تاميزورلر وليك اول قاندور
 ناتوان جسم و خسته جاندور مېن
 جسميمه مايۀ روان بؤلغل
 وه كه كېلگونگ وليك مېن كېتگوم!
 سېن تأسف يېمك نې قيلغى سود؟
 رقعۀ نينگ صفحه سيغه بېردى نورد
 دېدى: «تورمه يېتينگ نگاريمه بات!»
 «بوكه خوارزمدين بير يىللىق مال
 خواجه محملنى بو طرف سورسون»
 بير اؤپوب يؤلغه كيردiler اول خيل
 گويى بير گام اؤلور اېدى بير ميل
 يېتيلر بات انده كيم مقصد
 شه مثالينى قيلدiler تسليم
 آيغه هم يېتى رقعۀ مقصود
 ماهوش فرقى مېهردين آشتى
 وجه بېردى خزانه دين فى الحال

اؤزی داغی خزانه بیتکوردی
 اسرو کۆپ شادمانه بۆلدیلر
 کۆرگوزوب یؤل یورورده استعجال
 چونکه قالدی اراده بیر منزل
 اویوغان چاغده اهل قلیب تدبیر
 ییل کیسی کچه تینمه یین کبتی
 کاروان یالقوبان اورردین گام
 گویا ابردی تانگ قرانغوسی
 بارگه چشمه باشیده تیکلیب
 چشمه باشیده بیر رفیع چنار
 ایچینی اؤرته گن شراری هلاک
 شه آتین بیر حجره باغلب رست
 کیردی پنهانی اول چنار ایچره
 انده چون ابردی سرو حور سرشت
 شاه نینگ چون مقامی اؤلدی درخت
 قۆپوبان صبح اویله کیم معهود
 تینگریگه چون نیاز کۆرگوزدی
 تکیه ایلب ییغاچه باشلب رود
 ناله شه نینگ فراقیدین ایلب
 چشمه ساری اوروب پریدپک گام
 انگه لایق نواي رود یسب
 هر سؤزیدین چکیب فغان ییغلب
 شاه هر نغمه ده باریب اؤزیدین
 تاکه آی اون چکیب ترانه بیله
 خدمت بی کرانه بیتکوردی
 تخت ساری روانه بۆلدیلر
 شاه خود قیلغان ابرمیش استقبال
 شاه ایتیب بارچه خلقنی غافل
 ایله دی ماهرخ سری شبگیر
 سرو گلرخغه صبحدم یپتی
 تاپمیش ابردی همول زمان آرام
 ابلتیبان اهل کۆزینی اویقوسی
 نرگسی گل نینگ اویقو میلی قلیب
 ایچی کاواکی، اول صفت کیم، غار
 کؤکسی عاشق ایچیدپک اؤلغان چاک
 اول شجر ساری عزم ایله دی چُست
 یار غار اول صفت که غار ایچره
 تاپر ابردی مشامی عطر بهشت
 آینی اویغاتدی اویقوسیدین بخت
 ظاهر ایتتی بورون طریق سجود
 آلیب ایلگیگه چنگینی توزدی
 قیلدی آغاز عاشقانه سرود
 آه انینگ اشتیاقیدین ایلب
 توتتی سرچشمه باشیده آرام
 نامه سی سؤزلرین سرود یسب
 آقیزیل سیل اشک و قان ییغلب
 اشک اندوه یاغدوروب کۆزیدین
 باشله دی صوت بو فسانه بیله

كه: «بو يۇل نې بلا اوزاغ اۇلدى
 يېتى آغزىمغه رنجدين جانيم
 عمردين نااميد بۇلدوم لا
 اول كون اۇلغەيمو، اي سپهر دني
 قولايغىغه سۇزومنى يېتكورسنگ
 وصلدين حاصل اۇلسه درمانيم
 بو سرودىنى چون اېشىتتى شاه
 يوگوروب جسم ناتوان بيرله
 نفسىنينگ اۋتى شرارانگيز
 يار اياغىغه بۇلدى انداق پست
 قالمەدى اندە هوش نينگ اثرى
 چون پرى داغى كوردى انداق حال
 شاه آياغىغه دُر ساجيب كوزيدىن
 يار اوزه چونكه پست بۇلدى سپهر
 قاره توفراققه توشتى ظلّ اله
 شاه بېخود پىر اوزره، ماه داغى
 هجر پايان تايىپ وصال كۈرونك
 هجر شامى خود اېردىلر بې حال
 نفس اورغونچه صبح ابيض پوش
 چون سحر آچتى معدن كافور
 كاروان اهلى ايلبان معلوم
 خواجه كيم؛ كوردى اول غريب احوال
 اېلنى اول تېگرەدىن يىراق سوردى
 كۈروب اول تېگرەگە سرا پرده

تاييدىن داغيم اوزره داغ اۇلدى
 قالمەدى غم يېمككە امكانيم
 محنت هجر ايچىندە اۇلدوم لا
 كه، ساليب شاه خدمتىغه منى
 اياغىغه كۈزومنى يېتكورسنگ
 بۇلمەغەى اۇلسەم اۈزگە ارمانيم!
 ياقەسىن چاك قىلدى تارتىب آه
 چىقتى يوز ناله و فغان بيرله
 شعله چىققان كىيى يىغاچدين تيز
 كه، قوياش كۈرگەى آفتاب پرست
 اويلە ديوانەدېك كه كۈرسە پرى
 ايلبان حيرت آنى بېخود و لال
 باردى اۋپگچ اياغىنى اۈزىدىن
 يارگە توشتى سپهر اياغىغه مېر
 سايەغە توشتى مېر هم ناگاه
 ماه كېلمەى اۈزىگە، شاه داغى
 الله، الله، غريب حال كۈرونك!
 حال كۈرگىل، چو بۇلدى صبح وصال
 بىرىدە يۇق اېدى نفس، بل هوش
 مېر عالمغه يايىدى حلّە نور
 قىلدىلر اول ايكاو باشىغه هجوم
 بىلدى كيم، قۇندى طاير اقبال
 بىر سراپردە چُست كېلتوردى
 توتتى كافورگون سراپردە

کیردی آی و قویاش نقاب ایچره
 اؤزیگه کهلگچ اول ایکی دلخواه
 بیر شبستان که، اهل اہمس محرم
 سؤزکه وصفیده هر نمط بؤلغہی
 یبتی القصہ چون مرادیغہ شاه
 شہغہ چون ذوق انبساط تاپیب
 خواجهنی شہ وزیر خاص اہتتی
 کسب چون اهل غنیمت ایله دیلر

بلکہ کافورگون سحاب ایچره
 نی دبیشگندین اولمہ دیم آگاہ
 قیسی اهل کیم، سحر نسیمی ہم
 راست بؤلسہ، دہغی غلط بؤلغہی
 سؤنگغیدین یبتی بارچہ خیل و سپاہ
 برچہ اول ذوقدن نشاط تاپیب
 سود و سوداسیدین خلاص اہتتی
 شہر ساری عزیمت ایله دیلر

بہرام گورنینگ آو عزمیغہ چرگہ سالغانی و اجل خیلی آوی نینگ چرگہ سیغہ
 قالغانی و صید عزمیغہ گور سُمی نینگ تیزرفتارلیغی و اؤزی نینگ گور دامیغہ
 گرفتارلیغی و سلطنتی نینگ انجامی و تاریخ و فسانہ سی نینگ اتمامی و اختتامی

شاه چون شہرنی مقام اہتتی
 ضعف کبتی مزاجیدین بالکل
 اؤزی بیرلہ مقرر اہتتی مونی
 اول یبتی قصر ارا خرام اہتگہی
 ماہوشلر بیلہ قلیب می نوش
 بؤلسہ گلچہرہ لر انگہ محبوب
 بؤلغہی اول قصر رنگی ملبوسات
 نہچہ ییل بؤیلہ کاملر سوردی
 عاقبت ہی دہگونچہ چرخ دنی
 قیلمہ بہرامدین مونی حیرت
 کیشی یوز قرن پادشاه اؤلسہ
 یبتی کؤک گنبدیدہ آرامی

ینہ آہنگ رودو جام اہتتی
 بس کہ گل عطری بیرلہ ایچتی مل
 کہ اؤتر ہفتہ نینگ چو یبتی کونی
 هر کونی بیردہ میل جام اہتگہی
 توتقہی اؤز مہوشی بیلہ آغوش
 لیک محبوبین انگلہغہی مرغوب
 بلکہ کؤرمکتہ بارچہ محسوسات
 ہای-ہوین فلککہ یبتکوردی
 تیرہ گور ایلہدی انینگ وطنی
 انگہ خود چرخ ببردی آز فرصت
 تختگیر و جہان پناہ اؤلسہ
 چاووشی بؤلسہ چرخ بہرامی

هم كهره ك عاقبت وداع اېتمك
 شاه بهرام نينگ بوتوب كامى
 كيم، ايچر اېردى يېتى قصرده مى
 قيسى منزل اراكه بولسه مقيم
 چنگ بيرله طرب فزا ده غى اول
 بولسه ديوارى بست ارا دلگير
 انده هم ياننده اېدى مهوش
 نغمه پرداز اول اېردى، ساقى هم
 يوزيدىن مجلسيغه آرايش
 آنسيزين اېرمس اېردى بير ساعت
 بير كون آو سالميش اېردى بېحد كېنگ
 صيد اول آوده اويله كيم انجم
 انده آتليقه حد يوق اېردى پديد
 بير فلک وار مرغزار اېردى
 آتليغى چرگه لر توزوب نېچه صف
 چون قؤمرغالغه يېتى اول چرگه
 صيدغه حددين آشتى اېل جورى
 ليک اؤن بېش صف اېردى تو-برتو
 زخم ايله صيد بس كه زار اؤلدى
 بلكه قان بؤلدى سيللر هريان
 صيدكيم، بيرگه آقتى قانى انينگ
 شاه بهرام گور بې آزم
 چرگه ده مينگچه قادر اندازى
 صيددين كيم كېلور چيقايب تيل

بارچه نينگ تركينى قليب كېتمك
 مونداق اؤلدى ايشى نينگ انجامى
 هر بيرىگه مرور پى درپى
 سرو گلچهر اېردى يار و ندیم
 نغمه بيرله غزل سرا ده غى اول
 عزم اېتر اېردى قيلغه لى نخچير
 چېكيب آت اوزره نغمه دلکش
 باقى عمر و عمر باقى هم
 اونيدىن خاطريغه آسايش
 خواه عيش ايله سون وگر طاعت
 دوره سى چرخ دورى بيرلن تېنگ
 بارچه سيغه فرار رخنه سى گم
 صيدغه هم عدد يوق اېردى پديد
 توله آتليغ بيله شكار اېردى
 قوشولوب بير-بيرىگه ايگى طرف
 خلق بېركيتتيلر اياق بيرگه
 اوچ ييغاچ اېردى چرگه نينگ دورى
 صيددين چرگه اؤرته سیده غلو
 مرغزار اويله لاله زار اؤلدى
 ايله دى سيل ميللر هريان
 چيقتى قان سيلى بيرله جاني انينگ»
 اؤزنى گور اؤلتورورغه ايلب گرم
 بارچه نينگ صيد اوررغه پروازى
 هر بيرىسيگه يوز رمیده قتل

چرگه اهلی آتیب یاغیندېک اؤق
 اؤلوبان نېچه یوز تومن جانلیق
 قان تۆکرده که، یؤق هراس اېلگه
 قاندين اول یېرده گُلستان بوتتی
 مرغزاری که آو اېدی انده
 گویا اويله یېر اېکندور بو
 یوزینی گرد ته به ته توتمیش
 چون گیه بوتمیش اويله کیم بیشه
 بیر قاریغه یقین ضخامت انگه
 اېمدی کیم قاندين آقتی هر یان سیل
 سینگیب اول نوع نم قویی کبتتی
 بالچېغ اول نوع بؤلدى آو اېلیگه
 بادپالرخه باتماق اؤلدى ایش
 بؤيله حالنده مهر چېکتی نقاب
 بولوت اېل اوزره قطره بار اؤلدى
 قویدین سوو و یوقاریدین نم
 آره ده بؤلغان اؤلسه توفراق رست
 چون یوزین یوز تومن چیریک یاپقه ی
 عجب اېرمس بؤلوب تخلصل انگه
 خاصه کیم قاندين آقیان یوز اریغ
 آت ایاغی انی خلاب اېتسه
 نې یاغین کیم اېتیب فلککه حیا
 عمریدین اېل نې عیب کؤز یومماق؟
 اوشبولر بارچه بار اېدی موجود

هر طرف قؤیسه یوز، قوتولماق یؤق
 هر کیشی نېچه صید ايله قانلیق
 بؤلوبان لاله گون لباس اېلگه
 گویاکیم اول اېلنی قان توتتی
 قان یؤلی ناو-ناو اېدی انده
 کیم، بار اېرمیش توبیده بالچېغ و سوو
 انده یامغور یاغیب گیه بوتمیش
 توبینی محکم ايله میس ریشه
 ریشه بندیدین استقامت انگه
 سیل اؤز مرکزیغه ایلده دی میل
 که بو نم سوو نمیغه هم یېتی
 که، یېتر اېردی کیمسه نینگ بېلیگه
 بالچېغ اوستیده یاتماق اؤلدى ایش
 پرده یاپتی قویاش یوزیگه سحاب
 نوح طوفانی آشکار اؤلدى
 «یوقاریدین نم و قویدین هم
 اسره غان بؤلسه اجرېغ آنی درست
 صید کېینیچه هر بیرى چاپقه ی
 یېتسه هر ساریدین ترزل انگه
 هر اریغ قیلسه یېر یوزین بلچېغ
 یوقاریدین یاغین ده غی یېتسه
 تۆکسه عالم اېلی اوزه دریا
 قیده تېبرانمک، انده-اؤق چؤمماق؟
 بؤلدى بیر دَمده آو اېلی نابود

چرگه دورى كه خلقدين تۇلدى
 اويله يومرولدى يېرگه يوزمىنگ خيل
 دوره بىرلهكه چۇمدىلر مطلق
 سووكه خندق قىراغىدين تاشتى
 كۆرگن اول دوره ايچره مونداغ حال
 جاندين اول-سوو بيله ايليك يودىلر
 تاپمس اېردى چۇموب ايتردىن امان
 صيد اوچون بارچهغه خرام اۇلدى
 شير ايله جىرن اول مقام ايچره
 يوز تومن شير و جىرن اۇلدى چو غرق
 بىلدىلر آشكار و پنھاني
 سعى ايله بىر-بىرىن توتوشتىلر
 بار اېدى اول قوچوشماق انداق رست
 بۇيله وحدت چو آشكار اۇلدى
 كۆردى شهكيم، سپاه دشتنورد
 اول سرى كيم، عزيمت اېتتى سپاه
 موردېك توشتى اول سپاه ارا شور
 كىردى گر موردېك سپاهى دژم
 گوردور بارچه عالم اهليغه قسم
 اژدهايى دورور بو دهر دني
 تاكه يوتماق شعارىنى توتتى
 ليك قانونى اېردى يوتماغىنىنگ
 اندىن اېلگه بسى تعب توشتى
 كه، انى آنچه عز و جاه بيله

بىر يوكى آغير اېردى خَم بۇلدى
 قىلدىلر بىر يۇلى سو قعريغه مِيل
 بۇلدى اول آو حصارىغه خندق
 نې قىراغكيم، حصارىدين آشتى
 يېرنى انداغ كه، سوو اوزه غربال
 شاه، بلكيم بارى چىرىك يودىلر
 صيد افگن همان و صيد همان
 صيدگه خود الرغه دام اۇلدى
 توشتىلر چون بو نوع دام ايچره
 شير و جىرن ارا اۇلرده نې فرق؟
 يۇق اېكننى قوتولماق امكانى
 مغنم انگلبان قوچوشتىلر
 كيم، بىر اۇلدىلر ايگى همدم چُست
 بىر-بىرىگه ايكاو شكار اۇلدى
 باتتى انداق كه، يۇق الردين گرد
 هم اوشول يان عزيمت ايلهدى شاه
 كىردىلر يېرگه بارچه اويلهكه مور
 كىرمهين قالمهدى سليمان هم
 انگه بهرام گور اېدى خود اسم
 اېلنى يوتماق چېكىب شعار و فنى
 يوته آغانچه خلقنى يوتتى
 بىراو يا اؤن، يۇق اېرسه يوز يامىنگ
 ليك بهرام ايشى عجب توشتى
 دهر ارا سيغمهغن سپاه بيله

بېرمه يين بير دم ايچره هيچ امان
 که، بيراو تاپمه يين خبر اندين
 الله-الله، ني اژدهادور بو
 کيم، کيشي تاپسه اژدهادين رنج
 مونده يوق گنج، غير ويرانليق
 تاکه جاندين ابرور نشان کيشيگه
 جاني آغان بيله دهغي قويمس
 جسم خاکيني خاکسار ايلر
 آنچه کيم بولغهي، اول غبار اثری
 انگه بير دمده دور توتولماغليق
 باردور اندين بيراوگه استغنا
 گرچه بولدي زبوني افريدون
 اي نوایی، وجود حرفين اونوت
 سېن چو اورسنگ فنا يولیده علم
 المين کورمه يين دېسنگ يوق بول

اوليه چېککه ی بو اژدهای دمان
 دهر ارا قالمه غه ی اثر اندين
 اژدها دېمه کيم، بلادور بو
 هم تاپيدورلر اژدها بيله گنج
 کيمسه اندين قوتولمه يين جانليق
 اندين ابرمس دمی امان کيشيگه
 تنني يوتقان بيله دهغي تويمس
 کؤککه اجزاسيني غبار ايلر
 بېتر اجزاسيغه ايننگ ضرری
 ليک ييللرده يوق، قوتولماغليق
 کيم، شعاری ابرور طريق فنا
 بو فريدوندېک ايلر آني زبون
 عدم آلماق بيله فنا يولي توت
 يوققه ممکن اېمس يېتشمک الم
 سېني يوق تاپسه اؤزگه نېتگه ی اول؟

دهرمخالف ناراستليغي ترانه سين توزمک و بي نوا عشاقه اندين اجتناب

پرده سي کؤرگوزمک و سپهر ظلميدين بېخبرلرغه طعن تاشي آتماق و غفلت

اويقوسيدين جاه مغرورلرين نصيحت گوشمالی بيله اويغاتماق

اي کؤنگول، باقمه غيل جهان ايشيگه
 بير اولوغراق کېسک ابرور بو جهان
 کره خاک کېلدي بي بنياد
 انگه عاقل ني اعتبار اېتگه ی
 کيم، کېسکني سووده نظاره قيلور

کيم، جهان قيلمه دی وفا کيشيگه
 که، ابرور کؤپره گی سوو ايچره نهان
 سوو ايچينده کېسککه ني بنياد
 انده بير دم قچان قرار اېتگه ی
 بيرايگي لحظه چون اوتر اېزِيلور

بو کېسک منزل اقامت اېمس
 بورون اندین که، سووده حل بولغهی
 سپن فنا بیرله کشتی ساز اېت
 کیم که اول کشتی ایچره تاپسه فتوح
 کیم که نوح بولدی کشتیان
 واقف اولغیل که، ایلان تلیس
 دېمه گرچه تاپر اېسنگ یارا
 کورمه اول دېمکه آسانلیق
 کره خاک کیم دېدوک بېشک
 چرخ موندين داغی بقاسیز اېرور
 انگه بولسه سووده کېسکچه حساب
 گر حباب اولسه اويله کیم گنبد
 گنبدی کیم، ییقر نفس آنی
 اوی که بیر دمه بولغهی اول برباد
 چرخ تاقی که بېستون اولغهی
 گاه فرش اورنیغه کېلیب عرشی
 کیمسه نې نوع اېتر بو اویده مقام
 مختلف کېلدی چرخ زنگاری
 قیسی سیار، بل ثوابت هم
 هر بیرى لعبتی یسب اوزینی
 بیر شبستانده جلوه ایل ب ساز
 لعبت مهوشی سمنبر هم
 یوز تومن لعب آشکار ایل
 انگه کیم اعتبار و جاه بېریب

کیمسه که انده استقامت اېمس
 سوو توییگه چؤمر محل بولغهی
 انگه رختینگ سالورنی آغاز اېت
 یوق عجب بولسه کیمه چی انگه نوح
 غم یوق ار کؤککه موج اورر توفان
 تاپمه غهی یول بو کیمه که ابلیس
 «لاتذر کافرین دیارا»
 که اېرور سؤنگ قیسی پشیمانلیق
 که اېرور اويله کیم سوو ایچره کېسک
 یوق، کېسک گوردېک وفاسیز اېرور
 مونى دریا یوزیده انگله حباب
 انده قیلمس اقامت اهل خرد
 کیشی قیلماق نېدور هوس آنی
 انی نې نوع اېل ایسته گهی آباد
 هر نفس سیر ایله نگون اولغهی
 گاه عرش اوستیگه چیقیب فرشی
 یا توتر بو مقام ارا آرام
 اندین آرتوق نجوم سیاری
 متحرک دېمه ی که ثابت هم
 خیره ایل اوزیگه اېل کوزینی
 فلک اول لعلرغه لعبت باز
 شامدین زلفی مُشک و عنبر هم
 عالم اهلینی بیقرار ایل
 فلک اوجیده جلوه گاه بېریب

تختی جاهی قلیب بلند سپهر
 کورگوزوب انده زیب و آرایش
 ظلم ایله فعلی باژگون باشلب
 کیم که تختین انینگ سماغه چکیب
 اہل که بو نوع الرنی قیلدی بند
 سربلندی که بویله قیلدی نگون
 اہلگه کیم بپردی چرخ اوزه ابرنگ
 قنی طهمورث و قنی جمشید؟
 قنی ضحاک و قنی افریدون
 قنی اژدرنی اولتورور گشتاسپ
 قیده دور کیقباد و کیکاووس
 قنی دارا داغی قنی بهمن
 قنی اسکندر جهان آرا
 سام کیم عدل قیلدی، ورد قنی
 قنی بهرامشاه چرخ سریر
 یبتی اقلیم ملکینی آلدی
 یبتی گنبد نهچوک که یبتی سپهر
 بیرسی بیرله بیر کون آرامی
 عیشلر ساز ایله دی پیوست
 مونچه کامین که بپردی چرخ کبود
 که بولوب دهر ناامید اندین
 دہدی اول لحظه عقل اولوب عاجز
 شاهرکیم، جهان پناه اہدیلر
 چرخ نینگ عشوه سازی طنازی

گرد بالشتی جاهی ایلب مہر
 لیک بیر لحظه بیرمہی آسایش
 چرخدین آنی سرنگون تشلب
 یارگہ اورماق اوچون هواغه چکیب
 ینہ توفراغ اوزره قیلدی نژند
 انگہ حد و قیاسدین افزون
 نی کیومرث قالدی، نی ہوشنگ
 باردیلر بارچہ دہردین نومید
 کہ بارین قیلدی سرنگون گردون
 نی گنج اہلگہ بذل اہتر گرشاسپ؟
 قنی کیخسرو وتہمتن و طوس؟
 قنی اسفندیار رویین تن؟
 قنی داراب و اشک بین دارا؟
 مظہر ظلم یزدجرد قنی؟
 کہ سریر ایله دی سپہر اسیر؟
 یبتی چرخ اوزره مسندین سالدی
 ہر بیری ایچرہ حوری اویلہ کہ مہر
 لیکن آرام دل-دلارامی
 کہ سلاطیندین اہلگہ بیرمہ دی دست
 اویلہ بیر دمہ ایله دی نابود
 اثری قالمہ دی پدید اندین
 گویی بہرام یوق اہدی ہرگز
 باری عالمغہ پادشاہ اہدیلر
 باریغہ بپردی بو صفت بازی

نېچه کون چونکه رېشخند اېتتى
 قاجمه دى کيمسه بنديدن آئينگ
 سېن و مېن خودکيم اولغه بيز آخر
 بارچه غه چون عدم سارى يۇلدور
 که بورون کيم چالينسه کوس رحيل
 اؤزنى عالمدين ايلب آزاده
 که مرادى انينگ خرام بۇلوب
 بۇلوبان دوست ياديدن خندان
 که قچان مرگ وعده سى يېتگه
 چون عزيمت قيلورغه تاپتى وقوف
 اې نوایی، سفرغه تيار اول
 اؤزلوگونگدېک آغير يوکينگ يۇق بيل
 چونکه اول يوکنى اؤزدن اېتتينگ کم
 بلکه اول يوکنى چونکه سلب اېتتينگ
 وطن ايچره سفر ييراوکه دېميش
 مرگ دامیغه پاييند اېتتى
 چېکمه دى باش کمنديدن آئينگ
 که قۇلیدین قوتولغەبیز آخر
 کاروان ايچره کاروان اولدور
 يۇل يراغيدن ايله گه ي تعجيل
 انداق اولغە ي سفرغه آماده
 کوي مقصود سارى گام بۇلوب
 کؤروب اؤزيگه دهرنى زندان
 اول يېتردين بورون بو عزم اېتگه
 قيلمه غه ي اؤزنى بو زمان موقوف
 تاکه ممکندورور سېکبار اول
 اول آغير يوکدين اؤزنى ايله يېنگيل
 دوست کويیده بيل بورونغي قدم
 قدمينگ رنجه ايله مه ي يېتینگ
 انگه تاويل گويا بو اېميش

ناظم نينگ بو جواهر ثمين و بو لآلى انجم آيين نظم سلکيگه تارتيلغانغه کان
 قازار مشقتيدن فراغت تاپقانى و آسايش اويقوسىغه کؤزين ياپقانى و شاه بهرام
 خيالى توشده متمثل بۇلغانى و بو تاريخ نظمى اوچون عذرلر قۇلغانى

لله الحمد کيم، ينه اقبال
 طالع سعد يارلىق قىلدى
 يالغوزون يۇق که، دُرِ عماني
 اول جواهر نجوميدن هامون
 مېن نېچه فکر ايله ديم اؤزومه
 کوکب بختيم اېتتى فرخفال
 قلميم دُرُثارلىق قىلدى
 بلکه تورلوک جواهر کانى
 بۇلدى انداق که قلّه گردون
 اول جواهر کؤرونمه دى کؤزومه:

گوهرِ آبداری ژاله چه هم
بسکه هر یان خرام ایتیب ابدی چُست
پیک ینگلیغ که بولسه دشت نورد
دعویی راست، گر گزاف ایلر
قطع بولدی چو دشت پیکاری
مېن ده غی چون بو پیک فرخ پی
خسته خاطرنی ذوقناک ایتیم
تاپتی چون قیلغان ایشته بخشایش
منگه هم طفل طبع هارمیش ابدی
ایله دیم حجره عزمی تینماق اوچون
بیر کهن بؤریا فراش ابردی
بؤلغاچ آرامگاهیم اوشبو فراش
اویقو اېتمه ی هنوز کوزگه نزول
جلوه قیلدی نظر فضا سینه
شور و غوغاده بیر گروه کثیر
وصفی اول تخت نینگ مئمن اولوب
باشیده تاج سلطنت ظاهر
ینه اول تخت آسمان سایه
پایه لر اوزره ابردی سېکیز برج
دُر جلرده سېکیز ثمین گوهر
هر بیرین بیر قویاش نشیمن ایتیب
منگه اول تخت کېلدی اؤتروده
متحیرکه، نې مثال ابرکین؟
که بیراو کېلدی اول طرفدین تیز

لعل و یاقوتی برگ لاله چه هم
قلمیم پویه دین بؤلوب ابدی سست
تیره ایلر یوزینی تېر بيله گرد
پویه ده دعویی مصاف ایلر
آریتور عارضین هواداری
قیلدی مونداق وسیع دشتنی طی
یوزیدین گرد و خوینی پاک ایتیم
«نېچه کون،-دېدیم،-اېتینگ آسایش»
بسکه اول پیک بیرله بارمیش ابدی
کوزلریم اویقودین ایسینماق اوچون
متکا گوشه اوزره تاش ابردی
اویقو ایستب قویولدی تاش اوزه باش
کونگول اولمه ی خیال دین معزول
نوم و اویغاغلیغ اراسینه
باشلری اوزره بیر بلند سریر
اؤرته سیده بیراوگه مسکن اولوب
یوزیده نور معدلت باهر
که انگه بار ابدی سېکیز پایه
هر بیرى بیر جمال دُر یغه دُرچ
بُر جلرده سېکیز منیر اختر
برجنی عکسی بیرله روشن ایتیب
مېن نې اویغاق اېدیم، نې اویقوده
منگه بو توشمو یا خیال ابرکین
دېدی: «کای نکته گوی سحر انگیز!

قۇپ و بير لحظه رنجه ايله قدم
ينه بير قيز هم اهتمام ايلب
سوردى بو نكته شوخ شيرينگو
يېتسى شاه كامرانغه حرم
نطقيني ايلهدى كلام آور
دېديم: «اي ايگى نكته گوى فصيح
منگه اول بو شاه آتيني دېنگ
تا بيلب اول سىرى قدم اورهين
دېدىلر: «خسرو بلند مقام
حرم اهلى يېتى گلدانى
بيلگچ اول سؤزنى شادمان اولدوم
چون بير اؤپتوم، شه ايستهدى اؤزيگه
سورتوم تخت پايه سيغه جبين
چېكتى آغوشيغه نخست مېنى
شاه بيرله، قوچوشقوچى بيرله
قۇپوبان چون كؤروشتيلر محجوب
شاه توتقاچ قۇلومنى اؤلتوردى
نېچه دېديم يېرىم اېمس بو مكان
بؤلمهدى توشمك اضطراب ييله
قوياش آليده ذره دېك بېتاب
بۇلدى داراي كاردان خاموش
چون مونى ييلدى شاه فرزانه
«كاي بيليك ملكين ايله گن تسخير
چون چېكىب تيل صلاي نظم ساليب

كه تيلر صحبتينگى شه بير دم!»
يېتى هم بو زمان خرام ايلب
كه: «سلامينگ دېدى سېكىز بانو
بيرى محبوب و مونى همدم»
اويله كيم بورناغى پيام آور
نطقونگوزده هواسى نطق مسيح!
ينه سېكىز پرى صفاتيني دېنگ!
نكته سورسم وقوف ايله سورهين»
يېتى اقليم شاهيدور بهرام
باريسى دلبر و دلارامى»
قۇپوبان اول طرف روان اولدوم
قدم اوردوم مطيع اولوب سؤزيگه
آنچه كوردوم كه قۇپتى تخت نشين
قوچتى تكرار بيرله رست مېنى
خوبلر هم ايليك اوچى بيرله
توروبان بيرگه تيكتى كؤز هر خوب
ذره قدرين قوياشقه تېگوردى
توشگه لى قۇيماق اؤلمهدى امكان
ساكن اولدوم تومن حجاب ييله
تيره بان جسميم اويله كيم سيماب
كيىرگوچه تنغه تابو مغزيمه هوش
نكته آغاز قيلدى شاهانه:
نيزه كلک بيرله عالمگير!
دهر ملكين بو تيغ بيرله آليب

نظم کشورستانی هم سېن-سېن
 کېلدى جانبخش نظمینگه اوصاف
 بوکه تاریخمیز بیان قیلدینگ
 تیل اینینگ وصفیدین ابرور عاجز
 اؤزگه لر هم یونوب بو ایشگه قلم
 صفحه نی چون منقش ایله دیلر
 نې اېشیتگنی ایلبان تصدیق
 که قلمزن قیلور زمان تحریر
 چین و یالغانی قیلدیلر معلوم
 سنگه نوبت چو یېتی سعی اېتینگ
 صدق و کذبیده آنچه کیم مقدور
 ینه بوکیم، الر یازرده ورق
 قصه کوپره ک اېکنی بیلمه دیلر
 بیرى نظم ایچره هر نې کیم قیلدی
 بو جهتدین بسی غریب امور
 سېن بو ایش نینگ پییغه چون باردینگ
 لاجرم کوپ غرایب اؤلدى عیان
 ینه بوکیم الر قیلورده رقم
 که نې کیم کلک صوتی سالدی صدا
 فارسی بیلگن ایله دی ادراک
 سېن چو نظمینگنی تورکتاز اېتینگ
 حالیا چون زمانده سلطانلر
 دهر ارا شه چو تورک واقعدور
 چون بو معینی ایله دینگ ملحوظ

بلکه صاحبقرانی هم سېن-سېن!
 کیشی حیوان سویین دېمکلیک صاف
 اېلگه احوالیمیز عیان قیلدینگ
 سحر خود بار، اگر اېمس معجز
 ایله دیلر بو داستانینگ رقم
 یازدیلر هر نې کیم خوش ایله دیلر
 قیلدیلر نظم، ایله مه ی تحقیق
 تاپمیش اېردی فسانه کوپ تغیر
 نامه ضمنیده قیلدیلر منظوم
 قصه نینگ حرف-حرفیغه یېتینگ
 سعی اېتیب نامه ایله دینگ مسطور
 بېردیلر چون رقم ایشگه نسق
 ینه ایسترگه سعی قیلمه دیلر
 انگه ییتگنده اؤزگه هم قیلدی
 قالدی عالم اېلی ارا مستور
 بسکه دفتر بسی کوپ اختردینگ
 که بو افسانه ایچره تاپتی بیان
 فارسینی مگرکه اېردی قلم
 فارسی لفظ بیرله تاپتی ادا
 لیک محروم قالدیلر اتراک
 فارسی تیلدین احتراز اېتینگ
 کوپره گی کېلدى تخمیه خوانلر
 اېل ارا تورک لفظی شایعدور
 تورک اولوس داغی بؤلدیلر محظوظ

مېن چو قىلديم وداع دار و غرور
 ايتتىنگ مونچه داستان مېندين
 آتيمه اوچميش اېردى آواز
 بولسه اېردى مېنينگ چاغيمده بوايش
 تاكه توشتى مېنينگ قولومغه جهان
 هر نې ايلگيمگه توشتى صرف اېتتيم
 گنج قويسم اېدى فريدونديك
 منگه راحت يېتېب بو چاغ اندين
 شاهلركيم كوروب زمانه ده رنج
 انده هم بو صفت جهتلر اېميش
 آدمى بولمدهدى چو عالم غيب
 گرچه سېندين بسى خجلدورمېن
 كۈنگلوم ار اسرو بس مشوشدور
 بىرى بوكيم، بو نوع دېرلر خيل
 دهر ايشيدىن ملالتىنگ بار اېميش
 يوق اېميش جاهى سارى پرواينىنگ
 هر نې كيم، دهر مالى تاپسه وجود
 نيمه كيم خاطرينگه دلکش اېمس
 ينه بىر بوكه دوره افلاك
 انكه هم يېتى صرصر بې داد
 قالمدهدى عالم ايچره آثاريم
 ليك شاهى كه شه نشان بولغهى
 كه جهان اهلى سرفرازيدور
 شاه سلطان حسين چرخ سرير
 ايكى مينگ يىل قىليب سپهر مرور
 سالدىنگ اېل ايچره كۈپ نشان مېندين
 انى ينگى باشتين ايله دىنگ تازه
 گنجلر ايله گهى اېديم بخشش
 قيلمه ديم يېر تويده گنج نهان
 شاه درويش دهردين كېتتيم
 نقدلر كۈسم اېردى قاروندېك
 سنگه بېرگهى اېديم سۈراغ اندين
 يېر تويده قۇيرلر اېرميش گنج
 بۈيله پوشيده مصلحتلر اېميش
 منگه بو ايش كۈرونور اېردى عيب
 شكرونك ايتورده منفعلدورمېن
 ايكى ايشدين ولى بسى خوشدور:
 كه سنگه يوق اېميش جهان سرى ميل
 جاهيدىن صعب حالتىنگ بار اېميش
 ماليدىن مجتنب اېميش راينىنگ
 كۈزونىنگ آليده بار اېميش مردود
 سنگه قىلماق رجوع انى خوش اېمس
 گر وجودومنى قىلدى توده خاك
 اويله كيم بېردى بارچه سين برباد
 توتتى يوق حكمنى- يوق و باريم
 كف احسانى دُرُفشان بولغهى
 اېمدى عالمده شاه غازيدور
 كه انكه يوق جهان اېلىنده نظير

رأي آئينده نير اعظم
 قدری قاشيده گنبد مينا
 صفتي وصفيدین چو کبلدی فزون
 سېن انگه کیم بو دم ملازم سېن
 گرچه شاهدورور جهان داور
 شاهلرکیم، جهان ارا ابدیلر
 مثل جمشید یا فریدون هم
 بارچه دین باردورور نشان انده
 باریغه گرچه بار مشابھتی
 بیری اول جمله دین شجاعتدور
 منگه شهلکده بپردی بو ایش دست
 قیلدی خاقان چین دیاریمه عزم
 سپهیم بی وفالغ ایلهدیلر
 متحیر بولوب بو صورتدین
 انگه باردی ابل و سپاهیم هم
 اول باری عالم اوزره شاه اولدی
 عاقبت بخت نینگ هدایتیدین
 آز کیشی بیرله اوستیگه سوردوم
 که اول ابتگونچه رزم اوچون بیغیم
 ینه عالم سراسر اولدی منگه
 شاه غازیغه هم بو حال اولمیش
 چرخدین اویقوغه قالب بختی
 چیریکی هم قویوب عدوسیغه یوز
 آز کیشی بیرله بیر طرف کبتمیش
 قویاش آئنده ذره دین هم کم
 چرخ مینا قاشیده مثل سها
 کوپ دیپیلسه، فسانه بولغهی اوزون
 جان بیله قوللوغیغه جازم سېن
 که انگه بارچه ایشده حق یاور
 دهر ملکیگه کدخدا ابدیلر
 یا سکندر، یوق ابرسه هارون هم
 کورگوزوب بخت کامران انده
 منگه کوپراق دورور مناسبتی
 شهغه بو ایش اولوغ بضاعتدور
 که قولومنی چو قیلدی حادثه پست
 ایسته دیم رو با روی قیلماق رزم
 بارچه مېندین جدالغ ایلهدیلر
 اوزنی چېکیم بیراق ضرورتدین
 قولیغه توشتی تخت و جاهیم هم
 منگه هر پیر گریزگاه اولدی
 بخت یوق، تنگری نینگ عنایتیدین
 انگه بروقت اوزومنی بیتکوردوم
 اوچوریب اپردی باشینی تیغیم
 ربع مسکون مسخر اولدی منگه
 کیم، چو ملکیگه انتقال اولمیش
 توشمیش اعداسی ایلگیگه تختی
 اوزی قالغانده بېکس و یالغوز
 خصمی باشیغه ایلغه بان بیتمیش

ايال تاج و ملك و مسكنينى
 قاندين تيغين ايلبان گلرنگ
 چون بو ايش دشمنيغه كورگوزميش
 ليك انصاف اگر اراده دورور
 كه مېن اېتيم اول ايش بيابانده
 ينه اول كيم، خورنقى يسهديم
 نې خورنق-ارم گلستانى
 انگه داغى بو كام بولدى نصيب
 توفراغى مُشك و عنبر سارا
 جنت آسا حريم و بوستانى
 ينه بير بوكه، ايلهديم يېتى قصر
 چمن آساکه، بار انگه بير باغ
 انده اؤن قصر، بلکه آرتوق هم
 ينه اول كيم، منگه بو بېردى دست
 ميل اېتيب عيش ايله ترانه سارى
 اول دهغى عيش سارى مايلدور
 منگه بولسه خزانه گر نابود
 بويله شاهی كه مونچه حالاتى
 شهلر ايچره منگه اېرور مانند
 كه جهان شهلريغه شاه اؤلسون
 سېن كه آلينده بير كمين قول سېن
 قيلماغينگ اولچه مدعاسى اېرور
 غرضينگ بوكه، عمرى اؤلغه اوزون
 گرچه هر ايشته تېنگريدور يارى

تاپميش اؤز كامى بيرله دشمنينى
 لاله گون مى غه ايله ميش آهنگ
 مېنينگ اؤلگن آتيمنى تيرگوزميش
 مېندين آنينگ ايشى زياده دورور
 ليكن اول شهر بيرله قورغانده
 دهر باغيغه رونقى يسهديم
 نې ارم، بلکه روضه بوستانى
 دهر ارا باغى ايله دى ترتيب
 آتى عالم ارا «جهان ارا»
 يوز خورنقچه بير گلستانى
 هر بيرى اؤز چاغيده زينت عصر
 روضه باغيغه حسرتيدىن داغ
 يسه ميش اويله كيم رياض ارم
 كه كؤنگول سلطنت ارا پيوست
 باقمهديم گنج ايله خزانه سارى
 نغمه و صوت بيرله خوش دل دور
 انگه يۇقتور خزانه خود موجود
 طرفه وضع و عجب خيالاتى
 دې آلورمن-اېرور منگه فرزند
 تا قيامت جهان پناه اؤلسون
 باغيده خوشترانه بلبل سېن
 كېچه-كوندوز ايشينگ دعاسى اېرور
 دولتى داغى لحظه-لحظه فزون
 يۇق كه مېن هم اېمن خبردارى

اول چو فرزند ابرور منگه حاصل
 قيسى صعب ايش سرى كه يوز كبتورور
 سنگه چون بار انينگ مرادى- مراد
 گويا بويله حكم ايتر خرديم
 الله-الله، بو نې دېگن بولغهى
 مېن كه بذل و سخاده آتليغ مېن
 اېمدى شاهينگه دې سلاميمنى
 كه: جهان كيمسه گه وفا قيلمس
 شه كه مينگ ييل انينگ حياتيدور
 مينگ ييل اولسه حيات مدديغه پيچ
 يخشيليك بيرله گر قالور آتى
 سېن كه مستحسن اوتتى اوقاتينگ
 مينگ ييل اميد ابرور كه قالغهى سېن
 شاه چون سؤزنى مونداغ ايتتى تمام
 هم قؤيوب حمد ايله ثنا دېدiler
 مېن قبول ايلبان دېديم: دې سؤز
 كؤز آچيب انگله ديم توش اېرميش بو
 جهد ايله گرچه تاپمه ديم آنى
 داورا، خسروا، فلک جاها
 نې كيم اېردى ندای بهرامى
 سنگه اول هر نې پندكيم بېردى
 كه، انگه هر نې كيم اراده دورور
 تا قيلور چرخ گنبد دوار
 يېتى كؤكنى حق ايله سون پستينگ
 روحوم اندين اېمس دورور غافل
 انگه روحوم بسى مدد يېتورور
 مېن مراديغه ايله سم امداد
 كه سنگه هم يېتر اېميش مدديم
 تېنگرى عذرونكنى هم مگر قؤلغهى
 بولسه يوز مونچه هم اوياتليغ مېن
 سؤنگره مونداق يېتور پياميمنى
 شاه ليغ تركيگه كرا قيلمس
 غرض اولگنده يخشى آتيدور
 اول زمان كيم اولر ابرور برى هيچ
 بو ابرور موجب مباهاى
 يخشيليقه چيقيدورور آتينگ
 يخشى آت-اؤق جهانغه سالغهى سېن»
 اول سېكيز سرو قد و سيم اندام
 مهد اولياغه كؤپ دعا دېدiler
 كيم، آغيزدين بورون آچيلدى كؤز
 كؤز يوموب ايسته ديم ينه اويقو
 ليك كؤپ يېتى فيض روحاني
 سرفراز، شها، شهنشاه!
 رهى ايتتى ادای پيغامي
 دېمه كه، احتياج اېمس اېردى
 سېنده يوز آنچه دين زياده دورور
 عكس ايتر سير سبعه سيار
 يېتى كوكبى هم فرو دستينگ

فلک اوستیده تخت و جاهینگ هم فلک ایتگن بنا پناهینگ هم!

سؤز غایتی و نظم نهایتی و غایتسيز خجالت اظهاری و نهایتسيز جرأت اعتداری
و اؤقور ابلگه نصایح ثناییه اؤقوماق و بیتیر خیلغه مواعظ اجزاسی بیتمک و
تاریخی نینگ تَبیینی و ابیاتی عددی نینگ تَعیینی

چون منگه فیضِ فضلِ ربانی روزی ایتتی بو طرفه انشانی
فیضِ قدسیدین اهتمام اؤلدی که بو دفترغه اختتام اؤلدی
اؤز ایشیمده تفکر اپردی منگه نی تفکر، تحیر اپردی منگه
که نیچه صفحه نی قرا قیلدیم بیر نیچه شرح ماجرا قیلدیم
سوروبان راکب بیان اسرو کلکیم اؤلدی سبک عنان اسرو
یؤل یورورگه اؤزومنی چون توتتوم یېتی بو نوع عقبه دین اؤتتوم
نی یېتی عقبه، یېتی منزل یم یېتی کؤک نینگ بلا مکانی اول
هر نیچوک بؤلسه گرچه قطع ایتیم رستم زال هفتخوانی اول
گرچه یوزلندی بؤیله ملتسمی بلکه مقصد حریمیغه یېتیم
که، نیچه نظم سست یا ساده خاطریمده تردد اپردی بسی
زاده طبع ابلگه خوش کورونور چون ابرور کیمسه طبیغه زاده
شعر هم چون کیشیگه دور فرزند اؤغلی زنگیگه حوروش کورونور
زشت اېسه قایلی کؤرر انی خوب کؤنگلیگه قوت و بغریغه پیوند
بس بو بیر نیچه بکر صبحگهی ابلگه مردود ابرور، انگه مرغوب
چون اؤغول عیینی اتا کورمس که، معانیدین کؤرونندی تهی
واقعاً یخشی یا یامانمو اېکین کؤرسه هم قیلغانین خطا کورمس
یخشیلیک بیرله بؤلسه گر شایع دلربا، یوقسه جانستانمو اېکین؟
گنج امیددین اول که کورگه ی رنج بؤلمه غه ی رنج و محنتیم ضایع
گنج امیددین اول که کورگه ی رنج رنجی ضایع اېمس چو تاپقه ی گنج

گر يامان بۇلسە مونچە پىچا-پىچ
 كىشىدېك كىم، حرمغە عزم اېتگەى
 گر كۆزومگە مېنىڭ غبارى يۇق
 اېل اۋكردىن كۆنگولنى شاد اېتمان
 كۆنگلومە اسرو خارخار اېردى
 مېنى گريان اېتىب بو صورت حال
 دېدى: «كاي دۇرشان و گوهرپاش
 بو جواهر سۆزونگ ارا بسدور
 سنگە بو حال كىم اېرور حادث
 چون كۆروب اول صفت يامان حاليم
 اول سۆروشتىن منگە نشاط اۋلدى
 هر نې كۆنگلومدە اېردى نقش پذير
 ظاهر اېتمكنى اختيار اېتتىم
 دېدى كىم: «اي اولوسدە نادرو فرد!
 اۋزنى محنتقە سالغان اېرمىش سېن
 بو نې اندىشە خطا بۇلغەى؟
 كىم قوياش نورىنى نهان قىلدى؟
 گرچە دهر اهلى حيله ساز اۋلغەى
 ليك كوندوزنى دېگوچى كېچە دور
 شېپر ك بىرلە بوم قىلسە بو زور
 گر زمرددىن اۋلسە كۆر افعى
 گل ايسى گر جَعَل بىلاسىدور
 اندىن اۋتمىش كلامىنگە پايە
 اعتراض اول كە هم توهم اېتر

رنج و محنت كە، چېكىتم اۋلغەى هيچ
 عمر اېتىب صرف دير ارا يېتگەى
 بو نظرىنىڭ كۆپ اعتبارى يۇق
 كە، خوش آمدغە اعتماد اېتمان
 خارخاريم هميشە بار اېردى
 كىم، كولوب كىردى حجرەمە اقبال
 دُر و گوهر كىيى نېدور سنگە ياش؟
 كۆز ارا احتياج اېرمىس دور
 منگە دې كىم، نېدور انگە باعث؟
 سۆردى حاليم خجستە اقباليم
 خستە كۆنگلومگە انبساط اۋلدى
 كە مېنگە اېردى موجب تغير
 بارىن آلىندە آشكار اېتتىم
 بۇلمەسون خاطرىنىڭ اېمپوررد!
 بوالعجب غمغە قالغان اېرمىش سېن
 سېن و مونداق خطا روا بۇلغەى؟
 بدرنى مس طبق گمان قىلدى؟
 يامانى كۆپ و يىخسى آز اۋلغەى
 بىلسە بۇلغەى كە دهر ارا نېچە دور؟
 يوز تومن طرفە قوش اېمس خود كۆر
 هم زمرد قىلور انىنگ دفعى
 هم اول ايس-اۋق انىنگ وباسيدور
 كە، دېگەى نكتە هر فرومايه
 ايتورىدە آياغ ايليك گم اېتر

چون خواص آليده كراميدور
 تاغ ايله كيم كېسك قيلور ناورد
 خس اگر اوت بيله ستيز ايلر
 اسرو مشهوردير بو سؤزده بلي:
 كېل و موندين ناري تعبنى اونوت
 سېن اوزونگى تانيمس اېرميش سېن
 رود ينگليغ نېچه فغان و خروش؟
 چون اېشيتيم بو نكته شاد اولدوم
 توشتي بو بحر اوزره انداق موج
 طبعدين مونچه كيم دُر سيراب
 بحردين تاشقاري بېرب اېرديم
 چېكيب اېرديم نظم سلكيگه هم
 كه بو دُرلر كه ايله ديم منظوم
 كه نېچوك كيم مېن ايله ديم ادراك
 اېمدى كيم خاطر اولدى اندين جمع
 يانبيان كوشش تمام بيله
 گرچه نظمى تاييب اېدى تركيب
 چون نظر تختيده ظهور اېتتى
 كه بيرار بيت بيش و كم بولدى
 كه، بيرر لفظغه بېرب تغير
 بولوب اصلاح نينگ رقمزده سى
 مېن دېمس مېن نې ايله ديم مرقوم
 هر كيشى كيم، اوقورده بو نامه
 نې كه مېن قيلميشم نظر اېتسه

نې دېسه غم يوق، اول كه عاميدور
 چيقارور اورغاچ-اوق اوزيدين گرد
 هم اوزيدين اول اوتنى تيز ايلر
 «ايت اورر، كاروان كېچر» مثلى
 اوزنى بو فكردين مبرا توت
 اوز سؤزونگى تانيمس اېرميش سېن
 بحر اولوب ايله گيل اوزونگى خموش!
 بحردېك محتشم نهاد اولدوم
 كه ايننگ موجى توتتى چرخ اوزه اوج
 بارچه غه مهردېك صفا بيله تاب
 بو سفينه ارا تهريب اېرديم
 ليك خاطرده اېردى مونچه الم
 فى الحقيقت اېمس سنگه معلوم
 بارمودور اېلگه داغى صافي و پاك؟
 هر بيرى ياقتى تيره كلبه مه شمع
 بارىغه باقتيم اهتمام بيله:
 بارچه وضعيده يوق اېدى ترتيب
 نې كېرك اېردى بارچه غه يېتى
 گر كم اولدى فزوده هم بولدى
 بيرى كم بولسه، آررتى يانه بير
 يېتى اتمامغه مسوده سى
 كيم رقمغه باقر قيلور معلوم
 طبعغه گرم بولسه هنگامه
 يوزيدين گر بيريسىگه يېتسه

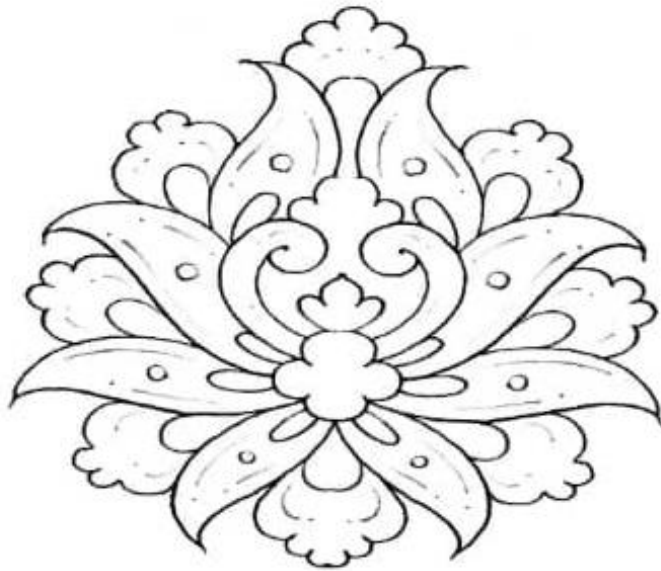
طبعی گر صاف و ذهنی پاک اولغهی
 انده شایدکه، ایلبان تحسین
 یارب، انداق کیشیگه رحمت قیل!
 تاپمه‌غان طبع پاک و خاطر صاف
 قطره‌غچه دُر دین آلمه‌سه بهره
 انگه آیین دأب و انصاف ایت
 اول که تحسین ایترو ولی ییلمه‌ی
 سؤزی گر یخشی، گر گزاف‌دورور
 ینه کاتب که تیز ایتیب خامه
 نې که مېن یازدیم اويله سورسه قلم
 بیتلرده تخلف ایله‌مه‌سه
 آق اولوب انگه نامه اعمال
 کیم که یازماقته مزد قیلدی هوس
 قاره پول اوزره ماجرا قیلسه
 کوز اوزه نقطه قویمه‌ی ایلز زور
 غیبدین نقطه‌یی یئونوب عمدا
 خامه‌سیغه کوزی مداد اولسون
 تیلی شق بولسون اويله کیم خامه
 بو ییتی زرنکار عالی قصر
 که بو کشورده ایله‌دیم معمور
 سیر بیرله نشاط ایتیب بهرام
 شام چون آبنوسی ایلز عاج
 بیر مسافر دهر اپردی افسانه
 لطف بو نظم ارا بغایت‌دور

شک اېمستورکه ذوقناک اولغهی
 انگه قیلغهی دعانی داغی قرین
 آخر آرامگاهی جنت قیل
 که انینگ دأبی بولمه‌غهی انصاف
 دېسه، فیروزه کورسه، خرمهره
 کونگلینی پاک و خاطرین صاف ایت!
 اوقوغان نکته درکینی قیلمه‌ی
 هر نې کیم اول دېسه معاف‌دورور
 ایسته‌گهی نقش قیلسه بو نامه
 نې رقم قیلدیم آنی قیلسه رقم
 لفظلرده تصرف ایله‌مه‌سه
 توشسون ایلگیگه خامه اقبال
 بارچه مقصودی مزد بولسه و بس
 یوزیدېک صفحه‌نی قرا قیلسه
 مردمی بولمه‌غاندېک ایله‌سه کور
 خط ارا عیب ایله‌سه پیدا
 اول قرادین انگه سواد اولسون
 عارضی تیره اويله کیم نامه
 کیم، ینه یوق الر مثالی قصر
 که، ییتی قصر ایچینه‌دور ییتی حور
 بولوبان هر بیرسیده بیر شام
 اول بولور اپردی اویقوغه محتاج
 تاپقالی اویقو شاه فرزانه
 غرض اما ییتی حکایت‌دور

چونکه قایل يېتي مسافر اېدی
 بولدی چون بو رقم ایشی تیار
 تارتقاندۀ بو طرفه صوت و مددین
 منگۀ ایامی گرچه یاد اېرمس
 بولسم اوزگۀ اموردین اېمن
 که یازیلغای اېدی بو نظم روان
 چون نهایتسيز اېردی اشغالیم
 اوتوب اوقاتیم اېل گزافی بیلہ
 یوق کون و کچه خورد و خواب منگۀ
 اېل غلوسی قلیب مېنی مېهوت
 بولہ احوال ایلہ مېن مظلوم
 یخشی گر بولمہ سہ، یامان هم اېمس
 لیک جمعی که سوردیلر بو رقم
 ایشلری غیر سوز دېمک یوق اېدی
 منگۀ فرصت قیلورده بو تحریر
 طالعیمر گر میسر اېتگہی اېدی
 دېسہ بولغہی که، چرخ اطباقی
 رقم نظم دلکش اېتگہی اېدیم
 مونچہ محنت ارا بو فرصت ایلہ
 بو رقمی که، ایلہ دیم مسطور
 کبل نوایي، فسانہ نی قیل بس
 یارب، اوشبو حدیث پیچا پیچ
 سوزنی گر توز دېدیم وگر آزدیم
 کلک اولورده ورق نگار منگۀ

که الر سیر ایشیگہ ماهر اېدی
 قویدوم آتینی «سبعة سيار»
 بیتی بېش مینگہ تارتتی عددین
 لیک تورت آیدین زیاد اېرمس
 بار اېدی تورت هفته هم ممکن
 بلکه بو نامہ باشیغہ عنوان
 کثرت شغلدین یامان حالیم
 چین و یالغان سوز اختلافی بیلہ
 کچه غم، کوندوز اضطراب منگہ:
 غم کونگولگہ غذا و جانیمہ قوت
 مونچہ فرصتہ قیلغانیم منظوم
 یامانین کیم که یخشی بولسہ دېمس
 کیم، حق اورسون خطالریغہ قلم
 بلکه دېمکلری بو سوز-اوق اېدی
 یوق الر بیرلہ تېنگ که، عشر عشر
 اولچہ کلکیم مصور اېتگہی اېدی
 بولسہ لر اېردی نظمیم اوراقی
 نکته بیرلہ منقش اېتگہی اېدیم
 مونچہ فرصت ارا بو محنت ایلہ
 جایی اول بارکه، توتسہ لر معذور
 کیم، اېمیش سېن عجب دراز نفس!
 که رقم تارتیم تاریقمہی هیچ
 نی که تقدیر ایلہ دینگ یازدیم
 قیدہ بار اېردی اختیار منگہ؟

هر نې كلکیم ورققه یازدی بو کون
 یازغانیم خوب، یوقسه زشت اۋلدى
 نې که یازدینگ انى رقم قیلدیم
 راستقه لطفدین رقم چېککیل
 دېگنیمى اولوسقه مرغوب اېت!
 تیلگه لفظینى ناگزیر ايله
 گرچه تاریخی اېردى سېگیز یوز
 آیى آئینگ جمادی الثانی
 ورق و سطرین ایلان تعیین
 خلققه زیب تارک ايله انى!
 یېتى افلاکنى انگه یار اېت!
 کلک تقدیر یازمیش اېردى بورون
 منگه نیلهی؟ بو سرنوشت اۋلدى
 شک اېمسدورکه، سهو هم قیلدیم
 سهوومه عفو ايله قلم چېککیل
 یازغانیمى کۈنگولگه محبوب اېت!
 جانغه نظمینی دلپذیر ايله!
 سکسان اۋتمیش اېردى ینه تۆقوز
 پنجشنبه یازیلدى عنوانى
 ییتینی بېش مینگ ايله دیم تخمین
 اۋقوغانغه مبارک ايله انى!
 یېتى اقلیم ایلین خریدار اېت!

میسر علی شیرنولی

خ

سید اسکندر

خدا یاسم خدایک سیک
 زبردست لاریز دینیک سیک
 دودانی سیک کای دودیک
 زما سیک کونین مدوم ای
 سحرین کیک زالی روتا دوق
 فی عالم دیاریدین شام
 عیان بولماین کیک موج
 جاسک کیک نیکم غورایست دیک
 چو چوب لوق امری پنان پاس
 چو چوبش اشی عیان بجزوات
 چو کیک کیک خلیف جوی ساز
 تیلاب اول کبوتر لارام پنه
 تو کور کیک بد اول نو کیک کیک
 آلا رجو سینی بیط ایلا دیک
 بارین طبع چو جانب ایلا دوق
 یس پر دشت ایلا دیک کیک
 مرصع جابره پله بولجام
 بولوب جلوه کویز تومان بادش

خداوندی شل وماندین
 سیک کور کوزوب موج دریایی
 دودیک کیک قلیا طاهر قدم
 فی کون عارضیدین راپر دین
 فی افلاک فی تفضل ادا دور
 سین اول نوع موجود دیک کیک
 جانیک کیک صحر جاشاب اولوب
 بونوع اقتضایا دی خوب لوق
 چو بار چمنده عش لایق پنه
 اکی حرف امرین قیل کیک
 اکی اوج و تورت آچیل لاری
 چو افلاک طریقه کیک کیک
 کیک مرمری آچیل مرمرین
 باری حیرت پر فی اوتو
 بولوب اول کیک کیک مداری
 توشب دور اراجام پله دوق
 نیچیه بار ایسا سیه طاهر انکا
 چمنه پر فی اوتو دوجا رالای دیک

خداوند لاریز خداوندین
 سین ایلاب عیان کارگاه دود
 بولوب بار چاشیا دودین
 فی تون طره سی اند افترشان
 فی ایلی انیک دورین انکا دور
 کیک دود کیک یوق پردی کیک
 خفا پرده سی آچیل نایاب اولوب
 کیک کیک سین افلاک محبوب لوق
 کیک کیک بولدی چو کیک عاشی
 عیان ایلا دیک مویک دیکش صحر
 حیرت جاسک کیک کبوتر لار پنه
 سواستخف سید کیک زشم
 فضا مرید کیک جهان در حبان
 چو سیه کیک کیک اولوب
 تیکر اراختار پنه انکا
 انکا کیک یزیک شرف کیک
 فی انک کیک کیک ولسا جابره
 پر او پنه انکا قلع واریلا دیک

خدايا، مسّلم خداليق سنگه
خداوند بي مثل و مانندسپن
زبردستلر زيردستينگ سپينگ
سن که کورگوزوب موج درياي جود
کيليب جود قايم وجودونگ بيله
بؤلوب بارچه اشيا وجودی عدم
زمانی که کونين معدوم ابدی
ني کون عارضيدین بار ابردی نشان
سحردين فلک زالی رو تازه یوق
ني افلاک و ني متصل انده دور
ني عالم دياريدین آثار هم
سپن اول نوع موجودايدينگ، بل وجود
عيان بؤلمهين بحر ذاتينگه موج
جمالينگ که مهر جهانتاب اؤلوب
جمالينگه چونکيم ظهور ايستهدينگ
بو نوع اقتضا ايله دی خوبلوغ
چو محبوبوق امر پنهان ايمس
چو باری حسنغه عشق لايق بسی
چو بير جنبش ايتی عيان بحر ذات
ايکی حرف امرين كيليب نکتهور
چو قيلدينگ ملک خيلینی جلوه ساز
بيراو شه که، دأب گداليق سنگه
خداوند لرگه خداوندسپن
بيکدر کليلب بارچه پستينگ سپينگ
سپن ايلب عيان کارگاه وجود
وجود اهلی نينگ کامی جودونگ بيله
وجودونگ قچان قيلسه ظاهر قدّم
عدم تنگنايیده مکتوم ابدی
ني تون طرسی انده عنبرفشان
شفقدين يوزيگه انينگ غازه یوق
ني ابل، ني انينگ دوريدین ابلگه جور
ني پیدا ديار ايچره ديّار هم
که بودونگه یوق ابردی ننگ نبود
انينگ موجيغه ني حضيض و ني اوج
خفا پرده سی ايچره ناياب اؤلوب
قوياشينگه افشای نور ايستهدينگ
که قيلغهيسپن اظهار محبوبلوغ
که تا بؤلمه غه ی عاشق امکان ايمس
کبره ک بؤلدی حسنونگه عاشق بسی
پديد اؤلدی امواجدين کاینات
عيان ايله دينگ مونچه دلکش صور
الر قسمتی بؤلدی ذکرو نیاز

ايڪي، اوچ و تورت آچيلپ پرلری
 تيلب اول کبوترلر آرامینی
 چو افلاک طرحه چپکينگ قلم
 توقوز گنبد اول نوع چپکينگ بلند
 کليلب بير-بيری ايچره هر بير نھان
 الر جوهرینی بسيط ايله دينگ
 باری بير-بيری جوفيده توبه-تو
 بارين طبع بير جانب ايلندوروب
 بولوب اول سپکيزينگ مداری انگه
 ينه بيرده ثب ايله دينگ ثابتات
 توشوب دور ارا جام نيلوفري
 مرصع جواهر بيله بولسه جام
 نېچه بار ايسه سير ظاهر انگه
 بولوب جلوه گر يوز تومن ماهوش
 ينه بيرنی اندا حصار ايله دينگ
 مهندس شعاری تأمل ايشی
 بطی رولغی حلم اياغی کيبي
 کوزيدین بلا رخنه سی آچيلپ
 قرا يوز بيله چرخ گردون نشين
 ينه بيرنی بير معبد ايتينگ وسيع
 سعادت ضياسين ساچيب مهرسان
 تاپيب «کيمای سعادت» قه يول
 فلک گنبدی ايچره قنديلدېک
 بولوب يخشيليققه منير اختری

حریم جلالينگ کبوترلری
 يسه دينگ فلک قصری نينگ تامینی
 هوا صفحه سيغه چپکيلدی رقم
 که وهم انده رست ايله ی آلمس کمند
 فضا هر بيریگه جهان در جهان
 بيرين سپکيزيگه محيط ايله دينگ
 بيری بيرگه وابست اولوب موبه-مو
 بورونگی بارين طبع ايله ياندوروب
 تحرک ارا اختیاری انگه
 انگه سير، اما بولرغه ثبات
 انگه بيرک يوزمينگ شرف گوهری
 ولی دور ارا جام تاپسه خرام
 نې تانگ محکم اولسه جواهر انگه
 ولی جلوه ايچره سکون بيرله خوش
 بيراونی انگه قلعه دار ايله دينگ
 تحمليق اول نوع بولمه ی کيشی
 گران جانلغی صبر تاغی کيبي
 دميدین نحوست اوتی ساچيلپ
 نېچوک کيم، خراس اویی ايچره چيپين
 انينگ عابدی قدر ارا بس رفيع
 يوزينده شرف حلّه سی طيلسان
 فلک خانقاهيده غزالي اول
 و يا عرش برجيده جبريلدېک
 خريدار، يعنی دپين مشتري

ينه بيرنى بير مقتل اپتینگ عجیب
 کیشی تیغیدین تاپمه یین بر امان
 کبلیب لمعه تیغی برقِ بلا
 بؤلوب شیوه ابل بؤینین اورماق انگه
 کپسوک باش نینگ کاسه سین جام اپتیب
 کبلیب ایش انگه چرخ دوریده قهر
 ينه بيرنى بير روضه قیلدینگ نزيه
 دېمه ی حورکیم، چرخ ملکیده شاه
 سپهر اهلی نینگ زیب ايله زینی اول
 بؤلوب ذاتی رخشنده مرآت انگه
 بیرى گنبد چرخ گردان ارا
 ينه بيرنى تاق بلند ايله دینگ
 قویاش چهره لیک شوخ بریطنواز
 چو تاریغه دستان گزارش بېریب
 قچان خوشنوا لحن بنیاد اپتیب
 قه یان کیم یېتیب بریطیدین نغم
 فلک تاقیده اون چېکیب کؤنگلی تیچ
 ينه بيرنى قیلدینگ کتبخانه یی
 مدقق ضمیریده مملو فنون
 ایشی سربه سر لعب و نیرنگ اؤلوب
 شعاری خراش قلم ايله مک
 فلک دُرچیده لوح درکار دېک
 ينه بيرنى ساز ايله دینگ طرفه دیر
 باریدین ایتیکرک خرامی انینگ

انینگ ساکنی قاتل بس مهیب
 بېشینچی ممالکده اول قهرمان
 همول سوو ارا خلق غرقِ بلا
 ایتیک تیغ ايله باش اوچورماق انگه
 ولی قان می اؤرنیغه آشام اپتیب
 قدح دوریده، اؤیله کیم قطره زهر
 مقیمی انینگ حوردین هم فربه
 انگه تخت فیروزه آرامگاه
 دېمه ی عین اول، قره العینی اول
 گواه اوشبو دعواده ذرآت انگه
 اینگدېک که زر شمسه ایوان ارا
 مقیم انده بیر نوشخند ايله دینگ
 که جان رشته سی تار انگه، چالسه ساز
 بغیر لرغه تیرناغی خارش بېریب
 اگر عقلی کل بؤلسه فریاد اپتیب
 نې یؤل انده تاپیب کدورت، نې غم
 بؤلوب، اؤیله کیم دایره ایچره سینچ
 ایچینده کتابتده فرزانه یی
 کبلیب دقت اهلی ارا ذوفنون
 سوودېک قیده کیم یېتسه، اول رنگ اؤلوب
 نقطه صفحه اوزره رقم ايله مک
 دوات اوزره بیر نقش پرگاردېک
 انینگ ساکنین ايله دینگ تیزسیر
 ولی تېگمه یین یېرگه گامی انینگ

منازلغه بات-بات قىلىپ انتقال
وبال و شرف كورگوزوب سرعتى
فلك دوریده سرعتى ايچره زور
چو آباغه بو نوع بېردىنگ صفات
اتا يېتى و تورت قىلدىنگ انا
نې تانگ، گر انا تورت قىلدىنگ مباح
يىرىنىنگ مزاجىنى تيز ايله دىنگ
يىرىگه بېرىپ لطف طبع حيات
يىرىن ساير اېتتىنگ، نېچوك كيم سما
يسادىنگ كثافت يىرىنىنگ ايشين
بېرىپ بو تزوجغه پيوند هم
يىرىگه حجر جسميدىن توشه دور
يىرىگه نوم و جلوه سيدىن حيات
يىرىن لطف ارا جوهر جان دېين
مونگه تېگرو قىلدىنگ مراتب نورد
آچىلغاچ بو گلشنده انسان گلى
تىغه شرفدىن دواج ايله دىنگ
قىلىپ كۈنگلىنى راز گنجينه سى
انگه ايله گچ نور حسنونگ ظهور
چو بو نوع موجود قىلدىنگ انى
قېو كۈزگوده توتسه عكسىنگ وجود
باش ايندورمه گن ايلب اظهار طعن
چو بېردىنگ انگه رتبه موندان بلند
چو عشقىنگ اۋتى سالدى كۈنگليگه تاب

آتىن گاه اېتىب بدر و گاهى هلال
گهى ضعفى آرئىب، گهى قوتى
تېگيرمان تاشى اوزره انداق كه مور
الر تحتيده ايله دىنگ امهات
نتيجه اوچ اېتتىنگ بولردىن ينا
كه تورت اۋلدى شرع ايچره جايز نكاح
انىنگ طبعىنى شعله خيز ايله دىنگ
حيات اهليغه بېردىنگ اندىن نجات
صفا ايچره ميرآت گېتى نما
كيم اول بۋلدى بو ايشدىن اسفل نشين
پديد ايله دىنگ نېچه فرزند هم
انگه نقد بلكيم جگر گوشه دور
قدى جلوه ده نيشكر، بل نبات
انگه آبخور آب حيوان دېين
كه آچتىنگ بشر گلبنى ايچره ورد
نې انسان گلى، باغى رضوان گلى
باشين هم سزاوار تاج ايله دىنگ
يوزين ايله دىنگ ذات آيينه سى
اۋقوبان ملك خيلى الله نور
ملايككه مسجود قىلدىنگ انى
ملايك نېچوك قيلمه غەيلر سجود
نې تانگ طعن نونى انگه طوق لعن
قىلىپ كۈنگلىنى سېومگىنگ ارجمند
قوياش نىنگ يوزيدىن كېتاردى سحاب

قوياشينگه خود مانعی یوق اېدی
چو رفع ايله دينگ اول حجابين انينگ
سېنى کوردی هريان که سالدی کوزين
عجب حال کيم بولسه عين شهود
زهی طرفه معشوق عاشق نواز
کرم بيرله خلق ايله گه ی عالمی
غرض آدمی انکه عالم طفیل
کیشی کورمه ميش هرگز انداق کیشی
يقين انگله سم غير باردور عدم
چو معشوق و عاشق سېن اولدونگ تمام
حجابی انينگ اوزلوگی-اوق اېدی
فزون ايله دينگ عشقی تابين انينگ
چوباری سېن اولدونگ، ايتوردی اوزين
چيقارغای بيراو جانيدن شوق دود
که قيلماققه اوز حسيني جلوه ساز
بو عالمده مقصود انکه آدمی
نې کيم غير عالمدور، اول هم طفیل
که عاشقکه عاشقلىک اولغهی ایشی
اوزونگ عاشق و عشق و معشوق هم
سنگه عشق و عشاقدين والسلام

مناجات اول کريم خلاق و مکرم علی الاطلاقه کيم، کرمی نينگ «کاف» ی
سرکشلیک بيله يازوق «قاف» ينی يبرگه پست قيلور و «را» سی رای عالم آرا
بيله معصيت «عين» ين کور اېتر و «ميم» ی لطف عميم بيله خطا خطيغه عفو
رقمی چېکر و اوز جرمی آلايشين دېمک و بحر غفرانيدين امان ايسته مک

لک الحمد، يا اکرم الاکرمين
کريم اولسه عالمده هر نوع شاه
کرمدين کیشی قیده ساچقه ی درم
کرم اهلی گر صاحب تاج ابرور
انکه سېن خزاین اېشيگين آچيب
بس اول فی الحقیقت کرم کیش اېمس
چو سېن مکرم، اهل کرمدور سبب
مونگه اوزگه معنی داغی باردور
که عين کرمدين قچان کيم اله
کرم اهلين اېتگن گدای کمين
انکه سېن کرم قيلدينگ اول دستگاه
درم سېن انکه قيلماغونچه کرم
که خوان نوالينگه محتاج ابرور
چو ساچماققه امر ايلبان، اول ساچيب
اوزونگ مکرم، اول بيرسبب بيش اېمس
دېسم اکرم الاکرمين نې عجب
اکابر سؤزيدين نموداردور
گنهکاردين اوتکرور بير گناه

کرم فرطيدين بودور آينگ ايشی
 اولوسقه اگر اول گناه ايشدورور
 بو ینگليغ کرمدين رسول امين
 الهي، الرکيم گنهکار اېکين
 چو هر مجرمی کيم، سېن اېتتینگ کرم
 اگر عفو بيرله کرم بودورور
 سنگه کيم کرم دور بو غايتقه چه
 چو دريای رحمتقه سالغنده موج
 نېچه مېنده جرم اولسه بېحد پديد
 نېچه معصيتدين تبه کارمېن
 قديمی خجالت يوکی خَم قليب
 توتاشيب وجودومغه حرمان اؤتی
 بو عصيان اؤتی ايچره کويمک ارا
 نې عصيان اؤتی، بلکه آتشکده
 نې آتشکده کيم تاموغدين نشان
 گنه شعله سين چون چېکيب اول تاموغ
 شرددين کواکب يوزی اؤرتنه نيب
 قرارتيب توتون چرخ جوفين تمام
 دېمه ی شام، محنت پلاسی دېين
 گنده مېنی اؤلتورورگه قضا
 ايچين هم قرا قيغو غمناک اېتيب
 اؤکوش تيره ليکلر ارا طرفه باق
 سواديم بياضيغه سؤرسنگ دليل
 فنا پخته سی بيل نمودار انگه

کيم اول ايشگه اؤزگه توتولمس کيشی
 قيامتقه چه عفو و بخشش دورور
 سېنی اېتميش اول اکرم الاکرمين
 سېن اؤتکره گن نې گنه بار اېکين
 سؤرولمس همول جرم ايله اؤزگه هم
 باری خلق نینگ جرمی معفودورور
 کيم اېل معفو اولسه نهايتقه چه
 قوروق قالمه ميش نې حضيض و نې اوج
 نې ینگليغ بؤله آله مېن نااميد
 نهايتدين آرتوق گنه کارمېن
 انگه جرم سربارليق هم قليب
 نې حرمان اؤتی، بلکه عصيان اؤتی
 بؤلوب دوديددين روزگاريم قرا
 انگه هيمه بو جسم محنت زده
 زبانه لری کؤککه آتشفشان
 کويوب ابر رحمت نېچوک کيم ماموغ
 نې کؤک، ملايک پری چؤرکنيب
 زمانه قؤيوب آينگ آتيني شام
 جهان کيیدی ماتم لباسی دېين
 کيب دهر شخصی لباس عزا
 يقاسين داغی صبحدين چاک اېتيب
 که چرخ اېتتی مُشکوم سواديني آق
 ابرور شام عصيانغه صبح رحيل
 کفن رشته سی انگله هر تار انگه

اجل خَلیغە چون هجوم آرتیبان
 نېچوک بۆلمەى آھیمدین آتشفشان
 غمیم یۆقتور اۆلمکدە اېمگک اوچون
 و لیکن بو جانیمغە اېمگکدورور
 مونگە تېگرو اندین کە اۆزنى بیلیم
 نفس اورمەى ایلر زمان خیرەلیک
 قدم اورمەیین غیر بېراغە
 تون و کون خرابات ارا میپرست
 مصلی گروده می آلا بۆلوب
 بۆلوب میکده دیر ظلمت اساس
 اگر مونچه یوز بۆلسە رسوالیغیم
 ولی سېندین اوزمەیمېن اصلا امید
 بو درگاهده هر کیم گنھکارراق
 مونى انگلەغچ بۆلدى حالیم تباہ
 اېشیتیم کە، هارون دریاعطا
 اگر بیلسەلر خلق کیم بیگمان
 تاپرغە عنایت بیله پرورش
 الهی، تومن مینگ بو هارون کیبی
 سېنینگ درگهینگده نې بۆلغەى خسی
 الر قیلسەلر مونچه عرض کرم
 الر گر شه اۆلسە، گدامېن یمان
 یارورده قویاش پرتویدین سرا
 قیلور وقت بو ذرەلرغە کرم
 سزا اندین ار جرم و پندار اېرور
 عدم ساری هر تاریدین تارتیبان
 مېنى کیم اجل اېلتگەى موکشان
 نېدین کیم توغر کیمسە اۆلمک اوچون
 کە اسرو یامان نوع اۆلمکدورور
 ذلالت ارا عمر ضایع قیلیب
 کە تاپمەى کۆنگول کۆزگوسى تیرەلیک
 کە اندین توشوب باش توین چاهغە
 قیلیب اۆزنى عصیان می بیرلە مست
 ردا گوشەسى بادەپالا بۆلوب
 مېن اندە قری گبر حق ناشناس
 سیەرولوغ و بېسر و پالیغیم
 کە اېرمان کرم بحریدین ناامید
 عنایت قیلورغە سزاوارراق
 کە امید ایله کۆپرەک اېتیم گناه
 دېمیش کیم، چو عفو ایله سم بیر خطا
 نې چاغلیغ تاپرېمېن فرح اول زمان
 اولوس قیلمەغەى جرمدین اۆزگە ایش
 نې هارون کە اشک و فریدون کیبی
 دېمەى خس کە اول خسدین اۆکسوک بسی
 بو معرضده نې نوع اتهى سېنى هم
 اۆلر وقتى سایل همان، شه همان
 قچان فرق اۆلور فهم ذرات ارا
 نواییغە لطف ایله بیر ذرە هم
 سېن اول قیل کە سېندین سزاوار اېرور

خطا ايله گنتی حساب ايله مه خطاسيغه لایق عذاب ايله مه
 کرم بیرله جرمینی کم ايله گیل گر اول قیلدی کملیک، کرم ايله گیل
 اگر قیلمه دینک زهدو طاعت نصیب حییینگدین ایتگیل شفاعت نصیب

اول رسول امین نعتی کیم، رسالت خطبه سیده مبارک القابی سید المرسلین
 کبلدی و اول شفیع المذنبین وصفی کیم، همایون صفاتی «وما ارسلناک الا
 رحمةً للعالمین» یازیلدی، علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات

زهی انبیا خیلی نینگ سروری دېمه ی انبیا قوم و خیلینگ سېنینگ
 توتوب گوهر ذاتینگ اول وجود زمانی که نورونگه بولمه ی ظهور
 چو حق ایل ب اول نورنی شمع جمع بو مشعل چو اؤز شعله سین یاروتوب
 دېمه ی کیم رسل، هر نی کیم تاپتی روح نې کبریت، گوگرد احمر هم اول
 وجودینگدین ایل ب قضا کیمیا بو سبقت که ذاتینگه بېردی احد
 اتالیقه صورتده پیوند ابرور عجب یوق سېن آلماق اتا، اول صبی
 قچان کیم، ولد بولسه آدم سنگه خردغه سالیب عجز ذاتینگ سېنینگ
 چو موسی غه «تورات» ایتیب حق بیان بولوب چونکه داوود قسمی «زبور»
 چو عیسی غه «انجیل» نازل بولوب باشینگ اوزره سرخیللیق گوهری
 باری آفرینش طفیلینگ سېنینگ بولوب سؤنگره موجود بود و نبود
 نې ظلمت بولوب ظاهر اول دم، نې نور اینینگ نوریدین یاروتوب جمع شمع
 رسل شمع ی اندین یاروغلق توتوب بو کبریتدین بارچه تاپیب فتوح
 نې گوگرد، اکسیر اکبر هم اول مسین آلتون ایل ب باری انبیا
 سنگه بوالبشر تانگ یوق آلماق ولد ولی اصلی فطرتده فرزند ابرور
 بو معنیغه دور دال «کنت النبی» بس احفاد ابرور اؤزگه لر هم سنگه
 خرد اهل یغه معجزاتینگ سېنینگ سنگه اول بیان ایچره معجز عیان
 سېنینگ معجزینگ انده ایل ب ظهور حق انده صفاتینگه قایل بولوب

کلامی که سپندین تاپیب انتظام
 نیچه کیم کتب آسمانی کلب
 بولوب چون ظهور ولادت سنگه
 ایننگ پرتویدین نیچوک کیم قویاش
 سجودونگه بتلر بولوب بیرگه پست
 انگه کیم سنگه بپردی مونداق وجود
 سپنی چونکه ساجد قلیب کردگار
 سپینگ توغماغینگ روشن ایلج جهان
 بو ایشتن فلک تاپیچ آگاهلیق
 فلککه بو بخشش قیلورغه نی حد
 گواه اولدی تاج فتوت مونگه
 بو مهوری که نقشین توتوب اول کتف
 نی اخترکه، بیر خاتم ایتیمیش نشان
 وجودونگی چون قیلدی حق گنج راز
 قلیب فاش محفوظ اسرار فنین
 دیمه ی جسم کیم، گنج شاهیدور اول
 انگه کیم ایلک بېرسه مونداق نگین
 نگینی یوق که، آی اوزره پیرایه دور
 قویاش نینگ چو منع ایلهدی سایه نی
 چو شمعیگ نینگ اولدی عدم سایه سی
 قلیب هر کون اول سایه غه رشک فاش
 قویاشینگه کیم بنده یوز بدر دور
 دیمه ی زلف، ایکی گېسوی عنبرین
 صبا چین سری اندین ایلتب شمیم

ایننگ لفظ بر لفظی معجز نظام
 باریسینده سپندین نشانی کلب
 بولوب فاش نور سعادت سنگه
 مداین بولوب مکه اهلغه فاش
 اینگدېک که بت آلیده بتپرست
 بو شکرانه غه سپن هم ایلج سجود
 انگه سجده قیلماق بولوب آشکار
 اینگدېک که، توقه ی قویاش ناگهان
 سنگه شهلر اوزره بېریب شاهلیق
 سپنی حق شه ایتیمیش ازل تا ابد
 دلیل اولدی مهور نبوت مونگه
 قویاش ایچره دور اختری منخسف
 یدالله ارا خاتم اولغان نهان
 حقیقت در و لعلیدین یوق مجاز
 ضرورت که مهور ایتی اوز مخزنین
 نی خاتم، نگین الهیدور اول
 نگینده تانگ یوق زمان و زمین
 قویاش اوستیده مشکدین سایه دور
 نبدین سایه کسب ایتی بو پایه نی
 نیچوک بولدی بو سایه همسایه سی
 تکر سرغاریب، تیره ب اشکین قویاش
 ایکی زلف ایکی لیل القدر دور
 قراریب الر عطردین مشک چین
 بولوب چین داغی نافه مشکین نسیم

نېدين بۇلدى چين نافهسى مُشكفام
 اۋرولگنده تاييب چو تاب و شكنج
 قچان كيم ترر چاغده تايين آچيب
 يوزونگ سنبلې عنبرين فام ارا
 قوشى كيم سنگه بسته دام اېميش
 اياغينگه طيرى كه افگنده دور
 بيراوكيم ابرور گنج ويرانهسى
 الركيم اۋلومگه دوا قىلدiler
 آچيلغاچ كلامينگدين آب حيات
 چو جبل متيننگ عيان قىلدى زور
 نې موسى و عيسى كه، بارى ملل
 زهى آفتاب رسالت پناه
 ولى چونكه خورشيدنگ اېتى ظهور
 نې كيم چرخ و انجم سنگه جلوه گاه
 ركابينگده چاووش اۋلوب جبريل
 بولردين اگر قيلمه دى مُشك وام
 ايكي عنبرين افعى، اول جسم گنج
 صبا برگ گل اوزره سنبل ساجيب
 سعادت تذروى توشوب دام ارا
 عزازيلدېك فرخانجام اېميش
 اگر چغذ بۇلسون كه، فرخنده دور
 نې غم اژدها بۇلسه همخانهسى
 عصا تشلبان اژدها قىلدiler
 انى تورت بُرقعغه سالدى اويات
 مونونگ ايله دى اژدهاسينى مور
 چو شرعينگ عيان بۇلدى تاپتى خلل
 كه انجمدېك اېتتينگ رسلدين سپاه
 كواكب سپاهين نهان قىلدى نور
 كه جلوه ننگ چاغى عرش اۋلوب خاك راه
 بو معنيغه معراج شامى دليل

اول هُمای بلند پرواز طيرانى نينگ سرعتى تعريفیده كيم، معراج شېستانیده
 كۆزى نرگسى بيله كۆنگلى غنچهسى «مازاغ البصر و ما طغى» جويباريدين
 شادابدورور و تقرب ايوانیده مقوس قاشلىرى «قاب قوسينى او ادنا»

اعتباريدين بهره ياب

نې شام اول شېستان فرخنده فال
 دېمهى خال كيم، گېسويى مُشك ريز
 چو آئينگ بۇلوب آشكارا ايسى
 تآني بيله جنبش ايلب نسيم
 بولوب آفرينش عذارىغه خال
 قىليب آفرينش اوزه مُشك بيز
 جهاننى توتوب مُشكسارا ايسى
 ياييب مُشك ضمنيده اوراق سيم

نې سيمين ورق، بلکه يوز لمعه نور
 اول انواردين جرم غبرا ياروب
 فلک گلشنی روضه بوستانيدېک
 ملايک اينيب روشن اختر کيبي
 بو قوشلر جناحی يېلی چون يېتیب
 بو ینگليغ کچه اول چراغ سپهر
 قوياشدېک اولوسدين نهاني بولوب
 که ناگاه چاقيلدی بير تيز برق
 دېمه ی برق کيم، طایر برق سیر
 بیری عرش ایوانی نینگ طایری
 انګه سدره کاخی نواګاه اولوب
 کېلیب حاصلأ جبریل امین
 براق سبک سیر قدسي سرشت
 فلک سیریدین تيز آرام انګه
 قه یان کيم سالیب گام پیک نظر
 چو يېتی پیام آور رهنورد
 یوزین مهردېک ايله گچ خاک سود
 که هجران بساطین طی اېتمک کېره ک
 اېشیتگچ بو سؤز سایر چرخگام
 چېکيب قاصد اول رخس و ایلندوروب
 چو آتلندی راکب، نېچوک کيم درخش
 ینه پویه ده قويدی اقصی غه یوز
 اوتوب حمل اولده بو باغدين
 چو جولانګهی بولدی بو تيره فرش

قيليب اول شېستانده هر يان ظهور
 نې غبرا، شېستان خضرا ياروب
 سپهر اختری خلد رضوانيدېک
 اوچوب دهر دوریده شب پر کيبي
 شياطين غبارینی برباد اېتیب
 یوزی تازه گلبرگ باغ سپهر
 بیری حجره امهاني بولوب
 که آفاقنی قیلدی نور ايچره غرق
 قؤلیده بير اول نوع کيم برق طير
 بیری خلد بوستانی نینگ سايی
 مونګه روضه باغی چراګاه اولوب
 يېتیب طرفه طاووس خلد برين
 بولوب جلوه گاه ریاض بهشت
 مينګ ييللیق فلک سیری بير گام انګه
 یوز آنچه قیلیب گامی آينګ گذر
 بولوب جبهه دين خاک درګه نورد
 حسييغه يېتکوردی حقدین درود
 قؤپوب حق وصالیغه يېتمک کېره ک
 روان قؤپتی بولماققه گردون خرام
 سفر سازنی قؤلده ب، آتلندوروب
 بورون سوردی بیت الحرم اوزره رخس
 نې اقصی غه یوز، چرخ اعلی غه یوز
 یېل و اؤت بيله سوو و توفراغدين
 بورون حمله ده فرش دېک قالدی عرش

فلکدین دېمه‌ی اوتمک آسان اېدی
 بورونغیده کیم آیغه قیلدی وداع
 چو کسب اېتتی اول نور جاویددین
 چو رخی ایکینچیکه اوردی قدم
 کوروب امی علملر مخزنی
 اوچونچی ساری چون شتاب ایلان
 یولیدین قاجیب ظاهر اېتمه‌ی سرود
 چو تورتونچی ساری تکاور سوروب
 بوله آلمه‌یین اول شبستانده فاش
 بېشینچیکه چون یتکوروب گامنی
 که سالیب اولوس ترکیدین قینغه تیغ
 چو آلتینچیکه یتکوروب رهبری
 دعاسیغه منبرده چون قؤل آچیب
 یتینچیکه چون عابر ایل سمند
 بؤلوب دفع ایننگ بارچه نحسیتی
 چو ایل سېکیزینچی ساری مرور
 آچیب گلرین اول مثنی چمن
 حمل چون ایننگدېک تاپیب مهربان
 بؤلوب صدقه‌سی چرخ دوار اویی
 ایکی پیکر آچیب دعاسیغه ابل
 مشرف قلیب چونکه خرچنگنی
 قاجیب شیر یتگن زمان اول دلیر
 بؤلوب خوشه‌غه دانه گوهر کیبی
 یاغیغه میزان قویوب باشینی

قویغی تهی بیرله یکسان اېدی
 قمر منزلی بولدی تحت الشعاع
 قمر پایه‌سی اوتتی خورشیددین
 عطاردغه سیندی دوات و قلم
 روان علم کسب اېتمک اولدی فنی
 فلک زهره‌غه احتساب ایلان
 روان یاشوروب چادری ایچره رود
 قویاشقه بسی سرزنش یتکوروب
 کیریب بیر توییگه اویاتدین قویاش
 قلیب بنده امری بهرامنی
 قلیب ترک قان تۆکمگین بدریغ
 اوقوب خطبه دولتین مشتری
 باشیغه فلک نقدی انجم ساچیب
 سعادتدین اولوب زحل بهره‌مند
 قولی بؤلوب ایننگ سعادت آتی
 ثوابت تاپیب مقدمیدین سرور
 باشی اوزره ساچیب گل و نستر
 کبره‌کمس دېبان موسی ینگلیغ شبان
 قلیب دوره، انداق که عصار اویی
 تانگیب خدمتیغه ایکی پیرده ببل
 آچیب رخی تیماریغه چنگنی
 قری تولکو اول نوع کیم یتسه شیر
 نې گوهر کیبی، بلکه اختر کیبی
 عدالت یوزیدین توزوب تاشینی

چیان نوش ساچماق قیلیب ابتدا
 بؤلوب قاش اوچیدین اشارت نمای
 سوتی اؤچکونینگ شیرە جان بؤلوب
 یۆلی اوستیده قوبقه کیم سوو ساچیب
 فلک دېب دَمیدین تیریلگنده حوت
 فلک باغی انداق تاپیب زیب و فر
 چو گرم ایلان چرخ اطلسقە آت
 چو سیر ایلل اول نېچە طارم ساری
 بؤلوب مفتخر عرش انینگ ذاتیغە
 بېریب چونکە کرسیگە پیرایه یی
 منور بؤلوب لوح انواریدین
 قلمغە یېتیب مقدمیدین کشاد
 سوروب برق سیرینی جان ملکيگە
 گذرگاهی اول دم که رفرف بؤلوب
 اؤتوب داغی بیر یېرگە تارتیب علم
 قالب پویه دین پیک افلاک گرد
 براقین توشوب پیکيگە تاپشوروب
 نې تۆرت اصلدین کؤنگليگە یارلیق
 هم آلتی و هم تۆرت موقوف اېدی
 باشیدین تعین لواسین قؤیوب
 وجودین عدم گردی ایلل ساغینچ
 اؤزیدین چو جانیده قالمه ی نشان
 اؤزیدین اؤزین تاکه قيلمه ی خلاص
 چو اؤزلوکنی اؤزدین قیلیب برطرف

یېتیب نیشی نینگ بند-بنددین جدا
 بېریب قاب قوسیندین مژده یای
 انینگ قطره سی دُر غلتان بؤلوب
 ساچر وقتی سوو یوق که اینجو ساچیب
 که «سبحانه حی ذی لا یموت»
 که بیر چرخ اؤلوب انده هر نیلوفر
 تۆشب اتلسین آتی آکینده بات
 تکاور سوروب عرش اعظم ساری
 که نعل ایلان «عین» یدین آتیغە
 عروجیغە کرسی بؤلوب پایه یی
 قیلیب شمسە خورشید رخساریدین
 یازیب چشم زخمی اوچون «ان یکاد»
 نې جان ملکيگە، لامکان ملکيگە
 یوزیدین دما-دم مشرف بؤلوب
 که بؤلمه ی انگه همره همقدم
 قدم آلمه یین رخسار گردون نورد
 قدمسيز يوروب، پویه سيز گام اوروب
 نې آلتی طرفدین خبردارلیق
 انینگ خاطری بیرگە مشعوف اېدی
 بؤیدین وجودی لباسین سؤیوب
 وجود و عدمدین بؤلوب کؤنگلی تیچ
 سالیب اؤزنی جانان ساری جانفشان
 قيله آلمه یین اؤزنی جانانغە خاص
 قیلیب جلوه مقصود انگه هر طرف

بؤلوب رفع اؤزلوک ارا پردهسی
 نقاب انده ییتمیش مینگ ایتتی ظهور
 که رفع ایتتی بارین هدایت ییلی
 یقینراق سیغیندی وصال ایستبان
 نېکیم ایستبان ایلر اېردی هوس
 یاروب وصل خورشیدیدین عین انکه
 تعلمغه ییتمه ی «شدیدالقوی»
 نېچه ایکیلیک نقشی نابود اؤلوب
 قیلیب میل امت نظامیغه هم
 قیلیب مستمع لیکده عرض نیاز
 اگر مخفی ارفاش اؤلوب حق سؤزی
 کؤروب بحر غفرانی چون موجناک
 بو مقصودینی عرض قیلغان زمان
 چو تاپیب تیلب تاپمه غاننی کیشی
 کېلیب غنچه و باغ رضوان یانیب
 تاپیب هر نې مقصودکیم ایستبان
 یانیب یوز قویوب رخس و یولداشیغه
 ایننگ شوکتین بی عدد تاپیبان
 ینه سېکریبان مرکبی اوزره چُست
 فلک اهلی ایچره علالا توشوب
 ملایک توتوب یول باشین جوق-جوق
 جمالیغه چون کؤزلرین آچیبان
 انکه نور ساچماققه مانند بو
 ساچیب نور و باری ایاغین اؤپوب
 پدید اؤلدی وحدت سراپردهسی
 ایننگ کؤپره گی ظلمت، آزاراغی نور
 هدایت ییلی یوق، عنایت ییلی
 وصال اوجیغه اتصال ایستبان
 تمامیغه حق ییتکوروب دسترس
 معین بؤلوب قاب قوسین انکه
 کؤزی تاپتی «ما زاغ»، اؤزی «ما طغی»
 بیر-اوق وحدتی صرف موجود اؤلوب
 یانیب «لی مع الله» مقامیغه هم
 تاپیب حق تعالیدین اسمای راز
 اؤزی ایتیب و هم ایشیتیب اؤزی
 تیلب عاصی امت گناهینی پاک
 طلب بیرله تاپماق بؤلوب توأمان
 کیریب کؤنگلیگه عود قیلماق ایشی
 ییتیب قطره و بحر عمان یانیب
 بؤلوب بارچه موجودکیم ایستبان
 تانیلمه ی ییتیشگچ الر قاشیغه
 نېچه احمد ایستب احد تاپیبان
 قیلیب پویه عزمی، نېچوک کیم نخست
 ملک خیلیغه شور و غوغا توشوب
 تماشاسیده بارچه کؤنگلیده شوق
 طبق نورلر باشیغه ساچیبان
 که ساچقه ی کیشی بحر عمانگه سوو
 ایاغ نېکه، رخشی توواغین اؤپوب

چو بیر خیل اېتیب خیربادیغه میل
 بولر قیلمه یین عود، پابوس اېتیب
 ملکدین تُولوب، بسکه، هر قُول انکه
 تومن مینگ شرار ایچره بیر لمعه نور
 ولی نوریغه ناردین یوق گزند
 بو ینگلیغ کیریپ خیل افلاک ارا
 باشیغه ایننگ اهورولوب هر فلک
 چراغیغه پروانه لردېک نجوم
 نې پروانه کیم، بارچه شمعین توتوب
 فلک اهلین ایل چو نور ایچره غرق
 گلی چون قلیب تازه بو باغنی
 توشوب بُولغاچ آرامگاهی وثاق
 مونونگدېک سفرکیم اېمس خلق ایشی
 خردنی نې تانگ ایله سه بدگمان
 باریب کېلمک انداق تاپیب اتصال
 نې پیرگه یېتیشگهی خرد ییلمگی
 دَمې سیر اېتردین بییک همتی
 باریغه بېریب مژده شادلیغ
 نوایی غه بُولسه گنه بی حساب
 شفیع اؤلغان اُولسه بو ینگلیغ رسول
 ایشی نېچه جرم ایچره مُشکل دورور
 قچان حاجتی بُولغهی اېردی روا

یېتیب، خیر مقدم، دېبان اوزگه خیل
 که بیر اوزگه خیل ملایک یېتیب
 نزول اېتگه لی باغلیب یُول انکه
 اؤکوش خیل نار ایچره بیر لمعه نور
 بُولوب نار اول نوردین بهره مند
 گذر قیلغهی مرکز خاک ارا
 نېچوک کیم، فلک اوزره خیل ملک
 اوزین اؤرته مکلیککه ایل ب هجوم
 ایننگ مشعل نوردین یاروتوب
 فلکدین اینب پیرگه انداق که برق
 یېتیب غیرت عرش، توفراغنی
 یانب پیک و جنتقه اېلیب براق
 که شرحین ایننگ ایلهی آلمس کیشی
 که باشتین-آیاق بار اېمیش بیر زمان
 که بُولماق بورون سؤنگره لفظ محال
 بار اېرسه باروردین بورون کېلمگی
 مرادینی حاصل قلیب امتی
 گنه انتقامیدین آزادلیغ
 انکه هم، گناهیغه هم نې حساب
 حق اول نوع انی قیلغان اُولسه قبول
 بغیشلنغان اېل ایچره داخل دورور
 اگر تاپمسه اېردی مونداق نوا

بو «خمسه» تكميليدده كيم، صلوات خمسه ادا سیدېك اَوّل فجر سجدا تیدین
 «سیماهم فی وجوههم من اثر السجود» زمره سیغه کیریلدی و ظهر رکعاتیدین
 «وارکعو مع الراکعین» خیلغه قوشولولدی و عصر قیامیدین «و اقامة الصلوات»
 جماعتیغه یوز قویولدی و مغرب قرائتیدین «اقرا بسم ربك خلق» خلقیغه
 باش ایندورولدی و اېمدی عشا نیتیدین عاطل طبعنی غفلت اویقوسیغه

بارغالی قۇیمه یین

کېل، اې طالع سعد و بخت بلند
 انگه کیم توشر قیسینگیز سایه سی
 انگه کیم یېتر ایکنگیزدین مدد
 کرم ایل ب ایکی قۇلوم قۇلدەنگیز
 بو وادي ارا خضر راهیم بۇلونگ
 بوروندین چو کورگوزدونگوز یارلیق
 کیچیک اېرکنیمدین بۇلوب قاشیمه
 چو آلیمغه کېلگن بییک تاغ اېدی
 بو بۇرتاغلیق بیرله یوز پیچ انگه
 چقیر یۇلیده تۇرت آرامگاه
 هر آرامگاهیده یوز نوع رنج
 انگه چیقماق اؤلمه ی کیشی نینگ ایشی
 منگه چونکه سیزدین مدد بار اېدی
 چیقارغه چو قیلدیم عزیمت درست
 قیله ی دېب مقام اول فلکوش سریر
 قدم اورماغیم بی مدارا بۇلوب
 قیلیب تنغه آسوده لیغنی حرام
 یۇلوم ایچره منزل چو بو تۇرت اېدی

که سیزدین بۇلور آدمی ارجمند
 قویاشدین بییکره ک بۇلور پایه سی
 مددکاری حقدور ازل تا ابد
 سؤز اقلیمی ساری مېنی یۇلدەنگیز
 قه یان یوز کېتورسم پناهیم بۇلونگ
 بسی یېتتی سیزدین مددکارلیق
 اولوغ مدعا سالدینگیز باشیمه
 تاشی ایتیک و یولی بۇرتاغ اېدی
 چیقہ آلمه غودېک کیشی هیچ انگه
 بېشینچیسى مقصد بلاشتباه
 ولی توتقچ آرام ضمنیده گنج
 مگرکیم چیقیب بیر، ایکی، اوچ کیشی
 نې سیزدین که، تېنگری مددکار اېدی
 قدم اوردوم اول عقبه یۇلیغه چُست
 ایتیک تاش ایاغیمغه اېردی حریر
 کیم، اول خاره یۇلومده خارا بۇلوب
 همول تۇرت منزلنی قیلدیم حرام
 چیقاریم بییک، اویله کیم اؤرت اېدی

سالیب چون بییک یۇلغە چیقماققە خیز
 نې منزىلغە یتىگۈنچە گر رنج اۆلۈب
 قۇيولدى چو تۇرتونچى منزىلغە گام
 كە یۇل رنجیدین ناتنومند اېدیم
 نېچە کون كە دفع اۆلدى فرسودەلىق
 طبیعت كە خویى كسالتدورور
 خصوصاًگە تاوشالمیش اۆلغەى بسی
 بېش-اۋن کونچە کیم بۆلدوم آرامجوى
 هوا انداق ایلبدور آنى لوند
 كە جز میل کام و مراد ایلەمس
 دېسم عزم ترغیىغە یوز مَثَل
 یۇل اېمگکلرین یاد قیلغان زمان
 دَمې بېمى و نقل مسرور اېمس
 عزیمت انگە موندىن ار قالسە کېچ
 خصوصاًگە زنجیرلر بیرلە هم
 نصیحت مزاجیغە درگیر یۇق
 یریم یۆلدە قالماق ابرور مُشکل ایش
 بو داستان كە سوردوم-کنایتدورور
 كە حقدين عطا چو منگە بار اېدى
 كە چون «خمسە» عزمین درست ایلەدیم
 یتیشمەى كۆپ اول ایشته پنجه مغە رنج
 نې وصف ایلەیین، چونكە هرکیم یتیر
 كە گنج، اۆیلە یۇقتور فریدونغە هم
 و لیکن بېشینچیدە طبع نژند

مکان طی قلیب، اۆت کیى گرم و تیز
 ولی بهره منزله بیر گنج اۆلۈب
 دېدیم کیم، قیلەى تۆرت-بېش کون مقام
 تینارغە، بسی آرزومند اېدیم
 مزاجیمغە یوزلندی آسودەلىق
 تردد انگە صعب حالتدورور
 قاتیغ پویه دین تالمیش اۆلغەى بسی
 نشاط مى و نقلدین کامجوى
 طرب تنبل و کام و غفلت تنند
 قدم یۇلغە اورماغنى یاد ایلەمس
 اینىگ دفعیغە کۆرگوزوب مینگ حیل
 بۆلور خاطرى عزم اېتردین رمان
 منگە آئینگ اصلاحى مقدور اېمس
 نې اېمگک كە چېکتیم، ابرور بارچە هیچ
 اگر چېکسەلر، یۇلغە قۇیمس قدم
 کوچوم یتیمس و اۆزگە تدیر یۇق
 منگە توشگن ایش کیمسەگە توشمەمیش
 غرض اندین، اوشبو حکایتدورور
 ینە بخت و اقبال هم یار اېدى
 کمرگاهیغە پنجه رست ایلەدیم
 نصیب اۆلدى بېش گنجیدین تۆرت گنج
 تأمل اگر قیلسە، معلوم اېتر
 فریدون دېمەى، بلکه قارونغە هم
 نېچە کون بۆلۈب لهوغە پایبند

قدح دُرديغه قوُل اوزاتيدورور
 اني تارتماغليقنى بو لايدين
 نېچه اؤز قاشيمدين قيلورمېن خيال
 اويى كيم، وَحَل دين چېكر يوز كيشى
 بو ايشدين كه طبعيم هراسان ابرور
 قچان چېكسه آنى عنایت قوُلَى
 طلب يُوليده تالپينه، تيرمنه
 چو حقدین ابدى اول سعادت منگه
 بودم هم كه مُشكرهك اؤلْميش ايشيم
 اگر لطفينى ايله سه ياوريم
 چېكيب بارچه آلوده ليغدين اياق
 ندامت كؤزين اشكناك ايلبان
 ساليب كؤنگلومه سؤز دېمك نيتين
 سخنورليغ اسبابينى ساز ايتيب
 توزه ي نظم ملكيده شاهانه بزم
 بيليك تختى اوزره چقيب اؤلتوره ي
 نمودار رسم رياست قليب
 معاني سپاهينى جان ملكيدين
 يساق بيرله يبتكوره يين فوج فوج
 ييغيلغاچ سپه، تَرَك بزم ايله يين
 ساليب تنغه سؤز جوشن و بكترين
 مينه ي كوشش و سعى رخشيغه تيز
 يسالنى توزه ي انداق آراسته
 ممالك كه طبع ايله ميش ابردى فتح

اياغى بو لای ايچره باتيدورور
 همول باده خاطر آلايدين
 خرد اول خياليمنى ايتور محال
 اني چېكمك ابرمسدورور مور ايشى
 اگر تېنگرى لطف ايتسه آسان ابرور
 علينده آچسه هدايت يولى
 نې دشوار منزلغه يېتمك ينه
 بو دشوار ايش ايچره جلادت منگه
 ابرور تېنگرى آلينده اؤق ناليشيم
 تيليمنى يازوغلرگه عذر آوريم
 توتوب بارى بيهوده ليغدين قيراق
 همول سوو بيله غسل پاك ايلبان
 كييب اېگنيمه داغى سؤز كسوتين
 دُر نظم ساچماغليغ آغاز ايتيب
 همول بزم سارى قيله ي يانه عزم
 خيال ابلچيسين هر طرف چاپتوره ي
 ابا ايله گنگه سياست قليب
 نې جان ملكيدين، لامكان ملكيدين
 كه توتسون چيريك نې حضيض ونې اوج
 جهانگيرليك سارى عزم ايله يين
 قؤيوب باش اوزه پاك نظم افسرين
 سپه زينتيغه قىلايين ستيز
 كه بير توز چمن سرو نوخاسته
 اول اقليم كيم بؤلْمه ميش ابردى فتح

نې اقليم، بلکيم جهان کشوری
 سکندر دېک ايلب سپهدارليغ
 نېچوک کيم سکندر کېزيب خشک و تر
 که يعنی چېکيب خامه خوش خرام
 الهی نوایي غه توفيق بهر
 کيم، اول شام ديجور آفاتيدین
 چيقارسون خضر ینگليغ آب حیات
 نېچه زایل اولسون حیاتی ایننگ
 که تاپمیش اېدی فتح اسکندري
 سپه نی خلل دین نگهدارليغ
 مسخر قيله ی نظم ايله بحر و بر
 سکندر ایشیگه قيله ی اهتمام
 قرا شاميغه شمع تحقيق بهر
 نې آفاتيدین، بلکه ظلماتيدین
 يتورسون سکندر جنايغه بات
 تيريلسون بو دم باری آتی ایننگ

سؤز تعريفیده بیر نېچه سؤز کيم، آفرینش درياسيدین بورونگی چيققان
 گوهر سیرابدورور و خلقت سپهريدین اولگی طلوع اېتگن اختر پرتاب و بو
 مناسبت بیلن حضرت شیخ نظامی قدس سره مداحلیگی کيم، بو اختر نینگ
 سپهر گردانی اول اېردی و بو تعريف بيله میر خسرو نوره مرقدہ اوصافی کيم،
 بو گوهر نینگ دریایی

ایچر خیل سؤز بادہ صافینی
 بودور وصفی ایچره کمالین دېمک
 بو تعريف انکه بس موجه دورور
 بیکره ک مقام ایچره افلاکدین
 اول اوج اوزره کيم ساچیلیب سؤز دُری
 وجود ایچره عالمغه سبقت نمای
 گر اول بؤلمه سه کیمسه گه یوق شرف
 صدف تا گوهر انده پنهان اېرور
 گهر دین چو خالی بؤلور اول صدف
 بشر ذاتیده جوهر جان هم اول
 بوکیم جوهر جان دېدیم آتینی
 دېمک فرض کېلدی سؤز اوصافینی
 که بؤلمس کمالینی وصف ايله مک
 که تعريف اېتر دین منزہ دورور
 نې افلاکدین، وهم و ادراکدین
 ثریا کېلیب انده تحت الثری
 شرف بیرله آدمغه رفعت فزای
 ایننگدېک که گوهر سیز اولغه ی صدف
 ایننگ خازنی بحر عمان اېرور
 اېرور تنگ اول و بیر قوروغان کشف
 اولوک جسمیده آب حیوان هم اول
 قيله ی جان بيله بو سؤز اثباتینی

چو جسم ايچره جان يۇقتور، اول يۇقدورور
 بشر خيليغه تيل توتولغان زمان
 بو هم كيم دېديم آب حيوان انى
 اولوك تيرگوزور بولسه حيوان سويى
 قيو كيمسه كيم، سوز بېرور جان انگه
 اولوككه گر اندين ابرور جان پاك
 گهي مسجد ايچره علالا ساليب
 هم اول چرخ بحريغه دردانه دور
 بشر طبعي نينگ عشوه گر دلبرى
 دل آرايغ انده جهان در جهان
 ولى گر تيلب خلق آفتلرين
 حلّه كيم جمالين مُشگل قليب
 يوزيگه بېريب زيب صنعت بيله
 بېريب نكته دانليغ فصاحت انگه
 لطفدين يوزين ايلب آراسته
 آغيز روزنيدين خرام ايله سه
 نې اؤتلكه سالغهي جهان ايچره اول
 بو حال اولسه منبر اوزه آشكار
 بيري ناله دردناك ايلبان
 بو ينگليغ كه شرح ايله ديم ماجرا
 بير اؤت دُرْدكش لرغه سالغهي كه دهر
 كوكسگه قاقيب يومروغ اؤرنىغه تاش
 دمي كيم، انگه ظاهر اولمهي وجود
 نې بو يېتي قنديل والا ابدى

ينه جانغه آنسيز بو حال-اؤقدورور
 تيريكليك همان كېلدى اولمك همان
 قولاق توت كه شرح ايله ي آسان انى
 قيلور هم بو ايشنى دم عيسوي
 قيلور جان فدا آب حيوان انگه
 و ليكن تيريكنى هم ايلر هلاك
 خرابات ارا گاه غوغا ساليب
 هم اول بحر و گوهرغه افسانه دور
 نظردين نهان، اول صفت كيم پرى
 لطافت انى كوزدين ايلب نهان
 كييب صوت ايله حرف كسوتلرين
 معاني دريدين مُكَل قليب
 ساليب زلفيغه تاب دقت بيله
 يَسَب نكته رانليغ بلاغت انگه
 بؤلوب، اؤيله كيم ماه ناكاسته
 قولاق حجره سيغه مقام ايله سه
 جهان ايچره يوق، انس و جان ايچره اول
 ورع اهلي نينگ كؤنگلين ايلب فگار
 بيري دلتي پشمينه چاك ايلبان
 اگر ظاهر اولسه خرابات ارا
 تاپه آلمه غهي شعله دين اؤزگه بهر
 اوروب بير اوزه بؤرك اؤرنىغه باش
 گم ابردى عدم ايچره بود و نبود
 نې توقوز سپهر معلّٰى ابدى

عدم اېردی هر نې که موجود اېرور
 هم اول وحدتِ صرف بوستانیدین
 بورونراق نسیمی که اوردی نفس
 آچیلدی چو اول یېل - دم اوردی نهفت
 قیو غنچه کیم، گلشن کاینات
 نیمه آفریننده توتمه ی اؤرون
 قیو وردکیم، کېلدی عنبرشمیم
 مگر بؤلدی روح القدس همهری
 ایننگ بیرله کان معانی کوتوب
 نیچه قدمتی آرتوق اندازه دین
 جهان گلشنی ایچره بو تازه گل
 که اندیندورور دهر باغیغه عطر
 ولی واقع اولمیش تفاوت بسی
 بو گهر دین اولدی توله غرب و شرق
 بیراوکه یتیشگانگه قیمت پیشیز
 بو گنج آلگان اول نادر فرد اېرور
 هم اول گنج ریز و هم اول گنج پاش
 نیچه کیم آچیب گنج تۆکمکه قؤل
 ایننگ گنجیدین هر درم اختری
 کؤپ آستیده غی خشت قرص قمر
 قضا قسیمیدین یتیمه یین رنج انکه
 توتوب گنجی بو چرخ نه تاقنی
 بو ینگلیغ که گنج معانی تۆکوب
 بو بېش گنجیدین کیم جهان دور تولا

جز اول ذات کیم، فیض جود اېرور
 نې بوستان، حقیقت گلستانیدین
 اېشیتگیل نفس کیم، سؤز اېردی و بس
 عدم ایچره یوز غنچه ناشکفت
 بو جانبخش یېل بیرله تاپتی حیات
 که تېره نمیش اولغهی بو یېل دین بورون
 انی یېل که آچمیشدورور بو نسیم
 و یا کېلدی انفاس روح اللهی
 یوق ارضی کوتوب، آسمانی کوتوب
 ولی دم-بدم تازه راق-تازه دین
 قویاش وردیدېک عالی آوازه گل
 باری آفرینش دماغیغه عطر
 بیرى گلبن اولمیش، ینه بیر خسی
 ولی تاپتی قیمته بسیار فرق
 ینه بیرگه قیمت کېلیب گنج خیز
 که گنجی ایننگ گنجه پرورد اېرور
 بؤلوب بذلیدین دهر ارا گنج فاش
 ولی مخزن راز گنجوری اول
 یشیل کوپ انکه گنبد اخضری
 ولی باشیده طشت زرنی خور
 بو ینگلیغ نې بیر گنج، بېش گنج انکه
 نېچوک کیم، قویاش نوری آفاقنی
 جهان اهلغه جاویدانی تۆکوب
 که کؤک جوفیده داغی یؤقتور خلا

يُوقِ اولِ كيم، جهاننی تولا ايله ميش
 كېليب طبعِ گردونِ عاليِ اساس
 بو گردون ارا طبعِ خورشيد اُولوب
 شهابِ قلم، چونكه ايلب تراش
 عطارد كه مولايِ درگه نشين
 فلکِ عود سؤزیده اخگر قیلب
 نې كاغذغه كيم، كلکی گهرفشان
 يېتيب انده آلتينچی كۆك زيوری
 فلکِ اهلی اول نامه كورگن زمان
 قوياش چونكه نور انگله مه ی عینیدین
 بُولوب سؤز میغه چو هوشی گرو
 بيراو یوق كه هندویی لعب آوری
 نې جادوکه دانایِ حکمت مآب
 چوچوک نکته دین یاپیشیب نامه سی
 انگه خامه نوکی قرنفل کیبی
 گه اول سنبل تر قرنفل ساجیب
 سؤز ایچره انگه تیزبازارلیق
 ولیک اول دوکانی كه موجود انگه
 بو عطّارلیقه مقاصد بیلپ
 قچان خامه دستانسرا ایلبان
 چو هندوستاندین سوروب داستان
 سؤزی شاهی مجلس آرایِ هند
 دېمه ی رایِ انی، بلکه یوز کبد و رای
 بو بیرگه چکبک پایه خسرو لوغی

كه گردوننی هم امتلا ايله ميش
 معاني دُری انده اینجومقیاس
 ایننگ نوری عالمده جاوید اُولوب
 تاپیب صفحه مُهر اندین خراش
 قچان خامه یونسه بُولوب ریزه چین
 ملایک انی عودِ مجمر قیلب
 قیلب مِهرِ زرکش انگه زرفشان
 اُولوب باشیغه سنچیان مشتری
 باشی اوزره مسواکی ایلب گمان
 انی یاروتوب گردِ نعلیندین
 انگه جرعه کش یوق، مگر کیم بيراو
 نې هندوکه، جادویِ دانشوری
 سؤزی نظم دیوانیدین انتخاب
 مگر نیشکر دین بُولوب خامه سی
 و یا سرو ناز اوزره سنبل کیبی
 قرنفل داغی گاه سنبل ساجیب
 بو بازار ارا طرفه عطّارلیق
 ستون و ایشیک-صدل و عود انگه
 انی دالِ دانشِ عطّارد قیلب
 سوادِ جهاننی قرا ایلبان
 قیلب دهرنی دغی هندوستان
 بو مجلس ایچیده اؤزی رایِ هند
 سزادور انگه خاکروبِ سرای
 بییک اوجیده مِهرِ پرتولوغی

كە دانش سوادیدە ھەر كیم كە شاه
 نظامیچە گر نظمى چالاك یوق
 سۆز اوجیدە گر اول مە خاوری
 ایننگ لعلیدە گر دُرخشندەلیق
 گر اول رهرو اؤلسە، بو پیرو کەلیب
 كە جنت الر مسكنى تا ابد
 ینە ھم قیلیب نقدجولوغ ادا
 ولی ھەر بیرگە بیر آفت ییتیب
 ایننگ کیم بۆلوب نظم پیرایەسى
 تاپیب جزئى سود بیرلە سرور
 تجاوز قیلیب عجز و انصافدین
 چو تَرَک ادب اول ایتیب اقتضا
 اگر نقد ایلە بۆلسە ھم بارلیق
 نې کاغذدە کیم نکتە ایلب رقم
 کیشی نقل قیلماققە چپکمەى نسق
 بو خیل ایچرە بیر نامرادى ابدى
 كە گرچە یوزى زبیدین ابدى فرد
 بو معنیدین ار ظلمت، ار نور ابرور
 چو اول چاشنیغە مشرف بۆلوب
 بولرچون عدم سارى کؤچمیش ابدى
 ھمول باغ ارا گل یوق و بویى ھم
 بحمدالله، اول گل تاپیب رنگ و بو

ایننگ خدمتیدە بۆلوب خاکِ راه
 چو ابل مونچە-چالاك یوق، باك یوق
 بو گر یوق مە خاوری، مشتری
 مونونگ داغى دُریدە رخشندەلیق
 گر اول شاه، بو داغى خسرو کەلیب
 نواییغە معنیلریدین مدد
 بو سوداغە اوردی قدم ھەر گدا
 کیم، اول کام تحصیلى معین ایتیب
 بو سودانى قیلماققە سرمایەسى
 سالیب کؤنگلیگە اول سرورى غرور
 قَبَرَتیب اوزین دعوي و لافدین
 سۆز ایتورغە توفیق بېرمەى قضا
 انگە خلق قیلمەى خریدارلیق
 رقم قیلمەى آنى ینە کیمسە ھم
 بۆلوب اول ورق رمل چپککن ورق
 كە تحریر قیلغان سوادى ابدى
 نیاز آھیدین لیک تاپتى نور
 سۆزى گاه تیللردە مذکور ابرور
 اؤزى جرگەلیکلردین اشرف بۆلوب
 دېگیل مثنوي آتى اؤچمیش ابدى
 قورومیش ابدى اول اریغ سویی ھم
 بیر آققن اریققە ینە آقتى سو

سۆز دُرلری نظمیده نظامی نظام و تکلم گوهرلری انتظامیده خسرو کلام
 نظامی بیلہ خسرو قایم مقامی، یعنی حضرت مخدومی مولانا نورالدین
 عبدالرحمن جامی مدّہ ظلّه العالی علی مفارق فرقة الطالبین جنابیده عرض
 نیاز قیلماق اظهاری

بیراو آلدی سۆز کشورین یکقلم
 قؤلیغه آلیب نیزه اؤرنیغه کلک
 بیلک اوجی نینگ مِهَر تابانی اول
 چو سرعت ارا اؤت ساچیب خامه سی
 همول اؤتقه کیم، نظم شمعین توتوب
 چو طبعیدین آقیب معانی سوی
 همول چشمه دین چون سو بېرمک توزوب
 چو ایستب طرب طبع آزاده سی
 ایننگ جرعه سی ایلنی مست ایلان
 نې جامی که می جرعه سیدین نمی
 بو ینگلیغ که جام معانی توتوب
 بؤلوب چون ایننگ جامیدین جرعه چش
 که مشعوف اؤلوب جام مستانه غه
 ینگ آینی جام هلالی قلیب
 جناحین اؤلوب سکر دین خاکروب
 بو نوع اؤلسه لر عرش اعظم ایل
 چو اول جامدین آب حیوان تاپیب
 دېمه جام ایلہ می که، نظم روان
 قیو نظم، بلکیم جهان آفتی
 بیشیت مکلگی ذوقناک ایلان

که قیلدی قلمنی ستون علم
 سۆز اقلیمینی سربه سر قیلدی ملک
 قیو مِهَر، سۆز جسمی نینگ جانی اول
 ینه گرم اؤلوب نکته هنگامه سی
 معانی شېستانینی یاروتوب
 کلب چشمه زنده گانی سوی
 سخنورلیک اؤلگن تنین تیرگوزوب
 قویوب نظم جامیغه سۆز باده سی
 دېمه می مست کیم، میپرست ایلان
 ترشح قلیب، مست اؤلوب عالمی
 ملک خیلغه دوستگانی توتوب
 بؤلوب چرخ صوفیلری جرعه کش
 گرو ایلان خرقة میخانه غه
 نېچه کیم توله بؤلسه خالی قلیب
 گهی دست افشان، گهی پای کوب
 نې بؤلغه می، خیال ایلہ، عالم ایل
 اؤنی جان بېریب، گریزی جان تاپیب
 پیر و کؤک ایلین ایلہ دی ناتوان
 جهان آفتی یوق که، جان آفتی
 ولی درک معنی هلاک ایلان

غزل درد و سۆزینی، وه-وه، نې دېی
 اگر نظمدين بارچه اسلوب انگه
 ولی مثنوي اؤزگه عالمدورور
 بؤلوب جلوه گر طبعی کؤزگوسیده
 ابرور اندین آرتوق که اؤکسوک اېمس
 ایننگ بیتيغه گر فزوندور عدد
 نېچه انده دُرچ دقایقدورور
 بؤلور آنی بحر و مونی کان دېمک
 بورون جلوه ایلې عیان «تحفه» سی
 ینه «سبحه» جان رشته سین تار اېتیب
 چو یوسف سۆزین آشکار ایلبان
 چېکيب خامه «ليلي و مجنون» سری
 بو دم کیم قلیب خامه سین دُرفشان
 شک ابرمس که، فتح ایلبان خشک و تر
 بوکون کامل اول نوع مفهوم اېمس
 بیراو کؤنگلی آلینده کیم صافدور
 اگر بؤلسه اؤز فنیده بی بدل
 بیراو کیم انگه نفس قدسی صفات
 قیو کیمسه کیم اهل ادراکدور
 اگر نکته جانفزاسی ایننگ
 الا، تاکه جان بؤلغه ی انسان بیله
 حدیثینی اېل جانیه وایه قیل
 بو سرمایه دین بیزگه کامی یتور
 که جامیغه اؤزنی قلیب جرعه کش

دېسه مثنوي، الله-الله، نې دېی!
 باری بیر-بیریدین ابرور خوب انگه
 که طبعیغه حالا مسلّم دورور
 که ثبت ایله دی «خمسه» اؤتروسیده
 یېل اندین دېر آرتوق که اؤکسوک دېمس
 ولی یؤقتورور مونده معنیغه حد
 ولی مونده دُر حقایقدورور
 انی کؤنگول، اما مونی جان دېمک
 بېریب عالم اهلیگه جان تحفه سی
 که هر مْهره بیر دُر شهوار اېتیب
 زلیخا کیی اېلنی زار ایلبان
 یوز آفت سالیب تاغ و هامون سری
 سکندر حدیثیدین ایتور نشان
 سکندر کیی آغوسی بحر و بر
 بورون بار اېکن داغی معلوم اېمس
 اگر زرکش، ار بؤریابافدور
 غنیمتدور اول بارچه غه فی المثل
 نفس بیرله اؤلگنگه بېرگه ی حیات
 انگه جان فدا قیلسه نې باکدور
 بو نوع اؤلسه، یوز جان فداسی ایننگ
 تیریک بؤلغه ی انسان داغی جان بیله
 همول وایه دین جانغه سرمایه قیل
 لبالب می وصلی جامی یتور
 سؤز ایله ی ادا، مست و دیوانه وش

عنایت قویاشی وصفیده کیم، فیض مطلعیدین طلوع ایتسه، تربیتی خارهنی
 یاقوتِ آبدار و لعلِ آتشین قیلور و هدایت سحابی تعریفیده کیم، جود
 هواسیدین ارتفاع توتسه، تقویتیدین توفراقتین لاله سیراب و گل آتشین
 آچیلور و اؤزی نینگ کؤنگلی خارهسی اول قویاش پرتوین تاپقانین دېمک

بیراوکیم، ابرور یاور اقبال انگه
 قیو ایشگه کیم رایى عازم بؤلور
 اگر قیلسه خرمهره دریوزه اول
 تیکان ساری کیم قؤل اوزاتور نهفت
 اگر آيغه توشسه کۆزی، کون بؤلور
 قرا افعی ار ییتسه آنینگ قؤلی
 بولوت باشیغه ییتسه یامغور ساچر
 ولی ایش کبرهک بؤیله فرزانه غه
 که فارغ بؤلوب خلق بی دادیدین
 جفاسی انینگ دوستغه ییتمه گهی
 دېمه ی جورکیم، قیلسه اعداسی جور
 جفا اؤتروسیده وفا ایله گهی
 نېچه تاپسه دنیا متاعیغه کام
 دېمه حق نی کیم ییتکورور - نیله گهی
 اؤزیگه ارا یېرده کؤرمه ی وجود
 عطایانی انگلب، مسبب ایشی
 کیم اؤتروده ییتگهی انینگدېک فتوح
 بولوت اېلگه دُردین عطا کیش اېمس
 توگنگچ ساچر فیض امطار انگه
 شکوفه چاغی یېل که ساچقه ی درم

نی ایش قیلسه فرخنده دور فال انگه
 ظفر یار و دولت ملازم بؤلور
 بؤلور کیرسه ایلگیگه فیروزه اول
 قؤلیغه کیرار غنچه ناشگفت
 قدم قؤیسه توفراققه، آلتون بؤلور
 بؤلور کامی گلچهره نینگ سنبل
 غلطلدور که یامغور ساچر، دُر ساچر
 بو ینگلیغ عطایاده شکرانه غه
 فراغ ایسته مه ی دادگر یادیدین
 قیو دوست، دشمنغه جور ایتمه گهی
 انگه بؤلمه غه ی تارتماق کینه طور
 و گر بخل کؤرسه عطا ایله گهی
 انینگ حفظیغه قیلمه غه ی اهتمام
 بارین حق رضاسیده صرف ایله گهی
 بو شکرانه غه حقه ایتگهی سجود
 اؤزین بیلمه گهی اؤرته یېرده کیشی
 که شرحیغه بېردیم یوقارراق وضوح
 حق احسانیدور اول سبب بیش اېمس
 هواده ینه بارمو آثار انگه
 بؤلورمو دېمک یېلنی صاحبکرم

قصادين انگە ھەر نې مرقوم ھېرور
 منگە تېنگرىدىن بۇلدى روزو بو كام
 حصوليغە آينىگ اوزاتقونچە قۇل
 مرادىم اگر خارەبنىاد ھېدى
 يۇلومدە نې كىم ارذھالىق قىلىپ
 بوزوغ سايەسىدە قىلىپ دفع رنج
 كۇروب تېنگرى لطفين فلک چاغلىق
 نېچە شكريگە سجده قىلىسم نژند
 سجود ايچرە بو سود توتسە وجود
 بو مجمل كە كلک اېتتى تاويل انى
 بارين ايتماق گر اېمس دلپذير
 كە چون حقدين اۇلدى عنایت منگە
 اولوغ كاملردين اېدىم بختيار
 نې تانگ بۇلسە كۆپدين-كۆپ ار قىغولوق
 و ليكن نې غم تېنگرى ايلب كرم
 غرض كىم، چو نظم اۇلدى تهمت منگە
 غزل طرزيغە اول ايلب ستيز
 اۇقور وقتى اهل سلامت مونى
 ھەر اصنافى ذكرى اېمس شأنيمة
 ولى قانع اۇلمەى اوشاق ايشگە ھيچ
 نې ميدان ارا سورسم ھېردى سمند
 نې بوستان كە سیر ايچرە موجود ھېدى
 خيالىمدە كئورستانليغ كيريب
 بو انديشەدين ھېردى كۇنگلومدە شين

چو توتتى وجود اۋزگە - معدوم ھېرور
 كە ھەر ايشگە كىم ايلەدىم اھتمام
 سھولت بيلە قۇپتى آليمدين اول
 بۇلوب گرد آليمدە برباد ھېدى
 قۇلومدە مددغە عصاليق قىلىپ
 توشومغە كيريب مخفى آليندە گنج
 نېچوك قيلمەى اۋتروودە توفراغليغ!
 مېنى چونكە ايلر فلكدین بلند
 ھېرور بې وجود اول كە قۇيغەى سجود
 اېشيتسنگ قیلەى اېمدى تفصيل انى
 ولى شرح مقصوددين يۇق گزير
 كرم ايلەدى بې نہایت منگە
 كە يۇق ھېردى اندە منگە اختيار
 طمع بۇلسە كىمگە اولوغدين-اولوق
 اولوغ مدعا بېرسە، مقصود ھم
 يايلىدى جهان ايچرە شھرت منگە
 جهان ايچرە سالدیم اولوغ رستاخيز
 كۇروب عالم ايچرە قیامت كونی
 بيلور ھەر كيشى باقسە ديوانيمە
 دماغيمدە ھېردى اولوغ پيچ-پيچ
 ھواسين كۇنگول قيلمس ھېردى پسند
 حقارتدين آليمدە مردود ھېدى
 ممالكدە صاحبقرانليغ كيريب
 كە بۇلدى كۇنگول مايلى خمستين

چو مشغول بډلوم تماشاسيغه
ياريمچوق كُروب سیر ترک اېتمه دیم
جهانی كُروندي كُزومگه نهان
قيو گوشه کیم، ناظر اډلوم دمی
ولی تاغی نینگ تیغی اول نوع تیز
ایتيکلیکته هر خاره تاشی انگه
بډلوب لاله قان، سبزه تیغ هلاک
خلایقه آتماقغه سنگ بلا
تولا غارلر اژدهای دمان
یوترغه چو اغیزلری آچیلیب
اول اؤتقه اؤتون تیشلریدين قلب
ینه بحر زخاری انداق عمیق
عبور ایلې اول یان بلا صرصری
یوبان کؤک یوزین خیل کولاک انگه
بلا سیلیدین موجی خونخوارراق
ینه دشتی نینگ سطحی انداق وسیع
بلا منزلی مرز و بومی انینگ
دېمه دیوباد، انی کیم باری دیو
حماقت تاپیب چون کُروب طول انگه
قوم ایچره تاپیب اول بیابان گمی
کیشی کیم باقیب آشکار و نهان
نظرغه کېلیب گنج بې انتها
بډلوب چون بو عالمغه ناظر دمی
قیلیب یاد دعوا و لافیمنی هم

اؤتوب وادي و تاغ و دریاسیغه
ییری قالمه دی کیم - انگه یېتمه دیم
نهان، بلکه هر بیتی ایچره جهان
نظرغه اېدی جلوه گر عالمی
که، کؤک خم بډلوب، ایلې اندین گریز
کمرده کېلیب «درباشی» انگه
گیاهی داغی سربه سر زهرناک
اېتک هم تولا انده، هم قؤل تولا
دمی اویله کیم اژدهای زمان
شرار بلا هر طرف ساجیلیب
زبانہ تیلیدین فلکنی یلې
که انده فلک جونگیدېک یوز غریق
که موج بلا یوزلنېب هر سری
حباب انگلنېب گویا افلاک انگه
نهنگ اجلدین ستمکارراق
که یېتمه ی قیراغیغه چرخ سریع
اجل شخصین اؤرتب سمومی انینگ
یوگورمکته سرگشته هر ساری دیو
بو دشت ایچره بازی بېریب غول انگه
مشقت حسابی بیابان قومی
کُروب بویله محنت جهان در جهان
ولی هر ییری اوزره یوز اژدها
منگه یوزلنېب هر زمان عالمی
ساغینېب بورون دېر گزافیمنی هم

اویتقە سالیب بۆیلە حالت مەنی
 گەهی یوزلنەب اول سۆزومدین اویات
 گەهی دەب کە یوق دخیل امکان مونگە
 بو اندیشه کۆنگلومدە قۆیمە ی قرار
 اۆزومدین ایشیم یأس جاوید اۆلوب
 قولاغیم بو حالت ارا بیر خروش
 کە: «ای بلبلی زار الحانسرا
 نوا ایچرە مینگ لحن سازینگ قنی
 سنگە آنچه حق لطفی واقع دورور
 بو تیل بیرلە تا نظم ابرور خلق ایشی
 سنگە تورک اقالیمین ایلب رقم
 نصیب ایتی ایلب سەنی مرزبان
 کە بو ملک ارا قەرمان بۆلغە سەن
 بو یۆل قطعیدین تاپماغینگ نې ایدی
 قیو ایش کە بۆلمیش میسر سنگە
 کە حق لطفی بۆلمە ی بۆلوب ابرکین اول
 نې ایشگە کە ابل سوندونگ، اول توتتی ابل
 اگر آچمە حق هدايت یۆلی
 کیم، اۆلغە ی ضعیف آدمیزاد خس
 خصوصاًگە، سەن برچە دین پست سەن
 هم ابلدین سنگە کۆپرە ک افکنده لیک
 نې کۆنگلونگە قوت، نې جسمینگە زور
 باسیلغاچ کە یینچیلە مور ضعیف
 اگرچە سەن اول مور پڙمرده سەن

هلاک ایلبان بل خجالت مەنی
 سۆزومدین دېمە ی کیم، اۆزومدین اویات
 تصرف قیلە آلماق انسان مونگە
 هلاک ایلبان عجز ایلە اضطرار
 ایشیمدین کۆنگول داغی نومید اۆلوب
 ایشیتتی کە دېر ابردی فرخ سروش
 ولی سۆز ریاضیدە داستانرا
 دساتین خاطر نوازینگ قنی
 کە تا تورک الفاظی شایع دورور
 یقین قیلە میس خلق سېندېک کیشی
 ازلدە نصیب ایلە میس یکقلم
 سنان قلم بیرلە تیغ زبان
 اولوس ایچرە صاحبقران بۆلغە سەن
 کۆروب «خمسە» سۆستیماغینگ نې ایدی
 بۆلورمو بو اندیشه باور سنگە
 اول آچمە ی یاروب ابرکین آلینگە یۆل
 مونی هم الرنینگ ینە بیر ییل
 و گر توتمس اۆلسە عنایت قۆلی
 کە ایشته توانالیغ ایتگە ی هوس
 دېمە ی خس کە، توفراققە همدست سەن
 حواسینگە داغی پراکنده لیک
 نېچوک کیم، آياغ آستیدە قالسە مور
 نې ایش قیلغە لی بۆلغە ی، آيا، حریف
 کە دوران جفاسیدین آزرده سەن

ولى حقدىن اؤلسه عنايت سنگه
 نېچه مور اېسنگ بخت اؤلوب رهنمون
 كؤنگولدىن توهمنى ايلب عدم
 چو هاتف منگه بو ندا ايلهدى
 شُكوه آنچه يوزلندى جانيم سري
 كه بؤلدى نظر نرگس باغچه
 ييتيب غبيدىن چون بو نورو منگه
 قصادين كؤروب گرم هنگامه نى
 كؤنگول ايچره شوق اؤتيغه اشتعال
 نې ينگليغ كه بار اېردى قىلديم شروع
 قلمنى چو كاغذنگار ايلهديم
 نې غايت كه طبعيم هراسان اېدى
 گوهر اول قدر ساجتيم آفاق ارا
 دواتيم كه، آچتى دوكان گهر
 همانا كه يور چاغده لاسين ايننگ
 تاميزغانده هر قطره سو انكه
 قيو قطره سو، بلكه دريائى ژرف
 دوات اېرمس اول اؤزگه عالم دېگيل
 گر اول چرخدين يوق نشانى انكه
 بؤلوب كلكيم انداق دلاور نهنگ
 قهيان كيم بو سووده طواف ايلبان
 مع القصة: ايتورده اول مثنوي
 ولى دير زمان قيسى بير دفترين
 انكه زيب و زينتلر اېتتيم فزون

طلوع اېتسه مهر هدايت سنگه
 سنگه ازدهالرنى قيلغهى زبون
 ايليک ايشگه اور يولغى قۇيغيل قدم!
 مېن اېتگن ادانى ادا ايلهدى
 توان هم تن ناتوانيم سري
 كؤنگول غنچه سين خود نې دې، تاغچه
 بؤلوب سؤز دېمك مىلى اسرو منگه
 يؤنوب «خمسه» تحريرىغه خامه نى
 كؤنگولسيزگه نظم اېتگه لى اشتغال
 نېچوك كيم مراد اېردى تاپتى وقوع
 كؤپ اعجوبه لر آشكار ايلهديم
 يوز آنچه بيتير وقت آسان اېدى
 كه جوف اؤلدى گم بو كهن تاق ارا
 دوكان گهر يوق كه، كان گهر
 صلايه قيلورده قراسين ايننگ
 سو اؤرنیده تامغاندور اينجو انكه
 كه قيلميش انكه حق دواتيمنى ظرف
 نې عالم، انى چرخ اعظم دېگيل!
 نېدور يوز جهان معاني انكه
 كه بحر معانیده قيلمه ي درنگ
 سونى جونگ ينگليغ شكاف ايلبان
 اگرچه بار اېرديم الر پيروى
 ساجيب بحر اندیشه نينگ گوهرين
 كه وصفى اېرور شرح اېتردين اوزون

كىم افسانە كلك ايتتى تحرير انگە
 چو حقدىن ابدى كەلدى پاك و سىلىغ
 بو يىنگىلىغ يېتىب تۆرتى اتمامىغە
 شروعى داغى ناپىدىدار اۋلوب
 لطايف تاپىلمىس ابدى آنچه هم
 كۈنگۈلدە تاپىلمىسدىن آزار ابدى
 مونگە تېگروكىم نظم اېلى نىنگ شەھى
 صفا بزمى نىنگ صافى آشامى اول
 اېشىتتىم، قىلىب زىب دفتر سۆزىن
 ولى قىلمەين مىل حالاتىغە
 قۇيۇبتور تواريخ و افسانەسىن
 بو سۆزدن منگە يۈزلىب شادلىق
 كە تاپتىم دۇرى كىم طلبگار اېدىم
 كىم اول داستان سارى چون باققەمەن
 چو حقدىن بۈلوب لطف ظاهر منگە
 يۈنۈب خامە، كاغذ نگارش قىلەى
 سكندر جهاندار كىم كىم كىم
 سۆزىدىن داغى يىخسى تەقريب ايله
 سورەى حكمت آسا مقالاتىنى
 بېرىب داستان زىبى اېلگە فريب
 كە فرزانه لر دېب كۆپ افسانە هم
 قدم اورسم اوشبو ايكي يۇلغە مەن
 بۈلوب گرم نې هرزە سۆزلر دېدىم
 بو دم كىم خرد مېندىن آگاهدور

كە يۇل تاپمەمىش خط تەغىير انگە
 قىو بېرگە كىم بۇلدى آرتوقسى ليغ
 بىرى يېتمەمىش اېردى انجامىغە
 كە تەغىير وضعىغە دشوار اۋلوب
 يىنە تۆرتىگە لاحق اۋلغانچە هم
 و ليكن تاپر فكريده بار ابدى
 بو ايش بارچە دشواري نىنگ آگەھى
 بو دير اهلى سرحلقەسى جامى اول
 قىلور نظم گويا سكندر سۆزىن
 شروع ايله مىشتور مقالاتىغە
 يېتىدور دېگن دۇر يىكدانەسىن
 تاپىب خاطریم غمدين آزادلىق
 بېرىب عمر نقدىن خريدار اېدىم
 كۆپ آرتوقسى زيور انگە تاققەمەن
 نصيب اۋلدى مونداق جواهر منگە
 هم اول داستاننى گزارش قىلەى
 ايشىدىن چو نظم اۋلسە هر داستان
 هم اول داستان ذيلیده زىب ايله
 سۆز ايچرە عجايب خيالاتىنى
 سۆزىدىن فريب اۋلغەى آرتوقسى زىب
 سۆزىن نظم ايتىدور بو فرزانه هم
 نې كىم بارچە دېدور، دېمىش بۇلغەمەن
 مگرمست اېدىم، يۇقسە مجنون اېدىم
 سۆزوم بارچە استغفرالله دور

حق اېتگه ی مونگه داغی ایلگیم قوي
 الردين قچان يېتمه گونچه مدد
 اگرچه بو سؤزنی اولوس کم بيلور
 که ايلب يريم تونلر اويقو حرام
 الرنينگ روان پرانوارينه
 قليب فاتحه ختم اخلاص ايله
 قيلورغه نيازيم نينگ اثباتيني
 تَظَلُّم يوزيدين تضرع قليب
 بولردين سؤنگ ايلگيمگه آليب قلم
 ايشيم تاب و آشوب پنهان اېمس
 بولريؤق که هرکيم که نظمی دېميش
 بارينه نياز و دعادور ايشيم
 چېکرمين الر جام شوقيني خوش
 کېتور ساقيا، اول کياني قدح
 که آغزيمغه قويغان دم-اؤق سيقاره ی
 مَعْنِي، سرود حريفانه چېک
 دېمه سؤز، مېنى ايله مست و خراب
 نوایي، نېچه ساقی شنگدور
 اؤزونگ اسره غه ی سېن ايچر چاغده راح

که بؤلغه يمېن اول خيل نينگ پيروی
 منگه نامه ثبت اېتگه لی قیده حد
 ولی مېن بيلورمېن، خدا هم بيلور
 که حق سجده سيغه قيلورمېن قيام
 بو بيرنينگ داغی قوت کارينه
 کؤزوم بحريده جسم غواص ايله
 توتوب باشقه-باشقه الر آتيني
 مدد هر بيريدين توقع قليب
 نېکيم خاطر ايستر قيلورمېن رقم
 قلم صفحه غه قويماق امکان اېمس
 و يا بو جماعتقه داخل اېميش
 الردين مدد مدعادور ايشيم
 ولی پير جاميغه مېن دُرْدکش
 تغاری که دېگه يلر آنی قدح
 آغيز اندين آلاچ، اؤزومدين باره ی!
 بيراون بيرله تېک تورمه غيل، يانه چېک!
 که تانگله سؤز ايتورغه قيلغوم شتاب!
 مَعْنِي داغی دلکش آهنگدور
 که کل ايش آلينگه توشميش صباح!

انينگدېک که انبيای مرسل انجمن انجمنیغه محمد عربي «عين» یدین
قوياشليق عيان بؤلدي، سلاطين عالي خيلیده داغی شاه غازي وجودی
باجودیدین همول حال ظاهر بؤلغاندين شمهیی ظاهر قيلماق خلدالله ملکه
و سلطانه و علی شأنه

ازل صبحی کیم، موج اوروب بحر جود
رقم تاپيان چرخ مينا داغی
ولی کؤپره گی سووغه مقرون بؤلوب
يسب چونکه هم دوزخ و هم بهشت
که اهل قسمی کام و بلا ايله گهی
بو صورتقه بؤلغاچ ازلدین قضا
که بؤلغهی تفاوت اراده بسی
ضرورت که اطوار اؤلوب مختلف
جهان ايچره غوغای خیل بشر
اگر بؤلسه بعضیغه آگاهلیغ
سالورغه ذلالت تونیکه ضیا
کپره کلیک اوچون ضبط و آیین داغی
ولی انبیا ايچره انداق که شاه
انینگ امتیدین سلاطینده هم
قیو شاه کیم، داور تختگیر
باری شاهلرنینگ سرافرازی اول
وجودیدین آفاق ارا زیب و زین
آتیغه قضا: «دامه احسانه»
جهان خلقیدین پاکی ذات غرض
بو اعراض ارا جوهر ذات انگه
بهریب آفرینشقه نقش وجود
انینگ جوفیده جرم غبرا داغی
بشر مأمنی ربع مسکون بؤلوب
بشرنی قلیب زشت و زیبا سرشت
کیم، اول ایکی اوینی تولا ايله گهی
قضا اېلگه بو نوع اېتیب اقتضا
بو بیر طوبی روضه، اول بیر خسی
هر اهل بیر صفتقه بؤلوب متصف
نزاع اوزره سالغهی بسی شورو شر
بؤلوب لیک کؤپره ککه گمراهلیغ
الر ايچره ارسال اېتیب انبیا
قلیب نصب الرغه سلاطین داغی
محمد کېلیب، اؤزگه - خیل و سپاه
بیراو کېلدی شاه، اؤزگه باری خدم
نی داور، شهنشاه گردون سریر
شه شرع آیین ابولغازی اول
اولوس خانلرین خانی سلطان حسین
یازیب «خلدالله سلطانه»
بو جوهر کېلیب، آفرینش - عرض
قلیب پاک گوهرلیک اثبات انگه

جهان دُرْجی ایچره ثمین گوهر اول
 بؤلوب قدری باغِ فلکِ عالمی
 دېمه باغ، فرخ شېستان دېگیل
 نې کوکب، انی ژاله ناب دې
 چو شېنم دېسم جوهرِ جان اېرور
 که اعداسیدین یوز تومن مینگ فریق
 ایننگ کرم شېتابیدور اخگری
 یاروغلوغ که اطرافین آنینگ توتوب
 عدو بؤلسه بو چرخِ گردان انگه
 اگر رایې نینگ مېهری کورگوزسه تاب
 نې تانگ گر قویاش اضطراب اېتسه فاش
 اگر بزمِ عیشی توزولسه، سپهر
 تاپیب عالم اول خوانلریدین خورش
 سخاسی چو ظاهر بؤلوب بحرو کان
 نې بحر ایچره بیر دُر غلتان قالب
 بؤلوب بحر دیوانه و تلخکام
 ولی کان گدالیغ تاپیب چارهسی
 آلیب بحر و کان نینگ چو سرمایه سین
 قؤلین بحر ایله کان مثالی دېگیل
 عطاسی قلیب بحر و کانغه جفا
 گلِ خُلُقِ انداق که باغ بهشت
 گلی عطری یوز ییلچیلیق یؤل کتیب
 سویین کیم حق ایلب زلالِ حیات
 قلیب چونکه بؤلسه بلاغت شعار

سپهر اوجی اوزره منیر اختر اول
 منیر انجم اول باغ نینگ شېنمی
 بو شېنم بيله کوکبستان دېگیل
 دېمه ژاله کیم، کرم شېتاب دې
 که هر قطره دریای احسان اېرور
 همول بحر قعریده باردور غریق
 دېمان اخگری کیم، اېرور اژدری
 انی آغزی نینگ شعله سی یاروتوب
 چېکب بیر نفس یوتماق آسان انگه
 قویاش ذره دېک ایلان اضطراب
 انگه چونکه هر ذره دور بیر قویاش
 تَوْقوز خوان کلب، انده بیر قرص - مېهر
 ایننگدېک کیم اول قرص ایله پرورش
 توتوب توفراغ و تاش ایچینده مکان
 نې کان ایچره بیر لعلِ رخشان قالب
 یقاسیده ساچقان کفیگه مقام
 گدالردېک اطرافیده خارهسی
 ایکی ناتوان نینگ یَسَب وایه سین
 سخادین الر طوری خالی دېگیل
 انگه بحر و کان داغی قیلهمی وفا
 سویی چشمه زنده گانی سرشت
 یوزیلیلک اولوک جان تاپیب، چون یتیب
 بوتوب بارچه اندین نهالِ حیات
 مسیحادین انفاسِ جانبخشی عار

که بؤلغاچ مسیحاغه اول مدعا یوزیدین بیر کیمل بؤلوب مستجاب
 چاول نکته سورمکه آغزین آچیب ایننگدېک اولوس نطقیدین جان تاپیب
 دمدین تاپیب بیر، اگر مینگ حیات چوچوک تیل بیلله نوش اېتیب اېلگه بهر
 قیلیچ یوق، هلال دُرخشنده اول اگر برق اېمس، نېگه توشگن زمان
 بلا ابریدین توشگچ اول ایلدیریم اوقی رزم وقتی چو تاپیب کشاد
 ایننگ نوکیگه مانع اولمه ی زره آچیلغاچ گره تورمه یین انده کېچ
 کوروب منزلی تیره بیتگن زمان سنانیغه گر خود قتیغ خارهدور
 اوچی قطره سوودین تاپیب چاشنی تېشرده الر خاره بار آنچه فرق
 چو رزم ایچره رخشیغه جولان بېریب قیلیب خصمین بیر-بیر اول دیوزاد
 توشوب چون وغا عالمیغه دمی آلیب عالمی، ایلل اعدانی رفع
 که عالم فتوحیده هر نې بیتیب چېکب فتنه یأجوجیغه بیر سری
 گر اول آجری سست بنیاددین سکندر نېچه رست باغلب طلسم
 تضرع بیلله ایلان یوز دعا انی خلق جانبخش ایلل خطاب
 دېمه ی جان بېریب اېلگه کیمل، جان ساجیب که اولگن کیشی آب حیوان تاپیب
 قویاشدین نېچوک کیمل یارور کاینات قیلیچی تیلیدین تامیب لیک زهر
 چاپر وقتیده برق رخشنده اول سوغه بیتمه یین بؤلمه ی اندین امان
 کوروب دشت قیفچاقدین تا قیریم عدو جانی تنغه دېبان خیرباد
 کیمل، اول خصم کؤنگلیدین آچیب گره دېمه ی کېچ کیمل، قیلمه یین مکث هیچ
 که بیتمک همان انگه، اؤتمک همان که بغری ایننگ نوکیدین یاره دور
 نې تانگ گر تېشر قطره سوو تاشنی سوو انداق که یامغور، بو انداق که برق
 عدو چون کوروب وهمدین جان بېریب ایننگدېک که، خاشاکنی دیوباد
 دمی سعی اېتیب، فتح اولوب عالمی بو ایشدین بؤلوب عالم اھلیغه نفع
 بارین عالم اھلیغه احسان اېتیب قیلیچ شکلیدین سد اسكندري
 تېموردین بو، یوق-یوق که پولاددین بو ایلل طلسمین اوشاتماغنی قسم

اوشتماغته ضايع قليب رنجيني
 ايننگ كوزگوسى گر جهان كورگوزوب
 ايننگ مُشكلاتين حكيم ايتسه حل
 گر اول آب حيوان تيله ي جان بيريپ
 گر اول سعى بيرله آليب خشك و تر
 الا، تا سكندردين اولغهي نشان
 مطيعي قليب بحر ايله برني هم
 ملازملريني سكوندرفر ايت
 اياقچي، توت آيينه گون ساغري
 همول كوزگو بيرله كوزوم روشن ايت
 معني! چو گلشنده بزم اولدي راست
 او آهنگدين بيزني قيلسنگ خوشان
 نوايي، چو بزم اولدي آراسته
 بو شاهانه مجلس ارا باده ايچ

مرادي سخا ايله مك گنجيني
 مونونگ كوزگودېك رايي عالم توزوب
 مونينگ مُشكلاتين حكيم ازل
 مونونگ نكته سي آب حيوان بيريپ
 بو بي سعي بذل ايلبان بحر و بر
 موني توت جهانده سكندر نشان
 بر و بحر آلمان سكندرني هم
 عدالت اويين سد اسكندر ايت
 ني ساغر كه، مِرات اسكندري!
 كونگول غنچه سين، اؤيله كيم گلشن ايت
 بودور خواست كيم توزسنگ آهنگ «راست»
 كه بولساق سرانداز و دامن فشان!
 قدحدين توتوب ماه ناكاسته
 و ليكن قچان توتسه شهزاده، ايچ

خلافت تختي نينگ تاج زيننده سي و سلطنت تاجي نينگ ملك بخشنده سي،
 جهاندار ليغ كشوري نينگ صاحب سريري و جهانكشايلىق سپهرى نينگ مهر
 منيري سلطان بديع الزمان بهادير مدحيده

خرد باغي نينگ سرو آزاده سي
 حيا گلستانده ابر معطر
 اصالت سپهرده رخشنده مهر
 سعادت بهارنده آزاده سرو
 سخا روضه سيدة گل افشان نسيم
 كمال اوجي نينگ خسرو انجمي
 وفا گلبنى نينگ آچوق وردى اول

زمان اهلى نينگ شاه و شهزاده سي
 ادب آسمانده مهر منير
 عدالت جهانغهي عالي سپهر
 شرف گلشنده خرامان تذرو
 عطا وردنده روحپور شميم
 همول انجمن عيني نينگ مردمى
 سخا بحرى نينگ جوهر فردى اول

كېليپ سلطنت عين و اول نور عين
 زهي خلقتينگ نور، بل روح پاک
 ملايك صفت پاک ذاتينگ سپنينگ
 ييغيب يخشيليق بيرله يخشي قيليق
 لطافت نهان ايستب اهلي جهان
 نهان لطفونگ ار بي مدارا بولوب
 قوياش كيم، ابرور نور ساجماق ايشي
 سوزونگدين بيتيب ابلگه قوت حيات
 گر اول سوو بېريب خضر عمريغه مد
 چو بي خاصيت بولمهي اول سوو ارا
 سوزونگ ايلبان عمر بخشنده ليق
 يوق اول كيم، مطيع اهل بينش سنگه
 يوق اول كيم بولوب امرو فرمان بيله
 اېشيتگن ملكسان صفاتينگ سپنينگ
 فلک هميتينگ اوجي آئينده پست
 قولونگ همت اوجيده چون آچيليب
 اېشيك خيلي آني قبول اېتمه بين
 درم يوق كه بحر كفينگ در ساچيب
 بو ينگليغ ياغينلر بيله اول سحاب
 تون اول بوستان ايچره سنبل كيبي
 ياييب سنبلي مُشك ايسين دهر ارا
 چو ساريغ گلين چرخ باغي آچيب
 اينگدېك كه بولغانده اول زرفشان
 الا، تا قوياش زرفشان اولغوسي

بديع الزمان ابن سلطان حسين
 ملك ذكرى شائينگده روح فداك
 ملكوش جميع صفاتينگ سپنينگ
 قيلقدېك باشينگدين اياق يخشيليق
 جهان لطافت سپن ايلب نهان
 ياشورغان سايي آشكارا بولوب
 نېتیب نور ايله آني ياپقه ي كيشي
 خضر سويني گم قليب اول اويات
 بو سوزدين اولوسقه حيات ابد
 نهان ايلب اوزني قارانغو ارا
 يوزونگدين خلايققه فرخنده ليق
 كه مأمور امر آفرينش سنگه
 كه عمرونگه ايلب دعا جان بيله
 دعا بيرله ايستب حياتينگ سپنينگ
 فلک اهلي خود دامينگه زيردست
 نجوم اول درم كيم، قويي ساچيليب
 كه جمع ايله مككه نزول اېتمه بين
 سحاب، اويله كيم بيرگه مؤلدور ساچيب
 بېريب چرخ بوستان يغه آب و تاب
 ولي كون آچيلغان سريغ گل كيبي
 كه دوران شبستانين ايلب قرا
 طبق بيرله عالمغه آلتون ساچيب
 بيتيب بارچه عالمغه اندين نشان
 سحاب ايلگي گوهر فشان اولغوسي

قدح - بزمی عیشینگ ارا زرنگار
تؤلوب اول قدح لعل رخشان بيله
سېن ایچمکه ایل انکه التفات
کېتور ساقی، اول می که رخشنده دور
کونگول مسکین لونیدین گلشن اېت
مغنی، سرودی چېک انداق بلند
اونونگ صوتینی عالی آوازه اېت
نوایی، سؤز ایتورده فرزانه بؤل
بهانه طریقینی برباد قیل

جواهر قلیب آنی گرنگار
نې رخشنده لعل، آب حیوان بيله
دما-دم که بؤلسون ممد حیات
انینگ نشئه سی فیض بخشنده دور
نظر حجره سین تابیدین روشن اېت
که توشسون سپهر اهلغه دلپسند!
سؤز آوازه سین کونگولومه تازه اېت!
چو ایش باشینگکه توشتی، مردانه بؤل!
سوروب داستان، نکته بنیاد قیل!

بو گوهر فشانلیقدین چون اولوغ مقصود تاریخ علمی مخزنیغه وقوف
تا پماغلیغ و بو جواهر نشانلیقدین کلي مراد سلاطین ماضیه حالاتی مکشوف
بؤلماغ اېردی، اول جهتدین عجم ملوکی کیم، تئورت طبقه واقعدورورلر، الر
احوالیدین اجمال طریقی بيله اختصار اېتیلدی و اولغی طبقه کیم
پیشدادیلردورور پیشنهاد الر ایشلری شرحین قیلیندی

بو تاریخ صورت نگارنده سی
که اندین که آدم علیه السلام
انکه تېگروکیم، شاه مکي لقب
محمدکه اېردی رسل شاهی اول
قلیب حق انی سیدالمرسلین
بو مابین ارا واقع اولغان ملوک
کۆپ اېتیم تواریخ اؤقور ساری میل
که تاریخ تحریرین اېتگن رقم
اگرچه کۆپ اولمیشدورور اختلاف
که سالمیشدورور امتداد زمان

بو ینگلیغ بؤلور سؤز گزارنده سی:
خلافت سریریده توتتی مقام
نې مکي لقب کیم، رسول عرب
لدني علوم نینگ آگاهی اول
رسالت اوزه بؤلدی مسندنشین
که کورگوزدیلر شعلیغ ایچره سلوک
هماناکه بار اېردیلر تئورت خیل
بیتیدور الرنی «ملوک عجم»
که بار اختلاف ایله گنلر معاف
حوادثکه، عام ایله میش آسمان

تواریخ وضعیغە بېحد فتور
ولی اولچە بېرگەیلر اندین خبر
قیلیب اؤزگەرلر بیرلە تطیق هم
بولرنی که ثبت ایله دیم تۆرت قسم
بورونغیغە کەلدى لقب پیشداد
اوچونچیگە اشکانی اؤلدى لقب
ولی پیشداد اؤلدى اؤن بیر کیشی
الر پیشواسی کیومرث راد
توتوب گر جهاننی اساسی انینگ
ینه بیر جهاندار هوشنگ ابدی
انگە یوق خردمندلیغ ایچرە حد
چو اول باردی طهمورث اؤلدى پدید
بسی شهر عالمده قیلدى بنا
ینه سوردی جمشید عالمغە رخش
خلایققە کۆپ بیتکوروب انتفاع
ینه دهر داراسی ضحاک ابدی
نېچە کون ایشیگە کۆرونندی ثبات
فریدون ابدی سۆنگرە آفاقگیر
باشی اوزرە تاج کیانی بۆلوب
منوچهر بۆلدى ولیعهد انگە
فرات اریغین اول روان ایله دی
ینه تاپتی نودر جهاندین نوا
ولی دهر کامین روا قیلমে دی
ینه شاهلیغ قیلدى افراسیاب

که اندین بو فن ایچرە بۆلمیش قصور
«نظام التواریخ» ابرور معتبر
بو سرنامە فهرستین ایتیم رقم
ایشیت اېمدی باریغە تاریخ و اسم
ایکینچی اېمیشلر کیانی نهاد
ینه بیرگە ساسانی اؤلدى لقب
بورون سلطنت کەلدى بو قوم ایشی
کیم اول قۆلدى تخت اوزرە آیین داد
دَدَوش چرمی لباسی انینگ
که زینده تاج و اورنگ ابدی
بیتیب نسخه یی «جاویدانی خرد»
انگە باغله دی عالم اهلی امید
نشاپور و مرو سپاهان ینا
که هم تختگیر ابردی، هم تاجبخش
غریب امر کۆپ ایله دی اختراع
که اهل قانی تۆکمکنه بی باک ابدی
بارور چاغ کۆرونندی انگە اسرو بات
انگە باری آفاق فرمانپذیر
درفشی انینگ کاویانی بۆلوب
که مسند ابدی بو کهن مهد انگە
شجر اېکتی و بوستان ایله دی
جهان ملکيگە بۆلدى فرمانروا
انگە داغی عالم وفا قیلমে دی
ولی قیلدى ایراننی ظلمی خراب

زمانیده گر ابردی آباد کم
 بؤلوب زاب طهماسپ نینگ نوبتی
 مسلّم انکه ابردی اورنگ و تاج
 چو عالم تهی بؤلدی طهماسپدین
 فلک توسنین گرچه رام ایله دی
 بری دهرنینگ سرفرازی ابدی
 کبتور ساقی، اول جام جمشیدساز
 چو یوق شاهلیغ رسمی آگاهلیغ
 مغّنی، «عجم» ایچره توتقیل نغم
 الر پیشداد ابرکنین یاد قیل
 نوایی عجب بیرگه یتیمیش سؤزونگ
 ادب بیرله شاهانه ساغر سومور

انی قویمه دی چرخ آباد هم
 فلکدین اؤتوب چتری نینگ رفعتی
 که بغیشله دی یتّی ییल्लीق خراج
 زمان زیب و فر تاپتی گرشاسپدین
 چووقت اؤلدی، اول هم خرام ایله دی
 ولی دهردین برچه بازی یدی
 که قیلغه ی جهاندین مبنی بی نیاز
 ابرور میدین آگاهلیغ - شاهلیغ
 سیغور انده ذکر «ملوک عجم»
 منگه سبن داغی ترک بی داد قیل
 نی ابلدور بولر، خود ییلورسبن اؤزونگ
 دماغینگ چو گرم اؤلدی افسانه سور!

ایکینچی طبقه کیم کیانیلردورور الرنینگ عالی تختلری و کیانی تاجلرین

باشدین-ایاققه چه دېمک

بیراوکیم، بو سؤز ایله دی ابتدا
 کیم، ابردی کیانی ایکینچی گروه
 بولردین بورونغینی بیل کیقباد
 مگر رستم اول وقت ابدی نوجوان
 ینه توتتی کاووس آفاقنی
 سپهداری گودرز ابردی و توس
 ینه بؤلدی کیخسرو پاکرای
 سپهدار انکه توس و گودرز و گيو
 ینه بؤلدی لهراسپ ملک اوزره شاه

قیلور «فارس تاریخی» بو نوع ادا
 که عالمده ابردی الردین شکوه
 که ابردی خردمند و عدل نهاد
 که بؤلدی انینگ آلیده پهلوان
 طمع ایله دی چرخ نه تاقنی
 سیاووشقه یاروتتی نار مجوس
 جهان اهلغه رای ایله کدخدای
 فرامرز ایله رستم و زال و نیو
 کویی بلخ ابردی انکه تختگاه

یقیندین انگه تیره بۆلدى بصر
 ینه ملک اوزه قیلدى گرشاسپ حکم
 ولى توتتى زردشت آیینى اول
 ینه ملک اوزه توتتى بهمن قرار
 اگر زابلستانغه سالدی فتور
 چو اول باردی ملکینی بپردی خدای
 چو توفیق انگه بۆلدى آموزگار
 وفا قیلمه ی اول عالم آراغه ملک
 شهی اپردی اول شمه سی عدل و داد
 ایننگ اوغلی دارای دارا ابدی
 وزیرى بۆلوب شاه ایله خشمناک
 سکندرکه گردونغه چپکتی لوا
 اؤز اؤرنیده گر ذکرى تاپتى وقوع
 کیانیلر اپردی بو تۆقوز کیشی
 ولى، اؤیله کیم کؤککه چپکتی بلند
 ایاقچی، می دوستگانی کبتور
 که دوران که، آیینی اؤلمیش جفا
 مغنی، توزوب نغمه پهلوي
 بو شه لکه نظم ایچره قیلدیم سواد
 نوایی، می ایچ، داغی بؤل رهشناس
 جهاندارلرنی جهان قیلسه پست
 که لشکرکشی بۆلدى بخت النصر
 نېچوک کیم، قیلیب اپردی لهراسپ حکم
 مجوس اۆلدى ایستب، الر دینی اول
 اؤچوردی ذلالت اؤتیدن شرار
 ولى بیت مقدسقه بپردی سرور
 قیزیغه که بار اپردی آتی هُمای
 نېچه ییل انگه تۆقته دی روزگار
 ینه منتقل بۆلدى داراغه ملک
 بویوردی جهان اهلیغه انقیاد
 که اندین سؤنگ اول عالم آرا ابدی
 ایننگ قصدیدین بۆلدى دارا هلاک
 ایننگ عصریده بۆلدى فرمانروا
 ولى قیلمه غوم قصه سیغه شروع
 که چپکتی الرنی فلک گردشی
 قرا پیر اوزه سالدی آخر نژند
 تؤلا ایله جام کیانی کبتور
 نې کی گه، نې داراغه ایلر وفا
 سرودی ایننگ بیرله چپک معنوي
 سرودونگ ارا سېن داغی ایله یاد
 بو شه لردین اېت اؤز ایشینگنی قیاس
 تاپه آلمه غه یمو گدالرغه دست

اوچينچى طبقه کيم، اشکانيلردورورکيم، الرنى ملوک طوايف هم دېدورلر،

الر حالتيدین داستان سورمک

مورخ که یازدی «ملوک عجم»
 که اؤن تۆقوز اېردی اوچونچى ملوک
 «ملوک طوايف» که مشهور اېرور
 که اسکندرِ کاردان اېتتى نسب
 الردين بیری اشکِ دارا اېدی
 نېچه کون قلیب ظلم یا عدل و داد
 چو اشکانی داراغه قالدی جهان
 جهان اشکی اشکانغه بؤلغچ مقام
 چو بهرام شاپورغه قالدی دهر
 ییلاش ابن بهرام سورگچ سمند
 چو آلدی جهان هورمز ابن ییلاش
 ینه نرس ابن ییلاش آلدی تخت
 ینه قالدی فیروزِ هورمزغه تاج
 ییلاش ابن فیروز چون بیلدی ملک
 ینه خسرو ابن ییلاش اؤلدی شاه
 ینه شهلغ اېتتى ییلاش ییلاش
 ینه اردوان ییلاش اؤلدی تند
 ینه اردوان ابن اشغان بؤلوب
 جهان آلدی گودرز اشغان ینه
 ینه شاه تیرِ گودرز اېدی
 ینه بؤلدی گودرز تیرِ اولوغ
 ینه توتتى عالم یوزین اردوان

بو ینگلیغ قیلور داستاننى رقم
 که بار اېردیلر عالم ایچره ملوک
 بولردورکه، دفترده مسطور اېرور
 ممالک ارا حکمران یېتتى نسب
 که کؤپ شوکتی آشکارا اېدی
 جهان ملکيگه ايله دی خیرباد
 قلیب ظلمنى اېل کؤزیدین نهان
 ظهور اېتتى عیسیٰ علیه السلام
 باری دهر اېلی عدلیدین تاپتى بهر
 فلک بُرجیغه محکم اېتتى کمند
 عدالت اوتر دهر ارا قیلدی فاش
 نېچه کون انی کامران اېتتى بخت
 اؤکوش تاجورلردین آلدی خراج
 تفاخر ایننگ عدلیدین قیلدی ملک
 انگه یېر یوزین توتتى خیل و سپاه
 کیشیگه ایننگ بیرله بؤلمه ی تلاش
 ایننگ تیغینی هم فلک قیلدی کند
 زمانه ایننگ عذرینی هم قؤلوب
 انگه هم جفا قیلدی دوران ینه
 که منزلگهی بو کهن مرز اېدی
 انی هم زوال ايله دی قیغولوغ
 که چېکتی انی چرخ اخضر دوان

بولرغە داغى باقى اۆلمەى حیات
 كېتور ساقى، اول ساغر لعل رنگ
 چو يۇقتور درنگ فلک جاميغە
 مَغْنى، بو شەلرکە چېكىتم طراز
 كە نغمەنگ بيلە بير قدح نوش اېتەى
 نوایی، بو شەلرکە كۆردى جهان
 چو باريغە اول يان عزيمت دورور
 فلک ملکنى بېردى بات، آلدی بات
 انگە دوريدە ظاهر اېتمە درنگ
 كۈنگۈل قۇيمە آغازو انجاميغە
 الر ياديغە نغمە چېک دلنواز
 دَمى نكته دين تيلنى خاموش اېتەى
 بوکون برچە توفراغ ارادور نهان
 زمانى خوش آلماق غنيمت دورور

تۆرتونچى طبقە ساسانيلر اېرديلرکيم، جهان ملکيدە جهان ملکيدە جهانبانلىق

قىلدیلر و ربع مسكون مملکتين ييلدیلر

نواساز دهقان آزرپرست
 كە تۆرتونچى خيل اولچە شاه اېرديلر
 كە حالا عدمدور الرغە مفر
 بيرى اردشير ابن بابک اېدى
 ينه اېردى شاپور بن اردشير
 اول اېتتى بقا ملكى سارى خرام
 ينه تېگدى بهرام هورمزغە تاج
 ينه قىلدى بهرام بهرام جهد
 ينه اؤغليغە دهر ارا كام اېدى
 ينه قىلدى نرس نى چرخ ارجمند
 ينه هورمز نرس اېتتى غلو
 ينه يېتتى شاپور هورمزغە زور
 ينه اردشير ابن هورمزغە كون
 ينه قىلدى شاپور شاپور كين
 بو نوع اېتتى سؤز رشته سين باربست
 فلک قدر و انجم سپاه اېرديلر
 ييگيرمه دورور، داغى توقوز نفر
 كە بعضى اېل آنى ولي هم دېدى
 كە شاهی اېدى كاردان و دلير
 قۇيوب اؤغلى هورمزنى قايم-مقام
 جهان ايچرە عدليدين اؤلدى رواج
 كە دهر اېتتى تازه انينگ بيرلە عهد
 كە بهرام بهرام بهرام اېدى
 هم آخر عدم سارى سوردى سمند
 كە قدرى فلکدين آشوردى علو
 كە سالدی سپه بيرلە عالمغە شور
 يېتشتى چو اول تېنگريدن تاپتى عون
 كە آفاق انگە بؤلدى زير نكين

ينه توزدى بهرام شاپور جيش
ينه آلدی فیروز ابن یزدجرد
ينه شه یلاش ابن فیروز ابدی
قباد ابن فیروز هم توزدی بزم
ينه بۆلدى جاماسپ کشورستان
چو تخت آلدی نوشیروان قباد
ينه هورمز ابن انوشیروان
چو پرویز هورمزغه چرخ اۆلدى یار
چو شیرویه آغاز کین ایلهدی
ينه اردشیر اۆلدى چون قهرمان
ينه اردشیر اۆلدى کشورخدای
ينه کسرى ارسلان تاپتى فر
ينه کسرى اۆلدى جهان داوری
ينه دهر توراننى قیلدى عزیز
جهان آلدی پرویز بهرام هم
ينه بۆلدى آزرَم افسرپرست
ينه فرخ آلدی جهان کشورین
ينه یزدجرد آلدی ملک و دیار
قیو بیرکه ملک آلدی تاپتى سرور
جهان ملکین اؤز ملکی قیلدى گمان
قوتولدى الر دهر آزاریدین
ایاقچی، منگه جام شاهانه توت
چو کبتگومدورور، دهر بزمی قالب
معنی، سرود ایتیان رود توز

که ایلگیگه آلدی تۆله جام عیش
جهانده قلیب عدل و انصاف ورد
عدالت بيله عالمافروز ابدی
بو کاخ ایچره، لیکن قویوب قیلدى عزم
جهان بۆلدى انصافیدین بوستان
اول اېتتى بنا دهر ارا عدل و داد
کیوردی جهان جسمی ایچره روان
زمانیده شاد اۆلدى ملک و دیار
عزیز اېلنى خار و حزين ایلهدی
انینگ قهریغه قالدی اهل زمان
جهان اھلیغه بۆلدى رحمتفزاى
عدم ملکيگه اول هم اېتتى سفر
که گردوندين اؤتتى انینگ افسرى
که نسبتده پرویزغه اېردى قیز
قۇلیغه توتوب تیغ ايله جام هم
کیم، اول تاپتى توران یېریگه نشست
سالیب عدل ارا طبع دانشورین
که دېرلر لقبده انى شهریار
مبدل سروریغه بۆلدى غرور
گمانی همان اېردى - کېتمک همان
کېتیب بارى، قالدی جهان باریدین
توگنگن سایى تۆلدوروب یانه توت!
کېتهى بارى کامیمنى میدین آلیب
وفاسیز جهان بیرله پدرود توز!

چو کېتمکلیک اندین اېرور ناگزیر دَمې خوش دل آلماق اېرور دلپذیر
 نوایي، بو ینگلیغ اېمیش دهر ایشی وفا کورمه میس هرگز اندین کیشی
 کیشیلیک بودورکیم، اونوتسنگ انی چو ترکینگ قیلور، ترک توتسنگ انی

اسکندر داستانی نینگ آغازی کیم، حق انجامیغه یتکورغهی و تاریخی -
 نینگ افتتاحی کیم، ټنگری اختتامی رقمین سورگهی و انینگ نسبیده
 اختلاف کیم، تاریخ اهلی قیلیمیشلر و اول اختلافنی رفع اېتیب، اهل تحقیق
 ایشی نینگ حقیقتین بیلیمیشلر و ملک فیله قوس نینگ دارالبقاغه کېتگنی و
 اسکندرنینگ ملک فانی تختین مقام اېتگنی

نگار ایله گن نقش رومي طراز آچیب پرده، بو نوع کورگوزدی راز
 که بو تورت خیلی که تاپتی ادا که کؤک تاقیغه سالدیلر کؤپ صدا
 که دورانلری تورت مینگ اوچ یوزیل ینه اوْتوز آلتی و اؤن آی بیل
 بو مدته کیمدین که آثار اېدی که کشورکشا بل جهاندار اېدی
 تاپیب بېش یوزو بلکه مینگ ییل امان بو مدته محکومی - اهل زمان
 قیلیب اولچه خاطرغه کېلگنچه ایش الرغه نصیب اولمه دی آنچه ایش
 که آز وقت ارا شاه یزدانپرست سکندرگه آفاق ارا بېردی دست
 بیلینگهی، دبیلگنده بیر-بیر ایشی که خلق اېتمه دی ټنگری انداق کیشی
 بو مجمل که وصف ایله دیم ذاتینی قیله ی اېمدی باری نینگ اثباتینی
 همول تورت خیلی که یازدیم سطور ایکیدین سؤنگ اسکندر اېستی ظهور
 کیانیلر اوْلغانده بیر-بیر نهان که دارای بهمن غه قالدی جهان
 مباهاات اېتیب تخت ایله تاج انکه پرورلر اېدی شاهلر باج انکه
 بو فرصت ارا والی روم و روس شهی اېردی آتی ملک فیله قوس
 ملکوش کېلیب هر صفاتی انینگ ملکوش ولی پاک ذاتی انینگ
 نظامی که نظم اهلغه شاه اېدی بو شه سرگذشتیدین آگاه اېدی

كتايبده دهر چاغ نشانين انينگ
 كه نسل ايچره يوق ابردى پيوند انگه
 بو سودا ساليب جسميغه پيچ-پيچ
 مگر بير كون آودين آليب كؤنگلى بهر
 كؤروندى يولى اوزره ويرانه يى
 تاشى خسته لر كؤنگلى ينگليغ سينوق
 بو ويرانه ايچره شه بختيار
 كؤرركيم، قؤيوب حمل بير حامله
 ياتيپ آليده طفلى زار و زبون
 بؤلوب شام رحلت انانينگ كوني
 اونيكه بوكيم ييغله ماغنى قاتيپ
 ساليب چون الرغه نظر فيله قوس
 بويوردى كه، محرموش اهل يبتيلر
 اوزى طفلى آلدى اعزاز ايله
 سكندر اتب، اوغلى بيلدى انى
 مورخ ينه نوع هم سوردى سؤز
 كه داراغه بپردى قيزين شاه روم
 بير ايش بؤلدى كيم، بي مدارا انى
 همانا كه سور ايله گن تون - سحاب
 چووقت اؤلدى، فاش ايله دى اول صدف
 ينه بؤيله سؤز داغى مذكور ابرور
 كه عالمده ايكي سكندر اېميش
 بيرى اول كه، دارا بيله قيلدى رزم
 و ليكن بو فرصت كه داناي دهر

بو ينگليغ دېدى داستانين انينگ
 مراد ابردى عالمده فرزند انگه
 گم اؤلمس ابدى اول تمناسى هيچ
 طرب بيرله ايلب ابدى عزم شهر
 يؤمورگن فلک ظلمى كاشانه يى
 ايچى ماتمير ايچيدېك بوزوق
 صباسيريني سوردى بي اختيار
 قرين قالمه بين روح انگه جسم ايله
 چېكيب گه-گهي ييغله غان ينگليغ اون
 كېليب گاه و گه يوق - اؤغول نينگ اونى
 انا سوگى آنى مگر ييغلا تيب
 دېگيل توشى كؤنگليگه نار مجوس
 اؤلوكنى همول يېرده دفن اېتيلر
 قيلور ابردى پرورده يوز ناز ايله
 اؤلرده وليعهد قيلدى انى
 كه نسبتده داراغه يېتكوردى سؤز
 يَسَب زيب ايله، اؤيله كيم نخل موم
 اتاسيغه قيتردى دارا انى
 صدقّه توكوب ابردى دُر خوشاب
 دُرى كيم، جهان تاپتى اندين شرف
 كه «تاريخ فارس» ايچره مسطور ابرور
 كه ايكي سى دورانده داور اېميش
 بيرى بوكه سد باغله يو اېتتى عزم
 بېرور ابردى بو قصه دين اېلگه بهر

که جام صفا اوردی اېلگه صلا
 سکندر ایشی اېردی منظوم انگه
 منگه هم چو مشغوللوق بو اېدی
 بو پېرده مېنی چونکه عجز اېتتی لال
 سکندرگه ایگی اېکننی عدد
 «اول ایشلر، - دېدی، - بیرگه واقع دورور
 ایننگدېک که اصلین نظامي دېدی
 کیم، اول فیله قوس اوغلی اېرمیش یقین
 قیلیندی چو تحقیق تدقیق ايله
 بو ینگلیغ بیان اېتتی تاریخ سنج
 سکندر نی تاپتی ملک فیله قوس
 آچیب بخشش و بذل ابوابینی
 ملوکانه ترتیب و آیین بيله
 قلیب حفظیغه کېچه-کوندوز قیام
 بېریب پرورشقه مناسب خورش
 انی اسره مهی کاخ و ایوان ارا
 نېچوک کیم تېنگیز دُر شاهانه سین
 انگه تېگروکیم بولدی لفظ درست
 نقوماحس آلینده دستور اېدی
 سپهر اوجیغه فکری سرعت نمای
 نظر چابکین چون قلیب تیزبین
 کیشی یوق بیلک ایچره مانند انگه
 چو تدبیر ايله دفع آفات اېتیب
 باری علم ارا، اویله صاحب کمال

که جامیغه یېتکورمه سون حق بلا
 باری حالتی اېردی معلوم انگه
 تواریخ آلیمده اوتر و اېدی
 اوپوب یېرنی، دانادین اېتیم سوال
 چو آلینده تحقیق اېدی، قیلدی رد:
 گواهی ایننگ نص قاطع دورور»
 همول نوع فرزانه جامي دېدی
 اېمس اهل تاریخ تردیدی چین
 قیلهی اېمدی تدقیق تحقیق ايله
 که چون یاور اولدی سرای سنج
 یسب ملکین انداق که زیبا عروس
 توزه تتی بسی سور اسبابینی
 یاروتتی کوزین اول جهانین بيله
 فزونراق اېتیب دم-بدم اهتمام
 مناسب خورشیدین تاپیب پرورش
 یسب یېر کونگول ایچره، بل جان ارا
 تېنگیز یوق که، کان لعل یکدانه سین
 تعلم ایشی واجب اولدی نخست
 که حکمتقه عالمده مشهور اېدی
 فلک سیریدین رایي مُشکل کشای
 بولوب ناظر وجه عین الیقین
 ارسطوی فرزانه فرزند انگه
 ایننگ راییدین شه مباحات اېتیب
 که کامل ایننگدېک تاپیلماق محال

سکندرنی داناغه تاپشوردی چُست
 اوږیگه شرف بیلدی دانا مونی
 باقیب چرخ نینگ بارچه حالاتیغه
 کُوروب مستقیمین، بیلیب راجعین
 قلیب حکملر انجم ارقامیده
 کیم، اول طفل فرخ بی پاکزاد
 یتّی کؤک اوزه شوکتی یتگوسی
 کیریب شاهلر قوللری سانیه
 سپهر اوجیغه یتکوروب همّین
 چو هیئته طبعی جدل قیلغوسی
 قلیب خورده دان طبعی حکمتی قسم
 ریاضی بیلّه توزگوسیدور رصد
 جهان ملکینی چون مقر قیلغوسی
 انکه حق نصیب ایلان خشک و تر
 حکیم انگله میش ابردی چون برچه حال
 مرتب قلیب لوح ارشادینی
 قیو ایشنی تعلیم قیلغان زمان
 بیلیب بولمس ابردی توقف انکه
 بو ینگلیغ که تعداد بولدی صفات
 بیلک کسینی قیلدی تا جانی بار
 چو توتتی مسلم کمالاتین اهل
 نپ ایش کیم سپاهیغه نفع ایله گهی
 گهی مرکب اوزره سلحشور ابدی
 دېمه ی کیم، اوقی آچتی تار زره

که دانش نینگ اوراقین اېتگهی درست
 که اول واقف ابردی ولادت کونی
 کواکب نینگ اقبال و آفاتیه
 یازیب ابردی مولودی نینگ طالعین
 رقمدر قویوب ابردی احکامیده
 شهی بؤلگوسی پاک و فرخ نهاد
 یوروب ربع مسکونی فتح اېتگوسی
 بویون قویغوسی طوق فرمانیه
 فلک تاقیده چالغوسی نوبتین
 فلک مُشکلاتینی حل قیلغوسی
 بسی یرده ساز اېتگوسیدور طلسم
 الهی بیلّه فتنه آلیغه سد
 تنگیز ایچره ییللر سفر قیلغوسی
 یوروب فتح قیلغوسیدور بحر و بر
 بو اقبالدین بولدی عشرت سگال
 انکه قیلدی تعلیم بنیادینی
 ایشتمک همان ابردی بیلیمک همان
 قیلور ابردی تورلوک تصرف انکه
 همانا اؤن آنچه نی کسب اېتتی بات
 هنر بیلدی آنچه که امکانی بار
 دلاورلیغ امریغه چُست اېتتی بېل
 که اندین عدوسینی دفع ایله گهی
 ییاخلقده گه ورزشی زور ابدی
 که تار تخیلدین آچتی گره

سنانی بيله تيكتی اختر کوزین
 ایننگ تیغی خارانی قیلدی شکاف
 کمندین که چین-چین قیله باشلهدی
 قچان گرزینی قیلدی خارانبرد
 چو میدان ارا زور رسمین توزوب
 و گر رایى بیرله بؤلوب چاره ساز
 بارى ایشده بیر بیرگه ییتی ایشی
 اتاسی داغی چون سوروب ابردی عمر
 قدی نینگ خمیدین بیلیم ابردی خیل
 قواسینی ضعف ایله گن چاغده سست
 اؤزی بؤلدی تهنگریگه پوزش پذیر
 چو اؤغلیغه تختینی قیلدی مقام
 همانا ایکی شاخ بهردی درخت
 نې قوشقه که بیر شاخی مسکندورور
 سکندر چو کوردی اتا مرگینی
 چو مستولی اؤلدى بو نیت انگه
 که: «ملکومده بیگانه نی قویمه غیل
 حریمیم ارا کیرمه سون هیچ یات
 سېنی ایستبان تاپقانیمدین مراد
 سېن اؤلسنگ چو قایم مقامیم مېنینگ
 بو سؤز یادیغه کېلگچ اؤلدى ضرور
 همت داغی مانع اؤلدى بسی
 اتا سوگینی ایله گچ برطرف
 اتا تختینی چون مقام ایلهدی

نې اختر کوزین، چرخ اخضر کوزین
 که کېموخت غبرادین اېتتی غلاف
 فلک قلعه سی برجیغه تاشلهدی
 قتیغ خارهدین کؤکه یتکوردی گرد
 چوروک ایپ کبی ازدهانی اوزوب
 دلاورلیغ و کوچگه بؤلمه ی نیاز
 که ممکن اېمس انداق آلماق کیشی
 وداع اېتگه لی یتکوروب ابردی عمر
 که جسمیغه توفراق سری بؤلدى میل
 سکندر بؤلوب ابردی شه لیغده چُست
 سکندرگه تاپشوردی تاج و سریر
 اؤزی ایلهدی تخته ساری خرام
 بیرین یؤندیلر تخته و بیرنی تخت
 ینه شاخی سؤنگره نشیمندورور
 یقین ابردی قیلغهی جهان ترکینی
 اتا قیلیمش ابردی وصیت انگه
 شبستانیمه یانه نی قویمه غیل!
 که بؤلغهی انگه پرده درلیکده آت!
 بودورکیم، قچان ایله سم خیرباد
 به باد اؤلمه غهی ننگ و نامیم مېنینگ»
 یتورمک اتا پرده سیغه سرور
 که یېلدىن زلالیغه توشغهی خسی
 سریر و نگین تاپتی اندین شرف
 توزوب رود، آهنگ جام ایلهدی

اياغچى، بېر اول جوهرِ غمزدا دېمه غمزدا، جام ماتمزدا
 كه اندين سومورسم غميم قالمه سون اتا سوگيدن ماتميم قالمه سون
 معني، قليب ساز رود نشاط ايننگ بيرله توزگيل سرود نشاط
 كه سؤز تاختيده بؤلدوم آرامگير بؤله ي تهنت بزميده جامگير!
 نوايي، جهان نينگ فريين يېمه خرد آليده نقش و زيين دېمه
 چو دوران ايشى بېوفاليقدورور فزون شاه ليغدين گداليقدورور
 گدايي كه قيد اولغهي اندين ييراق مقيد جهانداردين يخشيراق

همت هُمائي نينگ بلند پرواز ليغي تعريفيده كيم، جناحيني نينگ سايه سي
 قوياش نينگ عنقا ي زر ين جناحيغه ظلمت قافيده نشيمن بېرور و عظيم -
 حثه ليغي وصفيده كيم، بيضانينگ سيمين بيضاسين جناحيني آستيغه
 يشورور و هر گداغه اول سايه توشسه، سلاطين ايننگ گداييدورور و هر
 شاه دين سايه سين آلسه گدا ايننگ قاشيده شاه كؤرينور

بيراوكيم انگه همت اولدى بلند ابرور عالم اهلى ارا ارجمند
 كيشى نقدى گر بير قرا مس اېمس اگر همتى بؤلسه مفلس اېمس
 انى انگله مفلس كه، يوق همتى چو يوق همتى، يوق ايننگ حرمتى
 بو رسم اولدى آيين دير فنا كه حرمت تاير كيمده بؤلسه غنا
 چو همت ابرور كيميائى وجود كه اندين تاير اعتبار اهل جود
 بيراوكيم، ايننگ كيميادور فنى انى دېسه بؤلغهي اهل ايچره غنى
 غنادور چو اهل حرمتيغه سبب انگه احترام اېتسه لر يوق عجب
 بيراوكيم، ايننگ همتى يوقتورور غنى بؤلسه هم حرمتى يوقتورور
 توتەي، دون صفت كيمسه نينگ گنجى بار تون و كون ايننگ حفظيدن رنجى بار
 پشيزى اگر توگدى اېرسه لئيم مدام آچماغيدن تاير كؤنگلى بيم
 دېسه كيم: آچه ي تانگله يا خود بوگون توگر اول توگونگه ينه بير توگون

آچردین اېمس کامی تر قاتماغی
 کۆرونمە ی درم عقدین آچماغی خوب
 آچر بۆلسە اندین سراسر گرە
 ایغ لعیدین کیمگە کیم نان ابرور
 بچین تاپسە یپر، تا ایچیگە سیغر
 ییغاچ اوزرە گر بۆلسە یوز مینگ یانگاغ
 یپر آستی که سیچقانغە کاشانە دور
 رذالنتی حددین قچان آشورور
 نجاست یۆلیدین قۆیوب گلخنی
 جوالدور تیزەک تاشیماقدین زبون
 انی قۆیمس اۆلمکلیگین بیلسە هم
 کۆرر عیب دون صرف قیلماق درم
 کرمدین بیراوکیم تھی جیب ابرور
 بو ایش ھمت اھلیغە دور ابتلا
 کرمسیزکە بار اویده مخزن انگە
 ییمس اېل که اموال ارا بۆلسە غرق
 دېسم هم بۆلورکیم، ابرور فرقی کم
 که، هر نېچە بېمايە بۆلسە لئیم
 ولی بۆلدى چون گنجی و مخزنی
 قیزیل تولکو یاخود قرا کیش کیبی
 صدفدېک که ییققان اوچون دُرّ پاک
 کۆنگول ھمت اھلیغە کیم بۆلدى کینگ
 نې گنج اۆلسە بېرمکدە باردور عزیز
 مباحات قیلمس یېمک تین کولاج

غرض بار انگە اۆزگە بیر قاتماغی
 درم هر نېچە کۆپ، توگون داغی کۆپ
 سالور کۆنگلیگە بیر گرە هر گرە
 انی ایتگە سالماق نې امکان ابرور
 نې قالسە آوورتیغە بارین ییغر
 کۆمر یېرگە هر نې اؤغورلادی زاغ
 ینە اندە هر یان نھان خانە دور
 اۆزیدین داغی طعمە سین یاشورور
 ذخیرەم، دېب انبار ایلر انی
 که بۆلمیش قراریب، یوزی سرنگون
 نېچە آت آياغیغە ینچیلسە هم
 اینگدېک که ییغماغنی اھلی کرم
 تھی ایلەمک جیب انگە عیب ابرور
 که جیبی درم بیرلە بۆلغە ی تۆلا
 فلاکت بیلە فاقە دور فن انگە
 الر بیرلە مفلسلر ایچرە نې فرق
 خرد آلیدە کۆپدورور فرقی هم
 انگە کیمسە دین یۆقدورور هیچ بیم
 خلاق ابرور جانی نینگ دشمنی
 که بۆلغە ی توکی قتلی نینگ موجب
 قیلورلر آلور چاغدە کۆکسینی چاک
 غنا بیرلە فقر اۆلدى آلیندە تېنگ
 نې ناموس اېتر بېرگە لی بیر پشیز
 غمین بۆلمس ار تاپسە یاوغان اوماچ

خرد اهلی چونکیم تأمل قیلور
نې نقدی که اهلِ کرم صرف اېتر
اگر یوق انګه بذل اېتر دسترس
نې اېلدين تاپر هر زمان یوز ملال
کیشی کیم بیسکرکدورور همتی
نې قوش کیم بلند اولسه پرواز انګه
اگرچه اېرور موشک آتماق ایشی
نېچه طفل قیلسه پولب خیره لیق
توته ی کیم، بییک تاققه چیقسون پلنگ
بلند ایلان همت اول بی نیاز
بیراوګه که همت قیلور یارلیق
اوزین فقر بیرله جهاندار اېتر
دېمه فقر کویی گداین گدا
قیلور پادشاه اول گدالیق هوس
مگر حق بیتورګه ی بو آگاهلیق

تفاوت بو ایکیده هم تاپیلور
انګه خلقدین کوپ مشقت یېتر
که ذاتی ارا همتی گنجی بس
نې احوالیغه یوز قویر اختلال
جهان اهلیدین کمدرور محنتی
هلاک ایسته مس ناوک انداز انګه
بولوت ماموغین اؤرته ی آلمس کیشی
قچان شمع انجم تاپر تیره لیق
تولون آیغه سېکریب بیتورګه یمو چنگ
که هر نېچه همت بییک، محنت آز
گدالیق تیلر، یوق جهاندارلیق
جهاندارلیقدین ولی عار اېتر
که شلر شهی قیلیمیش آنی خدا
نېچوک کیم گدا پادشاه لیق هوس
که فقر ایسته گه ی اېل، قویوب شاهلیق

اسکندر بيله اول گدالغ اختيار اېتگن پادشاه، بلکه فی الحقیقت

پادشاه ليقه يېتگن گدا حکایتی کیم، اسکندر انی مذلت چاهیدین

چیقاریب، سلطنت کاخیغه اؤلتورتماق ایسته دی و اول تاج ترکین قیلیب،

باشیدین ترک تاج خیالین چیقارمه دی

اېشیتیم که اسکندر نامدار
نې کشورکه بؤلدى مسخر انګه
همول شهنی کشورغه شاه ایله دی
شه و ملکدین کؤنگلی تینغاچ تمام

چو بؤلدى جهان اهلیغه کامگار
مطیع اؤلدى دارای کشور انګه
همول اېلګه کشورپناه ایله دی
ینه ملک عزمیغه قیلدى خرام

مگر فتح بۇلغاندە مغرب زمين
 چو رزم اۋتى بۇلميش ابدى برطرف
 سکندر چو فهم ابتي خصمين قتيل
 دېدى کیم: «بو کشور سلاطينيدین
 قاليمو اېکين بير انینگدېک کيشی
 انی اېلگە شاه ایلەسم مستقل
 دېدیلر خلایق دعا ایلبان
 که: «آفاق ارا سرفراز اۋلغەسېن
 بو ینگلیغ کیشی کیم قیلورسېن سۋراغ
 قبول ایلەگە ی آنی یخشی-یمان
 ولی خلق ایچیندین فرار ایلەمیش
 تیریکلر اراسیغە قیلمس عبور
 همانا تیریکلردە کۆرمە ی وفا
 باشی تاج ترکین قیلیب اختیار
 نې مسکن بۇلوب کېچە بیر بوم انگە
 کیشی بیرلە یۇق مطلقا الفتی
 نیاز اهلی چون قیلسلر اختلاط
 نصایحی دېر اېلگە بغایت مفید
 سۋز ایچرە بو تقریب ترتیب اېتر
 سکندر اېشیتگچ دېدی کیم: «یورونگ
 روان حکم ایلە هر طرف سوردیلر
 یلنگ اېردی باش و ایاغی یلنگ
 جهان شغلی گردیگە سیلکب اېتک
 سکندر انگە احترام ایلەدی

شهی ظاهر ایلب ابدی قتل و کین
 شه اۋلمیش ابدی رزم ایچیندە تلف
 انگە ملکی ایچرە تیلەتتی عدیل
 خبرلیق جهانبانلیق آیینیدین
 که قیلسم رجوع انگە بو ملک ایشی
 که ملک اۋزگەگە بۇلمەسە منتقل»
 حدیثیغە جانلر فدا ایلبان
 همیشه رعیت نواز اۋلغەسېن
 که اندین رعیتقە یېتگە ی فراغ
 کیشی یۇق، مگرکیم بیراو بو زمان
 عجب نوع ایش اختیار ایلەمیش
 مطافی اېمس غیر اېسکی قبور
 قبور اھلیغە ایلەمیش اکتفا
 بۇلوب ترک تاجی بیلن بختیار
 نې کوندوز یېمک وجهی معلوم انگە
 بۇلوب خلق غوغاسیدین کلفتی
 قیلور سۋزدە ظاهر گھی انبساط
 که عالمدين اېلنی قیلور ناامید
 که اېلنی فنا ساری ترغیب اېتر!
 انی قیدە بۇلسە، تاپیب کېلتورونگ!
 تاپیب شاه بزمیغە یېتکوردیلر
 یقا چاکیدین کۆکسی داغی یلنگ
 توتوب ایکی ایلگیگە ایکی سۋنگک
 اۋز آلیندە عالی مقام ایلەدی

دېدى: «بو سۋنگ كلردىن افسانه ايت
 دېدى: «گورلردىن قىلورده گذر
 ضميريمغه ليكن نهان قالدی بو
 چو اۋلگنده بيردور بو ايكي متاع
 كېلىب بو كلامى سكندرگه خوش
 سېنى تاپتيم اسرو بيبك نكته ليك
 سېنى كشورينگده قيله ي ارجمند
 دېدى: «همت اۋلميش منگه هم نشست
 كه ترك ايلبان فقر سرمايه سين
 اېمس ربع مسكونگه رغبت منگه
 بيرى اندين اۋلدى حيات ابد
 ينه بير: ييگيتليك كه تاپمه ي خلل
 ينه بير: غناي مُعَبَّدورور
 ينه: شادليغ كيم، يۋق آنينگ غمى
 سكندرنى حيرت زبون ايلبان
 كه: «اې فرخ آيين و فرخنده راي
 كه بو دير ارا تاپسنگ آگاهليق
 اگرچه مېنى ايله دي ارجمند
 گدايي كه بۋلغه ي بيبك همتى:
 چو همت بلند اۋلدى اېرسه فقير

نې سۋرسم، جوايين انينگ يانه ايت!
 نېچه بو سۋنگ كلرگه سالدیم نظر
 كه شه نينگ قیودور، گدانينگ قیو
 تيريكليكه نېوچون قیلورلر نزاع»
 دېدى: «كاي زبان آور باركش
 اگر بار اېسه همتينگ هم بيبك
 بېرب شاهليغ، پايه ننگ ايله ي بلند»
 سېن ايستردېك اېرمس، ولي اسرو پست
 پسند اېتگه مېن شاهليغ پايه سين
 تيلر تۋرت سرمايه همت منگه:
 كه يۋقتور انينگ انتها سيغه حد
 قريلىق ييله بۋلمه غه ي اول بدل
 كه آلينده افلاسقه رد دورور
 عدم بۋلغه ي اول سورنينگ ماتمى»
 دېدى، باش اوياتدين نگون ايلبان
 بو عقده نگدين اول بۋلدى مُشكلكشاي
 سنگه فقر بېردى، منگه شاهليق
 سنگه بېردى همتنى مېندين بلند»
 انگه پست اېرور شاهليغ رفعتى
 كۋزيگه اېرور عصر شاهي حقير

حکمت

اسکندرنینگ ارسطودين سوالى اول بابده کيم، مقصودغه قيسى مقام
يقينراق و اول مقام سري نې نوع خرام مناسبراق و ارسطو يۇقلوق مقامىغه
يۇل کۆرگوزمک و سبكارلىق خرامى آهنگى توزمک

ارسطودين ايتتى سکندر سوال: «که اي فکرتينگه فلک پايمال
نې يۇلدورکه، مقصود ابرور منزلى
دېدى: «خلقدین اؤزنى فرد ايله مک
دېدى: «اول کيشى کيم توانگردورور
عمل نینگ چو مقصود ارا دخلى بار
بيراوکيم ثواب ايتسه کۆپرەک حصول
دېدى: «خيرکيم قيلسه اهل منال
ييري اول که: موقعده دور اول ايشى
گر ايش غير موقعده موجود ابرور
و گر اؤز يېريده دورور قيلغەنى
نې کيم اصلدين تاپتى معزوللوق
ابرور راهزن کيم که آگاه ابرور
بيراو شاه و صليغه قطع ايتسه يۇل
قراقچيغه بۇلغان کيشى متفق
ولى اول که رفع ايتتى بود و نبود
اؤزين چونکه مقصود ارا قيلدى يۇق
گمان قيلمه موندین بيىکرەک مقام
بو دۇرلنى کيم ساجتى گوهر فروش

«که اي فکرتينگه فلک پايمال
نې ايشدورکه محمود ابرور حاصلى»
فنا کويى يۇلينده گرد ايله مک»
انگه خير کۆپرەک مىسردورور»
توانگرغه کۆپرەک کبرەک اعتبار
انگه کۆپرەک اۇلغەى اميد وصول
بو ايشدين ايمستور ييراق ايگى حال
ايشين غير موقع قيلور هم کيشى
کيشى هر نې کيم قيلدى مردود ابرور
نې ايش قيلسه مقبول توتسق انى
ايشى فرع ايله بۇلدى مشغوللوق
بو يۇلده نې کيم ماسوى الله ابرور
کبرەک واقف اۇلسه قراقچيدین اول
قچان شاه بزميغه دور مستحق
گمان قيلمه دى حقدین اؤزگه وجود
اؤزى قالمه يين قالدی مقصودى-اؤق
کيشى انده چون يېتى، بۇلدى تمام»
صدف آغزیدېک سایل اۇلدى خموش

اسکندر نینگ سلطنت تاجیدین سرکشلیک قلیب، خلافت تختیدین ایاق
تارتقانی و روم اهلی باشلرین آیاغیگه قویوب، انینگ مقدمیدین تخت پایه-
سین بلند قلیب، تاج قدرین ارجمند قیلغانلری و انینگ عدلی عینی نینگ
قویاشی بيله ظلم شامی نینگ خفاشین کؤر ایتیب، جهاننی یاروتقانی و ظلم
اهلی نینگ ظلمتدېک عالم یوزیدین قیراق توتقانی

گزارشقه اول کیم، قلم قیلدی تیز
که چون فیله قوس اؤرته دین چېکتی رخت
سکندرکه دانای آفاق ابدی
انگه تاج ايله تخت توشمه ی قبول
که شه لیغده حدیدین کؤپ آفات ابرور
اگر ترکیگه کؤنگلینی شاد ایتیب
کؤپ آشفته قیلغاچ انی بو محن
چو یکسر ییغیلدی شریف و وضع
«که ای قوم کیم، ملکونگیز کېلدی روم
اگر سرفراز ار سرافگنده سیز
ایمن سیز کیبی، سیزدین اؤکسوک بسی
اتامنی اگر لطف ایل ب اله
همانا بو ایشگه سزاوار ابدی
و ار آباو و اجدادیمه قیلدی حق
الر داغی زیبای تخت ابردیله
ولی مېن ابرور مېن بغایت حقیر
بو ایشگه کېره کتور توانا کیشی
ابرور تارتماق شیر چېککاننی مور
نی بار شهلېک ایلرگه نیت منگه

قلمدین بو ینگلیغ بؤلور نکته ریز
سکندرغه تسلیم ایتیب تاج و تخت
بیلیک ایچره آفاق ارا تاق ابدی
بو اندیشه دین بېحد ابردی ملول
نی قیلسه فلکدین مکافات ابرور
اتانینگ وصیتلرین یاد ایتیب
اولوسنی ییغیب، توزدی بیر انجمن
سؤزی قیلدی آغاز بېحد بدیع
که آلیمده حالا قیلیسیز هجوم
باری تېنگریگه مېن کیبی بنده سیز
اتاسیز، دل آزرده بېکسی
بو کشور اوزه ایلهدی پادشاه
بو یوک چېککه لی قوتی بار ابدی
بو ملک اهلېغه حکمرانلیق نسق
توانا و فیروزبخت ابردیله
داغی سلطنت امری بېحد خطیر
اېمس مېن کیبی ناتوانا ایشی
یوکیں پیل نینگ ایلهمک پشه زور
نی ایلهدی دېسم قابلیت منگه

بو تكليفدين چونكه رنجورمېن
 چو مېن ايله ديم عجزيم اظهاريني
 سيز اېمدى اوزونگوزگه شاهى تاپينگ
 هر ايشته زمان اهلى نينگ فايقى
 قوياشدېك قوي مهر و روشن ضمير
 عدالت ارا فصل نوروزدېك
 ايريكليك چاغى خصمغه چاره ساز
 انكه تخت و دولتى مسكن قيلينگ
 كيم، اول ياغدوروب ابر احسانيني
 عدو خيلين آشفته حال ايله سون
 نېچه شعله فتنه ياقسه عدو
 رعيتقه قيلسه قلمزن ستم
 مسافر يولى رشته سين اوزمه سون
 قليب ضبط ايله محكم اوغرى يولن
 عدم ايله سون ظلم تعليميني
 عدالت قيلورنينگ تاپيب حالتين
 نې كيم حق بويورميش، بولوب پيروي
 بېريب ظلم گسترگه فرسوده ليق
 توگه تگچ سوزين شاه روشن ضمير
 «كه، اي خسرو عادل دادگر
 يېتر چاغده عدلينگدين اېلگه نوا
 نې سوزلر اېدى كيم بيان ايله دينگ
 بو سوزلر دېگونچه، آقيز قانيميز
 سېن اولغونچه بو اېل باشيدين ييراق
 اگر ايله سم ترك - معذورمېن
 بو اندیشه دين كؤنگلوم آزاريني
 بو كشورغه كشورپناهى تاپينگ
 كه تا بولغهى اول شاه ليغ لايقى
 و گر چيقسه اشهبه آفاقگر
 سياستده برق جهانسوزدېك
 قاتيعليق محلى رعيت نواز
 باشين تاج بيرله مزين قيلينگ
 ارمدېك قليب ملك بوستانيني
 صنم زلفيدېك پايمال ايله سون
 قيلچ سيليدين اورسون اول اؤتقه سوو
 قلمزن نينگ ايلگيني قيلسون قلم
 قراقچى قراسيني كؤرگوزمه سون
 اولوس ماليدين قيسقه قيلسون قولن
 «لم» ي جهدايتب «لام» ايله «ميم» ينى
 فزون قيلسون اېلگه عدو آلتين
 حق ايتور اولوس ايلگين اېتسون قوي
 رعيتقه يېتكورسون آسوده ليق
 اولوس چېكتيلر هر طرفدين نفير
 نېگه ايله دينگ ييزنى فريادگر
 بو ينگليغ نېدين ظلم كؤردونگ روا
 كه بو خلق بغرينى قان ايله دينگ
 كه بولسون يولونگده فدا جانيميز!
 ييراق بولسه لر جانيدين يخشيراق

سنگه گرچه جانبخش كېلدى كلام
 سېن و سلطنت تركى - سؤزمو بؤلور
 بوگون عالم ايچره سېن اول شاه سېن
 جهان ايچره سېن بيلمه گن يوق علوم
 فلک شمعی رای منيرينگ سېنينگ
 جهان كؤرمه گن سېن كيىي خسروى
 قليب عدل رايننگدين انداق ظهور
 وجودينگده پنهان خرديارليغ
 بو همت كه ذاتينگ ارا باردور
 بيلوربیزكه بو ملك ابرور كم سنگه
 فلک سیريدین آشکار و نهان
 ينه کيمسه فرمانروا قيلمه غيل
 اگر سېن بو ايشنى قبول اېتمه گونگ
 قویوب ملك موروئينگه يانه نى
 قيله آلمه يين بو بلا اختيار
 چو توشسك گداليqqه هر ملك ارا
 بو سؤز دېب اولوس بؤلديلر اشكریز
 سكندر كه مونداق علامت كؤروب
 پُشيمان بؤلوب دېگن اقوالیغه
 سالیب اول صفت صدق آيين صفات
 هم اتباعى نينگ يخشی نيتلری
 عيان اېتتى بير نوع تأثير انگه
 بؤلوب خاطرى حددين آرتوق ملول
 رضا ظاهر اېتگچ، شه نوجوان

يقين اېردى كيم ايله گهى قتل عام
 بديلينگنى كؤرگوچى - كؤزمو بؤلور
 كه افلاك سیريدین آگاه سېن
 بيلور عالم اهلى، نې كيم اهلى روم
 ملايك چراغی ضميرينگ سېنينگ
 قویاش طلعتی، مشتري پرتوی
 كه گل بيرله خورشيددين عطر و نور
 جمالينگده پيدا جهاندارليغ
 سنگه روم سلطانليغی عاردور
 اميد اول كه توشگهى جهان هم سنگه
 كه حكمی يازيلميش: سېنينگدور جهان
 جهان اهلىنى بي نوا قيلمه غيل
 بو ملك اهلى فرياديغه يېتمه گونگ
 روا كؤرسنگ اوى ايچره بيگانه نى
 باريميز قيلوربیز جلا اختيار!
 خدا سؤرغوسى سېندين اول ماجرا
 باش ايلب يلنگ، چېكتيلر رستاخيز
 علامت دېمه ي كيم، قيامت كؤروب
 بوزولدى بسى كؤنگلى اېل حاليغه
 دېگندين انينگ كؤنگلى ايچره اويات
 ينه هم اتاسى وصيتلری
 كه بېرمك محال اېردى تغيير انگه
 اولوس التماسينى قيلدى قبول
 ارسطوي فرزانه قۇپتى روان

آلیب تاجنی ایلبان ارجمند
 روان توتتی ایتیپ ثنا، بیر قؤلین
 ایکی گنج حکمت انی یۆلدەبان
 تاپیب مقەمدیدین بییک پایه تخت
 ارسطو بیله اؤق، بلیناس ابدی
 خلایقە یوزلندی بیر انبساط
 نثار اول قدر ساجتی یخشی-یمان
 عددسیر سرور اهلایغە بۆلدى سور
 چو اسکندر مەر اؤلوب پردەپوش
 طربدین فلک قیلدى حالى انگە
 سکندر برومند اؤلوب بختیدین
 گل و سبزه اوزره توزوب تازه بزم
 قدح پرتوی کیم دما-دم توتوب
 دهبان سۆز دېگچ شاه گردون جناب
 سوروب نکته هر ساری دانشوری
 نې حکمتدین ایرو قدح گردشی
 نکات کیم شه کامیاب ایتیان
 ظهور ایلبان گرچه عیش و طرب
 چو هر علمدین بۆلدى گفت و شنید
 قۇپوب چیقەلى میل کۆرگۆزدی خیل
 بؤلوب اویقو چون اولچه مطلوب اؤلوب
 عبادت اوچون شاه یزدانپرست
 ایشی ییغله یو عذر مافات ابدی
 قویاش چون قلیب اوج آهنگینی
 اینگ باشیدین ایله دی سربلند
 بلیناس دانا ینا بیر قؤلین
 چیقاردیلر اورنگ اوزه قۆلدەبان
 قویاش باشی اوزره سالیب سایه بخت
 که بو خضر ابدی، اول بیر الیاس ابدی
 که اۆلتورگه لی یېتتی مفرط نشاط
 که قیلدى نجوم ارضی آسمان
 اینگدېک که سور اهلی قیلدى سرور
 شفق بادەسین تاپتی قیلماققە نوش
 ینگى آینی جام هلالی انگە
 شبستانغە کیردی توشوب تختیدین
 می لاله گون ایچگه لی قیلدى عزم
 شبستاننی خورشیددېک یاروتوب
 جوایین ارسطوی حکمت مآب
 بیلک ایچره علامه کسوری
 نې جز علم حکمت تکلم ایشی
 انگە نکته اهلی جواب ایتیان
 ولی سربه سر محض علم و ادب
 دماغینی شەنینگ قیزیستی نبید
 کۆزی شاهنینگ اویقوغە قیلدى میل
 یاریم کبچه هم سجده مرغوب اؤلوب
 اوزین خس کیی قیلدى توفراققە پست
 انگە تانگه چه بۆیله اوقات ابدی
 یاروتتی ینه چرخ اورنگینی

کواکب تاپيب اول ياروقدين ضرر
 سکندر ينه تختين ايلب مقام
 اولوس قيلدیلر خدمتیغه هجوم
 ییغیلغاچ اولوس شه قلیب ابتدا
 «که بېردی منگه دادگرلیک اله
 کلبیب آلمه عرض حال ایله سون
 قاشیمده سؤزین عرض ایلر زمان
 نې تختیمدین اولسون انگه دهشتی
 نې شه دېب مېنی ایله سون اضطراب
 عیان ایله سون ریش درد و غمین
 اولوس باشله دی عرض حال ایله مک
 سحر دین انگه تېگروکیم استوا
 کیشی قانی تۆککنی بۆنین اوروب
 بېریب داد مظلوم غمخواره غه
 قلیب ظلم اهلین قرا بېرگه پست
 خوش اول شه که ظلم اهلین ایل بنگون
 بو ینگلیغ قویوب عدل بنیادینی
 اتاسی زمانیده هر نوع ایش
 تمامین اولوس باشیدین قیلدی دفع
 ینه شاهلر حادث اېتگن رسوم
 الر طرحینی بوزدی بنیاددین
 عدالت طریقینی فاش ایله دی
 رعیتقه معلوم اېتیب احتیاج
 عمل اهلیغه قیلدی مشغوللوق

باری اوچتیلر اول صفت کیم شرر
 خلایقه حکم ایله دی بار عام
 قویاش تېگره سیده نېچوک کیم نجوم
 خلایقه سؤز مونداق اېتتی ادا:
 بار اېرسه خلایق ارا دادخواه
 اؤز احوالینی قیل و قال ایله سون!
 مېنی بیر اؤزی ینگلیغ اېتسون گمان
 نې تاجیمدین اولسون انگه وحشتی
 نې مقصود اداسیده قیلسون شتاب
 یاقه ی داد بېرمک بيله مرهمین»
 سکندر بيله قیل و قال ایله مک
 سؤروب، خلق دردیغه قیلدی دوا
 قؤلین کېستورورننگ، قؤلین کېستوروب
 قلیب رحم مرحوم بېچاره غه
 الرغه که مظلوم اېرور زیردست
 جفاکش جفاگرنی کؤرگه ی زبون
 یریم کونگچه بېردی اېل دادینی
 که اندین خلایقه آزار اېمیش
 اېتیشسون دېب اندین خلایقه نفع
 که بېداد اېمیش اېل ارا بو عموم
 خلایقنی قوتقاردی بېداددین
 سیاست انگه دُرباش ایله دی
 ایکی ییل الر دین کؤتردی خراج
 یامانلرغه یېتکوردی معزوللوق

ولی یخشیغه تقویت ایله دی
ینه نرخلرغه قیلیب اشتغال
توز ایلب ترازو ایکی باشینی
قری هم تهموردین انکه بۆلدی خاص
قپاننی هم اول اختراع ایله دی
ینه توزلوک اظهاریغه توزدی کیل
ینه توزدی آلتون ترازوسینی
مراحل ارا قویدی رهدارلر
عدالت قۆلین توتتی انداق بییک
کرهک خیلیمه قرچیغه درمیان
یریم کونگچه عدل ایله داد ابدی
بو ینگلیغ چو آز وقت توزدی رسوم
کپتور ساقیا، تۆلدوروب جام عدل
تعادل بیله توت انی بیهمال
مغنی، نواده توزوب معتدل
قولایمغه دلکش صدایی بیتور
نوایی، تعادلدین اېتمه عدول
چو عادل شه ایلکیدین ایچگونگ ایاق
نېچوک کیم، ابرور عدل شه لرغه زیب
شهی کیم، عدالتدور آنینگ ایشی
عدالت عینی تعریفده کیم، سلاطین نینگ ظلماتی ظلمی آره سیده «عین -

الحیات» جاویدانیدورور و ایچکنگه زلال زنده گانی بیتکورور

نې اسماکیم، اول حق صفاتیغه دور
نې امری که بۆلغه ی صفت داخلی
اگر فکرتینگ هر بیر آتیغه دور
حق آتیدور اول امرینگ فاعلی

کرم فرطيديندور کريم اؤلماغي
 اگر واجد و ماجد ايت اعتبار
 ولي آتي اسماده عادل ايمس
 عدالتقه يبتگنده قيلميش خدا
 بو آتيغه کؤپرک اوچون اهتمام
 نې شه کيم، ايننگ عدل کرداريدور
 بو معنيدين ابرکين که، عالمده شاه
 گر افعالي مردود و مقبول ايمس
 ابرور عدل کيم، قادر ذوالجلال
 اگر عدل يوق آشکار و نهان
 انوشيروان گرچه کافر ابدی
 اؤرون گرچه کافرغه دوزخدورور
 اگر کفر رضوان ساری قويمه دی
 اول اؤتگندين ار مينگ ييل اندازه دور
 ابرور طرفه بوکيم، سلاطين ارا
 قيلورده صفت عدل و انصافيني
 دېمکليک ايمس «حکمران زمان»
 عجبراق بوکيم، اول که بو آتي بار
 نې سؤزدین کيم اؤتتي ابرور بو عجب
 شهی کيم، رسول کهلدي خيلي ايننگ
 قيلور چاغده حق شکري اظهاريني
 که: «سلطان عادل زمانیده دهر
 منگه چون ولادت زمانی ابدی
 حدیثیده هم بو بشارتدورور
 ترحم کؤپيدین رحيم اؤلماغي
 اگر حی و قيوم بير حکمی بار
 اؤقور چاغده اهل آني عادل دېمس
 اؤز آتيني «العدل» بيرله ادا
 ايننگ بيرله عالمغه بېردی نظام
 دېسم، يوق عجب کيم، خدا ياريدور
 که دېرلر انی خلق ظل الله
 بولردین قيامتده مسؤول ايمس
 قیامت کونی اندین ایلر سوال
 يقين بیل که زيرو زبردور جهان
 ولي عدل ذاتیده ظاهر ابدی
 ايننگ عدلدين اؤرنی برزخدورور
 ولي عدل نیران ساری قويمه دی
 عدالتدين آوازه سی تازه دور
 قيو عدل اېتر کشوری دين ارا
 نهايتقه يبتکورمک اوصافيني
 دېمکتور «انوشيروان زمان»
 بو تشبيه بيرله مباحاتی بار
 که کونین شاهی - رسول عرب
 باری آفرینش طفیلی ايننگ
 مگر بو صفت سوردی گفتاريني
 وجودوم بيله بېردی عالمغه بهر
 اولوسقه عدالت زمانی ابدی»
 که عدل اهلی ساری اشارتدورور

که عدل ایچره اؤتگنگه بیر ساعتی
ینه هم حدیثیدورور بو صحیح
«قالور کفر ارا قالسه آباد ملک
شه ار کفر ارا عدلین ایتسه روان
و گر دین ارا ظلم پران قیلور
شهی کیم قیلور خیل انسانغه امر
اگر ظلم قیلسه ابرور نیچه حال
بیراوکیم حق امریغه عاصی بؤلور
ینه بیر بوکیم ایل ب اؤزنی سفیه
ینه بوکه ابلگه سالیب اضطراب
ینه اول که چون ظلمی موجود اؤلور
نی مردودلوق کیم، بؤلور ابل ایشی
نی دم کیم اورر خلق نقصانیغه
اولوس دشمنی دپسه بؤلمس انی
نیچه ظلم کیم ابلگه ظالم قیلور
نی ظالم که بیر کیمسه که ظلم ایتر
بیر اول کیم، قیامت کونی اجری بار
ینه بوکه مظلوم ابرور آت انگه
ولی کیمسه کیم ظلم انگه کامدور
مکان چون قیلور اؤزگه عالم ساری
قیو شاه کیم عدل دین فرد ابرور
که اورسه اؤزین عادل ابل سانیغه
اگر بیلسه شه عدل ایتر حرفه سین
نیچه صرفه دین شه کپره کتور ییراق

ابرور به که جن و بشر طاعتی
که ایلبدور آنی بیان فصیح:
بؤلور ظلم اگر بؤلسه برباد ملک
توزر ملکین انداق که نوشیروان
بو شه لردپک آز چاغده ویران قیلور
حق ایتیمیش انگه عدل و احسانغه امر
که جانیغه دور بارچه آنینگ و بال
نی کیم قیلسه جرم و معاصی بؤلور
حق اخلاقیغه خلقی قالمس شبیه
قیلور ظلمی آبادلرنی خراب
باری خلق کؤنگلیگه مردود اؤلور
تون وکون انینگ جانی نینگ قرغیشی
قیلور تیز دوزخ اؤتین جانیغه
که بار اول حقیقتده اؤز دشمنی
اؤز-اؤزیگه کؤپره ک قیلور-حق بیلور
ایکی فایده ظلم کشگه ییتر
انگه کیم بو ظلم ایله میش، زجری بار
کیشی ایله مس ظلم اثبات انگه
بو عالمده مردود و بدنامدور
اؤتر بی توقف جهنم ساری
هم اؤز جانیغه ظلمیدین درد ابرور
نی ظلم ابلگه ایلر، نی اؤز جانیغه
نیچوک برگه ی اؤز ایلگیدین صرفه سین
بو یپرده ولی صرفه سی یخشیراق

شہی کیم، انگہ عدل بؤلغہ ی قلیق ابرور ایلہ سہ صرفہ بی صرفہ لقی

محمود حکایتی کیم، اجل آغیر اویقوسیغہ بارغاندین سؤنگرہ مسعود نینگ

توشیگہ کیردی و عدالت عینین پیدا قیلور اوچون انگہ پندلر بپردی و

نصیحت زلالیدین انینگ یوزیگہ بیر سوو اوردی کیم، انی غفلت

اویقیسیدین سبسکندوردی

ایشیتیم که محمود غازیغہ دهر
 قلیب «ارجع» نغمه سین استماع
 جهاندین اوزر چاغده پیوندینی
 چو اول ایلہدی ترک دار فنا
 همانا لقب اپردی مسعود انگہ
 اؤغولغہ عجب نوع قیلدی ظهور
 بؤلوب طرفہ باغی انینگ مسکنی
 دما-دم فزونراق نشاطی انینگ
 زمرددین آلیده حوضی که عقل
 مدور کلب چرخ اخضر کیبی
 قیراغیده اول حوض نینگ بیر درخت
 قلیب پست طوبی قدین پایه سی
 ینه روضه نینگ سبزه سی زعفران
 تماشاسیدین کؤزگہ یاروب چراغ
 کؤروب شاه مسعود بو طرفہ حال
 که: «سلطانلیغینگ ایچرہ نبتینگ اېکین
 دېدی: «اول زمان کیم، جهاندار اېدیم
 چېکر چاغده هندوستانغہ سپاه
 چو جام حیات ایچرہ حل قیلدی زهر
 رجوع اېتتی عالمغہ ایل ب وداع
 ولیعهد اېتیب اپردی فرزندینی
 فراقیده اؤغلیغہ اپردی عنا
 کیریب توشگہ بیر کپچہ محمود انگہ
 باشیدین-ایاغیغہ چه غرق نور
 دېمہ باغ کیم، روضه نینگ گلشنی
 آشیب هر زمان انبساطی انینگ
 کلب عاجز اوصافین ایلردہ نقل
 سووی لون و طعم ایچرہ کوثر کیبی
 سالیب شاه اوزہ سایہ انداق که بخت
 همول روضہ صحنین توتوب سایہ سی
 ایسی خسته لر جسمیدین زعفران
 معطر بؤلوب عطری بیرلہ دماغ
 اؤپوب بیر اتاسیدین اېتتی سوال
 که بو نوع منزله یبتینگ اېکین»
 عدالت قیلور فکریده بار اېدیم
 چو اول ناحیت بؤلدی آرامگاه

دېدیم ایمن اؤلسون چیریکدین بو ملک
 منادیدین انگلب بو حکمومنی خیل
 قلیب بیشه طوفیغه هر یان نظر
 جزیره ارا نیچه اویلوک کیشی
 ییغاچ و قمیشدین یسب خان و مان
 اوی ایچره گلیم اؤرنیده بوریا
 اؤتر چاغده نظاره ایلب مونی
 همول اون بيله مرکب ایتیم روان
 بوزوب قوریاسین چیریکچی کیریب
 اؤتوننی اوییدین چیقارغان زمان
 ینه بیر ایاغ هم آلیب بدسگال
 بولرنی آلیب ظالم تندخو
 جدل ایلبان دادخواهی بيله
 چو بیلدیم انینگ ظلم و یغماسینی
 ینه قوریاسینی نئیست ایتیب
 دېدیم، باغلبان ظالم ایلگینی رست
 چو اشیا سینی آلدی زال نژند
 مهن ایتگن زمان ترک دارالغرور
 نهایتسیر اپردی گناهیم مېنینگ
 خطاب اؤلدی، کای عاصی بارگاه
 نیچه حددین آرتوق گنهکارسېن
 همول عدل کیم توتتی سېندین وجود
 ولی هر نې ایش قیلغانینگ بې غرض
 توزه تینگ چو اول زالغه قوریا

ستمغه اوزاتور ایلکدین بو ملک
 منگه بؤلدى سیر ايله مک ساری میل
 که ناگه بیر ایل ساری سالدیم گذر
 کېلیب ضعف ايله عجز الرنینگ ایشی
 انی صندل و زرحل ایلب گمان
 کېلیب باغ و بوستان بوزوق قوریا
 بیتیشتی قولاغیمغه مظلوم اونی
 چو بیتیم، عجوزی ابدی ناتوان
 اوییدین نیچه شاخ اؤتون آیریب
 سالیب توبره ایچره داغی سمان
 که اول ظرف بار اپردی یشیل سفال
 چیقردە یؤلوقتی منگه روبرو
 کېلیب اول ایکی-اوچ گواهی بيله
 ایاسیگه قیتردیم اشیا سینی
 نې ایریلغانین بارچه پیوست ایتیب
 آسیب بؤغزیدین اول اوی آلیده چُست
 همول دم سپه ساری سوردوم سمند
 که بؤلدى مقامیم بو دارالسرور
 بو ایش بؤلدى آخر پناهیم مېنینگ
 که عمرونکده قازغانمه دینگ جز گناه
 تاموغ شعله سیغه سزاوارسېن
 گناهینگ باغیشلندی بود و نبود
 تاپیدور بو عالمده بیر-بیر عوض
 یؤق اپردی بو فعلینگده روی و ریا

انينگ مزدیدور بو رياض بهشت
 ايکي شاخ اوتون کيم، اني آلدی زال
 يشيل ظرف کيم، ايله دينگ رد انگه
 ايتکلیک سمانين که آلدی عجوز
 قتيل ايتگينگ ظالم شومنی
 انينگ مزدی بۆلدی حيات ابد
 بو سودادين ار واقف اولسه کيشی
 اگر عدل عالمده توتمس وجود
 سنگه کيم بو ساعت ابرور دسترس
 دمی کيم شه اوز عدلدين فرد ابرور
 چو مسعود اويغاندی اول اويقودين
 عدالت طريقين شعار ايله دی
 قيو شه که عدل ايتسه مسعوددېک
 نيپلی مُشکسا، گردی عنبرسرشت
 ابرور مزدی بو نخل طوبی مثال
 عوض دور بو حوض زمرد انگه
 عوض دور انگه زعفران بيرگه يوز
 که قوتقاردينگ اول خسته مظلومنی
 مقاصدگه يوق بو حيات ايچره حد
 قچان عدلدين اوزگه بؤلغه ايشی
 پُشيمانليغ ايتمس بو عالمده سود
 بو ايش کسيدين تينماغيل بير نفس
 انگه اول دمی بي دوا درد ابرور
 فراغت تاييب خاطری قيغودين
 اتا بويروغين اختيار ايله دی
 نيپلی تانگ حق نصيب ايتسه محموددېک

حکمت

اسکندر نينگ ارسطودين سوالی اول بابده کيم، عدالت نتیجه سی ني نوع
 ايشلر بۆله آلهی کيم اول نتیجه اميديگه کيشی اول بؤلغه قدم سالنه ی و
 ارسطوخه جهانکشايلىق تیلی آچيلماق و عدل نتیجه سی جهانگیرليک
 ابرکينين ثابت قيلماق و عادلنه اول جهان سعادتى هم تاپيلماق

ينه شاه ارسطوخه قيلدی خطاب
 شهی کيم ابرور عدل نينگ جازمی
 دېدی: «شه که عدل اولسه آيين انگه
 بو عالمده بؤلماغليق آفاقگیر
 بو عالم آلورنی بورون شرح اېته ی
 «که اي دانش آيين و حکمت مآب!
 ني ايشلر اېکين عدل نينگ لازمی»
 مسخر دورور دنيا و دين انگه
 ينه عالم اهليده جنت سرير
 ينه اوزگه عالمغه داغی يېته ی

شهی کیم انگه عدل بنیاد اؤلور
 چو ملک اؤلدی آباد و خلقی غنی
 چو مخزننی بو نوع معمور ابتر
 سپاهی قچان شه غه طالب کبلور
 قچان بیر عدوسینی پست ایله دی
 ایکی ملک افزون قیلور قوتین
 بو ترتیب ایله چونکه طرحین سالور
 ینه اول که چون عدلی ظاهر دورور
 سپاهیسی گر تیغ اورر بی عدد
 قچان قیلدی مینگ خصم کینخواه اوقی
 ینه اول که چون عدل بؤلیمیش فنی
 رعایاسی تونلر ایلیک آچیان
 بیراو تاپسه بیر ایشگه مونچه سبب
 بو بیر مدعا چونکه تاپتی وقوع
 بیراو تېنگریگه التجا کېلتوروب
 آلیب ملکیدین رنج و فرسوده لیق
 تأمل قیلیب عدل و احسانیه
 نتیجه مونگه غیر غفران اېمس
 بو عالم داغی بؤلدی، اول هم انگه
 چو ختم ابتهی دانای بسیاردان
 حکیم ایتوریدین چو کسب ابتهی نفع

نتیجه بوکیم، ملکی آباد اؤلور
 یقیندورکه معمور اؤلور مخزننی
 سپاهیغه بېشک موجب یېتر
 عدوسیغه، شک یوق که غالب کبلور
 ایننگ ملکینی زیردست ایله دی
 ینه خصمی نینگ سیندورور شوکتین
 عجب یوق، اگر دهر ملکین آلور
 باری قوم ایله خیلی شاکردورور
 رعیت دعا بیرله ایلر مدد
 یریم کېچه قیلغانچه بیر آه اوقی
 عدو خیلی داغی تیلرلر انی
 سپاهیسی باریب انگه قاجیان
 جهانگیر بؤلماغلیغی نی عجب
 ینه بیرگه اېمدی قیلاین شروع
 چو عدل امر قیلیمیش بجا کېلتوروب
 خلایقکه یتکورگهی آسوده لیق
 دعا قیلسه آفاق اېلی جانیه
 جزای عمل بؤلمه ی امکان اېمس
 ایکی کون ملک مسلم انگه
 جوابینی تاپتی شه کاردان
 باری شبهه سی کونگیلیدین بؤلدی رفع

اسکندر ایشلری نینگ تفصیلینی اجمال بیلہ دبیلیمک و اول اجمال نینگ
مجملاتین تفصیل قیلماق و دارانینگ رسولی انگه آلتون بیضه تیلہی
کبلیب، پولاد نیزه دپک ایتیک سؤزلر جواب تاپیب بارماق و اول سنان
لمعه سی نینگ برقی انینگ خرمن صبریغه اؤت سالماق و کنجد بیلہ گوی و
چوگان ییبارمگی و اسکندر اول چوگان بیلہ گوی اوروب کنجدنی قوشلر
تبرمگی

بو ینگلیغ دہدی مؤبدِ نکته سنج
که چون قیلدی اول شاهِ نوحاسته
حکیم، اویله کیم کؤرگوزوب اپردی یؤل
که عالم آلورغه بؤلور منتهی
تأمل قیلور اپردی حددین فزون
چو عدل و شجاعت انگه یار ابدی
قویاشدپک سپهر اوزره تارتیب علم
اول ایشلرکه اول قیلدی آفاق ارا
بو اعجوبه لرکیم انگه بپردی دست
نې کیم قیلدی اول دېسه، ایتھی، کیشی
باری قیلغانین دېمک آسان اېمس
مناسب بو کېلدی که هر حال ایلہ
که کامیم روا ایلہ میش بؤلغه مېن
ینه قصه سیغه تعقل قیلیب
اموریده اولچه غرایب دورور
جدا ایلبان کذب آلاشین
همانا که اول شاهِ دولتپناه
مخالفة قصه هلاک ایلہدی

که تاریخ علميغه کؤپ چېکتی رنج
عدالت بیلہ ملکین آراسته
عدالت هواسین بیلیب اپردی اول
بو سؤز فکریده خاطر آگهی
چېکر اپردی اندیشه تارین اوزون
ینه رای ایلہ حکمتی بار ابدی
یوروب آلدی عالم یوزین یکقلم
کیشی قیلمهدی بو کهن تاق ارا
جهاندارلر قدری تاپتی شکست
توگنمس اؤقوب قرنلر اول ایشی
دېگنگه توگتمکلیک امکان اېمس
دېسم، اول احوالین اجمال ایلہ
حدیثین ادا ایلہ میش بؤلغه مېن
تواریخیغه کؤپ تأمل قیلیب
که اول ایشته کؤپرک عجایب دورور
انگه ایلہ سم نظم آرایشین
بورون روم تختیغه کیم بؤلدی شاه
که اعدادین اول یېرنی پاک ایلہدی

چیریەک چبکتی اندین سۆنگ ایستب کشاد
 بورون تارتییان رزم اوچون تیغ کین
 قیلیب زنگبار اهلیگه چیره لیک
 ینه بۆلدی دارا بیله همنبرد
 ینه ملک آچماقته قیلمه ی درنگ
 چو بۆلدی مطیع انده بۆلغان اولوس
 یانیب مصر فتحیغه قیلدی ستیز
 کۆروب طبعی اول مرزنی آشنا
 چو زردشت دفعیغه قیلدی غلو
 عراق عجم ساری قیلغچ خرام
 عراق عربغه چو سوردی سمند
 ینه ایله دی عزم شام و حلب
 یمن ساری چیقستی نېچوک کیم سهیل
 بیر اؤپمکه چو مگه عزمی قیلیب
 قیلیب عزم اندین سواحل سری
 ینه ایلبان فارس فتحیغه عزم
 آچیلغاچ بولر شاه فرخنده فال
 چو ملک آلهلی دأب و خورزم ایتیب
 چبکیب رعیتی مهر اشرافنی
 چو بو ناحیتدین عنانتاب اؤلوب
 چو عازم بۆلوب جانب آس و روس
 توشوب چرکس و گورجی ساری یولی
 شمال اهلین احسانغه غرق ایلبان

جهان ایچره ایلرگه فتح بلاد
 یوروب ایله دی عزم مغرب زمین
 یودی تیغ سوییدین اول تیره لیک
 که بدخواه دین کؤککه یتکوردی گرد
 یوروب فتح قیلدی بلاد فرنگ
 قیریم بیرله فتح ایله دی اندلس
 سپهر آنی مصر اوزره ایتتی عزیز
 قیلیب انده اسکندریه بنا
 الر اؤتیغه تیغ ایله اوردی سو
 نوا تاپتی آهنگیدین اول مقام
 قدومیدین اؤلدی اول ابل بهره مند
 نصیب اؤلدی اول بیرگه کام و طرب
 عقیق اؤلغه لی تاشلری قیلدی میل
 قبولی اوچون اول ایشیک آچیلیب
 قؤیوب یوز عجایب مراحل سری
 میسر بۆلوب، ایله مه ی کین و رزم
 سعادت بیله قیلدی عزم شمال
 توجه بیله فتح خوارزم ایتیب
 یاروق ایلبان دشت قیفچاقنی
 عنانگیری سقسین و سقلاب اؤلوب
 بۆلوب یوزلری وهمیدین سندروس
 بۆلوب بارچه گورجی و چرکس قولى
 توجه قیلیب عزم شرق ایلبان

^۱ - سقسین و سقلاب قدیم تورکستان ولایتلریدن ایکیتیه سی نینگ آتی.

چو منزل قلیب ملک فرخارنی
 چو معبر بؤلوب ماوراؤالنهر انگه
 چیگیل بیرله یغمادین ایل ب عبور
 یوروب چینغه بؤلغانده مسندنشین
 ینه هند ساری قلیب تورکتاز
 بوزوب هندو چین ایچره بتخانه لر
 چو رفع ایلبان کفر ینگلیغ عیوب
 اؤتیب سند ایله کبچ و مکران ساری
 خراسان هوا سیده تاپقچ حیات
 سپاهان سری دشت قیلغانده طی
 چو فتح اؤلدی عالمده غی مرز و بوم
 نیچه وقت اؤلوب عیش ایله جامگیر
 ینه قتله عالمی سیر ایله دی
 غریب ایشلری دین که یؤق انگه حد
 مساحت قلیب بارچه آفاقنی
 چو قیلدی مساحت مسالک ارا
 طنابی که، مساح قیلدی قولاج
 انینگ سعی دین تاپتی باری سبیل
 منازلده طرح رباط ایله دی
 چو معموره نی توزدی قیلمه ی درنگ
 سو اوزره سوروب بی نهایت کپمه
 نیچه ییل سوو اوزره خرام ایله دی
 حق احسانیدین بحر زاهر ارا
 بارین فتح قیلدی سوو اوزره یوروب

کپسب اول گلستانده هر خارنی
 یسالیب سمرقند دپک شهر انگه
 نپچوک کیم چمن دین صبا و دبور
 کمر باغلب آلینده خاقان چین
 بؤلوب کبد قوللوق بيله چاره ساز
 یسب طاعت اهلیغه کاشانه لر
 بیریپ رهنوردیغه عزم جنوب
 هم اندین قلیب عزم کرمان ساری
 یسب انده شهری نپچوک کیم هرات
 بنا ایلبان شهری انداق که ری
 کؤنگول جمع ایتیب ایله دی عزم روم
 کؤنگول تاپمه دی انده آرامگیر
 ممالکده بنیاد خیر ایله دی
 بیری اپردی یاجوج آلیغه سد
 نی آفاق کیم، چرخ نه تاقنی
 ییغاچ ایتی تعین ممالک ارا
 قلیب اؤن ایکی مینگ قری بیر ییغاچ
 نشانی قچان بیر ییغاچ اولسه میل
 که اندین مسافر نشاط ایله دی
 تنگیز میلی قیلدی، نپچوک کیم نهنگ
 سالیب انده باری کپره کلیک نیمه
 جزایرده گاهی مقام ایله دی
 بلادی کیم اپردی جزایر ارا
 بیرین چون آلیب، ایلگیره ک سوروب

چو يېر قالمەدى آلمانغان سودە ھەم
سو موجى كىيى اضطراب ايلهدى
چو بۇلدى يېرى نقطەگاہ محیط
قېلىب سوو توپىن كۆرمىك اندىشەيى
كېرىب شىشەغە رنج و تشوير ايله
طنابى كە بۇلغەى نېچە مىنگ قرى
يىر اوچىن قېلىب شىشە دورىغە رست
بو يىنگىلىغ قېلىب چۆكتى دريا قويى
غرايب كە دريادە بۇلغەى نھان
الردىن روا ايلبان كامىنى
و ليكن بو سۆزدە اپرور اختلاف
يىنە عزم قىلدى قوروغلوقة بات
قارانغودە ايلب ياروغلوق طلب
قوروغلوقة ارا خضر اؤلوب رهبرى
بو ايشلر قېلىب كىم، كىشى قىلمەيىن
ولايت قېلىب تېنگرىدىن ملتمس
بۇلوب آنچه دولت مىسر انگە
كە ئېتىغە يۈنسە كىشى خامەيى
و ليكن بو دفتردە گنجايىشى
ضرورتدىن القصە ھەر حال ايله
ادا بۇلدى ھەر بيت ارا دفترى
تمامى بو اپردى كە قىلدىم ادا
سونوب پنجه كلي ايشى سارى قۇل
الردىن يىرى اپردى دارا ايشى

بو ايشلر بىلە بۇلمەى آسودە ھەم
محیط اۋرتەسىغە شتاب ايلهدى
قويى سوو و اوستون سپەر بسىط
ھمول حكمت اهلى يَسَب شىشەيى
اينىگ آغزىنى بېركىتىب قىر ايله
يېشىلگن، كېلور چاغدە دريا سىرى
يىنە يىر اوچىن توتتوروب اېلگە چۇست
انى قەرىغە چېكتى دريا سويى
انگە ظاهر اۋلدى جهان در جهان
كېمە ايچرە قۇيدى يىنە گامىنى
يېرىدە دېمكىدىن اېمسمېن معاف
چىقىب ايلهدى عزم آب حيات
انى تاپمەيىن قايتى خشك لب
تېنگىز ايچرە الياس اېدى ياورى
كىشىدىن بو نوع ايشلر ايتىلمەيىن
نبوتقە داغى تاپىب دسترس
يىنە آنچه كشور مسخر انگە
كېرەكتور رقم تاپسە «شھنامە»يى
اېمس سىققودېك بارچە آرايشى
اينىگ قصەسىن سوردوم اجمال ايله
ھەراوى ايچرە قىلدىم نھان كشورى
ولى اېمدى توفيق بېرسە خدا
قىلەى نظم كىم، اصل بۇلغەى ھمول:
كىم، اول نوع ايش ياد بېرمىس كىشى

بو نوع ابردى اول کيم ملک فيله قوس
 جهان خسرو اول چاغده دارا ابدى
 کيانيلر اؤرنیده آفاق گیر
 اموریده آيين لهراسبي
 بؤلوب کؤپ کياني ايش احداث انگه
 جهانبالغ امريده خسرونژاد
 جهان ملکیده مستقل پادشاه
 ممالکده هر صاحب تخت و تاج
 بیری فيله قوس ابردى اول خيل ارا
 خراج اول نيمه کيم مقرر ايميش
 چو اول قیلدى دير فنادين خرام
 بار ابردى چو ملک اؤلدى تعين انگه
 هم اولغى ييل تارتیان تیغ کين
 تاپيب تیغی نینگ برقى چون اشتعال
 توكوب ابردى قان آنچه اول خيلدين
 قرا داغلر دېک بؤلوب آشکار
 ايکى-اوچ ييل ايچره نېچه بؤيله رزم
 که باریده اعداسى منکوب ابدى
 بو فرصتده فتح ايله گن مرزو بوم
 قلیب خيلین اعداغه انداق دلیر
 شکوهی آشيب بحر زخاردین
 قلیب تیغ برقى جهان سوزلوق
 خیالی ارا اورمه یين تاب و پیچ
 نې آفاقنى اوزیگه کهنک کؤروب

که روم اهلی ابردى انگه خاکبوس
 انگه شاهلیغ آشکارا ابدى
 قلیب پشت-برپشتی صاحب سریر
 سپاهیده قانون گشتاسبي
 تېگيب بهمني ملک میراث انگه
 انچه که کیخسرو و کيقباد
 انگه تاپشوروب شاهلر تاج و جاه
 انگه بیتکوروب پیشکش، یا خراج
 خراجینی بېرگوچی بې ماجرا
 هماناکه مینگ بیضه زر ايميش
 سکندر انگه بؤلدى قايم مقام
 بو ینگلیغ که شرح اېتیم آيين انگه
 قلیب زنگ شاهی بيله بیغ کين
 کویوب زنگی اندین نېچوک کيم ذغال
 که زنگ اهلی رخساری اول سيلدين
 بؤلوب پیر یوزی، اؤيله کيم لاله زار
 قلیب ابردى اول شاه فرخنده عزم
 کیریب ایلگیگه اولچه مطلوب ابدى
 بؤلوب ايکى-اوچ آنچه کيم ملک روم
 که بؤلغهی قولان قصیدیه نره شیر
 لواسی اؤتوب چرخ دواردین
 یوزی مشعلی عالم افروزلوق
 جهانگیرلیک فکريدین اؤزگه هیچ
 نې آفاق نینگ شهلرین تېنگ کؤروب

اتاسی وفاتیدین اوچ ییل اؤتوب
 بو اوچ ییل ارا کؤنگلیگه یېتمه یین
 که داراغه بؤلغه ی ایشی احتیاج
 بیراوکیم ازلدیندورور رفعتی
 بوکیم بؤلگوسی خصم دارا انگه
 و یا ملک و جاهیغه قیلماق نظر
 قچان قیلسه لر کین ایکی نره شیر
 قچان کین چاغی بؤلغه ی اندیشه سی
 ایکی اژدها بؤلسه لر کینه سنج
 تېنگیزده بلیغ بؤلسه حددین اولوغ
 سکندرگه کیم یاور افلاک ابدی
 که دارا قاشیدین یېتیشتی رسول
 پرستنده لردین چو بار ایسته دی
 قدم اورغاچ-اؤق کوردی چون شاه نی
 پرستنده لیق رسمی چون ساز ایتیب
 دعایی که بؤلغه ی سزاوار انگه
 چو اؤلتوردی قاصد تیکیب یېرگه کؤز
 سکندر شکوهی قیلیب لال انی
 قیلیب شاه اندین بو معینی فهم
 سؤز ایتیب، اینگ ساری سالمه ی کؤزین
 کؤنگول باسقانین چونکه فهم ایتتی شاه
 که: «دارا شه کامران خوشمودور
 قۇپوب، یېر اؤپوب بېردی قاصد جواب
 که: «بو نوع کېلمکته کامینگنی ایت

ایشی لیک اؤن آنچه رفعت توتوب
 خیالیغه بلکیم خطور اېتمه یین
 انگه خود نی اېتگه ی که بېرگه ی خراج
 اؤزیدېک رفیع-اؤق ابرور همتی
 کبره ک ظاهر اېتمک مدارا انگه
 اینگ کؤنگلیگه مطلق اېتمه ی گذر
 یقین کیم، بؤلور نوجوانراق دلیر
 که کؤپره کدورور خصم نینگ پیشه سی
 تفاوت نی، کؤپره ک اېسه یېرده گنج
 نهنگ اؤلمس آسیبیدین قیغولوغ
 بساط ایچره هر کون طربناک ابدی
 اینگ آستانیه قیلدی نزول
 انی آلیغه شهریار ایسته دی
 سوپوردی یوزی بیرله درگاه نی
 سؤزیگه دعانی سراغاز ایتیب
 جُلوس امری ایلب جهاندار انگه
 نی یارا انگه سورمه یین دېرگه سؤز
 قیو لال کیم، دنگ و بی حال انی
 که فر و شکوهی انگه سالدی وهم
 انگه تېگروکیم، تاپتی قاصد اوزین
 سوال ایتتی شاهانه ایلب نگاه
 انگه ملک آیینی دلکشمودور
 ینه کامگارانه قیلدی خطاب
 نی کیم دېدی دارا پيامینگنی ایت!

ينه يېر اۋپوب قاصد ره خرام
 چو سۋردونگ سۋزومنى، اېرور ناگزير
 همانا بورونراق ملك فيله قوس
 قىليب اېردى مينگ بيضه هر ييل قبول
 بۋلوب اېرميش اوچ ييل كه اول كامياب
 بو اوچ يىلغى تقسيم تاپقان خراج
 مگر شاه ديوانىغه كېتمه مېش
 مېنينگ كېلگنيمدين بو اېردى مراد
 انى بېرسه، ايلب حساب، اېلته يين
 سكندرگه كېلدى بو سۋز بس قتيغ
 يوزى رنگى كۈرگوزدى اۋتدين نشان
 ينه لحظه يى باشين ايلب قويى
 كه افراط حلم و كمال خرد
 كۋتردى باشين سۋزگه آغزين آچيب
 دېدى: «ايت داراغه مېندين سلام
 كه شەلىق كه يۇقتور بقاسى انينگ
 بوگون-تانگه ليغ عمر اوچون كۈرمه رنج
 خزاين كه يىغدينگ عدددين فزون
 بوكيم يىغدينگ، اول تاپ اندين آسيغ
 ايشى كيم ضرر نفعيدىن بۋلسه كۈپ
 سنگه نفع يۇق، بيزگه اندين الم
 تىلب بيضه كۈپ بۋلمه محنتقه تۋش
 اگر طبعينگ اۋلدى نصيحتپذير
 و گر پند كۈنگلونگه يۇق سودمند

دېدى: «كاي شهنشاه عالي مقام
 كه بۋلغهمېن آلينگده فرمانپذير
 كه روم اندين اۋلميش اېدى نو عروس
 زر مغريدين تاپرغه وصول
 بۋلوبتور بهشت ايچره آرامياب
 كه اندين اېدى دوستلوققه رواج
 يېتر مخزن ايچره مگر يېتمه مېش
 كه گر لطف ايتيب شاه عالي نژاد
 يۇق اېرسه، نې ايتور جواب اېلته يين»
 غضب زهرىدين كامى بۋلدى اچيغ
 بۋلورغه جهان ايچره آتش فشان
 همول اۋت اوزه اوردى حكمت سويى
 غضب خيلى انديشه سين قىلدى رد
 جوابيغه آنينگ جواهر ساچيب
 سلام ايتقچ بۋيله يېتكور پيام
 اېمس جز فنا انتھاسى انينگ
 كه قۋيغه يېسېن البته گنج اوزره گنج
 سنگه رنج تېكوردى حددين فزون
 قچان تاپسنگ اندين آسيغ، اۋزگه يىغ
 اېمس قىلماغى عقل آلينده خوب
 اۋزونگه يېتورمه الم، بيزگه هم
 هوا توتتى اول بيضه بېرگوچى قوش
 اېمس بيزگه هم دوستلوقدين گزير
 سۋزونگ بيزگه داغى اېمس دليپسند

باشينگدين بو بيهوده سودانی قوی
 انگه کیم ابرور نکته دان و ظریف
 سنگه ناتوانلر بیله توستی ایش
 گروهی که هر ییل آلورسپن خراج
 خراج آلماق اندین اېمس دلپذیر
 نهنگی که بحر ایچره بی پاک ابرور
 نی نوع اؤلغه ی اندین خراج ایسته مک
 بو ینگلیغ تمنانی قیلغان بسی
 خردمندلیغ کبلدی خورسندلیق
 چکبک بی جهت بویله خارج نوا
 گمان اېتمه کیم مال و جاهینگ سپینگ
 دېمه بیر کؤترمس عددسبز چیریک
 سنگه کؤپ، منگه آزرآق اېرسه سپاه
 کبره ک دستگیر اؤلسه دولت ایشی
 توگتگونچه سؤزنی شه نکته گو
 قؤپوب قاصد ناتوان توتتی یؤل
 سالیب تیزره ک هر نفس گامنی
 جوانینی دارا اېشیتگچ تمام
 که: «هر کیمگه بو نوع افسانه دور
 و یا مست ابرکین که بو سؤزینی
 و یا خود ابرور طفل بی عقل و رای
 چو بو نکته لردین سوال ایله دی
 که: «نی تېله فهم اېتیم آنی، نی مست
 ابرور هم خرد یار و هم هوشمند

خیالینگدین اوشبو تمنانی قوی
 اولوغ ایشدورور تانیماغلیق حریف
 مېنینگدېک کیشی بیرله ایش توشمه میش
 ساتیب سېن الرغه بیرار اېسکی تاج
 که هم تاجبخش اؤلسه، هم تختگیر
 گر اول سووده یوز مینگ دُر پاک ابرور
 سووده دُر کؤپ بؤلسه باج ایسته مک
 اوزین سووده قیلدی بلیغ طعمه سی
 قوله سیسز طمع ناخردمندلیق
 ارامیزده کؤرمه خصومت روا
 ایش اؤلغانده بؤلغه ی پناهینگ سپینگ
 سنگه تیغیم آلینده توتقه ی ایلیک
 ابرور بېرگوچی آز و کؤپگه اله
 یوق اېرسه نېتر کؤپ چیریکنی کیشی»
 مهابت اېشیتگوچینی قیلدی سوو
 ولی نی تیریک، نی اؤلوک اپردی اول
 چو داراغه بیتکوردی پیغامنی
 تغیر تاپیب، بویله سوردی کلام
 تصور قیلورمېن که دیوانه دور
 دېگن چاغده بیلمه یدورور اوزینی
 که ابرمس سؤزیده خرد رهنمای»
 روان مستمع شرح حال ایله دی
 خود ابرمس ینه طفل غفلت پرست
 حدیث رفیع و جناب بلند

بُولوب علم و حکمتقه همدست هم
 نې حاجت صفاتين بيان ايله مک
 شُکوهی بيله فریدين هيچ احد
 نېچه کیم نظر ايله سم هر سری
 بو سؤز قیلدی دارانی اول نوع تند
 غضب اوتینی ايله دی شعله خیز
 اول اؤت قوزغلان سالدی دوران ارا
 بویوردی که قاصدنی بند ایتیلر
 دېدی: «کودکِ بنده زاده مېنینگ
 هم آباسی بو خاندان بنده سی
 نظر ايله سم عقل میزانيغه
 که آنینگ سؤزین سؤز حسابی توتوب
 توزوب شرح ایلرده دېباچه یی
 نې مېندین توهم، نې اېلدين اویات
 ایننگ دفع اسبابین اینگ توزه ی
 بېره ی گوشمالی که هر بدسگال
 زبان آوری اول ایسته تتی چُست
 انگه سؤزلر ایتیب ایتیک داسدېک
 ینه بېردی چوگان و گوی انگه
 ینه بیر ایدیش کنجدِ بی حساب
 اوزاتیب انی تیکتی یولیغه کوز
 چو اول یېتی قطع مسافت قلیب
 سکندرگه عرض ایتتی اهلِ وصول
 دېدی شه که، قاصدنی کپلتوردیلر

دلاور صفتدور، زبردست هم
 بُولور سؤزلریدین عیان ايله مک
 تاپه آلمه ی آلیده سؤز دېرگه حد
 ایننگ فکری اېرمسدورور سرسری»
 که بُولدی اجل تیغی آلینده کند
 که توشتی فلک جوفیده رستاخیز
 نې دوران ارا، چرخ گردان ارا
 سیه چال ساری آلیب کپتیلر
 جنیتکشِ خانوادم مېنینگ
 هم اجدادی اجدادیم افکنده سی
 کیم اؤلغه ی که کیرگه ی کیشی سانیه
 و یا مېن دېگن سؤز جوابی توتوب
 یَسْب بحر آلینده دریاچه یی
 بو غایتقه شرح ایتگه ی اندین صفات
 انگه اول کیم اېرکانلیگین کورگوزه ی
 توزه لگه ی چو یاد ایتگه ی اول گوشمال
 دېمکته دلیر و اداسی درست
 ایتیک داسدېک یوق که الماسدېک
 قلیب مونده هم گفت وگوی انگه
 بېریب، انده هم قیلدی سؤزلر خطاب
 که تا نې کپتورگه ی جوايغه سؤز
 قیزیل تیلنی باشيغه آفت قلیب
 که: «دارا قاشیدین کپلیدور رسول»
 قرا یېرنی گردونغه ییتکوردیلر

سكندرگە چون توشتى قاصد كۆزى
 شۇكوهى انىنگ جسميدىن آلدى تاب
 پير اۋيتي و عرض دعا ايلهدى
 دېدى شە كە: «عرض ايت سۆزونگ بارىنى
 دېدى حامل راز ايلب سجود
 يۇق آلىنگدە سۆز دېرگە يارا منگە
 نې سۆزكىم دېمىش اول دېسنگ، عرض ايتەي
 سكندر ضميرىغە سالدى بىلىك
 دېدى كىم: «پيام ايتتى داراي دهر
 كە رسم قديمي كە، دېرلر خراج
 ولى شاهلركىم، اپرور بنده ميز
 مونى بېرمك - اظهار طاعتدورور
 آتانگە زمانى كىم، اېردى حيات
 چو سېن تاپتىنگ آنىنگ مقامىغە يۇل
 اطاعت طريقين شعار اېتمەدينگ
 ايكي-اوچ يىل اۋيتي و اول يېتمەدى
 چو ايش حددين اۋتتى يىياردوك كيشى
 دېمىش سېن نېچە سۆزكە حدىنگ اېمس
 ولى نېوچون كىم، كيچىكدور ياشىنگ
 دېدوك كىم، جنونونگە آغاز اېمىش
 ايشىنگگە يۇق اصلاح تدبيردين
 كېرەك اېمدى خدمتنى ناكام اېتېب
 آلب، قيلمەين وهم، عزم اېتگە سېن
 يوزونگدين داغى رفع بۇلغەي حجاب

اونوت بۇلدى آغزىدە ايتور سۆزى
 وقارى ساليب كۈنگلىگە اضطراب
 رسالت طريقين ادا ايلهدى
 بيان قيل، خيالىنگ نمودارىنى!
 كە: «جانىنگە حقدين تومن مىنگ دُرود
 ولى دېى، دېگن سۆزنى دارا منگە
 دېسنگ يۇق، قەياندين كە كېلدىم، كېتەي»
 كە: «باردور كېتورگن كلامى ايرىك»
 عدالت بىلە كشورآراي دهر
 كە، يۇق بىزگە آلماققە خود احتياج
 نې حكىمى كە قىلساق سرافكندە ميز
 بىزىنگ حكومىزگە اطاعتدورور
 بو خدمت ارا ظاهر اېتتى ثبات
 كېرەك قىلسنگ اېردى، نې كىم قىلدى اول
 نې كىم قىلدى اول، اختيار اېتمەدينگ
 كيشى هم انى بازجست اېتمەدى
 كە بۇلغەي خراج آلماق آنىنگ ايشى
 كيشى بىلسە حدىن، سۆز انداق دېمس
 تۇقونمەيدورور تاشقە هرگز باشىنگ
 جھالت سىنگە كۆپ و عقل آزا اېمىش
 چوكودك سېن، اۋتتوك بو تقصيردين
 نې وجهى كە قالمىش سرانجام اېتېب
 رفيع آستان اۋپگەلى يېتگە سېن
 عنايت داغى كۆرگە سېن بې حساب

اگر وهمدين اضطراب ايله سنگ
و يا بولسه طغيانِ جهل و غرور
که بيلمسليگينگ ابتدا سيدور اول
بيبارديم قاشينگه مناسب نيمه
کېتوردی، بو سؤزنی دېبان نکته گوی
که گودکليگينگ چونکه غالب دورور
بودورکيم، کؤرونگه ی سنگه کؤزگه ايش
و گر رفع قيلمه ی کؤنگولدين خلاف
نزاع اولغان اولسه موکد سنگه
قؤيوب جهل، اؤز جانينگه رحم قيل
دېبان، قؤيتی مجلسدين ايلب شتاب
کېتوردي و آغزيدين آچتی توگون
دېدی: «شاهدين هر کيم اېتسه هراس
توگتگچ سؤزين نکته گوی دلير
چو قاصد بو ينگليغ تکلم قيليب
توگه تتي چو خارج تمني بيله
که: «دارایِ دوران شه پاکزاد
انی سؤز چو بې اختيار ايله ميش
بوکيم شاهلرنی دېميش بنده سی
گروهی که اؤز لطفی بيرله اله
کيشی اؤزيگه بنده قيلماق خطاب
الر قوللوعی حقه آيين اېرور
بو سؤزکيم دېدی شاه دريا عطا
اېرور شرک چون تېنگرينگ شرکتی

دېگن امردين اجتيناب ايله سنگ
که سؤز ردی ذاتينگه کېلسه ضرور
کيچيک ياشليگينگ اقتضاسيدور اول
بؤيون تؤلغه مه، نامناسب دېمه!
ارا بيرگه بير صولجان بيرله گوی
سنگه گوی و چوگان مناسب دورور
و ليکن اېرور ملک ايشی اؤزگه ايش
عيان قيلمه سنگ عجزينگه اعتراف
که خود يوق اول اندیشه غه حد سنگه
سپاهيم حسابين بو کنجدچه بيل»
اولوغ ظرف ارا کنجد بې حساب
بساط ايچره اول ظرفين اېتتی نگون
سپاهين بو کنجددين اېتسون قياس»
جواب ايسته يو، کؤز تيکيب باقتی بير
سکندر نهاني تبسم قيليب
سکندر سؤز آچتی تائي بيله
که، بېرميش طريق فصاحتقه داد
عجب نکته لر آشکار ايله ميش
سرافرازلرنی سرافکنده سی
الرنی قيليدور اولوس اوزره شاه
هماناکه اېرمس طريق صواب
اگر تېنگری، بنده م، دېسه چين اېرور
شک اېرمس که، باردور سراسر خطا
کيرار کفر يؤلغه بو فکرتی

ینە اول که دەبدور مەنی طفل و مست
 بو اوچ ایشگە بۆلغە ی بیراو متهم
 یوق ابرسە ایکی شاه حشمت متاع
 بیرى بۆلسە فرضاً اولوغ، بیر کیچیک
 قۇتان نینگ اولوق قوش ارا سانى بار
 ینە بوکە شاه ایل ب احسان منگە
 ابرور موندە بیر رمز پوشیدە حرف
 که ییر هیئتین ایلان جست وجوی
 چو شاه آنی توتتی مسلم منگە
 بوکیم ایلگیمە سالدی چوگانینی
 همانا چقیب ملک میدانیدین
 که تا مەن بو میدانە گوی اورغە مەن
 منگە مژدەلر یېتی اندین بسی
 بو کنجدکە هم کەلدى اندین بو یان
 چو قیلیمش سپاهیغە تشبیه انی
 مەنینگ خیلیمە کەلدى قوشلوق سزا
 بویوردی که، سوردیلر آنچه تاووق
 الر کەلتوروب دانە تېرمککە زور
 بو دقتلر ایل ب سخورنى لال
 بویوردی روان شاه حکمت قیاس
 ایشیتگن جوابینگنی یېتکور انگە
 یانیب قاصد اول سۆز خراشی بیله
 چو داراغە بیلگنلرین قیلدى فاش
 قالب فتنە خیلغە اهل زمان

داغی تېلبەلیک قیدیغە پایبست
 که، چککە ی سۆزی کفر ساری الم
 عیان ایتسەلر ملک اوزرە نزاع
 بو سۆز دەمس اولسە اولوغدە بیلک
 ولی سونغور آلیندە نې جانی بار؟
 ییارمیشدورور گوی و چوگان منگە
 تفعّل ارا بی نهایت شگرف
 مدور تاپیدورلر انداق که گوی
 همانا که حق بېردی عالم منگە
 مسلم منگە توتتی میدانینی
 مەنی بهرەور قیلدى چوگانیدین
 سمندیم قیلیب گرم پوی اورغە مەن
 که ممنون مەن اول کامراندین بسی
 ایننگ داغی رمزینی ایلە ی بیان:
 ابرور نکتەیی، اویله تنبیه انی
 کیم، اول قوشقە کنجددین اۇلغە ی غذا
 که کنجد حسابیغە بۆلغە ی یاووق
 که بیر دانە هم قالمە ی ابلتورگە مور
 قیو لال کیم، اۇلتوروب انفعال
 که: «بۇل اېمدی دارا سری رهشناس
 نې سۆزلرکە سوردونگ منگە، سور انگە!»
 ایاغی کەلیب، باردی باشی بیله
 عداوت اوتی کۆککە تېگوردی باش
 عدم کویگە قاچتی امن و امان

اياقچى، كېتور مى كه، تارتهى دلير
 كيراي خصم ارا، اويله كيم شير مست
 معني، چاليب، گرم هنگامه توز
 چو آهنگ كين ايتيلر ايگى شاه
 نوايي، جهان ايچره آشوب ابرور
 بو آشوبدين گر تيلرسين امان
 زمان اهليغه بولسه مينگ ابتلا
 چوسرخوش بولهى، گؤكرهى انداق كه شير
 باريغه بېرهى بير دم ايچره شكست
 سرودونگده آهنگ «شهنامه» توز
 دلبر اولسون اول نغمه بيرله سپاه
 فتن صرصرى امنيتروب ابرور
 امان تاپمه مى شغليدين بير زمان
 اېمس مبتلا باده ايچكن تولا

مخالفت مذمتيده كيم، «مخ» حسد بيله «الفت» دورور و «مخل» اندیشه بيله
 «آفت» كؤرونوركه، عكسين توتسه، مصادقت يوز بېرور و تركين توتسه،
 سعادت سرمنزليغه يېتكورور و ساير اېل مخالفتى بابيده كيم، موجب خان و
 مان خرابليغيدور و سلاطينغه واقع بولسه، جهان خرابليغى

جهان اهليده يوق وفا، اي رفيق
 عداوت بيله كيندور آيينلرى
 جهان ايچره موجود ابرور نېچه خيل
 كيشى بولمه غهى قيلسنگ اندیشه يى
 قچان كيم عيان بولدى همكارلىق
 بيلور كيم كه بير پيشه بولغهى فنى
 بير ايسته مهارت چو ظاهر بولور
 چو هر ساريدين بولدى دعوا و لاف
 بولور كين ايكاونينگ تونى و كونى
 نېدين كيم بيرى بولسه توفراقه تېنگ
 كيم اولسه بيراو بيرله همفئليغى
 بو يالغوز اېمس اهل صنعت ارا
 ابرور رفيق الردين جُدا، اي رفيق!
 توگنمس عداوت بيله كينلرى
 كه باريغه دور كينه قيلماققه ميل
 كه، تاپيلمه غهى انگه همپيشه يى
 نې امكان كيشى بولمهى آزارلىق
 كه البته همپيشه دور دشمنى
 ينه كيمسه هم انده ماهر بولور
 ارا يېرده سالور تعصب خلاف
 تيلر بولمه غهى - بو انى، اول مونى
 بو فنده قالور يېر ينه بيرگه كېنگ
 جهت بودورور بولسه دشمنليغى
 كه كؤپره كدورور اهل دولت ارا

شهي کيم انگه بولسه يوزمينگ کيشي
 الـرکـيم، نيابتقه منسوبدور
 الـرکـيم، ابرورلر امارتـمـآب
 الـرکـيم، تومن بولدي آيينلري
 الـرکـيم، قوشون بېکليگين قيلدي فن
 ابرور چون تفاوت بيله اول اساس
 قيو چرگه کيم انده بير خيل ابرور
 قيلور هر بيرى سعي يېتمک بورون
 تعصب چو سالدی اراده صداع
 نېچه شاه لرغه يقينراق کيشي
 اسافلغه هر نېچه کيم جهل ابرور
 زيانين نېچه کيم يامان فرض قيل
 بولردين اواسط ارادور اشد
 تاير کوپ کيشي اول عداوتده بيم
 بورونغي اريغ اېتسه تاشماققه ميل
 و ليکن آليغه توشسه حساب
 بو گويا جهان ايچره طوفان ابرور
 نې طوفان، بلا بحري چيقالگاني
 اگر دشت و تاغ اوزره دور هر فريق
 جهان ملکيدين امن بولماق ييراق
 بلا سيلينينگ بولماغي موجزن
 نې طوفان، بېدادو سېلاب غم
 عداوتقه باغلب کمر ايگي شاه
 باري تارتيدان قتل اوچون تيغ تيز

بودور بارچه بير چرگه ليک نينگ ايشي
 تقربلري شهغه مطلوبدور
 قيلورلر نيابت اوچون اضطراب
 امارت اوچوندور باري کينلري
 خرابي بوکيم باشله غيلر تومن
 اسافلغه تېگرو بهذالقياس
 باريغه ينه چرگه گه ميل ابرور
 همول مقصدي ايچره تايماق اۋرون
 ينه اۋرته غه توشتي کين و نزاع
 عداوت کليل کوپرک آنينگ ايشي
 و ليکن خصومتلري سهل ابرور
 بير اۋزيگه، يا اۋن اۋزيدېککه بيل
 که نقصانلري فاش اۋلور بې عدد
 بوزولور بسي خاندان قديم
 ايکينچي ابرور پايه بارانغه سيل
 که بولغهي سلاطين گردون جناب
 که اندين جهان اهلي ويران ابرور
 جهان اهلي سوو آستيغه قالغاني
 قيلچ بحري سويغه بولماق غريق
 امانليق همول ملک ايليدين قيراق
 چؤمورماق اولوسني بو موج فتن
 ابرور آنچه کيم دهر اېليگه الم
 جهان اهليني ايلب ايگي سپاه
 قيلب تيغ تيز اۋلتورورگه ستيز

اتا بير طرف گر ابرور، في المثل
ايکيسيگه کين اوتي سالغهي غضب
اتا جان بيريپ اؤغلين اؤلتورگه لي
قرينداش تاپسه قرينداشيني
توشوب آشنالرغه بيگانه ليق
بو نوع اؤلسه مونداق ايکي ذات ارا
اينگدېک اېسيپ تندباد نبرد
توتوب فتنه گردی خلایق کوزين
ساليپ اېلگه مونداق نبردی بلا
اگر بو ايکي شهغه بولمه ي مصاف
اولوسقه دېگن ينگليغ احوال اؤلوب
و گر رحم قيلمه ي اولوس جانيغه
بيريسین ظفر ايلبان چيره دست
يقين بيل کيم اول کوندور آفت کوني
خوشا، ايکي آزاده نامراد
نې اول ايله سه بو مدارا قيليب
اينگ کامي بو بيرگه مقصود اؤلوب
رفيق ايکي درویش، بي اشتباه
ينه جانب اؤلسه اؤغولغه محل
اول اؤت قان ايچرگه قيليب تشنه لب
اؤغول هم انگه تيغ کين سورگه لي
دما-دم تيلب کېسگه لي باشيني
کېتيب همشينلرغه همخانه ليق
نې بؤلغه ي، گمان قيل ايکي يات ارا
که آشوبدين ييتکوروب کؤکه گرد
کيم، اول گرد ارا خلق تاپمه ي اوزين
گهي قتل و تاراج و گاهي جلا
و ليکن بؤلوب بؤيله دايم خلاف
خلایق حوادثقه پامال اؤلوب
عزيمت قيليب رزم ميدانيغه
ينه بير ساری ظاهر اؤلسه شکست
نې آفت کوني کيم، قيامت کوني
که بير-بيرگه ظاهر قيليب اتحاد
انگه هم بو رفق آشکارا قيليب
مونونگ ردی اول بيرگه مردود اؤلوب
ابرور يخشراق کيم، عدو ايکي شاه

ايگي جهاندار مخالفتيدين جهان اهلي خرمنيغه بلا برقي يبتگني و ايکي يار

موافقتيدين اول توتشقان اؤتقه رحمت يامغوري ياغيب، شعله سين پست

اېتگني

اېشيتيم که چينگيز و خوارزمشاه
بوزولدي جهان اولچه مقدور ابرور
عداوتقه چون بؤلدیلر کينه خواه
نېته ي شرحين ايتيب، چو مشهور ابرور

هماناكه چينگيز تاپيب ظفر
 نې کشور اراكيم مقام ايله دی
 توشوب موجغه بحر جبارليق
 اتا اوغليغه ييغلان: های-های!
 حيات اوييگه مرگ ساليب خلل
 مگر شام ملكيده ابردی بو حال
 قصادين بيراو دستگیری بؤلوب
 کوزيدين آقر قانلريدن ایکاو
 تيلب هر بیری ايله مک ابتدا
 بو حالتده قاتل چېکيب تيغ قتل
 ينه بير باشين آچيب، اېتمه ی هراس
 که: «اول مېنينگ باشيمه تيغ سور
 مونگه چونکه ميل اېتتي اولتورگه لی
 آچيب باشين اول بير هم ايلب هوس
 بولر هر بير - اول بير اوچون قيغوده
 توشیگه کيرار بو ايکي يار ايشی
 که: «کېچگيل خلایقکه آزاردين
 سنگه کينه ور بولسه خوارزمشاه
 ايکي شه کيني جهاننی بوزوب
 چو اويغاندی اويقوسيدن قهرمان
 ايکي يار و قاتلده اول ماجرا
 قليب ابردی کافرغه داغی اثر
 قليب رفع کونگليدين آزارنی
 ايکي شاه چون بولديلر کينه خواه

ايننگ ملکيني قیلدی زیر و زیر
 چېکيب تيغ کين، قتل عام ايله دی
 عيان ايلبان موج قهارليق
 قيزيغه انا تارتیان: وای-وای!
 امان رخنه سين محکم ايلب اجل
 که ايکي رفيق مودت خصال
 بيراو يوق که کافر اسیری بؤلوب
 يوديلر ايلک جانلريدن ایکاو
 که جانين ينه بيرگه قيلغه ی فدا
 بيريسيگه قیلدی عيان بيغ قتل
 عيان ايله دی يالباريب التماس
 چو مېن اولدوم، اول دم ايننگ بؤينين اور!
 باشيغه جفا تيغی تېکورگه لی
 نې کيم ابردی اولغيغه ملتمس
 بو حالتده چينگيز اېميش اويقوده
 مونی کورگچ ايتور انگه بير کيشی
 وفا اورگن اوشبو ايکي ياردين
 اول ايشتين جهان اهليغه نې گناه
 ايکي زار مونداق وفا کورگوزوب
 اولومدين خلایقکه بېردی امان
 که عام اولدی بخشش سؤزی خلق ارا
 يېتيشتی قولاييگه چون بو خبر
 اېشيب قیلدی آزاد ايکي يارنی
 جهان اهلی بولدی سراسر تباه

ولی ایکی درویش نینگ همتی موافق لیغی یمنِ خاصیتی
 که قیلدیلر ایثار جانِ حزین کؤتردی جهان اهلیدین تیغ کین
 کیشی ایله سه رفق یمنین هوس انگه تا ابد اوشبو تمثیل بس

حکمت

اسکندرنینگ ارسطودین سوالی اول باده کیم، مخالفت که بارچه ملله
 ممنوع دورور و نزاع که بارچه محله نامسموع، انداق ماده تاپیلغه یمو کیم،
 انده دلپذیر بؤلغه ی و قیلماغی ناگزیر و ارسطو اول تیره لیکده یاروغلوغ
 کؤرگوزمک و اول مخالف آهنگی راستده توزمک

ینه سؤردی شاه فریدون حشم
 ایکی کیمسه گه واقع اولماق نزاع
 نزاعی که هر کیمگه مسموع دور
 تاپیلغه یمو اول نوع بیر جاده یی
 که بؤلغه ی نزاع انده خاطر پسند
 دېدی حکمت آیین داننده حرف
 نزاعی که قیلدی خرد آنی رد
 بیراوده بیر ایش بؤلسه نادلپذیر
 ولی ابلگه اندین ضرر دور بسی
 بیراو منعیغه گر تاپر دسترس
 و گر منع قیلدی و بیر توتمه دی
 بیلیندی که کؤپ طبعی راغبدورور
 مونونگ بیرله هم تاپمسه امتناع
 بؤلور چون نزاع ایچره نقصان و سود
 که بوکیم نزاع ایچره توزدی اساس

که: «ای حکمت اهلغه رایینگ حکم!
 بیر ایشته ابرور موجب امتناع
 خرد بو یروغی بیرله ممنوع دور
 همول جاده ایچره بیر ماده یی
 که گر بؤلمه سه بؤلغه ی اندین گزند»
 که: «قیلدینگ سوالی بغایت شگرف
 قبول ایتتی هم بعضی ایشده خرد
 که فیله دور قیلماغی ناگزیر
 اینگ ضمیمه شور و شردور بسی
 اوزین توتسه معذور، معذور اېمس
 نې ایش ترکینی کیم بو دېر، توتمه دی
 ایریکره ک اینگ منعی واجبدورور
 بؤلور واجب اول لحظه قیلماق نزاع
 کېره ک انده بیر شرط توتسه وجود
 اوزین ایله سه خصم بیرله قیاس

اگر غالب اولماغلیغین چاغلەسە
و گر قوتین انگلەسە بیناین
و گر خود اوزین بیلەسە مغلوبدور
کەرەک اول نصیحت داغی نرمروی
کەتند اولسە کۆپ وحشت امکانی بار
نزاع ایچرە مونداق مراتب نی بیل
یقین بۆلمەسە غالب ظن کەرەک
بیراوکیم خرددور انگە رهنمون
چو نافع جواب انگلەدی مستمع
نزعیغە اول لحظه بیل باغلەسە
ارادە پدید ایتەسە شور و شین
نصیحت بیلە اکتفا خوبدور
کە تا مستمع بۆلمەغە تەندخوی
کە ناصحقە هم بیم نقصانی بار
قیلە آلمانگ چون یقین بۆلدی قیل
کیشی برچە ایشته خردفن کەرەک
بو ایشلردە قویمس بۆلورغە زبون
ینە سؤرمەدی سۆز - بۆلوب منتفع

دارانینگ اسکندر سؤزیدین آشفته بۆلوب، سپاه ییغماقتین عالمنه آشوب
سالیب، عالم-عالم چیریک ییغیب اسکندر رزمیغە عزم قیلغانی و سکندر هم
اول دریای آفت مقابله سیده سیل بلا و کوه مخافت مقاتله سیغە برق رزم و
وغا یسب یوزلشگنی و آفاقنی اول ایکی شاه زیر و زبر قیلورده دارانینگ
لوائ دولتی اؤزگە صرصر آفتیدین سرنگون بۆلوب اسکندرنینگ مهجه علمی
قویاش لواسیدین اؤتگنی

ایکی شاه ایشیده حکایت گزار
کە داراغە چون یبتی بارغان رسول
قیو سۆزکە شه دین خطاب ایله دی
چو عرض ایله مکدین یوق اپردی گزیر
چو فهم ایتتی دارا اینگدپک جواب
یانر اؤتدپک اؤلدی قدم تا به فرق
گهی بۆلدی دوران بیلە تندخو
آشوب دم-بدم اضطرابی اینینگ
بو ینگلیغ بپرور سۆزگە زیب عذار
سکندر قضایا سیغە بپردی طول
نپکیم استماع جواب ایله دی
بارین ایله دی عرض فرمانپذیر
غضب اؤتیدین جسمیغە توشتی تاب
تحرك انی قیلدی انداق کە برق
گهی چرخ گردانغە دبدی: «تُفوا!»
بیر و کؤککە طعن و عتابی اینینگ

بو آشوب درديغه بؤلمه‌ی دوا
 کیشی چاپتی آفاق ارا بیدرنگ
 سپه بحریغه توشتی اول نوع جوش
 هم ایران و توران هم اقصای چین
 چقیب اول صفت کیم، کیشی قالمه‌یین
 انگه تېگروکیم، حد اقصای غرب
 ینه هم دیاری جنوب و شمال
 بشر جنسی خیلین جهان‌دین ییغیب
 سپه جوش اوروب تاغ و هامون ارا
 سوروب ایلنی ضابط سپهدارلر
 بو ینگلیغ چیریک یخشیراق فال ايله
 سپاهی که یبر سطحیغه سیغمه‌یین
 نې اوچ و قیراق اپردی پیدا انگه
 عددده فلک انجمیدین فزون
 چوموعدغه جمع اؤلدی مونداق سپاه
 نظر سالدی چون اول چیریک ساری تیز
 دماغیغه یؤل تاپتی نوعی غرور
 یتیب هر طرفدین اولوس شه‌لری
 اقالیم والیلری جوق-جوق
 چو دارا توشوب بارگاهی ارا
 قؤیوب بارگاه ایچره تختی بلند
 توزوب مسندی کیم، سپهر برین
 قلیب حکم کیم: «ملک سلطانلری
 کلب بارچه یبر اؤپتیک ایلل سلام

چیریک جمعیغه بؤلدی فرمانروا
 به جز روم ايله زنگبار و فرنگ
 که اؤتتی فلک لجه‌سیدین خروش
 انگه تېگروکیم، حد مشرق زمین
 دېمه‌ی قالمه‌یین کیم، قاله آلمه‌یین
 بوتوب بارچه‌نینگ جسمیدین ساز حرب
 کیشی قالمای تاپمه‌یین احتمال
 جهان اهلینی تورت یان‌دین ییغیب
 غلط ايله‌دیم، ربع مسکون ارا
 سیاست طریقده غدارلر
 ایکی ییلده جمع اؤلدی تنقال ايله
 چیریک هرگز انداق کیشی ییغمه‌یین
 نې حد و نې غایت هویدا انگه
 نې انجم، بیابان قومیدین فزون
 یلیب اول سپه ساری عزم اېتتی شاه
 عداوت اؤتین ايله‌دی شعله‌خیز
 که گردون قاچر قیلسم اول یان عبور
 اؤکوش تارتیغ و تحفه همره‌لری
 اطاعت سالیب بارچه بؤینیغه طوق
 توشوب جوش خیل و سپاهی ارا
 چقیب تخت اوزه خسرو ارجمند
 ینه کؤرمه‌یین، اؤیله مسندنشین
 قموق خیل و کشور نگهبانلری
 مونونگ بیرله کسب ايله‌دیک احترام»

سلاطينغه چونكىم، بو نوع اۋلدى بار
ييراقتين كېلىپ، بارچه باش ايندوروب
چو هر بيرنى كۆرمككه شاه ايستبان
كېلىپ اول بساطى قيراغين اۋيوب
يانىپ، چون بۇلوب اۋرنىغه ره خرام
بو ينگليغ يريم كونگچه اېردى مهل
ختا ملكيدىن منگو-قاآن كيىي
همول مصردين ورقه و باشدېك
فرنگيسدېك خاوران ملكيدىن
شه و شاهزاده عدددين فزون
كه پابوسيدىن بۇلدىلر سربلند
بۇلوب كۆرمگيدىن چو عالي اساس
كه يوز مينگ محاسبه يوز يىل شتاب
بو اشغالى ايلبان برطرف
نې سرخيل كيم بار اېدى هر سىرى
قېلىپ تاجورلرغه حكم جُلوس
چو اطرافيده شاهلر اۋلتوروب
اولوغلر چو الطافيدىن تاپتى بهر
كه: «باعث چېكرگه بو ينگليغ سپاه
بو اېردى كه چون رومدين فيله قوس
قالبيدور انگه زاده يى مجنونوشى
بيبارمه ي خزايىغه اوچ يىل خراج
چو باردى كيشى بيلگه لى شرح حال
اينىنگ بيرله بو ماجرا سورگه لى

تايىپ ايشلرى سگه اعتبار
تيكىب يېرگه كۆز، اۋق اوچيدىن توروب
بارىب حاجب بارگاه ايستبان
قۇيوب آليده باش، اياغين اۋيوب
ينه بير بۇلوب خاك درگه خرام
كه تاپتى شرف اول كه بار اېردى اهل
ينه هند اېلىدىن قراخان كيىي
داغى دشت اېلىدىن تېمورتاشدېك
دوالى كيىي شيروان ملكيدىن
سپهدار و سرخيل حددين فزون
ينه التفاتى ييله ارجمند
ينه پيشكشلىر چېكىب بېقياس
يېتىشه قيله آلمه غيلر حساب
خلايقنى ترقه تىلر هر طرف
تيله تى عنایت قىلىپ ايچكرى
بارى اۋلتورورغه بۇلوب خاكبوس
سپهدارلر خدمتیده توروب
روان باشلەدى نكتە داراي دهر
خلايق فراغين قىلورغه تباه
جهان رحلتى عزميغه اوردى كوس
سودېك كجروى اۋت كيىي سرکشى
باشيغه سرافرازلىق سالدى تاج
كه اۋز خدمتين نېوچون اېتميش اۋسال
بقايانى ديوانغه كېلتورگه لى

پريشان تكلّم قىلىپ بې عدد
 ينه قىلدىم ارسال كۆپ نوع پند
 جوايىده كۆپ قىلدى ترك ادب
 اېشىتگچ قولەيسيز مقالين انىنگ
 بۇلوب باعث اول گول و نادان ايشى
 دېدىلر قۇپوب، يېر اۋپوب شاهلر
 كه: «قىلماققە حالينى آنىنگ تباہ
 بو يىنگلىغ چىرىك حاجت اېرمىس اېدى
 قيو بيرگە بو ايش عنایت بۇلور
 دېدى شاه كيم: «چون يىغيلمىش سپاه
 چو كيرمىش انگە زنگبار و فرنگ
 نېچە كون بو يېرلر طوافى قىلىپ
 اگر قىتسەق هم اېمستور يىراق
 چو شاه آغزىغە سالدى بو سۆز قضا
 نې كيم شه دېدى، اتفاق اېتتىلر
 منازل بىتىپ، بۇلدىلر جزم كۆچ
 بولرغە بۇلوب كۆچ-بركۆچ عزم
 كه دارا يىغيب يېر يوزىدىن سپاه
 خود اېرمىس اېدى غافل اول حالدين
 اوزاتىپ دما-دم عدوغە كىشى
 قيو ايشگە كيم فهم اېتىپ احتياج
 سپاهينى اول شاه نوخاسته
 كه آليغە چېكسە سپه عالمى
 نېچوك كيم يېل آليغە بۇلغەى سمان

كه يۇقتور انگە، اۋيله سۆز دېرگە حد
 انگە هيچ پند اۋلمەدى سودمند
 مېنى داغى آشفته قىلدى غضب
 ضرورت كۆروب گوشمالين انىنگ
 چىرىك جمعىغە چاپتى هر يان كىشى»
 سېھىدلىغ امريدن آگاهلر
 نې حاجت اېدى ايله مك عزم شاه
 انىنگ دفعىغە يېر قولى بس اېدى
 هماناكه بو ايش كفايت بۇلور»
 كېرەك رومنى قىلسەق آرامگاه
 الر فكرىگە هم كېرەكتور درنگ
 عدودين ممالكنى صافى قىلىپ
 هر اندیشه دین بو اېرور يخشىراق»
 قضا امريغە چاره يۇق جز رضا
 بارى روم عزمين يراق اېتتىلر
 قۇپوب هر طرف قىلدىلر عزم كۆچ
 سكندرگە داغى خبر يېتتى جزم
 بويان ايله مىش عزم بې اشتباه
 ايشيده يىراق اېردى احتمالدين
 پياپى خبر تايماق اېردى ايشى
 فراغت بيله ايلر اېردى علاج
 انىنگدېك قىلىپ اېردى آراسته
 كه بۇلسە الر هر بىرى رستمى
 يېتىشمك همان و - ساوورماق همان

و لیکن شعارى مدارا بؤلوب
 چو دارا حدیثی انگه بؤلدى توز
 بو ینگلیغ چیریک کیم بیان ایله دیم
 توزوب اول خردمند حکمتآب
 نچوک کیم تېنگیز ساری غرّنده ابر
 چو فهم اېتتى اول ایشنى دارا داغی
 ایننگ چیقماغی بؤیله بېوهم و پاس
 چو اؤن منزل اؤلدى ارا پېرده جزم
 یوروش رسمیده بؤلمس اېردى اؤسال
 توشولگچ، چیریک دورینی شق قلیب
 قویاش چون باتیب کؤککه سایه چقیب
 یزک اهلّیغه، اؤیله بیدارلیق
 که گر مور تېره نسه قیلّمه ی درنگ
 بو ینگلیغ سپه باشلبان ایگى شاه
 ارا پېرده تاغی اېدى بس رفیع
 ایکی دشت ارا ایکی خسرو اېلى
 سکندر سپه تېگره سیگه یېتیب
 یسب خندق و حصن خیبر کیى
 چو کؤنگلی بؤلوب تینج یوز تیغزن
 آیریپ اؤزی بیرله بؤلدى روان
 همول تاغ اوزه چیقنى اول خیل ایله
 نې کوردی که توتمیش سپه پیریوزین
 تحرک تاپیب خلقدین دشت و تاغ
 فلکنی ایننگدېک توتوب دود و گرد

تَهْتک یوق انداق که دارا بؤلوب
 که عالم سپاهین ییغیب قؤیدی یوز
 رقم بیرله وصفین عیان ایله دیم
 عدو روبرویغه قیلدى شتاب
 و یا گور خیلّیغه غران هژبر
 که باردی ارادین مدارا داغی
 عدو خیلّیغه سالدی بېحد هراس
 ایکی یانندین اؤلدى تانی و هضم
 کؤچرده، توشرده بار اېردى یسال
 سپه حفظی ایلرگه خندق قلیب
 همول ایکی یانندین طلایه چقیب
 طلایه ارا، اؤیله هوشیارلیق
 تیکرلر اېدى کؤزین آتیب خدنگ
 که بیر کونچیلیک قالدی یؤل رزمگاه
 ایکی یانیده ایکی دشت وسیع
 که یؤل تاپمه ی اول اېل ارا تانگ یېلى
 نېچه کیم کېره ک ضبطیده جهد اېتیب
 نې خیبرکه سد سکندر کیى
 بارى لشکرارا و لشکرشکن
 زهی، هم سپهدار و هم پهلوان
 عدونینگ سپاهین تماشا قیله
 قرا ایلان دهر تاغ و توزین
 تحرکه که هم کیمسه تاپمه ی فراغ
 که پنهان بؤلوب گنبد لاجورد

تاپيب گرد ايله دود چون امتزاج
 قه يان کيم سکندرگه توشتي نظر
 قيله آلمه يين اهل قياسيني هيچ
 خيالیده بو سؤزکيم: «ايکی چيریک
 ييري يانه بيرچه ايسه ايکی-اوچ
 اگر بؤلسه بير ساری يالغوز کيشی
 اگر ايسته سه حرب و پرخاشيني
 منگه مونچه حکمت طریقیده لاف
 بو ييردين يانرنيگ خود امکاني يوق
 بو فکر ايچره رای خردپروری
 کؤروندي که، بير-بيرگه ايلب ستيز
 ييري جته ايچره زبردستراق
 انگه نېچه قوت، مونگه آنچه ضعف
 سکندر چو اول ضعف و قوت کؤروب
 الر ساری باقتی تأمل بيله
 اؤزی جانبيدين حقيرين توتوب
 قيلور ابردی اول حرب نظاره سی
 که ناگاه هوادين عقابی اينيب
 اولوغراغنی صيد اېتتی اول نوع چُست
 عقاب ايلگیده بؤلغاچ اول بير تباه
 سکندر بؤلوب خوش دل اول حالدين
 بيليب کيم، انگه خصم اؤلور زيردست
 بو ايشدين اؤزيگه شگون انگلبان
 سپاهيغه کيردی تاپيب بو فتوح

بېريب اؤت و توفراقه بير مزاج
 تاپه آلمه دی خلق ايچيدین گذر
 تحير ايننگ مغزینی قیلدی گیچ
 قچان سونسه لر کين ايشيگه ايلیک
 ابرور حرب آيینی آزاراقه کوچ
 غنیم اؤلسه اؤتروسیده يوز کيشی
 ايلیک بيرله کېسمکتور اؤز باشینی
 عجب بيرده يايديم بساط مصاف
 نبرد ايله سم غير نقصانی يوق!»
 که بير تاش اوزه ايکی کبک دري
 اوروشورلر ابردی بسی تند و تيز
 ينه بير حقير ابردي و پستراق
 دې آلمانچه قوت، دې آلمانچه ضعف
 اؤزی بيرله داراغه نسبت کؤروب
 اؤزي و عدوغه تفاول بيله
 عدو اؤرنیغه يانه بيرين توتوب
 تردد ارا جان بي چاره سی
 قليب صيد آلورغه شتابی اينيب
 که گویاکيم اول خود يوق ابردی نخست
 ينه بيرگه بؤلدی ييري جلوه گاه
 تنومند اؤلوب کؤنگلی بو فالدين
 و لیکن تاير اؤزگه ييردين شکست
 يانيب خصم قدرين نگون انگلبان
 ايننگدېک که جانسیز بدن ايچره روح

چو اول تاغدين ايندى تاپيب نوا
 فلک مشعلی کۆکتین اؤلغاچ نگون
 اوزین ایلان محکم ایکی سپاه
 یزه ک ایلان، اویله آگاهلیق
 طلایه بؤلوب هر طرفتین مدیر
 یزه کدین سپه دوریده، اویله بیم
 اولوس، اویله مضبوط اؤلوب هر ساری
 ایکی شاه هر ساری ایش فکریده
 نری یوزده دارای انجم سپاه
 قلیب تخت اوزه ایش یراغینی گفت
 اوزی جانب فتح لازم کوروب
 کوزیگه سکندرنی هیچ ایلمه یین
 سپهدلری خود غلو ایلان
 که: «گر شاه حکم ایتسه ببوهم و بیم
 بیرى دهب که: «کۆرگچ قرا قاققوسی»
 و لیکن سکندر ساری برچه جزم
 قوي خصمغه ممکن ابرمس شکست
 کوزیدین باریب اویقو آسایشی
 ایلگه کرمدين بیتورمک نوید
 ایلې هیچ تینمه ی یسب سازو برگ
 کورونوب اوزون کینه اهلغه تون
 بو ینگلیغ ابدی ایکی یاندين خیال
 سحر آشکار ایتتی زرین لوا
 قضا سالدی اول ایکی دریاغه جوش

قویاش چېکتی تاغ کپین ساری لوا
 زمانه بؤلوب دودیدین قیرگون
 سپاه انتظارین چېکب رزمگاه
 که قیلمه ی انگه سایه همراهلیق
 تون اؤغریسین ایتمک تیلب دستگیر
 که تېره نمک امکانی تاپمه ی نسیم
 که اون هم چیقہ آلمه یین تشقاری
 یسال ذکرى بیرله تیکیش فکریده
 باشی اوزره گردون کیبی بارگاه
 باری نوعیدین آشکار و نهفت
 لواسیغه نصرت ملازم کوروب
 قصادین نې حال اؤلماغین بیلمه یین
 سکندر سوزین گفت وگو ایلان
 ابروریز انگه هر بیریمیز غنیم
 بیرى دهب که: «عذر ایشیگین آچقوسی»
 که قیلماق کبره ک تانگله اؤلگونچه رزم
 مگر اول که کورگوزگه بیز ضرب دست
 ایشی رزم اهلی نینگ آرایشى
 قاچر ایلگه بیم، ایش قیلورغه امید
 مهیا قلیب جوشن و خود و ترگ
 ولی کون خیالاتی توندين اوزون
 که بۆلدى عیان صبح فرخ جمال
 که بۆلدى یاروغ مهچه سیدین هوا
 که بهرام سمیغه ییتتی خروش

چېکيب گردلر نعره هایلە
 ظهور ایلان «ارض زلزالها
 بؤلوب تیغزنلر قدم تا به فرق
 یسب حرب اوچون اؤزنی مرکب اوزه
 چو آتلندی دارای دولتپناه
 سپه دېمه، دریای خونخوار، دې
 صفی توزدی توزمکه آیین حرب
 یسالی که بو طول ایلە کؤرگوزوب
 بارانگار انگه خیل مشرق زمین
 ینه یوزمینگ اؤزبک موغول بیرله ضم
 بؤلوب بارچه سی آلتی یوزمینگ کیشی
 یسب چین ایلین تورک چینی سرشت
 ییتی رنگ زربفت هر پهلوان
 داوولغاده چینی یلاو دلپذیر
 یسالی که قلماق خانی یسب
 تاموغ شعله سی برچه رنگین یلاو
 هر اؤپچینلوک آنچه قلیب کر و فر
 الر خیلی نینگ خانی قونگرات اؤلوب
 موغول شیرپیکرلی اؤت و یالین
 بولر خانی منگو کلب رزم ارا
 ینه منغیت اؤزبک بیله یانده شیب
 کوموشدېک یاروغ برچه نینگ کوهه سی
 الر یانیده ماوراؤالنهر اېلی
 باری شیرگیر و باری پیلزور

که سالیب بیر اجزاسیغه زلزله
 و اخرجت الارض ائقالها
 فلک تورکیدېک کؤک تېمور ایچره غرق
 تکاور سوروب، اؤز یسالین توزه
 سکندرغه اؤترو توزه تتی سپاه
 فلک بحری اندین نمودار، دې
 که بیر قُمبلی-شرق اېدی، بیر-غرب
 بودور طرفه کیم، ییتی دبقور توزوب
 سمرقندین تاکه سرحد چین
 یوز اېلیک مینگ اول ساری قلماق هم
 باریگه هنر کین ایلە رزم ایشی
 طراوتده انداق که باغ بهشت
 سالیب بادپایيغه برگ و ستوان
 ینه جوشن اوستیگه چینی حریر
 اجل دوزخیدین نشانی یسب
 بیلینب یلاو جلوه سیدین قلاو
 که اندین توشوب دهر ارا شور و شر
 اوروش وقتی آرمیدین یات اؤلوب
 تعدد ارا ایت توکیدین قالین
 که آشوبی عالمی ایل ب قرا
 ایکی زلفدېک توزلری چیرمشیب
 باش اوزره داوولغه لر چرگه سی
 ایکی رود اراسیده اؤن شهر اېلی
 تیکیب اؤق بیله کؤزلرین بؤلسه مور

جَنانوش سمرقند موجود یوق
 جَوانغارده مغرب اېلی بیر سری
 سنانلر سریغ رنگ، قلقان داغی
 عرب بریدین نیزه ور قیرق مینگ
 علملر قرا و سنانلر قرا
 همول مغرب اهلینی باشلب طلیع
 مداین نواحیسیدین اردشیر
 بنفش ایلان شدّه بیرله درفش
 قطیف اهلی، بحرین و بغداد هم
 بؤلوب سربه سر کؤک تېمور ایچره غرق
 جَوانغار هم آلتی یوز مینگ عدد
 هیرا وول یَسب یتّی یوز مینگ کیشی
 باری نینگ کبلیب خود و خفتانی آق
 بو کافورگون صف ارا رزم اېلی
 اؤزیدین تاپیب غول فرّ و شکوه
 قلیب انداق آراسته یتّی غول
 بؤلوب هر صف اول اېلگه یوز مینگ نفر
 بولر کیمگی برچه اخضر بؤلوب
 بؤلوب عالم اول سبزه دین مرغزار
 همول قلبگاه ایچره دارای دهر
 بو ینگلیغ یَسب ساز و آیین رزم
 نری یوزده اسکندر شیردل
 بارانگارین ایلب سپاه فرنگ
 عدونینگ قلین اېرکانین بیلمه یین

که قیلیمیش بنا آنی اسکندر-اؤق
 ینه ساری برطاسی و بربری
 کبجیملر سریغ جنس، خفتان داغی
 که یکرانی تازی کبلیب بارچه نینگ
 بېداو اوزره برگ و ستوانلر قرا
 عرب خیلی نینگ پیشواسی وقیع
 چکبک تیغ، خیلیده یوز مینگ دلیر
 سمند اوزره برگ و ستوان هم بنفش
 سپهد الرغه کبلیب گسته م
 کؤک اتلسده پنهان قدم تا به فرق
 بولر باشقه اندین که بؤلغه ی مدد
 که حیران قالیب یتّی کؤک گردشی
 نې کیم کیگولوکتور یَسب آنی آق
 کبلیب دشت قفچاق و خوارزم اېلی
 سپه صف توزوب دوریده کوه-کوه
 که ییل خیلی تاپمه ی ارا یپرده یؤل
 شه آیینیدین برچه غه زیب و فر
 علمغه یشیل شقه زیور بؤلوب
 یشیل خط بؤلوب ییر یوزیگه عذار
 خلافیغه یوق حد و یارای دهر
 عدو ساری تسکین بيله قیلدی عزم
 قلیب خیلی آرایش متصل
 باری قان تۆکرگه بؤلوب بېدرنگ
 اگر بیلسه هم کؤزگه هیچ ایلمه یین

سپهدار الر ايچره شَيپال اُولوب
 كيملر گهردين مكلل باري
 علم شقه سي داغي جنسِ فرنگ
 عدو ايچره يوز مينگ باري تيز و تند
 جُوانغاریده ابردی برتاس و روس
 الر جوشنی بارچه قالقاندوروق
 ولی بادپالرغه سالغان کيجيم
 داوولغه بُولوب تۆي ينگليغ بری
 کليل هر بيری کچه انداق که بوم
 بولر داغي يوز مينگ کليل سان ارا
 هيراوولده زنگ اهلی تعين بُولوب
 کيب برچه سي جوشن زنگساز
 ينه خودلر مثل جوشن کليل
 اؤتاغه تيمور بيرله شهپر مثال
 کيجيملر داغي برچه پولاددين
 ياروغ آهه يوز مينگ عدو اؤتروسی
 قيليب غولینی بارچه رومي سپاه
 قيزيل يوز بيله بارچه انداق که شیر
 کيجيم بارچه غه شیر و ببر و پلنگ
 بُولوب هر ببر، انداق که غرنده ابر
 توروب قلب ارا شاه فرخ سرير
 باشی اوستیده شيرپيکر علم
 بو ينگليغ سپه بيرله دارای روم
 يوروب خصم خيلي نینگ اؤتروسيغه

تَهۆرده چون رستم زال اُولوب
 فرنگي يتي رنگ مخمل باري
 هم اول بارچه زربفت و هم يتي رنگ
 که هيتلريدن قوياش تيغي کند
 فلک خينگيدېک برچه تند و شמוש
 سنان قؤللريده نېچوک کيم سوروق
 سقرلات و بارچه ياوورقان کيجيم
 اؤتاغه باش اوزره سريق قوش پری
 موافقه ميمون، مخالفقه شوم
 چېکيب صف جُوانغارده ميدان ارا
 الرغه ينه اؤزگه آيين بُولوب
 ياروق کؤزگودېک زنگدين بي نیاز
 قرا تونده خورشيد روشن کليل
 قوياش اوزره سانچيب نېچوک کيم هلال
 تاييب لمعه سوهان بي داددين
 سراسر اجل شخصی نینگ کؤزگوسی
 تاييب زينت اول غول ايله رزمگاه
 عدو قصديغه شیر ينگليغ دلير
 جبه اوزره خفتان داغي اوشبو رنگ
 دېگيل توتتی عالم يوزين شیر و ببر
 نېچوک کيم هژبری ولی شيرگير
 ايسيب انگه نصرت ييلي دم بدم
 سپاهين يَسَب، اؤيله کيم نخل موم
 مونونگ اول هم انداق که قرشوسيغه

چەکیب کوس اونی ایکی یان دین غریو
 فلک تورکی گردوننی ایکی چاپیب
 عدو شینینی کیمسە قیلمە ی قیاس
 نفیر، اویله کیم اژدر تیزدم
 آغیز آچماغی ایلنی توتماق اوچون
 ینە کرەنای و کاورگا اونی
 علملرکە ییلدین بۆلوب جلوه گر
 هوانی اینگدەپک توتوب تیرە گرد
 کۆپ ایل کیم قیلیب گرد قیلماغین ورد
 سپە نعلیدین یانچیلیب یاریمی
 بو دریای گرد ایچرە توشگن کیشی
 قالین تیغ اول گردی هیجا ارا
 دېمە گردکیم، اېردی مُشکین سحاب
 چاقیب برق اۆتی آهەلر ایشنری
 توتوب قۆلغە جبارلر تیغ تیز
 بو ینگلیغ ایکی عالم قتل و کین
 یوروب بیر-بیریگە یقین یېتتیلر
 سوران سالدیلر اول اول نوع تیز
 دېمس مېن کە، قۆزغالدی عالم اېلی
 قۆیر اېردی حملین فلک بیوه سی
 چوبیر لحظه تاپتی سکون اول خروش
 نسیم وغا بیر ساری سوردی گرد
 همول هر طرفدین بیر انبوه صف
 قیللغان کیسی لون-لونین بیان

اینگدەپک کە مست اۆلسە یوز نرە دیو
 اینگ هر بیرسیگە بیر یوز یاییب
 کە ناکار اۆلوب غلغلیدین حواس
 تحرک سالیب بۆینیغە ایکی خَم
 و یا خصم خیلینی یوتماق اوچون
 قیلیب آشکارا قیامت کونی
 فلکلر نۆردیدین ایتیب خبر
 کە بۆلمە ی عیان کۆزگە دشت نبرد
 کرە شکلی یېرنینگ بۆلوب نیمگرد
 بۆلوب گرد ینگلیغ فلک عازمی
 نفس قیتروردین سو یوتماق ایشی
 اؤکوش مور آقپ لایی دریا ارا
 یېر و کۆک اراسیغە تارتیب نقاب
 چەکیب رعد اونی باره لر کیشنری
 فلک تارتقاندەپک سنان ستیز
 کە تیترب الر دین زمان و زمین
 ایاغ تاغدەپک یېرگە بېرکیتیلر
 کە عالمغە توشتی عجب رستاخیز
 کە بولغشتی بو سبز طارم اېلی
 سترونلیغ ار بۆلمە سە شیوه سی
 اولوس آغزی غوغادین اۆلدی خَموش
 کۆروندی خلایقە دشت نبرد
 نې انبوه کیم، کوه تا کوه صف
 تماشا قیلور اېلگە بۆلدی عیان

انينگدېک که توشگه ی چاقيندين دُرخش
 طُرید ايله یو کیردی میدان ارا
 سالیب بادپایيغه برگ وستوان
 کیب جوشن اوستیگه چینی حریر
 سنان اؤنگ قؤلینده نېچوک کیم ستون
 اؤتاغه تیکیب خودیده سوسنی
 بو هیئت ییله چابک جنگجوی
 سکندر دعاسین بورون قیلدی یاد
 ینه دېدی یوز کېلتوروب هر سری
 بورون بار اېدیم شاه داراغه قول
 مېنی، اؤیله کیم بار اېدیم بیلمه دی
 تاپیب مېندين اؤکسوکلر اندین نوا
 چو حالیم دېدیم، شاه عالی صفات
 اجازه سؤزین عرض قیلغاچ توروب
 چو دارا قیلیب مونچه ظلم و شکست
 چو درگاهيغه یېتیم ایستب پناه
 کیم اول تریتدين سرافکنده مېن
 بوکون کیم، قیلیبمېن بو میدانغه عزم
 بیر اول که: شهیمغه قیلیب بنده لیق
 ینه اول که: چون قتل رسمین توزه ی
 اؤزین اول که حربیمغه مایل قیلور
 الرغه که شاه خرد رهنمون
 بؤلورکیم پیاپی روان ايله گه ی
 چو بارق توگه تتی کلّامین تمام

سکندر صفیدین بیراو سوردی رخش
 هنرلر عیان قیلدی جُولان ارا
 نمودار ارا، اؤیله کیم ارغوان
 کھلیب سوو اوزه سبزه دېک دلپذیر
 سؤل اېگنیده قلقلان کھلیب لعلگون
 بؤلوب غنچه دین سوسن آچماق فنی
 توروب اؤرته ده باشله دی گفت وگوی
 که: «تاپسون عدوسیغه کام و مراد!»
 که: «دېرلر مېنی بارق بربري
 ولی تاپمه دیم قوللوغی ایچره یؤل
 رعایت، نېچوک کیم کهرک، قیلمه دی
 منگه کوردی کؤپ بی نوالیغ روا
 جوابیمغه هم قیلمه دی التفات
 تیاغلتتی قهر ایلبان باستوروب
 مېنی قیلدی بختیم سکندرپرست
 منگه آنچه لطف و کرم قیلدی شاه
 ایش اېتمه ی آلیب مزد، شرمنده مېن
 ایکی ایش اوچون ايله گوم کین و رزم:
 اؤزومدين قیله ی رفع شرمنده لیق
 ایشیم شاه داراغه هم کؤرگوزه ی
 منگه ایکی مقصود حاصل قیلور:
 عنایت قیلیب اېردی مېندين فزون
 یکا-یک بارین امتحان ايله گه ی»
 الردین کیم اول ايله میش اېردی کام

روان بۆلدى ميدانغه قاتلوشى
 آتى نعلیدین تاکه خودیده میل
 آتى نعلیدین کیم شرر ایریلیب
 فلک سیری آشوبی پیوست ایله
 حمایله غی تیغ بېجاده دېک
 انی رزم اېلى شیر دران، دېبان
 چو میدان طریقین ادا ایله دی
 توگنگچ دعا، چاپتی بارقکه تیز
 بیرى-بیرگه میدانده چیرماشتیلر
 اوچ یوز آلتیمیش آلتی لعب و گره
 هم آخر چو بارق ابدی ایشته چُست
 بیراق سالدی انداق که چرخ برین
 توشوب، بۆینیغه باغلبان پالهننگ
 سکندرگه فرخنده بۆلدى بو فال
 ینه شېریکر یل خصم بند
 تیلر اېردی هیجا قیلورغه تنی
 دلیری که تا رزم ورزش قیلیب
 تېمور ایچره باشتین-یاغی نهان
 لقب شیده بیرله انگه فاش اولوب
 یؤلین تۆستی بارق نینگ آشفته وش
 ینه قۆیدیلر سعی و کوششگه یوز
 چو یار اۆلدى اقبال اسکندري
 انی هم قیلیب نیزه بیرله نگون
 سکندر فلکدین تاپیب کام و بهر

توتوندېک غلیظ، اؤت کییى سرکشی
 کیریب کؤک تېمور ایچره انداق که نیل
 بلا ابریدین مرگ اؤتی چاقیلیب
 سالیب ییل دماغیغه فرست ایله
 قؤل ایچره سنانی کېلیب خاده دېک
 آتین انجمن اهلی هران دېبان
 توروب خسرویغه دعا ایله دی
 انگه داغی بارق بۆلوب برق خیز
 بسی بیر-بیریدین قالیب، آشتیلر
 اؤتوب کیم سنان اوچی کورمه ی زره
 سنان بیرله مرکبدین آنی درست
 سنان و قۆلیغه دېدی: «آفرین!»
 شه آلیغه یتکوردی قیلمه ی درنگ
 که نصرت انگه اول آچتی جمال
 یېر اؤپتی و میدانغه سوردی سمند
 که رزمیغه آت سوردی پیل افکنی
 عدوسیغه یوز معرکه ایش قیلیب
 نېچوک کیم اؤزی، آتی داغی نهان
 نسب بیرله هرانغه قرداش اولوب
 انگه سوردی بارق داغی کینه کش
 سنانلرنی ایل بیری-بیرگه توز
 ینه تاپتی فرصت یل بربری
 چېکیب شاهى آلیغه خار و زبون
 فلککه قیلیب طعن دارای دهر

چاپيب بربري بۇلدى ميدان نورد
ينه گرم كىنى ساليب يوزگه چين
يېتىشمك همان و يېتىشگن زمان
بو ينگليغ توقوز پهلوان دلير
بارى بربريغه اسير اولدiler
ينه حريغه كيمسه ميل اېتمهدى
مبارز تيلب بار اېدى نعره زن
غضب سالىدى داراغه كۆپ اضطراب:
هم آخر بير او سوردى ميدانغه آت
هم اول پيل زور اېردى، هم پيلتن
پلنگينه برگستوان آتيغه
قيزيل خوددين باشيده نيمترگ
همول خود دورىغه چيرمب قرا
يوزى اولچه ممكن دور احمر انينگ
يوزى رنگى خرما مثليك كئيف
ايكى كۆز انگه ايگى الماسدېك
وطنگاهى اقصابى مغرب زمين
كه بو ينگليغ اېرميش الر هيئتى
نې خسروكه، اول بۇلسه عالمگه شاه
كېلور اېرميش اول قومدين بير كيشى
قىلور اېرميش اول شخص ميدانغه عزم
چو بۇلدى عدوسى گرفتار انگه
كيشى تورغوزه آلمس اېرميش انى
گرفتارينى داغى اېلتور اېميش

مبارز تيلر اېردى ايستب نبرد
چاپيب بربري قصديغه گرم كين
دلاور قۇليدين ييقيماق همان
كه هر بير اېدى ايش چاغى نرّه شير
سنان زخميدىن دستگير اولدiler
ولى بارق اؤز اؤرنيدىن كېتمهدى
ضميرىغه اعدانينگ آتش فكن
«انگه كيمسه چيقسون!» دېب اېتتى شتاب
عدوغه سوروب سالىدى جولا نغه آت
تكاور انگه، اؤيله كيم كر كدن
كييب بير تۆن خلق آفاتىغه
كه وهميدىن اؤلوب اؤلوم حالى مرگ
كيشى كۆرمه ميش لاله نى داغ ارا
محاسن يوزى اوزره اسفر انينگ
محاسن نمودارى خرماغه ليف
ولى دوره سى قان تۆله تاسدېك
يېلى اېرميش اول يېرده وادي نشين
قۇشون اېلچه هر قيسى نينگ شوكتى
چېكر بۇلسه بير خصمى سارى سپاه
كه صعب اؤلسه اعدادين اول شاه ايشى
نمودار اېتر اېرميش آيين رزم
بۇلور اېرميش اوى سارى رفتار انگه
انگه تېگروكيم منزل و مسكنى
بويورور اېميش هر نېچوك تاپسه ايش

چو بارقدين اېل اېردى حيرتقه غرق
 ايكو بۇلدى ميدانده پرخاشجوى
 گهى بو قاجيب، اول كېندين سوروب
 بو قيتيب انينگ گاه پاداشيغه
 گهى ساووروب گرد ايتيب تاب و پيچ
 چو اسره ب اوزين بارق كين پرست
 ولى بۇلدى بارق ايشى نورسيز
 اوزيدېك توقوز كيمسه آلميش اېدى
 چو احوالده بۇلدى ضعف آشكار
 قۇنقاردي و اۋنگ ايلگيگه قىلدى رست
 چو تاييب محل، صيدىنى سيرمه دى
 روان بۇلدى مغرب سارى عزم ايتيب
 انگه ايلبان حيرت اهل جهان
 كۋروب مغريدين بو بې باكليک
 ينه بربري حالغه غم يېبان
 بۇلوب شادكيم، باردى صحرا سرى
 ولى شاه دارا، بسى شاد اۋلوب
 بوكيم بربري نينگ بۇلوب غالبى
 نېچه شادمانليققه مانع اېدى
 چو خورشيد داراسى اېتتى كمين
 قىليب جلوه آي مېر خاور كيبى
 يانيب رزمگه دين اول ايكي سپاه
 توتوب خندق ايكي سپه دورينى
 طلايه ينه چيقتى هر ساريدين

اول آهنگ كين اېتتى انداق كه برق
 چاپرلر اېدى چيرم شيب سو بسوى
 كه ميدان باشيغه دېگين يېتكوروب
 قاووب تاكه ميدان نينگ اول باشيغه
 كه قيلمى قويندين كيشى فرق هيچ
 انگه مغربي تاپمه يين هيچ دست
 كه كوشش قىليب اېردى مقدورسيز
 بو كيرگن زمان ايلگى تالميش اېدى
 بېليدين توتوب گرد مردم شكار
 سؤل ايلگى بيله مركين توتتى چست
 يانيب اۋز سپاهيگه هم كيرمه دى
 غنيمنى آلب، رهنوردين ييتيب
 انگه تېگروكيم، بۇلدى كۋزدين نهان
 سكندرگه يوزلندى غمناكليک
 «انينگ حالى نې بۇلدى اېركين»- دېبان
 يانيب قيلمىدى عزم دارا سرى
 بوزوغ كۋنگلى اول ايشدين آباد اۋلوب
 انينگ سارى كېلتورمه دى مغربي
 ولى خصم دفعيغه قانع اېدى
 كمينگاه انگه بۇلدى مغرب زمين
 اولوسنى ياروتتى سكندر كيبى
 توشوب بېرك توتتيلر آرامگاه
 قنات، اۋيله كيم بارگه دورينى
 يزهك تينمه دى حفظ اظهاريدين

قلیب بارگاه ایچره دارا مقام
 ولی قان یوتوب شیشه ینگلیغ نهان
 سکندر داغی اؤزگه آیین تاپیب
 تاپیب اؤنگ یانیده کمال اهلی ییر
 تأمل بیله هر خردپیشهیی
 تهور بیله هر جهان پهلوان
 چو اؤتتی کچه خیلیدین ایکی پاس
 تیلب خلوتی شاه یزدانپرست
 ظفر ایسته مکدین چو تاپتی فراغ
 ینه توشتی آشوب ایکی طرف
 ینه کوسزن توشتی جنبش ارا
 همول نیزه ورلرغه توشتی شتاب
 همول تیغز نلرغه بؤلدی مصاف
 همول بؤلدی کین بی ندامت ینه
 سکندر قلیب خلوت ایچره نیاز
 چقیر وقتیده قاصدی بیتتی چُست
 انگه بیتکوروب نامه خلوت ارا
 سکندر آچیب، قیلدی نظاره سی
 هماناکه داراغه ایکی کیشی
 ولی ظلمیدین جانلریدین تویوب
 بربیب بیم داراکه تاپقچ ظفر
 اول ایکی کیشی هم یراق ایلبان
 که: «چون بیزگه اول قیلغوسی بیغ قتل
 ییقالی درختینی بنیادیدین

ضرورت یوزیدین تیلب رود و جام
 که تانگله نی ایش ظاهر ایتگی جهان
 بیر اسکندر آئیده تسکین تاپیب
 توتوب سؤل قؤلیده قتال اهلی ییر
 قلیب فتح بابیده اندیشهیی
 تیلب نصرت آنچه که تاب و توان
 بیرار ابلده جرأت، بیرارده هراس
 تضرع قیله بؤلدی توفراققه پست
 سحر نجمی یاروتمیش اپردی چراغ
 ایکی خیل هر یان توزه تمککه صف
 ینه کوس توشتی غرنیش ارا
 همول نیزه لر جسمیغه پیچ و تاب
 همول تیغز بؤلدی پهلوشکاف
 همول قایم اؤلدی قیامت ینه
 که قیلغهی ایننگ چاره سین چاره ساز
 نهانی توتوب نامه یی آغزی رست
 دبدی کیم: «اؤقوب انگله غیل ماجرا»
 حق ایلب ابدی دردی نینگ چاره سی
 بار ابرمیش نیابت الرینگ ایشی
 ایکسی کؤنگول اؤلمکیگه قویوب
 اول ایکگیگه گور آغزین ایتگی مفر
 ایننگ قتلیغه اتفاق ایلبان
 انگه بیز بورونراق چهکیب تیغ قتل
 قوتولسون اولوس ظلم و بی دادیدین

نېچە ظلمیدین جانیمیز قالمەغەى
 سکندرگە یازغان اېمیشلر بیتیک
 قیلیب نامەدە ثبت بو سۆزلرین
 اؤقودى سکندر چو اول نامەنى
 و لیکن گمان قیلدى مکر و فریب
 دېدى کیم: «مونگە هیچ ینگلیغ جواب
 که یالغان اېسە دېمەگن یخشیراق
 توکل قیلیب راکب اؤلدى روان
 توزەلدى ينه ايکى ياندين يسال
 بورونراق که میدانغە کیرگەى بيراو
 يېتیب شاه دارا ايکى ياندين
 يیری سوروبان گرده گاهیغە تیغ
 ينه بیر داغى تیغ اوروب باشیغە
 یېبان زخم اول نوع دارای تخت
 توشوب پیر اوزە شاه بهمن نژاد
 قضادین بو نوع ایش چو پیدا بؤلوب
 سپاهیده پیدا بؤلوب قوزغەلش
 سکندر طریق کياست بيله
 تأنى بيله عزم اېتیب اول طرف
 يېتیشتى چو اول خیل نینگ قاشیغە
 سکندر يېتیشگچ قؤیوب بېرگە باش
 سکندر توشوب کېلدى دارا سرى
 کؤررکیم، ياتور جسمى قان ايچرە غرق
 باشى اوزره اؤلتوردى گریان بؤلوب

بو نوع اؤلسک ارمانیمیز قالمەغەى
 بيراونى يوبارگن اېمیشلر ايتیک
 انگە باغله غانلر اېمیش اؤزلرین
 نې نوع اېرکەنن يیلدى هنگامەنى
 دَم اورمەى اؤز-اؤزیگە بېردى شيکیب
 دېمکده اېمس اېردى راي صواب
 چين اېرسە بو بار اندە يېتمک ييراق»
 عدو کينیگە راغب اؤلدى روان
 ينه آشکار اؤلدى رسمى جدال
 ايکى قاتل اېتگن کيى سؤز گرو
 قیلیچ لعلگون قیلدیلر قانیدین
 تۆکوب بېرگە قانین انینگ بېدریغ
 قیلیب ظلم انینگ ظلمی پاداشیغە
 يیقیلدى انینگدېک که عالي درخت
 اؤچوب مشعل دودە کيقباد
 باشى اوزره اېلدين علا لا بؤلوب
 سپه قوزغەلور، شه غە چون توشتى ایش
 قیلیب فهم اول ایشنى فراست بيله
 که بؤلمەى پريشان سپاهیغە صف
 که جمع اېردیلر شاه نینگ باشیغە
 انگە قیلدیلر شاه حالینی فاش
 ایشى توشتى رفق و مدارا سرى
 تاپيلمەى انینگ بېرله قان ايچرە فرق
 انینگ حالیغە کؤنگلى ویران بؤلوب

آليب قويدى اوز قوينيغه باشيني
 چو بيهوش اوزه سېپتى انداق گلاب
 باشى اوزره كيم ابركين قىلدى فهم
 دېدى: «مرحبا، اي شه نوجوان
 اتادين اؤغول بولمەغان سېن كىيى
 نېچە كيم خلافيڭدە قىلدىم غلو
 كە سېندېك كىشى كيم جهان فردى سېن
 خلاققە يۇق هيچ ايشينگ نسبتى
 زمانى كۆزوم توشسە رخسارينگە
 منگە بېردى خود حَي دانا مراد
 يېتىشتى نې كيم قىلدى دارا اميد
 بولوبسېن عجب وقت مهمان منگە
 بو ساعت نېتىب مېزبانلىق قىلەي
 يېڭىلدىم، نېتىب بولغەمېن مېزبان
 بو ساعت كە باشيمغە قويدونگ قدم
 اگر يارليغدور شعارينگ سېنينگ
 و گر قتل اوچون كېلميشنگ قاشيمە
 مروّت قىليب كېسمە گيل بير زمان
 سڪندر قىليب اول تكلمنى گوش
 يقا ييرتبان، تاجيني تاشلبان
 كە: «بۇلسون تيريك يېتى كسور شەي
 انگە مېن كمينە پرستندەمېن
 اوزومگە كېرەك قوللوغين چاغلان
 عدودين مبرا قىليب مأمين

عداريغە هر يان تۆكوب ياشيني
 آچىلدى انگە نرگس نيمخواب
 تكلمگە تيل آچتى بېيىم و وهم
 جهان اوزره هم شاه و هم پهلوان
 عدو عذرينى قۇلمەغان سېن كىيى
 ولى كۆپ قىلور اېردىم اول آرزو
 سلاطيندە دارا هم آوردى سېن
 جهان ايچرە سېن تېنگرى نينگ قدرتى
 قولاغ مستمع بولسە گفتارينگە
 اجل ايله گن چاغ ولى نامراد
 ولى اوزدين اولغان زمان نااميد
 كە يۇقتور نثارينگ بە جز جان منگە
 قبول ايله سنگ جانفشانلىق قىلەي!
 كە خود بير نفس مېن سنگە مهمان!
 نې ابركين خيالىنگ، دېگيل آنى هم
 ايكي دهر ارا تېنگرى يارينگ سېنينگ
 كېسەي دېب قدم قويميشنگ باشيمە
 ايكي-اوچ سۆز ايتورچە بېرگيل امان!
 چېكىب ماتمىلر مَثَللىك خروش
 دېدى زار يىغلەي بو سۆز باشلبان
 جهان بولمەسون بير دَم اندين تەي
 پرستندەليغ ايچرە شرمندەمېن
 اينىگ بارگاهيدە بېل باغلان
 جهاندين چيقارسم اېدى دشمنين

تیلیم بارمس ایتورغە بو سۆزکە، شاه
 کۆروب شەنی بو نوع بی التفات
 سپە چبکتیم و ظاهر ابیتیم خلاف
 و لیکن بو ایشدین خبردار ایمان
 منگە یبیتی بیر نامە هم بو زمان
 کەتورگنگە گرچە سزا بېرمەدیم
 بو دم کیم عیان بۆلدى بو ماجرا
 جهاندارکیم حق ایننگ یاوری
 کە راضیدور اسکندر اۆلمککە بات
 بوکیم شە دەدی: «بارایکی-اوج سۆزوم»
 مېنى اول مرادینگە همراز قیل
 چو تاپتی سکندر دین اول نوع بهر
 کیم: «اول اوج سۆزوم اوج وصیتدورور
 بیرسی بوکیم، اول ایکی کینه خواه
 الر قتیلن آیینی داد اېتگە سېن
 یوق اندین منگە گرچە دفع گزند
 ینه قوم و خیلیمغە قیلە عناد
 ییلورمېن الرده یوق انداق کیشی
 کرم ایله سنگ، بارچە خیلینگدورور
 حبا ایله مە خاندان قدیم
 ینه روشنک کیم قیزیمدور مېنینگ
 کیانی سلاطین نشانی انگە
 کبلیب سلطنت بحریدین دُر پاک
 بساطینگنی اول شمع بیرلە یاروت

خراج ایستب اۆلدى منگە کینه خواه
 یوزومگە مېنینگ کبلى مونچە اویات
 عیان ایله دیم اۆتروسیده مصاف
 قیلور ابل ییلە صاحب اسرار ایمان
 اۆقوب تشلەدیم بۆیلە قیلە می گمان
 و لیکن بو ایشگە رضا بېرمەدیم
 یاروق عالم اۆلمیش کۆزومگە قرا
 کبرەک بۆلسە البتە بو باوری
 بۆلوب شەغە مینگ ییل زمانی حیات
 ایننگ یۆلیدە منتظر دور کۆزوم
 بویورماغی بیرلە سرافراز قیل
 دعالر قیلیب، دەدی دارای دهر
 کە اظهاری کۆنگلومگە نیتدورور
 کە قتلیمغە قۇل سوندیلر بی گناه
 بو ایش بیرلە روحومنی شاد اېتگە سېن
 و لیکن سنگە باردورور سودمند
 کە دېرلر الرنی کیانی نژاد
 کە کبلیگە قۆلیدین عداوت ایشی
 قیلورلر نی خدمت کە میلینگدورور
 کە یۆقتور الر دین سنگە هیچ بیم
 بوکوندین نری مېن سیزیمدور مېنینگ
 برازنده تاج کیانی انگە
 شرف اوجیدین اختر تابناک
 ایننگ شغلیدین خاطرینگنی آووت

كيور مهر بيرله شبستانينگه
 ابرور اول بوزوغ مزرعيم خوشه سی
 حريميمده سپن داغی فرزند بؤل
 کيم اول داغی سپندين تاييب توشه یی
 اتادين سکندر نهاد اؤلغه ی اول
 که چون بېل عدالتقه چُست ايله گه ی
 قبول ايلب، ايت خسته کونگولومنی شاد
 سکندر تۆکوب اشک و تارتيب نفیر
 اطاعت يۆلینده نزول ايله ديم
 اميد اول که توفیق بېرگه ی اله
 يېشيتگن چو مونداق قبول ايتتی سؤز
 اجل شامی تانگ يوق اگر بؤلسه فاش
 عدم بؤلدى قانون لهراسبي
 بؤلوب تيره کيخسرو آيين چراغ
 اونوت بؤلدى کاووس يادی داغی
 منوچهر روحیغه توشتی جزع
 چو دارانی دهر ايتتی جاندين ستوه
 ساليب مهد شاهانه ايچره تنين
 جُدا ايله دی رزم ميدانيدین
 تاييب روضه سان دشت مينوسرشت
 توشورتوب همول سبزه اوزره سپاه
 همول بارگاه ايچره توشگن زمان
 کپتور ساقی، اول می که جانی تاپه ی
 که گر دور آغو بېردی داراغه بات
 قلیب عقد، اؤلتورت انی يانينگه
 منگه پاره بؤلغان جگر گوشه سی
 همول خسته بغريمغه پيوند بؤل
 سنگه حاصل ايتسه جگر گوشه یی
 انادين کيانی نژاد اؤلغه ی اول
 ايکيميزگه نسبت درست ايله گه ی
 که اېمدی قیلور وقت ابرور خيربادا!
 دېدی: «کای شهنشاه گردون سریر!
 ني کيم حکم قیلدينگ، قبول ايله ديم
 که روحونگه قیلغه ی مېنی عذرخواه!»
 دېگان چون اېشيتتی بو سؤز، يومدی کؤز
 که بهمن کونينگه اويياقتی قوياش
 نگون بؤلدى آيين گشتاسبي
 سياووش اؤتی بغريغه قويدی داغ
 بل آوازهُ کيقبادی داغی
 فریدون روانیغه يېتتی فزع
 سکندر جهاندار داراشکوه
 کيانی محافه قلیب مسکين
 اريغ ايلب اول گرد ايله قانيدین
 آلب سبزه سيدین نسیم بهشت
 فلک سبزه سيدین اؤتوب بارگاه
 قلیب قتلدين اېلگه حکم امان
 غم ايچره اؤلردین امانی تاپه ی!
 سکندرگه هم بېرمس آب حیات

مغني، بوگون نغمه چنگ توز ولی نوحه ساز ایلب آهنگ توز
 که دردیغه تارتیب فغان ییغله یین دمی اویله کیم شیشه قان ییغله یین!
 نوایی، جهانغه وفا یوقتورور ایننگ دأب و رسمی جفا-اوقدورور
 وفا ایلب آنینگ وفاسین اونوت نوا ایسته سنگ، بی نوالیغنی توت

ضابطه رسوم شاهده کیم، کارخانه الهیدین نموداردورور، ایننگدېک که اول
 بارگاهده خواه ملایک خیلی، خواه رسول معشری، خواه اولیا گروهی،
 خواه سایرالناس جماعتی علی قدر مراتبهم هر بیری اؤز یپریده مرتبدور، بو
 کارگاهده هم همول دستور بيله بؤلسه یخشیراق صورت، بلکه ضرورتدورور

کهرک قیلسه، اول کیم تیلر شاهلیق سپه بارچه حالیدین آگاهلیق
 یقین بیلسه توزکنده پیرایه سین رعایت چاغی هر کیشی پایه سین
 اولوققه اولوقچه عطا ایله سه کیچیککه کیچیکچه سخا ایله سه
 کیم ایتسه وسطیق یولینده ظهور انکه توزسه آیین «خیرالامور»
 نی توتسه اولوغنی قاشیده کیچیک نی قیلسه کیچیکنی اولوغ چرگه لیک
 بو قانون بيله بؤلسه آیین انکه تاپیب کشور و ملک تزین انکه
 ایشیده کوروب فرخ انجامینی آلور سلطنت امریدین کامینی
 نی شه کیم، انکه مونداق اهرمس توزوک توزوکلوک نچوک کبلگه ی اندین، نچوک
 ایننگدېک که طفل ایستبان انبساط چو شطرنج اؤینرغه یایسه بساط
 نی اؤینارینی بیلسه، نی تهرمگین نی آلماغینی بیلسه، نی بهرمگین
 آلپ قؤیسه بیدقنی شه یانیده ینه پیل قؤیسه رخ ایوانیده
 بو آیین بيله بهرسه هر بیرگه یپر اؤزونگ دې، خرد اهلی آنی نی دهر
 بو اؤیونی ایننگ نچه کیم چکسه کچ اهرور هیچ، بلکیم اهرمس داغی هیچ
 اهرور ایت سفالیغه قؤیماق سمان همان و سؤنگک آتقه سالماق همان
 بؤریگه کیشی طعمه قیلسه قؤزی اؤزیگه بلا حاصل ایلر اؤزی

قاريندين دېسه شير تاپسون نوا
 کيم ايستر قارين بيرله ارسلانني توق
 مناسب اېمس تاز باشيغه تاج
 نې سونغورغه کيم تيز پرواز دور
 اېشک آليده زعفران خوب اېمس
 ييلانني کيشي توتسه سرکوفته
 و گر بېرسه اوز جيبي ايچره محل
 ييلان جيب ارا سالماق اېتمه هوس
 اېشک ايت يېر دور، گر آلسون بوري
 گر اول دشت صيديني ايلر فگار
 نې امکان که سعي ايله مکين کيشي
 انگه اوز يېريده کېره کتور هوريش
 کيشي يخشي باقسه ضرورت چاغی
 ينه بير داغی طرفه صورت دورور
 بوکيم، توتسه هر کيمسه طوريني پاس
 کوروب لعل، اخگر گمان قيلمسه
 جُدا قيلسه خرمهره فيروزه دين
 اېرور ليک بو ايسته دشوارليق
 کورونور باري آدمی، آدمی
 بو بيرگه نحوست ارادت دورور
 کيشي بولسه هم، فی المثل توأمان
 کتابته بيردېک دور الف و الف
 يبابانده اولوب قوروغان کشف
 اېرور ليک بو بيرده دُر یتيم

بو ايشني داغی عقل کورمس روا
 يارر تاپسه فرصت اينگ قارين-اوق
 توماغه توتوقچيغه نې احتياج
 مرصع توماغه هنوز آزدور
 که نادانغه زربفت مرغوب اېمس
 بلادين قيلور اوز يولین روفته
 اوزی قتلېغه دور طناب اجل
 کيم، آخر ييلاندور بو، تسبيح اېمس
 موشوککه مقام اولدی اوی نينگ توري
 و ليکن بو اوی صيدين ايلر شکار
 الر ايله گهی بير-بيری نينگ ايشي
 مونگه داغی اوز اوړنیده پرورش
 کېره کليک دورور بو داغی، اول داغی
 که شه ييلمک آني ضرورت دورور
 فراست ييله بولسه جوهر شناس
 هم اخگرني گوهر گمان قيلمسه
 بوتون چيني اولسه سينوق کوزه دين
 که بار دهر اېلی بير نمودارليق
 مشابه نېچوک کيم سپهر انجمی
 ينه بيرگه نور سعادت دورور
 بوله آلور اول يخشي و بو يمان
 حساب ايچره دورلر بسی مختلف
 اېرور هيئت ايچره نېچوک کيم صدف
 ينه بيرده بير نېچه عزم رميم

اېرور نخلدېك شمع و موز شوشه سی
اوشاق قند اون-توزگه مانند اېرور
هُما داغی بار، اویله کیم کرکسی
ولی شهغه نور فراست کپرهک
که کیمساندین آلتونی فرق ایله گهی
و گر بو بصیرتدین اؤلسه بیراق
و گر ایلگیگه توشتی دانشور اېل
کپرهکتور الر بیرله نوعی معاش
یوق اول کیم کرم کورگهی و بس کرام
اگر شاهدین خلقی خورسند اېمس
نې دشمنغه دور تیغ چېکمک فنی
ظفر، اویله شه دین کنار ایله گهی
اگر ییلر اېلدین مدارا بؤلور

مونونگ اؤت، انینگ سوودورور خوشه سی
و لیکن بیرى توز، بیرى قند اېرور
ولی بار اراده تفاوت بسی
شناسالغ ایچره کیاست کپرهک
قیزیل تابه دین کونى فرق ایله گهی
اؤکوش امتحان قیلغانی یخشیراق
فنون ایچره آرایش کشور اېل
که خاطرلری تاپمه غهی کؤپ خراش
کپرهک راضی اندین خواص و عوام
عدو قصدی قیلسه خردمند اېمس
کیم، اؤز خیلیدور سربه سر دشمنی
که خیلینی دشمنغه یار ایله گهی
ضرورت چاغی آشکارا بؤلور

سلطان ابو سعید کؤره گان نور مرقدہ حکایتی کیم، رای عقدہ کشایی بیله
کؤپ مملکت آلدی و تیغ عمر فرسایى بیله کؤپ اېلگه آشوب سالدی و
لیکن سپاهی راضی اېمس اېرکندین ایش وقتى بارچه قؤزغالدی و اؤزی
اعدا ارا مهلکه گه قالدی، بلکه خصم اول سرافرازنینگ تیغ کین بیله بؤینین

چالدى

شهی کیم ایشی خورده دانلیغ اېدی
خراسان بیله ماوراؤالنهر انینگ
آلیب ملک خوارزم و کرمانغه چه
بؤلوب زابلستان و کابلستان
آلیب دهر ارا بی عدد ملک و شهر

لقب آتیغه کؤره گانلیغ اېدی
بولردین داغی باشقه کؤپ شهر انینگ
ینه کاشغردین سپاهانغه چه
بھاری ——— راعتیدین گلستان
بؤلوب سلطنت ایچره دارای دهر

ساليب دانش و پخته تدبيرليک
 کرانسيز سپاهيغه بېردی هجوم
 هنر کوپ بېرب عالم الغيب انگه
 که مخزن ييغارغه ساليب ميليني
 اول اندیشه دين کونگلی خورسند اېدی
 چو چېکتی سپه اول نواحیغه شاه
 ممالککه یوزلنمه سون دېب خلل
 قاتیغلشتیلر ایشده حددين فزون
 چو شه دين سپاه اېردی آزارلیق
 بوزوب هر طرفتين سپه شاهنی
 یوق اول کیم قاجیب، شه غه بی داد اېتیب
 ایننگدېک که دارای گردون سریر
 فلک چونکه بی مهرلیک قیلدی فاش
 عدوسی قصد ایلبان جانیغه
 نې شه دين که اتباعی خوشنود اېمس
 سپه دين جُدا شاه اېرور بیر کیشی
 قورور چون گلستاندين ايریلدی گل
 ایننگدېک که خوشدور سپه بیرله شاه
 شه و خیل معشوق و عاشق کېره ک
 جهان آلماق آسان سروکار اېمس:

باشیغه هـوای جهانگیرلیک
 یوروب قیلغه لی فتح تبریز و روم
 ولی بار اېدی بیر عجب عیب انگه
 توتر اېردی تنقیص ايله خیلینی
 سپه شاهدين نارضامند اېدی
 نواحی شهی داغی ییغدی سپاه
 چقیب اؤترو اظهار قیلدی جدل
 عداوت نینگ ایامی چېکتی اوزون
 زمانی که یوزلندی دشوارلیق
 انگه ایلبان چیره بدخواهانی
 که باریب عدوسیغه امداد اېتیب
 عدو ایلگیگه بؤلدی زار و اسیر
 غروب اېتتی اول نوع روشن قویاش
 قیلیچ لعلگون قیلدیلر قانیغه
 پُشیمانلیغی ایش چاغی سود اېمس
 نې بؤلگوسیدور بیر کیشی نینگ ایشی
 که بیر لُقمه اېتدور بدنسيز کونگول
 هم انداقدورور شاه بیرله سپاه
 نې ایش کیم قیلورلر موافق کېره ک
 ولی اتفاق اؤلسه دشوار اېمس

حکمت

اسکندرنينگ ارسطودين سوالی اول باده کيم، صاحب رای تعقل بيله ايش
بکری یوزيدين نقاب آچقاندین سؤنگره نېگه وصاليدین کام تاپمس و انينگ

جوابی

ينه قتله دارای گردون شکوه دېدی: «کې حکيم فلاطون شکوه»!
کيشيده نې فعلی که موجود اېرور که اندین زیانبود یا سود اېرور
چو فعلیغه باقسه تعقل بيله نتیجه سین انگلر تأمل بيله
بیلورکیم طمع ایلر اېلنی ذلیل قناعتقه عزّ و شرفدور دلیل
اېرور شاه ایشیگه داغی بو قیاس که چون بؤلدی بهبودیغه رهشناس
که مقصد تاپر اېل رضاسی بيله تورر کؤپ خلاق دعاسی بيله
تیلر واقعاً ایشده اؤز سودینی قیلور آرزو کام و بهبودینی
نېدین بس قلیب ترک رای صواب قیلور ناخوش افعالی ارتکاب
که اندین یتیب شوکتیغه شکست بؤلور زيردستیغه اول زيردست»
دېدی کاردان فکرین ایل ب عمیق «که، بو سؤز ارا نکته یی دور دقیق
کیشی کیم بیلک بحر یغه تاپتی غور بوسؤزنینگ جوابین دېدی نېچه طور:
بیر اول کیم، کیشی عقلین اېتسه حکم صلاح و فسادین تاپر بیش و کم
صلاحین انینگ طبعی ایلر پسند بیلور قیلسه بؤلگوسیدور سودمند
ولی قیلماغی نفسیغه شاق اېرور سهولت سری نفس مشتاق اېرور
قچان نفس اؤز کامین اېتتی هوا قیلور اېلنی کؤپ نفعدین بی نوا
ينه کیمسه هر ایشگه مجبول اېرور جبللی خصالیغه مشغول اېرور
تایب ایش صلاحین یاماندور دېمس انگه لیک بیر طبع مرغوب اېمس
تیلر قیلماغیغه اؤزین بختیار اېرور لیک قیلمسده بی اختیار
ينه بیر قلیب فکری اختر پرست کواکبگه قیلدی انی بار بست
که گر یار اېرور اختر طالعی قیلور، اویله ایش کیم اېرور نافع

کتابت که شغلیدورور بس نفیس
اگر طالعیده یوز اقبال ابرور
کتابتقه سعی ایتسه تا جانی بار
بو اوچ سؤزگه بو نوع بؤلدى نسق
که گر اهل مسجد ابرور، گر کنشت
نېچه ايلهسه فکر و تدبیر انگه
قېو رای کیم تاپتی آنی صواب
جهت بودور، اولکیم تیلر وجه راست
گر ایش فکرینی تاپتی تدبیر ايله
هم ابرمس ایننگ رای و تدبیریدین
همول خیل کیم اهل تحقیق ابرور
موافق بوکون سېن سېن، ای پاکزاد
حکیم اؤلدى بو نوع چون نکته سنج
خَمْوش اؤلدى جانینی روشن قیلیب

بیرو ایستهسه اؤزنی مصحف نویس
عطارد ولی انده بدحال ابرور
قلمزن بؤلورنینگ نې امکانی بار
ولی اولچه دېرلر بودور اهل حق
نې کیم تاپتی قسمت کونی سرنوشت
یؤق امکانی قیلماققه تغیر انگه
بؤله آلمه دی شغلیغه کامیاب
که یؤق ابرمیش اول ایشده تېنگریگه خواست
بو تدبیری توز کېلدى تقدیر ايله
که اول هم ابرور تېنگری تقدیریدین
بو ایش اول اهل آلینده توفیق ابرور
که هر کون بو توفیقینگ اؤلسون زیادا!
نصیب اؤلدى اول نکته دین شه غه گنج
بو سؤز بیرله کؤنگلینی مخزن قیلیب

اسکندر نینگ دارا ممالکیگه ملکران بؤلوب، کنوز و خزاینیدین مهر و
سحابدېک زریاش و دُرافشانلیق قیلیب، سپاه و رعیتنی اول احسانلردین آباد
اېتیب، عالم ممالکی شاهلرین تیلرگه اېلچیلر ییبارگانی و الر بارچه ایننگ
امریغه انقیاد قیلیب، کشمیر شاهی ناموافق افسون اؤقوب، هند رایى باژگونه
جواب بېریب، چین خاقانی چین سؤزدین قاشیغه چین سالغانی

رقم ايله گن بو ظفرنامه نی
که بؤلغاچ سکندرگه مونداق ظفر
گروهی که دارا پرست ابردیله
چو دارا ایشی بؤلدى اهل ایچره فاش

ادا بؤیله قیلدى بو هنگامه نی
عدوسی درگاهیه بؤلدى مقر
ایننگ حکمیغه زیردست ابردیله
ایننگ آلیغه قؤیدیلر برچه باش

بیراق ملکلردین ولی کہلگن اہل
 سلاطین سقلاب و مشرق زمین
 ہمول کون کہ قاجماققہ میل اہتیلر
 سکندرگہ چون فتح بؤلدی قرین
 بییک تخت اوزرہ مقام ایلہدی
 بورون شاہ داراغہ توتتی عزا
 توتوب سوگ اعزاز و تمکین بیلہ
 بسی زار ییغلب انینگ حالیغہ
 کہ ایش باشیغہ توشتی ببحد اولوغ
 تاپیب چونکہ دارا ایشیدین فراغ
 کؤموب دار اوچون یپرگہ ایکی ستون
 ینہ تیربارانغہ فرمان قلیب
 کہ ہر کیم کہ غدر ایلہسہ شاہیغہ
 بویوردی بدنلرنی کویدوردیلر
 ینہ حکم قیلدی کہ دارانژاد
 باری اہمن اؤلسون کہ لطف عمیم
 نہی اقطاع الرغہ کہ دارا قلیب
 ینہ قیلدی تعین پسندیدہ اہل
 یازیب روشنک نزدیغہ نامہیی
 بیتیب سودمند اندہ ہر نوع پند
 سعادت گلیدین برومندلیق
 جہان باغیدین گلبن اؤلسہ نہفت
 صدف کؤکسینی گر سپہراہتتی چاک
 ینہ اندہغی اہلگہ فرمان قلیب
 وطن عزمی قیلدیلر انداق کہ ییل:
 نہی خوارزم و نہی ہند و نہی ملک چین
 توقفسیز اؤز ملکیکہ کہتیلر
 تاپیب شوکت انداق کہ شیر غرین
 وصیت ایشیگہ قیام ایلہدی
 بؤلور ینگلیغ اول نوع شہغہ سزا
 قلیب دفن شاہانہ آیین بیلہ
 انینگ حالیغہ یوق، اؤز احوالیغہ
 نہچہ ایش اولوغ، ایشچیسی قیغولوغ
 توتوب ایکی قاتلنی ایلب سؤراغ
 اول ایکینی آستوردی اندین نگون
 الرغہ اولوس تیرباران قلیب
 جزا بودورور بخت گمراہیغہ
 کول اہتیلر و کؤککہ ساووردیلر
 قہیان کیم کیشی بؤلسہ غمگین و شاد
 کؤتردی الر کؤنگلیدین وہم و بیم
 سکندر ہم انداغ مدارا قلیب
 باری خیل ارا انجمندیدہ اہل
 عزادین سوروب تیرہ ہنگامہیی
 کہ کؤپ قیلہ آشوب ناسودمند
 اہرور تہنگری حکمیغہ خورسندلیق
 تر و تازہ بؤلسون گل ناشکفت
 شرف تاجین اہتسون مکان دُر پاک
 باریغہ مواعد احسان قلیب

کیم، ایلب روان سرو آزادنی
 کپتورسونلر آنینگ شېستانېغه
 چو دارا وصیتلرین ساز اېتیب
 خزاین که دارا قلیب اېردی جمع
 فریدون چاغیدین ییغلغان منال
 انکه تېگروکیم کيقباد گزین
 خوداندین سؤنگ اولادیغه قالدی ملک
 قیو بیر که بؤلدی جهاندین نهان
 بیریکه نېچه گنج و مخزن تُولوب
 بو فرصقه تېگروکه دارای دهر
 مینگ اوچ یوزیل اؤن تۆرت عالمپناه
 خزاین که جمع اېتیلر بیحسیب
 قلاعی که داراغه مخزن اېدی
 بولر بارچه مخزون جواهر بیله
 کپلیب برچه دین خازن و کوتوال
 خزینه کلیدین بو بیر کپلتوروب
 الرغه شه ایلب بسی جست وجوی
 بیریکه کرم آشکار ایلبان
 قیو کیمسه هر قلعه دین کیم یېتیب
 خزاینه حکم اېتتی لیکن نخست
 تیلب دفتر اول شاه دیوانیدین
 تاپیب جمع و خازندین ایستب حساب
 قیو قیلسه دفتر یوزیدین قبول
 ینه چیقمه غاننی حسایغه راست

قیو سرو، حور پرزادنی
 قویاش گلرخین چرخ ایوانیغه
 جهانگیرلیک شغلین آغاز اېتیب
 نهان و آشکارا قلیب اېردی جمع
 تاپیب شاهدین شاهغه انتقال
 جهان ملکیکه بؤلدی مسندنشین
 چوباردی بیرى اول بیرى آلدی ملک
 ینه بیرکه میراث قالدی جهان
 ینه بیرکه بیتگانده تضعیف اُولوب
 جهاندارلیغ تختیدین تاپتی بهر
 که بار اېردیلر عالم اهلېغه شاه
 حق اېتتی سکندرکه بارین نصیب
 اېشیتیم که یوز، داغی سکسن اېدی
 زر مخفی و سیم ظاهر بیله
 اؤپوب شاه ایاغینی دولت مثال
 ینه قلعه مفتاحین اول تاپشوروب
 قلیب مخزن و قلعه دین گفت وگوی
 ینه بیرنی امیدوار ایلبان
 انکه-اؤق همول ایشنی تفویض اېتیب
 که اهل قلم ایلبان بازجست
 که مخزن اېدی جمع، فرمانیدین
 اگر لعل کانی و گر دُر ناب
 انکه حکم ایلب طریق وصول
 تشدد بیله قیلدوروب بازخواست

الر چون باری جمعینی توز قلیب
 چو شاه آلیده بۆلدى خاطر نشان
 که: «قیلسونلر اوردوغه بارینی نقل»
 روان بۆلدیلر حکم ایله خیل-خیل
 اطاعت قلیب شاه فرمانیغه
 ایکی ییلغه چه، اویله کیم کاروان
 حساب اسره میش اپردی اهل قلم
 ینه دېدی شه، کیمسه تعین قلیب
 باریب ایله سونلر ایشیکلرنی رست
 نې کیم حکم قیلدی شه ارجمند
 کپتورگن حساین قلیب اهل فن
 دېدی شاه دارافر و جم شکوه
 سپهدار و نواب و حاجب انکه
 مقرر نې ابرکاننی عرض ایله سون
 چو عرض اۆلدى نې کیم مقرر اېدی
 دېدیلر بو هم بۆيله واقع اېمیش
 اولوسقه بسی رنج و تکلیف اۆلوب
 چو دارا سپاهیغه بیلدی بو حال
 که: «گر رسم داراغه تنصیفدور
 مضاعف، دېدی کیم-بېرینگ گنجدين»
 مواجب آلور تۆرت یوز مینگ کیشی
 آلیب گنجدين بارچه اقطاعینی
 ینه ایکی یوز مینگ مواجب خوری
 علوفه بېریب آلتی یوز مینگ سپاه

شه آلیده عرض اېتگه لی یوز قلیب
 بو حکم ایله دی شاه مخزن فشان
 که اول نقلدین قالدی حیرتقه عقل
 نېچوک کیم تېنگیز جانبی تند سیل
 تشرلر اېدی شاه دیوانیغه
 کپلور اپردی شه ساری گنج روان
 کیم، ابرمس اېدی گنج نینگ نصفی هم
 که: «خازنغه قالغاننی تخمین قلیب
 که تاپشورغهی اېتگن زمان باز جست!»
 همول نوع ایله بۆلدیلر کاربند
 قیاس اېتیلر یېتی یوزمینگ تومن
 که: «دارا سپاهیده غی هر گروه
 که دیواندین ابرمیش مواجب انکه
 انینگ فکرینی شه غه فرض ایله سون»
 شه آلیده اسرو محقر اېدی
 که هر بیر نېچه قتله راجع اېمیش
 کیرار ابرمیش اول قۆلغه تنصیف اۆلوب
 دېدی لطف اېتیب شاه دریانوال
 ولی بیزگه اول رسم تضعیفدور
 که اېل تیندی بوتکرگه لی رنجدين
 که چاکرلیک اپردی الر نینگ ایشی
 مرفه بو نوع اېتتی اتباعینی
 بۆلوب بیرگه ایکی مواجبلری
 فلک اوجیدین اؤتکریب بارگاه

مواجب سپهغه چو تضعيف ايتيب
 سپاهيسي آباد و هم شاد اولوب
 چو توكتي سپاه و رعيتقه گنج
 دېدى كيم: «منگه گنج اېمستور هوس
 اگر گنج اېرور بحر و كاندين فزون
 چو نفعي اېمستور الردين گمان
 اگر نفعدين بولسه مخزن ييراق
 كيم، اول خاره بير تاش اېرور بي ضرر
 كيشي نينگ كه بي نفع اېرور مخزني
 اولوس بولسه معمور بير گنج اېرور
 سكندر چو تاپتي بو سرمايه ني
 او زيددين قليب راضي ايران اېلين
 بورون حكمت اهلدين ايتي گزين
 سوز ايتورده هر بير كليب موشكاف
 قليب تارتقان چاغده تيغ زبان
 ني سوزده كه سعي آشكارا قليب
 اوزون تيللري چرب دېر نكته چاغ
 باري علمدين باري صاحب وقوف
 همول خيلدين شاه عالي خرد
 بيري ملك سقلاب و سقسين ساري
 بيريگه رقم بولدى بيت الحرم
 اتلدى بيري مصر و بغدادغه
 بيري هر بيري ايلگيگه نامه يي
 باري نامه مضموني بيردېك پيام

رعيت خراجيني تنصيف ايتيب
 رعياي سي هم شاد و آباد اولوب
 انكه و مونگه برطرف بولدى رنج
 سپاه و رعيت منگه گنج، بس
 و گر خود خزانه جهاندين فزون
 الردور همان، تاش و توفراغ همان
 انينگ لعليدين خاره كوپ يخشيراك
 ولي گنجدين اېلگه دور يوز خطر
 جهان اهليدور سربه سر دشمني
 كه اندين جهان فتحي بېرنج اېرور»
 اېل اوزره ساليب لطف ايله سايه ني
 جهان آچقه لي رست قيلدى بېلين
 نېچه كيمسه باريغه راي رزين
 همول تارلردين بولوب حله باف
 كه قيلمه ي تومن تيغليق مرزبان
 چو خصم اولدى آب مدارا قليب
 قيليچدېك كه سورتولسه يوزيگه ياغ
 كليب هر بيري سي جهان فيلسوف
 قليب هر بيرين بير ساري نامزد
 بيري هند ساري، بيري چين ساري
 بيري تاپتي كشمير ساري رقم
 يازيلدى بيري ملك نوشادغه
 توزوب نامه ضمنيده هنگامه يي
 دلارا سوز و خاطر آسا كلام

چو تحریر او چون خامه نوکین توزوب
 که بو نامه اول تېنگری آتی بیلە
 قدیمی که یوق ابتداسی ایننگ
 گدالر ضمیری نینگ آگاهی اول
 قیو شه که دارای دوران کلب
 بو شەلیقدین انی قچان قیلسه رد
 گدایی که هر دم تویوب جانیدین
 شه ایتسه ایننگدېک که دارا انی
 اول اولی که اندین نې بولسه قضا
 چو بو بیرگه حق حمدینی یتکوروب
 که: «مېندین که اسکندر آتیمدورور
 سنگه کیم آتینگ کېلدی خاقان چین
 مونی بیل که، عالمده بود و نبود
 چو ممکن اېمس کیمسه تدبیریدین
 گدالرغه گر پادشاهلیغ بېرور
 کېرەک شاهر کورسه بهبود انی
 نې کیم امریدین آشکارادورور
 چو حکمیدین اولمس ابا ایلەمک
 ایننگ حکمیدین آشکار و نهان
 چو اول قیلدی بو کامغه بختیار
 بورون قیلدی اقبال قسمت منگه
 آتام کیم، اېدی کشور آرای روم
 تاپیب علم و حکمتدین آگاهلیق
 نې ایش کیم نصیب اېتتی فیاض جود

بیتیک نقشینى بو صفت کورگوزوب
 که قایمدور افلاک ذاتی بیلە
 عظیمی که یوق انتھاسی ایننگ
 شهنشاهلرنینگ شهنشاهی اول
 جنایده محکوم فرمان کلب
 کیشیگه جهت ایستەمککه نې حد
 مونگه داغی روزی ایننگ خوانیدین
 کیشی رد قیلورغه نې یارا انی
 عیان ایلەگه ی بارچه شەر رضا
 تکلم طریقین بو ینگلیغ سوروب
 یتى کشور آلامق صفاتیمدورور
 یوق اېرسە سپهدار توران زمین
 که کون و فساد ایچره توتقه ی وجود
 یقین کیم اېرور تېنگری تقدیریدین
 و گر شاهرغه گدالیغ بېرور
 گدالر داغی بیلسلر سود انی
 ابا قیلغه لی کیمگه یارادورور
 که بار اول وجودین هبا ایلەمک
 منگه بولدی روزی سراسر جهان
 منگه داغی بو ایشده یوق اختیار
 که یار اولدیلر عقل و حکمت منگه
 چو باردی، منگه قالدی اول مرزو بوم
 تمنا یوق اېردی منگه شاهلیق
 کیشی نینگ تمناسیغه نې وجود

چو آليمغه يازغاندورور بو ورق
 اولوس داغی افغان و زار اېتتيلر
 نې امر اېتتی الهام هاتف بيله
 بورون امری بيرله توزوب ماجرا
 ينه عزم قيلديم چاليب نای و کوس
 ينه عازم اؤلدوم چو قيلمه‌ی درنگ
 چو سعيم ينه آشکارا بؤلوب
 سرافراز اېتیب بختِ سرمد مېنی
 قيو بيرگه کيم طالعيم قويدی يوز
 چو حق امريدین ظاهر اېتتيم نبرد
 بؤلوبدور بوگون ملک ايران منگه
 گروهی که دارانی انگلب رفيع
 باری درگهيمغه نزول اېتتيلر
 عنايتلر اېتتيم گماندين فزون
 سنگه هم اگر بخت ياوردورور
 قؤپوب اؤزگه لردېک جنایمغه کېل
 نې امر ايله سم، بيل کلامیمنی خوب
 که بارينگه مېن لطف و احسان قيله‌ی
 سېنی شه‌لر ايچره بلند ايله يين
 قيله‌ی کشورينگ نينگ مثالين رقم
 سپهر آفتيدین پناهينگ بؤلہ‌ی
 و گر مانعی توتقان اؤلسه وجود
 قيله آلمس اؤلسنگ بو ساری مرور
 سېنگه آستانبوس ممنوع اېسه
 مېنی قويمه‌ی اختياريمغه حق
 الر داغی بي اختيار اېتتيلر
 شروع ايله ديم جان خايف بيله
 قليب زنگ اېلی روزگارین قرا
 مطيع اؤلدی حکومغه برتاس و روس
 نصيب اؤلدی حقدین ديارِ فرنگ
 اسير کفيم شاه دارا بؤلوب
 حق اېتميش بو ينگليغ مويد مېنی
 بار اېردی الر مېنچه اؤن، بلکه يوز
 الردين چيقاردیم فلک اوزره گرد
 باری شاهلر بنده فرمان منگه
 بؤلوب اېردیلر بويروغيغه مطيع
 کېليب قوللوغومنی قبول اېتتيلر
 نې کيم اېل گمان اېتسه، آندین فزون
 ينه طالعينگ يار و رهبردورور
 جناب سپهر انتصابيمغه کېل
 تابوغومده باش قوی، اياغیمنی اؤپ
 مدارا و رفق اولچه امکان قيله‌ی
 عنايت قليب، ارجمند ايله يين
 که توتسون تعلق سنگه يکقلم
 عدوقيلسه کين، کينه خواهينگ بؤلہ‌ی
 که يؤلغه قدم قيلمه سنگ خاکسود
 بو اقبالدين عاري اؤلسنگ ضرور
 دېگن عذر معقول و مسموع اېسه

اينی، اؤغلونگ اؤلسه ايكاونی ييبار
 كه دانا و صاحبخرد بؤلغه ی اول
 كه چكسون كېليب مال ايله پيشكش
 نې كيم عذرونگ اؤلسه ادا ايله سون
 كه كامينگ سراسر روا ايله يين
 و گر باشله سنگ ايله مه ی انقياد
 طريق عداوت شعار ايله سنگ
 نې آلينگه كېلتورسه چرخ دنی
 مدارا خيالي نی مېندين اونوت
 بو اېردی مقاصد كه، تاپتی پیام
 بو ينگليغ مكاتیب انشا قليب
 كه هر سؤزگه بؤلسه محل مقتضي
 و گر اؤزگه ايتيلسه سؤز ناصواب
 مرتب چو بؤلدى يتيكلر باری
 چو بؤلدى روان هر طرف اول رسل
 قيو بيركه هر ساری عزم اېتيلر
 اول ايشنی يليب هر شه و شهریار
 رعايت قليب اولچه تعظيم اېدی
 الرنينگ توزوب خاطری كامه سين
 اؤقوب، چونكه مضموندين آگه بؤلوب
 مهيا قليب پيشكش يا خراج
 شه اقبالی تاپماغنی جزم ايلبان
 مگر اوچ کيشی کيم، خطا قیلدیلر
 ولی هر يیری دېدی بير نوع سؤز

يؤق اېرسه اېلينگدين بيراونی ييبار
 سنگه نايب و معتمد بؤلغه ی اول
 بجا كېلتوروب قوللوغونگ بنده وش
 نې كامينگ دورور مدعا ايله سون
 نې كيم وعده قیلديم، وفا ايله يين
 معاذ الله آيين جهل و عناد
 ذلالت يؤلين اختيار ايله سنگ
 كؤرر لحظه، كؤرگيل اؤزينگدين انی
 نې كيم قيلسه م اول وقت معذور توت
 ينه سؤزنی قاصد دېگه ی، والسلام!
 ينه سؤزلر اول اېلگه افشا قليب
 كېرهك بؤلمه سه اول محل مقتضي
 اېرور قاصد كارداندين جواب
 اوزاتتی الر هر بيرين بير ساری
 قيلورده، دېمكته يليب جزو و كل
 چو آز وقت يؤل كېتيلر يېتيلر
 كه بار اېردی ملكی انينگ هر ديار
 اگر انده اميد، اگر ييم اېدی
 آليان قؤيوب كؤزگه شه نامه سين
 همول نامه بر بيرله همره بؤلوب
 ينه هر نېگه كيم اېرور احتياج
 باری يېتيلر شهغه عزم ايلبان
 عزيمت قيلوردین ابا قيلدیلر
 كه توتمس اېدی کيمسه اول نوع كؤز

دېدی شاه کشمیر بېوهم و باک
 که: «اسکندر ار شاه آفاقدور
 منگه تېنگری اوچ ایش قیلیدور نصیب
 بیرى اول که ملکوم ابرور بس متین
 ینه طرفه ایش مونده پیدادورور
 ایکینج اول که بار آنچه افسونگریم
 که گر فتنه یی یتسه افلاکدین
 فسون بیرله یومرانی شیر ژیان
 که اسکندر ار ییغسه عالم ایلین
 که قوزغلغهی اول خیلی تاپمهی امان
 اوچونچ اول که گر اول بولوب کینپرست
 بو ملک ایچره بیر کوهساری دورور
 مس و رویدین انکه یکپاره جسم
 قازیلیمیش بو شهر ایچره نقبی نهان
 بارور یول، اوروب تاب قورغانغه چه
 قچان قیلسه لر بیر باشین ناپدید
 کیشی اول حصار ایچره قیلغاچ وطن
 که اول فتنی کیم جست وجو قیلسه اهل
 بو ملکیدورور گرمسیر اول طریق
 بوملک ایچره هر کیمسه کیم جانی بار
 گراؤت بولمسه حاجت ابرمس دېمک
 ابرور برچه تقدیر بیرلن ضرور
 چو مللو بولوب بویله فکرتمای
 که: «اسکندر اول شاه عالی سریر

که آتی اېدی مللو ابن مباک
 مېنینگ ملکوم آفاقدین تاقدور
 که بولسم زبون، بولغهی اسرو غریب
 جبال رفیع و قلاع حصین
 که هم دوری، هم آستی دریادورور
 موجب ییگان برچه سی چاکریم
 قیلور هر بیرى رای بی باکدین:
 گوزننی صلابتده بیر بیان
 انکه اېستوره ی، اویله آفت ییلین
 همول نوع کیم، تند ییلدین سمان
 تعدی بیله تاپسه ملکومگه دست
 بییک تاغ اوزه بیر حصاری دورور
 بورون اهل حکمت یساغان طلسم
 که گر کیرسه شاه ایش توشوب ناگهان
 قویون اویله کیم، چرخ گردانغه چه
 ینه باشی هم بولمس اصلا پدید
 طلسمی ارا باردور اول نوع فن
 اؤغورله ی آلور خصمدین اؤت و ییل
 که گر اېسمسه ییل، بولور اهل حریق
 چویل توردی، تورماق نې امکانی بار
 که نې نوع اؤلور آدمیغه ییمک
 بو اقلیمدین اؤزگه ساری عبور»
 دېبان لیک هندوستان شاهی رای
 پېرورمېن نې حکم اېتسه فرمان پذیر

و لیکن چو دارای گپتی پناه
 بیتیب نامه یوز نوع تعریف ایله
 سؤزی نافذ اپردی، داغی یؤل بیراق
 آلیب ملکدین ایکی ییللیق خراج
 چو یبتوک ایننگ جارو بولجاریگه
 انی خود شه اقبالی پست ایله دی
 عدودین چیقاردی شه اقبالی گرد
 یراق و سپه برچه برباد اولوب
 اوروشقان اېلیمگه سرافکنده لیک
 اولوس آلیده بنده آزاده لر
 مېن ایل ب نهچه آی بیابانی طی
 اېلیم کیم، بؤلوب قتل و یغماگه توش
 توشوب ملکوم اېلیگه بس طرفه حال
 قرا رنگ اصلي دېمه اېل ارا
 دېمان کیم، اېمس مېن سکندر پرست
 ایننگ حکمی باشیمغه و جانیمه
 بوگوندین ایکی-اوچ ییل اؤتسه زمان
 تاپیلسه بویورغانیغه دسترس
 ایکی-اوچ ییل اؤتمه ی که تکلیف اېتر
 اېوورمس اگر لطف اېتیب بو ورق
 ایننگ امری حکم قضا خود اېمس
 چو مېن مونچه توتوم سؤزی حرمتین
 سؤزیگه بېریب رای مونداق جواب
 دېبان کیم: «سکندر بیبارگن بیتیک

که آنینگ ساری چېکمیش اپردی سپاه
 مېنی هم تیل ب اپردی تکلیف ایله
 کېره ک اپردی بیر-ایکی ییللیق یراق
 چیریککه بېریب آنچه کیم احتیاج
 شه روم اېلی بیرله پیکاریگه
 اجل دامیغه پایبست ایله دی
 بیز اولدوق بیابانده وادی نورد
 فلکدین اوکوش نوع بی داد اولوب
 توتولغانغه باشتین-آیاق بنده لیک
 جلّوده قلیب پویه شهزاده لر
 یبتورگونچه بو ملک و کشورگه پی
 کھلیب اؤن اولوشتین بویان بیر اولوش
 که غایب تاپیب، کیم نی ایل ب خیال
 که بو ملک ماتمغه کییدی قرا
 توشوبتور منگه لیک مونچه شکست
 ولی ظلمدین کیرمه سون قانیمه
 یوز اورسه بو کشورگه امن و امان
 منگه داغی بار آنی کورمک هوس
 منگه بېحد اندین ملالت یېتر
 کوره ی هر نی کیم آلیمه یازدی حق
 خداوند بؤلسه خدا خود اېمس
 کېره ک اول داغی اسره سه عزتین»
 قلیب چین شهی اؤزگه ینگلیغ خطاب
 که سمدین اچغدور، قلیچدین ایتیک

رسولين بو سارى ييارگن كوني
 سپاهيم قلين، كشوريم تۇقتورور
 شەھى كيم يەنە شەگە مأمور اېتمس
 يازيبدور كىتابتەدە حكمت سۆزين
 انىنگ رايى كيم بۇيلە صافيدورور
 بو سۆزنى دىپالمس سپهر برين
 نېچە قىلسە دارا جهاندارلىق
 ملاقات اسباينى توزمەدى
 سكندرنى داراي ثاني توتەى
 انگە قالدى گويا بو معنى نھان
 يىگىتلىك انگە سۆزگە بېردى شتاب
 اگر نامەسین اول يازيبدور ايرىك
 گر اول قىلسە دارا كيى يارلىق
 خيالى اگر موندین افزون اېسە
 تمناسیدە بۆلمەسە اعتدال
 دېمان كيم، انىنگ سارى عزم ایلە گوم
 ولى كېلسە باشیمگە تارتیب چيرىك
 سپەدین يايىب چرخ گردونغا گرد
 سكندر جىنايگە ایل ب نزول
 بو دستور ایلە ابتدا قىلدیلر
 نې شەلرکە كېلدیلر آليغە بات
 نېچە قتله شاهانه مجلس توزوب
 نېچە مى بیلە كۆنگلى عشتىزای
 طرب بزمیدە عیش اولوب پيشەسى

تأمل بیلە یازمە میشتور مونى
 مېنىنگ اندین اؤكسوكلوگوم یۇقتورور
 انگە بۇیلە مکتوب دستور اېمس
 «حكیم و خردمند» دېدور اوزین
 بو سۆزلر خردقه منافیدورور
 که: «کېلسون جىنايمغه خاقان چين!»
 ارامیزده واقع اېدى يارلىق
 منگە بۇیلە تکلیف کۆرگوزمەدى
 جهان ملکی نینگ شاهی آنی توتەى
 که چين کشوريدور يەنە بير جهان
 جوايیده مېن ایلە مان اضطراب
 ولى مېن ايرىكلىککە اورمان ايلک
 سۆزىگە قیلورمېن خريدارلىق
 بيتیک ايچرە یازغان كيى سۆز دېسە
 ایشیم یۇقتورور، غير کين و جدال
 قيو يېردە کيم دېسە رزم ایلە گوم
 کيريب شهریمە چېکماگومدور اېشیک
 چيقيب روبرو ایلە گومدور نېرد!»
 اول اوچ ملک شاهی سۆزين اوچ رسول
 توگە گونچه بير-بير ادا قیلدیلر
 الرغه قیلیب اسرو کۆپ التفات
 مى و رود بيرله طرب کۆرگوزوب
 اول اوچ ملک بايیده فکرتنامى
 ولى کۆنگليده عزم اندیشهسى

و لیکن چو یاقین یتیب اپردی قیش
چو قیشلاق ایشی کۆنگلیدە اپردی جزم
ایاقچی، اونوت بیر دَم اندیشه‌نی
دَمی سالمه‌غیل شیشه‌دېک یوزگه چین
مَغنی دېگیل هندوی ریخته
مېن ایچگنده چینی ایاغنی آلیب
نوایی، سومور بادە جانفزای
بو معنی خطِ دورِ ساغرده‌دور
یوق، اسکندرِ عالم‌آراده بحث

قیش تعریفیده کیم، تند یېلی کۆنگلی حسرتلیق عَشاوق آهیدین نشانه
کۆرگوزور و ساووق زمهریری ایچی اؤتلوق بېدلر کافوربار نفسیدین فسانه
ایتور و تخته موزی کیم، مرمر تاشیدین دَم اورر و چاپقونی دُورباشی کیم،
جهاننی برهم و بو فصلده فلکوش آق اوی کیم، قویاشدېک شعله‌دین، بلکه
شعله‌دېک بادەدین روشن بؤلغه‌ی و انجمن بیر قویاش یوزلوک بهارِ نازپرورد
گلەذاریدین گلشن

کېرەک بزم ارا اؤت و می بۆلسە دَی
ایننگ منقلی شیرەتزیین کھلیب
مونونگ یوزیدە می بطی لعلِ ناب
ایننگ شعله‌سی اوینی گلشن قیلیب
انی دَم-بدم یاندوروب دلکشی
انگە دود اؤرنیغە ترویجِ عود
ایننگ اخگری کانِ گوهر بؤلوب
ولی بزم یوز باشلیغِ آق اوی ارا
ولی مُشک اوزە ابرِ کافوربیز

می انداق که اؤت، اؤت ایننگدېک که می
مونونگ شیرەسی منقل آیین کھلیب
ایچینده ایننگ بؤرداغانِ بطِ کباب
مونونگ لمعه‌سی کۆزنی روشن قیلیب
مونی هر دَم ایلاندوروب مهوشی
بو سالیب دماغ ایچره هر لحظه دود
مونونگ لعلی بیر پاره اخگر بؤلوب
آق اوی تاشی تون مُشکی بیرله قرا
جهان اوزره یکدست کافورریز

آق اويگه ايشيك رست تونگلوک داغی
 مَغْنِیلِر ایلِب نواسازلیق
 نې می، ایلنی هر شوخ بیر ناز ایله
 کؤنگولده بیریدین نهانی غمی
 چو می آنی بی اختیار اېتمه یین
 ولی چون قلیب باده تاراج هوش
 مونگه دم-بدم اول قدح اچیغی
 نې باقمه ی انگه عمریدین بهره سی
 کبلیب ناگه اول شوخ خودرای انگه
 ایچیب باده نی قویسه آلیغه باش
 گر اؤلسه دېمه مرگ سانی انی
 اؤزیدین کتیب عاشق میپرست
 صبوحي چاغی کؤز آچیب ماهوش
 ینه یاقیان شمع و مجلس توزوب
 کؤزی عین مخمورلوق ایچره مست
 قرا بؤرکین اېگری قویوب باشیغه
 کؤزی پوستین ایچره پنهان بؤلوب
 قیاس اېتمه یین دور لیل و نهار
 بو هیئت بيله عاشقی باشیغه
 قولاغین توتوب، تارتیب اویغاتقه لی
 مسیحاوش القصه یوز دم توزوب
 چو عاشقکه اول روح ایتیب التفات
 مسیح دمیدین ایننگ جان تاپیب
 ایکی جرعه دین، اؤیله مستان بؤلوب

بؤلوب کوره گه اېودوریغه توک داغی
 مواشیرلر ایلِب ســراندازلیق
 یقیب غمزۀ ناوک انداز ایله
 خیالی بيله اؤزگه بیر عالمی
 اول اندوهینی آشکار اېتمه یین
 بؤلوب اؤترو دین ماهوش باده نوش
 قدح دېک سالیب اچیغ-اچیغ ییغی
 نې باقماقکه آنینگ ساری زهره سی
 قدح توتسه یوز ناز ایله، وای انگه!
 قیامتقه چه باش کؤترمه کاش!
 حیاتی، دېگیل، جاویدانی انی
 ییقیلدی چو هر کیمسه بیر پېرده مست
 خمار اېتگه لی دفع، اؤلوب جرعه کش
 یتیمانه کؤپ شیوه لر کؤرگوزوب
 می لعلیدین مستلر میپرست
 یېتیب بیر قیراغی قرا قاشیغه
 حمل برجیده مهر رخشان بؤلوب
 ایننگدېک قیش ایچره، موننگدېک بهار
 کبلیب ناز ایله اؤلتوروب قاشیغه
 کؤز آچقاچ تومن ناز اؤقین آتقه لی
 کېچه انداق اؤلتورگنین تیرگوزوب
 مسیح ایلگیدین تاپیب آب حیات
 خصوصاً، ینه آب حیوان تاپیب
 که بزم اهلغه حرفِ دستان بؤلوب

دېمە مست، مجنون بې حال دې
 حرارت چو غالب بۆلۈپ بادەدین
 قیلیب وھم کیم عشق دیوانە ساز
 قۇپوب داغی اویدین چیقیب تشقری
 جھاننی کۆروب قار ایچیندە نہان
 کمر تیغیدین صرصر انداق اېسیب
 سولرموزدین انداق بۆلۈپ سنگ بست
 قویاش چشمەسی بیر قەدح موز بۆلۈپ
 فلک سبزەسیدە قالب یاشورون
 کۆرونمە ی قویاش پرتوی نورلوق
 ییل آسیی دین خلق یوز باغلبان
 اوروب قوش اوزین اۆتقە دیوانە دېک
 دېگیل دوددین شعلە دام اېتتی فاش
 تۆلون آیغە کۆک بۆلغۈچە یوز تۆنگۈب
 اېمس آق بولوت چرخ جوفیدە توز
 چو دى خانى ییل خیلیدین اون سالیب
 شجر خیلینی، اویلە تالان اېتیب
 قیلیب اۆزلرین اۆرتەمک ملتەمس
 گمان ایلبان شعلە کۆرگچ تذرو
 بۆلۈپ ماموغ و توک ارا اېل نہان
 یاییب اېل قولاغلرین ایکی کتف
 کیشی کیم قیلیب حیە نظارەسی
 باریب زھری و اورمەیین تاب و پیچ
 اؤت اوستیدە مھوشلر ایلب هجوم

جنون ایچرە آشفته احوال دې
 جنون آرتیبان اول پرزادەدین
 انگە قیلمەغە ی ناگە افشای راز
 اوروب تېلەلردېک قەدم هر سرى
 کۆرونوب کۆزیگە ینە بیر جھان
 که هر یېرگە تېگسە پیچاقدېک کېسیب
 که تاش اورسەلر ممکن اۆلمە ی شکست
 ساجیلغان بارى قظرە یولدوز بۆلۈپ
 نظرغە بۆلۈپ ظاهر اۆلغاندە تون
 باریب طبعیدین داغی مَحروزلوق
 نفس نینگ تفى شوشە موز باغلبان
 و یا شمع سۆزانغە پروانە دېک
 شرلردین اۆلدى انگە دانەپاش
 فلک بحر ی نیلی داغی موز تۆنگۈب
 که اندین سینیب توشتی بیر پارە موز
 چمن کشوری ساری چاپقون سالیب
 که باشتین-یاغینی عریان اېتیب
 سراسر اۆتون بۆلمک ایلب هوس
 قیلیب دوریدە لرزە شمشاد و سرو
 همول نوع کیم قاقم ایچرە جھان
 قۆیونلردە قۆللر بۆلۈپ معتکف
 گمان ایلبان پېسە، ایپ پارەسی
 اینینگ زھرین ایلب هوا زھری هیچ
 قویاش تېگرەسیدە نېچوک کیم نجوم

چو سارغرتيب اېلنی نسيم صبا
 نسيم ايله گچ بيركه ساری شتاب
 بليغلر بؤلوب دى نهنگيگه قوت
 چو بهمن سپاهی توزوب انجمن
 بو اسفنديار ايلبان چون ستيز
 ساووغ شدتيدين كه كوزلر قاتيب
 نظرغه كهليب بوالعجب عالمی
 اول آشفته نظاره قيلغاچ بو حال
 اول اويدين چيقارغه جهت كورمه يين
 كيريب بزم عنبرسرشتی تاپيب
 انگه حورزادی توتوب كوثری
 چو بير رطل نوش ايلبان مست اؤلوب
 باشی کيم بؤلوب يار اياغيغه پست
 قيو کيمسه کيم تاپسه مونداق مراد
 نېچه انجمن جنت آثاردور

بؤلوب اول سمانلرغه اؤت كهربا
 قيليب بارچه سيمابنی سيم ناب
 تانگ اېرمس نهنگی كه قوت اېتسه حوت
 بير اسفنديارين قيليب رويين تن
 ساليب عالم اهلی ارا رستاخيز
 انگه قوس هر دم بلارك آتيب
 حوادث ييليدين جهان درهمی
 قيليب دى سپاهی انی پايمال
 به جز قيتماق مصلحت كورمه يين
 قاجيب اول تاموغدين بهشتی تاپيب
 كه اول سوو اوروب جانيعه آذرى
 كه ساقی اياغیده-اؤق پست اؤلوب
 يېتيب چرخ گردونگه اندين شكست
 اؤقوسون يامان كؤز اوچون «ان يكاد»
 تاموغدور اگر کيمسه بې ياردور

مجنون حكايتی کيم، قيش کونی اوزون قارانغو تونی لیلی زلفی نینگ
 مُشکی ايسين يېل کاروانيدين استشمام قيليب، گام اورر اېردی کيم، بخت
 مشاطه سی اول سرشته مرادنی ايلگيگه بېردی

اېشيتتيم كه مجنون شوریده حال
 تڪ و تاز اېردی قيش و ياز انگه
 چو ياز اؤلسه وادي تاموغدين نشان
 انگه وایه اېرمس اېردی سایه یی
 و گر قيش هواسی توكوب زمهریر

كه دشت اوزره ساير اېدی ماه و سال
 قيش و ياز اېردی تڪ و تاز انگه
 كه خورشید اؤلور اېردی آتش فشان
 كه تاپمس اېدی سایه دين وایه یی
 كه برد ایلر اېردی بَقْمَنی زیر

هم اېتمس اېدی عزم مسکن ساری
 باری میلی اول یان که لیلی اېدی
 خبر هر قه یان تاپسه محبوبیدین
 اورراېدی یېلدېک انینگ ساری گام
 مگر بیر قیش اېرمیش بغایت ساووق
 دماغیغه بېرمیش صبا یار ایسین
 بو حالتده گویا قرا تون اېمیش
 نگاریدین اول ایس که تاپیب مشام
 بیتیشگن زمان یار اویی قاشیغه
 آچیلغاچ ایشیک، اویگه کیرمیش یوروب
 کؤز آچیب کؤرر، اویده لیلی اېمیش
 سالور حیرت و شوق جانیغه تاب
 قؤیوب لیلی آلیده توفراققه یوز
 انی حجره ده لیلی ایلې نهان
 کیشی هوش ترکیده بو نوع کام
 اېرور عشق ارا بؤیله اعجوبه لر
 نواییغه، یا رب، قریب اېت انی

ایسینماق اوچون میل گلخن ساری
 قه یان لیلی، اول ساری میلی اېدی
 چېکېب ناله جان پر آشوبیدین
 صبا گل ساری ایله گندېک خرام
 انی پویه لیلیغه قیلیمیش یاووق
 اینگدېک که، بلبغه گلزار ایسین
 اینگ آلیدین یېل و چاپقون اېمیش
 یوموب کؤز، اورر اېرمیش اول ساری گام
 همانا اورونمیش ایشیک باشیغه
 مگر اویگه کیرمک بودور باش اوروب
 قرا تونده روشن سهیلی اېمیش
 قیلیب بې تحمّللوق آنی خراب
 یومر سؤنگره کونیندین ایکی کؤز
 که فهم اېتمه گه یلر اېلی ناگهان
 تاپیب، ایسته سه هوش - بؤلسون حرام
 که بې عشق بیلمس بو منصوبه لر
 قریب اېتتینگ اېرسه، نصیب اېت انی

حکمت

اسکندر نینگ ارسطودين سوالی اول باده کیم، شتا فصلی برودت کثرتیدین
و یاغین شدتیدین موجب پریشانلیق و باعث بی سامانلیقدورور خلق انگه
نبوچون راغب و طبع انگه نېگه طالبدورور و حکیم جوابقه آغیز آچماق و
حکمت سحابیدین دُرر ساچماق

ینه قتله دارای دریانوال
شتا فصلیده کؤپ صعوبتدورور
بیری ییل که ایلنی قیلور دردناک
ینه زمهریر و اوزون تون داغی
فلک یېرگه بو نوع اولور فتنه ریز
نېدین قیشقه کؤپرکدورور طالب اهل
مونونگ وحشتیغه چو بار اطلاع
دېدی، حکمت آیین اخترشناس:
چوقیش طبعی بارد داغی رطب ابرور
که طبع ایچره سالور صبا و شتاب
چو ییس و حرارت بؤلور مشتعل
ینه چون شتاب و کهولت داغی
بیلور اهل قاشیده مقرر دورور
که گر کوندوزی بؤلسه قارو یاغین
ترددغه چون بؤلدی مانع هوا
ابرور کېچه سی داغی چونکیم تأویل
که صحبت مناسب دورور اؤتسه شام
انگه تېگروکیم، بؤلغه ایوقوغه چاغ
بؤلوب ایوقوغه وقتیده رغبتی

دېدی: «کپی حکیم مسیحامثال
که انسانغه اندین عقوبتدورور
بیری بَرْد مفرطکه - ایلر هلاک
قوشولسه ییل و قار، چاپقون داغی
که اندین کبرهک طبع قیلگهی گریز
انگه یازدین آرتوغ بؤلور راغب اهل
هراسان کبرهک ابردی موندین طباع»
«که بو ایشگه بار اؤزگه ینگلیغ قیاس
خرد مونده بو نوع رخصت بېرور
حرارت ییله ییس دین اضطراب
انی بارد و رطب اېتر معتدل
ابرور اېلگه عیش و فراغت چاغی
که بو قیشده خوشراق میسردورور
بیلور اهل غنیمت فراغت چاغین
فراغت قیلور طبع کامین روا
بو داغی فراغته کېلدی دلیل
که تاپقه ی سکون اویقو بیرله عوام
رطوبت قیلیب کسب میدین دماغ
بدن نینگ بودور موجب صحتی

چو اول اویقودین طبع مسرور ابرور
ینه حرفت اهلی توتوب گوشهیی
اوزون تونده اویقودین اؤلغچ امان
ینه علم تحصیلی ایلر کیشی
ایشیدین انگه حاصل اؤلمس فراغ
ایکی باشته یانسه چراغی ایننگ
ینه اهلی حق کیم قویوب خورد و خواب
خلاق کوزیدین ابرورلر نهان
قرا تونلر اول خیل طاعت ابر
بس اول تون نېچه کیم تاپر امتداد
بوکیم شرح تاپتی نېچه نوع ایش
بو کیم دهر اهلی قیشنی ایلر طلب
دېگچ سۆزنی دانای بیاردان

زمان داغی بار اولچه مقدور ابرور
معاشی اوچون ایسته سه توشهیی
ابرور کسبی نینگ وقتی ممتد زمان
اگر ایسته سه رشد تاپقهی ایشی
ییمه ی کۆپ اوزون کېچه دود چراغ
تون اؤرته سی تیغه ی دماغی ایننگ
قیلورلر عبادتقه جهد و شتاب
که رونقلیق ابرمس الرسیز جهان
که عالمگه اندین یاروغلوق ییتر
یاروغلوققه دور موجب ازدیاد
میسردورور عالم اهلیغه قیش
ابرور انی ایسترگه مونچه سبب
دېدی: «آفرین!» - خسرو کاردان

اسکندر نینگ جهانگیرلیک مدعاسی بيله عزم اېتیب، خراسانغه یېتیب، هرات
صانه الله عن الآفات والبلیاتنی بنا قلیب، ماوراؤالنهرنی آلیب سمرقند بېمانند
طرحین سالیب، کشمیر ساری متوجه بؤلغانی و کشمیریلر سحری دفعیغه
موسی' کیبی ید بیضا کؤرگوزوب، سحرآیین قلعه لرین معجزه بیرله بوزوب،
مللونینگ داغی بوزولوب، طلسم قؤرغانیغه عزم اېتگنی و اسکندر نینگ

کشمیر شهر یغه کېتگنی

مورخ که شرح اېتتی بو ماجرا
که چون قیلدی قیشلاق عزمیغه شاه
جهانگیرلیک ابردی اندیشه سی
توزوب حکمت اهلی بيله انجمن

بو ینگلیغ بؤلور سؤزگه دستانسرا
قرباغ ایراننی آرامگاه
بو تدبیر ابدی تون و کون پیشه سی
بؤلور ابردی بو امرده رایزن

خَيَالِيده دايِم بو تدبير اېدی
 بو اندیشه دین حاصل اؤلغچ فراغ
 بېریب قوم و خلیغه دلدارلیغ
 چو رفع اؤلسه اېردی انکه برچه قید
 فراغت چاغی، صید اؤلوب پیشه سی
 بو اېردی ایشی تاکه گردان سپهر
 قویاش خسروی چونکه تاپیب شرف
 اوروب شاه خورشیدوش بارگاه
 تاپیب سعد ساعت کهن تاقدین
 قلیب عزم، قویدی سپاهانغه یوز
 مونگه یتگوچه بارچه اېران زمین
 خراسان هواسیده تاپتی نشاط
 کیم، اول کشوری اېردی بېحد وسیع
 مساحت قلیب بارچه اطرافینی
 فضاسیده کؤپ چشمه و رود بار
 ینه بحر ینگلیغ اولوغ تورت رود
 اؤزی چونکه جنت نمودار اؤلوب
 الردین دېدیلر بیرین هیرمند
 که انهاریدین ملک زابلستان
 صفا ایچره کوزگه بېریب خیره لیک
 یاروق، اویله کیم مېهر گیتی فروز
 بو کشورده هر بیر گدا حاتمی
 ینه بیر الردین دره جز سوی

خَيَالی نموداری تقدیر اېدی
 سپه زینتین ایلر اېردی یراغ
 تیلر اېردی حقدین مددکارلیغ
 بؤلوب راکب، ایلر اېردی عزم صید
 مطافی ارس رودی نینگ بیشه سی
 حمل جلوه گاهیغه یتکوردی مېهر
 سپه تارتتی سبزه دین هر طرف
 چکب دشت اوزه سبزه ینگلیغ سپاه
 سعادت بیله چیقتی قیشلاق دین
 اؤتوب اندین، اوردی خراسانغه یوز
 بؤلوب اېردی حکمیغه زیر نگیں
 مزاجیغه یوزلندی کؤپ انبساط
 یری اؤزگه اقلیمردین رفع
 نېچوک کیم کبره ک تاپیب اوصافینی
 باری یوب کونگول کوزگوسیدین غبار
 که کؤک تاقیغه صوتی تارتیب سرود
 سولر داغی جنتقه انهار اؤلوب
 که هر قطره سی رفع اېتیب یوز گزند
 بؤلوب زیب و زینت ارا گلستان
 همول ملک دین رفع اېتیب تیره لیک
 بو معنیدین آتی کلب نيمروز
 داغی هر سپاهی کلب رستمی
 منافعده اول نوع کیم - رز سوی

قَیو رز، «شراباً طهوراً» دور اول
 که انهارى آباد ایتیب ملک بلخ
 همول بلخ کیم، قیلدی هوشنگ شاه
 مقامی - براهیم ادهم کلب
 ینه بیر داغی کلبدی مُرغاب رود
 آلیب زحمتِ جسم و رنجِ روان
 بؤلوب اندین آباد ماخان و مرو
 پریوشلریدین بؤلوب بهره مند
 بؤلوب سؤنگره سنجرغه آرامگاه
 ینه بیر انگه چخچران رود اؤلوب
 بیرى رفعت ایچره فلکدین نشان
 اوشاق تاشلری اختر تابناک
 سویی خاصیتده زلال حیات
 قیراغینده هر گلبن اخضرى
 فلکوش بیرى نینگ فضاى داغى
 ولى بو صفت نهر کوثر مثال
 سویی قوم و دشت ایچره شایع بؤلوب
 خراسانى چون شه مساحت قلیب
 دېدی کیم، «بو پیردور جنان گلشنی»
 ولى چونکه منظوری اؤلغاچ بو نهر
 چو مذکور ایتیب اهل دانش هر آت
 چو بو لفظغه التفات ایلبان
 هرات اؤلدی القاب اسکندری
 چو تورتونچ اقلیم ابدی موقعی

کېچه-کوندوز آشام حورادور اول
 که اندیندورور خصم نینگ عیشی تلخ
 جهاندین گزین ایلبان تختگاه
 که گرد رهی چرخ اعظم کلب
 که شائیده کوثر دین اؤلدی دُرود
 خرد ایتیان آنی گنج روان
 که قوشتور تذرو انده، اشجار - سرو
 قلیب تخت طهمورث دیوبند
 که قوش کورمه ی اول نوع بو دامگاه
 که اول رود حیوان سوییدین تؤلوب
 بو رود انده اول نوع کیم کهکشان
 لطافت ارا، اویله کیم دُر پاک
 تاپیب اندین ایچکن اؤلومدین نجات
 بقا ایچره بیر خضر پیغمبری
 کلب جنت آسا هواسی داغی
 که اندین جهان کامی تاپیب زلال
 باریب آنچه کیم، بارچه ضایع بؤلوب
 نېچوک کیم کبره ک تورت نهرین بلیب
 پسند ایلبان خاطر روشنی
 یسب انده بیر جنت آثار شهر
 پسند ایله مه ی خاطری، جز هرات
 همول شهر آتین هرات ایلبان
 دېدیلر عوام آنی لیکن - هری
 بس اؤلدی قویاش صاحب طالعی

کواکبگه کیم، یتى تقسیم ابرور
 انگه کیم وسعت مِهَر رخشان کلب
 خراسان بدن دور، هري جان انگه
 الا، تاکه بولغهی سپهر اوزره مِهَر
 انگه بولمه سون مِهَر ینگلیغ زوال
 چو سعی ایلان قیلدی دارای دهر
 قیلور ابردی منزل به منزل مرور
 ینه کشوری کوردی فردوس و ش
 لطافت ارا روضه دین بهر انگه
 نبدین کیم، ایکی نهر اراسی کلب
 آقپ حد شرقیده سیحون سوی
 یوق اول کیم انگه بو ایکی رودو بس
 بولوب هر بیریدین جدا نهرلر
 و لیکن بو رودی که دهرلر کوهک
 که ایچگچ توانا بولوب ناتوان
 که اندین نې بیر شهر آباد اولوب
 اگرچه لطافتده رشک فرات
 سکندر چو بو ملک دلکش کوروب
 خصوصاً کوهک رودی کیم، نهر نیل
 ینه تنگریدین بویه توتتی امید
 قلیب حکمت اهلی بیله گفت وگوی
 همول پشته یی کیم کوهک تاپتی اسم
 اوشاق تاش انگه لعل و اینجو کیبی
 که منسوب ابرور انگه کوهک سوی

جهان ملکی هم یتى اقلیم ابرور
 مونگه لیک ملک خراسان کلب
 هري جان، بدن دور خراسان انگه
 یاروق مِهَر نوریدین اولغهی سپهر
 سپهر اېتمه سون خلقین آشفته حال
 بنا بویه کشورده بو نوع شهر
 انچه که جیحون دین اېتتی عبور
 هوا و سوی مثل فردوس خوش
 ولی اسم اولوب ماوراؤالنهر انگه
 یقین یوز ییغاچقه فضاسی کلب
 باریب حد غربیده جیحون سوی
 اؤن-اؤن بېش سوو هر بیر نېچوک کیم ارس
 که هر نهری آباد اېتیب شهرلر
 که یوق روضه نینگ نهری ابرکانگه شک
 گذر ایلان عمر ینگلیغ روان
 نې معموره سیدین بیراو شاد اولوب
 بولوب بارچه ضایع، نېچوک کیم حیات
 فضا و هواسین ارموش کوروب
 اېمس آنچه، نې نیل کیم، سلسیل
 که اول نیل اوچون مصری اېتگهی پدید
 یتیب شهر اوچون یخشی بیر جست وجوی
 نې پشته جهان گنجی اوزره طلسم
 یشیل سبزه سی چرخ مینو کیبی
 نبدین کیم، ابرور جاری اندین قوی

همول تۆپە آلیدین انداق آقر
 اینیگ یانیده شهر قیلدی بنا
 سکندر آتادی سمرقند انی
 انی چون توگەتتی قیلیب اهتمام
 کەسب دشت نینگ راه و بېراھینی
 بیک ھمت و بخت بیداریدین
 چو کشمیر حدیغە قۆیدی آیاغ
 کۆکرتیب قمر عارضین خارەسی
 فلککە دېگین، اویله رخشنده تاش
 ایکی جانبی هر بیر انداق ییراق
 بو ینگلیغ بیک تاغ، اینگدېک که قاف
 بۆلوب آشکارا اراسینده یؤل
 بو یؤل کیم انگە تاغ اۆلوب هر سری
 انی اهل کشمیر دربند اېتیب
 یوز اېلیک قری اوج رفعت انگە
 اینگدېک قۆیوب گج بیلە خارە تاش
 تېموردین یَسب اندە دروازەیی
 بو دروازەنی اویله رست ایلبان
 قۆپاریب که یېردین مدارا بیلە
 یَسب اوستیده برج و بارو داغی
 دېمەی کیمسە دربند و بارو انی
 ایچیندە ایکی مینگ کیشی چارە ساز
 که دربند عالی نموداریدین
 کیشی کیم قدم قۆیغە ی اول یان نخست
 که عاشق باش و اشکی، دېر، کیم باقر
 که اۆلتورمەسون انگە گرد فنا
 سمرقند فردوسمانند انی
 روان قیلدی کشمیر ساری خرام
 انگە سالغوچە سایه جاهیینی
 بسی ملک فتح اۆلدى هر ساریدین
 پدید اۆلدى بیر چرخ پیوند تاغ
 سالیب بۆرکنی یېرگە نظارەسی
 که پرداخت قیلغەیلر ایلب تراش
 که قطعیه عزم اېتمەگن یخشیراق
 بۆلوب چرخدین یېرغە تېگرو شکاف
 ولی ایکی ییلمان قیا ایکی قؤل
 کېلیب عرضی تخمین بیلە یوز قری
 ایکی تاغنی بیر-بیرگە پیوند اېتیب
 ینە مونچە داغی ضخامت انگە
 که یېردین بۆلوب کۆککە یکپارە تاش
 فلک تاقیدین تاقی اندازەیی
 کیم اول ایکی جزوین درست ایلبان
 کمرگاھیغە تېگرو خارا بیلە
 عدو دفعین اېتمککە کوشش چاغی
 تصور قیلیب عقل جادو انی
 باری حیلە پرداز و افسون طراز
 یقین کېلمەگە کیمسە مینگ قاریدین
 ایاغی اینیگ بۆلغە ی اول نوع سست

که تاپمه‌ی تحرک نینگ امکاني
تکاور داغی قیلسه اول یان شتاب
سپه چون بو یبرگه ییتیب، لال اولوب
شه آلّیغه قَیتیب عیان ایتیلر
شه ایتمه‌ی بو سؤزلرگه هیچ التفات
اینانمه‌ی ییراقتین نمایش ییله
دېدی کیم: «بو نیرنگ کشمیردور
کپره‌ک قیلماق انداق ایننگ چاره‌سی
چیریکنی توشوردی کپینره‌ک یانیب
چو کؤنگلی بولوب جمع، ایلخ خرام
بار اېردی جناییده بېش یوز حکیم
فلاطون، ارسطو، بلینوس هم
قلینمون و والیس و فرفورنوس
بارین حاضر ایتتی توزوب انجمن
که: «بو ایش که افسون کشمیر اېرور
روان حکمت اهلی سؤز آغاز ایتیب
دېدیلرکه: «شه‌غه بو ایشتن نې غم
بو دربند اگر چرخ گردان اېرور
شه اقبالینی تېنگری ایتسون فزون
بو نیرنگلرگه شکست ایله‌لی
نې قیلغه‌ی نېچه جؤگی سحرساز
که حکمت اېلی آنی دفع ایتمه‌گه‌ی
بو دانشور اېل کیم اېرور رهبرینگ
ییلیکدین اېرور هر بیری بیر جهان

یامان ورطه‌ده کؤرگه‌ی اؤز جانینی
ایاغیدین ایتگه‌ی توان بیرله تاب
تحیردین آشفته احوال اولوب
نې کیم بولمیش اېردی بیان ایتیلر
ارسطو ییله ییتّی اول یبرگه بات
یقین ایله‌دی آزمایش ییله
فسونگر ایشی، مکر و تزویردور
که بؤلغه‌ی نگون بُرج ایله باره‌سی»
یوروب حفظ اوچون دوریغه ایلائیب
توشوب بارگاه ایچره، توتتی مقام
الردین اؤنی کپچه-کوندوز ندیم:
ینه ارشمیدوس، شمینوس هم
که سقراط و هورموس کیبی خاکبوس
دېدی انجمن ساز لشکرشکن
انی دفع اېترگه نې تدبیر اېرور»
تیلین شه‌غه باری دعاساز ایتیب
بو ایش دېمه‌لی، بؤلسه یوز مونچه هم
علاجی ایننگ بیزگه آسان اېرور
که اقبالی گر بیزگه‌دور رهنمون
بییک باره‌سین یبرگه پست ایله‌لی
بیری مُهره‌دزد و بیری حقّه‌باز
ایله‌یدین نې قیلغانلری کپتمه‌گه‌ی
قَیو رهبرینگ، بنده و چاکرینگ
جهان حکمتی هر بیریده نهان

فلاطونغا یوزلندی اول ییرگه ایش
 ارسطو نېگه ییردین اؤلسم عدم
 کۆپ اؤلسم فسونساز کشمیرنینگ
 نېچه بؤلسم چومچوققه جادو لقب
 شه ار ایکی کون بؤلسم آرامجوی
 قلیب حکمت آیینیغه التجا
 سکندر بو سۆزدین طربگین بؤلوب
 «باری امردین، دېدی، معزول اؤلونگ
 الر قۇپتی شەنی دعا ایلبان
 سکندر قۇپوب، قۇیدی خلوتقه یوز
 بؤلوب انجم احوالیغه رهشناس
 نېچه کوره و دمنی درکار ایتیب
 قلیب مزج سیماب و قلعی و روی
 مدور فلکدېک مثالی انینگ
 ایچی نینگ خلاسین ملا قیلدیلر
 مرکب نېچه نوع اشیا قلیب
 ایکی ثقبه ایچره فتیله انگه
 کیم اول گوینی خصم باشی کیبی
 فتیله سیغه اؤتتی چُست ایلبان
 انی آتیب اول ساده خارا ارا
 فتیله بارورده کویوب سربه سر
 چو ییرگه تېگیب رست گوی طلسم
 اوشالغاچ، صدا چیققه ی اندین غریب
 اونى بوزغەى اول سحر اسبابینی

که جؤگیدین اؤلغه ی انگه سرزنش
 که کورگه ی فسونگردین افسون و دم
 بیریمیز ییزینگ بس، الر بؤلسم مینگ
 کؤپیدین قیلور صیدگر کۆپ طرب
 او چونچ اؤلسون اعداسیدین کامجوی
 بوزالی الر سحرینی جابجا
 سۆزی اهل حکمتقه تحسین بؤلوب:
 باریب بوایشینگیزگه مشغول اؤلونگ»
 نې کیم کامی اېردی، روا ایلبان
 الر قۇیدیلر بارچه حکمتقه یوز
 طبیعتلرین داغی ایلب قیاس
 فلزاتدین بیر نمودار ایتیب
 نمودار قیلدیلر اول نوع گوی
 فلکوش ایچی داغی خالی انینگ
 اداویدین آنی تولا قیلدیلر
 همول حقه ایچره مهیا قلیب
 قلیب ظاهر اول طور حيله انگه
 غلط ایله دیم، رعد تاشی کیبی
 قویوب رعد یاییغه رست ایلبان
 هوادین توشورگه یلر اعدا ارا
 ییتیب مخفی اشیاغه اؤتدین اثر
 نېچه پاره بؤلغه ی انگه سلب جسم
 ینه شعله و ریح و دودی عجیب
 اؤتی آچقه ی اول قلعه نینگ بایینی

قرا ايله گه‌ی دودی ساحر یوزین
 ایسیدین کیم ایتسه معطر مشام
 چو زیبا طلسم اؤلغه‌چ آراسته
 بؤلوب جمع اول حکمت‌آیین گروه
 قویوب شاه دارافر آلیغه یوز
 طلسم نهانی عیان قیلدیلر
 شه اول طرفه ایشدین بسی شاد اؤلوب
 که: «مونداق طلسمی که ساز ایتینگیز
 چو شه طبعیده تاپتیلر بو هوس
 قویوب شاه و ایل ایچره غوغا توشوب
 چو راکب بؤلوب قلعه‌غه قیلدی میل
 یوروب آلیده عالم آگه‌لری
 سپه‌نینگ قیراغیغه چون ییتیلر
 طلسم گرانمایه‌نی کپلتوروب
 چو داروگه اؤت ییتی، توتتی هوا
 باریب توشتی اعدا اراسیغه چُست
 دېگن تورت ایش توتتی اندین وجود:
 صدا باطل ایتی فسونلرنی پاک
 فسونگر یوزین دودی ایتی قرا
 الر ایچره چون توشتی بو رستاخیز
 قاجیب بؤلدیلر عازم پایتخت
 پریشانلیغ و بی‌نوالیغ بيله
 بارور چاغده مینگ جادوی سبز رنگ
 باریب انده کؤک قرغه-زاغی کپلیب

قراراق همول فنده ماهر یوزین
 اونوتقه‌ی فسون علمینی، والسلام
 همول نوع کیم ماهِ ناکاسته
 فلکدین فزون هر بیریکه شُکوه
 نی دارافر، اسکندر آلیغه یوز
 نهان برچه رمزین بیان قیلدیلر
 دېدی عذرلر حددین افزون قؤلوب
 شروعه‌ده نی ایشگه موقوف سیز»
 دېدیلرکه: «حکمونگه موقوف و بس!»
 اولوسقه اول ایشدین علالا توشوب
 اولوس داغی یوزلندی انداق که سیل
 رکابیده باری جهان شه‌لری
 روان رعد اسبابی ساز ایتیلر
 همول رعد یاییغه تاشدېک قوروب
 قیلورگه اولوس محنتیغه دوا
 عظیم اون چیقاردی تېگیب یرگه رست
 صدا و عفن، ایس بيله اؤت و دود
 اؤتی کویدوروب قلعه‌نی قیلدی خاک
 ایسی قویمه‌دی نکته خاطر ارا
 تاپیلمس ابدی چاره‌یی جز گریز
 انگه تېگروکیم مللوی تیره‌بخت
 همول دوددین یوزقـرالـیغ بيله
 و لیکن کپلیب برچه‌سی اهل زنگ
 کپتیب طوطی، اما گلاغی کپلیب

همول گوی آتیلغاچ قاجیب یک-یک
 کیشی تانیمه‌ی مونده مینگدین بیرین
 چو مللوغه عرض ایتیلر حالنی
 سکندر ایشیدین کوتردی حساب
 قوی انگله‌دی آنی، اوزین ضعیف
 حکیم آلیده هیچ جادو سؤزی
 عدو آغانین بیلدی دربندنی
 یقین انگله‌دی کیم، خطا ایله‌میش
 اوزین تاپتی بی‌برگ و حیران بسی
 توته آلمه‌دی ملکی ایچره قرار
 همول قلعه‌کیم وصفی اؤتتی بورون
 اینینگ نقبین آچماقکه ایل بشتاب
 بسی بی‌بها تحفه- باری نفیس
 جواهر فزون حد و مقدار دین
 اوان سیمین و زرین ظروف
 خزاینده کیم هر نی اشیا ابدی
 بارین، اویله قیلدوردی قورغانغه نقل
 چو جمع ایله‌دی کونگلین اول حال دین
 مکان ایله‌دی اول قرا تاغ اوزه
 انکه بؤلدی ایش بویله صورت پذیر
 همول دم که آتوردی قورغانغه گوی
 دبدی، ایله‌گهی عزم قورغان سری
 ولی بېرمه‌دی اهل حکمت انکه
 که: «قیلماق بوگون عزم اېمس مصلحت

مئل دورکه: «مینگ قرغه‌غه بیر کپسک»
 الر دېمه‌گونچه اول ایش ساحرین
 الر آتقان اول طرفه تمثالنی
 اؤز احوالیغه تاپتی یؤل اضطراب
 یقین بیلدی کیم، اېرمس اېرمیش حریف
 نېچوک کیم سکندر قاشیده اؤزی
 همول قلعه چرخ مانندن
 که شه بویروغیدین ابا ایله‌میش
 اېلین هم وهیم و پریشان بسی
 داغی تاپمه‌دی چاره‌یی جز فرار
 تاپه‌آلمه‌دی اندین اؤزگه اؤرون
 خزاین تاشیتی انکه بی‌حساب
 که طبع آنی تاپقه‌ی اؤزیگه انیس
 ثمین گوهر و لعل شهواردین
 که عاجز بؤلوب اېلگه اندین وقوف
 که نوعی تحف یا هدایا ابدی
 که احساسیدین قالدی حیرتقه عقل
 فرار اېتتی نافرخ اقبال دین
 اینگدېک که قونغه‌ی چیین زاغ اوزه
 ولی شاه جم‌قدر و داراسریر
 که دربند قیلدی یقیلماقکه روی
 نېچوک کیم نبی چرخ گردان سری
 روان عزم قیلماقکه رخصت انکه
 بوگون منع قیلماقکه بودور جهت

كيم، اول دود ايله ايس توگنسون تمام
 يېشيتگچ بو سؤز داور قهرمان
 يانيب بارگه ساري عزم ايله دی
 ييليك اهليدين مجمعي ساز ايتيب
 قليب هر بيرين لطفيدین بهره مند
 چو مغربقه آتی حکيم سپهر
 قدح بيرله طبع دماغ ايتتيلر
 انگه تېگروکيم، گرم بولدی دماغ
 باريب طبعدين رنج و فرسوده ليق
 چو خورشيد کورگوزدی انواريني
 سکندر آچيب چهره خورشيد دېک
 چقيب رخس اوزه، اؤيله کيم رستمی
 سپه داغی توش-توشدين اؤلدى روان
 چو دربندنينگ آغزيگه ياووشوب
 قليب کوچ-برکوج اول يان خرام
 رسولى يېتيب خدمت ايتتى پديد
 خطين شهر اهلى سواد ايلبان
 که: «مللوده بولغان زمان بو ديار
 که قيلگه ی اېدوک خدمت اظهاريني
 بو دم کيم انى شوکتنينگ قيلدى پست
 نېچه بنده ليغ ايچره شرمنده بيز
 ياروغ ايله سنگ ملک ويرانيميز
 و گر بيزنى ايسترگه فرمان اېرور
 اېرور بيز ني حکم ايله سنگ مفتخر

که، نقصان تاير اېلگه اندين مشام»
 سکون اختيار ايله دی شادمان
 طرب بيرله آهنگ بزم ايله دی
 کوپ احسان و تحسینلر آغاز ايتيب
 عطا بيرله تعظيمدين ارجمند
 سکندر طلسمی کيی گوی مهر
 طرب بيرله ميل فراغ ايتتيلر
 قؤپوب، اويقودين ايسته ديلر فراغ
 بدن اويقودين تاپتی آسوده ليق
 سکندر کيی آچدی رخساريني
 مراد اهليغه صبح اميد دېک
 و يا چرخ اوزه نير اعظمی
 اگر خود توانا و گر ناتوان
 نېچه کون چيريك اؤتتيلر چوپرو شوب
 که يېتی همول شهر اېلدين پیام
 بير ايلگيده نامه، بيریده کلید
 انينگ حکميغه انقياد ايلبان
 یوق اېردی بو قوللرغه هيچ اختيار
 عيان ايلبان قوللوق آثارينی
 فرار اختيار ايتتى، تاپيب شکست
 ني کيم بيزگه حکم ايله سنگ بنده بيز
 فدادور سنگه مال ايله جانيميز
 باريغه يوزونگ کورمک ارمان اېرور
 بو نامه جوابيگه بيز منتظر»

سکندر اۋقوغاچ بیتیدی مثال
 همول ملکونگوزده فراغت قیلینگ
 که، مهن خود کپلورمهن شتاب ایلبان»
 بیتیشگونچه بو نامه بیرله رسول
 یَسب اهردی مللو طربخانهیی
 همول قصر دوریده بیر طرفه باغ
 بییک تاقینی چرخ فرسا قیلیب
 همول روضه ده بۆلدی شه منزلی
 چوبو ایشنی معلوم ایتیب خاص و عام
 خواصی کۆروب شاهدین التفات
 عوام آلیغه التجا ایلبان
 شه الطاف ایله برچه سین شاد ایتیب
 قیلیب حکم کیم، اهل قیلیب اضطراب
 بیراوکیم طمع رشتهیی قیلغوسی
 بیریپ ملک اہلی لیک مالی امان
 رعیت بو بېرمککه خورسند اۋلوب
 بیراودین بیراوگه بیتیشمهی غمی
 سکندر ایچیب عیش اوچون جام صاف
 غرایب کۆرر اهردی حددین فزون
 بیر اول جمله دین جامی اهردی شگرف
 که مللو چو سالیب چقیب ملکینی
 نېچه تحفه گنجیدین آنینگ آلیب
 همول تحفه لر بیر-بیریدین غریب
 الردین بیرى اول دُرخشنده جام

که: «سيز کپلگه لی بۆلمنگ آشفته حال
 منگه دېب دعا، حقه طاعت قیلینگ
 ییاردی بو ینگلیغ خطاب ایلبان
 اۋزی داغی شهر ایچره قیلدی نزول
 طرب قیلگه لی قصر شاهانهیی
 انگه هر گل تازه روشن چراغ
 بو گلشن آتین جنت آسا قیلیب
 توشوب شهر ایچینه سپه محملی
 باری جنت آساغه ایلب خرام
 تاپیب هر بیرى ینگى باشدین حیات
 بیراقتین چکیب اون، دعا ایلبان
 بوزولغان کۆنگوللرنی آباد ایتیب
 کیشیدین طمع قیلمه سون رشته تاب
 اینگ بیرله بۇغزیدین آسیلغوسی
 که اندین تاپیب بهره یخشی-یمان
 سپاهی آلوردین برومند اۋلوب
 کیشیدین کیشی آلمه یین درهمی
 قیلور اهردی کشمیر ملکین طواف
 که شرحی اینگ سۆزنی ایلر اوزون
 تۆله میدین انداق که دریای ژرف
 قاجیب قالدی گویاکه بیر خازنی
 چو اول قلعه غه عزم ایتیب، بو قالب
 همانا سکندرگه اهرمیش نصیب
 ایچینه تۆله باده لعل فام

کہ ہر نہچہ کیم ایچسہ کم بؤلْمہ یین
یازیب جام دوریدہ تعریفینی
کہ عالمنی آلاغاندہ جمشیدشاہ
نہچہ ییل یغیب حکمت اهلین تمام
بیریسین دہدی: جام گہتی نمای
چو گہتی نما اسرو مشہور ابرور
کہ وضعین طلسم ایلہ گندہ حکیم
کہ می جاذبی بؤلْگہی اجزا انگہ
نہچہ ایچسہ لر بؤلْغہی اول لب-بلب
اگرچہ نہچہ ایچسہ اؤکسولْمہ گہی
اینکدہک کہ می جذبی آنینگ ایشی
می اندہ ہمول کون مگر قالْمہ غہی
سکندرگہ چون روزی اول جام اؤلوب
قیلیب حکمت اهل تماشا انی
بؤلوب شہ غہ اول نوع عشرت فزای
کبتور ساقی، اول جام یاقوت گون
نہچہ بادہ سین ایچسہ کم بؤلْمہ غہی
مغنی، سرودی چیقار دلنواز
اگر نعمہ بس قیلماق اہتسنگ ہوس
نوابی، اگر تاپسنگ اول نوع جام
خطاب اہتگہ سہن جام باقی انی

ایچہ آلمہ یین کیمسہ، خَم بؤلْمہ یین
قیلور چاغدہ اول جام تصنیفینی
کیم، اول خسروی اپردی حکمت پناہ
طلسم اہتیلر سعی اہتیب ایکی جام
بیریسین دہدی: جام عشرت فزای
مونوی وصف اہتہی اولچہ مقدور ابرور
بو نوع ایلہ میش ساز طبع سلیم
تمام اؤلْمہ غہی بادہ اصلا انگہ
زہی خوش تماشا، زہی خوش طرب
ولی اہگری ہم بؤلْسہ، تۆکولْمہ گہی
آلہ آلمہ غہی جذب قیلْمہی کیشی
کہ عالمدہ میدین اثر قالْمہ غہی
توزوب مجلس و بادہ آشام اؤلوب
ایلیکدین دَمی قویمہی اصلا انی
کہ یاد ایلہ مہی جام گیتی نمای
کہ اہل طبعیدہ عشرت اہتگہی فزون
مواشیرغہ اندین الم بؤلْمہ غہی
بؤلوب اہلی کشمیردہک سحر ساز
ہمول جام گم بؤلْمہ یین قیلْمہ بس!
نہ کیم بادہ دین اؤزگہ ایچسنگ حرام
ولی توتسہ گلچہرہ ساقی انی

حكيم كاینات پیوند و خالق بی مثل و مانند مصنوعات تماشایی انینگ
وجود اثباتیغه حجت قاطع و برهان ساطع اپکنی باده نکته سورمک و اول
صنایع نینگ بدایع جهان کپزمکته کؤپره ک میسر اپرکانگه هم دلیل
کپلتورمک و سفر طریقین اوچ نועده تقسیم قیلماق: اول، سالک رهنورد
اؤزلوک بؤادی سین قطع اپتیب، مقصد حرمیغه محترم بؤلماق؛ ایکنیچی
سیاح جهانگرد طلب منازلیده باشدین قدم قیلیب، مرشد کامل ارشادی بیله
تکمیل تاپماق؛ اوچونچی، خسرو بهرام نبرد سپاه انجم عدد چپکیب جهان
ملکین آلماق

ازل صبحی کیم چپکتی فیاض جود
تحرک تاپیب کلک تقدیر انگه
چو اول خامه نی قیلدی صورت نگار
عجب یوق موصور اېسه بیر آتی
بو تصویر ارا کؤپ غرایب دورور
که هر قیسیغه کیم که تدقیق اېتر
چو اشیاده کؤرسه کیشی صنعتین
اول اعجوبه لرده بؤلوب خورده بین
کیم اؤلغه ی قویاش سړی نینگ محرمی
نېچون کیم کپره ک بیلیمک آسان اېمس
و لیکن کیشی ظاهر اېتسه طلب
مونی کؤرمک اؤلیمس جهان کپزمه بین
سفر زحمتی گرچه دشوار اېرور
محیط ایچره چؤممه ی نېچوک کیم نهنگ
کتکده قالب بؤرده غان ماکیان
فلک جوفیده غرق اؤلوب جوره باز
باری آفرینشقه نقش وجود
بؤلوب کون اشکالی تصویر انگه
عجایب صُور بؤلدی کؤپ آشکار
کیم اول چپکتی کونین نینگ صورتی
نهایتسیر انده عجایب دورور
مصور کمالینی تحقیق اېتر
بیلور صانع غیدان قدرترین
انگه حق کمالیده آرتر یقین
که بیر ذره ماهیتین آدمی
نې آسان اېمس، بلکه امکان اېمس
جهان ایچره کؤپتور عجب دین-عجب
تعب زهرین اؤز کامیغه اېزمه بین
تېنگیز قعریده دُر شاهوار اېرور
کیشی اورسه بؤلغه یمو گوهرغه چنگ
نې معلومی اوچماقغه سود و زیان
پر و بال اورر چون نشیب و فراز

دېمهي، صيد جانيغه يغما قيلور
 ترانه چېکر ساير ابرکانده رود
 ولايت ايشين قيلسه لر کيمگه عرض
 سفر قيلمه غان آدمي خامدور
 فلک سيردين پايه تاپتي بلند
 سفر قيلمه غانغه ني آگاهليق
 ني واقف کيشي اويدين آلمهي قدم
 خوش اول کيم کونگولگه کشاد ايستبان
 فنا طيلسانيني قيلغه ي کفن
 تجرد خراميگه راغب بولوب
 سراب فنا جوياري ايننگ
 اياقتين باشي شوق اوتي ايچره غرق
 تني چيقله لب کونگلي تاپا کيدين
 قبرچوق کف پاييده هر طرف
 ياريلغاچ سويي دېمه هر يان تاميب
 دېمه در غلتان که حيوان سويي
 ياروغ کيم تابانني قيليب چاکليغ
 خضر ايله سه پاي بوسين هوس
 ني بيم ملالت، ني خوف الم
 ايا مکرم و حجره تيار انگه
 بو ينگليغ عزيز اول که مهماني بار
 بو ينگليغ سفر کيمگه که بېرسه دست
 سفر ايچره موندن بيبک يوق مقام
 يامان ابرمس اول هم که آزاده يي

که عالمي يکسر تماشا قيلور
 چو توردی طرب بيرله، چېکمس سرود
 بيبکره ک مقامي ابرور طي ارض
 ساووقده تونگر کيمگه آرامدور
 سکون قيلدی توفراغني خوار و نژند
 که ابلگه قيلور خضر همراھليق
 که ني جان فزادور طواف حرم
 قوپوب عزم قيلغه ي، مراد ايستبان
 کفن بس انگه، بلکه گرد محن
 توکل سمنديگه راکب بولوب
 سموم بلالاله زاري ايننگ
 ايتيک پويه ده سپکريب انداق که برق
 اول اوت باش اوروب جسم خاشا کيدين
 توله در مقصود ايله ايکي کف
 فنا ابريدن در غلتان تاميب
 اياغده توله هر طرف جان سويي
 يسب آب حيوان آقرغه اريغ
 غرض ايچمگي آب حيوان و بس
 بو ينگليغ ييتيب قيلسه طوف حرم
 کرمدين ابرمس بېرمه مک بار انگه
 قچان ميزبان بولمه ي امکاني بار
 نېتر خلوت ايچره بولوب پاي بست
 و گر کيمسه گه دست بېرمس بو کام
 میان بسته يي يولگه آماده يي

قدم تارتقان خلق ابواییدین
 بۆلوب جزودانی انیسی اینینگ
 جهان اهلیده چون وفا کۆرمهیین
 قیلیب میل عالم تماشاسیغه
 قۆپوب گام اوروب فرد و فرزانه وار
 سالیب هر نېچوک یېرگه کیم، یېتسه کۆز
 کۆروب هر مشقتده خاصیتی
 زلالی تیل کۆنگلی نینگ طبیعه
 اوزین بارچه خیل ایچره توز یېتکوروب
 اگر یېتسه سروقیتیه کاملی
 قۆیوب ذره دېک سیر و سرگشته لیک
 اینینگ خدمتیدین کشادی تاپیب
 بو ینگلیغ سفر داغی مرغوبدور
 که تارتیب سکندر مثللیک سپاه
 قه یان کیم عزیمت قیلیب فتح ایتیب
 بۆلوب گه عجم ملکی تسخیر انکه
 غرایب نهایتدین افزون کۆروب
 چو بیر-بیر کېلیب کام هر دم انکه
 جهان ملکیگه حکم شاهي تاپیب
 سفر ایچره هر ایشته اهل رشاد
 سنگه داغی بۆلسه کشادی هوس
 طلب یۆلیده قیل شتابنده لیق
 اېتک سیلککن عالم اسبابیدین
 کتابی رفیق و جلیسی اینینگ
 جهاندین داغی جز بلا کۆرمهیین
 فنا ملکيگه، فقر صحراسیغه
 قیلیب دشت قطعینی دیوانه وار
 یېشیتیب ینه برچه اېل ایچره سۆز
 تاپیب هر مذلتده کیفیتي
 طبیی سۆره ب درد نایابیغه
 باری توزلر آلیغه یوز یېتکوروب
 قویاشدېک فلک سیر و روشندلی
 اېتک چون تاپیب، آلمه ی اندین ایلک
 خدا روزی اېتسه مرادی تاپیب
 بو هم بۆلمه سه، اول داغی خوبدور
 بۆلورغه یېتی کشور اهل یغه شاه
 قیلیب هر طرف میل، نصرت یېتیب
 مسلم بۆلوب گاه کشمیر انکه
 عجیب امر غایتدین افزون کۆروب
 بۆلوب ربع مسکون مسلم انکه
 بو شه لیغنی مه تا به ماهی تاپیب
 بو ینگلیغ کشاد اوزره تاپیب کشاد
 بو عالمده تاپماق مرادی هوس
 که جوینده غه کېلدی یابنده لیق

ايكى رفيق حكايتى كيم، بىرى سىردىن قوياش سپهر كشور يده شاه
 بۇلغاندىك، ملك سلطنتيغه يېتى و بىرى سكوندىن يېر عالم اھليغه لگدكوب
 بۇلغاندىك، خاكسارلىق حاصل اپتتى، بو هم تا گرددىك حركت اپتمەدى،
 توفراقدين قۇپوب مقامغه يېتمەدى

خراسانده بار اېردى ايگى رفيق
 حوادث ساليب ايشلريغه شكست
 بىرى قيلمەين ترك ملك و ديار
 مجاورغه دوران ساليب زارلىق
 كېرەك اېلگە مفلس كۆرونسە قلیل
 اېرور آز كه، فيروزه بۆلميش عزيز
 مسافر سفرگه تاپيب اختصاص
 كۆروب هر دم امرى بغايت عجب
 كه توشتى گذرگاهى يونان سارى
 بىرى كۆردى توفراغى حكمت سرشت
 نېچه وقت انده مقام ايلهدى
 مصاحب بۆلوب اهل حكمت ييله
 نې قىلغالى كيم كيمگه نيتدورور
 چو قابل اېدى، تاپتى بېحد وقوف
 انگه چون بوايش سىردىن بېردى دست
 انگه هند ملكيگه توشتى گذر
 گرو ايلب اېردى اراده بو سۆز
 انگه عقد ايلب كۆزوم نورينى
 انى قرة العين و فرزند ابتهى
 چو داناغه فهم اؤلدى اول احتياج

بۆلوب رفق ايله بىر-بىريگه شفيق
 معاش امريده بۆلدىلر تنگ دست
 بىرى قىلدى ليكن سفر اختيار
 اولوسدىن كۆرر اېردى كۆپ خوارلىق
 كيم آنى قىلور كۆپ كۆرونمك ذليل
 چو خرمهره كۆپدور-اؤنى بىر پشيز
 بورون خود مذلّتدين اؤلدى خلاص
 انى تارتبيان اېلتور اېردى نصيب
 يېتيشتى اؤلوك - آب حيوان سارى
 مگر حكمت اېردى انگه سرنوشت
 بىليك كسيگه اهتمام ايلهدى
 بسى علم كسب ابتهى رغبت ييله
 بورون شرط انگه قابليتدورور
 كه حكمتده بۆلدى جهان فيلسوف
 ينه سىرغه توشتى قيلمەى نشست
 كه شاهيغه ياپيلميش اېردى نظر
 كه سعى ايلب اول كيم منگه آچسە كۆز
 كۆزوم ايچره كه پرده مستورينى
 كۆزوم نورينى انگه پيوند ابتهى
 باريب بىر-ايكى كونده قىلدى علاج

شە ۋاز وەدە سیغە وفا ایله دی
یەتیب شاھ عمری کونیکە زوال
چو آگە لیغ ۋەلدی انینگ یاریغە
سفر عزمی قیلدی عجب حال ایله
بو کشورنی چون قیلدی آرامگاه
رفیقە کەلدی بو ایش دلپذیر
چو ملکیدە افتادە و زار ابدی
وزارتدین آلماق رفاهیستی
چو ۋەلغی نینگ سیری کامل ابدی
کیشی ۋەزلوکی ملکیدین قیلە سیر

دەگندەک انی کەدخدا ایله دی
انگە تاپتی اول شاھ لیغ انتقال
بوکیم شە لیغ ۋەلدی انینگ یاریغە
فلک کویدین جسم پامال ایله
کە یاری ابدی اندە کشورپناه
عنایت قیلیب، ایتتی آنی وزیر
اولوس آلیدە دَم-بدم خوار ابدی
بو داغی ابدی سیر خاصیتی
انگە سلطنت امری شامل ابدی
انگە عاقبت ایله سون تەنگری خیر

حکمت

اسکندر نینگ ارسطودین سوالی اول بابدە کیم، چون سفر موجب شدت دور،
حکمت اهلیدین انگە نیکە رخصت دور و جواب ایشیتیمک

ینە دەدی شاھ فریدون حشم
حضرده بۆلور کام و آسودە لیق
چو طبع اندە رنجور و عاجز دورور
جواب ایتتی فکر بیرلە حکیم
بوکیم سیر ارا ابلگە ییتگە ی ملال
ولی موندە سِر نھانی ابرور
کە هر رنجدین سۆنگ بۆلور راحتی
طعامی کە، اول موجب کامدور
نې آلتون کە بار ابلگە دلکش لیغی
سفرکیم، مشقتە کەلدی سقر

کە: «ابی حکمت اھلیغە رایینگ حکم
سفرده ولی رنج و فرسودە لیق
نەدین شغل حکمتدە جایز دورور»
کە: «ابی حکمت امریدە فکرینگ سلیم
انینگ رخصت دور محلّ سوال
کە نفعی انینگ جاویدانی ابرور
تعب سیز میسر اہمس عشرتی
گر اؤت رنجینی تارتمس - خامدور
اؤت ایچرە بۆلۈبتور جُدا غش لیغی
انینگ اؤتیدە کیمسە توتە ی مقر

همانا انگه آزمائش كوني
 چو هر نېچه اؤت بولسه سؤزانده راق
 سفر اؤتيني ايله گن اختيار
 كېتورسه ييراو امتحاندين محك
 ينه اندين اؤلدى سفر رخصتى
 نېدين كيم، سفرغه كيشى اورسه گام
 غذا هضميغه طبع چون بؤلدى چُست
 ينه اول كه طبعى كه بؤلدى سقيم
 بو ايگى چو بؤلدى تجددپذير
 كه مجبول ابرور آدميزاد انگه
 نشاطيغه تكرار حایل بؤلور
 تجدد ابرور چونكه مرغوب طبع
 سفرده بو حالت مىسردورور
 طبيعته بار ايگى ايشتين نوا
 چو ايگىسى بؤلدى مىسر مقيم
 بس اؤلدى سفردين سلامت داغى
 حكيم ار بونوع ايشگه رخصت بېرور
 جواين تاپيب خسرو خورده بين
 اېمس پاك و خالص وجود آلتونى
 گداز ايچره آلتون فروزنده راق
 وجود آلتونين قىلدى كامل عيار
 عيارى ارا تاپمه غهى هيچ شك
 كه اېل نينگ ابرور موجب صحتى
 تردد ابرور موجب انهزام
 كيشى بو جهتين بؤلور تندرست
 هوا و سوو تكراريدين تاپتى بيم
 طبيعته صحت بؤلور دستگير
 كه هر امركيم بولسه معتاد انگه
 طبيعت تجددگه مايل بؤلور
 ابرور موجب عيش محبوب طبع
 كه سوو و هوا نامكرر دورور
 الردين بيرى سوو، بيريسى هوا
 نې عذر ايتقهى طبع بؤلمهى سليم
 بشر طبيعته استقامت داغى
 خرد اهلى آلينده معذور ابرور
 خموش اؤلدى داناغه دېب: «آفرين!»

اسکندرنینگ کشمیر شەریغە یەتگەندین سۆنگرە مللونینگ طلسم قۇرغانیدین
 کشمیردین یەل بیلە اۆتنی اؤغورلەغانی و اول ولایتی بیر اؤلۆک جەسمدەک
 کە نفسی منقطع و غریزی حرارتی منتفی بۆلمیش بۆلغە ی قیلغانی و
 افلاطون نینگ اول طلسمی آچقانی و یشورغان یەل بیلە مللونینگ حیاتین
 برباد ایتیب، مخفی اۆت شرار و اخگرین انینگ خرمن عمریغە ساچقانی و
 اسکندرنینگ مللو اۆرنیدە فیروز نینگ چراغ دولتین یاروتقانی

بوفرخندە تاریخ دانشوری
 کە مللو چو عزم ایتتی قۇرغانیغە
 سکندر کەلیب آلدی تختین انینگ
 اولوسقە بېریب عدلی بیرلە نوید
 مطیع اۆلدیلر حکم و فرمانیغە
 خبر سۆردی چون مللو احوالیدین
 کە: «شاه صولتیدین فراریدورور
 همول سحر یاخود طلسمی سۆزی
 تمامینی شرح ایتیلر موبە مو
 چو اول بیر عجب نوع صورت ابدی
 ینە مجمع دلکشای ایستەدی
 کە: «کشمیر اگر تازه گلزاردور
 اېسر دایما روحپورور نسیم
 نسیم ار بو گلشنده توتمس وجود
 عجب ایش کە دهر اؤلغە ی آتشفشان
 نې ملک ایچرە کیم بو عقوبتدورور
 صعوبت نې کیم، بؤلماق امکان اېمس
 بو ایشگە اگر چاره ممکندورور

دەدی بۆیلە «تاریخ اسکندری
 تیریکلیکنی منت توتوب جانیغە
 قیلیب تیرە اقبال و بختین انینگ
 اولوس بارچە عدلیغە باغلب امید
 کۆنگول باغلبان لطف و احسانیغە
 بو ینگلیغ دەدیله خبر حالیدین
 فلان قلعه ایچرە حصاریدورور
 کە اېلچی قاشیدە دېگندور اۆزی»
 خود انگلب ابدی شاه فرخندە خو
 انینگ فکرین اېتمک ضرورت ابدی
 بیلک اهلیدین اندە رای ایستەدی
 هواسی و لیکن عجب حاردور
 کە جنتدورور، یوقسە باردور جهیم
 گلی - اۆتدورور، سنبلی - تیرە دود
 ولی تاپمەغە ی کیمسە اۆتدین نشان
 بۆلور اېلگە اندە صعوبتدورور
 کە بو ایگی نینگ ترکی آسان اېمس
 نې غم، گر کیشی موندە ساکندورور

يؤق اېرسه بورونراق که بار اختيار
 که عاجز بولوب عزم ايشی خوش اېمس
 دېدلر بيلیک اهلی ایلد دعا
 که آنینگ بو مکرینی دفع اېتکه بیز
 نېدین شاه طبعی هراسان اېرور
 گر اؤن کونگچه شاه مهلت بېرور
 دېدی شه که: «اؤن کونگه بولسه درنگ
 اول ایشتن کوروب شاه طبعین ملول
 که: «فرخنده طبعینی شاه جهان
 مېن اوچ کونده اول نوع تدبیر اېته ی
 بو سؤزنی دېگچ نکته دان بساط
 بو حالتده اول نوع گم بولدی ییل
 ایسیغدین بولوب خلق ایچی تابلیغ
 بیتیب مطبخ اهلی فغان قیلدیلر
 که: «عالم ارا یوقدور اؤتدین وجود
 دېگیل خوبلر کؤنگلیدېک بولدی تاش
 تېمور اورسeler اؤت قیلیب آرزو
 اگر بولسه شیلان ایشیده فتور
 مع القصه: اؤت و ییل اؤلدی تباه
 تنور اؤلمه یین کوندوز آتشفشان
 عجب ایش که چون ییلدین اېردی فراغ
 ایسیغدین نظر شمعیغه خیره لیق
 اول اوچ کونده اېل بولدی انداق زبون
 فلاطون حریمیغه یوز قؤیدی شاه

اول اولی که ترک ایله سک بو دیار
 ایشتمک که هر پېرده دلکش اېمس
 که: «گر شه غه بو ایشدورور مدعا
 حجابی که اول سالدی، رفع اېتکه بیز
 که بو قوللر آلیده آسان اېرور
 اول ایش دفعیغه تېنگری نصرت بېرور
 اؤت ویلسیز اېل کېلگوسیدور بېتنگ
 فلاطون دانشور اېتتی قبول
 غمین اېتمه سون آشکار و نهان
 کیم، اول حال وضعیغه تغیر اېته ی
 سکندر که یوزلندی کؤپ انبساط
 که دوزخ ارا توشتی ایسیغدین اېل
 عجبراق بوکیم، اؤتقه نایابلیغ
 فغان ایچره بو سؤز عیان قیلدیلر
 نې اخگر، نې شعله، نې اوچقون، نې دود
 که اندین اېمس مطلقا شعله فاش
 یقیندور که چیققه ی اؤت اؤرنیغه سوو
 چو عرض ایلهدوک بیزدین اېرمس قصور
 اؤت ایسیغ دم اېردی و ییل ساووغ آه
 کېچه شمعه شعله دین یوق نشان
 نېدین قالمه دی اؤچمه یین بیر چراغ
 ساووغدین یانر شمعیغه تیره لیق
 که بولدی اېنگکلر که قؤلر ستون
 اینگدېک که شه، بارچه خیل و سپاه

كيم: «اول وعده كيم قیلدی دانای دهر
اگر موندین آرتوق تأمل بؤلور
دېدی حکمت آیین دانش پڑوه
بو کون داغی موعده غه داخل دورور
بو سؤز بیرله تسکین تاپیب شاه و خیل
اول ایش دفعی بونوع اېدی کیم، حکیم
اؤقوب اېردی جاماسب احکامیده
کیم اول بؤلغوسی شاه حکمت سرشت
بؤلورده جهان ملکی تسخیر انگه
شهی بېرک قورغانغه یوز اورغوسی
طلسمیدورور اول حصار ایچره چُست
حصار ایچره بیر اویدورور سنگ بست
که ییل خیلینی انده بند ایله میش
بورون چاغ اېسیب اسرو بی اعتدال
چو ییلنی حکیم اېتمیش اول اویده بند
کېلیب ملک ساری بو روزنغه یوز
که روزن ایچیندین نی کیم چیقسه ییل
چو روزنی مدروس قیلغهی کیشی
ینه قلعه تاشیده بیر چاه اېرور
بو چاه آغزی بس تاردور، قعری کینگ
اینک قعری بیر اعظم آتشکده
ایچینده نمودار انداق طلسم
کیشی هیئتی بیرله جنبش نمای
یَسَب آلیده دم ییله کورهیی

اؤتوب اوچ کون، اېل تاپمه دی هیچ بهر
مشقتدین اېل بی تحمّل بؤلور!
که: «ییل بؤلمه سون بو المدين ستوه
ولی تانگله مقصود حاصل دورور»
باری قیلدی آرامگاهیه میل
که، قیلدی قبول آنی بی وهم و بیم:
بو سؤزنی که: «اسکندر ایامیده
جهان ملکی فتحی انگه سرنوشت
چو بؤلگوسیدور فتح کشمیر انگه
اولوسدین ییل و اؤتین یاشورغوسی
بؤلور تاپماغ آنی قیلیب بازجست
طلسم ایله میش آنی حکمت پرست
خلایقکه دفع گزند ایله میش
اولوسقه یېتر اېرمیش اندین ملال
یسه میش انگه روضه نی دلپسند
باقیب لیک کشمیر شهریه توز
همول ییل بیله بهره مند اؤلغهی اېل
اېسر ییلنی محبوس قیلغهی کیشی
طلسمی ینه انده دلخواه اېرور
همول قلعه دوری کینگلیکده تېنگ
کیومرس چاغیدین آتشزده
که اول حفره کنجیده بیر روی جسم
اول آتشگه ایچره حرارت فزای
همول کوره جسمیده ماشورهیی

چو اول ڪوره و دمغه ايلب ستيز
 چاه آغزیده ظاهر شرر بيرله دود
 که ملک ايچره اؤت منبعی اول بؤلوب
 بوملک ايچره اؤتلوغ ني کيم بؤلسه تاش
 طلسم ايلبان جذب اؤتلرنی پاک
 شررلرکه چاه آغزیده بيلگوروب
 کيشی قيلسه اول چاه باشینی رست
 اؤت اؤلمس ينه ملک اهلغه فاش
 سکندر قچان آلسه کشميرنی
 اول ايش دفعيغه اهل حکمت تمام
 فلاطونغه لیکن حوالتدورور
 کبرهک تاييب اول نقب باشين بورون
 آچيب نقب باشینی قيلغه ی خرام
 چو اؤن يپتی گام اوردی قيلمه ی گذر
 که هر ساری لوحی ابرور تعبيه
 کبرهک تپسه هر لوحنی اؤيله رست
 بیری بيلگه يۆلدور، بیری اؤتگه يۆل
 که اؤت بيرله يپل، اؤيله طغيان قيلور
 ايگي رخنه دين چون چيقر اؤت ويپل
 يپل اول قلعه اهلغه انداق يپتر
 قيلور برچه عالي عمارتنی پست
 يپلی قالماق اؤلمه ی خيال ايله مک
 اؤت اول چاه دين کيم، بؤلور شعله زن

بو ماشوره نفخی قيليب شعله تيز
 بو دود و شردين خلایقه سود
 ني اؤت کيم، قوياش مطلعی اول بؤلوب
 اؤتی اوشبو آتشگه ايچينده فاش
 که آتشگه اندين بؤلوب شعله ناک
 همول کشور اهلغه اؤت يپتکوروب
 همول نوع کيم رست اېکندور نخست
 کيرار يپر توبيگه نېچوک کيم قوياش
 انينگ شاهي ايلر بو تدبيرنی
 دېگه يلر عيان ايله لی اهتمام
 که حکمتده صاحب مقال تددورور
 تيکيب چادر اول بيرده توتقه ی اؤرون
 قدمنی سنبه اورغه ی اؤن يپتی گام
 ايکی يانيغه يخشی قيلغه ی نظر
 بيریده يپل و بيرده اؤت تعبيه
 که يومرولسه دېوار ايچيگه درست
 بوزولغاچ روان تشقري قاجتيک اول
 که يۆللرکه باغلندی - ويران قيلور
 کؤرر رستاخيز اول نواحيده اېل
 که هر کيمگه کيم تېگدی برباد اېتر
 بېرور باری ايندر ييغاچگه شکست
 ابرور بس خيال محال ايله مک
 بؤلور التهابی انينگ قلعه کن

۳- ايندر: هند معبوده لرین بیری، تيز شماللر معبوده سی.

توتاشور همول قلعه اؤتروسیغه
 تاپر شعله دین تاشی اول نوع تاب
 چو اول لوحلرنی اوشاتتی حکیم
 اگر ییل سالیب قلعه غه رستاخیز
 کیریپ لوحلر تامغه رست ایله سون
 که اول اؤت بيله بیلگه تسکین ییتر
 بؤلور هم بورونگی قراری بيله
 فلاطون بو افسانه شرحین بیلیب
 کزیز اوج کون اول پیرده هنجار ایله
 تاپیب ابردی اول نقب نینگ باشینی
 اوزاتقاچ خلاق بيله شاهانی
 مکان ایله گچ عرض نقیینی مهر
 فلاطون قیلیب عزم درگاه غه
 بوسؤزنی بیلیب عرض قیلماغنی فرض
 شه انگلب، بؤلوب حیرت آیین انگه
 که: «بو ایش بیترگه تاپیلدی جهت
 دعا ایلبان سوردی دانا مقال
 منگه اولچه درخورد ابدی، بؤلدی راست
 بیر ایش قالدی کیم، باردور اقبال ایشی
 قوی دور هم اقبال و، هم دولتینگ
 تأملوق ایشلرگه قیلدیم علاج
 که، سیندورغه سېن لوحلرنی نخست
 که، هم شاه سېن، هم جهان پهلوان
 بودور بنده لر خاطر یغه مراد

نی اؤتروسیغه، برج و باروسیغه
 که خلقی بؤلور ایچکری سنگ کباب
 کبره ک تشقری تورسه بیر دم وهیم
 بیتیشتی همول شهرغه تند و تیز
 همول رخنه لرنی درست ایله سون
 ایکسیدین آشوب و طغیان کپتر
 ییل آرامی و اؤت شراری بيله
 قؤپوب ابردی شه دین تعهد قیلیب
 نشانه بیتیلگن نمودار ایله
 قیلورغه فسونساز پاداشینی
 همول نقب اوزه چپکتی بنگاهانی
 چیقاردی کواکب طلسمین سپهر
 تیلب خلوت اؤلدی یقین شاه غه
 بوروندین نهایتغه چه قیلدی عرض
 دبدی ایلب احسان و تحسین انگه
 نی نوع اېمدی دانا کؤرر مصلحت
 که: «اې شوکتینگه فلک پایمال!
 سرانجام اؤلور بؤلسه تېنگریگه خواست
 بوگون مقبل انداق که سېن یؤق کیشی
 هم اول ایکیچه قوت و همتینگ
 سېنینگ دستبردونگه بار احتیاج
 که، بو ایش سرانجام بؤلغه ی درست
 جوان مرد اؤزونگ، دولتینگ نوجوان
 که، سېندین بو ایش بندی تاپقه ی کشاد»

دېگچ نكته دانايِ بسياردان
 نهانی نېچه محرم راز ايله
 روان راکب اېتتی همول ساری عزم
 چو بیتکوردی شایسته همراهنی
 توشوردی و نقب آغزیغه باردی بات
 کیریب نقب ارا آنچه قیلدی خرام
 ایگیسین سکندرگه کورگوزدی اول
 سکندر الرنی کوروب بۆلدی شاد
 ایکی لوحه‌نی تېپتی اول نوع رست
 ایکاو تیکتیلر کوزنی قورغان سری
 بو ایشدین دمی اؤتمه‌دی بیش و کم
 ینه بیر نفس اؤتمه‌یین یېتی ییل
 چو ییل سالدی آفاق ارا رستاخیز
 ایگی رخنه ساری روان باردیلر
 مصالح توتولماق اوچون سد بیم
 بلا رخنه‌سی چونکه محکم بۆلوب
 چقیب نقبدین شاه گردون جناب
 بۆلوب ایکیسی بختدین شادمان
 همول نقبدین کېلدی غوغا اونی
 همول دم‌که، قورغان ارا توشتی اؤت
 ینه ییل هم آشوب کیم باشله‌دی
 بۆلوب اېل بو ایکی بلادین هلاک
 بو خیل ایچره مللو و فرزندى هم
 همول اؤتدین اول خیل دلسوخته

دېبان آفرینلر شه کاردان
 همول بخرد چاره‌پرداز ايله
 که، بۆلمیش اېدی نقب داناغه جزم
 قرا تونده روشن روان شاهنی
 ایننگ بیرله همره شه پاک‌ذات
 که، اېردی ایگی لوحه نقره‌فام
 دېدی: «اېمدی ساعت اؤتر، بات بؤل!»
 همول شادلیقه قلیب حقنی یاد
 که یېمرولدی و تشقري چیقیتی چُست
 نې قورغان سری، صنع یزدان سری
 که اؤت قلعه‌دین کؤککه چېکتی علم
 ایننگدېک که تا یېتی، قوزغالدی اېل
 ینه قیلدیلر نقب ساری گریز
 گچ و خشت ايله رست بوتکاردیلر
 قلیب اېردی آماده بارین حکیم
 ییل و اؤت‌نینگ آشوبی هم کم بۆلوب
 ایننگ بیرله داناي حکمت‌مآب
 سپه جانبی عزم ایلر زمان
 عللا بیله وای و ویلا اونی
 که افلاک اوجیگه یاووشتی اؤت
 آلیب خلقنی هر طرف تاشله‌دی
 کیریب نقب ارا بیر نېچه وهمناک
 دېمه‌ی بیر-ایکی، زوج و دلبندی هم
 کویوب بو ییری، اول بیر افروخته

چقيق كېلدى بارى سراسيمه وار
 شه آلىنده غى اول گروه خواص
 كۆپى اۆلدى اول خيل محروقدىن
 نېچه كيمسه كيم قالدى بۆلمه ى هلاك
 ينه اؤغلى كيم، آتى فيروز اېدى
 اينىنگ وصفىغه بو دم اېرمىس محل
 چو مللوغه فهم اۆلدى كيم-شاهدور
 سكندر قاشىغه كېلىب قۆيدى باش
 كه: «شاه، قاشىنگده گنهكارمېن
 اگر عفو جرمومغه شاملدورور
 گر اۆتدين منگه قطع بۆلميش حيات
 اېرور اۆلمگيم جزم هر حال ايله
 چو مېن بنده مېن، بو ايگى بنده زاد
 كۆروب شاه اول عجز و تسليمى
 دېدى: «بىزدىن اېرمىس اېدى بو ستىز
 بو دم هم كه توفراقغه سورتوب عذار
 قاشىنگده توزوب عفو هنگامه سين
 تىرىلسنگ عنایت قىلىب تخت و تاج
 مسلم توتوب افسرىنگى داغى
 و گر بېرمسه عمر مهلت سنگه
 خلف زادينگه احترام ايله لى
 ينه زاد عفت مآينگى هم
 حريم وصال ايچره خاص ايلبان
 قىلىب شمع مجلس شېستان ارا

توتاشيب همول شعله دين هيمه وار
 باريب ايلب اۆتدين الرنى خلاص
 كيشى كۆرمه دى بۆيله مخلوقدين
 بىرى بار اېدى مللو ابن مباك
 قىزى كيم، مه عالم افروز اېدى
 كه بۆلگوسيدور اؤز محلیده حل
 اؤزى عمرى نىنگ تارى کوتاهدور
 باشين چون كۆتردى، دېبان تۆكتى ياش
 جزا هر نې قىلىسنگ - سزاوارمېن!
 تىرىلمك منگه اسرو مُشكلدورور
 ينه اۆلتورور حضرتينگده اويات
 سېن اۆلغىل تىرىك كۆپ يىل اقبال ايله
 الر عفو يىرله مېنى ايله شادا!
 چىقاردى اينىنگ كۆنگليدين بيمنى
 سېن اؤز باشىنگه تارتىنگ تيغ تىز
 عيان ايله دينگ عجز ايله اعتذار
 گناهىنگه چېكتوك كرم خامه سين
 مقرر قىلىب كشورىنگدين خراج
 چىقالى بېرىب كشورىنگى داغى
 غروب اېتسه خورشيد دولت سنگه
 سنگه آنى قايم-مقام ايله لى
 شېستان ارا آفتاينگى هم
 نكاح امرىغه اختصاص ايلبان
 انيس ايله لى كاخ و ايوان ارا

بو پيوند بيرله بۇلوب الفتى
 چو شه قىلدى بو نوع سۇزلر ادا
 آليب جانينى لطف و احسان بيله
 اوروب ابردى خنجر زمانه انگه
 سكندر كه ملكيده مهمان ابدى
 چو اول شاهغه قىلدى جانين نثار
 انگه بۇيله بۇلگونچه رحلت چاغى
 شه ايتى نېچه كيمسه تعيين كه، بات
 تانگ آتقاچ ملوكانه ترتيب ايله
 سپاه ايچره شهلرنى آگاه ايتيب
 نې مدفن كه اجدادى آسوده دور
 اولوغ روضه چرخ تاقى انينگ
 يوق اطرافى كوك گنبدى نينگ حدى
 تاشيده فلكساي اولوب ميللر
 كېليب مللو اجدادى نينگ مدفنى
 سلاطينغه بۇلغان محل كامگاه
 هم انداق كه شاه ايتى انشاى حكم
 ايكي-اوچ كون اتباعى ايلب جزع
 همول ماه كشمير و رشك طراز
 بار ابردى همول سوكدين غمزده
 همول سوك رفاعه شاه زمن
 توقوز پايه ليغ تخت اوزه اولتوروب
 ملوك اولتوروب جشنيده هر طرف
 بولر بارگاه ايچره مسكن تاييب
 بيزينگ بيرله بۇلسون سنگه نسبتى
 طربدين بو خود قىلدى جانين فدا
 قتل ايلهدى آب حيوان بيله
 بو اولمك خود اولدى بهانه انگه
 چو كېچ يېتى، تارتر نيمه جان ابدى
 گدا ايتى نقد نهانين نثار
 كېليب ابردى اركان دولت داغى
 انگه ساز ايتيب برچه برگ ممات
 انگه لايق آرايش و زيب ايله
 بارين نعى دوريده همراه ايتيب
 كه توفراق انگه عنبر سوده دور
 ينه بير فلکچه رواقى انينگ
 ولى هر بير، انداق كه كوك گنبدى
 ايچينده ملك سیر قنديللر
 بارى نينگ آغير اويقوغه مأمنى
 بو سلطانغه هم بۇلسون آرامگاه
 اېشيتگانلر ايتيلر اجراى حكم
 نورديه بۇلدى بساط فزع
 كه، آتين قۇيوب ابرديلر مهر ناز
 ينه اوغلى فيروز ماتمـزده
 ملوكانه ساز ايلبان انجمن
 توقوز چرخ نينگ شوكتين سيندوروب
 ييراقتين آليب دورينى ايكي صف
 ييراقتين خلايق نشيمن تاييب

تلف بيله شاه گردون فراش
چېکب آنچه نعمت که چرخ دنی
تومن خوان و هر قیسی خوان سپهر
قوی آنچه بولوب ذبح کیم، سانی یوق
حلاوه نی تعریف ابته ی رنگ-رنگ
طبق اورنیغه صحنی خوان توتوب
یېگولوک فزون حد اوصافدین
چو بو نوع خوان چېکتی دارای دهر
چو خوانلردین اول جشن خالی بولوب
که ارکان دولت خرام ایلان
قیلب زیب الباس فیروزی
کلب قویدیلر باشیغه تاج زر
ینه اوچ توقوز دولت ارکانیغه
ایکی یوزگه هم دېکله و تون بېریب
الرنی چو مونداق سپووندوردیلر
یوکونگچ، تیلب شاه فیروزی
دېدی: «چاره یوق تېنگری تقدیریغه
جهان ایچره بولسون گدا، یوقسه شاه
ایمس کیمسه شعلیقکه یېتمک اوچون
کیشیگه ابرور گرچه امید عمر
جهان اوزره کیم بولدی کیم اوردی تخت
غلط ایله دیم، تخت اوزه رخت ابرور
ولی تخته غه کیم که محتاج دور
اوکوش رخت ایله تخت قیلغان مقام

بېریب دوستلردېک عدوسیغه آش
خرام ابته گله لی توشته کورمه ی انی
بو خوانلرده هر قرص- بیر قرص مهر
آت آنچه که قوی، آنچه امکانی یوق
پیشورمکه شکر اېزیب تنگ-تنگ
طبقنی ابته اورنیغه بریان توتوب
دېمه ی حد اوصاف کیم، لافدین
جهان اهلی اول خوانیدین آلدی بهر
شه دهر فرمان حالی بولوب
شه احکامینی احترام ایلان
حرم اهلی-ماه دل افروزی
لباس زر اوستیگه زرین کمر
تون و جبه بیرله ایننگ یانیغه
یلنگ تون الرچه ینه اون بېریب
شه آلینده توقوز یوکوندوردیلر
اوزاتیب کلام دل افروزی
ازلدن قضا کلک تحریریغه
بودور برچه نینگ یولی بی اشتباه
ابرور شاه و درویش کېتمک اوچون
بیراوگه ابشیتینگمو جاوید عمر
کیم اول چېکمه دی تخته اوستیگه رخت
که تخت اهلیغه رخت زینت بېرور
قیامت ایلیدېک یلنگاچ دور
قیلور تخته اوستیده عریان مقام

اگر مېن و گر سېن و گر عمر و زید
 به هر حال چون کټگولوکدور کیشی
 کیشیگه عمل خرمن ار خوشه دور
 اېرور هر کیشیگه بیر ایش زادِ راه
 سېنی کیم بو ملک اوزره شاه ایله دیم
 کپره ک لطف و احسان شعار ایله سنگ
 رعیتقه سېندن یتیب شادلیغ
 بو ینگلیغ چو ارشاد ایتیب وعظ و پند
 انگه قیلدی تعلیم اؤز دینینی
 بو سؤزلر ایچیگه حلول ایله دی
 دېدی: «کای شهنشاه گېتیستان
 بوکیم ایله دینگ میل فرمانیمه
 دېگن سؤزلرینگه توتوب حق مېنی
 دېگندېک، الهي، بؤله آله مېن
 آته م نینگ بؤلوب اېردی یاشی اولوق
 دماغیغه خفت تاپیب اېردی یؤل
 انی بو جهتدین خطا ایله دی
 بېریب پند، سؤزلر دېدیم کؤپ قتیغ
 چو مېن بر اېدیم شاه انصافیدین
 که قوللوقده مېن دلپسند اؤلغه مېن
 قریدین اگر ایشته کېلدی خطا
 شه اول سؤزلرین چون نگاه ایله دی
 چو باردی کهن پیر اؤلوب ناتوان
 ایاقچی، منگه جام پیرانه توت

کپره کمس دورور ربع مسکونگه قید
 کپتر فکری دایم کپره کدور ایشی
 نې کیم مونده اېکتی انگه توشه دور
 ولی زاد اېرور عدل بؤلغانغه شاه
 بو ک شورده کشورپناه ایله دیم
 عدالت یؤلین اختیار ایله سنگ
 ممالککه یوز قؤیسه آبادلیغ
 ایکی عالم ایچره باری سودمند
 همول اهل اسلام آیینینی
 پیر اؤپتی و بارین قبول ایله دی
 عدالته دنیا و عقباستان
 نې کیم امر قیلدینگ، باری جانیمه
 امید اول که قیلغهی موفق مېنی
 نې تیل بیرله عذرونک قؤله آله مېن
 مېن افعالیدین بار اېدیم قیغولوق
 قولاق سالمس اېردی نصیحتقه اول
 که، شه بو یروغیدین ابا ایله دی
 چو دولت یانیب اېردی، سؤز نې اسیغ
 امیدیم بودور تېنگری الطافیدین
 شه احسانیدین بهره مند اؤلغه مېن
 ییگیت قیلمه غهی کوردی چون کؤپ-اتا
 آتا ملکیده آنی شاه ایله دی
 اینینگ اؤرنیده توتتی پیر نوجوان
 دېمان خسروانه، فقیرانه توت

همول جام بولسون منگه چاره رس
مغني، حزين نغمه بنياد قيل
که، اول نغمه دين تازه هوشي تابه ي
نوايي، بسی کچ آيلدينگ، دريغ
يیگیتلیکته یول اوردی نفسِ حسود
که باشتین ییگیتلیک قیلیمپن هوس!
ییگیتلیک نینگ ایامینی یاد قيل
ساغینیب ییگیتلیکنی جوشی تابه ی!
ییگیتلیکنی برباد قیلدینگ، دريغ!
ندامت قریلقته اېمدی نې سود

صبا صبحی نینگ صباحتی تعریفیده کیم، نفس-نفس اندین یاروغلوق
یوزلنور و شباب گلزاری نینگ نزاھتی وصفیده کیم، لحظه-لحظه اندین
آچوغلوق دست بېرور و اول ایامده قویاشدېک سجده دین یوزنی یاروتماق
ترغیبی و بو فصلده بنفشه دېک طاعتقه قد نگون قیلماق تحرصی

نه فرخنده اختر دورور اول کیشی
اویون وقتیده ترک قیلغهی اویون
رضا کسینی برطرف قیلمه غهی
انگه کیم اؤزی آخراندیش اېمس
خوشا اول که، بیلگهی آنی مغنم
نې نعمت که روزی قیلیدور خدا
ولی کیم که بولغهی بصیرت فنی
نې هم کیم سنگه حق نصیب ایله میش
اېشیت گر تیلرسېن اینگ رازینی
عدم دین سنگه بېردی اول وجود
طفولیت ایامیدین تا شباب
نې مشکل ایشینگده قیلیب یارلیغ
جمالینگنی جنت مثال ایله دی
چوافسونگراپتی کوزونگ جادوسین
که طاعت ییگیتلیکته بولغهی ایشی
نې کیم تنگری امرابتی، سونغهی بویون
ذالته عمرین تلف قیلمه غهی
بو لهو و هوا نېچه کون بیش اېمس
نری قویمه غهی حق یولیدین قدم
همول شکر نعمتی قیلغهی ادا
نې ممکن ادا ایله ی آلماق انی
اگرچه انی بی حسیب ایله میش
که، ایتهی کؤپیدین سنگه آزینی
نبودونگنی قیلدی کرم بیرله بود
وجودونگه یتکورمه دی پیچ و تاب
بالردین اېتی نگهدارلیغ
بویونگ طوبی آسا نهال ایله دی
انگه سالدی آشوب و ناز اویقوسین

ساليب سنبل زلفونگه تابلر
 توزاتى چو كيرپيكلرينگدين سنان
 قاشينگ يايين ايتگچ عيان هر طرف
 چو بېردى ايكي لعلينگه نوشخند
 تيشينگ ژاله سين قىلدى دُر خوشاب
 زرخدانينگه يېتكوروب رنگ و بو
 ذقن اوستيده آشكار اېتتى خال
 جمالينگى طاووس زيب ايلهدى
 سكونونگده زيباليق اېتتى عيان
 باشينگدين -ياغينگه چه خوبلوق
 بولردين اؤگون بېردى عقل و حواس
 نې هم ظاهر ايلب سما تا به ارض
 ايننگ ضمئده داغى يوزمينگ خواص
 سنگه برچه امرى فراموش اؤلوب
 نې شاکر تيلينگ مونچه احسانغه
 توتوب يېر دماغينگده ديو غرور
 نې آغزينگه جاري اؤلوب جز گزاف
 ييگيتلىک که ايام طاعتدورور
 قىليب «هَى» دېگونچه بو وادينى طى
 خود اؤلمس طرب يېلى اول دم وزان
 بؤلور يوز نېچوک کيم خزان ي فراغى
 چنار ايلگيدېک تيتتر اېل پنجه سى
 اگرچه ايلک تيتتر اول برگوش
 يېتیب تيره کؤزلرگه ضعف قوي

کؤنگول بؤينغه قىلدى قلابلر
 سنان ورلر ايلگيدين آلدینگ عنان
 بغير داغين اؤتروده قىلدى هدف
 اوياتدين اېزىلدى ارا يېرده قند
 صدف بؤلدى اول دُرغه ياقوت ناب
 اول آلمه غه جان چشمه سى بېردى سوو
 همول چاهينگ نقطه سيدين مثال
 کرشمه ننگى عابد فريب ايلهدى
 خرامينگده رعنا ليق اېتتى بيان
 آياغدين، باشينگه چه محبوبلوق
 سېنى قىلدى هر قيسغه رهشناس
 سنگه قىلدى بير نېچه قوللوعنى فرض
 کؤپ اميد قريغه بؤلماققه خاص
 تيلينگ شکریده گنگ وخاموش اؤلوب
 نې مشغول اؤزونگ امرو فرمانغه
 ملايک قاجيب صحبتينگدين ضرور
 نې کؤنگلونگه طاري بؤلوب جز خلاف
 سنگه بو صفت جهل و غفلتدورور
 چو قويسنگ قريلق طريغغه پى
 يېتر عمر باغغه فصل خزان
 سريغليققه ليکن يوز اورغان چاغى
 ولى بؤلسه اول برگ يېل رنجه سى
 تامورلر قورور، اؤيله کيم آبکش
 بؤلور اويلرى کنجیده منزوي

کۆکس اوزره قیلغان کییی میل باش
 بۆلور جسم اوزه ایرو-ایرو بۇغون
 کبلیب رشته غه اول توگونلر فره
 جبینغه توشر بیر-بیر اوستیگه چین
 قیلورچین کۆپی یوزنی بدرنگ جنس
 نې خودرنگ، بل جنس کاهی دېگیل
 بو جنس اۆلمه غه ی عیب نینگ پرده سی
 قیلور طبعی بارد نفسنی ساووق
 نفس بردی کیم یاغدوروب قارلر
 اگر قۇپسه قد میل چوگان کییی
 یۇق ابرسه یورومک نې امکان ینه
 تحرکدین اول باش ابرسه گرم پوی
 یۇق، اۆلتورسه دېوار بۆلمه ی امان
 و لیکن اوچادین اۆتوب تیزلری
 و گر یاتسه مونداق ملالت تونی
 بیراو بۆلسه بو نوع رنج آزمای
 هر ایشگه شروع اېتمگی بی مزه
 توانا اېکن چاغده ایلب گناه
 ییگیتلیک ابرور قوللوق اېتمک چاغی
 خوشا اول که، عمرین تباه اېتمه دی

اول غافل ییگیت حکایتی کیم، واقف پیر نصیحتی قدرین بیلمه دی، ایش

وقتیدین اۆتگندین سۆنکره ئیشمانلیغی سود قیلمه دی

اېشیتیم که، بیر طرفه برنا اېدی
 یوزی دلکش و قدی رعنا اېدی
 نېچوک کیم ابرور مقتضای شباب
 ایشی بار اېدی لهو ساری شتاب

اېمس اېردى بير لحظه بېرود و مى
 بار اېدى جوارينده اهل دلى
 كېلىب اېردى قوشنيليغيدىن بَتنگ
 نصيحت قىلور اېردى كۆپ دليذير
 نېچه پند ايله تاپسه اېردى خطاب
 كه: «باردور يىگيتلىك فراغت چاغى
 شىباب انده كيم عذر قۇلغوسيدور
 بوسۇز بيرله كۇنگلن قىلور اېردى خوش
 شىباب اۋتتى و قوتى قالمەدى
 هم اۋلميش اېدى فسق عادت انگه
 و گر قىلسه هم ذوق تاپمس اېدى
 چو كۆردى كه عمر اۋلدى يكسرتباه
 كۆرر طرفه برنانى مبهوت و مسخ
 كېلىب نزع وقتى انىنگ باشيغه
 نې كيم قىلغانيدىن پُشيمان كۆروب
 دېدى: «پند بېردىم، ولى قىلمەدينگ
 دېدى: «تجربەم يۇق اېدى، اې رفيق
 قىرلىغده گر بىلسەم اېردى بو حال
 دېدى كيم: «آته ننگه نېچه عمر اېدى»
 دېدى: «اول هم اۋلميش اېدى ناتوان»
 كولوب دېدى صاحب دل: «اې بوالهوس
 انگه كيم يېتر تېنگريدىن موهبه

اگر نوبهار و گرافصل دى
 طريقت نىنگ آدايىده كاملى
 كه بار اېردى غوغا انگه بېدرنگ
 ولى بۇلمس اېردى انگه جايگير
 بېرور اېردى ناضحقه مونداق جواب
 قريلىق اېرور زهد و طاعت چاغى
 ورع ايله مك وقتى بۇلگوسيدور»
 بو خوشلوق بيله بار اېدى جرعه كش
 دېدى: «طاعت ايله»، قيله آلمەدى
 بسى صعب اېردى عبادت انگه
 دىمى لهودين ديدة ياپمس اېدى
 ينه يېتى سر وقتيغه پېر راه
 كه قىلميش اېدى زهد عزمىنى فسخ
 سكون توتتى رحم ايلبان قاشيغه
 ضميرىنى بې نور ايمان كۆروب
 بو كون آلينگه كېلمگين بيلمەدينگ»
 سو اوزمكىنى اۋرگنمەى اۋلدوم غريق
 يىگيتلىك چاغى قىلمس اېردىم و بال»
 حساب ايلبان: «يوز اۋن ايكي»، دېدى
 اېشيتگوچى تصديق قىلدى روان
 اېمسمو اېدى تجربەنگ مونچه بس»
 كېرەك اۋزگەرلر حاليدىن تجربە

اسكندرنينگ ارسطودين سوالی اول باده کيم، ييگيتليکته طبع نېوچون
عبادتدين متنفردورور و قريلیکه دماغ تعقلدين قاصر و حکيم نينگ پيرانه
رای بيله شاه جوان بختقه يؤل کورگوزگنی

ينه سوردی بو نکته شاه جهان
ييگيتليکته ايش کسبی آساندورور
نېدينور انگه کامی لهو و طرب
ييگيتليک نينگ اوڭگن زمان نوبتی
طربناک نېوچون بؤلور نوجوان
دېدی دانش آموز حکمت خصال
طفوليت ايامی يوقتور شعور
اول ايام اېرور لهوغه مقتضی
نېدين کيم خردقه چو يوق دسترس
طفوليت اوڭگچ که بولدی شباب
کيشی نينگ بو وقت ايکيدور حالتی
اگر عقلیغه قوت اولدی فزون
ولی عالم اهليده بو آزدور
و گر نفسی عقليدین اولسه قوی
نې امر اېتسه لهو و هوا ساريدور
چو کؤپرهک خلايققه بودور طريق
چو اېلگه بېرور پرورش روزگار
انگه کيم، قيلور روح قدسی مدد
کيشی کيم بو صورتقه قادردورور
عددده چو کؤپره کدور اولغی خيل
بولرغه تأمل چو ايلر کؤنگول

که: «اېی نکته دان رموز نھان
نېدين طبعی اندين هراساندورور
ورعدين نېگه ظاهر ايلر تعب
هر ايشته نېدين کم بؤلور لذتی
قريغه بؤلور نې طرب، نې توان»
که: «اېی بارچه دأب خصالينگ کمال
اېرور طبع رای و خرددين نفور
خطاغه، داغی سهوگه مقتضی
اېرور نفس دأب هوا و هوس
خرد نوری سالدی دماغ ايچره تاب
اېرور عقلی يا نفسی نينگ قوتی
بؤلور يخشی ايشلر ساری رهنمون
اولوسدين اگر بولسه ممتازدور
ضرورت که، بولغهی انينگ پيروی
کيم، اول نفس میلی خطا ساريدور
بؤلورلر خطاکار کؤپرهک فريق
کېرهک مونداق-اوق بولسه آموزگار
سالور کؤنگليگه نور شمع خرد
بسی آزدور، بولسه نادردورور
همول ساری کؤپره کدورور اېلگه ميل
بېرور چونکه اکثر تاير حکم کل

بيگيت چونكه قويدى كهولتقه يوز
 برودتدين ابدان توله باشلهدى
 بولر طبعيغه مى بولوب دستگير
 چو مى شغلى سارى بولوب مُرتكب
 چو شيخ و خط اۋلدى طبعته جُفت
 غريزي حرارت اۋتى بۋلدى پست
 قيو اۋت كه، سوو قيلسه طغيان انگه
 حرارت كم اۋلغاچ، بولوب معده سست
 اگر قيلسه تعليل قوت كېتيب
 طبيعت كه اندين قوي دور دماغ
 اول اۋت اۋچگچ-اۋق اۋچتى بوشمع هم
 دماغ ايچره خبط اۋلدى بېحد و عد
 كيشى بولسه بو وصف ايله متصف
 و ليكن همول خيل قدسي صفات
 چو خلقتلرى كېلدى حكمت سرشت
 كه، اول قوم ابرور يا نبى، يا ولى
 كه نفسانيت قيلمه يين ايشته فاش
 بدن ايچره تاپيب رياضت ثبوت
 نېچه بولسه لر عمر بيرله اسن
 نېچه كيمسه گه عمر امكان ابرور
 يشه غان سايى دانش ايچره باييب
 سكندرگه چون يېتى بو فايده

ايشى قويدى برچه سهولتقه يوز
 حرارت اۋتى پست اۋله باشلهدى
 بولوب باده بيرله حرارت پذير
 اول اشغال اۋلوب موجب كۋپ لهب
 قوى وضعيغه ضعف سالدى نهفت
 رطوبتقه بۋلدى اول اۋت زيردست
 اۋزونگ دې كه اۋچمه ي نې امكان انگه
 غذا تاپمه دى چونكه هضمى درست
 كۋبيدين طبعته علت يېتيب
 حرارتدين انده ياروتور چيراغ
 تعقل انگه بولمه دى جمع هم
 فتور اۋلدى آيين راي و خرد
 عجب يۋق اگر بولسه مسخ و خرف
 كه بولمه سون اول خيلسيز كاينات
 سعادت الرغه كېليب سرنوشت
 و يا حكمت اهلى ارا اعقلى
 قيلورلر نېچوك كيم كېره كتور معاش
 كۋنگولگه بېرورلر صفا بيرله قوت
 تاپرلر كمال ايچره وجه حسن
 الر عقلى خورشيد رخشان ابرور
 گتاندېك نېچه اېسكيريپ كۋركايب
 سوال اېتمه دى نكته زايد

اسكندرنینگ، كۈنگول زلفى جادودىن خالى هندوغە مەل اېتگەندېك،
 كشمىردىن هندوستانغە عزىمت قىلغانى و راي هند جماعت اهل يقين و
 گروه حكمت آيينى شفيع قىليب، الر پادشاهدين قولى يازوغىن
 تيله گاندېك، درخواست قىليب، قبول توشگانى و راي اسكندر صاحب-
 راينى هند سارى باشلب، بيشە نگارده قىشلاق كۈرگوزگانى و اول بيشە نینگ
 تۈرت حدى وصفى كيم، بيان اۋزىگە حد تعريف بيلمس، بلكە ربع مسكونده
 انداق يېر تاپيلمس

گزارنده دانای هندی نژاد
 که قیلغاچ سکندر بو تدبیرنی
 چو باشین سزاوار تاج ایله دی
 مقرر بو نوع ایتتی کیم: «ایکی آی
 بو میعاد ایله جمع ایلب سپاه
 ینه قیلمه هیچ ایش ساری التفات
 بو سۆزلردین آنی قیلب سرفراز
 توقوز پرده کپینیده پنهان قیلب
 عیان ایلبان هند عزمینی جزم
 چیریککه ایش آشوب بۆلدى ینه
 چیریک یاپیان عرصه خاکنى
 بارور اېردى اول ساری ایلب شتاب
 قیو ناحیتقه که منزل قیلب
 اگر چرخوش حسن و عالی جبال
 یامانلردین آفاقنی پاک اېتب
 قیلب سرکش اېل شوکتین یېرگه پست
 اېتب دشتنی عدلیدین بوستان

بو تاریخی مونداق ایلر سواد
 که فیروزغه بېردى کشمیرنی
 انگه هم معین خراج ایله دی
 بؤل اۋز کشورینگ اوزره رونق فزای
 تېگیشچه باریغه بېرب خراج راه
 یېتیش ییزگه هندوستان ساری بات»
 ینه سینگلینی کیم، اېدی مهر ناز
 حریمیده شمع شبستان قیلب
 روان قیلدى هندوستان ساری عزم
 زمانه لگدکوب بۆلدى ینه
 اینینگ گردى انداق که افلاکنی
 اوروب یؤلنى منزل به منزل طناب
 اۋتر اېردى فتحینی حاصل قیلب
 سپاه ایلر اېردى انی پایمال
 ولی یخشیلرنی طربناک اېتب
 زبردستلرنی قیلب زبردست
 انگه تېگروکیم ملک هندوستان

خبر چونكه فهم ايله دی رای هند
 خود اندین که، کشمیرغه عزم ایتیب
 فسون رشته سین سربه سر اوزگنین
 نېلر قیلغانین اهل کشمیر ايله
 ایشیتیش اېدی بارچه سین یک بیک
 بیلیب اېردی کیم ايله ی آلمس خلاف
 مرتب قیلیب پیشکش اسرو کۆپ
 متاع انده هر نې که اشیا کېلیب
 باریدین بورون زنده پیل دمان
 الرنینگ کېلیب سانئ تۆقوز-تۆقوز
 کېلیب تاغدېک هر بیرینینگ تنی
 ولی تاغ کیم، بۆلسه یکپاره تاش
 بیر اوچیده بیر چرخوش تاش انگه
 عجب تاغ اؤلوب جونگ ینگلیغ روان
 قیو جونگ کۆکتین نشان کۆرگوزوب
 نې خرطوم کیم، گرزه مار دمان
 چو جسمیغه هر لحظه اول ایلنپ
 اوزوب، چیرماغاچ سالخورده چنار
 چیقپ خرطوم اطرافیدین ایکی تیش
 اجل نخلیغه هر بیرى ساق اؤلوب
 صفاتی «بلا» غه کېلیب متصف
 اولوغ جته بیرله فلکدین مثال
 بو ینگلیغ که شرح اؤلدى تاب و توان
 یېتى رنگ دیبای زرکار دین

که شاه اؤلغوسی کشور آرای هند
 نې ینگلیغ انی فتح ایتیب، چون ییتیب
 طلسمات نینگ فتحی کۆرگوزگنین
 اگر زور ايله، یوقسه تدبیر ايله
 که کۆنگلی ارا یوق اېدی هیچ شک
 نې ممکن خود اېتمک خیال مصاف
 سکندر جانیغه تارترغه جۆپ
 تۆقوز-تۆقوز اندین مهیا کېلیب
 که، تیترب الر دین زمین و زمان
 ینه بیر روایتده اؤتوز تۆقوز
 چو زور ایلان تاغ ییقماق فنی
 نمایشده خاکستری خاره تاش
 که، اندین نمودار اؤلوب باش انگه
 ایکی جانییده ایکی بادبان
 که خرطومیدین کهکشان کۆرگوزوب
 صلابتده اژدر همان، اول همان
 دېگیل تاغ ارا اژدها چیرمینپ
 یقیب، تورنگچ سدره آسا مینار
 الر دین فلک خلیغه سرزنش
 سپیدارنینگ ساقیدېک آق اؤلوب
 «بلا» ایچره ثبت ايله گن لام-الف
 بؤلوب اول فلک اوزره چنگک هلال
 سالیب هر بیرى اوزره برگستان
 مکمل قیلیب دُر شهواردین

ينه هر بيری اوزره بير طرفه تخت
 قبول ايچره هر طرفه حالی کليلب
 باری زنگي خالديک مُشکرنک
 باری نینگ لباسی ساريغ يا قيزيل
 همول پيل چونکيم خرام ايلبان
 ينه پيلچه خينگ تازي نژاد
 نظرغه کليلب هر تۇقوز اؤزگه رنگ
 نمودار ارا هر بيری بير پری
 يوگورمکته هر بير صبادين اؤتوب
 خرام ايله گچ، نرم رفتار هم
 هر ابلق که، رفتار ارا گام آليب
 هر اشهب که کؤککه باقيب کيشنه بان
 کيجيم هر تۇقوزغه ينه اؤزگه رنگ
 مينيب اوستيگه هندوي نيزه ور
 بؤلوب چونکه يکرانيغه جلوه ده
 زحل رنگ اؤلوب، ليک بهرام کين
 قولاقليده حلقه بنده ليق
 ينه بو عدد بيرله خروار رخت
 نزاکنده هر حله بي مثال
 بؤلله آلمه يين کيسه مستور تن
 ينه بو عدد بيرله آلتون ظروف
 صراحي و تونگ و قدح بيرله جام
 ينه آنچه طوطي شگرشکن
 زمرد تن و لعل منقار هم

ايچينده تۇقوز هندوي نيکبخت
 نظر مردميدين مثالی کليلب
 باری هندويي زلفديک شوخ و شنگ
 بهار و خزان ايلبان متصل
 بولر انگه اويقو حرام ايلبان
 دېمه ي ديوزاد و، دېين ديوباد
 که اول لطف ايله کېلمه يين کؤزگه رنگ
 ولي ديومانند اؤلوب پيکری
 صبا يۇق که رخس سماردين اؤتوب
 يوروش برچه غه تيز و هموار هم
 زمان ابلقي کؤز ييترچه قالب
 قوياش اشهبی تايدېک ايشنه بان
 جالجلری برچه زرينه رنگ
 زراگين قبا، بلکه زرين کمر
 سنانی بيله ييردين آلب زره
 ضميري ارا برچه هنگام کين
 تاييب اؤزچه آلتونغه ارزنده ليق
 تنگيب تنگلر چرخ کردار رخت
 بؤلله آلمه يين پرده پوش خيال
 نمودار اؤلوب اؤن قاتيدين بدن
 قوياشدېک فروزان، ولي بي کسوف
 صفاو نمايشده خورشيد فام
 ني شکرشکن، بلکه شيرين سخن
 همول لعل سؤز وقتی دُربار هم

ينه آنچه طاووسِ زيبا جمال
صنمدېك قليب هوش قصديده کوچ
ينه صندل و عود خرورارلر
بو ینگليغ مهيا قليب پيشکش
اکابرکه - ملک ايچره موجود اېدی
باری حکمت آيين و دانش پزوه
ينه بير گروه اهل زهد و صلاح
مسيح سخن سنج ینگليغ باری
بولر آليده اعتذار ايلبان
که: «مېن بير کمين بنده مېن شاه غه
خياليمغه هرگز خلاف اوتمه ميش
نې حد بيرله خود قيلغه مېن بو خيال
بيراوکيم او زين توتسه هندو انگه
بوکيم امري يبتگنده عزم اېتمه ديم
مثالين رسوليدين آلدیم قۇپوب
کۇپ اېردى منگه خدمتى ملتمس
نېکيم حکمی اېردى ابا قيلمه ديم
مثالینی جان بيرله قيلدیم قبول
ولى اسرو مجروح و رنجور اېديم
اگر شاه عذروم قبول ايله سه
مېنى لطف ايله ايلبان سربلند
باشيم کؤککه يبتگه ی اول الطافدين
قولی بؤلغه مېن تنده جان باريچه
وگر تېنگری کؤرگوزمه سون، قيلسه قهر

لطا فته طاووسِ جنت مثال
باشی اوزره یوق تاج کیم، تیتره کوچ
همول مُشک و کافور انبارلر
که، قيلغه ی تماشاسيدین روح غش
کیم اول خیل ملک ايچره مقصود اېدی
فلاطون منش، بل ارسطوشکوه
صفاده قوياشدېک که چيققه ی صباح
فريد شکرگنج ینگليغ باری
بسی عجزلر آشکار ايلبان
باشيم مايل اول خاک درگاه غه
اينگ بيرله کين و مصاف اوتمه ميش
که، قيلسم هم اولغه ی خيال محال
نې ینگليغ چيقار روی-برو انگه
انگه غایت عجزدين يېتمه ديم
باشيم اوستيگه قويدوم آنی اوپوب
بارورغه ولی تاپمه ديم دسترس
بؤيون تؤلغه بان ماجرا قيلمه ديم
دېسون بيلگنين، تېنگری حقى، رسول
دېديم عذر، نېوچون که معذور اېديم
بوزوغ کشوريمغه نزول ايله سه
خلاق ارا ايله سه ارجمند
نمودار و آيين اعطافدين
بدن ايچره جاندين نشان باريچه
می رفق جامی ارا قويسه زهر

منگە ظاهر ایتسە گنھكارلىق قبول ایلەمسگە داغی قیدە حد مەنى شە سۆزى بىرلە مجرم بىلىنگ شک اېرمىسکە چون محض الطافدور قچان تورسنگیز سیز شفاعت قىلىب بو سۆز بىرلە هندوی شیرین زبان يىباردى همول خیل چالاکنی همول پیشکشلر بیلە اول گروه بارورلر اېدی اوردو اؤتروسیغە بورون باریب ارکان دولت ساری الر داغی ظاهر قىلىب احترام پیامین الرنینگ چو معلوم اېتیب سکندر چقیب تخت اوزه شادمان همول اېل کهلوردین تاپیب شادلىق که، بو خیل اېدی آلیدە کۆپ عزیز الرنی تیلب لطف و اکرام ایلە صلاح اهلۈ یېتگچ، توشوب تختیدین کۆروشگن محلده قىلىب اؤزنى پست قىلىب حکمت اھلیغە هم میل بات حق اھلی قاشیدە شە نیکبخت تکلفسيز ایلب یېر اوزره مقام تمامیغە شایسته یېر کۆرگوزوب تیلین عذر ساری قىلىب نکتە سنج بورون شەغە برچە دعا قیلدیلر

نی تانگ قیلسە هندو سیه کارلىق که، هندوستانیدە بۆلمس خرد ولی سیز جماعت شفاعت قىلىنگ اریغ خاطرۈ کۆزگودېک صافدور گناھیمدین اؤتگەى عنایت قىلىب» نی هندوکه، هند اھلیغە مرزبان تېنگیز آلېغە نېچە خاشاکنی تاپیب هر قدم یۆلدە فر و شکوہ که یېتیلر اسکندر اوردوسیغە ینە یوز قویوب اھل حکمت ساری بولر داغی ایلب ادای پیام باریب شاه طبعیغە مفھوم اېتیب تاپیب رای ہندی غضبدین امان غم و غصہ بندیدین آزادلىق کۆرونمس اېدی هند مالی پشیز سوروب نکتە شاھانہ آرام ایلە بو توفیق تاپیب بیک بختیدین کۆروب اؤزنى دین اھلیغە زبردست یېتیب هر بیرسیگە کۆپ التفات جُلوس اېتگەلى قیلمەیین میل تخت الرنی داغی کۆپ قىلىب احترام نېچوک کیم اېرور لایق اؤلتورغوزوب که بوشقونچە خود یېتمەدى یۆلدە رنج ینە رای سۆزین ادا قیلدیلر

قليب شاه اظهارِ شرمندہ ليق
 دہدی: «هر ني سيز اہتسنگيز التماس
 سيزينگ شہ غہ گرچہ گنہ آز ابرور
 اگر جرم و عصيانی کوپ بؤلہ ہم
 خصوصاً سيزينگدہک کرامند اہل
 کہليب بؤلہ سيز قيلغانیغہ شفيع
 گناہی خود آز ابردی، کوپ بؤلہ ہم
 بيليب کہچتيم اول برچہ نينگ باشيدین
 اؤزيگہ عنایتی جزم ایلہ سون
 ایشیگہ چککە ی ملک بیرلہ طراز
 سریر یوزین کشور آرای اہتہ ی
 ینہ چونکہ سيز خیل فرخ جمال
 قدم رنجہ ایل بویان بیتينگيز
 سيزينگ رنجينگيز عذرینی قؤلہ مہن
 ني کشورغہ بیر شاه کيرگن زمان
 انی قيلمہ سونلر بو اہلدين طلب
 ینہ رای خدمتغہ چون بیتگوسی
 خلایق باشیدن آلب احتیاج
 بو ینگليغ کرم لر چو کؤرگوزدی شاه
 اول اخلاق بېحد و غایت کؤروب
 انینگ شکرین ايتورغہ لال اولدیلر
 چو بیر یولی یوزلندی مفرط سرور
 ني نوع اولسہ اؤزلرنی ضبط ایلبان
 دہدیلرکہ: «تا دایر اؤلغہ ی سپہر
 مشايخقہ ایل ب سرافکنده ليق
 ابرور فرض توتماق نفس بیزگہ پاس
 صنوف عنایتقہ ممتاز ابرور
 کؤروب عجزینی ایلر ابرديم کرم
 خردپرور و پاک پیوند اہل
 ني قيلغہ ی بہ جز عفو رای رفيع
 سیاست طریقغہ جؤب بؤلہ ہم
 ایلک تارتيم کین و پاداشيدین
 قؤپوب بارگہ ساری عزم ایلہ سون
 باشین تاج ایلہ ایلہ یین سرفراز
 لواسی طرازين فلکسای اہتہ ی
 کہ، بؤلدوم سيزينگ بیرلہ فرخندہ فال
 مہنی خوش دل و بہرہ مند اہتتینگيز
 کہ، اندین اؤزیم مبتہج بؤلہ مہن
 قدیمی ابرور رسم مال امان
 کہ، اہل تاپمہ غہ ی بہرمگيدین تعب
 بو کشور خراجین قبول اہتگوسی
 معاف ایلہ دوک ايکی یيللیق خراج»
 اول اہل بؤلدیلر لطفيدین خاک راہ
 ینہ بخشش بی نہایت کؤروب
 دعا دہردہ آشفته حال اولدیلر
 یقین ابردی جان تندین اؤلغہ ی نفور
 دعا ساری آیین ربط ایلبان
 سپہر اوزرہ تا ایلہ غہ ی سیر مہر

سپهر اوزره بۆلسون سنگه تختگاه
فلک بۆلمه سون سېندېک آگاهسيز
مسخر بۆلوب برچه عالم سنگه
يوزونگ ايله سون بخت مېهرى سما
جناينگه كېلگنده بې حال اېدوك
سېنى اۋزگه شەلردېك اېتتوك گمان
نې بيلدوك كه، بۆلسه الر تيره خاك
سېنى شاهلر ايچره قيلميش اله
كۆروب سېنده بو نوع خُلقِ كريم
بيراودېك كه گُلنى اۋت اېتگن گمان
چو تاپتوق جناينگه منسوبلوق
قىلغاچ ايشينگده تفكر فزون
كۆرولدى صفاتينگ كه مستور اېمس
وجودونگ حق اېتميش ملايك صفات
سېنى بۆيله بيلسه اېدى راي هند
اجازه اگر بۆلسه كېلتورمكى
باريب عفو و لطفونگ بيان ايله لى
انى تارته لى قوللوغونگه ياووق
دېدى شە كه: «سيزگه نې كيم بۆلسه كام
دعا قىلدیلر اول جماعت قۇپوب
يېتىب راي هند آليغه شادمان
بېرىب بارچه حالتدين آگاهلىق
اۋزىگه تاپيب راي مونداق نجات
همول خيلنى ساليان ايلگرى

قوياش گُردبالشتيدىن تكيه گاه
جهان بۆلمه سون سېن كيى شاهسيز
يېتى كشور اۋلسون مسلم سنگه
ضميرينگنى مرآتى گيتى نما
سۆز ايتورده قۇرقونچدين لال اېدوك
دېدوك اۋزگه شەلر همان، سېن همان
سېنى تېنگرى خلق ايله ميش نور پاك
اينگدېك كه ساير اولوس ايچره شاه
كۆنگول ايچره نې وهم قالدى، نې ييم
ايسيدىن تيريلگه يېتىشگن زمان
فزون بۆلدى حيرتقه مغلوبلوق
تحيرغه بۆلدى تحير فزون
كيم، اول نوع انسانغه مقدور اېمس
كه سېن سيز دَمى بۆلمه سون كاينات
كېلىب قيلمه غه ي اېردى پرواي هند
يوزين آستانينگه يېتكورمكى
حزين خاطرين شادمان ايله لى
كۆزين خاك پايينگدين اېتسون ياروق»
منگه كام اېرور، اندين اۋزگه حرام»
ينه يۇلغه يوز اوردیلر يېر اۋپوب
انى هم قىلىب شاد يېتگن زمان
تيلب عزم قيلماققه همراھلىق
دېگه يسېن كه، اۋلگنگه يېتى حيات
روان بۆلدى شاه آستانى سرى

ينه تحفه لر بورناغيدين شگرف
 اؤزيگه همول اېلنى هادى قىليب
 الر داغى رهبرليغ ايلب انگه
 شه کامران وصفينى ساز اېتيب
 دېبان فيض و نفعينى خورشيدوار
 دېبان بؤيله سؤزلرنى همراهيغه
 روان بېرديلر شهغه آگاهليغ
 ينه حکم عاليغه بؤلدى صدور
 الر هند راين آلب کيردیلر
 کفن اېگنیده و قیلیچ بؤينیده
 انى کؤرگچ-اؤق ايله دی منع شاه
 که، کهلگه ی بو ينگليغ مذلت بيله
 نېچوک کیم، مروّت انگه اېردى فن
 کېتوردیلر ايلب بسى احترام
 شه اعزاز ايله ارجمند ايله دی
 قىليب شاه نینگ پای بوسیغه میل
 یوقارراق چېکيب شاه اکرام ايله
 يانیب چون قوچردین بؤلوب کؤنگلی خوش
 شه ایلب قبول، انگه یېر کؤرگوزوب
 نې کیم و هم اېدی کؤنگلیدین قیلدی رفع
 ينه اول سوروک زمره دیننى هم
 بورونغیدېک ایلب رعایت بسى
 تکلم قىليب شه بسى جان نواز
 بارى هند اېلین اؤيله صید ايله دی

که وصفیغه قیلمه ی وفا صوت و حرف
 هدایت بيله قطع وادی قىليب
 بارى یؤل سخنورليغ ایلب انگه
 بو قیلمه ی تمام، اول بیر آغاز اېتيب
 انى ذره دېک ایلب امیدوار
 قدم قؤیدیلر شه درگاهيغه
 که رای اېتمیش اول اېلگه همراهليغ
 که: «بېرسون بيلیک اهلی مجلسقه نور»
 که، بو حکمغه منتظر اېردیلر
 ينه موت پیرایه سی قؤينیده
 که، اول قیلمه میس اېردى آنچه گناه
 بو بس کیم، کېلور اهل ملت بيله
 دېدی، آلدیلر تیغ بیرله کفن
 انگه تېگروکیم شاه عالي مقام
 قوچوشماق بيله سربلند ايله دی
 نېچوک کیم، توشر تاغ ایاغیغه سیل
 قوچوب شاهنى رای هم کام ايله
 کېتورگنلرنى ایلبان پيشکش
 ملوکانه قانون و آیین توزوب
 ضمیریدین اندیشه نى قیلدی دفع
 داغى زمره حکمت آیینى هم
 نیاز اوزره قیلدی عنایت بسى
 دېمه ی جان نواز، ایت مهمان نواز
 که، تار وفا بیرله قید ايله دی

ملايم چقيپ بزم حددين فزون
 شه الطافيني چون كۆروب بې قياس
 كه: «ايلب كرم شاه گردون نهيب
 توقف قليب مونده بير نېچه آي
 بو كوردە كيم كۆپ غرايدورور
 عجب بيشه و بوالعجب وحش و طير
 ييتيدور يقين غالبا قيش داغى
 به جز باده و رود و عيش و نشاط
 خصوصاً كه هندوستان نينگ قيشى
 بولوت اوزره يامغور، شجر اوزره ورد
 حملغه قوياش چونكه بېرگه ي شرف
 سپه تارتماق وقتى هم اولدورور
 كېليب شاه كۆنگليگه بو نكته خوش
 قبول ايلبان، بۆلدى خوشحال كۆپ
 دېدى: «قى سى بۆلسنگيز رهنماي
 دېدىلركه: «دهلى ابرور پايتخت
 دېدى شه كه: «شهر ايچره سيغمس سپاه
 و گر سيغمسه داغى اېمس دليپسند
 روان بۆلسه بيزدين بيراو ايلگرى
 بيراقراقينه بۆلسه هم باك اېمس
 ينه التماس ايلبان دېدى راي
 بو قول بارسه بو ايش سرانجاميغه
 يوق اېرسه كۆنگول هيچ تاپمس قرار
 بو سۆزدن انكه شاه فرخنده فر

تسلسل بۆلوب نكته لرگه اوزون
 قۆپوب راي هند ايله دى التماس
 بو كوردە رخساريدن بېرسه زيب
 قليب هند توفراغيني چرخساي
 دېمەي، كۆپ كه كان عجايب دورور
 فراغت بيله نېچه كون قىلسه سىر
 بوقيش ايچره يوق قىلغودېك ايش داغى
 فراغت بيله ايله مك انبساط
 قىلور خلق طبعيغه نوروز ايشى
 نې ساووغ، نې ايسىغ، نې بالچىغ، نې گرد
 يوروش عزمى گر بار اېسه هر طرف
 كيشى هر ايش ايله دېسه يۆلدورور
 اينىگدېك كه سوو كۆرسه صاحب عطش
 همول اېلگه يوزلندى اقبال كۆپ
 بۆلالى بو قيش انده محمل كشاى
 مناسب دورور تارتماق انده رخت
 كېرەك بيشه ده اېلگه آرامگاه
 كه، ييتگه ي رعاياغه اېلدين گزند
 كه يېر كۆرسه اول شهردين تشقري
 كه اېل شهرسيز اسرو غمناك اېمس
 كه: «حكيم ايله سه شاه كورد كشاى
 كۆررگه محل شاه آراميغه
 منگه يوزلنور دم-بدم اضطرار
 عنايت قليب تخت و تاج و كمر

بسې تيزرو رخس خاراښکن
 مرصع اېگر بيرله تزين تايپ
 اوزاتيپ انی هند ساری نخست
 ييتيشتی چو اؤز کشوری ايچره رای
 بيليب اېل که دشمندين اولميش امان
 شه اېتگن کرملرنی باری بيليب
 ينه رای چون خوش دل ايلب اېلين
 همول بيشه کيم دېر اېدیلر نگار
 نې بيشه، ارم باغی نینگ غيرتی
 کېليب بيشه دين عطرِ عنبر نسيم
 مقارن کېليب صندل و آنوس
 نسیمی که صندل سریدين يېتیب
 همول ايس توتوب بيشه و تاغنی
 ييلان صندلاسا شجر ساقیغه
 قرنفل قلیب میل سنبل ساری
 شجر هریری يېتکوروب کؤکه که باش
 قویاش برگ ارا اول صفت منزوی
 چنار انداکيم پنجه ايلب خضاب
 فلک کيم يېتیب جوز بویا انګه
 شجر کيم بؤلوب جوز بویا يېری
 چو زيتون بؤلوب چرخ ايله متصل
 قيو نخل کيم، شاخی کؤکتين آشيب
 اوزوم خوشه سی بيرله اهلِ رصد
 همول تاک کيم، بؤلدي شاخ اوزره بند
 باری کرک زور و باری پيلتن
 ينه غاشيه گوهر آيين تايپ
 اؤزی داغی عزم اېتی اول يان درست
 بؤلوب کشور اهليغه عشرت فزای
 قلیب شاد کؤنگلینی یخشی-يمان
 بؤلوب شاد و بېحد دعالر قلیب
 سکندر يراغيغه باغلب بېلین
 ايچیده انینگ بې نهايت شکار
 خرد نطقینی لال اېتیب حیرتی
 قلیب تیره توفراغنی عبهر شميم
 شبه بيرله اول نوع کيم سندروس
 دماغ اويینی صندلالود اېتیب
 قلیب صندلی سوده توفراغنی
 ساجیدېک بت سيمبر ساقیغه
 اینگدېک که، سنبل قرنفل ساری
 بؤلوب برگلر ايچره پنهان قویاش
 که توفراققه سایه ارا پرتوی
 بؤلوب، اؤيله کيم پنجه آفتاب
 باش ایلنماغی سالدی گویا انګه
 کېليب شاخیغه دارچینی تیری
 بؤلوب چرخ زيتونی اندین خجل
 انګه تاک شاخی چقیب چيرماشيب
 سپهر اوزره پروین کؤروب بې عدد
 سالیب سدره شاخیغه پېچان کمند

انگه يارمانيب خوشه دزد خيال
 خزان ايچره چون برگ اسفر ساجيب
 بو اشجار اوچيده هر جنس طير
 دېمه طير چرخ اوزره ساير بولوب
 سوروك طرفه طوطي دلکش نوا
 قونوب قى شجر اوزره اخضر قليب
 بولوب برگسيز نخل ناجو کيبي
 دېمه چرخ مينوکه، گلبن مثال
 قيزيل خيلي نينگ رنگي گلنار اولوب
 قيزيل، ياشيل ايلب چو هر يان هجوم
 ينه شارک نکته گو خيل-خيل
 قليب لوحه کيمسان بيله زيوري
 دېمه لوحه کيم، لوحه زرنگار
 قه يان کيم کرامنده مدفون کليلب
 جوك اطلس ايلب اوزيگه لباس
 خرامنده طاووس زيبا جمال
 قليب جلوه هر يان، ولي مست ناز
 صراحي کليلب لاجوردي نشان
 تذروي خرامنده، دراج هم
 بولوب چون تذرو ايلبان ميل سرو
 چو طاووس اولوب شاخ عالي نشين
 پيري سبزه بيرله زمرد نشان
 شماليده بو بيشه نينگ رودى سند
 بو رود ايچره يوز کيمه سرعت نماي

سپهر اوزره چيقماغنى کورمه ي محال
 فلک هرسارى يوزمينگ اختر ساجيب
 بولوب طاير اولغانده افلاک سير
 که هر طير بير نسر طاير بولوب
 که هر يان توتوب بيشه ايچره هوا
 ني اخضرکه خضر پيمبر قليب
 ني ناجوکه بو چرخ مينو کيبي
 گل اول خيل کيم، کورگوزوب رنگ آل
 انگه شعله نار منقار اولوب
 يسه لغان کيبي ايلبان رنگ موم
 قليب هند ايلديک تکلمگه ميل
 اينگدېک که، هندوي بازيگري
 قليب زرورق بيرله افسرنگار
 کيم آنى کوروب، زارو مفتون کليلب
 کيب بورك اورنیده باشيغه تاس
 ملک خيلدين ظاهر ايلب مثال
 صراحي کيبي مست و گردنراز
 قليب آنى زرحل بيله شستمان
 قليب هوش نقديني تاراج هم
 بو گلدسته ميلي، مطلا - تذرو
 بولوب سدره شاخیده روح الامين
 انگه چرخ مينا زبرجد فشان
 جنوبیده ظاهر بولوب شهر هند
 فلک بحريده اويله کيم ينگي آي

کېلیب حد شرقیده بیر نیستان
 سراسر بو نی ایچره شکر بوتوب
 بؤلوب شربت اول نیستان نینگ سوی
 ینه حد غربیده تاغی رفیع
 قیش و یاز مملو ریاحین انگه
 نهایتدین آرتوغ کېلیب بو گلیر
 کیشی قیسی تاشی ساری کیم باقیب
 قیو کؤل ساری ابلگه بؤلسه ورود
 کییک خیلی بو تاغ اوزه مینگ گله
 بؤغو و مرل - نیستانیده صید
 توله بحریده ماهی سیمگون
 ینه بیشه اطرافیده دام و دد
 کېلیب شهری خود وصفدین تشقری
 بو بیشه ده کیم، دېدیم اوصافینی
 ییری اپردی آچوق بغایت انگه
 قلاوزلوق ایلب، بؤلوب رهنمای
 همول سبزه غه توشتی خیل و سپاه
 شه اول یپردین اسرو نشاط ایلبان
 بصیرت بيله هر طرف کؤز سالیب
 قیلیب رای انگه آنچه قوللوق عیان
 باری شغلدین شاه معزول اولوب
 کېتور ساقی، اول ساغر زرنگار
 چو دشت نگار ایچره قیلدیم مقام
 معنی، توزات نغمه ریخته

که وصفیده کمدر نچه داستان
 نی شکرکه قند مکرر بوتوب
 شکر، بالچغ اؤرنیگه سوودین قوی
 بؤلوب تورت فصل انده - فصل ربیع
 کېلیب نحلّه شهد گلچین انگه
 بؤلوب بارچه بو تاغ ارا شهدریز
 اینیگ شهدی بیر چشمه سوودېک آقیب
 کؤروب شهد آققانی انداق که رود
 گل و شهد اراسیده باری یله
 شکردین باری نینگ ایاغیده قید
 فلک حوتی هر بیر قاشیده زبون
 کیشی آوله ماغلیغ اوچون بی عدد
 بؤلوب خیره کؤز چون باقیب هر سری
 قلم قیلدی محدود اطرافینی
 گل و سبزه بس بی نهایت انگه
 توشوردی سکندرنی فرخنده رای
 تیکیلدی ینه چرخسا بارگاه
 یوروب هر یانین احتیاط ایلبان
 اینیگ طورو وضعیده حیران قالیب
 که، قاصر بؤلوب شرحی ایچره بیان
 قیش اول یپرده عشرتقه مشغول اولوب
 که می لعلیدین بؤلدی گوهرنگار
 کېره کتور منگه زرنگار اېمدی جام
 انی قیل اونونگ بیرله آمېخته

کە بیر سبز شیرین ینە ھند ارا مہنینگ روزگاریمنی قیلدی قرا
 نوایی، نېلر قیلدی خامەنگ ینە کە بیر ملک ھند اۆلدى نامەنگ ینە
 نېچە کۆرسە ملکیدە ھندو سواد اونوتقەى کۆرونکن زمان بو سواد

عفو فضیلتیدە کیم، دریادل جوان مردلر مجرملر گناھی خس و خاشاکین
 بخشش نسیمی بیلە کۆنگول بحریدین عدم سواحلیغە سوررلر و یوزلریگە
 دریا موجدیپک چین توشمس و حیرت ظلماتیدەغی آوارەلرنی کرم شمعى -
 رھنمایلیغی بیلە اول وادی ھلاکتین چیقارورلر و اول تیرەلیکتین الرغە
 ھیچ بوشمس

بیراو شەلر ایچرە ابرور محترم
 انگەدور جھان اھلیدین فردلیغ
 انی بیل جوان مرد یاخود کریم
 دېمس مېن کە بې داد کام اېتمەگەى
 گنھکار بۇلغاچ انگە عذرجوی
 قویى قیلسە مجرم باشینی اویات
 گنە لاییدە کیمسە بۇلسە اسیر
 مقصر شفیع اېتسە تقصیرینی
 و گر حرمت اھلینی قیلسە شفیع
 اگر عفونینگ بۇلسە گنجایشی
 اولوس اوزرە، اې بندە کیم، شاه سېن
 گروهی کە اول سائر ناسدور
 ابرور سېن سېن و اول گروه - انسدین
 کمال ایچرە سېندین کۆپی ارجمند
 سېنى کیم حق ایل باریغە امیر
 کە بۇلغەى انینگ دأبى عفو و کرم
 کە آیینی بۇلغەى جوان مردلیغ
 کە بې دادیدین بۇلمەغەى اېلگە بيم
 کە بې دادغە انتقام اېتمەگەى
 کرم بحریدین بۇلغەى اول جرمشوی
 قویراق انی سالمەغەى تیغی بات
 تایلغاچ آياغ بۇلغەى اول دستگیر
 تطف بیلە قیلسە تدبیرینی
 شفاعتگر امریغە بۇلسە مطیع
 گناھ اھلیغە یېتسە بخشایشی
 نېچە سۆز اېشیتگیل گر آگاه سېن:
 سېنینگ حکمونگە ایشلری پاسدور
 بارى آفرینشده بیر جنسدين
 ینە قابلیتدە داغى بلند
 الرنى سنگە قیلدی فرمانپذیر

قيو بيرگه بېرسه اېدى بو کشاد
 بوکیم حق سېنى امتياز ايله دی
 گنه دین تیلر چاغده حقدین امان
 نېکیم اؤز قاشینگده اېرور ناروا
 چېکر چاغده مجرم عتابیغه تیل
 یامانغه جزا گر سیاستدورور
 انی قتل ایلرده کیم جانی بار
 نېچه قتلغه کیمسه شایسته دور
 اېتر بولسه فی الحال اولومدین گزند
 بوگون کیمسه زندانده بولسه نې باک
 تأملسیز اولسه بوگون بې گناه
 اؤزونگنی گر اولتورسنگ اولدم نې سود
 نېدین سالغەسېن کیمسه گه بیر مرض
 نې قیلماقدورور بیر عمارتنی پست
 انی کورکیم، اول زار مظلوم انا
 اول او یغانمه سون دېب یېبان قیغوسین
 اؤتوز-قیرق ییل دوره ایل ب سپهر
 توشوب اول داغی چرخ دورانیغه
 قیلیب حکم سېن کیم، ستم پیشه یی
 رواکیم کوروب بو گزندى ایننگ
 غرض نفسدین انگه بو شوملوق
 نې نوع ايله گه ی کیمسه، وه-وه، بو ایش
 بؤریگه که قوی بؤغماغی پیشه دور
 کبوترنی راسو قیلورده هلاک

نې قیلغە ی اېدینگ قیلمه یین انقیاد
 بارى خلقه سرفراز ايله دی
 اؤزونگنی الرینگ بیرى قیل گمان
 اولوسقه انی کورمه اصلا روا
 حق آلیده جرمونگنی یاد ايله گیل
 مروّت - طریق ریاستدورور
 هیل ايله، آنچه که امکانی بار
 قصاصیده تأخیر بایسته دور
 عبث بولدی، بس حبس و زندان و بند
 بولور چون انی تانگله قیلماق هلاک
 سنگه حالینی تانگله بیلگنده، آه
 باشینگ کېسینگ ایلگینگ بیلن هم نې سود
 که تاپمس دوا بولسه جانینگ عوض
 که ممکن اېمس بوتمک، اولغاچ شکست
 نېچه کوردی حفظیده رنج و عنا
 حرام ايله دی کېچه لر اویقوسین
 انگه کورگوزوب تربیت ایچره مهر
 کیریب قرن دین سؤنگ کیشی سانیغه
 چاپیب باشینی قیلمه ی اندیشه یی
 طمع اېسکی تونی و بندی ایننگ
 یوق اولکیم، سنگه قیلسه محکوملوق
 روامو بولور، الله-الله، بو ایش
 شبان محتیدین نې اندیشه دور
 انگه طفل اوزین اولتورور دین نې باک

اگر قتل اۆلور اۆز یېریده عیان
و گر ایله سه اول خطانی کیشی
و گر کیمسه گه ثابت اۆلدی گناه
اگر آدمی بۆلسه - تا جانی بار
انی جان بیلە ایله دینگ محترم
تیریکیلکیدین اۆلغهی انگه بو غرض
اگر تاپسه یوز جان، فدا ایله گهی
اگر قالسه بو آرزودین ییراق
عوضغه داغی قیلیمسه التفات
سکندرکه انداق کرم ایله دی
بو نوع اۆلسه کیمده کرم جوهری
کیم اۆزنی کرم ایچره ماهر قیلور

سیه چال ارا ایکی کون نې زیان
نې قیلغهی بو ینگلیغ بلانی کیشی
کرم قیلینگ اۆلغان زمان عذرخواه
ینه قیلماق اول ایشنی امکانی بار
سېنگه ظاهر اۆلدی کمال کرم
که قیلغهی سېینگ بو ایشینگه عوض
که تا اول حقینگی ادا ایله گهی
عوض تېنگریدین گر ییتر، یخشیراق
بس اېرمسمودور دهر ارا یخشی آت
قالور آتنی اندیشه هم ایله دی
بوگون اولدور آفاق اسکندری
کرم اۆز خواصینی ظاهر قیلور

**اول تاجر حکایتی کیم، سود و سوداسیدین اولوق زیان باشیغه کېلدی و
جگر گوشه سی فراقیدین جگر پرگاله لری یوزین منقش قیلدی و بېلیده گی
نقدین اۆلوملوکنی خلاص قیلور اوچون بېردی و قوتولغان اۆلوملوک انینگ
جگر گوشه سی، بلکه نقدی اېردی**

عدن ملکیده بار اېدی تاجری
بار اېردی بیر آزاده فرزند انگه
یېشیلیمس اېدی ناقه دین محملی
بارور اېردی بیر کچه شبگیر اېتیب
بس اېتمه ی دمی دشت و دریا سوزین
اۆلوم خوفیدین بارچه بوتراشتیلر
چو قاقچان سری چیقدی توز هر کیشی

تجارتده تاجر ارا ماهری
که یوق اېردی عالمده مانند انگه
هر اؤن کونده بیر شهر اېدی منزلی
بسی سود و سودانی تدبیر اېتیب
که اوردی قراقچی الرغه اوزین
قاجیب هر بیرى بیر باير آشتیلر
بیر اقلیمغه قۆیدی یوز هر کیشی

چو قوتقاردی جان تاجر رهنورد
 جگرگوشه سین تاپمه ی اول تیره روز
 بو غمدین جگرنی تاپیب یاره لیق
 قویوندېک یوز اورغومدورور هر طرف
 مرادیم حریمغه قویسه م قدم
 تۆکولگچ حرامی انکه ناگهان
 بېلیده مهیا کؤروب توشه سین
 جگر آقزیب کؤز یؤلیدین مدام
 انکه پویه ریش اېتمیش اېردی جگر
 جگرخون بېدل قیلیب دشت طی
 کؤررکیم، گروهی توروبتور کثیر
 جگرگونه، لیک قان اراسیده غرق
 جگررنگ اؤلوب قان ارا هیشتی
 مینگ آلتونغه قانلیغ قیلیب سربه سر
 بو سودا کؤروب تاجر ناتوان
 چو قوتقاردی مظلومنی توشه سی
 انکه اشک تۆکمکته معذور اېدی
 چو بوتتی جگر زخمیدین یاره سی
 دېدی: «اول کېچه بؤلغچ انداق بلا
 بورون برچه قتلیمغه جهد اېتیلر
 کیم: «اؤلتورمالی بؤل بیزینگ یاریمیز
 اؤلر چاغده بو نوع انعامدین
 بو کونگه دېگین کیم بو کشورگه عزم
 بولردین شهادت تاپیب بیر فقیر

اؤزین، لیک اؤز اؤغلیدین تاپتی فرد
 جگردین چکیب آه افلاک سوز
 دېدی: «مېنمېن اېمدي و آواره لیق
 بو خاکی بدن بؤلغوچه برطرف
 بیابانده سرگشته لیکدین نې غم»
 مینگ آلتون بېلیده بار اېرمیش نهان
 یوز اوردی تیلرگه جگرگوشه سین
 جگرگوشه ایستب اورر اېردی گام
 که بیر طرفه کشورغه قیلدی گذر
 همول شهر گشت اېتگه لی اوردی پی
 الر ایلگیده بیر جگرخون اسیر
 باشی اوزره تیغی، ایننگدېک که برق
 بؤلوب باعث اول ایشگه قان تهمتی
 بېرورگه ولی کیمسه چېکمه ی جگر
 جگرگاهیدین یېشتی نقدین روان
 قوتولغان خود اېرمیش جگرگوشه سی
 عجب ایش که، قان بیرله قان یور اېدی
 دېدی: «حالینگ ایت ای جگر پاره سی»
 مېن اؤلدوم عدو ایلگیده مبتلا
 باشیمدین کېچیب سؤنگره عهد اېتیلر
 نې ایش ایله سک صاحب اسراریمیز»
 مطیع اؤلدوم اول اېلگه ناکامدین
 قیلیب، اېتیلر جمعی اېل بیرله رزم
 الردین مېن اؤلدوم بولرغه اسیر

چو حالیمنی حاکمگه یتکور دیلر
تاپر چاغده عمروم قویاشی کسوف
آچیب راد ایلگینگ کرم عقدینی
اولوس واقف اؤلغاچ بو احوالدين
چو واقف بؤلوب اول نواحی شهی
ینا قیلدی تاجرنی پیرایه لیق
مینگ آلتونگه کیم ظاهر ایتی کرم
کرم یامغوری قیده کیم ساچیلور

سوروب مینی قانلیققه تاپشوردیلر
سنگه خود بار اؤز قیلغانینگدین وقوف
بیریب نقد سیم، آلدی جان نقدینی»
خبر ببردیلر شهغه اول حالدين
کرم نکته سی نینگ بؤلوب آگهی
بوروندین فزون نقد و سرمایه لیق
اؤغول تاپتی و یوز مینگ اقبال هم
انگه عاقبت گل بو نوع آچیلور

حکمت

اسکندرنینگ سوالی ارسطودین اول باده کیم، هر عملغه کیم، بیر جزادور،
اول عمل تخمیغه بو بیر نبدین سزادور و جواب محصولین کؤترمک

ینه سؤردی دارای حکمت سرشت
بوکیم کبلدی هر ایشگه بیر خاصیت
نې فعلی که کبلدی بیراودین یامان
و گر یخشیلیق کیمگه افعال ابرور
نبدین مونداق ابرکانگه بیر نکته سور
دېدی نکته پرداز دانا منش:
نې کیم تنگری خلق ایتی آفاق ارا
نهانی انگه پردی خاصیتی
اگر قایل ابرمس بو ایشگه کیشی
بشر خیلی کیم جهل ابرور لازمی
اگر نفعی اول ایشته مقصود ابرمس
اگر خود غرض نفعی پنهانی یوق

«که ای حرف حکمت سنگه سرنوشت
منگه ظاهر ایت کیم، نبدور کیفیت
یامانلیق کؤرردین انگه یوق امان
جزاسی انینگ گنج اقبال ابرور
مونونگ سیرینی خاطریمغه یتور»
«که ای نکته دین ذاتینگه پرورش
نې آفاق کیم، بو کهن تاق ارا
بو خاصیتی ایچره کیفیت
بؤلور بر عبث آفرینش ایشی
قچان کیم بؤلورلر هر ایش عازمی
اول ایش کیمسه دین، بیل که موجود ابرمس
بیراودین بیر ایش بؤلماق امکانی یوق

به جز طفل يا اول که ديوانه دور
 ولی هر کيشی بؤلسه اهلِ عقول
 قچان بؤلسه مخلوق ارا بؤيله حال
 بوکيم نفع سيز خلق قيلغه ی وجود
 ني کيم آفرينشقه پيوسته دور
 بير ايش دپسه بؤلمس «سزاوار ايمس»
 بو خود ثابت اؤلدى که يوق هيچ ذات
 که ضمنیده خاصيتی بؤلمه غه ی
 ولی چون يره تتي ابل افعالینی
 که دهقان ني کيم دانه مزروع ايتر
 قچان ساچسه توفراققه بوغداى بيراو
 و گر اريه هم ساچسه بؤلماققه توق
 کيشی حنظل اېکسه اچيغ بر تاير
 چو افعال نينگ اشرف و دونی بار
 که هر کيم عيان ايتسه يخشی قيلغ
 و گر کيمسه دين ظاهر اؤلسه يمان
 کبره ک شانی هم بؤلسه ايش نينگ بو طور
 تاير ايله سه فکر طبع سليم
 بو قانوندين ار بؤلسه ايش مختلف
 چو قايلغه بو نکته شافي کليلب

خرددين بو ايکيسي بيگانه دور
 تأملسيز ايش عقلی ايتمس قبول
 عجب يوق که خالقدين اؤلغه ی محال
 اگر روشن اؤتدور و گر تيره دود
 باری بير-بيريسيگه وابسته دور
 که بير رشته تاب انده بېکار ايمس
 و يا هيچ افعال ياخود صفات
 وجودیده کيفيتی بؤلمه غه ی
 يشوردی انگه دانه احوالینی
 انی-اؤق اؤرر، چونکه وقتی ييتر
 يوق امکان کيم، اول اريه قيلغه ی درو
 انگه بوغداى اؤرماغ نينگ امکانی يوق
 و گر نيشکر اېکسه - شکر تاير
 اگر دون و اشرف بو قانونی بار
 ييتر يخشيليقدين انگه يخشيلغ
 کؤرر هر ني کيم، ظاهر ايتتی همان
 که بر لطف لطف-اؤق بېرور، جور-جور
 که بو نوع اېکين جاده مستقيم
 عدالت طريقي بؤلور منحرف»
 مخاطبغه هم مونچه کافي کليلب

اسكندرنىنگ، قوياش تون ظلمى زنگباريدىن چىقىپ، كون ضياسى
 نيمروزىغە كىرگاندىك، ھند سوادىدىن چىقىپ، چىن كىشىگە كىرگەنلىكى و
 خاقان چىن انىنگ قوياشدىك گرمخويلوق بىلە تيغ جھانگىر تارتىپ
 كېلەتورغانىن اېشىتىپ، مۇقابىلە سىدە دۆردەك بى حساب چىرىك يىغىپ،
 انگە موافىقتە اېلچى يىبارىپ، ناموافق جواب تاپقانى و اول جھتدىن دۆرە
 حسابلىق چىرىكى دۆرە خىلىدىك قۇزغالىپ، اۋزى تدبىر ايشىن دۆرە بى
 قۇيمەغانى

بو يىنگىلىغ دەدى ناقل نكتە سىنج
 كە چون بۇلدى اسكندر نامجوى
 اۋزى خود اېدى كىشور آراي ھند
 بارىپ گاه شەر اىچرە حمّام اوچون
 سالىب راي قىصرىدە عشرتقە پى
 گھى بىشە اىچرە شكار ايلبان
 گھى بىر اوروب، گاه شىر اۋلتوروب
 گھى ساز اېتىپ بزم دريا ارا
 توتوب شىست ايلە ماھى سىمگون
 نىستانى گاهى قىلىپ مەرھلە
 گوزن اۋلتوروب، چون سوروب گورتك
 گھى شەھد تاغىغە ايلب عروج
 چو مى بىرلە تاغ اوزرە خوشحال اۋلوب
 گھى ايلب آيىن شاھنشەھى
 اىچىپ بارگاہ فلک جاھ ارا
 گھى دانش اھلى بىلە اۋلتوروب
 قىو بحث كىم دقتىغە يېتىپ
 بى تارتقان نكتە نقتىدە رنج:
 قىش اول طرفە مرز اىچرە آرامجوى
 يىنە مجلس آرا انگە راي ھند
 عمارت ارا بادە و جام اوچون
 طرب بىرلە آغاز اېتىپ رود و مى
 شكار اىچرە مى اختيار ايلبان
 وگر پىل و كرک - اول دلیر اۋلتوروب
 كىرىپ كشتى بحر پىما ارا
 قىلىپ جام سىمىن اىچردىن نگون
 كىرىپ اندە انداقكە شىر يە
 قىلىپ مى ارا نىشكردىن گزك
 قوياش، اۋىلە كىم قىلسە مىل بروج
 ھمول شەھدىن فارغ البال اۋلوب
 توزوب نغمە خرگاہ ارا خرگھى
 سىراپردە چىرخ درگاہ ارا
 كىت اندە ھر علمدىن كېلتوروب
 نى كىم بۇلسە مېھول معلوم اېتىپ

بو ينگليغ انگه اوتتى ليل و نهار
 شرف برجيني ياروتوب شمع مهر
 ينه شاه رخشنده خورشيددېك
 عزيمت نينگ آهنگيگه ييغدى بزم
 سپه بحرى ايچره ينه توشتي جوش
 كوتردى ينه حرب كوسيني پيل
 آلب هند ناحيتين يكقلم
 چو هندوستاندين چيقردى سپاه
 بارور يول نينگ اطرافيده هر بلاد
 گر اېليك ييغاچ ابردى، گريوز ييغاچ
 بيرار نامه كيم اول طرف باريان
 چېكيب پيشكشلىر، كوروب شاهنى
 عنایت قليب شاه عالي مقام
 يوروب يول، تماشا قليب هر حدى
 بيليب ابردى خاقان كيم، اول تند سيل
 سپه ييغميش ابردى عدددين فزون
 كه اول عناد آشكار اېتمه گه
 ساليب صلحدين سؤز، ييارگه رسول
 اگر خصم بو سؤزگه ايندورسه باش
 و گر كورسه ايش بوتمس آزره ايله
 اوزين قيلمه غه عجز بيرله زبون
 بو تدبير ايله كيم تاييب ابردى راي
 ييباردى رسول خردپيشه يي
 نهاني انگه توتوروب سؤز بسى

انگه تېگروكيم بولدى فصل بهار
 همول شمعدين روشن اولدى سپهر
 جهان ملكى فتحه جمشيددېك
 ختا بيرله چين عزميني قىلدى جزم
 كر اېتتى فلک نينگ قولاغين خروش
 چاليندى بو كشورغه كوس رحيل
 يوروب چين بلاديه چېكتى الم
 كه چين كشورين قيلمه آرامگاه
 كه بير شاه اېدى انده عالي نهاد
 ييبرمك چيريك يوق اېدى احتياج
 كېليب نامه بر بيرله يالباريان
 قليب تكيه گه خاك درگاهنى
 توقفسيز ايلگرره ك ايلب خرام
 كه تا مسكنى بولدى چين سرحدى
 يوروب هنددين قىلدى چين سرى ميل
 يراغ ايله ميش ابردى حددين فزون
 خصومت ايشين اختيار اېتمه گه
 باريشماق طريقينى قيلمه قبول
 اوزاتقه قليب دوستانه معاش
 تېمور يوشه مس پوزش گرم ايله
 چيريك تارتيب اېتگه مصاف آزمون
 قليب اول اوزنى حريف آزمای
 رسالت ارا چابك اندیشه يي
 تېنگيز سويى اوزره ييباردى خسى

چو قاصد يېتیب شاه درگاهيغه
 سپاهی کوروندي که، یوز ییل خرد
 ینه اوردویی کیم، سپهر برین
 اساس آنچه کیم، کورسه نظاره گر
 کوروب، قالمه یین اوزده وادي نورد
 سوزین فهم ایتیب خیل درگه نشین
 دېدی شه که قاصدنی کپتوردیلر
 رسول خردمند کارآزمای
 چو تخت آلینی قیلدی آرامگاه
 که تسکین تاپیب کونگلیده اضطراب
 بسی مکث ایتیب، شاه کشور خدا
 دعا کوپ قلیب قاصد ناتوان
 که: «عرض ایتتی خاقان دریاشکوه
 بوکیم عزم قیلدینگ بو کشور ساری
 کیریب رخس گیتی نوردینگ بيله
 بو معنیغه باعث نی اپردی اېکین
 اگر دوست سپن، دوستلوق بو اېمس
 که سېندېک اولوغ شاه تارتیب سپاه
 وگر خود عداوتقه قیلدینگ غلو
 رسولونگ که کېلدی سوز ایتیب ایریک
 دېب اپردینگ که: «عزم اېتسون آلیب خراج
 دېب اپردیم که: «گر باردی دارای دهر
 و لیکن مېنینگ بیرله دارا ارا
 یوق اول کیم، منگه غالب اولغهی اېدی

نظر سالدی اندازه جاهيغه
 قیاس ايله ی آلمس انگه حد و عد
 کېلیب انده بیر چادر کمترین
 بوله آلمه یین هوشیغه چاره گر
 اوزین سالدی درگه غه انداق که گرد
 شه آلیده عرض ایتیلر کپلمیشین
 همول خسنی دریاغه یېتکوردیلر
 روان بولدی توفراق اوزه چهره سایی
 اوزین قیلدی مشغول هر ساری شاه
 سوزین ایتیان انگله ی آله ی جواب
 دېدی: «قیل حدیثینگی اېمدی ادا!
 بیان ایتتی خاقان حدیثین روان
 که ای نامور شاه انجم گروه!
 نېچوک کیم قویاش چرخ اخضر ساری
 یاروتونگ بو کشورنی گردینگ بيله
 نی فکرینگ بویان عزم بېردی اېکین
 کیشی دوستلوق مونداق ایشنی دېمس
 بیزینگ ملکنی قیلغه سین جلوه گاه
 نی کوردونگ عداوت که بولدونگ عدو
 انگه عذر ایتیب اوزاتوق تیریک
 که دارا باریب، مېنده دور تخت و تاج
 سنگه دهر دین یېتسون آیین و بهر
 ایش اپردی صلاح و مدارا ارا
 خراج و کېسیم طالب اولغهی اېدی

اگر سېن داغی قیلسنگ انداق سلوک
 توزوب ایکیمیز وحدت اسبابینی
 و گر بېرمس اېرسنگ بو ایشگه رضا
 بو اېردی سۆزوم، اېمدی هم بودورور
 همول سۆزدین انکار یوقتور منگه
 بو دم داغی یانسنگ بۆلوب صلحجوی
 و گر کین ایشیده غلو ایله سنگ
 مېنینگ داغی بو ایشته یوق کمليغیم
 چیریک آنچه دورکیم، انینگ سانی یوق
 عیال و وطن اوزره تا جانی بار
 ولی ایکی شه ظاهر اېتگنده کین
 قه یان فتح بۆلماق چو معلوم اېمس
 کیشی رزمدين نېچه بۆلسه ییراق
 سخنور چو شرح ایله دی برچه سۆز
 شه اول نکته لردين تبسم قیلیب
 که: «گر شاهلیغ عزّ و تمکینیده
 مېنینگ بیرله دارانی خاقان چین
 که هر کیمسه گه بۆلسه آگاهلیغ
 اگر شه غه دور ملک ایله اعتبار
 و گر خود شجاعت اېرور معتبر
 که رزمیغه چون بۆلدی رغبت منگه
 قیلیب اېردیم اول طور عاجزانی
 چو مېن غالب اېردیم بلاشتباه
 مسلم توتر بۆلسه بو رازنی

که بیر-بیر بيله ایله گه یلر ملوک
 فراز ایله لی شدت ابوابینی
 کۆره ی هر نې آلیمغه یازمیش قضا
 اؤزونگ دې که بو سۆز یامانمودورور
 ینه نوع گفتار یوقتور منگه
 منگه داغی صلح اوزره دور گفتگوی
 عداوت اوزه گفتگو ایله سنگ
 مصاف امریده نافرهملیغیم
 یراق آنچه کیم، انینگ امکانی یوق
 کیشی حرب اېتر تاکه امکانی بار
 ظفر قی طرف بۆلماق اېرمس یقین
 جبین اوزره اول حرف مرقوم اېمس
 اېرور هضم آیینیده یخشیراق»
 جواب ایسته یو، تیکتی توفراقه کۆز
 دېدی گوهرافشان تکلم قیلیب
 جهاندارلیغ رسم و آیینیده
 برابر توتر - بو غلطدور یقین
 بیلورکیم، اېرور ملک ایله شاهلیغ
 مېنینگ کشوریم ایکی داراچه بار
 انینگ حالیدین توتتی اېرکین خبر
 انینگ عشری یوق اېردی شوکت منگه
 که کۆرمه یدور اېل، اؤیله هرگزانی
 هم آخر منگه بېردی نصرت اله
 اونوتتیک مقالات ناسازنی

اۋزین بویروغومغە مطیع ایله دیک
 رعایت قیلە ی اولچە امکانیدور
 اگر توتمس ابرسە مسلّم مونی
 که هر سۋزکە قیلدیم بیان - چین اېمیش
 توگندی سۋزوم، اېمدی بۇلغیل روان
 که سېن بارغاچ-اۋق عزم قیلغومدورور
 روانراق کپتورسنگ جواب صواب
 اگر امردین تۇلغر اۋلسە بۇیون
 چو قاصد اېشیتتی بو ینگلیغ مقال
 دوا تاپمەیین درد جانکاهیغە
 نې سۋزکیم قیلیب اېردی خاقان خطاب
 نېچوک کیم اۋتوب اېردی مجلس ارا
 چو فهم اېتتی خاقان کیم، اول تندشیر
 ییبارسە کیشی اسرو بی نفع اېرور
 عداوتقە مردانە بېل باغله دی
 چیریک ییغمیش اېردی ختا ملکیدین
 سپاهی سپهر انجمیدین فزون
 تۇقوز یوز مینگ اول نوع ناوک فگن
 که بیردین بۇلوب خصم یامغورده غرق
 جبه سربەسر زرحل و تورکساز
 باری ناوک افگن، باری تیغزن
 هر آتلیغ کېلیب نخل آراسته
 بو ینگلیغ سپه بیرله خاقان چین
 عدوگە چیقیب اۋترو، چین شھریدین

کېلیب عذر و عجزین شفیع ایله دیک
 اینگدېک ســـــرافرازلر شانیدور
 انگه کۋرگوزە ی رزم و هیجا کونی
 منگە چین دېمک رسم و آیین اېمیش
 انگه بو سۋزومدین خبر قیل روان
 یۋل آهسته-آهسته کېلگومدورور
 صواب اۋلغوسی بیزگە داغی جواب
 کۋرالی که گردون نې اۋینر اۋیون
 قۋوب قۋیدی یوز یۋلغە آشفته حال
 قدم قۋیدی اۋز خان درگاهیه
 نېلرکیم بویوردی سکندر جواب
 سراسر بیان ایله دی ماجرا
 اېرور اول گمان ایله گندین دلیر
 و گر بارسە مونداق جوابین بېرور
 سکندر کېلور وقتینی چاغله دی
 یېتی یۋق که یېتمیش اتا ملکیدین
 عدد ایچره صحرا قومیدین فزون
 نې ناوک فگن کیم، بلارک فگن
 ینه بیر چاقیلغە ی اینگدېک که برق
 کېجیم بارچه زربفت چینی طراز
 بۇلوب بارچه جوشن بیله رویتن
 دېمه نخل کیم، ماه ناکاسته
 سپه یۋق که آشوب روی زمین
 سالیب جبهه سی اوزره چین قهریدین

عدو وهميدین بؤلمه يين ايشده سست
 سپه دوریغه خندق قازدوروب
 رعایت قلیب هضم آیینی
 چو خندق قازارغه تاپیب احتیاج
 انی باوجود اختصار ایلبان
 ارابه بیله، اویله حصن متین
 ارابه چو ایل دوریغه یانداشیب
 ارابه اوزه توره پیوست اولوب
 توره بارچه قلاب ایله بند و بست
 ینه خندق آلیده موندو تیکیب
 یَسَب قورغانین اول صفت بی خلل
 اوزین بپرکیتیپ بویله سرخیل چین
 ینه یاندين اسکندر چیررزم
 انگه تېگروکیم، بو اوزین بپرکیتیپ
 چو خاقان ساریدین کوروندی قرا
 سپاهی که تعریف انگه عار ابدی
 سپاهین توزوب شاه رزم آزمای
 سوران یوق که یوز مینگ هژبر یله
 سکندرینینگ اول کېلمگی تند و تیز
 عدو کؤنگلینی ایله دی وهمناک
 چو آقشام یقین ابردی ایکی سپاه
 فلک چونکه خورشید خاقانینی
 همول خیل پروین اوزین کورگوزه
 ایکی خیل ارا حزم اظهاریدین

کوروب بیر، توشوردی سپاهین درست
 که نظاره سی هوشنی آزدوروب
 که ساز ایله گهی رزم آیینی
 بولوب خندق دوری اؤن بېش ییغاچ
 ایچین لیک محکم حصار ایلبان
 که ابرمس فلک حصنی انداق حصین
 ایکی دوره دین هم حسابی آشیب
 توره کپنیده خلق همدست اولوب
 کمین ایلبان کپنیده اهل شست
 قلین نیشکر دېک که هندو تیکیب
 که یؤل تاپمه غودېک ایچیگه اجل
 یَسَب خیلی دوریده حصن حصین
 قلیب کوچ-برکوک چین ساری عزم
 مونونگ ملکی قصدیغه اول هم یتیب
 یَسَب توردی سکندر اول دشت ارا
 نېچه کیم کیشی کؤپ دېسه بار ابدی
 سوران سالدی و توشتی حزم آزمای
 دېگین سالدی کؤک تاقیغه ولوله
 سوران بیرله بو سالماغی رستاخیز
 که کوردیلر آنی عجب سهمناک
 ضرورت که توتیلر آرامگاه
 یاشوردی توزوب غرب قورغانینی
 طلایه کبی چیتی گردون اوزه
 طلایه روان بولدی هر ساریدین

يزه کله پياي روانه بولوب
 سکندر خيالي بوکيم صبحگاه
 قليب حرب اهلي نينگ آرايشي
 عدو ساري عزم ايله گهي بيدرنگ
 چو پرخاش ايتيب کارزار ايله گهي
 چو فهم ايتيلر حکمت اهلي بو عزم
 که: «تانگلا و ايندين مدارا کبره ک
 ني ايشگه که سياره و ثابتات
 نظرکيم نحوستقه واقع دورور
 بو ايکي کون ار شه غه بولسه سکون
 کيم، اول ايشته بولغهي غرابت بسی
 بو سوزده اگر بولسه داغي خلاف
 اميد اول که اعداغه سالغهي شکست
 شه اول سوز بيله تاپتي تسکين بسی
 ينه ساري خاقان گردون جناب
 ختايي سپه، بلکه چيني گروه
 باري نينگ اراسيده آشوب ابدی
 نچه کيم برور ابردی خاقان کونگول
 انگه يتي کيم، قيلمه يين ايشگه ميل
 «که بو نامور کامکار دلير
 که ايلب جهانگيرليکني هوس
 بو کونگه دېگين هر قه يان کيم يوروب
 قيو ملک ساري که ايتيب حشر
 ني شه بويي ساري که تشلب کمند

سها اوقلريگه نشانه بولوب
 تحرک تاپيب خيل انجم سپاه
 ييب اولچه امکان گنجايشي
 اينگدېک که درياغه سورغهي نهنگ
 قيامت کونين آشکار ايله گهي
 کليل شاهغه قيلدیلر منع رزم
 هيل ايله مک آشکارا کبره ک
 قيلورلر نحوستده سير و ثابت
 تناسب ايله بيزغه راجع دورور
 ايشي سالغهي اورته غه چرخ نگون
 شه اقبالي تاپقه ي مهابت بسی
 اوچونچي کون ار شاه قيلسه مصاف
 شکوهيني قيلغهي قرا بيرغه پست»
 هوا توتمه دي شعله کين بسی
 ايلي ايچره تاپميش ابدی اضطراب
 کوروب خصم خيلیده بېحد شکوه
 باري وهم ايليگه لگدکوب ابدی
 توزه لمس ابدی وهم تاپقان کونگول
 سوز اظهار اېته باشله دي خيل-خيل:
 يوره ک ايچره قاپلان شکوه ايچره شير
 هوس قيلغانیغه تاپيب دسترس
 ني کيم کاميدور، ايليگه کېلتوروب
 اني فتح ايتيب، قيلمه يين شور و شر
 بولوب بويي آينگ کمنديغه بند

مصافیده اول کون که دارا اېدی
 انګه رزم و تدبیر ايله تاپتی دست
 اېمس بیزګه داراچه خیل و گروه
 ینه اول که صاحبقران هم اېرور
 مونونګدېک کیشی بیرله کوششغه پیچ
 اینینگ بیرله کیم اورسه لاف مصاف
 اولوغلرنی ایلب شفاعت انګه
 یوق اېرسه اېرور اول قوي، بو ضعیف
 کیشی قیلسه دعوا اوروش بیغیدین
 بیراوکیم - انګه عقل دعواسی بار
 یوق اؤز جانیغه، خلق جانیغه هم
 مطیع اؤلسه ایلب قبول خراج
 نېلر قیلدی مللوی بدروز انګه
 بؤلوب عجزیغه معترف رای هند
 اگر بارسه خاقان داغی قاشیغه
 عیان ایلبان خدمت اظهارینی
 بو ایشتن نېکیم اؤزګه توتسه وجود
 بؤلوب فرقه-فرقه اېلی سو-بسو
 بیراوکیم اېدی محرم خاص انګه
 تیلب خلوتی خالی اغیاردین
 دېدی اؤلتوروب ییغله یو زار-زار
 اېشیتګنی اېلدین سراسر دېدی
 توګتګچ سؤزین دېدی: «اېی شهریار
 منګه اولچه معلوم بؤلدی، دېدیم

بو بیر قطره، اول ژرف دریا اېدی
 که اقبالی شاخیغه بېردی شکست
 انګه لیک اؤن بیزچه فر و شکوه
 جوان دولت و پهلوان هم اېرور
 اېمس ایش حسابی بيله راست هیچ
 خرد ایتور اول سؤزینګ آتین گراف
 کېرک قیلسه خاقان اطاعت انګه
 انګه هیچ پا بیرله اېرمس حریف
 امان تاپماغ اؤلمس اینینگ تیغیدین
 اؤزی قصدین اېتمک نې معناسی بار
 نې جان، عزّ ايله خان و مانیغه هم
 توتر اول مسلم مونګه تخت و تاج
 بوکون معتمد بؤلدی فیروز انګه
 اېرور بو زمان کشور آرای هند
 قویر مملکت افسرین باشیغه
 آلور هر نېکیم ملکیدور بارینی
 پُشیمانلیغی قیلمس اول وقت سود»
 بو سؤزنی قیلور اېردیلر گفتگو
 محبت ارا صاحب اخلاص انګه
 نې اغیاردین، بلکه دیاردین
 که: «اېلګه توشوبتور عجب خارخار»
 کوپ و آز یوق کیم، برابر دېدی
 که بؤلسون سنگه دایما بخت یار!
 که بو سؤزنی ایتورده معذور اېدیم

اینانسنگ بو حالتقه بیر فکر قیل
 دَمې قیلدی اندیشه خاقان چین
 که ناقل سۆزی سربەسر چین اېمیش
 بسی بۆلدى اؤز آلیغه چاره جوی
 اېلین داغی بیلدی که باردور محق
 که چینی ایاغ بیرلە خارای روم
 نېچە کیمسە عقل ایچرە دور زبردست
 اگر چینی اول کینەنی قیلسە فاش
 بو ایشته هجوم اېتتی قیغو انگه
 سحر وقتی بیر رای تاپتی صواب
 سالیب عقل کۆنگلیگه اندیشه یی
 تیلەتتی هم اول محرم خاصنی
 دېدی: «بارگه دوریدین اېلنی سور
 اېشیکنی کېلیب ایلە گیل تکیه گاه
 بوگون اسره آقشامغه چه بو اېشیک
 کېلور کېچه گر کېلدیم اېرسە بو چاغ
 اگر کېلمە سم اؤز یراغینگنی کور
 ولی بیر کون و بیر کېچه زنهار
 ولی مېندین ایش صورتین سؤرمە غیل
 قبول اېتتی خاقان سۆزین مستمع
 سالیب هر نې شاهانه اېردی اساس
 همول محرمیغه ایتتی که: «بات
 چو کېلتوردی مرکبنی تیار اېتیب
 چیقیب مرکب اوستیگه خاقان چین

اینانمس اېسەنگ ایلە تحقیق و بیل»
 چو کۆپ قیلدی تحقیق، بیلدی یقین
 انغه راستلیق دأب و آیین اېمیش
 انگه بېرمەدی هیچ بیر چاره روی
 اېمس طعن و تشنیعغه مستحق
 قچان کیم اوروش تورسە دارای روم
 بیلور کیم قەیان توشگوسیدور شکست
 بیلور کیم اورر اؤز ایاغیغه تاش
 تانگ آتقونچه یوق اېردی اویقوانگه
 آلیب غیب دوشیزە سیدین نقاب
 که تاپمەیدور آنی خردپیشه یی
 که کورگوزمیش اېردی بو اخلاصنی
 سراپردە درگاهیدین هم ایتور
 ندا قیل که: «کورمس بوگون اېلنی شاه!»
 مېنینگ ساریدین بۆلمە اندیشه لیک
 میسردورور بارچه کام و فراغ
 نې آلینگغه کېلسە ایاغینگنی کور
 که بو پردەدە یخشی بۆل پردە دار
 بو اندیشه کیفیتین سؤرمە غیل»
 کیریب اویگه اول رای ارا مخترع
 رسولانە اېگنیگه سالدی لباس
 سراپردە یانیدە کېلتور بیر آت!»
 سراپردە یانیغە چېکتی یېتیب
 انی قیلدی بو راز ایشیگه امین

قمر سياح سريع السيري قوياش بيله قران قيلغاندېك خاقان اسكندرگه رسالت
اوچون مقارن بؤلغانی و اول مقارنه دين مقابله غه بارغاچ قمر دېك نور و
صفادين تؤلغانی

قارانغوده چيقتی سپه دين سوروب
بېرب مھر نقشين که خاقان دېميش:
الر چون نشانه تايپ دليپسند
بؤلوب تيز خاقان آفاقگرد
بارور اېردی کؤنگليده يوز مينگ خيال
چو خورشيد اسكندري آچتی چهر
نجوم اؤلدى چين خيليدېك بي فروغ
سکندر سپاهيغه فرخ رسول
روان شه غه عرض اېتتيلر بو مقال
باشيدین-آياغيغه چه فر و هوش
سکندر دېدی: «ايلبان احترام
که بو کېچه بير توش کؤروبمېن غريب
«قوياشچه منگه توشته انوار اېدی
کېليان قؤير اېردی آلیمده باش
ينه حکمت اهلی نینگ اعلاميده
«نواد اېدی بو ايکی کونده کؤپ
نوادرکه قيلدی الر اعتبار
دېبان شه بو سؤزنی، دېدی کيم: «يورونگ
باريب چونکه کېلتوردیلر ايچکری
ييرا قراق سخندان فرخنده رای
رسول اېردی چون يرخشی اوصاف ايله

اؤزين قلعه دربند يغه يېتکوروب
«چيقارينگ مېنی کيم، اېرور کل ايش»
چيقاريب انی قلعه دين بېگزند
سکندر سپاهی سری رهنورد
خواطر قيليب کؤنگليني پايمال
سکندر دېك آفاق اوزه سالدی مھر
قضا قيلدی کؤک مرغزارين قؤروغ
يېتيب آستانیده قيلدی نزول
که: «کېلميش رسول همايون جمال
بشر صورتی ايچره کېلگن سروش»
انگه تختيم آلينده ايلنگ مقام
بو گر بؤلسه تعيری اېرمس عجيب:
ينه بير قوياش هم پديدار اېدی
کيشی کؤرمه ميش مونداق ايکی قوياش»
فلک سيريدین يازغان احکاميده:
که ظاهر بؤلور، دېدیلر، مونده کؤپ»
بو نادر يری بؤلماق امکاني بار»
دېگان کيمسه نی ايچکری کېلتورونگ!
کؤروب رسم و آيين اسکندری
رسولانه آيين کېتوردی بجای
سکندر تيلب قوچتی الطاف ايله

پيتيب بختدين بو بشارت انكه
رسول اولغاچ آليده آرامجوى
كه: «هر نې سوزونگ بولسه آغا ز قیل
تأنى بيله دېدى فرخ رسول
نې كيم ايله دينگ حكم، جان اوستيگه
و ليكن ختا خانى خاقان چين
منگه نېچه سوز دېدورور، بس شريف
اگر ترقه سه هر طرف انجمن
سوررغه چو شه لطف و احسانى بار
ينه دېدوروركيم شه پاكراى
كه شه بولغهى و حامل راز و بس
يوق ابرسه قوپوب يانغيل و تورمه غيل
گمان ايتسه لر ابل فدائى سېنى
شكال ايله سونلر آياغينگه بند
سكندر قوپوب آليغه تيغ تيز
اگر بولسنگيز مېندين اندیشه ليك
سكندرگه آشتى بو ايشدين شعف
كه بند ايله مكليكه يوق احتياج
قيليب حكمت اهلى بسى التماس
سخنور آياغينى بند ايتتيلر
شه آليغه كهلتورديلر تيغ هم
چو بولدى تهى خلوت اغياردين
رسول ايتتى: «كې، شه پاكراى
ساغينمه مېنى قاصد رهنورد

شه: «اؤلتورا!» - دېب ايتتى اشارت انكه
سوال ايتتى اسكندر كامجوى
نې راز ايتسنگ ييزنى همراز قیل!
كه: «ابى درگهينگ آستان قبول!
روان قيلماق آنى روان اوستيگه
كه، تدبير و رايغه يوز آفرين
كه ابرمس اېشيتمكه هر كيم حريف
رسول اولسه و خسرو صفشكن
مېن اول نكته سورمك نينگ امكانى بار
اگر بولسه بو نوع خلوت نماى
سېن اظهار قیل هر نې كيم ملتمس
و گر قيلسه لر حبس، دم اورمه غيل
فساد اهلى نينگ تيره رايى سېنى
قؤلونگه داغى باغله سونلر كمند
قيل اول لحظه تيغ زبان نكته ريز
قيلينگ بند اينك آياغ و ايليک»
دېدى: «بارينگيز هر كيشى بير طرف
اېمس هدهد آيين سونغورغه كاج»
خصوصاً ارسطوى انجمنشناس
قؤلين هم اسير كمند ايتتيلر
ييراغ قويديلر بارچه بير-بير قدم
ينه سوردى پوشيده اسراردين
عدوبند، يوق-يوق كه كشوركشاي
كه خاقان سنگه بولدى درگه نورد

بوکیم بولمیشهم خاکِ درگه نشین
ایاغیمده بند و ایلیگیمده بند
بو ایش باعشی نیچه صورت ابدی
سکندرنی حیرت زبون ایله دی
دېدی: «کپی، سپهدار چین و ختا
که بولغهی عدوسیغه مونداق اسیر
توتولغهی کلب اوز ایاغی بیله
سؤزونگ نینگ اداسیده قیلمه شتاب
دېدی ایلبان فکر خاقان چین
توشوب اېردی باشیمغه، بس، مُشکل ایش
ینه بار ابدی اعتمادیم سنگه
که بارسېن جوانمرد و روشن روان
زبونکشلوک اؤلسم شعارینگ سېنینگ
الرکیم سنگه قیلدیلر کۆپ خلاف
دېگن چاغده عذر اېتمه دینگ جز کرم
منگه تاپمه یین انداق امری وقوع
خصوصاً خصال حمیده ننگ بیلیم
اوزومنی قیلیب بویله زار و زبون
دېبان عرضِ حالیم تَظَلُّم قیلیب
تاپه آلمه دیم هیچ صورت بیله
بار اېردی قاشیمده قویاشدین یاروق
بو سؤزکیم سوروب شاه مُشکل پسند
دېدی آفرین ایلب: «اېی کامیاب
ینه هر سؤزونگ بؤلسه اظهار قیل

نی ایلیگیمده تیغ و نی کؤنگلومده کین
اوزومنی سنگه قیلیمیشهم مستمند
که بو نوع کېلمک ضرورت ابدی»
بو ایشدین که چرخ نگون ایله دی
نېچوک شاه لر بویله قیلغهی خطا
که، کیمسه انگه بولمه غهی دستگیر
داغی نکته سورگهی فراغی بیله
بورون بو سوالیمغه بېرگیل جواب»
که: «اېی دهر ملکیمگه مسندنشین
که آنینگ علاجی ابدی بو کلبیش
که بو نوع ابدی اعتقادیم سنگه
جوان مرد و همتور و پهلوان
بو نوع ایشدور، البته، عارینگ سېنینگ
سپه چېکتیلر ظاهر ایلب مصاف
کیم، اؤلدی ذلیل، ایله دینگ محترم
که قیلغهی تقاضای بیم و خشوع
اولوغ اعتماد ایشلرینگگه قیلیب
توشوب تختینگ آلیغه خوارو نگون
اسیرانه نطق و تکلم قیلیب
قاشینگدین قویرنی کدورت بیله
که قیلغونگدورور لطف و دلجویلوق»
جوابین بغایت تاپیب دلپسند
بو رایینگ خود اېردی بغایت صواب
خفا پرده سیدین پدیدار قیل

كە بو حال ايله كۆرسە بۆلمس سېنى
 دعا بىرلە خاقان دريانظير
 بو كېلمكدين اېردى غرض بو منگە
 سۆزوم ھەر نې بار، اۆلتوروب رو-برو
 بودور سۆزكە چون كېلدى شەدىن رسول
 جوايىدىن ار بۆلدى آشفته شاه
 گر آرتوغ دېدىم سۆز - گنھكارمېن
 بىلىب جرموم آلینگە كېلدىم ذليل
 و گر عفو ايله قىسمم اېتسنگ طرب
 سكندر دېدى: «كېى، شە كامياب
 سۆزى اېردى معقول و يارانە ھم
 ولى مېن قىلىپ پۇختە تدبىرلىك
 جهان ملكين آچماقنى جزم ايله دىم
 عدوسيغە ھەر شەكە غالب دورور
 يۇق اېرسە سنگە اۆكتە سۆز يۇق اېدى
 گر اول سۆزدە بار اېرسە داغى خلاف
 دعا قىلدى خاقان و سۆز باشلەدى
 دېدى: «كېى، مطيع اهل عالم سنگە
 نې كشوركە آچماققە اوردونگ قدم
 قىلىپ فتحى تدبىرىدە قىل و قال
 بيلورسېن اوزونگ مللو چاغلى كىشى
 نېچە قىلدى آلینگە كين و عناد
 يېرى بار اېدى ايله مك قتل و كين
 چو لطفونگدين آگاہ قىلدىنگ انى

بو صورت بىلە سۆرسە بۆلمس سېنى»
 دېدى: «كېى، جهاندار درياضمير!
 كە بۆلغەى جنابىنگدە يارغو منگە
 قاشىنگدە دېگەيمېن بارىن مو-بەمو
 كە ھم كېلگىل و، ھم خراج اېت قبول
 كېلىب مېن انگە بۆلغەلى عذرخواه
 سياست قىلورغە سزاوارمېن
 اگر تارتسنگ تيغ - قانيم سبيل
 سېنىنگ خۇق و لطفونگدين اېرمىس عجب»
 منگە اولچە سېن ايتىب اېردىنگ جواب
 پسند اېتگودېك خويش و يىگانە ھم
 چو باشىمدە اېردى جهانگىرلىك
 بو كشور سىرى داغى عزم ايله دىم
 بو يىنگليغ بەھانەغە طالب دورور
 نې بۆلسە يىزىنگ سارىدىن - اۇق اېدى
 بىلىپ ايله دوک اېمدى خاطرنى صاف»
 سۆزىن اوز مرادى سىرى تاشلەدى
 جهانگىر بۆلماق مسلم سنگە
 انىنگ فتحى خود بۆلمەدى بېالم
 كۆنگولگە كىرىب ھەر زمان يوز خيال
 كە نىرنگ و افسون اېدى ورزشى
 نې تشويش ايله بۆلدى فتح اول بلاد
 عطا قىلدىنگ اۇغليغە تاج و نگىن
 اتا ملكيدە شاه قىلدىنگ انى

بويان ايله گچ عزم دولت بيله
 مېنى كيم عدو ايلر ابردينگ خيال
 خيالىمغه يوزلندى بو نوع ايش
 سېنى كيم حق اېتى بو نوع ارجمند
 تيلرمېن كه بو بولسه آسان منگه
 سكندر دېدى: «جمع قيلغيل كؤنگول
 دېسنگ، خدمتينگده جبين سورته يين
 قليب سنگه فرزند دېك پاى بوس
 سېن اېت مسند اوزره كله دارلىق
 اگر خود بو نوع ايله مس سېن قبول
 مېنى ايله آگه كه، اول ايش قيله
 بولوب شاد خاقان دولتقرين
 كوزيدن تيه آلمه يين ياشينى
 دېدى: «كې، شهنشاه گردون سرير
 هميشه جهان پهلوان بولغه سېن
 بولوب طوع ايله بنده فرمان سنگه
 بو نې لطف و پاكيزه طينت بولور
 بو همت كه بېرميش سنگه بې نياز
 دېمان لايقينگ ايكى عالم اېدى
 بو الطاف كيم سېن عيان ايله دينگ
 كلامينگ عيان ايله گن مسأله
 ولى چون دېدينگ آشنالغ سؤزى
 گمانيمده يوق اېردى بو احترام
 يرامس سنگه گرچه مېندېك اتا

كه تخت اوزره سېن فتح و نصرت بيله
 بو نوع اېتيم اؤزنى سنگه پايمال
 كه مونداق اطاعت كيشى قيلمه ميش
 كه پستينگدورور بؤيله مېندېك بلند
 كه بيلسه م كه، نې قيلغونگ احسان منگه!
 ايكى دهر ارا سېن اتا، مېن اؤغول
 سېنى تخت جاهيمغه اؤلتورته يين
 دېين كيم، تيريلدى ملك فيله قوس
 مېن آلينگده ايله ي سپهدارلىق
 نې ينگليغ كه كؤنگلونگه ايلر شمول
 نېچه ايله ي آغانچه كوشش قيله ي
 دعالر بيله ايلبان آفرين
 قؤيوب شكر توفراغيغه باشينى
 سريرينگغه يوق اوج گردون نظير
 جهان اهليغه كامران بولغه سېن
 مېنينگدېك بسى خان و خاقان سنگه
 بو نې خلق و احسان و همت بولور
 اېرور شعليغينگغه جهان ملكى آز
 كه اؤن بولسه اېردى داغى كم اېدى
 مېنى شكريده ناتوان ايله دينگ
 اېشيتمكه يوقتور منگه حوصله
 اراده اؤغوللوق، اتاليق سؤزى
 كه قيلغونگ مېنى بؤيله عالي مقام
 ولى مېن بو سؤزنى دېمكدور خطا

گهر ذاتیغە نې کیم اؤلگە ی شرف
 بو احسانینگە گرچه لایق ایمان
 و لیک اوزگە سۆزلرکە قیلدینگ بیان
 که فاش اېتمە گیل اېلگە بو رازنی
 رسولانە ایلب منگە التفات
 اېلینگگە دېگیل کیم: «بو کېلگن رسول
 تانگ آتقچ رسولی یوبار قاشیمە
 مېنی ایله درگاهینگە التماس
 کۆروب او یله تعظیم اېل کۆرگودېک
 اېرور مینگ ییل اول کیم کېلور یادیمە
 که بو ملک اندین که احداث اېرور
 که چین ملکیده اېردیلر خان باری
 بولرینگ توتوب پاس ناموسینی
 که خاقانلیغیم شوکتی سینمە سون
 اولوس ایچرە اعزاز قیلغیل مېنی
 خراجی که نامەنگدە مسطور اېدی
 بو تکلیفنی سېن داغی قیلمە غیل
 خراج ایستە مکدین غرض مال اېسە
 خزاین منگە بې نهایت دورور
 منگە هر قچان بۆلسە سېندېک اؤغول
 تۆکە ی آلینگە اول قدر مال و گنج
 بو ینگلیغ رعایتلر اېتگن زمان
 که یوزونگە مېن داغی مجلس توزە ی
 نېچە وقت کیم بۆلسە کامینگ سېنینگ
 بوکیم بۆلغە ی آنینگ اتاسی صدف
 صدف بیرلە دُر حالیدین یوق دېمان
 الردین قیل اوشمونچە چاغلیق عیان
 بو کېلمکدین انجام و آغازنی
 بوکون اسرە بان، شام بۆلغچ اوزات
 یرە شدین، دېدی، سۆز و قیلدیم قبول»
 که سالسون شرف سایە سی باشیمە
 کېلە ی مېن توتوب حکم و امرینگنی پاس
 ملوک آنی بیر-بیرگە یتکورگودېک
 که خانلیغدور آبا و اجدادیمە
 اتادین اتایزگە میراث اېرور
 قیو خان که، خان و خاقان باری
 منگە سالمە بزمنینگ زمین بوسینی
 شهنشە لیغیم صولتی سینمە سون
 «اتا»، دېب سرافراز قیلغیل مېنی
 که چین دایم اول ایشته معذور اېدی
 سۆزین دېمە و کۆزگە هم ایلمە غیل
 دُر و لعلدین طوق و خلخال اېسە
 دُر و لعل بېحد و غایت دورور
 قچان مخزن اسررغە بۆلغە ی کۆنگول
 که یتسون سپاهینگغە ییغماغدە رنج
 مېنینگ باغ و قصریمغە بۆل مهمان
 ملوکانه ترتیلر کۆرغوزە ی
 بو کشوردە بۆلسون مقامینگ سېنینگ

بارور وقتينگ اول کون که تعيين ابرور
 بوله ی نېچه منزل جمالينگه شاد
 قيل البته پنهان ولی بو سؤزوم
 سکندر دېدی: «مېن خود ايله ی نهان
 دېدی: «مېندين اولمس بو ايش اېلگه طرح»
 سکندر قبول اېتتی باری سؤزين
 اېلين حاضر ايستب، اشارت بيله
 که: «بو فرخ آيين فرخنده پي
 بورون قوللريدین کمندین آلينگ
 بسی يخشی سؤزلرگه حامل اېدی
 مېنينگ بيرله خاقان ارا سالدی صلح
 ملوکانه تۈنلر انگه کييدورونگ
 نېينگلېغ که حکم اېتتی، توتتی وجود
 دېدی: «تينغيل آقشامغه چه شادمان
 دعا ايتيان شاه فرزانه غه
 بؤلوب انده آقشامغه چه کامياب
 که اول يېرده کيم داخل چين اېدی
 چو آی قاصدی چيقتی گردون اوزه
 رسول قمرسير هم ميندی آت
 همول محرمی کيم اېدی منتظر
 انگه تاپشوروب دشت پيما سمند
 باريب يۈلده غی رنج و فرسوده ليغ
 ايشی ايلب انداق که قيلمه ی کيشی
 سحرگه که مهر اولدی مسندنشين

اوزاته ی انينگدېک که آيين ابرور
 نې يېرده بويورسنگ قيله ی خيرباد
 که مونداق رسالتنی قيلديم اۈزوم»
 سېن ار ظاهر اېتسنگ نېته ی ناگهان»
 نېينگلېغ که ضبط ايله ميش، قيلدی شرح
 بو وعده وفاسيغه توتتی اۈزين
 دېدی نکته، مونداق عبارت بيله
 که، قيلدی بيابان رسالتقه طی
 اياغلريدین داغی بندين آلينگ
 رسالت طريقيه کامل اېدی
 همول بحر ايله کان ارا سالدی صلح
 بېريب مونچه نقد، آلیمه کېلتورونگ!
 اجازه بېريب شاه بافر و جود
 روان بؤل جهان تيره بؤلغان زمان»
 خرام ايله دی مهمانخانه غه
 تاپيب کام و آچمه ی يوزيدین نقاب
 رسالتقه بو نوع آيين اېدی
 خرام ايله يو تاغ و هامون اوزه
 اۈزين منزلی ساری يېتکوردی بات
 وصاليدین ايلب انی مفتخر
 کيريب پرده ايچره شه ارجمند
 تاپيب تخت و جاه اوزره آسوده ليغ
 کيشی خيليدین کېلمه ی انداق ايشی
 انينگدېک که تخت اوزره خاقان چين

سكندر قليب تختی اوزره مقام
 اولوس حاضر اولدی چو درگاهیه
 تانی یله شاه آفاقیر
 دېدی: «ایله گیل عزم خاقان سری
 انکه ایت مېندین دُرود و سلام
 که: «قیل برطرف کینه اسبابینی
 اگر یخشی ییز، گر یامان ییز بوکون
 قوْپوب کېل که، ییز کینه دین تاق ییز
 یقین کیم بو سؤزنی قبول ایله گونگ
 سکندر چو مقصودین اېتتی تمام
 چو خاقان سپاهیغه بۆلدی قرین
 رسول ابرکنین آشکار ایله دی
 چو خاقانغه عرض اولدی اول ماجرا
 قلیب مسند اوزره مقام اول داغی
 سکندر رسولیدین اېتتی سوال
 سخنور نېچوک کیم شه ایتیب اېدی
 اېشیتتی چو خاقان سراسر حدیث
 کوْپ اظهار عیش و نشاط ایلان
 دېدی: «چونکه شاه سپهراحتشام
 عداوت بيله قیلدی ییزگه مرور
 بو دم کیم ملایم حکایت دېمیش
 انینگ بیرله یوق ییزگه پرخاش و کین
 رسول ایتتی کیم: «بیزینگ شه سؤزی
 یوق اېرسه بیلور مونچه اهل خرد

بویوردی سپاه اهلّیغه باری عام
 توجه قلیب مسند جاهیه
 تیل بیر سخندان فرمان پذیر
 بهار ابریدېک بحر عمان سری
 سلامیم دېگچ، بؤیله یتکور پیام
 عذارینگه آچ صلح ابوابینی
 سېنینگ ملکونگه مهمان ییز بوکون
 بغایت جمالینگه مشتاق ییز
 نیاز اهلی ساری نزول ایله گونگ»
 رسول اوردی یول قطعی قیلماقغه گام
 سوروب نکته، انداق که دُر ثمین
 اوزین آرزوخواه بار ایله دی
 تیله تتی انی بارگاهی ارا
 اولوسقه بېریب باری عام اول داغی
 که: «کېلمکته مقصودونگ ایتیل مقال»
 تمامینی خاقان قاشیده دېدی
 فرح بخش، بل روح پرور حدیث
 سخنور بيله انبساط ایلان
 سورر اېردی چون کین یوزیدین کلام
 سپه تارتماق ییزگه بۆلدی ضرور
 یقین بۆلدی کیم ییزگه خواهان اېمیش
 بؤلور ییز روان سېن بار اېرسنگ امین»
 دېیلگچ، گمان اېت که، ایتور اؤزی
 که یوقتور مېنگه سېنی ایسترگه حد»

بو سۆز بيرله خاقان قىليب نوشخند
 بؤلوب چين سپاهى عجب شادمان
 اؤزيگه اولوس، بارچه ايلنديلر
 مگر بسكه جوش اوردى خلق كثر
 خلایقغه حكم اېتتى چين خسروى
 ولى يوزچه گلروي چيني نژاد
 اؤزى بيرله آلدی، داغى سوردی رخش
 سكندر ساريدین داغى شاهلر
 الر داغى شاهانه تزيین بيله
 چقيب اؤترو خاقانغه ايلب هجوم
 كؤروشوب پايى، يېتیب فوج-فوج
 چو شاه آستانىغه بؤلدى يقين
 يوگوروب ايلهينده آزادهلر
 طناب اوچيغه چون ياووق قويدى گام
 ايکى ساريدین قؤل آچیب ايکى شاه
 چو بير-بيرلريگه ياووشتى ايكاو
 فلک کورمه يين آشکار و نهان
 بيرى گر عظيم، اول بيرى اعظمى
 قوچوشقاچ ايکى شاه فيروزبخت
 توتوب بير قؤلى بيرله خاقان قؤلین
 چو خاقان کپين قالدى ايلب حجاب
 اياغين سرير اوزره چون يېتكوروب
 قيلورغه ني کيم وعده قيلميش وفا
 ملایم-ملایم سؤروب هر نفس
 روان عزم قيلماققه ميندى سمند
 کيم، اول بيمدين تاپتى بارى امان
 ايننگ کپينچه بارى آتلنديلر
 بير اجزاسى بؤلدى تخلصل پذير
 «که اؤرنیده بؤلسون ضعيف و قوی
 ينه مينگ خديوى ختای نهاد
 انگه تېگروکيم خسرو ملک بخش
 خردپیشه و دانش آگاهلر
 بولر هم حکيمانه آيين بيله
 ايننگدېک که اول چاغده بؤلغه رسوم
 تېنگيزدين، ايننگدېک که هر لحظه موج
 روان آتيدین توشتى خاقان چين
 ني آزادهلر شاه و شهزادهلر
 آق اويدین سکندر هم اېتتى خرام
 قران ايلب انداق که خورشيد و ماه
 اتا و اؤغولدېک قوچوشتى ايكاو
 مونونگدېک قرين اؤلماغ ايکى جهان
 بو هم عالمى، اول داغى عالمى
 سکندر يانيب ايلهدى عزم تخت
 انگه کؤرگوزوب تخت شاهي يؤلین
 چيقاردى چېکيب شاه گردون جناب
 بورون آنى اؤلتورتوب و اؤلتوروب
 مونینگ بيرله هم قيلمه يين اکتفا
 ايننگدېک که خاقانغه بير-بير هوس

شفیقانه سۆز چون دما-دم سالیب
توتوب ایلگینی بو سۆز ایتورده رست
توگتگچ سۆزین شاهِ بیاردان
یاییلدی چو شاهانه خوانلر بسی
همول خوان ارا گونه-گونه طعام
چو تارتیلدی خوانی که دستور اېمس
دېدی میزبانِ فلک طُمطراق
که چین خلقي بیلسه ملاقاتیمیز
بو سۆزدین بؤلوب شاد خاقان بسی
سکندر اوزاتتی انی چین ساری
ایاقچی، تۆله ایله چینی ایاق
لبالب توت آنی که مېن سیقاره‌ی
مغنی، کهل و چهرت تورکانه ساز
نوایی نینگ اشعاریدین نېچه بیت
نوایی، توتوب فال - دېوانی آچ
مغنیغه هم ایله تعلیم انی

اوغوللوق - اتالیق سۆزین هم سالیب
کیم، اول عهد میثاقین ایلب درست
بکاوول کھلیب یایدی دسترخوان
قویاش قرصیدېک انده نانلر بسی
بؤلوب لحظه-لحظه طبیعتقه کام
طعام آنچه عالمده مقدور اېمس
که: «آتلنسه خاقان هم اېرمس بیراق
محبت طریقیده اثباتیمیز»
قۇپوب بؤلدی شه‌غه ثناخوان بسی
اؤزی قۇیدى یوز - جام رنگین ساری
اېرور بیزگه سۆزینگ چینی اشتیاق
داغی لحظه-لحظه اؤزومدین باره‌ی
مقام «نوا»، یوقسه «تورکي حجاز»
مېنینگ حسبِ حالیم تاپیب تورکي ایت
اؤقورده دُر و لعل عالمغه ساچ
که قیلسون سرود ایچره تقسیم انی

توزلوك تعريفده کیم، دهر بوستانی نینگ سروصفت آزاده‌وشلری نینگ
پسندیده‌راق شیوه‌سیدورور و صدقِ قول وصفیده کیم، سپهر شبستانی نینگ
صبح آسا تازه دملری نینگ برگزیده‌راق شمه‌سی و رایِ صوابنمای اثری کیم،
مهرِ عالم آرادېک جزوی حرکت بیله کلي یپرني یاروتور و کلامِ صلاح‌افزای
فوایدی کیم، آز نکته بیله عالم اهلینغه کۆپ نتیجه یبتکورور

بیراو دهر ارا دولت آیین اېرور
خدا کامین آنینگ روا ایله‌گه‌ی

که هر سۆزکیم اول ایتقه‌ی، چین اېرور
که هر وعده قیلسه - وفا ایله‌گه‌ی

نې نذر اېتسه قيلغه ی وفادين ادا
قبول ايله گن نکته نی قرض بیل
که بؤینونگده اول بیر آغیر یوکدورور
قَیو کیمسه کیم، سؤزنی یالغان دېگه ی
نېچه بؤلسه یالغانچی اېل ارجمند
باراېرمیش بورون چاغده کاذب وشی
فغانلر چېکر اېرمیش ایستب مدد
چو کومیش اویی یوموب-آچقونچه کؤز
که: «یالغان انگه کیم فراواندورور
اگر قيلمه دی اېل حمایت سنگه
اېشیتیم که، بیر شهغه بؤلدی نیاز
کېزيب تاپتیلر بیر ییغاچ بؤيله توز
بېریب اؤن بها، بلکه یوز، بلکه مینگ
چو بیع و شراء تاپمه یین انتها
یسادیلر اول اوینی گوهرنگار
همانا که کېلدی تماشاغه زال
که: «سالدینگ، چو حق توزیره تتی سېنی
نهالی که اول توز بؤلور جلوه ساز
اگر توزلوك اؤلسه کیشی نینگ ایشی
خصوصاً شه کامران بؤلغه ی اول
معاذالله، ار قیلسه شه اېگریلیک
بیراوگه که ملک اؤلسه زیر نگین
انگه «راستی رستی» اېتسه نگار
الف کیم اېرور راستلیقه علم

که «يُوقُونَ بِالَّذِر» دېدور خدا
انی نص قاطع بيله فرض بیل
اېرور تاغچه، گرچه بیر توکدورور
اینانمس لر ار نص «قرآن» دېگه ی
سؤزی انجمن ایچره دور ناپسند
اویيگه توشوب شعله سرکشی
اېشیتنگه بؤلمه ی سؤزی معتمد
دېمیش انگه صاحب دلی بؤيله سؤز
چینی هم اېل آلینده یالغاندورور
اؤزونگدین کېره کتور شکایت سنگه
اویی ايله مک بیر ستون اوزره ساز
و لیکن انینگ مالکی بیر عجز
رضا بېرمه یین خاطری زال نینگ
بېریب زال همسنگی آلتون بها
ستونی ولی قیلدیلر زرنگار
ییغاجین اؤپوب، سوردی مونداق مقال
هم اؤزونگنی آلتون ارا، هم مېنی
بری اېلنی مونداق قیلور بی نیاز
نې وصف ايله ی آله ی ایشینی کیشی
جهان اوزره خسرونشان بؤلغه ی اول
یوماغلیق کېره ک شهلغیدین ایلک
نگین بیرله اول بؤلسه مسندنشین
قچان راست بؤلمه ی بؤلور رستگار
اگرچی الفدور، اېرور الف هم

خطی کیم قیلور توزلوگی بیرگه مینگ
 کیشی کیم جهانده سۆزی راستدور
 بیراوکیم ابرور راستلیقدین بیراق
 ینه اول که صاحب دورور رای انگه
 گم ایلر یامان کونده بیر یخشی رای
 بسا خصم کیم کۆپراق اندازه دین
 رزین رای ایله یایمسه کیمسه دام
 کیشی بیلیمسه رای صاحب فنین
 تأمل بیله کام پیدا بؤلور
 ایشیتیم که، دبر ابردی بیر ذوفنون
 بؤلور اۆزی قیدیغه پیچان کمند
 مگر اول بیلور تیلدین اهل خرد
 پیایی چوچوک سۆز چو پیغام اؤلور
 نپچه کیم خرد ایچره بۆلسه کمی
 چو غوآص کسب ایتتی رای رزین
 دم اورمه ی چو اول در غلتان آلور
 بس اول کیم تکلمغه آغزین آچر
 نپ تانگ تند دشمن انگه رام اېسه
 تکلم بیله کیمسه انسان ابرور
 ولی سۆزده داغی مراتبدورور
 هم اولدور که ایلر تیریکنی هلاک
 خرد بیرله چون یخشی سۆز بۆلدی یار
 خردمند بۆلسه بلاغت مآب
 بیراوکیم صواب اۆلدی رای انینگ

نپ ایش ایله گهی توزلوگی کیمسه نینگ
 ابرور دال انگه کیم اۆزی راستدور
 اینگدېک کیشی بۆلمه غان یخشیراق
 عدو کثرتیدین نپ پروای انگه؟
 تومان خصمنی بارچه رزم آزمای
 که دفع اۆلدی بیر سالغان آوازه دین
 هواده اوچر قوشنی قیلغه یمو رام
 قچان دوست قیلغه ی ابدی دشمنین
 تحمل بیله غۆره حلوا بؤلور
 که بوکیم ییلانغه قیلور لر فسون
 که اندین کیشیگه یپیشمس گزند
 خوش آمد بیان قیلدیلر بی عدد
 اینگدېک خشن جانور رام اؤلور
 ییلانندین یامانراق اېمس آدمی
 نهنگ آغزیدین آلدی در ثمین
 تېنگیز قعريدین گوهر آسان آلور
 مخاطبغه سۆز یوق که گوهر ساچر
 چورام اۆلدی حاصل نپ کیم کام اېسه
 سۆزی یوق بهایمغه نپ سان ابرور
 هم انده هنر، هم معايدورور
 هم اندین اؤلوک تن تاپر روح پاک
 کیشی رای صایب قیلور اختیار
 نپ بۆلغه ی ایشی غیر رای صواب
 برور اولچه رای خدایی انینگ

اردشير حکايتی کيم، قوي دشمن دفعينی قيليج بيله قيلوردین عاجز ابردی،
رای رزین و تیغ زبان بيله اول مُشکل قضیه غه سرانجام بپردی

ملوک طوایف ارا اردشير
مگر اردوان بيرله ایلب خلاف
هماناکه کوچلوک ابدی اردوان
یانرغه رضا بېرمه یین غیرتی
تأمل قيلور ابردی رای ایستبان
یرهش ایسته یو عازم اېتتی رسول
بار ابردی سپاهی ارا بیر کیشی
نېچه بېرسه لر ابردی آگاهلیق
عدو یېتتی بیر کونچیلیک یؤلغه تند
خیالیغه رای یېتیشتی عجب
کیووردی چو بارینی خلوت ارا
که: «ناگه کیشی اضطرار اېتمه سون
که حقدین یېتیشتی عنایت منگه
انی سیزگه دېرمېن، ولی زنه ار
باری عهد قیلغاچ، روان باشله دی
»که اعدا ساریدین نېچه پهلوان:
که بو خیل ابرور اصلی کوشش چاغی
بؤلوب اردواندین باری تیره رای
بو سؤزگه قلیب عهدو میثاق اېتیب
که تانگله که اېل بؤلسه وادی نورد
نې پېرده که تورغان اېسه اردوان
انگه یېتکوروب ظلم پاداشینی

که هم رازین ابردی و هم دلیر
ایکی ساریدین بؤلدی عزم مصاف
مونگه یوق ابدی آنچه تاب و توان
یورورگه ولی ضعفدین حیرتی
بیر اندیشه رهنمای ایستبان
عدو قیلمه دی عجزین انگلب قبول
عدو جانبی نامه یازماق ایشی
شه اولمس ابدی اندین اکره لیک
بو هم بؤلمه دی فکر و رای ایچره گُند
روان دولت ارکانین اېتتی طلب
روان قیلدی بنیاد بو ماجرا
عدو شوکتیدین فرار اېتمه سون
ابرور شادلیغ بې نهایت منگه
کیشی قاشیده قیلمنگیز آشکار
طرب بیرله بو داستان باشله دی
فلان و فلان و فلان و فلان
نېچوک کیم، ییلورسیز مونی سیز داغی
منگه ایلب اؤزنی تَظْلُم نَمای
ییارمیشدورورلر منگه خط بیتیب
توزولسه ایکی ساری صف نبرد
چاپیب باشیغه بیر نېچه پهلوان
سنگه کپلتوروریز اینگ باشینی

بو سۆزنى چو تقرير ايتيب اردشير
مگر اؤرتده ابردى پيغامگر
پيشيتگچ بو سۆز خصم عالي اساس
نې تاپتى يوروب رزم ايترگه جهت
يره شقه رضا بېردى همت توتوب
بو کيم تاپتى بو نوع راي صواب
اېليدين كېتیب ضعف، بۆلدى دلير
بيتیب حالنى بۆلدى اعلامگر
ضميریغه يول تاپتى بېحد هراس
نې خيلینی دفع ايتگه لی مصلحت
يره شتى، داغی ياندى منت توتوب
بو نوع اؤلدى اقباليدین کامياب

حکمت

اسکندرنينگ ارسطودين سوالی اول بابده کيم، صواب رايغه موجب اصابت
نې بۆلغه ی و خطاغه جهتی ضعف نې و جواب اېشیتمک

ينه سۆردى اسکندر پاک طبع
بوکیم آدمی بارچه انساندورور
مونگه راي صایب حق اېتتى عطا
ينه هم بوکیم، راي صایب ابرور
که چون پاكرای اؤلدى بې اشتباه
کېره ک کیم بو بیر بۆلسه، اول بۆلمه سه
تأمل قیلیب دېدی دانش نورد:
بوکیم خلق ابرور آفرینشده بیر
ابرور حق صفاتی عدددين بری
کېره ک هر بیرى بۆلسه بیر فردذات
نې تانگ بۆلسه بو بیرگه فهم و خرد
خردلیغ نینگ ار بۆلسه رايی درست
نېدين کیم اېمس کیمسه بیر حال ايله
ينه اول که گر بۆلسه توز بارچه راي
«که ای حکمت آیین و دراک طبع
باری آفرینشده یکساندورور
و لیکن انگه بېردى راي خطا
ایشینده ایننگ بو عجایب ابرور
و لیکن خطا هم قیلور گاه-گاه
اول اؤلسه، بو بیر ساری يول بۆلمه سه»
«که ای بارچه، شه لر اراسیده فرد
نې دانشده بیردور، نې بینشده بیر
بولر هر بیرى بیر صفت مظهری
نېدين کیم اېمس بیردېک ایکی صفات
ينه بیر خرددين اېسه بې مدد
کېره ک بۆلسه البته گاه-گاه سست
ابرور هر زمان اؤزگه منوال ايله
خرد بۆلدى، بس، کیمسه گاه رهنمای

خرد غيب علميده اعمادورور كه بيلمس كه تانگله كهپور نهدورور
 خرددين ابرور غيب علمي ييراق ابرور بېخرددين خرد يخشيراق
 ينه كيمسه گه بارچه راي اولسه توز خردغه بېرور، بس، عجب فكر يوز
 كه حق امريده بولدى شركت انگه اېمسدور مناسب بو فكرت انگه
 كمال اهلى نينگ رايي گاهي تباہ ابرور حق كمالیغه روشن گواه
 جوايینی شه تاپتی چون دلپسند ينه اورمه دی دم بولوب بهره مند

خاقان نينگ اسكندر اوچون ضيافت اسبابين توزگنی و انی چينگه اېلتورگه

التماس كورگوزگانی و اول شاهانه بزم و آيين وضعی وصفیده خامه

نادره نگار دُرُفشانلیق قیلماق و اول تحف و نوادر تزیینی تعریفیده طبع

بلاغت شعار گهرپاشلیق كورگوزمک و پیشکشلی تعدادیده توقوز فلک

اوراقین خامه غه رقمزد قیلماق و بزم دلکشلی شرحیده سېکیز بهشت

ریاضین عقل کوزیکه رد قیلماق

بو دیا اوزه پیکر آرای چین بو نوع ایلهدی نقش دېبای چین
 كه چون چین سری بولدى خاقانغه عزم مبدل بولوب بزم ايله کین و رزم
 اېلی کونگليدين کبتي رنج و تعب بولر اؤرنیغه کېلدى عیش و طرب
 اؤزی توشتی چین شهریغه شادمان کیریب قصر دولته توشگن زمان
 طلب قیلدى ارکان دولتنی بات جلوس امری اېتتی قیلیب التفات
 دېدی کیم: «بو شاه فلک احتشام كه عالم یوزین فتح قیلیمش تمام
 جهان شه لرین ایله میش بنده سی زبردستلر بولیمش افکنده سی
 کمند اول که گردونغه بند ایله میش بو آنی اسیر کمنده ایله میش
 قچان بیزگه بار اپردی خود بو گمان كه بولغهی بو الطاف ایله مهمان
 کېلیب ترک قتل و مصاف ایله گهی یزینگ بیرله کونگلینی صاف ایله گهی
 قیلیب اولچه امکانی بار احترام منگه تختی اوستیده بېرگهی مقام

مېنى ھەم اتالايقە قىلغەي قبول
 بىلورسىزكە گر قىلسە اېردى نېرد
 صنم زلفىدېك ايلبان تار و مار
 بو لطفىكە اول آشكار ايلهدى
 بو مجمع ايچىندە يىغىلغان انگە
 مېن الطافىدىن آنچه شرمندە مېن
 قىلوردىن انگە خدمت دلىذير
 بو ايش نىنگ صلاحى نېدور، فكر اېتىنگ
 بو سۆزلر دېگىچ شاھ چىن و ختن
 دېدىلرکە: «ھەر نكتەكىم سوردى شاھ
 بو شاھىكە بار اېمدى مېمانىمىز
 انگە اولچە آيىن اعزازدور
 نې ملك و سپەغە سېن اېتسنگ رقم
 و ليك اولچە سېن اۋزىنگ اېتكونگ يراق
 نېكىم ھەمىتىنگە تمنا دورور
 قچانكىم قران ايله سە ئىرەين
 بۆلور چونكە يانداشسە ايكي جهان
 نې تانگ، خلق طبعى قىراغ ايله سە
 مقصد دورور طبعىمىز دىلدەين
 ولى مونچە ايش بىزگە روشندورور
 چو سېن مېزبان اۋلسنگ، اول مېمان
 بو سۆزلرکە عرض اېتتىلر اول گروھ
 دېدى: «اولچە كۆرگۈزدى بو قېرمان
 سپاھىغە اولكىم مواجد دورور

ھەم اۋلغەي شىقىم، نېچوك كىم اۋغول
 اولوسدىن چىقارور اېدى كۆككە گرد
 قۇپارور اېدى بارچە مىزدن دمار
 كە احسان طرىقەين شىعار ايلهدى
 اېرور بارچە آزاد قىلغان انگە
 كە گرچە اتا دېر، ولى بىندە مېن
 خود اېرمسدورور ھېچ يىنگىلغ كزير
 قاشىمدە چو فكر اېتتىنگىز، ذكر اېتىنگ»
 دىعاسىغە تىل چېكىلر انجمن
 اېرور متفق بارچە خىل و سپاھ
 گر آلىدە بۆلسە فدا جانىمىز
 مونى دېسە بۆلغەي - ھەنوز آزدور
 بىلورلر انىنگ بېرمەگىن مېنم
 بىلورسېن سېن آنى اۋزىنگ يىخشىراق
 بىزىنگ ھەمەت اندىن معرادرور
 كۆرونورمو ذرات ارا توشسە شىن؟
 جهان درجەھان، مور كۆزدىن نھان
 سىكندركە خاقان يىراغ ايله سە
 كە طوبى ايشى كېلمەدى نىلدەين
 كە گر خىرجى يوز گىچ و مىخندورور
 كۆپ اۋلماغلىغىن قىلسە بۆلمس گمان»
 بۆلۈب شاد - خاقان درياشكۈھ
 اېرور اېلغە خود فرض مالى امان
 انىنگ يىللىغى اېلگە واجبدورور

ينه يىلليغيغه آچىب قفل گنج
 سپاهيگه فكر اولسه اوشبو صفت
 بو ينگليغ كه سوز اوتتى خاقان ييله
 بولوب بارچهسى بير-بيرىگه ممد
 نچه كونده بارى مهيا بولوب
 بو ينگليغ يَسَب پيشكشلىر اوزى
 مينگ آت - بارچه آهوتك و گوردو
 الر گرديغه يپته آلمهى صبا
 يوگورمك ارا ابر و سېكريرده برق
 هم آلتون اېگر، داغى آلتون لجام
 كېچيم بارچه اوستيده زربفت چين
 ينه مينگ تبوه - هر يىرى كوه تن
 نچه جته ايچره فلكوش كېلىب
 بارى سرعت ايچره، نېچوك كيم فلك
 بارى رختى دېباي چين و ختاي
 علاقه بارىغه سراسر ايپك
 ينه مينگ خچير، بارچهسى تيزگام
 پسنديده سِر و شتابى داغى
 رُخوتى هم انداق كه دستور اولوب
 ينه مينگ تَوْقوز رخت نخ و نسيج
 نچه باغدېك بارچه رنگين كېلىب
 ينه يشمدين مينگ اواني و ظرف
 ينه چينى آلات مينگ پارچه
 ينه مينگ سهى قد و گلخد كنيز

مېن اوز مخزىمدين بولهى نقدسج
 اوزى فكرىنى مېن كورهى مصلحت
 بارى اېل قبول اېتتيلر جان ييله
 قىليب ايش سرانجاميغه جهد و جد
 كه چين نقددين كان و دريا بولوب
 كه حيران قالب انده دوران كوزى
 بارى گور و آهودين اېلتىب گرو
 صباسىرى پويه لريدن هبا
 ولى برقديك بارچه آلتونغه غرق
 هم آلتون تقا، داغى آلتون ستام
 پشيزه لرى لعل و دُر ثمين
 فلك پيليچه هر يىريگه بدن
 كم آزارليغده ملكوش كېلىب
 نېچوك كيم فلك يوق، نېچوك كيم ملك
 جواهر بارى اوزره زينت فزاي
 دُر و لعل و فيروزه مونچاغيدك
 سېهر هرونديك بارىغه خرام
 قطاري و زينى، ركابى داغى
 كه آت و تبوه اوزره مذكور اولوب
 آچيلمهى نېچوك كيم تايىب تاب و پيچ
 ولى تاغدېك بارى سنگين كېلىب
 لطافت ارا بير-بيريدىن شگرف
 اداره ارا مِهَر سيارچه
 برى سنبل زلفدين مُشكيز

مہنگیزلری گُل-گُل، مژہلری خار
 کھلیب غمزہ شوخ ایلہ دلفریب
 و لیکن ایکی بوالعجب تحفہ ہم
 بیرى کؤزگوی جام جمشیددېک
 کہ آنی فلک مہرآیین دېبان
 ایکی یوزانگہ آی و کوندېک یاروق
 یاروق ہر یوزی چہرہ کؤزگودېک
 حکیمی کہ آنی طلسم ایلبان
 کھلیب بیر یوزی بؤیلہ کیم چونکہ شاہ
 کہ بیر-بیرگہ اہل دعوا اظہار اہتر
 بو دعوادہ اہرمس گواہ احتیاج
 اگر سؤزی چیندور - کؤرینور یوزی
 ینہ بیر یوزی نینگ طلسمی بوايش
 انگہ مجلس اہلی نظر قیلسہلر
 الرکیم، می ایچگہیلر آرام ایلہ
 بیراو میغہ تاپیب فرودستلیق
 کؤرونور یوزی کؤزگو ایچرہ بوزوق
 چو بینندہ بو نکتہ غہ تاپتی پی
 کؤروب اول بوزوغلوغنی نظارہ گر
 ینہ لعبتی، بل جہان آفتی
 ختایی حسب، شوخ چینی نژاد
 ایکی بندہ حسنیگہ حور و پری
 ختا ملکیدہ زلفی غوغا سالیب
 ایکی چین زلفینی مُشکین طناب
 قباغلی کینگ-کینگ، آغیزلری تار
 لباس ایچرہ آنچہ کہ امکانی زیب
 کہ انداق کھلیب بوالعجب تحفہ کم
 صفا ایچرہ مرآت خورشیددېک
 ولی خلق آیینہ چین دېبان
 ولی تیرہ بؤلمہ ی بؤلوردین آچوق
 دېمہ ی بیر یوزی تیرہ رو کؤزگودېک
 نمایش انگہ ایکی قسم ایلبان
 سؤرر چاغدہ مسند اوزہ دادخواہ
 اگر کیمسہ دعواغہ انکار اہتر
 اہرور کؤزگو ساری نگاہ احتیاج
 کؤرونمس یوزی - بؤلسہ یالغان سؤزی
 کہ شہ بزم ارا بادہ اہتسہ خورش
 تماشا ی شخص و صُور قیلسہلر
 کؤرونور الرغہ یوز اندام ایلہ
 عیان قیلغودېک بؤلسہ بدمستلیق
 اوزون، یوقسہ، یالپانگ، کیچیک یا اولوق
 بؤلوب خوش دل، ایلر روان ترک می
 بؤلور اؤز بوزوغ حالغہ چارہ گر
 جہان آفتی یوق کہ جان آفتی
 جمالغہ حور و پری خانہ زاد
 و لیکن قاجیب ہر بیرى بیر سری
 کؤزی چین دیاریدہ یغما سالیب
 انگہ چین ایچیندہ سہیب مُشک ناب

قرا قاشی مُشکین هلالی کُلیب
 انی چرخ ایلرده مُشکین هلال
 عذاری اوزه ایکی قیماچ کُوز
 کیم، اول آچلیق ایلب آنی ضعیف
 قویاشدېک انگه دور رخسار اؤلوب
 چو پرگار اوچی دورین ایلب کشان
 زنج طوقی لیکن ینه نیم دور
 ذقن چاهی اول دوره نینگ نقطه سی
 قدی عشوه بیرله خرامنده سرو
 چو ناز اول تذرو آشکار ایلبان
 باشیدین-آیاق عشوه و خوبلوق
 کُلیب بارچه دین طرفه بو ماجرا
 چو بزم اؤلسه الحانی عشاق سوز
 چو تارتیب نوا، ایلنی بی حال ایتیب
 چالیب چون غنا ناتوان رشته سین
 چو اون بیرله بریط نواسین توزوب
 قچان کیم کیریب رزم میدانیه
 چو رخشیغه هر ساری جُولان بېریب
 غنیم اؤلسه گردون کییی زورمند
 قیلیچ سالسه خارانی ایلب شکاف
 اوقی بؤلسه یوز خود و خفتان اوتوب
 سنانی قچان کؤرگوزوب پیچ و تاب
 قچان کیم عدو خیلغه آت سالیب
 بلایی که چرخ قدیمی نهاد

هلال اندین آشفته حالی کُلیب
 تامیب نقطه یی کیم - بؤلوب آتی خال
 اولوس قانینی ایچگه لی آچ کُوز
 اوزالیب یاتیب خسته لردېک نهیف
 آغیز نقطه سیدین نمودار اؤلوب
 پدید اؤلغوچه نقطه تاپمهی نشان
 که اندین باری دور اهلغه جور
 توشوب چاه ارا اهل دوران بسی
 خرامنده سروی خرامان تذرو
 بسی باز و شاهین شکار ایلبان
 آیاق دین باشی ناز و محبوبلوق
 که هم بزم ارا چُست و هم رزم ارا
 نی عشاق سوز، ایت آفاق سوز
 خرد نطقینی نغمه سی لال ایتیب
 اوزوب ناتوانلرغه جان رشته سین
 بیرى اؤلتوروب، اول بیرى تیرگوزوب
 قلیب قصد میدان ایلنی جانیه
 زمان اهللی جُولانیغه جان بېریب
 وغا وقتی گردونغه سالیب کمند
 انگه خاره کپموختی اؤلوب غلاف
 قتیق خاره دین بلکه پُران اوتوب
 سپهر اژدریغه توشوب اضطراب
 چو اول اهل بیت - خسدېک اهل قوزغالیب
 بیره آلمه یین بیر اینگدېک نی یاد

سکندرگە خاقان یَسَب پيشکش
 بولر چون سراسر مهيا بولوب
 یَسَب بیر عجب بزمی عالی اساس
 اولوغ خیلنی رهشناس ایلبان
 شه آلیغه چون ملتسلر ییتیب
 قبول ایلبان سؤزنی دارای دهر
 تۆشب ابردی خاقان خورشید تاج
 سکندر یولی اوزره دهبای چین
 هر اؤن گامده بیر نثار ایلبان
 یولی اوزره آنچه تۆکوب مُشک ناب
 ییل اول مُشک اوزه چون بولوب رهنورد
 بو حشمت بيله خسرو و تاج و تخت
 کؤروب، اویله شهری که چرخ کهن
 جنانوش حوالی و باغی انینگ
 بېزه ب تام و تاشینی آیین بيله
 کؤروب آنچه آراکه کۆز کۆرمه یین
 سکندرگه هر لحظه آرتیب نشاط
 قؤیوب چونکه خاقان بساطیغه گام
 سوروب چونکه درگاهدین ایچکری
 نزه روضه یی چرخ اخضر کیی
 کبلیب چار درچار پرگار انگه
 ییغاچلر اؤتوب تۆرت دیواردین
 عدددین فزون هر همایون درخت
 بولوب چرخ اوزه شاخلر شیوه سی

تۆقوز بویه تحفه که شرح اولدی خوش
 ینه چین شهی مجلس آرا بولوب
 تکلفقه عقل انده تاپمه ی قیاس
 شه احضارینی التماس ایلبان
 حدیثین انینگ ییر اؤپوب - عرض اهتیب
 روان آتلیب ایله دی عزم شهر
 اؤزی قصریدین راست تا بیر ییغاچ
 که پنهان بولوب ابردی صحرای چین
 دُر و لعلنی خاکسار ایلبان
 که ابل توتیالیقغه تاپمه ی تراب
 توتوب مُشکدین کؤک یوزین تیره گرد
 کیریب چین دیاریغه فرخنده بخت
 اؤقوب مثلیگه آیت «لم یکن»
 نې پیدا اوجی، نې قیراغی انینگ
 مصور باری حله چین بيله
 کؤنگول هم تخیلغه کبلتورمه یین
 انگاچه که اسکندر آیین بساط
 تاپیب درگاهین چرخ فیروزفام
 کؤروب عالمی چون باقیب هر ساری
 انگه هر آچوق گل بیر اختر کیی
 سېکیز دایلیغ تۆرت دیوار انگه
 دېمه ی کیم، ییتی چرخ زرکاردین
 قؤیوب برگدین چرخ تاقیغه رخت
 دېگه ی سېن که انجم ابرور میوه سی

ييغاچلر توييده چمن-درچمن
 بنفشه كه اوز قدين ايلب نگون
 مگر چرخ اولوب زيب و تزيين اوزه
 رياحينغه كيمسه عدد تايمهين
 قليب نرگس اوز غنچه سين بيضه وار
 رمد يوق كه چون قار اوزه كوز ساليب
 بولوب لاله و سبزه نقشين گلیم
 ملون زجاجه نشانی بولوب
 بو گلشن ايچينده فضایی وسيع
 قليب پاسبانيغه دمسازليق
 بيكرهك فلک قصریدين پايه سی
 ياغيندين انینگ تامی نم كورمه گن
 مذهب قليب آنی باشتين-آياق
 بساطيده غی خشت چینی سرشت
 چو چینی بولوب فرش كاشی انكه
 باری خشت انكه چینی آيين بولوب
 ايچی قصرنينگ سربسر زرنگار
 كېليب بارچه نقاش چابك قلم
 تاپيب نقش كانون و هنجارینی
 مواضع انكه هر بیری نقش چين
 بو قصر ايچره تخت سپهر احترام
 سكندرگه خاقان مهمان پرست
 انكه داغی اسكندر تختگیر
 اتا و اوغول ينگليغ اولتوردیلر
 سراسر توزوب چرگه سرو و سمن
 قلینليقده چادرشب نیلگون
 ساليب عكس آيينه چين اوزه
 فرح بخش عطريغه حد تايمهين
 كه كوزينده ابردی رمددين غبار
 قاريقماق كوزی نینگ ضيا سين آليب
 شكوفه توكوب اول گلیم اوزره سيم
 كوك ايوانی نینگ تابه دانی بولوب
 فضا اورته سيده بنایی رفيع
 زحل بيرله هر شام همرازليق
 رواقیغه توشمهی بولوت سایه سی
 چاقين شعله تاقیغه يپتكورمه گن
 اگر رهبه، گر برج، گر خود رواق
 مثنی یَسَب چینی انداق كه خشت
 بولوب نقش متن و حواشی انكه
 صفا ايچره آيينه چين بولوب
 ايشيك بارچه زينته گهرنگار
 بسی وقت اوروب كلک مانی رقم
 مصور قليب تورت دیوارینی
 دېمه نقش چين کیم، بهشت برين
 یَسَب شاه اوچون انده عالي مقام
 بو عالي سریر اوزره بېردی نشست
 مکان اېتی هم اوشبو عالي سریر
 نشاط طرب بزمنی قوردیلر

بارى اۆلتورور اېلگە حەكم اېتتى شاه
 سەكون تاپىپ اۆل كەلەرلەر
 يەقىنراق توتوب حەكمەت اهللى جۇلوس
 چوقەسىز اۆلدى جەننەت كىيى بې قەسور
 چوقەسىز مەكۇلدىن طەبە تاپتى فەرھ
 رەوان قۇپتى يەر شوخ چىنى سەرشت
 اۆزى اچتى ياقۇت احمر سۈيى
 رەوان اچتى داراي دوران داغى
 چەلپەرەزلىدى اۈچ-تۆرت دورى نەشە
 قەدەس سەلدى احباب مەغزىغە شور
 غەنا اهللى ھەريان نەوا تۈزدىلەر
 قەلب جەلۋە ھەر ساقى مەجەبىن
 بۆلۈپ ھوش و فەھم اھلىغە گەفتەگۈي
 ايكى شاه بىر-بىرگە ايلەپ نەياز
 بۇ ئانىگە قەشەدە قولەغىن توتوب
 بۇ ايلەپ انىگە سەدقەسى مەلەك چىن
 يۇقۇلۇپ كەلدى شەغە بۇ رەسم خەسەس
 چوقەسىز اۆلۈس رەسم و رايى بۆلۈپ
 ايلەپ چەرخ اطباقى ھەر دەم سەبەق
 يەشىل خەنەرلەر و قەرز لىمۇ بىرى
 بۆلۈپ اۋىلە بزمى كە چەرخ بىلەندە
 يەمەككە اۆلۈس مەيلى بۆلەندە فەش
 قەيۋەت كەلدى، يەر يۈزىنى خەنەر توتوب
 نەپەس دەپ، اۈلچە اۆل خەنەر قەياسى اېدى

كە يەرلىك يەرلىك قەلغەي آرامگە
 رەدىن قەيىراق سەپەدارلەر
 فەلاطون، ارستو و فەرفونىوس
 خەدە اېردى مەيە شەرابا طەھور
 كۈنگۈل ايلەدى مەيە چىنى قەدە
 مەلەك ارا رەشەك خەور بەشتە
 ۋى شاهغە توتتى كۆش سۈيى
 نەپەس داراي دوران كە، خەقان داغى
 پەيدە اۆلدى اېل كۈنگەلگە انەسەت
 خەبەب و خەيە رەفەي كەلتۈردى زور
 نەواسەزلىغە رەسمى كۆرگۈزدىلەر
 سەچەپ غەبەرىن زەلەيدىن مەشەك چىن
 مەيە آغەنگە ھوشىن توشوب ھەيە-ھەيە
 تەكەم قەلب ھەر بىرى دەلنەز
 مەنەنگە اۆل اۋەرغە آيەغىن توتوب
 اۆل ايلەپ مەنگە سەدقە رەيە زمەن
 ھەر ايكىگە بىر-بىر بىلە خەتەسەس
 گەزەك بارچە خەنەر خەتەيى بۆلۈپ
 نەپەس يەنگەلغە بۆلۈرنى طەبەق بىرطەق
 كەۋەك بىلە چەرخ مەنە بىرى
 بۆلۈپ زەنەت و زەيەيدىن بەرەمەندە
 گەزەك اۋرەتەدىن چەقتى، تەرتەيدى آش
 ۋى خەنەنى نەمەت يۈزەلەن توتوب
 كەتەقۇز مەنگە آتەنەنگە اۈچەسى اېدى

ينه قۇيغە يۇق اېردى حد و حساب
 مونگە لايىق انگلە اوشاق آشىنى
 چو تارتىلدى بو نوع بېحد طعام
 روان تاختدين توشتى خاقان چين
 تواضع بيله چين شەي توردى خوش
 حسايين بيتيب شە سىرى كېتىلر
 چو عرض اۋلدى، خاقان يوكوندى روان
 تۇقوز-تۇقوز اۋتكردىلر بارىنى
 كۇروب تحفه اول نوع بارى گزىن
 چو اۋتكردىلر بارچە سىن خىل-خىل
 بىرى اول ختنزاد مەرو اېدى
 روان بۇلدى خاقان خورشيدراى
 شە آليغە كېلتوردى كۇزگونى هم
 چىقىپ تاخت اوزه اۋلتوروب شاه ايله
 شە اول كۇزگودىن بۇلدى كۆپ شادمان
 انى اهل حكمتقە كۇرگوزدى هم
 قۇلىدىن بو كۇزگو بىراق كېتمەدى
 گەي قىلدى احساس قىسمين انىنگ
 چوقىلدى قوياش كۇزگوسى يوز نھان
 قدح ايچمەدى شاه حكمت پرست
 مينيپ آتقە مېل اېتتى اوردو سىرى
 قۇپوب بۇلدى خاقان داغى هم رھى
 سپاھىغە چون شەنى يېتكوردى بات
 سكندر توشوب ايستەدى جام مى

كە يوز مينگ دېسەم بۇلغەي اول انتخاب
 كە كۇرمىك اويوردى فلک باشىنى
 كە تاپتى تَمَّع بارى خاص و عام
 قۇپوب تاخت اوزه شاه مسندنشين
 شە آليغە سۇزلتغەلى پيشكش
 همول دولت ارکانى عرض اېتتىلر
 يوكوندى ينه خسرو نوجوان
 اينىنگدېك كە ايلب مېن اظهارىنى
 دېدى شاه خاقانگە كۆپ آفرين
 شە اول ايكي نادر سىرى قىلدى مېل
 ينه ماهوش طرفە كۇزگو اېدى
 بو ايلگيدە آيينە، اول بيردە آى
 نې كۇزگو كە اول مېر دلجونى هم
 دېدى كۇزگو وصفىنى دلخواه ايله
 انگە قىلدى مشغوللوق هر زمان
 بسى سۇز انىنگ بايىدە توزدى هم
 كە كۇزگو چىرايلىغىنى ياد اېتمەدى
 گەي فكر قىلدى طلسمين انىنگ
 ينه زنگ ظلمتقە قالدى جهان
 كە مذموم اېرور بۇلماغى شاه مست
 قوياش اۋىلەكىم چرخ مينو سىرى
 بۇلوب حفظيدە هم اتا، هم رھى
 يېر اۋپتى و اۋز شەريغە سوردى آت
 ينه لحظه يى سالىدى صحبتغە پى

چو خاقانغە اول بزم و آیین بۆلوب
 کەتور ساقی، اول کۆزگونی روبروی
 دماغیمدە چین ملکی سوداسیدور
 مَغْنی، اولوغ بیر صداسینی توز
 مەنی بیر نوا بیرلە خوشحال قیل
 نوایی، ایچیپ می ایشیتگیل سرود
 کە خاقانغە گر جز جفا قیلەدی
 سکندر سۆزی برچە تحسین بۆلوب
 کە کافورطبع اؤلغە و مُشکبوی
 بو ینگلیغ می آتینگ مداواسیدور
 نې چنگ و بربط نواسینی توز
 جهان فکریدین فارغالبال قیل
 کە بس، بېوفادور سېهر کبود
 سکندرغە داغی وفا قیلەدی

ضیافت باغی نینگ سرودېک آزادلری بابیدە کیم، غنچەدېک خدمت کمرین
 چُست باغلب گُلدېک آچوق یوز بیله خوان کَرملری دایم آچوقدورور و
 قۇناغلری اگر قُمری بۇلسون و گر بلبل کیم، هر بیرى اؤز خوری حالىغە کۆره
 اول خواندین نوا تاپرلر و الر افراط امتلاسیدین مرادورورلر و مفرط

اشتھاسیدین مبرا

جهان بارو یوقیدین اندیشه یوق
 زمان ایچره تاپیب اوزین مهمان
 کیشی کیم انگه مهمانلیق قیلیب
 چو مهمان یتیب، دون کییی قاچمهیین
 خلیل الله آسا آچیب خوان بذل
 نېچه کیم طعامی کبلیب نوش بهر
 و گر کبلسه مهمان، قوروغ نان انگه
 بورون لطف بېحد و پایان قیلیب
 یوزین مثل گلبرگ خندان آچیب
 نېچوک گُلدە گلبرگ خندان تۆله
 چو مهمان اوزاتیب قۇلین خوانیغە
 جهان بار و یوقیدین اندیشه یوق
 انگه مهمان بارچه اهلی زمان
 بو هم جان بیله میزبانلیق قیلیب
 بل اول بۆلمهیین، روزه سین آچمهیین
 قمر قرصیدېک سیندوروب نان بذل
 کبلیب مهمانسیز مذاقیغە زهر
 بۆلوب قرص خورشید رخشان انگه
 آچوق یوز بیله خُلق و احسان قیلیب
 ینه آلیده گل کییی خوان آچیب
 بو خوان ایچره گل برگیدېک نان تۆله
 قویوب میزبان مَتّین جانیغە

انى تاكه تويغارمه يين، تويمه يين
 اگر بولسه مهمانى شاه، ار گدا
 يوق اول كيم شه آليده قويغهي كولاج
 تفاوت كورر بولسه خود باك يوق
 گر اول سرور و بو سرافكنده دور
 بسا كوزپشت و پراكنده حال
 كه بولغهي كونگول ملكي نينگ شاهي اول
 سپهر زبردست انگه زيردست
 كه گر شه غه فهم اولسه حالي انينگ
 كيشي قيلسه بولغهمو تحقير اني
 بس، اولي بوكيم هر قچان اهل راز
 چو اهل برچه صورتده پنهان ابرور
 مواسا كوزين هر طرف آچسه كينگ
 قوياشدېك كه كورگوزسه رخساريني
 اگر قصر زرين ابرور، گر بوزوق
 يوق اول شمعدېك كيم فروزنده دور
 نې تانگ گر انينگ فعلی پاداشيگه
 بولوتدېك سخالوق كېرهك ميزبان
 قچان كيم ساچر دُر احسانيني
 سخا يامغوري بيرله سيراب اېتر
 يوق انداق كه يېل كيم ابرور خاكروب
 قيلور يېر يوزين خار و خسدن خلا
 بو افعالدين قيلميش آني قدر
 سنگه كيم ابرور بذل قيلماقعه طوع

ايليک چېكمه ي اول، بو ايليک قويمه يين
 قيلب ميزبانليق طريقين ادا
 گداغه قوروغ نان و ياوغان اوماچ
 ولي انگه شهد و مونگه خاك يوق
 ولي ايکيسي تېنگريگه بنده دور
 بوييده چو بولغهي ايبي اېسكي شال
 نهاني كونگول رازي آگاهي اول
 كوروب همتي چرخ اعلي ني پست
 باشين ايله گهي پايمالي انينگ
 كه حق ايله ميش بولسه توقير اني
 آچيب بذل اويين بولسه مهماننواز
 خرد آني انگلرده نادان ابرور
 همول كوز بيله بارچه ني كورسه تېنگ
 سالور تېنگ جهان اوزره انواريني
 برابر قيلور پرتويدن ياروق
 چو پروانه غه يېتي - سوزنده دور
 يېتر هر زمان تيغ انينگ باشيغه
 كه تېنگدور انگه مرز ايله مرزبان
 جهان شوره زار و گلستانيني
 نې سيراب، غرق دُر ناب اېتر
 قچان دشت ارا بولسه خاشاكروب
 تمامين چوقورلرغه ايلر تولا
 سبكسار و سرگشته و دربدر
 موني انگله كيم اول ابرور نېچه نوع

بیر اول کیم کیشی بؤلسه مهمان سنگه
 یوق آیین عزت فزالیغ اوچون
 بیر او آلیغه خوان چو کپلتورگه سېن
 پیایی آسابقورنی ایلر روان
 انکه سېن پیدورمک اوچون سؤز بیلر
 ایننگ آلیغه هر طبق کیم یېتیب
 بارین اول یېسون دېب، بو اوصاف اېرور
 او یونگ شیخ لقمان مزاری اېمس
 خدا مالیه قیلماق اسراف نې
 که حق گرچه دېدور: «اکلوا و اشربو»
 نې قیلیمش بو مهمان که اؤلتورگه سېن
 نې بیر زهر، هر لقمه بیر زهر ناب
 بو ینگلیغ ضیافت بسی شوم اېرور
 ینه بیر بو کیم، هر قچان کپلدی ضعیف
 مسافر ایچین کوی دوروب اشتها
 روا کؤرمگینگ انکه محروملوق
 بودور دأب کیم یخشیدور، گر یامان
 بورون لطف بیرله طربناک قیل
 ییمککه انکه هر نې درخور اېسه
 آچوق یوز بیلر چپک ایننگ قاشیغه
 ایشینگگه سالیب «اکرم الضیف» نور
 ضیافت بو نوع اؤلسه آیین سنگه
 بو ینگلیغ کیشی میزبان کمدورور

قیلیب سیل اسراف طغیان سنگه
 که شهرت بیلر خودنمالیغ اوچون
 کیشی بیر، ولی اؤن قوی اؤلتورگه سېن
 ییمکدین بؤلر عاجز اول ناتوان
 تکیب کؤز که آنی یېبان کؤز بیلر
 همول آش طعمینی تعریف اېتیب
 بو بی داد قیلماق نې انصاف اېرور
 سېن کیمسه اول بقعه شیخی دېمس
 جنون اهلیدېک مونچه اتلاف نې
 ولی هم دېمیش تورکه: «لا تسرفو»
 انکه یالباریب زهر پیدورگه سېن
 ولی لقمه غه کیمسه تاپمه ی حساب
 خرد اهلی آئینده مذموم اېرور
 انکه قیلغه سېن بېرمه یین طعمه حیف
 ولی یوق سېنینگ بؤلونگه انتها
 اېرور بورناغیدین بتر شوملوق
 که بؤلغه ی سېنینگ خوانینگه مهمان
 نې اسراف قیلغیل، نې امساک قیل
 سنگه داغی نې کم میسر اېسه
 ولی ایسته مه مزد پاداشیغه
 توتوب مرعی آیین «خیرالامور»
 کپره ک میزبانلیقه تحسین سنگه
 اگر بؤلسه دانای عالم دورور

بهرام گور حکایتی کیم، اوچ آلاچوق اېلیکه مهمان بؤلدى، ایکیسی افراط و تفریط کؤرگوزوب، مخاطب و متعاون بؤلدىلر و بیرسی عدالت طریقیدین

قارون

اېرور نقل کیم، شاه بهرام گور
اول آو ایچره توشتی سپه دین بیراق
چاپیب اېردی کؤپ شاه صحرانورد
شهی دشت پیما بسی آچ اېدی
اول اویلر قاشیده اېدی بیر درخت
دېدی اول خلایقکه توشگن زمان
بؤلونگ ماحضر بیرله مهمان نواز
اول اوچ او ی ایلیدین بیرى دون اېدی
نې کیم شه دېدی، قيلمه دی التفات
قران آستوروب، قیلدی قؤیلر قتل
سالیب جوع مهمان دماغیغه دود
و لیکن بیرى اېردی اهل خرد
انى اویگه کېلتوردی تار تیب عنان
کېتیب شاه دین رنج و فرسوده لیق
انگه بېردی بېحد و اندازه مال
قیلیب طعنه مسرفقه بې انتها
بولر طوریده طرفه حالت کؤرونک
بو بېردېک کبره ک مهمانلیق داغی

مگر صید اوچون سوردی بیر کون ستور
انى بیر قولان سالدی اېل دین قیراق
ایکی-اوچ آلاچوق ارا بیتى فرد
بغایت بیمکلیککه محتاج اېدی
توشوب سایه غه شاه فرخنده بخت
که: «سیزگه اېرورمېن بو دم مهمان
که اندین نوا تاپقه ی اهل نیاز»
اگرچه تمولده قارون اېدی
ینه بیرگه اسراف اېردی صفات
که، مالین ضیافتقه قیلغهی سبیل
انینگ آشی کیم، تانگلّه پیشگهی، نې سود
خوشا اول که تاپقه ی خرد دین مدد
روان ماحضر چېکتی-جُغرات و نان
یېبان ماحضر تاپتی آسوده لیق
همول دونغه اندازه سیز گوشمال
نې کیم ضایع اېتگنگه بېردی بها
انگه هم طریق عدالت کؤرونک
ینه بیر کیبی میزبانلیق داغی

اسكندرنينگ ارسطودين سوالی اول باده کيم، ضيافت خوانين ني نوع
آچماق يخشيدور و مراعات سفره سين ني نوع يايماق مستحسن کورونور و
داناينگ اول باده نکته سورگانی و حکمت مايدہ سيدين سکندرگه فايده
يبتگورگانی

ينه سوردی فرمانده روزگار
ضيافته نبدور طريق صواب
که اول بولغهی آيين حکمتقه جؤپ
که بو باده بارچه اهل ملل
قيليدورلر آخر مونی اختيار
قيليب دانش آيين دعا ابتدا
«که هر ني که مهمانغه بار احتياج
کبره ک حاضر اولسه باری خوان ارا
اينگدېک که مذموم ابرور بولسه کم
دېدی شه که: «بو شيوه آسان ابرور
تأمل بيله نکته سوردی حکيم:
خدا شه جنابين رفيع ايله ميش
چو شه خلق رزقيغه بولميش ضمان
وگر نقد جزوی زیان ايله سه
ني کيم خلق رزقيغه مقسومدور
که ني مایه بولگوسی زايد انگه
مونونگ بيرله گر اؤزنی ايستر عظيم
کيم اول بولگوسی مينگ، ايکی مينگ درم
انگه کيم مونونگ بيرله آرتر شکوه
که ايلر اؤزی اؤز شکوهيني پست

که: «ابی، دانش اهلغه آموزگار
عمل ايله مک بيزگه قيلغيل خطاب
ني اندين کبره ک بولغهی آزو ني کؤپ
کؤپ ايلبدورورلر طريق جدل
که کؤپ قيلغان اکرام ابرور بختيار»
دعادين سؤنگ ايتی بو ينگليغ ادا:
اگر آش و نان، يوقسه شهدو کولاچ
تعادل طريقيده ميزان ارا
ابرور اؤيله مذموم افراطي هم»
ولی شه شکوهيغه نقصان ابرور»
که: «ابی، حکمت آيينده مستقيم
که شه که اولوسنی مطيع ايله ميش
ابرور آرتوغ اؤکسوک يبتکورمک يامان
شکوهيني آرتر گمان ايله سه
ايکی آنچه هم قيلسه معلومدور
که تا بولغهی اسراف عايد انگه
ايمستور انينگ بو خيالی سليم
که خرچيدين ايستر اؤزين محترم
قيلور فهم اگر بولسه فکرت پڑوه
اؤزی بېرور اؤز پايه سيغه شکست

اېرور شه غه اندین علوی جناب
وگر کونگلی احسانگه همراز دور
انگه کیم خرددین ییتر یارلیق
چو بو نکته نی سوردی دانش پڑوه
که پست اېل ایشیدین قیلور اجتناب
نېچه کیم بېرور کؤپ، هنوز آزدور
پسندیده اېرمس تلف کارلیق
قبول ایله دی شاه گردون شکوه

اسکندرنینگ حکما اتفاقی بیله فلک راز پنهانیسی و عالم سر نهانیسینی ظاهر
و پیدا و روشن و هویدا قیلورغه سطرلاب خورشیدتاب و مرآت مهرصفت
تصنیف قیلغانی و بو ایکی تحفه مهر مثال دین خاطر جمع اېتیب ینه ایکی
مهوش مهر جمال وصالیغه رغبت قیلغانی و اول بابده سور یراقین و سرور
طمعراقین مهیا قیلیب، سپهر بریندېک ایوانینی روشنک نوریدین منیر
توتقانی و مهرناز پرتویدین یاروتقانی

بو چینی نگارش گزارنده سی
که خاقان چو بؤلدی سکندرپرست
اېتیب اېردی قیش موسمی داغی توش
ینه اېردی خاقانگه بېحد هوس
که شه چینده آرام توتقه ی بو قیش
شه آلیغه چون التماس ایله دی
بو ایشگه توتوب طبع دانشورین
گهی همنفس اېردی خاقان بیله
گهی صید ایشین اختیار ایلان
گهی رود و می بیرله مجلس توزوب
گهی حکمت اهلی بیله رایزن
همول کوزگوکیم چېکتی خاقان انگه
قچان تخت انگه بؤلسه آرامگاه
اېرور بو گزارش نگارنده سی
سکندرگه چین ایچره بؤلدی نشست
اېمس اېردی بیر ساری ممکن یوروش
هوس دېمه کیم، کام ایله ملتمس
تنعم قیلیب، جام توتقه ی بو قیش
شه آئینگ حدیثینی پاس ایله دی
توروب قیلدی قیشلاق چین کشورین
قویاش، اؤیله کیم ماه تابان بیله
یوروب چین کییگین شکار ایلان
ایچیب می نشاط و طرب کورگوزوب
بؤلوب علم حکمتده استاد فن
بؤلوب اېردی آسایش جان انگه
که اوز دادین ایستر اېدی دادخواه

توتر اپردی اول کۆزگونی روبرو
 بو حالتده حیرت یینگیب شاهنی
 قچان کیم توزوب بزم شاهانه هم
 همول فعلینی آشکار ایلبان
 شه انداق بۆلوب اپردی مفتون انگه
 چو کۆپ سالدی فکرت ارا حیرتی
 که: «بو بیر طلسمی دورور طرفه ساز
 مهنی داغی دارای چرخ بلند
 یینه خدمتیمده نهچه یوز حکیم
 بیلک بابیده هر ییری عالمی
 بو کۆزگوکه سالمنی توز کۆرگوزور
 نهبدین مهن داغی اهل حکمت بيله
 تأمل قلیب، غوریغه ییتمه یین
 تیلب دانش اهلینی اهلدین نهفت
 دعالر قلیب متفق اول گروه
 قچان کیم بویورسنگ بو یینگلیغ طلسم
 تأمل بيله ایلبان اتفاق
 همول حکمت اهل بۆلوب ایکی خیل
 فلاطون و سقراط اۆلوب بیر طرف
 الر ساری هورموس، بلیناس هم
 بویان ایکی یوز، اول طرف ایکی یوز
 الردین دما-دم شه نامور
 ریاضت بيله اول ایکی خیل چُست
 ییری بۆلدی عالمده فکرت نما

قلیب حکم آیینه راستگو
 یینه اول سوروک دانش آگاهنی
 اراغه سالیب کۆزگونی یانه هم
 که بدمستی شرمسار ایلبان
 که حیرتده یوق اپردی قانون انگه
 بو وادی ساری چپکتی باش فکرتی
 یاساغان بیلک حکمت اهل بوز راز
 چو حکمت بيله ايله میش بهره مند
 باری نینگ سۆزی پاک و رایى سلیم
 فلک رازی اشکالیغه محرمی
 مینگه انده یوز فکر یوز کۆرگوزور
 باریب چاره کپینگه همت بيله
 طلسم اندین آرتوغ پدید ایتمه یین»
 بو معنیده کۆپ قیلدی گفت و شنفت
 دبدیلرکه: «ابی شاه گردون شکوه
 بو بیر امر ابرور کیم، ابرور بیزگه قسم:
 قیلالی ایش اندین بسی یخشیراق»
 روان قیلدی هر خیل بیر ایشگه میل
 ارسطو و بقراط اۆلوب بیر طرف
 بو یان ارشیمیدوس توتوب پاس هم
 دبان کپچه-کوندوز بو معنیده سۆز
 بۆلوب حکمت آیینیده بهره ور
 تاپیب بیر بيله کۆک مثالین درست
 ولی بیر گروه ایتی عزم سما

تاپيب انجم آيين و طبعين تمام
 موافق تاپيب كوكب انظاريني
 فلزات ارا ظاهر ايلب طلسم
 ييري روي و مس بيرله آباد ابدى
 الردين كيم اول روي تاپتي گداز
 الرغه كه پولاد اوترو ابدى
 سكندر بيريپ ايكي ساري مدد
 الردين بو داغي بولوب مستفيد
 همول قيشده اول حكمت اهلي نهران
 ايكي طرفه هيئت پديد ايتتيلر
 سطرلابغه چرخ اشكالي قسم
 جهان ملكي انده بولوب جلوه گر
 فلک طول و عرضي بيریده نهران
 اول اولدی سطرلاب مخفی نما
 شرف برجی تاپقه چ قویاش کوزگوسی
 قویاش جرمی بولدی زر نابدېک
 قلیب شاه مسند اوزه بزم فاش
 سریر اوزره یانیده خاقان چین
 توزوب بارگاه ایچره شاهانه بزم
 بو حالتده کیردیلر اول ایکی خیل
 باری علم ارا بخت سرمد کیبی
 سکندر قلیب بارچهغه احترام
 چو بزم ایچره اولتوردیلر اول گروه
 مقام ایچره چون ظاهر اولدی سکون

طباع موالدِ سفلي مقام
 عیان ایتتیلر صنعت اظهارینی
 مدور نمودار ایتیب ایکی جسم
 ینه بیر درخشنده پولاد ابدی
 بولوب ابدی باری سطرلاب ساز
 نموداری گویا که کوزگو ابدی
 گه ایلب قبول ایشلرین، گاه رد
 الر هم تاپیب دخل موندین مفید
 که هر بیر الردين ابدی بیر جهان
 که عالم ایلین مستفید ایتتیلر
 ولی کوزگو جسمی سراسر طلسم
 کیشی کیم انکه بولسه صورت نگر
 بیریده عیان بارچه ملک جهان
 بو بیر بولدی مرآت گیتی نما
 که قیلدی زمان رفع قیش قیغوسی
 سکندر توزه تگن سطرلابدېک
 شرف برجیدین اول صفت کیم قویاش
 ایکی ساری کوپ شاه مسندنشین
 قلیب تهنیتدین تنعمغه عزم
 باری قیلدیلر تخت آلیغه میل
 تجردده عقل مجرد کیبی
 سریر آلیده خاص قیلدی مقام
 خلاقه ییتی الردين شکوه
 سالیب باش قویی مثل چرخ نگون

وقار اوزره بیر دَم چو اۆلتوردیلر
 قیلیب عرض هر قیسی تمثالینی
 بیریدین عیان بۆلدى افلاک ایشی
 بیریده توقوز چرخ تقسیم اۆلوب
 چوخاقانغه فهم اۆلدى اول ایکی حال
 عیان ایله دی شهغه حمد و ثنا
 که: «شهسپن کیبی کۆرمه دی چرخ پیر
 ملازملرینگ داغی لایق سنگه
 اېمس عالم اهلی کیبی ذاتینگیز
 اول ایشگه که حکمت اېلی چکتنی رنج
 مگر اېردی اول گنج ایله مال کم
 عطا قیلدی خاقان چین هم بسی
 غنی بۆلدى اول نوع اهل کمال
 چو خسروغه اول ایکی ایش بېردی دست
 که مشاطه بخت کولگو بیله
 بېزه ب گُلرخ جاه و اقبالنی
 مقوس قاشیغه چکیب وسمه هم
 قیلیب حور جنتدېک آراسته
 شهی کامران بیرله عقد ایله گهی
 نکاحینی ایلر زمان مشتری
 بۆلوب چرخ سقراطیغه بخت یار
 توتوب ایلگیگه اول سطرلابنی
 توتوب مهر سیری اوچون ارتفاع
 شه اقبال ایله میل راه ایله گهی

سطرلاب و کوزگونى کېلتوردیلر
 عیان اېتیلر هر ییری حالینی
 ینه بیریدین عرصه خاک ایشی
 بیریده عیان یېتی اقلیم اۆلوب
 تحیر انی ایله دی گنگ و لال
 دېبان حمد، بو نکته سوردی ینا
 که نې تاج سپن سیز کپرهک، نې سریر
 بیلک ایچره بارى موافق سنگه
 که عالمدين اؤکسولمه سون آتینگیز»
 صله تاپتی شهدين بسی مال و گنج
 که یوناننى قیلدی سیورغال هم
 گهر بېردی، دُر ثمین هم بسی
 که توش وقتى هر بیر قویاشتین مثال
 نشاط ایلبان بۆلدى عشرت پرست
 همول صاف و رخشنده کوزگو بیله
 یوزینده یسب زلف ایله خالنى
 قویوب خال هم، سیندوروب کېسمه هم
 ارم باغیده سرو نوخاسته
 جهان گنجی مھریگه نقد ایله گهی
 کیم اول چرخ نینگ کېلدى سعد اخترى
 قیلور چاغده یخشی نظر اختیار
 تاپیب چرخ وضعیدین اسبابنى
 توشوب ثقبهدين ثقبه ساری شعاع
 طرب نوعروسین نکاح ایله گهی

که داراي دوران قیزی روشنک
وصیت قلیب ابردی دارا نهفت
جهانگیرلیک امریده ماه و سال
ینه شاه مللو قیزی ناز مهر
شه اندین داغی بار ابدی کامسیر
تیلر ابردی جشن عظیم ایله مک
یاروب روشنکدین شبستان انگه
ینه ناز مهر اولغهی آرام روح
چو کونگلی پیشوردی بو اندیشه نی
الر بیرله بو نکته ده اوردی رای
که هر کیمگه کیم بولسه تاج و سریر
چیقارده بو فیروزگون مهددین
قویاش کیم قیلور میل مغربقه، شام
قویاش نوریچه گر اېمس مهتاب
شجر چون قیلور باغدین انتقال
بؤلور عاقبت باغ پیرایه سی
چو دانشور اېل قیلدیلر اتفاق
باریب دولت ارکانی شه کامیغه
نېچه کونده باری مهیا بؤلوب
بؤلوب آنچه زینت که چرخ دنی
یوزیدین بیریکه بیته آلمه غهی
مهیا بؤلوب هر صفت خواسته
روان قیلدیلر سور بنیادینی
بهار ابردی و گل عروسیغه زیب

کیم، ابردی جمال ایچره مهر فلک
که بو شاه ایله بؤلغهی اول ماه جُفت
اېمس ابردی شه غه مجال وصال
که مهر اویله، کورمه یدور ابردی سپهر
ولی خاطری ابردی آرامسیر
خلایقنی غرق نعیم ایله مک
بؤلوب بارچه عالم گلستان انگه
که تاپقهی ملاقاتیدین کام روح
تیله تتی گروه خردپیشه نی
اول ایشگه باری بؤلدیلر رهنمای
انگه بیر خلفدین اېمستور گزیر
اېمس شاه فارغ ولیعهددین
اؤزیکه قیلور آینی قایم-مقام
اېرور اول یاروغلوققه نایب-مناب
اگر اؤرنیده بولسه نورس نهال
بېرور نفع هم میوه، هم سایه سی
دېدی شاه کیم: «ایله سونلر یراق»
تاپیب شغل اول ایش سرانجامیغه
که چین کشوری جنت آسا بؤلوب
حساب ایله مک بولسه مینگ ییل فنی
مینگیدین بیرین شرح اېته آلمه غهی
چو اسباب سور اؤلدی آراسته
بېریب عشرت و عیش نینگ دادینی
عروسانه بلبغی اندین فریب

گُل و سبزه ایامیده بۆلدى تۆى
ایاقچی، کپتور جامنى لب بلب
که بو سور ابرور عالم افروز هم
مغنى توزوب چینگه وزنیده چنگ
دېسنگ سېن که: جان قرداشیم یار-یار
نوايي، چو سرمزلینگ چینگه دور
ایالغونگ نېچه یار-یار اؤلغوسی
مېن ایتەى که: مونگلوغ باشیم یار-یار
سورودونگ داغی سور ارا چینگه دور
مېنینگ ییغلریم زار-زار اؤلغوسی

یىگیتلیک بهاری نینگ خوشلونی و بهار ییگیتلیگی نینگ دلکشلیغیده گُل و
بلبلدېک برگ و نوا توزمک و یوز برگ و مینگ نوا بیلە نغمە کۆرگوزمک و
گُلستان اطفالی سحاب دایە سیدین سوت اۆرنیغە شیرە جانی و سوو اۆرنیغە
آب زنده گانی ایچگانیدین روح نباتی تاپقانی بیان قیلماق

جهان چارباغی که دلکش دورور
یىگیتلیکده هم اؤتسه لیل و نهار
تیریلغن زمان سبزه، اؤلگنده حوت
حمل سبزه زاری سری آفتاب
ایننگدېک که ایلگینی موسی سونر
اېسر صبحدم روح پرور نسیم
بو پیل عیسی انفاسین اثبات اېتر
بهاری بولوت پیلدېک بېدرنگ
رطوبت ارا گویا اول خیل پیل
گر انداق اېمس، بس نېدور، ایت بو
دېمه قطره کیم، پایه باران دېگیل
چو ابر بهاری ساجیب دُر ناب
یىگیتلیک بهاری بیلە خوشدورور
ابرور عشرت ایامی فصل بهار
که «سبحانه حی الذی لایموت»
تنعم هواسیغە ایلر شتاب
قۆزی توتقه لی ید بیضا سونر
تاپر جان ییغاچقه عظام رمیم
که باغ ایچره احیای اموات اېتر
قیلور جلوه هر یان، باری پیل رنگ
بۆلوتور باری غرق دریای نیل
که هر یان الردین تامر قطره سو
دېمه پیل، ابر بهاران دېگیل
یېتیشتی چمن صحنیغە آب و تاب

آچيب پير رگين سبز نينگ نشترى
 بؤلوب گويا اول قانغه ميلِ فساد
 چمن ايلبان حلّه سين رنگ-رنگ
 گيه باغ ارا چينى آيين بؤلوب
 بؤلوب سنبل ترغه سرو اوزره پيچ
 گل اطرافيدن شاخ سنبل چقيب
 بنفشه باشين اندين ايلب قویی
 اگر تاپمسه اول سو بيرله گزند
 اوزين طفل نرگس قدح خور قليب
 و يا ليمویی بؤرکی تاپتی شکست
 چقيب سوسن آشفته مجنون کيی
 يوزينده عيان فارغ البالليق
 قليب شعله ظاهر گل آتشين
 نې گل کيم، توشوب آشيانيغه اؤت
 صبا پيکی ايلب چمندين گذر
 شبستانده گل روشن ايلب چراغ
 صبا دايه سی چون بو ايشنی بيلب
 قليب شاخینی نسترن سيمگون
 باسيب سيم بؤلغاچ گرانبار انی
 بؤلوب جلوه قيلغان زمان ارغوان
 نسيم آنی هر يان که مايل قليب
 سو اوزره بولوت طفلی اقطار ايله
 دېمه طفل، ماني که افزارسيز
 سپيدار اوزه گل که پيوند اؤلوب

چقيب قان کيی لاله احمری
 نېدين کيم بؤلوب ظاهر اندين سواد
 توگوب حله خلعت اوچون تنگ-تنگ
 که هر گل انگه لعبت چين بؤلوب
 قد و زلفدين بؤلمه يين فرقى هيچ
 يوز آلديدين انداق که کاکل چقيب
 که آستيغه آنينگ کيريب مل سویی
 نېگه رخت يېردين کؤتردی بلند
 که ليمو تېريسینی ساغر قليب
 که دورين بيک قیلدی، اوچینی پست
 صبا کاجيدين رنگی گردون کيی
 تاپيب ذوق طوریده بی حالليق
 سمندر کيی بلبل اخگر نشين
 قيو آشیان بلکه جانيغه اؤت
 همیشه بهار انگله غیل رنگی زر
 فتيله یَسَب غنچه قویماققه داغ
 فتيله سين آنينگ پريشان قليب
 کيم، اول سيم اطرافين ايلب نگون
 همول شاخ دېک کيم باسر قار انی
 تؤنی ارغوان رنگ، ليک نوجوان
 قيزيل تؤن بيله اېلگه قاتل قليب
 قليب دورلر مشق پرگار ايله
 چېکيب يوز تومن دور پرگارسيز
 قلدی سرو گلرخقه مانند اؤلوب

کڅورونوب چمن خلدِ رضوان کیبی
چو گلزار اوزه ابرِ نیسان یاغیب
اوتوب بیر-بیریندین چو بارنده ابر
غروبیدین توشوب باغ ارا زلزله
یاغین قطره سین آبِ حیوان، دېگیل
نزاھتده گلشن نېچوک کیم بهشت
بو فصل ایچره کیم تانگ ییلی جان بېرور
چقیب سبزه رُوح نباتی بیله
نشاط اېتمه گن اولچه امکاني بار
بو چاغ اېتمه گن عیش بوستان ارا
ولی اېرمس اول عیش هم دلپذیر
کڅونگول چونکه بیر گل اوچون زاردور
وگر وصلیدین بولسه آسوده حال
سکندرگه چون عشق ارا بولدی کام

گل و سرو انکه حور و غلمان کیبی
دېمه قطره کیم، دُر غلتان یاغیب
قیلیب نعره، انداق که غران هژبر
چاقین شکلیدین بؤینیده سلسله
انینگ تارینی رشته جان، دېگیل
ییلی بارچه انفاَسِ عیسی سرشت
بولوت قطره سی آبِ حیوان بېرور
قیلور جلوه تاپقان حیاتی بیله
گمان قیلمه غیل کیم، انینگ جانی بار
جمادی دورور شکلِ انسان ارا
کڅونگول بیر طرف گر اېمسدور اسیر
نې تانگ، گر انکه میل گلزار دور
انکه باغ و گلشن طوافی حلال
تیل و وصل گلشنه قیلدی خرام

بلبل حکایتی کیم، انینگ گلبانگیدین زاغ یالقیب، بلاغت اهلینغه گچه هندو
هرزه دېگاندهک طعن قیلدی و انینگ فصیح جوابیدین اؤزگچه سؤزین

بیلدی

اېشیتیم که، بیر باغ ارا گل چاغی
کېلیب سرزنش قیلدی بیر زاغ انکه
دېدی: «کېی جنون شیوه هرزرای
کېزرسېن چمنده حزین و خموش
بیر ایشه درنگ و ثباتینگ قنی
دېدی بلبل: «اېی عشقدین بې خبر

که تیز اولدی بلبل فغان قیلماغی
کیم، اېردی نشیمن همول باغ انکه
نېدور بوکه، هر ییل ارا اؤن بیر آی
بیر آیدور سنگه مونچه جوش و خروش
چمن قوشلریدین اویاتینگ قنی»
مېنینگ کویمگیمدین سنگه نې خبر

چو گل یوقتورور اوڻ بیر آی باغ ارا
غم و درد ابرور مېنده لیل و نهار
گل اېتتی چقیب جلوه آیین ینه
چو گل قیلدی بو نوع زیب جمال
چمن حسنی دینار، اگر دانگدور
چو کېتتی چمندین گل آتشین
سپننگ کیم نمودارینگ اؤلدی جُعل
قچان انگله غه یسېن مېننگ حالتیم
چو بلبل عیان قیلدی بو درد و داغ
دېمکه که جواب اؤلمه دی سخت کوش

ابرور روزگاریم سپننگدېک قرا
و لیکن چو اېستی نسیم بهار
تیکیب جییغه نافه چین ینه
قچان قالغه ی اول لحظه بلبغه حال
که بی چاره بلبغه گُلبانگدور
کؤمور بیرله نیله ی بؤلوب همشین
حیاتینگه دور گل ایسیدین خلل
که سېندین ییراق یخشیراق صحبتیم
قراردی جوابیده افسرده زاغ
قیش ایامی بلبدېک اؤلدی خَمْوش

حکمت

اسکندر نینگ ارسطودین سوالی اول باده کیم انسانگه میلِ طبیعی بهار و
گلرگه بؤلماغی نېدین بؤلّه آله ی و انینگ حکمت بهاریدین جواب نسیمی
یبتگورگانی

ینه سؤردی دارای گردون محل:
بوکیم هر قچان یېتسه فصلِ ربیع
بؤلورلر باری خرّم و شادمان
کؤنگولنی که قیش غنچه ینگلیغ قیلور
بو فصل اېلگه مونچه طرب نې اېکین
دېدی برچه علم و فنون آگهی:
بو معنیده اېل کؤپ دېمیشلر کلام
طبیعتقه گل میلی ابرمس عجب
ولی نکته کیم، اصل ابرور بو اېمس

که: «اې چرخ اشکالی آلینگده حل
نې کیم جنس انسان شریف و وضع
قیلورلر هوا بیر طرف هر زمان
بهار اؤلسه اول گل کییی آچیلور
بو ینگلیغ طریقه سبب نې اېکین»
که: «اې نطقونگ انفاسی روح الهی
که، بارین بیلور شاه عالی مقام
چمن ذوقی هم خیلی ابرمس عجب
دېسین چون ابرور شه غه بیلیمک هوس

طبايع كه، آفاق و انفسده بار
ايسيق، ساووق، هؤل و قوروق فهم قيل
كه، انسان بولردين مرگبدورور
بيرين حار يابس، دېدى بارچه خيل
بيرين حار رطب انگله بې وهم و بيم
قچان ظاهر اولدى سنگه بو اصول
الردين بيرى كېلدى فصل بهار
چو بو فصلغه كېلدى طبع حيات
كه صفرا و سودا و بلغمدرور
شك اېرمس كه، هر كيمسه كيم جاني بار
بو معنيدين اول فصل اېرور دلپذير
نېچه سريدن اېلگه يۇقتور شعور
چو اندين يېتر روحغه پرورش
سووكيم تهغه بۇلدى گزارى انينگ
چو دانادين اولدى بو ينگليغ فتوح

بارين تۇرت طبع اېتتيلر اعتبار:
انى اؤت و سوو، يېل و توفراق بيل
جميع ملل غه بو مذهبدرور
بيرى بارد ايلب رطوبتقه ميل
بيرين بارد يابس ايتور حكيم
طبيعت بو نوع-اؤق تاييبدور فصول
كه باردور طبيعت انگه رطب حار
ينه اوچگه اوچ طبع بۇلدى صفات
ولى روح طبعى مونگه ضمدورور
حياتين تيلر اولچه امكانى بار
كه يۇق اېلگه ميل ايله مكدين گزير
ولى يۇق طبيعت ايشينده قصور
انگه يېتسه بېخواست ايلر ككش
چېكر طبع و يۇق اختيارى انينگ»
حلول اېتتى شه جسميغه تازه روح

اسکندرنينگ اول ايکي تازه ورد، يوق-يوق که، ايکي بهارِ نازپرورد
 وصيلدين کام تاپقانی و نازمهرنينگ مهر و نازيدين بي طاقت بؤلوب، گل
 فصلیده انينگ گل جماليدين بهره آغانی و انينگ روشنک رشکيدين کيم،
 محبوبلوق شيوه سيدورور شمعدبک سرکشلیک قیلیب، چرب زبانیق بیله اؤز
 شبستان آرایلیغین روشن ایتگانی و اسکندرنينگ اول خلوت وصاليدین
 چقیب، چین ملکيدین مغرب دیاریغه عزم ایتگانی و اول دیار غرایبيدين
 عجبغه قالغانی

بو پیکرنی اول کیم نمودار اېتر
 که چین ایچره اسکندر فیله قوس
 بهار و ییگیتلیک، داغی شاهلیغ
 ییلیب کیم، نېچه بؤلسه عالمغه شاه
 نې عالمغه تاپمیش وفایی کیشی
 کیشیگه بو حالات چون بؤلگوسی
 بو تقدیر ایله شاه عشرت پرست
 ایکی شمع بیرله شبستان ارا
 بؤلوب کام تاپماققه آرامجوی
 همول روشنک مهد اولیا بؤلوب
 باری پرده اهلېغه بانو اېدی
 ولی نازمهر اېدی پایین پرست
 قیلیب شهغه گاهی پرستارلیق
 ولی روشنککه بسی رشک اېدی
 ییلیب خسرو اول نوع رشک و حسد
 قیلیب روشنک بیرله عیش و نشاط
 ولی ناتوان کؤنگلی زاری انینگ

گزارش ایشین مونداق اظهار اېتر
 چو تاپتی ایکی اؤیله زیبا عروس
 ینه حکمت و دانش آگاهلیغ
 ابرور عاقبت توفراغ آرامگاه
 نې شهلېققه کورمیش بقایی کیشی
 دې کیم، عیش قی کون اوچون بؤلگوسی
 نېچه کون طرب جاميدین بؤلدى مست
 ایکی سروقد بیرله بوستان ارا
 تاپیب چونکه آرام، اؤلوب کامجوی
 شبستانیده مجلس آرا بؤلوب
 که شه بیرله زانو-زانو اېدی
 انگه تخت یانیده اېدی نشست
 گهی غمزه بیرله جگرخارلیق
 انگه باقسه شه، کؤزیده اشک اېدی
 رعایت طریقیغه یوق اېدی حد
 انینگ بیرله آز ایلبان انبساط
 حزین خاطری بیقراری انینگ

بو ایشیتین ملالت تاپیب ناز مەر
 تلاشماققە نې حد و یارا ابدی
 ولی غافل اندین که، شاه جهان
 حزین جانی آنینگ خرابیدورور
 ایکی کون ابدی روشنک نوبتی
 بو اندیشه دین کۆنگلیده اپردی رنج
 بو آیین ایله اؤتتی فصل بهار
 شه انگلب ابدی کیم، مه سامری
 ابرور جنس رشکیدین آشفته دل
 کونی کیم، بؤلوب اپردی نوبت انگه
 شه آنینگ حریمیغه میل ایله دی
 دبدی کیم: «نېچه یاشورون اؤرتنه نه ی
 نهان عشقدین یېتی ایش جانیمه
 کھلیب حوروش آلیده توزدی بزم
 شه اېتتی عیان باده پیمایلیق
 ولی ماهوش کۆنگلی غمگین ابدی
 تکلف بيله مجلس آرا بؤلوب
 سکندر نېچه ایلبان جست وجوی
 نېچه بو نیاز آشکار ایلبان
 مونونگ چون فزون بؤلدى سرکشلیغی
 چوشه کۆردی کیم، طاقتی تاق اولور
 انگه عشق امر جنون ایله میش
 نې حکمت انگه یېتکوروب یارلیق
 تظلم بيله دبدی: «کې، نازنین!

که شاه اؤزگه یان قیلدی آغاز مەر
 کیم، اول شمع ایوان دارا ابدی
 اینینگ مھرینی جانده اسرر نهان
 ایچینده اینینگ اضطرایدورور
 مونینگ لیک بیر کون ابدی خلوتی
 بؤلور اپردی نازک تنی غصه سنج
 که تا بؤلدى گل موسمی آشکار
 کۆزی هندو کشمیرینگ ساحری
 نهان شه دین آزرده، ایلدین خجل
 که بؤلغه ی شېستانده خلوت انگه
 جمالیغه جانین طقیل ایله دی
 اولوستین نهان تون و کون اؤرتنه نه ی
 بوکون فاش اېته ی راز جانانیمه»
 فراغت بيله باده غه قیلدی عزم
 که شوخ ایله گه ی مجلس آرایلیق
 نهانی قاشی کنجیده چین ابدی
 ایشی بست اېترده مدارا بؤلوب
 سمبر دلیر ایله مه ی گفت وگوی
 اول آیین ناز آشکار ایلبان
 اینینگ حددین آشیب مشوشلیغی
 جنون ایچره رسوای آفاق اولور
 جنون عقل و فهمین زبون ایله میش
 نې آیین دانش مددکارلیق
 نېدین بیزگه قیلدینگ عیان بؤیله کین

نېدور عجزيم آئنده توسن ليغينگ
 نې جرم اېتيم اېرکين مېن خاکسار
 نې خس کيم اوتونگدين کوير لاغ-لاغ
 چيپين کيم اېرور شهدينگه پاييند
 وفا ايله گيل کيم، جفاکار اېمان
 چومېن عشق ارا اؤلگوم، اؤلتورمه گيل
 نيازيمغه باق، اسرو ناز ايله مه
 بو ينگليغ تظلم چو کورگوزدى شاه
 شکر تونگيني ايلهدى شهديز
 که: «شه عيشيني حق مدام ايله سون
 ايننگ لايقي کېلدى دارا قيزى
 کنيزى کيم اول بولسه هندی نژاد
 نې لايق که، آنى انيس ايله گه
 دېدى شه که: «اې خسته جان آفتى!
 کنایت طريقىنى بير دم اونوت
 منگه روشنک طعيني قيلمه کؤپ
 مېنى انده معذور توتسنگ بؤلور
 که واجدورور احترامى ايننگ
 اېرور بهمني تاج نينگ گوهرى
 دېدى مکر ايله شوخ شيرين زبان
 بو سؤز نينگ محبتقه نې دخلى بار
 جمال و ملاححت کؤنگول کاميدور
 نسب بيرله بولسه انگه شاهليق
 ايننگ تاجى کشورگه بولسه خراج

انگه کيم اېرور دوست-دشمن ليغينگ
 که کؤنگلونگگه اؤلتوردى مېندين غبار
 نې حاجت ينه قويماغ اول اؤتقه ياغ
 تپانچه بيله انگه نېدور گزند
 بو ظلم ايله مککه سزاوار اېمان
 قتيلىنگغه تيغ جفا سورمه گيل
 تعدى کؤپ و لطف آز ايله مه!
 کنایت بيله ظالم کينه خواه
 کؤپ اول شهد ضمنيده نيش گلير
 ايشين دلبرى بيرله کام ايله سون!
 که کؤز روشن ايلر اياغى ايزى
 نې هندی نژاد، آيت کشميرزاد
 تکلف يوزيدىن جليس ايله گه
 دېمى خسته جان کيم، جهان آفتى!
 قليب رحم، بې داد ترکينى توت
 اول ايشته کؤزونگگه مېنى ايلمه کؤپ
 ضميرينگى مسرور توتسنگ بؤلور
 نېدين کيم، بيکدور مقامى ايننگ
 ينه کيقبادى سپهر اخترى
 که: «اې يېتى کشور اوزه مرزبان!
 که عشق ايچره شەليققه يوق اعتبار
 اوزون طره تقوا قوشى داميدور
 حسب بيرله يېتميش منگه ماهليق
 مېنينگ آليمه باش قؤير اهل تاج

انگە فخر نەستەدە جەمشیددین
 انگە ملک اگر بۆلە فرمانپەر
 اگر اول خرد بیرلە افسانەدور
 گر اول بۆلە آفاق ایلگە عزیز
 انگە گر ابرور پیشە جان اۆرتەمک
 گر اول غمزه دین اۆقنی پراڭ قیلور
 گر اول قتل ایشیگە قیلور اهتام
 انگە گر فسون ایلەمک ورد ابرور
 انگە غمزه بۆلە جەهان ساحری
 اینگ شەرتی گر ابرور عام ارا
 گر اول خلقتی قتل ایتەر دَم-بدم
 اینگ قیلە زلفی ییلانی فسون
 اینگ زلفی گر چەکسە ایمان رگین
 قچان سنبولم اورسە گل اوزرە تاب
 قاشیم یایینی کیم کە ایلر خیال
 ابرور کیریگیم اۆقیغە جان هدف
 کۆزومگە، قچان کیم بۆلور اویقو کام
 یوز و مردمکوار خالیم سۆزی
 چەکیلگچ عذاریم قیراغیغە نیل
 گجکدەک کە زلفوم ارا تابدور
 لیم لعلی کیم جوهر جان ابرور
 تیشیم رشتە سین ژالە ناب دې
 یوق آغزیم بۆلوب جوهر بی بها
 ایکی لعلیم ایتگچ تکلم پدید

منگە عار حسن ایچرە خورشیددین
 منگە زار ابرور یوز تومن ملکگیر
 منگە یوز خردمند دیوانەدور
 سالورمەن مەن آفاق ارا رستاخیز
 منگە شیوہ بۆلمیش جەهان اۆرتەمک
 مەنینگ کیریگیم تیرباران قیلور
 مەنینگ تیغ عشقیم قیلور قتل عام
 منگە بارچە کشمیر شاگرد ابرور
 منگە بۆلدی گوسالە یوز سامری
 مەنینگ قۆزغالانیمدور اسلام ارا
 منگە کەلدی تیرگوزمک آیینی هم
 فسونوم قیلور اژدهانی زبون
 مەنینگ تار لعلیم چەکر جان رگین
 یاپر یوزگە خورشید تندین نقاب
 اویاتدین کۆزیگە کۆرونمس هلال
 نشانە آترغە مگر چەکتی صف
 بۆلور عالم اهلایغە اویقو حرام
 دېگیل گل اوزە توشتی بلبل کۆزی
 ابرور تقوا و عقل کۆزیگە میل
 کۆنگوللرنی تارترغە قلابدور
 سو اول لعل ارا آب حیوان ابرور
 دېمە ژالە کیم، دُر سیراب دې
 نې پیدا وجودی انگە، نې بها
 قیلیب آغزیمە ابل توهم پدید

انی خلق یوق یپردہ ایلب گمان
 یوزومده دېمه سیمدین غبغبی
 نې کوکب که، نوری انینگ بېکران
 لیم پېشه سی جان فراينده ليق
 دېمه روح - قدیم کوروب لال اؤلوب
 خرامیم قلیب روضه سروینی مات
 جمالیم قویاشنی سالیب تابقه
 بلیم تارین اول کیم خیال ایلبان
 خیالیم بشر ایچره غوغا سالیب
 کورونگن زمان صورتیم پیکری
 لیمده تکلمدین آرتوق فسون
 قویاش قوزغالیب حسنوم آشوبیدین
 ولی مونچه افسانه دین نې آسیغ
 نې خوش دېدور اول دردمند فراق
 شکایت منگه یوقتورور شاهدین
 چو شیرینلب اول نوع شور ایله دی
 کلامیغه واله قلیب جانینی
 حمایل صفت تارتیبان قوینیغه
 غزال اول صفت شیر قیلغه چ شکار
 مماس اؤلدی چون شاخ صندلغه عاج
 سکندر بو خلوتقه مفتون اېدی
 نېچه کون بؤلوب پرده ده عیش ساز
 چو عاشقکه بؤلدی میسر وصال
 چو شه غه نېچه کون اېدی اول شعف

اگر بؤلسه هم اول همان - یوق همان
 که آی ایچره خورشیدوش کوکبی
 قویاش بیرله حسن ایچره ایلب قران
 کوزوم شیوه سی دلرباينده ليق
 که روح الامین داغی بې حال اؤلوب
 انگه ماجرا قیلمه ی آب حیات
 تنیم سیمی تیتره تمه سیمابقه
 همانا خیال محال ایلبان
 ملایککه حسنوم علالا سالیب
 خلاق کوزیگه کورونمه ی پری
 فسوندین داغی حسن و نازیم فزون
 فلک پست مېهریم لگدکوبیدین
 که شه کامیغه کېلدی شهیدیم اچغ
 که: «آز بخت - کوپ حسندین یخشیراق»
 که شکوه مېرور بخت گمراه دین
 انینگ عشقی خسروغه زور ایله دی
 روان جان ارا چېکتی جانانینی
 ایلگین حمایل قلیب بؤینیغه
 شکاریغه مېهر ایله دی آشکار
 نې بؤلغاننی اېرمس دېمک احتیاج
 پری چهره یاریغه مجنون اېدی
 که فهم اؤلمه ی اول پرده دین هیچ راز
 انینگ عشقیده قالمس اولغی حال
 یقین بیلدی کیم، عمرین ایلر تلف

ينه عقل و حكمت پناه ايله دی
جهان ملكين اېتگنده زير نكين
سپهغه بېريپ نعمت و كام هم
چو اول فكريدين كؤنگليني تيندوروب
شهی كيم، سپه بؤلدى آباد انكه
اگر شاهدين خلقى غمناك اېمس
معاذالله، ار بؤلسه ناشاد اېلى
سखा شاهدين اېلگه مطلوب اېرور
سكندر كه فرخ جهاندار اېدى
سپاهين چو احسان بيله قیلدى شاد
انكه تاپشوروب ملك چين و ختا
سپه سوردی چين ملكيدین تشقاری
قيليب همره اولماغنى خاقان هوس
انى قيتريب كؤپ نهان راز ايله
ساليب هند حدی جنوينی يؤل
اجازه بېريپ رای هندیغه هم
چو اول قيتيان هند ملكيگه بات
سپاهی مصؤون بارچه آفاتدين
بؤلوب بحر عمان انينگ منزلى
كېمه اول نواحيده نې كيم بيليب
كېمه ايچره گاهی مقام ايلبان
تېنگيز قطع ايتيب فلك ساير بيله
سواحله فتح بلاد ايلبان
بو ينگليغ قيليب قطع حدسيز تېنگيز

خرد تختين آرامگاه ايله دی
آلنمه ی قالب اېردى مغرب زمين
مواجب دېمه ی، بلکه انعام هم
يوروش حكمنی اېلگه جرېتکوروب
اېرور دشمنيدین كؤنگول شاد انكه
قلین بؤلماغيدین عدو باک اېمس
عدو يؤق، بېرور آنی برباد اېلى
سياست هم اؤز اؤرنیده خوب اېرور
نې شەليققه مطلوب انكه بار اېدى
عيان اېتتى خاقان بيله خيرباد
ينه ملك همچون دېب آنی اتا
توجه قيليب ملك مغرب ساری
قبول اولمه يين شهغه بو ملتمس
انكه لايق آيين اعزاز ايله
كه اول طرفه کشور بؤلوب راست قؤل
اؤكوش لطف بيرله قيليب محترم
سوروب شاه مغرب بساطيغه آت
اؤتوب بندر ملك گجراتدين
نېچه كون كه مسكن بؤلوب ساحلى
بارين اوردو آلينده حاضر قيليب
جزاير بيله گه خرام ايلبان
گهی قطع وادي جزاير بيله
جزاير ديارين كشاد ايلبان
ينه تاغ ايله دشت اندازه سيز

همول پيرگه کيم عزم ايتيب ابردى شاه
مدد ايلبان لطفِ بارى انگه
بو اقليمى هم يوروب قيلدى فتح
بسى شهرِ اعظمغه بېردى کشاد
همول شهرلر شاهى ساليب شنيع
قيليب شاه مغرب زمين گشتينى
نې منزلغه کيم يېتى بۆلمه‌ى صبور
که چون بۆلدى منظورى بو مرزو بوم
و ليکن بو اقليم ارا کۆپ عجيب
طبيعت غراييقه قانع بۆلوب
همول جمله دين بير بو ابردى که شاه
ييتيشتى انينگدېک يابان ارا
توتوب دشتنى ايت کيى جانور
اياغ و ايليك بارچه انداق که مور
الر ايچره هر کيمسه کيم سوردى آت
چو آشوب ايله حمله کۆرگوزديلر
انينگدېک که، قالمه‌ى نشانى انينگ
چو بو پيرگه يېتى شه هوشمند
همول بير ايلدين سوال ايله‌دى
دېدیلرکه: «بير نوع پيردور بو مرز
بو وادي ابرور بير ييغاچ اورسه زور
بولردين نرى وادىي دور نزيه
گروهي دورور انده آرامگير
قيو قوم، تېنگرى بلاسى الر

قيليب سعى يېتکوردى خيل و سپاه
مکان بۆلدى مغرب ديارى انگه
مينيب رخس دولت، سوروب قيلدى فتح
که مغرب زمين کېلدى اعظم سواد
قبول ايلبان مال بۆلدى مطيع
بيک تاغى بيرله آچوغ دشتينى
قيلور ابردى منزل-به منزل عبور
نظر ايله گه‌ى اول دم اقصابى روم
بۆلور ابردى هر لحظه کۆرمک نصيب
که اول روم عزميغه مانع بۆلوب
قيلور چاغده اول مرزنى جلوه‌گاه
که هاوولى سالور ابردى اؤت جان ارا
ولى بارچه‌غه مور ينگليغ صُور
ولى شير درانچه هر پيرگه زور
انگه مورلر قيلدیلر حمله بات
انى بير-بيريدين روان اوزديلر
بير اوستيده بير قطره قانى انينگ
دېدى: «سورمه سون کيمسه اول يان سمند»
بو معنیده کۆپ قيل و قال ايله‌دى
که سالور تصور انى جانغه لرز
که انده سالور شور بو نوع مور
نزاھتده باغ ارمدين فريه
که بو اېلگه اول قومدين دور نفير
جهان گنجى نينگ اردهاسى الر

قوي هيكل، انداق كه بير پاره كوه
 قيو بير دېسنگ اول قدر زور انگه
 الرنينگ تيلين فهم قيلمه ي كيشي
 الردين نري بارسه اؤن كونچه يؤل
 فلكساي هر تاغ نينگ خاره سي
 قيزيل آلتون ايلب بيرى كوزگه فاش
 ينه بير كهلب سربه سر سيم ناب
 بو مخزن كه هر تاشيدور بي بها
 بو ابلگه ولى طرفه اويقو ابرور
 كه هر اؤن كون اول قوم اويقوده دور
 چو اؤن كون اوتر اويغه نورلر باري
 تايرلر ينه اؤن كون اويغاغليق
 تابه آلور اويقو چاغى كيمسه دست
 قوتولميش ولى بيمدين جانلري
 الر اول خزايغه گنجور اؤلوب
 تعالى الله، اول صانع ذوالجلال
 ابرور صنعى هوش و خرددين فزون
 چو شه تاپتى اول ايشگه آگاهليق
 بيتيشكن مقاميده قيلدى نزول
 كه قيلغه يلر اول ايشگه نظاره يي
 ولى اول عجلر كه پيدا بؤلوب
 كؤنگولگه بؤلوب قسم مبهورتلوق
 قيله آلمه يين چاره حكمت بيله
 كهتور ساقى، اول روح سرمايه سين

بيرىگه حريف اؤلمه يين يوز گروه
 كه بو جانورلر كهلب مور انگه
 ني كيم ايتيان هرزه، بيلمه ي كيشي
 كهلبور وادىي ايكي تاغ، ايكي قول
 ساليب بوركنى اوج نظاره سي
 كه خيره قيلب كؤزنى مثل قوياش
 قمر دېك انگه لمعه و نور و تاب
 بؤلوب بو خلايق انگه ازدها
 كه كؤپ اؤزليدين عجب بو ابرور
 جمع تردددين آسوده دور
 اؤز احواليغه ايلنورلر باري
 بو اويغاغليق اويقولرى چاغليق
 همول ديوشلرگه بېرمك شكست
 كه بو مورلردور نگهبانلري
 الرنينگ نگهبانى بو مور اؤلوب»
 كه صنعيده عاجز دور اهل كمال
 ني هوش و خرد، بلكه حددين فزون
 خرددين طلب قيلدى همراهليق
 ييغيلدى جنايغه اهل عقول
 چو قيلغه يلر اندیشه چاره يي
 كؤنگول تنگري صنعيده شيدا بؤلوب
 خردقه بيتيب عجز و فرتوتلوق
 قالب عاجز و لال حيرت بيله
 كه معدوم ابتهى عقل پيرايه سين

که قؤل توتمه دی عقل و حکمت منگه
 مغني، غریبانه اون چېک حزين
 ساچه ی باشینگ اوزره زرِ مغربي
 نوايي، چو غربتده سېن شاد بؤل!
 اگر شرق و غرب اولسه منزل سنگه
 نې غم، کام اگر بؤلسه حاصل سنگه
 ولی قصدِ جان اېتتی حیرت منگه
 که منزلگهیم بؤلدی مغرب زمین
 قویاش بیرگه مغربده ساچقان کییی
 وطن یادی رنجیدین آزاد بؤل!

بصیرت کؤزلرین عین الیقین کحلی یاروتقانلر بابیده کیم، قه یان باقسه لر
 آفرینش غرایبین مشاهده قیلورلر و مُبدّعِ کارساز و مخترعِ بنده نواز صنعیه
 آفرین ایتورلر و آدمِ خاکی خلقتی سؤزی کیم، «خمرت طینه آدم بیدی
 اربعین صباحاً» دستبرد ی بیله صورت پذیر بؤلدی «و لقد کرّمنا بنی آدم»
 پرورشی بیله تختِ خلافتگیر

بیراو اهلِ معنی دیپالور اوزین
 نې صورت انگه کیم بؤلور آشکار
 قیو نقش ارا کؤرسه بیر چاشنی
 نې پیکرکه آراسته کؤرسه اول
 غرضی نقشدین بؤلمه سه نقشبند
 اوکوش نقشلر بیرله چرخ کبود
 تۆقوز خوانیده یوز تومن مایده
 بو گُلشنده کیم آفرینشدورور
 که هر بیر چمن کیم کؤرر دلکشای
 قیو نخل و بن کیم کؤرر نازنین
 نې گُل رنگ و بویین کؤروب طرفه ساز
 بو اندازه سیز کارگاهِ وسیع
 که تورموش معلق، انگه یوق ستون
 که حق آچمیش اولغهی بصیرت کؤزین
 انی انگله سه صنعِ صورت نگار
 اینگ صانعی بیلسه نقاشنی
 اینگ پیکر آراییه تاپسه یؤل
 کیشی نقشدین بؤلمه غهی بهره مند
 کؤرونکن بیله ناظریغه نې سود
 کؤرونکن بیله اېلگه نې فایده؟
 نظر قیلغوچی اهلی بینشدورور
 بؤلور باغبانیغه فکرت نمای
 قیلور نخل بندیغه یوز آفرین
 تاپر صنعتی ایچره بیر اؤزگه راز
 اراسیده بو بارگاهِ رفیع
 که ابرمس ستون یوقلوغیدین نگون

نظر ایله گن ایله مهی اضطراب
 که اول رشته ده بؤلمه غه ی صنعتی
 یاروتقانغه توفیق کُحلی نظر
 که صنع ایچره بؤلوب غرایب طلب
 کیشی کیم، غرایب قیلور آرزو
 گهی منزلی بؤلغه ی اقصای چین
 گهی هند ملکیده بؤلغه ی ذلیل
 عرب بریغه گه بؤلوب تیزگرد
 نظر قیلسه تاپقان بصیرت کۆزی
 اؤز اوضاعیغه باقسه سر تا قدم
 که نی طرفه تمثال ابرور دلپسند
 بورون آیله یین شرح تمثالینی
 نی تمثال کیم، دُر دریا ی جود
 باشی اوزره تاج خلافت کھلیب
 جبینده پیرایه شاهلیق
 کۆزیدین عیان نور عین الیقین
 جمالیده انوار شاهنشهی
 قۆلیدین گهی مهر گردون نمای
 قیلیب طینتین قدرت ایلگی خمیر
 حق اؤز قدرتین آشکارا قیلیب
 حکیم ازل طرفه جسمی یَسَب
 توزوب اول طلسم ایچره کۆپ تاروپود
 ینه صنع ایله اؤزگه بیر عالمی
 بو اپردی نمودار و تمثال انگه

تاپه آلمه غه ی انده بیر رشته تاب
 که تا بیلمه غه ی ضمنیده حکمتی
 قه یان توشسه کۆز، حاجت ابرمس گذر
 طلب ایچره کۆنگلیگه سالغه ی تعب
 نی لازم که قیلغه ی یوروب جست وجو
 گهی تارتقه ی رنج مغرب زمین
 تعجبد کۆرمککه طاووس و پیل
 شتر مرغ کۆرمککه وادی نور
 ابرور بو باریدین عجبraq اؤزی
 تاپر ایله سه یخشی اندیشه هم
 ایننگ ضمنیده معنی ارجمند
 دپین سؤنگره معنسی نینگ حالینی
 نی دریا و دُر، سرو باغ وجود
 همول تاج اوزه لعل رأفت کھلیب
 قاشی اوزره طغرای آگاهلیق
 ساجیده نهان تاب جبل المتین
 کلامیده اعجاز روح الهی
 گهی برماغیدین ایکی پاره آی
 همول قؤل بیله شکل صورت پذیر
 جمالین ایننگ عالم آرا قیلیب
 دپمه ی جسم، مُشکل طلسمی یَسَب
 که اېگنیگه سالیب لباس وجود
 حقیقت ارا عقلدین مبهمی
 دپین اېمدی معنسیدین حال انگه

بو ینگلیغ طلسم اؤلغاچ آراسته
 حکیمی که ایلب انینگ سازینی
 همول گنج کیم تاپمه ی اهل جهان
 چو اول گنجینی انده مکتوم ایتیب
 کیشی کیم بو گنجینه غه تاپتی یول
 دېمه گنج کیم، ییتی دریا دېگیل
 تعالی الله اول خالق ماه و مهر
 که بیر قطره ده قیلدی دریا نهان
 کیشی کیم غرایب دین ایستر نصیب
 غرایقه هر کیم که خواهان ابرور
 نې معنی که ایستر اوزینده تاپار

تمام، اویله کیم ماهِ ناکاسته
 نهان ایلبان مخزنِ رازینی
 انی بو طلسم ایچره ایلب نهان
 خلائقه سَرینی معدوم ایتیب
 جهان اهلی نینگ شاهی اول بولدی، اول
 نې دریا، تۆقوز چرخ والا دېگیل
 قیو ماه ایله مهر، گردان سپهر
 سها ضمیده چرخِ اعلی نهان
 نیمه تاپماق اؤلغه یمو موندین غریب
 هم اوزینده مقصودی پنهان ابرور
 جهانده کپز نینگ نې معنسی بار

اول بالیغر حکایتی کیم، سوو ایسته یوب محیطِ گردابیغه عزم قیلدیلر، نهنگ
 فنا طعمه سی بؤلغان زمان سوودین آیریلغانلرین بیلدیلر

بیراوکیم بو دریاده غواص ابدی
 که دریاده بار ابردی فوجی بلیق
 الرغه مدام آرزو ابردی سو
 بؤلوب ایش باریغه سوو ایستر فنی
 نې ینگلیغ اېکین طعم و رنگی انینگ
 درملر بؤلوب تنلری اوزره داغ
 دېدی بیر بالیغ، اول تب و تاب ارا
 نهنگی دورور سالخورد و کهن
 کپره ک کیم، سوودین اول نشان انگله غه ی
 انینگ ساری عزم ایتیلر تورمه یین

منگه نکته یی دُر مثلیک دېدی
 سوو تاپماق اوچون دایم اندیشه لیق
 سوو ابردی الرغه مدام آرزو
 دېر ابردیلر، اول کیم، سوو دېرلر انی
 قیو نوع سیر و درنگی انینگ
 سوودین هیچ تاپمسالر ابردی سؤراغ
 که: «دېرلر فلان تند گرداب ارا
 بو دریاهه سیر ایله گن اوج و بن
 بو، بس، طرفه راز نهان انگله غه ی
 سوونینگ آرزو سیده دم اورمه یین

قلیب سعی اول کام نایابغه
 نې گرداب کیم، چرخ گردنده دېک
 سوونینگ دوره سیغه یېتیشگچ باری
 بالیغلرنی بوتره تتی گرداب بیم
 بو حالتده چیقهدلی دریای ژرف
 بالیغلرغه توشگنده درد فراق
 بارین یوتتی بیر-بیر نهنگ فنا
 الر برچه سوودین چو ایریلدیلر
 ندامت چیقارسه فلک اوزره دود
 بؤلوردین بورون بیر-بیریدین بحل
 سنگه داغی گنجی که پنهان ابرور
 یوق اول سبنده پنهان که سبن انده گم
 بیرینگ بولسه گرداب بحر عنا
 نې سود اول دم آلاق عیان بو طریق
 نېترسېن تیل ب هر عجایقه یول
 بورونراق که سود اېتمه گه ی هر ندم

حکمت

اسکندرنینگ ارسطودین سوالی اول بابده کیم، چون انسان درک مقصود
 اصلي حقیقتی ادراکیدین معرادر، نېکه سایر حیواناتدین مستثنادور

ینه سوردی فرمانده گنج پاش:
 بوکیم اشرف خلق انسان ابرور
 چاوال شمعدین روشن ابرمس کؤزی
 نېدین بولدی بس علم و ایقان ارا
 که: «ابی، نکته ده ایله گن گنج فاش
 که حق سری ذاتیده پنهان ابرور
 اؤزی گنجیدین واقف ابرمس اؤزی
 ایننگ بیرله فرق اؤزگه حیوان ارا»

دېدی نکته‌پردازِ عالي صفات
 اېرور اؤزگه حيوان بو ايشتين بری
 دېدی: «بيلمسه اولچه مقصود اېرور
 دېدی: «اولچه باردور اؤزیده نهان
 ولی مونچه بيلميش که بيلميدورور
 اؤزی بيلمسی انگله‌غان سؤز و درد
 طلب رنجی و تاپمه‌ماق شدتی
 نېدين اؤزگه‌لر کؤنگليده تابدور
 «که انسان اېرور مُدرکِ کلیات
 که انسان اېرور بارچه‌نينگ سروری»
 که مخفیدور اؤزیده نې سود اېرور»
 بيلوردين فزونراقدور اهلِ جهان
 بو مقصود درکینی قيلميدورور
 انی بارچه مخلوقدين قیلدی فرد
 بؤلوبتور انینگ موجب شوکتی
 که بو دردِ نایاب-نایابدور»

اسکندرنینگ مور خیلین شکار اېتگه‌لی سپاهین توزاتگانی و اول گروه
 دیوسار دیوانه‌وار یېتیب، انینگ سپاهی آئیده صف توزاتگانلری و الردين
 بیر صف شکن ایکی صف آره‌سیغه سوروب، اسکندر سپاهی نینگ صفدرلرین
 عاجز اېتگنی و اول غزاله‌أ چینی شیر صورتیده میدانغه کیریب، اژدها
 شکارلیق قیلغانی و اسکندر غزال چینی آهوئی حرم قیلیب انینگ صیدین
 لطف ایله ینه صید اېتگانی و اول باریب اؤز صیدلری بيله مجلسقه یېتگانی

عیان ایله گن نکته‌پاشنده‌لیق
 که چون سوردیلر شاه خیلی ستور
 چو شه بؤلدی واقف همول رازدین
 قیلیب اهل حکمت بيله گفت وگوی
 مقرر مونگه قیلدیلر راینی
 که باردور حساب ایچره حددین فزون
 قیلیب نېچه دبقور صف آرایلیق
 یوروگه‌یلر اول مور دشتیغه تیز
 قلین مور خیلی نې بؤلگوسیدور
 بو نوع اېتتی کاغذخراشنده‌لیق
 همول یېرگه‌کیم، اېردی غوغایِ مور
 توشوب تاپتی تسکین تک و تازدین
 یېتیب چاره آیینی جست وجوی
 کیم، اول مَوکبِ کشوراراینی
 دلاور اېل انده عدددین فزون
 کیمدین قیلیب زینت‌افزایلیق
 شکار اېتگه‌لی ایله‌گه‌یلر ستیز:
 ضرر ساری میلی نې بؤلگوسیدور

اگر شیر چاغلیق عیان قیلسه زور
 بیابان چو اول موردین بۆلسه پاک
 نبرد ایله گه یلر سپه بیرله شاه
 قویاش چونکه مغربده بۆلدى نهان
 شه اول دشت ارا قۇندى قيلمەى هراس
 كه اهل اويقوسيدین يېشىلگن گله
 انى مور خيلى شكار اېتمه گەى
 الم چېكىتى چون صبح گردون مآب
 صف آراشين قیلدى دارای روم
 ينه نعره زن بۆلدى اهل مصاف
 سپاه اهليغه توشتى بير كرّ و فر
 همول خيل وحشي ارا يېتى اون
 همول اون سارى يېتيلر بې حجاب
 چو اؤتتيلر اول مور صحراسيدین
 سپه دين تۆله کۆردیلر پير يوزين
 سالیب اهل غلوسى جهان ايچره شور
 چو صف کوردی وحشي اولوس هر طرف
 بارى دیوپيکر، بارى غولوش
 کېلیب کرگدېک کوچ بيله، پيلتن
 کؤز ازرق، سقال ساريغ و تيره يوز
 قولان و کيیک چرمى - کسوتلری
 توتوب قۇلغه هر قيسى بې باک دون
 تېمور بیرله قلاب سرخم قیلیب
 الرغه همول بس کېلیب ساز حرب

اېرور شیر - شیر آخر و مور-مور
 یوروگه یلر اول اېلگه بې وهم و باک
 انگه تېگروکیم فتح بېرگه ی اله
 قلین موردېک تیره بۆلدى جهان
 ولی موردین توتتیلر کېچه پاس
 همول دشت ارا بۆلسه ناگه یله
 تلشماق بيله تار و مار اېتمه گەى
 یوز آچتى شه مشرقى انتساب
 سپه ایله دی مور ینگلیغ هجوم
 ينه کوس اونى بۆلدى گردون شکاف
 كه آفاق ارا سالدیلر شور و شر
 ساغیندیلر، اؤلمیش قیامت بوکون
 ایننگ سرین انگلرغه ایلب شتاب
 قاموق پیلدېک پشه غوغاسیدین
 قرا ایلبان دهر تاغ و توزین
 ایننگدېک کیم، اول دشت ارا خیل مور
 الر هم توزه تتیلر اؤتروده صف
 بارى غولبند و بارى دیوکش
 ولی هیئت اول نوع کیم، اهرمن
 چیقېب بارچه نینگ منگله ییدین مونگوز
 الرنینگ اېتى بیىرله قوتلری
 آغیر چوبدستى، نېچوک کیم ستون
 ییغاچلر نینگ اوچیغه محکم قیلیب
 ایننگ بیرله-اؤق ایلب آغاز حرب

بو هيئت بيله توزديلر چون يسال
 بيري كيردى ميدان ارا كين ايله
 مبارز تيلب توككهلى قانينى
 بو ياندين داغى سوردى خاراتنى
 شه آليده كۆپ يېرده قيلغان نبرد
 حريفچه جسمى نينگ اندازهسى
 اؤزى پيل پيكر، آتى كركدن
 لقب رعد انكه اهل پرخاش ارا
 چو ميدان ارا كيردى گُرد دلير
 غنيمى هم آنينگ سارى قيلدى ميل
 بيتيشگچ بيري بيرگه ايلنديلر
 بيري بيرگه ضرب اورديلر بي عدد
 يوروب عاقبت وحشزاد حرون
 گجك محكم اولغاچ، چكيپ قيلدى پست
 كپن باغلهدى قۇللرين چونكه رست
 چو تاپشوردى اؤز خيليغه اول اسير
 ينه پردلى كيردى ميدانغه تند
 قيادېك بېليده كمر اوزره تيغ
 قيا ينگليغ آستيده كوه پيكرى
 دېگيل قله اوزره بلايى مينيب
 لقب قهقرا دېب انكه اهل كين
 روان كيرگچ-اؤق سالدى وحشيغه آت
 ينه كين اؤتى بؤلدى انداق بلند
 گهى بو يانيب تند، اول كيرسه تيز
 عدو ايچره مينگ ديو وحشي فعال
 سؤز ايتيب اؤزى بيلگن آيين ايله
 رهاورد اوچون آلهلى جانينى
 تنى خارهوش بيرله كوه افكنى
 عدودين چيقارغان سپهر اوزره گرد
 ولى اندين آرتوغراق آوازهسى
 ولى كركدن كيم، ابرور كركتن
 ولى رعد دېك بير توتوب تاش ارا
 اينگدېك كه اژدر مصافيعه شير
 اينگدېك كه خارا سارى تند سيل
 ايكي قله دېك ايشكه قتلنديلر
 ولى لعب ايله بارچهسى بؤلدى رد
 اينگ سارى سالدى گجكليك ستون
 اينگدېك كه بېرك اولسه ماهيغه شست
 گجك بيرله توتتى آتين داغى چُست
 مبارز تيلب يانه چېكتى نفير
 كه گرزيدين اېردى قيا تيغى كند
 كمردين عدو چاپقهلى بېدريغ
 ولى پويه ده اؤيله كيم صرصرى
 و يا تاغ اوزه اژدهايى مينيب
 پيرى قيروان، زادى مشرق زمين
 انكه اهرمن قيلمهدى التفات
 كه گردونغه بيم اېردى بيتگه ي گزند
 كه اول تيز يانغاچ، بو ايلب گريز

گه‌ی حمه‌لر ایل‌بان روبرو
 ینه وحشی آلیب اینگ تایی
 که مرکبدین اؤلدی نگون قهقرا
 انی داغی رست ایل‌بان دیوزاد
 ینه بیر کیشی کیردی کوشش چاغی
 ینه کیردی هم ظاهر ایلرگه کوچ
 بو ینگلیغ اؤن اوچ گردِ رزم‌آزمون
 قاشیغه نېچه پهلوانِ زمان
 انگه هر کیشی کیم مبارز ایدی
 ینه قیچقورور اېردی ایستب غنیم
 هراسان بؤلوب خلق میدانیدین
 بو ایش سالیان شاه کؤنگلیغه تاب
 قیله‌آلمه‌یین اېلگه حکمِ عنیف
 باقیب تورسه، وحشی بسی هرزه دېب
 که: «بو شوملردین بیرى بؤلسه بو
 گه‌ی یؤل تاپیب کؤنگلی ایچره هراس
 یتیب کؤنگلی حالیه یوزمینگ گزند
 ولی دیو یانماق هوس قیلمه‌یین
 بو حالتده بیر چابک ایل‌ب شتاب
 نېچوک کیم قویاش کؤکده پا تا به فرق
 سپهر اوزره مِهَر جهانتابدېک
 سمندی اوزه چابکِ پهلوان
 توتوب چین‌به‌چین قۇلده پیچان کمند
 سمندی آلیب برقدین تیزلیک

رد ایلرنی فوت اېتمه‌یین مو به‌مو
 سالیب اېگنیگه چېکتی قلابینی
 ییقیلدی قرا گرد و توفراق ارا
 غنیم ایسته‌یو ایلر اېردی عناد
 اول ایکیدېک اؤلدی اسیر اول داغی
 گرفتار بؤلدی نېچوک کیم اول اوچ
 کیریب بؤلدیلر دیووشقه زبون
 یتیشمک همان و توتولماق همان
 یتیشگن دم ایلگیده عاجز ایدی
 ولی اندین اېل کؤنگلیده اېردی بیم
 کېچه آلمه‌یین بی‌جهت جانیدین
 مزاجیده ظاهر بؤلوب اضطراب
 نبرد ایله، دېب کیم، شه اېردی حریف
 شه اول ایشده ناموسدین غصه یېب
 کیشی نیله‌گه‌ی برچه قیلسه غلو»
 توتوب لیک حکمت طریقینی پاس
 تکلف بیله ایل‌بان زهرخند
 همول شور و غوغانی بس قیلمه‌یین
 یاپیب عارضی اوزره چینی نقاب
 قویاشدېک بؤلوب کؤک تېمور ایچره غرق
 قیلیب جوش یېر اوزره سیمابدېک
 سالیب چینی آهنگ برگستان
 آسیب خودیدین شوققه چینی پرند
 اؤزی چرخدین طورِ خونریزلیک

کیریب چون طُرید اېتی هر ساری فاش
 چو شه آلیده قیلدی عرضِ نیاز
 نې شه تانیب آنی، نې خیل و سپاه
 که: «بو نوع زیبا ییگیت یوز دریغ
 ولی اول قلیب خصم بیرله نبرد
 اېگیرمک بيله رخشی ایل ب شتاب
 انی مضرب ایلان تابدین
 بیر ییر، بیر چرخ دوار دېک
 چو پر خاشیدین خصم بولدی نژند
 که بؤینی بيله بیر قؤلین قیلدی رست
 چېکردین تین ناتوان ایلان
 تنی رخشی آستیده پامال اولوب
 شه آلیغه چابک سوارِ دلیر
 چېکيب تیره توفراغ اوزه صیدینی
 شه انداق اول ایشیتین طربناک اولوب
 روان یاندى آشوب و رنجی ایتیب
 سپه بولدی خندق ارا، اویله بېرک
 توشوب شاه رخشی سپه گردیدین
 کیریب بارگاه ایچره جمشیدوار
 توزوب مجلس اهلی بيله انجمن
 چو کیرگیچ اېشیکدین یل شیرگیر
 انی ایستب اسکندرِ فیله قوس
 عنایت بسی آشکار ایلان
 کؤپ اېتی چو لطف و کرم آشکار

یقینراق سوروب شه غه ایندوردی باش
 یانیب قیلدی وحشی ساری تورکتاز
 غمیدین چېکيب خلق پنهانی آه
 که، قیلغه ی بو وحشیدین آشام تیغ!
 که رخشی ساچیب چرخ گردانغه گرد
 سالیب اهرمن جسمیغه اضطراب
 اوزین اسره بان لیک قلابدین
 سکون بیرله سیر ایچره پرگاردېک
 انگه تشله دی اویله پیچان کمند
 انی سودره یو شه ساری سوردی چُست
 بؤیین توفراغ ایچره نهان ایلان
 اوزی سودره لور بیرله بی حال اولوب
 ییتیب، سېکریبان آتین انداق که شیر
 ولیک ایلان رست انینگ قیدینی
 که گرد تعب کؤنگلیدین پاک اولوب
 کلبیب توشتی اوز خیلینی بېرکیتیب
 تاپه آلمه غودېک انگه چرخ اېرک
 ایلک، یوزنی یوب رزمگه گردیدین
 بولوب بخت و دولتدین امیدوار
 روان ایستبان گردِ وحشی فکن
 چېکيب مدحیده مجلس اهلی نفیر
 قوچوب بؤینینی، اول قلیب پایبوس
 باشیغه جواهر نثار ایلان
 دېدی: «کېی، عدوبند، وحشی شکار

اؤزونگنی عیان قیل که کیم سېن، روان
 چو چابک جمالیدين آلدی نقاب
 همول شوخ چینی نژاد اېردی اول
 که شه غه چېکېب اېردی خاقان انی
 که: «حسن ایچره خورشید تابان اېرور
 بولر بارچه بیر یان و، بیر یان بو
 سکندر که خوش کېلمه یین بو صفات
 اون و حسنی بېحد و پایان اېدی
 بو چاققه دېگین ایستر اېرمیش محل
 شه آئینده جانین نثار ایله گهی
 بوگون کوردی کیم، درمحل دور بسی
 اؤزین سالدی بو نوع میدان ارا
 سکندر چو بیلدی که اول آی اېرور
 دېبان تېنگری صنعیغه یوز آفرین
 دېدی کیم: «جمالیغه یاپسون نقاب
 شبستانغه تورمه ی خرام ایله سون
 چو اول شمع کیردی شبستان سری
 تیلب شاه مجلس آرا رود و می
 طرب ساری عزم ایله دی کام ایله
 چو میدین انکه گرم بۆلدی دماغ
 طلب قیلدی توتقوننی مجلس ارا
 کیوردیلر اول نوع کیم اهرمن
 سلاسل ارا محکم اعضا انکه
 کؤروب شاه انداق گرفتار انی

که شوقونگ سېنینگ ییزدین آلدی توان!
 دېگین چیتی میغ آستیدین آفتاب
 همول چابک حورزاد اېردی اول
 قلیب وصف بېحد و پایان انی
 ینه زهره ینگلیغ خوش الحان اېرور
 که، میدان ارا باردورور کینه جو
 انکه ایله مهیدور اېدی التفات
 ولی کین ایله رزمی پنهان اېدی
 که بیر یېرده یوزلنسه کین و جدل
 هنرکیم بیلور - آشکار ایله گهی
 که دولت ایشیگه خللدور بسی
 عدوسین اسیر اېتتی جۆلان ارا
 که خورشید دېک عالم آرای اېرور
 که لطفی انکه قیلدی نصرت قرین
 که قیلمس تون آقشام طلوع آفتاب
 شه اویقوسین انده حرام ایله سون
 همول نوع کیم سرو بوستان سری
 توزوب رسم و آیین کاووس و گی
 تاپیب کام دل دم بدم جام ایله
 طرب بیرله باشیغه چیتی ایاغ
 که سورگهی انینگ بیرله بیر ماجرا
 شکوه آلدیلر شکلیدين انجمن
 کیشیدین یېتیشمه ی مواسا انکه
 ایکی پیلچه زور ایله زار انی

دېدى، آلدیلر بندين اعضاسيدین
 چو بند آلدیلر احترام ايله دی
 بورون دېدی کھلتوردیلر کۆپ طعام
 ینه بېردیلر جلوه جام شگرف
 چو بیر جامنی مهمان قیلدی نوش
 ایکی جامنی چونکه نوش ايله دی
 ینه شاه بېردی کیانی قدح
 هر انعام کیم شاهدین بۆلدى فاش
 سالیب اول کمال نوازنده لیق
 انی می چو بی اختیار ايله دی
 که: «مېن وحشی مېن بیابان نهاد
 یوق انداق تیلیم کیم ثنانگ ایتسه م
 ولی نکته یی دور نهانی منگه
 دېدی شه که: «هر نې کلامینگ دور - ایت
 دېدی وحشی آیین دیوانه وش
 که: «سېندین کۆپ اۆلدى نوازش منگه
 و لیکن قۆلومدین کېلور مونچه ایش
 جنابینگدین ایریلمه غه ی مېن دمی
 ولی بیل که مېن بو اولوس خانى مېن
 چو کۆردوم سپاهینگنی انداق که مور
 الرنینگ جفاسین توتوب جان ارا
 نې ايله ی همول ایشلر افشاسینی
 بو دم کیم جنابینگه بۆلدوم اسیر
 سیاست قیلیچین منگه سورمه دینگ

کۆنگول فارغ اېتتی انینگ پاسیدین
 سریر اؤتروسیده مقام ايله دی
 که مهمانگه یېتی غذا بیرله کام
 تۆله میدین، انداق که دریای ژرف
 ایاقچی کۆرونک طرفه کیم، توتتی قوش
 شه الطافیدین کۆنگلی جوش ايله دی
 که جانیه یېتکوردی یوز مینگ فرح
 قۆیوب منعم آلینده هر لحظه باش
 انینگ بۆینیغه ربقه بنده لیق
 اؤپوب یېر، بو سۆز آشکار ايله دی
 اتادین اتا وحشی و وحشزاد
 سېن اېتگانگه لایق دعانگ ایتسه م
 دېین، گر دېسنگ کیم: «دې آتی منگه»
 کلامینگنی، انداق که کامینگ دور - ایت»
 چو افراط ايله اېردی پیمانک کش
 اېمس اېمدی پاداش آزا ایش منگه
 که قیلغه ی مېن آلینگده اۆلگونچه ایش
 خلافینگه ایش قیلمه غه ی مېن دمی
 تون و کون الرنینگ نگهبانی مېن
 یېتیشگه ی دېبان قوم و خیلیمغه زور
 اؤزوم کیردیم اول لحظه میدان ارا
 که سېن ايله میش سېن تماشاسینی
 خود اۆلدى سعادت منگه دستگیر
 مېنی اۆلتورور یېرده اۆلتورمه دینگ

ینە مونچە قیلدینگ عنایت منگە
 بو دم گر اجازه بپرورسپن، بارە ی
 مەنی ساغینیب بستە غم بو دم
 سەنینگ دولتینگدین بارین شادابته ی
 بارورغە شە ابتی اشارت انگە
 بیر اۆپتی، اۆزین ایلبان بیرگە پست
 کۆرونوب عجب شاه نینگ اول ایشی
 سۆز ایتورغە هر کیمسە ایلب هوس
 کەلیب حکمت اهلغە هم بس عجیب
 ولی شاه خندان و خوشحال ابدی
 نې کیم قیلسە اقبال تلقین انگە
 بۆلور ابردی هر کیمسەگە بیر گمان
 ایشیک اهلغە توشتی شورو شغب
 همول پهلوانلرکە توتمیش ابدی
 اۆزی بیرلە کەلتوردی بارینی خوش
 قولاغ توتتی و بیرگە قۆیدی یوزین
 شە اول قصەدین بۆلدى، بس شادمان
 انگە لطف ایتیب شاه عالی صفات
 گرفتارلرکیم خلاص اۆلدیلر
 چو شە باقتی لطف ایلبان اول سرى
 عنایت بیله اول کرم معدنی
 نصیب اۆلدى مهجورلرغە وصال
 اول آقشام بارى میپرست اۆلدیلر
 ایاغچی، بو دم توت منگە بیر ایاغ
 کرم ایله دینگ بی نهایت منگە
 کەلە ی، اۆیلە کیم بیر ایشینگە یرە ی
 ابرور قوم و خیلیمده ماتم بو دم
 بارین غصه بندیدین آزاد ابته ی
 بیتیشگچ بو ینگلیغ بشارت انگە
 قۆپوب تېبرەدی اۆیلە کیم پیل مست
 دېبان بیر سۆز اۆز کۆنگلیدە هر کیشی
 ولی تاپمەیین کیمسە اول دسترس
 کیم، اول بیر ایش ابردی بغایت غریب
 اول اندیشه دین فارغ البال ابدی
 انی ایله مک ابردی آیین انگە
 کیم، اول قصەدین اۆتتی ممتد زمان
 کیریب کەلدى اول وحشی بوالعجب
 اولوس کۆنگلین ایشدین ساووتمیش ابدی
 روان قیلدى شاه آلدیده پیشکش
 الردهک قولى قیلدى شەنینگ اۆزین
 نې شاه زمان، بلکه یخشی-یامان
 ینە آشکار ابتی کۆپ التفات
 ینە شاه بزیمغە خاص اۆلدیلر
 بیرى بار ابدی بارق بربری
 بارین قوچتی ایستب، به تخصیص انی
 بۆلوب وصلدین بارچه آسوده حال
 بارین اویقو باستی، چو مست اۆلدیلر
 که هجران دین اۆلدى مشوش دماغ

زمانی بؤلوب دفع قیغو منگه مگر ساعتی کپلگهی اویقو منگه
 مَغْنِي سرودِ وصال ايله ساز که هجرانده کؤپ تاپتی جانیم گداز
 اینگدېک که، اول قوم تاپتی وصال منگه هم نصیب ايله گهی ذوالجلال
 نوایی، وصال آدمي کامیدور حیاتِ ابد وصل ایامیدور
 قچان وصل تاپسنگ نصیب اسره دم اگر بیر دم اؤلسون که توت مغنم

هجر شامی تیره لیگی تعریفیده کیم، بلا دوزخی نینگ دودی ایننگ جنبیده
 طرب بهشتی نینگ سنبلې بؤله آلهی و اول شامده روزگاری قارارغانلر شرح
 حالی اختلالی کیم، صبحِ وصلدین کؤزلری یارومه یدور، خصوصاً، بو ورق
 یوزین قرا قیلغان نینگ حالی و وصل گوهرِ شبچراغی نینگ جهانتابلیغی و
 گوهرِ شبچراغ وصلیدېک نایابلیغی

خوشا اول که گر چپکسه یوزییل فراق دمی وصل توشگهی انگه اتفاق
 نېچه کیمسه هجرانده چپکسه الم اگر عاقبت وصل تاپسه، نې غم
 نېچه کیم فراق آفتِ جان ابرور انگه سؤنگره وصل اؤلسه آسان ابرور
 بیراوکیم انگه بؤلسه مخمورلوق ییتر جسم و جانیه رنجورلوق
 ولی بزم ارا چون قدح نوش اؤلور باری درد و رنجی فراموش اؤلور
 عجب عمر ابرور روزگارِ فراق که یوز قتله اندین اؤلوم یخشیراق
 حیاتِ ابد - وصل ایامیدور که جان قوتی و خاطر آرامیدور
 ابرور شامدېک تیره ایام هجر نې بؤلغهی، خیال ايله گیل، شام هجر
 ایننگ شامینی جان نینگ آفاتی بیل بلا سایه سی، مرگ ظلماتی بیل
 قرا کون مثال و نمودی هم اول اجل اؤتی نینگ تیره دودی هم اول
 اگر قیلمه دی دودلیغ رسمی فاش نېدین دایم اندین تؤلر کؤزگه یاش
 قرا کون مثالی گر ابرمس یقین نېدین خسته لر کؤنگلین ایلر حزین
 فراق اؤلمسه عاشقِ ناتوان باغیر پاره سین کؤزدین اېتمس روان
 اگر هجر دین کؤرمسه رستاخیز قچان کویگهی ابردی بؤلوب اشکریز

قویاش هجریدین بۆلمەسە دردناک
 مگر گۆل دین اۆلدى بیراق لالەلر
 فلک بۆلمەدى چونکە خورشیدسیر
 بولوت بگرین آی هجرى گویا سۆکر
 سلیمانسیز ار قیلەمدى سۆگ فاش
 مگر تاغ فرهادسیر جان چپکر
 قالب دشت مجنون جانکاه دین
 فراق ایچرە کۆیدوردی بلبلى گۆل
 قیلور هجر کول جسم غمناکنى
 بیراو انگلەغەى هجر اۆتى حرقتىن
 سۆر اندین غم هجر قیغوسینى
 کیشى دَم-بدم کۆیمک ابرمس بیراق
 باغیر قانیدین بۆلدى رنگین یاشیم
 کیشى مېندېک آزرده جان بۆلمەسون
 فراق ایچرە اېلگە نېچە مهل ابرور
 نهايتسیر اۆلدى منگە بو ملال
 فراق ایلگیدین اېلگە کیم جور دور
 بیرى عالم اسبابى هجرانى بیل
 بیرى ایرو توشمکلیک احباب دین
 بیرى داغى هجر قرابت ابرور
 بیر اول کیم یېتیب عشق دین خستەلىق
 بارى هجر ابرور خود عقوبت بیلە
 بولرینگ باریدین ابرور صعب اول
 منگە کیم ایچیم هجر دین زاردور

یقاسینی صبح اېتمەگەى اېردى چاک
 کیم، اۆز بگرینی قیلدى پرگالەلر
 بولوت دین نېدین آستى بۆینیغە کیز
 نېدین یۆقسە اشکینی یوممەى تۆکر
 نگین نې اوچون اوردی کۆکسیگە تاش
 صدادین نېگە یۆقسە افغان چپکر؟
 یوزین بیرتتى گویى شهرا دین
 ابرور کول، اېمس رنگى انداق کە کول
 نې تانگ اؤرتەسە برق خاشاکنى
 کیم، اول چپکیش اۆلغەى بیراو فرقتین
 کە بیر شام هجر آلدی اویقوسینی
 کیم، اول مېندېک اۆلغەى اسیر فراق
 فراق ایچرە تا توشتى مونگلۇغ یاشیم
 فراق ایلگیدە ناتوان بۆلمەسون
 چو وصل ایله بۆلدى بدل، سھل ابرور
 کە یۆق شام هجریمگە صبح وصال
 انینگ بو بلاسى نېچە طور دور:
 مؤثر جهان اھلیغە آنى بیل
 کیشى بگرى اؤرتەنمک اول تاب دین
 کە جان ایچرە اندین مھابت ابرور
 بیراو جانبى بۆلسە دلېستەلىق
 و لیکن اېمس بو صعوبت بیلە
 کە مقصودى اصلېغە گم بۆلسە یۆل
 بورونغیدین اۆزگە بارى باردور

بيريدين بۇلور بېتحمل كيشى
 ولى بۇلمەغەى اندين آرتوق طرب
 كيشى وصل دورانيدين تاپسه بهر
 انى شربت زنده گانى دېگيل
 الهى بو دولتدين اورسنگ نويد
 بارى بۇلسه كوركيم، نې بۇلغەى ايشى
 كه سالغانده جان ايچره هجران تعب
 بدل بۇلسه اول نوش بيرله بو زهر
 دېسنگ عمر جاويد، آنى دېگيل
 نوايي نى هم قۇيمه غيل نااميد

مجنون حكايتى كيم فراق تاغى آغيرليغيدىن اؤزنى تاغدين تشلهماق
 تيله دى و لىلى نامه سى ايليک توتوب و قاصدى كمرين توتوب تشلهماققه
 قۇيمه دى

اېشيتيم كه مجنون صحرانورد
 نېچه وقت ليليدىن اېردى ييراق
 همول شعله شوق طغيانيدىن
 چو هجران ارا قالمه دى طاقتى
 چقيب نجد اوزه بۇلدى نظاره گر
 كه مجنونلوق آشوبىنى باشلهغەى
 كه بو نوع اۇلرنى اسير فراق
 كمر اوستيگه كېلدى زار و جنون
 بو حالتده بۇلدى عيان قاصدى
 كېلىب بېردى دلدارى نينگ نامه سين
 كۇنگول نامه محوى قىلىپ كؤزنى هم
 بۇلوب اول بيتيك حرز جاني انگه
 نېچه ييل انينگ بيرله خورسند اېدى
 قچان نامه بۇلسه تيريكليكه دال
 كه باشتين-آياغى اېدى سوز و درد
 تنين سيزغوروب اېردى داغ فراق
 كېچيب اېردى اندوه ليغ جانيدىن
 كه مهلك اېدى يارى نينگ فرقتى
 بو نوع اۇلدى اول حاليله چاره گر
 اؤزين اول كمردىن قويمى تاشلهغەى
 كؤرر هجر بېداديدىن يخشيراق
 كه اؤزنى قويمى تشلهغەى سرنگون
 كه لىلى انگه نامه يازميش اېدى
 ساووق قىلدى اول گرم هنگامه سين
 قيانى اونوتتى دېمهى، اؤزنى هم
 اؤلومدين قوتولماق نشانى انگه
 كيم، اول رقعە جانيغه پيوند اېدى
 حيات ابد بېرسه، تانگ يۇق وصال

حکمت

اسکندرنینگ ارسطودین سوالی اول بابدە کیم، یالغوز لوق موجب جمعیّت
دورور و جماعت موجب تفرقه، بس نبدین هجر مردود دورور و وصل
محبوب

ینه سۆردی دانای حکمت سرشت
چو غوغانی ممنوع توتیش خرد
الر اشتغالینی اول کیم ثقه
قچان بویله بؤلغچ، بس اول یخشیراق
چو هجرانغه هوش اهلی طالب دورور
تأمل ییله بخرد نکته دان
که: «کترتی گر عقل منع ایله میش
قیو ایشنی کیم، عشق ایلر پسند
نچه بۆلسه ابلگه خرد رهنمای
ولی عشقدین چونکه آشوب اولور
ینه اول که انسانغه اهل تمیز
ولی زمره عشق جانانینی
اېرور جانسیز اولماق اولومدین خطر
بؤلور چاغده جاندین بدنغه فراق
بو آیین ایله طبع مجبول اېرور
قیو کیمسه کیم، جاندین اولسه احب
جوابین تاپیب شاه دانش قرین

که: «ابی عقل و حکمت سنگه سرنوشت
نبدین کیم، اول ابلگه کۆپ اولدی عدد
دېمیش کیم، اېرور موجب تفرقه
که طبع اختیار ابتگهی ابلدین قیراق
نبدین طبع وصلتقه راغب دورور»
بو نوع اولدی شاه آلیده نکته ران
عداوت دورور عشق و عقل ایچره ایش
اېمس عقل منع ایله مک سودمند
هر ایشته طریق موجه نمای
خرد خیلی انده لگدکوب اولور
بیلور کیم، نیمه جاندین اولمس عزیز
کۆپ آرتوق کۆررلر کیم اؤز جانینی
ولی آنسیز اولماق - اولومدین بتر
کېلور کیمسه طبعیغه البته شاق
که سېوگهی حیاتین، بو معقول اېرور
نی تانگ ایله مک جاندین آرتوق طلب»
دېدی نکته ور جانیغه آفرین

اسکندرنینگ مغرب دیاری فتحیدین سؤنگره رومغه عزم اېتگنیده یأجوج
 ظلمیدین قیروان نواحیسی خلقی نینگ تظلم قیلغانی و انینگ اول بلا
 رخنه سینی بېرکیتکه لی سد طرحی سالغانی و مهندسوش معمارلر و هندسه-
 آیین سنگکارلر شهابکردار رجه بیلہ سد اؤرنیغه رنگ تۆکمک و عطاردخیال
 استادلر و زحل آثار حدادلر گچ اؤرنیغه روی محلول و آهک بېریگه پولاد
 مشقول قویوب سد اوچین فلک تاقیغه بیتگورگنلری

دیبر رقم سنج فرخنده رای
 که چون آلدی شاه سپهر احتشام
 همول بوالعجب خیل و نادر گروه
 الر سرفرازی کیم اپردی اسیر
 مطیع اؤلدی و قوللوق اېتتی قبول
 شه اول مورلرنی قیلورغه هلاک
 توزوب چرگه، سالسونلر اول نوع شور
 همول خیل وحشی قیلیب التماس
 الر بؤلمه ی، اېمن اېمس جانیمیز
 که آغیردورور بیزگه اویقو بسی
 که اؤن کېچه-کوندوز تک و پوده بیز
 چو اویقوغه باردوق الردور حصار
 شه اول نکته دین برماغین تیشله دی
 ینه ایسته دی کؤرمک ایل ب یوروش
 دېدیلر همول قوم ایل دعا
 کیم، اول تېگره گه بارماق آسان اېمس
 که اؤن کونچیلیک یؤلدور اول ایکی تاغ

بو نوع اؤلدی کافور اوزه مُشکسای
 باری ملک مغربی انداق که کام
 که فکریدین اپردی خلائق ستوه
 که شه لطفی بؤلدی انگه دستگیر
 یوق اول کیم، باری خیلی هم بؤلدی قول
 دېدی: «آتلیب خلق بی وهم و باک
 که اول دشت ارا قالمه سون جنس مور»
 دېدیلر که: «اېی شاه گردون اساس
 کیم، اول مورلردور نگهبانیمیز
 قولاق سال که اعجوبه دور بو بسی
 ینه اؤن کېچه-کوندوز اویقوده بیز
 یاووتمس لر اېلنی یمین و یسار»
 الر قتلین اول اېلگه بغیشله دی
 ایکی تاغ کیم اپردی آلتون-کوموش
 که: «بؤلسه اونوت یخشی، بو مدعا
 نی آسان اېمس، بلکه امکان اېمس
 بو بېردین که حالا، قیلورسپن سوراغ

وجودى انىنگ بىزگە باردور يقين
 نې بىز كۆرمىگى بىرلە تاپتوق مراد
 نېدىن كىم، يۇلىدە خطر كۆپتورور
 تاپيلمىس يېتى كۈنچىلىك يۇلدە سوو
 ايسىق خىلى اول نوع ايلر هجوم
 قىلور قىسى يېل كىم اېسر معتدل
 يىنە قالغان اوچ كۈنچىلىك يۇل كە بار
 اېرور كفچە و، افعى و جعفرى
 الرغە تومن مىنگىدىن آرتوق عدد
 اگر پشە بۇلسە الرغە ذليل
 يىلان باردور اندە - اېشىتگىل بو سۆز
 اېرور بو بلىتىدىن اۋتمك محال
 شە اول سۆزنى چون استماع ايلهدى
 دېدى: «اول طرف عزم اېتردىن مراد
 اېمس اېردى مقصود آلتون-كوموش
 تماشاغە يۇل چونكە باغلىقدورور
 تماشادىن ار بۇلدى قطع نظر
 بو نقد ايستەى آلماق روان اول طرف
 چو اول عزمىدىن فارغ اۋلدى بالكل
 كرم ايلب اېتتى رعايت بسى
 الرنى مكانىغە عازم قىليب
 اۋز آلىندە اسرەب غرابت اوچون
 چو مغربنى آسودە حال ايلهدى
 تېنگىز ايلبان قطع و تاغ ارتىليب

ولى كۆرمەمىشىز، دېسك سوزنى چىن
 نې بىزدىن اولوغلر داغى بېردى ياد
 يوز اورغان كىشىگە ضرر كۆپتورور
 گياھى كە بوتمىشدور - اېرور آغو
 كە اېسگىچ نسيم اندە ايلر سموم
 اگر بار اېسە اژدها مضمحل
 يىلاندور همول دشت ارا اول كە بار
 بۇلوب هر بير اول گنج نىنگ اژدرى
 تومن مىنگ دېمەى، بلكە بېحدوعد
 بۇلوب يېتسە بير نىش، انداق كە پىل
 كە آدم اۋلر، چون انگە سالسە كۆز
 نې كىم ايله دوک شرح، بو اېردى حال»
 همول يان بارورغە وداع ايلهدى
 تماشادىن اېتمك اېدى اۋزنى شاد
 كە بۇلغەى كىشى مونچە محتتقە تۇش
 انىنگ عزم تركى يراغلىقدورور
 نې ھىمت بۇلوركىم، تىلب سىم و زر
 ولى نقد جانىنى قىلماق تلف»
 اول اېل التفاتىغە قۇيدى كۇنگول
 بارى تاپتى شەدىن عنايت بسى
 نېچە كىمسە ليكن ملازم قىليب
 اېشىكدە شۇكوه و مهابت اوچون
 يىنە عزم صوب شىمال ايلهدى
 يورور اېردى يۇل روم عزمى قىليب

همول تورک چين، يوق که چيني غزال
 ساليب شاه کونگليگه اؤز شوقيني
 بؤلوب شاه مطلوب و مرغوبی هم
 ايننگ بيرله تون-کون بؤلوب جرعه کش
 گذرگاهی روس و دیاری فرنگ
 اوتر چاغده مابين غرب و شمال
 اؤکوش ناله ايلب تظلم بيله
 دبدیلرکه: «شاه، جهاندار بؤل
 جهان ملکيگه بېردینگ آبادليغ
 دیاری که عدلينگ انگه يېتمه ميش
 هماناکه بو مرز ايله بوم ابرور
 دېدی شه: «بو کشور نېدندور خراب
 دبدیلرکه: «بو ملک نینگ بير حدی
 کيم، اول ملک غريغه مايلدورور
 کيم، اول تاغدين نری آفات ابرور
 بو نوع اېتتی واقف خبر بېرگوچی
 ابرور تاغ و ظلمت ارا وادی
 نې ظلمت - جهنم، نې وادي - سقر
 نې یأجوج کيم، یوز تومن، مينگ بلا
 الرنی حق اؤز قهریدین خلق اېتیب
 ابرور ایشلرین وصف قيلماق محال
 تعدد ارا یؤقتورور سانلری
 قد اوزره یايلمیش پراکنده ساچ
 دېمه ساچ، خاشاک و خس معدنی

که شیرافکن اېردی قیلورده جدال
 چېکيب بؤينیغه زلفينینگ طوقینی
 نې مطلوب و مرغوب، محبوبی هم
 بارور اېردی اؤز ملکيگه شاد و خوش
 قيو بيرگه يېتگچ، اؤتوب بېدرنگ
 تيلب داد جمعی پراکنده حال
 سؤروب شاه الرنی ترحم بيله
 قدر قدرت و چرخ مقدار بؤل
 جهان اهليغه عدل ايله شادليغ
 دیار اهلینی شادمان اېتمه ميش
 داغی بو نېچه زار و مظلوم ابرور
 اېليگه نېدين توستی بو اضطراب
 همانا ابرور قیروان سرحدی
 ارا يېرده بير تاغ حایلدورور
 اول آفاتدين نری ظلمات ابرور
 که ظلمت نینگ اندیندورور بير اوچی
 که یؤل اېلتمس اول طرف هادی
 که یأجوج خيلیغه بؤلدى مقر
 بیز اول یوز تومن مينگ بلادین جلا
 که کؤپ اېلگه بې داد الردين يېتیب
 کيم، اول وصفدين نطق ابرور گنگ و لال
 ينه سانسيز آيين نقصانلری
 بیرى بير قريشدور، بیرى اؤن قولاج
 لباس اندین ايلب بارى نینگ تنی

قولاق ایکی یانددین بۆلوب بیرگه جُفت
 کەلیب غول برماغی برماغلی
 یامان یوزلری رنگی بېحد سریغ
 بعینه کۆز انداق که - میمون کۆزی
 بورون ایچلرین تیل بیلە پاک اېتیب
 ایننگدېک که مبرز اریئوردە اېل
 آغیزدین تۇغوزدېک چیقیب ایکی تیش
 نې یېرنی که اول تیشلر اېتتی تباہ
 تکلەمدە حشو اولچە امکان کەلیب
 توشوب هر بیرى نینگ ایکی اېمچگی
 همول تاغ اویدور، ایننگدېک که وهم
 ایکی یوز انگە صاف و ییلمان قیا
 ایکی یانی کیم هیچ تاپمە ی گسیل
 بو مایین الرنینگ طریخانەسى
 ولی دورە کیم بۆیلە کۆرگوزدی قاف
 بۆلوب فاصل اول تاققە بیر درە
 الر ییلدە سالیب ایکی قتله شور
 ییزینگ شهر و وادی ساری یاییلیب
 کەلور چاغ الر، ییز فرار ایلبان
 باریمیزغە اول نوع بې چارەلیق
 نې کیم تاپیب اول قوم تالان اېتیب
 کیشی تاپسەر ایلب آنی هلاک
 مواشینى اېلتورگە یکسر سوروب
 ذخیره یېمکدین که موجود اؤلوب

نجس تنلرین کۆزدین ایلب نهفت
 ولی دیو تیرناغی تیرناغلی
 قیزیل توکلر اندە صفادین اریغ
 ولی شوم هر قیسی ملعون کۆزی
 تاپیب لذت، اؤزنی طربناک اېتیب
 سالورلر انی خالی ایلرگە بېل
 ولی یېرنی قازماق الر بیرلە ایش
 قیامتقە چە بوتمە ی اندین گیاه
 آغیز برچەسیدە زرخدان کەلیب
 و گر خود تیشیسی و گر اېرکگی
 قیلە آلمایین کۆکتین اوجینی فهم
 نیمە بوتمە ی اندین نېچوک کیم ایا
 بۆلوب قاف اطرافیغە متصل
 بو تاغ اؤیلە کیم قاف دامانەسى
 تاپیب نسخ قافی کیسی هر شکاف
 عبور اېتگە لی اول گروه شرە
 چیقیب تاغ شکافیدین انداق که مور
 نې بې دادکیم ممکن اؤلغە ی، قیلیب
 وطندین جلا اختیار ایلبان
 سالیب تاغ و وادیدە آوارەلیق
 بارى شهر و کشورنى ویران اېتیب
 تلاشیب یېمککە اېتین ذوقناک
 وطنگە لرېغە دېگین یېتکوروب
 الر ظلمیدین برچە نابود اؤلوب

يېمك بېرله خود مطلقا تۆيمه يين
 بارين ايلبان نقل بُنگاهقه
 دېدى شه كه: «اول ناپسندیده خيل
 نېچوك سيزغه معلوم اۆلور اول بلا
 دېدىلر: «بو تاغى كيم اول قوم شوم
 بو سارى بۆلور چاغده صحرانورد
 قچان بۆلسه اول تيره گرد آشكار
 دېدى شه: «قچان بۆلغه ي اول ايش چاغى»
 اېشيتگچ بو سۆز داور چاره رس
 تاپيب بېرك منزل، توشرگه پناه
 دېدىلر اول اېل يوز تضرع بيله
 كه: «بيزگه نېچه بختدين يۇق نوا
 شه ار مونده مسكن قيلور، قيلمه سون
 كه ناگه بېرى يېتسه اول قوم نينگ
 به تخصيص كيم يوز تومن مينگ بلا
 يېتيشگه ي بارى نينگ باشيده غضب
 دېدى شه كه: «سيز بيزگه قيغورمنگيز
 تاشينگ هر نېسينگيز بۆلسه ايلب شتاب
 كه تېنگريگه اول دم توكل قيله ي
 الر چيقتيلر ملكدين خانه كوچ
 دېدى، دورىغه قازدىلر هر فريق
 كيشيلر يياردى كه هر مرز و بوم
 نې كيم بۆلسه معمارى چابك خيال
 ينه كارگرلر، بارى چرب دست

و گر تۆيسه هم دانه يى قۆيمه يين
 بودور عرضيميز كيم، دېدوك شاهقه»
 قچان كيم قيلورلر سيزينگ سارى ميل
 كه اندين بورونراق قيلورسيز جلا»
 انينگ اول يوزيده قيلورلر هجوم
 قيلور چرخ آيينه سين تيره گرد
 بۆلور تيره بيزلرگه هم روزگار»
 دېدىلر: «اؤتوب بير نېچه كون داغى»
 الر چاره سين قيلماق اېتى هوس
 همول مرز ارا قىلدى آرامگاه
 جناييده اوشبو توقع بيله
 نېچوك كۆرگه بيز اېل گزندين روا
 الرنى جهان اهليدېك بيلمه سون
 غنيم اؤتروسيده نې يوز و، نې مينگ
 كه بو كشور اۆلگه ي الردين تولا
 بارى اېل قانين ايچگنى تشنه لب»
 و ليكن بو كشورارا تورمنگيز
 كه بو ملك ارا قالمه سون رشته تاب
 الر فكرين ايله ي، نېچوك كيم بيله ي»
 ولى قيلمه دى شاه فرزانه كوچ
 آچوق خندق، اما بغايت عميق
 فرنگ اؤلسون و روس، يا شام و روم
 ينه داغى استاد نازك خيال
 بلا رخنه سين قيلغودېك سنگبست

مس و روی و قلعی، برنج و تېمور
 قیلیب نېچه یوز مینگ تېوه اوزره ساز
 مهیا قیلیب اهتمام ایلبان
 بیتورگه یلر اول یېرگه بارینی بات
 چو نې کیم کپره کلیک اېدی، بۆلدى راست
 انگه تېگرو هر کون اۆزی آتلیب
 سالیب ایکی مینگ سنگ بر بېدرنگ
 بارى زوردست ایچره پولاددېک
 الر خارهنی بېمدارا کېسیب
 ییغیب آنچه اسباب باغلرغه سد
 چو هر نې کپره کتور مهیا بۆلوب
 که یأجوج عزمیغه اېردى نشان
 ییغیشتوردیلر اېلنى تکلیف ایله
 سورولدى گله داغى خندق سړى
 کمینگه ده بېش مینگ نېردآزمای
 که بیر دستبرد ایلبان آشکار
 الر ایچره اؤن وحشی مغربی
 بو سودا الرنى چو مربوط اېتیب
 بو حالتده چىقتى گروهه گروهه
 چىقیب بۆيله حالتده اهل کمین
 الر خلیغه اؤزلرین اوردیلر
 بو ینگلیغ چو کۆردى الر دستزور
 قۇیوب بارچه توش-توشدین اول اېلگه یوز
 اینگدېک نېرد آشکار اېتیلر

ینه قۇرغاشون بیرله تال و کۆمور
 ینه نېچه استاد آهن گداز
 بارین جهد ایله تیزگام ایلبان
 بارى بوتى شاه ایله گچ التفات
 اینگدېک که دارای دورانغه خواست
 همول تاغ دامانه سین ایلنېب
 کمر اوزره کېسمک اوچون تخته سنگ
 قاتئغ خاره کېسمکده فرهاددېک
 مداراسیز اول تاغده خارا کېسیب
 که تخمینیدین عجز تاپیب خرد
 همول تیره گرد آشکارا بۆلوب
 بۆلوب مهر نوریغه ظلمت فشان
 کیوورمکه خندقه تخویف ایله
 که جانلیق نیمه قالمه دی تشقري
 نهانی قۇیوب شاه فرخنده رای
 قیلورغه همول صیدلردین شکار
 قمیش خیلی ایچره تېره کلر کیبی
 کېلیب خندق اهلینى مضبوط اېتیب
 که یأجوجدین تۆلدى صحرا و کوه
 اینگدېک که تیره ب زمان و زمین
 که تیغ آستیده کۆپنى اؤلتوردیلر
 خیال ایله کیم، توشتی دریاغه شور
 که کثرتلریدین تۆلوب تاغ و توز
 که اول خیل ایشین اضطرار اېتیلر

نې اؤق و قيليچدين بيريسيگه باک
 ايتيک تيغدين هر نېچه کيم اؤلوب
 الر هم کؤپ اېلنى هلاک ايلبان
 آتيدىن مبارزنى ييققان زمان
 دېمان کيم يېبان جسم و قالبنى هم
 عجبراق که، نې خصم و نې اؤز دېبان
 بو ينگليغ که ايلب نبرد اول سپاه
 بسى اول جماعتدين اؤلتورديلر
 چو پرخاشدين قالمهين جانلرى
 اؤکوش ريو ايله حصن عزمى قليب
 بولر ايله گچ ريو ايله ترک رزم
 تانگ آتقونچه آشوب و غوغا بيله
 بارى آغزیده تېله ايتدېک يالين
 چو حاضر بؤلوب شه قاشيغه سپاه
 قبول ايله گن ايش کؤرونوب قتيغ
 چو کوشش سارى تاپمهين هيچ يؤل
 ييليب کيم، نېچه کون تحمل کبرهک
 يېمکدين چو خاليدور اول مرزو بوم
 يانيب اؤز مکانيغه عزم اېتسه لر
 يېتیب ايشگه اول لحظه نظاره يى
 هم اوشبو دېييلگن کيى اول گروه
 بارى قيلدیلر عود کېلگن سري
 الرغه چو يوزلندی آواره ليق
 شه آتلندی اول خيل دانا بيله

نې اؤق و قيليچ کيم بؤلوردىن هلاک
 همول تيغدين هم ايتيکرهک بؤلوب
 هلاک ايله گننى خوراک ايلبان
 ييقيلغاچ، تلاشب توگتمک همان
 نې جسم و نې قالب که، مرکبى هم
 ييقيلغاننى فى الحال اوزوشوب يېبان
 کؤپ اېل بؤلدى آقشامگه تېگرو تباہ
 که تا اؤزنى خندقه يېتکوردیلر
 کيريب جان اراسيغه قورغانلرى
 همول ديووش خلقدىن ايريليب
 الر هم قليب تاغ و صحراغه عزم
 قلين ايت مثليک علالا بيله
 عددده ولى ايت توکيدىن قالين
 مصيبت توتوب خيل غايقه شاه
 پُشيمانليغى هيچ قيلمه ي اسىغ
 ضرورت اوروب چاره ذيليغه قؤل
 قيلور ايشده کؤپرک تأمل کبرهک
 مگر تاپمهين طعمه اول خيل شوم
 قليب عود، کېلگن سري کېتسه لر
 قيله آلغهى اول قصه غه چاره يى
 نيمه تاپماغاندىن بؤلوب چين ستوه
 دره ايچره سيغمى کيريب ايچکرى
 زمانه اونوتتى ستمکاره ليق
 رزين راي و عقلى توانا بيله

رکابیده صنعتگر اہل بی حساب
 چو بیتیلر، اہرمس اہدی اول دره
 و لیکن ایکی جانبی ایکی تاغ
 ایکی تاغ اراسیدہ مساحی چُست
 طناب آنچه کیم چکتیلر هر سری
 نجوم اہلی ساعت قلیب اختیار
 بویوردی کہ تۆکتیلر اول پیرگہ رنگ
 گدازندہ لیغ ایچرہ مینگ کارگاہ
 مهندس لر ایل ب فسونسازلیق
 بؤلوب کارگرلر داغی ایشدہ چُست
 گچ اؤرنیغہ محلول ایتیب هفتجوش
 سالیب هفتجوش اوستیگہ تخته تاش
 قۆپوب یانہ استاد بانی حسب
 چو بیر سطح اول تاش هموار اؤلوب
 چو طولیغہ اؤن مینگ قری اہردی عرض
 نېچہ مینگ بو ایش اوزرہ استاد اہدی
 قۆپوب اول صفت درز-بردز تاش
 ینہ اہردی مزدور ساندین فزون
 بؤلوب عالمی بؤیلہ صنعت نمای
 کہ نېچہ مینگ استاد و صنعتگری
 مورخدین ایتیم بو نوع استماع
 ایکی زینہ داغی یَسب اہل ساری
 ینہ کنگر و برج ایتیب قلعه وار
 یَسب ایکی منزل نگہبان اوچون

قلیب اول دره ساری باری شتاب
 آچوق جُلگہیی اہردی خوب و سرہ
 نېچوک کیم بېریب اہردی اول اہل سوراغ
 یقینراق ییرین ایلہدی بازجست
 یقینراق ییری اہردی اؤن مینگ قری
 کبزیب مرکب اوزرہ شہ بختیار
 توشوب قۆیدی ساعت بیلہ خارہ سنگ
 قلیب، اؤیلہ کیم کورہ تیارگاہ
 مساحت بیلہ کارپردازلیق
 رجہ جدولی بیرلہ پاک و درست
 قویوب پیرگہ صنعتگر سختکوش
 باری جانبی تیز بؤلغان تراش
 قۆپوب تاشنی تاشقہ لب-لب
 ینہ اوستیدہ ایش نمودار اؤلوب
 بناسیغہ بېش یوز قری بؤلدی عرض
 کہ صنعتدہ بنا و حداد اہدی
 کہ بؤلمہی سر موی انگہ درز فاش
 نېچہ کیم قیاس ایتسہ آندین فزون
 کبچہ-کوندوز ایش قیلدیلر آلتی آی
 تمام ایتیلر سد اسکندری
 کہ تاپتی سد اوچ یوز قری ارتفاع
 کہ چیققہی قوییدین اولوس یوقاری
 تېمورلر بیلہ ایلبان استوار
 تشیب تاش کۆپ سنگباران اوچون

قلیب انده تعیین نهچه یوز کیشی
 چو سد بۆلدی انداق که چرخ کبود
 بو حالتده اول خیل مهلک ستیز
 بیتیشیلر انداق که معهود ابدی
 بلا رخنه سین تاپتیلر، اؤیله رست
 دېدی شاه کیم: «سنگباران قیلینگ
 ایننگدېک الر باشیغه یاغدی تاش
 چو یوق ابردی غوغالریدین اسیغ
 یانیب بیر-بیرسیگه ایلان دیلر
 بیر اهل یغه هر ظلم کیم سوردیلر
 بو بی داد کیم ایل ب اول قوم فاش
 نهچه قتله مونداق تاپیب گوشمال
 بو آیین ایله چون شه پر خرد
 قلیب خاطرین جمع، قیلدی خرام
 نهچه کون چو قطع ایله دی مرزو بوم
 کپتور ساقی، اول جام تقوی شکن
 تیلر مین کزیب ربع اطلالنی
 مغنی، چو تاپتیم مقامیمده کام
 قلیب فهم اول آهنگ نینگ رنگینی
 نوایی، وطن بۆلدی منزل منگه
 که هر کیم که بار ابردی یار و قرین

که سد حفظی بۆلعه ی الر نینگ ایشی
 جهان آفرینغه شه ایتتی سجود
 سالیب دشت و وادی ارا رستاخیز
 بورون غیچه اون-شین موجود ابدی
 که تیش بیرله تیرناغلی بۆلدی سست
 بلا خیل یغه تاشنی پران قیلینگ!
 کیم، اول تاش دېک توشتی توپراقه باش
 بۆلوب قتل تاشیدین اندیشه لیغ
 چو سود ایتمه دی جه دو جد-یان دیلر
 فلک دین باریغه عوض کوردیلر
 نی تانگ آسمان دین اگر یاغسه تاش
 ینه اول طرف باقماغ ایتمه ی خیال
 که یاجوج دفعی او چون چېکتی سد
 سپه بیرله یاد ایل اصلی مقام
 ینه بۆلدی منزل گهی تخت روم
 که کؤنگلومگه توشمیش هوای وطن
 دېسه م رنج غربنده گی حالنی
 توزه ت کام ایله سپن داغی بیر مقام
 ینه ترک ایتته ی سیر آهنگینی
 بو منزل دین اما نی حاصل منگه
 بۆلوتور عدم ساری غربت گزین

يېلديك سیر ارا سېكبارليغ نفعين قيلماق و تاغدېك سكون ارا باوقارليق
 اميرين بويورماق و اصحاب صحبتين كيم بير-بير ايشلری بارورغه شتابدورور
 غنيمت بيلمك و احباب ملاقاتين كيم، هر بيری بير گوهری نايابدورور،
 مغتنم توتماق و عدم غريستانيدين شمه یی یاد اېتمك و وجود سرمنزلين
 خوشلوق بيله اؤتكورونی وصيت قيلماق

چو آخر بؤلوريز عدم، اي رفيق
 بو بير دم كه خوشوقتليغ بېردی دست
 چو بو دمنی چرخ اؤتكورور هم، بو دم
 كؤروب عمر تاريخی مبهم ليغين
 وطن تركینی بير نفس ايله مه
 سفر محنتی جاويدانيدورور
 سفرغه نېدور هر دم اېتمك هوس
 نېچه بؤلسه خيلىنگ ارا كوس و پيل
 نېچه سیر تشويشيدين قانماغونگ
 اېرور بير يؤل آلينگده بېحد قتيغ
 نې همراه اول يولده، نې همدمی
 كه هر كيم كه اول يولغه قويدی قدم
 نې اول سیر پايانيغه حد پديد
 اېرور آنچه رنج و صعوبت انگه
 اېرور بي جهت كيم كه شرحين قيلور
 كيشی بيلسه آلينده بو نوع يؤل
 نېچه كيم توقفنی جزم ايله گونگ
 چو آخر بارورسېن، شتايينگ نېدور
 ترددنی ترك ايلب آرام توت

غنيمت توتالی بو دم، اي رفيق!
 طرب جاميدين ايله گيل اؤزنی مست
 دما-دم می ايچ كيم، اېرور دم-بو دم
 غنيمت بيل اصحاب همدم ليغين
 ينه رنج غربت هوس ايله مه
 نېدين كيم سقردين نشانيدورور
 سنگه اول سفر كيم بار آلينگده، بس
 چالينغوسی پيل اوزره كوس رحيل
 كه بارغونگدور اول نوع كيم، يانماغونگ
 مي هجری احباب نينگ بس ايچغ
 اېرور، الله-الله، عجب عالمی
 بورونغي قدمدور سواد عدم
 نې مقصود پيدا، نې مقصد پديد
 كه اؤلمك اېمستور عقوبت انگه
 كه هر كيم كه ايلر تأمل - بيلور
 سفرنی نې ينگليغ هوس قيلغی اول
 قچان بؤلسه بو يولغه عزم ايله گونگ
 باروردين بورون اضطرابينگ نېدور
 توزوب بزم احباب ايله جام توت

يۇق اول كيم باريب سېن، قالورلر بو خيل
 ابرورلر غنيمت باري بو زمان
 بولونگ ميغه گلر يز اولوب صبح خيز
 طرب بيرله جام شبانه ايچينگ
 آلينگ عيشدين عمر نينگ كاميني
 ايچيب بزم ارا جام دلکش توتونگ
 نې ساعت كه يوزلنسه كام و مراد
 و گر بېرمسه دست كام و طرب
 اوزونگيزني محنت كوني آوتونگ
 اگر غم يېتېب، كيمسه تاپسه الم
 موني انگله كيم آشكار و نهان
 چو بير لحظه دورانغه يۇق اعتماد
 نېچوك آدمي بي جهت غم يېگهي
 بورونغي كون و تانگله دين اورمه دم
 ابرور بير بو كون هر نې نابود و بود
 دمي نقد اگرچه بو معدوم اېمس
 نې آقشام، تيريكليك ابرور بير نفس
 چو بير دمغه يۇقتور كيشيگه ضمان
 موني داغي غم بيرله قيلغان بسر
 الم ايچره دم اورمه غيل، اي كؤنگول
 جُداليقqe شاد اولمه اصحابدين
 چو گردون ايشي بېوفالغدورور
 فراق ايچره تعجيل، يعني كه نې
 وطندين چو آخردور آواره ليق

كه باردور باريغه بارور ساري ميل
 كه بير-بير ييگه سيز برچه نگيز مهمان
 كه بير-بير اوچون بولغونگوز اشك ريز
 تولا توتسه لر بي بهانه ايچينگ
 توتونگ خوش ييگيتليك نينگ اياميني
 نې كيم كېلسه اوزني دمي خوش توتونگ
 ساجيب اؤتقه سېند، اؤقونگ «ان يكاد»
 طرب يۇق دېبان اوزگه سالمنگ تعب
 نې غم كېلسه دوراندين، آسان توتونگ
 قيلور بير غمين كوچ بيله ايكي غم
 كرا ايله مس غم يېمكه جهان
 بدن قيدیده جانغه يۇق اعتماد
 وگر بولسه يوز مينگ جهت هم يېگهي
 كه اول بير عدمدور، بو داغي عدم
 كه ايكي عدم ايچره توتميش وجود
 ولي يېتمك آقشامغه معلوم اېمس
 هم اېرمس يقين تاپماق آخر نفس
 فلک ظلميدين الامان-الامان!
 خرددين مگر تاپمه ميشتور اثر
 نې غم يېتسه قيغورمه غيل، اي كؤنگول
 جفا يېتسه ايريلمه احبابدين
 سرانجامي رسم جُداليغدورور
 بو حاصلغه تحصيل، يعني كه نې
 ندور آني ايستب ستمكاره ليق

بودور چرخ ایشی کیم شتاب ایله گهی
 چو اول بوزغوسی، قیلمه غیل اضطراب
 و گر سیرغه اسرو راغب اېسه ننگ
 مسافر بؤل، اما وطن ایچره بؤل
 سفر عزمی دوزخقه ثانیدورور
 کیشیگه کیم ایمان اېرور سرنوشت
 باریب جرمسيز کیرمه دوزخ ارا
 چو ذاتینگده ایمان دین اؤلدی نشان
 اېرور روضه خلد چون مسکیننگ
 جهان ملکین اېتسنگ سفر خشک و تر
 قویوب بارین آخر چو کپتگونگدورور
 همول خشک و تر که عزیمت توتوب
 اېتککه ایاغ چېکسنگ انداق که تاغ
 نی آباد کؤرسه-خراب ایله گهی
 که اندین بورون ایله گه یسپن خراب
 سفر نفع و ضرریغه طالب اېسه ننگ
 تيله خلوت و انجمن ایچره بؤل
 وطن حبی ایمان نشانیدورور
 نېچه جرمی بار کورگوسیدور بهشت
 اؤزونگه کپتورمه اوزون ماجرا
 گلستان جنتده بؤل گلشنان
 نی بؤلدی دوزخقه بارماق فیننگ
 سکندر دېک آلسنگ یوروب بحرو بر
 دېگین کیم آلیب آنی نېتگونگدورور
 فراغت مقامین غنیمت توتوب
 نېچه کون بو ویرانده قیلسنگ فراغ

اول کبوتر حکایتی کیم پادشاه نینگ قصر زرنکاری حبسیدین قوتولدی و اؤز
 بوزوق آشیانینی نشیمن قیلدی و بومدېک انکه اول ویران دین فراغت گنجی
 تاپیلدی

اېشیتیم که بیر طایر نامه بر
 سبک پر کبوتر که هر بیر قولاج
 تاپیب اېردی بیر شاه قیدیده بند
 فلک گردشی ایلان ظلم و زور
 چو زندانیدین قاجتی اول بی نوا
 سینگیب کؤککه هر ساری چون باقتی اول
 قلیب سعی ایله طیر فرخنده پی
 ولی ظلم دوران سالیب انقلاب
 بیتیک ضمنیده شرح هنگامه بر
 که پران آچیب طی قلیب بیر ییغاچ
 بیتیب اېردی بال و پریغه گزند
 نېچه ییل انی ایلان خانه گور
 نشاط و فرح بیرله توتتی هوا
 اؤزی نینگ دیاری ساری توتتی یؤل
 نېچه کونچیلیک یؤلنی بیر دمه طی
 قلیب اېردی اول بؤلغان اوینی خراب

كبوتر يېتېشگچ اويين تاپمه دى و ليكن اوچردين قنات ياپمه دى
 بسى اېل بولوب تام اوزه دانه ريز اوچوروب كبوتر بېرور اېردى خيز
 بولر سارى هيچ ايله مېه ي التفات اورر اېردى اؤز تامين ايستب قنات
 بسى دور اوروب احتياط ايلبان بوزوغ اوزه قوندى، نشاط ايلبان
 كه مأنوس اېرور گرچه ويرانه دور نېته ي شاه قصرين كه بيگانه دور
 اېرور قوشقه خوشراق چو باقسنگ عيان مرصع قفسدن تيكن آشان

حکمت

اسكندرنينگ ارسطودين سوالى اول بابده كيم، طبيعته وطنده كام و مألوف
 مسكنده آرام جهتي ني بولغه ي و انينگ جوابي

ينه سوردى داراي مُشكل پسند: «كه اي بارچه مُشكللرينگ دليپسند
 ني منزلغه كيم بولسه عشرت فزاي طبيعت كېره ك بولسه رغبت نماي
 و ليكن نېچه ايله سك ايشته غور اېمس آدمي نوعي ايچره بو طور
 انگه كيم بوزوغ كلبه زندانچه بار قاشيده انينگ باغ رضوانچه بار
 بو ايش بؤيله نېچوندورور، حكمت ايت طريقين بيان ايلبان علت ايت»
 دېدى حكمت آموز دانش پژوه كه: «بو بابده سؤز دېميش هر گروه
 ولي حكمت اهلي ارا هر مُدق كه بو نكته ده بولديلر متفق
 بودوركيم، نېگه طبع معتاد اولور چو معتاديغه يول تاير شاد اولور
 گر ايستر گدا كنچ ويرانيني تيلر شه داغي قصر و ايوانيني
 تكلفني بو ايشده مأيوس بيل انينگ طبعيغه آني مأنوس بيل
 طبيعته هر ني كه عادت بولور چو اېسكردى عادت - طبيعت بولور
 يقين كيم، بيلور شاه حكمت پذير طبيعته اؤز شانيدين يوق گزير
 طبعي كه بو نوع اېرور پرورش كه ايلرلر اؤز ميلي بيرله كشش
 الرغه بو ميل اختياري اېمس به جز قسمتي صنع باري اېمس

نې ېېرکیم بېراو طبعی مألوفیدور بو مألوفی نینگ آنچه مشعوفیدور
 که عادت بؤلور کیم که بار آگهی طبیعتقه عادت بؤلور منتهی
 چو بؤلدی طبیعت کبرهک بؤیله-اؤق انکه چونکه اؤز میلیدین چاره یؤق»
 چو قایل تۆکوب دُر نېچوک کیم سحاب آلیب مستمع بحر دېک دُر ناب

اسکندر نینگ قویاشدېک جهانگیر لیگیدین سؤنگره دریا بار فتحی اوچون
 آرزو کیمه سیگه کیریپ، هوس یبلکه سین تارتقانی و حکما اتفاقی بیلە روم
 دریاسی ساحلیده عالم ملکی نینگ ماهر نجارلرین ییغیب کیمه ترتیبیغه امر
 قیلغانی و اوچ مینگ هلال قوس مانند قورولغاندین سؤنگره محور آسا تیرلر
 بیلە الرغه قتیق یایدین چیققن اؤقدېک روانلیق بېرمکلری و انینگ اول
 سفینه لرده موج خطوطیدین بحر فتحنامه سین اؤقوغانی

بو بحر ایچره غواص گوهر فشان بېرور بؤیله سؤز گوهریدین نشان
 که عالمی اسکندر آلاچ تمام که قیلدی ینه روم ملکین مقام
 نېچه کون وطن ایچره مسرور اېدی نشاط ایلەدی اولچه مقدور اېدی
 یوزی سالیب اول ملک ارا نورو تاب نېچوک کیم شرف برجیغه آفتاب
 تاپیب عیش هر مرزو هر بوم اېلی ولی اؤزگچه شاد اولوب روم اېلی
 مباھات اېتیب بارچه آفاق ارا نې آفاق ارا، چرخ نُه تاق ارا
 نې تانگ، فخر تورتونچی کوک قیلسه فاش انی جلوه گاه ایلە گندین قویاش
 چو شه نېچه وقت اؤلدی آرامگیر دلارام ایلە جامدین کامگیر
 کؤپ ایلر اېدی خاطر یغه خطور که: «چون بېردی توفیق رب غفور
 جهانگیر لیککه قیلیب اھتمام چو عزم اېتیم، آلدیم جهاننی تمام
 غرایب نې کیم دهر ارا بار اېدی بو بیر مخفی، اول بیر پدیدار اېدی
 نباتی و کانی و گر جانور غرایب مثال و عجایب صُور
 سپهر اېتی آلیمده افشاسینی که قیلدیم باری نینگ تماشاسینی

نې کیم ارض سطحیده تاپمیش وجود
و لیکن تنگیز سیرینی قیلمه دیم
سواحله دبرلرکه کؤپتور غریب
بحار ایچره خود بی نهایت دورور
بو شکل مدورکه دبرلر جهان
قوروغلیق ییری اؤندین ابرمسدورور
ابرور آفرینش ارا آنچه پیچ
فلکلرکه، هیچ اؤلدی اول پیچدین
حساب ایچره بو هیچدین داغی کم
نبدور مونچه لاف جهانگردلیق
چو افلاک و انجمغه ییتمس ایلیک
ییلیب بیز حسابینی باغلب رصد
الرغه که قادر اېمستور کیشی
جهان کیم، بؤلوتور مسخر منگه
انی ملک اېتیب حق، مېنی ملکدار
اگر اولچه ملکومده دور، بیلمه سم
مېنینگ بیرله سائر اېل ایچره نې فرق
کېرک هر نبدور فرش غبرا ارا
اگر ایله سه بخت همراهلیق
قوروغلوغنی قیلدیم خضر بیرله طی
چوکؤنگلیده ییر توتتی مونداق هوس
هوس تندبادی چو بی داد اېتر
بو اندیشه چون کؤنگلین اېتتی زبون
ییلیب کیم نې کؤنگلیده پنهان ابرور

منگه بؤلدی منظور بود و نبود
نې ابرکاننی اول پرده ده بیلمه دیم
جزایر ده هم کؤپره ک اندین عجیب
محیط ایچره بېحد و غایت دورور
که بار اکثری سوو ایچینده نهان
یلور اېل نشان بؤیله بېرمسدورور
که جنیده دور تۆقوز افلاک هیچ
قاشیده جهان کم دورور هیچدین
کیشی کؤرمه میس بؤلسه عشرینی هم
ابرور بو صفت لاف دمسردلیق؟
که ماهیتی اېلگه بؤلغه ی بیلک
حقیقتلرین فهم قیلمس خرد
بیلنمس سکونی بیله گردشی
انگه حکمرانلیق میسر منگه
منگه بارچه ایشگه بېریب اقتدار
چو بیلمه ی، ییلور فکرینی قیلمه سم
که بؤلغه ی الر بحر غفلتده غرق؟
قوروغلوغ ارا، یؤقسه دریا ارا
یوروب بارچه دین تاپسه آگاهلیق
بو دم قؤیسه م الیاس ایله سووغه پی
تاپه آلمه دی دفعیغه دسترس
خرد خان و مانینی برباد اېتر
دماغیغه یوزلندی بیم جنون
نهان توتسه جانیغه نقصان ابرور

طلب ایله دی دانش اهلینی بات
 چو بو انجمن اختیار ایله دی
 ایچینه نهان کۆنگلی مقصودینی
 باری بیلدیرکیم، نې قیلیمیش هوس
 قیو بیرکه منع ایله یو سالدی سۆز
 سۆزین، اؤیله معقول ایله قیلدی رد
 بیلیم بارچه کیم، منع درگیر اېمس
 پسند اېتیلر برچه، ایلیم دعا
 امید اول که هم لطف اېتیب کردگار
 قیو ایشته شه تاپسه رای ضعیف
 نې جانب که شه بۆلدی کوشش نمای
 شه ار مشورتده ستمکاره دور
 ولی غیب سړی چو پیدا اېمس
 بسا رای کیم عقل انگه یوز دلیل
 بسا ایش که نفس اېتسه انده عناد
 نې رای که اقبال اېرور رهنمون
 بس، اولی بوکیم قی طرف توشه شاه
 که بۆلغه ی ایش اؤنگ کېلسه مسرورلوق
 سکندر سۆزین قیلغاچ اول اېل پسند
 روان حکم قیلدی که صنعتور اېل
 مصالح که درکار دور هر نیمه
 مینگ اندین بۆلوب شاه عزمیغه خاص
 ینه مینگ هم ارکان دولت اوچون
 سېکیز یوز سپاهی جرارغه

ینه دولت اهلین قیلیب التفات
 نهان رازینی آشکار ایله دی
 عیان ایله دی بود و نابودینی
 تېنگیز سیریدور کۆنگلیگه ملتسم
 دېبان سۆزنی، چون شاه غه قالدی سۆز
 که بۆلدی جوابیده عاجز خرد
 رضادین اؤگون هیچ تدبیر اېمس
 که: «حق سالدی کۆنگلونگه بو مدعا
 بو عزمینگده قیلغه ی سېنی کامکار»
 کیم، اؤلغه ی جدل ایله مککه حریف
 ضرورت که بۆلغه ی مطیع اهل رای
 ستم چېکمه ی اول ایشته نې چاره دور؟
 قضا قسمتی آشکارا اېمس
 تاپار، لیک اؤلور، بارچه رای علیل
 بیتیشگه ی همول رهگذردین کشاد
 اینینگ تابعی کېلدی چرخ نگون
 کیشی ظل جاهیغه چېککه ی پناه
 هم اؤلغه ی یامان کېلسه معذورلوق
 بۆلوب کۆنگلی اول رایدین بهره مند
 قیلیب چُست کشتی یؤنر ایشگه بېل
 آلیب، ساز قیلغیلر اوچ مینگ کېمه
 همول اېلگه کیم کېلدی بزمیغه خاص
 سوو اوستیده قیلماقعه سرعت اوچون
 ایکی یوز ینه اهل بازارغه

مينگي کيم رقم ايلب اؤز آتيغه
 يوزي جونگ اؤلوب هر بير انداق که شهر
 بؤلوب، اؤيله کيم شهر هر جونگ ارا
 ينه اوچ يوز اول نوع کيم بي خلل
 که بؤلغه ي باري اؤز فراغي بيله
 ينه ايکي يوز کهمه ده زاد راه
 ينه يوزده ساليب طناب و رسن
 ينه ايکي يوزده جمع مال و ستور
 ينه يوز کليلب زورق تيزرو
 ينه ايکي مينگ هم بو ترتيب ايله
 چو فرمان ايتيب شاه آفاقير
 توروب خيل صناعدين تيشه کار
 مصالح ياقا بيشه سيدين ييتيب
 بو کشتي يسر خيل نينگ منزلي
 همول سوو ياقاسي ايکي-اوچ ييغاچ
 اؤن-اؤن بيش مينگ استاد نجار ابدی
 ينه مونچه شاگرد و مزدور هم
 ينه ايکي-اوچ مينگ کيشي بارچه چُست
 ساليب آنچه اول ساحل ايچره خروش
 بو ينگليغ اؤتوب اوچ ييل و بير نيمه
 اينگدېک که تقسيم تاپتي بورون
 ساليب نچه ييلليق يؤل اسبايني
 تؤلوب کهمه لر ايچره هر خواسته
 تحرک توتوب شاه دريا کيي
 که بؤلغه ي پنه بحر آفاتيغه
 که تاپقه ي کيشي شهر دېک انده بهر
 محلات و کوي و مقام و سرا
 بيري مينگ سپاهيغه بؤلغه ي محل
 سېکيز ييل کبره کليک يراغي بيله
 بؤلوب اول ايش اهليغه آرامگاه
 مساحتني قيلماققه بحر ايچره فن
 که شايد سواحله توشگه ي عبور
 که ابلتيب سوو اوزره صبا دين گرو
 بو ترگه باري زينت و زيب ايله
 بؤلوب اهل آفاق فرمان پذير
 ييغاچ کسگه لي نېچه مينگ پيشه کار
 هنرور قرار و شکيبی کيتيب
 بؤلوب روم درياسی نينگ ساحلي
 کؤروب ارّه و تيشه دين کوچ ييغاچ
 که تون-کون ايش اوستيده درکار ابدی
 باري سعی ايتيب اولچه مقدور هم
 ايش ايتمک اوچون کون-بکون بازجست
 دېگيل روم درياسیغه توشتي جوش
 تېنگيز سوييغه کيردي اوچ مينگ کهمه
 توتوب هر کيم اؤز کهمه سيده اؤرون
 تېنگيز سيري نينگ هر ني نايابيني
 چو بؤلدي کبره ک ينگليغ آراسته
 ني دريا که چرخ معلی کيي

قلیب مملکت اهلغه خیرباد
 چقیب بادپای اوزره بۆلدی روان
 سورر ابردی یکرانینی بیدرنگ
 چو ساحل سری دشتدین قیلدی میل
 قویوب رخشی دریا قیراغیغه گام
 همول حکمت اهلی سطرلاب سنج
 چو بیر لحظه یی مکث واجب ابدی
 که: «ابی قوم کیم، قیلدینگیز خدمتیم
 نېچه هجرینگیز بیرله خورسندمېن
 قصادین منگه توشتی مونداق سفر
 قولاققه نې کیم ایتسه م سۆز-توتونگ
 اگر ملک و وگر مال گر دین ابرور
 قیو ایش که هر کیمگه چېکتیم رقم
 حدیشیم کۆنگول ایچره آلینگ باری
 دعا بیرله بیزنی گهی یاد اېتینگ
 بو سۆزلر دېگچ شاه کشورخدیو
 تۆکوب اشکدین بارچه یوزلرگه رود
 دعادین سۆنگ آغاز اېتیب بو کلام
 نېچه کیم فراقینگده غم یېگه بیز
 بساط طرب جلوه گاهیده بؤل
 نې امر اېتگینگ، تاکه بار جانیمیز
 چو بیزدین دعا ایله دینگ مدعا
 الرغه بو یېرگه یېتیشگچ مقال
 سطرلاب ساری چو کۆز سالدی شاه
 نوازش بيله ایلبان اېلنی شاد
 شبستانی اهلی قالب ناتوان
 انگه تېگروکیم، بحر روم و فرنگ
 اینگدېک که دریا سری تندسیل
 عنانین چېکب شاه دریاخرام
 چېکب یخشی ساعت ظهوریغه رنج
 قالور ابل سری شاه باقیب دېدی
 چېکرسیز بو کون غصه فرقتیم
 ولی برچه نگیزدین رضامندمېن
 قدر حکمیدین اېلگه «این المفر»
 نېچه وقتدین سۆنگ مېنی کۆز توتونگ
 نې کیم هر بیرینگیزگه تعین ابرور
 رقم چېککنیمدین چیقارمنگ قدم
 سلامت بۆلونگ، یخشی قالینگ باری
 بو خدمت بيله اېمدی امداد اېتینگ»
 اولوس چېکتیلر کۆککه یکسر غریو
 دېدیلر اینگ جانیکه کۆپ دُرود
 که: «گر بر، اگر بحر قیلسنگ مقام
 نې یاراکه، یخشی-یامان دېگه بیز
 قه یان کیم اېسه ننگ، حق پناهیده بؤل
 تغافل قیلورغه نې امکانیمیز
 نې ایش ایلگیمیزدین کېلور جز دعا»
 طلوع ایله دی برج فرخنده فال
 روان کېمه نی قیلدی آرامگاه

قوياش جدی برجیغه چونکیم یېتیب
 فلک یېتکوروب بؤیله یامغور چاغین
 چو شه کېمه ایچره مقام ایلبان
 تۆلوب چون لبالب اول اوچ مینگ کېمه
 تاپیب حکم ملاح آزادمرد
 قلین کشتی اؤلغانده جنبش نمای
 یوروب سوو اوزه شهر اعظم سواد
 سوادى یاپیب ژرف دریا یوزین
 بو آیین بیله شاه دریاشکوه
 قه یان عزم بی و هم و باک ایله دی
 چو اول نوع مهمان کیریب بحر ارا
 آچیب هر طرف ابرمانند کف
 بارى دُرلین آشکار ایله گه ی
 ساچیب بارچه سین شه غه آگاهوار
 بیراونینگ کیم اول نوع مهمانی بار
 ایاغچی کبتور جام دریامثال
 منگه توت که نوش ایلب، ایله ی طرب
 مغنی، ترانه توزهت ریخته
 که اشکیمنی تۆککه ی دُر نابدپک
 نوایی، طلب قیل طریق فنا
 کۆنگولنی بو اوی بیرله شاد ایله مه

روان حوت برجیغه تحویل ایتیب
 تۆکوب ایل کۆزی بی نهایت یاغین
 اولوس هم سراسر خرام ایلبان
 هم ایل بیرله، هم هر کپره کلیک نیمه
 روان کېمه نی قیلدی دریانورد
 تېنگیز بحری بۆلدى غُرْبش نمای
 تحرکده بیر اؤزگه عالم سواد
 بولوت اؤیله کیم چرخ خضرا یوزین
 یوروب قیلدی دریانی یوکدین ستوه
 تېنگیز بغرینی چاک-چاک ایله دی
 قیلیب میزبانلیغده سوو ماجرا
 که جمع ایله گه ی هر نی بؤلغه ی صدف
 بارین مهمانغه نثار ایله گه ی
 بارى دُرلین ایله گه ی شاهوار
 نی دُرکیم، نثار ایتگه ی ار جانی بار
 که بحر ایچره دور شاه دریانوال
 که دریا کیی بۆلمیشه خشکلب
 حزین رودونگه لحنی آمیخته
 بویورغه ی منگه چرخ گردابدپک
 که سوو اوزره دور دهر اویيگه بنا
 حباب اویيگه اعتماد ایله مه

اسکندرنینگ حکمادین دریابار وضعین سوال اېتگانی و سقراط نینگ کره
ارض دوریده سوونینگ نې نوع احاطه قیلغانین شرح قیلغانی و محیط
اطرافیده یېتی اخضر دریا کیم، یېتی چرخ خضرا دېک شورانگیز، بلکه
خونریزدورور تقسیم اېتیب، اؤن ایکی مینگ جزایر کیم، خالداتدین
ایرودور، منقسم قیلغانی و بحیرات شرحیدین اېلگه تحیرات سالیب و انهار
ماجراسیدین ساحلنی بحر دېک خشکلبلیقدین سیراب قیلغانی

همول کون که شه بؤلدی دریاطواف
تیل حکمت اهلینی مجمع توزوب
دېدی: «بحر کیفیتین ایتینگیز
تأمل قیلیب بارچه اهل عیان
کیم، اول حکمت اهلنی نینگ استادیدور
سؤز اندین سؤروب شاه دریاجناب
«که یېر جرمیدور هیئت مستدیر
ولی اول کره سوو ایچینده نهان
که معموره و تاغ و هامون اېرور
ولی سوو احاطه قیلیدور انی
ولی اول هم آچوق اېمسدور تمام
محیطی کیم، اول چرخ آسادورور
که هر یان کیریب ربع مسکون ارا
ینه هم اؤن آلتی بحیرات اېرور
ینه یوزدین آرتوق اېرور رودبار
نېچوک کیم کوهک، یؤقسه رود هرات
الردین جهان ایچره آبادلیق
اېرور چشمه بو رودلر منبعی

انینگ جونگی نینگ کؤکی دریاشکاف
باریلرغه دلجولوق کورگوزوب
که نې وضع ایله دور یېر اوزره تېنگیز»
دېدیلرکه: «سقراط قیلسون بیان
ضمیری خرد حکمت آبادیدور»
بېریب بؤیله سقراط دانا جواب:
کره ایله دی آنی حی قدیر
آچوق قسمی اولدورکه، دېرلر جهان
که آتی انینگ ربع مسکون اېرور
اېرور یېتی اقلیم آچوق قالغنی
که هر جانبین بحر اېتیدور مقام
انینگ دوریده یېتی دریادورور
دخول ایله میش تاغ و هامون ارا
که هر بیرگه بیر اؤزگچه آت اېرور
که آلور الردین اولوس اعتبار
و یا نیل یا کوثر آسا فرات
انینگ نفعیدین خلق ارا شادلیق
ولی بحرلرغه بؤلوب مقطعی

تعرض بحيرات ايله رودغه همول يېتى درياكه زاخردورور
 انى شرح ابترگه قىلالى شروع كه مجموعى اول بحردين ايريلور
 الردين بيرى بحر روم و فرنگ كه آباد و بوم ايچره واقعدورور
 ابرور آلتى يوز اولچه تاپميش عدد ايكنينچى قىل بحر مغرب گمان
 شمالي و شرقىسى معمور بيل اوچونچى ابرور بحر زنگ و حبش
 مينگ اوچ يوز جزيره انينگ داخلى حساب ايچره تورتونچيدور بحر هند
 جزاير انگه اوچ يوز و ايكى مينگ بيرى كهلىدى عمان و قلزم بيرى
 بېشينچى تېنگيز كهلىدى درياى چين عدد ايچره اوچ مينگ، داغى يېتى يوز
 دووانگ دېگن سوونى آلتينچى دې ايكى مينگكه يقين جزاير انگه
 يېتينچىنى مشرق سويى قىل حساب بولوب اؤن ايكى مينگ جزاير تمام
 بولردين ابرور ايرو بحر خزر انگه هم جزاير عدد سيزدورور
 بولر برچه نينگ منبعيدور محيط انگه متصلدور بولر باريسى
 خلل يېتكورور شرح مقصودغه كه انده بلاد جزايردورور
 الرغه يقين بيرله بودور وقوع كه دانا محيط آنينگ آتين قىلور
 كه سېن سېن بو دم اول تېنگيزده نھنگ جزايركه انده مزارعدورور
 كه يوق انده معمور لوق ايچره حد كه موجيغه آرام يوق بير زمان
 جزاير مينگ اول سووده مشهور بيل كه آشوبيدين كهلىدى ديوانه وش
 بسى كؤپ جزيره سى نينگ حاصلى كه جنبيده بير ناو سوو رود سند
 نېچه لجه كؤلى همول بحرنينگ ينه بحرين پرطلاطم بيرى
 جزيره كؤپ اول سووده مردم نشين جزاير اراسيده كؤپ تاغ و توز
 بلادى سوادين كؤنگول تينچى دې تومن مينگ كېمه ليك ساير انگه
 قوياش اول انده ساليب نور و تاب مونونگ بيرله اؤن آلتيته والسلام
 كه وهم ايله ي آلمس سوييدين گذر غرايب بولر ايچره حد سيزدورور
 كه آوازه سى توتتى سطح بسيط قوروغلو غدورور ليكن اوچ ساريسى

و لیکن ابرور اول بغایت عمیق
 کبلیبدور صفت بو وتیره انگه
 و لیکن اولوق وضعلیق جانور
 ابرور اندین آرتوق که اهل خرد
 بودور بحرايشی کیم، دبدیم مجملین
 کیشی قیلسه تفصیلینی آرزو
 سکندر بؤلوب خرم آیین بسی
 بورون ییتی دریاغه عزم ابتهی جزم
 بؤلور آدمینینگ بییک همتی
 اولوم سالغوسی چون دماغیغه دود
 که افلاک انگه توشسه ایلر غریق
 جهت بوکه بؤلمس جزیره انگه
 الرگه عجب وضع بیرله صُور
 تکلم بيله ایلهی آلهی عدد
 بیان ایلهدیم مخرج و مدخلین
 کؤرر سیر ابترده قیلیب جست وجو
 عیان قیلدی داناغه تحسین بسی
 بولردین سؤنگ ابتمک محیط ایچره عزم
 ابرور همتیدین فزون غفلتی
 تمنا اؤتین مونچه یاقماق نی سود

مشرقه گنج تاپقان کیشی حکایتی کیم، مغرب گنجنامه سینی اؤقوب،
 مَهردَک بَشتین قدم قیلیب، مغربقه باردی و اول زر مغربی تاپقاچ مَهردَک
 اویاقتی

بیراو تاپتی مشرقده گنجی شگرف
 که: «هر کیم که بو گنجنی تاپتی، جزم
 فلان بیرده موندین اولوق گنج ابرور
 اؤقوغاچ انی طامع خامکار
 مونگه «همت» آتی قؤیوب فکرتی
 نپچه ییل قیلیب قطع دریا و دشت
 ییتیب، ایسته گن ییرنی تاپقان محل
 نی موندین ییدی بر، نی آندین داغی
 اېمس شهلوق-آلماق یوروب بحر و بر
 بیراو کیم، بو معنیگه یابنده دور
 یازیغلیغ اېشیگیده بو طرفه حرف
 اگر قیلسه مغرب دیاریغه عزم
 انگه کیم قدم اوردی، پارانج ابرور»
 دبدی: «ایکیسیدین بؤلهی کامگار»
 روان قیلدی مغرب ساری همتی
 بؤلوب انگه یوز مینگ بلا سرگذشت
 باشیغه ییتیشتی سراسر اجل
 مشقت چکیب کپچتی جانندین داغی
 ابرور تاپماق اندین که حق بپردی بر
 خردمند و فرخنده پی بنده دور

حکمت

اسکندر نینگ سوالی سقراط دین اول بابدہ کیم، کرّہ ارضی تمام سوو احاطه
قیلماغان نینگ حکمتی نی بؤلغه ی و انینگ جوابی

سکندر سوال ایتتی سقراط دین
بوکیم بیر یوزیگه محیط اؤلدی سو
که نی وجه دین توتمه دی بیر یوزین
که بو ربع مسکونگه سوو کپلدی آز
محیطی کیم، اول آشکارا دورور
چو اندین ییتی بحر بؤلدی جدا
دعا قیلدی دانای دریا ضمیر
گروھی دېمیشلرکه بو جرم خاک
نېچه اصلی وضعی مدوردورور
ولی بیر یوزی چونکه هموار اېمس
بیلور کیم، یاغین دین قچان بؤلدی سیل
چو عالم یوزی بؤلدی پست و بلند
که سوو مایل اؤلیمیش چوقور لرگه - اؤق
گروھی بو معنی گواهیدورور
توتولماق کبره ک اېردی بیر سوو بیله
ولی خلق کیم، حقه آسان اېدی
انگه جلوه گاه آچتی قدرت بیله
مونی بیل حکیم ازل حکمتی
اېرور چونکه اول یېرده عاجز خرد
سکندرگه اول سؤز کھلیب دلپذیر

که: «ای فرد تفریط و افراط دین
بیان قیل که مُشکل دورور بیزگه بو
جهان سطحی نینگ بارچه تاغ و توزین
هم آنچه که بار اېردی اېلگه نیاز
نېگه دوریده ییتی دریا دورور
نېگه توتمه دی بیر یوزین - قیل ادا»
که: «آلسون جهان شاه دریا نظیر
اېرور وضع ایچینده بلند و مفاک
بو حکمت اېلیگه مقرر دورور
کیشی فکر اگر قیلسه دشوار اېمس
قیلور تاغ دین پست وادیغه میل
بو سؤزنی قیلور دانش اهلی پسند
اېرور بو جهت دین بییکلرده یؤق
که دېرلر بو حکمت الهیدورور
همول نوع کیم، عکس کؤزگو بیله
غرض آفرینشدین انسان اېدی
بو معنیغه یؤق دخل حکمت بیله
که تاپمس بولردین خلل حکمتی
خرد اهل یغه سؤز دېمککه نی حد»
سکوت اؤلدی حکمت بیله ناگزیر

اسکندرنینگ یېتى دریا بیلە اؤن ايکی مينگ جزاير بلادين فتح اېتگندين
 سؤنگره کیم بير قتله محیط دوره سین پرگارصفت اېورولوب اېردى، محیط
 نقطه گاهيغه عزيمت قيلغانى و اول سیرده ييغاچ مراکب نینگ يېلدين
 حرکتى و سوو دشتى نینگ سماوي هيئتى و کولاکدين اول دشت ارا کؤپ
 ارغادال نمودارى و حبابدين اول يؤل ارا کؤپ سنگريزه آثارى و
 اسکندرنینگ محیط مرکزىگه يېتگانی و چرخ دولابى انى ايلندوريب،
 اسکندريه عزمى اېتگانی

گهرريز کیم، نکته آوردورور
 که چون سوردی دانا بو ينگليغ مقال
 که ني نوع اېميش بحر کيفيتى
 حکيم الهیغه سوردی نفس
 کیم انداق که يېتى سؤزونگدين نوا
 سېنينگ تابعينگ بارچه ملاحلر
 الر بيرله تاييب سوو هنجارينى
 بؤلوريز بارى دانشينگ پيروى
 قبول اېتى سقراط و يؤل باشلهدى
 بؤلوب احتياط امرى لازم انگه
 ايشى توتماق اول يؤل ايشين پاس اؤلوب
 سوروب کېمه نى اول انداق که طير
 که دريای افرنجه و روم اېدى
 جزاير فتوحیگه يوز قويدى شاه
 قه يان کیم قليب عزم، قويمه ی آليب
 اؤزى ايلبان سووده فتح بلاد
 و ليکن نېچه کيمسه تعيين اېتيب
 بو درياده مونداق شناوردورور
 خبر تاپتى داراي دريانوال
 سفر سارى جازم بؤلوب نيتى
 که: «سېندين اېرور بيزگه بو ملتمس
 بو سير ايچره سېن بؤلغه سېن پيشوا
 بارى بحر سيريده سياحدر
 قه يان باشله سنگ خلق رفتارينى
 که فهمينگ بېيک کېلدى، رايينگ قوی»
 اولوس باردی هر يان که اول باشلهدى
 همول کېمه اهلى ملازم انگه
 ايننگ پاسينى توتقان الياس اؤلوب
 همول سووغه قيلديلر آهنگ سير
 که حالات انگه غير معلوم اېدى
 قليب سعى شه بيرله خيل و سپاه
 چو آليب، غرايقه کؤپ کؤز ساليب
 جزاير بلادينى ايلب کشاد
 الر سوو قيراغى بيله يؤل کېتيب

نېچه کېمه و اهل حکمت نېچه
 سووده اؤی، نېچوک کیم حباب اورغالی
 سواحله تا بیر تاپیب، یؤل یوروب
 نې بیرکیم بؤلوب یشه، یا بیرک تاغ
 سوو ایچره قیلیب کېمه بیرله شتاب
 که بیر کېمه ایچره ییغیب هر سری
 قیلیب کېمه که بیرک لنگر تاشین
 ینه بیر کېمه اهلی توتقه ی سوروب
 نېچه تار توتقان کېمه قاجیان
 چو سایر کېمه رشته سی تارتیلیب
 انکه کېمه اهلی سالیب لنگرین
 طنائین ییغه بحر ارا تیزرو
 مونگه هم چو تارتیلدی چېککن طئاب
 بو ینگلیغ چو بو بیر توروب، اول یوروب
 الر چون بو ینگلیغ شتاب ایلبان
 کزیب بو صفت بحر اطرافینی
 ینه بیر نېچه داغی اهل حساب
 حکیم محاسب بو صنعت بیله
 که اطرافی آنینگ ابرور نېچه یؤل
 جزایرنی تا فتح قیلغونچه شاه
 چو بیر بحر فتحی سرانجام اؤلوب
 نې کیم بؤلدی اول سووده هنگامه یی
 چو اول نامه شرحین درست ایلبان
 که همراه انی رومدین کپلتوروب

که هم کوندوز ایلب روشن هم کېچه
 همول بحر دورین طئاب اورغالی
 مساحت طریقین بجا کپلتوروب
 که قطعیده مساح تاپمه ی فراغ
 بو نوع آنی مساح چېککه ی طئاب
 طئاب قدی اؤن ایکی مینگ قری
 و لیکن اول ایپ نینگ ینه بیر باشین
 نې کیم شرط سورمک، بجا کپلتوروب
 طنائینی تورغان کېمه آجیان
 همول کېمه سیرینی ساکن قیلیب
 ینه کېمه سوودین آلیب لنگرین
 نېچوک کیم بورونغی کېمه تیزدو
 توروب بو ولی، تورغان ایلب شتاب
 بوتورغان قچان کیم یوروب، اول توروب
 محاسب لر آنی حساب ایلبان
 مساحت بیله انگلب اوصافینی
 اوروب بو صفت بحر قترین طئاب
 بیلیم حاصلین ضرب و قسمت بیله
 ینه سطح بیرله ابرور نېچه اول
 حسابین حکیم ایلبان روبراه
 حسابی داغی اؤیله کیم کام اؤلوب
 انینگ بارچه شرحین یازیب نامه یی
 کبوتر ایاغیغه رست ایلبان
 هوا ایلبان اول پر و بال اوروب

خبر اېلتیب اول برچه روم اھلیغە
 بو ینگلیغ یتى بحر زخارنى
 کەزىب ایلەدى برچه سیغە عبور
 عجایبى غایتدین آرتوق کۆروب
 اوروب اؤن اىکی مینگ جزایرغە گام
 چو تارتیب طناب اندە بې وھم و یم
 یتى بحرنى چون مسخر قلیب
 محیط اؤلدى بیر دورە بو سیر ارا
 اوزاتى ینە طایر نامە بر
 ینە منزلى بۆلدى بحر فرنگ
 اؤتوب قیلغەلى بحر ایچیندە خرام
 جزیره ارا چون مکان ایلەدى
 گمان اېتیلرکیم، توگندی سفر
 بویوردی ینە شاه دریاشتاپ
 تېنگیزدە روان قیلغان اسباقینی
 تۆلە بۆلمیش اېردی ورق بیر کېمە
 سالیب بارچه صندوقلر ایچرە چۆست
 قلیب وھم کیم اؤتسە کاغذغە نم
 کېمە کیم اول اوراق بیرلە تۆلوب
 چو صندوقلرنی چیقاردی حکیم
 دېدی شاه کیم: «نېچە اھل قلم
 محاسبلر آنی حساب اېتیلر
 حکیم اول عددنی چو تشیہ اېتیب
 تعقل بیلە شاه گردون جناب

قوروغلو قدەغی مرز و بوم اھلیغە
 یتى ژرف دریای خونخوارنى
 نېچوک کیم سوو اوزرە صبا و دېور
 غرایب نہایتدین آرتوق کۆروب
 قلیب فتح چون ایلان اھتمام
 بیلیم برچه نینگ طول و عرضین حکیم
 بارى نینگ صلاح و فسادین بیلیم
 ینە خامەزن یازدی بو ماجرا
 کە یتکوردی هجران کش اېلگە خبر
 قلیب بیر جزیره ایچیندە درنگ
 بو چاققە دېگین اؤن اىکی ییل تمام
 اولوس کۆنگلینى شادمان ایلەدى
 وطن بۆلگوسیدور الرغە مفر
 کە کھلتوردی سقراط حکمت مآب
 چېکیلگن مساحت نینگ اوراقینی
 کە یۇق اندە کاغذدین اؤزگە نیمە
 الرنى قلیب قیرلر بیرلە رست
 انگە ناگھان باطل اؤلغەى رقم
 سفینە بۆلوب دېمە کیم جونگ اؤلوب
 ورقلر قالیب اېردی نم دین سلیم
 حساب ایلەسون اول عددسيز رقم»
 عدد مخلصین انتخاب اېتیلر
 بارین شاه کۆنگلیگە توضیح اېتیب
 قلیب اول رقم انتخابین حساب

حکیمی که آنچه عدد ایلبان
 سوونینگ سطحیغه چون بولوب رهشناس
 تېنگیز طول و عرضین وجب-بروجب
 محیطی کیم اول بحر اعظم دورور
 مساحت یله بی فسون و فریب
 انگه کیم جهان بولسه باغ طرب
 ایشیتیم که فرماندهی بار ایش
 که: «دهر اولدی بیر کدخدانینگ ییری
 جهان تاپسه اول نوع بیر کدخدای
 چو شه تاپتی دریانینگ آیینی
 که بولسه کیمه سووده سرعت نمای
 همول بحر اعظمی بیر دور اتر
 چو پرگار دورینی پاس ایله دی
 عیان بولدی کیم اوج ییل و بیر نیمه
 محیطیغه مرکز که بی اشتباه
 یقین بارور اول یان عزیمت چاغی
 ینه کلمگی داغی آنچه بولور
 بویوردی قلیب تورت یللیق یراق
 ییغیب انجمن، بویله سوردی کلام
 که آنینگ آتین خلق قویمیش هوس
 باری تېنگری تقدیریدور بی گمان
 گر اول، گر بو هر قیسی تقدیر ایله
 اولوس نینگ ملالیغه بولدوم سبب
 بو دم کیم بو یبرده قلیب مهن درنگ

حساب ایچره شه غه مدد ایلبان
 نېچه ذرع ابرکاننی ایلب قیاس
 تاپیب ضرب و قسمت یله بی تعب
 انینگ جوفیده برچه عالم دورور
 بیلپ حوضدېک کیم، ابرور بیر جریب
 تېنگیز بولسه حوضی انینگ نی عجب
 حدیثیده بو سوزگه تکرار ایش
 بو گر بار ابرسه، باردور آنینگ ییری»
 نی تانگ عالم اولسه انگه بیر سرای
 بو نوع ایله دی دوری تخمیننی
 سفر قیلسه توقوز ییل و یپتی آی
 قیو یبرگه کیم سووغه کیرمیش، یپتر
 ینه قطرین آنینگ قیاس ایله دی
 بولور سوو ارا سیر قیلسه کیمه
 ابرور بحر اعظمگه اول نقطه گاه
 ایکی ییلچیلیق یول و کمره ک داغی
 عزیمتده بارغان زمانچه بولور
 محیط اؤرتیه سیغه سفر اتفاق
 که: «بیزنی هوای تمنای خام
 ولی فی الحقیقت بو ینگلیغ اېمس
 کیشی قیلماغی یخشیدور، گر یامان
 قیله آلمه دیم چاره تدبیر ایله
 بسی کوردیلر خلق رنج و تعب
 یلورمهن که ابلدور سفردین بئنگ

اېمس بۆلسەر سېرنىڭ راغىي
 منگە بو تمنا توگنمەيدورور
 اۋن اوچ يىل ايشىم كىم تماشا اېدى
 محيط اېردى مقصود سوو سېرىدىن
 بو مدت كە بحر ايچرە قىلدىم خرام
 بارى فرع اېدى، تاكە قطع اۋلدى سوو
 كە سېر ايلەدىم دايره دورىنى
 اگر عمر و توفيق بېرسە خدای
 ايكي يىل بارىب، ايكي يىل كېلمگى
 منگە گر اېرور دولت و بخت يار
 بيلورمېن بو ايش امر معهود اېمس
 اولوس كۈنگىگە توشمە سون انحراف
 يۋلى كىم قىلور مرگ تخوفىنى
 وطنغە يانېب خلق آسودە دل
 بو سۈزنى چو شرح اېتتى داراي روم
 كە: «شاها، نې جرم ايلەمىش بو گروه
 نېچە قوللوق اېتمكتە شرمندە بىز
 بارىمىزغە دايم بو اېرمىش مراد
 اجل جانىمىز قىلدى قىلغان چاغى
 نې قىلدوق كە، داراي صاحب خرد
 اۋزىدىن سپاھىن يىراق ايستەدى
 بارورىز قەيان كىم سنگە كام اېرور
 تىرىك بۆلماق وسېندىن اۋلماق يىراق
 سكندر سپاھىن قىلىب آزمون

بيلورمېن اېرور حق الر جانبى
 يوروردين ضميرىم اۋسانمەيدورور
 جزاير بىلە يېتى دريا اېدى
 غرض ساقط اېردى انىڭ غىرىدىن
 نې يېرلر كە يوزلندى فتحىغە كام
 مېنىڭ خاطرىمغە اېرور اصل بو
 كېرەك انگلەسەم مركز غورىنى
 كېمە تۇرت يىل بۆلگۈسى بحرساي:
 ولى يۇق كىشى غىنى بىلمگى
 بو يۇل قطعىدە هېچ يۇق اختيار
 كىشىگە تېنگىز سېرى مقصود اېمس
 كە بارى اېرور بو يوروشتىن معاف
 نېچوك قىلغەمېن اېلگە تكليفىنى
 بارى بىزدىن اۋلدىكلر اما بحل»
 فغان چېكتىلر خلق ايلب هجوم
 كە كېلدىڭ الر قوللىغىدىن ستوھ
 يامان-يخشى بۆلساق سنگە بندە بىز
 كە بۆلساق تابو غونگدە غمگىن و شاد
 تن اۋلغەى سېنىڭ درگھىڭ توفراغى
 بارىمىزگە مونداق چېكىب خط رد
 اسير بلاي فراق ايستەدى
 توررىز سنگە قىدە آرام اېرور
 اېرور بىزگە اندىن اۋلوم يخشىراق»
 يقىن بىلدى كىم بۆلمەمىشلر زبون

اڀرور خدمتيدہ باری یک جہت
 باری خلیغہ آفرین ایلہ دی
 دہدی: «حق ایشینگیزگہ ڀرسون عوض
 کہ بو رنج ارا خلق حالی ڀدور
 باریدین چواخلاص و صدق اؤلدی فهم
 همول مہن شہ و سیز سپاہسیز منگہ
 بو اخلاص بیرلہ خدا یارینگیز
 بؤلوب شاد شہ قہ دعا قیلدیلر
 شہ اوچ بؤلدی اہلنی، تأمل بیلہ
 ایکی مینگ کبمہ اہلین اہتتی جُدا
 آغیر یوک اہدی داغی آرتوق کیشی
 وطن ساری بارین روان ایلہ دی
 دہدی: «روم ملکی ساری قیتینگیز
 بورون یتتی دریای زاخرنی دہنگ
 کہ فتح ایلہ دیم تیغ و تدبیر ایلہ
 بو دَم کیم محیط اؤلدی مقصد منگہ
 کہ نہی ملک فتحی اہدی، نہی بلاد
 جہت بو اہدی بیزنی قیترماغی
 اوزاتقاچ الرنی بو آیین ایلہ
 اہلین ہم اییریپ دہدی: «سیز گروہ
 چبکینگ تورت ییل انتظاریم مہنینگ
 مہیا قیلینگ رومدین کؤپ متاع
 مہن اؤلسہم سفر عازمی جد بیلہ
 اول اشیا بؤلوب موجب تقویت

کؤروب اہلگہ دلجو یلیق مصلحت
 عنایتقہ بارین قرین ایلہ دی
 بو سؤزدین منگہ بیلمک اہدی غرض
 مہنینگ بیرلہ هر کیم خیالی ڀدور
 منگہ ہم بو دَم مرتفع بؤلدی وہم
 یامان کون یتیشگچ پناہسیز منگہ
 حوادث ارا حق نگہدارینگیز»
 صداقت طریقین ادا قیلدیلر
 بغایت مناسب تخیل بیلہ
 دہدی: «یارینگیز بؤلسون اہمدی خدا»
 الر بیرلہ یوق شہنینگ آرتوق ایشی
 بارین لطف ایلہ شادمان ایلہ دی
 سلامتلیغیمدین خبر ایتینگیز
 ینہ اؤن ایکی مینگ جزایرنی دہنگ
 چو تدبیر اہدی راست تقدیر ایلہ
 کبرہ کمس اہدی خیل بی حد منگہ
 کہ قیلسم چیریک بیرلہ آنی کشاد
 محیط ایچرہ آز اہل بیلہ بارماغی»
 یتتی یوز کبمہ بؤلدی تسکین ایلہ
 بؤلونگ اوشبو منزلدہ تسکین پڑوہ
 بو مدت بؤلونگ پاسداریم مہنینگ
 کیم اول ایلہ گہی دفع ضعف و صداع
 اگر یاندیم اڀرسہ بو موعد بیلہ
 قوا تاپقہی اندین ینہ تربیت

چو بیر-بیرگه هجران چبکیب یبتکه بیز
و گر خود فلک ظلم ایتیب آشکار
مهنی تارتیان بحر زخار ارا
سووده طعمه ایلرگه قیلمه ی درنگ
زمان اؤتسه سیزلرگه موعوددین
دعا خطی بیزگه رقمزد قیلینگ
ایردی اوچ یوز کشتی تیزتک
ملازم قیلیب حکمت اهلین تمام
بؤلوب بارچه مملو اول اوچ یوز کیمه
نېچه مینگ کیشی یکدل و یک جهت
کیمه علمیده برچه ملاحدېک
نې خدمت که ایل باری دلپذیر
مرتب قیلیب شاه گردون نبرد
الر قالدیلر اشکدین بحرریز
تون و کون قیلیب پویه گردون کیی
کېچه تینماق و کوندوز آرام یوق
نېچه باقسه یوق تاغ و صحرا پدید
سوو افلاکدین هیچ تاپمه ی گسیل
گمان ایلان خیل دریا خرام
قویاش کیم قیلیب سیر اول افلاک ارا
نېچه نورینی بحر ارا بوتراتیب
قچان کیم بؤلوب سوو توییگه نگون
چو مشرق سری پویه بیرله یوروب
تایب چون قویاش سوو یوزیدین خفا

فراغت بیله عزم روم ایتکه بیز
اویون اؤزگه نوع اؤینه سه روزگار
غریق ایتسه دریای خونخوار ارا
زبون ایتسه بو اژدهانی نهنگ
تایب اؤزنی نوید مقصوددین
بحل ایلان عزم مقصد قیلینگ
یورورده نېچوک کیم هلال فلک
مدارالریغه قیلیب اهتمام
تېنگیزده کبره کلیک بؤلور هر نیمه
جلادت کیلیب برچه سیغه صفت
تېنگیز غوصی فنیده تمساحدېک
الر شه گه، شه برچه غه ناگزیر
کیریب کیمه گه، بؤلدی دریانورد
باریب اشکدېک شاه دریاستیز
سوو ایچره قالب ربع مسکون کیی
یېمکدین نوا، اویقودین کام یوق
نې گم غیر دریا - باری ناپدید
بؤلوب دوره سی دوریغه متصل
که گردون ارا ایله میشر مقام
نهان بؤلمه یین مرکز خاک ارا
تېنگیزدین توغوب هم تېنگیزگه باتیب
یوزیگه یایب پرده آبگون
سوزوک سووده گوهر کیی بیلگوروب
ولی پرتوی تاپمه یین انتفا

انينگدېک که فانوس ارا بؤلسه شمع
 ولی بؤلسه کونگلک سماوي انگه
 قچان کیم تاپیب سوو ارا شمع مهر
 نېچوک که یوقاردین کورونوب نجوم
 دېمه عکس کیم، یوز تومن جانور
 تۆقولغان کیبی جنس زیبا ارا
 سوونی روشن ایلب الرنینگ کۆزی
 همول جانورلر سووده خیل-خیل
 یاقیب کۆزلری یوز تومن مینگ چراغ
 چو اول شعله لر کېمه لرگه یېتیب
 همانا کویردین قلیب منع سوو
 ولی شکللر جلوه ایلب مهیب
 انگچه که بو خیل یکسو بؤلوب
 بولر چون بؤلوب برطرف، یانه فوج
 قالب کېمه لر یوز مینگ آفت ارا
 ابل آغزیغه یوز مینگ کرت جان یېتیب
 ینه چون بحار اوزره چیققی قویاش
 نظردین تېنگیز انجمی گم بؤلوب
 سوو تحریکیدین گاه گردابلر
 نې گرداب کیم، ژرف چاه عمیق
 عجب کېلیدی چهغه حوالی سوودین
 مسافرغه نې حال بؤلغه ی تباہ
 فلک گنبدیغه که کېلمیش نگون
 کېمه دوره سیغه بېریب امتداد

کورونور انینگ پرتوی بیرله جمع
 لقب ایچره والای ماوی انگه
 که لعبت عیان ایلر اېردی سپهر
 الرنینگ سووده عکسی ایلب هجوم
 سوو امواجیده ظاهر ایلب صُور
 اؤکوش جانور نقشی دیبا ارا
 نېچوک کیم، هوانی فلک یولدوزی
 قلیب تۆش-تۆشیدین کېمه لرگه میل
 تاپیب ابل قویاش پرتویدین فراغ
 ییغاجلر توتاشوردین ابل وهم ایتیب
 که کویمس عمّد شمع بؤلسه غلو
 که ابل کونگلی تاپیب الردین نهیب
 اولوس بغری اول وهمدین سوو بؤلوب
 پدیدار اؤلوب، سالیان سووغه موج
 کېمه اهلی بحر مخافت ارا
 که بیر بؤیله آقشامگه پایان ایتیب
 بخار اؤلدی هر یان بحار اوزره فاش
 ایترده هم، انداق که انجم بؤلوب
 عنانیغه یؤل نینگ بېریب تابلر
 قویاش یوسفین ایله گودېک غریق
 سووده چاه کیم کۆردی خالی سوودین
 که یؤلیده هر یان بو نوع اؤلسه چاه
 سوو هر یان مناری یَسب بارگون
 انینگدېک که تال برگیگه گردباد

بیریدین قوتولماققە چون خاص اؤلوب
 گهی کیم بؤلوب رفع سرگشته لیک
 اېسیب صرصر و بحر اؤلوب موج خیز
 ییل انداق اېسیب کیم، تېنگیز چیقە لیب
 سالیب کوه مانند کولاکلر
 کیریب سوو توبیگە سلامت کونی
 فلک اېلگە وحشت اېشیگین آچیب
 نې دریا توبی کیم، سوغە اول طرف
 چو کولاک اوزین چرخ شوی ایلبان
 کېمە کیم قلیب چرخ ساری روش
 قویی چون اینیب، بؤلوب آنینگ ییری
 بؤلوب ثور و حوت اوجیدین وھملیغ
 فلککە اوروب بیرنی دریا سوی
 کېمە اھلی گاھی اؤلوک، گە تیریک
 گهی کیم اول آشوب تاپیب نشست
 قوتولیب کېمە اھلی اول حربدین
 ییغاچ آتترین بحر ارا چاپیشیب
 تعب کوزلرین اشکبار ایلبان
 الردین اوزیدە بیر قالمەیین
 بارورلر ابدی بؤیلە آیین بیله
 بوینگلیغ اوتوب بیریل و توقوز آی
 سکندرغە بو مژدە بېردی سروش
 همول بیرگە یېتینگ که کام ایلە دینگ
 قلیب رفع شە کؤنگلیدین یاسنی

ینە بیر سماعیغە رقاص اؤلوب
 همول دورە دین بخت برگشته لیک
 فلک بیرلە سوو موجی ایلب ستیز
 سوی بھرنینگ موجدین قوزغە لیب
 پیایی تېنگیز جسمیگە چاکلر
 بؤلوب آشکارا قیامت کونی
 تېنگیز وحشی دریا توبیگە قاجیب
 حقیق گر بالغ، گر نھنگ، ار کشف
 فلک سطحیغە آبروی ایلبان
 قلیب تیری کؤک تیریغە سرزنش
 دېمە بحر تحتی که، تحت الثری
 توبیدین تاپیب قوۋیغە و بلیغ
 ینە بیرنی اېلتیب، ولی یېر قویی
 تیریک هم یوب اول سووغە جاندین ایلک
 بؤلوب تاغدېک موجلر سووغە پست
 کېلیب اول بیر شرق و بو غربدین
 اؤکوش رنج ایلە بیر-بیرین تاپیشیب
 تېنگیز ایچرە گوھرنثار ایلبان
 سکندر مگرکیم اوزین سالمەیین
 گهی سرعت و گاه تسکین بیله
 که مرکزگە بؤلدی قضا رھنمای
 که: «ای، آدمیزاد بېھودە کوش
 حصولیدە ییللر خرام ایلە دینگ»
 طلب قیلدی سقراط و الیاسنی

الرغه داغی بؤلْمیش اېردی عیان
 چو ایتیشتیلر، شبهه رفع اؤلدی پاک
 بویوردی صف آیینی تورغوزدیلر
 دېدی اېلگه کیم: «سيز تورونگ اېمدی شاد
 تېنگیز قعرینی ایلْب اېردیم هوس
 کیرارمېن مرادیم تمنا قيله
 بو یېرده روایتقه بار اختلاف
 که بیر شیشه ساز اېتتی صندوقش
 باشین،-دېدی،-رست اېتتیلر قیر ايله
 توتوب بېرک اول اهلِ عنا بیر اوچین
 قلیب رفع هر وهم و اندیشه نی
 قالب اول تېنگیز قعریده نېچه آی
 چویوز کون قالب، بحر انگه آرتیبان
 ولی بو روایت اېرور بس محال
 ینه بیر روایت داغی باردور
 منگه داغی اول کېلدی چون دلپذیر
 بودور اول که تاریخلر ناقلی
 خبر بو صفتدور کیم، اول کامجوی
 ریاضت بسی چېکمیش اېردی تنی
 بؤلوب سیر اتمامی تاپقېچ مقام
 ولایت مقامیده تاپتی اوزین
 کؤزی بؤلغاچ اول شعله دین نورلوق
 قه یان باقتی، کؤردی نې کیم بار اېدی
 سووو سووده غین اؤيله کؤردی عیان

کېلورلر اېدی ايله مککه بیان
 سکندر بؤلوب خرّم و ذوقناک
 سالیب لنگرین، بادبان بوزدیلر
 قیلورمېن برینگیز یيله خیرباد
 تاپیب مېن بو ساعت انگه دسترس
 هوس قیلغانیمنی تماشا قيله
 ولی خسرو اېتمیش مونگه اعتراف
 گهروار صندوق ارا کیردی خوش
 طنابی چېکيب انگه تدبیر ايله
 توگوب شیشه سیغه ینا بیر اوچین
 تېنگیز ایچره سالدیلر اول شیشه نی
 بؤلوب بحر حالین تماشانمای
 الر شیشه سی رشته سین تارتیبان
 وقوعیغه تاپمس خرد احتمال
 که راویلر آلّنده مختاردور
 قچان بؤلغه ی آنی دېمکدین گزیر
 هم آنی نبی دېدورور، هم ولی
 چو بؤلدی محیط ایچره آرامجوی
 تاپیب تصفیه خاطرِ روشنی
 ایشی هم سلوک ایچره بؤلدی تمام
 نبوت چراغی یاروتتی کؤزین
 سوو اهلیغه رفع اؤلدی مستورلوق
 انگه بارچه مخفی پدیدار اېدی
 که کؤرگه ی کیشی برکّه ماهیان

قوروغلو ققە ھەر جانور کیم بۇلور
 کۆرۈندى انگە بارچەسى سوو ارا
 ولى اندە بار اېردى تمثال كۆپ
 كە عالمغە توشسە يىرى ناگهان
 بالىلر كە بۇلغاندە جنبش نىماي
 ولى كۆپ نهنك اۋىلە كيم بۇىلە حوت
 يوروب اېگرى خرچنگ لايىق مونگە
 سکندرغە نې كيم تمنا بۇلوب
 بۇلوب بر ايله بحر ننگ شاهى اول
 يېتىب چون بو اقبال جاويد انگە
 بېرىب خىلىغە مژدەيى اول حالدين
 يىلىب خلق شاه مظفر انى
 ھراسان كېلىب، يانيان شادمان
 كېمە سرعتى اول صفت تيز اېدى
 خرام ايچرە انداق بۇلوب پاىەسى
 ايکى يىلچىلىق يۇلنى يىرىل سوروب
 يېتىب چون اېلىغە شە ارجمند
 توتوب يىر كون اول منزل ايچرە مقام
 انگە تېگروکیم ايلبان سوونى طى
 سو تشويريدىن جسمى بېتاب اېدى
 خيالغە كېلدى كە - كېتمک كېرەك
 قىلىپ اېلگە ارسال اۋز دينىنى
 بورونراق كە بۇلغەى ايشى اضطرار
 اينگدېك كە توزگن كيى اول ملوک
 بشر جنسىدىن ھەر صۆرکیم بۇلور
 نېچوک کیم بولر عكسى كۆزگو ارا
 قوي ھيكل و طرفە اشكال كۆپ
 نظارەسىدىن اۋلگەى اهل جهان
 اۋتە آلمەغەى سرعت اېتسە يىر آى
 مقرر انگە ايکى ھەر كونگى قوت
 شناور كشف ھم موافق مونگە
 يوز آنچە غرايب تماشا بۇلوب
 نبوت رموزى ننگ آگاھى اول
 نيمە کیم اېمس اېردى اميد انگە
 بۇلوب بارچە مقبل اول اقبالدين
 حکيم و ولي و پيمبر انى
 كېمە سیريدىن تينمەيىن يىر زمان
 كە جنبيدە گردون گران خيز اېدى
 كە ھمپايلیغدىن قالب سايەسى
 قۇيوب بارغان اېلگە اۋزىن يېتكوروب
 بۇلوب وصلى يىرلە بارى بهرەمند
 ينە كون يورورگە قىلىپ اھتمام
 سعادت بىلە قۇيدى ساحلغە پى
 سلامت مزاجيدە ناياب اېدى
 بو فاني جهان تركين اېتمک كېرەك
 توزوب مملكت ضبط و آيينىنى
 ملوک طوايفقە بېردى قرار
 قىلىپ يېتى يوز يىلگچە يىر سلوک

کہ اول ملک الرغہ قالبب نہچہ پشت
 چو اول فکردین خاطرین تیندوروب
 تکاور سوروب ضعفلیق تن بیلہ
 قیلہ آلمہیین کیمسہ ہمایلیق
 تموز اؤتیدین اہردی عالمغہ جوش
 قویاش تاییدین بیر اینگدپک قیزیق
 ایسیق فرطیدین بیر یوزی اؤرتانیب
 سوررگہ سکندر سمندین روان
 مزاجی نینگ انگلب کہ سمانی یوق
 توروب توشتی تفسندہ قوملاق اوزہ
 مرضدین کہ بار اہردی جسمیدہ تاب
 توشالگونچہ بیر - قوتی قالمہدی
 توشوب اہردی بیر کوهہ، آحتی انی
 چو بېحد قیزیمیش اہدی اول یابان
 مگر ایلہگان اول سپھدارلیق
 اؤقوب اہردی شہ طالع احکامیدہ
 تېموردین بیر، آلتوندین اؤلغہی سما
 کہ ارض تېمور، چرخ آلتون اېرور
 کؤزیدین تۆکوب اشک قیغو بیلہ
 کبتور ساقیا بادہ و قوی نزاع
 دمی مغتم انگلہ میخانہنی
 مغنی، چہکیب نغمہ، قیل بیزنی شاد
 اگر مونگلوغ ایستر اېسہنگ اندہ بیت
 نوایی، تاپیب ساقی ماہوش

چیقارمہی الردین سپھر دُرشت
 کپچہ-کوندوز آرام توتمہی یوروب
 نہان جسم زاریغہ شیون بیلہ
 اول ایلر اہدی دشت پیمایلیق
 سوولر ایلان قینہماقتین خروش
 کہ بیرطبع ایلب ہوانی ایسیق
 کیشیگہ آیاق پیرگہ بیتگچ - یانیب
 ایسیق ایلہدی جسمینی ناتوان
 بیلیم کیم، یورومک نینگ امکانی یوق
 قلیب یلدین آھنگ توفراق اوزہ
 مزاجیغہ سالمیش اہدی اضطراب
 بؤلوب ضعفی غالب - تورہ آلمہدی
 اوزالدی ہمول کوهہ اوزرہ تنی
 بیراو قیلدی قالقان بیلہ سایان
 قلیب اہردی قالقانی زرکارلیق
 کہ آنینگ حیاتی نینگ انجامیدہ:
 انگہ بؤلغچ اول ایکی صورت نما
 یقین بیلدی کیم، ایش دیگرگون اېرور
 ایلک یوودی جانیدین اول سو بیلہ
 تولا توت منگہ ساغری الوداع
 کہ تۆلدورغوسی چرخ پیمانہنی
 کبرہک بؤلسہ اول نغمہ خیرباد
 نوایی نینگ آشفته نظمیدین ایت
 یانیدہ ایننگ مطرب نغمہ کش

بۆلوب مست، ياد اېتمه آگاهليق اگر ايستر اېرسنگ دمی شاهليق

جهان بزمی ساقيلری حياسيزليغيده کيم، عمر ساغريغه اجل زهري قويرده
غافل بيله آگاه ارا تفاوت کؤرمسلر و عمر باغی ساعيلری وفاسيزليغيده کيم،
حيات شاخيني اجل تيغی بيله قطع اېترده گدا بيله شاه ارا فرق بېرمسلر و
عالم خاکدين اېتک سيلکرگه اشعار و بو ورطه هلاکدين ايليک تارترغه

ارشاد

جهانغه چو يوقتور بقا، اي کؤنگول
جهان نېدورور - بير اولوغراق کېسک
که بار اول کېسک سوو ايچينده غريق
اېرور آنينگ اوچ ربعی دريا ساری
نې کيم سوو ارا تاپتی پالوده ليق
همول ربعی کيم بحردين کېلدى فرد
بو بلچيغ بيله گرد ارا قيلمه خوی
که کيرگن بو بالچيغه امکان اېمس
همول گرد ارا کيم که قويدی اياغ
که بهرام انگه باتي و چيغمه دی
مونگه داغی کيخسرو اولغاچ نهان
قيو شه که آلدی جهان کشورين
هم آنی جهان دردناک ايله دی
کيشی کيم، بو معنيغه دعواسی بار
قيو شه نېچوک کيم سکندر اېدی
قيو ايشگه ايلگی اوزالدى اېکين
نې اقليم عزميغه چېکتی سپاه
نې دشت اوزره کيم توزدی صف نېرد

طمع قيلمه اندين وفا، اي کؤنگول
ييراق تارتقيل اول کېسکدين اېتک
آليب اؤرته غه آنی بحر عمیق
ينه ربع کېلدى سودين تاشقاری
اېتک تاپمه غه ی اندين آلوده ليق
اېرور ممکن اندين ضميرينگه گرد
بؤل انينگ فراقی ساری گرم پوی
کيشی باتسه چيغماغليغ آسان اېمس
نې کؤز قالدى آشويدين، نې دماغ
قيامتقه چه ياتي و چيغمه دی
ينه تاپمه دی آنی اهل جهان
تصرف قليب بحر و کان زيورين
نې بېرگانتي آليب، هلاک ايله دی
ييراق يېرگه بارماق نې معناسی بار
حکيم و ولي و پيمبر اېدی
که اول بېرمه بين دست، قالدى اېکين
که فتح اولمه دی بؤلمه بين کينه خواه
چيقاردی عدو خيليدين کؤککه گرد

بولر خود اېرور شاهلرنينگ ايشی
 كيومرس دورانيدين تا بو دور
 ولی نېچه ايش کيم انگه بېردی دست
 يیری يیتی اقليم فتحی تمام
 چو يایدی سراپردۀ شوکتين
 ينه چونکه عزم آشکار ايله دی
 آلب يیتی دریای زاخرنی هم
 ينه چېکتی یا جوج آليغه سد
 ينه توزدی بؤلغاچ سپهر آزما
 ينه قیلدی چون علم انگه بؤلدی قسم
 ينه مونچه بي مثل و دانا حکيم
 ييلیک اوج فکرترلی منزلی
 جهان ايچره مونداق تاييب شاهليق
 ولايتدين ايلگيده قوت داغی
 قچان آدمي بؤيله معهود اېميش
 انگه قيلمه دی دور گردون وفا
 جفا اېلنی بسترغه سالماق بؤلور
 يوق اول اېل که بؤلغه ی بسی ارجمند
 اجل اويقوسيغه بؤلورده اسير
 سکندرنی کورکيم، بو دم چرخ دون
 فرس چاپتوروب دشت ايله تاغ اوزه
 نېچه وقت ايلب وطندين جدا
 بولر بارچه محبوب و پيوند هم
 طی اېتگن زمان دشت و بحر فراق

ينه ايش که قيلمه يدور انداق کيشی
 که کېلدی ملوک ايچره هر گونه طور
 ينه شاهلرغه اېمس اېردی دست
 که بو ربع مسکون اوزه سوردی گام
 يیتی عرصه ده چالدي بېش نوبتين
 نهنگانه فتح بحار ايله دی
 ينه اؤن ايکی مينگ جزايرنی هم
 که شرح ايچره عاجز دور اندين خرد
 سطرلاب و مرآت گيتي نما
 جهان ملکيده کؤپ آچيلمس طلسم
 که بؤلدی انگه بارچه يار و ندیم
 باری آليده حل فلک مشکلی
 نېچوک شاهليق، دانش آگاهليق
 نېچوک کيم ولايت، نبوت داغی
 کيشی قیده بو نوع موجود اېميش
 جفا بيرله هم قيلمه دی اکتفا
 فراشی اوزه جانين آلماق بؤلور
 نېچه داغی بار اېرسه خوار و نژند
 بؤلور جسمی بسترده آرامگير
 که قیلدی اجل اويقوسيغه زبون
 ييقيدور تنين تيره توفراغ اوزه
 انا و نېچه سيم تندين جدا
 دېمه ی کيم بولر، نېچه فرزند هم
 که کؤنگليده طغيان ساليب اشتياق

انی وصل ذوقی نویدی بیله
 بؤلور چاغده امیدین کامیاب
 قیلیب قصد جان کینه خواهی کیی
 نې باشیده بیر مونس و محرمی
 سالیب دشت ارا ناتوان و علیل
 دوا قیلمه یین هیچ درمان بیله
 قیو بیرده کیم هوش و خبرت دورور
 انگه کیم جهان کامین ایلر هوس

لقمان حکایتی کیم، جهان متعلقانیدین گنج دېک بیر بوزوغنی اختیار اېتتی
 و مینگ ییلدین سؤنگ سپهر اژدهاسیدین انگه هم آسیب یېتتی

اېشیتیم که لقمانغه دوران ارا
 بوزوغنی مکان ایلر انداق که گنج
 یاغین یا گونشدین اول آرامگاه
 یاشی مینگه یېتگونچه اېردی بو حال
 که: «یاروتوب بیر یوزین دانشینگ
 وطن ایله مهی طرفه کاشانه یی
 جواب ایتتی پیر آموزگار
 بو کیم چغذ ینگلیغ بسر ایله دیم
 که چون قیلمه دیم میل عالمغه هیچ
 مونی کورکه دوراندین اېلتور چاغی
 چو آخر عدم ساری قویغوم قدم
 جهاندین نېچه اېل هراسان اېرور

سکون اېردی بیر کنج ویران ارا
 تاپر اېردی ایسیغ، ساووغ بولسه رنج
 ایننگ جسمیغه بېرمس اېردی پناه
 بېراو قیلدی حیرت یوزیدین سوال
 نېدین یوق جهان عیشی بیرله ایشینگ
 قیلیسن مکان کنج ویرانه یی»
 که: «ویرانه ایچره اوزون روزگار
 ساغیندیم که، دفع ضرر ایله دیم
 مېنی اول داغی سالمه غه ی غمغه هیچ
 آلور مېندین اوشبو بوزوغنی داغی
 منگه باردور آرتوغ بو ویرانه هم
 ایننگ رنجیدین مخلص آسان اېرور»

حکمت

بیر سایل سوالی لقماندین اول باده کیم، مونچه علمینگه باعث کیم ابرکین
و بیزگه اندین خبر بپرگین و اینگ جهل اهلغه اشارتی و عکسین توتر
بشارتی

هم اندین بیراو سوردی بو نوع سؤز
چو عصرینگده یوق اپردی انداق کیشی
بس، اوشبو قدر دانش بی حساب
دبدی: «دانش اهلغه ایلنمه دیم
جهان علمی بوکیم منگه یاد ابرور
نی کیم قیلدی جاهل که اپردی یامان
جهان اهلغه چون شعار اولدی جهل
دبدینگ چون جهان اهلی، ای هوشیار
کیشی بولسه بو گنج ایله کامیاب
جهان ترکیدور شادلیغ باعثی

که: «ای روشن ابتگن بیلک بیرله کوز
که سبن چاغلیق اولغه ی اینگ دانشی
دبگیل کیمدین اولدی سنگه اکتساب»
بیلیکنی بیلور ابلدین اؤرگنمه دیم
انگه بارچه جهل اهلی استاد ابرور
توتوب عکسی، تاپتیم یاماندین امان
ابرور بارچه نینگ عکسینی توتقان اهل»
جهان ترکی اول کبره ک اختیار
نی تانگ بولسه آرامگاهی خراب
خرابیدور آبدلیغ باعثی

اسکندرنینگ نالدبک مرگ پیچاپیچیده آنه سیغه عزا منعی اوچون نامه
یازماغی و اندین سؤنگره حیاتی نامه سین قضا ناوردیده قیلماغی و خیلی
اینک نعشین اسکندریه غه نقل قیلماغلری و آنه سیغه اول نامه یبتیب، نعشه
اؤترو چیققانی و اؤغلین طفولیتده مهد ایچره اویقو اوچون نوازش قیلغان-
دبک نعشی مهدی ایچره داغی اویغانمس اویقوسیده نوازش قیلماغی و
کؤکسی چاکیدبک یبر کؤکسین داغی چاک ابتیب انی توفراققه تاپشورغانی

مورخ که بو نکته ده سوردی سؤز
که چون شه غه اول ایشدین اولدی وقوف
یقین بیلدی کیم، کبلدی کبتمک چاغی

بو ینگلیغ نهایتقه یبتکوردی سؤز
حیاتی قویاشیغه یبتی کسوف
جهان بلکه جان ترکین ابتیمک چاغی

بو ینگلیغ قَتِّغ کونده دارای دهر
 اناسی چو یادیغه توشتی ایننگ
 کوزین آچیان ابلگه ایل ب نگاه
 دبیر ایسته دی، صفحه و خامه یی
 که کاغذ عذارین قرا ایله گه یی
 دبیر گهرسَنج چابک رقم
 انگه نکته لَرکیم سکندر دبدی
 که بو صفحه کیم نامه درد ابرور
 بیراو حمدیدیندور بدایت انگه
 مُفیض عطا، بلکه خلاق جود
 بدن ایچره جان جوهرین سالغوچی
 تهنگیز ایچره ایتگانگه هم رهبر اول
 گدالیغنی شه لیغدین ایتگن عزیز
 ایننگ کیم مزاجین علیل ایلبان
 قضاسیدین اوّلغانده آگاهلیغ
 نهان هر قضاسیده حکمت بسی
 تعالی الله، اول صانع ذوالجلال
 چو حق شکر و حمدین ادا ایلبان
 که: «مبندین که یوق مبدبک آزرده یی
 سنگه کیم، بوزولغان تنیم جانی سبن
 بودور سؤزکه کؤپ فرقتینگ ایسته دیم
 باشیمغه توشوب هرزه اندیشه یی
 نې قیلغان خیالیم باری خام اېمیش
 کهره ک ابردی، تا کیردی مغزیمغه هوش

اجل جامیدین ایل ب آشام زهر
 عجب اؤت نهادیغه توشتی ایننگ
 اجل ییلیدبک چبکتی بیر ساووغ آه
 اناسیغه یازماق اوچون نامه یی
 وصیت ایشین ماجرا ایله گه یی
 آچیب صفحه درد، چبکتی قلم
 رقم قیلدی و اول بو ینگلیغ ابدی
 رقم انده هنگامه درد ابرور
 که یوق ابتدا و نهایت انگه
 خلاققه بېرگن عدمدین وجود
 ینه آخر اؤز بېرگین آغوچی
 بیابانده اوّلگانگه هم یاور اول
 جهان شهلری آلیده بیر پشیز
 بیابانده زار و ذلیل ایلبان
 اسیغ قیلمه یین حشمت و شاهلیغ
 که بیلمه یی قلیب عقل فکرت بسی
 که هم لم یزل کبلدی، هم لایزال
 وصیت بو نوع ابتدا ایلبان
 اجل خیلی ایلگیده پزمرده یی
 وجودوم ثمین لعلی نینگ کانی سبن
 بیراقلیق بیله محنتینگ ایسته دیم
 دبدیم عالم آچماق ابرور پیشه یی
 هوس جامی کؤنگلومگه آشام اېمیش
 خرد تاکه سالدی دماغیمغه جوش

دېمان قيلسه م اېردى اوغوللوق سنگه
 سنگه ايلبان خاك درگاهليق
 اول اقباليمه چرخ بولدى حسود
 رضانگ اولمسه كۈنگلومه غمزدای
 نېچه توتمه ديم حكم وامرينگنى پاس
 همول دم كه ييتگه ي بو نامه سنگه
 يقين كيم بولوب پيكرينگ ريز-ريز
 چو سېن سېن جهان اهلى داننده سى
 كېرهك هر نې آلیمغه يازدى قضا
 كۈنگول مېندين اوزمك ايشين چاغله سنگ
 يوزونگ كاج ايله قيلمه سنگ مُشكریز
 توزوب نوحه م آهنگيده ماجرا
 قوياشدېك ايچينگ سۈزناك اېتمه سنگ
 سريغ يوز اوزه قيلمه ي آق ساچنى فاش
 خراش اېتمه سنگ يوز ينالر كيى
 اگر صبرغه بولمه سه طاقتينگ
 اولوق جشن قيلغيل قليب اهتمام
 منادى قليب بارچه اطرافقه
 ييغيب كشر اهلىنى ايوانينگه
 چواول دوره يېتكوردى بير-بيرگه باش
 يايىلغاچ اولوس آلیده اطعمه
 دېگيل كيم، منادى اول اېلگه دېسون
 كه بو كهنه دير كهن تاق ارا
 نظر قيل بو سۈزنى دېگچ خوانينگه

قبول ايله سه م اېردى قوللوق سنگه
 انينگ آتين ايتسه م اېدى شاهليق
 اولر چاغده اولتورسه م اۈزنى نې سود
 بو درمانده غه وای و يوز قتله وای
 توت البته سېن پاس، بو التماس
 بيلينگه ي اۋقوب نقش خامه سنگه
 حياتينگه توشگه ي عجب رستاخيز
 اولوس نينگ وصيت رساننده سى
 سنگه هم عيان بولسه مېندېك رضا
 چو اوزدونگ، انى تنگريگه باغله سنگ
 ساچينگ بيرله مُشك اوزره كافوريز
 جهان قيلمه سنگ غم تونيدېك قرا
 ياقانگ اۋيله كيم صبح چاك اېتمه سنگ
 شعاع خطوطين نېچوك كيم قوياش
 اوغول ماتمیده انالر كيى
 بو ايشگه وفا قيلمه قوتينگ
 توزه ت حدسيز انده ملون طعام
 خبر ايتيب ارذال و اشرافقه
 ييغيلغاننى اولتورتقيل خوانينگه
 دېگيل، تارتسونلر اېل آلينده آش
 كه توتقه ي بارى جشن ايچين بير نيمه
 كه: «اول كيمسه بو آشلردين يېسون
 انگه بولمه غه ي كيمسه توفراق ارا»
 كه كيمسه سونرمو ايليک نانينگه؟

اوزاتسه بيراو اول يېمكلرگه قؤل
 و گر كيمسه قؤل سونمسه هر طرف
 بو معلوم اؤلوركيم، يوق اېرميش بيرو
 بيلينگچ كه بو نوع اېميش روزگار
 غمimde الم حزنيدين فرد بؤل
 نېچه سرور و بختي فرخنده سېن
 كېرهك بنده غه ايش سرافكنده ليك
 نېكيم حق رضاسي، رضامند بؤل
 مېن اريخشي اېرديم و گر خود يامان
 قؤلومده اگر نقد مقصود اېمس
 سنگه بؤلسه بير نېچه كون مهلتی
 گهي ليك فرخنده اوقات ارا
 بو اؤلگن غريبنگني ياد ايله گيل
 سكندر چو مقصودين اېتتي تمام
 بېرب پيچ، تاپشوردی مکتوبنی
 كه: «قيلمه ی توقف، تون و كون سورونگ
 بو دم كيم اويقيب منگه آفتاب
 باشيم اوزره كؤپ اضطراب ايله منگ
 منگه نعلش ايچينده مقام ايلنگيز
 قيلينگ نقل جهد و جد ايلب باری
 تيريكليكه اول يېر اېدی مأمينم
 ولي قيلسنگيز نعلش ارا استوار
 چيقارينگ بير ايلگيمنی تابوتدين
 كه اېل ساليب اول ساری حيرت كؤزی

مېنينگ سوگومه سېن هم آزرده بؤل
 يېمك شغلينی قيلسه لر برطرف
 كه توفراق ارا يوق كيشيسي گرو
 اول ايشدين اؤزونگكه بؤل آموزگار
 باری عالم اهليغه همدرد بؤل
 الر بنده دور، سېن داغی بنده سېن
 نې حقدین كېلور ايله مك بنده ليك
 قضا هر نېكيم قيلسه، خورسند بؤل
 حرام ايله ديم عمر بېرمه ی امان
 پُشيمانليغيمدين ولي سود اېمس
 روا كؤرمه حق ياديدين غفلتی
 كه بؤلغونگ شهود ايچره طاعت ارا
 دعا بيرله روحینی شاد ايله گيل
 چېكيلدی ورق كنجيگه: «والسلام»
 عيان قيلدی كؤنگليگه مطلوبنی
 انامغه بو مکتوبنی يېتكورونگ
 ياپيلغهی قوياشيمغه مُشكين سحاب
 جهاننی عزادين خراب ايله منگ
 دېمه ی كېچه-كوندوز حرام ايلنگيز
 سكندرنی اسكندريه ساری
 اؤلوم وقتی هم ايلنگيز مدفيم
 همول لحظه زنهار و يوز زنهار:
 همول نوع كيم - رشته ياقوتدين
 نې حيرت كؤزی، بلکه عبرت كؤزی:

«بو پنجه که، بر ماغلی چپکتی صف
 کفی ایچره آلدی جهان کشورین
 چو اوردی اجل ایلگی طبل رحیل
 جهاندین شل ایلگی مثالی بارور
 انگه کیم، مددکار بؤلغه ی بلیک
 بو بیرلرگه یبتکوردی چون شه سؤزین
 آلیب ابردی چون ملک فانی جزم
 سالیب تن طلسمینی توفراق اوزه
 چو کؤک ساری یپردین سفر ایله دی
 اجل صرصری بؤلدی گیتی نورد
 نگونسار اؤلوب خسروانی درخت
 قراسین نگین یوزده فاش ایله دی
 اوزوب حکمت اوراقینی تندباد
 کتب دېک کیب حکمت اهلی قرا
 فلک کیم، اول ایش بی مدارا قلیب
 نبدین کیم بؤلوب بیر جهان خلقی عور
 بو ینگلیغ قیامت که ناگه توشوب
 چو بیر تاپیان چرخ مقدارلیق
 فلک بیرله بیر سربه سر چیقه لیب
 همول دم چیقیب چون ارادین امان
 کؤروب اهل بو ینگلیغ فلک جورینی
 ذیلانه غوغا و فریاد ایتیب
 ینه ترک آه و فغان ایلبان
 همول نوع ایتیب نعشی ترتیبینی

جهاننی جهان اهلیدین اوردی کف
 بر و بحرینک لعل ایله گوهرین
 بقا بؤینیغه سالدی حبل رحیل
 نېچوک کیم، چنار ایلگی خالی بارور
 جهان شغلیدین باری چپکه ی ایلک
 توگندی سؤزی، داغی یومدی کؤزین
 بقا ملکینی آله لی قیلدی عزم
 هوا قیلدی بو چرخ نه تاق اوزه
 بیر و کؤکنی زیر و زبر ایله دی
 قرا قیلدی عالم یوزین تیره گرد
 توشوب بیرگه تاج، اؤلدی یوز پاره تخت
 یوزین هم سراسر خراش ایله دی
 کتب اوچتی و اېلگه قالدی سواد
 توشوب علم ینگلیغ سیاهی ارا
 قیامت کونین آشکارا قلیب
 سالیب ناله دین دهر ارا نفخ سور
 چیقیب کؤکه ارض و فلک ته توشوب
 تاپیب یانه کؤکدېک نگونسارلیق
 دېمه چیقه لیب، بارچه سی قؤزغه لیب
 همانا ینه کؤرمه ی آنی زمان
 اوچورگونچه آشوبدین هورینی
 چو شه نینگ وصیتلرین یاد ایتیب
 نې حکمی که شاه جهان ایلبان
 دېگندین فزون زینت و زیینی

محافە ارا ایلان آنی رست
 بورونراق کیشی ایلتیان نامەنی
 آناسی چو واقف بۆلپ حالدین
 کەتیب مغزیدین فەهم و هوش و خرد
 تیلپ کۆکسینی چاک-چاک ایلەمک
 ولی چون باقیب نامە مضمونیغە
 ییلیب کیم سکندر نې کیم یازدی پند
 و لیکن اوزین ضبط ایتە آلمەیین
 تیلپ آه اوتیدین جهان اورتەگە
 ینە ایلان شە سۆزی پاسینی
 همول درد اوتیدین نهان اورتەنیب
 کویوب جسمیدە پودە رگلر داغی
 انگە بۆیلە حالت کە ییتى گروه
 قویوب شە نعشین بۆیونلرغە خیل
 چو فەهم ایتى اول ایشنى عصمت پناه
 عصا توتتى، داغی بېلین باغلەدى
 ستمیدە لردېک قدم آلیان
 الرکیم کۆروب اول قرا کون انگە
 ییراقتین کۆروب اۇغلی تابوتینی
 فلکدین کۆروب خلق اول نوع ريو
 چو تابوتقە ییتى تاجور-رجال
 کە: «خوش کەلدینگ، ای مهمان عزیز
 سنگە لایق ابرمس ابدی بو سرای
 نې لایق کە قیلغەى مکان نور پاک

قدم قۆیدیلر شە دېگن ساری چۆست
 آناسیغە عرض ایتتى هنگامەنى
 کە نې رستم آیریلیمیش اول زالدین
 قالب روحسيز بیر قوروق کالبد
 اول اندوهدین اؤزنى هلاک ایلەمک
 تسلى بېریب جان محزونىغە
 ایشتمکلیک آنی ابرور سودمند
 وصیت باشیغە ییتە آلمەیین
 جهان یوق، توقوز آسمان اورتەگە
 نهانی ایچیب زهرلر کاسینی
 کە پنهان اوتیدین جهان اورتەنیب
 بۆلوب کول قوروغان سۆنگکلر داغی
 قرا آستیغە قالیان دشت و کوه
 قیلیب هر قدم یۆلدە جانلر طفیل
 ایچی برقیدین چېکتى بیر اوتلوق آه
 توشوب یۆلگە گردون ایچین داغلەدى
 اویاتدین فلک باش قویى سالیان
 بارى نوحه ایلپ، چېکيب اون انگە
 اوزوب چرخ انینگ عمرى نینگ قوتینی
 ملک زمرەسى ایچرە سالیب غریو
 دېدى اون چېکيب زار و آشفته حال
 کە، قربانینگ اوشبو قریغان کنیز
 کە بۆلدونگ قویوب ییزنى، غربتگرای
 بو دیر ایچرە کیم اصلیدور تیرە خاک

منور قلیب روضه بوستانینی
 خرد آئیده کیم محاسب دورور
 سنگه گر بو صورته ابردی سرور
 منگه لیک ظلم اؤلدی افلاکدین
 که عزم اېتمه دیم یولغه سېندین بورون
 عجب لعب کؤرگوزدی افعال چرخ
 بو کوننی اگر قیلسه ابردی خیال
 بو ایش توشته گر جلوه قیلغه ابدی
 قضادین بو ایش کهلدی چون جانیمه
 بو شدت ارا هم یوق ابردی غمیم
 اوکورسه ابدی آق ساجیمنی یاییب
 یوزومدین او یوب تازه پرگاله لر
 یقا چاکیکه دست تاپسه ابدی
 چېکيب ناله اول نوع کیم نفخ سور
 بېریب نعشینگ آئنده جان ضعیف
 فلک ظلمیدین خالی ایل ب کؤنگول
 و لیکن بودور درد جانی منگه
 که ماتم توتوب شین بېته آلمه دیم
 که سېندین بورون بېتی نامه نگ منگه
 نې ایشلرکه ایل ابدینگ التماس
 عقوبت اگر تارتیم بی عدد
 اېمس ابردی خاقان و قیصر سؤزی
 تنیم دُر جیغه پاک گوهر قنی
 بو آیین ایله اول بؤلیب نکته ریز

یاروتتونگ ملایک شېستانینی
 بو ایش خود بو ینگلیغ مناسب دورور
 سرورونگه بیزدین رضادور ضرور
 سریع انجم و دهر بی باکدین
 یسرغه سنگه جنت ایچره اؤرون
 که خورشید اویاقتی، قالب زال چرخ
 مېنی اول دم اؤلتورگهی ابردی ملال
 همول لحظه زهره یاریلغه ابدی
 بو سیل بلا جسم ویرانیمه
 اگر بؤلسه ابردی عیان ماتیم
 کبلیب گاه اؤزومگه، گهی سستاییب
 آچیب زعفرانزار ارا لاله لر
 قرا کیز آسیب تننی یاپسه ابدی
 فلک جوفیغه سالسه ابردی فتور
 سالیب جسمینگ اوستیگه جسم نهیف
 انا بارسه ابردی نېچوک کیم اؤغول
 غم و محنت جاویدانی منگه
 بېریب جان، سؤنگونگچه بېته آلمه دیم
 رقم ایله گن نقش خامه نگ منگه
 ضرور ابردی توتماق حدیشینگنی پاس
 اېشیتمسگه حکمونگ و لیکن نې حد
 که اول نامه ابردی سکندر سؤزی
 بر و بحر شاهی سکندر قنی
 خلایق ایچیگه توشوب رستاخیز

كېلور اېردیلر تارتيب افغان و آه
 چو اول تنی مدفغه يېتکورديلر
 قلیب تیره توفراق بغرين خراش
 اېرور رسم اوشبو كهن تاق ارا
 كؤموب تیره توفراقه روشن تنين
 سپهر اطلسين قبرپوش اېتتیلر
 هم آخر كؤنگولنی باری تیندوروب
 فغان نېچه ایل، نوا تاپمه یین
 توتوب بارچه آیین خورسندلیق
 ایاقچی، ایچیم كېلدی غمدین بَتنګ
 كه چون بؤلسه آنی سومورمك منګه
 مغني، كېل و نوحه آهنگی توز
 كه هم ماتمي قیلدی، هم غمزده
 نوایی، جهاندين وفا ایسته مه
 بيراوګه جهاندين يېتیشمس عنا
 انګه تېګروکیم شه غه آرامگاه
 دېګیل روحنی تنغه يېتکورديلر
 ياشوردیلر اول توفراق ایچره قویاش
 قویاش باتماغی تیره توفراق ارا
 یَسَب یوز تومن زیب ايله مدفين
 نېچه کون فغان و خروش اېتتیلر
 كؤنگولده هوس خارینی سیندوروب
 اول آزرده ليققه دوا تاپمه یین
 قضا حکمیغه صبرپیوندلیق
 كېتورگیل تولا ساغر لاله رنگ
 ایش اؤلغه ی همول دم اؤکورمك منګه
 بوزوغ كؤنگلومیزنی ینه داغی بوز
 فراق ایچره ییزنی بو ماتمكده
 توتوب بی نوالیغ، نوا ایسته مه
 کیم، اول توتسه آیین فقر و فنا

یېتی حکیم نینگ اسکندر آنه سیغه عزا تېکوره گی لی کېلمک لری و هر بیر ی-

نینگ دعا و ثنا ګلرخلریغه اؤزګه عبارت دیبالری لباسی کیدوروب جلوه
 بېرګانی و تحسین و آفرین مهوشلریغه اؤزګه الفاظ گوهرلری زیورین تاققانی
 و اول داغی یېتی فلک قاشیده دهر زالیدېک اؤزنی پست توتیب، الرغه
 معذرت آشکار قیلغانی

بو ماتمسرای ایچره گی نوحه گر
 كه اسکندر اېتتی چو قطع حیات
 نېچوک کیم وصیت یازیب اېردی شاه
 تېشر اېلګه بو نوحه بیرله جګر
 ناسیغه بؤلدی قرا کاینات
 عمل قیلدی بانوی عفت پناه

ايشی قیلدی کیم، هرگز اول نوع ایش
 بؤلوب واقف اول ایشدین اهلِ یقین
 باری کهلدیلر ماتمین سؤرغەلی
 همول شاهِ مغفورینک مدفنی
 چو بانوی دهر اؤلدی دانا انگه
 همول قوم احضاریغه بپردی بار
 یتى بحر بؤلغاچ عیان ناگهان
 ایاغ اوزره حرمتلریغه توروب
 الر چونکه بیر لحظه تاپیب سکون
 که: «بانوکه دوراندین آگاه ابرور
 انگه حاجت ابرمس بیزینک پندیمیز
 نبدین کیم، ابرور عقلِ روزگار
 ولی بیر دعادین اہمستور گزیر
 گهر چؤمسه دریاغه بؤلسون حیات
 نې حاجت که، بیز بؤلغه بیز صبرخواه
 نې کیم شه وصیتده کؤرگوزدی پند
 بوکون اولدورور عالم اهلیده فرد
 که انداق اؤغول اندین آلدی قضا
 امید اول که بو درد و اندوه نینگ
 توگتگچ فلاطونِ دانا پیام
 که: «ای یتى اقلیم بانوسی سہن
 سنگه غایب ار بؤلدی آزاده شاه
 انگه عاقل اؤلغه ی نصیحت پسند
 قصادین نې کپلسه رضا بیرمه گە ی

جهان اهلیدین هیچ کیم قیلمه میش
 قلیب هر بیری یوز تومن آفرین
 نہایتدین افزون غمین سؤرغەلی
 بؤلوب اپردی تون-کون ایننگ مسکنی
 که یوز قؤیدی اول یتى دریا انگه
 قلیب یُمنِ مقدملرین اعتبار
 فلکدېک تحرککه توشتی جهان
 بارین بیر-بیر اؤلتورتوب و اؤلتوروب
 فلاطون دېدی بارچه سیدین بورون
 بیلک ایچره دور اهلیغه شاه ابرور
 همول نکته صبر پیوندیمیز
 خلاققه عقل ایچره آموزگار
 که باربیز انگه برچه فرمان پذیر
 قویاش باتسه گردونغه یتسون ثبات
 که صبر ایله مکنی یازیب اپردی شاه
 بارین بؤلدی اندین فزون کاربند
 دېمه ی شیرزن، بلکه یوز شیر مرد
 قضاغه عیان اېتمه دی جز رضا
 خدامزدین اېتگه ی عیان بیرگه مینگ»
 عیان قیلدی سقراط مونداق کلام
 خرد شخصی زانو-بزanosی سہن
 باری حالینگه حاضر اؤلسون اله
 کیم، اول عقلدین بؤلمه غە ی بهره مند
 رضا هم نېچوک کیم، سزا بیرمه گە ی

ایاغیغە سانچیلدی ابرسە تیکن
 نسیمی که ذیلیغە بیتکورسە گرد
 و لیک اول کیشی کیم خردمند دور
 سېنینگ بو طریقینگ ابرور برکمال
 توگندی چو سقراطینگ حکمتی
 دعا قیلدی آغازی تعظیم ایله
 دعا ختم ایتیب، دەدی بو سۆزینا
 سېنینگدېک تاپەآلمە ی آگاه قیز
 باری اېلگە بو سۆزگە بار اتفاق
 بو درد ایچرە اول کیم جزع کارراق
 که اول رضا نقدی بۇلغە ی تلف
 سېنینگ رایینگە نور تحقیق ابرور
 که شایستە ایشگە قیلورسېن شروع
 بلیناس چون سۆزنی قیلدی ادا
 که: «ابی غصه آشامیده قافِ حلم
 چو صبرینگ کمندین حق ایتتی اوزون
 مونی بیل که، هر نی که بار جنبشی
 تاپر گوی چوگاندین ایلداملیق
 یوق اول گوی کیم، گنبد گرمپوی
 مونگە داغی بیر کون قرار اولغوسی
 بولردین بیرى انگله آدمنى هم
 انگه کیم ازلدین خرد یاردور
 سېنى یوز تومن شکرکیم، کردگار
 چو بقراط حرفیغە اتمام اېدی

بۇلوب آھدین کۆککە ناوک فکن
 اینگ دردیدین تارتقە ی آھ سرد
 نی کیم تېنگریدین کېلسە خورسند دور
 که حق بېرمە سون دانشینگگە زوال»
 بیتیشتی بلیناس نینگ نوبتی
 تکیب کۆزلرین بېرگە تسلیم ایله
 که: «بیتی اتا بیرلە بو تورت انا
 که دهر اؤلمە سون سېندېک آگاهسيز
 که دشوار ابرور درد و داغ فراق
 رضا بېرمە گن دردی دشوارراق
 مصیبت نینگ اجرى داغى برطرف
 حق احسانیدین آنچه توفیق ابرور
 نی شایستە ابرمس، ایترسېن رجوع»
 ینه ایتتی بقراط سۆزی ابتدا
 سېنینگ ذاتینگە صادق اوصافِ حلم
 انگە هر دم اؤلسون اوزونلوک فزون
 نہایتقە بیتگچ سکوندور ایشی
 و لیکن بۇلور آخر آramلیق
 که سرگشته دور تون-کون انداق که گوی
 قرار ایچرە بی اختیار اولغوسی
 نی آدم که بل اهلِ عالمی هم
 بو ایش فکر تیغە مددکار دور
 خرد گنجیدین ایله دی کامگار»
 دعا بیرلە داننده هورموس دەدی

که: «اې، گلسيز اولغان خزانديده باغ
 بيلورسېن که آچيلسه باغ ايچره گل
 نېچه کيم چراغ اولسه مجلس فروز
 چو بو نوع ابرور دهر خاصيتي
 مونگه اضطراب ايله مک سود اېمس
 سنگه تېنگري چون بېردی داننده ليق
 دېمک پند - تحصيلی حاصل دورور
 چو هورموس دېدی سؤز، بؤلوب خاکبوس
 که: «اې، حکمت آيينيدین بهره مند
 بوکون سېن سېن اول بحر و کان شگرف
 ولی قیسی دریا يره تمیش خدا
 ينه قیسی کان کيم، مگاک اولمه دی
 ابرور سنت الله و رسم قدیم
 خرد، اویله قيلمیش سېنی ارجمند
 سنگه کيم بو حقدین مواهبدورور
 چو فرفونیوس اېتتی ارشادینی
 عیان ایلبان نکته دلخراش
 که: «بو وجه دین دُرُفشان دور کوزوم
 سنگه پند بېرمک اېمس دلپسند
 ولی مېن چو ابرمان نصیحت پذیر
 دېر ابردیم که درد و غمینگنی سؤره ی
 نېته ی کیم، سؤردین تیلیم لالدور
 بو غمده مدد قیلدی بانوغه حق
 که بیزلرچه هم اضطراب اېتمه دی

یاروغ نوریدین ابرو توشگن چراغ
 اوزر باغبان آخر اندین کؤنگول
 هم آخر بؤلور عاقبت تیره روز
 که بؤلغه ی پراکنده جمعیتی
 دېمه ی سودکیم، جز زیانبود اېمس
 اؤزونگه نصیحت رساننده ليق
 دېگندین خرد نقشی زایل دورور
 روان باشله دی نکته فرفونیوس
 سؤزونگ گوهر و گوهرینگ ارجمند
 که بؤلمیش دُر و گوهرینگ برطرف
 که اول بؤلمه دی اؤز دُریدین جدا
 باریب گوهری، بغری چاک اولمه دی
 بیلورده سېنینگ داغی مثلینگ عديم
 که فعلینگ ابرور برچه بخردپسند
 بو نعمتقه کؤپ شکر واجبدورور
 ارسطو قیلیب نکته بنیادینی
 دېر ابردی و کوزدین توکر ابردی یاش
 که دېالمان و، باردورور کؤپ سؤزوم
 کېره کتور منگه یوز کیشی بېرسه پند
 که هوشومنی سودا قیلیدور اسیر
 بو پایانی یوق ماتمینگنی سؤره ی
 ضمیریم، بس آشفته احوالدور
 که آلماق کېره ک برچه اندین سبق
 اؤزین درد اؤتیغه کباب اېتمه دی

ايچی غنچه دېک ته به ته قان بولوب
نې حکم قضاغه بولوب ناسپاس
دېمس سؤز تيليگه مرور اېتمه يين
که حق آرتوغ اېتسون بو اقباليني
چو هوش اهلی بانو غمین سؤردیلر
قېلیب خاطر آسا فسون و دمی
انینگ بویه مرهم تاپیب یاره سی
الر عذریغه بولدی افسانه سنج
که: «مېندین بوماتم اېرور سیزگه کؤپ
که حالاتی سیزلرگه معلوم اېدی
سفر ایچره سیز اېردینگیز یار انکه
دېمس مېن که اول بار اېدی شاهینگیز
برینگیز انکه آشکار و نهان
چو اول یارینگیز باردی، غمگین موسیز
که حق بو غمینگیزنی رفع ایله گه ی
سکندردین ار بارچه میز فردبیز
بو ایش بولغله لی قیلمه دیم سؤز هوس
دېدیم عمر دین تا تنیم تاپسه قوت
چو سیز دین عیان بولدی همدردلیق
مېنی سالدینگیز سؤزگه بې اختیار

ولی خلق ارا آغزی خندان بولوب
نې حق لطف و جودیغه حقناشناس
خیالیغه بلکیم خطور اېتمه يين
همایون قیلیب هر نفس فالینی
دماغینی هوشیغه کېلتوردیلر
نهان یاره لرغه قویوب مرهمی
اؤزیگه کېلیب هوش آواره سی
یېتی کان اوزه بیر بوزوغ تۆکتی گنج
سکندر غمی باردورور سیزگه جؤپ
کمالاتی سیزلرگه مفهوم اېدی
حضر ایچره سیز یار و غمخوار انکه
رفیق اېردی انداق که دلخواهینگیز
کؤپ آرتوغراق اېردی که ایکی جهان
انینگ هجریده ماتم آیین موسیز
قتیغ ماتمینگیزنی دفع ایله گه ی
ولی بیر-بیریمیزگه همدردبیز
تکلم قیلیب اورمه دیم بیر نفس
قویه ی سؤزدین آغزیمغه مھر سکوت
اېمس یخشی همدرددین فردلیق
که همدرد اولوب سؤزگه نې اختیار

اول ایلگی کپسیلگن نینگ حکایتی کیم، قۇلیغه تهمت تیغی دستبرد

کؤرگوزدی و اول همدردلریغه یېتگیچ، دست اندازلیغ بيله نوحه توزدی

اېشیتیم که بار اېردی بیر ناتوان
ینه دست بېردی عجب شدتی
فلک ظلمیدین قسمی رنج و هوان
قۇلین کپستیلر ایلان تهمت

چو بو ظلم انگه اؤتتى، دَم اورمه يمين
 کپسوک ايلگين آلدی بوتون قۇلغه، بات
 بو ايشتين بۇلوب واقف اهل دلی
 ييراقدين قیلور ابردی همراهلیق
 چو مظلوم چيقتی اولوسدين قيراق
 بارور ابردی انداق که دیوانه یی
 بار ابردی بوزوقته نېچه دردمند
 الر آليغه يېتگچ اول سينه ريش
 کپسوک ايلگینی تشلبان، چېکتی وای
 قوچوب بير-بيرين ماجرا قیلدیلر
 کمين ايله گن کؤرگچ اول سازنی
 که مظلوم ابلدين تیلب فردلیق
 کیشی تاپسه همدردینی ناگهان
 نفس اهل بيله ييش و کم اورمه يمين
 یوگوردی خلايقه بی التفات
 ابریشتی ایچیگه توشوب مُشکلی
 که اول رمزدین تاپقه ی آگاهلیق
 که چیقماق اولوسدين قيراق یخشیراق
 که ناگه پدید اؤلدی ویرانه یی
 قۇلی برچه نینگ بؤيله تاپقان گزند
 دېگه یسپن که بغریغه سانچیلدی نیش
 الر ایچره هم توشتی کؤپ های-های
 که عالم فضا سین قرا قیلدیلر
 تفرس بيله ییلدی اول رازنی
 چېکيب کبلدی اول ابلگه همدردلیق
 نی امکان نهان دردی قالماق نهان

حکمت

اول باده کیم، ایکی همدرد بیر-بیریگه نبدین مألوف دورورلر و ایکی

همجنس بیر-بیری نینگ ملاقاتیغه نبوچون مشعوف

بوینگیلغ دهمیش حکمت اندیشه خیل
 ابرور بیر جهتدین که مشربلری
 موافقدورور اصل فطرت ارا
 بیر اختر قلیب ایکیگه پرورش
 اول اخترغه هر نی اثر بؤلگوسی
 اول ابلگه اثر یوزلنور واقعی
 اگر عیش و راحت و گر درد و غم
 تاپیب راحت ایچره هماوردلیق
 که همجنس قیلماق بیری بیرگه میل
 ینه داغی طالعده کوکبلری
 که میل اؤلدی بیر-بیرگه نسبت ارا
 برور میل ایکاوگه طبیعی کشش
 که اول خیر یوق ابرسه شر بؤلگوسی
 که بو نجم ابرور صاحب طالعی
 باریغه نصیبی ییتر بیش و کم
 ینه رنج و محتند همدردلیق

فزون ايلر اولغي ناستلرين بهرور اتصال ايچره شدتلرين
 قچان مونچه نسبت تاير ايكي يار قيلور ميل بير-بيرگه بي اختيار
 ايكي زار بلبل هم آواز اولور بويله ايكي قمرينه پرواز اولور
 اگر وحش و طير اولسين، ار جن و انس بو ايشدين ابرورلر انيس ايكي جنس

اول شهزاده سپهرجناب مدحي كيم، خورشيد و آي قران قيلغانده توقن
 سعد اختر دورور و سرو و گل مقارن بولغانده آچيلغان غنچه سخنور و
 داستان ابتداسيني سلطان صاحبقران مدحيده بير نهچه دُرشانليق بيله
 مزين قيلماق و گزارش ديباچه سيني سكندر دوران ثناسيده بير نهچه
 گهر ريزليق بيله مرصع ايتمك و شهزاده مدحين نصايح بيله اختصار قيلماق
 و يپتي حكيم بيله اسكندر حكمتلرين انكه آشكار ايله مك و سونگره قایل
 اوز زاده طبعي ايكي لعل آتشين انينگ قولاغينه لايق و ايكي دُر ثمين
 انينگ استماعينه موافق نظم سلكيگه تارتماق و دعا جواهری بيله ختم
 قيلماق

بحمدالله ، اقبال اولوب كارساز بو طغرا بياضيغه چېكتيم طراز
 الف ابتداسيغه ايلب رقم نهايتغه قيلديم رقم ميمي تم
 كه يعنى بو سوز يپتي اتمامينه بو تاريخ آغازى انجامينه
 مددگار اولوب گنبد تيزگرد سكندر حديثغه بيرديم نورد
 اگر باردی اسكندر تختگير جهان ملكيده قويدى تاج و سرير
 بو ايشتين جهان بولمه سون دردناك چو قايم-مقام اولدى پيدا، ني باك
 بارى شاهلر سرفرازينى بيل سكندر صفت شاه غازينى بيل
 ابرور عالم اهلى نگهبانى اول نكهبان يوق، اسكندر ثانى اول
 سكندر اگر كبلدى آيينه ساز ضميرى انينگ بولدى مرآت راز
 گر اول گنجلر اوزره قيلدى طلسم مونگه گنج صرف ايله مك بولدى قسم

گراول ابردی حکمت طریقیدہ چُست
گر اول قویمہ دی دشمن اہتمہی تباہ
گر اول - رای ایله قیلدی ہر ایشنی بیغ
گر اول آب حیوان اوچون سوردی آت
گر اول فتنہ یأجوجیغہ چبکتی سد
گر اول عالم آلدی توزوب داروگیر
انگہ گر یوق ابردی خلفدین شرف
الردین بیری مہر پر نور ابرور
بیری اول کہ یوز لطف ابرور ذاتیغہ
ینہ قالغان اؤن تورت معلوم قیل
ایکیسی نیرہ، اؤن ایکی اؤغول
ابرور دولت اوجیغہ اؤن ایکی برج
کہ بؤلسون باری عمریدین بهره مند
باری بؤلسون آفاق ارا کامکار
یوزی مہر بزمیدہ شمع طراز
لطف - جسمی نینگ جان و جانانہ سی
ییتی پستی عالمغہ سلطان کھلیب
اتا شاہ غازی و اول نور عین
علی العالمینہ دامہ احسانہ
تعالی اللہ، اسرو عجب ذات ابرور
ظفرغہ قرین فرخ آتی انینگ
ادب تختی نینگ مہر افلاکی اول
کھلیب قهریدین دوزخ اؤتیغہ بیم
کیچیک یاشلیق، اما اولوغ قدرلیق

بو کھلدی توکل یؤلیدہ درست
بو - دشمنلریغہ ابرور نپک خواہ
مونگہ حق نصیب ایلہ دی رای و تیغ
مونونگ ہر سؤزی کھلدی آب حیات
مونونگ ملکیگہ فتنہ کھلمک نی حد
بو عالم بپرور، ایستہ سہ بیر فقیر
مونگہ تنگری پردی اؤن آلتی خلف
کہ ہر نامہ باشیدہ مذکور ابرور
کہ «فرہاد و شیرین» ابرور آتیغہ
نزاہتدہ اؤن تورت معصوم بیل
کہ ہر بیرگہ یوز شاہ و شہزادہ قول
شرف در و لعلیغہ اؤن ایکی درج
الردین داغی خسرو ارجمند
بہ تخصیص شہزادہ ناموار
قدی سلطنت باغیدہ سرو ناز
شرف بحری نینگ در یکدانہ سی
اتادین اتا خان بن خان کھلیب
مظفر حسین ابن سلطان حسین
لہ خلدہ اللہ و سلطانہ
کہ عالمغہ اندین مباحات ابرور
باری عیدین پاک ذاتی انینگ
حیا بحری نینگ گوہر پاکی اول
ولی خلقی جنت گلیدین نسیم
ہلالیدہ معلوم اؤلوب بدرلیق

نېچه شیر بولسون کیچیک، گراولوغ
اولوس چهره عالم افروزیدین
چو وصفین بیان قیلماق آسان اېمس
نصیحت طریقین شعار ایله یین
اېرور صولتی بیرله اېل قیغولوغ
«بیلور ییل کېلیشینی نوروزیدین»
که پایانیغه یتیمک امکان اېمس
دعا بیرله-اؤق اختصار ایله یین

یوقاری مسطور بؤلغان و ایلگری مذکور بؤلغان دستور بیله مدحدین دعاغه

رجوع قیلماق و حکما خردنامه لر یغه شروع قیلماق

ایا شاه و شلرنینگ آزاده سی
سکندرکه بار اېردی عالمغه شاه
جهان اهل یچه علم و دانالیغی
بؤلوب قسمی هم حکمت و هم بیلیک
اېمس اېردی اؤز رای و تدبیری کم
توتوب پند دانشور اېل دین امید
سالور اېردی هر کون الر ساری کؤز
حکیم ایتقاندېک بؤلوب کار بند
نېچه سؤز الر دین بیان ایله گوم
امید اول که، سېن هم قیلیب استماع
بیریدور ارسطو خردنامه سی
شروع ایله گوم گرچه مجمل انکه
چو حق حمد یغه ایله میس اختتام
که: «بیلگیل که عالم وفاسیز دورور
نېکیم بؤلمه غه ی انده پاینده لیق
اېرور حق که باقیدورور، لایزال
نېکیم تنگری نینگ غیری یاد اېتمه گیل
حق آلینده مونداق که سېن سېن حقیر
جهان اهلی نینگ شاه و شهزاده سی
باری عالم اهل یغه ظلّ اله
خرد قوتیدین توانالیغی
ینه چېکمه یین اؤرگنوردین ایلک
تیلر اېردی اېل رای و تدبیری هم
خردنامه لر آلمیش اېردی مفید
تاییب دلپسند ایش، دلاسی سؤز
نې ایشدین که ایل، بؤلوب بهره مند
نې مخفییسی اؤلسه، عیان ایله گوم
سنگه داغی نفع ایله گه ی اول متاع
که تحریر اېتیدور ایننگ خامه سی
ولی تنگری حمدیدور اول انکه
بو ینگلیغ سکندرغه سورمیش کلام
نې عالمده دور - هم بقاسیز دورور
انکه یخشی اېرمس گراینده لیق
که یتیمس کمال یغه آتینگ زوال
چو یاد ایله سنگ، اعتماد اېتمه گیل
سنگه، اؤیله یوق هیچ زار و فقیر

نېچوک کیم سنگه مرحمت ایلر اول
 اولوس کیم سنگه بندکرداردور
 ضعیفینگه گر لطف قیل، گر غضب
 کیشی مُهر ارا هر نې قیلدی نگار
 خلایقه کورمه قلیب بی نوا
 فلاطون سؤزیدورکه: «ابی سرفراز
 ایننگ لطفیدیندور بو شوکت سنگه
 اگر امریغه قیلمه سنگ انقیاد
 سپه فکریغه ایلنی قیلمه تباه
 سپه توتسه عالمی انداق که دود
 سپه نی هم اسرو نژند ایله مه
 که شه دین بیتیشسه سپه غه گزند
 نې مطلق عنان ایله، نې ناامید
 سپه خاطرین لطف ایله شاد قیل
 بو ایکیگه سبندین قچان بیتسه کام
 ینه سوردی سقراط بو نوع سؤز
 قچان حق بيله صدقینگ اؤلدی درست
 سبنی ایله دی تېنگری اؤز سایه سی
 کپره ک اېلگه آسایش اول سایه دین
 مونونگدېک بییک پایه قدرینی بیل
 اولوس رنجیغه اهتمام ایله مه
 رعیتی عدلینگدین آسوده توت
 الرغه چو تسکین و آرامدور
 رعیتقه بؤلسه پراکنده لیق

سېن اول اېلگه هم مرحمت اوزره بؤل
 سنگه داغی بیر قادری باردور
 قویدین داغی آنی قیلغیل طلب
 ورقته همول نقش اؤلور آشکار
 اؤزونگه روا کورمه گننی روا»
 حق اېتمیش سبنی خلقدین بی نیاز
 ایننگ بخشیدین بو حشمت سنگه
 قچان تاپقه ی آلیده عقده نگ کشاد
 که تېنگری قیلور ایشنی، یوق کیم سپاه
 ظفر بېرمسه حق تعالی، نې سود
 فلاکت ارا مستمند ایله مه
 سپه دین ابرور بیم شه غه گزند
 بیتور بیم و امید بیرله نوید
 رعیتی عدل ایل ب آباد قیل
 تا پر شه لیغینگ رونق و انتظام»
 که: «توت تېنگریدین فتح و اقبال کؤز
 نې حاجت نیمه خلقدین بازجست
 بییکدور همول سایه نینگ پایه سی
 بیتیشمک نوا بارچه پیرایه دین
 انگه لایق افعال فکرینی قیل
 اؤزونگه بو آتنی حرام ایله مه
 فراغت میعادیده اویقوده توت
 سنگه داغی حاصل باری کامدور
 تا پر سلطنت نخلی برکنده لیق

اگر قوی بوری خیلی پامالیدور
ینه دېدی بقراطِ فرخ سرشت
نې تقدیردور دفعی آسان اېمس
قضا دفعیغه سالیان اېلگه رنج
که حفظ اېتمسه اېزد ذوالجلال
توکلده دور گرچه کام و نشاط
رعایتده افراط مطلوب اېمس
نې اندازه سیز غم، نې حدسيز سرور
بؤلور هم سلاطینغه اول نوع حال
بیری مفسد اېلگه سیاستدورور
یامانغه چو افراط ایله بؤلسه بیم
ینه بؤلدی فیثاغورس نکته ور
انی چونکه شاه اېتتی یزدان پاک
اگر بار اېسه پاکلیک نیتی
کېرهک آغزی پاک و سوزی داغی پاک
باری لوئدین کؤنگلی خالی انینگ
اؤزی چون شعار ایله دی پاکلیک
چو وهم اېتتی ناپاکلیکدین یامان
اگر ایله سه شاه نفسی هوا
یقیندورکه اول تیلر خلوتی
عجب بؤلغه ی اېلدین بو فعلِ نهان
کېرهک تاپسه اول بیر انداق اؤرون
ینه اسقلینوس ارشادیدور
قیو شه که یوق عدل ایله داد انکه

یقین بیل که چوپانغه ایت حالیدور
که: «اېل چون کؤرر هر نېدور سرنوشت
کیشی کؤرمه یین آنی امکان اېمس
غلطدور طمع ایله مک مال و گنج
کیشیگه نې گنج اسینگ ایلر، نې مال
ولی شرط اېرور ایله مک احتیاط
توکلده غفلت داغی خوب اېمس
کېرهک ایشده آیین خیرالامور
که افراطی آنینگ اېرور اعتدال:
اول افراط شرطی ریاستدورور
قالور یخشی افراط بیرله سلیم»
که: «شه پاکلیکدین کېرهک بهره ور
کېرهکمس انینگ خاطری لوئناک
انگه یار اؤلور پاکلر همتی
ینه کؤنگلی پاک و کؤزی داغی پاک
خلایق عیالی - عیالی انینگ
بؤلور دفع ناپاک و بی پاکلیک
خلایق عیالیغه بؤلدی امان
که بیر معصیت بیرله تاپقه ی نوا
که اېلدین انگه یېتمه گه ی وحشتی
ولی ناظر اؤلغه ی خدای جهان
که بؤلغه ی ایشی تنگریدین یاشورون!»
که: «آبادگر اېلگه شه دادیدور
اولوس بیرله ملک اؤلوس آباد انکه

چو شه ظلم ساری اوزاتتی ایلیک
 ایننگ ظلمی کشورغه آنچه اېمس
 اگر شه غه ایش لطف و گر کین اېرور
 قچان جوق-جوق اؤلسه، اوباش مست
 چو یاشلرغه باغلنسه مکتب یولی
 خلل یؤل تاپر تۇغری آیینغه هم
 کبرهک شه عدالت شعار ایله گه ی
 خلائق تاپیب عدلیدین انتظام
 ینه هورموس اېتتی نواسازلیق
 که: «شه غه سخاوت اېرور ناگزیر
 سخا اول اېمستورکه، هر بوالهوس
 عجب یوق که یارماق ساچر بی خرد
 تیل، داغی بېرگن سخاوت اېمس
 چو مېتین اوزاتیب تیلین اون سالور
 سخا اولدورورکیم، شه نامور
 بېرور اول ارزاق خیل و سپاه
 چو دفع اېتتی مزدورنینگ وامینی
 بېرور لقمه انگه کیم، آچ اېرور
 مباحات ایله اوزین اېتمس عزیز
 نې صرف ایلر اؤلسنگ، بو نوع ایله صرف
 سکندر سؤزیدورکه: «هر قیسی شاه
 اگر فکری بؤلسه جهانگیرلیک
 یوروش فکری بؤلسه کبرهک انگه ایش
 بیراوکیم، جهانیدین کبرهک کام انگه

آچیلدی اولوق ظلم اویيگه اېشیک
 که ظالم نې ظلم ایله سه، سؤز دېمس
 اېلیگه همول شیوه آیین اېرور
 توشرتقوا اھلیغه کؤپ-کؤپ شکست
 بؤلور گم اولوغلرغه مذهب یولی
 توشر رخنه اسلام ایله دینغه هم
 که ظلم اھلینی خاکسار ایله گه ی
 ایشی ایکی دنیاده بؤلغه ی تمام»
 بو نوع ایله دی نکته پردالیز
 بؤلورغه ایشی خلق ارا دلپذیر
 مباحات اوچون صرف اېترسیم و بس
 کوموش بنددین رم قیلور دام و دد
 سخا اھلی آنی سخاوت دېمس
 قتیق خاره دین لعل و یاقوت آلور
 بصیرت کؤزی بیرله ایلب نظر
 که قالمس انگه دعوا ی وامخواه
 قییار آز و کؤپ اېلگه انعامینی
 آلور کؤنگلین آنینگ که محتاج اېرور
 اگر یوز تومن بېرسه، گر بیر پشیز
 که بو صرف اېرور اسره ماقیتین شگرف»
 که بیر ملک انگه روزی اېتگه ی اله
 جهان فتحیده پاک تدبیرلیک
 که بیر ملک ارا بؤلمه سه ایکی قیش
 اېمس یخشی بیر یپرده آرام انگه

چيريك چېمك ارچه كورونور ايريك
 شهى كيم ايريكليكه اهرمس دلير
 توزوك ايسته گن تابع و خيليني
 اگر توزسه آوين سرانجام ايله
 ولى شه كبرهك بولمه سه بوالهوس
 سكندر بيله ييتى انداق حكيم
 دېمك ييتى كوكب ابرور نورلوق
 ساليب سوزگه انفاس قدسي سرشت
 نوایي نې عرض ايله گه ی جز دعا
 بير اول كيم: شريعت قولين توت قوی
 كه بو جاده بيرله خرام ايله سنگ
 ايكي دهر كامی بولوب حاصلينگ
 ايکينچ اول كه قيل خدمت والدين
 اگر ايسته سنگ دنيا و آخرت
 كه حقدین رضا حاصل اېتمک بودور
 سوزيم چون توگندی دعا ايله يين
 الا، تاكه بولغه ی سكندر سوزی
 نصيب اېت ايننگ ملكيني شاه غه
 بو نوع ايلبان شاه آزاده نی
 انی كيم، مربي انگه شاه ابرور

ايريكليک اېمس رفع چېكمه ی چيريك
 ايشی نصرت اولمس اينگدېك كه شیر
 سياستقه توز ايله سون ميليني
 اوروشده يسالين توزر كام ايله
 ايشی بولسه شهليغ خيالي و بس
 كه وصف اېتسه اول اېلنی طبع سليم
 و يا چرخ اعظم بغايت اولوق
 سنگه آچتيلر بؤيله سېکيز بهشت
 ولى بار انگه ايکی سؤز مدعا:
 باری ايشته بؤل شرع نينگ پيروی
 طلب مرکين تيزگام ايله سنگ
 نبی کویی بولغه ی سېنينگ منزلينگ
 بيل اول ايکی نينگ قوللوغين فرض عين
 بوکون سلطنت، تانگله کون - مغفرت
 رضا دېمه يين حقه يېتمک بودور
 زراعت طريقين ادا ايله يين
 اول آلمان يوروب ييتى کشور سوزی
 دعاسيني قيل جاری افواغه
 ايننگ کؤنگلی ايسترچه شهزاده نی
 قيل اول نوع کيم، شه غه دلخواه ابرور

گداي کم سرمايه بلندپايه حکايتی کيم، شاه بلندپايه کم سرمايه غه نصيحتده

سؤز يوزين ايريك قيلدی و بو سوهان بيله ايشيگه اندام بېرمک تيله دی

اېشيتيم كه بير شه غه بېمايه یی
 بؤلور ابردی پند ايتيان نکته سنج
 نصيحت بيله يېتکوروب وايه یی
 نېچوک کيم، بوزوغدين عيان بولسه گنج

اؤلوکنی بیرا و نطقى اېتسه تيریک
 بیرا و کوردی چون دولت ارکانیدین
 ولی قایللی باردور اسرو حقیر
 انگه کیم ابرور شاه و سېن بیر گدا
 دېدی نکته پرداز عیسی نفس
 سنگه بار اېسه سؤز بیلوردین مذاق
 کبره ک بؤلسه سؤز، اؤیله کیم دُر پاک
 منگه هم اگر نکته ده تیز اېسه م
 اؤزوم نېچه کیم زار و پژمرده مېن
 هماناکه سؤز پاک و صافیدورور
 اگر حقدور، اول نکته باردور ایریک
 که سؤز تند ابرور آرتوق امکانیدین
 دېدی تند اؤلوب: «کې، گدای فقیر
 نې حدینگ بيله پند اېترسېن ادا»
 که: «گر مېن حقیر ابرسم انداق که خس
 اؤزوم ساری باقمه، سؤزوم ساری باق
 صدفدېک حقیر اؤلسه قایل، نې باک
 قمیش نوکیدین آتش انگیز اېسه م
 لگدکوب گردوندین آزرده مېن
 ادب سیزلیغیمغه تلافیدورور»

حکمت

اول بابده کیم، مشورتده دېگوچیگه ملاحظه قیلمه ی دېیلگاننی کؤنگولگه
 جلوه بېرمک کبره ک و ساچیلغان جواهردین مناسبنی تېرمک کبره ک

خردمندکیم، صاحب رای ابرور
 انگه مُشکل ایش توشسه بیر بابدین
 الرنینگ اگر رای صایب اېسه
 چو سررشته غیب روشن اېمس
 بیرى عقل ایله توشسه خاطرپسند
 بېگانسه انگه عقل بؤلغاچ حکم
 ولی غیب علمی چو مستوردور
 ولی مشورتده عدد کثرتی
 تخیل ارا بارچه بیر نوع اېمس
 نېچه کیمسه ایل ب خيالیغه کوچ
 خرد نوریدین عالم آرای ابرور
 تیلر مشورت خیل احبابدین
 و گر فکریده یوز معایب اېسه
 قیو صایب ابرکن، معین اېمس
 که قیلسه نې کیم بؤلسه حاضر، پسند
 قیلورغه قؤیر حکمت اهلی قدم
 ایش اؤنگ کېلمسه کیمسه معذوردور
 بېرور بو نتیجه که اېل فکرتی
 حدیثین ایکی کیمسه بیردېک دېمس
 اگر تاپسه سؤز هر بیرى ایکی-اوچ

بو دُرلر ارا عقلِ جوهرشناس
 بیریسین که سائرغە فایق تاپر
 ایننگ بیرلە چون راست کەلدی ایشی
 ولی اولدور اقبالدین بهره مند
 بو دُرلرکه مەن ساجتیم آفاق ارا
 امید اول که چون بۆلسەلر بر خبر
 سالیب اؤز قولاغیغە شەزادە هم
 و لیک ایستەسەم تیزبازارلیق
 قولاغلیغە بۆلمەسە استوار
 نې توفراققە قالسون سپەر اختری
 سۆز آنینگدورورکیم، طلبگاریدور
 بوکون چونکه شە طبعیدور جوهری
 اگر بۆلمەسە زیب تارک انگە
 باشی اوزره بارین نثار ایله دیم
 کەتور ساقی، اول لعل سیرابنی
 تۆکە ی شادلیغ اشکین اول جامغە
 مَغْنی، توزەت نې اونین دلپذیر
 که مست اؤلغانیمده ایچیب جام می
 نوایی، یقین بۆلدی آسایشینگ
 بېزەلدی چو اول ماهوشقە جمال
 ایشی رشتەسی بیرلە ایلب قیاس
 ایشی افسری اوزره لایق تاپر
 ییغیشتوردی اؤز گوهرین هر کیشی
 کیم، اول پاک گوهرنی قیلغە ی پسند
 نجوم اؤرنیغە چرخ نەتاق ارا
 شە و شاهزادە بۆلوب بهره بر
 قبول ایله گە ی شاه آزادە هم
 الر ظاهر ایتە ی خریدارلیق
 قچان بیرگە قالغە ی دُر شاهوار
 که بۆلغە ی پیری چرخ نیلوفری
 ایننگدور گوهرکیم، خریداریدور
 قچان بیرگە قالغە ی بو سۆز گوهری
 نې کیم بۆلسە بۆلسون مبارک انگە
 تمام اۆلدی سۆز، اختصار ایله دیم
 که کۆزدین آقیزغە ی دُر نابنی
 که یېتّی بو آغازیم انجامغە
 که بس قیلغودېک بۆلدی کلکیم سریر
 گر اول نې اونى ساکن اۆلسە، بو نې
 بۆلوب سۆز عروسىغە آرایشینگ
 جمالین کۆروب وصلیدین کامینگ آل

حاکم صورت و درویش سیرت، بلکه درویش اسم حکومت قسم، یعنی اخوی

مآب دولت ایابقه مواظ آسا کلام و نصایح مالا کلام دېمک

ايا گهريم ڪاني نينگ گوهری
 نېچه اوجی حشمت اوزه فاش سېن
 بو بېش گنجدين کيم اوشاتتيم طلسم
 منگه چون نصيب اؤلدی ميخانه يی
 همول گهريم باردورور نېچه پند
 اېشيتمکده قيلمه جدل زنهار
 سېنی قیلدی چون خالقِ کارساز
 بو شکرانه غه قيل سرافکنده ليک
 نې کيم امر اېتييدور رضا بيرله کور
 چو بؤلدونگ سرآمد حق احسانيدین
 که حق بؤلسه وهاب و غفار هم
 چو قیلدی سېنی بس اولوق رتبه ليک
 اگر غيرت و قهری توتسه وجود
 توته ی دېراپسنگ تېنگری امرين قوی
 اېرور جاده شرع بير شاهراه
 دېسنگ آرمه يين چيقمه اول جاده دين
 خدا و رسول امری تاقيچ کمال
 نې حکم ايله سه قيلماغين فرض بيل
 ولی عرضيده اسره شرطِ ادب
 منگه سؤز يازردېک انگه يازمه غيل
 که حق گرچه قسيمنگ طرب ايله ميش
 سبب قيلمسه شاه لطفين خدا
 شه ار لطف قيلسه عنايت چاغی
 کپرهک شاهدين اېلگه خوف و رجا
 منير اختریم برجی نينگ اختری
 منگه نسبت ايچره قرينداس سېن
 نېچه گوهر ايله ی سنگه داغی قسم
 سومور سېن داغی نېچه پيمانه يی
 بو پيمانه هم نکته سودمند
 انينگ بيرله قيلغيل عمل زنهار
 اؤز ابنای جنسينگ ارا سرفراز
 بويورغان کيی تېنگريگه بنده ليک
 اگر بيلمه سنگ بيلگوچی تاپ و سؤر
 بؤيون تؤلغه مه امر و فرمانيدین
 اېرور ليک جبار و قهار هم
 اولوق امرين آنينگ چو توتسنگ کيچيک
 خيال اېت که اول دم ندامت نې سود
 بؤل آخر نبی شرعی نينگ پيروی
 که آزماقتين اول يؤلده اسرر اله
 يوروب کام تاپ بختِ آزاده دين
 ولی نعمت امریغه قيل اشتغال
 اگر شبهه يی بار اېسه عرض قيل
 که ترکِ ادب بهره بېرور تعب
 نشاطينگ بناسی تو بين قازمه غيل
 بو جاهينگغه آنی سبب ايله ميش
 مېن و سېن کيم اېردوک بير ايکی گدا
 ولی ايله ی آلور عقوبت داغی
 تينار بو ايکيني کپتورگن بجا

رعايت چو قوللوققه قیلدینگ تمام رعیت ایشیگه هم ایت اهتمام
عدالت بيله ایلنی قیل بهره مند که یخشیغه کپسون یامان دین گزند
نواسیز اولوس نینگ نوابخشی بؤل نوایی یامان بولسه سېن یخشی بؤل
سنگه بېردی حق آنچه لطف مزاج که ابرمس بو سؤزلر دېمک احتیاج
ولی هر دم اولسه بیانی انینگ بیلورمېن که یوقتور زیانی انینگ
چو دورانغه یوقتور بقا و ثبات هم اندین ابرور بېوفارق حیات
مېن ار بولسم و بولمه سم آشکار بو سؤزلرنی قویدوم سنگه یادگار
کېره ک بولسه باری شعارینگ سېنینگ که کونین ارا تېنگری یارینگ سېنینگ

بو معادن جواهرین اهتمام بيله نظم سلکیگه تارتماق نینگ تقریری و بو
مخازن طلسماتینی استحکام بيله اتمامغه یېتکورمک نینگ تحریری و هم
جواهر پیر دریاضمیر روشن کؤنگلیگه یېر توتقان نینگ بیانی و هم مخازن
شعرايی شعري سریر مقدسه ارواحیغه قبول توشگن نینگ تیانی و الر دین بو
ضعیف نینگ پادشاه اسلام دعاسی التماسی و بو نیازمند التماسی موجبی بيله
الر نینگ دعاسی

منگه دولت ایلگی بولوب رهنمون چو بو پنجه غه قیلدی زور آزمون
دېمه پنجه آنی، قتیق خاره دې دېمه خاره، پولاد یکپاره دې!
سالیب پنجه کیم، بولغه لی زورسنج تاپیب پنجه اول پنجه ده تاب و رنج
چو زور آرتوق ایل ب ترازوسیدین چقیب یوق که آرنج بازوسیدین
نې پنجه ابرور، «خمسه» گنج سنج که دانا قویوبتور آتین «پنج گنج»
قیو «خمسه» کیم، مخزن در ناب قیو پنجه کیم، پنجه آفتاب
که هر کیم انگه کورگوزوب زور دست چو زور ایلبان، ایلگی تاپیب شکست
مېنینگ کیم قولوم ابردی بېحد ضعیف اېمس ابردی اول پنجه بیرله حریف
سالیب پنجه ورلیق ضمیریمغه شور نې ایلگیمده قوت، نې پنجه مده زور
دېسه م ترک اېته ی، قویمه یین همیتیم دېسه م زور اېته ی، یېتمه یین قوتیم

چو پنجه مغه حسرت بيله باقبيان
 بو اندیشه مېندين آلب عقل و هوش
 که: «ابی غرقه بحر عجز و نیاز
 بیتیشگیل قۇپوب پیر درگاهیه
 ایننگ باطنیدین تيله یارلیق
 که هر قفل کیم فتحیدور ناپدید
 بیشیتگیچ بو سؤز، باشتین ایل ب قدم
 چو اول آستان مأمن اؤلدی منگه
 قیو آستان طوفگاهِ فلک
 کوزوم آچیب اول آستان توفراغی
 توجه غه چون خاطیریم قیلدی میل
 نې حدیم ایشیککه اوررغه ایلک
 «نیاز اهلی کیرسون!» دېان چیقتی راز
 نې خلوت، نموداری چرخ برین
 انی ایلبان روشن انوارِ قدس
 او اول نوع کیم فیض تاپقان کؤنگول
 چو مېن بؤلدوم انداق حرم محرمی
 قویاش نوریده محو اؤلوب ذره وار
 اوزوم اؤزلوگوم محتیدین آریب
 قیله آلمه یین عرض-حالیمنی هم
 بو ینگلیغ مېنی ایلبان گنگ و لال
 نې دېر سؤزکه کؤنگلوم ارا بار اېدی
 که: «گویا پیشورگن خیالینگ بودور
 چو بو خسته دین قیلدی تصدیق فهم

بو پنجه مغه اول پنجه نی قاقیان
 که ناگه ندا قیلدی فرخ سروش
 بؤله آلمه غان دردینگه چاره ساز
 توجه قلیب جان آگاهیه
 بییک همتیدین مددکارلیق
 انگه بار اېرنلر دعاسی گلید
 کیشی، اؤیله کیم قیلسه عزم حرم
 بهشت برین مسکن اؤلدی منگه
 قیو طوفگه سجده گاه ملک
 کوزوم هم یاروب، بلکه کؤنگلوم داغی
 یتنه باشله دی فیض، انداق که سیل
 ایلک میل قیلمه ی آچیلدی ایشیک
 بو راز انگله غه چ کیردیم ایل ب نیاز
 نې خلوت نشین، بلکه روح الامین
 مونونگ نطقیدین روشن اسرارِ قدس
 بو اول نوع مسکن ارا عقل کل
 حرم یوق که نور و صفا عالمی
 کؤنگولنی قیله آلمه یین استوار
 باریب اؤزلوگ و مېن اوزومدین باریب
 خیال ایله ی آلمه ی خیالیمنی هم
 عیان ایله دی عیسی آسا مقال
 مېنی چونکه گنگ اېتتی، بارین دېدی
 قیله آلمه سینگدین ملالینگ بودور
 انگه خود بو حال اېردی تحقیق فهم

ایشیم بوتمگیگه دعا ایله دی
 دېدی کیم: «بوییر ایش اېدی قیلغولوق
 بو ساعتقه موقوف اېردی اېکین
 اگرچه یتیشتی ملالت سنگه
 کیم، اول گنجلر باشیغه یتگه سېن
 که هر نېچه قیلدوق نظر دهر ارا
 یوق اتراک ارا بیرده آنچه بیلک
 نې اتراک کیم، هم عجم، هم عرب
 کېرەک دهر اھلیغه اؤن کون جدل
 بسا مثنویگوي نازک خیال
 خلایقغه یوز حسن و ناز ایله گەي
 چیقارغان زمان اول نوع آیین سواد
 سوادیغه هر کیم که کؤز سالیان
 نې ظلمت که یوق آب حیوان انگه
 اگر دهر ارا سېپسه مُشک تتار
 بو بېشه ارادور ایکی نرّه شیر
 انگه کیرگه لی شیر جنگی کېرەک
 سېن-اؤق سېن بوکون چابک اندیشه یی
 که سؤز طورى کېلدى سېنینگ شانینگه
 مسلم سؤزونگه روانلیق داغی
 روان کلکینگه آنچه بار اعتماد
 روان ایله گەي آنچه آب حیات
 بو ایش چونکه بؤلغەي مقرر سنگه
 قۇپ اېمدی، ایشینگ نینگ خیالیده بؤل

باری حاجتیمنی روا ایله دی
 بو ایتیلمه غان نکته ایتولغولوق
 بو دم تېنگری توفیق بېردی اېکین
 ولی آخر اؤلدى حوالت سنگه
 طلسماتینی داغی فتح اېتگه سېن
 قیاس ایله دوک وادی و شهر ارا
 که بو نوع اولوغ ایشگه اورغەي ایلیک
 کؤررلر بو ایشنی عجب دین عجب
 که بېش یتدین باغله غەي بیر غزل
 که نظم اھلی ایچره سالیب قیل و قال
 که اؤن ییلده مینگ یت ساز ایله گەي
 که عالمده یوق بؤیله رنگین سواد
 قرا شام محنت ارا قالیبان
 قیو تون که یوق مېر رخشان انگه
 کؤنگولنی قیلور تیره و کؤزنی تار
 بو بحر ایچره ایکی نھنگ دلیر
 مونگه هم دلاور نھنگی کېرەک
 دقایق ارا نازک اندیشه یی
 بؤلوب ختم طبع دُرافشانینگه
 سؤز ایچره سنگه پهلوانلیق داغی
 که سؤز دېرده شقیغه بېرسه کشاد
 که تویغەي خضر سوییدین کاینات
 امید اول که بؤلغەي میسر سنگه
 خیال اھلی زیب جمالیده بؤل

که سېندين بو شغلونگده هوشيارليق
 اېښتگچ بو سؤزلر مېن ناتوان
 بؤلوب جان بېرور سړي نينگ آگهي
 بير اوپتوم، داغي يولغه عزم ايله ديم
 کېلب خلوتيم ايچره يوز کام ايله
 چو قيلديم قلم نوکيني نکته بيز
 چو «حيرت» قه سالديم کونگول رغبتين
 چو «فرهاد» غه بؤلدوم اندیشه ور
 چو «مجنون» حديثغه توزدوم فنون
 ينه «سبعه» غه طبعيم اولغاچ قرين
 سکندرگه تيل تارتيب آزر کيبي
 تناسب بيله عقل نام آوري
 چو بؤلدي بو مهوشلر آراسته
 دېمه سرو، هر بير رياض بهشت
 لطافت ارا يوز بهشت برين
 بو بېش گنجني کيم کشاد ايله ديم
 سوادين ساليب جزودانيم ارا
 انينگ ساري بؤلدي کونگول رغبتی
 مددکار يوق، امر اېتگوچی اول
 بارور اېرديم ايلرگه عرض نیاز
 ضميريمده ليکن خيالات اېدي
 اولوغلرکه ثبت بو حرف اېتتيلر
 نظامي که نظم اهلي استاديدور
 که بو گنجلردور متاعي انينگ

دعا بيرله بيزدين مددکارليق
 اولوک جسميمه کيردي گويا روان
 تاييب نطقوم انفاسي روح اللهی
 سؤز ايتورني کونگولمگه جزم ايله ديم
 يۈنوب خامه نوکيني آرام ايله
 قيله باشله دي نوکيدین گنجريز
 انگه غالب اېتتيم اولوس حيرتين
 توز اېتتيم بسی تاغ - اولوب تیشه ور
 بسی خلقي قيلدي شيدا جنون
 اېښتتيم يېتي چرخدين آفرين
 دېديم آني «سَدِ سکندر» کيبي
 دېدي آتيني «سَدِ اسکندري»
 همول نوع کيم، سرو نوخاسته
 اېلي خاصيتده مسيحاسرشت
 روان هر بيری ايچره مينگ حور عين
 ورق اوزره آني سواد ايله ديم
 دېمه جزودانيم که جانيم ارا
 کيم، اېردی مددکار انينگ همتی
 ني ايش توشسه، غورومغه يېتگوچی اول
 ايش اتماميني قيلماق افشای راز
 که بو ايش حصولی عجب بات اېدي
 اوزون عمرلر انده صرف اېتتيلر:
 انينگ طبعی سؤز جنسی نقاديدور
 متاعي ني کيم، اختراعی انينگ

هماناكه اېلدين كنارى توتوب
 تاپه آلدی بېش گنج مفتاحینی
 چو بیر قرن دور اېتی چرخ مدیر
 نېچه تاجوردین تاپیب پرورش
 نې اېل محتیدین ملالی انګه
 چیقاریب ریاضتده قیرق اربعین
 ینه خسرو اول تورک هندی لقب
 کشاد ايله گونچه بو محکم حصار
 نېچه وقت ایننگ هم ایشی بو اېدی
 زمان خود اوتوز ییلغه انداز اېمس
 ینه کیم که بولدی بویان رهشناس
 سنگه کیم یوق اېمگده غایت پدید
 قلیب تانگدین آقشامغه چه قیل و قال
 اوزونگ تینمه یین خلق غوغاسیدین
 بو محتلر ایچره چېکب سوزگه تیل
 چېکب خامه بو نامه اتمامیغه
 که عقل محاسب شتاب ايله سه
 ییغیشتورسه بولمس باری آلتی آی
 توزه لدی بو نظمینگ بسی سرسری
 که هر نېچه کیم دقتی باردور
 سوزونگی که یخشی کوررسېن اوزونگ
 قاشینگده سېنینگ گرچه کوپ وزنی بار
 که سوز زاده طبع و فرزند اېرور
 نېچه زاده طبع اېرور ناپسند

یریم قرن زحمت چېکب، قان یوتوب
 ینه آنچه وقت اېتی اصلاحینی
 چیقاردی بو اعجوبه دلپذیر
 ایشی بو اوتوز ییلده اېردی بو ایش
 نې بو ایشدین اوزگه خیالی انګه
 بو بېش گنج رازیغه بولدی امین
 که سوز بیرله آلدی عجم تا عرب
 بسی ایلب افسانه ده اختصار
 که فکرته زانو-بزانو اېدی
 اگر نصف اېمس، ثلثیدین آز اېمس
 بولور قیلماق آنی بولردین قیاس
 اولوس محتیده نهایت پدید
 یوزونگه ییتیب هر نفس یوز ملال
 قولاغینگ خلایق علا لاسیدین
 زماندین کما بیش اوتوب ایکی ییل
 یېتورگه ی سېن آغازین انجامیغه
 دبیلگن زمانین حساب ايله سه
 که بولدونگ بو رعناغه صورت نمای
 ینه تورکی الفاظ انګه بیر سری
 تلفظ ارا لکنتی باردور
 کورونمس یامان چون اېرور اوز سوزونگ
 چوبار اوز سوزونگ، یوق انګه اعتبار
 چو فرزند اېرور، جانغه پیوند اېرور
 کیشی نینگ اوز آلیده بار ارجمند

نېچه بوم فرزندى منحوسدور
 كنب شاخى يوق گرچه خاشا كچه
 سؤزونگ كيم، سنگه كېلدى حالا پسند
 نې بولغەي كؤروب پير كاشف مېنى
 بورون ايتقانلر داغى بو كتاب
 كه جنت رياضيده هر بيرگه روح
 الر روحيغه تا نې صورت اېكين
 بو ايشتين داغى پير روشن ضمير
 اوروب گام مونداق خيالات ايله
 كه يېتىم انگه كيم اېرور مقصديم
 نیاز ايله يو آستانين اوپوب
 چېكيب «خمسه» نى جزوداندين روان
 نېچه گنج كيم آشكار ايلبان
 سفينه م چو عزم اېتى دريا سري
 نظر سالدی آچيب ورق برورق
 قيو سؤزده كيم بير سوال ايلبان
 قليب گاه تحسين و گاهى دعا
 اېتيب هر سؤزیدين كشادی منگه
 مسلسل كلاميمدين آغزیده سؤز
 سؤزوم آچيان بوستاندېك اېنگين
 قيو يېنگ كه، گردونغه سالسه انى
 چو اېگنيمگه اول قول بيله يېنگ يېتيب
 چو اؤزلوك كېتيب، يوزلنپ حالتى
 اؤزومدين همول دم كه غايب بؤلوب

اؤز آليده خوش جلوه طاووسدور
 قلندرغه دور سرو چالا كچه
 پسند اېركين اېل ايچره يا ناپسند
 بو احوالدين قيلسه واقف مېنى
 كه چېكميش اجل يوزلريگه نقاب
 اميد اول كه هر لحظه تاپقه ي فتوح
 صفا روحيم و يا كدورت اېكين
 مېنى برخبر قيلسه، اؤزنى خبير
 دماغيمده سودا محالات ايله
 كه هر دم دېمكه آتين يوق حديم
 بيبك سوده چرخ شانين اوپوب
 قؤيوب خدمتیده مېن ناتوان
 اياغيغه بارين نثار ايلبان
 اوزه تتي كفین بحرالاجزا سري
 بؤلوب ملتفت، چون آچيب هر ورق
 جوايين دېگچ، ذوق و حال ايلبان
 كه يوزدين بيرى يوق منگه مدعا
 بؤلوب حاصل اندين مرادى منگه
 مېن آلينده بيرگه تيكيب ايكي كؤز
 قليب لطف، اېگنيمگه سالدی يېنگين
 محدب يوزين ايله گەي منحنى
 ضميريمدين اؤزلوك خيالى كېتيب
 كه اؤزدین اؤزومگه بؤلوب غيبتى
 منگه جلوه گر كؤپ غرايب بؤلوب

کڙوب اوڙنی بیر تازه بوستان ارا
 نزهت کلب روضه مانند انکه
 چمندين چمنغه مېن ایل ب خرام
 کڙوندى بو حالتده جمع کثیر
 الردين بېراو کېلدى اول یان که مېن
 منگه یېتى، بار اېردى شاعروشى
 سلام ایلبان، مرحبا ايله دی
 که: «بو فرخ آیین و فرخنده خیل
 قبول ايله یو، سالیب اول یان قدم
 دېدى کیم: «الر زمره معنوي
 خصوصاً الرکیم اېرور «خمسه» سنج
 اېرورلر بو مجمعه حاضر بارى
 چوسوردونگ مېنى، اې حدیثینگ قوي
 اېشیتگچ بو سؤز، جسمیمه توشى تاب
 قۇلوب عذر، قوچتوم ینه استوار
 بارورده حسن ایتیب آتین منگه
 که اوچ کیمسه دور صدر مجلس نشین
 که: «اؤرتاده غی پیر فرخ جمال
 اېرور حضرت شیخ، آگاه بؤل
 اؤنگ ایلگی ساری انکه پیرودورور
 ینه بیر یان استاد و پیرینگ سېنینگ
 که بو خیل اېرور جسم و اول جانلری
 ینه ایکی یاندين بو قوم-اؤقدورور
 کڙوشگیل بارى بیرله، حرمت یيله

قلیب گشت باغ و گلستان ارا
 ارم ساری آرزومند انکه
 اینگدېک که اېل طوف بیت الحرام
 اوروب حلقه، صحبت توتوب دلپذیر
 چمنده اینگدېک خرامان که مېن
 جمالی خوش و هیئتی دلکشی
 رسالت طریقین ادا ايله دی
 قیلورلر دمی اختلاطینگغه میل»
 اوزین داغی سؤردوم، همول اېلنى هم
 گروهی که نظم اېتیلر مثنوي
 که هر بیردور اول «خمسه» دین کان گنج
 سېنینگ ساری مشتاق و ناظر بارى
 حسن دور آتیم، خلق دېب - دهلوي
 سراسیمه کؤنگلومگه هم اضطراب
 قدم قؤیدوم اول ساری مشتاقوار
 قلیب هر بیرین باشقه تلقین منگه
 قلیب شرح بیر-بیر الرینگ ایشین
 که وصفیده کېلدى خرد نطقى لال
 نیاز ایلبان خاک درگاه بؤل
 جهان آفتی - میر خسرو دورور
 رقمخوان لوح ضمیرینگ سېنینگ
 اگر جان بولر بؤلسه، جانانلری
 کیشی یوق که بو بزم ارا یوقدورور
 دلیر اؤلمه غیل سؤزده - جرأت یيله»

قبول ايلبان مېن، نې کيم ايتيب اول
 داغی یوز قریچه مسافت قالب
 منگه اوترو کېلمککه ایلستیز
 دېبان بیر-بیر اول خیل آتین رهبریم
 چو سعدي و فردوسي و عنصري
 تعدده محتاج تفصیل ابرور
 باری دستبوسیغه تاپتیم شرف
 انگه تېگروکیم شیخ و پیرو ابدی
 ینه بیر بیزینگ پیر و مخدوم هم
 بو ایکی یوروب شیخدین ایلگری
 قؤلوم توتی پیر اختیار ییله
 کوزومدین تۆکوب قطره یاغین داغی
 توتوب جامی و خسرو ایکی قؤلوم
 تۆکوب اشک مېندېک اسیر غمی
 ولی مېن بؤلوب گرچه اوزدین نهان
 منگه شیخ بیرله کوزوشمک همان
 اوپوب توفراغینی تۆکوب سیل اشک
 باشیم یېردین آلب عنایت قولی
 یانیب توتی یېرلیک یېریده قرار
 چو شیخ و ایکی یاری تاپتی سکون
 جلوس ایچره یېتی بشارت منگه
 چو بۆلدی منگه حکمی بیرله نشست
 تالطف بیله شیخ عالی مقام
 بورون سۆردی حالیمنی شفقت بیله

که قطع اؤلدی کۆپرک بو مجمعه یؤل
 کیم، اول بزم اېلی قۇپتیلر قۇزغالیب
 سالیب مېن الر ساری گامیمنی تیز
 کوزوشمککه داغی بؤلوب یاوریم
 ثنایی و خاقانی و انوری
 ولی بۆلسه تفصیل، تطویل ابرور
 آلب یاندىلر مېنی کېلگن طرف
 که یعنی نظامی و خسرو ابدی
 قۇپوب اوردیلر ایلگریره ک قدم
 یوگوردوم مېن خسته هم اول سری
 کوزوشتوردی همراه و یاری بیله
 ایلگین هم اوپتوم، یاغین داغی
 نظامی سری باشلهدیلر یؤلوم
 ولی هر قؤلومغه توشوب عالمی
 کیریب ایکی ایلگیمگه ایکی جهان
 مبارک یاغیغه توشمک همان
 که اندین یېبان تۆقوز افلاک رشک
 قیلیب جلوه گاهیم هدایت یولی
 مېنی لیک بېخود قیلیب اضطرار
 توروب مېن نیاز ایچره قدیم نگون
 که آئینده قیلدی اشارت منگه
 نیاز اېتتی جسمیمنی توفراقه پست
 مېنینگ ساری بنیاد قیلدی کلام
 پیر اوپتوم جوایده حرمت بیله

ينه دېدی: «کېی عالم اهلیده فرد
 سپهر ایلې اېل ایچره نادر سپنی
 غزل طوریده چونکه قیلدینگ حرام
 توتوب اېردی نظمینگ جهان کشورین
 بو دم مثنویغه کیم ایلې شتاب
 عجب ایش بو ایشده سنگه بېردی دست
 که قیلدینگ سؤز ایچره تتبع منگه
 که مېن «خمسه» ده ایلې اېردیم وعید
 قیلے تیغ بُرآن سؤزوم داسیدین
 کؤپ اېل آچتی دعوغه سؤز باشینی
 چو کؤرگوزدی فرزند خسرو نیاز
 ینه بیر، ایکی، اوچ گدالغ بیلے
 مگر سېن که بو یولغه قویغاچ قدم
 نېچه کیم کېلېب رفعتینگ تاغچه
 نیاز اشکیدین لوح خاطرنی یوب
 تاپیب پیر فرزانه جامی کیی
 سونوب پاکلیک بیرله بو ایشگه قؤل
 سحر وقتی حرفی سواد اېتمه یین
 فرح تاپمه یین معنی خاص ایلے
 نې مېن کیم، باری نظم اهلینی پاک
 نیازینگ چو بو نوع اولوب بی عدد
 یوق اېرسه اېرور اسرو سودای خام
 قیو «خمسه»، بېش گهر آزموده گنج
 دُر و لعل انگه برچه کؤزدین نهفت

فلک طبعینگه کېلمه یین همورد
 جهان نظمی طوریده قادر سپنی
 سؤزاهلیغه سؤز دېرنی قیلدینگ حرام
 جهان کشورین یوق که جان کشورین
 تۆکه باشله دینگ خامه دین دُر ناب
 که اېل نظمیغه بېردی نظمینگ شکست
 نې ایسترده اېتتینگ تضرع منگه
 که: «هر کیم که، ایتورغه توتسه امید
 اورهی باشین اول تیغ الماسیدین»
 بو دعوا ارا قویدی اؤز باشینی
 نیازی بیلے تاپتی اول گنج راز
 نصیب آلدیلر بی نوالغ بیلے
 وجودونگ خیالینی قیلدینگ عدم
 ولی کېلمه یی آلینگده توفراغچه
 فنا حرفین اول صفحه اوزره یویوب
 ممد و معاون نظامی کیی
 آچیب پاکلر روحی آلینگده یؤل
 که روحوم دعا بیرله شاد اېتمه یین
 که یاد اېتمه یین بیزنی اخلاص ایلے
 دعا بیرله هر صبح اېتیب ذوقناک
 سنگه بیز هم ایلې عددسيز مدد
 ایکی ییلده بیر «خمسه» قیلماق تمام
 تصرف جفاسیدین آسوده گنج
 نې دُریده رشته، نې لعلیده سفت

نې دُرکیم بېرب حق تبارک سنگه
 کیشی سېن کيی ایشگه قیلسه شروع
 ولی مونچه گنج معاني سنگه
 قيو پېرده کیم عین بېنشدورور
 بیری اول که توتونگ طریق نیاز
 ایشینگگه قیلیب سعی رغبت بيله
 ینه اول که فضل اهلی هرني قیلور
 ابرور گر مربی اېمس کاردان
 هنرپرور - ایشنی بویورغوچیدور
 چو شاهینگ سېننگ اېردی صاحب کمال
 انگه کیم بو ایکی ایش اؤلدی نصیب
 شهی کیم اولوس چاره سازیدورور
 که تنگری فزون ايله سون دولتين
 که کېلدی زمانیده سېندېک کیشی
 چو سؤز بیتي بو پېرگه، مېن بېهراس
 که: «چون دېدینگیز شهغه حمد و ثنا
 دېدی میر خسروغه دانای راز
 سؤزونگدین بسی بیت یادیده دور
 سؤزونگدین چو کونگلیگه بیتگه ی اثر
 دعا ايله کیم، فضل و دانش اېلی
 باقیب دېدی فضل اهلیغه پیر راه:
 چو فرزند خسرو دعا ايله گه ی
 دېنگیز بارچه «آمین» دل و جان بيله
 اېشیتگچ قؤپوب بارچه مئت توتوب

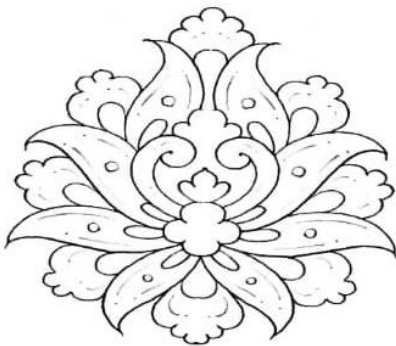
امید اول که بؤلغه ی مبارک سنگه
 عجب یوق عوض بؤيله تاپسه وقوع
 که حق روزی اېتتی نهانی سنگه
 سېنی بیلورکیم، ایکی ایشدورور
 قبول ايله دیلر سېنی اهل راز
 مدد قیلدیلر بارچه همت بيله
 اورر لاف و ایشنی مربی قیلور
 معطل خردمند بسیاردان
 هنرور ولی لاف اورغوچیدور
 ینه آلیده قدرسیز ملک و مال
 غریب ایش زمانیده اېرمس غریب
 اولوس فاضلی شاه غازی دورور
 یېتی چرخدین هم بییک رفعتین
 که اېرمس ایشینگ آدمیزاد ایشی
 قؤپوب ايله دیم بیر دعا التماس
 دعای قیلینگ دولتیغه ینا
 که: «سېن شاه غازیغه سېن مدحساز
 اثرلر مبارک نهاده دور
 دْمینگدین دعا داغی اېتگه ی اثر
 هم «آمین» دېسون، بیز هم «آمین» دېلی
 «که سیز شاعر، اول داغی خوش طبع شاه
 انینگ کامینی حق روا ايله گه ی
 دعا قیلدیک اول چشم گریان بيله
 دېب «آمین» و شاه ساری همت توتوب

سخنور قۇپوب كيم دعا باشلەدى
 كە: «يا رب كە، تا عالم اۇلغوسيدور
 كيريب تختى حكيمغە عالم داغى
 قيامتقە چە دولتيغە بساط
 جهان اهلى عدليدە آسودە حال
 دعا ختم بۇلغاچ توشوردى ايليک
 دعا كيم، اول اهل ثواب ايله گەى
 توگنگچ دعا، ايله ديم التجا
 ساليب تيره توفراق ارا ييغلبان
 كە: «بو زاده خاطر خستەنى
 كە ھمت توتوب اھتمام اېتتینگىز
 كرم بيرلە توفراغدين ھم آلينگ
 كە اهل خاطر يغە نزول ايله سون
 روان شيخ آلدی بو ابلاغدين
 باقيب مولوي ساری قیلدی رجوع
 كە قايل ابرور سۇنگگی فرزندیمیز
 بولركيم انینگ زاد و پيوندیدور
 سنگه ھم چو شاگرد ابرور، ھم مرید
 چو مخدوم تاپتی دعا ساری یۇل
 دعایی كە كۇنگلومگه مطلوب ابدی
 قیلیب، ايله دیلر بو محزوننی شاد
 سجود اېتتیم اول خیل آگاهه
 بو سۆزدین بۇلوب اوزگچه حالتیم
 كۆررمېن، ھمول حجرەدە پیر ابرور

دعاسیغە مونداق ادا باشلەدى
 ايچينده بنی آدم اۇلغوسيدور
 بۇلوب بندەسى جنس آدم داغى
 ھميشه بساطيدە عيش و نشاط
 به تخصیص كيم، اهل فضل و کمال
 یوق اول، بلکہ مجموع اهل بيلیک
 عجب یوق كە حق مستجاب ايله گەى
 قۇيوندین چېکيب «خمسە» نى جابجا
 بو ينگليغ توزوب ماجرا، ييغلبان
 كۇنگولدين تکلّمغە پيوستەنى
 دېمس مېن كە مېن، سيز تمام اېتتینگىز
 عنایت قیلیب بير نظر ھم سالينگ
 اولوس كۇنگلی آنی قبول ايله سون
 گرانمايه نقدیمنى توفراغدين
 كە: «سېن قيل دعا، ظاهر ايلب خشوع
 بيلیک مزرعیدین برومندیميز
 بارى بيزگه فرزند فرزندیدور
 دعاسینی سېندین توتريز امید
 ينه آچتیلر بارچه آمينغە قۇل
 مھوس ضميریمغە مرغوب ابدی
 منگه چونكە يوزلندی مونداق مراد
 دېدیلر: «دېگه یسېن دعا شاه غە»
 اؤزومگه کېلیب، باردی اول غیبتیم
 جانییدە حالیمغە تغیر ابرور

بو دم گویا اېگنیمدین آلمیش قؤلین
 همول آلیده باشیم اېردی قویی
 دېدی لطف ایله کیم: «نې نوع اېردی حال»
 دېدیم: «اولچه مېن خسته گه حال اېرور
 دېدی: «اولچه بو دم سنگه بېردی دست
 قوږ و شکر قیل تېنگری احسانیه
 اوږوب یېرنی، قویدوم چو تشقاری گام
 منگه «خمسه» تکمیلی بیر یان اېدی
 نې تیل بیرله دېی شکر معبودومه
 بو دم کیم، بېریتور مرادیمنی حق
 فراغت ییله انبساط ایله سهم
 ایاقچی، توله ایله جام فراغ
 که کوز لمعه سیدین منور قیله ی
 مغنی، سوزوم تینگله آخر گهی
 بیر آهنگ ایله ایله گیل رامشی
 نوايي، قلیب تېنگری کامینگ روا
 اوزات تېنگری شکری نواسیغه تیل

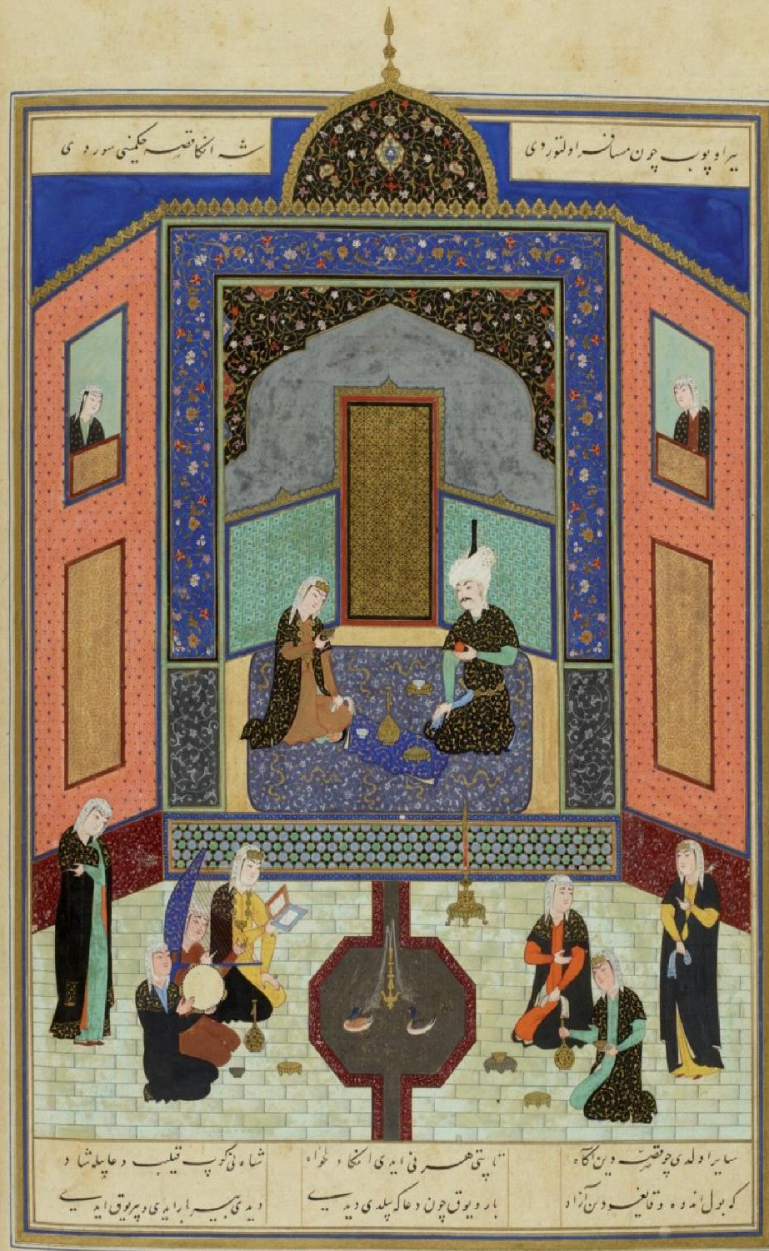
که بو ساری سالمیش خیالیم یؤلین
 آقر اېردی توفراقه اشکیم سوی
 ینه باشنی قیلدیم انگه پایمال
 ایننگ شرحیده ناطقه لال اېرور»
 ینه کیمسه گه بېرمه میش اېردی دست
 بو توفیق بی حد و پایانیغه»
 دېگه یسېن: مېنینگ اېردی عالم تمام
 بو مقصود تحصیلی بیر یان اېدی
 که یتکوردي آخر بو مقصودومه
 اول اولی که، تاق اوزره قویمه ورق
 توزوب بزم، بیر دم نشاط ایله سهم
 که کوپ فکردین ییس تاپمیش دماغ
 دماغیم ایسیدین معطر قیله ی
 حزین نغمه یی ساز قیل خرگهی
 که یتگهی منگه بیر دم آرامشی
 سنگه روزی اېتتی عجایب نوا
 نوا آرتوق ایستر اېسه نگ، شکر قیل

رئیس علی شیر نوبلی

خم

لغت، آیت، حدیث و عبارتہ لہ شرحی

پیشیریلگن کبابی، موغول و تورککلر
خانلیکلری ضیافتلریگه خاص آوقت.

آسیغ: فایده، نفع.

آشوقماق: آشیقماق، کؤزلنگن ایش-
نینگ، مقصدنیک تیز عملگه آشورووی
اوچون اینتیلماق، صبرسیزلیک بیلن
حرکت قیلماق؛ شاشیلماق، اینتیلماق.

آفاق: افق، آسمان کینگلیکلری، چول و
صحرا کینگلیکلری، دنیا و کاینات.

آل ۱: حضور، آلدتاما، قرشی، چیگه،
پیشانه.

آل ۲: قیزیل، قیزیل توس.

آل ۳: حیل و فریب.

آل ۴: عایله، خاندان.

آلداراتماق: داودیرهتماق، اېسنکیرهتماق،
شاشیلتیریب قویماق، گلديرهتماق.

آلفته: بېریلگن، عاشق، حیران؛ پرواسیز،
نازک طبیعت، ستنگ.

آورد: اوروشگه چنقاقلیک، اوروش، نبرد.

آهه: میده تاش، انسان بدنیده گی ایسیتمه
زوریدن کوپچیب چیققن میده تاشمه لر.

آییلماق: هوشیار بؤلماق، هوشگه
کېلماق، اؤزیگه کېلماق، توزه لماق.

آبشار: شلاله، شرشره.

آبنوس: قاره توسلی قتیق و خوشبوی
درخت؛ قاره توس و قاره.

آجر: خشت.

آزا ۱: آچکوزلیک، حریصلیک،
بېریلگنلیک.

آزا ۲: آزماق (اده شماق، آریقله ماق) فعلی
نینگ اوزه گی.

آزرم: اویت، شرم، خجالت.

آس: جونی آق و یومشاق بیر حیوان و
اونینگ تیریسدن ایشلنگن پوستین.

آسا: سؤزگه قوشیلیب:

• تینچیتووچی، راحتلتیرووچی،
راحتلی؛

• کبی، اؤخشش، سینگری
معنیلرینی افاده اېته دی.

آسابقور: قاووریلگن؛ سؤیلگن و
تېریلنگن بوتون قوینی ایچینی تازه لب،
اونی سریمساق، پیاز و تورلی زیره وارنرسه
لریلن اخته قیللگندن سؤنگ بوتونله ی
چؤغلی تندیرگه سالیب کباب شکلیده

الف

اب: آتہ، قبلہ گاہ.

ابا: تارتینیش، ردقیش، قونمسلک.

ابابیل: قوشلر گروہی؛ قلدیراچلر.

ابجد: قدیمگی عرب الفباسی نینگ
شکلینی کورستووچی سگیزتہ اویدیرمه
سؤزنینگ بیرینچیسى و شو اویدیرمه
سؤزلرتؤپلمى نینگ نامى (بوسؤزلرنینگ
هر بیر حرفى معلوم بیر سان قیمتیکه اېگه-
دیر) ابجد سؤزلری ترتیبی و قیمتلى
بولردن عبارت:

ا ۱	ب ۲	ج ۳	د ۴	اَبْجَد
ه ۵	و ۶	ز ۷		هَوَز
ح ۸	ط ۹	ی ۱۰		حُطّی
ک ۲۰	ل ۳۰	م ۴۰	ن ۵۰	کَلِمَن
س ۶۰	ع ۷۰	ف ۸۰	ص ۹۰	سَعَفَص

ابد: سؤنگى يۇق کېله جک زمان (ازل-
نینگ ضدی) ابدى-دایمى.

ابدال: وليلک نینگ بيردرجه سيگه
اېریشگن گروه، ولى، خداگه يقين کيشى؛
قلندر، ديوانه.

ابدان: بدنلر، تنلر، کيشيلر نینگ برچه
اعضای بدنلری.

ابطح: مگه ده بير محله آتى.

ابکار: بکرنینگ کوپليگى؛ قيزلر، باکره لر.

ابلاغ: يېتیشيريش، خبر ياکه معلوماتنى
تينگللاوچيگه يېتكزيش.

ابليس: شيطان، علاقه چى، حيله گر، يره-
مس.

ابواب: باب نینگ کوپليگى؛ اېشیکلر،
دروازه لر.

- ابواب المعاني:** معنیلر اېشیکلری، معنیلر بابلىرى.
- إجاب:** قبول قىلىش، سقلەنىش، راضى بۇلىش.
- ابوالغازی:** سلطان حسين بايقرانىنگ لقبى.
- اجتهاد:** تىرىشىش، کوچ بارىچە حرکت قىلىش، غىرت كۆرسەتىش؛ يىنگىلىك ايزلب تاپىش؛ دىنىي مقصدلرگە يىنگى اصول-قاعدهلر ايزلب تاپىش.
- اُبوّ:** آتەلىك، آتە بۇلىشلىك.
- ابوشقه:** قرى اېر، قىس آتەسى نىنگ نامى.
- ابوقبیس:** عربستانده گى بير تاغ نىنگ نامى.
- اجمل:** اېنگ گۈزل، جوده چىرايلى.
- اَبِيض:** آق، آپاق.
- اجنحه:** جناح نىنگ كۆپلىگى. قاتلر.
- اَتراک:** تورک سۆزى نىنگ عربلر قىلگن كۆپلىك شکلى.
- الاجوغ:** (آلاچوغ، آلاچوق) چىلە كپە، اويە.
- اَتَصاف:** صفتلەنىش، توصيف و تعريفلەنىش.
- أَحَب:** جوده سېوگىلى، اېنگ يىخشى.
- اَحَبّا:** حىبلر، دوستلر، الفتلر.
- احتباس:** حبسگە آلىش، قماقده سقلش.
- اَحْتِلاف:** يۇق قىلىش، يۇقاتىش، برباد بېرىش.
- احتراز:** سقلەنىش، احتياطلەنىش، يىراقلەنىش.
- اَحْتِسَاب:** حساب آلىش، حسابلش، تحقيق قىلىش، تېكشىرىش.
- اَحْرام:** حجگە بارگنلر، كعبەنى زيارت قىلىش چاغىدە كىيم اۋرنىدە اۋرەنىب آلە-دىگن يىلنگ قبت آق متاع.
- اَحْسَن:** اېنگ يىخشى، عالى.
- اَثواب:** ثوب نىنگ كۆپلىگى؛ كىيملر، كىيم-كېچك، كىيم-باش.
- اِثْنَيْنِيَّت:** ايكىلىك، جفتلىك.
- اِثْنَيْن:** ايكى.

أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ: اشاره قیلینگن آیت نینگ
تؤلوق متنی: «لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ أَحْسَنَ
تَقْوِيمٍ» (تین-۴) ترجمه: بتحقیق بیز
انساننی یخشی صورتده یره تدیک.

احسن القصص: اینگ یخشی قصه لر.

أَحْفَاد: اولاد، نبیره لر.

احمال: حمل نینگ کؤپلیگی، یوکلر،
آغیرلیک.

احمر: قیپ-قیزیل، نهایت قیزیل.

احیا: تیریلتیریش، یشه تیش، قیته تیکلش.

اخته چی: آت باقر، آتلی ییلن شغللنووچی
کیشی.

اخسومله ماق: قولتوملب یوتماق.

أَخْضَر: کؤمکؤک، یشیل.

إِخْفَا: یشیریش، بهرکتیش، مخفی.

أَخِي: آغه-اینی، برادر، آشنا.

أَدَاوِي: دارولر، دارو-درمانلر.

أَدْمَان: مشق، بیر ایشنی دایم بجریب
تورماق.

أَدْهَم: قاره، قاره تۇریق آت.

أَرَاذِل: جوده رذیلر، پستلر.

أَرْتَكَاب: بیرار ناؤرین ایشنی قیلیشگه
کیریشیش.

إِرْجَع: «بیزگه قیتینگلر» معنسیده گی بو
سؤز «اؤلیم نداسی» دن حکایه.

أَرْضُ زَلْزَالِهَا: إِذَا زَلَزِلَتْ الْأَرْضُ زَلَزَالُهَا
(زلزله-۱) ترجمه: وقتیکه بیر اؤزیگه
خاص زلزله گه توشسه.

أَرْغَادَال: تاغ ایتگیده گی پستک تپه لر،
دره؛ پست یپرلر، پیستیرمه لر.

أَرْغُون: بیرتورلی چالغواسبابی (آرگن).

أَرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي
الْبِلَادِ: (فجر-۸،۷) ترجمه: بلند ستونلی
ارم گه که اونینگ مثلی باشقه شهرلرده
خلق قیلیمه گن ابدی!

أَرَم: افسانوی گؤزل، خوش هوا بیر باغ-
نینگ نامی.

أَرِيْغُ ۱: پاک و پاکیزه، تازه.

أَرِيْغُ ۲: جوی، سوو یولی.

أَزْرَق: ماوی، کؤک، نیلی رنگ.

أَزَل: باشله نیشی، ابتداسی نامعلوم اؤتگن
زمان.

ازھار: شگوفە لر، درختلر نینگ گلی.	أسرو: جودە کۆپ، آرتیق، بېنھایە، تلە ی، غایت.
اسافل: پستلر، قوی طبقە آدملر، توبن کیشیلر.	أسفر: قیزغیش، قیزیلگە مایل آق رنگ .
استرلاب/اسطرلاب: یولدوز شناسلر یولدوزلر مسافتی حسابلەیدگن بویوم.	اسقاط: آلیب تشلش، یوق قیلش، تشلش، ساقط قیلش.
استطاعت: قدرت، کوچ، اقتدار.	اسن: یاشی اولوغراق، کېکسە راق.
استعجال: شاشیلش، عجلە قیلش، تیزلیک ایستش.	اسناد: اثبات قیلش، تعلقلی وتېگیشلی قیلیب آلیش.
استغفر الله: خدادان یخشیلیک تیلە یمن.	أشتلم: جور، جفا، ظلم؛ غوغا، تۆپالان.
استماع: اېشیتماق.	إشتهار: شهرت تاپیش، مشهور بولیش.
استمالت: اؤزیگە مایل اېتیریش، اؤز تامانیگە تارتیش.	أشجار: شجر نینگ کۆپلیگی. درختلر، آغاچلر.
استوا: کون اؤرتەسی، توش پیتی، قیام وقتی.	أشعه: شعلە لر، پارلاقلیکلر.
اسد: شیر، قویاش برجلریدن ۵-برج نینگ آتی.	أشهب: آقیمتیر کولرنگ توس و شو رنگلر دەگی آت؛ بؤز آت.
أسد الله: خدانینگ شیر (حضرت علی کرم الله وجهه گە بېریلگن لقب).	اصفر: اؤت خلته ایچیدەگی سویوقلیک رنگی، کؤکیمتیر سریق.
اسراف: اؤرتە چە حددن آشیش، کۆپ صرف قیلش، ضایع قیلش.	أصحابی کالتجوم: أصحابی کالتجوم بايهم اقتدیتم اهتدیتم (حدیث شریف) ترجمه: مېنینگ صحابه لریم یولدوزلردیرلر، هر بیر یگە اقتدا قیلسنگیز، هدایت تاپە سیز.

اعقل: اہنگ عقلی.	أَصْعَب: اہنگ قیین.
اعلام: قوشین و لشکرینگ بیراقلری؛ اتاقلی آتلی.	أَصْنَام: صنملى، بتلى.
اعلم: اہنگ بیله غان، کتہ عالم؛ شریعت قانونلری بیلیمدانى.	اضطراب: بېطاعتلىک، بې قرارلىک، تینچسزلىک، پریشانلىک.
اعمى: کور، کوزى عاجز، کورمس.	أَطَبَا: طبیبلىر، حکیملىر.
اغلال: بۆیینگه سالینه دیگن تېمیر حلقه، غول، زنجیر.	اطباق: طبقه لىر، قبتلىر، قتللىر.
افتقار: فقیرلىک، محتاجلىک، بېچاره- لىک.	اطعمه: طعاملىر، آوقت، یېگولیک، بوغداى.
افراط: حددن آشیش، آشیریش.	إطلاق: بۆشه تیش، قۇیب یوباریش، برباد بېریش.
افرنج: فرنگ (افرنک)، اروپالىک.	أَطْلال: اېسكى بنا و ویرانه لرینک نشانه- سى.
افریدون: فریدون، قدیم ایران افسانوي پادشاهلریدن بیرى.	اطلس: کؤک، آسمان.
افسار: نقطه، یوگن، تیزغین.	اطوار: طورینک کؤپلىگى؛ یوریش توریش، خُلق، حرکت، قلیقلر، فعللىر؛ یؤل، اصول، طریق، عادت.
افسر: تاج، جیغه؛ بیرار نرسه نینگ باشى، اوچى.	أَعَادى: عدونینگ کؤپلىگى، دشمنلىر، یاولر.
افسونگر: سحرچى، اوراقچى.	أَعْجوبه: عجایب، قیزیق.
افصح: اہنگ گوزل (فصیح) سؤزلاوچى، سؤزگه چېچن.	أَعْداء: عدولر، یاولر، دشمنلىر.
افعى: کتہ ییلان، زهرلى ییلان، اردها.	اعظم: اہنگ کتہ، بویوک.

- اقتران:** یقین کەلش، یۆلیقیش، اوچرە-شیش.
- اقتضاء:** تقاضا، طلب، ایستک، احتیاج، ضرورت.
- اقدس:** اېنگ مقدس.
- اقراء بسم ربك خلق:** (علق-۱) اونینگ مضمونی: یرەتگن ربینگ آتی بیلن اوقی.
- اقصا:** اېنگ اوزاق قیرغاق، بیرار اۆلکە یاکە شەرنینگ اوزاق بورچگی.
- اقطاع:** پرچە-پرچە نرسە لر.
- اَقْمِشَ:** تورلی خیلدەگی تۆقیمە ماللر، متاعلر.
- اكتفا:** کفایەلنش، اۆزی-اۆزینگە یېترلی.
- اکراه:** جیرکەنش، خونیک حسابلش؛ ایستلمەگن، یامان کۆریلگن ایشینی مجبوراً بجیریش یاکە بجرتیریش.
- اکرم الاکرمین:** خداوندینگ اسملریدن بیرى؛ حرمت قیلووچیلرینگ اېنگ کۆپ حرمت قیلووچیسی.
- اَكْرَمُ الضَّيْفِ:** مهماننى عزت قیلووچی.
- اِکسون:** قارە رنگلی ایپک کیم؛ حشملی کیم.
- اکسیر:** مس، قلعی کبی قیمتی پست معدنلرنی آلتینگە ایلنتیریش، همدە برچە کسللیکلرنی دفع قیلش خصوصیتیگە اېگە دەب ایشانیلگن فرضی کیمیا علمی؛ کمالگە اېریشگن اولوغ ذات (پیر) نینگ نظری تأثیری؛ فوق العادە تأثیر کوچیگە اېگە بۆلگن عشق، عاشقلىک کبی نرسە لر.
- اکل:** بیر نرسەنى يېماق، تناول قیلماق.
- اکلوا و اشربو:** مبارک آیت نینگ تۆلیق متنى: «يَبْنِيْ ءَادَمَ خُذُوْا زِيْنَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوْا وَاشْرَبُوْا وَلَا تُسْرِفُوْا ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِيْنَ» (اعراف-۳۱) ترجمە: ای آدم بالەلری، هر بیر عبادت چاغیدە اۆز زینتینگیزنی آلینگ. یېب-ایچینگ و اسراف قیلماق.
- چونکہ او ذات اسراف قیلووچیلرنی سېومس. (اؤتگن آیت کریمە دە کېلگنیدېک، کیمسيز حالده عبادت-طواف قیلش یاخود جنده، یماق-یسقاق کیم بیلن بجریش عبادت فضلی و ثوابینی زیاده اېتمەیدی. لیکن طبیعتی بوزوق

كيشيلر بوزوق ديندارليكه اورينه ديلر،
تقوانى جولدور كيملر ايله حاصل
بۇلەديگن ايتيب كۇرسەتيشگە حركت
قيله ديلر. الله تعالى ايسه، اينگيل-باشده
حددن آشيب فخر و غرورگە كېتىشنى
قارەلەگنيدېك، اونينگ پست و طبعيتسىز
حالده استعمال قىلىنىشىنى هم
قارەلەيدى.)

اكمل: اينگ مكممل، يېتىك.

الْإِيمَانُ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ
وَ رُسُلِهِ وَ بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَ
شَرِّهِ: ايمان ركنلىرى: الله گە، فرشتەلرگە،
كتابلەرگە، اېلچىلر (پىغمبەرلەر) گە، قيامت
كونيگە، تقدیرگە، اونينگ يخشى و
يامانلىگىگە ايمان كېلتىرىشدىن عبارت.

الْأَسْمَاءُ تَنْزِيلٌ مِنَ السَّمَاءِ: هرکیم و
هرنرسە نينگ آتى آسماندىن اينىب كېلە-
دى.

التفات: غمخورلىك، مرحمت،
مهربانلىك.

الْحان: لحن نينگ كۇپلىگى. ياقىملى
آوازلىر، اشولەلر، قۇشقىلر، سىرەشلىر.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَنِي مِنْ افْتِتَاحِ إِلَى
اخْتِتامِهِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَصْحَابِ
كِرَامِهِ: خداوندگە حمد و ثنالىر بۇلسىن كە
مېنگە ايش نينگ باشلەنىشىدىن توگە-
تېلىشگە چە توفىق بېردى و خداوند نينگ
درود و سلاملىرى اۋزى نينگ رسولى،
اونينگ عايله اعضاسى و اولوغ
يۇلداشلىرىگە يار بۇلسىن!

الدُّنْيَا مَزْرَعَةٌ الْآخِرَةِ: پىغمبرىمىز مبارک
حديثلىرىدىن بۇلىب اونينگ معنى سى «دنيا
آخىرت نينگ اېكىنزارىدىر.» دن عبارت.

أَلَسْتُ: مېن اېمسمى؟؛ آيت كريمە نينگ
تۇلىق متنى: «وَ إِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ
مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ أَشْهَدَهُمْ عَلَى
أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ
تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ»
(اعراف-۱۷۲) ترجمە: او ذات آسماندىن
سوو توشىردى. سۇنگرە وادىلردە اۋز
مقدارىچە سىل آقدى. بس، سىل اۋز
اوستىگە چىققن كۇپىكنى كۇترىب

كېلدى. و زىب-زىنت، اسباب-اسكونه
 يىشش مقصىديه اۆتده تابلنه دىگن
 نرسه لرده هم شونگه اؤخشش كۆپىك
 بۆله دىر. الله حق و باطلگه منه شونده
 ضرب المثل كېلتىرور. اما كۆپىك اؤز-
 اؤزىدن يۇق بۆلىب كېتىدى. آدملىرگه
 منفعت بېره دىگن نرسه اېسه، بېر يوزىده
 قالىدى. الله مثاللىرى انه شونده
 كېلتىره دىر. (الله تعالى آسماندىن سوو
 توشىرىپ، يامغىر ياغدىرسه، سىل آقەدى.
 شو بىلن بىرگه، سىل اؤزىنىڭ اوستىده
 كۆپىكنى هم آقىزىپ كېلەدى. بونده سوو
 حقه، كۆپىك باطلگه اؤخشە تىلماقده.
 زىب-زىنت يىسەلە دىگن آلتىن و كوموش،
 اسباب-اسكونه يىسەلە دىگن تېمىر و مس
 كىبى معدنلر اوستىده هم زنگ و كېرەكسىز
 مادەلر بۆلەدى. بو مەثلده حقه اصل
 معدنلر، باطلگه زنگ و كۆپىك قىياس
 قىلىنماقده. كۆپىك، گرچە سوونىڭ
 اوستىگە چىقىپ تورگن بۆلسە هم، بىر بىر
 او كۆپىك دىر. معدنلرە گى زنگ و باشقە
 مادەلر اولرنى اۆرەب تورگن بۆلسەلر هم،
 تابلنىش وقتى كېلگەندە، بىرپسە يۇق
 بۆلىپ كېتە دىلر. باطل هم شونده:
 اؤزىدن-اؤزى يۇق بۆلىپ كېتەدى.
 الصَّومُ لى: «كل عمل ابن آدم له إلا
 الصوم فإنه لي وأنا أجزي به» (آدم
 فرزندىنىڭ ھەر بىر عملى اؤزى
 اوچون دىر، فقط روزە مېن اوچون دىر و
 اونىڭ مكافاتىنى مېن بېرەمەن).
 آلكن: گنگ، ساقاو، لال، دودوق.
 الْمَلِكُ لَهُ: ابوھريره (رض) دن روايت دور:
 رسول الله (ص) بويوردى: «ھركىم، كونيده
 يوز مرته «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ،
 لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
 قَدِيرٌ» (الله دن اؤزگە مەبود يۇق، او يالغىز
 و شرىكى يۇق، مۇلك اونىكى و حمد
 اونىكى دىر، او ھەر نرسە گە قادر دىر) دېسە،
 اونگە يوز قولنى آزاد قىلىشچەلىك ثواب
 بېتىشەدى، اونىڭ عمللىرى گە يوزتە
 يىخىلىك يازىلەدى و گناھلىرىدىن يوزتە-
 سى ارىتىلەدى و اوكونى آقشامگچە
 شيطان شرىدىن سقلەندى. و ھىچ كىم
 (قيامت كونيده) اوندن يىخشىراق عملگە
 صاحب بۆلمەيدى؛ مگرىخىشى عملى

كۆپ بۆلگن كيشيلر مستى دىر. (شوسۇزنى كۆپراق تىكرارلەگن و ياهم كۆپراق يىخشى عمل بىرگن كيشيلر). و ھركىم كۈنىدە يۈز مرتە «سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ» (اللەنىڭ پاكلىك و جلالىنى و ھىمدىنى بىر جا كېلتىرەي) دېسە، گناھلىرى بىغىشلەندى (اگرچە اونىڭ گناھلىرى دريا كىچىچە ھىم بولسە).

ألوان: لۈنلر، رىنگلر.

أُولَدُ سِرِّ أَبِيهِ: فرزند آتەنىڭ سِرِّ دىر. اوشبو عبارتەنى نوایی حديث دېب ايشلتىگنى اونچەلىك انىق اېمىس:

ايشتە اگر شەغە شىبە اۇلغەسېن «أُولَدُ سِرِّ أَبِيهِ» اۇلغەسېن

لىكن نوایىدن قىرىب اىكى عصر اول یشب ايجاد اېتىكن مولوى جلال الدين محمد رومى نىڭ مثنوى معنويسىدە مذکور عبارتە عیناً حديث دېب اؤقتىرىلگن:

بهر این فرمود آن شاه نبيه مصطفى كه الولد سر ابیه

بىز بو حديثنى ھىچ قندەي منبعدن تاپە- آلمەدىك، مولويدن كېيىگى ايجادكارلر،

جملەدن نوایی ھىم بو عبارتەنى اوندن كۆچىرگن بۆلىشلىرى احتمالدن يىراق اېمىس. قندەيدىر مولوىگە، بلكە نواییگە معلوم بۆلگن منبعلر بىزگچە يۇقاليب كېتىگن بۆلسە عجب اېمىس.

امتزاج: ارەلشتىرىش، قارىشىش. امتزاج تاپماق - قارىشماق، ارەلشماق.

امتلا: تۈلىش، تۈلىب كېتىش، آوقت سىنگىدىرالمسلىك كىلىلىگى.

امساک: اوشلىش، سىقلش، تىيش، سىقلە- نىش، تىيىنىش؛ بىخىلىلىك.

امطار: مطر سۈزىنىڭ كۆپلىگى. يامغىرلر.

أمهات: آنەلر.

إمهان : خۇرلىش، ضعیف حسابلىش، خدمتگە آلىش.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ: آيت كرىمەنىڭ تۈلىق متنى: «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ» (نحل- ۹۰) ترجمەسى: البتە، الله عدالتگە، احسانگە،

قرینداشلرگه یخشیلیک قیلیشگه امر
اېته دیر و فحش و منکر همده
و عظ-نصیحت دیر.

ظلمکارلیکدن قیتره دیر. او سیزلرگه وعظ
قیلور. شایدکه، اېسله سنگیز. (عبدالله ابن
مسعوددن (ر.ع.) قیلینگن روایتده او
کیشی: «قرآنده گی اېنگ جمعاوچی
آیت شو آیتدیر. اېرگشیلهدیگن
یخشیلیکنی هم، چېتلیشی لازم بؤلگن
یامانلیکنی هم جمع لب ذکر قیلگن»،
دیدیلر. الله بویورگن عدالت-اسلامی-
مطلق عدالتدیر. بو عدالتگه کؤره، هر بیر
شخص، جماعت و هر بیر قومگه عادلانه
معامله ده بؤلینه دی. همه اوچون اؤلچاو
بیر. «احسان» یخشیلیک قیلیش معناسینی
انگلتهدی. اسلامده اونینگ اېشیگی
کېنگ آچیلگن. «فحش» سؤزی نینگ
لغوی معناسی حددن آشیلیکدیر. لیکن
عُرفده کیشیلر ناموسیگه تعلقلی جنایتلر
توشونیلهدی. «منکر» دېگنده، انسان نینگ
صاف طبیعتی انکار قیله دیگن ایشلر
کؤزده توتیلهدی. بونی، البته، شریعت هم
انکار اېته دی. «ظلمکارلیک» اېسه، حقه
تجاوز قیلیش و عدالتنی بوزیشدیر.

درحقیقت، بولر اېسلشگه ارزیگولیک
و عظ-نصیحت دیر.
إِنْ يَكَادُ: سوق، حاسددن و یامان کؤزدن
سقله دیدیگن قرآن آیتی: وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ
كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ
وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ * وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ
لِّلْعَالَمِينَ (البته، کافرلر قرآن آیتلرینی
اېشیتیب، (اونینگ فصاحتیدن حیرته
قالگنلری اوچون) بو آدم عقلدن آزگن،
دېیشسه، سیزنی (یامان) کؤزلری بیلن
اؤلدیریشگه یقین توریدیلر. حال بوکه، بو
الهي كتاب عالملر اوچون ذکر، نصیحت و
حکمتدن باشقه نرسه اېمس. قلم سوره سی
۵۱-۵۲ آیتلر)

أَنَا أَجْزِي بِهِ: «کل عمل ابن آدم له إلا
الصوم فإنه لي وأنا أجزي به» (آدم
فرزندى نینگ هر بیر عملی اؤزی
اوچوندیر، فقط روزه مېن اوچوندیر و
اونینگ مکافاتینی مېن بېره من).

أَنَا أَفْصَحُ: حدیث شریف نینگ تؤولیق
متنی: أَنَا أَفْصَحُ مِنْ نَطْقِ الْبَاطِلِ بِدَائِي مِنْ

قریش. مېن رقیلردن یخشیراق و روانراق	انکسار: سینقلیک، سینیش.
سۆزلالوجیمن، لیکن قریش قبیله سیدنمن.	انگبین: عسل، بال، شهد.
اِنا: ایدیش، قدح، کوزه، خومره.	انهزام: شکست تاپیش، یینگیلیب قاچه
انائیت: منمنلیک، تکبر.	باریش، مغلوبیت.
انبان: تۆربه، خلته.	انهضام: هضم قیلیش.
انبُر: ایکی اوزون دسته لی تبمیر بویوم،	انهی: خبر، معلومات.
اوبیلن چوْغ و یا الاوده قیزیتله دیگن نرسه-	انیس: الفت، دوست، یقین، اورتاق، آشنا،
نی توته دیلر، بو بویومنی کؤپراق	یقین؛ همدرد، همدم؛ یاقیملی.
تبمیرچی، مسگر و زرگرلر ایشلته دیلر.	اهتدا: تۇغری یؤل تاپیش، تۇغری یؤلگه
انتفاع: نفع حاصل قیلیش، فایده له نیش،	یؤلله نیش.
منفعت قؤلگه کیریتیش.	اهتزار: تیتره ش، قلیتیره ش، یینگیل
انجم: نجملر، یولدوزلر.	حرکتگه کیریش.
انسب: اېنگ منسوب، اېنگ لایق.	اهرمین: یامانلیکلرگه باشقرووچی، شیطان،
انفاس: نفسلر، دملر.	دیو.
انفعال: اویه لیش، بیر نرسه دن اثرله نیش،	اهل: اېگه، صاحب، تېگیشلی.
خجالت.	اوان: وقت، پیت، زمان.
انقطاع: کپسیلیش، اوزیلیش، اجره لیش،	اوباش: بباش، دیدی، سیاق، بېزاری.
توگش، بیتیش.	اوترو: مقابل، روبرو، یوزمه یوز.
الانقوا: قدیم موغول و آلتای تورکی	اوج: هر بیر نرسه نینگ یوقاری تامانی،
خلقلری آره سیده مشهور بؤلگن افسانه	چؤقیسی، عموماً بلندلیک، آسمان.
لرنینگ باش قهرمانی.	

اونچ: انس و الفت، يقينليک.	اوچا: آرقه.
آوورت: لونج.	اوچاولا: اوچاولان، اوچله.
اوياقماق: باتماق (مثلاً آی)؛ اويغانماق، اويقودن تورماق.	اؤچماغ: جنت، بهشت.
اويرولماق: ايلنماق، اؤگيريلماق؛ مشغول بولماق، قيغورماق.	اوراد: وردلر، دعالر، وظيفه لر.
اؤپچين: ساووت، زره.	اورنگ: شاهلرنيگ تختی.
اؤپچينلوك: ساووتلی، زره لی.	اوزار: افزار، اسباب و قورال لر.
اؤتاغه: باشگه تاقيهله ديگن جيغه، تاج.	اوسروک: مست.
اؤتوک: ايتيک، چاپندازلر کييه ديگن مخصوص اياق کييمي.	اوسروماک: مست بولماق.
اؤچکو: اېچکی، کيیک، تاغ اېچکيسي.	اوشاتماق: ميدهله ماق، سينديرماق.
اؤرانيش: سراسيمه، اؤز يۇليني يۇقاتيشليک، قورشاولده قاليشليک. اؤرت: کوييش، يانيش، اؤرتھنيش؛ اؤت، النگه؛ توتون.	اوشانماق: اؤزيني سېزمسليک درجه ده حرکتسيز ياتماق، هوشسيزلنماق.
اؤرکوتماق: هورکيتيب قاجيرماق، چؤچيتماق، هورکيتماق.	اوشترک: تؤلقين، موج.
اؤرگمچي: عنكبوت، تارتنک.	اَوْضَح: روشناق، انيقراق، اېنگ روشن، اېنگ انيق.
اؤزلوک: اؤزليک، مېنليک، هويت، خصوصيت.	اوغ: اوتاونينگ اوستگي ياغاچي، يوغ.
	اولوالعزم: ثبات، متانت و غيرت اېگه سي.
	اولي: يخشيراق، توزوكراق، اېنگ يخشي.
	اوماچ: قتيق خميرني سووگه اووه لب پيشيريلگن سويوق آوقت.

- اۋسال: يامان، يره مس. اپنگ: رخ، ياناق، بېت.
- اۋسانماق / اۋسانمك: بېزماق، زېرىكماق، اپنگك: ايك.
- پشيمان بۇلماق. اپو: اوى، منزل.
- اۋغان: خداوند، الله تعالى. اپورولماق: اويريلماق، دوره آليب
- اۋكتە: بېھودە، كېرەكسىز. ايلنماق.
- اۋكسوك: آز، كم، توبن، پست. اياغ (اياق): كاسە، پيالە، قدح.
- اۋكورماق: بقيريب يىغلەماق. اياقچى: مى قويوۋچى، ساقى.
- اۋكوش: كۆپ، انچە، طلب. ايالغو۱: كوى تركيبيدەگى چۇزىق نغمەلر.
- اۋكولماك: تۇپلنماق، يىغىلماق، تودە- ايالغو۲: موسيقى اسبابلىرىدن بىرى.
- لنماق. ايالغو۳: اۋلن، يلە، اشولە، كوى، آھنگ،
- اۋگون: اۋزگە، باشقە، غير. تاثيرلى قۇشيق.
- اۋل: ھۇل. ايتورماق: يۇقاتماق.
- اۋلنگ: سېزە زار، اۋتلاق. ايرغتماق: قيميرلتماق، چيقتماق، آتماق
- اېتاك: كيىم اېتگى، اۋنگىرى ؛ آخر، (تاش، كېسك حقيده)
- كېيت؛ تاغ نىنگ اېتگى. ايريك: ييريك، كتە، يوغان، دغل،
- اېرن: مرد، اېركك محكم، قتيق، قيين، مشقت.
- اېشماق: اېپ اېشماق، پيشيتماق. ايريلدەماق: ايريللەماق، ايت نىنگ
- اېكچ: اېكندە، بۇلگندە. ھوريشيدن آلدن چىقرەدىگن اير ر ر
- اېمگك: يورە آلمەيدىگن بالە نىنگ قۇل و ايرين: دوداغ، لب.
- اياق بيلن سورىليب يوريش.

ایزاره: اوی برنده سینی پیریلن تاقچه آره- سیده گی قسمی، شو قسمگه قاپلنه دیگن تاش قاپلمه.

ایلیک ۲: سویک، سویک ایلیگی، مغزی. ایسیرغه: سیرغه، زیرک، قولاققه تقیله- دیگن تقینچاق، زیور. ایشنه ماق: یلتیره ماق، پارله ماق.

ایقان: انیق بیلش، ایشانیلیک، سند و ثبوتلی، معتبر. ایکاولا: ایکاولان.

ایوان: اوی نینگ آلد قسمیده تۆسین (بالار) لر نینگ بیراچی اوی دیواری وینه بیر اچی ستونلر یاکه پيشتاقلر اوستیگه قۇیب یاپیلگن آلدی آچیق جایی، برنده. ایگریم: اورییم، گرداب، سوونینگ ایله- نیب آقیشی، سوو ایلنمه سی.

ایلدیریم: یشین، چقماق.

ایله یی: آلدی، حضوری، ایلگریسی.

ایلیک ۱: قول. ایلیک توتماق- قولله- ماق، یاردم بېرماق؛ ایلیک چېکماق- قول

تارتماق؛ ایلیک سونمک- قول اوزاتماق؛

ایلیک تیشله ماق- حیرانلیکدن برماغینی

تیشله گن حالده تورماق؛ ایلیک

شیملمک- یینگ شیمرماق؛ ایلیک

بېرماق- قول بېرماق، یاری بېرماق؛ ایلیک

یوماق- قول تارتماق، کچقماق؛

ایلیکلاماک- قولگه کبلیترماق، قولگه آلماق.

ایلیک ۲: سویک، سویک ایلیگی، مغزی.

این المفر: یقول الانسان یومئذ این

المفر (قیامت- ۱۰) ترجمه: اوشل کونده

انسان قاچر جای قه پیرده؟ دېب قالر.

ایوان: اوی نینگ آلد قسمیده تۆسین

(بالار) لر نینگ بیراچی اوی دیواری وینه

بیر اچی ستونلر یاکه پيشتاقلر اوستیگه

قۇیب یاپیلگن آلدی آچیق جایی، برنده.

ایوریق/ایبریق: آبتابه، سوو، یاغ و باشقه

سویوقلیکلر ایدیشی؛ شراب سالینه دیگن

سفال ایدیش.

اییه: اېگه، صاحب، مالک.

ب

بابل: عراقده قدیمگی زمانده شهرت

قازانگن بیر شهر. چاه بابل- شوشهرده گی

افسانوي قودوق. افسانه لرگه کؤره

آسماندن اینگن هاروت و ماروت ناملی فرشته لرنی خداوند شو قودوقده عذابله- گن. (بدیعی تیلده گوزلر ایگی نینگ چوقورچه سینی شو چاهگه اؤخشه تیب، «چاه بابل» دپیله دی)	بارک الله: عربچه آلقیش، یعنی، خداوند برکت بېرسین! باره: قلعه دیواری. بارو: قلعه دیواری. بازگونه: تېسکری، واژگونه. بازگون: تېسکری، واژگون. باش سیغورماق: باش سوقماق، کیرماق. باصره: کؤریش قوتی، کؤریش سېزگیسی، کؤز. باغیر: جگر، کؤکرک. باغیش: اؤتاو یاکه خانه نینگ کیریش جایی، آستانه سی، بؤساغه سی. بالا: باله. بالخاصه: خصوصاً، اینیقه سه. بالشکر تَدوُمُ النِّعم: نعمت اېگه سیگه شکرلر برجا قیلش، نعمتنی فراوان و دوامدار بؤلشیگه سبب بؤله دی. بالضرورت: ضرورتاً، مجبوراً، چاره- سزلیکدن. بالطبع: اؤز خواهشی بیلن، طبیعتاً، طبیعی روشنه.
بادیه: چؤل، صحرا، بیابان. بار ۱: موجود. بار ۲: دور، ابرور. بار ۳: یوک، غم. بار ۴: میوه، حاصل. بار ۵: دفعه، مرته، کره. بارانغار / برانغار: سپاه نینگ اؤنگ قناتی، قرارگاه نینگ راست تامانیده گی عسکرلر تؤپلمی. باربد: خسرو پرویز مطربی - قوشیقچیسی - نینگ نامی. بارد: ساووق، ساووق هوا، ساووق یېر. بارس: قپلان، پلنگ. بارقه: یشینده ی روشن.	

- باني:** بنا قیلووچی، عمارت قورووچی، قورووچی، بناکار، استا.
- باهر:** روشن، انیق.
- باير:** قير، تېپه، بلندلیک یېر.
- بجین:** میمون.
- بحرالاجزا:** قیرغاقسیر دېنگیز.
- بحرانجات:** قوتیلیش دېنگیزی، فرهاد تامانیدن شیرینگه آتب قازیب ایشلنگن کتّه حوض نامی.
- بحل:** کپچیریش، عفو اېتیش، بهریدن اؤتیش، بغیشلش.
- بحللیک:** کپچیریش، عفو اېتیش، بغیشلش.
- بخار:** بوغ، تومن، تَف.
- بُختی ۱:** نارتویه، قیزیل (توق ملّه) رنگلی تویه.
- بُختی ۲:** یوک ارتیلهدیگن کتّه قاییق. فلک بُختیسی_آسمان تویهسی، آسماندهی کپنگ.
- بخل:** قیزغنچلیک، قوریمساقلیک، بخیللیک، خسیسلک.
- بُخور:** اؤتگه تشله گنده خوشبوی توتون بېره دیگن مادّه، خوش ایسلی توتتقی.
- بدیع:** ینگى ایجاد؛ گؤزل، نفیس، نادر، عجایب.
- بدیع الدهر:** دنیا بدیعی، دنیانینگ گؤزلی، نادری.
- بذله:** لطیفه، چیرایلی و یاقیملی سؤز، اسکیه، شعرنی بدیعی اؤقیش.
- بَر:** قوروقلیک، یېرنینگ آدملر یشه-یدیگن قسمی.
- بَرّاق:** پارلاق، تینیق.
- بربط:** اؤردک شکلیده یسلگن قدیمگی چالغو اسبابی.
- برد:** ساووق.
- بَرَدَع:** قفقاز ناحیه لریدن بیرى. قدیم پادشاهلرنینگ تخت و سلطنتی شو ناحیه-ده بؤلگن.
- برقع:** یوزگه توتیلهدیگن پرده، نقاب.
- برگستوان:** اوروشده آت یاکه پیل گه یاپیله دیگن اؤق اؤتمس باستیریق، اؤق اؤتمس یاییق.

برهمن: روحاني پيشوا، بت پرستلريننگ پير و مرشدلری؛ هندوستان اشرافي لرینی هم برهمن ديدیلر.

برودت: ساووقلیک.

بری: خالی، خالص، پاک، تازه، آزاد، اوزاق (بیرار عیدن)

برید: خط حرکت، ابلتووچی.

بساط: توشمه گیلیم؛ کینگ میدان؛ متاع، اسباب - انجام.

بسیط: یازیق، یاییق، کینگ، تپکیس؛ ساده، عادی، مرکب بؤلمه گن؛ عروضده بیر بحریننگ نامی.

بشارت: آلدیندن بیریلگن خوش خبر، سبونیچلی خبر.

بشاق: باشاق؛ اوق اوچیگه بیریکتیریلگن اؤتکیر اوچلی تپمیر.

بطی: سست، سبکین، آهسته.

بَعْدَهُ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى: اشاره قیلینگن آیت نینگ تؤولیق متنی: «سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا ۚ إِنَّهُ هُوَ

السَّمِيعُ الْبَصِيرُ» (اسراء سوره سی، ۱-آیت) ترجمه سی: اؤز بنده سینی کبچه سی مسجدالحرامدن اطرافینی برکه لی قیلگنیمیز مسجدالاقصی گه آیت- معجزه لریمیزی کؤرسه تیش اوچون سیر قیلدیرگن ذات پاک بؤلدی. البته، او ایشیتگووچی و کؤرگووچی ذاتدیر.

بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ: العاديات سوره سی نینگ ۹-آیتیگه اشاره قیلینگن. اونینگ تؤولیق متنی: «أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ» و معنی سی: آدملر بیلمه یدیلرمی که بیر کون قبرلر ایچیده یاتگن (اؤلیکلر) تشقیریگه آتیله دیلر.

بعینه: خودی، خودی اؤزی، عیناً.

بقعه: بنا، عمارت، اوی، سرای، منزل، مقام.

بَقَم: قیزیل بۇیاق آلینه دیگن درخت، قیزیل بۇیاق؛ قتیق یاغاچنی بیرنچه ییل سوو ایچیده، اینیقسه دایمی سوو آقه- دیگن تپگیرمان اریغی توییگه قویب، سؤنگ اوندن پیچاق و چاقو ساپلرینی

ایشلەیدیلەر، منە شونەدی اصولدە تیارلنگن	بھاییم: تۆرت ایاقلی حیوان.
یاغاچ بقم دېیلەدی.	بھذا القیاس: شو قیاسدە، شو قیاس بیلن، شونگە تقاسلب.
بکارت: باکرەلیک، قیزلیک، عفت.	بھر: بھرە، حصە، اولوش؛ اوچون.
بکاوول: خان دسترخوانچیسى، خوان	بھی ۱: میوہ نامى.
آوقتلىرىنى تارتىپ كۆرۈۈچى؛ آشپز باشى.	بھی ۲: ساغلاملىك وتندرستلىك.
بكتَر: زرە.	بوادى: بادىھلەر، چۆللەر، صحرالر و بیابانلر.
بلا: -سيز، اېمس، بې- معنی سیدەگى	بوالبشر: کیشیلرینگ آتەسى، آدم اتا.
بۇلىشسيزلىكنى بىلدیرەدی.	بوالعجب: اینگ قیزىق، عجبلىرلى، تعجب قىلگودىك.
بلارك: يلتىراق اۋتكىر قىلىچ.	بوالفضول: سیرگپ، بیهوده نرسەلربیلن شللنوۋچى.
بلاغت: يېتىلىش، وایه گە يېتىش، بالغلىك، يىگىتلىك دورىگە يېتىش؛ سۆزنى	بوتراتماق: تۈزىتماق، ترقتماق، پراگندە قىلماق.
ايخچم، گۈزل و مضموندار قىلىپ افادە- لش، بدیعى افادە، مقصدلى گۈزل افادەلر بیلن انگلەتیش.	بورگوت: آۋچى قوش، عقاب، قىرغى.
بلیات: بلالر، آزارلر، رنجلر، مشقتلر، قىغو و مصیبتلر.	بورنە: بورون، آلدینگی زمان.
بن: بنیاد، اساس.	بوشماک: آزارلنماق، خفە بۇلماق، ضررلنماق.
بناگوش: قولاق نینگ پستگى يومشاق قسمى، سیرغەسى.	بوqlمون: تورلى رنگلربیلن تونیب و هر آن باشقە رنگ کۆرىنىپ تورەدیگن متاع؛
بنگ: نشە، قارە دارى، کۆکنارکبى کيف بېروۋچى نرسەلر.	

شونده ی قلیققه اېگه کیشیلر؛ آغمه چی و تورلنوو چی کیشی؛ منافق.

بولباد: سیرشمال، بوزوق، اېسکی، ترتیب- سیز؛ ظلم.

بولجار: قوشین یوریشگه آتلگنده تۋپله- نیش میدانی؛ تۋپله نیشگه وعده قیلینگن وقتی.

بوم: بای اۋغلی، بایقوش، بومقوش.

بۇرتاغ: پست و بلند، اۋنقور-چۋنقور، ناتېکیس یېر.

بۇرداماق: سېمیرماق، شیشماق.

بۇرک: قلیاق، تېلپک، کلاه.

بۇغو: کییک، آهو.

بۇغوزله ماق: سۋیماق، بۋینینی کېسماق.

بېداد: جور، ظلم، عدالتسیرلیک.

بېگنماق: یاقتیرماق، خوش کۋرماق، معقولله ماق.

بېلگو: نشانه، بېلگی، تمغه، علامت.

بیاض: آق، آقلیک، آققه کۋچیریلگن نسخه؛ آق قاغاز؛ توزلی شاعرلر شعرلری تۋپلنگن کتاب، میده شعرلر تۋپلمی.

بیت الاحزان: غمخانه، قیغو و الم اوی.

بیتُ الحَرَم: بیت الله، خدانینگ اوی.

بیتُ الشَّرَف: یوکسکلیک و بویوکلیک اوی؛ بیت شرف نجوم اتمه سی بۋلیب، بیتته سعادت یولدوزلریدن ییری اولرده جایله دیگن برج. چنانچه قویاش حمل برجیده جایله شگن، آی ثور برجیده، مشتری سرطان برجیده، زهره حوت برجیده، عطارد سنبله برجیده، مریخ جدی برجیده و زحل میزان برجیده. عالمرگه کۋره، هر سیاره نینگ بیت شرفی- چیقیش اوییدیر.

بیت المال: دولت اختیارگه آلینگن مال-ملک؛ دولت خزینه سی.

بیرجیس: مشتری سیاره سی نینگ نامی.

بَيَّضَ اللهُ تَعَالَى اُورَاقَ جَرَايِمِهَا: الله تعالی گناهلری ییراقلرینی آقرتیرسین.

بیضا: اۋته آق؛ پارلاق، پارله گن، یلتیراق.

بیضه: تخم.

بیع: سودا، ساتیش.

بیغ: جزم، قصد، نیت، فکر.

بیلگورماق: بیلدیرماق، توشونتیرماق؛ **پرنیان:** ایپکدن تۆقیلگن گلدار یوپقه یلتیرەب کۆرینماق.

بیلیک: بیلیم، علم، عقل. **پرّە:** قیرّە.

پشیز: ارزیمەیدیگن، قارە پول، چقە.

پشیزە: چقە، اینگ میدە پول.

پلاس: درویشلر کیەدیگن ییرتیغ جون لباس، گیلیم.

پود: ارقاغ.

پوزش: عذر، کبچیریم.

پوف: ایسیق نرسەنی ساووتیش اوچون اوپکەدن چیققن هوانی دوداغ واسطەسیدە دم قیلماق.

پالھنگ: آت نینگ یوگنی نینگ ایگّی یانیگە باغلنەدیگن و آت شونی تارتیش بیلن ھرتامانگە بوریلەدیگن تسمە.

پوی: یوریش، چاپیش.

پویە: یۆرتیش، اؤرتەچە تیزلیکدە یوریش.

پېسە: آلە چپار.

پى ۱: اياق، قدم؛ اياق ایزی.

پى ۲: بۇرى تامير، سينگير.

پ

پارکند: پرچە، بۆلک.

پازھر (پادزھر): زھرني قيترەدیگن داری، زھر مھرە.

پاس: قۇریقلش، سقلش.

پالودە: تینیق، صاف، سیزگیچدن اۆتکریلگن؛ سیقیب آلینگن (شیرە حقیدە)؛ بیر ییگولیک نینگ نامی.

پران: اوچووچی، اوچگن حالدەگی، آتیلگن.

پرسە: آدیم تشلش، مقصدسيز یوریش.

پرگار (پرکار): دایرە چیزووچی ھندسی اسکونە.

پرگالە: یماق، کیملرگە یملگن اېسكى-توسكى لته لر.

پرند: ایپکدن تۆقیلگن یوپقه کیملیک.

پَيَاپِي: كپيتمه-كپيت، اوستمه-اوست،
توتش. **تالماق:** چرچه ماق، هارماق، خسته
بؤلماق.

پيرايه: بېزه ك، زينت.
پيغاره ۱: طعنه، بهتان؛ پيچيرينك؛ آوازه.

پيغاره ۲: غارليك، چوقورليك پيرلر.
تاموغ: دوزخ.

تانگلاماق: تينگله ماق، قولاق سالماق،
اوقماق.

تانگله: ابرته سي كون، ابرته.

ت

تابان: پاشنه، اياق كفي نينگ سؤنگگي
قسمي.
تاپينماق: اوچره شماق، بير-بيرني تاپماق؛
عبادت قيلماق.

تائي: آسته ليك؛ سېكينليك، بير ايشده
تېزليك قيلمه ي، سېكين-استه، آغريليك
بيلن حركت قيليش.
تار: ايپ، ارقان، تاله.

تانوق: گواه، شاهد، تانيق، بېلگي.
تائي: استه ليك، سېكينليك، بيرار ايشده
تيزليك قيلمه ي، سېكين-استه و آغريليك
بيلن حركت قيليش.
تاوشالماق: اېزيلماق، ينچيلماق،
ضعيفلنماق.

تارک: باش نينگ تېپه قسمي، باش.
تاز: باشيگه توکي يوق، کل.
تازيانه: قمچي.

تاويل: سؤزني باشقه گپ و مثاللر آرقه لي
معنا قيليش و ايضاحلش.
تپانچه: شپلاق، شپات.

تأسف: اچينيش، افسوسله نيش، كوينيش.

- تتبع: بیرار نرسه نینگ ایزیدن باریش،
کوزه تیش.
- تجزی: جز-جز بۆلیب پرچه له نیش،
تجزیه بۆلیش.
- تجمل: بزه ک، زینت، پرداز.
- تجهیل: نادان، جاهل دېب حکم قیلیش،
نادانلیککه نسبت بېریش.
- تحاشی: آرتیقچه سۆز ایتیشدن سقله-
نیش، تۇغریدن-تۇغری موضوعگه
کیریش، حاشیه له مسدن گېریش.
- تحت الثرى: یېر آستی؛ منه بو آیه کریمه-
گه اشاه قیلینگن: «لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ
الْأَثْرِ» (طه-۶) ترجمه سی: آسمانلرده-
گی نرسه لرو یېرده گی نرسه لر، اولر نینگ
آره سیده گی نرسه لر و یېر آستیده گی
نرسه لر او نیکیدیر.
- تحرص: وقتنی پایلش، شرایطنی کوتیش.
تَحَرُّمُز: حرامزاده لیک، قلابلیک.
- تحسر: حسرت چېکیش، افسوسله نیش.
- تحيات: سلام، دعا، مقتشله؛ تیریکلیک.
- تخلف: خلافلیک کؤرسه تیش؛ اختلاف،
نا موافقلیک، تۇغری کېلمسلیک؛ آرقه ده
قالیش.
- تذرو: توس تاووق، دله تاووق، قیرغاوول.
- تذكرة الاوليا: ولیر تذکره سی (شرح حالی
تؤپلمی)
- تذهیب: زرلش، آلتینلش، آلتین
قاپلش، آلتین بیلن نقشلش.
- تربيع: تورتگه یېتکیزیش، تورتلیک
قیلیش؛ تورتگه بۆلیش.
- ترجیح: بیر نرسه نی ایگینچی نرسه دن
آرتیق کؤریش.
- ترسا: نصرانی، عیسوی.
- ترشح: سویوقلیکلر نینگ سیزیب آقیشی؛
بیرار یشیرین نرسه نینگ بیلینب قالیشی.
- ترصیع: بیرار نرسه گه زینت اوچون قیمت
بها تاشلر اؤرنه تیش، بزه ش؛ شعرده
بیرینچی مصرع سۆزلری بیلن ایگینچی
مصرع سۆزلرینی بیر-بیریگه آهنگداش،
وزنداش و قافیه داش قیلیب کهلته ریلیشی.
- ترنجبین: یانتاق (تیکن) شکری.

ترويح: خوشبوى قىلىش، راحتلتىرىش، دم بېرىش.	تَعْلَم: اۋرگەنىش، بېلىپ آلىش.
تَزْوُج: جفتلەنىش، اويلەنىش.	تعميه: معمالشگن؛ كور قىلىنگن.
تزویر: الدەش، حیلە، فریب.	تعويذ/تعويد: تومار، دعا.
تشعير: ساچ و سقال قۇيىش.	تَعْن: بېلگىلى بۇلىش، انىقلەنىش، آشكار بۇلىش.
تشنيح: ملامت قىلىش، عيىلش.	تغار: تگارە، كىر يۈويلەدىگن، خمير قارىلەدىگن سفال ياكە تېمىر ايدىش.
تشوير: تۇلقىن؛ فلاكت.	تفاول: ايرىم توتماق، بىرار ايشنى يخشىلىككە بېجش، فال كۇرىش، يخشى نيت قىلىش.
تصوّر: بىر نرسەنىڭ ياكە حادثەنىڭ صورتىنى اۋىلب اونى ذهنيده گوده- لتىرىش، خيالگە كېلتىرىش، فكلش.	تَفَحَّص: اطرافلىچە تېكشىرىش، سوروشتىرىش، كاولش.
تَضَرُّع: يلىنىش، يالبارىش.	تَفَرُّج: سىر و تماشا، كۇنگىل آچىش.
تضعيف: ضعيفلشتىرىش؛ ايگى برابر.	تفرس: سند و علامتلىرىلن تاپىش، وقتى يىلن بېلىپ، پېقب آلىش.
تَظْلَم: ظلمدن شكايەت قىلىش، ظلمدن زارلەنىش، داد و فغان.	تفرس: فراست يىلن بېلىپ آلىش، پېقب آلىش.
تعب: مشقت، قىينچىلىك.	تفرعن: اۋتە كبرلەنىش، تكبر.
تعبيه: توزىش، تربيه گە سالىش، جاى- جايىگە قۇيىش.	تفضيح: بىراونىڭ عيىنى آشكارا قىلىپ بدنام ايتىش، رسوا قىلىش، شرمندە قىلىش.
تَعْدَى: ظلم قىلىش، تجاوز قىلىش، حددن آشيش.	
تَعْفُن: چىرىب-اېرىب، سسىب كېتگن نرسەدن بورقىب چىقەدىگن يامان هيد.	

تفقد: یۇقالگن نرسەنى اختريش، سۇراقلىش؛ مهربانلىك كۆرسەتیش.	تمله مک: تمام قىلماق، توگتماق.
تقّه / تقا: ايتىك نىنگ نعلی؛ ايتىك نىنگ توگمه و توگمه جایی.	تموّج: موجه نیش، تۇلقینلە نیش، چيقه- لیش.
تقى: تغین، ینه.	تموغل: دوزخ.
تك ودو: يوگوريش - يېلىش.	تمۆل: بايلىك، باي بۇلىشلىك، مالدارلىك.
تك: يوگوريش، يوريش، چاپيش.	تنبک: كيچىك دؤمبیره.
تكاور: يورومال آت.	تندرنا: نادرمن، يگانه من.
تكلف: اوزىنى كلفتگه سالىش، اوزىنى قىينش، قىينه ليش و كلفتله نيش بىلن بير ايشنى بجرىش؛ حشمت، بزه ك.	تنصيف: يريم، نصفى.
تگرگ: ژاله، دؤل.	تنعم: ناز و نعمتلىر ايچيده يشش، راحتده يشش.
تلاطم: اورىلىش، تۇلقىنلارنىنگ بير-بيريگه اورىلىشى.	تنفّر: جىركه نيش، نفرتله نيش.
تلالو: پارلىش، يرقيره ش.	تُنقال: بېلگىلنگن جايگه يىغىلىش تۇغرىسىده عسكەرلرگه خبر بېرىش ياكه بو يروق قىلىش.
تلبیس: حيله، مکر، نیرنگ، يالغان.	تنقىر: اۋىش، كاولش.
تلون: رنگ-برنگ بۇلىش، اۋزگريپ توريش. تاوله نيش.	تنقيص: كمچىلىك كۆرسەتیش، آزه- يتيش، كمياب نرسه، يېتىشماوچىلىك، سىقىلىش.
تمّ بالخير: خىرى بىلن توگه دى.	تند: اۋرگمچك، تارتىك، عنكبوت.
تمّتع: بهره، لذت، فايده له نيش، بهره آلىش.	

تواتر: كېتمة-كېت ترقه تيش، ياييلش،
بیرار خبرنینگ آغیزدن آغیزگه اؤتیب انیق
حالگه كېلیشی.

توتوق: پرده، تۇسیق؛ غاو.

توتون: دود.

تورقه: نفیس ایپک متاع، زربافت ایپک.
تورقه تۇن - ایپک متاعدن تۇقیب تیارلنگ
تۇن.

تورنا: تورنه.

توز: راست، توزوک، تۇغری، درست.

توزاق: دام، آوچیلرنینگ آونی قۇلگه
کیریتیش مقصدیده حیوانلر و قوشلر
یولیده قۇیه دیگن تَلکَلری.

توسن: شوخ آت، اؤیناقی آت،
تۇپینچاق.

توسیع: كېنگه یتیریش، كېنگچیلیک،
كېنگلیک.

طوع: بویروق، فرمانبردارلیک.

توغ: علم، بیراق.

توقیر: آرتدیریش، كۇپه یتیریش، فایده.

توقیع: شاهنینگ یارلیق بویروق و
فرمانلریگه قۇییلگن مخصوص بېلگی،
شونده ی بېلگی قۇییلگن بویروق، فرمان،
یارلیق.

توگن/توگان: داغ، ایز، بېلگی، یر
وجراحتلردن قالگن ایز.

تول: ابری اؤلگن خاتین و خاتینی اؤلگن
اېرگه نسبتاً قۇللە نیله دی، بیوه.

تولکو: تولکی.

توماغه: ینگى اوشلنگن قوشنى قۇلگه
اؤرگه نیشگه قدر باشیگه کییدیریب
قۇییلە دیگن قیش توماق.

تومشوغ: قوشلرگه نسبتاً نول، و حیوانلرگه
نسبتاً پوز.

تومن ۱: اؤن مینگ.

تومن ۲: ناحیه، اولوسواللیک.

تومن ۳: اتموسفیرنینگ قوی قتلملریده
یوزه گه كېله دیگن میده سوو یاكه موز
ذره لری. بو ذره لر تۇسیقلیگی باعث
یېرنینگ بیرار حدودیده قویاش و آی
نورلری تېگمه ی، هوا قرانغولشه دی.
قراتومن، قویوق تومن.

تونگ: قتيق ساووق.

توش: دوچ، مقابل.

تونگلوك: توينوك، روزن.

توشوك: تېشيك.

توواغ: توياق.

تۇلغەماق: قيرماق، بورەماق، اېشماق،
تاوولەماق.

توھم: وھيمەگە توتيش، قۇرقيتيش.

تۇنگ: قتيق ساووق.

تويوق: توركى ادبياتگە خاص بير شعري
ژانر، اونينگ وزنى و شكلى رباعىگە
اوخشىيدىن قطع نظر، قافىە كېلگن برچە
سۆزلر شكلداش سۆزلر بۇلىپ تجنيس
لفظى صنعتى اصولى بىلن ايتىلەدى.

تۇنگولماق: ساووماق، اميد اوزماق.
حياتدن تۇنگولماق، بېزماق.

تېرگەماق: تېكشىرماق، نظارت قىلماق،
تعقيب آستىگە آلماق، تحقيق قىلماق.

تھتک: پرده ييرتيليش، شرمندە بۇلش،
رسوالىک.

تېگرو: ...گچە، ...گە، قَدَر.

تېلبرەماق: تېلبەلنماق، ديوانە بۇلماق.

تھمتن: بهادير، پهلوان؛ رستم نينگ لقبى.

تېنگيز: دېنگيز، بحر.

تەنقرە: تگى كوموش، يوزى آلتين
قاپلنگن بويوم.

تېوروك: تېوهرک، تۇگرک؛ اولاق،
قوراق.

تھور: غضب و شدت بىلن هجوم اېتيش،
مسألهگە توشينمەى توريپ، بيردنيگە
قيزيشيب، هاويللب كېتيش، هاوليقيش.

تېورەماق: باتماق، تېشماق، سنچماق.

تيرمنە: تيرناقلەماق، نهايت سعى و تلاش
قىلماق.

تھوع: يورهک اۇقچىماق، قوسماق.

تيرمه ماق ۱: تيندهماق، تيرمشماق.

توپە: تېپە، بلندلىک.

تيرمه ماق ۲: اۋرەماق، تۇقىماق.

تۇشلوق-تۇش: هرکيم اۋزيچه، هرکيم اۋز
آلديگە.

تيزتک: چاپر، چاپاغان، ايلدام.

تیشی: حیوان و قوشلرنینگ اورغاچسی. **ثوابت:** ثابت، تورغون يولدوزلر.

تیلوک: تیلیک، تیلینگن؛ بیرتیق.

تییماق: بیرار ایش-حرکتدن تۆختماق، اوندن اؤزینی یا باشقەنی قَیترماق، اهرک بېرمسلیک.

ج

جار و بولجار: وعده جایی، چقیریلگن اؤرین.

جار: بلند آواز چقیریش؛ حاکملر فرمانینی اېل قولاغیگه یتکزیش.

ث

جازم: جزم قیلووچی، بیر ایشگه قصد قیلووچی، مقرر (قطعی) قیلووچی.

جاه: منصب، یوقاری درجه لی اؤرین، مرتبه.

جبروت: بویوک، اولوغ، بویوکلیک، اولوغلیک.

جبرئیل: خدا بیلن پیغمبرلر اؤرتەسیده واسطه چی، وحی کېلتیووچی فرشته آتی.

جبل: تاغ.

جبه: تېمیردن تۆقیلگن قدیمگی اوروش کییمی، جیوه، ساووت، تېمیر کییم.

جبین: منگله ی، پیشانه.

جدی: تاغ اېچکیسی، کییک؛ قویاش برجلریدن ۱۰-برج نامی.

ثاقب: یاروغ، اؤتووچن، اؤتکیر. **ثقبه:** تیشیک.

ثقل: آغیرلیک، وزمینلیک.

ثقیل: آغیر، وزمین؛ غلیظ.

ثقه: ایشانیش، ایشانچلی کیشی.

ثلاث: اوچدن بیرى.

ثُمَّ بِاللّٰهِ: اوندن کېیین الله بیلن.

ثم الطريق: پیغمبریمیزنینگ مبارک حدیثلرینینگ تۆلیق متی: «الرَّفِیقُ ثُمَّ-الطَّرِیقُ» یعنی اول اورتاق، کېیین یؤل تنله.

ثمین: قیمت بها. دُرّ ثمین- قیمت بها دُرّ.

ثنا: مقتش، مقتاو، مدح.

- جرار:** اۋز تامانیکە تارتووچی؛ اوروشقاق، قۇرقمس تۇدە؛ چقان، ایشگە باشی چیقیشەدیگن، چست و چالاک.
- جردە (چردە):** توس، رنگ، تۇریق رنگ.
- جرعە:** بیر یوتوم، بیر قولتوم (ایچکیلیک).
- جرگە:** ایلنە دایرە، قطار، اۋرەب آلیش (آودە)؛ عسکر، قۇشین؛ مراتبە.
- جرم:** جسم، ماهیت، آغیرلیک، وزن.
- جرم:** گناہ، جنایت.
- جَزَع:** بی طاقتلیک، داد و فریاد.
- جزم ۱:** قطعی، مقرر، انیق.
- جزم ۲:** عرب الفباسیدە یاییق بۇغین بېلگیسی، سکون.
- جزو:** بۆلک، قسم، پرچە؛ اندک، آزگینە.
- جزودان:** قاغاز و یازوولر سالینەدیگن (چرمدن ایشلنگن) کیچیک خلته، پاکت.
- جُعل:** قارە قۇنغوز، قله ماچ، تېزەک-قۇنغوز.
- جَفَّ الْقَلَمُ:** عربچە گپشکل: (جَفَّ الْقَلَمُ) یعنی، قلم قورودی. «جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا أَنْتَ لائِقٌ» - (سېن سزاوار بۇلگن نرسەگە کۆرە قلم قورودی) یا «جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ» - (لوح محفوظدە یازیلگن و اۋزگرمەیدیگن نرسەلر باعث قلم قورودی) حدیثلری اساسیدە، بو گپشکل کۆپینچە تقدیر کپسکینلیگی و جبر تفکریننگ تصدیقی اوچون قوللنیلەدی.
- جلا:** وطنی تشلب کپتیش، کپچیب کپتیش، وطندن اجرەلیش، سورولیش.
- جَلَّاب:** گلاب، گل سووی (شیره سی) بیلن عسل یاکە شکرنی ارەلشتیریپ تیارلنە-دیگن شربت.
- جَلَّاجِل:** قۇنغراقچە، شیلدیراق، زنگ.
- جلادت:** مردلیک، باتورلیک، ددیللیک، جسارتیلیک، چقانلیک.
- جلالیت:** اولوغلیک، عظمت.
- جَلَّتْ وَشَأْنُهُ:** اونینگ نعمتلی و قدری آشین! (دعا).
- جُلوس:** اۋتیریش، مجلس.
- جلیس:** بیرگە اۋلتیرووچی، همصحبت، مجلسداش، همنشین.
- جَمَازَه:** تېز یورر تویه، یوگوروک تویه.
- جَمال:** حسن، گۈزلیک؛ یوز، بپت.

جمالیت: مرحمت، مہربانچیلیک۔	جؤب (جؤپ): تینگ، ماس، مناسب۔
جُمان: مروارید، مروارید شکلی، کوموش دانہ لری۔	جود: انعام، احسان؛ سخیلیک، قۇلى آچقیلیک۔
جناح: قنات، قوشلر قناتی۔	جوزا: اېگیزک؛ قویاش برجلریدن اوچینچی برج آتی۔
جُنّا: اېگرنینگ قاشی۔	جوشن: ساووت، زره، سیمدن تۇقیلگن قدیم اوروش کیملریدن بیرى۔
جَنیّت: پادشاهلر بیرار بیرگه آتله نیب چیققنده، احتیاط اوچون بیرگه آلیب یوره-دیگن آت۔	جوع: آچلیک؛ اشتها۔
جَنیبتکش: آت نینگ یوگن باغیدن توتیب ییتلاوچی شخص۔	جُغرات: قتیق۔
جُنید: جندنینگ کیچره یتیریلگن حالتی، کیچیک عسکر؟	جوف: نرسه نینگ ایچیده گی بۇشلیق جایی، کاوگی۔
جهل: بیلمسزلیک، نادانلیک، بیلمسلیک؛ اچیق قیلیش۔	جولان: ایله نیش، کپزیش؛ اؤزینی هر طرفگه تشلب اؤینش، اؤیناقلش۔
جهیم: جهنم، دوزخ۔	جَوّله: بۇزچی، تۇقووچی۔
جوارح: بدن اعضالری۔ قۇل، ایاق، تیل و باشقه لر۔	جونگ: قاییق۔
جوانغار: قۇشین نینگ سۇل قناتی۔	جَوهر: قیمت بها تاش، گوهر۔
جواهر: (بیرلیگی۔ جوهر) قیمت بها گوهرلر، تاشلر۔	جَوگی: هندوستان مرتاضلری۔
	جیب: کییم نینگ یقه سی؛ چۇنتک، کیسه؛ کۇنگیل، دل، دلده گی مدعا۔
	جیران (جیرن): کییک، آهو۔

جيفه: اوليمتيك مال، حرام مال.	چاكر: خدمتگار.
جيهون: آمودريانينگ قديمگي آتي.	چالاک: تېتيك، ايلدام، چقان، كېليشگن.
جېلى: جېل، كيشيلرنى قطار قىليب بۇيىنلريگه سالىنه ديگن سىرتقان، دوره كيشن.	چاووش: اېشيك آغاسى، پادشاه و اميرلر درباريدە گي خاص ملازم.
جېليلىك: جېلەلى، بۇيىنگە جېلە (تېمىر سىرتقان) سالىنگن.	چرگس ۱: چركس خلقى.
	چركس ۲: كمان اۋقينيگ اوچى، تيغ- نينگ دىمى.
چ	چرگه: اوچيلر تامانيدن آونى اۋرتەدە قمل قىليب آليش اوچون تشكيل اېتيله ديگن حلقه، بو حلقه تشكيليدن مقصد، قملگه آلينگن آونى قاچيش و قوتيليش يۇللرينى بوتونلەى تۇسيب آليشدير؛ جرگه.
چابك: چقان، ايلدام، تېز، چاپاغان.	چاست: چقان، تيز، چالاک، شيلنگن، محكم.
چابون: پرده، تۇسيق.	چغذ: بايقوش، باى اۋغلى.
چاتمه: درختنى شاخه لرينى يېرگه كۇمىب، اوچلرينى يېر-يېريگه چتېب باغلب قىلينگن كپه، چيله.	چكاوك: تۇرغەى.
چاشنى ۱: مزه، طعم، تات.	چۇم: تماماً، بوتونلەى.
چاشنى ۲: تاتيش، مزه سىنى تاتيب كۇريش.	چناق: ماللرگه سوو قويىب قۇييله ديگن ايديش.
چاشنى ۳: بهره، مزه.	چوركه ماق: اۋره ماق.
چاغير: مى، ايچكيليک، شراب.	چوشكورماك: اكسیره ماق، عطسه اورماق.
چاقين: چقماق، يشين.	

چوگان: «گوی-چوگان» اؤيينيده آت اوستيده توريب، گوی(تۆپ)نی توتیب، تۆخته تیب آلینه دیگن، اوچی بیرگه بیتنه- دیگن اوزون تیاق.

چوم: توم، بوتونله ی، تماماً.

چه: آق اوی، الاچوق، کۆچمنچی اهالی- نینگ صحرالرده تیکيله دیگن یاغاج، چینگ، کیگیز وباشقه جون محصولاتیدن یسلگن خانه لری.

چینگه: قۇشیق نامی، یار-یار قۇشیغی- نینگ قدیمگی نامی.

چۇق: کۆپ، تله ی، چۇخ.

چیریک: عسکر، قۇشین.

چېکره تماق: پیرپیره تماق، تیره شگه اؤخشش حرکت قیلماق.

چېکمک ۱: تارتماق، باشدن کېچیرماق: برچه ستم چېککوچی برباد اؤلوب (ح.ا.)

چېکمک ۲: سوغوریب آلماق:

لعل ایچره یاقوتدور، ایستر بها لیک سامانین چو چېکر کهربا (ح.ا.)
چېکمک ۴: اورماق:

بوآنچه اېمس اېدی که یانه چېکتیلر ایکاوله تازیانه (ل.م.)
چېکمک ۵: اؤتکزماق، تیزماق، تارتماق: رشته غه چېکتی نېچه دُر یتیم (ح.ا.)

چېکمک ۶: تقدیم اېتماق، توتماق، سونماق:

چېکب خاقانغه او گنج خرامی که بؤلغه ی خلیغه انعام عامی (ف.ش.)
چېکمک ۷: باتماق، اؤتیرماق:

کیم چو سحر کؤرگوزور انوارینی چېککوچه کون غربغه رخسارینی (ح.ا.)
چېکمک ۸: ایلپ آلماق، آسماق:

چېکمک ۹: یېتماق، توتشماق، اولشماق:

هرپیرده آفت احتمالی گردونغه چېکب رباط عالی (ل.م.)
چېکمک ۱۰: کؤترب بارماق، اېلتماق، هیده ب بارماق:

مخلصینگ ایچره سعی اېتیب جاندين سېنی چېکسم بو تیره زنداندين (س.ا.)
چېکمک ۳: اؤزیگه تارتماق، جلب قیلماق:

حکمني سوروب اميرلردېک
ليليني چېکېب اسيرلردېک (ل.م)
چېکمک ۱۱: تيگه قيلماق:
تارتبيان اېل ظرفيني ميخانه دين
جرعه تهيين چېککه لي پيمانه دين (ح.ا)
چېکمک ۱۲: تارتماق، تيمماق:

نظامي اېدي انداق پيل بالا
که چېکتي گنج گوهر ميلي بالا (ف.ش)
چېکمک ۱۲: اويماق، اويب نقش
سالماق:

بوسيزسه عادتى، تکثير ايتيب اول
بوچېکسه جوهرى، تصوير ايتيب اول
(ف.ش)
چېکمک ۱۳: چيزماق:
چيرمانماق: اوړه لماق، اوړه ليشيب
کېتماق.
چيرمه ماق: ايپ ياکه لته کبي نرسه لرنى
بير نرسه اطرافىگه اوړه ماق و اوړه ب
بؤله ماق.

مدور مستقيم اولسه رقمکار
چېکېب اندا که جدول بيرله پرکار
(ف.ش)
چېکمک ۱۴: يازماق:

ح

صنع ايلگى چېکېب بو نامه غه تم
آرقاسيغه باستى مهر خاتم (ل.م)
چېکمک ۱۵: توزماق، يره تماق:
حار يابس: قوروق ايسيق (طباطبده)
حار: ايسيق، حرارتلى.
حاشا: هرگز، بؤلمه سين، مبادا.
حافي: يامانليکدن سقلنو وچى؛ اياقيلنگ،
کمنغل.
چېکمک ۱۶: ايچماق:

حاييل: تۇسيق، غاو.

حبل: ايپ، باغ، ارقان.

حزام: حجامت قیلووچی، قان آلیش یۆلی بیلن درمان قیلووچی شخص.	حزم: هوشیارلیک، اویلاوچنلیک، احتیاطکارلیک، مستحکملیک.
حجله: کهلین اوچون بېزه تیلگن گنبدلی و حشمتلی اوی.	حسام: قیلیچ، شمشیر، شاپ.
حداد: تبمیرچی.	حسب: حسبِ حال- اۆز احوالینی بیان قیلیب فکر سؤرهش؛ اۆز احوالینی بیلدیریش، تَنیشتیریش؛ تورموش، کون کېچیریش درجه سی.
حدت: تیزلیک، اۆتکیرلیک، کېسکینلیک، قیزغینلیک، غضب.	حشم: یقین کیشی، بیرکیشی یانیده هر دایم بیرگه بۆلووچی؛ قبیله، اېل؛ مرتبه، درجه.
حَرش: حرام بیلن معناداش، حرام.	حشو: آرتیقچه سؤز، موضوعدن چېتگه چیقیب ایتیلگن گپ.
حرص: بیرار نرسه گه قتیق بېریلیش، طمع، آچکۆزلیک.	حُصْلَ مافی الصُدُور: وَحُصِّلَ مافی الصُدُور (العادیات - ۱۰) اوپيله یوره کلرده- گی نرسه لر چیقریله دی و کۆنگیل اېسده- لیکلری فاش اېتيله دی و برچه سرلر کشف اېتيله دی.
حَرَقَت: کوییش، یانیش؛ کویدیریش، یاندیریش؛ غم، قیغو.	حصن: حصار، کیریپ بۆلمه یدینگن جای، قلعه.
حرمان: محروملیک، بېبهره لیک، بېنصیبیلیک، بېتیشه آلمه ی قالیش، امیدسیرلیک.	حصین: اؤتیب بۆلمه یدینگن، مستحکم؛ قۇرغان.
حَرُون: سرکش، اؤجر، قیسر (آت حقیده).	حضيض: اېنگ پست، اېنگ قوی، پستگه توشگن، توپراق.
حریر: یوپقه و نازک تۆقیمه.	
حریم: خاص جای، اۆز اهلی بۆلمه گن کیشیلر کیریتیلمه یدینگن جای، ایچکری حاولی؛ خاتین.	

حظيره: قبرستان.	حميت: عار-ناموسىنى سقلش، اونی
حُقّه: قيمت بها تاشلر سالىنه ديگن قوطيچه.	حمایه و محافظه قىلىش.
حكاك: قيمتلى تاش ياكه معدنلرنى يۇنىب، پردازلب تراشلاوچى، اونگه خط، گل اۇيووچى.	حوایج: حاجتلر، ضرورتلر، احتیاجلر.
حلاج: پخته نى چيغيريقدن چيگيتدن اجره تووچى.	حورا: حور.
حلاوت: لذت، ذوق؛ شیرینلىك، تاتلىلىك.	حولان: يىل اۇتىشى، تورموش طرزى- نینگ اۇزگريپ بارىشى.
حُلل: حُلّه نینگ كۆپلىكى، بېزه كلى ايپك كىمىلر.	حَى ۱: تىرىك، جانلى.
حَلّه: بېزه كلى، نازك و نفيس كىم؛ ايپكلى نفيس متاع.	حَى ۲: عرب قىيله لریدن يىرى.
حَلِيه: حلاللىك.	حَى ۳: قىشلاق.
حَمّام: يووینیش اوچون مۆلجللنگن ايسيق سوو و هوالى يېر.	حيرة الفقها: فقه عالملىرىنى حيرتگه سالووچى، عجبلىتتيرووچى.
حَمّامه: كپتر، كؤگرچين.	خ
حمایل: يېلكه و قۇلتىق آرقهلى اوتكرىلىب، تقيله ديگن باغ، مثلاً قىليچ يا كتاب جلدی نینگ باغى.	خاتم: توگه تووچى، ختم قىلووچى؛ اوزوك، مۇهر، تمغه.
	خارا(خاره): قتيق تاش، اوندن تېگيرمان تاشى و صناعت و تىكنالوژيده ايشله تيله- ديگن تورلى ايتىكلاوچى و يېگىچ ماسلمه لرىسه له دى.
	خاشه: خاشاك.

حلاج: پخته نی چغیر یقندن چیگیتدن	خرف: کبکسه لیک طفیلی عقلدن آزیش.
اجره تووچی.	خرقه: شیخ و درویشلر نینگ مخصوص
خارخار: آرزو، تینچسیزله نیش، کونگیل	اوست کییمی، جنده.
هیجانی؛ غم، قیغو.	خرگاه: چادر، خیمه.
خاقان: بویوک پادشاه، شهنشاه، امپراتور.	خرمهره: ایشک مونچاغ.
خال: تاغه، آنه نینگ آغه-اینیسی.	خز: ایپک و جوندن توقیلگن متاع.
خامه: قلم.	خزف: لایدن یسلگن بویوم، سفال.
خاور: شرق، کون چقیر.	خسیس: ناکس، نظری پست؛ خیرسیر
خبط: عقلگه فتور ییتیش؛ ینگلیش، خطا،	کیشی.
آزیش.	خشن: قوئال، دغل؛ اساو، سرکش.
خجلت: خجالتلیک، اویه لیشلیک، اویه-	خشوع: اوزینی پست توتوب یالباریش.
لیش.	خضاب: بویاق، رنگ؛ اؤسمه، خینه.
خدام: اؤته خدمتگار، خادم.	خضرا: یشیل، کؤکیمتیر، سبز.
خدنگ: اؤق، کمان اؤقی.	خُطبه: جمعه و هییت نمازلریده خطیب
خدیو: ابگه؛ حاکم، پادشاه.	تامانیدن منبرگه چقیب دینی موعظه
خراس: ایشگ یاکه هؤکیز بیلن ایلنه-	ایتیش (بونگه پادشاهلر ناملری هم ذکر
دیگن تېگیرمان.	قیلینر اېدی)؛ نکاح قیلش پیتیده امام
خرد: عقل، فکر، ذهن؛ هوش.	تامانیدن اؤقیله دیگن دعالر؛ کتابلر نینگ
خرف: قریب عقلیدن آزگن، اېسینی	باشیده گی حمد قسمی.
یېگن؛ عقلسیر، تېنتگ.	خطه: مملکت، اؤلکه، یېریوزی.
	خطیر: خطرلی، قیین، آغیر.

خفتان: اوروش کیمی؛ جون یاکه
ایپکدن تۆکیلگن و اونینگ یوزیده قیلیچ
تیریه دیگن، چیریکلرگه خاص لباس.

خفقان: یوره ک اؤینشی کسللیگی.

خفیه: مخفی روشده، یشیریقچه؛
جاسوس.

خلاب: لای، افلاسیک.

خلخال: ایاققه تقیله دیگن آلتین یا
کوموش حلقه.

خَلَدَ دَوْلَتَهُ: دولتی دوامدار بؤلسین!

خلد: ابدیلیک، دایمیلیک؛ جنت.

خلد الله سلطانه: الله قدرتی
منگولشتیرسین.

خَلَدَ اللهُ مُلْكَهُ وَ اَبَدَ دَوْلَتَهُ: الله تعالی
پادشاهلیک و اقتدارینی دوامدار قیلسین.

خلعت: حشمتلی کیم؛ سرپا، عموماً هدیه
قیلینه دیگن کیم.

خلف: کپسندن کبله دیگن، اؤرنیگه اؤته-
دیگن، اؤرینباسر؛ اولاد.

خلل: نقصان، کمچیلیک، ضرر.

خلو: بؤشلیق، خالی.

خلول: تبتک، اېسی پست، تېلبه.

خُم: بلند و کته سفال ایدیش، می اوچون
اوزوم و مییزنی سالیب اونده خمر قیلینه-
دیگن و تیارلنگن کؤپ مقدارده گی مینی
سقله یدیکن ایدیش.

خَمَرْتُ طَيِّئَةَ آدَمَ بَيْدِيْ اَرْبَعِيْنَ صَبَاحًا:
مبارک حدیث نینگ ترجمه سی: حضرت
آدم (ع) نینگ لای خمیری قیرق کونده
یو غوریلیدی.

خمس: بېشدن بیر.

خُمُول: گمنام بؤلش، بی نام و نشان
بؤلش کپیش.

خنگ: بؤزه آت.

خُنیاگر: سازنده، اشوله چی.

خوارق: عادت لرگه خلاف، عادتدن
تشقیری.

خوازه: بلند بنالرنینگ سووش، بېزه ش و
بؤیش پیتیده یا غاچدن باغلب یسلگن و
اونینگ اوستیده توریب ایشلنه دیگن
اسکونه، داربست.

خواص: خاصیتلر، خاصه لر.

خواقين: خاقانلر، (اۋزېكچه سۆزىنىڭ
عربچە كۆپلىگى).

خود: زره كلاه.

د

خورنق: افسانە گە كۆرە بهرام گور اوچون
شاه نعمان اۋغلى مُنظَر بويروغى بيلن
سيننمان ناملى معمار تامانیدن يمينده يسه-
لگن افسانوي قصرىنىڭ نامى.

خوشاب: ميوه سوويگە شكر ارەلشتيريب
توزيلگن ايچىملىك، شربت.

خوى: تېر.

خيرالامور: ايشلرنىڭ اېنگ يىخشىسى؛
«خيرالامور اوسطها» مبارک حديثگە
اشارە قىلىنگن. معنى سى: ايشلرنىڭ
اېنگ يىخشىسى، اۋرتە چە حالتى (افراط و
تفريطدن خالىلىگى) دىر.

خَيْرَ ثَنَاءٍ لِّمُفَضِّ الْكَرَمِ: بخششلىر كانى
بۆلگن ذات اېنگ يىخشى مقتشگە
سزاواردير.

خيريلدهماق: خير-خير آواز چىقماق،
ايتلرنىڭ بىراۋگە قرەب ھوريشى آرەسىدە
چىقرەدىگن خير رر آوازى.

خيل: گروه، تودە، تۈپ؛ آت-اولاو
تودەسى.

خينگ: بۇز آت.

دأب: قىلىق، عادت.

دارالسلام: سلامتلىك اويى؛ عربستاندە
بىرجاى نىڭ نامى، بغداد شەھرى؛ جنت.

دارالغرور: غرور اويى.

دارالقضا: قاضىخانى، محكمە.

دارالسرور: خوشلىكلر اويى.

داريماق: ميدانگە كېلماق، پيدا بۇلماق؛
حاضر بۇلماق، كېلماق؛ يۇلىقماق، دوچار
بۇلماق.

داعيه: تقاضا، آرزو، باعث، سبب.

داغى: تىغى، يىنە، ھمدە.

دافع: دفع قىلووچى، قيترووچى،
يۇقاتووچى.

دال: دلالت قىلووچى، يۇللاوچى.

دامَ لَهُ الْمُلْكُ، وَ لَهُ الْحُكْمُ شَان: يشەسىن
سلطنتى و حكمدارلىگى!

دام: توزاق.

دامە احسانە: خیر و احسانی دوامدار بۆلسین!	دَرَج: کیریتیش، قیدقیلیش؛ اۆرەلگن خط.
داوولغا / داوولغە / دوبولغا/دوبولغە: اوروشدە تیغ و اۋق اۋتمسلیگی اوچون باشگە کیلەدیگن تېمیر یاکە پولاددن یسلگن باش کییمی.	دُرد: دۆردە؛ قویوقلیک، هر سویوقلیک-نینگ چۆکیندیسی، می دُردی- می نینگ ایدیش تگیدەگی چۆکیندیسی.
دای: پخسە؛ دیوارگە اوریلگن پخسە-نینگ هر بیر قتی.	درنگ: سېکین، استە، تۆختەلیش فرصت، وقت.
دَبقور: مرتە، مرّە.	دریوزە: گدایلیک، تیلنچیلیک، فقیرلیک؛ گدا، تیلچی، فقیر، گدا.
دبور: غربدن شرققە اېسەدیگن شمال.	دژم: اېزىلگن، گنگىب قالگن، پرچە-لنگن، سۇلغىن، خراب، غمگىن.
دبیر: کاتب، میرزا، سکرتر؛ مج. عطارد سیارەسى.	دستاس: قۇل تېگىرمان، ياغورچاق.
دجال: اېنگ يره مس، اېنگ وحشى، زیانلی مخلوق، انسان دشمنی معنی سیده.	دشنە: خنجر.
دد: ییرتیق، یاوایی حیوان.	دفن: یېرگە کۆمىش، اۋلیکنی کۆمىش.
دُر شېچراغ: کېچەسى چىراغدېک نور ترەتووچى دُر.	دفیئە: کۆمىلگن خزینە، کۆمىلگن بايلىک، کۆمىلگن نرسە.
دراج: ککلیک جنسیدن بۆلگن قوش، قیرغاوول.	دک: اۋخشەتیش قۇشىمچەسى، دېک، کبی.
دران: درندە، ییرتیق.	دلّال: قىلىق، ناز-کرشمە، غمزە.
دُرَج: قیمتلى تاشلار سالىنگن قوطى؛ مج. آغيز، کۆنگیل.	دَلَّةُ الْمُحْتَالَة: افسانەلرگە کۆرە فریبر و مکار عیال سیماسی.

- دلو:** قودوقدن سوو آئینه‌دیگن چرم ایدیش، قوغا؛ قویاش برجلریدن اؤن بیرینچی برج‌نینگ آتی.
- دَم ۱:** نفس، لحظه، آن.
- دَم ۲:** تېمیرچی، مسگرلرنینگ دَمی، چرمدن یسلگن اسکونه بۆلیب او بیلن هوا پوفله‌نیب، تیمیر آستیده‌گی کؤمیر تازه‌لنه-دی.
- دَم ۳:** قان.
- دمار:** تار و مار، یوق قیلیش، محو ایتیش، اؤلدیریش.
- دَمَن:** ایلگری خلق اؤلتیرگن (کېین کؤچیب کبتگن) جای.
- دنگ:** بیرار نرسه‌نی سېزمسلیک درجه‌ده-گی حال، کرختلیک، فهمی یېتمسلیک، اییره‌آلمسلیک.
- دنی:** پست، توبن، رذیل، یره‌مس.
- دواج:** کۆرپه، تۆشک، یاپینچاغ.
- دوچوبه:** ایگّی دیرک (چوب) بیلن برپا ایتیلگن خیمه، خرگاه.
- دوشاب:** شینی، اوزوم شینیسی.
- دَوَه:** تویه، تېوه.
- دېکله/دکله/دېکله‌ی:** یانگی کلتە اوست کیم.
- دېکین:** ...گه‌چه، قدر.
- دېمان:** دېمه‌یمن.
- دِی:** جدّی برجی.
- دِیَار:** تورووچی، یشاوچی اوی اېگه‌سی.
- دیبا:** نازک و نفیس نقشر سالیب تۆقیلگن ایپک متاع.
- دیت:** دینی قاعده‌گه کۆره-بیراونی اؤلدیرگنلیک اوچون تۆلنه‌دیگن قان بهاسی، خون پولی.
- دیجور:** اېنگ قرانغو کېچه، قرانغولیک.
- دیر:** بتخانه؛ میخانه؛ دنیا.
- دیو:** جوده زور، کوچلی، باهیت، قۇرقینچلی شکله تصور ایتيله‌دیگن موهوم و افسانوي بیر مخلوق.
- دیولاخ:** دیولری کؤپ جای، دیولر مکانی.

ذ

ذوذنوب: قویروقلی یولدوز، دمدار یولدوز.

ذیل: ایتک؛ بیر نرسه نینگ آخری، اداغی.

ر

رَابُعُهُمْ كَلْبُهُمْ: اشاره قیلینگن مبارک آیه- نینگ تؤولیق متنی: «سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةً رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةً سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةً وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعَدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا» (كهف سوره- سی- ۲۲- آیت) معنی سی: بعضیلر ایتیشی ممکن که «اولر اوچ کیشی ابدیلر و تورتینچیسى ایتلری ابدی» و ینه بیرگروه گه کؤره، بېش کیشی ابدیلر و آلتینچیسى ایتلری ابدی.» بولر نینگ برچه سی اساسیز گپلردير. اولر يېتتى کیشی ابدیلر و سگیزینچیسى ایتلری ابدی. ایتگین که مېنینگ ربیم آگاهراقدير! جوده آز کیشیدن باشقه هيچ کیم اولر نینگ سانینی بيلمەيدیلر. بنا برین اولر حقیده اساسیز

ذات البروج: سېکیزینچی فلک، قدیم علما اؤن ایکی برجنى اونگه باغلیق دېگنلر و قویاش هر آیده بو برجلردن بیريگه اؤته دی. بو برجلر حمل، ثور، جوزا، سرطان، اسد، سنبله، میزان، عقرب، قوس، جدی، دلو و حوت دن عبارت دیر. و قویاش نینگ منه شو اؤن ایکی برجنى طی قیلیشی زمانى بیر شمسی ییل بؤلە دی و سماوی شرع ده ذات البروجنى کرسی دېب یوریتە دیلر.

ذایقه: مزه نى بیلش قوه سی، حسی، تیل.

ذرع: اوزونلیک اؤلچاوی، گز.

ذوالجلال: عظمتلی، اینگ بویوک، بویوکلیک اېگه سی.

ذوالفقار: حضرت علی نینگ ایکی دملی قیلیچی (کېسکیرلیکده مشهور بؤلگن)

ذوالقرنین: ایکی قرن اېگه سی (اسکندر نینگ لقبی)

ذوالنون: بلیق اېگه سی؛ حضرت یونس^(ع) نینگ لقبی.

گپيرمنگيز و هيچ کي مدن بو حقدہ سؤره - منگيز.	رایحه: هيد، ياقيملي هيد. رُباع: تورتته دن.
راجح: آرتيق، اوستون، مقبول؛ تېگيشلي. راح: شادليک؛ می.	ربع مسکون: يېر يوزی نینگ انسان یشه - يدگن آباد قسمی.
راحله: آت، اولاو، يوک حيواني؛ سفر.	ربقه: گره، توگون، بند.
راحی: کؤکيمتير، کؤککه ماييل رنگ، توس.	رجه: رېجه ايپی.
رازه: یشيرين، پنهاني راز، کؤنگيل سرلری.	رحبه: گل و گياه اؤسگن کېنگ ميدان، چمن.
راسو: سوسرلر عايله سيگه منسوب ييرتقيچ کيچيک حيوان (کبوتر و تاووققه جوده اؤچ).	رحيق: جوده تينيق و يوقاری صفتلی می. رحيل: کؤچيش، جؤنش.
راعی: چوپان، باشچی، حکمران. رأفت: مهربانليک، خيرخواهليک، غمخوارليک.	رخام: مرمزینگ يوشاق توری، اېترنگ و یشم رنگ بوتاش مرمر کانلری يانیدن تاپيلىب، يوشاقليگی باعث تورلی ايديش و زيتلی نرسه لر يۇنيشگه جوده مساعد تاشدير.
راکب: سواره، آتليغ، آت، (تويه، اېشک وشوکیلر) که مينيب باروویچی.	رخوت: سستليک، بؤشليک.
راوی: روايتچی، قصه ايتوویچی، خبر - معلومات يېتکزوویچی.	ردا: شېخلر، درويشلر يېلکه سيگه يايپ يوره ديگن پؤته؛ درويشلر اوستگی کيیمی.
رای: هند پادشاه سی نینگ نامی.	رز: تاک، اوزوم.
رايت: پرده.	رزین: محکم، استوار.

رُست: محکم، قتیق، مستحکم، ہرکیک۔	رُفت: یوکسک مرتبہ لیک، بلندلیک۔
رستخیز (رستاخیز): غوغا، تُوپلان؛ محشر، قیامت۔	رُفیع: یوکسک، یوکسک مرتبہ لی، قدر و قیمتلی۔
رُسن: ارقان، ارغمچی۔	رُقت: اینگیچکھ لیک، نازکلیک؛ یومشاقلیک، ملایملیک، کونگلی بوشلیق۔
رُشد: کوزہ تیش، استرونوملر کوزہ تیشی۔	رُقعہ: مکتوب، پرچہ قاغازدہ گی یازوو، خاص عریضہ یازیلگن خط۔
رُضوان: راضیلیک، ممنونیت؛ جنت۔	رُکیب: اولاو (تویہ و آت کبی)۔
رُطب: ینگ پیسگن میوہ، ہؤل میوہ، ہؤل خرما۔	رُگزن: قان تامیرینی تاپیب نشتر اورووچی شخص۔
رُطل: بیرلیترچہ مقدارده گی سویوقلیک اؤلچاوی؛ شراب کاسہ سی، پیالہ، قدح، پیمانہ۔	رُمال: نقطہ و چیز یقلر چیزیب فال آچووچی، فالین، فالچی۔
رُعایا: رعیت نینگ کؤپلیگی، وطنداشلر۔	رُمح: نیزہ۔
رُعنا: گؤزل، چیرایی، یاقیملی؛ سرینگ رنگلی بیرگل نینگ آتی۔	رُمد: کوزا غریغی، کوزدن سوو آقیش نتیجہ سیدہ کوز آقی قیزہ ریشی۔
رُفرف ۱: پیغمبریمیز حضرت محمد صلی- اللہ علیہ وسلم نینگ معراج کبچہ سیدہ مینگن ایکیتہ آتلیدن بیرینینگ نامی، ینہ بیرینینگ نامی براق ابدی۔	رُفق: اینگ آخرگی نفس، جان چقیر آلدیدہ گی نفس۔
رُفرف ۲: اسرافیل علیہ السلام مقامی نینگ نامی۔	رُهبان: ترسالرینگ روحانیسی؛ راہب۔
	رُواق: کتہ بنالرنینگ ایچیدہ گی یاکہ آلدیدہ گی یریم دایرہ قیلیب ایشلنگن قسمی۔

روایح: رایحہ نینگ کۆپلیگی، یاقیملی
هیدلر، ایسلر.

زال: کمپیر، قریگن خاتین؛ مکار کمپیر،
مکار و حیلہ گر.

روزن: توینوگ، تپشیک، درچہ.

زبرجد: آچ پستہ رنگ قیمتی تاش.

روضہ: باغ، گلباغ؛ جنت؛ مقدس قبر،
پیغمبرلر، اولیاء و دین پیشوالری نینگ
قبرلری.

زجاجہ: شیشہ، شیشہ ایدیش؛ آپاق
شیشہ دن ایشلنگن قندیل.

ریا: اؤزینی یامانلیکلردن سقلنگن قلیب
کؤرسه تیش، ایگی یوزلمه چیلیک.

زجو: منع ایتیش، قیتیش؛ قینش،
زورلش، عذابلش.

ریاحین: ریحانلر، خوشبوی اؤسیملیکلر.

زخار: تۆله، سیرسوو، تۆلقیله نووچی
دېنگیز.

ریاضت: نفس خواہش قیلگن نرسه لردن
تارتینیب، اؤزینی قینش، قینہ لیش،
مشقتلہ نیش.

زخمہ: اوریش، ضرب، چپرتیش؛ یرہ،
زخم؛ برماققہ کییدیریپ چالغو چپرتیلہ-
دیگن اسباب (مضراب)؛ چالغو کوی.

ریب: ایگیله نیش؛ تردد، شک و شبهہ.

زربفت: زر تۆقیلگن متاع.

ریح: یبل، شباده.

زرع: اېکیش، اوروغنی بیرگه اېکیش.

ریو: حیلہ، مکر، الداو.

زرنیخ: آلتین گوگرد بیلن مرگ موش ارہ-
لشمه سی.

ز

زریو: کییملیک و ایپ بؤیه یدیگن سریغ
رنگلی اؤسیملیک، اسفرک.

زاخو: کؤتریلگن، تۆلقینلگن، هاولیقن.

زغن: قرغه، گوشت اؤغیرلاوچی قرغه.

زاد: آزوق، آزوق- آوقت، روحی آزوق.

زالال: تیپ-تینیق، شیرین و ساووق سوو.

زمام: اختیار؛ یوگن- تیزگین.

زمره: تۆده، جماعت، گروه.

زین: بزهک، زینت، حسن.

زمزم: کعبه یقینیده گی بیر قودوق نینگ نامی، شوقودوق نینگ سووی.

ژرف: چوقور (دریا، اریق حقیده): اوزون، اوزاق (یؤل حقیده).

زمهریر: قتیق ساووق.

زَنار: مسلمان مملکتلرده یشاوچی مجوسلر مجبوراً بېلیگه باغلب یوره دیگن معلوم رنگده گی چیلویر.

س

ساجیغ: توی و ضیافتلرده تارتیله دیگن ناز-نعمتler؛ کپلین-کویا و باشیدن ساجیله-دیگن پول و شیرینلیکلر؛ تارتیق، تحفه.

زنگار: زنگاری (رنگ)؛ زنگ باسگن.

زنگی: زنجی، قاره تنلی.

سادس: آلتینچی.

ساطع: انیق، آچیق، آشکارا، انکار ایتیلمس.

زه: قیرغاق، ساحل، چبْت؛ جیک، بخیه؛ کمان نینگ ایپی؛ چالغو اسبابلری نینگ ایپی.

ساقیزغان: زاغ زغن، اله قرغه، آله.

زهره: صفرا خلته سی. اؤت خلته.

سالک: صوفیلیک مسلکیگه منسوب سلوک توتووچی، خداگه ابریشیش یؤلینی تنله گن کیشی.

زهی: مقتش و قدرلش واسطه سی، آفرین، احسنت.

زورق: قاییق.

سالوس: بویه مه چیلیک، تیلیاغلمه-چیلیک، الداو، حیله، ریاکارلیک.

زومرد: زمرد.

سامعه: ایشیتیش قوه سی، حسی (قولاق).

زیچ کؤره گانی: کؤره گانی جدول، کؤره-گانی تقویم، میرزا اولوغ بېک تامانیدن یره تیلگن اثر نینگ نامی.

سان: سوزبیری کمه سیده کپلیب، کبی، اؤخشش، سینگری معنیلرینی افاده اېته-دی.

زیلوچه: گیلیمچه، شالچه.

سائر: باشقه، اوزگه.

سبع: يېتى.

سایر: سیر اېتووچی، کھزووچی.

سبقت: آلدینگه باسیش، باشقه لردن
اؤتیب کېتیش.

سباع: بیرتقیچ و یاوایی حیوانلر.

سبلت: بروت، مویلب.

سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى: (اعلیٰ-۱).

سبو: کوزه چه، می ایدیشی؛ مج. می.

اونینگ معنیسی: «یوکسک مرتبه لی

سبوح: تیز یوره دیگن آت، یورغه آت،
چقان آت.

ربینگ نامینی پاک حسابله.»

سبحان: پاک، پاکیزه، مقدس.

سپهر: کؤک، آسمان.

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى: اشاره قیلینگن

ستام: آتینگ اېگر- جبدوقلری.

آیتینگ تؤولیق متنی: «سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى

سجاف: پرده و باشقه یاپینچاقلرنینگ
چېتى، قیراغی؛ حجاب و یاپینچیق.

بَعْدَهُ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ» (اسراء-۱) ترجمه-

سحاب: بولوت.

سى: اؤز بنده سینی کېچه سی

سدّ: تۇسیق؛ غاو، بلند تۇسیق، دیوار.

مسجد الحرامدن اطرافینی برکه لی

سداق: یای اؤقلری جایله نیب، بېلگه
باغلنه دیگن یاکه یېلکھگه آسیله دیگن
حربی اسباب.

قیلگنیمیز مسجد الاقصی گه آیت-معجزه

لریمیزنی کؤرسه تیش اوچون سیر

قیلديرگن ذات پاک بؤلدى. البته، او

اېشیتگووچی و کؤرگووچی ذاتدیر.

سدره: یېتینچی آسمانده گی بیر درخت.

سبحانه حی الذی لایموت: اؤلومدن خالی

سِرِّفَاتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ: قویدده گی آیت
کریمه گه اشاره قیلینگن: وَإِنْ كُنْتُمْ فِي
رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّنْ
مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ

بؤلگن الله- پاک و مقدس ذاتدیر.

سبحه: تسبیح.

صَادِقِينَ (بقره-۲۳) ترجمه سی: و اگر بنده میزگه توشیریلگن نرسه میزگه شکینگیز بولسه، اونگه اؤخشش بیر سوره کبلیترینگ و راست سؤزلاوچیلردن بولسنگیز، الله دن اؤزگه گواهلرینگیزنی چقیرینگ.

سراب: چۆلدە اوزاقدن تاو له نیش نینگ سوو کبی کۆرینیشی؛ دنیا.

سرایت: بیرنرسه ینه بیر نرسه گه تأثیر اؤتکریش، یوقیش (کسللیکلر حقیده).

سرمه: ابدی، دواملی، کپتسیز، منگو؛ همیشه و دایم.

سریع السیر: یوریشی تیز، تیز یورر.

سلسبیل: جتته ده گی بیرچشمه نینگ آتی.

سعید: نیکبخت، بختیار.

سفت: تپشیک؛ تپشماق (مروریدکی تاشلرنی)

سفلی: قوی، علیانینگ ضدی.

سفینه: کشتی، کپمه.

سفیه: نادان، اپسی پست، عقلسیز.

سقا: سوو بپرووچی، سوو سپووچی.

سقاق: ایک، بقبقه.

سقرات: جوندن تۆقیلگن کیملیک.

سَقَط: معیوب قیلینگن، معیوب قیلماق.

سقف: شیپ، اوی تپه سی، گنبد.

سقیم: بیمار، خسته، ناساغ.

سکرات: هوشسیرلیک، مستلیک.

سکنجبین: سرکه و عسل اره لشمه سی، قدیم طبابتده بو اره لشمه نی تورلی کسللیکلرگه توصیه قیلردیلر.

سگال: خُلق، عادت، یوریش-توریش؛ شکایت، خصومت، غرض، نفرت.

سلاسل: سلسله نینگ کۆپلیگی، زنجیرلر، تیزیملر.

سماع: ایشیتیش؛ اشوله، موزیک، رقص؛ درویشلرنینگ موسیقی، قوشیق، اویین بیلن ذکر ایتیشی.

سمر: مشهور، تئیلگن، اتاقلی.

سمک: بلیق، ییرنینگ آستی.

سمنبر: آق بدن، گۆزل؛ سپوگیلی.

سمنسا: سمن (یاسمن) گه اؤخشه گن، گۆزل.

- سَموم:** ھلاکتلى ايسىق شمال، حدسيز و کويدىرووچى ايسىق.
- سنان:** نيزه، نيزه نینگ اوچى.
- سنباده:** اسباب ايتىكلەيدىگن، قيرە-يدىگن تاش، قيراق تاش.
- سنجق:** علم، بىراق، توغ.
- سندروس:** يشىل يوپقە اىپکدن تۇقىلگن کيىملىک.
- سُھا:** ھولکر تۇپلىمىدە گى يولدوزلردن اېنگ خىرەسى.
- سھاوش:** سھاگە اۋخىشش، مىدە.
- سەبرگە:** اوروش اسبابلىرىدن؛ اريق بۇيىدە اۋسەدىگن اوچ پىراقلى کۆکت.
- سەپىچ:** اۋرھم، باشگە اىگى-اوچ ايلتتيرىپ چولغنگن سلە.
- سھم ۱:** ياي اۋقى.
- سھم ۲:** حصە، اولوش، بۆلک.
- سھم ۳:** خوف، قۇرقىنچ.
- سھمگىن:** قۇرقىنچلى، خوفلى؛ قۇرقىن، خوفلنگن.
- سَهُوَالَقَلَم:** قلم خطالرى.
- سھىل:** بىر ياروق يولدوز، يىمىدن يىخشىراق كۆرىنگنى اوچون ادبىيادە سھىل يىمنى دېيىش مشھور بۇلگن.
- سواد اعظم:** عموماً ھر بىرگتە شھر، خصوصاً مکه معظمه؛ تصوفدە-عموماً خلق احوالى اوندن معلوم بۇلگىدېك اجتماعى تيزىم نى سواد اعظم دېيىلر.
- سواد:** قارەلىك؛ اۋقىش و يازىش.
- سوروك:** تودە، گلە، قۇي تودەسى.
- سورين:** ران، دنبە.
- سوماک:** پشە، چيىن.
- سومورمک:** سىمىرماق.
- سونقر / سونغور:** آوچى بىر قوش نىنگ آتى، پادشاھلر بو قوشنى تربىە قىلىپ، باشقە قوشلرنى آولش اوچون فايدهلنە-دیلر.
- سونماک:** سالماق، اورماق، اوزەتماق.
- سووارماق:** سوغارماق.
- سوورماق:** سوغورماق، يولماق.
- سوى الله:** خدادن باشقە، خدادن اۋزگە، غير خدا.

سۆكسۆك: ياوايى تاووق، سكساوول.

سۆكماق ۱: حقارت قىلماق، يامان ساغىنماق.

سۆكماق ۲: كىيم ياكە باشقە تىكىلگن نرسەنى اوشە تىكىش جايىدن اييرماق، سۆتماق.

سۆنگك (سۆنگاك): سويك، استخوان.

سېكرىماق: سكرهماق، خىزلەماق، آتله- نىب تورماق.

سىپقرىماق: بىردىگە ايچىب يوبارماق.

سېره فى ادراك: بىلىش و توشونىش سرى حركت.

سىغورماق: سوقماق، كىرىتماق.

سىغور: قىمت بها يوپقە ايپكىلى متاع.

سىلې: شىلاق.

سىما: يوز، بېت، چهرە، افت، بشرە، فزىولوژى.

سىماهم فى وجوهم من اثر السجود:

اشارە قىلىنگن آيت مباركه نىنگ تولىق

متنى: «مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ

عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا

يَتَّبِعُونَ فَضْلًا مِنْ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي
وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي
التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ
شَطَآءَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ
يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً
وَأَجْرًا عَظِيمًا» (فتح-۲۹) ترجمه سى:

محمد الله نىنگ رسولىدير. او بىلن بىرگە
بۆلگنلر كافرلرگە شدتلى، اؤزارا رحمدل-

دىرلر. اولرنى الله دن فضل و راضىلىك

تىلب، ركوع و سجده قىلگن حاللىرىنى

كۆرورسن. اولرنىنگ سىماسى سجده

اثرىدن يوزلرىده (بلقىدير). انه اوشە،

اولرنىنگ طورات و انجىلدەگى

مثاللىرىدير. بو خودى اوروغىنى يارىب

چىقىرىب، قوتلىب، يوغانلىشىپ، پاىەسىده

تىك توريب، دهقانلرنى عجبلىتىرگن بىر

اېكىنگە اؤخشەيدىر. كافرلرنىنگ غضبىنى

قۇزىش اوچون. الله اولردن ايمان

كېلتىرىپ و صالح عمللرنى قىلگنلرگە

مغفرت و اولوغ اجرىنى وعدە قىلدى.

(صحابەلر، آتەلرى ياكە بالەلرى كافرلر

صفىده بۆلسەلر، اولرگە قرشى هم قتيق قول

بۆلگنلر. اما کیم بۆلشیدن قطع نظر، مسلمانگه مهربان بۆلشگن. اولرینینگ اساسی صفتلریدن بیرى — همه ایشنى الله نینگ فضلى و راضیلیگى اوچون قیلشلىرى. ینه بیر صفتلىرى — اولر دایم رکوع و سجده حالتیده، یعنی، عبادت حالتیده بۆله دیلر.

ش

شاب: یاش ییگیت، ییگیتچه، نوقیران.

شادوروان: سایه بان، چادر.

شارع: دینی قاعده. قانونلرنی پخته بیلووچی قانونشناس.

شارک: میناقوشى، مینا.

شافع: شفاعت قیلووچی، واسطه لیک ایتووچی.

شافي: شفالى، شفا بېرووچی.

شاق: قیین، مشکل، مشقت.

شاهه: هیدلش قوتى، حسى (بورون).

شایبه: کیرلیک، افلاسیلک؛ نقصان، کمچیلیک، قصور.

شُباق: شوباغ، بُته، قوروغى توتشتیریش قیلینه دیگن اوسیملیک نامى.

شبدیز: قاره توسلى آت.

سیمیا: اساسسيز و موهوم بیر «نیمه» نینگ نامى. گویا اونینگ واسطه سی بیلن حقیقتده موجود بۆلمه گن عجایب و غرایبلر کۆزگه کۆرینر اېمیش.

سینگار: پى، یای اوچیگه باغلنه دیگن ایپ.

سینگدورمک (سینگورماق) ۱:

سینگدیرماق، هضم اېتماق؛ اؤزلشتیرماق، یېدیریب یوبارماق.

سینگدورمک (سینگورماق) ۲: غم

چېکماق، قیغورماق.

سینگک / سینگاک: چیبین، پشه.

سینچ: دف قسقانى دوریگه اؤرنه تیلگن چیلدیرمه، میده قۇنغیراقچه لر.

شَبَه: قارا رنگ يلتيراق تاش.

شرارت: يامانلىك، يره مسليك.

شَبِيخون: تونده تۇستدن قىلىنگن هجوم،
تونكى حملة.

شراره: اوچقون، النكه، تابلە نيش، يرقيره-
ش.

شتا: قيش فصلى.

شرب: ايچيش.

شجر: درخت.

شرحه: جراحت، زخم؛ پرچه، تيلم.

شَدَّه: ايگىلىنگن تاووش اوستىگه قۇيىله-
ديگن بېلگى، تشديد بېلگىسى ().

شرزه: غضبلى، هيتلى، دهشتلى، قيرغىچ
(ارسلان حقيده).

شديد القوى: عَلمَه شَدِيدُ الْقَوَى (نجم-۵)
آية كريمه سىگه اشاره قىلىنگن و اونىنگ
ترجمه سى: اونگه شدتلى قوت اېگه سى
اۋرگتدى.

شريف: شرافتلى، عزيز، قدرلى؛ سره،
مقبول.

شراء: آلىش. بيع و شراء- ساتىش و آلىش،
سودا- ساتىق.

شُستمان: سووش، قاپلىش؛ شستمان
قىلماق- قاپله ماق، سووه ماق، سوركه ماق.

شش پر: آلتى قيرەلى گرز، اوروش قورالى،
چۇقماق.

شَرَاباً طَهُوراً: بو عبارە بىلن اشاره قىلىنگن
آية كريمه: «عَالِيَهُمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَ
إِسْتَبْرَقٌ وَ حُلُّوا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَ سَقَاهُمْ
رَبُّهُمْ شَرَاباً طَهُوراً» (انسان-۲۱) ترجمه-
سى: اولر نىنگ اوستلريده يشىل سندسدن
(يوپقه ايپكدن) و استبرقدن (قلىن
ايپكدن) كيىملر بار و كوموش بىلك-
اوزىكلرله بېزەنگنلر و رييلرى اولرنى پاك
شراب بىلن سوغارر.

شط: دريا، كته اريق، نهر.

شعب: نوایی بوسۇزنى قافيه تۇغرى
بۇلىشى اوچون «شور و شعب» دېب
قۇللەگن، بو اصلیده «شور و شعف» يعنى
ذوق، مراق و هيجانلى حالت معنی سیده:

ينه بنياد قىلدى شور و شعب
آشوروب كۆكتين آه ايله يارب
(سبعة سيار ۶۶۹ بېت)

شُعْب: تۇپالان، غوغا.

شعبده: جادو، حيله و نیرنگ، چالاكلیك.

شعشه: شعله، نور، پارلاقلیك، یاروغلیك؛ قویاش شعله سی.

شیغاوول: سرای منصبدارلریدن بیرى.

شَقُّ الْقَمَرِ: آینی ایکیگه بؤلش پیغمبریمیز حضرت محمد صلی الله علیه وسلم نینگ معجزه لریدن بیریدیر. قریش کافرلى پیغمبریمیزگه ایتدیلرکه ای محمد بیز یهر حقیده هر قنده ی سوال بپردیک، اونى جادو بیلن حل قیلدینگ، اېندی منه شو تاغ آرقه سیدن چیقهدینگن اؤن تورت آقشاملیك آینی ایکی شق قیل قنى کؤره-لیك! پیغمبریمیز الله تعالیگه مراجعت قیلگنده، درحال اجابت قیلندى و آى چیقنن زمان ایکیگه بؤلینیب، هر بؤلگی بیر یاققه حرکت قیله باشلهدى و آز وقتدن کسین ینه بیرگه جیپسلشدی.

شقاوت: بختسیرلیك، آمدسیرلیك.

شُقّه: بیراق نینگ باشیگه باغلنه دیگن پرچه لته؛ قاغاز پرچه سی.

شکال: تویه نینگ جولینی توشیدن اؤره ب تنگیله دیگن ارقان، ایاق- قؤلنى بیرگه باغله دیدیگن کیشن.

شکیل: ایپ، ارقان. شکیل اېتماق- باغله- ماق.

شگرف: عجایب، گؤزل، کمیاب؛ اولوغ، کته، کوچلى.

شگون: ایریم، اطرافده گی حرکت، آواز و قیلیقلىرنی یخشیلیك و یامانلیك کپلتیرووچی فال دېب تعبیر قیلیش.

شمايه: خوشبویلیك.

شمایل: توغمه فعل- اطوار، خُلق، اخلاق؛ شکل، صورت، کؤرینیش، توزیلیش.

شمره: سناق، حسابلش؛ بیرتور اؤسیملیك نامى؛ قتیق یاغاچلى درخت، اونینگ یاغاچیدن تورلى اسبابلرگه ساپ یسه- یدیلر؛ الف حرفینینگ اؤشه باشی تامانیده گی چیقاریلگن آرتیقچه اوچی.

شمسه: اوینینگ شیفت و آلدینگی دیواریگه و پېشتاقلریگه قویاشگه اؤخشه- تیب تۆگرک شکلده ایشلنگن نقش.

شمط: قاره نقش.

شموس: اۋجر و سرکش آت.

شهاب: پاراق يولدوز.

شمه: بىراز، بىرقدر.

شَىءُ الله: خدايۋليگه بىر نرسە تىلش
پيتىدە ايتىلەدىگن سۆز؛ شَىءُ الله بۋلىب
يورماق. تىلنچىلىك قىلماق، گدايلىك
قىلماق.

شميانە: چتر، سايە بان، قىش و يازدە كتە
خيمەلر اوستىدە تارتىلەدىگن سايە بان.

شمىم: خوش ايس، يىخشى ايس.

شيب: ساچ ياكە سقال آقريشى، قريلىك،
كېكسەلىك.

شنعت: يامانلىك، خونىك ايش، يره مس
قىلىق.

شيد: حيله، فريب، الداو.

شنگ: شوخ، اۋىناقى.

شيخوخت: قريلىك، اېلىك ياشدن
كېينىگى عمر.

شنگرف: سىماب و گوگرد تركييدن
يسلگن ارەلشمە، قىزىل رنگ، نقاشلر و
تذھىكارلر ايشلەتەدىگن رنگ.

شىلان: شولان، عمومى آوقت؛ پادشاه
ضيافتى.

شودرون: شودرونك، شبنم.

شين: كمچىلىك، نقصان، داغ.

شورابه: كۈز ياشى.

شيون: ناله، زارى، فغان، مونك.

شُرطه: بېلگى؛ كېمە يوريشى اوچون
موافق شمال، اۋنگىغاي اېسگن يېل.

شيار: شودگار، هيدەب اېكىشگە تيارلنگن
بىر؛ دبدلە قىلماق.

شوشه: شاووش، موز، ترناو، تام چىتلىرىدن
آققن سوونىنگ موزلەگن شكلى؛ آلتىن و
كوموشنى اېرىتىپ قويىلگن خشت،
شمش.

ص و ض

صاحبقران: بختيار، بختگە اېرىشگن،
جهانگير؛ زور پادشاهلرگە بېرىلگن لقب؛
نجوم علميدە. ايگى سيارە بىر-بىرىگە

شولاكاي: آغىزىنىگ چېگەسىدن آقە-
دىگن سوو.

تؤقشگن پیتده توغیلگن باله (بونده ی باله بختلی، اولوغ مرتبه لی بؤلده دی، دهب ایشانیلگن.)	صغار: بلاغتگه بیتمه گن یاش باله لر، کیچیکلر، صغیرلر. صغری: اینگ کیچیک.
صانه الله عن الآفات والبلیات: الله تعالی برچه آفت-کلفتلردن اسره سین!	صغیره: صغیرنینگ تائیشی، بلاغتگه بیتمه گن یاش قیز.
صایب: تۇغری، تۇغری یؤنه لیشلی، شانگه تۇغری یؤنه لووچی.	صفدر: دشمن عسکرلری صفینی یاریب اؤتووچی، باتیر، جسور.
صایم: روزه توتگن، روزه کیشی.	صفرا: سریغ؛ اپسکی طبابتده- تورت خلط نینگ بیر، اؤت، زهره، تلخه.
صبا: مین، یاقیملی شمال، تانگا تر چاغده اپسگن ییل.	صفرت: صفرة؛ سریغ، سریغلیک.
صباغ: بۇیاقچی، رنگریز.	صغیر: نئی آوازی، یاقیملی مین آواز.
صباح: تانگ پیتده ایچیلهدیگن ایچکیلیک؛ ابرته لب.	صلا: چقیریق، عمومی چقیریق، مراجعت. صلات: نماز، عبادت.
صبي: یاش باله.	صلایه: قوروق داری یاکه سیاهینی ایزه- دیگن تاش، اؤغورتاشی.
صداغ: باش آغریغی.	صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ: او (پیغمبریمیز- حضرت محمد مصطفی (ص)) و عایله سیگه سلام و درودلر یؤللنسن!
صَدَق: راست، تۇغری.	صلوات: نمازلر، دعالر، آلقیشلر.
صراط: یؤل، کؤپریک.	صله/صلت: جایزه، عوض، ساورین.
صراف: پول المشتیرووچی (میده لاوچی)؛ قیمت بها تاشلرنی بهالاوچی، زرشناس.	
صرصر: ساووق، کوچلی و قتیق شمال.	
صعوبت: قینلیک، مشقت، آغیرلیک.	

ط و ظ

صله: بيراوگه يخشيليك كؤرسه تيش، احسان قيليش، بغيشلش.

طارم: اوستى گنبدلى بلند اوى، گنبد، قبه؛ كؤك، آسمان.

صندل: ياغاچى قاره-سريغ رنگلى خوش ايسلى درخت.

طارى ۱: قۇيسدن كؤرينيش، كوتيلمە-گندە پيدا بۇلش.

صواب: تۇغرى، خطاسيز.

صوب: آماج، مقصد، تامان، طرف.

طارى ۲: هندوستانده اۋسەديگن بير تور درخت نامى. اوشبودرخت تنه سيني يره سالىنسە، اوندن بير نوع سوو سيزيب چيقيەدى و اوندن شراب و سرکه حاصل قيلينهدى.

صولت: اولوغوار تشقى قيافە، كؤركلى كؤرينيش، مهابت.

صولجان: چوگانگە قرەلسين.

صوم: روزه.

طاس: ايچى چوقور ايديش، جام.

صهبا: قيزيل شراب.

طاعون: اوچمە، اۋلت، وبا.

صيرفي: قرهنگ. صراف.

طالع: طلوع قيلوۋچى، چيقوۋچى، كؤرينوۋچى (كون، آى، يولدوزلر حقيده)؛ بخت، اقبال، قسمت.

صيقل: پردازلش، يلتيره تيش، جلا بېريش؛ يلتيراق.

طامع: طمعگير، بيراودن بيرار نرسە اميد قيلوۋچى، بيراونينگ نرسە سيگە كؤرتيكوۋچى.

ضارب: اوروۋچى، ضرب قيلوۋچى.

ضخامت: يۇغانلىك.

طاير: قوش، اوچوۋچى.

ضمان: ضامن بۇلش، ضامنلىك، ضامن، گرو.

طباع: توغمە عادتلىر، طبيعتلىر، مزاجلىر.

طبايع: طبيعتنينگ	طير: اوچيش؛ قوش.
خلق-اطوار، فعل، قلیق.	طيران: اوچيش، پرواز.
طبرخون: قیزیل ناوده لی تال؛ قیزیل رنگلی.	طیلسان: باشگه، بۆیینگه سالیب آرقه گه تشله نیب یوريله دیگن چادر دېک نرسه، ردا.
طراز: اؤغری، کیسه بر.	طینت: خلق، طبیعت، فعل، یره تیلیلش.
طراوت: تازه لیک، آراسته لیک.	طیب: پاک، تازه، یخشی، مبارک.
طرفه: ینگى، ینگیلیک، قیزیق؛ کیشینی عجب لنتیره دیگن، عجایب، کم اوچره-یدیگن.	ظلمات: قرانغولیکلر، ظلمتلر.
طُريد: خطاب، نعره؛ مج. قتیق هجوم.	ع
طّره: هر نرسه نینگ قیراغی؛ پرچم، زلف؛ کییم نینگ چپترلیده گی کشته سی؛ کتاب-نینگ حاشیه سی.	عاج: فیل نینگ تیشی، فیل سویگی؛ مج. آق، روشن، یاروغ.
طلايه: گېزمه، قراوول؛ قوشین نینگ ایلغار قسمی.	عاری: یلنغاچ؛ بؤش، خالی، تازه.
طمع: حرص، آچکوزلیک، تیلنچیلیک، امید.	عاقبت الامر: ایش نینگ آخری، سؤنگی.
طوبی: جنت درختی، کپلیشگن قامت.	عالم الغیب: غیب سرلرینی بیلووچی؛ مج. خدا.
طّوع: رغبت، میل، ایستک، خواهش.	عبا: درویش و قلندرلر کییه دیگن، جون متاعدن تیکیلگن کله و یینگیل چکمن.
طیب: یخشلیک، خوش طبیعتلیک، خوشبوی، یاقیملی ایسلیک.	عبد: قول، بنده.
	عبن: سېمیز و سیرگوش، شیشمال.

عَبْر: بۆتە كۆز گل، نرگس.	عَدِيمُ الْمَثَل: يىگانە، كىشىگە اۇخشەمس، بېي مەل.
عَبوس: خونىك و بدبشرە.	عَدِيم: يۇق، ھەر اسم نىنگ اولىدە يازىلسە اونى انكار مەنى سىدە گى صفت يەيدى: عَدِيم الْمَثَل - بىمانند، عَدِيم الْخَيْر - بې - خىر، ...
عَبِير: خوشبوى ماددەلر قارىشمەسى، خوشبوى ماددە، غىر، اىپار.	عَذَاب: غضب، قەر.
عُجَب: خودىنىلىك، اۇزباشىمچەلىك، اۇزنى باشقە لردن اوستون بىلىش.	عَذَار: ياناق، رخسار، يوزنىنگ بورون اىگى تامانىدە گى دۇنگلىگى.
عَجُوبه: عجايب، عجبلىتىرووچى، حىران قالدىرەدىگن.	عَرَايس: عروسلر، كېلىنلر.
عَدّ: عدد، سان، سناق.	عَرَبْدَه: فرىاد، داد و واويلا.
عَدَّار: ملاح، كېمەچى.	عَرش: آسماننىنگ اېنگ يوقارىسى؛ مەج. اېنگ يوقارى جاي.
عدو: ياو، دشمن.	عرضه: عريضه توتىش، ميدانگە چىقىرىش.
عدول: عقیده، مقصد و يۇلدن آزيش، يۇلنى ادەشتىرىش، بىراودن يوز اۇگىرىب قېتىش.	عروج: يوكسەلىش، يوقارىگە چىقىش، كۆككە چىقىش.
عدیل: قدر وقيمتدە بىر-بىرى بىلن برابر بۇلگن اىگى نرسە ياكە اىگى آدم نىنگ ھەر بىرى؛ تويە اوستىدە اىگى كجاوودە اۇتىرگن اىگى كىشى نىنگ ھەربىرى، اۇخشش، مانند، تېنگ.	عُزّا: اورشلىم يىقىندە گى باغ اېگەسى و او باغدە يھودا شاھى منسى و اونىنگ اۇغلى آمون دفن اېتىلگن.
	عزلت: گوشه نشينلىك، خان و ماندن ايرىلىب عبادتگە بېرىلىش، خلق الله دن

ييراقله شيش و همه دن خلوت جايدة
مسكن توتيش.

عَظَمَ قَدْرَهُ: مقام و منزلتى بلند بولسين!

عشرِ عشر: يوزدن بير حصه.

عشر: اوندن بير.

عَشْرُهُ كَامِلَةٌ: اشاره ايتيلگن آيتنينگ توليق
متنى: «وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ
أُخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا
رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ
مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ
صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنتُمْ فَمَنْ
تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ
الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي
الْحَجِّ وَ سَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرُهُ كَامِلَةٌ
ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَ اتَّقُوا اللَّهَ وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ» (بقره سوره سى-۱۹۶-آيت)

ترجمه سى: الله اوچون حج و عمره نى
توگل ادا ايتينگ. اگر اوشلنې قالسنگيز،
ميسر بولگنيچه قربانليک قيلينگ.
قربانليک اوز جاييگه يېمه گونه،
ساجينگيزنى آلديرمنگ. سيزدن کيم بيمار

بولسه ياکه باشيده آزار بېرووچى نرسه
بولسه، روزه توتيش ياکه صدقه بېريش
ياخود قربانليک سوييش ايله تولاو
توله سين. اگر تينچ بولسنگيز، کيم عمره دن
حجگچه حضور قيلگن بولسه، ميسر
بولگن قربانليکنى قيلسين. کيم تاپمسه،
اوچ کون حجه، يېتى کون
قيتگينگيزده-همه سى اؤن کون توليق
روزه توتسين. بو اهل مسجدالحرامده يشه-
مه يديگنلر اوچون. و الله گه تقوا قيلينگ
همده، بيلينگکه البته، الله عقيبى شدتلى
ذاتدير.

عصيان: بويروققه بويسونمسيک،
نافرمانليک، گناه.

عطارد: قوياش تيزيميده گى سياره لردن
بيري نينگ آتى بعضى ميفلرگه کوره بو
سياره يازووچيلرگه حاميلک قيله دى،
دېگن تصورلرهم موجود.

عطايا: بخشش، انعام و احسانلر.

عفريت: ديو، اهرمن.

عُفْن: سسيق، يامان هيد، ياقيمسيز، بد
بويليک.

عمامة: سلّه، دستار.	عفونت: چیریش ارقە سیدە یامان هید پیدا قیلش، سسیقلیک، بد بویلیک.
عمی: کوزلیک، کۆرمسلیک.	عَفیف: عفتلی، پاک، پاکیزه، تازه، یره-مسلیکلردن سقلنگن.
عمیم: تمام، کامل، همه شمول.	عقبه: تاغده گی آغیر و قین یؤل؛ کتّه و آغیر ایش.
عنا: محنت، عذاب، مشقت، فینچیلیک، عقوبت.	علاّلا: شاوقین-سوران، غوغا، قبی-قوو.
عنبر: خوش ایسلی نرسه لر ارەلشمە سیدن تیارلنگن خوشبوی قاره ماده، خوشبویلیک، عبیر.	علوی: یوقاری، یوکسک، عالی، بلند؛ آسمان ویا روحانیتگه تېگیشلی.
عنقا: آتی بار و اؤزی یوق افسانوی قوش (گویا قوشلرنینگ پادشاهسی بؤلیب، کوه قاف ده یشراپمیش)	علی الاطلاق: شرط و شرایطسیر ابرکینلیک.
عنیف: قوْپال، دغل؛ اؤچکیشووچی.	علی العالمینه دامه احسانه: برچه عالمگه احسان و نعمتلی بردوام اؤلسین!
عَوان ۱: اوی ایشی بیلن مشغول خاتین.	عليه افضل الصلوات و اکمل التحیات: اونگه اینگ یخشی درودلر و الله نینگ یخشیلکلی نصیب بؤلسین!
عَوان ۲: ابرلی خاتین.	علیین: اینگ یوقاری آسمان.
عَوان ۳: دیوان باشلیقلری، میرشب؛ قتیققوللی.	عمد: تیک، ستون، تیچ.
عَوَد: قیتیش، آرقه گه چېکینیش.	عمّ: عمکی، ابه.
عَوْر: یلنغاچ.	عماری: آدم تیش اوچون تویه یاکه فیلگه آرتیلگن کجاوه.
عون: یاردم، کۆمک.	
عین: کتّه کۆزلر؛ حورعین- وعده بیریلگن جنتده گی باکره قیزلر، اولرنینگ	

کۆزلی هم کییک کۆزیدپک آقی،
جوده آق و قارهسی، جوده قاره اہمیش.
عین ۱: کۆز.

غَوّا: یارقین، پارلاق، منور؛ جؤشقین.
غوابت: مسافرلیک، باشقه مملکتدن
کېلگنلیک.

عین ۲: بولاق، چشمه.

غُرْبش: هَیقیریش، بَقیریش، بؤکیریش.

عین الحیات: تیریکیلیک بولاغی.

غُرّه: هریر آیینگ بیرینچی کونی،
بیرکونلیک آی.

عَینُ الْیَقین: بیرنرسه نینگ مضمون و
ماہیتینی کۆز بیلن کۆریب، ایشانیش.

غِرَواش: بیرتور اؤسیملیکدن سوپورگیگه
اؤخشه تیب باغلنگن برس، او بیلن بؤزچیلر
سوو یاکه آهارنی تۇقیب تورگن بؤز-
الاجه لریگه سورکه یدیلر.

غ

غارق: غرق بؤلگن، باتگن.

غریب کالاعمی: عجایب کور.

غازه: یوزگه سورته دیگن قیزیل ماده،
اہلیک.

غریزه: طبیعت، خُلق، طینت.

غَرین: بیشه، صحرا، چؤل، بیابان.

غاشیه: اہگر اوستیدن یاپیله دیگن یاییق.

غریو: شاوقین - سوران، قیقیریق.

غالیه: قاش و ساچگه سورتیش اوچون

غزا: اوروش، دینی اوروش.

مشک، عنبردن یسلگن خوشبوی قاره
ماده؛ قاره.

غزال: کییک، آهو.

غزاله: اورغاچی کییک.

غبراء: یپر، زمین.

غزوه: اوروش، دینی اوروش.

غیغب: اَیک، بقبقه، سقاق.

غضنفر: شیر، ارسلان، اسد.

غدار: الدہمچی، خیانتچی؛ بہرحم، ظالم.

غفران: کپچیریم، شفقت.

غدير: کؤل، تورغون سوو.

ف

غلاف: قین، پوش.

غلب: غولبە، توربە، قوویر.

غلمان: غلام، خدمتگار؛ دینی روایتلرگه کۆره جنتده گی خدمتگار.

غلو: کۆپ، حد و حسابدن تشقیری.

غلوله: گلولة، یومه لاق نرسه، تۆپ، اۆره-لگن، اۆرهم.

غماز: سر آچووچی، چقیمچی.

غمزه: کۆز اشارهسی، کۆز بیلن اشاره قیلیش؛ ناز و دلبرانه عشوه بیلن کیپرک سوزیب باقیش.

غنا: بایلیک، مالدارلیک، احتیاجسزلیک.

غنچ: ناز و کرشمه؛ خۆرجین.

غنیم: دشمن، قرشی تامان.

غواص: سوو توبیگه چۆمیلهدیگن، شونغییدیگن.

غور: هر قندهی چوقورلیکینینگ آستی، توب؛ بیرار نرسه نینگ تگی، توبی؛ طلب.

فاذکرونیاذکروکم: اشاره قیلینگن آیه نینگ
تولیک متنی: «فاذکرونی اذکروکم و اشکروا
لی و لا تکفرون» (بقره-۱۵۲) ترجمه سی:
بس، مینی اېسلنگیز، سیزنی اېسله یمن. و
مېنگه شکر قیلینگیز، کفر قیللمگیز.

فارغ البال: خاطر جمع، کۆنگلی
تینچلنگن، بۆشلگن.

فافهم: عربچه اوند او سۆز، توشون!

فاقه: کمبغللیک، فقیرلیک، محتاجلیک.

فانوس: بلندلیککه آسیلگن چیراغ، شمع
یا مشعلنی شمالدن سقلش اوچون تورت
تامانی آینه یاکه نور ترهتووچی آق متاع
بیلن قاپلنگن قوطی.

فام: مانند، اؤخشش، کبی؛ صفت.

فتان: فتنه قیلووچی، مفتون اېتووچی،
اؤزیگه تارتووچی، جاذبه لی (کۆپینچه
سېوگیلی نینگ کۆزیگه ایتله دی).

- فَتْحُ قَرِيبٌ:** آیہ نینگ تؤولیق متنی: «وَ أُخْرٰی تُحِبُّوْنَہَا نَصْرٌ مِّنَ اللّٰهِ وَ فَتْحٌ قَرِيبٌ وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِیْنَ» (صف-۱۳) ترجمہ سی: و سیزلر یخشی کؤره دیگن باشقہ سی ہم بار۔ اللہ دن یاردم و یقین ظفر۔ و مومنلرگہ بشارت بېر۔ (اوشبو آیت قرآن کریم نینگ غاییدن بېرگن خبرلریدن بؤلېب، اولکن معجزہ ہم دیر۔ چونکہ او مکّہ مکرمہ فتح ابتیلیشیدن اول توشگن۔ بوندن بیر آز وقتدن کھبین اللہ تعالیٰ اوشبو آیتدہ بېرگن وعدہ سی اوستیدن چیقدی۔ اللہ نینگ یاردمی بؤلېب، مکّہ مسلمانلر قؤلېگہ اؤتدی۔ سؤنگ تیزدہ بوتون عربستان یریم ارالیگہ اسلام دینی ترقہ لدی.)
- فتن:** فتنہ لر، غوغا۔ تۆپالانلر۔
- فتوت:** ییگیتلیک، مردلیک، عالیجنابلیک؛ کرم، سخیلیک۔
- فتور:** ویرانلیک، خرابلیک؛ کوچسیزلیک، ضعیفلیک، شکست۔
- فتیلہ:** پیلک، پیلته۔ چیراغ نینگ پیلگی۔
- فحش:** ادبسیزلیک، بوزوقلیک؛ زنا؛ حقارت، سؤکیش۔
- فداک:** دعا و آلقیش سؤزی، فدا بؤلہی، صدقہ ننگ کبتہی۔
- فر:** پارلاق لیک، حشمت، صولت، شکوہ۔
- فرتوت:** جودہ قریب، ایشدن چیقیب قالگن۔
- فرجہ:** رخنہ، تېشیک؛ مهلت، فرصت؛ آچیق کتاب ایگی بیتی نینگ زاویہ سی۔
- فرح:** شادلنماق، خوشلیک۔
- فرخ:** گۈزل، حسندار؛ آچیق یوزلی، یاقیملی، شاد؛ قوتلوغ، بختیار۔
- فرزین:** شطرنجدہ گی شاہ نینگ وزیری۔
- فَرَس:** بیرار نرسہ نی اورگندہ یاکہ آتگندہ اونینگ چققرگن آوازی۔
- فرط:** حددن تشقری بؤلش، آرتیقلیک، چپکسیزلیک۔
- فرہ:** آرتیق، زیاد، کؤپ۔
- فرع:** قۇرقینچ، دهشت، وہم؛ قیغو نتیجہ - سیدہ یوز بېرگن صبر - طاقتسیزلیک۔

فصحا: فصیحلر، فصاحت بیلن سۆزلاوچی. **فهم:** بیلماق، معنی سیگه ییتیب توشونماق.

فصل الخطاب: نطق یا که کتاب نینگ اساسی مضمونی؛ تصوفگه عاید کتاب نامی.

فصیح: آچیق، روشن، روان یا قیملی سۆزلاوچی، فصاحت بیلن سۆزلاوچی.

ق

فصیل: قۇرغان ایچیده گی بؤلیملرنی بیر-بیریدن اجره تیش اوچون تارتیلگن دیوار.

فطیر: فتیر، یاغ و سوت و شکر سالیب یوغریلگن خمیردن پیشیریلگن نان.

فغفور: خاقان، چین پادشاهلری نینگ لقبی.

فلاح: قوتولیش، خلاص تاپیش، نجات.

فواکه: میوه لر.

فوته: ایپک اؤرهمه بېلباغ (گاهیده اونی سلّه اؤرنیده باشگه هم اؤرهیدیلر)؛ حمامده بېلدن پستگه توتیله دیگن لونگ.

فوق الفلک: جوده بلند، فلکدن آسمانلردن یوقاری.

قاب قوسین: رسول اکرم (ص) نینگ معراج سفرلریده گی عرشده توتگن آسمانی مقام و اؤرینلری و قاب قوسین اول حبیب نینگ محبوبی بیلن آره لریده گی فاصله نی بیان قیله دی، بومسأله قرآن کریم نینگ نجم سوره نینگ منه بو آیتیده بیان قیلینگن: «فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى» (نجم-۹) ترجمه سی: پس ایکی کمان مقداریده ی جایده بؤلدی اوندن هم یقینراق کپلدی.

قابساماق: قمره ب اؤره ب الماق، قمره-ماق.

قابوغ/قابوق: قبیق؛ تبری، پوست.

قاتلانماق: بوکیلماق؛ قیشماق، کیریشماق، قاووشماق.

قَاتِمَاق: قَتِّقِلشماق، قاتماق؛ موزله‌ماق؛ بیر نرسه‌نی ینه بیر نرسه‌گه قاتیشتیрмаق؛ اره‌لشتیرماق، قوشماق.	اېندی سېنگه صبر قيله آلمه‌گن نرسه‌نینگ تاویلینی آیتیب بهره‌من». قالاسی: قالگنی.
قَاتِلِمَاق: قوشیلماق، اره‌لشماق، توقنشماق، دوچ کېلماق.	قاموق/قاموغ: همه، برچه.
قَارَشُو: قرشی، ضد.	قانماق: آخر درجه‌ده یېب تویماق، بۆکماق؛ قناعتلنماق، راضی بولماق.
قَارِمَاتِمَاق: قمره‌تماق، توتقیزماق، اوشلتماق.	قاوماق/قاولاماق: قوروماق، هیده‌ماق.
قَارُورَه: ایچیگه نفت سالینگن شیشه ایدیش (یاندیریپ یاوگه تامان آتيله‌دی).	قاوورماچ: قاووریلگن بوغداي دانی.
قازغانماق: قازانماق، قؤلگه کیریتماق، حاصل قیلماق.	قایا: قایه، کته تاش.
قَاصِر: قیسقه، کمچیلیکلی، کله؛ کوچسیر، عاجز.	قباحه: یامانلیک، قییحلیک، خونیکلیک.
قَاقِم: تهریسی مین و آق جونلی حیوان؛ شو حیوان تهریسیدن ایشلنگن پوستین.	قبالماق/قابالماق: قملماق.
قَالَهَذَا فِرَاقِ بِنِی: اشاره قیلینگن آیت کریمه‌نینگ تؤولیق متنی: «قَالَ هَذَا فِرَاقُ بِنِی وَ بِنِیکَ سَأُنْبِیکَ بِتَأْوِیلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا» (کهف-۷۸) ترجمه: او: «بو مېن بیلن سېنینگ آره‌میزده‌گی اجره‌لیشیر.	قبحه: یامان خلق، کوریمسیر.
	قبرچوق: آبله، کؤپ یوریش و ایاق کییمی آزاریدن ایاققه توشگن داغ و شیشگیلر و تاشمه و غولالوجه‌لر.
	قبضه: چنگل، بیرار نرسه‌نینگ ساپی، دسته‌سی؛ توتم، بیر توتم.
	قبق/قباغ: قاواق، کدو؛ یای بیلن نشانگه آلیب مشق قیلش اوچون اوزون خاده- نینگ اوچیگه اؤرنه‌تیلگن نشان-قاواق.

قپان: كۆپ مقدارده گى غلّەنى تارتىش
اوچون مۆلجللنگن كتّە ترازو.

قپتان: قرە.خفتان.

قتال: اۆلدېرووچى.

قتىل: اۆلدېرىلگن، سۆيىلگن.

قحبه: سويوقاياق، بوزوق، فاحشه خاتىن.

قَدْ عَرَفَ رَبَّهُ: حديث شريف نىنگ تۇلىق
متنى: «من عرف نفسه فقد عرف ربه».
معنىسى: اۆز نفسىنى، اۆزلىگىنى تىنگن
كىشى البته كه پروردگارنى هم تىنىدى.

قدح: پىاله، مى كاسەسى، اياغ.

قُدْسَ سِرَّةُ: سِرِّ مقدس، اېزگو بۇلسىن!
(وفات اېتگن كىشى حقيده ايتىلەدىگن
دعا عبارەسى).

قرايه: مى شيشەسى.

قرة العين: كۆز روشنىلىقى، كۆز
قارەچىغى؛ مچ. فرزند.

قرشو: قرشى، ضد، مقابل.

قري/قارى: اوزونلىك اۆلچاو بىرلىكى،
بىريرىم مترچەلىك اوزونلىك.

قصاص: برابر جزالاش، اۋچ آلىش.

قَصَب: قمىش؛ زر ارەلشتىرىب تۇقىلگن
اىپكىلى يوپقە متاع؛ زربفت بېقىم.

قصص الانبيا: پىغمبرلر قصەسى.

قصور: كىچىلىك، نقصان.

قضا: بىرار واقعه نىنگ يوزەگە كېلىشى؛
تصادف؛ اۆز وقتىده اۆتلمەى قالگن
بىرايشنى سۇنگدە اۆتس (نماز قضاىسى).

قعر: تگ، آست، توب.

ققنوس: جوده خوشرنگ و خوش آواز
قوش، ايتىلىشىچە اونىنگ تومشو غىده اۋچ
يوز و آلتىمىش تېشىكچە مۈچۈد بۇلىپ،
شونىنگ اوچون او بلند تاغلر اوستىگە
اۆلتىرىپ، آواز چىقرگندە كۆپچىلىك
قوشلر دورىده يىغىلر اېكن و او اولردن
قنچەسىنى توتىپ بىراپكن. مىنگ يىل
عمر سورگندن كېيىن اۆزى كۆپ اۆتىنلر
تۈپلپ، اۆتىنلر اوستىگە اۆلتىرىپ، قنات
قاقەدى، قناتى ضربىدن اۆت آتلىنىپ، او
اۆت اۆتىنلرگە توتاشىپ، ققنوس يانىپ
كول بۇلركن و همه كوللر تۈپلەنىپ، بىر
تخمنى تشكىل بېرىكن، چونكه ققنوس -
نىنگ نسلدن نسلگە اۆتىشى منە شو اصول
يىلن عملگە آشركن و جفتلىك دن مطلقا

- بیگانه اېکن. ایتیشلریگه کوره موسیقینی
اونینگ آوازیدن تقلید اېتگنلر.
قلاّب: چنگک، قرقماق؛ اېگمه، اېگری.
قلاده: ایت نینگ بۇینیگه تقیلگن حلقه-
سیمان تسمه.
قلاش: شهرتسيز، اعتبارسيز، فقیر؛ یلقاو،
دهیدی.
قلاع: قلعه لر، قورغانلر.
قلاو: یالقین، النگه.
قلاوز: یېتکچی، یؤل باشلاوچی؛
جاسوسلیک.
قلازم: قیزیل دېنگیز؛ عموماً دېنگیز.
قُمل: سورین، قویروق، ران؛ طرف،
جناح.
قندیل: کۆپ شمع اؤرنه تیلگن بېزه کلی
شمعدان.
قورورغایماق: قوروماق، قوروقشه ماق.
قوزغون: قرغه سیمانلر عایله سیگه
منسوب، هر قندهی نرسه نی ییبه وېره دیگن،
اؤلیمتیکخور اؤتراق قوش.
قوس قزح: اؤقیای، یایکملک (بهار
چاغلریده آسمانده رنگ-برنگ اؤقیای
شکلیده کؤرینه دیگن قویاش شعله سی).
قولان: گوره خر، یاوایی اېشک.
قوللوغ: قوللیک، قول بۇلیش، بیعت
قیلیش.
قوندوز: تېریسی مین و چیرایی قاره
توسلی قیللی سوو حیوانی (تېریسیدن
تېلپک و پوستین ایشلندهی)
قوبروغ: دنبه، دم.
قویون: فتیق شمال، یپردن خس و
خاشاک و توزاننی هواگه کؤترووچی
اورولمه لی شمال، گردباد، توفان.
قۇبقه/قاوغه: قودوقدن سوو تارتیله دیگن
چرم ایدیش؛ قویاش نینگ اؤن ایگی
برجیدن اؤن بیرینچیسى (دلو).
قۇپماق: تورماق، قۇزغلماق، کؤتریلماق.
قۇتان ۱: لیلکسیمان بیر قوش.
قۇتان ۲: قۇی قَمَش اوچون تۇرت تامانی
طبیعی قمل قیلینگن جای، قۇیخانه.
قۇتور: قوتیر، یره، یره باسگن، بدنده گی
یره دن نشانه قالگن چوقورلیکلر، چؤتیر.

ك و گ

قۇريا: بوزوق اوى، ويرانه.

قۇشوق: قۇشيق، اشوله.

كابين: نكاح آلدیده ابر تامانیدن خاتینگه
تؤلەنیشی شرط قیلینگن مال- مبلغ، مهر،
قلین.

قۇلداماق: قوللەماق، ياردم بېرماق،
كۇمكلشماق.

كاج: همیشه يشىل بيردرخت نامى، اوشبو
درخت نینگ برگى بيردنيگه توكيلمەگنى
باعث اونى همیشه بهارهم ديديلر؛ شپه-
لاق، شپات، سيلی.

قۇمارغال/قۇمرغال: اؤره لگن، قورشه-
لگن جای.

قۇنالغا: قوش قۇنه ديگن جای، عموماً قۇنر
جای.

كافور: چپكسيز آق و هيدلى ماده؛ مج.
آپپاق توس.

قۇنارماق / قۇنگارماق: قۇپارماق،
اغدرماق، قۇزغتماق، كۇچيرماق.

كالشمس نصف النهار: توشده گى قوياش
كی.

قۇنارماق: قۇنغارماق، اغدرماق،
قۇزغتماق، كۇچيرماق.

كَالْتَنْقَشِ فِي الْحَجَرِ: عربلر نینگ «الْعِلْمُ
فِي الصِّغَرِ كَالْتَنْقَشِ فِي الْحَجَرِ» دېگن ضرب
المثلى. اونینگ معناسى: «باله ليكده
اؤرگە نیش- تاش بېتیده قازیب يازش» دير.

قيراغ/قيراق: قيرغاق، چېت، چېگه.

قيصر: قيصر، روم پادشاهلرى نینگ لقبى.

قيمسانماق: آرتيق درجه ده ايسته ماق.

كَانَ كَانٌ لَمْ يَكُنْ: عربچه عبارە بۇليب،
ناموجود وباطل نرسە گە نسبتاً قۇللنيله دى.

قيو: قيسى، قنداغ.

كان الله و لم يكن معه شى: الله بار ابدى،
اوييلن هيچ نرسە يۇق ابدى.

قييا: قيرە، اوچ.

كاورگا: كته ناغاره.

كائنامن كان: بۇلسە بۇلگودېك كيشى.

کبار: کتہ لر، اولوغ کیشلر.	گرگ: بولوروق قوش.
کبری: اېنگ اولوغ (خاتین)، اېنگ کتہ (خاتین).	گرّم وَجّه: اونینگ یوزینی ذلت و خجالتدن اسرهگن.
کتاره: اؤتکیر قیلیچ و خنجر.	کره نای: چالغواسبابی، گرئی.
کتان: کتپ دن تۆکیلگن کیملیک.	کری: اویوتیش، اویقوگه اېلتیش، اویلاو و خیال لرگه چؤمدیریش.
کتف: کفت، یپلکه.	کریه: خونیک، کؤنگیل اینیتیگیچ، جیرکنچ.
کتیم عدم: یؤقلیک پردهسی.	کحل: سورمه.
کدورت: دل غشلیک، غصه، خیرهلیک.	کسرا: خسرونینگ عربلشگن آتی.
کذاب: یالغانچی، اؤته یالغانچی.	کسوت: کییم، اوست-باش.
کذابون لا اُمّتی: یالغانچیلر مېنینگ امتلریم جملھسیگه کیرمھیدیلر. (پیغمبریمیز حضرت محمد(ص)نینگ مبارک حدیثلری شرحیدن).	کسوف: قویاش توتیلیشی.
کذابالمنجمون: نجوم شناسلر یالغانی.	کشف: تاشبقه.
کرامند: نجیب، جوانمرد، همتلی، قدرلی، قیمتلی.	کطی السّجل: تومارنی اؤره گندېک.
کرده: قیلینگن.	کفارت: قیلینگن گناھلرنی یوویش اوچون عوض قیتیریش.
کرسی: چوکی، منبر، تخت؛ آسمان.	کل شیء منالظریف ظریف: نازک و زرافشان همه نرسه خاصدیر.
کرک: بودنه، بولدیرچین.	کلیز: بال اری، عسل زنبوری.
	کماهی: خودی اؤشندهی، اؤزحالیده، عیناً، تؤولیق.

کمند: بۇغا، سیرتماق؛ توزاق و ایلشتیره دیگن نرسە، ارقان؛ مج. سېوگیلینینگ ساقچی.

کۆتوال: قۇرغان ساقچیسى، قلعه و شاهلرینینگ ساقچی بۆلیمه سی نینگ

باشلیغى.

کوتر: جنت بولاغى.

کوکب: یولدوز.

کولاچ: حلواگه اۇخشش بیر تورلى شیرینلیک؛ بادام و قیماق سالیب قیلینگن کولچه.

کولاک: قتیق شمال، بۇران.

کولیچه: سوت، یاغ و باشقه نرسه لر سالیب پیشیریلگن میده نان.

کونین: ایگى دنیا، اودنیا - بودنیا.

کوه قاف: بوتون بیر یوزینی اۇره ب آلگن دهب تصور قیلینگن تاغ نامى. ایتیشلریچه افسانوي عنقا قوشى هم شوپرده یشرمیش.

کویکنک: ایلواسین آوله یدیگن قوشلردن بیرتورى، کؤکنک.

کهولت: تنبلیک، سستلیک؛ قریلیک.

کۆرک: کۆرینیش، چیرای، حسن.

کن: عربچه بویروق سۆز. «بؤل!»، «تاپیل!» (شونده ی معنیده گى خدانینگ ازله قیلگن بویروغى)؛ کاینات خلق قیلینیشی - نینگ امرى.

کُنام: اویه، آشیانه، تینچلنیه دیگن بیر، اوتلاق، اؤلنگ.

کنایت: کنایه، پیچینگ، قاجیریم، کبسه تیق.

کنب: هندوستانده اؤسه دیگن و اوندن ارقان و قاغاز یسه له دیگن بیر اؤسیملیک نامى، کنف.

کنت نبیاً: پیغمبر اېدیم.

کنت النبى: پیغمبر اېدیم.

کنگر: قلعه بلند دیواری و تام اوستیگه قیرغاقله تیب (زینت و تۇسیق اوچون) ایشلنگن پنجره، دندانه.

کنوز: کنز لر، تۆپلنگن مال و نرسه لر، خزینه لر.

كۆركانماك: يخشىلنماق، كۆرىملى بۇلماق. قوندوزنىڭ بىرتورى؛ قارە پوستىن، قوندوز پوستىن.

كۇماچ: قۇرگە كۇمىب پىشىرىلگن نان. **كىشنەماق:** آتنىڭ مخصوص سېسى.

كۈنگلەك: كۈيلىك. **كەل:** غلە اۋلچەيدىگن مخصوص ايدىش.

كېجىم: اوروش وقتىدە آتگە كىيدىرىلە- دىگن اۋق اۋتمس مخصوص يايىق.

كېد: ھند پادشاھسى (راجاسى) نىڭ نامى. **كېمۇخت:** آت و اېشكىنىڭ تېرىسىدن عنعنوي طرزىدە يىسلگن چرم.

كېمور: كۈمىر، ذغال. **كېيورماق:** كىرىتماق، كىرگىزماق.

گازر: دوى، كىمىلرنى يويىب، تازەلە- يدىگن كىشى، اريتوۋچى، صفاكار. **كياست:** زىركلىك، ذكىلىك، آگاھلىك، فراست.

گىزەمار: كېچە يىلان، زھرى اۋتە اۋلدىروۋچى باشى گىزگە اۋخشەيدىگن يىلان. **كېبۇر:** اوچى يىسى و ايتىك اۋق.

كېرپىك: كېرپىك، مژە. **كېرپىچ:** خشت.

گرو: رھن، كفالت، وعدەنى بجرىش اوچون قالدىرىلگن امانت؛ بىرار نرسەنى آرهگە قۇيىب قمار اۋىنىش. **كېرياس:** دروازە، آستانە؛ پادشاھ سرايى، دربار، قصر.

گراف: بې معنى، بېھودە، اساسسىز سۆز. **كيز:** كىيز، كىگىز، نمد.

گۆك: گز، مى كېتىدن تناول اېتىلەيدىگن تاتلى شىرىنلىگ. **كيش:** تېرىسى، پوستى، ياقە و تېلىككە ايشلەندىگن قارە توسلى حيوان،

گزیر: چاره، علاج.

گندره ماق/گندراماک: یامان هیددن
جیرکه نیب هوشیدن کبتماق.

گونش: قویاش، کون، آفتاب.

گوهر/گهر: اینجو، دُر، یاقوت، الماس
کبی قیمتی تاشلر.

اورینه دیلر، تقوانی جولدور کیملر ایله
حاصل بۆله دیگن ایتیپ کؤرسه تیشگه
حرکت قیله دیلر. الله تعالی اېسه، یینگیل-
باشده حددن آشیب فخر و غرورگه
کبتیشنی قاره له گنیدېک، اونینگ پست و
طبیعتسیر حالده استعمال قیلینیشینی هم
قاره له یدی.)

لاابالی: اؤجر، قیدسیر، پرواسیز، بېهوده.

لاأحصى: سان و سناقسیر حمد و ثنا.

ل

لا تسرفو: اشاره قیلینگن مبارک آیتینگ
تؤلوق متنی: «يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ
كُلِّ مَسْجِدٍ وَ كُلُوا وَ اشْرَبُوا وَ لَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ
لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ» (اعراف- ۳۱) ترجمه:
ای آدم باله لری، هریر عبادت چاغیده اؤز
زینتینگیزنی آلینگ. یېب-ایچینگ و
اسراف قیلینگ. چونکه او ذات اسراف
قیلووچیلرنی سېومس. (اؤتگن آیت
کریمه ده کېلگنیدېک، کیمسیر حالده
عبادت-طواف قیلش یا خود جنده، یماق-
یسقاق کیم بیلن بجریش عبادت فضلی و
ثوابینی زیاده اېتمه یدی. لیکن طبیعتی
بوزوق کیشیلر بوزوق دیندارلیککه

لايه: اؤتینیش، التماس، یلینیش، یالباریش،
زاری قیلش.

لات: طایفده ثقیف قبیله سیگه تېگیشلی
بیر بُت نامی و ثقیف اونی پرستش قیلردی.

لاتذرکافرین دیارا: تولوق آیت: «وَقَالَ
نُوحُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ
دِيَارًا» (نوح- ۲۶) ترجمه سی: و نوح: «ای
رېم، بیر یوزیده کافرلردن بیرارته هم
حرکتلنووچینی قویمه گین» دېدی.

لاحق: کبیین قوشیلگن، قوشیمچه.

لاحول: آت گپ، «لاحول ولا قوة الا بالله»
 عبارتہ سی نینگ قیسقرتمہ سی. اونینگ
 مضمونی: اللہ تعالیٰ دن باشقہ بویوک کوچ
 و قوت موجود اہمس.

لادہ: احمق، عقلسیز.

لازیدنکم: قرآن کریم نینگ «وَ إِذِ تَأَذَّنَ
 رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ
 إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ» (ابراہیم-۷) آیتگہ

اشارہ قیلینگن. مذکور آیت نینگ ترجمہ-
 سی: و ربینگیز سیزگہ: «قسمکہ، اگر شکر
 قیلسنگیز، البتہ، سیزگہ زیادہ قیلورمن. اگر
 کفر کہلتیرسنگیز، البتہ، عذابیم شدتلیدیر»،
 دہب بیلدیرگنینی اہسلنگ.

لاس: خام ایپک چیقیندیسی، لاسی
 (سیاہی قویوق سقلہ نیشی اوچون
 سیاہیدانگہ سالیئہ دی).

لاشہ: اؤلگن نرسہ نینگ جسدی،
 اؤلیمتیک.

لاعب: اویینچی. رقاص.

لاغ-لاغ: الاونینگ لاوولب یانیسی.

لاالی: لولوءلر، مرواریدلر، اینجولر.

لامسہ: اوشلب، تہکیزیب، پیپسلب بیلش
 سہزگیسی.

لامع: یلتیراق، یرقیرہ دیدیگن، پارلاق نور
 بیرووچی.

لجہ: تودہ، تۆپلم.

لخلخہ: دماغنی قوتلنتیریش اوچون
 ایسلہ تیلہ دیگن خوشبوی ایسلی مادہلر
 ارہلشتیرمہ سی.

لدنی: لدنی علوم- اورونمسدن، اللہ
 تامانیدن یتیشگن دہب حسابلنگن الہی
 علملر.

لعب: اویین، نیرنگ، کونگیل آچیش.

لعبت: قاغورچاق، اویین اسبابی، معشوق،
 بُت، دلبر.

لک الحمد: برچہ حمد و ثنالر فقط
 سینگہ.

لم یکن: بؤلمہ گن؛ یوق ابدی و یوق.

لمعہ: یالقین، شعلہ، پارلاقلیک.

لَمَنِ الْمُلْكُ: يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ ۖ لَا يَخْفَىٰ
 عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ ۚ لَمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ۖ
 لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ (غافر-۱۶) ترجمہ سی:

اۋشە كوندە اولر ظاهر بۇلورلر. الله گە
 اولردن بيران نرسە مخفي قالمس. بوگون
 ملك كيمنيكىدير؟ يگە و يالغيز، اۋتە
 قهرلى الله نيكيدير! (قيامت كونيدە آدملىر
 كۈمىلىب ياتگن جايلىرىدن چىقىپ، ظاهر
 بۇلىپ، كۈرىنىش بېرەدىلر. بندەلىرىدن
 صادر بۇلگن بيران نرسە الله تعالىگە مخفي
 قالمس، اما بو حقيقتنى قيامت كۈنى
 حقيده عليحده تكرر اپتيشدن مقصد
 كافر، منافق و عاصيلر، قىلگن ايشلر يميز
 تۇپالان نىنگ ايچيدە مخفي قالسە عجب
 اېمس، دېگن اۋيدە بۇلسەلر، اۋشە خيالىنى
 كۈترىش اوچوندىر.)

له خلدە الله و سلطانه: قدرت و منزلتى
 منگو قالسين!

لهو: اۋيين-كولگى، بىفايده ايش.

لوا: بيراق، توغ.

لوح ۱: رنگ، بۇياق، نقش.

لوح ۲: آدم نىنگ رنگى.

لوحش الله: تعظيم و عجبلىنىش حالتدە
 ايشلەتيلەديگن عبارە، خدا اونى وحشتگە

يۇليقتيرمە سين!، خدا اونى قىغو-المىلردن
 بيراق قىلسين! معنى سيدة قۇللەنەدى.
لوك: لى، -لىك، -لىق قۇشىمچەلىرى
 اۋرنيدە.
لونى: بۇش، يلقاو، دنگسە، بېكارە؛ بې-
 باش كىشى.
لۇلى: لۇلى (جۇگى)؛ شوخ سېوگىلى.
لى مع الله: مېنگە الله يار دير.
ليف: خرما درختى نىنگ پوستلاغى و
 اوندىن يسلگن اىپ.
ليلة القدر: قدر كېچەسى، رمضان نىنگ
 يىگىرمنچىدىن كېيىنگى تاق كېچەلىرىدىن
 بىرى بۇلىپ، كۈپچىلىك ۲۷-كېچەنى قدر
 كېچەسى، دېب بىلەدىلر.
لئيم: خسيىس، پست، ناكس.

م

ماء معين: آقېب تورگن سوو، آب روان.
ماجد: اولوغ ذات، مشهور، دانگدار.

ماحضر: تکلیف قیلینمه گن آزگینه آوقت؛
بیرار نرسه نینگ حاضر بؤلگن، تیار تورگنی
دېگن معنی انگله تووچی غایوي عباره.

ماخَلَقَ اللهُ: الله تعالی نینگ عالم و آدم
و حیواندن عبارت یره تگن مخلوقلری.

مازاغ: کۆزنی بورمسلیک، کۆز
یوگورمسلیک؛ مج. سورمه.

مازاغ البصر و ما طغی: (نجم-۱۷) معنی -
سی: نگاه ی بوریلمه دی، حدیدن آشمه -
دی (هر نې که حقیقت ابدی، کوردی).

ماسوا: اوندن باشقه، اونگه قوشیمچه،
باشقه چه سی.

ماشاب: جوندن تۆقیلگن درویشلر و
کمبغللر اوست کییمی.

ماشوره: نیچه، بۆزچیلر تۆقیدیلگن متاع
ارقاغ اییینی بو نیچه گه اؤره ب ماکونینگ
ایچیگه قویب، ایاق یارمی بیلن اؤریشگه
تاپیلگن دمدن اؤتکزیب تۆقیدیلر.

ماطغی: حددن آشمسلیک، تجاوز
قیلمسلیک.

ماعرفناک: «ما عرفناک حق معرفتک و ما
عبدناک حق عبادتک» مبارک حدیثگه
اشاره قیلینگن و اونینگ معناسی: بیزسپنی

بیلیشیمیز نینگ سببی، سپینگ چېکسيز
معرفتینگدير و سببی عبادت قیلیشیمیز نینگ
سببی سېنگه چینه کم بنده لیگیمیز دیر.

مافات: یؤقالگن، قۇلدن کېتگن. عذر
مافات - نیمه نگ که بؤلسه.

مافی الضمیر: کۆنگلیده گی.

ماکول: یېگولیک، یېدیریلگن (نرسه).

مال: مفهوم، مضمون؛ آخر، نتیجه،
عاقبت.

ماله: قۇش هیده لگندن سۇنگ، اغده -
ریلگن یېرنینگ کېسکلرینی سیندیریب،
تېکیسلش اوچون ایشله تیله دیگن کتّه
یاغاچ دن یسلگن دهقانچیلیک بویومی.

مألوف: اؤرگنگن، عادتلنگن، الفتلنگن.

ماموغ: پخته.

مانگره ماق: معره ماق، بؤکیر ماق.

مأنوس: اؤرگنگن، اؤرگه تیلگن،
عادتلنگن.

ماني: افسانوي اؤتکیر رسام.

ماوي: کؤک رنگ، هوارنگ.

مأیوس: امید سیزلە نیش، ناامید.	مثابه: اۋرین، مقام، رتبه، درجه.
ماء و طین: سوو و توپراق.	مثنای: کره‌لر، بیر نېچه مرتەلر معناسیده.
مباح: قیلینیشی ثواب یاکه گناه بؤلمه- یدیگن ایش؛ مجاز.	مثنی: ایگینچیدن.
مُبتهج: شاد، خورسند، سبونیوچی؛ شاد قیلووچی، خوش اسراوچی.	مجال: جولان قیلش اۋرنی؛ فرصت، وقت.
مبدأ: کبلیب چیقیش جای، باشلە نیش جایی، بیرار ایش و احوال نینگ باشی.	مجبول: توغمه، طبیعی.
مُبدل: المه شیلگن، اۋزگرتیریلگن، اییر باشلنگن.	مجتنب: قاچووچی، جیرکنووچی، نفرت قیلووچی، حذر قیلووچی، تارتینووچی.
مبرأ: خالی، آزاد، بیرار نرسه گه یؤلیمه- گن، پاک.	مجتهد: فقه علمیده اجتهاد درجه سیگه یبتگن کیشی؛ جهد قیلووچی، تیریشقاق.
مُبکی: بیغله تووچی.	مجموع: مشک و عنبرکی خوشبوی نرسه- لرنی سالیب توتە تیلە دیگن ایدیش.
مبهم: یشیرین، نانیق، چیکیل.	مجوس: اۋتگه تاپینووچیلر.
مبهوت: حیران قالگن، حیرتلنگن.	مُحاذ: بیر نرسه گه دوچ کبلیش، مقابل بؤلش.
متعذر: قیین، مشکل.	محارب: جنگچی، عسکر.
مُتَعین: تعینلی، انیق، بیلگیلی، تنیقلی.	محازی: موازی، بب-برابر.
مُتکا: سوینچیق، تیه نیله دیگن نرسه، مددگار.	محافه: عیالرتوشیب یوره دیگن اطرافی اۋره لگن کجاوه؛ اۋلیک سالیب کۋتریب یوریلە دیگن تابوت.
مُتهتک: رسوا، پرده سی ییرتیق، ناموسی کبتگن.	

مُحَاكَا: بیر-بیری بیلن سۆزله شیش، گپ-سۆز.	مخترع: ینگى یره تیلگن، ینگیدن اؤیل ب تاپیلگن، اختراع ایتگن.
مَحْبَره: قلم، دوات و قاغاز سالینب قؤییله- دیگن قوطی.	مختفی: بپرکیتیش، یشیریش، مخفی.
محترق: کویگن، یانگن.	مختلط: قاریشیق، اره لش.
محاسب: احتساب ایتووچی، شریعتگه خلاف ایشلرنی تپکشیرووچی؛ بازارده گی تاش-ترازو و نرخلرنی نظارت ایتووچی.	مُخَلَّد: دایمی، ابدی.
محروور: حرارتلی، ایستیمه سی بار.	مُخْلِص: اخلاص ایتووچی، چین یوره- کدن بپریلگن.
محروق: یانگن، یاقیلگن.	مُخَمَّر: اچیگن، ترشلنگن؛ آشگن خمیر، یوغریلکن.
محزون: غملی، قیغولی، خفه.	مخوف: اؤره ب آلینگن، چیرملگن.
مُحَصَّل: حاصل قیلینگن.	مداد: پنسل، قاره قلم.
محض: خالص، صاف؛ فقط، فقط گینه، یالغیز.	مدخل: کیریش جای، آستانه.
مُحِق: حقلی، لایق، مناسب.	مَدَّ ظِلُّهُ: سایه سی کم بؤلمه سین!
محمل: تویه و باشقه اولاو اوستیده اؤرنه- تیلگن آدم اؤتیره دیگن، اوستی یاییق کجاوه؛ کجاوه ده گی یوک.	مُدِق: دقت ایتووچی، اینگیچکه، نازک فهم.
محن: محنت، خوارلیک، مشقت.	مدّه ظلها لعالی علی مفارق فرقة الطالبین: طالب العلم فرقه سی باشیده یوکسک سایه سی دوامدار بؤلسین!
مخافت: قورقوو، قورقینچ، خوف.	مدیح: مقتش، مفتاو.
	مذبوح: سؤییلگن، بؤغیزلنگن.

مذلت: خوارلیک، زارلیک و ذلیللیک.	مرغزار: اۇتلاق، حیوانلر اۇتلهیدیگن جای.
مذمت: یامانلش، قارەلش، قرغیش.	مرغوب: یاقیملی، سہویملی، معقول.
مذموم: یامانلنگن، نفرتلی، یامان.	مرغولە: ساچنینگ اۋرەلگن و پیچ و تاب ییگن شکلی.
مر: سان-سناق، اندازه، حد.	موقع: یملگن، قورەلگن (تۈن حقیدە)؛ درویشلر کیەدیگن قوراق تۈن، جندە؛ رسملی کتاب.
مرآت: آینه، کۈزگو.	مرکب: سیاہی، یازیش اوچون تیارلنگن رنک.
مرتاض: نفسینی تیووچی، ریاضت تارتیب اۋزینی قیناوچی.	مرل: کییک، اورغاچی کییک.
مرتفع: یوکسلگن، کۈتریلگن، یوکسک و بلند، یوقاری.	مروت: مردلیک؛ آدمگرچیلیک، سخیلیک.
مرثیہ: اۋلگن کیشیگە بغیشلب، اونینگ یخشی صفتلری بیان قیلینگن و اۋلیمگە افسوس بیلدیریلگن شعری اثر.	مروحہ: کیمەنینگ ھېلیغیچی، بادبان.
مرشد: تۈغری یۈلگە سالووچی، یۈل کۈرسەتووچی؛ صوفیلرە-پیر، ایشان.	مرید: طلب اېتووچی، ایستاوچی، اېرگشووچی؛ تصوفدە بیرار شیخگە اېرگشووچی، ایشانگە قۇل پرووچی.
مُرصع: قیمتلی تاشلربیلن بېزەتیلگن، قیمتلی تاشلر قدەلگن؛ شعرده ایکی مصرعدەگی سۆزلرنینگ هر جھتدن بیر-بیریگە ماس و آھنگداش بۇلیب کېلیشی. (ترصیع)	مزخرف: ساختە، قلبکی؛ یالغان، اوستی یلتیراق تگی بۇش، معنی سیز سۆز.
مرعی: رعایە اېتیلگن، نظری اعتبارگە آلینگن.	مؤعفر: زعفرانلنگن، زعفران قۇشیلگن؛ سریغ.
	مسا: کېچقورون، کېچ، آقشام.

مساح: يېر اۇلچا وچى، طنابچى.

مُسَخَّن: ايسيتو وچى، قيزيتو وچى.

مساس: سوركه ليش، تېگيب ايشقه لاش.

مِسَطَر: چيزيقسىز قاغازگه چيزيق
توشوريش اوچون قلىن قاغازگه ايپلر
تارتىب، يسلگن چيزغىچ، خطكش.

مسامات: اعضاى بدن ده گى تېر چيقه ديگن
ميده تېشيكلر، حُجَيْرَه لَر.

مِسْطُور: يازىلگن، كۇچىرىلگن.

مُسْتَأْصَل: ايلدىزىدن قۇپارىلگن،
يوللىنگن.

مِسْمَار: قازىق، ميخ.

مُسْتَدِير: يومه لاق، تۇگره ك.

مسموع: اېشيتىلگن.

مستراح: يازىلىش جايى، حاجتخانه.

مِشَاطَه: قىز و كېلىنلرنىڭ ساچلىرىنى تره-
ب، آرا بېرو وچى، بېزەنتىرو وچى، پردازچى
(خاتىن).

مستغرق: غرق بۇلگن، چۇمگن
(مچ. خيالگه)

مستغني: احتاجسىز، تارتىنو وچى.

مشتري: قوياش تىزىمىدە گى سيارەنىڭ
نامى.

مستمع: تىنگلا وچى، اېشيتو وچى.

مشتهى: اشتھانى آچو وچى؛ اشتھالى،
آرزو اېتو وچى، خواھشلى.

مستور: بېركىتىلگن، پردەلنگن، يىشىرىنگن،
مخفى.

مشحون: تۇلدىرىلگن، تۇلە، تۇلىق.

مستولى: استىلا اېتو وچى، ضبط اېتو وچى؛
دفتردار، حسابچى، حساب-كتاب
ايشلىرىنى آلىب بارو وچى.

مُسْعَبِد: كۇزباغلا وچى، شەبە باز، فريىگر،
جادوگر.

مسجود: سجده قىلىنەدىگن، نماز اۋقىلە-
دىگن.

مشعله: چىراغ، شمع، ياروغلىك،
روشنلىك.

مسخ: شىكلنىڭ اۋزگىرىپ، خونىك
قىافەگە كىرىشى، بدشكىل، بدافت.

مِشْكَات: قندىل و باشقە خىل چىراغ اۋرنە-
تىلەدىگن تاقچە.

مُشْكَل: معلوم بیر شکلگه کیرگن، صورتلنگن، گوده لنگن.	مطارحه: بیر-بیر بیلن سۆزله شیش؛ کینگه شیش.
مَشِيت: ایستک، خواهش، اراده.	مطاف: زیارتگاه، طواف قیلینه دیگن بیر.
مِصاف: اوروش میدان؛ جنگ، اوروش؛ عسکر صفی.	مطبخ: آشخانه.
مِصالح: کهره کلی نرسه لر، شادلیککه ارزیکودپک نرسه لر، مواد.	مُطَبَّق: طبقه لنگن، قاپقالی، قبت-مه-قبت.
مِصایب: مصیبتلر، قیغو-الملر، کلفتلر.	مطبوع: کیشی نینگ طبعیگه موافق، لایق کبله دیگن، معقول.
مِصباح: چیراغ، مشعل.	مطرا: تازه، ینگى، تره لگن، بیزه لگن، تینیق، یلتیراق.
مِصحف: کتاب، رساله لر تۆپلمی؛ قرآن کریم.	مُطَف: یقین، همنشین.
مُصِر: اونده ب توریب آلووچی، بیرار فکرنی اؤتقریشده قتیق توریب آلووچی.	مطلق العنان: جلوی بؤشه تیلگن، اؤز اهرکیگه قوییلگن.
مِصَلّی: نماز اؤقووچی؛ جای نماز، مسجد، نماز اؤقیله دیگن جای.	مُطَوَّل: اوزه یتیریلگن، چۆزیلگن.
مِصِیقل: صیقللنگن، یلتیره تیلگن، جلالنگن.	معاتب: قهر و غضب و ملامتگه دوچ کبلیش.
مِضحک: کولگیلی، مسخره، قیزیق.	معاذ الله: خدا پناه بېرسین!، خدا سقله سین! کبی معنالرده ایشله تیله دیگن دعا عباره-سی.
مُضِمِر: یشیرینگن؛ بهرکی تیلگن، یشیرین، بېکیک، کؤنگیلده سقلنگن.	مع القصه: شو بیلن بیرگه، سۆزینگ قیسقه سی، خلاصه شوکه.

مُعَبِد: عبادت قیلووچی، بنده لیک بجا کپلتیرووچی.	مَعصوم: گناهسيز، پاک، تازه.
مُعَبَّر: توش تعبیر قیلووچی، توش یژیووچی.	مُعْطِي: عطا قیلووچی، بخش ایتووچی، بپرووچی.
مَعْبُود: تاپینووچی، عبادت قیلینووچی.	مَعْفُو: عفو قیلینگن، کپچیریلگن، بغیشلنگن.
مَعْتَكف: کیشیلردن چپکینگن، عبادت اوچون خلوتگه چپکینگن.	مَعْلَا: یوکسک، بلند، اعلى.
مَعْجَر: خاتینلرنینگ باش رومالی، یوز پرده سی، یاپینچاق.	مُعْلَق: آسیلگن، آسیب قوییلگن؛ آرده توریب قالگن؛ اویاقلی بویاقلی بؤلمه گن.
مَعْجَل: شاشیلیشگه اساسلنگن ایش، شاشیلینچ.	مَعْهُود: معلوم، مشهور، عادت، عادتده-گی؛ قدیمگی.
مَعْدَلت: حقانیلیک، تېنگلیک.	مَعِين: آقه دیگن، آقر، روان.
مَعْدُود: سنلگن، سناقلی.	مُعْج: مجوسی، آتشریت، اؤتگه چؤقینووچی؛ میفروش.
مَعْدُوم: موجود اېمس، یوق، یوق بؤلگن.	مَعَاك: غار، یپریوزیده بؤلسینمی، تاغ بېتیده بؤلسینمی، طبیعی یا صنعی چوقورلیکنی، غارنی انگلته دی.
مَعْرَا: بؤش، خالی؛ یلنغاچ، آچیق.	مَعَانَه: مغلرچه، مغلردېک، مغلرنیکیدېک.
مَعْرُز: عزت قیلووچی، حرمت کؤرسه-تووچی.	مَعْبُجَه: میخانه نینگ یوگوردک خادمی، می تشووچی باله.
مَعْرُول: بؤشه تیلیش، بؤشلگن، ایشدن آزاد ایتیلگن؛ یوقالیش، کپتیش.	مَعْبُون: الله ننگن، ضرر کؤرگن.
مَعْشَر: گروه، جماعت؛ کیشی نینگ یقینلری، بیرگه یشه یدیگنلری.	

مُغْتَنِم: اؤلجه آلگن، بیرنرسه نی غنیمت بیلووچی، پیتدن فایده لنووچی.	مُقَر: اقرار ایتگن، بؤیینیگه آلووچی، اؤز قیلگنیدن تانماوچی.
مُغْتَنِم: غنیمت سنلگن، اؤلجه حسابلنگن، اؤلجه آلینگن.	مُقَرَس: بنانینگ قت-قت اؤیمه لی، قَبْرِیقلی شکلر بېریب ایشلنگن گؤزل قبه-لریده گی نقشی.
مَغْضُوب: غضب قیلنگن، غضب آستیده قالگن.	مُقَسِم: تقسیمگاه، بؤلینه دیگن پیر.
مَغْمُوم: قیغولی، غمگین.	مَقْفَل: قولفلنگن، قولف قیلنگن.
مَغِیْلان: چؤل و بیابانلرده اؤسه دیگن تیکنلی میده درخت.	مُقَنَع: خاتینلر باشگه اؤره یدیگن رومال، پرده.
مَفْتی: فتوی بېرووچی، شرایط حکمینی بیان اېتووچی.	مُکَّار: مکر قیلووچی، حيله گر.
مَفْرَح: شادلنتیرووچی، سویونتیرووچی، کیفیتلنتیرووچی؛ شیرین و خوش ایسلی داری.	مُکْث: تۇخته لیش، توتیب قالیش.
مَفْرَط: جوده آرتیق، حددن تشقری، افراط درجه ده گی، اؤته کېتگن.	مُکْحَل: سورمه لی، سورمه قۇییلگن.
مَفْسَقه: فسق و فساد قیلش جای.	مُکْرَمَت: حرمت، شرف، عزت.
مُفَض: فیض و برکت یېتکزووچی، فیض بېرووچی.	مُکَّلَل: تاجلی؛ تاج کیدیریلگن؛ بېزه تیلگن، پارله گن، یلتیره تیلگن.
مَفْلَس: کمبغل، بېچاره، کمبغللشگن، سوداده سینگن.	مُکْنَت: کوچللیک، اقتدارلیک.
مَقْبَل: اقباللی، بختلی.	مُکْنُون: یشیرین، مخفی، بېرکیتیلگن، یخشی سقلنگن.
	مُل: می، شراب.
	مَلّاح: قایقچی، کېمه چی.

ملاحت: گۆزلیک، حسن.

مملو: تۆله، تۆلگن.

ملاصق: یقین، جیس، یاپیشیب اؤتیریش.

مِنْ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ: اشاره قیلینگن

ملتمس: التماس، سؤراو، سؤره لگن.

آیت کریمه نینگ تؤولیق متنی: «الر كِتَابٌ

ملسا: تېكس، سیلیق.

أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ

ملعون: لعنتلگن، لعنتی.

إِلَى النُّورِ يَأْذَنُ رَبَّهُمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ

الْحَمِيدِ» (ابراهیم-۱) ترجمه: «الف. ل. ر.

بو کتابی سېنگه آدملرنی ربّری نینگ

ملّمع: روشن، یلتیره گن، رنگ-برنگ؛

اذنی ایله ظلمتلردن نورگه، عزیز و مقتلگن

هر مصرع یاکه بیتى باشقه بیر تیلده بؤلگن

ذات نینگ یولیگه چیقیشینگ اوچون

شعر.

نازل قیلدیک.

مُلهِم: الهاملگن.

مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ: عن عبد الله بن عمرو

ملوک عجم: عربلردن باشقه خلقلر

پادشاهلری.

و جابر بن عبد الله رضي الله عنهم

مُلَوّن: هرتورلی، رنگ-برنگ، رنگلگن،

مرفوعاً: «المسلم من سلم المسلمون من

بېزه کلی.

لسانه ويده، والمهاجر من هجر ما نهى الله

مماس: تۆقشگن، تېكکن، یاپیشگن،

عنه» ترجمه: «عبد الله ابن عمرو و جابر ابن

ایلشگن.

عبد الله رضي الله عنه دن روایت قیلیشلریچه،

پیغمبریمیز صلی الله علیه وسلم گه قدر

ممتلی: لیق تۆله، تۆلگن، بۆککن.

بؤلگن روایت زنجیری بیلن: «مسلمان -

ممد: یاردمچی، کۆمک اېتووچی، مدد

کیمدندير؟ مسلمانلرنینگ تیلی و قۇلى

بېرووچی؛ چۆزووچی.

امان، مهاجر اېسه الله حرام قیلگن نرسه دن

مَمَر: اؤتیب آلیش، کېتماق.

واز کېچووچیدیر.»

ممزوج: اره لش، اره لشتیریلگن.

منقنع: قناعت قیلووچی، قانع.

خمسە	امیر علی شیر نوایی	لغتنامە

مناب: اۋریندە توریشلیک، اۋرین باسریک.	منفعل: تأثیرلنگن، اویلگن، خجالت قیلگن.
منات: عربلردە اسلامگچە بۇلگن مشهور بتلردن بیر یسی نینگ آتی.	منقح: تازه لنگن؛ صاف، تازه. منقش: نقشلنگن، بېزەتیلگن.
منافات: بیر-بیردن اییریلیش، بیر-بیرنی انکار و رد ایتیش؛ کېچە-کوندوزدېک بیر-بیریگە ضد توریش.	منقل: آتشدان.
منافی: کېلیشە آماوچی، قرشی، مخالف، ضد.	منقول: نقل ایتیلگن، بیراۋنینگ ایتگنلریدن کۈچیریلگن.
منال: مال، دنیا، بایلیک.	منکوب: بختسيز، عذابده قالگن، قینچیلیکلرگە یۇلیققن، خراب.
منبسط: آچیق چهرەلی، شاد، خورسند.	منگلای: پیشانه، یوزنینگ قاشلراۋستیدن ساچگچە بۇلگن قسمی.
منحرف: اۋزگرگن، اېگيلگن، قییشە یگن؛ ناصاف، کسل.	منهی: نهی قیلینگن، قیتریلگن.
منحوس: ایشی آلدینگە یورمه گن، ایشی کېلیشمە گن، نحسده قالگن.	منوم: اوخلتووچی، اوخلته دیگن، اویقونی کېلتیره دیگن.
منخسف: توتیلگن، نوری تۈسیلگن، خیره لنگن آی.	منیر: نور ساچووچی، نور تره تووچی، نورلی، پارلاق.
منزوی: چېتلنگن، حلقه دن چېتلشگن، خلوتگە چېکلنگن.	مهابت: هیبت، شکوه، صولت؛ قۇرقینچلی کۈرینیش.
منصوبه: قوریلگن، برپا ایتیلگن، تدبیر؛ اۋیین.	مهالك: دشت و بیابان و چۆللر، قۇرقینچلی و وهیمه لی بیرلر.

مهبط: توشيله ديگن جاي، يوقاريدن توشيله ديگن جاي.	مواجب: عسکر لرنينگ آيليك معاشي.
مهجور: ايريليب قالگن، هجرانده قالگن؛ اوزاقلشگن، محروم.	مواسا: يخشيليك، كپلشيش؛ مدد، ياردم، كؤمك.
مهچه: توغ، بيراغ، ياغاچ نينگ اوچيگه اؤره ب آلينگن آلتين ياكه كوموش يريم آي.	مواشر/مباشر: ايشگه اينتيلووچي، ايش بويورووچي، كفيل، اؤرينباسر، كدخدا، ايشگه توشونووچي، ايش اېگه سي، ايش بيلرمان، نماينده.
مهرآ: يخشي پيشگن، يخشي ييتيلگن.	مواكب: بيرار اولوغ كيشي نينگ ياننده دبدبه بيلن بيرگه يورووچي آتلي ياكه پياده لر گروهی.
مهرگياه: آدمگه اؤخشه گن بير اؤسيمليك نامي، بو گياهني ادبياتده ييروح الصنم هم ديديلر و ايتيشلريچه بوگياهني آليب يورگن كيشي، خلق تامانيدن سويليب، محبوب القلوبگه ايلنه دي.	مواليد: توغيلگنلر؛ فرزندلر، يوزه گه كپلگن نرسه لر.
مهره باز: نيرنگ باز، كؤز باغلاوچي؛ شعبده - باز.	مؤبد: ابدی، دايمي.
مهل: مهلت، فرصت.	مؤصفر: نهايت سريغ، سرغهيگن. تلخه رنك.
مهلكه: هلاك قيلووچي، اؤلديرووچي، يۇق قيلووچي.	موت: اؤليم، وفات بۇلش.
مهمل: معناسيز، بيرنرسه گه دلالت اېتمه - يديگن، تشلنديق.	موجل: سوودن توله چوقورليك؛ قۇرقينچلي و دهشتلي جاي.
مواج: كوچلي صورتده تۇلقينه نيش، موج اورووچي.	مؤجل: كپينگه قالديريگن، نسيه.
	موجه: تۇلقين، موج.
	مودت: دوستليك.

مۇددى: ادا اېتووچى، جايىگە
يېتكزووچى، تۇلاوچى.
موقوف: تۇختە تىلگن، تۇختە تىب
قۇيىلگن، باغلىق.
مىعاد: وعدەلە شىش؛ بىرارايىشنى بىجرىش
اوچون جاي و پىتنى بېلگىلەب وعدەلە-
شىش، مدت، اجرا مدتى.
مىخ: قارە بولوت.

مۆگل: وکیل اېتىلگن كىشى، بىرار ايش
تاپشیرىلگن كىشى.
مىنا: شىشە، مى شىشەسى؛ كۆكىمىتىر
ھوارنگلى.

موندو: ھندچە كىم و بو كىمگە اۋرنە-
تىلگن آلتىن چىزىق سىمان سىم.
مونگراشماك: مونگلى آواز چىقارماق،
مونگلى يىغلەماق.
مونگوز: شاخ.

ن

مۆھبەت: انعام، احسان، بخشش، تحفە.
مۆھبە: انعام، احسان، بخشش، تحفە.
مویە: ھونگرەب يىغلش، يىغى.
نار: آتش، الاو.

نارۋن: خوشقامت و زىربست بىر درخت.
ناس: آدملىر، كىشىلر.
ناسخ: بېكار قىلووچى؛ يۇققە چىقرووچى؛
نسخە كۆچىرووچى.
مؤرجل: اوروش وقتىدە قلەئەنى قۇلگە
آلىش اوچون اونىنگ تگىدن كاۋلب
كىرىلەدىگن يۇل، نقب.
مؤلدور: شودرىنگ، شېنم.

مېتىن: اوچى تاش سىندىرىشگە
مۇلجللنگن آغىر پولاد گزر.
ناغو: نېچوك، نېچون، قندەى، نىمە
اوچون، نىمەگە.
نافە: مۇشك، مۇشكدان.
مېنگ: خال، كتە قاپقارە خال.

ناقل: نقل قیلووچی، حکایه قیلووچی؛	نخل: خرما درختی و میوه سی.
تَشووچی.	ندبه: ییغی، ییغلش، ناله ییلن ییغلش.
ناقه: اورغاجی تویه، عموماً تویه.	نَدَم: پشیمانلیک، افسوسله نیش.
ناکرده: قیلینمه گن، ایشلنمه گن.	نَدَمَا: ندیملر، یقین خدمتگارلر، محرملر، همصحبترلر، اورتاقلر.
نال: قمیش قلم ایچیده گی اینگیچکه	ندیم: یقین خدمتگار، محرم، همصحبت، اورتاق.
تامیر، قیلتیریق.	نَدَم: اویین.
نامیه: اوستیرووچی، رشد و نمو	نزار: آریق، ضعیف، قوروگن.
بپرووچی.	نَزهت: تازهللیک، پاکلیک و صافلیک.
ناو: اریق، ترناو، تیشیک، یاریق.	نزه: پاک، پاکیزه؛ خلق کوزیدن بیراق اؤت-اؤلنگلی پیر.
ناورد: یوگوریش، ایله نیش؛ جنگ، اوروش، کوره شیش.	نزهت: کؤنگیل آچیش، حضور قیلش؛ بپزه نیش.
ناوک: کمان نینگ اؤقی؛ کیپرلیک.	نژند: غملی، غم کپتلتیره دیگن؛ پست، خوار.
نایم: اوخلاوچی، اویقوگه بپریلگن.	نجم: یولدوز.
نجاست: افلاسلیک، حراملیک، چرکینلیک.	نص: حکم، انیق دلیل.
نحسیت: نحسلیک، ایش آلدینگه	نسر: کرگس، بلند پرواز قیله دیگن
باسمسلیک.	اولیمتیک خور قوش.
نحوست: شوملیک، بختسیزلیک.	فسق: ترتیب-انتظام؛ طرز، روش.
نخجیر: آولش؛ آولاق؛ آو حیوانی،	نخجیر.

نسناس: دیو، غول.	نعش: اۋلیک، اۋلیک سالینگن تابوت.
نشور: دینی اعتقادگه کۆره اۋلگندن کپین تیریلیش؛ قیامت؛ باشلیقدن محروم ترقاق اولوس.	نعلین: بیرجفت کاوش.
نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ: اشاره قیلینگن آیه نینگ تۋلیق متنی: «وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ۚ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ»	نفحات: خوشبوی ایسلر کپلتیرووچی یبل نینگ اېسه وېریشی.
(صف-۱۳) ترجمه سی: و سیزلر یخشی کۆره دیگن باشقه سی هم بار. الله دن یاردم و یقین ظفر. و مومنلرگه بشارت بېر. (اوشبو آیت قرآن کریم نینگ غاییدن بېرگن خبرلریدن بۆلیب، اولکن معجزه هم دیر. چونکه او مکه مکرمه فتح اېتلیشیدن اول توشگن. بوندن بیر آز وقتدن کپین الله تعالی اوشبو آیتده بېرگن وعده سی اوستیدن چیقادی. الله نینگ یاردمی بۆلیب، مکه مسلمانلر قۇلیگه اۋتدی. سۇنگ تیزده بوتون عربستان یریم ارالیگه اسلام دینی ترقه لدی.)	نفحه انس: راحتلتیرووچی خوشبوی هید.
نصوح: چین کۆنگیلدن، صاف، خالص.	نفحه: یبلننگ بیرمرته اېسیشی، کۋپلیگی نفحات.
نطفه: منی، شهوت.	نفقه: کونده لیک خرج و خرجت لر.
	نفور: قاقیش، ترقه لیش، هورکیب قاقیش؛ نفرتله نیش.
	نفیر: یامان و وهیمه لی آواز؛ ناله، فریاد، ییغی؛ جماعت، گروه؛ نفرتلنووچی.
	نقاب: یوزنی یشیرووچی پرده.
	نقب: تېشیک، لحیم، پیرتگیدن یاو موقعی تامان قازیلگن یؤل.
	نقیض: قرشی، ضد، تېسکری.
	نکبت: رنج، عذاب، خسته لیک، مشقت و مصیبت.

نگونسار: آستين-اوستون (اغده ريلگن) (نور-۳۵) ترجمه سی: الله آسمانلر و حالنده گی، بؤیسونگن.

نواب: نایب، وکیل، اېلچی.

نوال: بخشش قیلووچی، بېرووچی.

نواله: انعام، احسان، هدیه؛ نصیبه، حصه؛ زواله، لقمه.

نواب: مصیبتلر، قیغولر.

نودر: ینگیلیک، بدیع، ینگى تاپیلگن سېویملى نرسه.

نورُ عَلَى نُور: اشاره قیلینگن آیه کریمه- ینگ تؤولیق متنى: «اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبْرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ»

الله آسمانلر و حالنده گی، بؤیسونگن.

نایب، وکیل، اېلچی.

بخشش قیلووچی، بېرووچی.

انعام، احسان، هدیه؛ نصیبه، حصه؛ زواله، لقمه.

مصیبتلر، قیغولر.

ینگیلیک، بدیع، ینگى تاپیلگن سېویملى نرسه.

نورُ عَلَى نُور: اشاره قیلینگن آیه کریمه- ینگ تؤولیق متنى: «اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبْرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ»

الله آسمانلر و حالنده گی، بؤیسونگن.

نایب، وکیل، اېلچی.

بخشش قیلووچی، بېرووچی.

انعام، احسان، هدیه؛ نصیبه، حصه؛ زواله، لقمه.

مصیبتلر، قیغولر.

ینگیلیک، بدیع، ینگى تاپیلگن سېویملى نرسه.

نورُ عَلَى نُور: اشاره قیلینگن آیه کریمه- ینگ تؤولیق متنى: «اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبْرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ»

«الله آسمانلر و يېرنى منور قىلگۇوچىدير»،
 دېب توشونتىرگنلر. باشقە يېرلىرى اېسە، «الله
 آسمانلر و يېرنى وجودگە
 كېلتىرگۇوچىدير»، دېگنلر. يەنە باشقەلىرى،
 الله تعالى آسمانلر و يېرنى، يعنى، بارلىقنى
 اۆز نورىدن يره تگندىر، دېگن معناده
 تفسير قىلگنلر. بو توشونچه لرنىنگ
 همه سى عرب تىلىده «نور» سۆزى افاده
 اېته دىگن معنالدن آلىنگندىر. «نور»
 سۆزى اصلده اۆزى ظاهر بۇلىپ،
 اۆزگەلرنى هم ظاهر اېتووچى وجودگە
 نسبتاً ايشله تيله دى. مثال اوچون،
 قارانغولىكده ياروغلىك ظاهر بۇلىپ، اول
 اۆزى كۆرىنه دى و شونىنگ بىر بريدە
 اطرافنى هم يارىته دى-كۆرسته دى.
 نهىب: تلىش، اؤغىرلىش.

نهج: تۇغرى يۇل، آچىق يۇل، كته يۇل؛
 طرز، يۇسىن.

نهرالحیات: حیات درياسى.

نهيب: قۇرقىنچ؛ اؤلجه.

نهيف: آرىق، آزغىن؛ ايشدن چىققن،
 نازك، نىمجان.

نيابت: اۆرىن باسرىك، خلافت.

نیر: پارلاق نور ساچووچى، نورلى.

نیران: نیرلر، نور ساچووچىلر، پارلانووچىلر.

نیو: باتىر، پهلوان.

و

وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا: (زلزاله-۲) ويېر
 اۆز يوكلىرىنى آتىپ چىقرسه.

وَحَل: سوو باسشى نتيجه سيدة يوشب
 لای بۇلگن يېر.

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى شَمْسِ جَمَالِهِ وَظِلِّ
 كَمَالِهِ: الله تعالى نىنگ درودى اونىنگ
 قوياشدېك يوزى و نقصانسىز كۆلنكه-
 سىگه يۇللنسىن!

و لقد كرّمنا بنى آدم: اشاره قىلىنگن
 مبارک آيتىنىنگ تولىق متنى: «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا
 بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
 وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ
 مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا» (اسراء-۷۰) ترجمه:
 به تحقيق، بىز بنى آدمنى عزيز و مكرم

قيليب قويديك و اولرني قوروقليگ و دېنگيزده (اولاوله) كوترديك همده اولرني پاك نرسه لر ايله رزقلتيرديك و اونى اوزيميز يره تگن كوپ نرسه لردن مطلقا افضل قيليب قويديك. (الله تعالى قوروقليكده هم، دېنگيزده هم انسان باله سى اوچون تورلى اولاولرني يره تيب، شونگه بناءً قانون-قاعده لرنى جاري قيليب قويدى. بو هم الله آدم باله سىنى عزيز و مكرم قيلگنيدندير. افضلليكده اونگه يقين كېله آله ديگن مخلوقات عالمده يوقدير. برجه مخلوقاتلر آدم باله سى اوچون بېمنت خدمتكاردير. ليكن بو افضلليك نينگ جوابگرليگى هم بار. قيامت كونى هر بير بېريلگن افضلليك و نعمتلردن سوره له دى. حساب-كتاب قيلينه دى.)

وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا: اشاره قيلينگن آيت نينگ توليق متنى: «فِيهِ ءَايَاتٌ بَيِّنَاتٌ مِّمَّا يُبَيِّنُ لَكُمْ مَقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا» وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ

الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ» (آل عمران- ۹۷) ترجمه سى: اونده آچيق علامتلىر و مقام ابراهيم بار. كيم اونگه كيرسه، تينچ بوله دير. آدملردن يوليني تاپگنلريگه الله اوچون بيتنى حج قيلماق بورچدير. كيم كه كفر كېلتيرسه، الله آدملردن بي حاجتدير. (اوشبو ايگى آيتده الله تعالى بيت الله نينگ فضلىنى، قبله بوليشگه اېنگ حقلى جاي شو بير اېكىنى بيان قيليتى. نماز وقتيده او تامانگه يوزلنشدن تشقري، امكان تاپگنلر اونى حج قيليشى هم فرض بولگىنى اعلان ايتيتى. «بگه»-مكة مكرمە نينگ اسملريدن بيريدير. «بگه» سؤزى نينگ لغوي معناسى، «تقيلله تيب اورماق» بوليب، مگه ده هر قنده ي مغرور نينگ هم بويى اېگيله دى، شونينگ اوچون اونى «بگه» هم دېب اتله دى.

واجد: وجودگه كېلتيرووچى، يره تووچى.

وَإِذَا الْبَحَارُ فُجِّرَتْ: (انقطاع - ۳) معنی سی: والیل اذا یغشی: (لیل - ۱) ترجمه سی: و وقتی که دهنگیزلر پارتله تیلسه.

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ: (تکویر - ۳) معنی - سی: و وقتی که تاغلر سیر قیلدیریلسه.

وَادْكُرْ إِسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتَلًا: (مزل - ۸) ترجمه سی: و ربینگ اسمینی ذکر ایت و اونینگ عبادتیگه بوتونلهی اجره لیب چیق.

وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ: اشاره قیلینگن آیت - نینگ مکمل متنی: «وَأَقِمْوَا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ» (بقره - ۴۳) ترجمه: نمازنی توكیس ادا قیلینگ، زکات بپرینگ و رکوع قیلووچیلربیلن رکوع قیلینگ.

والد: آتہ، قبلہ گاہ.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالصَّوَابِينَ: بو عربچه مقال بؤلپ، بیرار موردده شبهه قیلینگنده آیتله - دی ومعنیسی: حقیقتلرنی و صوابنی الله بیله دی.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ: خدا یخشیراق بیله دی.

واله: بپرینگن، مفتون، حیرتده قالگن.

والیل اذا یغشی: (لیل - ۱) ترجمه سی: تون نینگ قاپلب کبله یاتگن پیتی بیلن قسم.

وايه: حصه، بهره، نصیبه.

وتیره: یؤل، روش، طریق.

وثاق: اوی، خانه، اوثاق.

وثیقت: خط، عهدنامه.

وجد: شوق و ذوق حالتی، هیجان.

وحوش: وحشی حیوانلر، یاوایی حیوانلر.

وخامت: قورقینچ، وهیمه، خوف، قینچیلیک.

وداع: خیرله شیش.

ودایع: بیراوگه امانت قوییلگن نرسه لر.

ودیعت: امانت.

ورد۱: اوراد، دعالر، ترک اہتمه ی دایم بحریب توریلہ دیگن وظیفه.

ورد۲: بیر ایشنی قیته - قیته قیلش، بیرگینی همیشه تکرارلش، تکیه کلام.

ورد۳: قیزیل گل، درختلرنینگ شگوفه - سی.

وَرَع: خدادن قورقیش، خداجویلیک.

وسیع: کینگ، یاییق.

وش: سؤز بیریکمه سیده کېلیب،
اؤخشش، کېی، دېک، نما معنیلرینی
بیلدیره دی.

وضیع: پست، توین؛ عادی کیشی.

وغا: غوغا، اوروش، جنگ.

وقوف: واقفلیک، خبردارلیک،
بیلیشلیک.

وَلَا تُسْرِفُوا: مکمل آیت: «يَا بَنِي آدَمَ
خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَ
اشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ»
(اعراف-۳۱) ترجمه سی: ای آدم باله لری،
هر بیر عبادت چاغیده اؤز زینتینگیزنی
آلینگ. یېب-ایچینگ و اسراف قیلینگ.

چونکه او ذات اسراف قیلو و چیلرنی
سېومس. (اؤتگن آیت کریمه ده
کېلگنیدېک، کیمسیز حالده عبادت-
طواف قیلش یا خود جنده، یماق-یسقاق
کیم بیلن بجریش عبادت فضلی و ثوابینی
زیاده اېتمهیدی. لیکن طبیعتی بوزوق
کیشیلر بوزوق دیندارلیککه اورینه دیلر،

تقوانی جولدور کیملر ایله حاصل
بۆله دیگن اېتیب کؤرسه تیشگه حرکت
قیله دیلر. الله تعالی اېسه، اېنگیل-باشده
حددن آشیب فخر و غرورگه کېتیشنی
قاره له گنیدېک، اونینگ پست و طبیعتسیز
حالده استعمال قیلینیشینی هم
قاره لهیدی.)

ولد: باله، اؤغیل باله.

ولیعهد: تاج و تخت میراثخوری، پادشاه
اؤرینباسری (پادشاه اؤلگنیدن کېین
اؤرنیگه اؤلتیرووچی)

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ:
(انبیاء-۱۰۷) ترجمه: ییز سېنی فقط
عالملرگه رحمت قیلیب یوباردیک.

ویل: دوزخ، تموغ.

هـ

هادی: تۆغری یؤل کورستووچی، یؤل
باشلاوچی.

هَادِيْنَا كَوَكَبُ اِقْبَالِه: بخت و اقبال
یولدوزی یؤللاوچی بۆلیدی.

هاله: آی یاکه قویاش نینگ قورغانله- نیشی، گردش باغلیشی.	همیان: پول سالینه دیگن آغزی باغلی بیلگه باغله نیله دیگن یاکه جییده سقلنه- دیگن اوزونچک خلته چه.
هامون: کینگ و تپ-تپکس دله، قیر، صحرا.	همیم: ایسیق، قیناق، حرارتلی.
هایل: قورقینچلی، دهشتلی.	هنجار: ترتیب، یوسین، قاعده، یؤل-یوریق، روش.
هایله: قورقینچلی، دهشتلی.	هوان: خوارلیک، توبنلیک.
هبا: چنگ، تۆزان؛ بیهوده، بیکاره کبتکزیش، یوق قیلیش.	هیاہی: شاوقین-سوران.
هرزه: بیهوده، بی معنی سۆز، بیکار سۆز. ولقلش، الجیره ش؛ بپفایده.	هیجا: اوروش، کوره ش، جنگ.
هزبر/هزبر: ارسلان، شیر؛ جسور آدم.	هیراوول: قوشین نینگ ایلغار قسمی، کشف ایتو وچی گروه.
هلاهل: تأثیری اؤتکیر، اؤلدیرو وچی. زهر هلاهل - اؤلدیرو وچی و اؤتکیر زهر.	هیکل: زور گوده؛ کتّه عمارت؛ اولوغ بتخانه، عبادتخانه؛ شکل، کۆرینیش؛ بۆیینگه آسیله دیگن تعویذ، تومار.
همال: تینگ، مانند.	هیل: کپچیک تیرماق، تعویقه قویماق، معطل قیلماق، وقتنی اؤتکرماق.
هماورد: کوره شده یاکه جنگده بیر-بیری بیلن آلیشو وچی، اوروشو وچی، جنگ قیلو وچی هم مصاف.	هیم(هیمه): اؤتین، توتاشتیریق.
همبر: برابر، تینگ، یپتیشگن.	هیولا: هر بیر نرسه نینگ اصل ماده و ماهیتی.
همسنگ: آغیرلیککه برابر، تینگ.	هیها: حیران قالگنده، تعجبلیگنده، افسوس بیلدی رگنده یاکه ایکی آره ده گی
همول: هم اول، خودی اؤشه، همده.	
هموم: غم، قیغو، مشکل ایش	

فرق واوزاقلیكنی انگله تيله دیگن اوند او
سۆز؛ دریغ، اپی واه.
هَیئَت (هَیأت) ۱: شکل، صورت،
کۆرینیش.

هَیئَت (هَیأت) ۲: آسمان و اوندگی
جسملرینک شکل و حرکتی، همده بیر
کره سی تۆغریسیده گی علم - استرونومی.
یارلیقه مک: یارلیقماق، مرحمت قیلماق.
یاروق (یاروغ): یارقین، یاختو، روشن.
یاریمچوق: یریم-یرتی، ارزیمس درجه -
ده.

یازماق ۱: بیتماق.

یازماق ۲: یایماق، ترقتماق:

یازماق ۳: قده ماق.

یازماق ۴: حل قیلماق (چېگلی ،
مشکلنی)

یازوق: گناه، عیب، عیدارلیک.

یاساق (یساق): منع قیلش؛ قرار، ترتیب،
قانون؛ جزا، جریمه؛ سالیق، مالیه؛ حربی
انتظام، جنگاورلر ترتیبی.

یاساوول (یساوول): انتظام سقلاوچی،
قؤریقچی.

یاستانماق: یاستیق قیلماق، سوینماق.

یاغدو: نور، روشنلیک، ضیا، یاروغلیک.

ی

یاپورغاغ: یپراق، برگ.

یاپوغ: پرده، حجاب، یاپیش واسطه سی،
یاپینچی.

یات: اؤزگه، بیگانه.

یأجوج: افسانه لرگه کؤره خونیک بشره لی،
بدهیت، همه نرسه نی نابود قیلووچی
آدمخوار مخلوق دیر. سد اسکندری منه
شو مخلوقلر آدمزاد آره سیگه
داریمسلیگی اوچون اولرنینگ کپلر یؤلیده
برپا ایتیلگن بلند و مستحکم دیواردن
عبارت.

- ياغليغ: رومال، رومالچە، ياوليق، دُرە.
- يالپانگ: اپن و اوزونليگى تېنگ اندازەدە.
- يالقىماق: بىزار بۇلماق، بىتنگ كېلماق، قولاق بىتماق، زېرىكىماق، چرچەماق، چارە تاپمەي قالماق، تىنكە قوروماق.
- يالىن (يىلىنلىق): يارقىنلى، النگەلى، اۋتلى.
- يالىن: يارقىن، النگە، چۇغ، اوچقون.
- يانگىلىغ (يىنگىلىغ): اۋخشش، سىنگرى، كىي.
- يانماق ۱: (اۋت) كويماق.
- يانماق ۲: قىتماق.
- يانماق ۳: كېتماق.
- يانماق ۴: قىرىلماق، اېگىلماق.
- يانه آلماق ۳: تىغىن (ينه آلماق).
- يانه آلماق ۱: كويه آلماق.
- يانه آلماق ۲: قىتە آلماق.
- ياوغان: ياغسىز آوقت.
- يايماق: يازماق، سالماق، ترقىتماق.
- يىان: يىابان، چۆل و صحرا.
- يىس: قوروقلىك، يامان اخلاق و يامان قىلىقلى كىشى.
- يىبوست: قوروقلىك.
- يىتيم: آتەسى ياكە آتە-آنەسى اۋلگن كىشى، يىتيم؛ خىدمتگار؛ بىزارى، اوباش؛ كئە، يىرىك، يىگانە.
- يد: قۇل. يىدىضا-آپپاق قۇل؛ زوركۇچ، قدرت. يىدالله- خدانىنگ قۇلى. يىدطولا- قۇلى اوزون، قۇلى ھىرنىسھگە يىتەدىگن.
- يىراق: اسباب و بويوم، كېرەكلى نرسەلر.
- يىرھقان: سىرىغ درد، سىرىغ كىسلىگى.
- يىرىمچوق: يىرىم- يىرتى، ارزىمس درجە- دە.
- يىزك: كېچە قراوولى، قۇرىقچى.
- يىساقى: عىسكر، ياش جىنگىچى.
- يىسال (ياسال): قطار، صف.
- يىشم: رنگى يىشىلگە مايىل تاش.
- يىغما: تالان- تاراج، بوزغونچىلىك.
- يىكران: يال و دىملرى آق تىنەسى قىزغىش آت؛ عىموماً يىخشى توردەگى آت.
- يىل: پىهلوان، بىھادىر.

يلانگ (يلنگ): يلنچاچ.

يلاو: ييراق؛ قلياqqه اؤرهله ديگن ايپك
تسمه؛ يلتيراق، جلالى، يالقينلى.

يلنگ: يلنچاچ، عريان؛ يالغيز، فقط.

يله: آچيق، وحشي، شجاعتلى، قوتلى.
شير يله - آچيق، زنجيربند بؤلمه گن شير.

يم: دريا، دېنگيز، بحر.

يَمَكْتُ فِي الْعَرْضِ: آية مبارک نينگ تۇلىق
متنى: «أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ
بَقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا
يُوقَدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ
زَبَدٌ مِثْلُهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ
فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ
فَيَمَكْتُ فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
الْأَمْثَالَ » (رعد-۱۷) ترجمه سى: او ذات
آسماندىن سوو توشيردى. سۇنگره واديلرده
اؤز مقدارىچه سيل آقدى. بس، سيل اؤز
اوستىگه چىققن كۆپىكنى كؤتريب
كېلدى. و زيب-زينت، اسباب-اسكونه
يشش مقصديده اؤتده تابلنه ديگن
نرسه لرده هم شونگه اؤخشش كۆپىك

بؤلهدير. الله حق و باطلگه منه شوندهى
ضرب المثل كېلتيرور. اما كۆپىك اؤز-
اؤزىدىن يۇق بۇلىب كېتدى. آدملىرگه
منفعت بېرهدىگن نرسه اسه، يېر يوزيده
قالدى. الله مثاللىرى انه شوندهى
كېلتيرهدير. (الله تعالى آسماندىن سوو
توشىريب، يامغىر ياغديرسه، سيل آقهدى.
شو سيلن بىرگه، سيل اؤزى نينگ اوستيده
كۆپىكنى هم آقيزىب كېلهدى. بونده سوو
حققه، كۆپىك باطلگه اؤخشه تيلماقده.
زيب-زينت يسهله ديگن آلتىن و كوموش،
اسباب-اسكونه يسهله ديگن تېمىر و مس
كېى معدنلر اوستيده هم زنگ و كېره كسىز
ماده لر بؤلهدى. بو مثله حققه اصل
معدنلر، باطلگه زنگ و كۆپىك قياس
قىلىنماقده. كۆپىك، گرچند سوونىنگ
اوستىگه چىقىب تورگن بۇلسه هم، برىير
او كۆپىكدىر. معدنلرده گى زنگ و باشقه
ماده لر اولرنى اؤره ب تورگن بۇلسه لر هم،
تابلنىش وقتى كېلگنده، يېرىسده يۇق
بۇلىب كېته دىلر. باطل هم شوندهى:
اؤزىدىن-اؤزى يۇق بۇلىب كېتهدى.)

يَوْمُ الْعَذَابِ: اشاره قىلىنگن آيتىنىڭ	يُمْكِن: ممكن بولگن، امكانلى.
تولۇق مەنى: «يُضَعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَتَخْلُدُ فِيهِ مُهَانًا»	يُمْن: يىخشىلىك، بركت، بختيارلىك.
يَوْمُ النُّشُورِ: قىامت، آخرت.	يُمِين: اۋىنگ، راست تامان، قوشىن نىنگ اۋىنگ قولى.
يَوْمُ الرُّجُوعِ: قىامت، آخرت.	يُوز: بېت، افت؛ قىلان نىنگ بىر تورى، يوزپلنگ.
يَوْمُ الرُّجُوعِ: قىامت، آخرت.	يُوفُونَ بِالَّذِينَ: آية كريمه نىنگ تولۇق مەنى: «يُوفُونَ بِالَّذِينَ»
يَوْمُ الرُّجُوعِ: قىامت، آخرت.	يُوفُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا (انسان-۷). ترجمه سى: اولر اۋىز نذرلىرىگە وفا قىلە دىلر و قىتق عذاب كۋرىش كۋنىدن قۇرقە دىلر.
يَوْمُ الرُّجُوعِ: قىامت، آخرت.	يُوكُونُ مَا / يُوكُونُ مَا / يُوكُونُ مَا: اېگىلماق، احترام- تعظيم يۈزە سىدن اېگىلماق، تىز چۈكماق.
يَوْمُ الرُّجُوعِ: قىامت، آخرت.	يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ: (عبس-۳۴) ترجمه سى: او كۋندە كىشى قاچە دىر؛ اۋىز اكه- اوكه سىدن.
يَوْمُ الرُّجُوعِ: قىامت، آخرت.	يَوْمُ الْحِسَابِ: حساب كۋنى؛ قىامت نىنگ بىر نامى.

يۇلوقماق: مبتلا بۇلماق، دوچ كېلماق، يىغاچ ۱: درخت.

اوچرەماق، يوزمە-يوزبۇلماق.

يىغاچ ۲: چوب.

يېشونماق: يېچىنماق، كىمىلرنى يېچماق،

يىغاچ ۳: مسافە، اوزونلىك اۇلچاوى؛

چىقارماق.

فرسنگ.

يياق: يياو، پياده، آت-اولاوسيز.

يىقوغ: يىقيق، اۋيىلگن، بوزىلگن، ويران،

يىتماق: ايتماق، غيب بۇلماق.

بوزوق.

يىلمان قيا: اۋتكىر قيرە.

